Sc'op riox: ja' li' yaloj ti chac' jcuxlejaltic

ta sbatel osli ti cajvaltic Jesucristoe

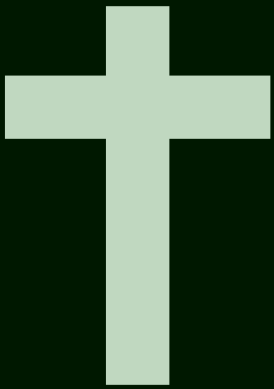

New Testament in Tzotzil Zinacantan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

Sc'op riox: ja' li' yaloj ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osli ti cajvaltic Jesucristoe

New Testament in Tzotzil Zinacantan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Zinacantan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
f6d89cf8-4336-5296-a8d0-5fb6684eee12

Contents

MATEO 1
MARCOS 81
LUCAS 131
JUAN 216
HECHOS 278
ROMANOS 357
1 CORINTIOS 391
2 CORINTIOS 424
GALATAS 445
EFESIOS 458
FILIPENSES 469
COLOSENSES 477
1 TESALONICENSES 485
2 TESALONICENSES 493
1 TIMOTEO 497
2 TIMOTEO 507
TITO 515
FILEMON 520
HEBREOS 522
SANTIAGO 546
1 PEDRO 555
2 PEDRO 566
1 JUAN 572
2 JUAN 580
3 JUAN 582
JUDAS 584
APOCALIPSIS 587

LI'I JA' STS'IBAOJ TI MATEOE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti c'usitic sbi ti smuc'tatotac ti Jesucristoe (Lc. 3.23-38)

1 Ja' li' ts'ibabil sbiic ti smuc'tatotac ti Jesucristoe. Ti Jesucristoe ja' smuc'tatot ti Davide. Ti Davide ja' smuc'tatot ti Abraame.

2 I'ayan screm ti Abraame, Isaac sbi. I'ayan screm ti Isaaque, Jacov sbi. I'ayan screm ti Jacove, Judá sbi. Ti Judae ep sbanquil yits'in.

3 Vach i'ayan screm ti Judae, Fares sbi ti june, Zara sbi ti june. Ti sme'ique Tamar sbi. I'ayan screm ti Farese, Esrom sbi. I'ayan screm ti Esrome, Aram sbi.

4 I'ayan screm ti Arame, Aminadav sbi. I'ayan screm ti Aminadave, Naasón sbi. I'ayan screm ti Naasone, Salmón sbi.

5 I'ayan screm ti Salmone, Booz sbi. Ti sme' Booze Raav sbi. I'ayan screm ti Booze, Obed sbi. Ti sme' Obede Rut sbi. I'ayan screm ti Obede, Isaí sbi.

6 I'ayan screm ti Isaie, David sbi, i'och ta preserente. I'ayan screm ti Davide, Salomón sbi. Ti sme' Salomone yajnil to'ox jun vinic Urías sbi.

7 I'ayan screm ti Salomone, Roboam sbi. I'ayan screm ti Roboame, Abías sbi. I'ayan screm ti Abíase, Asa sbi.

8 I'ayan screm ti Asae, Josafat sbi. I'ayan screm ti Josafate, Joram sbi. I'ayan screm ti Jorame, Uzías sbi.

9 I'ayan screm ti Uzíase, Jotam sbi. I'ayan screm ti Jotame, Acaz sbi. I'ayan screm ti Acaze, Ezequías sbi.

10 I'ayan screm ti Ezequíase, Manasés sbi. I'ayan screm ti Manasese, Amón sbi. I'ayan screm ti Amone, Josías sbi.

11 I'ayan screm ti Josíase, Jeconías sbi. Ti Jeconíase oy ep sbanquil yits'in. C'alal cuxul xchi'uc sbanquil yits'in ti Jeconíase, ja'o chucul ibatic ta Babilonia ti jchi'iltactic ta israelale.

12 Tey xa'ox tspasatic ta mantal ta Babilonia ti jchi'iltactique ti c'alal i'ayan screm ti Jeconíase, Salatiel sbi. I'ayan screm ti Salatiele, Zorobabel sbi.

13 I'ayan screm ti Zorobabele, Abiud sbi. I'ayan screm ti Abiude, Eliaquim sbi. I'ayan screm ti Eliaquime, Azor sbi.

14 I'ayan screm ti Azore, Sadoc sbi. I'ayan screm ti Sadoque, Aquim sbi. I'ayan screm ti Aquime, Eliud sbi.

15 I'ayan screm ti Eliude, Eleazar sbi. I'ayan screm ti
Eleazare, Matán sbi. I'ayan screm ti Matane, Jacov sbi.
16 I'ayan screm ti Jacove, José sbi. Ti Josee isa' yajnil, María
sbi. Ti Maríae i'ayan sba yol, ja' ti Jesuse, ja' st'ujoj Riox ti
chispasotic ta mantale.
17 Ja' yech i'ech' chanlajunq'uex totil me'il ti ilic tal ta
Abraame c'alal to David. Naca smomtac Abraam. Ja' no'ox
yech noxtoc i'ech' chanlajunq'uex totil me'il ti ilic tal ta
xch'amaltac ti Davide c'alal to chucul ibatic ta Babilonia ti
jchi'iltactic ta israelale, Naca smomtac David. Ti c'alal chucul
ibatic ta Babilonia ti jchi'iltactique, i'ech' chanlajunq'uex totil
me'il noxtoc, ja'o xa i'ayan ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Jesucristoe
(Lc. 2.1-7)

18 Ti c'alal i'ayan ti Jesucristoe, ja' yech smelol chac li'i. Ti
sme'e, ja' ti Maríae, ja' sc'ubanoj ti Josee. Mu to'ox chic' sbaic.
Ti Maríae ixchi'in yol ta syu'el Ch'ul Espíritu.
19 Ti Josee lec yo'on, mu sc'an xal a'yuc ti ta ox xicta ti
slecome, yu'un mu sc'an xac' ta q'uexlal. Mucul ox chicta.
20 Ti c'alal yech xa'ox snopoj ti Josee, ja'o la ivaychin.
Isvaychin la jun anjel ta vinajel.
—José, vo'ot smomot ti Davide, mu xavat avo'on. Ic'o li
Maríae. Li yol xchi'inoje ma'uc xch'amal vinic; ja' ta syu'el li
Ch'ul Espíritue.
21 Crem ta x'ayan. Jesús xavac'be sbiin yu'un ja' chastojbe
amulic, vo'oxuc ti st'ujojoxuc onox li Rioxe —x'utat la yilel
yu'un ti anjel ta svayiche.
22 Ja' ic'ot ti c'usi yaloj ti Rioxe ti c'alal ixch'amunbe ye ti
yaj'alc'op ti ta vo'nee.
23 Ta to xchi'in yol jun tojol tseb.
Crem ta x'ayan.
Emanuel ta sbiin yu'un ja' Riox ti chtal xchi'inotique,
xi onox ti j'alc'ope.
24 Ti c'alal ijulav ti Josee, ti c'usi i'albat yu'un ti anjele
ixch'un. Iyic' onox ti Maríae.
25 Pero muc xchi'in sbaic ta ora. Ja'to ixchi'in sbaic c'alal
i'ayan ti sba yole. Ti Josee Jesús iyac'be sbiin ti unene.

2

Ja' li' yaloj ti ay yac'beic smoton unen Jesús ti p'ijil viniquetique

1 Ti Jesuse tey i'ayan ta jteclum Belén li' ta estado Judeae.
Ja'o ta scoviernoal ti Erodese. Ti c'alal ayanem xa'ox ti Jesuse,
ital ta Jerusalén jayvo' p'ijil viniquetic liquemic tal ta loq'ueb
c'ac'al.

2 Li' yul sjaq'uique:
—¿Bu i'ayan ti much'u sc'oplal chaspasic ta mantal, vo'oxuc
li juriooxuque? Yu'un iquilticotic jp'ej c'anal c'alal teyoticotic
ta jnaticotic ta loq'ueb c'ac'ale. Ja' seña ti i'ayan xa ti much'u
chaspasic ta mantale. Ja' tal quich'ticotic ta muc' —xiic.
3 C'alal iya'i ti Erodese, mu xa sna' c'u tspas xchi'uc ti
jchi'iltactic li' nacajtic ta Jerusalene.
4 Ti Erodese istac ta iq'uel scotol ti totil paleetique xchi'uc
ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
C'alal tsobolic xa scotolique, lic sjac' bu sc'oplal ch-ayan ti
Cristoe ti chtal spasotic ta mantale.
5 —Sc'oplal ch-ayan ta Belén li' ta estado Judeae. Ja' onox
yech ists'ibaic ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee:
6 Ac'u la mi c'ox jteclum li Belen ta yosilic ti smomtac ti Juda
ti ta vo'nee,
pero ta to la xvinaj sc'oplal ta ts'acal.
Yu'un la ja' tey ta x'ayan ti much'u chtal spasotic ta mantale,
vo'otic li j'israelotique, ti st'ujojotic onox ti Rioxe,
xi onox ti yaj'alc'ope —xi ti paleetique.
7 Ti Erodese mucul istac ta iq'uel ti p'ijil viniquetique.
Isjac'be c'usi ora iyilic ti c'anale.
8 C'alal laj sjaq'ue —Batanic ta Belén. Ba jaq'uic yo'to c'u
cha'al xataic ti unene. Mi ataique, x'ech' avalbecon yu'un
chba quich' ta muc' uc —xi ti Erodese, pero chlo'lovan no'ox.
9-10 C'alal laj albaticuc ti p'ijil viniquetique, ibatic. Ti c'anal
iyilic ta loq'ueb c'ac'ale, ja' babe ech'el yu'unic. C'alal iyilic ti
chanav toe, xmuyubajic ech'el. Ti c'anale tey ipaj ta stuq'uil
jp'ej na yo' bu ti unene.
11 Tey i'och ti p'ijil viniquetique. Iyilic ti unene xchi'uc ti
sme'e, ja' ti María. Iyich'ic ta muc' ti unene. Isquejan sbaic,
ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc. Iyac'beic smoton: oro,
xchi'uc bec'tal pom, xchi'uc mirra.
12 Ts'acal to i'albatic la ta svayichic yu'un ti Rioxe ti mu
xa ya'uc ech' sc'oponic ti Erodese. Yech'o un c'alal isutic ta
slumalique, jun xa o be istamic ech'el.

Ja' li' yaloj ti iyac' ta milel c'oxetic ti Erodese

13 Ti c'alal isutic xa'ox ti p'ijil viniquetique, ivaychin la ti
Josee. Isvaychin la jun anjel ta vinajel.
—Lican ta ora, ic'o ech'el li unene xchi'uc li sme'e. Batanic
ta Egipto. Teanic o me. Ja'to mi lacalbeique xasutic tal. Yu'un
li Erodese chlic sa' li unene yu'un yo'onuc smil —x'utat la
yilel.
14 Ti Josee ora ilic. Ta ac'ubaltic ibatic ta Egipto.
15 Tey inaquiic. Ja'to isutic tal c'alal icham ti Erodese. Ja'
ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee: “Ta la xbat ta

Egipto ti Xch'amal Rioxe. Ts'acal to la chic' sutel tal", xi ti j'alc'ope.
16 Ti Erodese, c'alal iyul ta sjol ti ilo'loat yu'un ti p'ijil viniquetique, icap tajmec. Isloq'ues mantal ti ac'u yich' milel scotol c'ox crem ta Belene. Ja' ti bu chib to sjabilalique xchi'uc ti más c'oxetique. Ti Erodese sna'oj c'usi ora iyilic c'anal ti p'ijil viniquetique, yech'o ti ja' iyac' ta milel ti c'oxetic chib sjabilale yu'un isnop ti tey capal chlaj ti unene.
17 Ja' yech ic'ot ta Belén chac c'u cha'al ic'ot ta jteclum Ramá ti ta vo'nee ti iyal ti Jeremías yaj'alc'op Rioxe:
18 Ti antsetic ta jteclum Ramae chlic la oq'uicuc.
Chat la yo'onic, choq'uitaic la ti yolique.
Abol la sbaic, chat la yo'onic tajmec, ja' la ti chmilbatic ti yolique,
xi ti Jeremíase.
19 C'alal tey to'ox ta Egipto ti Josee, icham ti Erodese. Ti Josee isvaychin la jun anjel ta vinajel.
20 —Lican, ic'o ech'el li unene xchi'uc li sme'e. Sutanic ta alumalic yo' bu lachi'iltac ta israelale. Ti much'u tsmil ox li unene icham xa —x'utat la yilel yu'un ti anjele.
21 Ilic ti Josee, iyic' tal ti unene xchi'uc ti sme'e. Iyulic li' ta jlumaltique.
22 Ti c'alal iyulique, yan xa o covierno ochem li' ta estado Judeae. Ja' xa ochem screm ti ánima Erodese, Arquelao sbi. Ti c'alal iya'i ti Josee, ixi'. Muc xnaqui li' ta Judeae. I'albat la ta svayich yu'un ti Rioxe ti ac'u ba nacluc ta estado Galileae.
23 Yech'o ti ta jteclum Nazaret ba nacluque. Ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil sc'oplal yu'un yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee: "Jesus Nazaret", xi la sc'oplal yu'un ti crixchanoetique —xiic.

3

Ja' li' yaloj ti lic yal a'yuc sc'op Riox ti Juan j'ac'-ich'vo'e (Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Ti c'alal tey to'ox ta Nazaret ti Jesuse, ti Juan j'ac'-ich'vo'e lic yal a'yuc sc'op Riox ta xocol balamil li' ta estado Judeae.
2 —Ictaic xa spasel li c'usitic chopole yu'un chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe —xi.
3 Ti Juane ts'ibabil onox sc'oplal yu'un ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee. Ja' yech ists'iba chac li'i:
Ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal,
tsots ch-avetaj ta xocol balamil.
"Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique",
xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox ti Isaíase.

4 Ti Juane jalbil tsatsal cameyo sc'u'. Nucul xchuc xch'ut.
Naca cochi' xchi'uc ajapom islajes.
5 Ti jchi'iltactic ta israelale ti li' nacajtic ta Jerusalene,
xchi'uc ti much'utic li' nacajtic ta sjunlej estado Judeae,
xchi'uc ti much'utic tey nacajtic ta ti' uc'um Jordane, ba ya'iic
c'usi chal ti Juane.
6 Ti much'utic jamal iyalic ti c'usitic chopol tspasique,
i'ac'batic yich'ic vo' ta uc'um Jordán yu'un ti Juane.
7 Ti Juane iyil ti tey chc'ot ep ti much'utic ochemic ta
fariseoale xchi'uc ti much'utic ochemic ta saduceoale. C'ot
sc'anic ich'vo' uc.
—Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone. Ti c'alal cha'i ti
chtal c'oc' li chone, chjatav. Ja' yechoxuc uc. ¿Mi'n ava'iic xa
ya'el ti chavich'ic castico ti tal ac'anic ta ora li ich'vo'e?
8 Mi chavich'ic vo'e, ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic spasel li
c'usitic chopole.
9 Mu me xanopic yech chac li'i: "Ja' jmuc'tatoticotic ti
Abraame, yech'o un chicuxioticotic onox ta sbatel osil uc",
mu me xachiic. Chacalbeic, ti Rioxe xu' tsc'atajes ta smom
Abraam li tonetic li'i.
10 Li vo'oxuque co'oloxuc xchi'uc te'el lo'bol ti chopol ta
lo'bel sate. Tombil xa yeq'uelal ta yoc yu'un chboje loq'uel
scotol. Chich' chiq'uel.
11 Li vo'one ja' no'ox chcac'be yich'ic vo' ti much'utic chic-
taic spasel li c'usitic chopole. Pero oy much'u ts'acal to ta xtal,
más oy syu'el. Li vo'one mi ja'uc slicbel xonob, mu xlic cu'un
yu'un mu c'u xitun o. Ja' chayac'be achi'inic ti Ch'ul Espíritue
ti co'ol xchi'uc c'oq'ue yu'un ja' tsloq'ues o li c'usitic chopol ta
avo'onique.
12 Ti much'utic tsc'anic loq'uesbel li c'usitic chopol ta
yo'onique, ja' chbatic ta vinajel. Yan ti much'utic mu sc'anic
loq'uesbele ja' ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Co'ol xchi'uc ti
much'u ta sjic'a strigoe. Ti c'alal xlaj sjic'ae, ta xch'ol ta stenal.
Li yoctaque ta xchic' —x'utatic yu'un ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Ti c'alal yolel chac' ich' vo' ti Juane, ja'o iloc' tal ta estado
Galilea ti Jesuse, tey ic'ot ta uc'um Jordán yu'un tsc'an ti ch-
ac'bat yich' vo' yu'un ti Juane.
14 Ti Juane mu sc'an xac'be yich' vo' ti Jesuse.
—Vo'ot chavac'bon quich' vo' ti yechuque. Ma'uc yech
smelol ti vo'on chacac'be avich' vo'e —xi ti Juane.
15 —Ac'bon quich' vo'. Ja' jts'acubtastic scotol ti c'usi tsc'an
ti Rioxe —xi ti Jesuse.
Yech'o un ti Juane iyac'be yich' vo' ti Jesuse.

16 Ti c'alal laj yich' vo' ti Jesuse, iloc' ta uc'um. Ja'o ijam li
vinajele. Iyil iyal tal ta sba ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti
Rioxe. Co'ol xchi'uc paloma yilel. Ja'o ichi'ine yu'un ti Ch'ul
Espíritue.
17 Ti Rioxe ic'opoj tal ta vinajel.
—Li'i ja' Jch'amal, jc'anoj tajmec. Jun co'on yu'un —xi.

4

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Ti c'alal laj yich' vo' ti Jesuse, iyulesbat ta sjol yu'un ti Ch'ul
Espíritue ti chbat ta xocol balamile yo' xq'uele o yu'un ti totil
pucuje mi ta xch'un lo'loele.
2 Ti c'alal tey ta xocol balamil ti Jesuse, muc xve' cha'vinic
c'ac'al xchi'uc cha'vinic ac'ubal. Lic vi'najuc.
3 Ti c'alal chvi'naj xa tajmeque, ja'o ic'ot ti totil pucuje,
Satanás sbi. C'ot slo'lo ti yaloje.
—Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, alboquic li tonetic
li'i ac'u c'atajuc ta pan —xut.
4 —Ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu ta panuc no'ox chicux-
ioticotique. Ja' tsc'an ta jch'unbeticotic noxtoc li c'usitic
chiyalboticotic ti Rioxe —xi ti Jesuse.
5 Ti pucuje iyic' tal ta Jerusalén ti Jesuse. Isva'an ta jol
templo.
6 —Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, jip aba yalel.
Ts'ibabil ta sc'op Riox ti "chastacbe tal anjeletic ti Rioxe yo'
mu c'u xapas oe. Ja' stsacoj chac'ot yo' mu xayayij o ta tone",
xi ts'ibabil —x'utat yu'un pucuj ti Jesuse.
7 —Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox ti mu xu' jq'uelbeticotic
yo'on ti Rioxe —x'utat yu'un Jesús ti pucuje.
8 Ti pucuje iyic' muyel ta jp'ej toyol vits noxtoc ti Jesuse. Ora
iyac'be yil sjunlej balamil ta syu'el xchi'uc ti c'u x'elan tspas
mantal li jyu'eletique, xchi'uc ti c'u x'elan ich'bilic ta muq'ue.
9 —Chacac'be acuentain sjunlej mi chavich'on ta muq'ue,
mi chaquejletaone —xi ti pucuje.
10 —Batan, Satanás. Mu jch'un li c'usi chavalbone. Ts'ibabil
ta sc'op Riox ti stuc no'ox chquich'ticotic ta muc' ti Rioxe, ti ja'
ta jpasticotic ti c'usi tsc'ane —x'utat yu'un Jesús ti pucuje.
11 Ti pucuje ibat. Ja'o ital ta ora anjeletic, tal scoltael ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

12 C'alal iya'i ti Jesuse ti itiq'ue ta chuquel ti Juane, isut ta
Galilea.

13 Ja' iscomtsan li slumale, ja' li Nazarete, tey ba nacluc ta
jteclum Capernaum. Li Capernaume ta ti'nab yo' bu yosil
smomtac ti Zabulone xchi'uc ti Neftalí ti ta vo'nee.
14 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
15 Li yosil smomtac ti Zabulone xchi'uc li yosil smomtac ti
Neftalí ti ta vo'nee,
chlic ta ti'mar c'alal to jech uc'um Jordán,
Galilea chac'beic sbi ti namal crixchanoetic tey chtal
naclicuque.
16 Ti jchi'iltactique ti ts'acal to chtal naclicuc teyo'e, abol sbaic.
Ts'acal to jun yo'onic yu'un ja' tey chul ta slumalic ti much'u
st'ujoj Riox chistojbotic li jmultique,
xi onox ti Isaíase.
17 C'alal ba nacluc ta Capernaum ti Jesuse, ja'o lic yal:
—Ictaic xa spasel li c'usitic chopole yu'un chlic xa pasvanuc
ta mantal ti Rioxe —xut ti jchi'iltactique.
18 Ti c'alal tey chanav ta ti'ti'nab ta estado Galilea ti Jesuse,
tey iyil cha'vo' jchi'iltic ta israelal, sbanquil yits'in no'ox
sbaic. Li banquilale Simón sbi. Pedro li xcha'p'elel sbie.
Andrés sbi li its'inale. Tey yolel tsjipic ta nab snuti'ic tsacobil
choy yu'un tsacchoy yabtelic.
19 —La' chi'inicon, ta jel avabtelic. Chajchanubtasic c'uxi
chba avic'becon tal crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
20 Ora iyictaic o li tsacchoye, ja' ba xchi'inic ti Jesuse.
21 Ijelav ech'el ti Jesuse xchi'uc li cha'vo' jchi'iltique. Tey
iyil otro cha'vo', sbanquil yits'in no'ox sbaic uc. Ja' scremotic
ti Zebedeoe. Li banquilale Jacobo sbi. Li its'inale Juan
sbi. Tic'ajtic ta canova xchi'uc stotic, yolel ta sts'isic snuti'ic
tsacobil choy yu'un jatem.
—La' chi'inicon —x'utatic yu'un ti Jesuse.
22 Tey iscomtsanic ti stotique xchi'uc ti scanovaique, ja' ba
xchi'inic ti Jesuse.
23 Ti Jesuse ixanav ta sjunlej estado Galilea xchi'uc li ya-
jchanc'optaque. Ixchanubtas jchi'iltactic ta israelal ta scotol
bic'tal temploetic. Ja' iyal ti ista xa yora tspasvan ta mantal ti
Rioxe. Icol yu'un ep jchameletic noxtoc, c'usuc no'ox ipic o ti
crixchanoetique.
24 Ivinaj ta sjunlej estado Siria ti icol yu'un ep jchamele-
tique. Yech'o un ti butic i'ech' ti Jesuse tey iyiq'uic tal ti
jchameletique. Ep ta tos chamel cha'iic. Jlom oy c'usi c'ux
cha'iic, jlom ochem pucuj ta yo'onic. Oy jtup'-iq'uetic, oy
much'utic ch'abal yip jun yoc sc'obic. Ti Jesuse icol yu'un
scotol.
25 Ep tajmec crixchanoetic ixchi'inic ech'el ti Jesuse. Ja'
ti much'utic tey nacajtic ta Galileae, xchi'uc ta Decapolise,

xchi'uc li' ta Jerusalene, xchi'uc ta yan jteclumetic li' ta estado Judeae, xchi'uc ti much'utic tey nacajtic ta jech uc'um Jordane.

5

Ja' li' yaloj ti ichanubtasvan ta jp'ej vits ti Jesuse
(Lc. 6.20-23)

1 C'alal iyil ti Jesuse ti bats'i ep tajmec stsoboj sbaic ti jchi'iltactic ta israelale, imuy jts'uj ta ch'ut vits, tey ichoti. Lichotioticotic uc, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique. Ibatic uc ti much'utic sjunul yo'on cha'iic c'usi chal ti Jesuse.

2 Ti Jesuse lic chanubtasvanuc.

3 —Ti much'utic sna'ojic ti muc bu lec yo'onique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un chlic pasaticuc ta mantal yu'un ti Rioxe.

4 ’Ti much'utic choq'uita sbaic yu'un li smulique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un chpatbat yo'onic yu'un ti Rioxe.

5 ’Ti muchutic mu sna' stoy sbaique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un ta slumalinic ti ach' balamile.

6 ’Ti much'utic sjunul yo'on tsc'anic lecubtasbel yo'onique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un ta xlecubtasbat yo'onic yu'un ti Rioxe.

7 ’Ti much'utic chc'uxubinvanique chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un ta xc'uxubinatic yu'un ti Rioxe.

8 ’Ti much'utic sjunul yo'on tspasic li c'usitic lec chil ti Rioxe, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un chba sq'uelbeic sat ti Rioxe.

9 ’Ti much'utic tspajesic c'ope chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un “jch'amaloxuc”, x'utatic yu'un ti Rioxe.

10 ’Ti much'utic ch-ilbajinatic o ti c'usitic lec tspasique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un chlic pasaticuc ta mantal yu'un ti Rioxe.

11-12 ’Li vo'oxuque mi chopol c'usi chayalbeic o crixchanoetic ti avich'ojicon ta muq'ue, mi chayilbajinique, mi chasnopbe amulique, mu xavat o avo'onic. Junuc no'ox avo'onic yu'un lec ti c'usi chc'ot ataic ta vinajele. Ja' yech i'ilbajinatic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'ne uque.

Ja' li' yaloj ti co'ol c'u cha'al ats'am ya'el ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe
(Mr. 9.50)

13 ’Li vo'oxuque co'oloxuc c'u cha'al ats'am ya'el yu'un vo'oxuc ta xlecub avu'unic li balamile. Ti mi lec li c'usitic chapasique, chatunic li' ta sba balamile. Ti mi chopol li c'usitic chapasique, mu c'u xatunic o. Co'ol c'u cha'al ats'am ti mu xa bu chi'e, mu xa c'u stu. Chich' taniel. Chtec'ulanat yu'un li crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti co'ol c'u cha'al luz ya'el ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

14 ’Li vo'oxuque co'oloxuc c'u cha'al luz ya'el li' ta sba
balamile. Chavaq'uic iluc ti lec avo'onique, ja' chilic o li
crixchanoetique ti xu' chlecub yo'onic uque. Co'ol xchi'uc jun
jteclum ta jolvits, lec xvinaj, mu stac' naq'uel.
15 Ja' no'ox yech noxtoc c'alal ta jtsan jcastique, mu jmac-
tic ta almul. Toyol onox chcac'tic yo' xilic o osil scotol ti
much'utic teyic ta yut nae.
16 Li vo'oxuque ja' yech tsc'an chvinaj ti lec avo'onique yo'
xilic o li crixchanoetique, yo' xlic yich'ic o ta muc' ti Jtotic Riox
ta vinajele —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chc'ot scotol ti c'usitic yaloj ti Rioxe

17 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Mu me xanopic ti tal jch'aybe smantal ti Rioxe xchi'uc ti
c'usitic iyalic ti yaj'alc'optac ti ta vo'nee. Ma'uc tal jch'ay; tal
jts'acubtas scotol.
18 Ta melel chacalbeic, c'alal mu to'ox chlaj li vinajel bal-
amile, mi jp'el mu xch'ay ti c'usitic yaloj ti Rioxe, persa chc'ot
scotol.
19 Ti much'u mu xch'un jtosuc li smantaltac Rioxe, mi ja'
yech ta xchanubtas li crixchanoetique, ja' mu tsotsuc yabtel
chc'ot yo' bu tspas mantal ti Rioxe. Ti much'u ta xch'un scotol
smantal ti Rioxe, mi ja' yech ta xchanubtas li crixchanoetique,
ja' tsots yabtel chc'ot yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
20 Chacalbe ava'iic, ti much'utic ta xchanubtasvanic ta
smantaltac Rioxe xchi'uc li jfariseoetique, chalic ti lec
yo'onique. Yan li vo'oxuque ja' tsc'an ti ta melel lec
avo'onique. Mi ja' yechoxuc chac c'u cha'al li jfariseoetique,
mu xu' cha'ochic uc yo' bu tspas mantal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti mu me jcapan jbatique
(Lc. 12.57-59)

21 ’Ava'yojic ti i'albatic ti vo'ne moletique ti mu me xmil-
vanique. “Ti much'u chmilvane milic”, x'utatic.
22 Li vo'one chacalbeic, ti much'u tscapan li xchi'ile, xchi'uc
ti much'u “mu c'u balot o”, xut li xchi'ile, xchi'uc ti much'u
“toj sonsoot”, xut li xchi'ile, co'ol smul c'u cha'al li jmilvanej-
etique. Co'ol chba yich'ic castico ta c'oc'.
23-24 ’Ja' tsc'an ti lec xavil abaic ta acotolique. Mi chba
avac'be smoton Riox yo' xchic'obil smotone, mi tey iyul ta ajol
ti oy amul yu'un lachi'ile, tey ictao comel ta sts'el xchic'obil
smoton Riox li c'usi avich'oj ech'ele. Ba'yi ba lajesbo yo'on ti
much'u oy amul yu'une. Mi ilaj yo'one, xtal avac'be smoton ti
Rioxe.

25 ’Mi oy bu ata amul yu'un lachi'ile, tsc'an ti chba alajesbe
yo'on ta orae. Ti mi mu xba alajesbe yo'one, chayic' ech'el
ta stojol jmeltsanejc'op. Li jmeltsanejc'ope chayac' ta sc'ob
jchabiejtemplo. Li jchabiejtemploe chastic' ta chuquel.
26 Ta melel chacalbeic, mi mu xapasic chac c'u cha'al lacal-
beique, li jmeltsanejc'ope chac' atojic scotol lamulique.

Ja' li' yaloj ti mu me xpich' co'ontic yan antse
(Mt. 18.8-9; Mr. 9.43-47)

27 ’Ava'yojic ti i'albatic ti vo'ne moletique ti mu me sa'
yantsique, ti mu me sa' yajmul li antsetique.
28 Li vo'one chacalbeic, ti much'utic chpich' yo'on antse-
tique, co'ol xa xchi'uc yants chc'ot. Ti much'utic chpich' yo'on
viniquetique, co'ol xa xchi'uc yajmul chc'ot.
29 ’Mi ja' chata o amulic lasatique, chopol. Tsc'an chapajesic
yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc'
ta sbatel osile, abol abaic.
30 Ja' no'ox yech noxtoc mi ja' chata o amulic lac'obique,
chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi ac'obic
no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 ’Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'ne moletique: “Ti
much'u ta xch'ac yajnile, ac'u smeltsanbe svunal ti ixch'ac xa
sbaique, ac'u yac'be ti yajnile. Ja'to mi oy svunale xu' xch'ac
sbaic”, x'utatic onox.
32 Li vo'one chacalbeic, ti much'u ta xch'ac yajnile, mi muc
bu sa'oj yajmul ti ta xch'aque, co'ol xchi'uc isa' yajmul ya'el ti
yajnile yu'un ixch'ac. Ti much'u chic' ch'acbalal antse, co'ol
xchi'uc yants chc'ot noxtoc —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yechuc me li c'usitic chcaltique

33 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'nee: “Mi chava'anic ta
rextico ti Rioxe, xapasic me li c'usi chavalique”, x'utatic onox.
34 Li vo'one chacalbeic, mu me xava'anic ta rextico li vina-
jele, yu'un ja' tey chotol tspas mantal ti Rioxe.
35 Mu me xava'anic ta rextico li balamile, yu'un ja' scuen-
tainoj ti Rioxe. Mu me xava'anic ta rextico li jteclum Jerusa-
lene, yu'un ja' st'ujoj ti Rioxe.
36 Mu me xava'anic ta rextico lajolique, yu'un ja' spasoj ti
Rioxe. Li stsatsal ajolique mu stac' xasacubtasic, mu stac'
xavic'ubtasic.
37 Yechuc me li c'usi chavalique. Ti mi chanopic c'ope, ja'
mulil.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jc'uxubintic jcrontatique
(Lc. 6.27-36)

38 'Ava'yojic ti i'albatic ti vo'nee: "Ti mi at'usbe jp'ejuc sat
achi'ile, chavich' t'usbel jp'ejuc asat uc. Ti mi acolesbe jp'ejuc
stanal ye achi'ile, chavich' colesbel jp'ejuc stanal ave uc",
x'utatic.
39 Li vo'one chacalbeic, ti much'u ilbaj xayilique, ts'iquic
me. Ti mi oy much'u chasmajbe jot xocon asate, albo ti xu'
tsmaj xcha'jotole.
40 Ti mi oy much'u chastic'be amul ta stojol li jmelt-
sanejc'opetique, mi chaspojbe lacamisae, ac'bo. Ac'bo noxtoc
lapimilc'u'e.
41 Ti mi oy much'u chayalbe chacuchbe ech'el yicats junuc
revae, cuchbo ech'el chibuc reva.
42 Ti mi oy much'u chasc'anbe li c'usuc avu'une, ac'bo. Ti
mi oy c'usi chaxch'amunbee, mu me xajalan —xiyutoticotic
ti Jesuse—.
43 'Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'nee: "C'uxubinic
lachi'ilique. Lacrontaique crontainic", x'utatic.
44 Li vo'one chacalbeic, c'uxubinic acrontaic. C'anbeic ben-
tisyon ti much'utic chopol c'usi chayalbeique. Lec xac'oponic
ti much'utic mu sc'an sq'uel asatique. C'oponbeic Riox ti
much'utic chayilbajinique.
45 Ti mi yech chapasique, chvinaj ti xch'amaloxuc xa ti
Jtotic Riox ta vinajele. Ti Rioxe ta xloc' tal yu'un li c'ac'ale
scuenta scotol crixchanoetic, ac'u mi lec yo'onic, ac'u mi
chopol sjolic. Ja' no'ox yech li vo'e chiyac'botic ta parejo. Ja'
chvinaj o ti sc'anoj scotol crixchanoetique.
46 Ti mi ja' no'ox ac'anojic li much'utic sc'anojoxuque,
mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc jc'an-loc'-
c'usiticuc.
47 Ti mi ja' no'ox chac'oponic li much'utic lec xavoj-
tiquinique, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li
much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.
48 Li vo'oxuque tsc'an chvinaj ti lec avo'onic chac c'u cha'al
chvinaj slequil yo'on ti Jtotic Riox ta vinajele —xiyutoticotic ti
Jesuse.

6

Ja' li' yaloj ti ỵal ti c'u x'elan chcac' jlimoxnatic ti Jesuse

1 Liyalboticotic noxtoc ti Jesuse:
—Mu me xatoy o abaic ti c'alal chapasic c'usitic tsc'an ti
Jtotic Riox ta vinajele. Mi chac'anic o ich'el ta muq'ue, mu
xayac'be amotonic ti Rioxe.
2 Ti c'alal chavac' alimoxnaique, mu me xa'i'onicuc to chac
c'u cha'al ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti yalojique. Ti

c'alal chac' slimoxnaic ta bic'tal temploetique, mi ta cayatic,
chalic to a'yuc yo' x'ich'eic o ta muc' yu'un li crixchanoetique.
Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech tspasique ja' no'ox lec
ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu c'u stu ch-ileic yu'un ti
Rioxe.
3 Ti c'alal chavac' alimoxnaic li vo'oxuque, mu me xanopic
ti chavaq'uic iluque.
4 Ac'u mi mucul chavaq'uic, ti Jtotic Rioxe yiloj onox.
Chayac'beic bentisyon. Li bentisyon chayac'beique chilic
scotol crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan ta jc'opontic Rioxe ti Jesuse
(Lc. 11.2-4)

5 'Ti c'alal chac'oponic Rioxe, mu me xanopic chac c'u cha'al
tsnopic ti much'utic yich'ojic ta muc' Rioxe ti yalojique. Yu'un
ich'el no'ox ta muc' tsc'anic ti c'alal tsva'an sbaic ta bic'tal
temploetique, mi ta yesquinail cayaetic, ti c'alal tsc'oponic
Rioxe. Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech tsnopique ja'
no'ox lec ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu c'u stu ch-ileic
yu'un ti Rioxe.
6 Ti c'alal chac'oponic Rioxe li vo'oxuque, mu me xanopic ti
chavaq'uic iluque. Q'uejo aba atuc ti c'alal chac'opon Rioxe.
Ac'u mi atuc chac'opon, ti Jtotic Rioxe yiloj onox. Chayac'beic
bentisyon. Li bentisyon chayac'beique chilic scotol crixcha-
noetic.
7 'Ti c'alal chac'oponic Rioxe, mu me teyuc no'ox chavalu-
lanbeic ti c'usi avalbeic xae chac c'u cha'al tsc'oponic yajsan-
toic ti much'utic ma'uc jchi'iltique. Le'e yu'un tsnopic ti ja'to
yech ch-a'ibatic o ti ep ta ech'el chalbeique.
8 Li vo'oxuque mu me xapasic yech. Ti Jtotic Rioxe ta
vinajele sna'oj ti c'usitic chtun avu'unic ti c'alal mu to'ox
chac'anbeique.
9 Ti c'alal chac'oponic Rioxe, xavalic chac li'i:
Tot, Cajval, teyot ta vinajel, ac'u quich'oticotic ta muc' jcotolti-
cotic li' ta sba balamile.
10 Ja' ta jc'anticotic ti chapas mantal atuc li' ta sba balamile.
Ta vinajele ja' tspasic li c'usitic lec chavile.
Ja' no'ox yech ac'u jpasticotic li' ta sba balamil li c'usitic lec
chavile.
11 Ac'bon jve'elticotic lavie.
12 Ac'boticotic pertonal yu'un jmulticotic yu'un icac'beticotic
xa pertonal li much'utic ista smul cu'unticotique.
13 Coltaoticotic yo' mu jpasticotic o li c'usitic chopole.
Vo'ot chapas mantal ta sbatel osil.
Vo'ot oy alequilal ayu'elal.
Vo'ot chaquich'ticotic ta muc' ta sbatel osil.
Toj lec ti ja' yech chc'ote,

xachiic ti c'alal chac'oponic Rioxe.
14 ’Mi chavaq'uic ta pertonal ti much'u oy smul avu'unique,
ja' no'ox yech chayac'beic pertonal yu'un amulic uc ti Jtotic
Riox ta vinajele.
15 Ti mi mu xa'ac'vanic ta pertonale, ja' no'ox yech mu
xayac'beic pertonal yu'un amulic uc ti Jtotic Riox ta vinajele
—xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu me xcac'tic iluc mi quictaoj cotique

16 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Mi chavicta avotic c'alal chac'oponic Rioxe, mu me xa-
pasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic yich'ojic ta muc'
Riox ti yalojique. Yu'un tsbon satic ta tanil ti' c'oc' yo' xvinaj
o ti yictaoj yotique. Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech
tspasique ja' no'ox lec ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu
c'u stu ch-ileic yu'un ti Rioxe.
17-18 Ti c'alal chavicta avotic li vo'oxuque, mu me xanopic
ti chavaq'uic iluque. Tuso ajolic, poco asatic chac c'u cha'al
chapasic onoxe yo' mu xvinaj o ti avictaoj avotique. Ti
Jtotic Riox ta vinajele yiloj onox, chayac'beic bentisyon. Li
bentisyon chayac'beique chilic scotol crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti ac'u jtsob jc'ulejaltic ta vinajele
(Lc. 12.32-34)

19 ’Mu me xatsob ac'ulejalic li' ta sba balamile. Li'toe chlaj
ta vach chon li c'usuc avu'unique, chcuxin, chbat ta j'elec'.
20 Li c'usuc avu'unique más lec aq'uic tunuc yu'un Riox yo'
oy o ac'ulejalic ta vinajele. Teyo'e mu x'och vach chon sep'
ac'u'ic, mu xcuxin, mu x'och j'elec'.
21 Ti bu lac'ulejalique, ja' tey batem avo'onic.

Ja' li' yaloj ti mi chic'uxubinvanotique, lec jsatic ya'el
(Lc. 11.33-36)

22 ’Mi chac'uxubinic achi'ilique, co'ol xchi'uc lec asatic ya'el
yu'un chavaq'uic tunuc yu'un Riox li c'usuc avu'unique. Mi
yech chapasique, lec chabatic.
23 Yan ti mi mu xac'uxubinvanique, co'ol xchi'uc
ma'satoxuc ya'el yu'un mu xavaq'uic tunuc yu'un Riox li
c'usuc avu'unique. Mi yech chapasique, chopol chabatic. Ja'
ta xch'ay xava'iic li sc'op Rioxe ti ava'yojic xae. Más to chopol
chabatic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' chitunotic yu'un Riox mi ja' no'ox ta co'ontic li taq'uine
(Lc. 16.13)

24 ’Mu xu' mi cha'vo' avajvale. Co'ol xchi'uc jun mozoil ti
mu xu' cha'vo' yajvale. Mi cha'vo' yajvale, li june chopol chil;
li june lec chil. Li june yich'oj ta muc'; li june mu xich' ta

muc'. Ja' no'ox yech mu xu' chatunic yu'un Riox mi ja' no'ox ta avo'onic li taq'uine.

Ja' li' yaloj ti mu me c'usi xcat o co'ontique
(Lc. 12.22-31)

25 ’Yech'o un chacalbeic, mu me xavat avo'onic ti c'uxi chacuxiic li' ta sba balamile, ti c'uxi chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata ac'u' apoq'uique. Yu'un ja' layac'be apat axoconic ach'ulelic ti Rioxe, yech'o un chac' ave'elic, chac' ac'u'ic.
26 Q'uelavilic li mutetique, mu sna' x'abtejic. Mu sna' x'ovolajic, mu sna' xc'ajavic, ch'abal stenal sve'elic. Ja' chmac'linatic yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele. Ali vo'oxuque más to chaxc'uxubinic.
27 Ac'u mi xavat avo'onic, mu xanatubic o cha'ch'ixuc.
28 ’¿C'u yu'un ti chavat o avo'onic ti bu chata ac'u' apoq'uique? Q'uelavilic c'u slequil ta xch'i li nichimetic ta stentejtique. Pero mu x'abtejic, mu sjal sc'u'ic.
29 Chacalbe ava'iic. Ti Salomón ti ta más vo'nee jc'ulej tajmec, lequic sba ti sc'u' spoq'ue, pero mu xco'olaj xchi'uc li nichime.
30 Li ts'i'lele bats'i yox tajmec lavie, pero oc'ob cha'ej chich' tiq'uel ta jorno, chta'aj o pan. Ac'u mi muc bu jal ta xch'i li ts'i'lele pero bats'i yox tajmec xcha'le ti Rioxe. ¿Mi ja' xa mu xayac'beic ac'u'ic ya'el un? Yu'un mu to chach'unic.
31 Yech'o un mu me xavat avo'onic ti c'uxi chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata ac'u'ique.
32 Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe chat yo'onic. Li vo'oxuque sna'oj c'usitic chtun avu'unic ti Jtotic Riox ta vinajele.
33 Yech'o un ch'unic c'usi chayalbeic ti Rioxe. Mi ach'unique, chayac'beic ti c'usitic chtun avu'unique.
34 Mu me xavat avo'onic c'usi chapasic li oc'obe yu'un mu xana'ic c'usi chc'ot. Ta'luc o me ti c'u x'elan avocolic jujun c'ac'ale. Mu me xasa'ic yan —xiyutoticotic ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti mu me jnopbetic smul jchi'iltique
(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Mu me xanopbe smul achi'il yo' ti mu xayalbe o ti Rioxe ti oy amule.
2 Ti c'u x'elan abol sba avu'un lachi'ile, ja' no'ox yech chayac'be castico ti Rioxe.
3 Ac'u mi mu c'usi más chopol tspas lachi'ile, li vo'ote yochelot ta sq'uelel. Mu xava'i aba ti más to chopol li c'usi chapase.

4 “Chopol ti x'elan chapase”, xavut lachi'ile, pero ¿c'uxi
chap'ijubtasvan ti más to chopol c'usitic chapas li vo'ote?
5 Li vo'ote chanop ti mu c'usi chopol chapase. Mi chac'an
chap'ijubtas lachi'ile, ja' tsc'an ti vo'ot ba'yi chavicta spasel
li c'usitic chopole. Mi avil xa ti lecote, xu' xa xap'ijubtas
lachi'ile.
6 ’Ti much'u mu sc'an albel li sc'op Rioxe ti ja' chacuxiic o
ta sbatel osile, mu xacha'albe. Yu'un ja' xchi'il li ts'i'e ti mu
xa'i pajesel c'alal chti'vane. Ja' xchi'il noxtoc li chitome ti
tstec'ulan li nats'il bu toyol stojole ti leclec sbae.

Ja' li' yaloj mi ta jc'anbetic c'usitic chtun cu'untic ti Rioxe, chiyac'botic
(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 ’Mi mu xavicta abaic ta sc'anulanbel ti Rioxe, ta onox
xayac'beic li c'usitic chac'anique. Co'ol xchi'uc li much'u tsa'
c'usi chtun yu'une, tsta. Co'ol xchi'uc li much'u chc'opoj ta
ti'nae, chtac'bat.
8 Li much'utic mu xicta sba ta sc'anele, ch-ac'batic.
9 ’Li vo'oxuque, ti c'alal chasc'anbeic pan lach'amalique,
ma'uc ton chavac'beic.
10 Ti c'alal chasc'anbeic choye, ma'uc chon chavac'beic.
11 Li vo'oxuque chopol ajolic pero xana'ic c'usi lec
chavac'beic lach'amalique. Ti Jtotic Riox ta vinajele más
lec c'usi chayac'beic mi chac'anbeique.
12 ’Ti mi chac'an ti lec chayil li crixchanoetique, ja' tsc'an
ti lec chavil uque. Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti sts'ibaojic ti
Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee.

Ja' li' yaloj ti vocol ta tael li sbelel vinajele
(Lc. 13.24)

13-14 ’Vocol ta tael li sbelel vinajele pero sa'ic me. Ep ti
much'utic chbatic ta c'oq'ue yu'un mu vocluc ta tabel sbelel.
Jayvo' no'ox ti much'utic chbatic ta vinajele. Ja' no'ox chbatic
ti much'utic chich'ic ta muc' ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chquiltic ti much'utic chlo'lovanique
(Lc. 6.43-44)

15 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel yu'un ti much'utic
chalic yilel li sc'op Rioxe. Yu'un chtal sc'oponoxuc manxoic
yilel chac c'u cha'al chij, pero li yo'onique ja' chac c'u cha'al li
oq'uile.
16 Ja' chavilic o ti c'usi tspasique. Ana'ojic ti mu xataic uva
ta jtec' ch'ixe, ti mu xataic ic'ux ta saquil ch'ixe. Ja' no'ox yech
ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, mu c'usi lec chataic
yu'un.

17 Li te'el lo'bol ti bu onox leque, lec li sate. Ti bu onox
chopole, chopol li sate.
18 Mu scap sba li leque xchi'uc li chopole.
19 Li jtec' lo'bol ti chopol sate ta sts'ete, ta xchiq'ue. Ja' no'ox
yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, ch-ochic ta c'oc' ta
sbatel osil.
20 Yech'o un mi avilic ti chopol c'usitic tspasique, na'ic me ti
ja' jlo'lovanetique.

Ja' li' yaloj ti mu xbatic ta vinajel ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta alele
(Lc. 13.25-27)

21 'Ep ti much'utic "Cajval, Cajval", xiyute, pero mu scotoluc
ch-ochic yo' bu ta jpas mantale. Ja' no'ox ch-ochic ti much'utic
tspasic ti c'usitic tsc'an ti Jtot ta vinajele.
22 Ep ti much'utic ja' yech chiyalbeic ti c'alal sta yora
chcalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique: "Cajval,
icalticotic ac'op. Vo'ot ta ayu'el ijloq'uesticotic pucujetic. Ep
ta ech'el icac'ticotic iluc alequilal ayu'elal", chiyutic.
23 "Ma'uc jch'amaloxuc. Batanic, mu xajc'anic yu'un ja'
ach'unbeic smantal ti pucuje", ta xcutic.

Ja' lo'il scuenta cha'vo' vinic ti ismeltsan snaic ya'ele
(Lc. 6.46-49)

24 'Ti much'u cha'i li c'usi chcale, mi ta xch'une, co'ol xchi'uc
jun vinic ti p'ije, ismeltsan sna ta ba ton.
25 Ital tsots vo'. Li spat xocon snae, inoj. Tsots i'ech' ic' yo'
bu li snae, pero muc xlom yu'un ta ba ton smeltsanoj.
26 Ti much'u cha'i li c'usi chcale, mi mu xch'une, co'ol
xchi'uc sonso vinic ti ta ba yi' smeltsanoj snae.
27 Ital tsots vo'. Li spat xocon snae, inoj. Tsots i'ech' ic' yo'
bu li snae, ilom —xiyutoticotic ti Jesuse.
28 C'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, ti jchi'iltactique xch'ayet xa
yo'onic ti x'elan ichanubtasvane.
29 Yu'un lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe. Ma'uc yech
ichanubtasvan chac c'u cha'al jchi'iltactic ti ta xchanubtas-
vanic yilel ta smantaltac Rioxe.

8

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Ti c'alal iyal tal ta yoc vits ti Jesuse, ep jchi'iltactic is-
nap'letaic ech'el.
2 Isnupic ta be jun jchi'iltic ta israelal ip ta lepra. Isquejan
sba ta yichon ti Jesuse, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.
—Cajval, ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe,
yu'un jna'oj ti vo'ot xu' chavet'esbone —xi ti vinique.

3 Ti Jesuse iyac' sc'ob ta sba ti jchamele.
—Ech'uc che'e —xut.
Ora i'ech'.
4 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot
lachamele. Ja' no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox
chac c'u cha'al yaloj ti Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti
lecot xae —xut ech'el vinic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel smozo jun capitan solteroe
(Lc. 7.1-10)

5-6 Ti c'alal i'och ta Capernaum ti Jesuse, tey ital jun capitan
soltero.
—Cajval, mi mu xa'abulaj xavet'esbon xchamel li jmozoe
yu'un ip. Puch'ul ta tem yu'un ch'abal yip jun yoc sc'ob. C'ux
tajmec cha'i —xi.
7 —Chba jq'uel che'e. Chba quet'esbe ti xchamele —x'utat
yu'un ti Jesuse.
8 —Cajval, mu tsotsuc cabtel ti vo'ot chabat ta jnae. Xu' ja'
no'ox alo jp'eluc ti ac'u ech'uc xchamel li jmozoe.
9 Li vo'one mantal no'ox ta jch'un ti ta jpas ta mantal li
solteroetique. “Batan”, mi xcut li june, chbat. “La' to”, mi xcut
li june, chtal. “Paso chac li'i”, mi xcut li jmozoe, tspas —xi ti
capitan solteroe.
10 Ti c'alal iya'i ti Jesuse, xch'ayet xa yo'on.
—Ta melel chacalbeic, muc bu jtaoj yech junuc jchi'iltic ta
israelal ti ta xch'un chac c'u cha'al ta xch'un li vinic li'i.
11 Chacalbeic noxtoc. Ta sta yora ti chtal ep crixchanoetic
ta sjunlej balamil ti ma'uc jchi'iltic ta israelale. Ta x'ochic yo'
bu tspas mantal ti Rioxe. Ja' chtal xchi'inic ti jmuc'tatotic ti
ta más vo'nee, ja' ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti
Jacove.
12 Ti much'utic sc'oplal ox ch-ochic yo' bu tspas mantal
ti Rioxe, mu x'ochic yu'un mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ta
x'aq'ueic ech'el ta ic' osil. Tey x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic
yu'un tsots castico chich'ic —x'utatic yu'un Jesús ti much'utic
nap'ajtic ech'el ta spate.
13 —Xu' xa chabat yu'un ic'ot xa li c'usi ach'unoje —x'utat
yu'un Jesús ti capitan solteroe.
Ora i'ech' xchamel ti smozoe.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe
(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

14 Ti Jesuse ibat ta sna Pedro. Iyil ti tey puch'ul ta stem ti
sni'me'el Pedroe yu'un tilem.
15 Ti Jesuse istsacbe sc'ob. Ora itup' sc'ac'al, lic
mac'linvanuc.

16 Ti c'alal i'och ac'ubale, iyiq'uic tal ep ti much'utic ochem
pucuj ta yo'onique. Ti Jesuse ta jp'el no'ox c'op isloq'ues ti
pucujetique. Icol yu'un scotol jchameletic ti italic uque.
17 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti Isaías ti ta vo'nee. "Ja' ch-ech' o
cu'untic chamel, c'usuc no'ox chamelal ipotic o", xi onox ti
Isaíase.

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an chba xchi'inic ti Jesuse
(Lc. 9.57-62)

18 C'alal iyil ti Jesuse ti joyletabil ta crixchanoetique —Batic
ta jech nab —xut li yajchanc'optaque.
19 Tey ic'ot jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe.
—Cajval, chajchi'in ech'el ti butic chabate —xi.
20 —Li vete oy xch'en, li mute oy stso'op. Vo'on ti co'ol
crixchanootique ch'abal jna. Nopo lec mi chachi'inon ech'ele
—x'utat yu'un ti Jesuse.
21 Tey ic'ot jun ti much'utic tey onox xchi'uquic sjil c'ac'al ti
Jesuse.
—Cajval, ac'on to ech'el. Ja'to chtal jchi'inot ti c'alal xcham
li jtote —xut.
22 —Batic, chi'inon ech'el. Ti much'utic mu xiyich'ic ta
muq'ue, chamemic ya'el. Tey ac'u smuc sba stuquic —xi ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 I'och ta canova xchi'uc yajchanc'optac ti Jesuse, ijelavic
ta jech nab.
24 C'alal chanavic ta ba nabe, ilic tsots ic', xyuc'yon xa
tajmec li nabe. Ep i'och vo' ta yut canova, chmuc xa'ox yalel.
Ti Jesuse tey vayem ta yut.
25 Li yajchanc'optaque istijic ti Jesuse.
—Cajval, coltaoticotic yu'un chimucotic xa yalel —xutic.
26 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele? ¿C'u
yu'un ti chaxi'ique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ilic ti Jesuse, ispajes li iq'ue, ivaxi yu'un li nabe.
27 Xch'ayet xa o yo'onic li yajchanc'optaque.
—¿C'usi vinical li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un li
nabe? —xiic.

Ja' li' yaloj ti iloq'uesbat pucuj ta yo'onic cha'vo' jgadarae
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Ti Jesuse xchi'uc li yajchanc'optaque ic'otic ta jech nab ta
slumal jgadaraetic. C'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ital cha'vo'
vinic ochem pucuj ta yo'onic. Ta muquenal iloq'uic tal yu'un
ja' snainojic li ch'ojbil tonetique ti yo' bu chich'ic tiq'uel ti

ánimaetique. Mu xa much'u sc'an x'ech' tey ta bee yu'un oy xi'elalic.
29 I'avanic:
—¿C'usi acuentaoticotic o li vo'ote, Jesús, Xch'amal Riox? Mu to sta yora ti chavac'boticotic casticoe —xiic.
30 Ja'o tey xlamet ep chitometic.
31 —Mi chaloq'uesoticotic ta yo'onic li viniquetic li'i, abulajan alo ac'op ti chi'ochoticotic ta chitometique —xi ti pucujetique.
32 —Ba ochanic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ti pucujetique iloq'uic ta yo'onic ti cha'vo' vinique, i'ochic ta chitometic. Ti chitometique stusus xa yalel scotol, ip'ajic ta nab, ijic'av scotol.
33 Ti jchabichitometique ixi'ic. Ba yalic ta jteclum ti icham scotol ti chitometique, ti lec xa ti cha'vo' xchi'ilic ti ochem to'ox pucuj ta yo'onique.
34 Ti crixchanoetic ta jteclume iloc' scotolic, tal sq'uelic ti Jesuse. C'alal iyulique —Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic ti Jesuse.

9

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob jun vinique
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Ts'acal to i'och ta canova ti Jesuse, isut ta Capernaum yo' bu nacale.
2 C'alal tey xa'oxe, sq'uechojic c'otel ta pop jun jchi'iltic ta israelal, ch'abal yip jun yoc sc'ob. Ti Jesuse iyil ti xch'unojic ti oy syu'ele.
—Jch'amal, mu xavat avo'on. Ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut ti jchamele.
3 Tey jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. “Li vinic li'i tsp'is sba ta Riox”, xi ta yo'onic.
4 Ti Jesuse yiloj ti c'usi tsnopique.
—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique?
5 Ti x'elan icalbe li vinique ti “ac'bilot xa pertonal yu'un lamule” xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech yu'un mu vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti “lican, xanavan” xichiotique. Pero ja' tsc'an chaq'uelic mi chc'ot sc'op ti much'u yech chale.
6 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique. Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox ta xcac'be pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
—Lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana —x'utat yu'un Jesús ti vinique.

7 Ora ilic, ibat ta sna.
8 Ti c'alal iyilic ti crixchanoetique, xch'ayet xa yo'onic.
—Coliyal Riox ti ac'bil syu'el li vinic li'i —xiic.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Mateoe
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 C'alal laj chanubtasvanuque, ibat ti Jesuse. Liyil ti tey chotolon ta jc'anbe li sloc' c'usiticuque. Mateo jbi.
La', batic —xiyut ti Jesuse.
Ora ba jchi'in.
10 Ts'acal to libatoticotic ta jna xchi'uc ti Jesuse xchi'uc li yan jchi'iltac ta yajchanc'ope. Ep ic'otic uc ti jchi'iltac to'ox ta c'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique. Jcotolticotic ijchol jbaticotic ta mexa.
11 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic. C'alal iyilic ti tsobol chive'oticotic xchi'uc ti jchi'iltac to'ox ta c'an-loc'-c'usiticuque, xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique —Lavajchanubtasvanejique ¿c'u yu'un ti tsobol chve' xchi'uc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic tspasique? —xiyutoticotic.
12 Ti Jesuse iya'i ti c'usi iyalique.
—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej. Ja' no'ox ti much'utic ipe.
13 Ba nopbeic c'usi smelol ti ja' yech yaloj ti Rioxe: "Ja' ta jc'an ti chac'uxubinvanique, mu ja'uc no'ox ti chamilbecon jmotone", xi ti Rioxe. Li vo'one ma'uc tal jsa' ti much'utic ch'abal smul ti yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Oy yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Oy jayvo' c'ot sjac'beic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li vo'oticotique xchi'uc li yajchanc'optac jfariseoetique ep ta ech'el chquicta coticotic —xiic.
15 Itac'av ti Jesuse:
—C'alal teyotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li jnupunele, mu ja'uc o chcat co'ontic. Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu xicta yotic, mu xat yo'onic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.
16 'Muc much'u tspac'an ta ach' manta li c'a'c'u'ule yu'un tsmuts li ach'e, chjat más li c'a'c'u'ule. Ja' no'ox yech ti much'utic ta xch'unic ti vo'on no'ox chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, ach' xa li c'usitic tspasique, mu xa spasic ti c'usitic ispasic to'oxe.

17 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel uvae, muc much'u ta xch'ol
ta poco' nucular chivo. Ti mi ta xch'ol ta poco' nucule, ti c'alal
xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal. Yech no'ox ta
xch'ay noxtoc li yave. Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach' yav
chich' ch'olel oe yo' lec xcom o xchi'uc li yave —x'utatic yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Ti c'alal chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o tey ic'ot jun jchi'iltic ta
israelal, jmeltsanejc'op ta jun biq'uit templo. Isquejan sba ta
yichon ti Jesuse, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.
—Naca to icham jtseb. ¿Mi mu xa'abulaj xba avac' ac'ob ta
sba yo' xcha'cuxi oe? —xi.
19 Ti Jesuse ibat xchi'uc. Libatoticotic uc, vo'oticotic li
yajchanc'opoticotique.
20 Oy jun ants slajchebal xa jabil ti mu xmac xchamele.
Inopoj ta spat ti Jesuse, ista ta picbel sne spimilc'u'.
21 "Ac'u mi spimilc'u' no'ox jpicbe, ta xmac o li jchamele", xi
ta yo'on ti antse.
22 Ti Jesuse ijoyij, isq'uel ti antse.
—Mu c'u xal avo'on. Yu'un ach'unoj ti tsots jyu'ele, yech'o
ti ch-ech' lachamele —xut.
Ora imac ti xchamele.
23 Ti Jesuse ic'ot ta sna ti jmeltsanejc'ope, i'och. Iyil ti tey
j'amareroetique, ti tey ch-oc' ch-avanic ti crixchanoetique.
24 —Loc'anic to ech'el. Li tsebe muc bu chamem, ta xvay
no'ox —xi.
Tse'ej xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un sna'ojic ti ichame.
25 Ti Jesuse istac loq'uel scotol ti much'utic teye, i'och ech'el
yo' bu telel ti ánimae, istsacbe sc'ob. Ora icha'cuxi ti tsebe, ilic.
26 Ora ivinaj ta sjunlej jlumaltic ti ixcha'cuxes tseb ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat cha'vo' ma'sat ti Jesuse

27 Ibat noxtoc ti Jesuse. Tey nap'alic ech'el cha'vo' jchi'iltic
ta israelal, ma'satetic. Tsots iyaptaic ti Jesuse:
—Smom David, ¡c'uxubinoticotic! —xiic.
28 C'alal i'och ta yut na ti Jesuse, ital ti cha'vo' ma'sate.
—¿Mi chach'unic ti xu' ta jam lasatique? —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
—Cajval, ta jch'unticotic —xiic.
29 Ti Jesuse ispicbe sat xcha'va'al.
—Lavi ach'unojic ti xu' chajambe lasatique, yech'o un ja-
muc —xi.
30 Ora ijam ti satique.
—Mu me much'u xavalbeic ti lajambe lasatique —x'utatic.

31 Pero c'alal isutique, iyalic a'yuc ta sjunlej jlumaltic ti
ijambat satic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe ye jun uma' ti Jesuse

32 Ti c'alal ja' to'ox chloq'uic ech'el ti cha'vo' ma'sate, yic'ojic
c'otel jun uma' yo' bu ti Jesuse, jchi'iltic no'ox ta israelal.
Ochem pucuj ta yo'on.
33 Ti Jesuse isloq'uesbe ti pucuje. Ijam ye ti vinique.
Xch'ayet xa yo'onic ti crixchanoetique.
—¡Mi junuc jchi'iltic muc bu xquiltic yech tspas! ¡Sba to
iquiltic o! —xiic.
34 C'alal iyilic ti jfariseoetique —Li vinic li'i ta syu'el totil pu-
cuj tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique
—xut sbaic, tslabanic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti abol sba iyil crixchanoetic ta Galilea ti Jesuse yu'un muc much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe

35 Ti Jesuse ixanav ta scotol jteclumetic xchi'uc scotol para-
jeletic. Ichanubtasvan ta scotol bic'tal temploetic. Iyal a'yuc
ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. C'usuc no'ox chamelal
ipic o ti crixchanoetique, i'et'esbatic yu'un ti Jesuse.
36 Tey tsobol ep crixchanoetic, abol sbaic iyil yu'un co'ol
xchi'uc chij ti ch'abal xchabiele.
37 —Ta melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'iic li sc'op Rioxe; ja'
jutuc no'ox ti much'utic chalique. Co'ol xchi'uc mi ep li c'ajoje,
ja' jutuc no'ox li jc'ajome.
38 Yech'o un c'anbeic ti Rioxe ti ac'u stac ech'el ti much'utic
chba yalic a'yuc li c'usi yaloje yu'un ja' tst'uj stuc —xiyutoti-
cotic ti Jesuse.

10

Ja' li' yaloj ti c'usitic sbi yajchanc'optac ti Jesuse
(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

1 Jlajchava'alticotic ti yajchanc'opoticotic ti Jesuse, liyac'be
jyu'elticotic ti xu' ta jloq'uesticotic pucujetic ta yo'onic li
jchi'iltactique, ti xu' chquet'esbeticotic xchamel ti much'utic
ipe, c'usuc no'ox chamelal cha'iic.
2 Li jbiticotique ja' li'i: Li much'u ba'yi it'ujee Simón. Pedro
li xcha'p'elel sbie. Xchi'uc Andrés, ja' yits'in li Pedroe. Xchi'uc
Jacobo xchi'uc yits'in Juan sbi, li scremotic Zebedeoe.
3 Xchi'uc Felipe, xchi'uc Bartolomé, xchi'uc Tomás, xchi'uc
vo'on li Mateo jbie ti jc'an-loc'-c'usiticucon to'oxe. Xchi'uc
otro jun Jacobo screm Alfeo. Xchi'uc Lebeo, li Tadeo sbi
noxtoque.
4 Xchi'uc Simón ti stic'oj sba ta partido cananeoe. Xchi'uc
Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse (Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 Ti Jesuse listac ech'el jlajchava'alticotic. Lec lixchanubtasoticotic ech'el.

—Mu me xabatic ta slumal li yan crixchanoetique, mi ja'uc ta slumal jsamariaetic.

6 Tey no'ox xabatic yo' bu jchi'iltactic ta israelale, yu'un co'olic xchi'uc jch'ayel chijetic.

7 Ba albeic ti ista xa yora tspasatic ta mantal yu'un ti Rioxe.

8 Et'esbeic xchamel ti much'utic ipe. Cha'cuxesic ánimaetic. Et'esbeic xchamel ti much'utic ip ta leprae. Loq'uesbeic pucujetic ta yo'onic. Ta matanal lacac'be ayu'elic yech'o un ta matanal xavet'esbeic li xchamelique.

9 'Mu me xavich' ech'el ataq'uinic.

10 Mu me xavich' ech'el ave'elic. Mu me xavich' ech'el ch'aq'uex ac'u'ic. Mu me xavich' ech'el axonobic, mi ja'uc anamte'ic. Ja' chac c'u cha'al ti much'utic chbat ta abtele tey tsta sve'elic, ja' no'ox yech tey chata ave'elic uc.

11 'Ti bu cha'ochique, mi ta jteclum, mi ta parajel, jaq'uic me ti much'u lec sc'oplale. Ja' xach'amunbeic sna ti c'u sjalil teyoxuc ta jteclume o mi ta parajel.

12 C'alal cha'ochic ta snae, "ac'u yac'boxuc bentisyon ti Rioxe", xavutic c'otel.

13 Mi chayich'ic ta muc' ti cajchanc'opoxuque, tstaic li bentisyone. Mi mu xayich'ic ta muq'ue, mu staic.

14 Mi oy bu jteclumal ti mu xac' ta ch'om snaique, mi mu sc'an xa'iic li c'usi chavalique, c'alal chaloq'uic teyo'e, xalilinic comel spucucal avoquic. Ja' seña ti chcom ta sba stuquic ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe.

15 Ta melel chacalbeic, ti c'alal sta yora chcalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique, más castico chich'ic li jchi'iltactic ti bu mu xayotesique. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chcrontainatic onox ti yajchanc'optaque

16 'Chajtaquic ech'el chac c'u cha'al chijetic ti tey chc'ot staic oq'uiletique, yu'un chc'ot ataic jchi'iltactic ti yo'onicuc smiloxuque. P'ijanic me chac c'u cha'al quiletel chon. Lecuc me avo'onic chac c'u cha'al paloma.

17 P'ijanic me yu'un oy much'u chayiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic yo' bu cha'iic smantal Riox li jchi'iltactique. Chayac'beic arsial li jmeltsanejc'opetique.

18 Yu'un ti avich'ojicon ta muq'ue, oy chayiq'uic ech'el ta
stojol jyu'eletic yech'o un xu' xavalbeic li c'usitic caloje. Tey
cha'iic li much'utic ma'uc jchi'iltique.
19 Ti c'alal cha'aq'ueic entrucale, mu me ba'yiuc xanopic ti
c'usi chc'ot avalique, ti c'uxi chatac'avique.
20 Ja' chasp'ijubtasic c'uxi chatac'avic ti Ch'ul Espíritue ti jun
xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele.
21 'Oy bu chac' ta milel yits'in, mi sbanquil. Oy bu chac' ta
milel xch'amal. Oy bu tscrontain stot sme', chaq'uic ta milel
noxtoc.
22 Yu'un ti avich'ojicon ta muq'ue, mu sc'an sq'uel asatic li
crixchanoetique. Ti much'utic chcuch yu'unic li ilbajinele, mi
mu xicta o sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel osil.
23 Mi oy bu chataic ilbajinel ta jun jteclume, batanic ta yan
o jteclum. Ta melel chacalbeic, ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti
co'ol crixchanootique, mu to'ox bu lajem avalbeic jchi'iltactic
ta scotol jteclumetic li' ta jlumaltique ti c'usitic caloje.
24 'Vo'oxuc li cajchanc'opoxuque, ti chatunic cu'une, mu me
xanopic ti lec chayilic li crixchanoetique.
25 Ta onox xacrontainatic chac c'u cha'al chicrontainat
vo'on lavajchanubtasvanejicone, vo'on lavajvalicone. Li
vo'one chisp'isic ta pucuj li crixchanoetique. Mi ja' xa li
vo'oxuque ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuque, más to chasp'isic
ta pucuj.

*Ja' li' yaloj ti "ja' me xavich'ic ta muc' ti Rioxe", xi ti Jesu-
cristoe*
(Lc. 12.2-9)

26 'Mu me xaxi'ic o li crixchanoetique yu'un persa onox
cha'iic ti c'usitic calojboxuque.
27 Ja' avabtelic ti jamal chavalic a'yuque.
28 Mu me xaxi'ic o ti much'utic yo'onicuc smiloxuque yu'un
mu staic ta milel lach'ulelique. Ti Rioxe ti ja' xu' chastiq'uic ta
c'oc' xchi'uc ach'ulelique, ja' me xavich'ic ta muc'.
29 'Li c'ox mutetique, jna'ojtic ti toj yalem stojole pero
xchabioj ti Jtotic Riox ta vinajele. Mu xcham mi ma'uc yech
tsc'an ti Rioxe.
30 Ja' no'ox yech xchabiojoxuc uc. C'alal ta stsatsal ajolic
nitbil jayp'ej.
31 Yech'o un mu me xaxi'ic. Yu'un más tsots ac'oplalic yu'un
ti Rioxe; ja' jutuc no'ox li mutetique.
32 'Mi jamal chavalbeic crixchanoetic ti avich'ojicon ta
muq'ue, ja' no'ox yech jamal chcalbe uc ti Jtot tey ta vinajele
ti avich'ojicon ta muq'ue.
33 Yan mi mu jamluc chavalbeic crixchanoetic ti
avich'ojicon ta muq'ue, ja' no'ox yech uc, chcalbe ti Jtote
ti mu xavich'icon ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti "ta xcrontainatic ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue", xi ti Jesucristoe
(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

34 'Mu me xanopic ti tal jco'oltasbe sjol li crixchanoetic li' ta sba balamile. Ta xcrontainatic ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue.
35 Oy bu tscrontain o stot li creme. Oy bu tscrontain o sme' li tsebe. Ja' no'ox yech li alibal uque oy bu tscrontain o yalib me'el.
36 Xaq'uel avilic mu nomuc chtal lacrontaique:
37 'Ti much'u mu xiyich' o ta muc' ti chi' ta utel yu'un li stot sme'e, mu xu' xixchi'in. Ti much'u mu xiyich' o ta muc' yu'un chi' mi x'ilin li xch'amaltaque, mu xu' xixchi'in noxtoc.
38 Ti much'u mu sc'an xac' svocol chac c'u cha'al chcac' jvocole, mu xu' xixchi'in.
39 Ti much'u mu xiyich' o ta muc' ti ja' chi' o li milele, yu'un onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel. Yan ti much'u muc ta alel yu'un mi ja' xlaj oe, ja' ta xcuxi ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti chich' smotonic uc ti much'utic chich'ic ta muc' ti much'u chtun yu'un ti Rioxe
(Mr. 9.41)

40 'Ti much'utic ta xch'unic li c'usitic caloje ti chavalic a'yuque, co'ol xchi'uc vo'on chixch'unbeic ya'el. Ja' chch'unbeic ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal.
41 Ti much'utic chich'ic ta muc' ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe yu'un sna'ojic ti chtun yu'un ti Rioxe, co'ol chich' smotonic xchi'uc ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe. Ti much'utic chich'ic ta muc' jun vinic yu'un sna'ojic ti lec yo'one, co'ol chich' smotonic xchi'uc li much'u lec yo'one.
42 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ja' no'ox chayac'beic jbochuc vo'e yu'un ti chilic ti chatunic cu'une, chich' smotonic uc —xiyutoticotic ti Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti tal sc'oponic Jesús ti yajchanc'optac Juan j'ac'-ich'vo'e
(Lc. 7.18-35)

1 Ti c'alal laj yalboticotic mantal jlajchava'alticotic ti Jesuse, tsobol liloc'oticotic xchi'uc yu'un ba chanubtasvanuc. Ba yal a'yuc sc'op Riox ta jlumalticotic ta estado Galilea.
2 Ti Juane tey tiq'uil ta chuquel. Iya'i ti c'usitic tspas ti Cristoe, yech'o un istac ech'el jayvo' yajchanc'optac.
3 Ti c'alal ic'otique, isc'oponic ti Jesuse:
—Li' listacoticotic tal li Juan j'ac'-ich'vo'e. Tal jac'boticotic mi vo'ot ti sc'oplal chtal apasoticotic ta mantale, o mi ta to jmalaticotic otro jun —xutic ti Jesuse.

4 —Ba albeic li Juane li c'usitic ical ava'iique xchi'uc li
c'usitic ijpas avilique.
5 “Li ma'satetique xil xa sbeic. Li coxoetique lec xa
chanavic. I'ech' xa xchamelic li much'utic ip ta leprae. Ijam
xa xchiquinic li pac'chiquinetique. Li much'utic chamemic
xa'oxe ijcha'cuxesic xa. Li me'onetique icalbe xa ya'iic ti oy
cuxlejal ta sbatel osile.
6 Mu me xicta sba li Juane, ac'u yich'on o ta muc'. Junuc
me yo'on, xiyutoticotic tal li Jesuse”, xavutic c'otel li Juane
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
7 Ti c'alal isutic ti yajchanc'optac ti Juane, ti Jesuse lic yalbe
crixchanoetic sc'oplal ti Juane:
—Ti c'alal la'ayic ta xocol balamile, ma'uc puj ay aq'uelic ti
xbat ta jot ta jot ta iq'ue.
8 Yaj'alc'op Riox ay aq'uelic. Avilic ti muc bu lec
sts'acubtasoj sbae. Ti much utic sts'acubtasoj sbaique, ti mu
c'u me'anal cha'iique, ja' li preserenteetique yu'un jc'ulejetic.
9 Li Juan ay aq'uelique ma'uc yech. Pero más tsots yabtel
chac c'u cha'al ti yan yaj'alc'optac Rioxe.
10 Ts'ibabil onox sc'oplal ta sc'op Riox li Juane ti ja' chjelav
tal cu'une.
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe li crixchanoetique ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta
muq'ue,
xiyut ti Jtote, xi onox ts'ibabil.
11 Ta melel chacalbeic, ta scotol li crixchanoetique muc
much'u más tsots yabtel chac c'u cha'al li Juan j'ac'-ich'vo'e.
Pero ti much'u ta xch'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, ac'u
mi mu tsotsuc yabtel, más ch-ac'bat yil c'u x'elan tspas mantal
ti Rioxe. Ja' mu sta yech ch-ac'bat yil li Juane.
12 ’Ti c'alal lic yal a'yuc li Juan j'ac'-ich'vo'e ti chlic xa
pasvanuc ta mantal ti Rioxe, c'al tana, oy much'utic sjunul
yo'on ta xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe.
13 Ti c'alal mu to'ox ta xtal li Juane, ava'yojic onox ti ists'iba
comel ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta más
vo'nee ti ta sta yora tspasvan ta mantal ti Rioxe.
14 Mi chach'unic ti ista xa yora tspasvan ta mantal ti Rioxe,
chul ta ajolic ti ja' sq'uexol Elías li Juan li' xae.
15 Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol.
16 ’Chacalbeic c'u xa'elanic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie.
Caltic no'ox ya'el ti oy c'oxetic tey chtajinic ta ch'ivite.
17 Li jlome iyalbeic li jayvo' xchi'iltac ta tajimole:
“Icoq'uesinticotic ama pero muc xa'ac'otajic o.
Lime'anaj'oc'oticotic pero muc xa'oq'uic noxtoc. Mu c'usi
xac'anic”, xutic. Ja' yechoxuc uc yu'un mu c'usi xac'anic.

18 Ti c'alal ital li Juane, muc xaxchi'inic ta ve'el ta uch'vo'
pero chopol ava'iic. “Ochem pucuj ta yo'on”, xachiic.
19 Ti c'alal lital vo'on ti co'ol crixchanootique, lajchi'inic
ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic noxtoc. “Q'uelavil, tol
xve', tol xuch' ya'lel uva”, xachiic. “Lec xil noxtoc li jc'an-loc'-
c'usiticuque xchi'uc li much'utic chopol c'usitic tspasique”,
xachiic. Ti sp'ijubtasojicoxuc ti Rioxe, avich'oticotic ta
muc' xchi'uc Juan ti yechuque. Ja' chul o ta ajolic ti
sp'ijubtasojoticotic ti Rioxe, yech'o ti ijpasticotic ti c'usitic
ijpasticotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti más castico chich'ic ti much'utic muc xich'ic ta muc' ti c'alal iyilbeic slequilal syu'elal ti Jesuse
(Lc. 10.13-16)

20 Ti Jesuse iyalbe sc'oplal ti jchi'iltactic ta israelal ta jte-
clumetic yo' bu iyac'ulan iluc slequilal syu'elale yu'un muc
xictaic spasel li c'usitic chopole.
21 —Li jchi'iltactic ta jteclum Corazine xchi'uc ta jteclum
Betsaidae, iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale, pero muc
xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox xich'ic castico ta
sbatel osil. Ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee
muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque, islapic jalbil
tsatsal chivo ti ch'ixaltic ta lapele, isbon sbaic ta tanil ti'
c'oc' ti yechuque. Ja' seña ti chat o yo'onic ti c'usitic chopol
spasojique yu'un chictaic.
22 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta
sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, ja' más castico chich'ic li
jchi'iltactic ta Corazine xchi'uc ta Betsaida lavie. Ja' jutuc
no'ox castico chich'ic ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta
más vo'nee.
23 Li jchi'iltactic ta Capernaume chalic ti ja' chich'ic crasiae,
pero mu x'ac'batic. Yu'un iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal
jyu'elale pero muc xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox
xich'ic castico ta sbatel osil. Ti jsodomaetic ti ta más vo'nee
muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque, oy Sodoma c'al
tana ti yechuque.
24 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta
sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, ja' más castico chich'ic
li jchi'iltactic ta Capernaum lavie. Ja' jutuc no'ox castico
chich'ic ti jsodomaetic ti ta más vo'nee —xut jchi'iltactic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti “ch'unic ti vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile”, xi ti Jesuse
(Lc. 10.21-22)

25 Lic sc'opon Riox ti Jesuse:

—Tot, voʼot yajvalot vinajel balamil. Colaval ti muc xavacʼ yaʼibeic smelol cʼusi ical, cʼusi ijpas ti muchʼutic pʼij ti yalojique, ti jaʼ noʼox avacʼ yaʼibeic smelol ti muchʼutic tscʼanic coltael chac cʼu chaʼal tscʼanic coltael li cʼoxetique.

26 Lec ti jaʼ yech apase, Tot —xi ti Jesuse.

27 Ti Jesuse jaʼ yech lic yalbe ti crixchanoetique:

—Ti Jtote yacʼojbon entrucal scotol ti cʼusitic oye. Muc muchʼu snaʼ cʼu xʼelan li coʼone, jaʼ noʼox snaʼoj ti Jtote. Jaʼ noʼox yech ti Jtot uque, muc muchʼu snaʼbe cʼu xʼelan yoʼon. Jtuc noʼox jnaʼojbe. Jaʼ noʼox ta snaʼic uc ti muchʼutic chcalbeique.

28 Voʼoxuc ti iʼechʼ xa avoʼonic ta saʼel ti cʼuxi chacuxiic ta sbatel osile, chʼunic ti voʼon chcacʼ acuxlejalic ta sbatel osile.

29 Ichʼicon me ta mucʼ. Jaʼ chanic cʼu xʼelan li coʼone yuʼun lec coʼon, mu jnaʼ jtoy jba. Ti mi jaʼ yech chapasique, chacuxiic ta sbatel osil.

30 Ti mi chavichʼicon ta muqʼue, mu vocluc tspas avuʼunic cʼusi lec chil ti Rioxe —xʼutatic yuʼun ti Jesuse.

12

Jaʼ liʼ yaloj ti iscʼasic jaychev trigo ti yajchancʼoptac Jesuse (Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

1 Ti jʼechʼele tey liʼechʼoticotic ta be ta trigoaltic xchiʼuc ti Jesuse. Jaʼo scʼacʼalil ta jcuxtic. Liviʼnajoticotic, voʼoticotic li yajchancʼopoticotique. Ijcʼasticotic jaychev trigo, ijuʼ jcʼuxticotic.

2 Liyiloticotic jayvoʼ jfariseoetic.

—Qʼuelavil lavajchancʼoptaque, tspasic ti cʼusi mu xuʼ jpastic ta scʼacʼalil ta jcuxtique —xutic ti Jesuse.

3 —¿Mi muc bu aqʼuelojic yaʼel ta scʼop Rioxe ti cʼusi ispas ti Davide cʼalal ivi'naj xchiʼuc ti xchiʼiltac ta xanvile?

4 Tey icʼotic ta templo. Ti Davide jaʼ iscʼan sveʼ ti pan ta ba mexae ti smotoninoj ti Rioxe. Acʼu mi yaloj ti Rioxe ti jaʼ noʼox tsveʼic li paleetique, pero isveʼic xchiʼuc xchiʼiltac ti Davide. Pero muc bu ista o smul uc.

5 ¿Mi muc bu aqʼuelojic yaʼel cʼusi istsʼiba ti Moisese yoʼ bu chal ti ch-abtejic onox ta mucʼta templo li paleetic ta scʼacʼalil ta jcuxtique? Pero mu sta o smulic.

6 Li paleetique xuʼ xʼabtejic ta mucʼta templo cʼalal jaʼo scʼacʼalil ta jcuxtique. Jaʼ noʼox yech xuʼ scʼas scʼuxic jaychevuc trigo li cajchancʼoptaque. Li voʼone más tsots cabtel chac cʼu chaʼal li paleetique.

7 Ti Rioxe yaloj ti jaʼ tscʼan ti chicʼuxubinvanotique, ti mu jaʼuc noʼox ti chichʼ milbel smotone. Ti avaʼibeicuc smelole, muc xaticʼbeic smul ti muchʼutic chʼabal smulique.

8 Vo'on ti co'ol crixchanootique, vo'on yajvalon li sc'ac'alil
ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique —x'utatic yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

9 Ts'acal to lic'ototicotic ta stemploic xchi'uc ti Jesuse.
10 Tey jun jchi'iltic smoch'oj sba sni'tac jun sc'ob. Tey jayvo'
jfariseoetic.
—¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel ta sc'ac'alil ta jcuxtic ti
much'u ipe? —xutic ti Jesuse yo' stabeic o smul ti yalojique.
11 —Li vo'oxuque, mi oy bu ip'aj ta ch'en jcotuc achij ti c'alal
ja'o ta jcuxtique, ¿mi muc bu chba aloq'uesic ya'el?
12 Li jcot chije mu masuc tsots sc'oplal. Ja' más tsots sc'oplal
li jun crixchanoe. Yech'o un xu' jpastic c'usi lec ta sc'ac'alil ta
jcuxtique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
13 —Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat yu'un Jesús ti
vinique.
Istuq'uibtas ti sni'tac sc'obe, lec xa icom chac c'u cha'al ti
jun sc'obe.
14 Ti jfariseoetique iloq'uic ech'el, ba snopic c'uxi tstaic ta
milel ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti t'ujbil yu'un Riox ti Jesuse ti chtun yu'une

15 Ti Jesuse sna'oj ti c'usi tsnopique, yech'o un ixch'ac sba
loq'uel. Ichi'inat ech'el yu'un ep crixchanoetic. Iyet'esbe
xchamel ti much'utic ipe.
16 Tsots iyalbe ti jchameletique:
—Mu me xavinajesic jc'oplal —xut.
17 Ja' ic'ot ti iyal onox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee ti
ja' ta xet'es chamel ti Jesuse.
18 Q'uelavil ti much'u jt'ujoj ti chtun cu'une.
Jc'anoj tajmec, jun co'on yu'un.
Chcac'be xchi'in ti Ch'ul Espíritue ti junon jchi'uque.
Cac'ojbe yabtel ti xu' tslecubtasbe yo'onic uc li much'utic
ma'uc achi'ilique yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque.
19 Mu sliques c'op, mu stoyojuc sba xc'opoj yo' x'ich'e o ta
muq'ue.
20 Muc bu tsp'aj ti much'utic mu c'u stu cha'i sbaique,
ti co'olic xchi'uc voch'em aje,
ti co'olic xchi'uc bu mu xtil lec jcastique.
Ti much'utic yech cha'i sbaique ta spatbe yo'onic,
ta xac' cuxlicuc ta sbatel osil
yo' mu xba yich'ic o casticoe.
21 Ja' chilic o li much'utic ma'uc achi'ilique ti xu' chcuxiic ta
sbatel osil uque,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase.

Ja' li' yaloj ti mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue
(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Yic'ojic c'otel jun jchi'iltic ochem pucuj ta yo'on. Ma'sat ti
vinique, uma' noxtoc. Ti Jesuse isloq'uesbe ti pucuj ta yo'one.
Ijam sat, ijam ye.
23 Xch'ayet xa yo'onic ti crixchanoetique.
—Ja' nan li smom Davide ti sc'oplal onox chispasotic ta
mantale —xut sbaic.
24 C'alal iya'iic ti jfariseoetique —Li vinic le'e ta syu'el totil
pucuj ti tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoe-
tique —xiic.
25 Ti Jesuse yiloj onox ti c'usi tsnopique.
—Mi tscrontain sbaic jun preserente xchi'uc li xchi'iltac
ta meltsanejc'ope, ta xch'ac o sbaic. Mi chut sbaic li jchop
jnaclomale, mi chut sbaic li yajvaltac jteclume, ta xch'ac o
sbaic noxtoc.
26 Ja' no'ox yech ti Satanase, mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal ti
ochem ta yo'onic li crixchanoetique, ¿c'u ma xi tspas mantal
ti mi yech tspase?
27 Ti x'elan chacalbeique, yu'un chavalic ti ta syu'el totil
pucuj ti ta jloq'ues ti pucujetique. Ti yechuc xavalique,
¿much'u ma ta syu'el ta sloq'uesic pucujetic lavajchanc'opic
uque? Lavajchanc'opique xu' chalic ti ma'uc yech li c'usi
chavalique.
28 Li vo'one ta syu'el Ch'ul Espíritu ti jun xchi'uc ti Rioxe ti
ta jloq'ues pucujetique, ja' chvinaj o ti li' xa tspas mantal ti
Rioxe.
29 'Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yo'onuc ochuc ta sna
jun tsatsal vinique ti yo'onuc yelc'anbe li c'usuc yu'une. ¿Mi
ma'uc tsc'an ti ba'yi ta xchuc li vinique yo' xcuch o yu'un
yelc'anbel li c'usuc yu'une? Ti Satanase co'ol xchi'uc tsatsal
vinic ya'el. Li vo'one icuch xa cu'un spojbel li vinique.
30 'Ti much'u chopol chil li c'usi ta jpase, ja' jcronta.
31 'Chacalbeic, ti much'utic chopol li c'usitic tspasique,
mi tsp'isic ta pucuj ti Rioxe, ch-aq'ueic to ta pertonal mi
tsc'anbeique. Ja' no'ox ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti
Ch'ul Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil.
32 Ti much'utic chisp'isic ta pucuj, vo'on ti co'ol crixchanoo-
tique, ch-aq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeic ti Rioxe. Ja' no'ox
ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa
x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil.
33 'Ti bu onox lec li te'el lo'bole, lec li sate. Ti bu onox
chopole, chopol li sate. Yech'o un nopic lec c'u x'elan
ats'unbalic ti chopol chavilicone, yu'un naca lec li c'usitic ta
jpase.

34 Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone yu'un chopol
ajolic. Yech'o ti chopol chac'opojique. Ti c'usi chanopique, ja'
yech chloc' ta aveic.
35 Ti much'u lec yo'one lec li c'usi chloc' ta yee yu'un lec ti
c'usi tsnope. Ti much'u chopol li c'usi tsnope, chopol li c'usi
chloc' ta yee.
36 Chacalbeic noxtoc, ti jay'ech'el chopol c'usi avalbeic
lachi'ilique, ja' yech chavich'ic o castico ti c'alal sta yora
chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe.
37 Mi lec c'usi iloc' ta aveic li' ta sba balamile, ch'abal amulic
chayilic ti Rioxe. Mi chopole, chavich'ic castico —x'utatic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic syu'el Jesús ti much'utic chopol sjolique
(Lc. 11.29-32)

38 Tey jayvo' jfariseoetic xchi'uc ti much'utic ta xchanubtas-
vanic yilel ta smantaltac Rioxe.
—Jchanubtasvanej, ac'o quilticotic ayu'el yo' jch'unticotic o
ti stacojot tal ti Rioxe —xutic ti Jesuse.
39 —Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, chopol ajolic. Yu'un
ja' no'ox chac'an chaq'uelic li jyu'ele pero muc bu chcac'
avilic. Ja' no'ox chava'ibecon jc'oplal chac c'u cha'al ava'ibeic
sc'oplal ti Jonas yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee.
40 Ti Jonase oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal tey tiq'uil ta
yut xch'ut muc'ta choy. Ja' no'ox yech li vo'on uque, ti c'alal
ximilee, oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal muculon, vo'on ti
co'ol crixchanootique.
41 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crix-
chanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxu-
loxuc lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jníniveetic ti ta
más vo'nee. Yu'un iyictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal
i'albatic sc'op Riox yu'un ti Jonase. Li vo'one más tsots cabtel
chac c'u cha'al ti Jonase, pero mu xac'an xach'unic li c'usitic
chacalbeique.
42 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixcha-
noetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxuloxuc
lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich' ti ants preserentee ti nom
ilic tal ta xocon vinajel ta sure, ti tal ya'ibe srazón ti preserente
Salomone. Li vo'one más to jna' razón chac c'u cha'al ti
Salomone pero mu xac'an xach'unic li c'usitic chacalbeique.

Ja' li' yaloj ti más tsoc sjol ti much'utic mu j'ech'eluc chich'ic ta muc' ti Jesuse
(Lc. 11.24-26)

43 'Ti c'alal chloc' ta yo'on jun crixchano ti pucuje, chbat ta
xocol balamil, chba sa' bu chnaqui, pero mu sta.

44 “Más lec chisut ech'el ta yo'on li vinique”, xi ti pucuje. Ti
c'alal chc'ote, leclectic chc'ot sta li vinique.
45 Yech'o un ti pucuje chba sa' tal vucvo' xchi'il, ja' ti bu
chopol tajmeque. Tey ch-ochic ta yo'on li vinique, más to
tsoc sjol tajmec. Ja' no'ox yech chacha'leatic uc, vo'oxuc
ti chava'iic ti c'usi chcale, mi mu xavich'icon ta muq'ue
—x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 C'alal tey chlo'ilaj ta yut na ti Jesuse, ja'o ic'otic ta ti'na ti
sme'e xchi'uc yits'intac yu'un chac sc'oponic.
47 Oy much'u i'albon ti Jesuse:
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an
chasc'opon —xut.
48 —Chcal ava'i ti much'utic co'ol xchi'uc jme'e, ti co'ol
xchi'uc quits'intaque —x'utat yu'un ti Jesuse.
49 Ti Jesuse lisbichc'obtaoticotic, vo'oticotic li
yajchanc'opoticotique.
—Li jayvo' li'i ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol xchi'uc
quits'intac ya'el.
50 Scotol ti much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an ti Jtotic Riox ta
vinajele, ja' co'ol xchi'uc jme', co'ol xchi'uc quits'intac, co'ol
xchi'uc quixleltac ya'el —x'utat yu'un ti Jesuse.

13

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Ti Jesuse iloc' ta na, tey ba chotluc ta ti'nab.
2 Ep tajmec jchi'iltactic istsob sbaic ech'el. Ti Jesuse i'och
chotluc ta canova, tey xcajet ta ba vo'. Li jchi'iltactique tey
lamal ta ti'nab.
3 Ti Jesuse lic sc'opon. Ep c'usitic iyal ta lo'il.
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ba svaj strigoe.
4 Ti c'alal isvaje, oy jlom ta be ic'ot. Ital mutetic, istam.
5 Oy jlom ta tontic ic'ot ti bu ch'abal lec slumale. Ora ivoc'
yu'un muc bu pim slumal.
6 C'alal iq'uepe, ic'anub, itaquij, yu'un ch'abal lec yisim.
7 Oy jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li ch'ixe, iyolontaj li
trigoe, ja' ich'ajub o.
8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot. Lec ich'i, ibeq'uin. Oy iyac'
cien, oy iyac' oxvinic (60), oy iyac' lajuneb xcha'vinic (30).
9 Vo'oxuc ti ava'iic ti c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un iyal lo'il ti Jesuse
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

10 Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique, c'alal jtucticotic
xa xchi'uc ti Jesuse —¿C'u yu'un ti mu jamluc xavalbe li
jchi'iltactique? —xcuticotic.
11 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal
crixchanoetic ti Rioxe. Li yantique mu jamluc chcalbeic.
12 Ti much'utic sjunul yo'on ta xch'unique, más ta
xp'ijubtasatic yu'un ti Rioxe yo' xch'unic o leque, yu'un
tsc'an ta xch'unic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
xch'unique, ti jayp'el sna'ique ta xpojbatic ta jmoj.
13 Yech'o ti ta lo'il no'ox chcalbeique. Yu'un ep ta ech'el
iyilic ti oy jlequilal jyu'elale, pero co'ol xchi'uc muc xilic. Ep
ta ech'el iya'iic ti c'usi icale, pero muc xa'ibeic smelol yu'un
stoyoj sbaic.
14 Ja' ic'ot ti c'usi ists'iba ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee:
Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque, pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic, pero co'ol xchi'uc mu xilic.
15 Yu'un stoyoj sbaic.
Yu'un mu xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase.
16 'Li vo'oxuque layac'beic xa bentisyon ti Rioxe yech'o ti
avilic xa li c'usitic ijpase, ava'iic xa li c'usitic icale.
17 Ta melel chacalbeic, ep yaj'alc'optac Riox xchi'uc ep ti
much'utic lec yo'onic ti ta más vo'nee ti tsc'an ox tsq'uelic ti
c'usitic ta jpase, pero muc xa xilic. Tsc'an ox cha'iic ti c'usitic
chcale, pero muc xa xa'iic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic c'usi smelol li jvajtrigoe
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 'A'ibeic c'usi smelol ti lilo'ilaj ta scuenta jvajtrigoe.
19 Jlom mu xa'ibeic smelol ti tsc'an tspasatic ta mantal yu'un
ti Rioxe. Ta xtal ta ora ti pucuje, chtal ch'aybatuc ta sjolic li
sc'op Rioxe. Ja' yech smelol li bec' trigo ti ic'ot ta bee.
20 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' seña ti much'utic c'alal
cha'iic li sc'op Rioxe, ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel.
21 Pero mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal
x'ilbajinatique, ora chicta sbaic.
22 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' seña ti much'utic
ya'yojic xa li sc'op Rioxe, pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic
oy ta sba balamile. Ja' chlo'loatic o. Ja' yolontabil chcom ya'el
li sc'op Rioxe yu'un mu j'ech'eluc ta xch'unic.
23 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil balamile, ti iyac' ciene, ti
iyac' oxvinique (60), ti iyac' lajuneb xcha'vinique (30), ja'
seña ti much'utic j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe, ti lec

xa'ibeic smelole. Co'ol xchi'uc chbeq'uin ya'el yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-ilbajinatic, mu xicta o sbaic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta trigo xchi'uc jobel

24 Ti Jesuse iyalbe jun lo'il noxtoc li jchi'iltactique.
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasatic ta mantal ti much'utic chich'ic ta muc' ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ti ba svaj strigo ta yosile.
25 C'alal vayem xa scotolique, ital scronta. Tal svaj jobel yo' bu svajoj strigo li vinique. Ti c'alal laj svaj jobel li scrontae, ibat.
26 Ich'i li trigoe, ibeq'uin. Ja'to ivinaj li jobele.
27 "Totic, ¿mi mu nacauc trigo avaj ta avosile? Iquilticotic nax ti capal ta jobele", xiic li smozotaque.
28 "Taje jcronta isvaj", xi. "¿Mi chba jbulticotic li jobele?", xiic li smozotaque.
29 "Mu ya'uc ba abulic naca me capluc abulic loq'uel li jtrigoe.
30 Tey ac'u ch'iuc xcha'tosol. C'alal sta yora chich' loq'uele, c'alal yolel sloq'uele, t'ujic loq'uel ba'yuc li jobele, chuquic yu'un chachiq'uic. Ts'acal to xaloq'uic li trigoe, xamajic, xach'olic ta stenal, ta xcutic li jloc'trigoetique", xut smozotac li yajval osile —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic noxtoc c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. Ac'u mi muc bu ep lavie pero ta to xp'olic. Co'ol xchi'uc bec' mustisya ti ists'un ta yosil jun vinic ti toyol ibate.
32 Li bec' mustisyae más biq'uit chac c'u cha'al sbec' yan ts'unubiletic. Pero c'alal xch'ie, más toyol chbat. Chtal mutetic, tey tspas stso'opic ta sc'obc'obtac —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta svuquesobil xch'ut pan
(Lc. 13.20-21)

33 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. Oy syu'el, xu' tslecubtas o avo'onic yo' xapasic o li c'usitic leque. Co'ol xchi'uc li svuquesobil xch'ut pane. Ac'u mi jset' no'ox xac'be svuquesobil xch'ut vucub te' arina li antse, pero ta xvuc o xch'ut scotol —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti naca ta lo'il iyalbe crixchanoetic ti Jesuse
(Mr. 4.33-34)

34 Ti Jesuse naca ta lo'il iyalbe li jchi'iltactique pero oy
smelol ti c'usitic iyale.
35 Yu'un ja' ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee.
Naca ta lo'il chalbe li crixchanoetique.
Li c'usitic chale muc bu xca'itic o yech ta spasel balamil,
xi onox ts'ibabil ta sc'op Riox.

Ja' li' yaloj ti i'albatic c'usi smelol li trigoe xchi'uc li jobele

36 Ti Jesuse isc'opon comel li jchi'iltactique, i'och ta yut na.
Li'ochoticotic uc, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique.
—Alo ca'iticotic c'usi smelol li lo'il scuenta jobel avale
—xcuticotic.
37 —Li jvajtrigoe, vo'on ti co'ol crixchanootique.
38 Li cosile ja' sjunlej li balamile. Li trigoe ja' ti much'utic ta
xch'unic c'usi lec chil ti Rioxe. Li jobele ja' ti much'utic chopol
c'usitic tspasique.
39 Li jcronta ti isvaj jobele, ja' ti totil pucuje. Ti yora chich'
loq'uele, ja'o c'alal xlaj li balamile. Li jloc'trigoetique ja' ti
anjeletique.
40 Ti c'u x'elan istsobic ti jobele, ti ixchiq'uique, ja' yech
chc'ot c'alal xlaj li balamile.
41 Vo'on ti co'ol crixchanootique, ta jtac tal caj'anjeltac. Ja'
chtal stsobic ti much'utic tsocbe sjol li xchi'ile xchi'uc scotol ti
much'utic chopol c'usitic tspasique.
42 Tstenic ochel ta c'oc'. Tey x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic
yu'un tsots castico chich'ic.
43 Yan ti much'utic lec yo'onique ch-ac'bat xojobalic c'alal
teyic xa yo' bu tspas mantal ti Jtotic Riox ta vinajele, yu'un
ja' xch'amaltac. Ti xojobalique co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al.
Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —xiyutoticotic ti
Jesuse.

Ja' lo'il ti mucul ista epal taq'uin ti jun vinique

44 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Mi sjunul avo'on chach'unic pasel ta mantal yu'un ti
Rioxe, mu xa c'usi palta chava'iic, xamuyubajic xa tajmec.
Co'ol xchi'uc jun vinic ti mucul ista epal taq'uin ta jset' osile.
Xmuyubaj xa tajmec. Tey no'ox ixcha'muc comel, ja' ba
xchon scotol li c'usuc yu'une, ja' isman li jset' osil yo' bu mucul
li taq'uine —xi ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jp'ej perla

45 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Mi sjunul avo'on chach'unic pasel ta mantal yu'un ti
Rioxe, xamuyubajic tajmec. Co'ol xchi'uc jun jmanolajel ti
tsc'an tsman perlaetic ti toyol stojole.

46 C'alal iyil jp'ej ti leclec sbae, xmuyubaj xa tajmec. Ba
xchon scotol li c'usuc yu'une, ja' isman —xi ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jtsac-choyetic

47 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chcal ava'iic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Ti Rioxe
co'ol xchi'uc jtsac-choyetic ya'el ti sjipojic ta nab snuti'ique ti
ep tajmec choy ocheme.
48 Li jtsac-choyetique, mi inoj li snuti'ique, ta snitic loq'uel
ta ti' nab, ta st'ujic li choye. Ti bu leque chaq'uic ta moch. Ti
bu chopole ta stenic ech'el.
49 Ja' yech tspas ti Rioxe ti c'alal xlaj li balamile. Ta stac tal
ti anjeletique, chtal st'ujic li crixchanoetique. Slecoj chaq'uic
ti much'utic chopol sjolique, slecoj chaq'uic ti much'utic lec
yo'onique.
50 Ti much'utic chopol sjolique chteneic ochel ta c'oc'. Tey
x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic yu'un tsots castico chich'ic —xi
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xu' xa chalic a'yuc sc'op Riox ti yajchanc'optac Jesuse yu'un ya'yojic xa scotol

51 —¿Mi ava'ibeic smelol scotol ti c'usitic icale? —xiyutoti-
cotic ti Jesuse.
—Cajval, ica'iticotic —xcuticotic.
52 —Ti ava'ibeic xa smelole, co'oloxuc xchi'uc jun vinic ya'el
ti oy scotol c'usi chtun yu'une. Yu'un ja' iyich' comel ti c'usuc
yu'un ti ánima stote. Oy onox c'usuc yu'un uc. Yech'o un oy
scotol ti c'usi chtun yu'une. Ja' no'ox yechoxuc uc, ava'yojic
ti c'usitic i'albatic yu'un Riox ti vo'ne moletique xchi'uc ti
c'usitic ja' to lacalbeique. Yech'o un xu' chavalic a'yuc c'u
x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse (Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, iloc' teyo'e.
54 Ibat ta steclumal ta Nazaret. I'och ta templo teyo'e, tey
ichanubtasvan. Ti much'utic iya'iique xch'ayet xa yo'onic.
—¿Bu ista sp'ijil li jchi'iltic le'e ti naca lec li c'usi chale? ¿Bu
ista syu'el ti scotol c'usi xu' tspase?
55 Pero ja' screm li carpinteroe, ja' yol li Maríae. Ja' sban-
quilic li Jacoboe, xchi'uc li Josee, xchi'uc li Simone, xchi'uc li
Judase.
56 Ja' xibnelic noxtoc li antsetic ti li' nacajtic jchi'uctique.
¿Bu ixchan scotol ti x'elan tspase? —xut sbaic.
57 Muc xch'unic ti ja' stacoj tal ti Rioxe.
—Ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan
o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique

xchi'uc ta snaique, mu x'ich'batic ta muc' —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
58 Ta steclumal ti Jesuse muc bu ep iyac' iluc slequilal
syu'elal, ja' ti muc xch'unic ti tacbil tal yu'un ti Rioxe.

14

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1 Ti covierno Erodese iya'i ti ep c'usitic tspas ti Jesuse yu'un
vinajem sc'oplal.
2 —Taje ja' nan ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Yu'un nan icha'cuxi,
yech'o ti oy syu'ele —xut ti xchi'iltac tey ta opisinae.
3 Ja' ta smantal ti Erodese ti itsac ti Juane, ti ichuque ta
carina ta yut chuclebale yo' mu xtae o ta milel yu'un ti yajnil
to'ox yits'ine. Erodías sbi ti antse. Felipe sbi ti yits'ine.
4 —Ma'uc yech chal li leye ti apojbe yajnil lavits'ine —x'utat
yu'un Juan ti Erodese.
5 Ti Erodese yo'onuc smil ti Juane pero ixi' o to'ox ti
jchi'iltactic ta israelale, yu'un xch'unojic ti ja' yaj'alc'op Rioxe.
6 Ts'acal to c'alal iloc' sjabilal ti Erodese, ispas sq'uinal.
Ti stseb Erodíase i'ac'otaj. Ti c'u x'elan i'ac'otaje, lec iyil ti
Erodese xchi'uc ti much'utic tey tsobolique.
7 —C'anbon ti c'usi chac'ane, lojriox chacac'be —xut tseb ti
Erodese.
8 Ti tsebe ba sjac'be sme' ti c'usi tsc'anbe ti Erodese. C'alal
i'albat ti c'usi tsc'ane, ba yalbe ti Erodese:
—Ja' ac'bon tal ta plato sjol li Juan j'ac'-ich'vo'e —xut.
9 Ti Erodese iyat yo'on. Ta scoj ti isva'an ta rextico ti Rioxe,
xchi'uc ti ya'yojic ti much'utic tey xchi'uc ta mexae, yech'o un
iyal ti xu' chich'be sjol ti Juane.
10 Ja'o istac ech'el yajsolterotac ti ac'u ba stuch'beic tal sjol
ti Juan ta chuclebale.
11 Ispachbeic tal ta plato, iyac'beic ti tsebe. Ti tsebe ba
yac'be sme'.
12 Ic'ot yajchanc'optac ti Juane, ay sloq'uesic, ba smuquic.
Ba yalbeic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Ti Jesuse iya'i ti ip'ise ta Juan yu'un ti Erodese, i'och ech'el
ta canova, ibat ta xocol balamil. C'alal iya'iic ti jchi'iltactic ta
israelale ti ibat xa ti Jesuse, oy jayib jteclum iloq'uic ech'el, ba
staic.
14 Ti c'alal liloc'oticotic ta canovae, tey xa tsobol ep crixcha-
noetic c'ot jtaticotic. Ti Jesuse isc'uxubin, iyet'esbe xchamel ti
jchameletic tey capalique.

15 C'alal ch-ic'ub xa'ox osile —Li'toe xocol balamil. Imal xa
c'ac'al noxtoc. Más lec taco ech'el li crixchanoetique, ac'u ba
sman sve'elic ta naetic —xcuticotic ti Jesuse.
16 —Mu persauc xbatic. Mac'linic vo'oxuc —xiyutoticotic.
17 —Mu c'usi oy cu'unticotic. C'ajom no'ox vo'p'ej pan
xchi'uc cha'cot choy li' quich'ojticotique —xcuticotic.
18 —Ich'ic tal —xiyutoticotic.
19 Ti Jesuse iyalbe ti jchi'iltactique ti ac'u chotlicuc ta sten-
tejtique. Ixch'am ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot choye,
isq'uel vinajel, "colaval" xut ti Rioxe. Ja'o ixut ti pane, ixch'ac
noxtoc ti choye. Liyac'boticotic. Vo'oticotic xa icac'beticotic ti
crixchanoetique.
20 Ive' scotolic, lec inojic. Ijtsobticotic ti pane xchi'uc ti
choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixchanoetique. Inoj
lajcheb moch ti sovrae.
21 Oy nan vo'miluc viniquetic ive'ic. Slecoj ti antsetique
xchi'uc ti c'oxetique, muc bu nitbil.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

22 Ts'acal to —Ochanic ech'el ta canova, t'ab batanic ta jech
nab —xiyutoticotic ti Jesuse.
Ti Jesuse stuc xa isc'opon comel ti crixchanoetique.
23 Ti c'alal laj sc'opon comele, imuy ta vits, ba sc'opon Riox.
C'alal i'ic'ube, stuc tey ta vits ti Jesuse.
24 Li vo'oticotique o'lol xa'ox nab xiloc'oticotic ech'el. Ital
tsots ic' ta quelavticotic, xyuc'yon xa tajmec li nabe. Mu xa
xanav ti canovae.
25 C'alal po'ot xa'ox sacube, listaoticotic ta o'lol nab ti Je-
suse. Iquilticotic ti chanav tal ta yoc ta ba name.
26 Ti c'alal iquilticotique, lixi'oticotic. Xcac'ticoticuc me
ch'ulelal. Xi'avlajetoticotic xa tajmec.
27 Ora ic'opoj ti Jesuse:
—Vo'on Jesuson, mu me xaxi'ic —xiyutoticotic.
28 —Cajval, mi yech chaval ti vo'ote, alo ti xu' chital ta ba
nab uque, chtal jnupot —xi li Pedroe.
29 —La' —x'utat.
Iloc' ta canova li Pedroe, ixanav ta yoc ta ba nab, ba snup ti
Jesuse.
30 C'alal iya'i ti tsots iq'ue, ixi'. Chmuc xa'ox yalel ta vo'.
—¡Cajval, coltaon! —xut.
31 Ti Jesuse ora istsacbe sc'ob.
—¿C'u yu'un ti chaxi'e? ¿Mi mu to bu ach'unoj ya'el ti vo'on
tsots jyu'ele? —x'utat.
32 C'alal i'ochic ta canovae, ipaj li iq'ue.

33 Voʼoticotic ti teoticotic ta yut canovae ijquejan jbaticotic,
iquichʼticotic ta mucʼ ti Jesuse.
—Ta melel voʼot Xchʼamalot ti Rioxe —xcuticotic.

Jaʼ liʼ yaloj ti iyetʼesbe xchamel ep jchameletic ta Genesaret ti Jesuse
(Mr. 6.53-56)

34 Ti cʼalal licʼototicotic ta Genesaret ta jech nabe, tey
liloc'oticotic ta canova.
35 Ti jchiʼiltactic ta israelale ti tey nacajtique iyojtiquinic ti
jaʼ ti Jesuse. Ora ivinaj ta sjunlej Genesaret ti tey icʼot ti Jesuse.
Iyicʼbeic tal scotol jchameletic.
36 Oy jlom jchameletic iscʼanbeic ti Jesuse ti jaʼ noʼox acʼu
yacʼ ta piquel ti sne spimilcʼuʼe. Ti muchʼutic ispique iʼechʼ o
ti xchamelic uque.

15

Jaʼ liʼ yaloj ti cʼusitic ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe
(Mr. 7.1-23)

1 Tey icʼotic jayvoʼ jfariseoetic xchiʼuc jayvoʼ ti muchʼutic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, liʼ liquemic echʼel
ta Jerusalene. Cʼot sjacʼbeic ti Jesuse:
2 —¿Cʼu yuʼun ti maʼuc yech tspasic lavajchancʼoptaque
chac cʼu chaʼal ispasic ti voʼne moletique? Yuʼun jliquel noʼox
tspoc scʼobic cʼalal chveʼique. Ti voʼne moletique jal ispoc
scʼobic ti cʼalal iveʼique yoʼ lec xʼileic o yuʼun ti Rioxe —xiic.
3 Itacʼav ti Jesuse:
—¿Cʼu yuʼun ti maʼuc chachanubtasvanic o li smantaltac
Rioxe, ti jaʼ chavalic ti cʼu xʼelan scostumbreic ti voʼne mole-
tique?
4 “Ichʼo ta mucʼ atot ameʼ”, xi ti Rioxe. “Mi oy muchʼu chopol
cʼusi chalbe li stot smeʼe, milic”, xi.
5-6 Yan li voʼoxuque chachanubtasic ti acʼu noʼox yalic ti
yacʼojic xa ta smoton Riox li cʼusuc yuʼunique. Mi iyalbeic
xa yech ti stot smeʼique ti yacʼojic xa ta smoton Riox li cʼusuc
yuʼunique, xuʼ xa mu scʼuxubinic li stot smeʼique. Ti xʼelan
chavalique, maʼuc chachanubtasvanic o li smantaltac Rioxe.
Jaʼ chavalic ti cʼu xʼelan smantalic ti voʼne moletique.
7 Yech noʼox chanopic ti avichʼojic ta mucʼ ti Rioxe. Jaʼ
acʼoplalic ti iʼalbat yuʼun Riox ti Isaías yajʼalcʼop Riox ti ta
voʼnee.
8 Lachiʼiltaque yech noʼox chalic ti chiyichʼic ta muqʼue,
mu sjunuluc yoʼonic.
9 Smantal noʼox crixchano ti ta xchanubtasvanic oe,
mu voʼonicon caloj,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase —xʼutatic yuʼun ti Jesuse.
10 —Jchiʼiltactic, nopojanic tal. Laʼ aʼyic li cʼusi chcale.

11 Li c'usitic chalajesique muc bu chata o amulic ta stojol ti
Rioxe. Ja' chata o amulic li c'usitic chopol chavalique —xi.
12 Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique linopojoticotic ech'el
yo' bu ti Jesuse.
—¿Mi ana'oj ti chopol iya'i jfariseoetic ti x'elan avalbee?
—xcuticotic.
13 —Li jfariseoetique chalic ti mu persauc xach'unic scotol
ti c'usitic yaloj ti Jtot tey ta vinajele. Yech'o un ta onox xch'ay
sc'oplalic chac c'u cha'al chich' bulel ts'i'lel.
14 Yech'o un mu me xavat avo'onic. Yu'un co'olic xchi'uc
ma'sat ti yo'onuc yac'be yil be li xchi'il ta ma'satile. Pero
mi co'ol ma'satetique, co'ol chp'ajic ta ch'en —xiyutoticotic ti
Jesuse.
15 —Alboticotic smelol li lo'il avale —xi li Pedroe.
16 —¿Mi muc xava'ibeic smelol ya'el uc?
17 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti ta ach'utic no'ox chc'ot li c'usitic
chalajesique, ti chatsa'taic loq'uele?
18 Yan li c'usitic chopol chavalique, ta avo'onic chlic tal, ja'
chata o amulic ta stojol ti Rioxe.
19 Li crixchanoetique ta yo'onic onox tsnopic li c'usitic
chopole. Chmilvanic, tsa' yantsic, tsa' yajmulic, ch-elc'ajic,
tsnopic c'op, tol xlo'iltavanic.
20 Li c'usitic chopol li'i ja' chata o amulic ta stojol ti Rioxe.
Mi ja' no'ox muc bu jal chapoc ac'obic c'alal chave'ique, muc
bu chata o amulic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xch'unoj jun jcanaanil antse
(Mr. 7.24-30)

21 Ti Jesuse iloc' ech'el, ibat ta sts'el li chib jteclum Tiroe
xchi'uc li Sidone. Libatoticotic uc.
22 Tey ic'ot jun jcanaanil ants. Ti antse iyapta ti Jesuse:
—Totic, smom David, c'uxubinbon li jtsebe yu'un ochem
pucuj ta yo'on. Abol sba tajmec —xi.
23 Ti Jesuse muc xtac'av.
—Abulajan taco ech'el li antse yu'un tsots chiyaptaotic
—xcuticotic.
24 —Li vo'one ja' no'ox tacbilon tal scuenta jchi'iltac ta
israelal yu'un co'olic xchi'uc jch'ayel chijetic —x'utat yu'un
Jesús ti antse.
25 Ti antse isquejan sba ta yichon ti Jesuse, ja'o isnijan sba
ta balamil noxtoc.
—Totic, loq'uesbon pucuj ta yo'on li jtsebe —xut.
26 —Oy onox xava'i lo'il ti chopol mi ta jpojbetic spanic li
unetique, mi ja' chcac'betic slajes li c'ox ts'i'etique —x'utat
yu'un chq'uele c'u x'elan chtac'av.

27 —Yecha'a, totic. Pero oy onox chp'aj xch'uch'ulil spanic
ta yolon smexa li unetique. Ja' tstamic li c'ox ts'i'etique.
C'uxubinon yech uc —xi ti antse.
28 —Chquil ti sjunul avo'on ach'unoj ti oy jyu'ele. Ac'u c'otuc
li c'usi ac'anbone —x'utat yu'un Jesús ti antse.
Ora iloc' pucuj ta yo'on ti stsebe.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel jchameletic ti Jesuse

29 Ti Jesuse iloc' ech'el, ibat ta ti'nab tey no'ox ta estado
Galilea. Imuy ta vits, ichoti.
30 Tey ic'otic epal crixchanoetic yo' bu ti Jesuse. Yic'ojic
c'otel coxoetic, xchi'uc ma'satetic, xchi'uc uma'etic, xchi'uc ti
much'utic tuncoe, xchi'uc yan jchameletic. Tey c'ot yaq'uic
yo' bu ti Jesuse. Iyet'esbe xchamel scotol ti jchameletique.
31 Ti jchi'iltactique xch'ayet xa yo'onic ti c'alal iyilic ti ijam
xa yeic ti much'utic uma'etic to'oxe, ti lec xa yoc sc'obic
ti much'utic tunco to'oxe, ti lec xa chanavic ti much'utic
coxoetic to'oxe, ti ijam xa satic ti much'utic ma'satetic to'oxe.
Ti Rioxquich'ojtic ta muc' vo'otic li j'israelotique, lec ibat
sc'oplal.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin chanmil viniquetic ti Jesuse
(Mr. 8.1-10)

32 Ti Jesuse listsoboticotic, vo'oticotic li ya-
jchanc'opoticotique.
—Toj abol sbaic chquil li jchi'iltactic li'i, yu'un yoxibal
xa c'ac'al li' jchi'uctique, mu xa c'u slajesic. Ti mi ta jtac
ech'el ta snaic lavi muc bu ve'emique, yic'al xlubtsajic ta be
—xiyutoticotic.
33 —¿Bu ta jtaticotic ep pan li' ta xocol balamile ti ta
jmac'linticotic o li epal crixchanoetique? —xcuticotic.
34 —¿Jayp'ej to li jpantique? —xiyutoticotic.
—Vucp'ej xchi'uc jaycot c'ox choy —xcuticotic.
35 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuque.
36 Ixch'am ti vucp'ej pane xchi'uc ti choye, “colaval”, xut ti
Rioxe. Ja'o ixut ti pane, ixch'ac noxtoc ti choye, liyac'boticotic.
Vo'oticotic xa icac'beticotic ti crixchanoetique.
37 Ive' scotolic, lec inojic. Ijtsobticotic ti pane xchi'uc ti
choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixchanoetique. Inoj
vucub moch ti sovrae.
38 Oy nan chanmiluc viniquetic ive'ic. Slecoj ti antsetique
xchi'uc ti c'oxetique, muc bu nitbil.
39 Ti c'alal laj ve'icuque —Batanic xa un —xut crixchanoetic
ti Jesuse.
Ja'o li'ochoticotic ta canova xchi'uc ti Jesuse. Libatoticotic
ta sts'el jteclum Magdala.

16

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic mi oy syu'el Jesús ti jfariseoetique xchi'uc ti jsaduceoetique
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

1 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' jsaduceoetic.
Oy c'usi isjac'beic ti Jesuse yo' stabeic o smul ti yalojique.
—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'ueltiquic mi oy
c'usi xyal tal avu'un ta vinajel yo' jch'unticotic o ti stacojot tal
ti Rioxe —xutic.
2 Itac'av ti Jesuse:
—C'alal ch-ic'ube, "ti oc'obe q'uepel yu'un tsoj li vinajele",
xachiic. Yu'un onox q'uepel.
3 Ta sobe "chtal vo' tana. Tsoj li vinajele, macal osil",
xachiic. Yu'un onox ta xtal. Xavilic c'u x'elan li vinajele pero
ti avalojique, ja' mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe.
4 Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, chopol ajolic. Mu xavich'ic
ta muc' ti Rioxe. Yu'un ja' no'ox chac'an chaq'uelic li jyu'ele
pero muc bu chcac' avilic. Ja' no'ox chava'ibecon jc'oplal chac
c'u cha'al ava'ibeic sc'oplal ti Jonas yaj'alc'op Riox ti ta más
vo'nee —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Tey lamal iscomtsan crixchanoetic ti Jesuse, libatoticotic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic ti p'ijicuc me, ti mu me ya'uc xch'unic ti c'usi chalic ti jfariseoetique xchi'uc ti jsaduceoetique
(Mr. 8.14-21)

5 Lic'ototicotic ta jech nab xchi'uc ti Jesuse. Vo'oticotic li
yajchanc'opoticotique muc jna' xquich' jpanticotic.
6 —Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoe-
tique xchi'uc li jsaduceoetique —xiyutoticotic ti Jesuse.
7 —Ti x'elan chale, ja' nan ti muc jna'tic tal ti jpantique
—xcut jbaticotic.
8 Ti Jesuse sna'oj c'usi icalbe jbaticotic.
—¿C'u yu'un ti xavalvalbe abaic ti muc xana'ic tal ti jpan-
tique? Yu'un mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele.
9 Yu'un ich'ay xa xava'iic ti vo'p'ej no'ox pan ive'ic o ti
vo'mil viniquetique, xchi'uc ti jayib moch atsobbeic sovrae.
10 Yu'un ich'ay xa xava'iic noxtoc ti vucp'ej no'ox pan ive'ic
o ti chanmil viniquetique, xchi'uc ti jayib moch atsobbeic
sovrae.
11 Yech'o ti mu to xava'ibeic smelol ti ma'uc svuquesobil
xch'ut pan ti "q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li
jfariseoetique xchi'uc li jsaduceoetique", xacutique —xiyu-
toticotic ti Jesuse.
12 Ica'ibeticotic smelol ti ma'uc svuquesobil xch'ut pane. Ja'
no'ox iyal ti p'ijiconticotic ti mu me jch'unticotic ti c'usi chalic

ti jfariseoetique xchi'uc ti jsaduceoetique. Yu'un chalic ti mu persauc jch'untic scotol ti c'usitic yaloj ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Libatoticotic ta sts'el jteclum Cesarea de Filipo xchi'uc ti Jesuse.

—¿C'usi van cabtel yalojic li jchi'iltactique, vo'on ti co'ol crixchanootique? —xiyutoticotic.

14 —Jlom chalic ti vo'ot Juan j'ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti vo'ot Eliasote. Jlom chalic ti vo'ot Jeremíasote. Jlom chalic ti vo'ot yaj'alc'opot Riox ti ta más vo'nee ti yu'un nan icha'cuxie —xcuticotic.

15 —Li vo'oxuque, ¿c'usi cabtel ti avalojique? —xiyutoticotic.

16 —Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale. Vo'ot Xch'amalot Riox ta vinajel ti cuxul ta sbatel osile —xut li Simon Pedroe.

17 Itac'av ti Jesuse:

—Simón, screm Jonás, yac'ojbot bentisyon ti Rioxe. Yu'un ma'uc crixchano isyules ta ajol li c'usi cabtele. Ja' isyules ta ajol ti Jtotic Riox ta vinajele.

18 Li vo'ote ti Pedro icac' abie, yu'un ep to ta xch'unic avu'un ti vo'on tal jtoj amulique. Ta persa chc'ot yech. Ac'u mi yo'onuc xch'ay jc'oplal ti pucuje pero mu xch'ay yu'un.

19 Vo'ot chcom ta aba ti chavalbe ya'i crixchanoetic c'u x'elan xu' chc'otic yo' bu ti Rioxe. Ti much'utic mu xavac' ta pertonale mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic chavac' ta pertonale, ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque —x'utat li Pedroe.

20 —Mu to me much'u xavalbeic ti vo'on st'ujojon Riox chajpasic ta mantale —xiyutoticotic jcotolticotic.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

21 Lic yalboticotic noxtoc ti Jesuse:

—Persa chibat ta Jerusalén yu'un tey chba cac' jvocol. Yu'un tey chistsaquic li jmeltsanejc'opetique, xchi'uc li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xiyutoticotic.

22 Li Pedroe iloc'loc' ech'el xchi'uc ti Jesuse.

—Cajval, ac'u sc'uxubinot ti Rioxe, ma'uc yech smelol ti chavich' milele —xut.

23 Ti Jesuse isq'uelbe sat li Pedroe.

—¿Cʼu yuʼun chachʼunbe smantal ti Satanase? Mu me xapajeson. Li voʼote maʼuc chanop ti cʼusi tscʼan ti Rioxe. Jaʼ yech chanop chac cʼu chaʼal tsnop li yan crixchanoetique —xʼutat yuʼun Jesús li Pedroe.

24 —Ti muchʼutic chiyichʼic ta muqʼue, mu me cʼuxuc ta yoʼon spat xoconic. Acʼu cuchuc yuʼunic ilbajinel chac cʼu chaʼal ta xcuch cuʼun li voʼone, acʼu mi jaʼ xlajic o.

25 Ti muchʼutic mu xiyichʼic ta muqʼue ti jaʼ chiʼic o li milele, yuʼun onox ta xʼochic ta cʼocʼ ta sbatel osil. Yan ti muchʼutic muc ta alel yuʼunic mi jaʼ xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil.

26 Mi jaʼ noʼox ta avoʼonic li cʼusitic oy ta sba balamile, mu cʼusi bal o yuʼun chaʼochic onox ta cʼocʼ ta sbatel osil. Acʼu mi jcʼulejoxuc tajmec liʼ ta sba balamile, pero mu xuʼ chaman abaic loqʼuel li ta cʼoqʼue.

27 Ta sta yora chital xchiʼuc slequilal syuʼelal ti Jtote, voʼon ti coʼol crixchanootique. Chixchiʼinic tal anjeletic ta vinajel. Ti cʼu xʼelan ch-echʼic jujun liʼ ta sba balamile, jaʼ yech chtal jtojic yaʼel.

28 Ta melel chacalbeic, lavi jayvoʼ liʼoxuque, oy mu toʼox chachamic ti cʼalal xlic pasvancon ta mantale, voʼon ti coʼol crixchanootique —xiyutoticotic ti Jesuse.

17

Jaʼ liʼ yaloj ti iyacʼ xojobal ti Jesuse ti iyil oxvoʼ yajchancʼope (Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

1 Ti cʼalal ilaj vaquib cʼacʼal ti yech iyal ti Jesuse, jaʼo iʼiqʼueic muyel ta jpʼej mucʼta vits li Pedroe, xchiʼuc li Jacoboe, xchiʼuc li Juan yitsʼin Jacoboe.

2 Li oxvoʼe iyilic la ti iyacʼ xojobal ti Jesuse. Ti xojobal sate coʼol la xchiʼuc xojobal cʼacʼal. Ti scʼuʼe sac la tajmec, coʼol la xchiʼuc luz.

3 Jaʼo la iyilic ti Moisese xchiʼuc ti Eliase, tey la chloʼilajic xchiʼuc ti Jesuse.

4 —Cajval, lec ti liʼotic oe. Mi xacʼane, ta jmeltsanticotic oxpʼejuc sucbil yanal teʼ; jpʼej avuʼun, jpʼej yuʼun Moisés, jpʼej yuʼun Elías —xi la li Pedroe.

5 Ti cʼalal yolel chloʼilaj li Pedroe, jaʼo la ital lumal toc, ibutʼij la scotolic. Iyacʼ la xojobal li lumal toque. Iyaʼiic la icʼopoj ta yut lumal toc ti Rioxe.

—Liʼi jaʼ Jchʼamal. Jcʼanoj tajmec. Batsʼi jun coʼon yuʼun. Xachʼunbeic me li cʼusitic chayalbeique —xi la.

6 Ti cʼalal iyaʼiic ti oxvoʼ jchiʼilticotic ta yajchancʼop ti Jesuse, ixiʼic la tajmec, ispatan la sbaic ta lum.

7 Itijeic la yuʼun ti Jesuse:

—Licanic, mu xaxiʼic —xʼutatic la.

8 Ta jliquel o isq'uelic la ta jujot pero stuc xa la tey va'al iyilic
ti Jesuse.
9 Ti c'alal iyalic tale —Mu to me much'u xavalbeic ya'i
ti c'usi avilique. Ja'to me xavalic a'yuc ti c'alal xicha'cuxi
loq'uel ta jmuquenal vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
10 —¿C'u yu'un chalic li jchanubtasvanejetic ta smantal
Rioxe ti ba'yi chtal ti Eliase, ti ts'acal to chatale? —xutic la ti
Jesuse.
11 —Ta melel ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox ti ja' ba'yi ta xtal
ti Eliase. Ja' chtal yalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li
c'usitic chopole.
12 Chacalbeic, ti Eliase i'ay xa, pero muc xojtiquinic. Li
crixchanoetique ispasbeic ti c'usi tsc'an yo'onique, ismilic.
Ja' no'ox yech chismilic uc, vo'on ti co'ol crixchanootique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
13 Ja' la iyul o ta sjolic ti ja' sc'oplal Juan j'ac'-ich'vo' ti iyal ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse
(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Ti c'alal iyulic yo' bu tsoboloticotic xchi'uc ti crixchanoe-
tique, tey ic'ot jun jchi'iltic, isquejan sba ta yoc ti Jesuse.
15 —Cajval, c'uxubinbon li jcreme yu'un staoj tup'-ic'. Toj
abol sba. Ep ta ech'el ic'ot ta c'oc'. Ep ta ech'el ip'aj ta vo'.
16 Iquic'be tal lavajchanc'optaque, icalbeic ti ac'u sloq'uesic
ti pucuje, pero muc xloc' yu'unic —xut ti Jesuse.
17 —Chopol ajolic, mu onox xach'unic tajmec. ¿C'u to onox
ora chach'unic ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque, ti jal xa
lajts'icbeique? Ic'becon tal li creme —xiyutoticotic xchi'uc ti
jchi'iltactique.
18 Ti Jesuse istac loq'uel ti pucuje. Ora iloc' ta yo'on ti creme.
19 Ti c'alal jtucticotic xae —¿C'u yu'un ti muc xloc'
cu'unticotic ti pucuje? —xcuticotic ti Jesuse.
20 —Yu'un mu to chach'unic ti vo'on chajcoltaic ta spasel
scotole. Ta melel chacalbeic, ac'u mi jutuc no'ox ach'unojic ti
oy jyu'ele, ac'u mi co'ol xchi'uc jp'ej bec' mustisya, pero spas
xa avu'unic li c'usitic vocol ta pasele. Ja' chac c'u cha'al mi
chavalic ti ac'u loc'uc li vits li'i, tspas avu'unic. Scotol xa xu'
avu'unic mi ja' yech ach'unojique.
21 Pero li jtos pucujetic ti ijloq'uese, ja'to ta xloc' mi
chac'oponic Rioxe, mi chavicta avotique —xiyutoticotic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Ti c'alal teoticotic to'ox ta Galilea xchi'uc ti Jesuse —Vo'on
ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol crixcha-
noetic.
23 Chismilic, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi
—xiyutoticotic.
Ti c'alal ica'iticotique, icat co'onticotic tajmec.

Ja' li' yaloj ti iyac' tojel aq'uel scuenta templo ti Jesuse

24 Ti c'alal lic'ototicotic ta Capernaume, tey ic'otic jayvo'
jtsob-tojel-aq'uel scuenta muc'ta templo.
—¿Mi chac' chib dracma lavajchanubtasvanejique?
—x'utat li Pedroe.
25 —Chac' —xi.
C'alal i'och ta yut na li Pedroe, ja' ba'yi ic'oponat yu'un ti
Jesuse.
—Simón, ¿c'usi chanop? ¿Much'u tsc'anbe taq'uin li preser-
enteetic li' ta sba balamile? ¿Mi ja' tsc'anbe li xch'amaltaque,
o mi yan crixchanoetic tsc'anbe? —x'utat.
26 —Yan crixchanoetic tsc'anbe —xi li Pedroe.
—Ja' colem chcom li xch'amaltaque. Ja' no'ox yech li vo'on
uque, mu persauc chacac' ti yechuque.
27 Pero yo' mu soc o sjolique, batan ta nab, tic'o ochel ta
nab li ansuelo tsacob choye. Li primero choy chanit loq'uele,
jach'bo ye. Tey yumoj chata jsep estatero. Ich'o tal, ac'bo li
much'utic ta stsobe. Tey batuc scuenta jcha'va'altic —x'utat
yu'un ti Jesuse.

18

Ja' li' yaloj ti ja' tsots yabtel chc'otic li much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique
(Mr. 9.33-37; 42-48; Lc. 9.46-48; 17.1-2)

1 Ti c'alal iyac' tojel aq'uel ti Jesuse, ja'o ijac'beticotic,
vo'oticotic li yajchanc'opoticotique:
—¿Much'u junucal tsots yabtel chich' ti c'alal cha'och ta
pasmantale? —xcuticotic.
2 —La' —xut jun c'ox crem ti Jesuse. Isva'an ta o'lol yo' bu
tsoboloticotique.
3 —Ta melel chacalbeic, mi chac'anic coltael yu'un ti Rioxe
chac c'u cha'al tsc'anic coltael yu'un stotic li c'oxetique, xu'
cha'ochic yo' bu ta jpas mantale. Ti mi mu xac'anic coltaele,
mu xu' cha'ochic.
4 Mi mu xavac' abaic ta ich'el ta muc' chac c'u cha'al mu sna'
xac' sba ta ich'el ta muc' li c'ox li'i, ja' tsots avabtel chac'otic
yo' bu ta jpas mantale.
5 Mi chachanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech yo'on chac
c'u cha'al yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on avich'ojicon ta
muq'ue.

6 Yan mi chachanubtasic ta spasel c'usi chopol junuc ti much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique ti yich'ojicon ta muq'ue, más lec ti lachucbaticuc jcotuc cho' ta anuq'uique, ti latenaticuc ochel ta mare, ti lachamicuque.

7 Lavi cuxuloxuc to ta sba balamile, oy onox c'usi chopol chtal ta avo'onic. Yech'o un q'uelo me abaic, mu me vo'oticoxuc ta amulic mi tsa' smul lachi'ilique. Mi vo'oxuc ta amulic tsa' smul lachi'ilique, abol abaic.

8 ’Mi ja' chata o amulic lavoc ac'obique, chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi avoc ac'obic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.

9 Ja' no'ox yech noxtoc mi ja' chata o amulic lasatique, chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.

Ja' lo'il scuenta jch'ayel chij
(Lc. 15.3-7)

10 ’P'ijanic me, mu me xap'ajic junuc li c'oxetic lacalbeique yu'un scotol xchabioj ti anjeletic ta vinajele. Ta melel chacalbeic, ti anjeletic ta xchabivanique chc'ot sc'oponic ti Jtot tey ta vinajele.

11 Vo'on ti co'ol crixchanootique, tal jpojoxuc yu'un sc'oplal cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil.

12 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic oy cien xchije. Mi ich'ay jcotuque, lamal chicta li noventa y nuevee ti c'alal chba sa' tal li jcot ch'ayeme.

13 Ta melel chacalbeic, ti muc bu ch'ayem li noventa y nuevee, jun yo'on. Pero mi ista li jcot ti ich'aye, más to jun yo'on.

14 Ja' no'ox yech ti Jtot tey ta vinajele, mu sc'an ti ch-och ta c'oc' junuc li c'oxetic lacalbeique.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chcac'tic ta pertonal li jchi'iltique
(Lc. 17.3)

15 ’Ti mi oy bu ista smul avu'un junuc achi'il ta yich'elon ta muq'ue, ba lequil'albo atuc ti c'usi chopol ispase. Ti mi ta xch'une, lec chacomic.

16 Ti mi mu xch'une, ic'o ech'el junuc o mi cha'vo'uc achi'il yo' oy o rextico ti c'usi avalbee.

17 Ti mi muc xach'unbatic li c'usi avalbeique, albo abaic acotolic ti c'u avepalic sjunul avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Comon'albeic ti c'usi chopol tspase. Mi mu xaxch'unbe acotolic noxtoque, tey comuc chac c'u cha'al yan crixchano, chac c'u cha'al jc'an-loc'-c'usiticuc ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.

18 ’Ta melel chacalbeic, ti much'utic mu xavaq'uic ta pertonal mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic

ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic chavaq'uic ta pertonale, ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque.
19 ’Chacalbeic noxtoc, mi oy cha'vo'oxuc ti co'ol ajolic chac'oponic ti Jtot tey ta vinajele, scotol li c'usi chac'anbeique chayac'beic.
20 Mi oy atsoboj abaic cha'vo' oxvo'uc, vo'oxuc ti avich'ojicon ta muq'ue, tey jchi'ucoxuc —xiyutoticotic ti Jesuse.
21 —Cajval, ¿jay'ech'el tsc'an chcac'be pertonal mi ista smul cu'un junuc jchi'ile? ¿Mi xu' ta vuc'ech'el no'ox? —xi li Pedroe.
22 —Muc bu chacalbe mi vuc'ech'el no'ox. Mu atbiluc jay'ech'el tsc'an chavac' pertonal. Scotol c'ac'al tsc'an chavac' pertonal —x'utat yu'un ti Jesuse—.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti muc xac' ta pertonal xchi'ile

23 ’Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el ti oy jun preserente ti oy yil xchi'iltac tey ta opisinae. Li preserentee tsc'an xa sutesbel li staq'uine, yech'o un istac ta iq'uel ti much'utic oy yile.
24 Ja' ba'yi ital ti much'u oy lajunmil yile.
25 Li vinique mu xa sut yu'un. Yech'o un li preserentee isloq'ues mantal ti ac'u chonatuc ta mozoil scotolic xchi'uc yajnil, xchi'uc xch'amaltac, xchi'uc scotol c'usuc yu'un, yo' sut o li yile.
26 Ti c'alal iya'i li vinique, isquejan sba, isc'opon li preserentee: “Totic Preserente, abulajan malabon to li quile. Chajsutesbe onox scotol”, xi.
27 Ic'uxubinat yu'un li preserentee, ich'aybat scotol li yile, icoltaat ech'el.
28 Ti c'alal iloc' ech'el li vinique, isnup ta be jun xchi'il ti tey ta opisina uque. Oy cien yil uc. Istsac li xchi'ile, ismich'be snuc'. “Sutesbon ta ora lavile”, xut.
29 Li xchi'ile isquejan sba uc. “Abulajan malabon to li quile, chajsutesbe onox scotol”, xut.
30 Pero mu xa smala. Ba stic' ta chuquel. “Ja'to xaloq'ues mi lisutesbe scotol li yile”, xut comel li jchabichuclebale.
31 Ti c'alal iyil li yan xchi'iltac tey ta opisinae ti istic' ta chuquel li xchi'ile, chopol iyilic. Ora ba yalbeic li preserentee.
32 Li preserentee istac ta iq'uel. “Li vo'ote chopol ajol. Ti avalbon ti chajmalabe to lavile, yech'o un ijnop ti chajch'aybe scotole.
33 ¿C'u yu'un ti muc xac'uxubin lachi'ile chac c'u cha'al lajc'uxubine?” xut.
34 Icap li preserentee. Iyac'be ta sc'ob li much'utic ch-ilbajinvanic ta chuclebale. “Ja'to xaloq'uesic mi lisutesbe scotol li yile”, xut comel li much'utic ch-ilbajinvanique.

35 ’Li vo'oxuque ja' no'ox yech chaxcha'leic ti Jtot tey ta
vinajel uque mi mu sjunuluc avo'on chavaq'uic ta pertonal
lachi'ilique —xiyutoticotic ti Jesuse.

19

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 Ti Jesuse c'alal laj yal chac taje, iloc' ta estado Galilea, ital
li' ta estado Judeae. Tey iyul ta jech uc'um Jordán.
2 Ep jchi'iltactic tijilic tal xchi'uc ep jchameletic. Ti Jesuse
iyet'esbe xchamel scotol ti jchameletic ti tey tijajtic tale.
3 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic. Oy c'usi isjac'beic ti Jesuse
yo' stabeic o smul ti yalojique. Isjac'beic mi xu' ta xch'ac o
yajnil li viniquetique ti c'usuc no'ox smul tstabeique.
4 Itac'av ti Jesuse:
—¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox yo' bu chal ti
c'alal ipase yu'un Riox ti primero vinique, jun vinic jun ants
ispas?
5 “Li cremotique ta xch'ac sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal
sta yajnilique. Xcha'va'alic jun xa chc'otic”, xi ti Rioxe.
6 Yech'o un mu xa cha'vo'uc, junic xa. Ti much'utic nupul
ts'acalique jun xa ch-ileic yu'un ti Rioxe, mu xa xu' xch'ac
sbaic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
7 —¿C'u yu'un iyal mantal ti Moisese: “Ti much'u ta xch'ac
yajnile, ac'u smeltsanbe svunal ti ixch'ac xa sbaique. Li vune
ja' chich' li yajnile yo' xil o ti ch'acbil xae”, xi? —xutic ti Jesuse.
8 —Ti x'elan ists'iba comel ti Moisese, ja' ti mu xach'unic
tajmeque. Ti c'alal ismeltsan balamil ti Rioxe, ma'uc yech.
9 Li vo'one chcal ava'iic. Ti much'u ta xch'ac yajnile, mi muc
bu sa'oj yajmul ti ta xch'aque, mi chic' yan antse, co'ol xchi'uc
yants chc'ot. Ti much'u chic' ch'acbalal antse co'ol xchi'uc
yants chc'ot noxtoc —x'utatic yu'un ti Jesuse.
10 —Mi yech sc'oplal ti much'utic oy yajnile, más lec ti
mu ya'uc jsa' cajnilticotique —xcuticotic vo'oticotic li ya-
jchanc'opoticotique.
11 —Mu xcuch avu'un acotolic ti mu xasa' avajnilique. Ja'
no'ox chcuch yu'un ti much'utic yech ac'bil yu'un ti Rioxe.
12 Oy viniquetic ti stalel mu sa' yajnilique. Oy viniquetic
ti pasbilic ta capone. Oy viniquetic ti mu sa' yajnilique yo'
xtunic o más yu'un ti Rioxe. Ti much'utic yeche, mi cha'iic ti
yech tsc'an ti Rioxe, ac'u spasic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Riox c'oxetic ti Jesuse
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Tey yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un ac'u yac'
sc'ob ta sjolic, ac'u sc'oponbe Riox. Vo'oticotic li ya-
jchanc'opoticotique ijpajesticotic ti much'utic iyiq'uic tal ti
c'oxetique.
14 —Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti
much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique,
ta xch'unic c'usi chal ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.
15 Ti c'alal laj yac' sc'ob ta sjol c'oxetic ti Jesuse, iloc' teyo'e.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Oy jun jchi'iltic c'ot sc'opon ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿c'usi lec tsc'an ta
jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xut ti Jesuse.
17 Itac'av ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti "lec avo'on", xavutone? Jun no'ox ti much'u
lec yo'one, ja' ti Rioxe. Mi chac'an chacuxi ta sbatel osile,
tsc'an chach'unbe smantal ti Rioxe —x'utat.
18 —¿C'usitic mantalil ti tsc'an ta jch'une? —xi ti vinique.
—"Mu me xamilvan, mu me xasa' avants, mu me xa'elc'aj,
mu me xanopbe smul achi'il.
19 Ich'o ta muc' atot ame'. C'uxubino me achi'iltac chac c'u
cha'al chac'uxubin aba atuque", xi li mantale —x'utat yu'un
ti Jesuse.
20 —Li c'usitic avale c'oxon to'ox lic jch'un. ¿C'usi xa ti muc
bu jch'unoje? —xi ti vinique.
21 —Mi chac'an ti lec chayil ti Rioxe, ba chono li c'usuc
avu'une. Li stojole q'uelanbo li me'onetique yo' oy o ac'ulejal
ta vinajele. Ts'acal to xtal achi'inon —x'utat yu'un ti Jesuse.
22 C'alal iya'i chac taje, iyat yo'on, yu'un toj ep c'usuc yu'un.
Isut ech'el.
23 —Ta melel chacalbeic, li jc'ulejetique tsots ta ch'unel
cha'iic c'usi chal ti Rioxe.
24 Chacalbeic noxtoc, co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav
ta chac acuxae, ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox
ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —xiyutoticotic
ti Jesuse.
25 Ti c'alal ica'iticotique, xch'ayet xa co'onticotic.
—¿Much'u xa onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li
jc'ulejetique? —xcuticotic.
26 Ti Jesuse isq'uel jsaticotic.
—Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox
chacuxiic mi chascoltaic ti Rioxe —xiyutoticotic.
27 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc
cu'unticotique. Jnap'letaojoticotic xa. ¿C'usi chquich'ticotic
li vo'oticotique che'e? —xi li Pedroe.

28 —Ta melel chacalbeic, ti c'alal sta yora ta jlecubtas li
balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique, tey chul chotlicon ta
jmuc'ta chotleb yu'un vo'on ta jpas ta mantal scotol li crixcha-
noetique. Vo'oxuc ti achi'inicone co'ol ta jpastic mantal.
29 Scotol ti much'utic muc ta alel yu'unic mi iscomtsan
o snaique, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi
yixleltac, mi xibneltac, mi smuctac, mi stot, mi sme', mi
xch'amaltac, mi yosil, yu'un ti yich'ojicon ta muq'ue, vo'on
chcac'beic cien ta ech'el sq'uexol ti c'usitic chcom yu'unique.
Ta xcuxiic ta sbatel osil noxtoc.
30 Ep ti much'utic totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic
yo' bu tspas mantal ti Rioxe, yu'un ta stoy sbaic. Ep ti
much'utic muc bu ich'bilic ta muc' lavie, pero más tsots yabtel
chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe, yu'un mu sna' stoy sbaic
—xiyutoticotic ti Jesuse.

20

Ja' lo'il scuenta ti much'utic i'abtejic ta uvatique

1 Ti Jesuse liyalboticotic jun lo'il:
—Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox
ya'el ti oy jun vinic sts'unoj ep uvae. Sob iloc' ech'el, ba sa' tal
yaj'abteltac.
2 Ti c'alal istae, iyalbe ti tstoj jun denario ta c'ac'ale. Istac
ech'el ta uvatic.
3 Ti c'alal ista baluneb orae; iloc' ech'el noxtoc li yajval uvae.
Tey va'ajtic ista viniquetic ta ch'ivit, ch'abal yabtelic.
4 "Ba coltaicon yu'un oy jts'unoj uva. Lec chajtojic", xut. Li
viniquetique ixch'unic li abtele.
5 Li yajval uvae iloc' ech'el noxtoc ta ol c'ac'al, ba sa' tal yan
yaj'abtel. Iloc' noxtoc ta oxib ora xmal c'ac'al. Ja' yech ispas
juju'ech'el.
6 Iloc' ech'el noxtoc ta vo'ob ora xmal c'ac'al. Tey ista
viniquetic, ch'abal yabtelic. "¿C'u yu'un ti li' xava'etic sjunul
c'ac'ale?" xut.
7 "Yu'un muc much'u xiyic'oticotic ta abtel", xiic. "Ba
coltaicon yu'un oy jts'unoj uva. Lec chajtojic", xut.
8 Ti c'alal ch-ic'ub xa'ox osile, iyalbe ti yajq'uel j'abtele: "Ic'o
sutel tal scotol li caj'abtele, ac'bo stojolic. Ja' ba'yi xatoj li
much'utic ts'acal to italique. Ts'acal to xatoj li much'utic ba'yi
italique", xut.
9 Ja' ba'yi italic li much'utic ta vo'ob xa ora istsac yabtelique.
Jujun denario itojatic.
10 Ti c'alal italic li much'utic ba'yi istsac yabtelique, isnopic
ti más chtojatique, pero co'ol yepal itojatic.
11 Ti c'alal iyich' stojolic li much'utic sob istam yabtelique,
iscapanic o li yajval abtele.

12 “Jun xa no'ox ora i'abtej li much'utic ts'acal to italique,
pero co'ol yepal atojoticotic. Li vo'oticotique sjunul c'ac'al
li'abtejoticotic. C'ux c'ac'al ica'iticotic. Liluboticotic tajmec”,
xiic.
13 “Mu chopluc ti x'elan lajcha'leique. Yu'un ba'yi icaltic ti
jun denario chajtojic ta c'ac'ale.
14 Ich'o ech'el latojolique, batanic. Yu'un yech co'on ti co'ol
chajtoj acotolique.
15 Xu' jpas ti c'usi sc'an co'on xchi'uc li c'usuc cu'une. Mu
me xacapic o ti x'elan ijpase”, xi li yajval abtele.
16 Ti c'u x'elan iyic' ep yaj'abtel li yajval abtele, ja' no'ox
yech ta xquic' scotol crixchanoetic pero mu scotolicuc sc'anic
pasel ta mantal. Ja' no'ox sc'anic pasel ta mantal ti much'utic
jt'ujoj chtunic cu'une. Mi muc bu ich'bilic ta muc' lavie, ja'
tsots yabtel chc'otic yo' bu ta jpas mantale, yu'un mu sna' stoy
sbaic. Yan ti much'utic totil yalojic lavie, ja' mu c'u stu chc'otic
yo' bu ta jpas mantale yu'un ta stoy sbaic —xiyutoticotic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Ti c'alal litaloticotic li' ta Jerusalén xchi'uc ti
Jesuse, listsoboticotic ta ti'il be jlajchava'alticotic ti
yajchanc'opoticotique.
18 —Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Vo'on ti co'ol crix-
chanootique tey chi'aq'ue entrucal ta stojol li totil paleetique
xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Tey
tsnopic ti chiyaq'uic ta milele.
19 Chi'aq'ue entrucal ta stojol li much'utic nom liquemic
tale. Chislabanic, chiyac'beic arsial, ja'o chisjipanic ta cruz.
Chicham, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xiyutoti-
cotic.

Ja' li' yaloj ti oy c'usi isc'anbe Jesús ti sme'ic Jacoboe xchi'uc ti Juane
(Mr. 10.35-45)

20 Ti yajnil Zebedeoe tsobol ic'otic xchi'uc scremotic, c'ot
sc'oponic ti Jesuse. Li scremotique ja' jchi'ilticotic ta ya-
jchanc'op ti Jesuse. Ti sme'ique isquejan sba ta yichon ti Je-
suse, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc yu'un oy c'usi tsc'anbe.
21 —¿C'usi chac'an? —x'utat ti jmeme'tique.
—Alo jp'eluc amantal ti co'ol chachoti xchi'uc li cha'vo'
jcreme, jun ta abats'ic'ob, jun ta asurto, ti c'alal cha'och ta
pasmantale —xut ti Jesuse.
22 —Mu xana'ic c'u x'elan svocolal li c'usi chac'anbecone.
¿Mi xu' chavac' avocolic, mi xu' chavich'ic milel chac

c'u cha'al chquich' milel li vo'one? —x'utatic li cha'vo' jchi'ilticotique.

—Xu' —xiic.

23 —Ta melel ta onox xavac' avocolic chac c'u cha'al chcac' jvocol li vo'one. Chavich'ic milel noxtoc. Pero mi chac'an chachotiic junuc ta jbats'ic'obe, junuc ta jsurtoe, mu vo'onicon chcal ti xu'e. Ja' chal ti Jtote ti much'utic tey ta xchotiique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

24 Ti c'alal ica'iticotic, vo'oticotic li lajunvo'oticotique, lic jcapanticotic o li Jacoboe xchi'uc li Juane.

25 Ti Jesuse listsob jcotolticotic.

—Ana'ojic c'u x'elan tspasic li preserenteetic ta yantic nacione. Ilbaj x'ilvanic, mantal no'ox tspasic.

26-27 Li vo'oxuque ma'uc me yech xapasic. Ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on chtun avu'unique.

28 Ja' chanic chac c'u cha'al li vo'one. Vo'on ti co'ol crixchanootique, muc bu tal pasvancon ta mantal. Ti litale, yu'un tal tunicon yu'un scotol crixchanoetic. Tal cac' jba ta milel ta scoj amulic yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osile —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat cha'vo' ma'sat ti Jesuse
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Ti c'alal liloc'oticotic tal ta jteclum Jericó xchi'uc ti Jesuse, ep jchi'iltactic tijajtic talel.

30 Tey chotajtic ta ti'ilbe cha'vo' jchi'iltic, ma'satetic. C'alal iya'iic ti tey ch-ech' ti Jesuse, iyaptaic:

—¡Cajval, smom David, c'uxubinoticotic! —xiic.

31 Ti crixchanoetique ispajesic.

—¡Anchanic! —xutic tajmec ti ma'satetique.

Pero más to tsots i'avanic:

—¡Cajval, smom David, c'uxubinoticotic! —xiic.

32 Va' xi ti Jesuse. I'albatic ti ac'u talicuque.

—¿C'usi chajcha'leic un? —x'utatic yu'un ti Jesuse.

33 —Cajval, abulajan jambon li jsaticotique —xiic.

34 Ti Jesuse isc'uxubin, ispicbe ti satique. Ora ijam ti satique, nap'al italic uc.

21

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Ti c'alal po'ot xa'ox xiyuloticotic li' ta Jerusalene, tey li'ech'oticotic tal ta ts'el Betfajé ta yoc vits Olivotic. Ti Jesuse istac ech'el cha'vo' jchi'ilticotic ta yajchanc'op.

2 —Batanic le' ta parajele. Tey no'ox chucul chataic jcot
me'burro xchi'uc yol. Jitunic, nitic tal.
3 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un ti chajitunic li burroe,
xavalbeic ti vo'on chtun cu'une. “Ta xtal no'ox jsutesticotic ta
ora”, xavutic —x'utatic ech'el yu'un ti Jesuse.
4 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'op Rioxe ti ta vo'nee.
5 Jchi'iltactic, ta la xtal ti much'u chispasotic ta mantale.
Lec la yo'on, mu la sna' stoy sba.
Cajal la ta yol burro ch-och tal,
xi onox ti yaj'alc'ope.
6 Ibat li cha'vo'e, ixch'unic ti c'usi i'albatic yu'un ti Jesuse.
7 Isnitic tal xchi'uc yol ti burroe. Iyac'be stasin spimilc'u'ic.
Iscajlebin tal ti Jesuse.
8 Ep tajmec ti much'utic isq'ui spimilc'u'ic ta be yo' bu i'ech'
tal ti Jesuse. Jlom isc'asic yanal te', iyaq'uic ta be yu'un iyich'ic
ta muc'.
9 Ti much'utic babee xchi'uc ti much'utic tijajtique, i'avan
scotolic.
—¡Coliyalbotic Rioxe ti ja' tal spasotic ta mantal li smom
Davide! ¡Lec tajmec li preserente listacbotic tal ti Jtotic Rioxe
ta vinajele! “Colaval, Cajval”, chiicuc uc ti anjeletic ta vinajele
—xiic.
10 Ja' yech i'och tal li' ta Jerusalén ti Jesuse. Scotol ti
much'utic li' ta yutil jteclume —¿Much'u le'e? —xiic, xnechetic
xa tajmec.
11 —Ja' li Jesuse, li yaj'alc'op Rioxe ti liquem tal ta Nazaret
ta estado Galileae —xiic ti jchi'iltactic xchi'inojic tal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Ti Jesuse ibat ta stemplo Rioxe. Isnuts loq'uel scotol ti
jchonolajeletic tey ta ti' muc'ta temploe. Isbutq'uinbe smex-
aic ti jeltaq'uinetique. Isbutq'uinbe xilaic ti jchonpalomae-
tique.
13 —“Li jnae ja' scuenta chtal ataicon o ta c'oponel”, xi
ti Rioxe, xi ts'ibabil. Li vo'oxuque snailch'en j'eleq'uetic
xacha'leic —x'utatic ti jchonolajeletique.
14 Tey ic'ot ma'satetic xchi'uc coxoetic ta ti' templo yo' bu ti
Jesuse. Ti Jesuse isjambe sat ti ma'satetique, islecubtasbe yoc
ti coxoetique.
15 Tey jayvo' totil paleetic xchi'uc ti much'utic ta xchanub-
tasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Iyilic ti c'usi ispas ti Jesuse.
Iya'iic ti tsots chc'opojic ti c'ox cremotique: “Coliyalbotic Rioxe
ti ja' tal spasotic ta mantal li smom Davide”, xi ti c'oxetique.
Icapic o ti moletique.

16 —¿Mi xava'i c'usi chalic li c'ox cremotique? —xutic ti Jesuse.
—Xca'i —xi—. ¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ti ja' yech ts'ibabil ta sc'op Rioxe:
Li c'oxetique más lec chalic ac'oplal,
xi onox ts'ibabil? —xi ti Jesuse.
17 Iloc' li' ta Jerusalén ti Jesuse, ibat ta Betania. Tey ivay.

Ja' li' yaloj ti itaquij ti ic'uxe ti ch'abal sate
(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Sob ta yoc'omal isut tal noxtoc li' ta Jerusalén ti Jesuse. Ivi'naj ta be.
19 Iyil jtec' ic'ux ta ti'il be, ba sq'uel mi oy sat, pero ch'abal, naca no'ox yanal. Ti Jesuse iyal ti mu xa bu tsatin oe.
Ora itaquij.
20 C'alal iquilticotic li vo'oticotique, xch'ayet xa co'onticotic.
—¿C'u yu'un itaquij ta ora li ic'uxe? —xichioticotic.
21 —Ta melel chacalbeic, mi chach'unic ti vo'on chajcoltaique, mi mu xchibetuc avo'onique, tspas avu'unic li c'usitic vocol ta pasele; mu c'ajomuc no'ox tspas avu'unic chac c'u cha'al ijcha'le li ic'uxe. Ja' chac c'u cha'al mi chavalbeic ti ac'u loc'uc li vits li'i, ti ac'u t'ubuc ta mare, tspas avu'unic.
22 Scotol ti c'usi chac'anbeic ti Rioxe, mi j'ech'el ach'unojic ti chayac'beique, ta onox xavich'ic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan tspase
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Ti Jesuse c'alal iyul ta ti' muc'ta templo li' ta Jerusalene, lic chanubtasvanuc. Tey ic'otic ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique.
—¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic ti Jesuse.
24 —Oy c'usi chajac'beic uc. Mi chavalbecon ti c'usi chajac'beique, chacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase.
25 ¿Much'u ta smantal ti iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi crixchano? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Xalxalbe xa sbaic:
—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, "¿c'u yu'un ti muc xach'unique che'e?" xi bi'a.
26 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, xi'el sba. Yu'un li jchi'iltactique xch'unojic scotolic ti ja' yaj'alc'op Riox ti Juane —xut sbaic.
27 Yech'o un —Mu jna'ticotic —xiic.
—Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase.

28 ¿Cʼusi chanopic? Caltic noʼox yaʼel ti oy chaʼvoʼ screm jun
vinique. “Crem, batan ta abtel ta uvatic”, xut li june.
29 “Mu jcʼan xibat”, xi. Tsʼacal to isnop ti chbate, ibat.
30 Iyalbe li jun screm noxtoque. Jaʼ noʼox yech iyalbe chac
cʼu chaʼal iyalbe li june. “Tot, chibat”, xi. Pero muc xbat.
31 Li voʼoxuque ¿cʼusi chanopic? Li chaʼvoʼ cremotique
¿muchʼu junucal ti ixchʼunbe smantal li stotique? —xʼutatic
yuʼun ti Jesuse.
—Jaʼ li muchʼu baʼyi iyichʼ albele —xiic.
—Ta melel chacalbeic, chavalic ti chopol tajmec li jcʼan-locʼ-
cʼusiticuque xchiʼuc li antsetic tol saʼ yajmulique, pero jaʼ xa
ta xchʼunic cʼusi lec chil ti Rioxe. Voʼoxuc ti mu xavichʼic ta
mucʼ ti Rioxe.
32 Ti Juan jʼacʼ-ichʼvoʼe jaʼ tal yalboxuc ti cʼusi tscʼan
chapasique, pero muc xachʼunic. Li jcʼan-locʼ-cʼusiticuque
xchiʼuc li antsetic tol saʼ yajmulique, jaʼ ixchʼunic. Iyic-
taic spasel li cʼusitic chopole. Cʼalal avilic ti iyictaic xae, li
voʼoxuque muc xachʼunic noxtoc. Muc xavictaic spasel li
cʼusitic chopole —xʼutatic yuʼun ti Jesuse—.

Jaʼ loʼil scuenta jchabiejʼuva ti iʼilbajinvanique
(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 ’Aʼyic me, chacalbeic yan loʼil. Caltic noʼox yaʼel ti oy jun
vinic istsʼun ep uva ta yosile. Isjoy ta moc. Ixchʼoj ton scuenta
spitsʼobil yaʼlel. Ismeltsan jpʼej toyol na scuenta sqʼuelobil li
uvae. Isaʼ comel ti muchʼutic ta xchabi li uvae. Ibat ta nom li
yajvale.
34 ’Ti cʼalal itaʼaje, istac tal yajʼabteltac ti tscuchic echʼel ti cʼu
yepal yaloj chichʼe. Yul scʼanbeic li muchʼutic ta xchabiique.
35 Li jchabiejʼuvae istsaquic li yajʼabteltac yajval osile. Li
june ismajic, li june ismilic, li june iyacʼbeic ton.
36 Li yajval osile istac tal yan yajʼabteltac noxtoc, más to ep
istac tal. Jaʼ noʼox yech icha'leatic uc chac cʼu chaʼal icha'leatic
li muchʼutic baʼyi itaqueic tale.
37 ’Tsʼacal to istac tal screm li yajval osile. “Jaʼ nan chichʼic
ta mucʼ li jcreme”, xi isnop.
38 Cʼalal iyilic li jchabiejʼuvae ti jaʼ xa screm li yajval osile,
“leʼe jaʼ xa chichʼbe comel yosil li stote. Más lec jmiltic yoʼ
xquichʼbetic o comel voʼotic li yosile”, xut sbaic.
39 Isloqʼuesic ta pat moc, ismilic.
40 Ti cʼalal sut tal li yajval uvae, ¿cʼusi chul chaʼleaticuc
xanaʼic li jchabiejʼuvae? —xut jmeltsanejcʼopetic ti Jesuse.
41 —Chmileic yuʼun chopol li cʼusi tspasique. Li yajval osile
yan xa o muchʼutic chacʼbe xchabi li uvae. Jaʼ tsaʼ li muchʼutic
lec chaqʼuic entrucal li uvae —xiic.

42 —¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Rioxyo' bu chal ti
“co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin
snae, ti ip'aje yu'un li yaj'alvaniltaque pero ja' onox i'och ta
chiquin na. Ja' no'ox yech ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi
xp'aje pero chich' onox tsots yabtel. Lec tajmec ti x'elan tspas
ti Rioxe”, xi ts'ibabil?
43 Yech'o un chacalbeic, i'ech' xa yo'on ti chayalbeic mantal
ti Rioxe. Ja' xa ch-albatic mantal ti much'utic tspasic c'usitic
lec chil ti Rioxe.
44 Ti much'u tsots chc'ot ta ba tone, chyayij. Mi ja' net'bil
ic'ote, ta xcham o. Vo'on li tonon ya'ele. Ti much'utic mu
xiyich'ic ta muq'ue, vo'on chcalbeic ti ch-ochic ta c'oc' ta
sbatel osile —x'utatic yu'un ti Jesuse.
45 Ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique, c'alal iya'iic
c'u x'elan ilo'ilaj ti Jesuse, iyul ta sjolic ti ja' sc'oplalique.
46 Isnopic c'uxi ta staic ta tsaquel ti Jesuse pero xi'emic.
Yu'un ti yan jchi'iltactique xch'unojic ti ja' yaj'alc'op Riox ti
Jesuse.

22

Ja' lo'il scuenta nupunel
(Lc. 14.15-24)

1 Ti Jesuse iyalbe yan lo'il ti jchi'iltactique:
2 —Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox
ya'el ti oy jun preserente ti tsnupultas screme.
3 Istac ech'el smozotac, ba yiq'uic tal ti much'utic yalojbe xa
onox ti chtal ta nupunele. Pero muc xtalic.
4 Istac ech'el yan smozotac noxtoc. “Ba albeic li much'utic
calojbe xa onox ti chtalique: Li' listac tal li cajvale. Batanic
la ta nupunele. Chapal xa li ve'lile. Milbil xa li vacaxetique
xchi'uc li yan sts'unubtac ti lec jup'emique, xavutic c'otel”,
xut ech'el li smozotaque.
5 Ti much'utic tacbil ta iq'uele muc xch'unic. Ja' no'ox
ba spasic ti c'usi tsc'an yo'onique. Li june ba sq'uel c'usitic
sts'unoj. Li june ba chonolajuc.
6 Li jlome istsaquic li smozotac preserentee, ismajic, is-
milic.
7 Ti c'alal iya'i li preserentee, icap o tajmec. Istac ech'el
yajsolterotac, ba smilel li much'utic imilvane. Ixchic'beic
noxtoc li steclumalique.
8 Li preserentee iyalbe li yan smozotaque: “Chapal xa li
c'usitic chtun ta nupunele, pero ti much'utic jtacoj ta iq'uele
mu xch'unic tal.
9 Batanic ta bebetic. Iq'uic tal li much'utic chataique, ja'
ac'u talicuc ta q'uin”, xut ech'el.

10 Iloc' ech'el li smozotaque, ibatic ta bebetic. Iyiq'uic tal
li much'utic istaic ta bee. Tey capal italic li much'utic chopol
sjole xchi'uc li much'utic lec yo'one. Noj ic'ot ta crixchano sna
li preserentee.
11 'Li preserentee och sc'opon li crixchanoetique. Iyil jun
vinic ti ma'uc slapoj li c'u'ul scuenta nupunele.
12 "Li vo'ote, ¿c'uxi la'och tal? Yu'un ma'uc alapoj li c'u'ul
scuenta nupunel ti cac'oj sc'oplal chalape", xut. Li vinique
muc xtac'av.
13 Li preserentee iyalbe li smozotaque: "Chucbeic yoc sc'ob
li vinique. Aq'uic ech'el ta ic' osil. Tey x'oq'uelet, xc'uxuxet o
ye yu'un tsots li castico chich'e", xi li preserentee.
14 Ja' seña ti chic' scotol crixchanoetic ti Rioxe pero muc
scotolicuc sc'anic pasel ta mantal. Ja' no'ox sc'anic pasel ta
mantal ti much'utic st'ujoj chtunic yu'une —x'utatic yu'un ti
Jesuse.

*Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu'
chac'beic tojel aq'uel ti Césare*
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Ti jfariseoetique ba snopic c'usi tsjac'beic ti Jesuse yo'
xa'iic o ti c'u x'elan chtac'ave, yo' stabeic o smul ti yalojique.
16 Istaquic tal yajchanc'opic xchi'uc svinictac Erodes.
—Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usi
chavale. Jamal chaval c'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique.
Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee.
17 Alo ca'iticotic c'usi chanop. ¿Mi lec chil xana' ti Rioxe ti
chcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol
chil? —xutic ti Jesuse.
18 Ti Jesuse iyil ti oy smanyaique.
—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone? Mu xa xana' yilel
xacha'le abaic.
19 Ac'becon quil jsepuc taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele
—x'utatic.
Iyac'beic yil jun denario.
20 —¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
21 —César —xiic.
—Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente Césare. Ja'
no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe —x'utatic
yu'un ti Jesuse.
22 Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse, xch'ayet xa
yo'onic sutel.

*Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsa-
duceoetique*
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Ta jliquel o tey ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse,
ja' li much'utic chalic ti mu xa xicha'cuxiotic ti c'alal xichamo-
tique.
24 —Jchanubtasvanej, sts'ibaoj comel ti Moisese ti mi icham
junuc vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal
to yajnile, ac'u yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan
screme, ja' yech chac'be sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sban-
quile yo' mu xch'ay o sbie, xi ti Moisese.
25 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa'
yajnil, pero icham. Ch'abal xch'amal icom.
26 Ti its'inale iyic'be yajnil ti ánima sbanquile pero icham
uc. Ch'abal xch'amal icom uc. Ja' no'ox yech ispas ti
yoxva'al its'inale. Svucva'alic iyiq'uic ti antse pero muc
x'ayan xch'amalic junuc ti c'alal ichamique.
27 Ts'acal to icham ti antse.
28 Mi icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue
yu'un iyic' svuc'va'alic? —xutic ti Jesuse.
29 Itac'av ti Jesuse:
—Li vo'oxuque mu xana'ic li c'usi chavalique yu'un mu
xana'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi ja'uc xana'ic c'u x'elan
syu'el ti Rioxe.
30 Ti c'alal xcha'cuxiic ti much'utic chbatic ta vinajele, mi
antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic. Yu'un mu xa sna'
xchamic. Co'olic xa xchi'uc anjeletic ta vinajel.
31 Lavi mu xach'unic ti ta xcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi muc
bu aq'uelojic ya'el ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal Abraam, xchi'uc
Isaac, xchi'uc Jacov ti Rioxe?
32 "Vo'on Yajvalicon ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc
ti Jacove", xi. Ti x'elan iyale, yu'un cuxajtic ch-ileic yu'un ti
Rioxe ac'u mi vo'ne xa xchamelic ti moletique. Ti Rioxe ja'
yajvalic ti much'utic cuxajtic ta sbatel osile. Li vo'oxuque
chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
33 Ti c'alal iya'iic ti jchi'iltactique ti x'elan iyal ti Jesuse,
xch'ayet xa yo'onic.

Ja' li' yaloj ti c'usi mantalil más tsotse
(Mr. 12.28-34)

34 Ti c'alal iya'i ti jfariseoetique ti mu xa sna'ic c'uxi
chtac'avic ti jsaduceoetique, istsob sbaic.
35 Tey jun jfariseo, jchanubtasvanej yilel ta smantaltac
Riox. Oy c'usi isjac'be ti Jesuse yo' stabe o smul ti yaloje:
36 —Jchanubtasvanej, ta scotol li smantaltac Riox ti iyal ti
Moisese, ¿c'usi jtosucal ti más tsotse? —xi.
37 Itac'av ti Jesuse:

—“C'anic me ta sjunul avo'onic ti Rioxe. Ja' ac'u tunuc yu'un lap'ijilique”, xi li mantale.
38 Le'e ja' más tsots.
39 Li xchibale tsots noxtoc. “C'uxubino me achi'iltac chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque”, xi.
40 Xchibal li mantal lacalbee ja' smacoj scotol li smantaltac Rioxe xchi'uc ti c'usitic iyalic ti yaj'alc'optac Rioxe ti ta vo'nee —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)
41 Ti c'alal tey tsobolic ti jfariseoetique, ijac'batic yu'un ti Jesuse:
42 —¿C'usi chanopic? Ti Cristoe, ti much'u st'ujoj Rioxe tspasvan ta mantale, ¿much'u ti smuc'tatot ti ta vo'nee? —xut.
—Ja' ti Davide —xiic.
43 —Mi ja' muc'tatotile, ¿c'u yu'un ti “Cajval”, xi ti Davide? Ti Davide ip'ijubtasat yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' yech ists'iba chac li'i:
44 Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
“Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae”,
x'utat, xi ti Davide.
45 Ti Davide “Cajval”, xut ti much'u st'ujoj Rioxe tspasvan ta mantale. ¿C'u yu'un “Cajval”, xut mi ja' smom no'oxe? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
46 Mi jun muc xtac'avic. Mu xa c'usi isjaq'uic o.

23

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti jfariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)
1 Ti Jesuse liyalboticotic, vo'oticotic li ya-jchanc'opoticotique, xchi'uc ti jchi'iltactic tey tsobolique:
2 —Li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe xchi'uc li jfariseoetique, ja' icom ta sbaic li smantaltac Rioxe ti iyal ti Moisese.
3 Yech'o un ch'unic me li sc'op Rioxe chayalbeique, pero mu xapasic yech chac c'u cha'al ta spasique. Yu'un ma'uc yech tspasic chac c'u cha'al ta xchanubtasvanique.
4 Co'ol xchi'uc chpech'ic icatsil ti vocol chlic ta cuchele. Vo'oxuc no'ox chac' acuchic; li stuquique mu xlic yu'unic.
5 Scotol li c'usi tspasique ja' no'ox yo' lec x'ileic o yu'un li crixchanoetique. Li sc'ox'av smantal Rioxe más muc' spaso-jic. Lec cha'iic ti xtolet sc'u'ic c'alal yoquique.

6 Ja' tsc'anic ti bail ta xchotiic jujun q'uine, ti bail ta xchotiic
ta temploetique.
7 Ja' tsc'anic ti c'oponbilic ta ch'ivite, ti “jchanubtasvanej”
x'utatique.

8 ’Li vo'oxuque mu me ja'uc xac'anic ti “jchanubtasvanej”
xa'utatique yu'un jun no'ox lavajchanubtasvanejique, ja' li
vo'one ti yaloj Riox chajpasic ta mantale. Li vo'oxuque
co'oloxuc.
9 Muc much'u xap'is ta atotic li' ta sba balamile. Jun no'ox
li Jtotique, ja' ti Riox ta vinajele.
10 Mu me ja'uc xac'anic ti chayajvalinic li yan achi'ilique
yu'un jun no'ox lavajvalique, ja' li vo'one ti yaloj Riox chaj-
pasic ta mantale.
11 Ti much'u tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu
jtoybailuque, ti sjunul yo'on chtun avu'unique.
12 Yu'un li much'u ta stoy sbae ch-aq'ue ta q'uexlal yu'un ti
Rioxe. Yan li much'u mu sna' stoy sbae, ch-aq'ue ta ich'el ta
muc' yu'un ti Rioxe.

13 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe. Mu xac'anic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, yech'o ti
chapajesic li much'utic sc'anic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe.
Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
14 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe. Yech no'ox ti jal chac'oponic Rioxe, chalo'lobeic to
c'usuc yu'un li me'anal antsetique. Yech'o un más castico
chavich'ic.
15 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe. Chalubtsan abaic ta sa'el mi oy bu xata junuc
avajchanc'opic. Mi ataique, más to tsoc sjol avu'unic. Vo'oxuc
ta amulic ti chba yich'ic castico ta c'oq'ue. Yech'o un ta onox
xavich'ic castico ta sbatel osil.
16 ’Li vo'oxuque yech chanopic ti chavaq'uic iluc c'usitic lec
chil ti Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
Yu'un ja' yech chavalic: “Ti much'u tsva'an ta rextico li muc'ta
temploe, mu persauc spas li c'usi chale. Yan ti much'u tsva'an
ta rextico li oro tey ta muc'ta temploe, ja' persa tspas li c'usi
chale”, xachiic.
17 Sonsooxuc. Co'oloxuc xchi'uc ma'sat. Ja' mu másuc tsots
sc'oplal li oroe; ja' más tsots sc'oplal li muc'ta templo yo' bu
tiq'uil li oroe yu'un ja' tey chmilbat smoton ti Rioxe.
18 Ja' yech chavalic noxtoc: “Ti much'u tsva'an ta rextico li
xchic'obil smoton Rioxe, mu persauc spas li c'usi chale. Yan

ti much'u tsva'an ta rextico li smoton Rioxe ti tey ta xchiq'uee,
ja' persa tspas li c'usi chale", xachiic.
19 Sonsooxuc. Co'oloxuc xchi'uc ma'sat. Ja' mu másuc tsots
sc'oplal li smoton Rioxe; ja' más tsots sc'oplal li xchic'obile.
20 Ti much'u tsva'an ta rextico li xchic'obil smoton Rioxe, ja'
xa yajrextico noxtoc li smoton Rioxe ti tey ta xchiq'uee.
21 Ja' no'ox yech noxtoc ti much'u tsva'an ta rextico li muc'ta
temploe, ja' xa yajrextico noxtoc ti Rioxe yu'un tey.
22 Ti much'u tsva'an ta rextico li vinajele ja' xa yajrextico
noxtoc li smuc'ta chotleb Rioxe, xchi'uc ti Rioxe tey chotole.
23 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe. Chanitic ta lajlajuneb li c'usitic chloc' avu'unique:
li alavenae, xchi'uc li anise, xchi'uc li cominoe. Chaloq'uesic
jujun ti c'alal anitojic xa'ox ta lajlajunebe, chavac'beic ti
Rioxe. Ti avalojique, ja' no'ox tsots sc'oplal ti chach'unic le'e.
Ja' xu' mu xach'un chava'iic ti bu tsots sc'oplale, ti tsc'an lec
chameltsanic c'ope, ti chac'uxubinvanique, ti yech li c'usitic
chavalique. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
Más lec ti apasicuc noxtoc ti bu tsots sc'oplale.
24 Yech no'ox ti chachanubtasvanique, mu xava'i abaic ti
muc bu ch'unem avu'unic uc ti bu tsots sc'oplale.
25 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
Co'oloxuc xchi'uc li much'u ja' no'ox tspocbe spat li basoe
xchi'uc li pulatue, yan li yute mu suc', oy yic'ubal. Ja' yech
lecoxuc yilel, pero ja' no'ox ta avo'onic ti c'usi oy lec yu'un
lachi'ilique. Chavalbeic ti ac'u yaq'uic ta smoton Rioxe yu'un
ana'ojic ti vo'oxuc chavich'ique.
26 Li vo'oxuque, jfariseoetic, co'oloxuc xchi'uc ma'sat. Ic-
taic spasel li c'usitic chopole, ja' pasic li c'usitic lec chil ti
Rioxe.
27 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
Co'oloxuc xchi'uc muquenal ti sacp'ejan xae, leclec sba yilel,
pero li yute noj ta baquel ánima xchi'uc li c'usitic tey c'a'eme.
28 Ja' yech lec avo'onic yilel pero yech no'ox. Yu'un
chanopic c'op, chapasic li c'usitic chopole.
29 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc'
ti Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
Yu'un vo'oxuc chacha'meltsanbeic chacha'bonbeic smuque-
nal ti yaj'alc'optac Rioxe ti ta más vo'nee ti lec yo'onique, pero
mu xach'unic ti iyalic jc'oplale.

30 Yech no'ox ti chavalbeic li crixchanoetique: “Ti
li'oticoticuc xa'ox c'alal i'ech'ic ta balamil ti vo'ne moletique,
muc bu ijtic' jbaticotic ta smilel ti yaj'alc'optac Rioxe ti
yechuque”, xachiic.
31 Ja' chvinaj o ti co'ol ajolic xchi'uc ti amuc'tatotique ti
ismilic ti yaj'alc'optac Rioxe.
32 Vo'oxuc xa chats'acubtasic ti c'usitic ispasic ti
amuc'tatotic ti ta vo'nee yu'un po'ot xa xamilicon uc.
33 ’Ti amuc'tatotic ti ta vo'nee co'olic xchi'uc quiletel chon.
Ja' yechoxuc uc. Mu xu' chapoj abaic, persa onox chba
avich'ic castico ta c'oc'.
34 Ta jtac tal caj'alc'optac ti sna'ic c'usi tsc'an ti Rioxe. Jlom
chamilic, jlom chajipanic ta cruz, jlom chavac'beic arsial
ta yut temploetic, chanutsic loq'uel ta jujun jteclum li' ta
alumalique.
35 Ti Rioxe vo'oxuc chac' ta abaic ti jayvo' imileic tal ti
much'utic lec yo'onique. Ti c'alal imile ti Abel lec yo'one,
c'alal to Zacarías ti screm Berequíase, ti ismilic ta ti' muc'ta
templo yo' bu sts'el xchic'obil smoton Rioxe, vo'oxuc chcom
ta abaic.
36 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, vo'oxuc
chcom ta abaic scotol.

Ja' li' yaloj ti iyat o yo'on ti Jesuse ti muc xch'unic ti much'utic tey ta Jerusalene
(Lc. 13.34-35)

37 ’Li vo'oxuque xchi'uc lachi'iltac li' ta Jerusalene, ja'
amanyaic ti chamilic li yaj'alc'optac Rioxe. Chavac'beic ton
li much'utic chastacbeic tal ti Rioxe. Pero oy xa jay'ech'el
ti co'onuc jtsoboxuc chac c'u cha'al tsluts' yol li me'ch'eque,
pero muc xac'anic tsobel.
38 Toj abol aba chacomic yu'un mu xa bu chaxchi'inic ti
Rioxe.
39 Chacalbeic ti mu xa bu chavilicon oe. Ja'to ti c'alal
xavalic ti “toj lec tajmec li much'u itaque tal yu'un ti Rioxe”,
xachiique, ja'to chavilicon noxtoc —x'utatic yu'un ti Jesuse.

24

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora ta xlomesat ti muc'ta temploe
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 C'alal chiloc'oticotic xa'ox ta sti'il smacol muc'ta templo
li' ta Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, icac'beticotic yil ti lec tajmec
meltsanbil li temploe xchi'uc li naetic ta sjoyobe.
2 —Lequic ava'uquica'a. Ta melel chacalbeic, ta sta yora ti
ta xlomesate. Busul chcom scotol —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Ti c'alal tey chotol ta vits Olivotic ti Jesuse, ijac'beticotic:
—Alo ca'iticotic c'usi ora ta xlomesat li templo avale. ¿C'usi seṉ̃a ti c'alal po'ot xa'ox xacha'sut tale? ¿C'usi seṉ̃a ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile? —xcuticotic.
4 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel.
5 Yu'un ep ti much'utic chtale, “vo'on Cristoon”, xiic. Ep ti much'utic ta xch'unic lo'loele.
6 Ti c'alal chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic ti chlic ac' c'oc' ta nome, mu me xaxi'ic. Chc'ot onox yech, pero li balamile ma'uc to'ox chlaj.
7 Ta sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile. Ta sliquesic ac' c'oc' li preserenteetic noxtoque. Oy bu ch-ech' chamel, oy bu ch-ech' vi'nal. Oy bu ch-ech' tsots niquel.
8 Taje sliqueb to vocol.
9 ’Oy cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic, cha'ilbajinatic. Jlom chamilatic. Ep crixchanoetic chopol chilic ti avich'ojicon ta muq'ue.
10 C'alal chlic ilbajinele, ep much'utic chicta o sbaic. Ti much'utic chicta o sbaique chopol chilic ti much'utic mu xicta sbaique. Ja' xa tstiq'uic c'op ti ac'u tsacaticuc ti much'utic mu xicta sbaique.
11 Ta to xtalic ep ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Ep ti much'utic ta xch'un yu'unique.
12 Ch-epaj li c'usitic chopole, ep ti much'utic mu xa xc'uxubinvanique.
13 Pero ti much'utic chcuch yu'unic li ilbajinele, mi mu xicta o sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel osil.
14 Ba'yi onox chvinaj ta sjunlej balamil ti ista xa yora tspasvan ta mantal ti Rioxe. Mi ivinaje, ja' xa o chlaj li balamile —xiyutoticotic ti Jesuse.
15-16 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' xach'unic o ti c'usi liyalboticotic ti Jesuse.
—Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ti c'alal xavilic ti va'anbil ta yut templo li c'usi mu sc'an ti Rioxe chac c'u cha'al iyal onox ti Daniel yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, yech'o un ba nac' abaic ta vitstic.
17 Lavi pach'al li sba anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete, ti c'alal xyal tale, mu xa me x'och stam c'usuc yu'un.
18 Ti much'utic tey ta yabtele, mu xa me ya'uc sut stam spimilc'u'ic.
19 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy xch'ute xchi'uc ti much'utic ta xchu'un to yolique.

20 C'oponic Rioxe ti mu me ja'uc o tol sic, ti mu me ja'uc o
sc'ac'alil chacuxic ti c'alal xajatavique.
21 Yu'un tsots tajmec li castico ta xtale. Muc bu x'ech' o yech
ta spasel balamil, ja'to chtal. Ti c'alal x'ech'e, mu xa bu chtal
noxtoc.
22 Ti Rioxe xch'acoj ti c'u sjalil li casticoe. Ti jaluc tajmeque,
chalaj acotolic ti yechuque. Ti mu jaluc li casticoe, ja' ta
scuentaic ti much'utic st'ujoje ti xch'unojbeic li sc'ope.
23 '"Le' xa li Cristoe", "taj xa li Cristoe", mi oy much'u
xayutique, mu me xach'unic.
24 Yu'un chtalic ti much'utic tsp'is sbaic ta Cristoe xchi'uc
ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Chaq'uic iluc syu'elic
yo' xch'unic o lo'loel li crixchanoetique. Yo'onuc slo'loic uc li
much'utic st'ujoj ti Rioxe, pero mu xa xch'unic lo'loel.
25 Li vo'oxuque p'ijanic me, ba'yi me lacalbeic scotol.
26 "Tey xa ta xocol balamil li Cristoe", mi oy much'u xayu-
tique, mu me xba aq'uelic. "Tey xa ta yut na", mi oy much'u
xayutic noxtoque, mu me xach'unic.
27 Ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique,
chiyilic scotol crixchanoetic chac c'u cha'al xlebluj chavuc
chquiltic ti buyotique.
28 Chich'ic onox castico ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue.
Co'ol xchi'uc c'usi xcham, tey ta stsob sba xulemal.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

29 'Ti c'alal xlaj ech'uc scotol li castico lacalbeique, ja'o
chmac sat li c'ac'ale, ch'abal xa li jch'ulme'tique. Li
c'analetique jup'ejtic chp'aj. Chnic scotol li c'usitic oy ta
vinajele.
30 Ja'o chil scotol crixchanoetic ti chiyal tal vo'on ti co'ol
crixchanootique. Scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil ch-
oq'uic ta xi'el. Yu'un chilic ti oy jyu'ele, ti oy jxojobal ti c'alal
xiyal tal ta ba toc ta balamil, vo'on ti co'ol crixchanootique.
31 Tsots ch-oc' corneta noxtoc, ja'o ta xyalic tal caj'anjeltac.
Ja' chtal stsobic ta sjunlej balamil ti much'utic jt'ujoje ti
xch'unojic c'usi caloje.
32 'Na'ic me, c'alal xavilic ti chlaj xa cocojuc yanal li ic'uxe,
ja' chvinaj o ti ch-och xa vo'tique.
33 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic ti chlaj c'otuc li c'usitic icale,
ja' chvinaj o ti chicha'sut xa tale.
34 Ta melel chacalbeic, oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal
ti jaytos castico lacalbeique.
35 Li vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale, mu
xch'ay, persa chc'ot scotol.

36 ’Muc much'u sna' ti c'usi ora chicha'sut tale, mi ja'uc ti
anjeletic ta vinajele, mi vo'onicon mu jna'. Stuc no'ox sna'oj
ti Jtote.
37 ’Ja' chac c'u cha'al ispas ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti
c'alal li' to'ox ti Noee, ja' no'ox yech tspasic uc ti c'alal sta yora
chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.
38 C'alal mu to'ox chtal ti nojele, jun yo'on ive'ic, iyuch'ic
vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, inupunic, iyac' ta
nupunel stsebic. Ti c'alal ital ti nojele, c'alal i'och ta barco ti
Noee, icom ti c'usitic ispasique.
39 Muc xch'unic ti chtal nojele. Ja'to ixch'unic c'alal itale,
pero muc xa xcolic, icham scotolic. Ja' no'ox yech c'alal
xicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.
40 Mi oy cha'vo' vinic ti tsobol ch-abtejique, yic'al jun
chquic' ech'el, jun chcom.
41 Mi oy cha'vo' ants ti tsobol chjuch'unique, yic'al jun
chquic' ech'el, jun chcom.
42 ’Ich'icon no'ox me ta muc', malaicon, yu'un mu xana'ic
c'usi ora chicha'sut tal, vo'on lavajvalicone.
43 Chacalbe ava'iic, ti ana'ojicuc ti jayib ora ac'ubal chtal li
j'eleq'ue, amala, achabi ana ti yechuque.
44 Ja' no'ox yech tsc'an chamalaicon no'ox ac'u mi mu
xana'ic c'usi ora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.
Mu me ch'ayemuc avo'onic chul jtaoxuc.
45 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun j'abtel ti sjunul yo'on ch-abteje,
ti sna' stuc'ulan abtele. Ja' ch-ac'bat smac'lin li xchi'iltac ta
abtele ti c'alal sta yora ve'ebale.
46 Jun yo'on li j'abtele ti yolel ch-abtej chul stael yu'un li
yajvale.
47 Ta melel chacalbeic, ti much'u sjunul yo'on ch-abteje ch-
ac'bat scuentain li c'usuc yu'un yajvale.
48 Yan mi chopol sjol li j'abtele, “mu to nan xtal li cajvale”,
xi tsnop.
49 Chlic yut, chlic smaj li xchi'iltac ta abtele. Ja' chba xchi'in
ta ve'el ta uch' pox li jyacubeletique.
50 Li yajvale ja'o chul tal ti c'alal ch'ayem yo'on c'usi ta
xcha'le li xchi'iltaque yu'un mu xch'un ti po'ot xa xule.
51 Chul ac'batuc tsots castico yu'un li yajvale. Co'ol chich'
castico xchi'uc ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti ta alele.
Tey x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic yu'un tsots castico chich'ic
—xiyutoticotic ti Jesuse.

25

Ja' lo'il scuenta lajunvo' tojol tsebetic

1 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc.

—Chacalbeic c'u x'elan ti c'alal xtal jpas mantale. Caltic no'ox ya'el ti oy lajunvo' tojol tsebetic ti ba snupic tal ta be li jnupunele. Iyich' ech'el sc'oq'uic.

2 Li vo'vo'e lec p'ijic; li vo'vo'e sonsoic.

3 Li sonso tsebetique ja' no'ox iyich' ech'el ti c'u yepal ch'olol yaceiteal li sc'oq'uique, muc xich'beic ech'el más.

4 Li p'ijil tsebetique isnojesbe ech'el yaceiteal li sc'oq'uique, iyich'ic to ech'el más.

5 Li jnupunele muc xtal ta ora. Li tsebetique i'och svayelic.

6 Ta ol ac'ubal i'aptaatic: "Chtal xa li jnupunele. Ba nupic tal ta be", x'utatic.

7 Ora ijulavic li tsebetique. Ixch'olbeic más yaceiteal li sc'oq'uique, istsanic.

8 "Ac'bon jset'uc avaceiteic yu'un chtup' xa li jc'oc'ticotique", xiic li sonso tsebetique.

9 "I'i. Yic'al mu xloc' o cu'unticotic uc. Ba manic tal", x'utatic.

10 Ti c'alal ba smanic tale, ja'o iyul li jnupunele. Li tsebetic ti chapajtique tsobol i'ochic xchi'uc jnupunel. Li yajval nae ismac li sti' snae.

11 Ts'acal to iyulic li yan tsebetique. "Cajval, Cajval, jamboticotic li sti' anae, chi'ochoticotic tal uc", xiic.

12 "Ta melel chacalbeic, muc bu chajambeic sti' jna yu'un muc xach'unic ti c'usi icale. Co'ol xchi'uc mu xacojtiquinic", x'utatic.

13 'Ja' no'ox yech li vo'oxuque, tsc'an ti chamalaicon no'oxe yu'un mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. Mi ta sob, o mi ta xmal, o mi ta ac'ubaltic, mu xana'ic c'usi ora —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti iyac'be comel sliqueb li yaj'abteltaque
(Lc. 19.11-27)

14 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc.

—Chacalbeic c'u x'elan ti c'alal xtal jpas mantale. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ibat ta nome. Ti c'alal mu to'ox chbate, istsob li yaj'abteltaque. Iyac'be comel sliqueb jujun.

15 Li june i'ac'bat vo'mil, li june i'ac'bat cha'mil, li june i'ac'bat jmil. Li much'u p'ije ep i'ac'bat. Yan li much'u sonsotic no'oxe jutuc i'ac'bat. Ti c'alal laj yac' comel staq'uin li vinique, ja'o ibat.

16 Li much'u i'ac'bat vo'mile lic equelajuc o, ijolin yu'un vo'mil.

17 Ja' no'ox yech li much'u i'ac'bat cha'mile, ijolin yu'un cha'mil uc.

18 Yan li much'u jmil no'ox i'ac'bate isnac', ismuc ta balamil.

19 ’Jal i'ay li yajvalique. Ti c'alal isut tale, istsob li
yaj'abteltaque. “¿C'usi yepal ijolin avu'unic li jtaq'uine?”,
x'utatic.
20 Ja' ba'yi ital li much'u iyich' comel vo'mile, yich'oj tal
noxtoc li vo'mil sjole. “Totic, li' li vo'mil ataq'uin avac'bon
comele xchi'uc vo'mil ijolin cu'un”, xut li yajvale.
21 “Chquich' che'e. Li vo'ote lec xana' xa'abtej. Jutuc ti
lacac'bee pero sjunul avo'on la'abtej o. Lavie chacac'be más.
La' jchi'in o jbatic yo' jun o avo'on ta sbatel osile”, x'utat yu'un
li yajvale.
22 Ital li much'u yich'oj cha'mile. “Totic, li' li cha'mil
ataq'uin avac'bon comele xchi'uc cha'mil ijolin cu'un”, xut li
yajvale.
23 “Chquich' che'e. Li vo'ote lec xana' xa'abtej uc. Jutuc ti
lacac'bee pero sjunul avo'on la'abtej o. Lavie chacac'be más
uc. La' jchi'in o jbatic yo' jun o avo'on ta sbatel osile”, x'utat
yu'un li yajvale.
24 Ital li much'u jmil no'ox yich'oje. “Totic, jna'oj ti jlajelote.
Jna'oj ti chavich'be xchi'uc sjol lataq'uine. Chavich' ti bu muc
bu avac'oj avocole.
25 Yech'o un lixi' mi xch'ay cu'un lataq'uine, solel ijmuc ta
balamil. Ich'o sutel yu'un avu'un onox”, xut li yajvale.
26 “Mu xatun, ch'ajot tajmec. Chaval ti vo'on chquich' ti bu
muc bu cac'oj jvocole.
27 Avac'beuc li much'u sna' sjolintasele, yul quich' xchi'uc
sjol ti yechuque”, x'utat yu'un li yajvale.
28 “Pojbeic li jmil cac'ojbee, ja' ac'beic li much'u iyich' tal
lajunmile”, xut li yan yaj'abtele.
29 Ti much'utic sjunul yo'on ta x'abtejique, más ta x'ac'batic,
mu c'u sna'ic o. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
x'abtejique, ti c'u yunen epal i'ac'batique, ta xpojbatic ta jmoj.
30 Li ch'ajil j'abtel li'e ac'o ech'el ta ic' osil. Tey x'oq'uelet,
xc'uxuxet o ye yu'un tsots castico chich'.

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ta xch'ac crixchanoetic ti Cajvaltic Jesucristoe

31 ’Ti c'alal xtal pasvancon ta mantal, vo'on ti co'ol crix-
chanootique, chixchi'inic tal scotol anjeletic. Ja'o chcalbe bu
chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique.
32 Ta jtsob scotol. Ti c'alal tsobolic xae, chlic jch'ac, co'ol
xchi'uc jchabichij ti ta xch'ac li xchije xchi'uc li xchivoe.
33 Ti much'utic lec yo'onique chcac' ta jbats'ic'ob. Yan ti
much'utic chopol sjolique chcac' ta jsurto.

34 Vo'on li jpasvanejon ta mantale ja' yech chcalbe ti
much'utic tey ta jbats'ic'obe: “Li vo'oxuque la'ic yu'un slecub-
tasoj avo'onic ti Jtote. Ochicotic ta pasmantal yu'un ja' yech
iyal ti Jtote ti c'alal ispas li balamile.
35 Ti c'alal livi'naje, avac'becon ave'elic. Ti c'alal itaquij jti'e,
avac'becon ava'alic. Ac'u mi muc xavojtiquinicon, avoteson
ta anaic.
36 Ti c'alal avilic ti ch'abal jc'u' jpoq'ue, avac'becon. Ti c'alal
ipone, ay avula'anicon. Ti c'alal tiq'uilon ta chuquele, ay
aq'uelicon”, ta xcutic.
37 Ja' yech chtac'avic ti much'utic lec yo'onique: “Cajval,
¿C'usi ora laquilticotic ti lavi'naje ti icac'ticotic ave'ele? ¿C'usi
ora laquilticotic ti itaquij ati'e ti lacac'beticotic vo'e?
38 ¿C'usi ora lacotes ta jnaticotic ti muc xacojtiquintico-
tique? ¿C'usi ora iquilticotic ti ch'abal ac'u' apoq'ue ti la-
cac'beticotique?
39 ¿C'usi ora iquilticotic ti la'ipaje ti ay jvula'anoticotique?
¿C'usi ora iquilticotic ti tey tiq'uilot ta chuquele ti ay
jq'ueloticotique?” xiic.
40 “Ta melel chacalbeic, yu'un ac'uxubinic jun jchi'iltic ta
yich'el ta muc' ti Rioxe ti muc x'ich'e ta muq'ue, co'ol xchi'uc
vo'on ac'uxubinicon ya'el”, ta xcutic, vo'on li jpasvanejon ta
mantale.
41 ’Ti much'utic tey ta jsurtoe: “Loc'anic yu'un chopol ajolic.
Ba ochanic ta c'oc' ta sbatel osil yo' bu meltsanbil scuenta li
totil pucuje xchi'uc li bic'tal pucujetique.
42 Ti c'alal livi'naje, muc xavac'becon ave'elic. Ti c'alal
itaquij jti'e, muc xavac'becon ava'alic.
43 Ti c'alal lic'ot ta anaique, avalic ti mu xavojtiquinicone,
muc xavotesicon. Ti c'alal avilic ti ch'abal jc'u' jpoq'ue, muc
xavac'becon. Ti c'alal ipone, ti c'alal tiq'uilon ta chuquele,
muc x'ay aq'uelicon”, ta xcutic.
44 “Cajval, pero ¿c'usi ora laquilticotic ti lavi'naje, ti
itaquij ati'e, ti muc xacojtiquinticotique, ti iquilticotic ti
ch'abal ac'u' apoq'ue, ti ipote, ti tiq'uilot ta chuquele ti muc
xajc'uxubinticotic chavale?” xiic.
45 “Ta melel chacalbeic, yu'un muc xac'uxubinic junuc li
much'utic muc x'ich'eic ta muq'ue, co'ol xchi'uc vo'on muc
xac'uxubinicon ya'el”, ta xcutic.
46 Ja' chba yich'ic o castico ta sbatel osil ti muc
xc'uxubinvanique. Yan ti much'utic lec yo'onique chcuxiic
ta sbatel osil —xiyutoticotic ti Jesuse.

26

Ja' li' yaloj ti isnopic c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ja'o liyalboticotic noxtoc,
vo'oticotic li yajchanc'opoticotique:
2 —Ana'ojic ti chib xa c'ac'al sc'an li sq'uinal ti c'alal iloq'uic
ta mozoil ti ba'yi jtot jme'tique. Ja'o chi'aq'ue entrucal, chisji-
panic ta cruz, vo'on ti co'ol crixchanootique —xiyutoticotic.
3 Ti totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti
cajmeltsanejc'optique, istsob sbaic ta sti' sna ti totil palee,
ja' ti Caifase.
4 Isa'ic ti c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse yu'un tsc'an
tsmilic.
5 —Más lec mu ya'uc jtsactic lavi ta q'uine naca me licuc o
sjol li jchi'iltactique —xut sbaic.

Ja' li' yaloj ti icoconbat ta sjol ya'lel muil nichim ta Betania ti Jesuse
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 Ibat ta Betania ti Jesuse. Tey ic'ot ta sna Simón ti ip to'ox ta
leprae.
7 Tey ic'ot jun ants, yich'oj c'otel slimete meltsanbil ta
alabastro ton, noj ta ya'lel muil nichim. Toyol tajmec stojol.
C'alal tey chotol ta mexa ti Jesuse, ja'o iscoconbe ta sjol ti sbel
slimetee yu'un iyich' ta muc'.
8 Ti c'alal iquilticotic li vo'oticotique, licapoticotic o.
—¿C'u yu'un ti yech no'ox ta smal li ya'lel muil nichime?
9 Más lec ti ixchonuque, yu'un toyol stojol. Li stojole xu'
chich' me'onetic ti yechuque —xichioticotic.
10 Ti Jesuse sna'oj ti c'usi ijnopticotique.
—Vo'oxuc ta amulic ti chat yo'on li antse. Li c'usi liyac'bee,
lec.
11 Li me'onetique li' onox achi'uquique. Li vo'one muc bu
jal li' jchi'ucoxuque.
12 Ti liscoconbe li ya'lel muil nichime, ja' seña ti chimuquee.
13 Ta melel chacalbeic, chvinaj onox ta sjunlej balamil ti
vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile. Chvinaj noxtoc ti
liscoconbe ya'lel muil nichim li antse —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Ti jun jchi'ilticotic ti lajchavo'oticotic oe, ja' ti Judas
Iscariotee, ba sc'opon ti totil paleetique.
15 —¿C'u yepal chavac'becon mi chacac'beic entrucal ti
Jesuse? —xut.
I'ac'bat treinta plata.
16 Ti Judase isa' ti c'u to xi xu' chac' entrucal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 Ti c'alal ilic li q'uin ti chich' ve'el pan ti muc bu yich'oj
svuquesobil xch'ute —¿Bu chac'an ti chba jmeltsanticotic li
ch'iom chij ti ta jti'tic ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti
ba'yi jtot jme'tique? —xcuticotic ti Jesuse.
18 —Batanic ta Jerusalén. Ja' xc'ot ac'oponic li much'u lec
xcojtiquintique. "Li' la chtal jti'ticotic ta ana li chij ta q'uine
yu'un la po'ot xa xmile li Jchanubtasvaneje", xavutic c'otel
—xiyutoticotic ti Jesuse.
19 Ijch'unticotic ti c'usi iyal ti Jesuse, ijmeltsanticotic ti
jve'elticotique.
20 C'alal ic' xa'ox osile, ijchol jbaticotic ta mexa xchi'uc ti
Jesuse.
21 Ti c'alal yolel chive'oticotique —Ta melel chacalbeic, oy
junoxuc ti chavaq'uicon entrucale —xiyutoticotic ti Jesuse.
22 Ti c'alal ica'iticotique, icat o co'onticotic.
—Cajval ¿mi vo'on van? —xcuticotic jujuntal.
23 —I'i. Ja' li much'u jun jpulatu chive' jchi'uque.
24 Ta melel vo'on ti co'ol crixchanootique chquich' milel
chac c'u cha'al ts'ibabil onox ta sc'op Rioxe. Abol sba li
much'u chiyac' entrucale. Más lec ti manchuc i'ayane —xi ti
Jesuse.
25 Ti Judase ti snopoj xa onox ti chac' entrucal ti Jesuse
—Jchanubtasvanej, ¿mi vo'on van? —xi uc.
—Vo'ot —x'utat yu'un ti Jesuse.
26 Ti c'alal yolel chive'oticotique, istam jp'ej pan ti Jesuse.
"Colaval" xut ti Rioxe, ja'o ixut ti pane.
—Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal —xiyutoticotic.
27 Istam noxtoc jun baso ya'lel uva, "colaval" xut ti Rioxe.
—Uch'an acotolic.
28 Li'i ja' jch'ich'el, ja' seña ti chc'ot onox ti c'usi ts'acal to iyal
ti Jtote ti ta jch'ich'el chtoj lamulique.
29 Chacalbeic ti mu xa bu chcuch' li ya'lel uvae. Ja'to chcuch'
ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac' jpas mantal ti
Jtote —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Ti c'alal laj jq'uevujintaticotic ti Rioxe, libatoticotic ta vits
Olivotic.
31 —Li' ta jliquele chacomtsanicon acotolic. Ts'ibabil onox:
"Ti Rioxe ta la xac' ta milel ti much'u st'ujoj chispasotic
ta mantale. Ti c'alal xmilee, ta la stani sbaic ech'el ti

xchi'iltaque, co'ol la c'u cha'al chij ti ta stani sba ech'el mi imile li xchabielique", xi ts'ibabil.
32 Ti c'alal xicha'cuxie, chibat ta Galilea. Tey xa chc'ot ataicon —xiyutoticotic ti Jesuse.
33 —Ac'u mi xascomtsan li yantique, pero li vo'one mu xajcomtsan —xi li Pedroe.
34 —Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone —x'utat yu'un ti Jesuse.
35 —Muc ta alel mi co'ol lilajotique. Jamal chcal ti xacojtiquine —xi li Pedroe.
Ja' yech icalticotic uc.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Tey lic'ototicotic ta Getsemaní sbi xchi'uc ti Jesuse.
—Chotlanic li'toe yu'un chba jc'opon Riox le'toe —xiyutoticotic.
37 Ti Jesuse ja' iyic' ech'el li Pedroe xchi'uc xcha'va'al screm ti Zebedeoe. Iyat la yo'on ti Jesuse. Yan la sba yo'on iya'i.
38 —Chcat co'on tajmec, chicham ya'el. Comanic li'toe. Mu me xavayic uc —x'utatic la li oxvo'e.
39 Ti Jesuse ijelav to la ech'el jset'. Isquejan la sba, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc. Isc'opon la Riox.
—Tot, ti xu'uc to ti mu xichame, lec. Pero ma'uc me xc'ot li c'usi chal co'on jtuque, ja' ac'u jpas li c'usi chac'an li vo'ote —xi la isc'opon Riox ti Jesuse.
40 Ti c'alal laj sc'opon Rioxe, isut la tal yo' bu li oxvo' jchi'iltaque. Vayemic la yul staelic. I'albat li Pedroe:
—¿Mi mu xcuch avu'unic junuc ora ya'el li vayele?
41 Mu me xavayic, c'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usitic chopole. Ta melel avo'onicuc ac'oponic Riox, pero lapat axoconique mu xu' yu'un —x'utat la.
42 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox noxtoc:
—Tot, yu'un avaloj ti chichame, xu' xicham —xi la.
43 Ti c'alal isut tale, vayemic yul staelic noxtoc li oxvo'e yu'un la mu xcuch cha'iic li vayele.
44 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox ta yox'ech'elal. Ja' no la yech iyal chac c'u cha'al iyal ta ba'yie.
45 Ti c'alal isut tale —Xu' mi chavayic toe. Mi chacuxic to, cuxic. Ista xa yora ti chi'aq'ue entrucal ta stojol jmulaviletic, vo'on ti co'ol crixchanootique.
46 Licanic, batic. Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u chiyac' entrucale —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o tey ic'ot ti Judase.
Ja' lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse. Ep crixcha-
noetic xchi'inoj c'otel; oy yespadaic, oy ste'ic. Ja' stacojic
ech'el ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optic, vo'otic
li j'israelotique.
48 Ti Judase yaloj xa onox la c'u x'elan chac' entrucal ti
Jesuse:
—Ti much'u ta jbuts'e, ja' me xatsaquic —xi ono la.
49 Ti Judase inopoj yo' bu ti Jesuse:
—¿Mi li'ote? Jchanubtasvanej —xut.
Ja'o isbuts'.
50 —Jchi'iltic, ti c'usi tal apase, paso ta ora —x'utat yu'un ti
Jesuse.
Ja'o inopoj ti crixchanoetique, istsaquic ti Jesuse, ix-
chuquic.
51 Oy jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, isloq'ues
yespada, istuch'be jun xchiquin ti smozo más totil palee.
52 —Tic'o ta sna lavespadae —x'utat yu'un ti Jesuse—. Ti
much'u chmilvan ta espadae ja' no'ox yech ta espada ta
xcham uc.
53 ¿Mi mu xana' ti xu' ta jc'opon ta ora ti Jtote yo' xistacbe o
tal más ta sesenta mil yaj'anjeltac spojicone?
54 Pero ma'uc yech ta jpas, yu'un persa ta xc'ot ti c'usi
ts'ibabil ta sc'op Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.
55 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique.
—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al
j'eleq'ue? Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo
jujun c'ac'ale, ¿c'u yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele?
56 Ti x'elan tal atsaquicone, ja' ic'ot ti yech onox sts'ibaojic
ti yaj'alc'optac Rioxe ti ta vo'nee —xi ti Jesuse.
Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique lijatavoticotic. Stuc xa
tey ijcomtsanticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 Ti c'alal istsaquic ti Jesuse, li' iyiq'uic tal ta sna Caifase, ja'
ti totil palee. Tey tsobol ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel
ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique.
58 Li Pedroe nomnomtic tijil tal ta spat ti Jesuse. Ti c'alal
iyul ta sna ti más totil palee, ixchi'in la ta chotlej ta ti'na
jayvo' jchabiejtemplo yu'un la tsc'an cha'i c'u x'elan chcom
o sc'oplal ti Jesuse.
59 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique, lic la
sa'ic cha'vo' xchi'ilic ta meltsanejc'op ti co'ol c'usi chalique
yu'un la tsa'beic smul ti Jesuse yo' xmile oe.

60 Pero mu la bu istaic ti cha'vo' co'ol c'usi chalique. Yech
no la ti ep jnopmulile, mu la co'oluc ti c'usi chalique. Isva'an
la sbaic otro cha'vo' jnopmulil.
61 —Li vinic li'i ca'yojticotic ti iyal ti xu' tslomes li stemplo
Rioxe, ti xu' la chcha'va'an ta oxib c'ac'ale —xiic la.
62 Ti totil palee isva'an la sba.
—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? ¿Mi yech avaloj chac taje?
—xut la ti Jesuse.
63 Mi jp'el mu la bu itac'av ti Jesuse. Ti totil palee isjac'be la
noxtoc:
—Ti Riox cuxul ta sbatel osile cha'i li c'usi chajac'bee.
Jamal xavalboticotic mi vo'ot ti st'ujojot Riox chapasoticotic
ta mantale. ¿Mi vo'ot Xch'amalot ti Rioxe? —xut la.
64 —Vo'on —xi la ti Jesuse—. Chacalbeic noxtoc, vo'on ti
co'ol crixchanootique, chavilic chlic jpas ta mantal crixcha-
noetic ta syu'el ti Rioxe. Ts'acal to chil scotol crixchanoetic ti
ta toc chicha'sut tale —xi la ti Jesuse.
65 Ti más totil palee isjat la sc'u', yu'un la istabe xa smul ti
yaloje.
—Ica'itic xa ti tsp'is sba ta Rioxe. ¿C'u xa stu cu'untic yan
rextico?
66 ¿C'usi chanopic uc? —xut la ti xchi'iltac ta melt-
sanejc'ope.
—Ac'u chamuc ta jmoj —xiic la.
67 Ja'o la istubtabeic sat ti Jesuse, ismajic la. Jlom la
ist'axbeic ta majel sat.
68 —Mi yech chaval ti vo'ot Cristoote, alo ca'tic much'u
lasmaj —xutic la.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Li Pedroe tey la chotol ta ti'na. Ital la c'oponatuc yu'un
jun quiarail:
—Li vo'ot uque ja' achi'il li Jesuse ti liquem tal ta Galileae
—x'utat la.
70 Li Pedroe iyal la yo' bu tsobolique ti mu xojtiquin ti
Jesuse:
—Mu jna' li c'usi chavale —xut la.
71 Ja'o la ibat ta ti'be li Pedroe. I'ojtiquine la yu'un otro jun
quiarail.
—Li vinic le'e ja' xchi'il li Jesus Nazarete —xut la ti crixcha-
noetic ti tey tsobolique.
72 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavale —xi la li Pedroe.
73 Ta jliquel o tal la sc'oponel yu'un crixchanoetic li Pedroe:
—Ta melel ja' achi'il li Jesuse yu'un ja' yech chac'opoj chac
c'u cha'al chc'opoje —x'utat la.
74 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavalique —xi la.

Ja'o la i'oc' quelem.
75 Li Pedroe iyul la ta sjol ti yech onox i'albat yu'un ti Jesuse:
“Ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu
xavojtiquinone”, x'utat onox yu'un ti Jesuse. Iloc' la li Pedroe,
ba la yoq'uita sba tajmec.

27

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

1 Ti c'alal isacube, ti totil paleetique xchi'uc ti cajmelt-
sanejc'optic vo'otic li j'israelotique, isnopic c'u x'elan chc'ot
stic'beic smul ti Jesuse yo' x'aq'ue o ta milel yu'un ti covier-
noe.
2 Ixchucbeic ech'el sc'ob, ba yac'beic entrucal ti covierno
Poncio Pilatoe.

Ja' li' yaloj ti ismil sba stuc ti Judase

3 Ti Judase, ti much'u iyac' entrucal ti Jesuse, ti c'alal iya'i
ti inop xa sc'oplal ti chmile ti Jesuse, ba sutes li treinta
plata ti i'ac'bat yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti jmelt-
sanejc'opetique.
4 —Ijta xa jmul yu'un icac' entrucal li much'u ch'abal smule
—xut c'otel.
—Li vo'oticotique mu c'u jcuentaticotic o; ta amul atuc
—x'utat.
5 Ti Judase isten comel ta ti' muc'ta templo li taq'uine, ba
xchuc snuc' ta ch'ojon. Ismil sba stuc.
6 Ti totil paleetique istsobic li taq'uine.
—Mu ya'uc jcaptic ta limoxna li taq'uin li'i, yu'un stojol
xch'ich'el jun vinic —xut sbaic.
7 Co'ol isnopic ti tsmanic o jset' osile. Ja' chcom ta smuque-
nalic mi oy li' ichamic jchi'iltactic ti nom liquemic tale. Ja'
ismanbeic yosil li jpatp'ine.
8 Li osile “Ch'ich' Lum” isbiin yu'unic. Ja' yech sbi c'al tana.
9 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti Jeremías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee:
“Tsutesbat li treinta platae, ja' stojol ti much'u mu sc'anic ti
tspasvan ta mantale, yu'un ja' yech yepal tstojic ti much'u
chac' entrucale.
10 Yosil jpatp'in ta smanbeic, xiyut ti Rioxe”, xi onox.

Ja' li' yaloj ti tey xa ta stojol Pilato ti Jesuse
(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Ti Jesuse tey xa ta stojol Pilato.
—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale?
—x'utat yu'un ti Pilatoe.
—Yech —xi ti Jesuse.

12 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique ep
isnopbeic smul ti Jesuse, pero muc xtac'av.
13 —¿Mi mu xava'i ti chalic ti toj ep amule? —xi ti Pilatoe.
14 Muc xtac'av ti Jesuse. Ti Pilatoe xch'ayet xa yo'on ti muc
spac sc'oplal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

15 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot
jme'tique, ti Pilatoe isloq'ues jun jchuquel ti bu junucal
tsc'anic loq'uesbel ti jchi'iltactique.
16 Tey tiq'uil ta chuquel jun jchi'iltic vinajem sc'oplal ti toj
pucuje, Barrabás sbi.
17 C'alal tey tsobolic scotol ti jchi'iltactique —¿Much'u
junucal ti chajloq'uesbeique? ¿Mi ja' li Barrabase, mi ja' li
Jesuse ti chal ti ja' t'ujbil yu'un Riox chaspasic ta mantale?
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
18 Ti x'elan iyal ti Pilatoe, yu'un sna'oj ti yit'ixal no'ox
yo'onic ti totil paleetique ti iyaq'uic entrucal ti Jesuse.
19 Ti Pilatoe, c'alal tey chotol yo' bu chal c'u x'elan chcom
sc'oplal ti much'u tsmeltsanbe sc'oplale, ja'o itacbat tal man-
tal yu'un ti yajnile. "P'ijan me, mu me xavilbajin li vinique
yu'un ch'abal smul. Yu'un ijvaychin samel, icat o co'on
tajmec", xi tal ti antse.
20 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique
isp'ijubtasic ti crixchanoetique ti ja' ac'u sc'anic loq'uesbel ti
Barrabase, ti ja' ac'u yalic ti ac'u yich' milel ti Jesuse.
21 Ti Pilatoe isjac' noxtoc ti much'u junucal tsloq'uese.
—Ja' loq'ueso li Barrabase —xiic.
22 —¿C'usi ta jcha'le li Jesuse ti iyal ti ja' t'ujbil yu'un Riox
chaspasic ta mantale? —xi ti Pilatoe.
—¡Jipano ta cruz! —xiic scotolic.
23 —¿C'usi smul avu'unic? —xi ti Pilatoe.
Más to tsots i'avanic:
—¡Jipano ta cruz! —xiic tajmec.
24 Ti Pilatoe c'alal iyil ti mu x'ich'e ta muq'ue, ti x'avlajet
tajmec ti jchi'iltactique, istac ta c'anel vo', ispoc sc'ob yo' xilic
o ti jchi'iltactique ti mu stic' sbae.
—Mu vo'onicon chcom ta jba ti chmile li vinic li'i ti ch'abal
smule; vo'oxuc chcom ta abaic —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
25 —Xu'. Comuc ta jbaticotic xchi'uc col jch'amalticotic ti
chmilee —xiic scotolic.
26 Ti Pilatoe isloq'ues ta chuquel ti Barrabase. Ja'o iyalbe
ti yajsolterotaque ti ac'u yac'beic arsial ti Jesuse. Ti c'alal laj
yac'beique, iyac' orten ti ac'u ba sjipanel ta cruze.

27 Ti yajsolterotac coviernoe iyiq'uic ochel ta yut palacio ti
Jesuse. Istsob sba scotol ti solteroetique.
28 Isloc'beic sc'u' ti Jesuse, islambeic natil tsajal c'u'ul.
29 Ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol, ja' la scorona ti ta alele.
Iyac'beic jun aj ta sbats'ic'ob, ja' la sbaston ti ta alele. Isquejan
sbaic ta yichon ti Jesuse, iyich'ic ta muc' yilel.
—¡Toj leclec aba ca'uctic ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac
ta jurioale! —xutic.
30 Istubtaic. Isquilbeic ti aje, isjisbeic ta sjol.
31 Ti c'alal laj slabanique, isloc'beic ti tsajal c'u'ule, ja'
iyac'beic slap ti sc'u' onoxe. Iyiq'uic ech'el, ba sjipanic ta cruz.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

32 Ti c'alal iloq'uic ech'el ti solteroetique xchi'uc ti Jesuse,
isnupic ta be jun jchi'iltic ta jurioal, Simón sbi. Ti Simone
liquem tal ta jun jteclum, Cirene sbi. Ti solteroetique iyaq'uic
ta persa ti Simone ti ac'u scajan ech'el ta snequeb scruzal ti
Jesuse.
33 Ti Jesuse iyiq'uic ech'el yo' Gólgota sbie. Li Golgotae
"Baquel Jol Anima", xi smelol.
34 Iyac'beic binagre capal xchi'uc c'usi ch'a, pero muc xuch',
yu'un iya'i ti ja' spajesobil sc'uxul li lavuxe.
35 Ti solteroetique isjipanic ta cruz ti Jesuse. Ts'acal to
ixch'acbe sbaic ti sc'u'e. Itajinic isq'uelic ti much'u junucal
chich' julique. Ja' ic'ot ti yech onox iyal ti yaj'alc'op Riox ti ta
vo'nee: "Ta la xch'acbe sbaic li sc'u' spoq'ue. Ta la xtajinic, ta
la sq'uelic ti much'u junucal chich' julique", xi onox.
36 Ichoti ti solteroetique, ixchabiic ti Jesuse.
37 Isbajbeic jpech tabla ta sjol scruzal ti Jesuse, tey yaloj ti
c'usi smul ti imile oe. "Li'i ja' Jesús, yajpasvanejic ta mantal li
jurioetique", xi ts'ibabil.
38 Oy cha'vo' j'elec' co'ol isjipanic ta cruz xchi'uc ti Jesuse,
jun scruzal ta sbats'ic'ob, jun ta surto. Ti scruzal Jesuse ja' ta
o'lol.
39 Ti much'utic tey i'ech'ique ilabanvanic, isjimulan sjolic.
40 —Aval ti chalomes li muc'ta temploe, ti xu' chacha'va'an
ta oxib c'ac'ale. Yech'o un pojoquic aba un. Mi yech ti vo'ot
Xch'amalot ti Rioxe, yalanquic tal un —xutic.
41 Ilabanvanic uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti cajmelt-
sanejc'optique.
42 —Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Li stuc une mu
xu' scolta sba un. Mi yech ti ja' chispasotic ta mantal vo'otic li
j'israelotique, ac'uquic yaluc tal ta ora un yo' jch'untic oe.

43 Iyal ti chcoltaat yu'un ti Rioxe. Ac'uquic coltaatuc ta ora
un mi yech ti lec ch-ilee. Yu'un iyal ti ja' Xch'amal ti Rioxe
—xut sbaic.
44 Ilabanvanic uc ti cha'vo' j'eleq'ue ti co'ol jipajtic ta cruz
xchi'uc ti Jesuse.
45 Ta ol c'ac'al i'ic'ub. Ta oxib to ora xmal isacub.
46 Ta oxib ora xmal ja'o tsots i'avan ti Jesuse:
—Elí, Elí ¿lama sabactani? —xi. Ti c'usi iyale, “Cajval, Cajval,
¿c'u yu'un ti acomtsanone?” xi smelol.
47 Oy jayvo' ti iya'iique.
—Ja' chapta ti j'alc'op Elíase —xiic.
48 Ja'o ibat ta anil jun ti much'u iya'ie, ba stam tal esponja.
Ists'aj ta binagre, ixoj ta aj, iyac'be sts'uts' ti Jesuse.
49 —Mu xavac'be. Jq'ueltiquic mi chtal syalesel ta cruz
yu'un ti Elíase —x'utat yu'un ti yantique.
50 Ti Jesuse tsots i'avan noxtoc, ja'o xa iloc' xch'ulel.
51 Ja'o ijat ta o'lol ti muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta temploe.
Ijat yalel c'alal yoc. I'ech' tsots niquel. Li muc'tic tone laj
voc'uc.
52 Ijam muquenaletic, ep icha'cuxiic ti much'utic yich'ojic
ta muc' Riox ti c'alal ichamique.
53 Iloq'uic ta smuquenalic pero muc x'ochic tal ta ora li'
ta yutil Jerusalene. Ja'to i'ochic tal ti c'alal icha'cuxi loq'uel
ta smuquenal ti Jesuse. I'ileic yu'un ep crixchanoetic li' ta
Jerusalene.
54 Ti capitan solteroe xchi'uc ti yajsolterotaque ti tey ta
xchabiic ti Jesuse, ixi'ic tajmec ti c'alal i'ech' ti niquele, xchi'uc
ti c'alal iyilic ti c'usitic ic'ote.
—Melel ti ja' xch'amal Rioxe —xut sbaic.
55 Tey ep antsetic noxtoc, nom tsq'uelic ti jipil ta cruz ti
Jesuse. Ja' li much'utic ixchi'inic ta xanvil ta estado Galilea
ti Jesuse, ti ismac'linique. Xchi'inojic tal c'alal ital li' ta estado
Judeae.
56 Tey capal li María liquem tal ta Magdalae, xchi'uc li otro
jun Maríae, li sme'ic Jacoboe xchi'uc li Josee. Tey noxtoc
sme'ic li scremotic Zebedeoe, ja' li Jacoboe xchi'uc li Juane.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57-58 Oy jun jchi'iltic jc'ulej, liquem tal ta jteclum Arimatea,
José sbi. Yich'oj ta muc' uc ti Jesuse. C'alal ic' xa'oxe, li Josee
ba sc'opon ti Pilatoe, ba sc'anbe spat xocon ti ánima Jesuse. Ti
Pilatoe iyac' permiso.
59 Ti Josee isyales ta cruz ti ánimae, ispix ta saquil poc'.
60 Ba stic' ta ch'ojbil ton, ja' smuquenal ti Josee. Isetetin tal
muc'ta setset ton, ismac o comel li ti'ch'ene, ibat.

61 Li María liquem tal ta Magdalae xchi'uc li otro jun Maríae,
tey chotol icomic ta ti'ch'en.

Ja' li' yaloj ti ixchabibeic smuquenal Jesús ti solteroetique

62 Svoljeal ox ijchap jbatic ti ta jcuxtic ta savaroe, istsob
sbaic scotol ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique. Ba
sc'oponic ti Pilatoe.
63 —Señor Gobernador, jna'ojticotic ti ja' yech iyal c'alal
cuxul to'ox ti jlo'lovaneje: "Ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi
loq'uel ta jmuquenal", xi.
64 Alo mantal ti ac'u ba smaquel lec li muquenale, ti
ac'u xchabiel oxibuc c'ac'ale. Yu'un yic'al xba sloq'uesic ta
ac'ubaltic li yajchanc'optaque, yic'al xalbeic li crixchanoe-
tique ti icha'cuxi xa loq'uel ta smuquenale, yic'al más to ep
xch'unic o lo'loel li crixchanoetique —xutic ti Pilatoe.
65 —Tey li solteroetique, iq'uic ech'el. Ac'u ba smaquic, ac'u
ba xchabiic ti bu c'alal xu'e —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
66 Ba smaquic lec li ti'il muquenale. Iyac'beic seyo li tone.
Ti c'alal laj smaquique, tey com xchabiic ti solteroetique.

28

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Svoljeal ox ijcuxtic, c'alal naca to'ox xc'ot ta teq'uel ta
primero c'ac'al xemanae, ja' li romincoe, li María liquem tal ta
Magdalae xchi'uc li otro jun Maríae, ba sq'uelbeic smuquenal
ti Jesuse.
2 C'alal mu to'ox chbatique, i'ech' tsots niquel, istac tal jun
anjel ti Cajvaltique. Yul setetin loq'uel li smac sti'il ch'ene,
ichoti ta sba li tone.
3 Ti anjele oy xojobal chac c'u cha'al chavuc ti xlebluje. Sac
tajmec ti sc'u'e.
4 Ti c'alal iyilic anjel ti solteroetique ti ta xchabiic li ti'
ch'ene, xt'eleletic xa ta xi'el, chamem icomic yilel.
C'alal ic'otic ta ch'en li antsetique, i'albatic la yu'un ti
anjele:
5 —Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesuse ti icham ta
cruze.
6 Mu xa bu li'i; icha'cuxi xa chac c'u cha'al layalbeic onoxe.
La' q'uelavilic yo' bu istelanic to'oxe.
7 Batanic ta ora, ba albeic li yajchanc'optaque ti icha'cuxi
xae. Albeic ti ba'yi chbat ta Galileae. Tey chc'ot staic. Ja' no'ox
chacalbeic —x'utatic la.
8 Li antsetique mu xa la a'ibaj c'usi tsnopic, mi chi'ic,
mi jun la yo'onic. Anil tal yalboticotic, vo'oticotic li ya-
jchanc'opoticotic ti Jesuse.

9 Ti c'alal italique, isnupic la ta be ti Jesuse.
—¿Bu chabatic? —x'utatic la.
Li antsetique isquejletaic la, ismeybeic la yoc, iyich'ic la ta muc'.
10 —Mu xaxi'ic. Ba albeic li jchi'iltaque, ja' li much'utic co'ol quich'ojtic ta muc' ti Jtotic Riox jchi'uctique, ti ac'u baticuc ta Galileae. Tey chc'ot staicon —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi iyalic ti solteroetique ti jchabimuquenale

11 Ti c'alal mu to'ox chulic li antsetique, ja'o iyulic ta jteclum jayvo' solteroetic ti ixchabibeic smuquenal ti Jesuse. Yul yalbeic totil paleetic ti c'usitic iyilique.
12 Ti totil paleetique istsob sbaic ta ora xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique. Co'ol isnopic ti c'usi tspasique. Iyac'beic la ep taq'uin ti solteroetique.
13 —Ja' yech xavalic: "Ti c'alal listsacoticotic vayel ta ac'ubale, ti ánimae ay sloq'uesel yu'un li yajchanc'optaque", chianic me.
14 Ti mi iya'i li coviernoe, tey chba jmeltsanticotic ac'oplalic yo' mu xasmilic oe —xutic la ti solteroetique.
15 Ti solteroetique ixch'amic la ti taq'uine, ja' yech iyalic chac c'u cha'al i'albatique. Scotol li jchi'iltactic ta jurioale ja' yech chalic c'al tana ti muc xcha'cuxi ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel iyac'be comel ti buluchvo' yajchanc'ope
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16 Vo'oticotic li buluchvo' yajchanc'opoticotic ti Jesuse, libatoticotic ta Galilea. Tey lic'ototicotic ta vits yo' bu yalojboticotic onox ti Jesuse.
17 Ti c'alal iquilticotic ti Jesuse, ijquejletaticotic. Pero oy cha'vo' oxvo' ti muc xch'unic ti ja' ti Jesuse.
18 —Vo-on li'ac'bat jcuentain vinajel balamil.
19 Yech'o un batanic ta sjunlej balamil, ba albeic crixchanoetic ti c'usi lacalbeique. Ac'bo yich'ic vo' ta scuenta ti Jtote, ta jcuenta vo'on li Ch'amalilone, ta scuenta ti Ch'ul Espíritue. Ja' seña ti chiyich'ic ta muq'ue.
20 Chanubtasic chac c'u cha'al lajchanubtasique yo' xch'unic o uc ti c'usitic lacalbeique. Na'ic me ti li' jchi'inojoxuc o ti c'u sjalil mu to'ox bu chlaj li balamile —xiyutoticotic ti Jesuse.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI MARCOSE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti lic yal a'yuc sc'op Riox ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Ja' la yech ivinaj ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe, ti Xch'amal Rioxe.

2 Ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee ja' onox yech sts'ibaoj comel chac li'i:
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe crixchanoetic ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta muq'ue, xut Xch'amal ti Rioxe.
3 Yech'o un ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal,
tsots ch-avetaj ta xocol balamil:
"Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique",
xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox comel ti Isaíase.
4 Ja' la sc'oplal ti Juane ti iyal ta xocol balamil ti chac'be yich' vo' ti much'utic chictaic spasel li c'usitic chopole yo' ti x'aq'ueic o ta pertonal yu'un ti Rioxe.
5 Ti jchi'iltac ta israelal li' ta sjunlej estado Judeae xchi'uc li' ta jteclum Jerusalene, ba la ya'iic c'usi iyal ti Juane. Ti much'utic jamal iyalic ti c'usitic chopol tspasique i'ac'batic la yich'ic vo' ta uc'um Jordán yu'un ti Juane.

6 Ti Juane jalbil tsatsal cameyo la ti sc'u'e. Nucul la ti xchuc xch'ute. Naca la cochi' xchi'uc ajapom islajes.

7 Iyalbe la ti jchi'iltac ta israelale ti oy much'u ts'acal to chtale, ti más oy syu'ele.

—Li vo'one mi ja'uc yaq'uil xonob, mu xjituj cu'un yu'un mu c'u xitun o.

8 Li vo'one ja' no'ox lacac'be avich'ic vo'. Yan ti much'u ts'acal to chtale ja' chayac'be achi'inic ti Ch'ul Espíritue —xi la ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Ti c'alal yolel chac' ich'vo' ti Juane, ja'o la iloc' tal ta jteclum Nazaret ta estado Galilea ti Jesuse. Tey la ic'ot ta uc'um Jordán, i'ac'bat la yich' vo' uc yu'un ti Juane.

10 Ti c'alal iloc' ta uc'um ti Jesuse, iyil la ti ijam li vinajele.
Iyil la ti iyal tal ta sba ti Ch'ul Espíritue, co'ol la xchi'uc paloma
yilel. Ja'o la ichi'ine yu'un ti Ch'ul Espíritue.
11 Ti Rioxe ic'opoj la tal ta vinajel:
—Vo'ot Jch'amalot. Jc'anojot tajmec. Jun co'on avu'un
—x'utat la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Ti c'alal laj yich' vo' ti Jesuse, iyulesbat la ta sjol yu'un ti
Ch'ul Espíritue ti chbat ta xocol balamile.
13 Cha'vinic la c'ac'al tey ta xocol balamil. Naca la te'tiquil
chon oy. Ja'o la tey ic'ot ti Satanase, c'ot la slo'lo ti yaloje. Ti
Jesuse ichabiat la yu'un anjeletic ta vinajel ti c'u sjalil teye.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Ts'acal to c'alal tiq'uil xa'ox ta chuquel ti Juane, ti Jesuse
isut la ech'el ta Galilea. Ja' la ba yal a'yuc ti tspasvan xa ta
mantal ti Rioxe.
15 —Ista xa yora chaspasic ta mantal ti Rioxe. Ictaic xa
spasel li c'usitic chopole, ch'unic ti chaspasic xa ta mantale
—xi la.

Ja' li' yaloj ti iyic' ta yajchanc'op chanvo' jtsacchoyetic ti Jesuse
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Ti Jesuse ibat la ta ti'ti'nab ta Galilea. Tey la iyil cha'vo'
jchi'ilticotic ta israelal, sbanquil yits'in no'ox sbaic. Li ban-
quilale Simón sbi. Andrés sbi li its'inale. Tey la yolel tsjipic ta
nab snuti'ic tsacobil choy, yu'un la tsacchoy yabtelic.
17 —La' chi'inicon, ta jel avabtelic. Chajchanubtasic c'uxi
chba avic'becon tal crixchanoetic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
18 Ora la iyictaic o li tsacchoye, ja' la ba xchi'inic ti Jesuse.
19 Ijelav la ech'el jset' ti Jesuse. Tey la iyil otro cha'vo',
sbanquil yits'in no'ox sbaic uc. Ja' la scremotic ti Zebedeoe.
Li banquilale Jacobo sbi. Li its'inale Juan sbi. Tic'ajtic la ta
canova xchi'uc stotic, yolel la ta sts'isic snuti'ic tsacobil choy,
yu'un la jatem.
20 —La' chi'inicon —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Tey la iscomtsanic ti stotique xchi'uc ti scanovaique, ja' la
ba xchi'inic ti Jesuse. Ti stotique tey la icom ta canova xchi'uc
stojbalaltac.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun vinic ti Jesuse
(Lc. 4.31-37)

21 Tey la ic'otic ta jteclum Capernaum. Ti c'alal ic'ot sc'ac'alil
ta xcuxic li jchi'iltac ta israelale, ti Jesuse i'och la ta templo
teyo'e, ichanubtasvan la.
22 Ti jchi'iltac teyo'e xch'ayet xa la yo'onic ti c'u x'elan
ichanubtasvane yu'un la lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe.
Ma'uc la yech ichanubtasvan chac c'u cha'al li jchi'iltaque ti
ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
23 Tey la jun jchi'ilticotic, ochem la pucujetic ta yo'on.
24 I'avan la:
—¿C'usi acuentaoticotic o, Jesus Nazaret? ¿Mi'n tal ata-
coticotic ech'el yo' bu chba quich'ticotic casticoe? Jna'oj
much'uot. Vo'ot Xch'amalot ti Rioxe, vo'ot ti ch'abal amule
—xi la.
25 Ti Jesuse ispajes la ti pucujetique ti xch'amunojbeic ye ti
vinique.
—Anchanic, loc'anic ta yo'on li vinique —xut la.
26 Ti vinique it'elelinat la tajmec ti c'alal iloq'uic ti pucujetic
ta yo'one. Tsots la i'avanic ti c'alal iloq'uique.
27 Xch'ayet xa la yo'onic ti much'utic teyique.
—¿Much'u onox le'e ti oy syu'ele, ti ta xch'unbat smantal
yu'un ti pucujetique? —xut la sbaic.
28 Ti x'elan ispas ti Jesuse, ora la ivinaj ta sjunlej estado
Galilea.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Ti c'alal iloq'uic ta templo ti Jesuse xchi'uc ti Jacoboe,
xchi'uc ti Juane, ibatic la ta sna Simón xchi'uc Andrés.
30 Ti sni'me'el Simone tey la puch'ul ta stem yu'un la tilem.
—Abulajan q'uelbon li jni'me'ele —xut la ti Jesuse.
31 Ti Jesuse inopoj la ech'el yo' bu puch'ul ti jmeme'tique.
Istsacbe la sc'ob, isnit la liquel. Ora la itup' sc'ac'al, lic la
mac'linvanuc.

Ja' li' yaloj ti icol yu'un ep ta tos chamel ti Jesuse
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Ti c'alal i'och ac'ubale, ti much'utic oy yajchamele tey la
yic'ojbeic c'otel ti Jesuse xchi'uc la ti much'utic ochem pucuj
ta yo'onique.
33 Tey la lamal ic'otic ta ti'na ti crixchanoetique.
34 Ti Jesuse icol la yu'un ti jchameletique. C'usuc no la
chamelal cha'iic icol la yu'un scotol. Isloq'ues la pucujetic
ti ochem ta yo'onic ti crixchanoetique. Ti pucujetique muc
la x'aq'ue c'opojicuc yu'un ti Jesuse yu'un la sna'ojic ti ja'
Xch'amal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta estado Galilea ti Jesuse
(Lc. 4.42-44)

35 Ta yoc'omal ic' to'ox la ilic ti Jesuse, iloc' la ta jteclum, ibat
la yo' bu ch'abal crixchanoe, ba la sc'opon Riox.
36 Li Simone xchi'uc li xchi'iltaque ba la sa'ic ti Jesuse.
37 Ti c'alal istaique —Chasa'ot li crixchanoetique —xutic la.
38 —Batic ta jteclumetic ti li' no'ox nopole. Yu'un chba calbe
ya'iic uc li jchi'iltactique ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti
Rioxe, yu'un ja' tacbilon o tal ti chcal a'yuque —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
39 Ixanavic la ta sjunlej estado Galilea. Ti Jesuse xcholet
la iyal ta bic'tal temploetic ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti
Rioxe. Isloq'ues la pucujetic ti ochem ta yo'onic ti crixchanoe-
tique.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Tey la ic'ot jun jchi'ilticotic, ip la ta lepra. Isquejan la sba
ta yichon ti Jesuse.
—Ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe, yu'un
jna'oj ti vo'ot xu' chavet'esbone —xi la ti vinique.
41 Ti Jesuse abol la sba iyil, iyac' la sc'ob ta sba ti jchamele.
—Ech'uc che'e —xut la.
42 Ora la i'ech'.
43 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti vinique:
44 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot
lachamele. Ja' no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox
chac c'u cha'al yaloj ti Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti
lecot xae —xut la ech'el vinic ti Jesuse.
45 Ibat la ti vinique, lic la yal a'yuc ti ja' i'et'esbon xchamel
yu'un ti Jesuse. Ja' la yech ivinaj o ti chet'es chamel ti Jesuse,
yech'o un mucul xa la ch-och ta jteclumetic. Tey o la ta xocol
balamil. Pero ep la jchi'iltac ta israelal ba staic, buyuc no'ox
la laj licuc ech'el.

2

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob ti jun vinique
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Ts'acal to c'alal i'ech' jayib c'ac'ale, ti Jesuse isut la ta
Capernaum. Ti jchi'iltac ta israelale iya'iic la ti tey xa ic'ot ti
Jesuse.
2 Ora la istsob sbaic ech'el yo' bu ti Jesuse. Mu xa la x'ochic
o ti yut nae. Lamal xa la jlom ta ti'na. Ti Jesuse iyal la sc'op
Riox.
3 Tey la sq'uechojic c'otel ta pop jun jchi'ilticotic, ch'abal la
yip jun yoc sc'ob. Chanvo' la yajval.

4 Muc la sta ochel sbeic ja' la ti toj noj ti nae. Solel la imuyic
ta bana yu'un pach'al. Ixch'ojic la jset', tey la isyalesic xchi'uc
spop ti jchamele. Tey la ic'ot ta stuq'uil ti Jesuse.
5 Ti Jesuse iyil la ti xch'unojic ti oy syu'ele.
—Jch'amal, ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut la ti
jchamele.
6 Tey la chotajtic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe.
7 "¿C'u yu'un ti x'elan chale? Tsp'is sba ta Riox. Muc
much'u xu' chiyac'botic pertonal yu'un li jmultique, ja' no'ox
ti Rioxe", xi la ta yo'onic.
8 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi isnopique.
—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique?
9 Ti x'elan icalbe li vinique ti "ac'bilot xa pertonal yu'un
lamule", xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech, yu'un mu
vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti "lican,
tamo ech'el lapope, xanavan", xichiotique. Pero ja' tsc'an
chaq'uelic mi chc'ot sc'op ti much'u yech chale.
10 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique.
Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox
ta xcac'be pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba
balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
11 —Vo'on chacalbe, lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana
—x'utat la yu'un Jesús ti vinique.
12 Ora la ilic. Iyil la scotolic ti iyich' ech'el ti spope, iloc' la
ech'el. Xch'ayet xa la yo'onic ti crixchanoetique.
—Coliyal Riox muc bu xquiltic o yech ti x'elan tspase —xiic
la.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Levie
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Ts'acal to ibat la ta ti'nab ti Jesuse. Ep la jchi'iltac ta
israelal istsob sbaic ech'el. Ti Jesuse ichanubtasvan la.
14 Ti c'alal laj chanubtasvanuque, ibat la. I'ile la li Levie, li
screm Alfeoe, tey la chotol ta xchotleb yo' bu tsc'anbe li sloc'
c'usiticuque.
—La', batic —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ibat la.
15 Ts'acal to c'alal tey chve' ta sna Leví ti Jesuse, tey la ep
jc'an-loc'-c'usiticuc xchi'uc la ti much'utic más chopol c'usitic
tspasique. Ixchol la sbaic ta mexa scotolic xchi'uc ti Jesuse
yu'un la tsobolic c'otel.
16 Tey la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe xchi'uc la jayvo' jfariseoetic. Chopol la iyilic

ti tsobol chve' xchi'uc jc'an-loc'-c'usiticuc ti Jesuse, xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique.

—Lavajchanubtasvanejique ¿c'u yu'un ti tsobol chve' xchi'uc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic tspasique? —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un ti Jesuse.

17 Ti Jesuse iya'i la ti c'usi iyalique.

—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej; ja' no'ox ti much'utic ipe. Li vo'one ma'uc tal jsa' ti much'utic ch'abal smul ti yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Oy yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Oy yajchanc'optac ti jfariseoetique. C'alal yictaoj yotique, oy la jayvo' c'ot sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li vo'oticotique xchi'uc li yajchanc'optac jfariseoetique chquicta coticotic —xiic la.

19 Itac'av la ti Jesuse:

—C'alal teyotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li jnupunele, mu ja'uc o chquicta cotic.

20 Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu xicta yotic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.

21 'Muc much'u tspac'an ta ach' manta li c'a'c'u'ule. Yu'un tsmuts li ach'e, chjat más li c'a'c'u'ule. Ja' no'ox yech ti much'utic ta xch'unic ti vo'on no'ox chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, ach' xa li c'usitic tspasique, mu xa spasic ti c'usitic ispasic to'oxe.

22 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel uvae, muc much'u ta xch'ol ta poco' nuculal chivo. Ti mi ta xch'ol ta poco' nucule, ti c'alal xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal. Yech no'ox ta xch'ay noxtoc li yave. Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach' yav chich' ch'olel oe yo' lec xcom o xchi'uc li yave —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'asic jaychev trigo ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta israelale, li jayvo' tsobol chanavic xchi'uc ti Jesuse ja'o la i'ech'ic xchi'uc ta be ta trigoaltic. Isc'asic la jaychev trigo, isju' la sc'uxic.

24 I'ileic la yu'un jayvo' jfariseo.

—¿C'u yu'un ti tsc'asic trigo ta sc'ac'alil ta jcuxtic lavajchanc'optaque? —x'utat la ti Jesuse.

25 —¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox ti c'usi ispas ti
Davide ti c'alal ivi'naj xchi'uc ti xchi'iltac ta xanvile?
26 Tey ic'otic ta templo. Ja'o ochem ta totil pale ti Abiatare.
Ti Davide ja' isc'an sve' ti pan ta ba mexae ti smotoninoj ti
Rioxe. Ac'u mi yaloj ti Rioxe ti ja' no'ox tsve'ic li paleetique,
pero isve'ic xchi'uc xchi'iltac ti Davide. Pero muc bu ista o
smul uc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
27 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Ti Rioxe xch'acoj jun c'ac'al yu'un ta jcuxtic. Pero ma'uc
ich'aque o li jun c'ac'ale ti chisujatotic ta xchabiele.
28 Vo'on ti co'ol crixchanootique, vo'on yajvalon li sc'ac'alil
ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

3

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 Ti Jesuse ibat la noxtoc ta templo teyo'e. Tey la jun
jchi'ilticotic, smoch'oj la sba sni'tac jun sc'ob.
2 Tey la jayvo' jfariseoetic. Ja' la tspa'iic ti Jesuse, ta
la sq'uelic mi oy chet'es chamel ta sc'ac'alil ta xcuxic li
jchi'iltaque yo' la stabeic o smul ti yalojique.
3 —La' va'lan li' ta o'lole —x'utat la yu'un Jesús ti vinic
smoch'oj sba sni'tac jun sc'obe.
4 Ti Jesuse isjac'be la ti jfariseoetique:
—Ta sc'ac'alil ta jcuxtique, ¿c'usi yaloj ti Rioxe ti xu' jpas-
tique? ¿Mi xu' jpastic li c'usitic leque, o mi ja' ta jpas-
tic li c'usitic chopole? ¿Mi xu' chich' et'esbel xchamelic li
much'utic ipe, o mi tey no'ox jq'uelojtic chamicuc? —xut la.
Mu la bu itac'avic.
5 Ti Jesuse icap la, isq'uelbe la sat ti jfariseoetique, ja' la
chopol iya'i ti mu xch'unic tajmeque.
—Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat la yu'un Jesús ti
vinique.
Istuq'uibtas la, lec xa la icom ti sc'obe.
6 Ti jfariseoetique iloq'uic la ech'el, ba la sc'oponbeic svinic-
tac Erodes. Ba la snopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istsob sbaic ep crixchanoetic ta ti'nabe

7 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta ti'nab. Tey la xchi'uquic
ech'el li jayvo' tsobol chanavic xchi'uque. Ep la tajmec
jchi'iltac nap'ajtic ech'el, tey no'ox la liquemic jlom ta estado
Galilea. Ti jlome li' la iliquic ech'el ta estado Judeae.
8 Ti jlome li' la iliquic ech'el ta jteclum Jerusalene. Jlom la ta
estado Idumea, jlom la ta jech uc'um Jordán, jlom la ta sts'el li

chib jteclum Tiro xchi'uc Sidone. Yu'un la iya'iic ti ep c'usitic
ispas ti Jesuse, yech'o la ti ep tajmec ba sq'uelique.
9 —Nopojesic no'ox tal jcotuc canova. Mi chnet'van tajmec
li crixchanoetique, chi'och —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un
ti Jesuse.
10 Yu'un la ep xa jchi'iltac i'et'esbat xchamelic yu'un ti
Jesuse, yech'o un ti much'utic ipe snet'net' xa la sbaic tal
yu'un la tsc'an tspiquic ti Jesuse.
11 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique, ti bu la xilic ti
Jesuse, jliquel la tsquejan sbaic ta yichon. Ch-avanic la.
—Vo'ot Xch'amalot Riox —xiic la.
12 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti pucujetique ti mu ya'uc yalic
yeche.

Ja' li' yaloj ti ist'uj lajchavo' yajchanc'optac ti Jesuse
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 Ts'acal to imuy la ech'el ta vits ti Jesuse. Iyic' la muyel ti
much'utic sc'an yo'on chic' ech'ele.
14 Ist'uj la lajchavo' ti ta xchi'in oe, ti ta stac ech'el ta yalel
a'yuc li c'usitic chale.
15 I'ac'bat la syu'elic ti chet'esbeic xchamel ti much'utic ipe,
ti tsloq'uesbeic pucujetic ta yo'onic ti jchi'iltac ta israelale.
16 Li lajchavo' it'ujeique, ja' sbiic li'i: Simón, Pedro la i'ac'bat
sbiin yu'un ti Jesuse.
17 Xchi'uc Jacobo xchi'uc yits'in, Juan sbi, li scremotic Zebe-
deoe. Boanérjes la i'ac'bat sbiic yu'un ti Jesuse. Li Boanérjese
“co'ol xchi'uc chavuc”, xi smelol.
18 Xchi'uc Andrés, xchi'uc Felipe, xchi'uc Bartolomé,
xchi'uc Mateo, xchi'uc Tomás, xchi'uc otro jun Jacobo screm
Alfeo. Xchi'uc Tadeo, xchi'uc Simón ti stic'oj sba ta partido
cananeoe.
19 Xchi'uc Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal ti
Jesuse.
Ti c'alal laj t'ujaticuc li lajchavo'e, ibat la xchi'uquic yo' bu
xch'amunoj na ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Jesuse ti ta syu'el pucuj tsloq'ues pucujetique
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

20 Istsob la sba ep jchi'iltac noxtoc, inoj la ti yut nae. Li
lajchavo'e mi ja'uc xa la stac' xve'ic xchi'uc ti Jesuse.
21 Ti c'alal iya'iic ti yits'intaque ti toj ep crixchanoetic
stsoboj sba yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse, tal ox la yiq'uic
loq'uel.
—Yu'un nan chlic xchuvaj —xiic la.
22 Tey la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe, li' la liquemic ech'el ta Jerusalene.

—Li vinic le'e ja' ochem ta yo'on ti totil pucuje. Ta syu'el
totil pucuj ti tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixcha-
noetique —xiic la.
23 —Nopojanic tal li'toe —x'utatic la yu'un Jesús ti much'utic
ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe—. Ti Satanase
¿mi'n la tsc'an tsloq'ues ana'ojic ti ja' onox xchi'il ta pucujal ti
tey ochem ta yo'onic li crixchanoetique?
24 Ti yechuc tspase, co'ol xchi'uc jun preserente ti
tscrontain sbaic xchi'uc li xchi'iltac ta meltsanejc'ope, ta
xch'ac o sbaic.
25 Co'ol xchi'uc jchop jnaclomal mi chut sbaique, ta xch'ac
o sbaic noxtoc.
26 Ja' no'ox yech ti Satanase, ti mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal
ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique, mu xu' jal tspas mantal
ti mi yech tspase.
27 'Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yo'onuc ochuc ta sna jun
tsatsal vinique ti yo'onuc yelc'anbe li c'usuc yu'une. Ja' tsc'an
ti ba'yi ta xchuc li vinique yo' xcuch o yu'un yelc'anbel li
c'usuc yu'une. Ti Satanase co'ol xchi'uc tsatsal vinic ya'el. Li
vo'one icuch xa cu'un spojbel li vinique.
28 'Ta melel chacalbeic, ti much'utic chopol c'usitic tspase,
mi tsp'isic ta pucuj ti Rioxe, ch-aq'ueic to ta pertonal mi
tsc'anbeique.
29 Ja' no'ox ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul
Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
30 Ti x'elan i'albatique, ja' la ti iyalic ti ochem pucuj ta yo'on
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Tey la ic'ot yits'intac ti Jesuse xchi'uc la ti sme'ique yu'un
la ba sc'oponic ti Jesuse. Tey la va'ajtic ta ti'na, istaquic la ta
iq'uel ti Jesuse.
32 Ep la ti much'utic tey chotajtic ta jujot xocon ti Jesuse.
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an
chasc'opon —xutic la.
33 —Chcal ava'iic ti much'utic co'ol xchi'uc jme'e, ti co'ol
xchi'uc quits'intaque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Ja'o la ixchol ta q'uelel ti much'utic tey chotajtique.
—Li jayvo' li'i ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol xchi'uc
quits'intac ya'el.
35 Scotol ti much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe, ja' co'ol
xchi'uc jme', co'ol xchi'uc quits'intac, co'ol xchi'uc quixleltac
ya'el —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

4

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

1 Ibat la ta ti'nab ti Jesuse. Tey la ichanubtasvan noxtoc. Ep
la tajmec jchi'iltac ta israelal istsob sbaic. Ti Jesuse i'och la
chotluc ta yut canova, tey la xcajet ta ba vo'. Ti crixchanoe-
tique tey la lamal ta ti'nab.
2 Ti c'alal ichanubtasvan ti Jesuse, ep la c'usi iyal ta lo'il.
3 —A'yic me li c'usi chcale. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic
ba svaj strigoe.
4 Ti c'alal isvaje, oy jlom ta be ic'ot. Ital mutetic, istam.
5 Oy jlom ta tontic ic'ot, ti bu ch'abal lec slumale. Ora ivoc'
yu'un muc bu pim slumal.
6 C'alal iq'uepe, ic'anub, itaquij yu'un ch'abal lec yisim.
7 Oy jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li ch'ixe, iyolontaj li
trigoe, ja' ich'ajub o, muc bu ibeq'uin.
8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot, ibeq'uin. Oy iyac' lajuneb
xcha'vinic (30), oy iyac' oxvinic (60), oy iyac' cien.
9 Vo'oxuc ti ava'iic ti c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
10 Li lajchavo'e xchi'uc ti much'utic ichi'invan sjil c'ac'ale, ti
c'alal stuquic xa'ox tey xchi'uquic ti Jesuse, isjac'beic la c'usi
smelol ti lo'il iyale.
11 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal
crixchanoetic ti Rioxe. Li yantique ta lo'il no'ox chcalbeic.
12 Ep ta ech'el iyilic ti oy jlequilal jyu'elale, pero co'ol xchi'uc
muc xilic. Ep ta ech'el iya'iic ti c'usi icale, pero muc xa'ibeic
smelol yu'un stoyoj sbaic. Ja' ti mu xictaic spasel li c'usitic
chopole, yech'o ti mu x'ac'batic pertonal yu'un li smulique.
13 ’Ti mi muc xava'ibeic smelol li lo'ile, ja' no'ox yech mu
xava'ibeic smelol li yan lo'il ti ta to xcale.
14 Li jvajtrigoe ja' seña ti much'u chal li sc'op Rioxe.
15 Li bec' trigo ti ic'ot ta bee, ja' seña ti much'utic ya'yojic xa
li sc'op Rioxe, pero mu xch'unic. Ta xtal ta ora ti pucuje, chtal
ch'aybatuc ta sjolic li sc'op Rioxe.
16 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' seña ti much'utic c'alal
cha'iic li sc'op Rioxe, ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel.
17 Pero mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal
x'ilbajinatique, ora chicta sbaic.
18-19 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' seña ti much'utic
ya'yojic xa li sc'op Rioxe pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic
oy ta sba balamile. Ja' chlo'loatic o. C'usuc no'ox chpich' o
yo'onic. Ja' yolontabil chcom ya'el li sc'op Rioxe yu'un mu
j'ech'eluc ta xch'unic.

20 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil balamile, ti iyac' lajuneb
xcha'vinique (30), ti iyac' oxvinique (60), ti iyac' ciene, ja' seña
ti much'utic j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc
chbeq'uin ya'el yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-
ilbajinatic, mu xicta o sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chcaltic a'yuc li sc'op Rioxe
(Lc. 8.16-18)

21 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:
—Muc much'u ta stsan scas ti ja'o tsmac ta almule, ti ja'o
tstic' ta yolon teme. Toyol onox chac'.
22 Li c'usitic lacalbeique, jamal me xavalic ti c'usi orae, mu
me avo'onicuc no'ox sna'.
23 Vo'oxuc ti ava'iic ti c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
24 I'albatic la noxtoc:
—A'ibeic me lec smelol li c'usi chacalbeique. Ti jayp'el
chach'unic li c'usi chacalbeique, más to chasp'ijubtasic ti
Rioxe.
25 Ti much'utic sjunul yo'on ta xch'unique, más ta
xp'ijubtasatic yu'un ti Rioxe yo' xch'unic o leque, yu'un
tsc'an ta xch'unic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
xch'unique, ti jayp'el sna'ique ta xpojbatic ta jmoj —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta trigo ti sna'oj ta xch'i stuque

26 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:
—Ti Rioxe tey sna'oj stuc c'u x'elan tspas ta mantal crixcha-
noetic. Co'ol xchi'uc trigo ti isvaj ta yosil jun vinique.
27 Li vinique jun yo'on chvay. C'alal sacube, chlic. Ja' no'ox
chil ti ivoc' xa li strigoe pero mu sna' c'u x'elan ivoc'.
28 Yu'un sna'oj ta xch'i stuc. Ba'yi chloc' yanal, ts'acal to
chlic beq'uinuc, ts'acal to chyijub.
29 Ti c'alal xyijube, chba sloc' yu'un yora xa ta loq'uel —xi la
ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe.
31 Ac'u mi muc bu ep lavie, pero ta to xp'ol. Co'ol xchi'uc
bec' mustisya ti biq'uit tajmeque.
32 Pero c'alal xch'ie, más toyol chbat. Ja' mu sta yech li yan
ts'unubiletic ti biq'uitic sbeq'ue. Li mustisyae yijic sc'obtac.
Chtal mutetic, tey tspas stso'opic ta sc'obc'obtac yu'un oy lec
squevual —xi la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un ti naca ta lo'il iyalbe crixchanoetic ti Jesuse
(Mt. 13.34-35)

33 Ti c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe, naca la ta lo'il iyal ti
Jesuse yo' la mu xicta o sbaic ta ya'yel li jchi'iltac ta israelale.
34 Ti c'usitic iyale, naca la ta lo'il. Li lajchavo'e c'alal stuquic
xa xchi'uquic ti Jesuse, i'albatic la c'usi smelol ti lo'iletique.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 Ti c'alal i'ic'ub osile —Batic ta jech nab —x'utatic la yu'un
Jesús li lajchavo'e.
36 Isc'oponic la comel ti crixchanoetic tey lamalic ta ti'nabe,
ja'o la i'ochic ech'el ta canova ti tiq'uil o onox ti Jesuse. Tey la
ibat yan canovaetic uc.
37 Ja'o la ilic tsots ic', xyuc'yon xa la tajmec li nabe. Ep la
i'och vo' ta yut canova, chmuc xa'ox la yalel.
38 Ti Jesuse tey la vayem ta chac canova, yac'oj la xonjol.
Istijic la.
—Jchanubtasvanej, ¿mi muc ta alel avu'un ti chimucotic xa
yalele? —xutic la.
39 Ilic la ti Jesuse, ispajes la li iq'ue, ivaxi la yu'un li nabe.
40 —¿C'u yu'un ti chaxi'ique? ¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el
ti vo'on tsots jyu'ele? —x'utatic la.
41 Más to la ixi'ic. Xalxalbe xa la sbaic:
—¿Much'u li vinic li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un
li nabe? —xut xa la sbaic.

5

Ja' li' yaloj ti iloq'uesbat pucujetic ta yo'on jun jgadarae
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 Ic'otic la ta jech nab ta steclumal jgadaraetic.
2 Ti c'alal iloq'uic ta canovae, ital la jun vinic, ochem la
pucuj ta yo'on. Ta muquenal la iloc' tal.
3 Ja' xa la snainoj li ch'ojbil tonetic yo' bu chich'ic tiq'uel ti
ánimaetique. Mu la much'u xchuc yu'un, mi ja'uc la ta carina.
4 Ep la ta ech'el ichucbat yoc sc'ob ta carina pero ituch' la
yu'un. Mu la much'u stsac yu'un.
5 Ta c'ac'al ac'ubal tey la x'avet ta vitstic xchi'uc ta muque-
nal. Ta la stam ton, tsyayijes o la sba.
6 Ti vinique nomnom to'ox la iyil ti Jesuse, anil la ital, yul la
squejan sba ta yichon.
7 I'avan la.
—¿C'usi acuentaon o li vo'ote? Jesús, Xch'amal Riox ta
vinajel. Mu me xavac'bon castico. Ti Rioxe ya'yoj ti x'elan
chacalbee —xi la.

8 Ti x'elan iyale, yu'un la iyal xa'ox ti Jesuse ti ac'u loc'uc ti
pucuj ta yo'one.
9 —¿C'usi abi? —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.
—Lejion. Yu'un oy jaymil li' ochemoticotic ta yo'on li
vinique.
10 Abulajan, mu xatacoticotic loq'uel li' ta slumal jgadaraetique —xutic la Jesús ti pucujetique.
11 Ja'o la tey xlamet ep chitometic ta ch'ut vits.
12 —Abulajan alo ac'op ti chi'ochoticotic ta chitometique
—xi la ti pucujetique.
13 Ti Jesuse iyac' la permiso. Ti pucujetique iloc' la ta yo'on
ti vinique, i'ochic la ta chitometic. Ti chitometique oy la
cha'miluc. Stusus xa la yalel scotol, ip'ajic la ta nab, ijic'av la
scotol.
14 Ti jchabichitometique ixi'ic la. Ba la yalic ta jteclum, ba
la yalbeic ti much'utic tey nopol nacajtic uque. Ti crixchanoetique tal la sq'uelic.
15 Ti c'alal ic'otic yo' bu ti Jesuse, iyilic la ti tey xa chotol ti
vinique ti ochem to'ox ep pucujetic ta yo'one. Oy xa la sc'u',
lec xa la. Ixi'ic o la.
16 Ti much'utic iyilic ti c'u x'elan ilecub ti vinic ochem to'ox
pucujetic ta yo'one, xchi'uc ti c'u x'elan icham ti chitometique, iyalbeic la ti much'utic tey laj c'otuque.
17 Scotol ti crixchanoetique ja' la yech lic yalbeic ti Jesuse:
—Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic la.
18 Ti c'alal i'och ta canova ti Jesuse —Chajchi'in ech'el —xi
la tajmec ti much'u ochem to'ox pucujetic ta yo'one.
19 —I'i. Batan ta ana, ba albo lachi'iltaque ti lasc'uxubin xa
ti Rioxe, ti iloc' xa ti pucujetic ta avo'one —x'utat la yu'un ti
Jesuse.
20 Ibat la ti vinique, ba la yal a'yuc ta Decapolis yo' bu
lajuneb jteclumetique ti iloq'uesbat pucujetic ta yo'on yu'un
ti Jesuse. Ti c'alal iya'iic ti crixchanoetique, xch'ayet xa la
yo'onic.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Ti c'alal isut noxtoc ta jech nab ti Jesuse, ep la tajmec
jchi'iltac istsob sbaic ta ti'nab yo' bu ic'ote.
22 Tey la ic'ot jun jmeltsanejc'op ta templo teyo'e, Jairo la
sbi. Ti Jairoe, c'alal iyil ti Jesuse, isquejan la sba ta yichon, ja'o
la isnijan sba ta balamil noxtoc.
23 —Ta xcham xa jtseb. Abulajan ba ac'o ac'ob ta sba yo'
xcuxi oe —xi la.

24 Ti Jesuse ibat la xchi'uc. Tey la nap'alic ech'el sla-
jchava'alic xchi'uc epal crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic
ech'el.
25 Oy la jun ants, slajchebal xa la jabil ti mu xmac xchamele.
26 Ep la isa' jpoxtavanej, muc la xq'uele lec, muc la xmac o
ti chamele. Más la i'ipaj o. Ilaj la scotol ti staq'uine.
27 Iya'i la ti chet'es chamel ti Jesuse, nap'al la ibat ta spat
ti epal crixchanoetique. Ispits' la sba jelavel, ista la ta picbel
spimilc'u' ti Jesuse.
28 "Ac'u mi spimilc'u' no'ox jpicbe, ta xmac o li jchamele", xi
la ta yo'on ti antse.
29 Ora la imac ti xchamele, iya'i la ti lec xae.
30 Ti Jesuse iya'i la ti oy much'u i'ech' xa xchamel ta syu'ele.
Ijoyij la, isq'uel la ti crixchanoetique.
—¿Much'u taj lispicbe jc'u'e? —xi la.
31 —Tol chnet'van chavil li crixchanoetique. ¿C'u yu'un ti
chajac' ti much'u laspique? —xiic la li lajchavo'e.
32 Ti Jesuse isq'uel la ta jujot xocon ti much'u ipicbon ti
spimilc'u'e.
33 Ti antse xt'elt'on xa la ta xi'el yu'un la sna'oj ti ja' ilecub
oe. Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc. Jamal la iyalbe ti ta scoj chamel ti ispicbe
spimilc'u'e, ti ja' ilecub o ti c'alal ispique.
34 —Ants, yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae. Mu
c'u xal avo'on, batan —x'utat la.
35 Ti c'alal yolel chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la ital jayvo' ti
much'utic teyic ta sna ti Jairoe.
—Icham xa latsebe. Yech xa no'ox chba yac' svocol li
Jchanubtasvaneje —xutic la yulel ti Jairoe.
36 Ti Jesuse, c'alal iya'i ti c'usi i'albat ti jmeltsanejc'ope —Mu
xavat avo'on. Ja' no'ox ch'uno ti oy jyu'ele —x'utat la.
37 Ti Jesuse mu la sc'an xchi'in ech'el ep crixchanoetic. Ja'
no la iyic' ech'el li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc yits'in,
ja' li Juane.
38 Ti c'alal ic'ot ta sna jmeltsanejc'op ti Jesuse, iyil la ti
xnechetique, ti tol ch-oc' ch-avanique.
39 Ti Jesuse i'och la ta yut na.
—¿C'u yu'un ti xanechetique, ti tol cha'oq'uique? Li tsebe
muc bu chamem, ta xvay no'ox —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
40 Tse'ej la xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un la sna'ojic ti
ichame. Ti Jesuse istac la loq'uel scotol ti much'utic teyique.
Ja' no'ox la teyic ti stot sme' tsebe xchi'uc li oxvo'e. I'ochic la
ech'el yo' bu telel ti ánimae.
41 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti tsebe.

—Talita cumi —xut. Li talita cumie, “tseb, chacalbe lican”,
xi smelol.
42 Ora la icha'cuxi ti tsebe, ilic la, ixanav la yu'un lajcheb xa
sjabilal. Xch'ayet xa la yo'onic ti much'utic teyique.
43 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti stot sme' tsebe ti mu me much'u
xalbeique. Iyalbe la noxtoc ti ac'u yac'beic sve'el ti tsebe.

6

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta steclumal ta Nazaret.
Ibatic la li lajchavo' uque.
2 Ti c'alal ic'ot sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta israelale, ti
Jesuse ibat la ta templo teyo'e, c'ot la chanubtasvanuc. Ep la
ti much'utic iya'iic ti c'usi iyal ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'onic.
—¿Bu ista sp'ijil li jchi'iltic le'e ti naca lec li c'usi chale? ¿Bu
ista syu'el ti scotol c'usi xu' tspase?
3 Pero ja' li carpinteroe, ja' yol li Maríae. Ja' sbanquilic li
Jacoboe, xchi'uc li Josee, xchi'uc li Judase, xchi'uc li Simone.
Ja' xibnelic noxtoc li antsetic ti li' nacajtic jchi'uctique —xut
la sbaic.
Yech'o la ti muc xich'ic ta muc' ti Jesuse.
4 —Li much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan
o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique,
xchi'uc yo' bu li xchi'ilic ta ayanele, xchi'uc ta snaique, mu
x'ich'batic ta muc' —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
5 Yech'o la ti muc bu ep iyac' iluc slequilal syu'elal ta
steclumal ti Jesuse. Ja' no'ox la i'ech' xchamelic ti jayvo'
iyac'be sc'ob ti Jesuse.
6 Ti Jesuse xch'ayet xa la yo'on ti mu xch'unique. Ja'o la ibat
ta parajeletic ti tey no'ox nopolic ta Nazarete, ichanubtasvan
la.

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse. Ta cha'cha'vo'
la itaqueic ech'el. I'ac'bat la syu'elic ti xu' tsloq'uesbeic
pucujetic ta yo'on li jchi'iltaque.
8 I'albatic la ti ja' no'ox chich' ech'el snamte'ique, ti mu
ya'uc yich' ech'el sve'elique, mi ja'uc snuti'ic, mi ja'uc
staq'uinic, ti mu me c'usi yan xich'ique.
9 Ja' no'ox la i'albatic ti ac'u slap ech'el xonobique, ti mu me
slap ech'el cha'lom sc'u'ique.
10 —Ti bu nail chc'ot ach'amunique teanic o me ti c'u sjalil
teyoxuc ta jteclume.

11 Mi oy bu jteclumal ti mu xac' ta ch'om snaique, mi
mu sc'an xa'iic li c'usi chavalique, loc'anic teyo'e. Lilinic
comel spucucal avoquic, ja' seña ti chcom ta sba stuquic
ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. Ta melel
chacalbeic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil
li crixchanoetique, más castico chich'ic li jchi'iltactic ti bu mu
xayotesique. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetique
xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
12 Iloq'uic la ech'el slajchava'alic, ba la yalbeic li jchi'iltac ta
israelale ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole.
13 Ep la isloq'uesic pucujetic ti ochem ta yo'onic ti
jchi'iltaque. Ep la jchameletic isjaxbeic juts'uj aceite, i'ech' o
la ti chamele.

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 Ti covierno Erodese iya'i la ti ep c'usitic tspas ti Jesuse
yu'un la vinajem sc'oplal.
—Taje ja' nan ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Yu'un nan icha'cuxi,
yech'o ti oy syu'ele —xi la ti Erodese.
15 —Ja' nan ti j'alc'op Elías ti ta vo'nee —xi la jlom.
—Ja' nan yaj'alc'op Riox chac c'u cha'al ti yaj'alc'optac ti ta
vo'nee —xi la jlom.
16 Ti c'alal iya'i c'usi iyal crixchanoetic ti Erodese —Ja' nan
ti Juan icac' ta tuch'bel sjole. Yu'un nan icha'cuxi —xi la.
17 Ja' la ta smantal ti Erodese ti itsac ti Juane, ti ichuque ta
carina ta yut chuclebale yo' la mu xtae o ta milel yu'un ti yajnil
to'ox yits'ine. Erodías sbi ti antse. Felipe sbi ti yits'ine. Yu'un
la spojojbe yajnil yits'in ti Erodese.
18 —Ma'uc yech chal li leye ti apojbe yajnil lavits'ine
—x'utat la yu'un Juan ti Erodese.
19 Ja' la chopol iya'i ti Erodíase ti x'elan iyal ti Juane, yo'onuc
la smil. Pero mu la c'uxi sta ta milel.
20 Ti Erodese iyich' la ta muc' ti Juane yu'un la sna'oj ti lec
yo'one, ti mu sna' sa' smule. Yech'o un iyal la ti ac'u xchabiele
yo' la mu xtae o ta milel yu'un ti antse. Ti c'alal cha'i c'usi ch-
alulanbat yu'un ti Juane, mu xa la a'ibaj c'usi tsnop. Ja' no'ox
la ti sjunul yo'on cha'ie.
21 Pero ti Erodíase ista la ti c'u to xi xu' chac' ta milel ti Juane
yu'un la iloc' sjabilal ti Erodese, ispas la sq'uinal. Ismac'lin
la ti jyu'eletique xchi'uc capitan solteroetic xchi'uc moletic ti
tey ta Galileae.
22 Ti stseb Erodíase i'och la ech'el yo' bu chve'ique, i'ac'otaj
la. Ti c'u x'elan i'ac'otaje, lec la iyil ti Erodese xchi'uc ti
much'utic tey tsobol xchi'uc ta mexae.

—C'anbon ti c'usi chac'ane, chacac'be.
23 Ac'u mi xac'an o'loluc ti bu c'alal jcuentainoj li balamile,
lojriox chacac'be —xut la tseb ti Erodese.
24 Ti tsebe iloc' la, ba la sjac'be sme' ti c'usi tsc'anbe ti
Erodese.
—Me', ¿c'usi ta jc'an xana'? —xut la.
—Ja' c'anbo sjol li Juan j'ac'-ich'vo'e —xi la ti sme'e.
25 Ti tsebe ora la i'och yo' bu ti Erodese.
—Ja' ta jc'an ti chavac'bon tal ta ora ta plato sjol li Juan j'ac'-
ich'vo'e —xut la c'otel ti Erodese.
26 Ti Erodese iyat la yo'on tajmec. Ta scoj ti isva'an ta rextico
ti Rioxe xchi'uc ti ya'yojic noxtoc ti much'utic tey xchi'uc ta
mexae, mu la xu' cha'i ti tsnop c'ope.
27 Ja'o la istac ech'el jun yajsoltero ti ac'u ba stuch'be tal sjol
ti Juane.
28 Ibat la ta chuclebal ti solteroe, ba la stuch'be tal sjol ti
Juane. Ispachbe la tal ta plato, iyac'be la ti tsebe. Ti tsebe ba
la yac'be ti sme'e.
29 Ti c'alal iya'i ti yajchanc'optaque, ay la sloq'uesic, ba la
smuquic.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

30 Ti c'alal isutic li apoxtoletique, c'ot la yalbeic ti Jesuse ti
c'usitic ispasique, xchi'uc ti c'u x'elan ichanubtasvanique.
31 —La'ic, jch'ac jbatic ech'el, ba jsa'tic bu q'uejeltique. Ba
cuxic jliqueluc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Yu'un la xtal xbat tajmec ti crixchanoetique, mi ja'uc la stac'
xve'ic jliqueluc.
32 Yech'o un i'ochic la ech'el ta canova, ibatic la ta q'uejeltic.
33 Ti c'alal ibatique, ep la much'utic i'ilvan. Iyojtiquinic
la ti ja' ti Jesuse, ibatic la ta ti'ti'nab, anilic la ech'el. Ep la
jteclumetic ti bu iliquic ech'ele. Ja' la ba'yi ic'otic ti bu chc'ot
ti Jesuse. Ja' la ts'acal to ic'ot ti Jesuse xchi'uc li lajchavo'e.
34 Ti c'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ep la tajmec jchi'ilticotic
tey tsobolic c'ot sta. Isc'uxubin la yu'un la co'olic xchi'uc chij
ti ch'abal xchabielique. Lic la xchanubtas. Ep la c'usitic iyal.
35 Ti c'alal imal c'ac'ale, li lajchavo'e lic la yalbeic ti Jesuse:
—Mu c'usi oy li'toe. Mal xa c'ac'al noxtoc.
36 Más lec taco ech'el li crixchanoetique, ac'u ba sman
sve'elic ta parajeletic ti li' no'ox nopolique —xutic la.
37 —Mac'linic vo'oxuc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
—¿Bu chba jmanticotic tal chibuc cien denario pan ti
chcac'beticotic sve'ique? —xutic la.
38 —Ba q'uelic jayp'ej pan avich'ojic tal —x'utatic la.
Ti c'alal iyilic jayp'eje, ba la yalbeic ti Jesuse:

—C'ajom no'ox vo'p'ej pan xchi'uc cha'cot choy —xutic la.
39 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuc ta
stentejtique.
40 Ta spotolpotol la ichotiic. Oy la ta cien, oy la ta cin-
cuentatic.
41 Ti Jesuse ixch'am la ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot
choye, isq'uel la vinajel, “colaval”, xut la ti Rioxe. Ja'o la
ixut ti pane, i'ac'batic la li lajchavo'e. Li lajchavo'e ja' xa la
iyac'beic ti crixchanoetique. Ti Jesuse ixch'ac la noxtoc ti
cha'cot choye, i'ac'batic la li lajchavo'e, ja' xa la iyac'beic ti
crixchanoetique.
42 Ive' la scotolic, lec la inojic.
43 Li lajchavo'e istsobic la ti pane xchi'uc ti choye ti c'u yepal
muc xlaj yu'un ti crixchanoetique, inoj la lajcheb moch ti
sovrae.
44 Ti c'u yepal ive'ique oy la vo'miluc ti viniquetic no'oxe.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

45 Ts'acal to li lajchavo'e lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Ochanic ech'el ta canova, t'ab batanic ta jech nab ta
jteclum Betsaida —x'utatic la.
Ti Jesuse tey to la icom. Stuc xa la isc'opon comel ti
crixchanoetique.
46 Ti c'alal laj sc'opon comele, imuy la ta vits, ba la sc'opon
Riox.
47 Ti c'alal i'och orisyone, o'lol xa'ox la nab xloq'uic ech'el li
lajchavo'e. Ti Jesuse stuc la tey ta vits.
48 Iyil la ti chlubic xa ta xanubtasel ti canovae, yu'un la toj
tsots li ic' ital ta yelavique. Ti c'alal po'ot xa'ox sacube, tal la
staelic yu'un ti Jesuse. Ixanav la tal ta yoc ta ba nab. Tuc' ox
la chjelav yilel.
49 Ti c'alal iyilic ti chanav tal ta ba nabe —Ch'ulelal nan
—xiic xa la.
X'avlajetic xa la yu'un la ixi'ic tajmec.
50 Ora la ic'oponatic yu'un ti Jesuse:
—Vo'on Jesuson, mu me xaxi'ic —x'utatic la.
51 Ti c'alal i'och ta canova ti Jesuse, ora la ipaj li iq'ue.
Xch'ayet xa la yo'onic li lajchavo'e, yu'un la mu sna'ic c'uxi
ipaj li iq'ue.
52 Mu la sna'ic noxtoc ti ja' ta syu'el ti Jesuse ti ip'ol ti pane,
yu'un la mu to'ox ta xch'unic ti oy syu'ele.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel ep jchameletic ta Genesaret ti Jesuse
(Mt. 14.34-36)

53 Ti c'alal iyulic ta jech nabe, tey la iloq'uic ta canova
ta jun stentejtic, Genesaret sbi. Tey la ixchuquic comel ti
scanovaique.
54 Ti c'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ora la i'ojtiquine yu'un ti
jchi'iltac ta israelale.
55 Ivinaj la ta sjunlej Genesaret ti tey iyul ti Jesuse. Ti
c'alal i'a'iat bu chanave, ja' la tey tsq'uechic ech'el ta pop ti
jchameletique.
56 Buyuc no'ox la ibat ti Jesuse, ac'u la mi ta c'ox jteclumetic,
ac'u la mi ta muc'ta jteclumetic, ac'u la mi ta parajeletic,
tey la tal spuch'anic ta ti'ilbe ti jchameletique. Oy la jlom
jchameletic isc'anbeic ti Jesuse ti ja' no'ox la ac'u yac' ta piquel
ti sne spimilc'u'e. Ti much'utic ispique i'ech' o la ti xchamelic
uque.

7

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe
(Mt. 15.1-20)

1 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic yo' bu ti Jesuse, xchi'uc
la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac
Rioxe, li' la liquemic ech'el ta Jerusalene.
2 Li lajchavo'e i'ileic la ti oy jayvo'ic ti muc bu jal ispoc
sc'obic c'alal ive'ique. Ti jfariseoetique chalic ti chopol ch-
ileic yu'un Riox ti much'utic muc bu jal tspoc sc'obique. Ja'
la yech istaic o mulil ti yalojique.
3 Ti jfariseoetique xchi'uc scotol ti jchi'iltac ta jurioale ja'
xchanojic c'u x'elan ti vo'ne moletique. Mi jliquel no'ox tspoc
sc'obique, mu xu' chve'ic.
4 Ti c'alal tsutic tal ta ch'ivite, mu xu' chul ve'icuc mi jliquel
no'ox tspoc sc'obique. Oy to c'usi yan xch'unojic, ja' ti c'u
x'elan ta suc' sbochique, xchi'uc sjaroique, xchi'uc sp'inique,
xchi'uc ti ta spoc stemique.
5 Ti jfariseoetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe, c'ot la sjac'beic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti ma'uc yech tspasic avajchanc'optac chac c'u
cha'al ispasic ti vo'ne moletique? Yu'un jliquel no'ox tspoc
sc'obic c'alal chve'ique. Ti vo'ne moletique jal ispoc sc'obic
ti c'alal ive'ique yo' lec x'ileic o yu'un ti Rioxe —xiic la.
6 —Yech no'ox chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Ja'
ac'oplalic ti i'albat yu'un Riox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta
vo'nee.
Lachi'iltaque yech no'ox chalic ti chiyich'ic ta muq'ue,
mu sjunuluc yo'onic.
7 Smantal no'ox crixchano ti ta xchanubtasvanic oe,
mu vo'onicon caloj,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase.

8 Li voʼoxuque maʼuc chachʼunic li smantaltac Rioxe. Jaʼ
chachʼunbeic scostumbreic ti voʼne moletique, jaʼ ti cʼu xʼelan
chasucʼ lajaroique, xchiʼuc labochique, xchiʼuc li cʼusitic yan
chapasique —xʼutatic la yuʼun ti Jesuse.
9 Iʼalbatic la noxtoc:
—Li voʼoxuque maʼuc chachanubtasvanic o li smantaltac
Rioxe. Jaʼ chavalic ti cʼu xʼelan scostumbreic ti voʼne mole-
tique.
10 “Ichʼo ta mucʼ atot ameʼ”, xi ti Rioxe. Iyal noxtoc: “Mi oy
muchʼu chopol cʼusi chalbe li stot smeʼe, milic”, xi.
11-12 Yan li voʼoxuque chachanubtasic ti acʼu noʼox yalic ti
yacʼojic xa ta smoton Riox li cʼusuc yuʼunique. Mi iyalbeic
xa yech li stot smeʼique ti yacʼojic xa ta smoton Riox li cʼusuc
yuʼunique, xuʼ xa mu scʼuxubinic li stot smeʼique.
13 Ti xʼelan chavalique, maʼuc chachanubtasvanic o li
smantaltac Rioxe. Jaʼ chavalic ti cʼu xʼelan scostumbreic ti
voʼne moletique. Oy to cʼusi yan chavalic noxtoc —xʼutatic la
yuʼun ti Jesuse.
14 Cʼalal laj yal chac taje —Nopojanic tal —xut la scotol
jchiʼilticotic ti Jesuse—. Aʼibeic me smelol li cʼusi chacal-
beique.
15 Li cʼusitic chalajesique, muc bu chata o amulic ta stojol ti
Rioxe. Jaʼ chata o amulic li cʼusitic chopol chavalique.
16 Voʼoxuc ti avaʼiic cʼusi icale, nopbeic smelol —xʼutatic la
yuʼun ti Jesuse.
17 Ti Jesuse tey la lamal iscomtsan ti crixchanoetique, iʼoch
la ta yut na yoʼ bu xchʼamunoje. Li lajchavoʼe lic la sjacʼbeic
cʼusi smelol ti cʼusi iyale.
18 —¿Mi muc xavaʼibeic smelol yaʼel uc? ¿Mi mu xanaʼic
yaʼel ti muc bu chata o amulic ta stojol Riox li cʼusitic chala-
jesique?
19 Li cʼusitic chalajesique ta achʼutic noʼox chcʼot,
chatsaʼtaic loqʼuel —xʼutatic la yuʼun ti Jesuse.
Ti cʼusi iyal ti Jesuse, jaʼ smelol ti naca lec scotol li veʼlile.
20 Lic la yal noxtoc:
—Ti muchʼutic chopol cʼusi chalique, ti chopol cʼusi
tspasique, jaʼ ta sta o smulic ta stojol ti Rioxe.
21 Ta yoʼonic onox ta snopic li cʼusitic chopole. Tsaʼ yantsic,
tsaʼ yajmulic, chmilvanic.
22 Ch-elcʼajic, tol xpichʼ o yoʼonic li cʼusitic oye, naca
chopol cʼusitic tspasic, chloʼlovanic, mu xqʼuexavic ta spasel
li cʼusitic chopole, tol xacʼ o scʼacʼal yoʼonic mi oy cʼusuc yuʼun
li xchiʼilique, tol xloʼiltavanic, stoyoj sbaic, mu xichʼ smelolic.
23 Scotol li cʼusitic chopol liʼi, ta yoʼonic chlic tal, jaʼ tsta o
smulic ta stojol ti Rioxe —xʼutatic la li lajchavoʼe.

Ja' li' yaloj ti xch'unoj jun ants ti liquem tal ta Sirofeníciae
(Mt. 15.21-28)

24 Ti Jesuse iloc' la ech'el teyo'e, ibat la ta sts'el li chib
jteclum Tiroe xchi'uc li Sidone. I'och la ta jp'ej na. Mu la sc'an
xvinaj ti buye, pero ivinaj onox la.
25 Oy la jun ants, oy la stseb ochem pucuj ta yo'on. Iya'i la ta
ora ti tey xa ti Jesuse. Tey la ic'ot, isquejan la sba ta yichon ti
Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.
26 Ti antse ma'uc la jchi'ilticotic ta israelal, tey no'ox la
liquem ta Sirofenícia.
—Abulajan, loq'uesbon pucuj ta yo'on li jtsebe —xut la ti
Jesuse.
27 Itac'av la ti Jesuse:
—Oy onox xava'i lo'il ti nojuc ba'yuc li unetique. Chopol
mi mu xnojique. Chopol mi ta jpojbetic li spanique, mi
ja' chcac'betic slajes li c'ox ts'i'etique —x'utat la, yu'un la
chq'uele c'u x'elan chtac'av.
28 —Yecha'a, totic. Pero oy onox chp'aj xch'uch'ulil span
ta yolon smexa li unetique. Ja' tstam li c'ox ts'i'etique.
C'uxubinon yech uc —xi la ti antse.
29 —Ti x'elan latac'ave, loq'uem xa pucuj ta yo'on latsebe.
Xu' xa xabat —x'utat la yu'un ti Jesuse.
30 Ti c'alal ic'ot ta sna ti antse, loq'uem xa'ox la pucuj ta
yo'on ti stsebe, puch'ul xa la ta stem c'ot sta.

Ja' li' yaloj ti ijam ye, ijam xchiquin ti jun vinique

31 Ti Jesuse iloc' la ech'el ta sts'el Tiro, i'ech' la ta sts'el Sidón,
i'ech' la ta Decápolis yo' bu li lajuneb jteclume, tey no'ox la
ic'ot ta ti'nab ta estado Galilea.
32 Tey la yic'ojbeic c'otel jun jchi'ilticotic, uma' la,
pac'chiquin la noxtoc.
—Abulajan, ac'o ac'ob ta sba li vinic li'i —xutic la.
33 Ti Jesuse iloc'loc' la ech'el xchi'uc ti vinique, ispajbe la
sni' sc'ob ta jujun xchiquin ti vinique. Istubta la sc'ob noxtoc,
ispicbe la yoc' ti vinique.
34 Ti Jesuse isq'uel la vinajel, isjic' la yo'on.
—Efata —xut la ti vinique. Li Efatae “ac'u jamuc”, xi smelol.
35 Ora la ijam ti xchiquine xchi'uc ti yee, lec xa la xc'opoj.
36 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique ti mu me xalic a'yuc
ti c'usi ispase, pero mu la bu ixch'unic. Ac'u la mi ep ta ech'el
i'albatic ti mu ya'uc yalic a'yuque, pero más to la iyalic a'yuc.
37 Ja' la ti xch'ayet xa o yo'onic ti c'alal iyilique.
—Naca lec li c'usitic tspase. Ac'u mi uma', chjam yu'un ye.
Ac'u mi pac'chiquin, chjam yu'un xchiquin noxtoc —xiic la.

8

Ja' li' yaloj ti ismac'lin chanmil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 15.32-39)

1 Ti j'ech'ele ep la tajmec jchi'ilticotic istsob sbaic yo' bu ti
Jesuse, mu xa la c'u slajesic. Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti
Jesuse.
2 —Toj abol sbaic chquil li jchi'iltactic li'i yu'un yoxibal xa
c'ac'al li' jchi'uctique, mu xa c'u slajesic.
3 Ti mi ta jtac ech'el ta snaic lavi muc bu ve'emique, yic'al
xlubtsajic ta be yu'un nom liquemic tal li jlome —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
4 —¿Bu ta jtaticotic ep pan li' ta xocol balamile ti ta
jmac'linticotic oe? —xutic la.
5 —¿Jayp'ej to li jpantique? —x'utatic la.
—Vucp'ej —xutic la.
6 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuque.
Ixch'am la ti vucp'ej pane, "colaval", xut la ti Rioxe. Ja'o la
ixut ti pane, ja' la i'ac'batic li lajchavo'e. Ja' xa la iyac'beic ti
crixchanoetique.
7 Oy la jaycot sc'ox choyic noxtoc. Ti Jesuse "colaval" xut la
noxtoc ti Rioxe.
—Ac'beic li crixchanoetique —x'utatic la noxtoc.
8 Ive' la scotolic, lec la inojic. Istsobic la ti c'u yepal muc xlaj
yu'un ti crixchanoetique, inoj la vucub moch ti sovrae.
9 Oy la chanmiluc ti ive'ique. Ti c'alal laj ve'icuc ti crixcha-
noetique —Batanic xa un —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
10 Li lajchavo'e ja'o la i'och xchi'uquic ta canova ti Jesuse,
italic la ta sts'el Dalmanuta.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic mi oy syu'el Jesús ti jfariseoetique
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic, oy la c'usi isjac'beic ti
Jesuse yo' la stabeic o smul ti yalojique.
—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'ueltiquic mi oy
c'usi xyal tal avu'un ta vinajel yo' jch'unticotic o ti stacojot tal
ti Rioxe —xutic la.
12 Ti Jesuse isjic' la yo'on, yu'un la toj chopol iya'i ti mu
xch'unic tajmeque.
—Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, avilic ti oy jyu'ele. ¿C'u yu'un
chac'anic ti oy c'usi ta jyales tal ta vinajele? Ta melel chacal-
beic, lavie mu xcac' avilic ti oy jyu'ele —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
13 Ti Jesuse tey la iscomtsan ti jfariseoetique, i'och la ta
canova xchi'uc li lajchavo'e, ibatic la ta jech nab.

Ja' li' yaloj ti i'albatic ti p'ijicuc me, ti mu me ya'uc xch'unic ti c'usi chalic ti jfariseoetique
(Mt. 16.5-12)

14 Li lajchavo'e muc la sna' xich' ech'el spanic. C'ajom la
jp'ej pan tey ta scanovaic.
15 —Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoe-
tique xchi'uc li Erodese —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
16 —Ti x'elan chale, ja' nan ti muc jna'tic tal ti jpantique
—xut xa la sbaic li lajchavo'e.
17 Ti Jesuse sna'oj la ti c'usi chalique.
—¿C'u yu'un ti xavalvalbe abaic ti muc xana'ic tal ti jpan-
tique? Yu'un mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele.
18 Oy asatic pero co'ol xchi'uc mu xavilic. Oy achiquinic
pero co'ol xchi'uc mu xava'iic. ¿Mi ich'ay xa xava'iic ti c'usitic
ijpase?
19 Ti c'alal ijxutilan ti vo'p'ej pane c'alal ijmac'lintic ti vo'mil
viniquetique, ¿jayib moch inoj ti sovrae? —x'utatic la.
—Lajcheb —xutic la.
20 —Ti c'alal ijxutilan ti vucp'ej pane c'alal ijmac'lintic ti
chanmile, ¿jayib moch inoj ti sovrae? —x'utatic la.
—Vucub —xutic la.
21 —¿Mi mu to xava'ibeic smelol li c'usi lacalbeique?
—x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat jun ma'sat ta Betsáida ti Jesuse

22 Ti Jesuse tey la ic'ot ta jteclum Betsáida. Tey la yic'ojbeic
c'otel jun jchi'ilticotic, ma'sat la.
—Abulajan, picbo sat li vinic li'i —xutic la ti Jesuse.
23 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti ma'sate, isnit la loq'uel ta
ti' jteclum. Istubtabe la ti sate, ispicbe la ta xchibal sc'ob.
Isjac'be la mi xil xa osil.
24 Ti vinique isq'uel la osil.
—Chquil li crixchanoetique pero co'ol xchi'uc te' yilel, ja'
no'ox ti chanavique —xi la.
25 Ti Jesuse ispicbe la noxtoc ti sate. Ti vinique isq'uel la
noxtoc li osile. Lec xa la icom ti sate, lec xa la xil.
26 Ti Jesuse istac la sutel ta sna:
—Mu me xa'ech' ta yutil jteclum, mu me much'u xavalbe ti
lec xa lasate —x'utat la ech'el yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Li lajchavo'e ibatic la ta parajeletic ta sts'el jteclum Ce-
sarea de Filipo xchi'uquic ti Jesuse. Ijac'batic la ta be yu'un ti
Jesuse:
—¿C'usi van cabtel yalojic li jchi'iltactique? —x'utatic la.

28 —Jlom chalic ti vo'ot Juan j'ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti
vo'ot Elíasote. Jlom chalic ti vo'ot yaj'alc'opot Riox ti ta más
vo'nee —xutic la.
29 —Li vo'oxuque ¿c'usi cabtel ti avalojique? —x'utatic la.
—Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale
—xut la li Pedroe.
30 —Mu to me much'u xavalbeic ti c'usi cabtele —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Lic la yal noxtoc ti Jesuse:
—Vo'on ti co'ol crixchanootique, jna'oj ti ta onox xcac'
tajmec jvocole. Mu xiyich'ic ta muc' li jmeltsanejc'opetique
xchi'uc li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtas-
vanic ta smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta
yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la li lajchavo'e.
32 Ti jamal iyal ti chmilee, yech'o un li Pedroe iloc'loc' la
ech'el xchi'uc ti Jesuse.
—Cajval, ma'uc yech smelol ti chavich' milele —xut la.
33 Ti Jesuse ijoyij la, iq'uele la scotolic. I'albat la li Pedroe:
—¿C'u yu'un chach'unbe smantal ti Satanase? Mu me
xapajeson. Li vo'ote ma'uc chanop ti c'usi tsc'an ti Rioxe.
Ja' yech chanop chac c'u cha'al tsnop li yan crixchanoetique
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
34 C'alal laj yal chac taje —Nopojanic tal —xut la ti epal crix-
chanoetique xchi'uc la li lajchavo'e—. Ti much'utic chiyich'ic
ta muq'ue, mu me c'uxuc ta yo'on spat xoconic. Ac'u cuchuc
yu'unic ilbajinel chac c'u cha'al ta xcuch cu'un li vo'one, ac'u
mi ja' xlajic o.
35 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ti ja' chi'ic o li milele,
yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic
muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ti chalic a'yuc li c'usi
chcale, ta xcuxiic ta sbatel osil.
36 Mi ja' no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile, mu
c'usi bal o yu'un cha'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil.
37 Ac'u mi jc'ulejoxuc tajmec li' ta sba balumile, pero mu xu'
chaman abaic loq'uel li ta c'oq'ue.
38 Mi chaq'uexavic ta yalel a'yuc ti avich'ojicon ta muq'ue,
mi chaq'uexavic ta yalbel c'usi caloj li jchi'iltactic lavie, ti
mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, ti chopol c'usitic tspasique, ja'
no'ox yechon uc, vo'on ti co'ol crixchanootique, “le'e ma'uc
jch'amal”, chichi ti c'alal xital xchi'uc syu'el ti Jtote xchi'uc ti
anjeletic ta vinajele.

9

1 ’Ta melel chacalbeic, lavi jayvo' li'oxuque oy mu to'ox
chachamic ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Chavilic

ti chlecubtasbat yo'onic ta syu'el ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' xojobal ti Jesuse ti iyil oxvo' yajchanc'ope (Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Ti c'alal ilaj vaquib c'ac'al ti yech iyal ti Jesuse, ja'o la i'iq'ueic muyel ta jp'ej muc'ta vits li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane. Li oxvo'e iyilic la ti iyac' xojobal ti Jesuse.

3 Ti sc'u'e xlebebet xa la tajmec saquil. Mu la much'u yech x'uc'umaj ta sjunlej balamil.

4 Ja'o la iyilic ti Eliase xchi'uc ti Moisese, tey la chlo'ilajic xchi'uc ti Jesuse.

5 —Jchanubtasvanej, lec ti li'otic oe. Ta jmeltsanticotic oxp'ejuc sucbil yanal te'; jp'ej avu'un, jp'ej yu'un Moisés, jp'ej yu'un Elías —xi la li Pedroe.

6 Mu la sna' ti c'usi iyale yu'un la ixi'ic tajmec.

7 Ital la lumal toc, ibut'ij la scotolic. Iya'iic la ic'opoj ta yut lumal toc ti Rioxe.

—Li'i ja' Jch'amal. Jc'anoj tajmec. Xach'unbeic me li c'usitic chayalbeique —xi la.

8 Ta jliquel o isq'uelic la ta jujot, pero stuc xa la tey va'al iyilic ti Jesuse.

9 Ti c'alal iyalic tale —Mu to me much'u xavalbeic ya'i ti c'usi avilique. Ja'to me xavalic a'yuc ti c'alal xicha'cuxi loq'uel ta jmuquenal vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

10 Yech'o un mu to la much'u iyalbeic, yo'on no'ox la sna'ic.

—¿C'usi van smelol ti ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenale? —xut la sba stuquic.

11 —¿C'u yu'un chalic li jchanubtasvanejetic ta smantal Rioxe ti ba'yi chtal ti Eliase, ti ts'acal to chatale? —xutic la ti Jesuse.

12 —Ta melel ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox ti ja' ba'yi ta xtal ti Eliase. Ja' chtal yalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole. Vo'on ti co'ol crixchanootique, ts'ibabil onox jc'oplal uc ti chcac' tajmec jvocole yu'un mu c'u jtu chi'ile.

13 Chacalbeic, ti Eliase i'ay xa, ja' ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Li crixchanoetique ispasbeic ti c'usi tsc'an yo'onique, ismilic. Yu'un ja' onox yech ts'ibabil sc'oplal ti Juane —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse (Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Ti c'alal iyulic yo' bu comemic li yane, tey la joyol yul staic ep crixchanoetic. Ja' la ta o'lol li yane. Oy la c'usi chjac'ulanbatic yu'un ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.

15 Ti crixchanoetique ti c'alal iyilic ti Jesuse, xch'ayet xa la
yo'onic, ba la sc'oponic ta anil.
16 —¿C'usi chavalbe abaic xchi'uc li cajchanc'optaque?
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
17 Itac'av la jun ti much'utic tey tsobolique:
—Jchanubtasvanej, yu'un li' quic'ojbot tal li jcreme. Ochem
pucuj ta yo'on, pasem o ta uma'.
18 Buyuc no'ox chlic ilbajinatuc yu'un ti pucuje. Ta xjipe
ta lum, ta spotspotsvocan ye, ta sc'ux sba ye, ta ste' sba yoc
sc'ob. Icalbe lavajchanc'optaque ti ac'u sloq'uesic ti pucuje,
pero muc xloc' yu'unic —xi la ti vinique.
19 —Mu onox xach'unic tajmec. ¿C'u to onox ora chach'unic
ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque, ti jal xa lajts'icbeique?
Ic'becon tal li creme —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
20 Iyiq'uic la tal. Ti pucuj ochem ta yo'one, ti c'alal i'ile ti
Jesuse, ja'o la iyilbajin ti creme, ilic la stup'-ic', iyal la ta lum.
Tey xa la xbalet, spotspotsvocan xa la ye.
21 Ti Jesuse isjac'be la ti stot ti creme:
—¿C'u xa ora sliquel ti x'elan tspase? —xi la.
—Vo'ne xa. Biq'uit to'ox.
22 Ep ta ech'el ic'ot ta c'oc', ep ta ech'el ip'aj ta vo' yu'un
tsc'an chmile yu'un ti pucuje. Mi vo'ot xa xloc' avu'une,
abulajan c'uxubinbon, loq'uesbon —xi la ti stot ti creme.
23 —Mi chach'une, ta xloc'. Ti much'utic ta xch'unic ti oy
jyu'ele, ta staic li c'usi tsc'anique —x'utat la yu'un ti Jesuse.
24 Ora la itac'av ti stot ti creme:
—Ta jch'un. Coltaon ta xch'unel mi oy to c'usi mu jch'un
chavile —xi la.
25 Ti Jesuse, ti c'alal iyil ti istsob sbaic tal ta anil ti epal
crixchanoetique, ora la isloq'ues ti pucuje.
—Pucuj, vo'ot ta amul ti uma' li creme, ti pac'chiquin
noxtoque. Vo'on chajtac loq'uel. Loc'an ta yo'on li creme. Mu
xa me xacha'och —xi la ti Jesuse.
26 C'alal iloc' ti pucuje, i'avan la. Ti creme it'elelinat la
comel, chamem la yilel icom. Ep la much'utic iyalic ti icham
xa oe.
27 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti creme, isnit la liquel. Ora la
ilic.
28 Ti c'alal i'och yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse, c'alal
stuquic xa'ox xchi'uc li lajchavo'e —¿C'u yu'un ti muc xloc'
cu'unticotic ti pucuje? —xutic la.
29 —Li jtos pucujetic ti ijloq'uese, ja'to ta xloc' mi
chac'oponic Rioxe, mi chavicta avotique —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Li lajchavo'e iloq'uic la ta Capernaum xchi'uquic ti Jesuse, i'ech'ic la ta yan jteclumetic ta estado Galilea. Ti Jesuse mu la sc'an xvinaj ti bu ch-ech'e.
31 Yu'un la ja' no'ox ta xchanubtasatic li lajchavo'e.
—Vo'on ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol crixchanoetic. Chismilic, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xi la ti Jesuse.
32 Li lajchavo'e muc la xa'ibeic smelol ti x'elan i'albatique. Ixi'ic la ta sjac'bel c'usi smelol.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Li lajchavo'e isutic la noxtoc ta Capernaum xchi'uquic ti Jesuse. Ti c'alal teyic xa'ox yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse —¿C'usi avalbe abaic tal ta bee? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Muc la xtac'avic. Yu'un la ja' chalbe sbaic tal ti much'u junucal ta xcom yu'unic ta yajpasmantalique.
35 Ichoti la ti Jesuse.
—Nopojanic tal. Chacalbe ava'iic, ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on chtun avu'unique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
36 —La' —xut la jun c'ox crem ti Jesuse.
Isva'an la ta o'lol yo' bu tsobolique, ts'acal to ispet la.
37 —Mi chachanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech yo'on chac c'u cha'al yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on chavich'icon ta muq'ue. Ja' no'ox yech chavich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic lec chiyilotique, mu xiscrontainotic
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

38 —Jchanubtasvanej, oy much'u iquilticotic ti tsloq'uesbe pucujetic ta yo'on li crixchanoetique. Ta sloq'ues abi ti c'alal ta sloq'ues ti pucuje. Pero ijpajesticotic yu'un muc bu jchi'intic o —xut la Jesús li Juane.
39 —Mu me xapajesic. Ti much'u tsloq'ues pucuj ta jyu'ele, yu'un mu chopluc c'usi chiyalbe ta ts'acal.
40 Ac'u mi muc bu jchi'intic, mi mu xiscrontainotique, yu'un lec chiyilotic.
41 Ti much'utic ja' no'ox chayac'beic jbochuc vo'e yu'un ti chilic ti chatunic cu'une, vo'on li Cristoone, ta melel chacalbeic ti chich' smotonic uque.

Ja' li' yaloj ti toj xi'el sba li mulile
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 ’Ti mi chachanubtasic ta spasel c'usi chopol junuc ti
much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique
ti yich'ojicon ta muq'ue, más lec ti lachucbaticuc jcotuc cho' ta
anuq'uique, ti latenaticuc ta mare, ti lachamicuque.
43 Ti mi ja' chata o amulic lac'obique, chopol. Tsc'an chapa-
jesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi ac'obic no'ox cha'ochic o ta
c'oc' ti yo' bu mu sna' xtup' ta sbatel osile, abol abaic.
44 Ti much'utic tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un
mu sna' xtup' ta jmoj li c'oq'ue.
45 Ja' no'ox yech mi ja' chata o amulic lavoquique, chopol.
Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi avoquic no'ox
cha'ochic o ta c'oc' ti yo' bu mu sna' xtup' ta sbatel osile, abol
abaic.
46 Ti much'utic tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un
mu sna' xtup' ta jmoj li c'oq'ue.
47 Ja' no'ox yech mi ja' chata o amulic lasatique, chopol.
Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.
48 Ti much'utic tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un
mu sna' xtup' ta jmoj li c'oq'ue.
49 ’Ti much'utic ta xtunic yu'un ti Rioxe ja'to onox chlecubic
o li vocole. Lec ch-ileic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al lec iyil
smoton ti c'alal iyich' yats'mele.
50 Li ats'ame mu xu' ti ch'abale. Ja'to chmuib o li ve'lile
ti c'alal oye. Ti sna'uc soc li ats'ame, mu xu' xcha'lecub. Ja'
no'ox yech ja' tsc'an ti lec avo'onique yo' lec xavil o abaique
—x'utatic la li lajchavo'e.

10

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Ti Jesuse iloc' la tal ta Capernaum, ital la li' ta estado
Judeae xchi'uc ta jech uc'um Jordán. Ep la tajmec jchi'ilticotic
istsob sbaic noxtoc yo' bu ti Jesuse. Ti Jesuse lic la chanubtas-
vanuc chac c'u cha'al ta spas onoxe.
2 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic. Oy la c'usi isjac'beic yo' la
stabeic o smul ti yalojique. Isjac'beic la mi xu' xch'ac yajnil li
viniquetique.
3 —¿C'u x'elan yaloj comel ti Moisese? —xi la ti Jesuse.
4 —Ti Moisese iyal ti xu' xch'ac sbaique, ja' no'ox ti persa
tsmeltsanbe svunale. Li vune ja' chich' li antse yo' xil o ti
ch'acbil xae —xi la ti jfariseoetique.
5 —Ti x'elan ists'iba comel ti Moisese, ja' ti mu xach'unic
tajmeque.

6 Ti c'alal ismeltsan balamil ti Rioxe, xchi'uc scotol li c'usitic
oye, jun vinic jun ants ispas.
7 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: “Li cremotique ta xch'ac
sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal sta yajnilique.
8 Xcha'va'alic jun xa chc'otic”, xi ti Rioxe. Yech'o un mu xa
cha'vo'uc, junic xa.
9 Ti much'utic nupul ts'acalique jun xa ch-ileic yu'un ti
Rioxe, mu xa xu' xch'ac sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
10 Ts'acal to c'alal teyic xa'ox yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse,
li lajchavo'e isjaq'uic la c'usi smelol ti c'usi iyale.
11 —Ti much'u ta xch'ac yajnile, mi chic' yan antse, co'ol
xchi'uc yants chc'ot.
12 Ja' no'ox yech li antse, mi ta xch'ac smalale, mi chic'
yan vinique, co'ol xchi'uc yajmul chc'ot —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac'be bentisyon c'oxetic ti Jesuse
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Tey la yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un la ac'u
yac' sc'ob ta sjolic. C'alal iyilic li lajchavo'e, ispajesic la ti
much'utic chic' tal li c'oxetique.
14 C'alal iyil ti Jesuse, chopol la iya'i.
—Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti much'utic
ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, ta
xch'unic c'usi chal ti Rioxe.
15 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ma'uc yech yo'onic chac
c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, mu x'ochic yo' bu tspas mantal
ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
16 Ti Jesuse ispet la ti c'oxetique, iyac' la sc'ob ta sjolic,
iyac'be la bentisyon.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Ti c'alal chloc' xa'ox ech'el ti Jesuse, ja'o la anil c'otel jun
jchi'ilticotic. Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿c'usi tsc'an ta jpas
yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xut la ti Jesuse.
18 Itac'av la ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti “lec avo'on”, xavutone? Jun no'ox ti much'u
lec yo'one, ja' ti Rioxe.
19 Ana'oj c'usi chal li mantaletique: “Mu me xasa' avants,
mu me xamilvan, mu me xa'elc'aj, mu me xanopbe smul
achi'il, mu me xalo'lovan, ich'o ta muc' atot ame'”, xi ts'ibabil
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
20 —Jchanubtasvanej, li c'usitic avale, c'oxon to'ox lic jch'un
—xi la ti jc'uleje.
21 Ti Jesuse isq'uelbe la sat, c'ux la ta yo'on iyil.

—Oy to c'usi tsc'an chapas. Ba chono li c'usuc avu'une. Li stojole q'uelanbo li me'onetique yo' oy o ac'ulejal ta vinajele. Ts'acal to xtal achi'inon ac'u mi xa'ilbajinat uc —x'utat la.

22 C'alal iya'i chac taje, iyat la yo'on tajmec yu'un la toj ep c'usuc yu'un. Isut la ech'el.

23 Li lajchavo'e icholatic la ta q'uelel yu'un ti Jesuse.

—Li jc'ulejetique tsots ta ch'unel cha'iic c'usi chal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

24 Xch'ayet xa la yo'onic ti x'elan i'albatique.

—Jch'amaltac, li much'utic spatoj o yo'onic li sc'ulejalique, tsots ta ch'unel cha'iic c'usi chal ti Rioxe.

25 Co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav ta chac acuxae, ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —xi la ti Jesuse.

26 Ti c'alal iya'iic li lajchavo'e, más to la xch'ayet o yo'onic.

—¿Much'u xa onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li jc'ulejetique? —xut la sbaic.

27 Iq'uelbat la satic yu'un ti Jesuse.

—Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox chacuxiic mi chascoltaic ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

28 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc cu'unticotique. Jnap'letaojoticotic xa —xi la li Pedroe.

29-30 —Ta melel chacalbeic, scotol ti much'utic muc ta alel yu'unic mi iscomtsan o snaique, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi yixleltac, mi smuctac, mi stot, mi sme', mi yajnil, mi xch'amaltac, mi yoltac, mi yosil, yu'un ti yich'ojicon ta muq'ue, ti chalic a'yuc ti tspasvan xa ta mantal ti Rioxe, vo'on chcac'beic cien ta ech'el sq'uexol ti c'usitic chcom yu'unique. Mi sna, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi smuctac, mi yixleltac, mi sme', mi xch'amaltac, mi yoltac, mi yosil, ta jq'uextabeic scotol. Ta x'ilbajinatic noxtoc. Ts'acal to ta xcuxiic ta sbatel osil.

31 Ep ti much'utic totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un ta stoy sbaic. Ep ti much'utic muc bu ich'bilic ta muc' lavie, pero más tsots yabtel chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un mu sna' stoy sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa iyal ti Jesuse ti chmilee (Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Ti c'alal italic li' ta Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse, ja' la babe tal ti Jesuse. Xch'ayet o la yo'onic ti babe tale. Li stuquique xi'emic la tal. Itsobatic la ta ti'ilbe slajchava'alic yu'un ti Jesuse, i'albatic la ti c'usi ta xcha'leat ti c'alal xulic li' ta Jerusalene:

33 —Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Vo'on ti co'ol crix-
chanootique, tey chi'aq'ue entrucal ta stojol li totil paleetique
xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Tey
tsnopic ti chiyaq'uic ta milele. Chi'aq'ue entrucal ta stojol li
much'utic nom liquemic tale.
34 Chislabanic, chiyac'beic arsial, chistubtaic. Chismilic,
chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti oy c'usi isc'anbeic Jesús ti Jacoboe xchi'uc ti Juane
(Mt. 20.20-28)

35 Li scremotic Zebedeoe, ja' ti Jacoboe xchi'uc li Juane,
inopojic la yo' bu ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ta jc'an ti cha'abulaj chavac'boticotic li
c'usi ta jc'anticotique —xutic la.
36 —¿C'usi chac'anic un? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
37 —Ti c'alal cha'och ta pasmantale, ja' ta jc'anticotic ti
chichotioticotic jun ta abats'ic'obe, jun ta asurtoe —xutic la.
38 —Mu xana'ic c'u x'elan svocolal li c'usi chac'anbecone.
¿Mi xu' chavac' avocolic, mi xu' chavich'ic milel chac c'u
cha'al chquich' milel li vo'one? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
39 —Xu' —xiic la.
—Ta melel ta onox xavac' avocolic chac c'u cha'al chcac'
jvocol li vo'one. Chavich'ic milel noxtoc.
40 Pero mi chac'an chachotiic junuc ta jbats'ic'obe, junuc ta
jsurtoe, mu vo'onicon chcal ti xu'e. Ja' chal ti Jtote ti much'utic
tey ta xchotiique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
41 Ti c'alal iya'iic li lajunvo'e, lic la scapanic o ti Jacoboe
xchi'uc li Juane.
42 Itsobatic la slajchava'alic yu'un ti Jesuse.
—Ana'ojic c'u x'elan tspasic li preserenteetic ta yantic na-
cione. Ilbaj x'ilvanic, mantal no'ox tspasic.
43-44 Li vo'oxuque ma'uc me yech xapasic. Ti much'u
junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti
ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on
chtun avu'unique.
45 Ja' chanic chac c'u cha'al li vo'one. Vo'on ti co'ol crix-
chanootique, muc bu tal pasvancon ta mantal. Ti litale, yu'un
tal tunicon yu'un scotol crixchanoetic. Tal cac' jba ta milel ta
scoj amulic yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osile —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat Bartimeo ti Jesuse
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Li lajchavo'e tey la iyulic ta jteclum Jericó xchi'uquic
ti Jesuse. C'alal iloq'uic tal teyo'e, ep la jchi'ilticotic tijajtic

tal. Tey la chotol tsc'an limoxna ta ti'il be istaic jun ma'sat,
Bartimeo la sbi. Timeo la sbi ti stote.
47 C'alal iya'i ti tey ch-ech' ti Jesus Nazarete, iyapta la.
—¡Jesús, smom David, c'uxubinon! —xut la.
48 Ti epal crixchanoetique ispajesic la.
—¡Anchan! —xutic la tajmec ti ma'sate.
Pero más to la tsots i'avan:
—¡Smom David, c'uxubinon! —xut la.
49 Va' xi la ti Jesuse.
—Albeic ac'u taluc —xut la ti crixchanoetique.
—Mu xavat avo'on. Batan la xal li Jesuse —xutic la.
50 Ora la isjip comel ti spimilc'u'e, iva'i la ta anil, ba la sta ti
Jesuse.
51 —¿C'usi chajcha'le un? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, abulajan jambon li jsate —xi la.
52 —Yu'un ach'un ti oy jyu'ele, chjam lasate. Xu' xa xabat
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ora la ijam ti sate, nap'al la ital uc.

11

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Li lajchavo'e ti c'alal po'ot xa'ox la xulic li' ta Jerusalén
xchi'uquic ti Jesuse, tey la iyulic ta Betfajé xchi'uc ta Betania
ta yoc vits Olivotic. Itaqueic la ech'el cha'vo' yu'un ti Jesuse.
2 —Batanic le' ta parajele. Ta ochel no'ox tey chucul chataic
jcot chex burro, mu to much'u scajlebinoj. Jitunic, nitic tal.
3 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un ti chajitunic li burroe,
xavalbeic ti vo'on chtun cu'une. “Ta xtal no'ox jsutesticotic ta
ora”, xavutic —x'utatic la ech'el yu'un ti Jesuse.
4 Ibatic la. Tey la chucul istaic ta ti'il be ta ts'el ti'na jcot chex
burro. Isjitunic la tal.
5 Tey la va'ajtic jayvo' crixchanoetic.
—¿C'u yu'un chajitunic li burroe? —x'utatic la.
6 Ja' la yech iyalbeic chac c'u cha'al i'albatic yu'un ti Jesuse,
i'ac'batic la tal.
7 Isnitic la tal ti burroe. Iyac'beic la stasin spimilc'u'ic,
iscajlebin la tal ti Jesuse.
8 Ep la much'utic isq'ui spimilc'u'ic ta be yo' bu i'ech' tal
ti Jesuse. Jlom la isc'asic yanal te', iyaq'uic la ta be yu'un la
iyich'ic ta muc'.
9 Ti much'utic babee xchi'uc ti much'utic tijajtique, i'avan
la scotolic:
—¡Coliyalbotic Riox, lec tajmec li preserente listacbotic tal ti
Jtotic Riox ta vinajele!

10 ¡Ac'u quich'tic ta muc' yu'un tal spasotic ta mantal chac
c'u cha'al ispas mantal ti jmuc'tatotic David ti ta vo'nee!
"¡Colaval, Cajval", chiicuc uc ti anjeletic ta vinajele! —xiic la.
11 Ja' la yech i'och tal li' ta Jerusalén ti Jesuse. Tuc' la ibat
c'alal ti' muc'ta templo. Isq'uel la sjunlej ti' templo. C'alal laj
sq'uele, iloc' la ech'el, ibat la ta Betania. Xchi'uquic la ech'el li
lajchavo'e yu'un la ch-ic'ub xa'ox.

Ja' li' yalojbe sc'oplal ti ic'uxe ti ch'abal sate
(Mt. 21.18-19)

12 Ta yoc'omal iloq'uic la tal ta Betania xchi'uquic ti Jesuse,
isutic la tal li' ta Jerusalene. Ti Jesuse ivi'naj la ta be.
13 Iyil la ta nom jtec' ic'ux, oy la yanal. Ba la sq'uel mi oy sat.
Pero ch'abal la, naca no'ox la yanal, yu'un la ma'uc to'ox yora
tsatin.
14 Ti Jesuse iyal la ti mu xa bu tsatin oe.
Iya'iic la li lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta tem-
plo ti Jesuse
(Mt. 21.12-17; Lc, 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 Ti c'alal iyulic li' ta Jerusalene, ibatic la ta ti' muc'ta
templo. Ti Jesuse isnuts la loq'uel scotol ti jchonolajeletic
tey ta ti' temploe. Isbutq'uinbe la smexaic ti jeltaq'uinetique.
Isbutq'uinbe la xilaic ti jchonpalomaetique.
16 Ti much'utic oy yicatse mu la xac' ech'uc ta ti' templo.
17 Lic la chanubtasvanuc.
—¿Mi mu ana'ojicuc ti yech onox ts'ibabil ta sc'op Rioxe:
"Li jnae ja' scuenta chtal staicon o ta c'oponel ti jaylajuntos
crixchanoetic ta sjoylej balamile", xi ti Rioxe? Li vo'oxuque
snailch'en j'eleq'uetic xacha'leic —x'utatic la ti jchonolajele-
tique.
18 Iya'iic la ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta sman-
taltac Rioxe xchi'uc ti totil paleetique. Chopol la iya'iic, lic
la scomonnopic c'uxi ta staic ta milel ti Jesuse pero xi'emic
la. Yu'un la ep jchi'ilticotic lec iya'iic ti c'u x'elan ichanubtas-
vane.
19 Ti c'alal i'och orisyone, iloc' la ech'el ta Jerusalén ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itaquij ti ic'uxe ti ch'abal sate
(Mt. 21.19-22)

20 Sob ta yoc'omal tey la i'ech'ic tal noxtoc yo' bu ti ic'uxe.
Iyilic la ti taquin xa xchi'uc yisime.
21 Li Pedroe iyul la ta sjol ti c'usi iyal ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, q'uelavil li ic'uxe ti aval ti mu xa bu
tsatin oe, taquin xa —xut la.
22 Itac'av la ti Jesuse:
—Ch'unic ti oy syu'el ti Rioxe.

23 Ta melel chacalbeic, mi chach'unic ti chascoltaique,
mi mu xchibetuc avo'onique, mi j'ech'el ach'unojic ti chas-
coltaique, ti c'usi chavalique, ta onox xc'ot. Ja' chac c'u cha'al
mi chavalbeic ti ac'u loc'uc li vits li'i, ti ac'u t'ubuc ta mare,
tspas avu'unic.
24 Yech'o un chacalbeic, scotol ti c'usitic chac'anbeic ti Ri-
oxe, mi j'ech'el ach'unojic ti chayac'beique, ta onox xavich'ic.
25 Ti c'alal chac'oponic Rioxe, mi ja'o iyul ta ajolic ti oy smul
avu'un lachi'ilique, ac'o ta pertonal. Ja' no'ox yech chayaq'uic
ta pertonal uc ti Jtotic Riox ta vinajele.
26 Yan mi mu xavaq'uic ta pertonal lachi'ilique, ja' no'ox
yech mu xayaq'uic ta pertonal uc ti Jtotic Riox ta vinajele
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li'yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan ispase
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Iyulic la noxtoc li' ta Jerusalene. C'alal tey xva'et ta
ti' muc'ta templo ti Jesuse, tey la tal c'oponatuc yu'un totil
paleetic xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe, xchi'uc la jayvo' jmeltsanejc'opetic.
28 —¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic la ti Jesuse.
29 —Oy c'usi chajac'beic uc. Mi chavalbecon ti c'usi cha-
jac'beique, chacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase.
30 ¿Much'u ta smantal ti iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi
crixchano? Albecon ca'i —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
31 Xalxalbe xa la sbaic:
—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, "¿c'u yu'un ti muc
xach'unique che'e?" xi bi'a.
32 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, xi'el sba —xut la
sbaic.
Ti x'elan iyalic ti xi'el sbae, ja' la ti scotol jchi'ilticotic
xch'unojic ti ja' yaj'alc'op Riox ti Juane.
33 Yech'o un —Mu jna'ticotic —xiic la.
—Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta
jpase —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

12

Ja' lo'il scuenta jchabiej'uva ti i'ilbajinvanique
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 Ti Jesuse lic la yalbe jun lo'il li jchi'iltac ta israelale.
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ists'un ep uva ta yosile.
Isjoy ta moc. Ixch'oj ton scuenta spits'obil ya'lel. Ismelt-
san jp'ej toyol na scuenta sq'uelobil li uvae. Isa' comel ti
much'utic ta xchabi li uvae. Ibat ta nom li yajvale.
2 'Ti c'alal ita'aje, istac tal jun yaj'abtel ti tscuch ech'el ti c'u
yepal yaloj chich'e. Yul sc'anbe li much'utic ta xchabiique.

3 Li jchabiej'uvae istsaquic li yaj'abtel yajval osile, ismajic,
isnutsic sutel. Mu c'usi iyac'beic ech'el.
4 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Ti c'alal iyule,
iyac'beic ton, iyayij sjol yu'unic. Ilbaj xcha'leic.
5 Istac tal otro jun. Ti c'alal iyule, solel ismilic ta jmoj. Oy to
yan yaj'abtel istac tal. Jlom ismajic, jlom ismilic.
6 ’Oy jun screm li yajval osile, sc'anoj tajmec. Ja' slajeb xa
istac tal. “Ja' nan chich'ic ta muc' li jcreme”, xi isnop.
7 Pero li jchabiej'uvae, ti c'alal iyilic ti ja' xa screm li yajval
osile, “le'e ja' xa chich'be comel yosil li stote. Más lec jmiltic
yo' xquich'betic o comel vo'otic li yosile”, xut sbaic.
8 Istsaquic, ismilic, isjipic loq'uel ta pat moc.
9 ’Ja' no'ox yech li yajval uvae chtal smil li jchabiej'uvae.
Yan xa o much'utic ta xac'be xchabi li uvae.
10 ’¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Rioxe yo' bu chal ti
“co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin
snae ti ip'aje yu'un li yaj'alvaniltaque, pero ja' onox i'och ta
chiquin na. Ja' no'ox yech uc ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u
mi xp'aje, pero chich' onox tsots yabtel.
11 Lec tajmec ti x'elan tspas ti Rioxe”, xi ts'ibabil —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
12 Ti totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti
jmeltsanejc'opetique, ta'ox la stsaquic ti Jesuse yu'un la
iya'iic ti ja' sc'oplalic ti lo'il iyale. Pero ixi'ic la ta stsaquel,
ja' la ti ep tajmec ti crixchanoetic tey tsobolique. Tey la va'al
iscomtsanic, ibatic la.

*Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu'
chac'beic tojel aq'uel ti Césare*
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)
13 Ts'acal to istaquic la tal jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo'
svinic Erodes. Oy la c'usi tal sjac'beic ti Jesuse yo' la stabeic o
smul ti yalojique.
14 —Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usi
chavale. Jamal chaval c'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique.
Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee. Alo ca'iticotic
c'usi chanop. ¿Mi lec chil xana' ti Rioxe ti chcac'beticotic
tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol chil? ¿Mi
chcac'beticotic, o mi i'i? —xutic la yulel ti Jesuse.
15 Ti Jesuse iyil la ti oy smanyaique.
—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone? Ac'becon quil jsepuc
taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele —x'utatic la.
16 Iyac'beic la yil.
—¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

—César —xiic la.
17 —Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente César.
Ja' no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse, xch'ayet xa la
yo'onic.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsa-
duceoetique
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Ts'acal to tey la ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse,
ja' ti much'utic chalic ti mu xa xicha'cuxiotic ti c'alal xichamo-
tique.
19 —Jchanubtasvanej, ti Moisese sts'ibaoj comel ti mi icham
junuc vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal
to yajnile, ac'u yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan
screme, ja' yech chac'be sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sban-
quile yo' mu xch'ay o sbie", xi ti Moisese.
20 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa'
yajnil, pero icham, ch'abal xch'amal icom.
21 Ti its'inale iyic'be yajnil ti ánima sbanquile pero icham
uc. Ch'abal xch'amal icom uc. Ja' no'ox yech ispas ti yoxva'al
its'inale.
22 Svucva'alic iyiq'uic ti antse pero muc x'ayan xch'amalic
junuc ti c'alal ichamique. Ts'acal to icham ti antse.
23 Mi icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue
yu'un iyic' svucva'alic? —xutic la ti Jesuse.
24 Itac'av la ti Jesuse:
—Li vo'oxuque mu xana'ic li c'usi chavalique yu'un mu
xana'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi ja'uc xana'ic c'u x'elan
syu'el ti Rioxe.
25 Ti c'alal xcha'cuxiic ti much'utic chbatic ta vinajele, mi
antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic. Yu'un mu xa sna'
xchamic. Co'olic xa xchi'uc anjeletic ta vinajel.
26 Lavi mu xach'unic ti ta xcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi
muc bu aq'uelojic ya'el li svun Moisese yo' bu chal ti c'alal
ic'oponat yu'un Riox ta jtec' c'ox ch'ixe? "Vo'on Yajvalicon
ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove", x'utat. Ti
x'elan i'albate, yu'un cuxajtic ch-ileic yu'un ti Rioxe ac'u mi
vo'ne xa xchamelic ti moletique.
27 Ti Rioxe ja' Yajvalic ti much'utic cuxajtic ta sbatel osile.
Li vo'oxuque chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique. Yech'o
un mu xana'ic li c'usi chavalique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi mantalil más tsotse
(Mt. 22.34-40)

28 Tey la jun jchanubtasvanej yilel ta smantaltac Rioxe. Iya'i
la ti tey chlo'ilaj xchi'uc Jesús ti jsaduceoetique. Ti c'alal iya'i
ti ta yav ta yav chtac'av ti Jesuse, inopoj la ech'el uc.
—Ta scotol li smantaltac Rioxe ¿c'usi jtosucal ti más tsotse?
—xi la.
29 Itac'av la ti Jesuse:
—Li smantal Rioxe ti más tsotse ja' li'i: "Jchi'iltactic, a'yic
me. Vo'otic li j'israelotique jun no'ox cajvaltic ta jcotoltic, ja'
ti Riox ta vinajele.
30 C'anic me ta sjunul avo'onic ti Rioxe. Ja' ac'u tunuc yu'un
lap'ijilique xchi'uc lavipique", xi li mantale. Le'e ja' más tsots.
31 Li xchibale tsots noxtoc. "C'uxubino me achi'iltac chac
c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi. Mu c'usi yan mantal ti
más tsotse —x'utat la yu'un ti Jesuse.
32 —Yecha'a, Jchanubtasvanej. Melel ti jun no'ox ti Rioxe,
ch'abal yan.
33 Melel ja' tsc'an ti ta jc'antic ta sjunul co'ontic ti Cajval-
tique, ti ac'u tunuc yu'un li jp'ijiltique xchi'uc li quiptique, ti
tsc'an ta jc'uxubintic jchi'iltic chac c'u cha'al ta jc'uxubin jba
jtuctique. Ja' más tsots sc'oplal. Ja' mu másuc tsots sc'oplal
scotol li smoton Riox ti chich' milele, ti chich' chiq'uele —xi
la ti vinique.
34 Ti c'alal iya'i ti Jesuse ti lec itac'ave,
—Jutuc xa sc'an xach'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe
—xut la.
Mu xa la much'u c'usi isjac'.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Ti c'alal ichanubtasvan ta ti' muc'ta templo ti Jesuse, ja'
la yech lic yal:
—¿C'u yu'un chalic li much'utic ta xchanubtasvanic ta
smantal Rioxe ti smom no'ox David ti Cristoe, ti much'u st'ujoj
Riox tspasvan ta mantale?
36 Ti Davide ip'ijubtasat yu'un li Ch'ul Espíritue, ja' yech iyal
chac li'i:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol
lacrontae",
x'utat, xi ti Davide.
37 Ti Davide "Cajval" xut ti much'u st'ujoj Riox tspasvan
ta mantale. ¿C'u yu'un "Cajval", xut mi ja' smom no'oxe?
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Ti crixchanoetic tey lamalique sjunul la yo'on iya'iic c'usi
iyal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Ti Jesuse ja' la yech lic yal ti c'alal ichanubtasvane:
—Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Li stuquique lec cha'iic ti xtolet sc'u'ic c'alal yoquique. Ja' tsc'anic ti c'oponbilic ta ch'ivite.
39 Ja' tsc'anic ti bail ta xchotiic ta bic'tal temploetique, ti bail ta xchotiic c'alal chve'ic ta jujun q'uine.
40 Ta slo'lobeic c'usuc yu'un li me'anal antsetique. Yech no'ox ti jal tsc'oponic Rioxe, ja' no'ox yo' mu xvinaj o ti chopol c'usi tspasique. Yech'o un más castico chich'ic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' slimoxna jun me'anal antse
(Lc. 21.1-4)

41 Ti Jesuse ichoti la ta ti' muc'ta templo ta stuq'uil xcaxail limoxna. Iyil la ti istic' slimoxnaic ti jchi'ilticotique. Ep la jc'ulejetic istic' la ep staq'uinic.
42 Tey la ic'ot jun me'anal ants, me'on la tajmec. Cha'sep no la ta cinco istic'.
43 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse.
—Ta melel chacalbeic, li me'anal ants le'e más ep iyac' chil ti Rioxe chac c'u cha'al iyac' li yantique.
44 Yu'un naca xa sovra staq'uinic ti iyaq'uique. Yan li me'anal antse iyac' scotol ti c'u yepal oy yu'une ti ja' ox ta sman o ti c'usi chtun yu'une —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora ta xlomesat ti muc'ta temploe
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Li lajchavo'e ti c'alal chloq'uic xa'ox la ta sti'il smacol muc'ta templo xchi'uquic ti Jesuse, ja' la yech lic yal jun:
—Jchanubtasvanej, q'uelavil slequiquil tajmec li ton ac'bil ta temploe. Q'uelavil slequiquil li naetic ta sjoyobe —xut la.
2 —Lequic ava'uca'a. Pero ta sta yora ti ta xlomesate. Busul chcom scotol —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Li lajchavo'e tey la ba chotlicuc ta vits Olivotic ta stuq'uil templo xchi'uquic ti Jesuse. Li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane, xchi'uc li Andrese, lic la sjac'beic ta mucul ti Jesuse:

4 —Alo ca'iticotic c'usi ora ta xlomesat li temploe. ¿C'usi
seṉ̃a ti c'alal po'ot xa'ox xlome? —xutic la.
5 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel.
6 Yu'un ep ti much'utic chtale, “vo'on Cristoon”, xiic. Ep ti
much'utic ta xch'unic lo'loele.
7 ’Ti c'alal chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic ti chlic
xa ac' c'oc' ta nome, mu me xaxi'ic. Chc'ot onox yech pero li
balamile ma'uc to'ox chlaj.
8 Ta sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile.
Ta sliquesic ac' c'oc' li preserenteetic noxtoque. Oy bu ch-ech'
tsots niquel, oy bu ch-ech' tsots vi'nal. Taje sliqueb to vocol.
9 ’Li vo'oxuque p'ijanic me. Oy cha'iq'ueic ech'el ta stojol
jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic. Oy chavich'ic arcial
teyo'e. Cha'iq'ueic ech'el ta stojol coviernoetic xchi'uc ta
stojol preserenteetic ta scoj ti avich'ojicon ta muq'ue, ja' yo'
xavalbeic o li c'usi caloje.
10 Ba'yi onox chvinaj ta sjunlej balamil ti ista xa yora
tspasvan ta mantal ti Rioxe.
11 Ti c'alal xa'iq'ueic ech'ele, mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi
chc'ot avalique, ti c'uxi chatac'avique. Ja' chasp'ijubtasic
c'uxi chatac'avic ti Ch'ul Espíritue.
12 Oy bu chac' ta milel yits'in, o mi sbanquil. Oy bu chac' ta
milel xch'amal. Oy bu tscrontain stot sme', chaq'uic ta milel
noxtoc.
13 Ep much'utic chopol chayilic o ti avich'ojicon ta muq'ue.
Li much'utic chcuch yu'unic li ilbajinele, mi mu xicta o
sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel osil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
14 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' xach'unic o ti c'usi i'albatic
yu'un Jesús li lajchavo'e.
—Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ti c'alal xavilic ti
va'anbil ta yut templo li c'usi mu sc'an ti Rioxe chac c'u cha'al
iyal onox ti Daniel yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, yech'o un ba
nac' abaic ta vitstic.
15 Lavi pach'al li sba anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete,
ti c'alal xyal tale, mu xa me x'och stam c'usuc yu'un.
16 Ti much'utic tey ta yabtelique, mu xa me ya'uc sut stam
spimilc'u'ic.
17 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy xch'ute xchi'uc ti
much'utic ta xchu'un to yolique.
18 C'oponic Riox ti mu me ja'uc o tol sic ti c'alal xajatavique.
19 Yu'un tsots tajmec li castico ta xtale. Muc bu x'ech' o yech
ta spasel balamil, ja'to chtal. Ti c'alal x'ech'e, mu xa bu chtal
noxtoc.
20 Ti Rioxe xch'acoj ti c'u sjalil li casticoe. Ti jaluc tajmeque,
chalaj acotolic ti yechuque. Ti mu jaluc li casticoe, ja' ta
scuentaic ti much'utic st'ujoje ti xch'unojbeic li sc'ope.

21 ’“Le' xa li Cristoe”, “taj xa li Cristoe”, mi oy much'u
xayutique, mu me xach'unic.
22 Yu'un chtalic ti much'utic tsp'is sbaic ta Cristoe, xchi'uc
ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Chaq'uic iluc syu'elic
yo' xch'unic o lo'loel li crixchanoetique. Yo'onuc slo'loic uc li
much'utic st'ujoj ti Rioxe, pero mu xa xch'unic lo'loel.
23 Li vo'oxuque p'ijanic me, ba'yi me lacalbeic scotol.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 ’Ti c'alal xlaj ech'uc scotol li castico lacalbeique, ja'o
chmac sat li c'ac'ale, ch'abal xa li jch'ulme'tique.
25 Li c'analetique jup'ejtic chp'aj. Chnic scotol li c'usitic oy
ta vinajele.
26 Ja'o chil scotol crixchanoetic ti oy jyu'ele, ti oy jxojobal ti
c'alal xiyal tal ta ba toc ta balamil, vo'on ti co'ol crixchanoo-
tique.
27 Ta jtac ech'el caj'anjeltac ja' chba stsobic tal ta sjunlej
balamil ti much'utic jt'ujoje ti xch'unojic c'usi caloje.

28 ’Na'ic me, c'alal xavilic ti chlaj xa cocojuc yanal li ic'uxe,
ja' chvinaj o ti ch-och xa vo'tique.
29 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic chlaj c'otuc li c'usitic icale,
ja' chvinaj o ti chicha'sut xa tale.
30 Ta melel chacalbeic, oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal
ti jaytos castico lacalbeique.
31 Li vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale mu
xch'ay, persa chc'ot scotol.

32 ’Muc much'u sna' ti c'usi ora chicha'sut tale, mi ja'uc ti
anjeletic ta vinajele, mi vo'onicon mu jna'. Stuc no'ox sna'oj
ti Jtotic Riox ta vinajele.

33 ’Ich'icon no'ox me ta muc', malaicon. C'oponic Riox yu'un
mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal.
34 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ibat ta nome. Li yaj'abteltaque
iyalbe comel ti ac'u xchabibel li snae. Iyac'be comel yabtel
jujun. Li much'u ta xchabi ti'nae, iyalbe comel ti mu me
xvaye, ti ac'u smalaele.
35 Ja' no'ox yechoxuc uc, tsc'an chamalaicon yu'un mu
xana'ic c'usi ora chicha'sut tal vo'on lavajvalicone, mi ta
yochel ac'ubal, o mi ta ol ac'ubal, o mi ta sba yoq'uel quelem,
o mi ta ic'luman.
36 Mu me ch'ayemuc avo'onic chul jtaoxuc.
37 Li vo'oxuque lacalbeic xa ti malaicon no'oxe. Ja' yech
chcalbe scotol crixchanoetic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti isnopic c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Chib xa'ox c'ac'al sc'an li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil
ti ba'yi jtot jme'ticotique, vo'oticotic li j'israeloticotique. Ja'o
c'alal chich' ve'el pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute. Ti
totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel
ta smantaltac Rioxe, isnopic la ti c'u to xi xu' tsmucultsaquic
ti Jesuse yu'un la tsc'an tsmilic.
2 —Más lec mu ya'uc jtsactic lavi ta q'uine naca me licuc o
sjol li jchi'iltactique —xut la sbaic.

Ja' li' yaloj ti icoconbat ta sjol ya'lel nardo ta Betania ti Jesuse
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 Ti c'alal tey ta Betania ti Jesuse, tey la chve' ta mexa ta sna
Simón ti ip to'ox ta leprae. Ja'o la tey ic'ot jun ants, yich'oj
la c'otel slimete meltsanbil ta alabastro ton. Noj la ta ya'lel
muil nichim, nardo sbi. Toyol tajmec stojol. Isc'asbe la snuc'
ti slimetee. Ti sbele iscoconbe la ta sjol ti Jesuse.
4 Oy la jayvo' icapic o.
—¿C'u yu'un ti yech no'ox ta smal li ya'lel nardoe?
5 Más lec ti ixchonuque, yu'un más ta oxib cien denario
stojol ti yechuque. Li stojole xu' chich' me'onetic ti yechuque
—xut la sbaic.
Yu'un la chopol iyilic ti x'elan ispas ti antse.
6 —¿C'u yu'un ti x'elan chavalique? Anchanic xa. Li c'usi
liyac'bee lec.
7 Li me'onetique li' onox achi'inojique, c'usuc no'ox ora xu'
chac'uxubinic. Yan li vo'one muc bu jal li' jchi'ucoxuque.
8 Li antse ispas xa ti c'usi xu' cha'ie. Ti liscoconbe li ya'lel
nardoe, ja' seña ti chimuquee.
9 Ta melel chacalbeic, chvinaj onox ta sjunlej balamil ti
vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile. Chvinaj noxtoc ti
liscoconbe ya'lel nardo li antse —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Ti Judas Iscariotee ja' lajchavo'ic o ta yajchanc'op ti
Jesuse. Ja' la ba sc'opon ti totil paleetique yu'un la tspas trate
ti chac' entrucal ti Jesuse.
11 Ti c'alal iya'i ti totil paleetique, xmuyubajic xa la tajmec.
—Chacac'beticotic taq'uin —xutic la ti Judase.
Ti Judase isa' la ti c'u to xi xu' chac' entrucal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesu-
cristoe
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 Ti c'alal ilic li q'uin ti chich' ve'el pan ti muc bu yich'oj
svuquesobil xch'ute, c'alal tsmilic li ch'iom chijetic scuenta li
sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, li
lajchavo'e isjac'beic la ti Jesuse:
—¿Bu chac'an ti chba jmeltsanticotic li ch'iom chij ti ta jti'tic
ta q'uine? —xutic la.
13 Itaqueic la tal cha'vo' yu'un ti Jesuse.
—Batanic ta Jerusalén. Tey chataic ta be jun vinic scuchoj
jp'ej q'uib ya'al. Ja' nap'letaic ech'el.
14 Ti bu ch-oche xc'ot ac'oponic li yajval nae. Ja' yech xc'ot
avalbeic: "Li' listacoticotic tal li Jchanubtasvaneje: ¿Bu la
jc'olucal chavac'boticotic lanae ti ta jti'ticotic o li chij ta q'uine
xchi'uc li cajchanc'optaque?" xavutic c'otel.
15 Tey chac' avilic jc'ol ta xcha'cojol sjol sna, lec muc',
ch'ubabil xa. Ja' tey xameltsanic li jve'eltique —x'utatic la tal
li cha'vo'e.
16 Italic la, i'ochic la tal ta yutil jteclum. Ja' la yech istaic chac
c'u cha'al i'albatic tal yu'un ti Jesuse. Ja' la tey ismeltsanic ti
ve'lil scuenta q'uine.
17 Ti c'alal i'och orisyone, tsobolic la yulel ta na xchi'uquic
ti Jesuse.
18 Ti c'alal cholol chve'ic ta mexae —Ta melel chacalbeic,
oy junoxuc ti li' tsobol chive'otique chavaq'uicon entrucal
—x'utatic la.
19 Ti c'alal iya'iique, iyat la yo'onic.
—¿Mi vo'on van? —xiic la jujuntal.
20 —Ta alajchava'alique, ja' li much'u jun jpulatu chive'
jchi'uque ja' chiyac' entrucal.
21 Vo'on ti co'ol crixchanootique, chquich' milel chac c'u
cha'al ts'ibabil onox ta sc'op Rioxe. Abol sba li much'u chiyac'
entrucale. Más lec ti manchuc i'ayane —xi la ti Jesuse.
22 Ti c'alal yolel chve'ique, istam la jp'ej pan ti Jesuse.
"Colaval" xut la ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, i'ac'batic la li
lajchavo'e.
—Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal —x'utatic la.
23 Istam la noxtoc jun baso ya'lel uva, "colaval" xut la ti
Rioxe, ja'o la i'ac'batic noxtoc. Iyuch'ic la scotolic.
24 —Li'i ja' jch'ich'el, ja' seña ti chc'ot onox ti c'usi ts'acal to
iyal ti Jtote ti ta jch'ich'el chtoj lamulique.
25 Ta melel chacalbeic ti mu xa bu chcuch' li ya'lel uvae.
Ja'to chcuch' ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac'
jpas mantal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Ti c'alal laj sq'uevujintaic ti Rioxe, ibatic la ta vits Olivotic.
27 —Li' ta jliquele chacomtsanicon acotolic. Ts'ibabil onox:
“Ti Rioxe ta la xac' ta milel li much'u st'ujoj chispasotic
ta mantale. Ti c'alal xmilee, ta la stani sbaic ech'el ti
xchi'iltaque, co'ol la c'u cha'al chij ti ta stani sba ech'el mi
imile li xchabielique”, xi ts'ibabil.
28 Ti c'alal xicha'cuxie, chibat ta Galilea. Tey xa chc'ot
ataicon —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.
29 —Ac'u mi xascomtsan li yane, li vo'one mu xajcomtsan
—xi la li Pedroe.
30 —Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox
ch-oc' xcha'oq'uelal li queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu
xavojtiquinone —x'utat la yu'un ti Jesuse.
31 —Muc ta alel mi co'ol lilajotique. Jamal chcal ti xacoj-
tiquine —xi la tajmec li Pedroe.
Ja' la yech iyal scotolic.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Tey la ic'otic ta Getsemaní sbi xchi'uquic ti Jesuse.
—Chotlanic li'toe yu'un chba jc'opon Riox le'toe —x'utatic
la.
33 Oxvo' no la i'iq'ueic ech'el yu'un ti Jesuse, ja'ic la li
Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane. Ti Jesuse iyat la
yo'on. Yan la sba yo'on iya'i.
34 —Chcat co'on tajmec, chicham ya'el. Comanic li'toe, mu
me xavayic uc —x'utatic la li oxvo'e.
35 Ti Jesuse ijelav to la ech'el jset'. Isquejan la sba, ja'o la
isnijan sba ta balamil noxtoc. Isc'opon la Riox, ja' la isc'anbe
ti xu'uc to mu xchame.
36 —Tot, mu c'usi vocol chava'i. Ti xu'uc to ti mu xichame,
lec. Pero ma'uc me xc'ot li c'usi chal co'on jtuque, ja' ac'u jpas
li c'usi chac'an li vo'ote —xi la ti Jesuse.
37 Isut la tal yo' bu li oxvo'e. Vayemic la yul staelic. I'albat
la li Pedroe:
—Simón, ¿mi vayemot? ¿Mi mu xcuch avu'un junuc ora
ya'el li vayele?
38 Mu me xavayic, c'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usitic
chopole. Ta melel avo'onicuc ac'oponic Riox, pero lapat
axoconique mu xu' yu'un —x'utatic la.
39 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox noxtoc. Ja' no la yech iyal chac
c'u cha'al iyal ta ba'yie.
40 Ti c'alal isut tale, vayemic la yul staelic noxtoc li oxvo'e,
yu'un la mu xcuch cha'iic li vayele. Mu xa la sna'ic c'uxi
chtac'avic.
41 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox yox'ech'elal. Ti c'alal isut tale,
vayemic la yul staelic noxtoc.

—Xu' mi chavayic toe. Mi chacuxic to, cuxic. Más lec ta'luc o xa. Yu'un ista xa yora ti chi'aq'ue entrucal ta stojol jmulaviletic, vo'on ti co'ol crixchanootique.
42 Licanic, batic. Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u chiyac' entrucale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la tey ic'ot ti Judase, ja' lajchavo'ic o ta yajchanc'op ti Jesuse. Xchi'uc la c'otel epal crixchanoetic, oy la yespadaic, oy la ste'ic. Ja' la stacojic ech'el ti totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique.
44 Ti Judase, ti snopoj xa onox ti chac' entrucal ti Jesuse, yaloj xa la c'u x'elan chac' iluc ti Jesuse:
—Ti much'u ta jbuts'e, ja' me xatsaquic. Lec me xachabiic ech'el —xi onox la.
45 Ti c'alal ic'ot ti Judase, inopoj la yo' bu ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej —xut la.
Ja'o la isbuts'.
46 Ja'o la inopoj ti crixchanoetique, istsaquic la ti Jesuse.
47 Oy la jun isloq'ues la yespada, istuch'be la jun xchiquin ti smozo más totil palee.
48 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique:
—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al j'eleq'ue?
49 Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo jujun c'ac'ale, ¿c'u yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele? Ti x'elan tal atsaquicone, ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil comel ta sc'op Rioxe —xi la ti Jesuse.
50 Li buluchvo'e ijatav la scotolic, stuc xa la tey iscomtsanic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti oy jun sva'lej crem ijatave

51 Oy jun sva'lej crem nap'al ital ta spat ti Jesuse. Ch'abal sc'u', jlic no'ox manta svoloj o sba. Itsaque ox.
52 Pero ijatav, c'ajom itabat ta tsaquel ti manta svoloj o sbae. Xt'anet xa ech'el.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse
(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Ti Jesuse iyiq'uic la tal ta stojol ti más totil palee. Istsob la sba scotolic ti totil paleetique, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.

54 Li Pedroe nomnomtic la tijil tal ta spat ti Jesuse. Ti c'alal
iyul ta sna ti más totil palee, ixchi'in la ta chotlej ta ti'na jayvo'
jchabiejtemplo, tey la ic'atin xchi'uc.
55 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'opticotique, lic
la sa'ic cha'vo' xchi'ilic ta meltsanejc'op ti co'ol c'usi chalique
yu'un la tsa'beic smul ti Jesuse yo' la xmile oe. Pero mu la bu
istaic ti cha'vo' co'ol c'usi chalique.
56 Yech no la ti ep jnopmulile, mu la co'oluc ti c'usi chalique.
57 Isva'an la sba yan jnopmulil.
58 —Li vinic li'i ca'yojticotic ti iyal ti xu' tslomes li templo li'i
ti meltsanbil ta c'obole, ti xu' la chchava'an ta oxib c'ac'ale,
mu xa la ta c'oboluc chva'i —xiic la.
59 Mu la co'oluc ti c'usi iyalique.
60 Ti más totil palee isva'an la sba ta o'lol.
—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? ¿Mi yech avaloj chac taje?
—xut la ti Jesuse.
61 Mi jp'el mu la bu itac'av ti Jesuse. Ti totil palee isjac'be la
noxtoc:
—¿Mi vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale?
¿Mi vo'ot Xch'amalot ti Rioxe? —xut la.
62 —Vo'on —xi la ti Jesuse—. Vo'on ti co'ol crixchanootique
chavilic chlic jpas ta mantal crixchanoetic ta syu'el ti Rioxe.
Ts'acal to chil scotol crixchanoetic ti ta toc chicha'sut tale —xi
la ti Jesuse.
63 Ti totil palee isjat la sc'u', yu'un la istabe xa smul ti yaloje.
—¿C'u xa stu cu'untic yan rextico?
64 Ica'itic xa ti tsp'is sba ta Rioxe. ¿C'usi chanopic uc? —xut
la ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope.
—Ac'u chamuc ta jmoj —xiic la.
65 Ti jlome lic la stubtaic ti Jesuse. Ismacbeic la sat, ismajic
la.
—¿Much'u li lasmaje? —xutic la.
Ti jchabiejtemploe imajvanic la uc.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

66 Ti Jesuse tey la ta xcha'cojol jolna. Li Pedroe tey la icom
ta ti'na. Ital la jun squiara ti más totil palee.
67 I'ile la ti tey chc'atin li Pedroe. Iq'uelbat la sat.
—Li vo'ote ja' achi'il li Jesus Nazarete —x'utat la yu'un ti
quiaraile.
68 —Mu xcojtiquin. Mu jna' li c'usi chavale —xi la li Pedroe.
Ja'o la ibat ta ti'be li Pedroe. Ja'o la i'oc' quelem.
69 Li Pedroe i'ile la noxtoc yu'un ti quiaraile.
—Li vinic le'e ja' xchi'il li Jesuse —x'utatic la yu'un quiarail
ti much'utic tey tsobolique.
70 —Mu xcojtiquin —xi la noxtoc li Pedroe.

Ta jliquel o ja' la yech lic albatuc noxtoc yu'un ti much'utic tey tsobolique:

—Yech ti ja' achi'ile yu'un xvinaj ti jgalileaote. Ja' yech chac'opoj chac c'u cha'al chc'opojique —x'utat la.

71 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavalique —xi la.

72 Ja'o la i'oc' xcha'oq'uelal quelem. Li Pedroe iyul la ta sjol ti yech onox i'albat yu'un ti Jesuse: "Ti c'alal mu to'ox choc' xcha'oq'uelal queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone", x'utat onox la yu'un ti Jesuse. Ti c'alal iyul ta sjole, iyoq'uita la sba.

15

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse (Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Ti c'alal isacube, istsob la sbaic scotolic li much'utic oy yabtele: ja' ti totil paleetique, xchi'uc ti cajmeltsanejc'opticotique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Isnopic la c'u x'elan chc'ot stic'beic smul ti Jesuse yo' la x'aq'ue o ta milel yu'un ti coviernoe. Ixchucbeic la ech'el sc'ob, ba la yac'beic entrucal ti covierno Pilatoe.

2 Ti Pilatoe isjac'be la ti Jesuse:

—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale? —xut la.

—Yech —xi la ti Jesuse.

3 Ti totil paleetique ep la isnopbeic smul ti Jesuse.

4 Ti Pilatoe isjac'be la noxtoc ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? Q'uelavil, chalic ti toj ep amule —xut la.

5 Ti Jesuse mu la bu itac'av. Ti Pilatoe xch'ayet xa la yo'on ti muc bu ispac sc'oplal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse (Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

6 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, ti Pilatoe isloq'ues jun jchuquel ti bu junucal tsc'anic loq'uesbel ti jchi'ilticotique.

7 Tey tiq'uil ta chuquel xchi'uc xchi'il ta milvanej jun jchi'ilticotic, Barrabás sbi. Yu'un istsob to'ox sbaic, iscrontainic ti coviernoe.

8 Ti c'alal tey tsobol ti jchi'ilticotique, iyalbeic ti Pilatoe ti ac'u sloq'ues junuc jchuquel chac c'u cha'al tspas onox jujun q'uine.

9 —¿Mi ja' chac'anic ti ta jcolta li'i ti chal ti ja' chaspasic ta mantale? —x'utatic yu'un ti Pilatoe.

10 Ti x'elan iyal ti Pilatoe, yu'un sna'oj ti yit'ixal no'ox yo'onic ti totil paleetique ti iyaq'uic entrucal ti Jesuse.

11 Ti totil paleetique isp'ijubtasic ti crixchanoetique ti ja'
ac'u sc'anic loq'uesbel ti Barrabase.
12 —¿C'usi ta jcha'le li much'u chaspasic ta mantal
chavalique? —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
13 I'avan scotolic noxtoc:
—¡Jipano ta cruz! —xiic.
14 —¿C'usi smul avu'unic? —xi ti Pilatoe.
Más to tsots i'avanic.
—¡Jipano ta cruz! —xiic tajmec.
15 Ti Pilatoe ja' tsc'an ti ich'bil ta muc' yu'un ti crixcha-
noetique, yech'o ti ja' isloq'ues ti Barrabase. Ja'o iyalbe ti
yajsolterotaque ti ac'u yac'beic arsial ti Jesuse. Ti c'alal laj
yac'beique, iyac' orten ti ac'u ba sjipanel ta cruze.
16 Ti yajsolterotac coviernoe iyiq'uic ochel ta yut palacio ti
Jesuse, ja' ti Pretorio sbie. Istsob sbaic scotol ti solteroetique.
17 Islambeic jlic c'u'ul, morado. Ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol.
Ja' la scorona ti ta alele.
18 Lic slabanic.
—¡Toj leclec aba ca'uctic ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac
ta jurioale! —xutic la.
19 Isjisbeic aj ta sjol. Istubtaic. Isquejan sbaic ta yichon ti
Jesuse, iyich'ic ta muc' yilel.
20 Ts'acal to isloc'beic ti morado c'u'ul ti slamojbeic to'oxe,
ja' iyac'beic slap ti sc'u' onoxe. Iyiq'uic ech'el, ba sjipanic ta
cruz.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

21 Ti c'alal iloq'uic ech'el ti solteroetique xchi'uc ti Jesuse,
isnupic ta be jun jchi'ilticotic ta jurioal, ja' stotic li Alejandroe
xchi'uc li Rufoe, Simón sbi. Ti Simone liquem tal ta jun
jteclum, Cirene sbi. Ti solteroetique iyaq'uic ta persa ti
Simone ti ac'u scajan ech'el ta snequeb scruzal ti Jesuse.
22 Ti Jesuse iyiq'uic ech'el yo' Gólgota sbie. Li Gólgotae
“Baquel Jol Anima”, xi smelol.
23 Iyac'beic ya'lel uva capal ta mirra pero muc xuch'.
24 Ti solteroetique isjipanic ta cruz ti Jesuse. Ts'acal to
ixch'acbe sbaic ti sc'u'e. Itajinic isq'uelic ti much'u junucal
chich' julique.
25 Ta baluneb ora sob isjipanic ta cruz ti Jesuse.
26 Ts'ibabil ta sjol scruzal ti c'usi smul ti imile oe. “Li'i ja'
yajpasvanejic ta mantal li jurioetique”, xi ts'ibabil.
27 Oy cha'vo' j'elec' co'ol isjipanic ta cruz xchi'uc ti Jesuse,
jun scruzal ta sbats'ic'ob, jun ta surto. Ti scruzal Jesuse ja' ta
o'lol.
28 Ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe: “Ta
sp'ise ta jmulavil”, xi ts'ibabil.

29-30 Ti much'utic tey i'ech'ique ilabanvanic, isjimulan
sjolic.
—¡Q'uelavil un! Aval ti chalomes li muc'ta temploe, ti xu'
chacha'va'an ta oxib c'ac'ale, yech'o un pojoquic aba un.
Yalanquic tal un —xutic.
31 Ilabanvanic uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
—Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Li stuc une mu
xu' scolta sba un.
32 Mi yech ti ja' chispasotic ta mantal vo'otic li j'israelotique,
ac'uquic yaluc tal ta ora un yo' xquiltic oe, yo' jch'untic oe
—xiic.
Ilabanvanic uc ti cha'vo' j'eleq'ue ti co'ol jipajtic ta cruz
xchi'uc ti Jesuse.
33 Ta ol c'ac'al i'ic'ub. Ta oxib to ora xmal isacub.
34 Ta oxib ora xmal ja'o tsots i'avan ti Jesuse:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —xi. Ti c'usi iyale, "Cajval,
Cajval, ¿c'u yu'un ti acomtsanone?" xi smelol.
35 Oy jayvo' ti iya'iique.
—¡Va'i un! Ja' chapta ti j'alc'op Elíase —xiic.
36 Ja'o ibat ta anil jun ti much'u iya'ie, ba stam tal esponja.
Ists'aj ta binagre, ixoj ta aj, iyac'be sts'uts' ti Jesuse.
—Mu xavac'be. Jq'ueltiquic mi chtal syalesel ta cruz yu'un
ti Elíase —x'utat yu'un ti yantique.
37 Ti Jesuse tsots i'avan noxtoc, ja'o xa iloc' xch'ulel.
38 Ja'o ijat ta o'lol ti muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta temploe.
Ijat yalel c'alal yoc.
39 Ti capitán solteroe tey va'al ta stuq'uil ti Jesuse. C'alal
iyil ti iloc' xch'ulel c'alal laj avanuque —Melel ti ja' xch'amal
Rioxe —xi.
40 Tey jayvo' antsetic noxtoc, nom tsq'uelic ti jipil ta cruz
ti Jesuse. Tey capal li María liquem tal ta Magdalae, xchi'uc
Salomé, xchi'uc otro jun María li sme'ic Josee xchi'uc li "c'ox
Jacobo" sbi cu'unticotique.
41 Ja' li much'utic ixchi'inic ta xanvil ta estado Galilea ti
Jesuse, ti ismac'linique. Ep yan antsetic tey, ja' ti much'utic
tsobol italic ta Jerusalén xchi'uc ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42-43 Ti c'alal icham ti Jesuse, ja'o ta sc'ac'alil ta xchap sbaic
li jchi'ilticotic ti ta xcuxic ta yoc'omale. Tey jun jchi'ilticotic,
José sbi, liquem tal ta jteclum Arimatea. Ti Josee ochem ta
meltsanejc'op cu'unticotic. Ich'bil ta muc'. Smalaoj uc ti chtal
pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Ta smalel c'ac'al ti Josee isnop ti
chba sc'opon ti Pilatoe. Muc bu xi'em, ba sc'anbe spat xocon
ti ánima Jesuse.

44 Ti Pilatoe toj ch'ayel la yo'on ic'ot ti c'alal iya'i ti icham xa
ti Jesuse. Yu'un yiloj ti mu xcham ta ora ti much'utic chjipanat
ta cruze. Istac la ta iq'uel ti capitan solteroe, isjac'be la mi
yech ti icham xa ti Jesuse.
45 Ti c'alal iyal ti capitan solteroe ti icham xae, ti Pilatoe iyac'
la permiso ti xu' chich' ti Josee.
46 Yech'o un ti Josee isman jlic saquil poc', ja'o isyales ta cruz
ti Jesuse. Ispix ta saquil poc', ba stic' ta ch'ojbil ton. Isetetin tal
muc'ta setset ton, ismac o comel li ti'ch'ene.
47 Li María liquem tal ta Magdalae xchi'uc li otro jun Maríae
li sme' Josee, iyilic bu itiq'ue comel ti Jesuse.

16

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Ti c'alal ich'ay c'ac'al ta savaroe, li María liquem tal ta
Magdalae, xchi'uc li Salomee, xchi'uc li otro jun Maríae li sme'
Jacoboe, ismanic la muil ts'i'lel ti chba yac'beic ta spat xocon
ti ánima Jesuse.
2 Sob ta primero c'ac'al xemana, ja' li romincoe, ibatic la yo'
bu telanbil ti Jesuse. Naca la iloc' c'ac'al.
3 —¿Much'u chisetetinbotic loq'uel tana li ton ta ti' ch'ene?
—xut la sbaic.
4 Ti c'alal ic'otique, setetinbil xa'ox la loq'uel li muc'ta ton
macbil o sti'il li ch'ene.
5 I'ochic la, tey la iyilic jun crem yilel, tey la chotol ta
sbats'ic'obic. Nat la sc'u', sac la. Ixi'ic o la tajmec li antsetique.
6 —Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesus Nazarete ti
icham ta cruze. Icha'cuxi xa. Mu xa bu li'i. Q'uelavilic yo' bu
istelanic to'oxe.
7 Ba albeic li Pedroe xchi'uc li yan yajchanc'ope ti ja' ba'yi
chc'ot ta Galilea li Jesuse. Tey chc'ot staic ti c'u cha'al i'albatic
onoxe —x'utatic la li antsetique.
8 Li antsetique anil la iloq'uic. Xt'eleletic xa tal ta xi'el. Mu
la much'u iyalbeic ta be, ja' la ti xi'emique.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol María Magdala ti Jesuse
(Jn. 20.11-18)

9 Ti c'alal icha'cuxi ti Jesuse sob ta primero c'ac'al xemana,
ja' li romincoe, ba'yi iyac' sba iluc ta stojol li María liquem tal
ta Magdalae, ja' ti iloq'uesbat vucvo' pucuj ta yo'one.
10 Li Maríae tal la yal ti iyil ti Jesuse. Ja' la i'albatic li
much'utic ixchi'inic to'oxe. Chat la yo'onic ch-oq'uic la yul
staelic yu'un li Maríae.
11 C'alal iya'iic ti icha'cuxi xa ti Jesuse, ti iyil li Maríae, muc
la xch'unic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol cha'vo' viniquetic ti Jesuse
(Lc. 24.13-35)

12 Ts'acal to ti Jesuse iyac' la sba iluc ta be ta stojol cha'vo'
ti ixchi'inic to'oxe. Muc la xojtiquinic ta ora yu'un la ma'uc
iyilic.
13 Li cha'vo'e isutic la tal li' ta Jerusalene, ja' la tal albaticuc
li yantique ti iyilic ti Jesuse, pero muc la xch'unic noxtoc.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel iyac'be comel ti buluchvo' ya-
jchanc'ope
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Más to ts'acal iyac' la sba iluc ta stojolic li buluchvo'e, ja'o
la yolel chve'ic.
—¿C'u yu'un ti mu xach'unic tajmeque? —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.
Yu'un la muc xch'unic ti c'alal i'albatic yu'un ti much'utic
iyilic ti cha'cuxieme.
15 I'albatic la yu'un ti Jesuse:
—Batanic ta sjunlej balamil. Ba albeic scotol crixchanoetic
ti vo'on xu' chcac' cuxlicuc ta sbatel osile.
16 Ti much'utic ta xch'unique, ti chich'ic vo'e, ja' chcuxiic ta
sbatel osil. Yan ti much'utic mu xch'unique jmoj sc'oplal ch-
ochic ta c'oc' ta sbatel osil.
17 Ti much'utic ta xch'unique chaq'uic iluc ti oy jlequilal
jyu'elale. Vo'on ta jyu'el ta sloq'uesic pucujetic ta yo'onic li
crixchanoetique. Chc'opojic ta ora ta yan o c'opetic.
18 Ac'u mi oy bu tstaic ta piquel quiletel chon, ac'u mi
x'ac'batic beneno, mu xchamic o. Ti c'alal xac' sc'obic ta sba
li jchameletique, ta x'ech' li chamele —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse
(Lc. 24.50-53)

19 Ti c'alal laj c'oponaticuc comele, ja'o la ibat ta vinajel ti
Cajvaltic Jesuse. Tey c'ot chotluc ta sbats'ic'ob ti Rioxe, tey
tspas mantal xchi'uc.
20 Li yajchanc'optaque iloq'uic ta yalel a'yuc ta sjunlej
balamil ti c'usitic iyal comele. Icoltaatic ta yalel a'yuc yu'un
ti Cajvaltique. Iyaq'uic iluc ti oy slequilal syu'elale, ja' ivinaj
o ti ja' yaloj comel ti c'usitic iyalic a'yuque.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI LUCASE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

1-4 Jtotic Teófilo, vo'ot ti ich'bilot ta muq'ue, ep xa much'utic
ists'ibaic ta vun ti c'usitic ispas iyal ti Cajvaltic Jesuse ti c'alal
i'ay li' ta sba balamile. Ja' liyalboticotic ti much'utic iyilic
c'u x'elan iyac' iluc slequilal syu'elal ti Jesuse, ti ja' itunic ta
svinajesel ti c'usitic iyale. Ijnop uc ti ja' lec chajts'ibabe scotol
li c'usitic ica'i tal ta sliquebe. Yech'o un, jtotic Teófilo, xcholet
chajts'ibabe yo' xana' o lec ti yech ti c'u x'elan lachanubtasate.

Ja' li' yaloj ti iyal jun anjel ti ta x'ayan ti Juan j'ac'-ich'vo'e

5 Ti c'alal ochem ta coviernoal ta estado Judea ti Erodese,
oy la jun yajpaleic li j'israeletique, Zacarías la sbi. Li
j'israeletique oy jayq'uex yajpaleic yu'un sjeljel sbaic ti chtu-
nic ta muc'ta temploe. Ti jq'uexe Abías sbiic. Ja' la tey tiq'uil
ti Zacaríase. Elisabet la sbi ti yajnile. Ti smuc'tatot ti ta más
vo'ne ti Elisabete, ja' la ti Aarone.
6 Ti Cajvaltique yiloj ti lec yo'on xchi'uc yajnil ti Zacaríase.
Yu'un la xch'unojic ti c'usitic yaloj ti Cajvaltique, yech'o ti
ch'abal smul i'ileique.
7 Pero ch'abal la xch'amal yu'un la mu sna' x'alaj ti Elisa-
bete. Me'el mol xa la.
8 Ti Zacaríase xchi'uc ti xchi'iltac ta paleale ic'ot la sc'ac'alil
ti chtunic yu'un Riox ta stemploique yu'un tsjel onox sbaic
juq'uex ti paleetique.
9 Ti jq'uex ta xtunique ja' la stalelic ti chtajinic jujun c'ac'ale
yu'un la tsq'uelic much'u junucal chc'ot ta sba ti chba yac'
pom ta yut temploe. Ti c'alal itajinique, ja' la ic'ot ta sba ti
Zacaríase.
10 Ti c'alal ch-och yaq'uic pom ta yut templo ti paleetique, li
yan crixchanoetique tey la tsc'oponic Riox ta ti' templo.
11 Ti c'alal tey chac' pom ta yut templo ti Zacaríase, ja'o la
ital jun anjel ta vinajel. Tey la va'al iyul ta sts'el smexail yav
yac'lel pom ta stuq'uil sbats'ic'ob ti Zacaríase.
12 Ti c'alal iyil anjel ti Zacaríase, mu xa la sna' c'usi tspas, ixi'
la tajmec.
13 —Zacarías, mu xaxi'. Iyich' xa ta muc' ti c'usi avalbe li
Rioxe. Ta x'ayan yol lavajnile. Crem ta x'ayan. Juan xavac'be
sbiin.
14 Ti c'alal x'ayane, xamuyubajic xa. Ep ti much'utic
xmuyubajique.

15 Yu'un ta xtun tajmec yu'un li Rioxe. Muc bu chuch' pasem ya'lel uva, muc bu chuch' pox. Ta ch'util to'ox chich' tal Ch'ul Espíritu.
16 Ep achi'iltac ta israelal ta xictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal x'albatic yu'un ti Juane, ja' chich'ic ta muc' li Rioxe.
17 Ja' ba'yi chtal ti Juane, ja' ts'acal to chtal li Cajvaltique. Ti Juane co'ol sp'ijil, co'ol syu'el xchi'uc ti j'alc'op Elias ti ta vo'nee. Ja' chtal yalbe lachi'iltaque ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole yo' sc'uxubinic o li xch'amalic ta jup'ej nae, yo' xich'ic o ta muc' li Rioxe, yo' xich'ic o ta muc' ti c'alal xul li Cajvaltique —x'utat la yu'un ti anjele.
18 —¿C'uxi ta jna' mi yech li c'usi avalbone? Yu'un molon xa, me'el xa li cajnil uque —xut la anjel ti Zacaríase.
19 —Vo'on Gabrielon, teon ta sts'el xchotleb li Riox ta vinajele. Ja' listac tal. Ja' tal calbot ava'i ti ch-ayan jun acreme.
20 Lavi mu xach'un ti c'usi lacalbee, chapas ta uma'. Ja'to chjam ti c'alal x'ayan ti acreme. Ta onox x'ayan ti c'usi ora snopoj li Rioxe —x'utat la ti Zacaríase.
21 Ti crixchanoetic tey ta ti' temploe, smalaojic la chloc' tal ti Zacaríase.
—¿C'usi van tspas ti yilel mu xloc' tale? —xiic la.
22 Ti c'alal iloc' tale, uma' xa la. Ta sc'ob xa la iyac' iluc ti c'usi ispase. Ja' la iyul o ta sjolic ti oy c'usi i'ac'bat yil ta yut templo yu'un ti Rioxe.
23 Ti c'alal its'aqui ti jayib c'ac'al chtun ta templo ti Zacaríase, isut la ech'el ta sna.
24 Ixchi'in la yol ti yajnile, ja' ti Elisabete. Ti c'alal oy xa la xch'ute, vo'ob la u tey ta sna.
25 "Ti Cajvaltique iyil ti chislaban li crixchanoetique, yech'o ti lisc'uxubine. Mu xa bu xocolon", xi la isnopilan ti Elisabete.

Ja' li' yaloj ti iyal jun anjel ti ch-ayan ti Jesuse

26 Svaquibal xa'ox la u ixchi'in yol ti Elisabete, ti Rioxe istac la tal noxtoc ti anjel Gabriele. Tey la ic'ot ta jteclum Nazaret ta estado Galilea.
27 C'ot la sc'opon jun tojol tseb, María la sbi. C'ubanbil xa'ox la. José la sbi ti vinique. David la sbi ti smuc'tatot ti ta vo'nee.
28 —Vo'ot last'uj li Rioxe. Li' xchi'inojote. Muc much'u yan tseb ta xt'uje chac c'u cha'al li vo'ote —x'utat la yu'un anjel ti Maríae.
29 Ti c'alal iya'i c'usi i'albat yu'un anjel ti Maríae, mu xa la sna' c'uxi chtac'av.
30 —María, mu xaxi', chatun yu'un li Rioxe.
31 Chavayantas jun crem. Jesús xavac'be sbiin.
32 Ja' Xch'amal Riox ta vinajel. Ja' chtal tunuc yu'un Riox li' ta sba balamile. Ja' ch-och ta pasmantal. Ja' chaspasic ta

mantal chac c'u cha'al ispas ta mantal achi'iltac ti amuc'tatot
David ti ta vo'nee.
33 Ja' no'ox ti ta sbatel osil chaspasic ta mantale, vo'oxuc li
j'israeloxuque —x'utat la yu'un ti anjele.
34 —¿C'uxi ta jchi'in col ti muc bu quiloj vinique? —xi la ti
Maríae.
35 —Ja' ta syu'el Ch'ul Espíritu ti chachi'in avole. Ti avol ch-
ayane, ch'abal smul yu'un ja' Xch'amal li Rioxe.
36 Chcal ava'i ti ch-ayan screm lanamtalchi'il Elisabete.
Ac'u mi me'el xa, ac'u mi mu sna' x'alaj, pero svaquibal xa u
ixchi'in yol.
37 Mu c'usi tsots cha'i li Rioxe —x'utat la yu'un ti anjele.
38 —Lec ti mi yech tsc'an ti Cajvaltique. Ac'u spas chac c'u
cha'al avalbone —xi la ti Maríae.
Ti c'alal laj yal ti anjele, ibat la.

Ja' li' yaloj ti ba svula'an Elisabet ti Maríae

39 Ts'acal to iloc' la ech'el ti Maríae, sujom la ibat ta jun
jteclum ta vitstic ta estado Judea.
40 Ja' la tey nacal ti Zacaríase. Tey la ic'ot ti Maríae.
—¿Mi li'ote, me'? —xi la c'otel.
—Li'one —xi la ti Elisabete.
41 Ti Elisabete, ti c'alal iya'i ti ja' María ti ic'opoje, tsots la
ibac' ti yole. Ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue.
42 Tsots la ic'opoj:
—Muc much'u yan tseb ta xt'uje yu'un Riox chac c'u cha'al li
vo'ote. Ta scotol li unetique muc much'u yan lec ch-ile yu'un
li Rioxe chac c'u cha'al ti avol vo'ote.
43 Mu c'usi jtu ti vo'ot tal avula'anon ti sme'ot Cajvale.
44 Ti c'alal lac'opoje, tsots ibac' li col ta jch'ute yu'un
xmuyubaj xa.
45 Lec ti ach'un ti c'usi layalbe ti Cajvaltique yu'un chc'ot
onox ti c'usi iyale —x'utat la yu'un Elisabet ti Maríae.
46-47 Itac'av la ti Maríae:
Coliyal Cajvaltic jun co'on tajmec ti chtal stojbon jmule.
48 Ac'u mi mu c'u jtu chi'ile pero chitun yu'un ti Rioxe.
Ti jayq'uex crixchanoetic ta to x'ech'ic li' ta sba balamile,
"I'ac'bat bentisyon yu'un ja' iyayantas ti Cajvaltic Jesu-
cristoe", xi jc'oplal yu'unic.
49 Ti Rioxe oy slequilal syu'elal.
Lec tajmec ti c'usi iyul ta jtojole
yech'o un ac'u quich'tic ta muc' ti Rioxe.
50 Ti mi chich'ic ta muc' Riox li crixchanoetic ti ch-ech'ic li' ta
sba balamile,
ta xc'uxubinatic.
51 Ti Rioxe yac'oj iluc ti stuc no'ox oy syu'ele.
Tspajes ti much'utic ta stoy sbaique,

ja' ti much'utic p'ij ti yalojique,
yo' mu spasic o ti c'usitic snopoj tspasique.
52 Mi ja' yech tspasic li jyu'eletique, ta xloq'uesatic.
Ja' ch-ochic ti much'utic mu sna' stoy sbaique.
53 Ti much'utic tsc'anic lecubtasbel yo'onique ta xlecubtas-
batic.
Yan ti much'utic lec yo'onic ti yalojique, ja' mu xlecubtasbatic.
54 Vo'otic li j'israelotique, chixc'uxubinotic onox ti jayvo'
quich'ojtic ta muq'ue.
Mu onox xch'ay sc'oplal ti c'u x'elan i'albatic ti vo'ne mole-
tique.
55 I'albat onox ti jmuc'tatotic Abraame ti ta xc'uxubinat ta
sbatel osil xchi'uc vo'otic li smomotique,
xi la ti Maríae.
56 Ti Maríae ixchi'in la sbaic ta naclej oxib u xchi'uc ti
Elisabete. Ti c'alal iloc' oxib ue, isut la ta sna.

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Juan j'ac'-ich'vo'e

57 Ti c'alal ista yual icol ti Elisabete, crem la i'ayan ti yole.
58 Ti xchi'iltac Elisabete xchi'uc ti slac'nataque, iya'iic la ti
ic'uxubinat yu'un ti Rioxe, ti i'ayan xa yole. Xmuyubajic xa la.
59 Ti c'alal ista vaxaquib c'ac'al yayanel ti unene, iyac'beic
la yich' circuncisión. Ti xchi'iltaque isnopic la ti ja' ta xich'be
sbi ti stote.
60 —Ma'uc chich'be sbi li stote. Juan chcac'beticotic sbiin
—xi la ti sme'e.
61 —¿C'u yu'un ti Juan chavac'beic sbiine? Yu'un muc
much'u yech sbi junuc cu'untic li'toe —x'utat la yu'un ti
xchi'iltaque.
62 Isjac'beic la ti stot unene. Iyac'beic la seña ta sc'obic ti
ac'u yal c'usi sbi chac'be ti screme.
63 Ti Zacaríase isc'an la jpech c'ox tabla, ists'iba la: "Juan
chcac'be sbiin", xi la. Xch'ayet xa la yo'on scotolic.
64 Ja'o la ijam ye ti Zacaríase, lic la c'opojuc.
—Colaval ti ac'uxubinoticotique —xut la ti Rioxe.
65 Ixi' la tajmec scotol ti slac'nataque. Ti much'utic tey
nacajtic ta vitstic ta estado Judeae, iya'i la scotolic.
66 Ti much'utic iya'ie "¿C'usi van yabtel li crem taje?" xi la
isnopilanic.
Ti creme chabibil la yu'un ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti iyalbe sc'oplal Cajvaltic Jesucristo ti Zacaríase

67 Ti Zacaríase, ja' ti stot unene, ich'amunbat la ye yu'un ti
Ch'ul Espíritue, iyal la ti c'usi po'ot xa xc'ote.
68-69 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Cajvaltic, vo'otic li
j'israelotique,
chistacbotic tal Jtojmulil, vo'otic ti st'ujojotic onoxe.

Oy slequilal syu'elal.
Ja' smom ti Davide ti lec tajmec itun yu'un Rioxe ti vo'nee.
70 Ti Rioxe ixch'amunbe ye ti yaj'alc'optac ti vo'nee.
71 Iyalic onox ti ta xc'ot yora ti mu xa bu chispasotic ta mantal li much'utic chiscrontainotique, ti sc'ac'alotic yo'onique.
72 Chixc'uxubinotic onox chac c'u cha'al i'albatic ti vo'ne moletique.
Yech'o un chquiltic ti mu onox xch'ay xa'i ti c'usi iyalbe ti vo'ne moletique.
73-74 Ja' jc'oplaltic ti i'albat ti jmuc'tatotic Abraame ti ta onox xc'ot yora ti mu xa bu chispasotic ta mantal li jcrontatique,
yo' mu xa c'usi xixi'otic o ta yich'el ta muc' ti Rioxe.
75 Yech'o un jun co'ontic chquich'tic ta muc' ti c'u sjalil cuxulotic li' ta sba balamile.
76 Li vo'ote, crem, ti c'alal xach'ie, vo'ot yaj'alc'opot ti Rioxe ta vinajele.
Yu'un vo'ot ba'yi chavalbe sc'oplal ti Cajvaltique, ja' ts'acal to chtal ti stuque.
Vo'ot ba'yi chlic avalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole,
ti ac'u yich'ic ta muc' ti Cajvaltic c'alal xule.
77 Vo'otic ti st'ujojotic onoxe,
vo'ot chavalbe li jchi'iltactique ti ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe
ti mi ta xch'unic ti ja' tstoj jmultic ti Cajvaltique.
Ti mi ixch'unique, ta xcuxiic ta sbatel osil.
78 Ti Jtotic Rioxe ta slequil no'ox yo'on ti chixc'uxubinotique, ti chistacbotic xa tale.
Lec ti li' chul ta jlumaltique.
79 Ja' tstoj jmultic yo' ti lec xiyilotic o ti Rioxe.
Ja' ta xch'aybe sc'oplal ti chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile,
xi la ti Zacaríase.
80 Tsots la yo'on ich'i ti creme. Stuc la ba nacluc ta xocol balamil. Ti c'alal ista yora isvinajesbe sc'oplal ti Cajvaltique, li xchi'iltac ta israelale tey la istsob sbaic ech'el, ba la ya'iic c'usi chal ti Juane.

2

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Jesuse
(Mt. 1.18-25)

1 Ti preserente Augusto Césare ja'o la scuentainoj sjunlej balamil ti c'alal i'ayan ti Juane. Isloq'ues la mantal ti ac'u ba yac' ta tsaquel sbiic scotol ti crixchanoetique.

2 Ja'o la isliquesic yech ti c'alal tiq'uil ta coviernoal ta estado
Siria ti Cirenioe.
3 Yech'o la ti ba yac' ta tsaquel sbiic scotol ti crixchanoetic
ta jujun slumale.
4-5 Ti Josee iloc' la ta jteclum Nazaret ta estado Galilea, ibat
la ta estado Judea. Ic'ot la ta jteclum Belén yu'un la ja' tey
ayanem ti smuc'tatot ti ta vo'nee, ja' la ti Davide. Ja' la slumal
ti Jose uque, yech'o la ti tey ba yac' ta tsaquel sbiic ta Belén
xchi'uc ti yajnile, ja' ti Maríae. Pero mu to'ox la bu chcol.
6 Ti c'alal teyic ta Belene, ja'o la icol ti Maríae.
7 Noj xa la istaic ti otele. Na vacax xa la i'ac'bat xch'amunic.
Tey la i'ayan ti sba yole. Isvol la ta poc', ispuch'an la ta yav
sve'el vacax ti unen creme.

Ja' li' yaloj ti ic'oponatic yu'un anjel ta vinajel ti jchabichijetique

8 Ta ti' Belene oy la tey jayvo' jchabichijetic ta ac'ubaltic.
9 Ja' la tey istac tal jun anjel ti Cajvaltique. Ti Cajvaltique
xlebluj la yulel xojobal yo' bu ti jchabichijetique. Ti c'alal
iyilique, ixi'ic la tajmec.
10 —Mu xaxi'ic. Yu'un oy c'usi lec chacalbeic yo' jun o
avo'on acotolic vo'oxuc li j'israeloxuque.
11 Nax i'ayan ta Belén li much'u ta stoj amulique. Ja' st'ujoj
Riox ti chaspasic ta mantale. Ja' Cajvaltic.
12 Chacalbeic c'u x'elan chataic li unene. Volbil ta poc', tey
puch'anbil ta yav sve'el vacax —x'utatic la yu'un ti anjele.
13 Ja'o la ivinaj epal anjeletic ta vinajel.
14 ¡Lec tajmec yo'on li Riox ta vinajele!
Chc'uxubin li crixchanoetique yo' spas o ta jun yo'onique, xiic
la.
15 Ti c'alal isut ta vinajel ti anjeletique —Batic ta Belén che'e.
Ba jq'ueltic c'usi ic'ot chac c'u cha'al liyalbotic ti Cajvaltique
—xut la sbaic ti jchabichijetique.
16 Sujom la ibatic. Ti c'alal ic'otique, tey la istaic ti Maríae
xchi'uc ti Josee. Ti unene tey la puch'ul ta yav sve'el vacax
istaic.
17 Ti c'alal laj sq'uelic ti unene, isvinajesbeic la sc'oplal.
Iyalic la noxtoc ti c'usi i'albatic yu'un ti anjele.
18 Ti much'utic iya'i ti c'usi iyal ti jchabichijetique, xch'ayet
xa la yo'onic.
19 Ti Maríae muc la xch'ay xa'i ti c'usitic iyal ti jchabichije-
tique, isnopilan la c'usi smelol.
20 Ti c'alal isutic ti jchabichijetique, “Coliyalbotic Riox”, xiic
la ech'el, yu'un iya'iic xa, iyilic xa ti c'usi i'albatic yu'un ti anjel
ta vinajele.

Ja' li' yaloj ti ibat xchi'uquic ta muc'ta templo ti Jesuse

21 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'al yayanel ti unen creme, iyich'
la circuncisión. Jesús la iyac'beic sbiin yu'un la ja' yech iyal ti
anjele ti c'alal ch'abal to'ox ta ch'utile.
22 Sts'ibaoj onox ti Moisese ti c'u sjalil mu xu' xbatic ta
templo ti c'alal chcolic ti yajnilique. Ti c'alal its'aqui yu'un ti
María, ibat la ta muc'ta templo ta Jerusalén xchi'uc ti Josee,
yu'un la ba yalbeic ti Rioxe ti ja' yu'un ti sc'oxcremique.
23 Yu'un ja' onox yech yaloj mantal ti Rioxe ti ts'ibabil
comele: “Scotol li sba ach'amalique, mi creme, ja' cu'un”, xi
onox.
24 Iyac'beic la smoton Riox noxtoc yu'un ja' onox yech
yaloj mantal ti Rioxe: “Mi ch'abal xchije, ac'u sq'uelanbon
cha'cotuc toltora, o mi cha'cotuc paloma”, xi onox.
25 Oy to'ox la jun j'israel tey ta Jerusalene, Simeón la sbi. Lec
la yo'on, yich'oj la ta muc' ti Rioxe. Smalaoj la chtal ti much'u
chloq'uesatic o ta sc'ob ti preserente ta Romae. Ti Simeone
chi'inbil xa ono la yu'un ti Ch'ul Espíritue.
26 Albil xa la yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja'to la ta xcham c'alal
xilbe sat ti Cristoe ti st'ujoj Riox ch-och ta pasmantale.
27 Ti Simeone i'albat la yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ac'u la batuc
ta muc'ta temploe. Ja'o la ibatic ta templo ti Josee, xchi'uc ti
María, xchi'uc ti unene, yu'un la ba spasic chac c'u cha'al chal
li mantale. Tey la c'ot staic ta ti' templo ti Simeone.
28 Ti Simeone ispet la ti unene, “colaval”, xut la ti Rioxe.
29 Cajval, lavi iquil xa ti c'usi avalbone, jun co'on chicham,
vo'on ti chitun avu'une.
30-31 Yu'un iquil xa li much'u atac tal stoj jmulticotique ti
jaylajuntosoticotic li' ta sba balamile.
32 Li namal crixchanoetique ja' luz chc'ot yu'unic ya'el yu'un
chilic ti xu' chcuxiic ta sbatel osil uque.
Li' iyul ta jlumalticotic li much'u ta stoj li jmulticotique.
Ja' chvinaj o ti at'ujojoticotique, ti ac'anojoticotique,
xi la ti Simeone.
33 Ti Josee xchi'uc ti sme' unene xch'ayet xa la yo'onic ti oy
sc'oplal ti unene.
34-35 —Ac'u yac'boxuc bentisyon ti Rioxe —x'utatic la yu'un
ti Simeone.
—Lavole ja' chvinaj o c'u x'elan yo'on li jchi'iltactic ta
israelale. Chcrontainat tajmec, mu xc'ane tajmec yu'un jlom
li jchi'iltactique. Chlic avat o avo'on ti mu xc'anee. Pero
oy jlom jchi'iltactic ti chlecub o yo'onique —x'utat la yu'un
Simeón ti María.
36 Ja'o la tey ta ti' templo jun j'israelal ants, Ana la sbi.
Yaj'alc'op Riox la. Fanuel la sbi ti ánima stote. Ja' la smuc'tatot
ti Aser ti ta más vo'nee. Me'el xa la ti Anae. Vucub no'ox la
jabil oy smalal yu'un la icham ti vinique.

37 Oy xa la ochenta y cuatro sjabilal ti me'anal antse. Scotol
la c'ac'al chc'otilan ta ti' templo. Tey la chba sc'opon Riox,
chicta la yot baq'uintic.
38 Ti Simeone ja'o la yolel chal ti c'usi tal spas ti unene ti
c'alal tey ic'ot ti Anae. Ti Anae "colaval ti ital xa li much'u
ta stoj li jmulticotique", xut la ti Riox uque. Ts'acal to la
isvinajesbe sc'oplal ti unene. Iyalbe la scotol li xchi'iltac ta
Jerusalene, ja' ti much'utic smalaojic ti chtal ti much'u ta stoj
li jmultique.

Ja' li' yaloj ti isutic ech'el ta Nazaret ti Josee xchi'uc ti Maríae

39 Ti Josee xchi'uc ti Maríae, ti c'alal laj spasic scotol ti c'usitic
yaloj ti Rioxe, isutic la ta steclumalic ta Nazaret ta estado
Galilea.
40 Lec la ich'i ti Jesuse. P'ij la tajmec. Ac'bil la bentisyon
yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tey itae ta muc'ta templo ti Jesuse ti c'alal c'ox to'oxe

41 Ti stot sme' ti Jesuse chc'otic onox la jujun jabil ta
Jerusalén ta q'uin, ja' la sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti
ba'yi stot sme'ic li j'israeletique.
42 Ti c'alal oy xa'ox la lajcheb sjabilal ti Jesuse, ibat la ta
q'uin uc yu'un la ja'o xa yech sjabilalic chlic baticuc ta q'uin
li cremotique.
43 Ti c'alal ilaj ti q'uine, isutic la ta snaic ti Josee xchi'uc ti
Maríae. Ti scremique tey la icom ta Jerusalén. Muc la xilic bu
icom.
44 Isnopic la ti xchi'uc ech'el ti xchi'iltaque. Ti c'alal ix-
anavic xa'ox jun c'ac'ale, isjac'beic la ti xchi'iltaque xchi'uc
ti much'utic xojtiquinique.
45 Pero mu la bu istaic. Icha'sutic la ta Jerusalén. Ti c'alal
ic'otique, c'ot la sa'ic.
46 Ta yoxibal to la c'ac'al istaic ta yut jp'ej na ti tsacal xchi'uc
muc'ta temploe. Tey la chotol ta o'lol yo' bu stsoboj sbaic ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Tey
la cha'i c'usi chalic li jchanubtasvanejetic yilele. Oy la c'usi
tsjac'ulan ti Jesuse.
47 Li jchanubtasvanejetique xch'ayet xa la yo'onic ti naca
lec smelol c'usi isjac' ti Jesuse, xchi'uc ti c'u x'elan itac'ave.
48 Ti Josee xchi'uc ti Maríae, ti c'alal iyilic ti tey xchi'uc
jchanubtasvanejetic ti scremique, xch'ayet xa la yo'onic uc.
—Crem, ¿c'u yu'un ti x'elan chapase? Lajsa'ticotic xa
tajmec. Icat co'onticotic ti muc bu lajtaticotic ta sa'ele —xi la
ti sme'e.
49 —¿C'u yu'un ti chasa'icone? ¿Mi mu xana'ic ti li'on ta sna
li Jtote? —xi la ti Jesuse.

50 Ti Josee xchi'uc ti Maríae muc la xa'ibeic smelol c'usi iyal
ti Jesuse.
51 Tsobol xa la isut xchi'uquic ta Nazaret ti Jesuse. Ti c'u
sjalil tey tsobol xchi'uquique, lec la ixch'un mantal. Ti sme'e
muc la xch'ay xa'i ti c'u x'elan itac'av c'alal tey ta temploe,
xchi'uc ti lec ixch'un mantal c'alal tey ta snae.
52 Ich'i la ti Jesuse, c'unc'un la iyul xch'ulel. C'unc'un la
ivinaj ti lec i'ile yu'un ti Rioxe, ti lec i'ile yu'un ti crixchanoe-
tique.

3

*Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'oplal Cajvaltic Jesús ti Juan j'ac'-
ich'vo'e*
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1-2 Ti Tiberio Césare svo'lajunebal xa'ox la jabil yochel ta
preserenteal ta Roma ti c'alal lic yal a'yuc sc'oplal Cajvaltic
Jesús ti Juane. Ja'o la ochem ta coviernoal ta estado Judea ti
Poncio Pilatoe. Ja'o la ochem ta coviernoal ta estado Galilea ti
Erodese. Ja'o la ochem ta coviernoal ta estado Iturea xchi'uc
ta estado Traconite ti yits'in Erodese ti Felipe sbie. Ja'o la
ochem ta coviernoal ta estado Abilinia ti Lisániase. Ja'o la
ochemic ta totil paleal yu'un j'israeletic ti Anase xchi'uc ti
Caifase. Ja'o la tey ta xocol balamil ti Juane, ti screm Zacaríase.
Ja'o la i'albat yu'un Riox ti chal a'yuc sc'oplal ti Cajvaltic
Jesuse.
3 Ti Juane tey la i'ech' ta ts'el uc'um Jordán.
—Ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic vo' yo' xayaq'uic
o ta pertonal ti Rioxe —xiulan la ech'el.
4 Ti Isaíase ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, sts'ibaojbe onox
sc'oplal ti Juane. Ja' yech ists'iba chac li'i:
Ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal.
Tsots ch-avetaj ta xocol balamil:
“Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
5 Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique yo' lec xabatic oe.
Ja' ta slecubtas co'ontic.
6 Ja' tstoj jmultic jcotoltic
yu'un ja' chtaque tal yu'un ti Rioxe”,
xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox ti Isaíase.
7 Ep la tajmec ti much'utic c'ot sc'anic ich'vo'e.
—Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone. Ti c'alal cha'i ti
chtal c'oc' li chone, chjatav. Ja' yechoxuc uc. ¿Mi'n ava'iic xa
ya'el ti chavich'ic castico ti tal ac'anic ta ora li ich'vo'e?
8 Mi chavich'ic vo'e, ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic spasel
li c'usitic chopole. Mu me xanopic yech chac li'i: “Ja'

jmuc'tatoticotic ti Abraame, yech'o un chicuxioticotic onox
ta sbatel osil uc", mu me xachiic. Chacalbeic, ti Rioxe xu'
tsc'atajes ta smom Abraam li tonetic li'i.
9 Li vo'oxuque co'oloxuc xchi'uc te'el lo'bol ti chopol ta
lo'bel sate. Tombil xa yeq'uelal ta yoc yu'un chboje loq'uel
scotol. Chich' chiq'uel —x'utatic la yu'un ti Juane.
10 —¿C'usi ma tsc'an ta jpasticotic un che'e? —xutic la ti
Juane.
11 —Mi oy cha'lic ac'u'e, q'uelanbo jlicuc li much'u ch'abal
sc'u'e. Mi oy ave'ele, q'uelanbo li much'u ch'abal sve'ele
—x'utatic la yu'un ti Juane.
12 Ic'otic la jayvo' jc'an-loc'-c'usiticuc yu'un la yo'onuc
yich'ic vo' uc.
—Jchanubtasvanej, li vo'oticotique ¿c'usi tsc'an ta jpasti-
cotic uc? —xutic la ti Juane.
13 —Mu me xac'anbeic más li sloc' c'usiticuque. Ja' no'ox
yech yepal xac'anic ti c'u cha'al avich'ojic mantale —x'utatic
la yu'un ti Juane.
14 Tey la jayvo' solteroetic noxtoc.
—Ali vo'oticotique ¿c'usi tsc'an ta jpasticotic uc? —xutic la
ti Juane.
—Mu me much'u xasibtasic, mu me xasa'ic mulil yo' xatsac-
vanic oe, yo' xac'anic o taq'uine. Junuc o avo'onic ti c'u yepal
chatojatique —x'utatic la yu'un ti Juane.
15 Ti crixchanoetique smala smalaic la chul ti much'u st'ujoj
Riox chtal pasvanuc ta mantale. Ti c'alal iyilic ti muc bu chule
—Ja' nan stuc li Juane ti chtal chale —xiic xa la.
16 —Li vo'one ja' no'ox chacac'beic ich'vo'. Yan ti much'u
ts'acal to chtale, más oy syu'el. Li vo'one mi ja'uc yaq'uil
xonob, mu xjituj cu'un yu'un mu c'u xitun o. Ja' chayac'be
achi'inic ti Ch'ul Espíritue ti co'ol xchi'uc c'oq'ue yu'un ja'
tsloq'ues o li c'usitic chopol ta avo'onique.
17 Ti much'utic tsc'anic loq'uesbel li c'usitic chopol ta
yo'onique, ja' chbatic ta vinajel. Yan ti much'utic mu sc'anic
loq'uesbele, ja' ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Co'ol xchi'uc ti
much'u ta sjic'a strigoe. Ti c'alal xlaj sjic'ae, ta xch'ol ta stenal.
Li yoctaque ta xchic' —x'utatic la yu'un ti Juane.
18 Ti Juane oy to la ep c'usitic lec iyalbe li xchi'iltac ta
israelale. Ja' la iyalbe ti li' xa ti much'u sc'oplal chtal pasvanuc
ta mantale.
19 Ti covierno Erodese iyalbe la ti c'usitic chopol tspase.
Iyalbe la ti chopol ti ispojbe yajnil ti yits'ine. Ti antse Erodías
la sbi.
20 Pero muc la xch'un ti Erodese. Más to la stoyel iya'i, istic'
o la ta chuquel ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Ti c'alal yolel chac' ich'vo' ti Juane, ja'o la tey ic'ot ti
Jesuse, iyich' la vo' uc. Isc'opon la Riox. Ti c'alal yolel tsc'opon
Rioxe, ijam la li vinajele.
22 Iyal la tal ta sba ti Ch'ul Espíritue, co'ol la xchi'uc paloma
yilel. Ja'o la ichi'ine yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ti Rioxe ic'opoj la
tal ta vinajel:
—Vo'ot Jch'amalot. Jc'anojot tajmec. Jun co'on avu'un
—x'utat la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'usitic sbi ti smuc'tatot ti sme' ti Jesuse
(Mt. 1.1-17)

23 Ti Jesuse oy xa nan treinta sjabilal ti c'alal lic yal a'yuc li
sc'op Rioxe. Ti crixchanoetique iyalic la ti ja' screm ti Josee
pero ma'uc. Ti Jesuse ja' smom ti Elie ti stot Maríae.
24 Ti stot Elie Matat sbi. Ti stot Matate Leví sbi. Ti stot Levie
Melquí sbi. Ti stot Melquie Jana sbi. Ti stot Janae José sbi.
25 Ti stot Josee Matatías sbi. Ti stot Matatíase Amós sbi. Ti
stot Amose Naum sbi. Ti stot Naume Esli sbi. Ti stot Eslie
Nagai sbi.
26 Ti stot Nagaie Maat sbi. Ti stot Maate Matatías sbi. Ti stot
Matatíase Semei sbi. Ti stot Semeie José sbi. Ti stot Josee Judá
sbi.
27 Ti stot Judae Joana sbi. Ti stot Joanae Resa sbi. Ti stot
Resae Zorobabel sbi. Ti stot Zorobabele Salatiel sbi. Ti stot
Salatiele Neri sbi.
28 Ti stot Nerie Melquí sbi. Ti stot Melquie Adi sbi. Ti
stot Adie Cosam sbi. Ti stot Cosame Elmodam sbi. Ti stot
Elmodame Er sbi.
29 Ti stot Ere Josué sbi. Ti stot Josuee Eliezer sbi. Ti stot
Eliezere Jorim sbi. Ti stot Jorime Matat sbi.
30 Ti stot Matate Leví sbi. Ti stot Levie Simeón sbi. Ti stot
Simeone Judá sbi. Ti stot Judae José sbi. Ti stot Josee Jonán
sbi. Ti stot Jonane Eliaquim sbi.
31 Ti stot Eliaquime Melea sbi. Ti stot Meleae Mainán sbi. Ti
stot Mainane Matata sbi. Ti stot Matatae Natán sbi.
32 Ti stot Natane David sbi. Ti stot Davide Isaí sbi. Ti stot
Isaie Obed sbi. Ti stot Obede Booz sbi. Ti stot Booze Salmón
sbi. Ti stot Salmone Naasón sbi.
33 Ti stot Naasone Aminadav sbi. Ti stot Aminadave Aram
sbi. Ti stot Arame Esrom sbi. Ti stot Esrome Fares sbi. Ti stot
Farese Judá sbi.
34 Ti stot Judae Jacov sbi. Ti stot Jacove Isaac sbi. Ti stot
Isaaque Abraam sbi. Ti stot Abraame Taré sbi. Ti stot Taree
Nacor sbi.
35 Ti stot Nacore Serug sbi. Ti stot Serugue Ragau sbi. Ti stot
Ragaue Peleg sbi. Ti stot Pelegue Eber. Ti stot Ebere Sala sbi.

36 Ti stot Salae Cainán sbi. Ti stot Cainane Arfajad sbi. Ti stot
Arfajade Sem sbi. Ti stot Seme Noé sbi. Ti stot Noee Lamec sbi.
37 Ti stot Lameque Matusalén sbi. Ti stot Matusalene Enoc
sbi. Ti stot Enoque Jared sbi. Ti stot Jarede Malaleel sbi. Ti
stot Malaleele Cainán sbi.
38 Ti stot Cainane Enós sbi. Ti stot Enose Set sbi. Ti stot Sete
Adán sbi. Ti stot Adane ja' ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1 Ti Jesuse chi'inbil xa la loq'uel yu'un ti Ch'ul Espíritue ti
c'alal iloc' ta uc'um Jordane. Iyulesbat la ta sjol ti chbat ta
xocol balamile.
2 Cha'vinic la c'ac'al tey i'ilbajinat ta xocol balamil yu'un ti
pucuje. Muc la xve' pero muc la xvi'naj. Ts'acal to la ivi'naj.
3 —Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, alboquic li ton li'i
ac'u c'atajuc ta pan —x'utat la yu'un ti pucuje.
4 —Ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu ta panuc no'ox chicux-
ioticotique. Ja' tsc'an ta jch'unbeticotic noxtoc li c'usitic
chiyalboticotic ti Rioxe —xi la ti Jesuse.
5 Ti pucuje iyic' la muyel ta jp'ej toyol vits ti Jesuse. Ora la
iyac'be yil sjunlej balamil ta syu'el xchi'uc ti c'u x'elan tspasic
mantal li jyu'eletique.
6 —Chacac'be acuentain sjunlej li balamile yo' xayich' o
ta muc' scotol li crixchanoetique. Yu'un vo'on jcuentainoj,
yech'o un xu' chcac'be ti much'u sc'an co'on chcac'bee.
7 Ti mi chaquejletaone, mi chavich'on ta muq'ue, chacac'be
acuentain sjunlej —x'utat la yu'un ti pucuje.
8 —Batan, Satanás. Mu jch'un li c'usi chavalbone. Ts'ibabil
ta sc'op Riox ti stuc no'ox chquich'ticotic ta muc' ti Rioxe, ti ja'
ta jpasticotic ti c'usi tsc'ane —x'utat la yu'un Jesús ti pucuje.
9 Ti pucuje iyic' la ech'el ta Jerusalén ti Jesuse. Isva'an la ta
jol templo. Ti c'alal tey xa'ox la va'ajtic ta jol temploe,
—Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, jip aba yalel.
10 Ts'ibabil ta sc'op Riox ti “chastacbe tal anjeletic ti Rioxe
yo' mu c'u xapas oe.
11 Ja' stsacoj chac'ot yo' mu xayayij o ta tone”, xi ts'ibabil
—x'utat la yu'un pucuj ti Jesuse.
12 —Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox ti mu xu' jq'uelbeticotic
yo'on ti Rioxe —x'utat la yu'un Jesús ti pucuje.
13 Ti c'alal iyil ti pucuje ti mu c'usi xch'un jtosuc ti Jesuse,
iyicta la jayib c'ac'al.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 Ti Jesuse isut la ech'el ta Galilea. Spas la yu'un scotol
ta syu'el ti Ch'ul Espíritue. Ivinaj la sc'oplal ta sjunlej estado
Galilea xchi'uc ti butic nopol xile, ti naca lec li c'usitic tspase
xchi'uc li c'usitic chale.
15 Ichanubtasvan la ta bic'tal temploetic yu'un li xchi'iltac
ta israelale.
—Toj lec ta xchanubtasvan li jchi'iltic le'e —xiic la ti crix-
chanoetique.

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta steclumal ta Nazaret. Ti
c'alal ic'ot sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique, ibat la ta templo
teyo'e yu'un la nopem onox xa'i ti chc'otilane. Iva'i la, yu'un
la ja' tsc'an chapta li sc'op Rioxe.
17 I'ac'bat la li balbil vun ti sts'ibaoj comel ti Isaiase ti
yaj'alc'op Rioxe. Ti c'alal isjilch'un li vune, ja' la ista yo' bu
chal chac li'i:
18 Li vo'one li' xa xchi'inojon ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti
Rioxe.
St'ujojon ti Rioxe ti vo'on chcalbe li much'utic abol sbaic ta
mulile ti xu' chcac' cuxlicuc ta sbatel osile.
Yu'un co'ol xchi'uc jchuqueletic ti tsc'anic loq'uesele.
Co'ol xchi'uc ma'satetic ti tsc'anic jambel satique.
Co'ol xchi'uc mozoiletic ti tsc'anic loq'uesele.
19 Ti Rioxe listac tal ta yalel a'yuc ti ista xa yora chac' iluc ti
c'anvaneme,
xi la ts'ibabil ti yo' bu iyapta ti Jesuse.
20 Ti c'alal ilaje, isbal la li vune, ja' la iyac'be ti much'u tey
chtun ta temploe. Ichoti la. Li much'utic teye isq'uelic la
tajmec ti Jesuse.
21 —Lavie ic'ot xa li c'usi ts'ibabil ta sc'op Riox ti ava'iique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
22 Lec la iya'i scotolic ti c'usitic iyal ti Jesuse. Xch'ayet o xa
la yo'onic ti lec ti c'usitic iyale.
—¡Pero ja' screm ti Josee! —xut la sbaic.
23 —Oy much'utic ja' yech chalic: “Mi yech chaval ti jpox-
tavanejote, poxtao aba atuc. Ti mi lecot xae, ja'to yech
ta jch'unticotic o ti jpoxtavanejote”, xiic. Ja' no'ox yech
avo'onicuc avalbecon: “Paso li' ta jteclumaltic chac c'u cha'al
apas ta Capernaume. Ti mi apase, ja'to yech ta jch'unticotic o
ti oy ayu'ele”, avo'onicuc avuticon uc.
24 ’Ta melel chacalbeic, ti much'utic chalic a'yuc li sc'op
Rioxe, mi chbatic ta yan o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan
ta steclumal stuquique mu x'ich'batic ta muc'.
25 Ta melel chacalbeic, ti c'alal li' to'ox ta sba balamil ti Elías
yaj'alc'op Rioxe, oy ep me'anal antsetic li' ta jlumaltique. Oxib

jabil xchi'uc o'lol muc xac' vo'. Tsots i'ech' vi'nal ta sjunlej jlumaltic.
26 Ti Elíase muc xtaque ech'el ta sna me'anal antsetic li' ta jlumaltique. Tey itaque ech'el ta sna jun me'anal ants ti ma'uc jchi'iltique, tey nacal ta jteclum Sarepta. Nopol xil sba xchi'uc jteclum Sidón.
27 Ja' no'ox yech c'alal cuxul to'ox ti Eliseo yaj'alc'op Rioxe, ep jchi'iltactic ip ta lepra, pero mi jun muc xet'esbe ti xchamele. Ja' no'ox iyet'esbe xchamel ti Naamane ti liquem tal ta Siriae —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
28 Ti c'alal iya'iic ti much'utic tey tsobol ta temploe, icapic o la tajmec.
29 Istsaquic la loq'uel ta jteclum ti Jesuse, iyiq'uic la muyel ta jolvits yu'un la tsjipic ox ta ch'en. Li jteclume tey no'ox ta ch'ut vits.
30 Pero ti Jesuse xcaquet xa la jelavel ta o'lol crixchanoetic, ibat la.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun vinic ti Jesuse (Mr. 1.21-28)

31 Ti Jesuse ibat la ta jteclum Capernaum ta estado Galilea. Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique, i'och la ta templo teyo'e, ichanubtasvan la.
32 Ti much'utic teye xch'ayet xa la yo'onic ti c'u x'elan ichanubtasvane. Yu'un la lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe.
33 Tey la jun j'israel ta templo, ochem la pucujetic ta yo'on. I'avan la.
34 —¿C'usi acuentaoticotic o, Jesús Nazaret? ¿Mi'n tal atacoticotic ech'el yo' bu chba quich'ticotic casticoe? Jna'oj much'uot. Vo'ot Xch'amalot ti Rioxe, vo'ot ti ch'abal amule —xi la.
35 Ti Jesuse ispajes la ti pucujetique ti xch'amunojbe ye ti vinique.
—Anchanic, loc'anic ta yo'on li vinique —xut la.
Ti c'alal iloc' ta yo'on ti vinique, ijipe la comel ta lum yu'un ti pucujetique, pero muc la xyayij.
36 Xch'ayet xa la yo'onic ti crixchanoetique:
—¿Much'u onox le'e ti oy syu'ele, ti ta xch'unbat smantal yu'un ti pucujetique? —xut la sbaic.
37 Ti x'elan ispas ti Jesuse, ora la ivinaj ta scotol jteclumetic xchi'uc ta scotol parajeletic ti tey no'ox ta sts'el Capernaume.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe (Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Ti c'alal iloc' ta templo ti Jesuse, ibat la ta sna Simón. Ti sni'me'el Simone tilem la tajmec.
—Abulajan q'uelbon li jni'me'ele —xut la ti Jesuse.

39 Ti Jesuse inopoj la ech'el yo' bu puch'ul ti jmeme'tique,
iyal la ti ac'u tup'uc sc'ac'ale. Ora la itup', lic la mac'linvanuc.

Ja' li' yaloj ti icol yu'un ep jchameletic ti Jesuse
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Ti c'alal ich'ay c'ac'ale, li much'utic oy yajchamele tey
la yic'ojbeic c'otel ti Jesuse, c'usuc no la chamelal cha'iic. Ti
Jesuse xcholet la iyac' sc'ob ta sba ti jchameletique, icol la
scotolic.
41 Ep la noxtoc ti much'utic iloq'uesbat pucuj ta yo'onique.
Ti c'alal iloc' ti pucujetique, i'avanic la.
—Vo'ot Xch'amalot ti Rioxe —xiic la.
Yech'o un ti pucujetique muc la x'aq'ue c'opojicuc más
yu'un ti Jesuse, yu'un la sna'ojic ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan
ta mantale.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta estado Galilea ti Jesuse
(Mr. 1.35-39)

42 Ti c'alal isacub ta yoc'omale, iloc' la ta jteclum ti Jesuse,
ibat la yo' bu ch'abal crixchanoe. Ti crixchanoetique isa'ic la
tajmec. C'alal istaique, yo'onicuc la spajesic, mu la xaq'uic
ech'el.
43 —Persa chba calbe ya'iic li jchi'iltactic ta yantic jteclume
ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Yu'un ja' tacbilon o tal
ti chcal a'yuque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
44 Ti Jesuse xcholet la iyal ta bic'tal temploetic ta estado
Galilea ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti istaic ep choy ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

1 Ti Jesuse tey la ic'ot ta ti'nab Genesaret tey no'ox ta estado
Galilea. Ep la istsob sba crixchano yo' bu ti Jesuse. Snet'net'
xa la sbaic ech'el yu'un la tsc'an cha'iic ti c'usitic chal ti Jesuse.
2 Ti Jesuse tey la iyil cha'cot xocol canova ta sts'el ti'nab. Li
yajvaltaque tey la ta xchuc' snuti'ic ta ti'nab yu'un la tsacchoy
yabtelic.
3 Ti Jesuse i'och la ta jcot canova, ja' la scanova li Simone.
—Xanubtaso loq'uel jset'uc lacanovae —x'utat la li Simone.
Ti Jesuse ichoti la ta yut canova, ja'o la lic xchanubtas li
crixchanoetic tey lamal ta ti'nabe.
4 Ti c'alal laj chanubtasvanuque —Lacanovae xanubtaso
ech'el ta snabil li vo'e. Ja' tey xajip lanuti'ique. Ja' tey chataic
ep choy —x'utat la yu'un Jesús li Simone.
5 —Jchanubtasvanej, sjunul ac'ubal li'abtejoticotic pero
muc bu ijtaticotic. Lavi vo'ot chavale, ta jipticotic ta vo' li
stsacobil jchoyticotique —xut la ti Jesuse.

6 Ti c'alal isjip ochel ta vo' li stsacobil xchoyique, inoj la
tajmec ta choy. Chjat xa la ti snuti'ique.
7 Isvelu la tal yan xchi'ilic yu'un la tsc'anic coltael. Italic la.
Inoj la ta choy xcha'cotol ti canovae. Jutuc xa la muc xmuc
yalel yu'un la toj ol li choye.
8 Ti c'alal iyil li Simon Pedroe ti inoj ta choy xcha'cotol ti
canovae, isquejleta la ti Jesuse.
—Cajval, mu xachi'inon. Li vo'one jmulavilon —xut la.
9 Ti x'elan iyale, yu'un la xch'ayet xa o yo'onic ti ep tajmec
istaic choy xchi'uc li xchi'iltaque.
10 Ja' no'ox yech xch'ayet xa la yo'onic uc li Jacoboe xchi'uc
li Juane, ja' li scremotic Zebedeoe, yu'un la ja' xchi'il sbaic ta
tsacchoy xchi'uc li Simone.
—Mu me xaxi'. Ta jel avabtel. Chba avic'bon tal crixcha-
noetic —x'utat la yu'un Jesús li Simone.
11 Ja' no'ox la ti isloq'uesic ta ti'nab ti scanovaique, iyictaic
o la li tsacchoye, ja' la ba xchi'inic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Ti c'alal tey ta jun jteclum ti Jesuse, tey la ic'ot jun j'israel,
ip la ta lepra. C'alal iyil Jesús ti vinique, isquejan la sba ta
yichon, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.
—Cajval, ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe,
yu'un jna'oj ti vo'ot xu' chavet'esbone —xi la ti vinique.
13 Ti Jesuse iyac' la sc'ob ta sba ti jchamele.
—Ech'uc che'e —xut la.
Ora la i'ech'.
14 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot
lachamele. Ja' no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox
chac c'u cha'al yaloj ti Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti
lecot xae —xut la ech'el vinic ti Jesuse.
15 Pero más to la ivinaj ti chet'es chamel ti Jesuse. Más to
la ep crixchanoetic tey ic'otic yu'un la tsc'an cha'iic li c'usitic
chale, tsc'anic la et'esbel xchamelic.
16 Ti Jesuse oy la ibat stuc ta xocol balamil, ba la sc'opon
Riox.

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob jun vinique
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Ti j'ech'ele xyaquet la ta xchanubtasvan ti Jesuse. Tey
la chotajtic jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Talemic la ta
scotol c'ox jteclumetic ta estado Galilea, xchi'uc la ta estado
Judea, xchi'uc la ta jteclum Jerusalén. Ti Jesuse iyac' la iluc sle-
quilal syu'elal Riox, iyet'esbe la xchamel scotol li jchameletic
italique.

18 Tey la ic'ot jayvo' j'israeletic, sq'uechojic la c'otel ta pop
jun xchi'ilic, ch'abal la yip jun yoc sc'ob. Tsc'an ox la ch-ochic
xchi'uquic ta yut na, chba ox la spuch'anic ta yichon ti Jesuse.
19 Pero muc la sta ochel sbeic yu'un la toj noj ti nae. Solel la
imuyic ta bana yu'un pach'al. Ixch'ojic la jset', tey la isyalesic
xchi'uc spop ti jchamele. Tey la ic'ot ta stuq'uil ti Jesuse.
20 Ti Jesuse iyil la ti xch'unojic ti oy syu'ele.

—Jchi'iltic, ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut la ti
jchamele.

21 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Ri-
oxe xchi'uc ti jfariseoetique, "¿much'u li'i ti tsp'is sba ta Rioxe?
Muc much'u xu' chiyac'botic pertonal yu'un li jmultique, ja'
no'ox ti Rioxe", xi la ta yo'onic.

22 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi tsnopique.

—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique?

23 Ti x'elan icalbe li vinique ti "ac'bilot xa pertonal yu'un
lamule", xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech, yu'un mu
vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti: "Lican,
xanavan", xichiotique. Pero ja' tsc'an chaq'uelic mi chc'ot
sc'op ti much'u yech chale.
24 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique.
Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox
ta xcac'be pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba
balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

—Vo'on chacalbe, lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana
—x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

25 Ora la ilic. Iyil la scotolic ti iyich' ech'el ti spope, ibat la ta
sna. "Colaval", xut la ech'el ti Rioxe.
26 C'alal iyil ti crixchanoetique, xch'ayet xa la yo'onic.

—Coliyal Riox muc bu xquiltic o yech ti x'elan tspase —xiic
la.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Levie
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Ti c'alal laj spas yech ti Jesuse, iloc' la teyo'e. Iyil la jun
jc'an-loc'-c'usiticuc, tey la chotol ta xchotleb yo' bu tsc'anbe li
sloc' c'usiticuque. Leví la sbi li vinique.

—La', batic —x'utat la yu'un ti Jesuse.

28 Li Levie iyicta la li yabtele, ja' la ixchi'in ech'el ti Jesuse.

29 Ts'acal to li Levie iyic' la ech'el ta sna ti Jesuse, iyac'be la
sve'el. Ep la xchi'il ta c'an-loc'-c'usiticuc istac ta iq'uel. Oy to
la much'utic yan iyic'. Ixchol la sbaic ta mexa scotolic xchi'uc
ti Jesuse.

30 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Ri-
oxe xchi'uc ti jfariseoetique, chopol la iyilic ti tsobol chve'
xchi'uc jc'an-loc'-c'usiticuc ti Jesuse.

—¿C'u yu'un ti tsobol chave' achi'uquic li jc'an-loc'-
c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic
tspasique? —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un ti Jesuse.

31 Ja' la itac'av ti Jesuse:

—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej. Ja'
no'ox ti much'utic ipe.

32 Li vo'one ma'uc tal jsa' li much'utic ch'abal smul ti
yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Oy la much'utic c'ot sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li
yajchanc'optac Juane ep ta ech'el chicta yotic tsc'oponic Riox.
Ja' no'ox yech noxtoc li yajchanc'optac jfariseoetique —xutic
la ti Jesuse.

34 Itac'av la ti Jesuse:

—C'alal teotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li
jnupunele, mu ja'uc o chquicta cotic.

35 Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu
xicta yotic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.

36 'Muc much'u tsjat jset'uc li yach'c'u'e ti tspac'an o li
sc'a'c'u'e. Mi yech tspase, yech chixtalan li ach' c'u'ule. Mi
ja'uc onox snupin yu'un tsmuts li ach'e. Ja' no'ox yech ti
much'utic ta xch'unic ti vo'on no'ox chcac' cuxlicuc ta sbatel
osile, ach' xa li c'usitic tspasique, mu xa spasic ti c'usitic
ispasic to'oxe.

37 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel uvae, muc much'u ta xch'ol
ta poco' nuculal chivo. Ti mi ta xch'ol ta poco' nucule, ti c'alal
xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal. Yech no'ox ta
xch'ay noxtoc li yave.

38 Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach' yav chich' ch'olel oe.

39 Ti much'u nopem xa'i yuch'el li paseme, mu sc'an ti bu
chi' toe. "Más lec chca'i li paseme", xiic —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

6

Ja' li' yaloj ti isc'asic jaychev trigo ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique li jayvo' tsobol
chanavic xchi'uc ti Jesuse, ja'o la i'ech'ic xchi'uc ta be ta
trigoaltic. Isc'asic la jaychev trigo, isju' la sc'uxic.
2 I'ileic la yu'un jayvo' jfariseo.
—¿C'u yu'un chac'asic trigo ta sc'ac'alil ta jcuxtique?
—x'utatic la yu'un ti jfariseoetique.
3 Ja' la itac'av ti Jesuse:
—¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox ti c'usi ispas ti
Davide c'alal ivi'naj xchi'uc ti xchi'iltac ta xanvile?
4 Tey ic'otic ta templo. Ti Davide ja' isc'an sve' ti pan ta ba
mexae ti smotoninoj ti Rioxe. Ac'u mi yaloj ti Rioxe ti ja' no'ox
tsve'ic li paleetique, pero isve'ic xchi'uc xchi'iltac ti Davide.
Pero muc bu ista o smul uc.
5 'Vo'on ti co'ol crixchanootique, vo'on yajvalon li sc'ac'alil
ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique, ti Jesuse i'och la
ta jun biq'uit templo, ichanubtasvan la. Tey la jun vinic
smoch'oj la sba sni'tac sbats'ic'ob.
7 Tey la jayvo' li much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe xchi'uc la jayvo' jfariseoetic. Ja' la tspa'iic
ti Jesuse. Ta la sq'uelic mi oy chet'es chamel ta sc'ac'alil ta
xcuxique yo' la stabeic o smul ti yalojique.
8 Ti Jesuse sna'oj la li c'usi tsnopique.
—La' va'lan li' ta o'lole —xut la ti vinic smoch'oj sba sni'tac
sbats'ic'obe.
Ti vinique tey la ba va'luc ta o'lol.
9 Ti Jesuse isc'opon la ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel
ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique:
—Oy c'usi chajac'beic. Ta sc'ac'alil ta jcuxtique ¿c'usi yaloj
ti Rioxe ti xu' jpastique? ¿Mi xu' jpastic li c'usitic leque, o mi ja'
ta jpastic li c'usitic chopole? ¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel li
much'utic ipe, o mi tey no'ox jq'uelojtic chamicuc? —xut la.
10 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti much'utic tey chotajtique.
—Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat la yu'un Jesús ti
vinique.
Istuq'uibtas la, lec xa la icom ti sc'obe.
11 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Ri-
oxe xchi'uc ti jfariseoetique, icap o la sjolic. Isnopic la c'usi
xu' ta xcha'leic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ist'uj lajchavo' yajchanc'op ti Jesuse
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 Ti c'alal ja'o yech ispase, imuy la ech'el ta vits ti Jesuse, ba
la sc'opon Riox. Sjunul la ac'ubal tey isc'opon Riox.
13 Ti c'alal isacube, istsob la scotol ti much'utic ixchi'in
scotol c'ac'ale. Ja'o la ist'uj lajchavo' ti ta xchi'in oe, ti ta stac
ech'el ta yalel a'yuc li c'usitic chale. Apoxtoletic isbiinic.
14 Li lajchavo' it'ujeique, ja' sbiic li'i: Simón, Pedro la
i'ac'bat sbiin yu'un ti Jesuse. Xchi'uc Andrés, ja' yits'in li
Pedroe. Xchi'uc Jacobo, xchi'uc Juan, xchi'uc Felipe, xchi'uc
Bartolomé.
15 Xchi'uc Mateo, xchi'uc Tomás, xchi'uc otro jun Jacobo
screm Alfeo. Xchi'uc Simón ti stic'oj sba ta partido zelotee.
16 Xchi'uc Judas, ja' sbanquil yits'in sba xchi'uc li Jacoboe.
Xchi'uc Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel ep jchameletic ti Jesuse
(Mt. 4.23-25)

17 Ti c'alal iyalic tal ta yoc vits xchi'uc Jesús li lajchavo'e
xchi'uc ti much'utic ixchi'inic ti c'alal i'ay ta vitse, tey la lamal
ep crixchanoetic c'ot staic ta stentejtic. Oy la jlom liquemic
tal ta estado Judea xchi'uc ta jteclum Jerusalén. Oy la jlom
liquemic tal ta chib jteclum Tiro xchi'uc Sidón li ta sts'el
ti'mare. Yu'un la ba ya'iic c'usi chal ti Jesuse. Isc'anic la
et'esbel xchamelic noxtoc.
18 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique ic'otic la noxtoc.
Iloq'uesbat la scotolic ti pucujetic ochem ta yo'onique.
19 Ti crixchanoetique yo'onuc la spiquic ti Jesuse yu'un la
iyilic ti ta slequilal syu'elal no'ox i'ech' ti chamele.

Ja' li' yaloj ti much'utic chil to jun yo'onique xchi'uc ti much'utic chil to svocolique
(Mt. 5.1-12)

20 Li lajchavo'e iq'uelbat la satic yu'un ti Jesuse.
—Vo'oxuc ti povreoxuque, chavilic to ta ts'acal ti jun
avo'onique yu'un chlic spasoxuc ta mantal ti Rioxe.
21 'Vo'oxuc ti abol abaic ta vi'nal lavie, chavilic to ta ts'acal
ti jun avo'onique yu'un chayac'beic c'usitic chtun avu'unic ti
Rioxe.
'Vo'oxuc ti cha'oq'uic lavie, chavilic to ta ts'acal ti jun
avo'onique yu'un ja' chaspatbe avo'onic ti Rioxe.
22 'Vo'oxuc ti mu sc'an sq'uel asatic li crixchanoetique, ti
chasnutsique, ti chasp'ajique, ti chopol c'usi chayalbeic o ti
avich'ojicon ta muc' vo'on ti co'ol crixchanootique, chavilic
to ta ts'acal ti jun avo'onique.
23 Junuc no'ox avo'onic ti c'alal yech chc'ote, yu'un lec ti
c'usi chc'ot ataic ta vinajele. Li much'utic mu sc'an sq'uel
asatique ja' onox yech ispasic ti smuc'tatotic ti ta más vo'nee.
Abol sba ixcha'leic ti yaj'alc'optac Rioxe.

24 ’Vo'oxuc ti jc'ulejoxuque, ti mu c'usi palta chava'iique,
chavil to avocolic ta ts'acal yu'un mu c'usi chayac'beic ti
Rioxe.
25 ’Vo'oxuc ti noj ach'utic lavie, chavilic to vi'nal ta ts'acal.
’Vo'oxuc ti chatse'inic lavie, chavil to avocolic yu'un chavat
avo'onic chavoq'uita to abaic ta ts'acal.
26 ’Vo'oxuc ti lec chayilic li crixchanoetique, mu c'usi bal o
yu'un chavil to avocolic ta ts'acal. Yu'un ja' yechoxuc chac c'u
cha'al ti much'utic isp'is sbaic ta yaj'alc'optac Riox ti ta más
vo'nee. Yech no'ox ti lec i'ileic yu'un ti crixchanoetique.

*Ja' li' yaloj ti ac'u jc'uxubintic ti much'utic chiscrontaino-
tique*
(Mt. 5.38-48; 7.12)
27 ’Vo'oxuc ti li' chava'iic li c'usitic chcal lavie, chacalbeic.
C'uxubino acrontaic. Ti much'utic mu sc'an sq'uel asatique,
lec me xac'oponic, xacoltaic.
28 Mi chopol ti c'usitic chayalbeique, mu me c'usi chopol
xavalbeic uc. C'oponbeic Riox yo' xlecub o yo'onique.
29 Ti mi oy much'u chasmajbe jot xocon asate, albo ti xu'
smaj xcha'jotole. Ti mi oy much'u chaspojbe apimilc'u'e,
ac'bo. Ac'bo noxtoc li jlom ta yute.
30 Ti mi oy much'u chasc'anbe li c'usuc avu'une, ac'bo. Ti
mi oy much'u tspoj li c'usi avu'une, mu me xac'anbe sutel.
31 Mi chac'an ti lec chayil li crixchanoetique, ja' tsc'an ti lec
chavil uque.
32 ’Pero mi ja' no'ox ac'anojic li much'utic sc'anojoxuque,
mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li much'utic
chopol sjole.
33 Ti mi ja' no'ox chac'uxubinic li much'utic
chasc'uxubinique, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc
xchi'uc li much'utic chopol sjole.
34 Ti mi ja' no'ox chavac'beic xch'amun ataq'uinic li much'u
avilojic ti sna' sutese, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc
xchi'uc li much'utic chopol sjole. Yu'un ja' no'ox chac'be
xch'amun staq'uinic li much'utic yilojic ti sna' sutesele.
35 Li vo'oxuque tsc'an chac'uxubinic li much'utic
chascrontainique. Tsc'an lec chavilic scotol crixchanoetic.
Ti mi oy c'usi chaxch'amunbee, ac'bo, ac'u mi mu sutes, yo'
xvinaj o ti xch'amaloxuc ti Rioxe, yo' xata o ep amotonic ta
vinajele. Ti Rioxe sc'uxubinoj li much'utic chopol sjol uque ti
mu sna' xalic colaval ti c'alal oy c'usi tstabeic Rioxe.
36 Ja' más lec c'uxubinvananic chac c'u cha'al
chc'uxubinvan ti Jtotic Riox ta vinajele.

Ja' li' yaloj ti mu me jnopbetic smul jchi'iltique
(Mt. 7.1-5)

37 ’Mu me xanopbe smul achi'ilic yo' ti mu xayalbe o ti Rioxe
ti oy amule. Mi oy bu ista smul avu'unic lachi'ilique, aq'uic
ta pertonal yo' ti xayac'beic o pertonal yu'un amulic ti Riox
uque.
38 Ac'beic c'usi chtun yu'un lachi'ilique yo' ti xayac'beic o
c'usi chtun avu'unic ti Riox uque. Más to ep cha'ac'batic li
vo'oxuque. Ja' chac c'u cha'al li much'utic ts'acal chac' li
c'usi chaq'ue, ti lec tsnojese, ti chtanij xa loq'uel ta sti'ile, ja'
yech chavich'ic ti c'usi chtun avu'unic li vo'oxuque. Ti mi ep
chavaq'uique, ja' no'ox yech ep cha'ac'batic uc. Ti mi jset'
chavaq'uique, ja' no'ox yech jset' chayac'beic ti Riox uque
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
39 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Li much'u ma'sate mu stac' xac'be yil be li xchi'il ta
ma'satile. Co'ol chp'ajic ta ch'en.
40 Li jchanvune mu co'oluc sna'ic xchi'uc yajmaestro yu'un
ja'to ta xchan. Ti c'alal xchane, co'olic xa. Yech'o un t'ujic ti
much'u chac'anic ti chaxchanubtasique.
41 ’Ac'u mi mu c'usi más chopol tspas lachi'ile, li vo'ote
yochelot ta sq'uelel. Mu xava'i aba ti más to chopol li c'usi
chapase.
42 “Chopol ti x'elan chapase”, xavut lachi'ile, pero ¿c'uxi
chap'ijubtasvan ti más to chopol c'usitic chapas li vo'ote?
Li vo'ote chanop ti mu c'usi chopol chapase. Mi chac'an
chap'ijubtas lachi'ile, ja' tsc'an ti vo'ot ba'yi chavicta spasel
li c'usitic chopole. Mi avil xa ti lecote, xu' xa xap'ijubtas
lachi'ile.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jnoptique ja' yech chloc' ta quetic
(Mt. 7.15-20; 12.33-35)

43 ’Ja' chac c'u cha'al li te'el lo'boletique, ti bu onox leque,
lec li sate. Ti bu onox chopole, chopol li sate. Mu scap sba li
leque xchi'uc li chopole.
44 Ti c'u x'elan sat li jtec' te'e ja' chvinaj o mi lec, mi chopol.
Muc bu xavilic ic'ux ta jtec' ch'ix, muc bu xavilic uva ta
macom.
45 Ja' no'ox yech li much'u lec yo'one lec chc'opoj, lec c'usi
tsnop. Li much'u chopol sjole chopol chc'opoj, chopol c'usi
tsnop. Ti c'u x'elan ta snopique ja' yech chloc' ta yeic.

Ja' lo'il scuenta cha'vo' vinic ti ismeltsan snaic ya'ele
(Mt. 7.24-27)

46 ’¿C'u yu'un ti “Cajval, Cajval” xavuticone ti muc bu cha-
pasic li c'usitic icale?
47 Ti much'u cha'i li c'usitic chcale, mi ta xch'une, chacalbe
ava'iic c'u x'elan.
48 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ismeltsan sna ta ba tone. Nat
isjoc' yalel ja'to ti ista li tone. Ja'to tey isliquesbe li stanal

yoque. Ital tsots vo', inoj li uc'ume, icajtsaj c'alal ba osil, ic'ot yo' bu li nae. Li pana xocon nae inoj. Pero muc xlom yu'un ta ba ton smeltsanoj.

49 Ti much'u cha'i li c'usitic chcale, mi mu xch'une, co'ol xchi'uc jun vinic ti ta ba balamil ismeltsan snae, ch'abal stanal yoc. Ital tsots vo', inoj li uc'ume, icajtsaj c'alal ba osil, ic'ot yo' bu li nae. Li pana xocon nae inoj. Ora ilom —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel smozo jun capitan solteroe (Mt. 8.5-13)

1 Ti c'alal laj xchanubtas crixchanoetic ta yoc vits ti Jesuse, ibat la ta jteclum Capernaum.

2 Oy la jun capitan soltero, tey la nacal ta Capernaum. Oy la jun smozo sc'anoj la tajmec. I'ipaj la, ta xa'ox la xcham ti smozoe.

3 Ti c'alal iya'ibe sc'oplal Jesús ti capitan solteroe, istac la ech'el jayvo' jmeltsanejc'opetic yu'un jurioetic ti tey ta Capernaume. Ba la yalbeic ti Jesuse mi mu la x'abulaj xba yet'esbe xchamel ti smozoe.

4 Ti jmeltsanejc'opetique ibatic la yo' bu ti Jesuse.

—Abulajan c'uxubino li capitan solteroe.

5 Yu'un sc'anojotic jcotoltic. Ja' iyac' taq'uin ti imeltsaj o li templo li' ta jteclume —xutic la ti Jesuse.

6 Ti Jesuse ixchi'in la ech'el ti jmeltsanejc'opetique. Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta snae, ti capitan solteroe istac la tal jayvo' ti much'utic lec sc'opone yu'un la ja' tal spajesic ti Jesuse.

—Totic, mu la xba avac' avocol. Yu'un la mu tsotsuc yabtel ti yo'ot chabat ta snae.

7 Mu la smeloluc cha'i ti chtal sc'oponot stuque. Xu' la ja' no'ox alo jp'eluc ti ac'u ech'uc xchamel li smozoe.

8 Mantal no'ox la ta xch'un ti tspas ta mantal li solteroetique. Batan, mi xut la li june, chbat la. La' to, mi xut la li june, chtal la. Paso chac li'i, mi xut la li smozoe, tspas la, xiyutoticotic tal —xutic la c'otel ti Jesuse.

9 Ti c'alal iya'i ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'on. Ijoyij la.

—Chacalbeic ti muc bu jtaoj junuc jchi'iltic ta israelal ti ta xch'un chac c'u cha'al ta xch'un li capitan solteroe —xut la ti crixchanoetic tey nap'ajtic ech'el ta spate.

10 Ti c'alal isut ti much'utic itaqueic tale, lec xa la c'ot staic ti smozo capitan solteroe.

Ja' li' yaloj ti ixcha'cuxesbe screm me'anal ants tey ta jteclum Naín ti Jesuse

11 Li lajchavo'e tsobolic la ech'el xchi'uquic ti Jesuse, ibatic
la ta jun jteclum, Naín sbi. Ep la crixchanoetic nap'al ech'el.
12 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta sti' scorraltonal li jte-
clume, ti Jesuse iyil la ti oy much'utic scuchojic tal ánimae
yu'un chba smuquic. Ti ánimae screm la jun me'anal ants.
Junjunuc o la ti yole. Ep la tajmec smuquel, ja' la ti much'utic
tey nacajtic ta jteclume.
13 Ti Cajvaltic Jesuse ti c'alal iyil ti antse, ic'uxubaj la ta
yo'on.
—Mu xa'oc' —xut la.
14 Inopoj la ech'el, ispicbe la sq'uech'obte'al ti ánimae. Ti
much'utic scuchojic tale va' xiic la.
—Crem, vo'on chacalbe, lican —xut la ánima ti Jesuse.
15 Ora la ichoti ti creme, lic la lo'ilajuc.
—Ic'o ech'el lacreme —x'utat la yu'un Jesús ti antse.
16 Ti much'utic teye ixi' la scotolic. Pero "coliyal Riox" xiic
la.
—Li jchi'iltic li'i yaj'alc'op Riox. Tsots syu'el —xi la jlom.
—Vo'otic jc'uxubineltic ti itaque tal yu'un ti Rioxe, vo'otic ti
st'ujojotic onoxe —xi la jlom.
17 Ti c'usi ispas ti Jesuse, ivinaj la ta sjunlej estado Judea
xchi'uc ti butic nopol xile.

*Ja' li' yaloj ti tal sc'oponic Jesús ti yajchanc'optac Juan j'ac'-
ich'vo'e*
(Mt. 11.2-19)
18 Ti Juan j'ac'-ich'vo'e i'albat la yu'un yajchanc'optac ti
c'usitic tspas ti Jesuse. Ti c'alal iya'ie, iyalbe la cha'vo' ya-
jchanc'op.
19 —Ba jac'beic li Jesuse mi ja' xa ti much'u sc'oplal chtal
spasotic ta mantale, o mi ta to jmalatic otro jun —x'utatic la
ech'el ti cha'vo'e.
20 Ti c'alal ic'otique, isc'oponic la ti Jesuse:
—Li' listacoticotic tal li Juan j'ac'-ich'vo'e. Tal jac'boticotic
mi vo'ot ti sc'oplal chtal apasoticotic ta mantale, o mi ta to
jmalaticotic otro jun —xutic la ti Jesuse.
21 Ti Jesuse ja'o la xyaquet ta xet'esbe xchamel ep
jchameletic ti c'alal ic'otique, xchi'uc la ti much'utic ip ta
chine. Ta la sloq'uesbe pucujetic ta yo'on ti crixchanoetique,
ta la sjambe sat ma'satetic.
22 —Ba albeic li Juane li c'usitic ijpas avilique xchi'uc li
c'usitic ical ava'iique. Li ma'satetique chil xa sbeic. Li
coxoetique lec xa chanavic. I'ech' xa xchamelic li much'utic
ip ta leprae. Ijam xa xchiquinic li pac'chiquinetique. Li
much'utic chamemic xa'oxe ijcha'cuxesic xa. Li me'onetique
icalbe xa ya'iic ti oy cuxlejal ta sbatel osile.

23 Mu me xicta sba li Juane, ac'u yich'on o ta muc', junuc
me yo'on, xiyutoticotic tal li Jesuse, xavutic c'otel li Juane
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
24 Ti c'alal isutic ti yajchanc'optac ti Juane, ti Jesuse lic la
yalbe crixchanoetic sc'oplal ti Juane.
—Ti c'alal la'ayic ta xocol balamile, ma'uc puj ay aq'uelic ti
xbat ta jot ta jot ta iq'ue.
25 Yaj'alc'op Riox ay aq'uelic. Avilic ti muc bu lec
sts'acubtasoj sbae. Ti much'utic sts'acubtasoj sbaique, ti mu
c'u me'anal cha'iique, ja' li preserenteetique yu'un jc'ulejetic.
26 Li Juan ay aq'uelique, ma'uc yech pero más tsots yabtel
chac c'u cha'al ti yan yaj'alc'optac Rioxe.
27 Ts'ibabil onox sc'oplal ta sc'op Riox li Juane ti ja' chjelav
tal cu'une.
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe li crixchanoetique ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta
muq'ue,
xiyut ti Jtote, xi onox ts'ibabil.
28 Chacalbe ava'iic, ta scotol li crixchanoetique muc much'u
más tsots yabtel chac c'u cha'al li Juan j'ac'-ich'vo'e. Pero
ti much'u ta xch'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, ac'u mi
mu tsotsuc yabtel, más ch-ac'bat yil c'u x'elan tspas mantal
ti Rioxe. Ja' mu sta yech ch-ac'bat yil li Juane.
29 ’Li much'utic iya'iic ti c'usitic iyal li Juane xchi'uc li
jc'an-loc'-c'usiticuque, ixch'unic yictael li c'usitic chopole,
isc'anbeic ich'vo' li Juane yo' x'aq'ueic o ta pertonal yu'un ti
Rioxe. Yu'un iya'iic ti oy smulic ta stojol ti Rioxe.
30 Li jfariseoetique xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic
ta smantal Rioxe, muc xch'unic yictael li c'usitic chopole,
yech'o ti muc sc'anbeic ich'vo' li Juane. Isp'ajic li pertonale
ti ch-ac'batic ox yu'un ti Rioxe.
31 ’Chacalbeic c'u xa'elanic vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie.
32 Caltic no'ox ya'el ti oy c'oxetic tey chtajinic
ta ch'ivite. Li jlome iyalbeic li jayvo' xchi'iltac ta
tajimole: “Icoq'uesinticotic ama pero muc xa'ac'otajic o.
Lime'anaj'oc'oticotic pero muc xa'oq'uic noxtoc. Mu c'usi
xac'anic”, xutic. Ja' yechoxuc uc yu'un mu c'usi xac'anic.
33 Ti c'alal ital li Juane, muc xaxchi'inic ta ve'el ta uch'vo'
pero chopol ava'iic. “Ochem pucuj ta yo'on”, xachiic.
34 Ti c'alal lital vo'on ti co'ol crixchanootique, lajchi'inic
ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic noxtoc. “Q'uelavil
tol xve', tol xuch' ya'lel uva”, xachiic. Lec xil noxtoc li
jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic
tspasique”, xachiic.
35 Ti sp'ijubtasojicoxuc ti Rioxe, avich'oticotic ta
muc' xchi'uc Juan ti yechuque. Ja' chul o ta ajolic ti

sp'ijubtasojoticotic ti Rioxe, yech'o ti ijpasticotic ti c'usitic ijpasticotique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti och ve'uc ta sna jun jfariseo ti Jesuse

36 Ti Jesuse i'iq'ue la ech'el ta ve'el yu'un jun jfariseo. Ibat la, ichoti la ta mexa.

37 Ti c'alal xyaquet chve' ta mexae, ja'o la tey ic'ot jun ants, chopol la c'usitic tspas. Yu'un la iya'i ti tey ta sna jfariseo ti Jesuse. Yich'oj la c'otel jun slimete, noj la ta ya'lel muil nichim.

38 Ti antse tey la ic'ot ta sts'el ti Jesuse. Iyoq'uita la sba. Ti ya'lel sate ic'ot la ta yoc ti Jesuse. Iscusbe la ta stsatsal sjol. Isbuts'be la ti yoque. Ja'o la iscoconbe ta yoc ti sbel slimetee yu'un la iyich' ta muc'.

39 Ti c'alal iyil ti much'u i'ic'van ta ve'ele, "Ti ja'uc yaj'alc'op Riox li vinic li'i, sna'oj ti chopol c'usitic tspas li ants ti chpicone", xi la isnop ti jfariseoe.

40 —Simón, oy c'usi chacalbe —x'utat la yu'un ti Jesuse.

—¿C'usi? —xi la ti Simone.

41 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ich'amunbat staq'uin yu'un cha'vo' vinique. Li june ixch'amun quiniento. Li june ixch'amun cincuenta.

42 Ti c'alal iyil ti mu xa sut yu'unic li yajval taq'uine, ixch'aybe yil xcha'va'alic. Li cha'vo' vinic ti ich'aybat yile, ¿much'u más c'anvanem xana'? —x'utat la yu'un ti Jesuse.

43 —Ja' nan más c'anvanem li much'u ich'aybat ep yile —xi la ti Simone.

—Yech ava'uc —xi la ti Jesuse.

44 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti antse, ja' la isc'opon ti Simone:

—Ti c'alal li'och tale, muc much'u lispocbe coc. Q'uelavil li ants li'i, ja' lispocbe coc ta ya'lel sat. Liscusbe ta stsatsal sjol noxtoc.

45 Li vo'ote muc xabuts'on ti c'alal liyule. Li antse lisbuts'be coc. Yilel to tsbuts'.

46 Li vo'ote muc xacoconbon aceite ta jol. Yan li antse liscoconbe ya'lel muil nichim ta coc.

47 Chacalbe ava'i, ac'u mi ep smul li antse, lavie ac'bil xa pertonal yu'un smul yu'un sc'anojon tajmec. Li much'u jutuc no'ox smul ti yaloje ti icac'be pertonale, ja' mu másuc sc'anojon —x'utat la yu'un Jesús ti Simone.

48 —Li vo'ote la'ac'bat xa pertonal yu'un lamule —x'utat la yu'un Jesús ti antse.

49 —¿Much'u li vinic li'i ti c'alal ta mulil chac' pertonal uque? —xiic la ti much'utic tey ta mexae.

50 Ti antse i'albat la noxtoc yu'un ti Jesuse:

—La'ac'bat xa pertonal yu'un lamule yu'un ach'unoj ti oy jyu'ele. Yech'o un mu me c'u xal avo'on, batan —x'utat la.

8

Ja' li' yaloj ti oy jayvo' antsetic ismac'linic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'optaque

1 Ts'acal to li lajchavo'e tsobol la ibatic ta jteclumetic xchi'uc
ta parajeletic xchi'uquic ti Jesuse. Ti Jesuse ja' la iyal ti chlic
xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe.
2 Xchi'uquic la ech'el jayvo' antsetic. Oy la iloq'uesbatic
pucuj ta yo'onic yu'un ti Jesuse, oy la i'et'esbat xchamelic. Tey
la capal ech'el jun ants, María la sbi, liquem la tal ta jteclum
Magdala. Ja' la ti iloq'uesbat vucvo' pucuj ta yo'on yu'un ti
Jesuse.
3 Tey la li Juana uque, li yajnil Chuzae. Li Chuzae ja' la
xchabiojbe sna li covierno Erodese. Tey la li Susana uque
xchi'uc la yan antsetic. Ja' la imac'linatic li lajchavo'e xchi'uc
ti Jesuse. Li antsetique isloq'ues la stuquic li ve'lile.

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mt. 13.1-15, 18-23; Mr. 4.1-20)

4 Ep la crixchanoetic liquemic la tal ta jujun jteclum istsob
la sbaic yo' bu ti Jesuse. Ja'o la iyal jun lo'il ti Jesuse:
5 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ba svaj strigoe. Ti c'alal
isvaje, oy jlom ta be ic'ot. Tey ilaj ta tec'ulanel. Ital mutetic,
istam.
6 Oy jlom ta tontic ic'ot. Ti c'alal ich'i jset'e, ora itaquij, yu'un
itaquij li lum ta ba tone.
7 Oy jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li ch'ixe, iyolontaj li
trigoe, ja' ich'ajub o.
8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot. Lec ich'i, ibeq'uin. Li jp'ej
trigoe iyac' cien li sbeq'ue —xi la.
Ti c'alal laj yal chac taje, tsots la ic'opoj.
—Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
9 Li lajchavo'e isjac'beic la ti Jesuse ti c'usi smelol ti lo'il
iyale.
10 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal
crixchanoetic ti Rioxe. Li yantique ta lo'il no'ox chcalbeic.
Yu'un ep ta ech'el iyilic ti oy jlequilal jyu'elale, pero co'ol
xchi'uc muc xilic. Ep ta ech'el iya'iic ti c'usi icale, pero muc
xa'ibeic smelol yu'un stoyoj sbaic.
11 'Chacalbe ava'iic c'usi smelol li lo'ile. Li bec' trigoe ja' seña
li sc'op Rioxe.
12 Li bec' trigo ti ic'ot ta bee, ja' seña ti much'utic ya'yojic xa
li sc'op Rioxe pero mu xch'unic. Ta xtal ta ora ti pucuje, chtal
ch'aybatuc ta sjolic li sc'op Rioxe yo' mu xch'unic oe, yo' mu
xcuxiic o ta sbatel osile.

13 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' seṉ̃a ti much'utic c'alal
cha'iic li sc'op Rioxe ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel. Pero
mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal x'ilbajinatique, ora
chicta sbaic.
14 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' seṉ̃a ti much'utic
ya'yojic xa li sc'op Rioxe pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic oy
ta sba balamile. Ja' chlo'loatic o. Ja' yolontabil chcom ya'el li
sc'op Rioxe yu'un mu j'ech'eluc ta xch'unic.
15 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil balamile, ja' seṉ̃a ti much'utic
j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc chbeq'uin ya'el
yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-ilbajinatic, mu
xicta o sbaic.

Ja' li' yaloj ti jamal xcaltic a'yuc li sc'op Rioxe
(Mr. 4.21-25)

16 ’Muc much'u ta stsan scas ti ja'o tsmac ta p'ine, ti ja'o tstic'
ta yolon teme. Toyol onox chac' yo' xilic o osil li much'utic ch-
ochique.
17 Ja' no'ox yech jamal xavalic a'yuc li c'usitic lacalbeique,
mu me avo'onicuc no'ox sna'. Jamal me xavalic a'yuc ti c'usi
orae.
18 ’Yech'o un a'ibeic me lec smelol li c'usitic chacalbeique.
Ti much'utic sjunul yo'on ta xch'unique más ta xp'ijubtasatic
yu'un ti Rioxe yo' xch'unic o leque, yu'un tsc'an ta xch'unic.
Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta xch'unique, ti jayp'el
sna'ique ta xpojbatic ta jmoj —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Tey la ic'ot yits'intac ti Jesuse xchi'uc ti sme'ique. Pero
muc la x'ochic yo' bu ti Jesuse yu'un la tsinil tajmec crixchano
ta yut na.
20 Oy la much'u i'albon ti Jesuse:
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an
chasc'opon —xut la.
21 —Chcal ava'iic, ti much'utic cha'iic li sc'op Rioxe, ti
tspasic chac c'u cha'al chale, ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol
xchi'uc quits'intac ya'el —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Ti j'ech'ele i'ochic la ta canova slajchava'alic xchi'uquic
ti Jesuse.
—Batic ta jech nab —x'utatic la.
Ibatic la.

23 Ti c'alal chanavic xa la ta ba nabe, ivay la ti Jesuse. Ti
c'alal vayeme, ja'o la ilic tsots ic'. Xyuc'yon xa la tajmec li
nabe. Ep la i'och vo' ta yut canova, chmuc xa'ox la yalel.
24 Istijic la ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ta xa me xichamotic —xutic la.
Ilic la ti Jesuse, ispajes la li iq'ue, ivaxi la yu'un li nabe.
25 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele?
—x'utatic la.
Más to la ixi'ic. Xch'ayet xa la yo'onic.
—¿Much'u li vinic li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un
li nabe? —xut xa la sbaic.

Ja' li' yaloj ti iloquesbat pucujetic ta yo'on jun jgadarae
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Tey la ic'otic ta jech nab ta steclumal jgadaraetic. Li
Galileae li' la ta jech nab icom yu'unique.
27 Ti c'alal iloq'uic ta canovae, ital la jun jgadara. Vo'ne xa la
ochem pucuj ta yo'on. Ch'abal la sc'u', ch'abal la sna. Ja' xa la
snainoj li ch'ojbil tonetic yo' bu chich'ic tiq'uel ti ánimaetique.
28 Ti c'alal iyil Jesús ti vinique, isquejan la sba ta yichon, ja'o
la isnijan sba ta balamil noxtoc. I'avan la.
—¿C'usi acuentaon o li vo'ote? Jesús, Xch'amal Riox ta
vinajel. Mu me xavac'bon castico —xi la.
29 Ti x'elan iyale, yu'un la iyal xa'ox ti Jesuse ti ac'u loc'uc
pucuj ta yo'one. Ep to'ox la ta ech'el i'ilbajinat yu'un pucuj
ti vinique. Ti crixchanoetique ixchucbeic to'ox la yoc sc'ob
ta carina, pero ituch' la yu'un. Tsuje to'ox la ech'el ta xocol
balamil yu'un ti pucuje.
30 —¿C'usi abi? —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.
—Legionon —xi la.
Ti x'elan iyale, yu'un la ep pucujetic ochem ta yo'on.
31 —Mu me xatacoticotic ech'el ta natil ch'en —xutic la Jesús
ti pucujetique.
32 Ja'o la tey xlamet ep chitometic ta ch'ut vits.
—Abulajan alo ac'op ti chi'ochoticotic ta chitometique —xi
la ti pucujetique.
Ti Jesuse iyac' la permiso.
33 Ti pucujetique iloc' la ta yo'on ti vinique, i'och la ta
chitometic. Ti chitometique stusus xa la yalel scotol, ip'ajic
la ta nab, ijic'av la scotol.
34 Ti jchabichitometique, ti c'alal iyilic ti x'elan ispas ti
chitometique, ixi'ic la tajmec. Ora la ba yalic ta jteclum
xchi'uc ta parajeletic.
35 Ti crixchanoetique tal la sq'uelic. Ti c'alal ic'otic yo' bu
ti Jesuse, ti vinic ochem to'ox ep pucujetic ta yo'one, iyilic la

ti tey xa chotol ta sts'el yoc ti Jesuse. Oy xa la sc'u', lec xa la.
Ixi'ic o la.
36 Ti much'utic iyilic ti c'uxi ilecub ti vinique, iyalbeic la ti
much'utic tey laj c'otuque.
37 Ti c'alal iya'iique —Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic la
ti Jesuse yu'un la ixi'ic tajmec.
Yech'o un i'ochic la ta canova slajchava'alic xchi'uquic ti
Jesuse, isutic la tal ta jech nab.
38 —Chajchi'in ech'el —xi la tajmec ti much'u ochem to'ox
pucujetic ta yo'one.
39 —I'i. Batan ta ana, ba albo lachi'iltaque ti lasc'uxubin xa
ti Rioxe, ti iloc' xa ti pucujetic ta avo'one —x'utat la yu'un ti
Jesuse.
Ibat la ti vinique, ba la yal ta sjunlej steclumal ti iloq'uesbat
pucujetic ta yo'on yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 Ti c'alal isutic tal noxtoc li' ta jech nabe, tey la lamal ep
crixchanoetic chmalavanic ta ti'nab. Xmuyubajic xa la ti tey
iyul ti Jesuse.
41 Tey la ic'ot jun vinic yo' bu ti Jesuse, Jairo la sbi. Jmelt-
sanejc'op la ta templo teyo'e. Isquejan la sba ta yichon ti
Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.
—¿Mi mu xa'abulaj xibatic ta jna?
42 Yu'un ta xcham xa jtseb. Yo junuc o. Lajcheb xa sjabilal
—xut la ti Jesuse.
Ti Jesuse ibat la. Tey la nap'alic ech'el slajchava'alic xchi'uc
epal crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic ech'el.
43 Oy la jun ants, slajchebal xa la jabil ti mu xmac xchamele.
Ep la isa' jpoxtavanej, muc la xq'uele lec, muc la xmac o ti
xchamele. Ilaj la scotol ti staq'uine.
44 Ti antse nap'al la ibat ta spat ti epal crixchanoetique,
ispits' la sba jelavel, ista la ta picbel sne spimilc'u' ti Jesuse.
Ti c'alal ispique, ora la imac ti xchamele.
45 —¿Much'u ti lispique? —xi la ti Jesuse.
—Muc xquilticotic —xi la scotolic.
—Jchanubtasvanej, tol chnet'van chavil li crixchanoetique.
Chasnet'ot tal ta jujot. ¿C'u yu'un ti chajac' ti much'u
laspique? —xi la xchi'uc xchi'iltac li Pedroe.
46 —Oy much'u lispic yu'un ica'i ti oy much'u i'ech' xa
xchamel ta jyu'ele —xi la ti Jesuse.
47 Ti antse mu ox la sc'an xvinaj ti yaloje. Ti c'alal iya'i ti
ivinaj xae, xt'elt'on xa la ta xi'el. Tey la ta o'lol crixchanoetic
isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil

noxtoc. Jamal la iyalbe ti ta scoj chamel ti ispicbe spimilc'u'e,
ti ja' ilecub o ti c'alal ispique.
48 —Ants, yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae. Mu
c'u xal avo'on, batan —x'utat la yu'un ti Jesuse.
49 Ti c'alal yolel chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la ital jun ti much'utic
tey ta sna ti jmeltsanejc'ope.
—Icham xa latsebe. Yech xa no'ox chba yac' svocol li
Jchanubtasvaneje —xut la yulel ti Jairoe.
50 —Mu xavat avo'on. Ja' no'ox ch'uno ti oy jyu'ele. Ta
xcha'cuxi latsebe —x'utat la yu'un ti Jesuse.
51 Ti c'alal ic'ot ta sna Jairo ti Jesuse, mu la sc'an xchi'in
ochel ep crixchanoetic, ja' no la iyic' ochel li Pedroe, xchi'uc li
Jacoboe, xchi'uc li Juane, xchi'uc ti stot sme' tsebe.
52 Oy la much'utic tey ch-oq'uic ta pana.
—Mu xa'oq'uic. Li tsebe muc bu chamem, ta xvay no'ox
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
53 Tse'ej la xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un la sna'ojic ti
ichame.
54 Ti Jesuse i'och la ech'el yo' bu telel ti ánimae, istsacbe la
sc'ob ti tsebe, tsots la ic'opoj.
—Tseb, lican —xut la.
55 Ora la icha'cuxi ti tsebe, ilic la.
—Ac'beic sve'el —xi la ti Jesuse.
56 Ti stot sme' tsebe xch'ayet xa la yo'onic.
—Mu me much'u xavalbeic ti icha'cuxi latsebique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

9

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse. I'ac'bat la syu'elic
ti xu' tsloq'uesbeic pucujetic ta yo'on li xchi'ilique, xchi'uc ti
ta xet'esic chamele.
2 Itaqueic la ech'el, ba la yalbe xchi'ilic ti chlic xa pasvanuc
ta mantal ti Rioxe, ba la yet'esbeic xchamel ti much'utic ipe.
3 I'albatic la ti mu ya'uc yich'ic ti c'usitic chtun yu'unic ta
bee.
—Mu me xavich' ech'el anamte'ic, mi ja'uc anuti'ic, mi ja'uc
ave'elic, mi ja'uc ataq'uinic. Mi ja'uc xavich' ech'el cha'q'uex
ac'u'ic.
4 Ti bu nail chc'ot ach'amunique, teyanic o me.
5 Mi oy bu jteclumal mu xac' ta ch'om snaique, loc'anic
teyo'e. Lilinic comel spucucal avoquic, ja' seña ti chcom ta
sba stuquic ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

6 Iloq'uic la ech'el, i'ech'ic la ta jujun parajel, iyalbe la ti
xchi'ilique ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Iyet'esbeic
la xchamelic ti much'utic ipe.

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

7 Ti covierno Erodese iya'i la ti ep c'usitic tspas ti Jesuse. Mu
xa la sna' lec c'usi tsnop yu'un la oy jlom iyalic ti ja' icha'cuxi
ti Juan j'ac'-ich'vo'e.
8 —Ja' nan ti j'alc'op Elias ti ta más vo'nee —xiic la jlom.
—Ja' nan icha'cuxi junuc ti yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee
—xiic la jlom.
9 —Vo'on ijloq'ues mantal ti iyich' tuch'bel sjol ti Juane.
¿Much'u van taje ti chca'ibe sc'oplal ti lec c'usitic tspase? —xi
la ti Erodese.
Ti Erodese tsc'an la tsq'uelbe sat ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 Ti c'alal isutic tal li apoxtoletique, yul la yalbeic ti Jesuse
ti c'usitic ispasique.
—Jq'uej jbatic ech'el ta xocol balamil —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
Ibatic la ta sts'el jun jteclum Betsaida sbi.
11 Ti c'alal iya'i ti crixchanoetique, ba la staic. Ti Jesuse lec
la iya'i ti ic'otic ti crixchanoetique. Iyal la ti chlic xa pasvanuc
ta mantal ti Rioxe. Iyet'esbe la xchamelic ti much'utic ipe.
12 Ti c'alal imal c'ac'ale, istsob la sbaic tal li lajchavo'e.
—Lavi nopol no'ox li parajeletique, más lec taco ech'el
li crixchanoetique, ac'u ba xch'amunic na, ac'u ba sman
sve'elic. Li' ta xocol balamile mu c'usi oy —xutic la ti Jesuse.
13 —Mac'linic vo'oxuc —x'utatic la.
—Mu c'usi oy cu'unticotic. C'ajom no'ox vo'p'ej pan xchi'uc
cha'cot choy. Ja' no'ox mi chba jmanbeticotic tale —xutic la.
14 Oy la vo'miluc viniquetic ti tey lamale.
—Albeic li crixchanoetique ti ac'u chotlicuc ta cincuenta-
tique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
15 Iyalbeic la ti crixchanoetique, ja' la yech ichoti scotolic.
16 Ti Jesuse ja' la ixch'am ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot
choye. Isq'uel la vinajel, “colaval” xut la ti Rioxe. Ja'o la ixut
ti pane, ixch'ac la noxtoc ti choye, i'ac'batic la li lajchavo'e. Li
lajchavo'e ja' xa la iyac'beic ti crixchanoetique.
17 Ive' la scotolic, lec la inojic. Li lajchavo'e istsobic la ti
pane xchi'uc ti choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixcha-
noetique. Inoj la lajcheb moch ti sovrae.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse
(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

18 Ti j'ech'ele isq'uej la sbaic xchi'uc ti Jesuse yu'un la stuc
ba sc'opon Riox. Ti c'alal laj sc'opon Rioxe —¿C'usi van cabtel
yalojic li jchi'iltactique? —x'utatic la.
19 —Jlom chalic ti Juan ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti Elíasote.
Jlom chalic ti yaj'alc'opot Riox ti ta más vo'nee ti yu'un nan
icha'cuxie —xutic la.
20 —Li vo'oxuque ¿c'usi cabtel ti avalojique? —x'utatic la.
—Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale —xi
la li Pedroe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31—9.1)

21 —Mu to me much'u xavalbeic ti c'usi cabtele.
22 'Vo'on ti co'ol crixchanootique jna'oj ti ta onox xcac'
jvocole. Mu xiyich'ic ta muc' li jmeltsanejc'opetique xchi'uc
li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta
smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta yoxibal
c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
23 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe scotol ti crixchanoetique:
—Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue mu me c'uxuc ta yo'on
spat xoconic. Ac'u cuchuc yu'unic ilbajinel scotol c'ac'al chac
c'u cha'al ta xcuch cu'un li vo'one, ac'u mi ja' xlajic o.
24 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue ti ja' chi'ic o li milele,
yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic
muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil.
25 Mi ja' no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile, mu
c'usi bal o yu'un cha'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil. Ac'u
mi jc'ulejoxuc tajmec li' ta sba balamile, pero mu xu' chaman
abaic loq'uel li ta c'oq'ue.
26 Mi chaq'uexavic ta yalel ti avich'ojicon ta muq'ue, mi
chaq'uexavic ta yalel a'yuc li c'usitic chcale, ja' no'ox yechon
uc, vo'on ti co'ol crixchanootique, "le'e ma'uc jch'amal",
chichi ti c'alal xital xchi'uc syu'el ti Jtote xchi'uc ti anjeletic
ta vinajele.
27 Ta melel chacalbeic, lavi jayvo' li'oxuque, oy mu to'ox
chachamic ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' xojobal ti Jesuse ti iyil oxvo' yajchanc'ope
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Laj xa'ox nan vaxaquibuc c'ac'al ti yech iyal ti Jesuse, ja'o
la ba sc'opon Riox ta jp'ej vits. Ja' la i'iq'ueic ech'el li Pedroe,
xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane.

29 Ti c'alal yolel la tsc'opon Riox ti Jesuse, ijel la ti sate. Ti
sc'u'e xlebebet xa la saquil, sac la tajmec.
30 Ja'o la ivinaj cha'vo' moletic, tey la chlo'ilajic xchi'uc ti
Jesuse. Ja' la ti Moisese xchi'uc ti Eliase, ja'ic ti yaj'alc'optac
Riox ti ta más vo'nee.
31 Oy la xojobalic uc. Ti c'usi iyalic xchi'uc ti Jesuse, ja' la
iyalic ti c'u x'elan ta xcham tey ta Jerusalene.
32 Li Pedroe xchi'uc li xchi'iltaque tey la chnicavic, pero
ivic' o la satic. Iyilbeic la xojobal ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo'
moletique.
33 Ti c'alal iyilic ti ta xa'ox xbatic ti cha'vo' moletique
—Jchanubtasvanej, lec ti li'otic oe. Ta jmeltsanticotic oxp'ejuc
sucbil yanal te'; jp'ej avu'un, jp'ej yu'un Moisés, jp'ej yu'un
Elías —xut la Jesús li Pedroe.
Mu la sna' ti c'usi iyale.
34 Ti c'alal yolel chlo'ilaj li Pedroe, ja'o la ital lumal toc,
ibut'ij la scotolic. Ixi'ic la tajmec ti c'alal ibut'ijic ta lumal
toque.
35 Iya'iic la ic'opoj ta yut lumal toc ti Rioxe.
—Li'i ja' Jch'amal. Jc'anoj tajmec. Xach'unbeic me li c'usitic
chayalbeique —xi la.
36 Ti c'alal laj c'opojuc ti Rioxe, stuc xa la tey va'al iyilic ti
Jesuse. Li oxvo'e mu la much'u iyalbeic ta ora ti c'usi iyilique.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Ta yoc'omal ti c'alal iyalic tal ta vitse, ep la crixchanoetic
ba snupic ta be ti Jesuse.
38 Tey la xchi'uquic jun vinic. I'avan la.
—Jchanubtasvanej, abulajan c'uxubinbon li jcreme yu'un
yo junuc o.
39 Yu'un ch-ilbajinat tajmec yu'un pucuj. Ta x'avan,
ta xt'elelinat tajmec, ta spotspotsvocan ye. Yech xa
xpich'tepich'te cha'i ti c'alal x'ech' juliquele.
40 Icalbe xa lavajchanc'optaque ti ac'u sloq'uesic ti pucuje,
pero muc xloc' yu'unic —xi la ti vinique.
41 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti oy syu'el ti Rioxe che'e?
¿C'u to onox ora chach'unic ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque,
ti jal xa lajts'icbeique? —x'utatic la slajchava'alic yu'un ti
Jesuse.
—Ic'o tal lacreme —x'utat la ti vinique.
42 Ti c'alal inopoj tal ti creme, ijipe la ta lum, it'elelinat la
tajmec yu'un ti pucuje. Ti Jesuse isloq'ues la ti pucuje, ilecub
la ti creme.
—Ic'o ech'el lacreme —x'utat la ti vinique.

43 Xch'ayet xa la yo'onic scotolic ti c'alal iyilic ti tsots syu'el
ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ti c'alal ch'ayem o yo'onic scotolic ti c'usi ispas ti Jesuse, ja'o
la i'albatic li lajchavo'e:
44 —A'yic me li c'usi chacalbeique, mu me xch'ay xava'iic.
Vo'on ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol
crixchanoetic —x'utatic la.
45 Muc la xa'ibeic smelol ti x'elan iyale yu'un la muc x'ac'bat
ya'ibeic smelol yu'un ti Rioxe. Ixi'ic la ta sjaq'uel c'usi smelol
ti x'elan i'albatique.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 —¿Much'u van junucal ta xcom cu'untic ta cajpasman-
taltic? —xut la sbaic li lajchavo'e.
47 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi tsnopique, ja'o la isnit tal jun c'ox
crem, isva'an la ta xocon.
48 —Ti much'utic ta xchanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech
yo'on c'u cha'al yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on chiyich'ic ta
muq'ue. Ja' no'ox yech chich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un
ja' listac tal. Ja' no'ox yechoxuc uc, ja' chcom ta avajpasman-
talic ti much'u mu sna' xac' sba ta ich'el ta muq'ue —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic lec chiyilotique mu xiscrontainotic
(Mr. 9.38-40)

49 —Jchanubtasvanej, oy much'u iquilticotic ti tsloq'uesbe
pucujetic ta yo'on li crixchanoetique. Ta sloq'ues abi ti
c'alal ta sloq'ues ti pucuje. Pero ijpajesticotic yu'un muc bu
jchi'intic o —xut la Jesús li Juane.
50 —Mu me xapajesic. Ac'u mi muc bu jchi'intic, mi mu
xiscrontainotique, yu'un lec chiyilotic —x'utat la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ipajesatic yu'un Jesús ti Jacoboe xchi'uc ti Juane

51 Ti c'alal po'ot xa'ox la xbat ta vinajel ti Jesuse —Batic ta
Jerusalén —x'utatic la slajchava'alic.
Ti Jesuse mu la bu xi'em ibat.
52 Istac la jelavel mantal ta estado Samaria. Tey la ic'otic ta
jun parajel. Ta ox la xch'amunic na, ta ox la sman sve'elic.
53 Ti jsamariaetique muc la xac' ta ch'om snaic yu'un la
iya'iic ti chbatic c'alal Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse.
54 Li Jacoboe xchi'uc li Juane, ti c'alal iyilic ti mu xac' ta
ch'om snaique —Cajval, ¿mi chac'an ti chcalticotic mantal ti

ac'u yaluc tal c'oc' ta vinajele yo' xlajic o ti c'u cha'al ispas ti Elíase? —xutic la ti Jesuse.

55 Iq'uelbat la sat xcha'va'alic yu'un ti Jesuse.

—Ti x'elan chavalique, ma'uc Riox chayalbeic.

56 Vo'on ti co'ol crixchanootique, mu milvanejuc talem jpas. Tal jtojbe smulic yo' mu x'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal laj albaticuc yeche, ibatic la ta yan o parajel.

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an chba xchi'inic ti Jesuse (Mt. 8.18-22)

57 Ti c'alal yolel chanavique —Cajval, chajchi'in ech'el ti butic chabate —x'utat la yu'un jun vinic ti Jesuse.

58 —Li vete oy xch'en, li mute oy stso'op. Vo'on ti co'ol crixchanootique ch'abal jna. Nopo lec mi chachi'inon ech'ele —x'utat la ti vinique.

59 —La', batic —xut la jun o vinic ti Jesuse.

—Cajval, ac'on to ech'el. Ja'to chtal jchi'inot ti c'alal xcham li jtote —xi la ti vinique.

60 —Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, chamemic ya'el. Tey ac'u smuc sba stuquic. Li vo'ote ba albo ya'i li crixchanoetique ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe —x'utat la yu'un ti Jesuse.

61 —Cajval, co'onuc ba jchi'inot, pero ac'on to ech'el yu'un chba to jc'opon comel li much'utic tey ta jnae —xi la otro jun.

62 —Mi mu sjunuluc avo'on chach'un li c'usi chacalbee, co'olot xchi'uc li much'u jot o sq'ueloj c'alal tsvoc' yosil ta aradoe. Tey mu teyuc yo'on ch-abtej. Ti Rioxe ja' tsc'an ti sjunul co'ontic ta jch'untic c'usi chiyalbotique —x'utat la yu'un ti Jesuse.

10

Ja' li' yaloj ti itaqueic ech'el yu'un Jesús ti setenta j'israeletique

1 Ts'acal to ist'uj la yan setenta j'israeletic ti Cajvaltic Jesuse. Ta cha'cha'vo' la istac ech'el ta jujun jteclum xchi'uc ta jujun parajel yu'un la snopoj onox ti tey ch-ech' ta ts'acale. Lec la ip'ijubtasatic ech'el yu'un ti Cajvaltic Jesuse:

2 —Ta melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'iic li sc'op Rioxe. Pero ja' jutuc no'ox ti much'utic chalic a'yuque. Co'ol xchi'uc mi ep li c'ajoje, ja' jutuc no'ox li jc'ajome. Yech'o un c'anbeic ti Rioxe ti ac'u stac ech'el ti much'utic chba yalic a'yuc li c'usi yaloje yu'un ja' tst'uj stuc.

3 Chajtaquic ech'el chac c'u cha'al chijetic ti tey chc'ot staic oq'uiletique, yu'un tey chc'ot ataic jchi'iltactic ti yo'onuc smiloxuque.

4 Mu me xavich' ech'el ataq'uinic, mi ja'uc amorralic, mi
ja'uc yan axonobic. Mu me much'u jal xalo'ilaj achi'uquic ta
be.
5 Ti bu jp'ejucal na chach'amunique, “Junuc avo'onic”,
xavutic c'otel li yajval nae.
6 Mi tsc'an ti jun yo'onique, ta onox staic. Mi i'ie, mu onox
staic.
7 Ti bu nail chach'amunique, teyanic o me, mu me xajelu-
lanic. Ti c'usitic cha'ac'bat alajesique, mu me xap'ajic. Li
much'u chba yal a'yuc li c'usi chcale tey tsta sve'el.
8 Ti bu jteclumal chac' ta ch'om snaique, ti c'usi cha'ac'bat
alajesique, mu me xap'ajic.
9 Ti much'utic ip teyo'e et'esbeic xchamelic. “Li' xa me ti
Rioxe, tsc'an chaspasic ta mantal yu'un ja' ta syu'el ti i'ech'
lachamelique”, xavutic.
10 Ti bu jteclumal mu xac' ta ch'om snaique, loc'anic.
11 “Li' ta jlilinticotic comel spucucal cocticotic ti li' ta
alumalic ijtaticotique. Ja' seṉ̃a ti chcom ta aba atuquic ti muc
xach'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. Mu xa xu' xavalic ti
muc xava'iique”, xavutic comel.
12 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic
ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, más castico chich'ic li
jchi'iltactic ti bu jteclumal mu xac' ta ch'om snaique. Ja' jutuc
no'ox castico chich'ic ti jsodomaetic ti ta más vo'nee.

*Ja' li' yaloj ti más castico chich'ic ti much'utic muc xich'ic ta
muc' ti c'alal iyilbeic slequilal syu'elal ti Jesuse*
(Mt. 11.20-24)

13 ’Li jchi'iltactic ta jteclum Corazine xchi'uc ta jteclum
Betsaidae, iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale, pero muc
xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox xich'ic castico ta
sbatel osil. Ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee,
muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque, islapic jalbil
tsatsal chivo ti ch'ixaltic ta lapele, ixchotan sbaic ta tanil ti'
c'oc' ti yechuque. Ja' seṉ̃a ti chat o yo'onic ti c'usitic chopol
spasojique yu'un chictaic.
14 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crix-
chanoetic ti Rioxe, ja' más castico chich'ic li jchi'iltactic ta
Corazine xchi'uc ta Betsaida lavie. Ja' jutuc no'ox castico
chich'ic ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee.
15 Li jchi'iltactic ta Capernaume, chalic ti ja' chich'ic crasiae
pero mu x'ac'batic. Yu'un iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal
jyu'elale pero muc xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox
xich'ic castico ta sbatel osil.
16 ’Ti much'utic ta xch'unic ti c'usi chavalic a'yuque,
co'ol xchi'uc vo'on chixch'unbeic ya'el. Ti much'utic mu

xch'unique, co'ol xchi'uc vo'on mu xixch'unbeic ya'el. Ja' no'ox yech mu xch'unbeic ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal.

Ja' li' yaloj ti isutic tal ti setentae

17 Ti setenta itaqueic ech'ele jun la yo'onic isutic tal.

—Cajval, ma'uc no'ox iquet'esticotic chamel ta ayu'el; c'alal ta pucujetic ijloq'uesticotic —xutic la yulel ti Jesuse.

18 Itac'av la ti Jesuse:

—Iquil ti ora ich'ay syu'el ti Satanase co'ol xchi'uc c'alal xlebluj li chavuque.

19 Vo'on lacac'be ayu'elic yo' mu xcuch o yu'un li jcrontatique, yo' mu c'u xaxcha'leic oe. Ac'u mi oy bu xateq'uic quiletel chon, ac'u mi tsec, ja' no'ox yech mu c'usi xu' chaxcha'leic.

20 Pero mu me ja'uc no'ox jun o avo'onic ti ta xch'un amantalic ti pucujetique. Ja' me junuc o avo'onic ti ts'ibabil xa abiic ta vinajele —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xmuyubaj xa ti Jesuse
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Ti Jesuse xmuyubaj xa la xchi'uc ti Ch'ul Espíritue. Ja'o la isc'opon Riox:

—Tot, vo'ot yajvalot vinajel balamil. Colaval ti muc xavac' ya'ibeic smelol c'usi ical c'usi ijpas ti much'utic p'ij ti yalojique, ti ja' no'ox avac' ya'ibeic smelol ti much'utic tsc'anic coltael chac c'u cha'al tsc'anic coltael li c'oxetique. Lec ti ja' yech apase, Tot —xi la ti Jesuse.

22 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti crixchanoetique:

—Ti Jtote yac'ojbon entrucal scotol ti c'usitic oye. Muc much'u sna' c'u x'elan li co'one, ja' no'ox sna'oj ti Jtote. Ja' no'ox yech ti Jtot uque, muc much'u sna'be c'u x'elan yo'on. Jtuc no'ox jna'ojbe. Ja' no'ox ta sna'ic uc ti much'utic chcalbeique —x'utatic la.

23 Li lajchavo'e slecoj la ic'oponatic yu'un ti Jesuse:

—Li vo'oxuque layac'beic xa bentisyon ti Rioxe yech'o ti avilic xa li c'usitic ijpase.

24 Chacalbe ava'iic. Ep yaj'alc'optac Riox xchi'uc ep preserenteetic ti ta más vo'nee ti tsc'an ox tsq'uelic c'usi ta jpase, pero muc xa xilic. Tsc'an ox cha'iic ti c'usi chcale, pero muc xa xa'iic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun jsamaria

25 Tey la jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, isva'an la sba, oy la c'usi isjac'be ti Jesuse yo' la stabe o smul ti yaloje.

—Jchanubtasvanej, ¿c'usi ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xi la ti vinique.

26 —¿Cʼusi tsʼibabil ta mantaletique cheʼe? ¿Cʼusi chal aviloj cheʼe? —xʼutat la yuʼun ti Jesuse.
27 —“Cʼanic me ta sjunul avoʼonic ti Rioxe. Jaʼ acʼu tunuc yuʼun lapʼijilique xchiʼuc lavipique. Cʼuxubino me achiʼiltac chac cʼu chaʼal chacʼuxubin aba atuque”, xi li mantale —xi la ti jchanubtasvanej yilele.
28 —Lec latacʼav. Mi chapas chac taje, chacuxi ta sbatel osil —xʼutat la yuʼun ti Jesuse.
29 Ti jchanubtasvanej yilele ta ox la spoj sba.
—¿Muchʼu li jchiʼile? —xi la.
30 Ti Jesuse iyalbe la chac cʼu chaʼal jun loʼil noʼox.
—Caltic noʼox yaʼel ti oy jun jchiʼiltic ilocʼ ta Jerusalene, ibat ta Jericó. Isnup ta be jʼeleqʼuetic. Iʼelcʼanbat scotol li cʼusuc yuʼune cʼalal ta scʼuʼ. Imaje, iyayij tajmec. Li jʼeleqʼuetique ibatic. Li vinique chamem icom ta majel.
31 Ta jliquel o iʼechʼ jun pale. Sqʼuel noʼox comel ti tey puchʼul li xchiʼile, ijelav echʼel.
32 Jaʼ noʼox yech iʼechʼ jun levita, xchiʼil ta abtel paleetic. Sqʼuel noʼox comel ti tey puchʼul li xchiʼile, ijelav echʼel uc.
33 Jaʼ noʼox yech tey iʼechʼ jun jsamaria nom chbat. Ti cʼalal iyile, icʼuxubaj ta yoʼon.
34 Inopoj yoʼ bu puchʼule. Ispoxtabe li syayijemaltaque, isjaxbe jsetʼ aceite xchiʼuc bino, isvolbe ta pocʼ. Jaʼo iscajan ta sburro, iyicʼ echʼel ta otel, tey ixchabi.
35 Ta yocʼomal ti cʼalal chlocʼ xaʼox echʼel li jsamariae, iyacʼbe comel chib denario li yajval otele. “Qʼuelbon me li vinique. Mi oy cʼusi más ilaj avuʼune, tey chajtojbe ti cʼalal xisut tale”, xut comel.
36 Li voʼote ¿muchʼu junucal xanaʼ ta yoxvaʼal ti ispʼis ta xchiʼil li vinic ti imaje comel yuʼun li jʼeleqʼuetique? —xʼutat la yuʼun ti Jesuse.
37 —Jaʼ li muchʼu icʼuxubinvane —xi la ti muchʼu ta xchanubtasvan yilel ta smantaltac Rioxe.
—Batan, ba cʼuxubinvanan yech uc cheʼe —xʼutat la yuʼun ti Jesuse.

Jaʼ liʼ yaloj ti ba svulaʼan Marta xchiʼuc María ti Jesuse

38 Istam la echʼel sbe noxtoc ti Jesuse, icʼot la ta jun parajel. Tey la nacal jun ants, Marta la sbi. Iʼiqʼue la ochel.
39 Ti Martae oy la smuc, María la sbi. Ti Maríae tey la tal chotluc ta stsʼel yoc ti Jesuse yuʼun la chaʼi cʼusi chal.
40 Ti Martae sujem xa la tspas ti cʼusi chacʼbe ti jvulaʼal tey icʼote.
—Cajval, ¿mi lec chavil ti jtuc noʼox chacʼ cʼu jpas li jmuque? Albo acʼu scoltaon —xut la ti Jesuse.
41 —Marta, jaʼ noʼox yatel avoʼon li cʼusitic chapase.

42 Pero jtos no'ox li c'usi tsots sc'oplale, ja' li c'usi chcale. Li
Maríae ja' xa ist'uj li c'usi más tsots sc'oplale. Muc much'u xu'
chpajeson —x'utat la yu'un ti Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan ta jc'opontic Riox ti Jesuse
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1 Ti j'ech'ele isc'opon la Riox ti Jesuse. Ti c'alal laj sc'opone
—Cajval, chanubtasoticotic ta sc'oponel ti Riox uque chac c'u
cha'al ixchanubtas yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e —xi la
jun li lajchavo'e.

2 —Ti c'alal chac'oponic Rioxe, xavalic chac li'i:
Tot, Cajval, teyot ta vinajel, ac'u quich'oticotic ta muc' jcotolti-
cotic li' ta sba balamile.
Ja' ta jc'anticotic ti chapas mantal atuc li' ta sba balamile.
Ta vinajele ja' tspasic li c'usitic lec chavile. Ja' no'ox yech ac'u
jpasticotic li' ta sba balamil li c'usitic lec chavile.
3 Ac'bon jve'elticotic lavie.
4 Ac'boticotic pertonal yu'un jmulticotic yu'un icac'beticotic
xa pertonal li much'utic ista smul cu'unticotique.
Coltaoticotic yo' mu jpasticotic o li c'usitic chopole,
xachiic ti c'alal chac'oponic Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

5 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Caltic no'ox ya'el ti oy much'u lec xac'opon aba
achi'uquique, tey chac'ot ta sna ta ol ac'ubal. "¿Mi ja' no'ox
mu jq'uextic oxp'ejuc apan?

6 Yu'un naca to iyul jvula'al ta jna. Yu'un mu c'usi xcac'be
slajes", xavut c'otel.

7 "Mu jc'an xtal atijbon jvayel yu'un jmacoj xa lec li sti' jnae.
Yu'un vayemoticotic xa xchi'uc jch'amaltac, yech'o un mu xu'
xlic cac'bot", xi chastac'be ta yut sna.

8 Ac'u mi lec xac'opon aba achi'uc pero mu sc'an xlic
yac'bot. Pero mi mu xavicta aba ta sc'anulanbele, chlic
yac'bot ti c'usitic chtun avu'une yu'un cha'i ti chtune.

9 Ja' no'ox yech mi mu xavicta abaic ta sc'anulanbel ti Rioxe,
ta onox xayac'beic li c'usitic chac'anique. Co'ol xchi'uc li
much'u tsa' c'usi chtun yu'une, tsta. Co'ol xchi'uc li much'u
chc'opoj ta ti'nae, chtac'bat.

10 Li much'utic mu xicta sba ta sc'anele, ch-ac'batic.

11 'Li vo'oxuque, ti c'alal chasc'anbeic pan lach'amalique,
ma'uc ton chavac'beic. Ti c'alal chasc'anbeic choye, ma'uc
chon chavac'beic.

12 Ti c'alal chasc'anbeic ton caxlane, ma'uc tsec
chavac'beic.

13 Li vo'oxuque chopol ajolic pero xana'ic c'usi lec
chavac'beic lach'amalique. Ti Jtotic Riox ta vinajele más

lec c'usi chayac'beic mi chac'anbeique. Chac'be Ch'ul Espíritu ti much'utic tsc'ane —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Jesuse ti ta syu'el pucuj tsloq'ues pucujetique
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

14 Ti Jesuse isloq'uesbe la pucuj ta yo'on jun uma'. Ja' la pasem o ta uma' ti ochem pucuj ta yo'one. Ti c'alal iloc' ti pucuje, ijam la ti yee. Ti crixchanoetique xch'ayet xa la yo'onic.
15 —Li vinic le'e ta syu'el totil pucuj ti tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique —xiic la jlom.
16 Ti jlome iyalbeic la ti Jesuse:
—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'ueltiquic mi oy c'usi xyal tal avu'un ta vinajel —xutic la yo' la stabeic o smul ti yalojique.
17 Ti Jesuse yiloj onox la ti c'usi tsnopique.
—Mi tscrontain sbaic jun preserente xchi'uc li xchi'iltac ta meltsanejc'ope, ta xch'ac o sbaic. Mi chut sbaic li jchop jnaclomale, ta xch'ac o sbaic noxtoc.
18 Ja' no'ox yech ti Satanase, mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique, ¿c'u ma xi tspas mantal ti mi yech tspase? Ti x'elan chacalbeique, yu'un chavalic ti ta syu'el totil pucuj ti ta jloq'ues ti pucujetique.
19 Ti yechuc xavalique, ¿much'u ma ta syu'el ta sloq'ues pucujetic lavajchanc'opic uque? Lavajchanc'opique xu' chalic ti ma'uc yech li c'usi chavalique.
20 Li vo'one ta syu'el Riox ta jloq'ues pucujetic, ja' chvinaj o ti li' xa tspas mantal ti Rioxe.
21 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun tsatsal vinique ti lec chapale, muc much'u xu' chpojbon li c'usuc yu'un ta snae.
22 Pero mi ital li much'u más tsotse, ta xcuch yu'un spojbel li yabtejebe ti ja' spatoj o yo'one, ta onox xpojbat li c'usuc yu'une. Ti Satanase co'ol xchi'uc tsatsal vinic ya'el. Li vo'one co'ol xchi'uc li much'u más tsots ya'ele yu'un ijpojbe xa li vinique.
23 ’Ti much'u chopol chil li c'usi ta jpase, ja' jcronta.

Ja' li' yaloj ti más tsoc sjol ti much'utic mu j'ech'eluc chich'ic ta muc' ti Jesuse
(Mt. 12.43-45)

24 ’Ti c'alal chloc' ta yo'on jun crixchano ti pucuje, chbat ta xocol balamil, chba sa' bu chnaqui, pero mu sta. “Más lec chisut ech'el ta yo'on li vinique”, xi ti pucuje.
25 Ti c'alal chc'ote, leclectic chc'ot sta li vinique.

26 Yech'o un ti pucuje chba sa' tal vucvo' xchi'il, ja' ti bu
chopol tajmeque. Tey ch-ochic ta yo'on li vinique, más to tsoc
sjol tajmec —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic más jun yo'onique

27 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, tey la capal jun ants ta
epal crixchanoetic, i'avan la.
—Jun yo'on lame'e yu'un ja' lasts'ites —xut la ti Jesuse.
28 —Ji' ava'uca'a. Pero mu xco'olaj xchi'uc ti much'utic
cha'iic li sc'op Rioxe ti ta xch'unique. Más to jun yo'onic
—x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic syu'el Jesús ti much'utic chopol sjole
(Mt. 12.38-42)

29 Ti c'alal xyaquet tstsob sbaic c'otel más ep crixchanoe-
tique, lic la yal ti Jesuse:
—Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, chopol ajolic. Yu'un ja' no'ox
chac'an chaq'uelic li jyu'ele, pero muc bu chcac' avilic. Ja'
no'ox chava'ibecon jc'oplal chac c'u cha'al ava'ibeic sc'oplal
ti Jonas yaj'alc'op Rioxe ti ta más vo'nee.
30 Ti Jonase iyilic ti jniniveetique ti tacbil ech'el yu'un ti
Rioxe. Ja' no'ox yech chavilic uc ti stacojon tal ti Rioxe, vo'on
ti co'ol crixchanootique.
31 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixcha-
noetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxuloxuc
lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich' ti ants preserentee ti
nom ilic tal ta xocon vinajel ta sure, ti tal ya'ibe srazón ti
preserente Salomone. Li vo'one más to jna' razón chac c'u
cha'al ti Salomone.
32 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crix-
chanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic vo'oxuc ti cuxu-
loxuc lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jniniveetic ti ta
más vo'nee. Yu'un iyictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal
i'albatic sc'op Rioxe yu'un ti Jonase. Li vo'one más tsots cabtel
chac c'u cha'al ti Jonase, pero mu xac'an xach'unic li c'usitic
chacalbeique.

Ja' li' yaloj ti ja' chac c'u cha'al lámpara yu'un jpat jxocontic li jsatique
(Mt. 5.15; 6.22-23)

33 'Muc much'u ta stsan slampara ti ja'o tsnaq'ue, mi ja'uc
tsmac ta almul. Toyol onox chac' yo' xilic o osil ti much'utic
ch-ochic ta yut nae.
34 Lasatique co'ol xchi'uc alamparaic ya'el yu'un ja' chavilic
o mi lec, mi chopol lapat axoconique. Ja' no'ox yech li c'usitic
chcale, ja' chavilic o mi lec, mi chopol avo'onic.

35 Yech'o un q'uelo me abaic, mu me soc o ajolic li c'usitic
leque.
36 Mi chach'unic li c'usitic chcale, chlecub o avo'onic. Co'ol
xchi'uc sacjaman yut anaic c'alal oy alamparaique —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe smul jfariseoetic ti Jesuse
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

37 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, i'iq'ue la ech'el ta ve'el yu'un
jun jfariseo. Ti Jesuse ibat la, c'ot la chotluc ta chotlebal yo' bu
ti mexae.
38 Ti jfariseoe ich'ay o la yo'on ti muc spoc sc'ob ti Jesuse, ti
tuc' la ba chotluque.
39 Ti Cajvaltic Jesuse iyalbe la ti jfariseoe:
—Li vo'oxuque, jfariseoetic, co'oloxuc xchi'uc li much'u
ja' no'ox tspocbe spat li basoe xchi'uc li pulatue, yan li yute
mu suc', oy yic'ubal. Ja' yech lecoxuc yilel pero ja' no'ox
ta avo'onic ti c'usi oy lec yu'un lachi'ilique. Chavalbeic
ti ac'u yaq'uic ta smoton Rioxe yu'un ana'ojic ti vo'oxuc
chavich'ique.
40 Sonsooxuc tajmec yu'un chanopic ti muc bu yiloj
avo'onic ti Rioxe ti ja' laspasique.
41 Más lec c'uxubinvananic, q'uelanic li c'usitic oy
avu'unique yo' lec xayilic o ti Rioxe.
42 'Li vo'oxuque, jfariseoetic, chanopic ti ja' no'ox chanitic
ta lajlajuneb li c'usitic chloc' avu'unique: li alavenae, xchi'uc
li lulae, xchi'uc li c'usitic yane. Chaloq'uesic jujun ti c'alal
anitojic xa'ox ta lajlajunebe, chavac'beic ti Rioxe. Le'e
chavaq'uic, pero ja' muc bu lec chameltsanic li c'ope. Mu
sjunuluc avo'onic ac'anojic ti Rioxe, yech'o un ta onox
xavich'ic castico ta sbatel osil. Más lec ti apasicuc noxtoc ti
bu tsots sc'oplale.
43 'Li vo'oxuque, jfariseoetic, ja' chac'anic ti bail chachotiic
ta temploetique. Ja' chac'anic ti c'oponbiloxuc ta ch'ivite,
yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
44 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantaltac Rioxe, li
vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta
muc' ti Rioxe. Yu'un co'oloxuc xchi'uc muquenal ti mu
xa xvinaje. Li much'utic tey xva'lajete mu sna'ic mi oy
ánima. Ja' yechoxuc ya'el uc. Li much'utic ta xch'unic li
c'usi chavalique, mu sna'ic ti co'ol xchi'uc chamem chayilic ti
Rioxe yu'un naca chopol li c'usitic chanopique. Yech'o un ta
onox xavich'ic castico ta sbatel osil —x'utat la yu'un ti Jesuse.
45 Ja' la itac'av jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe:

—Jchanubtasvanej, ti x'elan chavale, yu'un chasa' jmulti-
cotic uc —xi la.
46 Itac'av la ti Jesuse:
—Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, chaval-
beic lachi'ilique ti persa ta xch'unique; yan li vo'oxuque mu
xach'unic. Co'ol xchi'uc chapech'ic icatsil ti vocol chlic ta
cuchele. Ja' chavac'beic scuch lachi'ilique; li vo'oxuque mu
xlic avu'unic. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
47 'Ma'uc no'ox le'e, oy c'usi yan chapasic noxtoc.
Chacha'meltsanbeic smuquenal ti yaj'alc'optac Riox ti ta
más vo'nee ti ismilic ti amuc'tatotique.
48 Ja' chvinaj o ti lec chava'iic ti imilvanique. Yech'o un ta
onox xavich'ic castico ta sbatel osil.
49 'Ti Rioxe sna'oj onox ti yech ta xc'ote, yech'o ti iyal onox
chac li'i: "Ta jtac tal caj'alc'optac xchi'uc apoxtoletic. Jlom ta
smilic, jlom ta xilbajinic", xi onox.
50 Ti Rioxe vo'oxuc chac' ta abaic ti jayvo' imileic tal ta
spasel balamil ti yaj'alc'optaque.
51 Ti c'alal imile ti Abele c'alal to Zacarías ti ismilic ta ti'
muc'ta templo yo' bu sts'el xchic'obil smoton Rioxe, vo'oxuc
chcom ta abaic ti cuxuloxuc lavie.
52 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, muc
bu jamal chavalbeic c'u x'elan smelol li smantaltac Rioxe.
Muc bu lec chachanubtasic li jchi'iltactique. Chapajesic ti
much'utic tsc'an ta xch'unique yu'un c'alal ta vo'oxuc mu
xach'unic, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
53-54 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ti much'utic ta xchanub-
tasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique,
icapic o la tajmec. Oy to la c'usi más isjac'ulanbeic ti Jesuse
yo' la stabeic o smul ti yalojique.

12

Ja' li' yaloj ti mu me jpastic yech c'u cha'al ti jfariseoetique

1 Ti c'alal yolel chlo'ilaj xchi'uc jfariseoetic ti Jesuse, tey la
istsob sbaic c'otel jaymil crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic.
Li lajchavo'e ba'yi la ic'oponatic yu'un ti Jesuse.
—Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoe-
tique. Yu'un lec tajmec yo'onic yilel pero yech no'ox tsnopic.
Mu me xapasic yech li vo'oxuque.
2 Mi oy c'usi chopol chanopic lavie, chvinaj onox ti c'usi
orae.
3 Li c'usitic mucul chavalique chvinaj onox ta stojol Riox ti
c'usi orae.

Ja' li' yaloj ti mu me xixi'otic o li crixchanoetique
(Mt. 10.26-31)

4 ’Vo'oxuc ti lec jc'opon jbatique, chacalbeic ti mu me xaxi'ic
o li much'utic yo'onuc smiloxuque, yu'un mu staic ta milel
lach'ulelique.
5 Ti Rioxe ti ja' xu' chastiq'uic ta c'oc' xchi'uc ach'ulelique,
ja' me xavich'ic ta muc'.
6 ’Li c'ox mutetique, ac'u mi vo'cot ta chib taq'uin, pero mi
jcot mu xch'ay ta sjol ti Rioxe.
7 Ja' no'ox yech xchabiojoxuc uc. C'alal ta stsatsal ajolic
nitbil jayp'ej. Yech'o un mu me xaxi'ic. Yu'un más tsots
ac'oplalic yu'un ti Rioxe; ja' jutuc no'ox li mutetique.

Ja' li' yaloj ti jamal ac'u caltic ti quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 ’Chacalbeic, ti much'utic jamal chalbeic li crixchanoe-
tique ti yich'ojicon ta muq'ue, ja' no'ox yech vo'on ti co'ol crix-
chanootique, jamal chcalbe ti Jtote xchi'uc ti yaj'anjeltaque ti
yich'ojicon ta muq'ue.
9 Yan ti much'utic mu jamluc chalbeic li crixchanoetique ti
yich'ojicon ta muq'ue, ja' no'ox yech chcalbe ti Jtote xchi'uc ti
yaj'anjeltaque ti mu xiyich'ic ta muq'ue.
10 ’Ti much'utic chisp'isic ta pucuj vo'on ti co'ol crixchanoo-
tique, ch-aq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeic ti Rioxe. Ja' no'ox
ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa
x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil.
11 ’Ti c'alal cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta
temploetique, mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot avalique,
ti c'uxi chatac'avique.
12 Ja' chasp'ijubtasic ti Ch'ul Espíritue ti c'uxi chatac'avique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ac'u mi jc'ulejotic, mu onox junuc o co'ontic

13 Oy la tey jun vinic ta o'lol crixchanoetic, ic'opoj la.
—Jchanubtasvanej, albo li jbanquile ti ac'u xch'acbon
jrasyon osile xchi'uc li c'usuc yu'un ti ánima jtoticotique —xi
la.
14 —Ma'uc jmeltsanejc'opon ti ta jch'ac li c'usuc avu'unique
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
15 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti crixchanoetique:
—Q'uelo me abaic, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic li c'usitic
oy ta sba balamile. Ac'u mi oy ep c'usuc avu'unic pero ma'uc
chata o jun avo'onic.
16 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun jc'uleje. Ep iloc' ti c'usitic
sts'unoje.
17 “¿Bu xa chlaj cac'an li c'usitic iloc' ta cosile?”, xi isnop.
18 “Iyul xa ta jol c'usi ta jpas. Ta jtuquibe li snailtaque, ta
jmeltsan más muc'tic. Ja' tey chcac' scotol li c'usuc cu'une.

19 Ti c'alal stsob sbae, mu c'u xal co'on. Oy c'usi ta jlajes, oy
c'usi ta xcuch', xu' jcux ti jaylajuneb jabil sc'an co'one. Xloc'
o, yu'un oy ep", xi isnop li vinique.
20 "Sonsoot. Lavi ta ac'ubaltique chacham. Li c'usuc
avu'une ¿much'u ta xich' comel un?" x'utat yu'un ti Rioxe.
21 Ja' no'ox yech ti much'utic ta stsob sc'ulejalique ti stuquic
no'ox chtun yu'unique, abol sba ch-ileic yu'un ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu me c'usi xcat o co'ontique
(Mt. 6.25-34)

22 Li lajchavo'e ic'oponatic la yu'un ti Jesuse:
—Chacalbe ava'iic, mu me xavat avo'onic ti c'uxi chacuxiic
li' ta sba balamile, ti c'uxi chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata
ac'u' apoq'uique.
23 Yu'un ja' layac'be apat axoconic ach'ulelic ti Rioxe, yech'o
un chac' ave'elic, chac' ac'u'ic.
24 Q'uelavilic li jojetique, mu sna' x'abtejic. Mu sna'
x'ovolajic, mu sna' xc'ajavic, ch'abal stenal sve'elic. Ja'
chmac'linatic yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele. Ali vo'oxuque
más to chasc'uxubinic.
25 Ac'u mi xavat avo'onic, mu xanatubic o cha'ch'ixuc.
26 Yu'un mu c'u xu' avu'unic jset'uc, ¿c'u yu'un ti chavat o
avo'onic ti bu chataic li c'usitic chtun avu'unique?
27 'Q'uelavilic c'u slequil ta xch'i li nichimetique. Pero mu
x'abtejic, mu xnavujic, mu sjal sc'u'ic. Chacalbe ava'iic, ti
Salomón ti ta más vo'nee jc'ulej tajmec, lequic sba ti sc'u'
spoq'ue, pero mu xco'olaj xchi'uc li nichime.
28 Li ts'i'lele bats'i yox tajmec lavie, pero oc'ob cha'ej chich'
tiq'uel ta jorno, chta'aj o pan. Ac'u mi muc jal ta xch'i li
ts'i'lele pero bats'i yox tajmec xcha'le ti Rioxe. ¿Mi ja' xa mu
xayac'beic ac'u'ic ya'el un? Yu'un mu to chach'unic.
29 Yech'o un mu me xavat avo'onic ti c'uxi chave' chavuch'ic
vo'e. Mu me c'usi xlo'ilaj o avo'onic.
30 Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe chat yo'onic.
Li vo'oxuque sna'oj c'usitic chtun avu'unic ti Jtotic Riox ta
vinajele.
31 Yech'o un ch'unic c'usi chayalbeic ti Rioxe. Mi
ach'unique, chayac'beic ti c'usitic chtun avu'unique.

Ja' li' yaloj ti ac'u jtsob jc'ulejaltic ta vinajele
(Mt. 6.19-21)

32 'Ac'u mi muc bu epoxuc, pero mu me xaxi'ic. Ti Rioxe ta
slequil yo'on chayiq'uic ti chachi'inic ta pasmantale.
33 Chono scotol li c'usuc avu'unique. Li stojole ac'beic li
me'onetique yo' oy o ac'ulejalic ta vinajele. Teyo'e mu x'och
j'elec', mu x'och vach chon sep' ac'u'ic.

34 Ti bu lac'ulejalique, ja' tey batem avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jmalatic no'ox ti Cajvaltic Jesucristoe

35-36 ’Malaicon no'ox me chac c'u cha'al smalaojic ta sut tal
ta nupunel yajvalic li mozoiletique ti slapoj no'ox sc'u'ique, ti
stsanoj no'ox slamparaique. Ti c'alal xul c'opojuc ta sti' sna li
ajvalile, jliquel tsjambeic.
37 Jun yo'onic tajmec ti c'alal julavem chul staelic yu'un li
yajvalique. Chacalbe ava'iic. Ta xcholatic ta mexa yu'un li
yajvalique, ch-ac'bat sve'elic.
38 Ac'u mi xul ta ol ac'ubal, ac'u mi po'ot sacub, mi julavem
yul staelic yu'un li yajvalique, jun yo'onic.
39 Chacalbe ava'iic. Ti ana'ojicuc ti jayib ora ac'ubal chtal li
j'eleq'ue, amalaic, achabi anaic ti yechuque.
40 Ja' no'ox yech tsc'an chamalaicon no'ox ac'u mi mu
xana'ic c'usi ora chicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique.
Mu me ch'ayemuc avo'onic chul jtaoxuc —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' lo'il scuenta li much'u sna' stuc'ulan abtele xchi'uc li much'u chopol sjole

(Mt. 24.45-51)

41 —Cajval, li lo'il avale, ¿mi ja' no'ox jc'oplalticotic, o mi
sc'oplal scotol crixchanoetic? —xut la Jesús li Pedroe.
42 Itac'av la ti Jesuse:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun j'abtel ti sjunul yo'on ch-abteje,
ti sna' stuc'ulan abtele. Ja' ch-ac'bat smac'lin li xchi'iltac ta
abtele ti c'alal sta yora ve'ebale.
43 Jun yo'on li j'abtele ti yolel ch-abtej chul stael yu'un li
yajvale.
44 Ta melel chacalbeic, ti much'u sjunul yo'on ch-abteje ch-
ac'bat scuentain li c'usuc yu'un yajvale.
45 Yan mi chopol sjol li j'abtele: “Mu to nan xtal li cajvale”,
xi tsnop. Chlic yut, chlic smaj li xchi'iltac ta abtele. Ja' chba
xchi'in ta ve'el ta uch' pox li jyacubeletique.
46 Li yajvale ja'o chul tal ti c'alal ch'ayem yo'on c'usi ta
xcha'le li xchi'iltaque, yu'un mu xch'un ti po'ot xa xule. Chul
ac'batuc tsots castico yu'un li yajvale. Ja' chba xchi'in li
much'utic co'ol mu xch'unic mantale.
47 ’Li j'abtele ti sna'oj xa c'usi tsc'an li yajvale, ti mu spase,
ja' más castico chich'.
48 Yan li much'u mu to sna' c'usi tsc'an li yajvale, mi mu
to sna' mi chich' o castico li c'usitic ta spase, ja' jutuc no'ox
castico chich'. Li much'u chp'ijubtasat yu'un li yajvale, ja'
tsc'an ti chtun yu'un ta ts'acale.

Ja' li' yaloj ti "ta xcrontainat ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue", xi ti Jesuse
(Mt. 10.34-36)

49 'Li vo'one c'oc' ya'el tal cac' li' ta sba balamile. Chac tsacuc
ta orae, lec bi'a.
50 Pero más to chcac' jvocol chac c'u cha'al lavie. Ti
ech'emuc xa li vocol sc'oplal chquich'e, jun xa co'on ti
yechuque.
51 Mu me xanopic ti tal jco'oltasbe sjol li crixchanoetic li' ta
sba balamile. Tal jch'aculan.
52 Li vo'vo' ta jp'ej nae oy bu cha'ch'ac chc'otic. Mi cha'vo'
lec chiyile, oxvo' chopol chiyil. Mi oxvo' lec chiyile, cha'vo'
chopol chiyil.
53 Oy bu tscrontain o screm li totile. Oy bu tscrontain o stot
li creme. Oy bu tscrontain o stseb li me'ile. Oy bu tscrontain
o sme' li tsebe. Oy bu tscrontain o yalib li me'el'alibale. Oy bu
tscrontain o yalibme'el li alibale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj "¿c'u yu'un ti ja' mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe?" xi ti Jesuse
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti epal crixchanoetique:
—Ti c'alal chavilic naca jmuyel li toque, "chtal vo' tana",
xachiic. Yu'un onox ta xtal.
55 Ti c'alal chtal ic' ta sure, "c'ux c'ac'al tana", xachiic. Yu'un
onox c'ux c'ac'al.
56 Chavilic c'u x'elan li vinajele li balamile, pero ti avalo-
jique, mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jlajesbetic yo'on ta ora mi oy bu ijta jmultic yu'un li jchi'iltique
(Mt. 5.25-26)

57 '¿C'u yu'un ti mu xana'ic li c'usitic leque?
58 Mi oy bu ata amul yu'un lachi'ile, tsc'an ti chba alajesbe
yo'on ta orae. Ti mi mu xba alajesbe yo'one, chayic' ech'el
ta stojol jmeltsanejc'op. Li jmeltsanejc'ope chayac' ta sc'ob
jchabiejtemplo. Li jchabiejtemploe chastic' ta chuquel.
59 Chacalbe ava'iic, mi mu xapasic chac c'u cha'al la-
calbeique, li jmeltsanejc'ope chac' atojic scotol lamulique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta xquictatic spasel li c'usitic chopole

1 Ti c'alal yech iyal ti Jesuse, oy la much'utic iyalbeic ti c'u
x'elan iyac' ta milel jayvo' jgalileaetic ta ti' muc'ta templo ta
Jerusalén ti Pilatoe, ja'o la c'alal xyaquet chac'beic smoton ti
Rioxe.

2 Itac'av la ti Jesuse:
—Ti jchi'iltactic ti imilatic ta ti' muc'ta temploe, mu me
xavalic ti stuquic xa no'ox tsots smulique. Li yan jchi'iltactic
ta Galileae oy tsots smulic uc.
3 Ja' no'ox yechoxuc uc, ti mi mu xavictaic spasel li c'usitic
chopole, co'ol cha'ochic ta c'oc' achi'uquic ta sbatel osil.
4 Ti vaxaclajunvo' ichamic ti c'alal ilom ti q'uelob osil yo'
ts'el Siloée, mu me xavalic ti stuquic xa no'ox tsots smulique,
ti ch'abal yan jchi'iltactic ti yech smulic ta Jerusalene.
5 Ja' no'ox yechoxuc uc, ti mi mu xavictaic spasel li c'usitic
chopole, co'ol cha'ochic ta c'oc' achi'uquic ta sbatel osil
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u x'elan iyil j'israeletic ti Cajvaltic Jesuse ti co'olic xchi'uc ic'ux ti mu sna' satine

6 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic sts'unoj jtec' ic'ux ta yut
uvatique. Ba sq'uel mi oy sat, pero ch'abal.
7 "Li te'el ic'ux li'i yoxibal xa jabil chul jq'uelulan mi oy sat,
pero ch'abal sat, yu'un mu sna' satin. Más lec ts'eto loq'uel.
Yech no'ox tsmac balamil", xut li yajchabiej'uvae.
8 "Cajval, teyuc to lavi jabile. Ta jvoc'bequic li yoque. Ta
xcac'bequic lec sc'a'al.
9 Jq'ueltiquic mi mu satin o. Mi mu satine, ja'to xavac' ta
ts'etel", xi li jchabiej'uvae —xi la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istuq'uibtasbe spat jun ants ti Jesuse ja'o ta sc'ac'alil ta xcuxic

10 Ti j'ech'ele ichanubtasvan la ta jun biq'uit templo ti
Jesuse. Ja'o la ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique.
11 Tey la jun ants, oy xa la svaxaclajunebal jabil ip. Ipase la
ta vujpat yu'un ti pucuje. Xvujvon xa la chanav. Mu xa la stac'
stuq'uibtas sba.
12 Ti Jesuse iyil la ti jmeme'tique.
—Me'tic, la'. Ta xtuq'uib lapate —x'utat la yu'un ti Jesuse.
13 Ti Jesuse iyac' la sc'ob ta sba ti jmeme'tique, ora la
ituq'uib ti spate. Ti jmeme'tique "colaval" xut la ti Rioxe.
14 Ti jmeltsanejc'op ta temploe icap o la tajmec ti is-
tuq'uibtasbe spat jmeme'tic ti Jesuse ti ta sc'ac'alil ta xcux-
ique.
—Oy vaquib c'ac'al ti xu' chi'abtejotique. Ja'o xatalic mi
chac'anic et'esbel achamelique. Ma'uc o xatalic ta sc'ac'alil
ta jcuxtique —xut la ti crixchanoetique.
15 Itac'av la ti Jesuse:
—Yech chanop ti x'elan chavale. Li vo'oxuque chba onox
avac'beic yuch' vo' avacaxic aburroic ti c'alal ja'o ta jcux-
tique.

16 Li jmeme'tic li'i ti co'ol smomotic Abraam jchi'uctique, ti
oy xa svaxaclajunebal jabil abol sba xcha'leat yu'un ti pucuje,
ja' no'ox yech uc, xu' jtuq'uibtasbe spat lavi ta sc'ac'alil ta
jcuxtique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
17 Ti c'alal yech iyale, iq'uexav la scotolic ti much'utic
iscrontainic ti Jesuse. Ti jlome xmuyubajic xa la ti iyilic ti lec
c'usitic tspas ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe.
19 Ac'u mi muc bu ep lavie pero ta to xp'ol. Co'ol xchi'uc bec'
mustisya ti ists'un ta yosil jun vinic ti toyol ibate. Ital mutetic,
tey ispas stso'opic ta sc'obc'obtac —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta svuquesobil xch'ut pan
(Mt. 13.33)

20 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe.
21 Oy syu'el, xu' tslecubtas o avo'onic yo' xapasic o li c'usitic
leque. Co'ol xchi'uc li svuquesobil xch'ut pane. Ac'u mi jset'
no'ox xac'be svuquesobil xch'ut vucub te' arina li antse, pero
ta xvuc o xch'ut scotol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti vocol ta tael li sbelel vinajele
(Mt. 7.13-14, 21-23)

22 Ti c'alal ibatic slajchava'alic ta Jerusalén xchi'uquic ti
Jesuse, mu la bu tuc' ibatic. Ech' la chanubtasvanuc ta
jteclumetic xchi'uc ta parajeletic ti Jesuse.
23 Oy la much'u isjac':
—Cajval, ¿mi jayvo' no'ox ya'el ti chcuxiic ta sbatel osile?
—xi la.
Itac'av la ti Jesuse:
24 —Vocol ta tael li sbelel vinajele pero sa'ic me. Ep ti
much'utic yo'onuc staique pero mu staic.
25 Ti Rioxe co'ol xchi'uc jun vinic ya'el ti ismac sti' snae.
Ts'acal to chc'ot atijic. “Cajval, Cajval, abulajan jamboticotic
lanae”, chavutic. “Ma'uc jch'amaloxuc”, chayutic ti Rioxe.
26 “Lajchi'inticotic ta ve'el ta uch'vo', achanubtasoticotic ta
jlumalticotic”, chavutic.
27 “Lacalbeic xa ti ma'uc jch'amaloxuque. Batanic, mu
xajc'anic, yu'un chopol li c'usitic apasique”, chayutic ti Rioxe.
28 Ti c'alal xavilic ti teyic yo' bu tspas mantal Riox ti
Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove, xchi'uc scotol
ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee, ja'o cha'oq'uic, xc'uxuxet
aveic yu'un la'albatic xa ti mu xa'ochique.

29 Tey chc'ot noxtoc epal crixchanoetic ta sjunlej balamil.
Jun yo'onic yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
30 Oy muc bu ich'bil ta muc' lavie, pero más tsots yabtel
chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un mu sna' stoy sbaic.
Oy totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic yo' bu tspas
mantal ti Rioxe yu'un ta stoy sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyat o yo'on ti Jesuse ti muc xch'unic ti much'utic tey ta Jerusalene
(Mt. 23.37-39)

31 Ja'o la tey ic'otic jayvo' jfariseo.
—Loc'an ech'el li'toe yu'un yo'onuc smilot li Erodese —xu-
tic la ti Jesuse.
32 Itac'av la ti Jesuse:
—Li Erodese co'ol xchi'uc vet yu'un chti'van ya'el. Batanic,
ba albeic ti ta to jloq'ues pucujetic lavie xchi'uc li oc'obe, ta to
xquet'esbe xchamelic ti much'utic ipe. Cha'ej to chlaj cu'un.
33 Persa chixanav lavie, xchi'uc li oc'obe, xchi'uc li cha'eje.
Yu'un tey chicham ta Jerusalén chac c'u cha'al tey ichamic ti
yan yaj'alc'op Rioxe.
34 'Li vo'oxuque xchi'uc lachi'ilic li' ta Jerusalene, ja'
amanyaic ti chamilic li yaj'alc'optac Rioxe. Chavac'beic ton
li much'utic chastacbeic tal ti Rioxe. Pero oy xa jay'ech'el
ti co'onuc jtsoboxuc chac c'u cha'al tsluts' yol li me'ch'eque,
pero muc xac'anic tsobel.
35 Toj abol aba chacomic yu'un mu xa bu chaxchi'inic ti
Rioxe. Chacalbeic ti mu xa bu chavilicon oe. Ja'to ti c'alal
xavalic ti "toj lec tajmec li much'u itaque tal yu'un ti Rioxe",
xachiique, ja'to chavilicon noxtoc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe situbel jun vinic ti Jesuse

1 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique i'iq'ue la ech'el ta
ve'el yu'un jun jfariseo ti Jesuse. Ochem la ta meltsanejc'op.
Tey la yan xchi'iltac ta fariseoal yu'un la ja' tspa'iic ti Jesuse.
2 Tey la va'al jun vinic ta stuq'uil ti Jesuse, liquem la situbel.
3 —¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel ta sc'ac'alil ta jcux-
tic ti much'u ipe, o mi mu xu'? —x'utatic la yu'un Jesús
ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
xchi'uc ti jfariseoetique.
4 Mi jun muc la xtac'avic. Ti Jesuse iyet'esbe la xchamel ti
vinique.
—Batan xa —xut la.
5 —Li vo'oxuque, jfariseoetic, mi oy bu ip'aj ta ch'en jcotuc
aburroique, o mi jcotuc avacaxic ti c'alal ja'o ta jcuxtique, ¿mi
muc bu chba aloq'uesic ta ora ya'el? —x'utatic la.

6 Mu xa la sna' c'uxi chtac'avic.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti much'utic ic'bilic ta nupunele

7 Ti Jesuse iyil la c'u x'elan tst'uj lec xchotlebic ti much'utic
i'iq'ueic ta ve'ele.
8 —Ti c'alal cha'iq'ueic ta nupunele, mu me xba chotlanic
ta bail naca me oy much'utic ic'bilic tal ti más ich'bilic ta muc'
chac c'u cha'al li vo'oxuque.
9 Ti c'alal xul li much'utic más ich'bilic ta muq'ue, chtal
yalboxuc li much'u layiq'uique: "Loc'anic li'toe yu'un li' ta
xchotiic li jchi'iltactic li'i", chayutic. Ja'o xaq'uexavic xa
loq'uel, chba chotlanic ta slajeb chotlebal.
10 Ti c'alal cha'iq'ueic ta ve'ele, chotlanic ta slajeb chotle-
bal. "Totic, li' xtal chotlan ta baile", mi chayutic li much'u
layiq'uique, chilic li much'utic tey ta mexa uque ti ich'biloxuc
ta muq'ue.
11 Ja' no'ox yech ti much'utic tstoy sbaique ch-aq'ueic ta
q'uexlal yu'un ti Rioxe. Yan li much'utic mu sna' stoy sbaique,
ja' ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.
12 Ti Jesuse iyalbe la ya'i ti much'u i'ic'van ta ve'ele:
—Ti c'alal cha'ic'van ta ve'ele, ma'uc no'ox me xavic' li
much'utic lec xac'opon aba achi'uque. Ma'uc no'ox me xavic'
labanquile lavits'ine, xchi'uc lanamtalchi'ile. Ma'uc no'ox me
xavic' lalac'natac ti jc'ulejetique. Yu'un yic'al spaquic ti avic'
ta ve'ele.
13-14 Ti c'alal cha'ic'van ta ve'ele, tsc'an chavic' noxtoc li
much'utic me'one, xchi'uc li tuncoetique, xchi'uc li coxoe-
tique, xchi'uc li ma'satetique yo' xayac'be o bentisyon ti Rioxe
yu'un mu xu' spaquic. Chavich' amoton ti c'alal xacha'cuxiic
xchi'uc li much'utic co'ol lec avo'on achi'uque —x'utat la
yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti iyic' ta ve'el ep crixchanoetique (Mt. 22.1-10)

15 Ic'opoj la jun ti much'utic tey chve'ic ta mexa xchi'uc ti
Jesuse:
—Jun yo'onic li much'utic chve'ic yo' bu tspas mantal ti
Rioxe —xi la.
16 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ti ispas ep ve'lile yu'un
tsc'an chic' ta ve'el ep crixchanoetique.
17 Ti c'alal ista yora chve'ique, istac ech'el smozo: "Ba ic'o
tal li much'utic calojbe xa onoxe. Batanic xa la, chapal xa li
ve'lile, xavut c'otel", xut ech'el li smozoe. Ja' yech c'ot yal li
mozoile.

18 Scotolic lic snopic ti c'usi tspoj o sbaique. “Muc bu
xocolon yu'un ja'to ijman cosil yech'o un persa chba jq'uel.
Abulajan, albo ya'i ac'u yac'on ta pertonal”, xi li june.
19 “Muc bu xocolon yu'un ja'to ijman vo'ob par jvoc'-osil
vacax, yech'o un chba jq'uel c'u x'elan ch-abtejic. Abulajan,
albo ya'i ac'u yac'on ta pertonal”, xi li june.
20 “Muc bu xocolon yu'un ja'to linupun”, xi li june.
21 Isut li mozoile, ja' yech yul yalbe li yajvale ti c'u
x'elan itac'bate. Li yajval ve'lile icap o tajmec. “Batan
ta anil ta ch'ivit xchi'uc ta cayatic, ja' ic'o tal li much'utic
me'one, xchi'uc li tuncoetique, xchi'uc li coxoetique, xchi'uc
li ma'satetique”, xut ech'el li smozoe.
22 Ti c'alal iyul yu'un crixchanoetic li mozoile, “Cajval,
ijch'un li c'usi avalbone. Ital xa li crixchanoetique, pero oy
to xocol li chotlebale”, xi.
23 “Batan xa ta bebetic xchi'uc ta belel trigoaltic, ic'o tal ta
persa li much'utic chatae yo' xnoj o li jnae.
24 Chacalbe, li much'utic ba'yi icalbe ti chtal ve'icuque, mi
jun muc bu cha'iic c'usi smuil li jve'ele”, xut smozo li yajval
ve'lile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu xu' xchi'in ti Cajvaltic Jesucristoe ti much'utic mu sc'an xac' svocolique
(Mt. 10.37-38)

25 Ti Jesuse ep la tajmec crixchanoetic xchi'uc ech'el. Isq'uel
la spat, iyalbe la:
26 —Ti much'u tsc'an chixchi'ine, mi más sc'anojon li
vo'one, mi ja' jutuc no'ox sc'anoj li stot sme'e, li yajnile, li
xch'amaltaque, li sbanquiltaque, li yits'intaque, li svixtaque,
li yixleltaque, ti mi mu c'uxuc ta yo'on li spat xocone, xu'
xixchi'in.
27 Yan ti much'u mu sc'an xac' svocol chac c'u cha'al chcac'
jvocol li vo'one, mu xu' xixchi'in.
28 Li vo'oxuque, ti c'alal chava'anic q'uelob osile, ba'yi onox
chanopic ti c'u yepal chlaje.
29 Ti mi ja'to chanopic c'u yepal chlaj c'alal aliquesojbeic
xa'ox li stanal yoque, yech no'ox quechel chcom avu'unic.
Ti c'alal chilic li crixchanoetic ti tey quechel avu'unique,
chaslabanic o.
30 “Li jchi'iltic le'e yech no'ox ti isliquesbe sva'anel li q'uelob
osile, pero muc xva'i yu'un”, xi ac'oplalic.
31 Ja' no'ox yech ti c'alal chbat ta ac' c'oc' jun preserentee,
ba'yi onox ta snop mi xcuch yu'un ta lajunmil soltero ti oy
veinte mil yajsoltero li scrontae.

32 Mi iyil ti mu xcuch yu'une, ti c'alal nom to'ox xtal li
scrontae, ta stac ech'el mantal ti chba slequilc'oponbel li
scrontae yo' xlaj o yo'one.
33 Ja' no'ox yechoxuc uc, mi xu' chcom chava'iic li c'usuc
avu'unique, xu' chachi'inicon.

Ja' lo'il scuenta ats'am
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 ’Li ats'ame mu xu' ti ch'abale. Ja'to chmuib o ve'lil ti c'alal
oye. Li ats'am li' ta jlumaltique ti sna' xch'ay xchi'ile, mu xa
bu chtun cu'untic.
35 Mi ja'uc ta c'a'al balamil mu xtun. Ac'u mi xacap ta
tso' vacax, mu xtun. Solel chich' taniel. Ja' no'ox yech ti
much'utic chixchi'ine, mi mu sjunuluc yo'one, mu c'u stu
cu'un. Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

15

Ja' lo'il scuenta jch'ayel chij
(Mt. 18.10-14)

1 Ti jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc ti much'utic más chopol
c'usitic tspasique, inopoj la ech'el ya'iic ti c'usitic chal ti
Jesuse.
2 Ti jfariseoetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe, chopol la iyilic.
—Li vinic le'e ta xchi'in li much'utic chopol c'usitic
tspasique. Ta xchi'in ta ve'el noxtoc —xiic la.
3 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
4 —Caltic no'ox ya'el ti oy cien achijique. Mi ich'ay jcotuque,
lamal chavictaic ta stentejtic li noventa y nuevee ti c'alal chba
asa'ic tal li jcot ch'ayeme.
5 Ti c'alal xataique, mu xa c'u yech o avo'onic, chacajan tal
ta anequebic.
6 Ti c'alal xayul ta anaique, chatsob li much'utic lec
xac'oponique xchi'uc alac'natac. “Junuc co'ontic yu'un ijta xa
li jcot jchij ti ich'aye”, xavutic.
7 Ja' no'ox yech c'alal oy noventa y nueve lec yo'onique ti
mu xa c'usi chopol tspasique, ti Rioxe jun yo'on. Pero c'alal
xicta spasel c'usitic chopol otro jun crixchanoe, más to jun
yo'on.

Ja' lo'il scuenta taq'uin ti ich'aye

8 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun ants oy lajunsep staq'uine. Mi
ich'ay jsepuque, ta stsan slámpara, ta smes li yut snae yo'to c'u
cha'al mi istae.

9 Ti c'alal stae, ta stsob li much'utic lec sc'opone xchi'uc li
slac'nataque. “Junuc co'ontic yu'un ijta xa li jsep jtaq'uin ti
ich'aye”, xut.
10 Ja' no'ox yech jun yo'on xchi'uc yaj'anjeltac ti Rioxe
ti c'alal chicta spasel c'usitic chopol otro jun crixchanoe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun crem ti iyixtalan ti c'usitic i'ac'bat yu'un ti stote

11 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:

—Caltic no'ox ya'el ti oy cha'vo' screm jun vinique.
12 “Tot, ac'bon xa ta ora li erensia ti c'u yepal chavac'bone”,
xi li its'inale. Li totile ixch'acbe xcha'va'al.
13 Ti c'alal ilaj xa'ox jayib c'ac'ale, li its'inale istsob scotol
ti c'usitic i'ac'bate. Ti c'alal laj stsobe, ja'o ibat ta nom. Tey
ba yixtalan ti c'usitic i'ac'bate. Ispas ti c'usi no'ox xal yo'on
stuque.
14 Ti c'alal ilaj scotol ti staq'uine, ja'o i'ech' vi'nal yo' bu
bateme. Iya'i vi'nal uc.
15 Isa'be yabtel jun yajval jteclum. Itaque ech'el ta rancho,
ba xchabi chitom.
16 Li creme xu' xa cha'i ti tslajes li sve'el chitome yu'un muc
x'ac'bat sve'el yu'un li yajvale.
17 “Ti jtote oy ep yaj'abtel, noj xch'utic, mu c'usi sna'ic. Li
vo'one li' chicham ta vi'nal chca'ie.
18 Más lec chicha'sut ech'el ta sna ti jtote. Tot, ijta xa jmul ta
stojol ti Rioxe, xchi'uc ijta xa jmul ta atojol uc.
19 Mu xa snupin ti crem xavutone. Más lec p'ison xa ta
avaj'abtel, ta xcut c'otel”, xi isnop li creme ti c'alal iyil ti abol
sbae.
20 Isut ta sna stot.

’Li totile nom to'ox iyil li screme, ic'uxubaj ta yo'on. Anil xa
ba snup ta be. Ismey, isbuts'.
21 “Tot, ijta xa jmul ta stojol ti Rioxe, xchi'uc ijta xa jmul ta
atojol uc. Mu xa snupin ti crem xavutone”, xut.
22 “Ich'ic tal ta ora li lequiquil c'u'ule, ac'beic slap. Xojbeic
yixtalal sc'ob, ac'beic xonob.
23 Iq'uic tal li jup'em becerroe. Milic, jti'tic, jpastic q'uin.
24 Yu'un caloj ti chamem xa li jcreme, pero lavi isut tale,
co'ol xchi'uc icha'cuxi ya'el. Yu'un ich'ay to'ox, pero lavie ijta
xa ya'el”, xut smozotac li totile. Ja'o lic spasic q'uin.

25 ’Ti c'alal iyul li its'inale, batem ox ta abtel li banquilale.
Ti c'alal isut tale, c'alal tey xa'ox ta sts'el snae, iya'i ti xnic xa
q'uine, ti oy j'ac'ote.
26 Isvelu jun smozoic, isjac'be c'usi tspasic.

27 “Yu'un isut xa tal lavits'ine. Latote iyal ti ac'u miluc li
jup'em becerroe. Ja' ti lec isut tal lavits'ine”, x'utat yu'un li
smozoique.
28 Ti c'alal iya'i li banquilale, icap o tajmec. Mu xa sc'an
x'och ta sna. Li stote loc' yalbe ti ac'u ochuque.
29 Li banquilale lic yalbe li stote: “Li vo'ote ana'oj ti li'on oe.
Mi ja'uc j'ech'el ti muc jch'un amantale. Mi ja'uc jcot chivo
muc bu avac'bon ti ta jpas o q'uin xchi'uc li much'utic lec
jc'opon jba jchi'uque.
30 Lavi iyul xa li jun acreme ti ay yixtalan ta antsetic
lataq'uine, ja' xa mu smilbeluc avu'un ta ora li jup'em becer-
roe”, xut li stote.
31 “Crem, li vo'ote li'ot onoxe. Li c'usitic oye co'ol cu'untic.
32 Más lec ti ta jpastic q'uine, ti junuc co'ontique yu'un
icha'cuxi ya'el lavits'ine ti chamem xa ti caloje. Yu'un ich'ay
to'ox, pero lavie ijta xa ya'el”, xut li screme —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

16

*Ja' lo'il scuenta yajmartomo ajvalil ti ja' no'ox tsc'an lec ch-
ile yu'un li crixchanoetique*

1 Li lajchavo'e i'albatic la jun lo'il yu'un ti Jesuse:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun jc'uleje. Oy yajmartomo. Oy
much'u istic'be smul ta ajvalil li martomoe. Li smule ja' ti
iyixtalanbe c'usuc yu'un li yajvale.
2 Itaque ta iq'uel yu'un li yajvale. “Ica'i ti chopol c'usi
chapase. Albon ca'i ti c'u yepal achonoj li c'usuc cu'une
xchi'uc ti c'u to yepal teye yu'un chaloc'”, x'utat.
3 “¿C'usi ta jnop lavi mu xa xiyac'be cabtel li cajvale? Mu xu'
cu'un li abtele. Chiq'uexav noxtoc mi ta jc'an limoxnae.
4 Iyul xa ta jol c'usi ta jpas yo' xisc'uxubin o li crixchanoetic
ti c'alal xiloq'ue”, xi isnop li martomoe.
5 Jujuntal istac ta iq'uel li much'utic oy yil yu'un li yajvale.
“¿C'u yepal avil yu'un li cajvale?” xut li much'u ba'yi itale.
6 “Cien tampo aceite”, xi. “Jato li spoco'vunale, chotlan,
ts'ibao ta ach'. Cincuenta tampo no'ox xatsac ta vun”, xi li
martomoe.
7 “Ali vo'ote ¿c'u yepal avil?” xut li much'u ts'acal to itale.
“Cien coxtal trigo”, xi. “Jato li spoco'vunale, ts'ibao ta ach'.
Ochenta coxtal no'ox xatsac ta vun”, xi li martomoe.
8 “Li martomo chopol sjole más sna' snopel c'u x'elan yo'
sta o c'uxubinel ti c'alal xloc' ta cabtele”, xi li ajvalile. Ja'
no'ox yech li much'utic ja' no'ox ta yo'onic c'u x'elan ch-ech'ic
li' ta sba balamile, más sna'ic snopel c'u x'elan tsc'uxubinic
li xchi'ilique yo' xc'uxubinatic o uque. Yan li much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe, más mu sna'ic.

9 ’Voˈoxuc ti oy cˈusuc avuˈunique, tscˈan chacoltavanic o.
Mu me atuquicuc noˈox ti lec chaˈechˈic liˈ ta sba balamile.
Mi chacoltavanic o li cˈusitic snaˈ xlaje, chaˈiqˈueic ochel ta
vinajel ta sbatel osil.
10 ’Li muchˈu xchabiluj yuˈun li cˈusi jutuc acˈbil xchabie,
jaˈ noˈox yech xchabiluj yuˈun li cˈusi epe. Yan li muchˈu mu
xchabiluj yuˈun li cˈusi jutuque, jaˈ noˈox yech mu xchabiluj
yuˈun li cˈusi epe.
11-12 Jaˈ noˈox yech mu xacˈ acuxlejalic ta sbatel osil ti Rioxe
mi mu xacoltavanic o li cˈusitic chatabeic Riox liˈ ta sba
balamile ti snaˈ xlaje.
13 ’Coˈol xchiˈuc jun mozoil ti mu xuˈ chaˈvoˈ yajvale. Mi
chaˈvoˈ yajvale, li june chopol chil; li june lec chil. Li june
yichˈoj ta mucˈ; li june mu xichˈ ta mucˈ. Jaˈ noˈox yech mu
xuˈ chatunic yuˈun Riox mi jaˈ noˈox ta avoˈonic li taqˈuine
—xˈutatic la yuˈun ti Jesuse.
14 Ti cˈalal iyaˈi ti jfariseoetique, islabanic o la ti Jesuse yuˈun
la jaˈ noˈox ta yoˈonic li taqˈuine.
15 Iˈalbatic la yuˈun ti Jesuse:
—Li voˈoxuque toj lec yilel avoˈonic pero ti Rioxe yiloj
cˈu xˈelan lavoˈonique. Ti muchˈutic chacˈ sbaic ta ichˈel ta
muqˈue, chopol ch-ileic yuˈun ti Rioxe.

Jaˈ liˈ yaloj ti iyal ti Jesuse ti persa chcˈot ti cˈusitic yaloj ti Rioxe

16 ’Ti cˈalal mu toˈox chtal ti Juan jˈacˈ-ichˈvoˈe, jaˈ noˈox
avaˈiic ti cˈusitic yaloj ti Rioxe ti stsˈibaoj ti Moisese xchiˈuc
ti yan yajˈalcˈoptac Riox ti ta más voˈnee. Tsˈacal to ti Juane
layalbeic ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Lavie ep xa
ti muchˈutic sjunul yoˈon ta xchˈunic pasel ta mantal yuˈun ti
Rioxe.
17 ’Li vinajel balamile chlaj onox; yan li cˈusitic yaloj ti
Rioxe, mi jpˈel mu xchˈay, persa chcˈot scotol.

Jaˈ liˈ yaloj ti mu xuˈ jchˈac cajniltique
(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 ’Ti muchˈu ta xchˈac yajnile, mi chicˈ yan antse, coˈol
xchiˈuc yants chcˈot. Ti muchˈu chicˈ chˈacbalal antse coˈol
xchiˈuc yants chcˈot noxtoc.

Jaˈ liˈ yaloj cˈu xˈelan iˈechˈ ta balamil jun jcˈulej xchiˈuc jun jcˈanlimoxna, Lázaro sbi

19 ’Oy toˈox jun jcˈulej. Naca lequic scˈuˈ islap, naca toyolic
stojol. Scotol cˈacˈal ispas qˈuin, naca lequic ti sveˈele.
20 Oy toˈox jun jcˈanlimoxna noxtoc, Lázaro sbi. Balbil ta
chin. Tey chcˈot xchotan sba ta stiˈ sna ti jcˈuleje, tey tscˈan
limoxna.

21 Ti jc'anlimoxnae yo'onuc ba stam ti c'usitic chlaj p'ajuc ta
yolon smexa ti jc'uleje, pero muc x'ac'bat stam. Ta xleq'ue ta
ts'i' noxtoc, ja' ti balbil ta chine.
22 Icham ti jc'anlimoxnae. Ti xch'ulele i'ic'bat ech'el ta
vinajel yu'un anjeletic yo' bu ti Abraame xchi'uc ti much'utic
lec yo'onic uque. Icham ti jc'ulej uque, imuque.
23 Ti xch'ulele tey ibat ta c'otebal. Iyil ta nom ti Abraame.
Iyil noxtoc ti tey ti Lázaroe.
24 Ti jc'uleje i'avan. "Jtotic Abraam, c'uxubinon. Taco tal li
Lázaroe. Ac'u sts'aj tal sni' sc'ob ta vo', ac'u tal st'uxubtasbon
li coq'ue yu'un abol jba tajmec li' ta c'oq'ue", xi.
25 "Yuleso ta ajol, quere, ti c'alal la'ech' ta sba balamile,
bats'i jc'ulejot tajmec. Li Lázaroe bats'i me'on tajmec i'ech'.
Lavie li' xa jun yo'one; li vo'ote yolel chavich' castico.
26 Mu xjelav li Lázaroe yu'un oy natil ch'en ta o'lol. Muc
much'u xjelav teyo'e. Ja' no'ox yech muc much'u xjelav tal
li'toe", xi ti Abraame.
27 '"Mi mu xjelav tale che'e, abulajan tacbon ech'el ta sna li
jtote.
28 Yu'un oy to vo'vo' quits'in teyo'e. Ac'u ba yalbe ti ac'u
yictaic spasel li c'usitic chopole yo' mu xtalic o li'toe. Yu'un
toj tsots li casticoe", xi ti jc'uleje.
29 "Tey onox yich'ojic li svun Moisese xchi'uc li svuntac yan
yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Xu' ja' xch'unic", xi ti
Abraame.
30 "Jtotic Abraam, mu xch'unic. Ti oyuc no'ox c'uxi
cha'cuxiuc ti much'u xojtiquinique, mi iyilic ti tey chc'ot
noxtoque, ta nan xch'unic bi'a. Ta nan xictaic spasel li c'usitic
chopole", xi ti jc'uleje.
31 "Mi mu onox xch'unic ti c'usitic iyal ti Moisese xchi'uc
ti yan yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee, ac'u mi oy much'u
xcha'cuxi ech'el xba yalbe, mi ja'uc onox xch'unic", xut jc'ulej
ti Abraame —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

17

Ja' li' yaloj ti toj xi'el sba li mulile
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1 Li lajchavo'e i'albatic la yu'un ti Jesuse:
—Oy onox c'usi chopol chtal ta avo'onic. Yech'o un q'uelo
me abaic, mu me vo'oticoxuc ta amulic tsa' smul lachi'ilique.
2 Mi vo'oxuc ta amulic ti tsa' smulique, más lec ti avich'icuc
chucbel jcotuc cho' ta anuq'uique, ti latenaticuc ochel ta
mare. Ti lachamicuque, mu xa c'uxi sa' smul avu'unic li
much'utic yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique ti
yich'ojicon ta muq'ue.

3 ’Cuentaanic me che'e. Ti mi oy bu ista smul avu'un
junuc achi'il ta yich'elon ta muq'ue, ba lequil'albo atuc ti
c'usi chopol ispase. “Mu xa bu ta jpas yech”, mi xie, ac'o ta
pertonal.
4 Ti mi ista smul avu'un vuc-ech'eluc ta jun c'ac'ale, “mu xa
bu ta jpas yech”, mi xayutilane, ac'o ta pertonal —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta xch'unic más ti oy syu'el Jesús ti apoxtoletique

5 —Coltaoticotic ta xch'unel más ti vo'ot oy ayu'ele —xutic
la Cajvaltic Jesús li apoxtoletique.
6 Itac'av la ti Cajvaltique:
—Ac'u mi jutuc no'ox ach'unojic ti oy jyu'ele, ac'u mi co'ol
xchi'uc jp'ej bec' mustisya, pero spas xa avu'unic li c'usitic
vocol ta pasele. Ja' chac c'u cha'al mi chavalbeic ti ac'u
buluc loq'uel li sicómoro te' le'e, ti ac'u tec'luc ta mare, tspas
avu'unic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jtoy o jbatic li c'usitic ta jpastique

7 ’Caltic no'ox ya'el ti oy amozoique ti i'ay ta voc'-osile, o mi
chabivacax. Ti c'alal xul ta anae, mu onox bu chavalbe ti chtal
chotluc ta mexae.
8 “Li vo'ote lapo amac, meltsanbon tal jve'el. Mi laj ve'icone,
ja'to chave'”, xavut.
9 “Colaval” mi ja'uc xavut ti c'alal ixch'un amantale.
10 Ja' no'ox yechoxuc uc, mi ach'unic li c'usitic chayalbeic ti
Rioxe, “Mu c'u xitunoticotic o. Ja' no'ox ijpasticotic ti c'u yepal
liyalboticotique”, chianic me —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamelic lajunvo' viniquetic ti ipic ta leprae

11 Ti c'alal ibat ta Jerusalén ti Jesuse, tey la i'ech' ta sts'ac
estado Samaria xchi'uc estado Galilea.
12 Ti c'alal ic'ot ta jun parajele, tal la snupel ta be yu'un
lajunvo' viniquetic. Nom la isva'an sbaic yu'un la ipic ta
lepra.
13 I'avanic la.
—Jesús, jchanubtasvanej, abulajan c'uxubinoticotic —xiic
la.
14 Ti Jesuse, ti c'alal iyil ti viniquetique —Batanic, ba ac'
abaic iluc ta stojol paleetic —x'utatic la.
Ti c'alal ibatique, i'ech' la ti xchamelique.
15 C'alal iyil ti lec xa ti june, isut la tal ta ora yo' bu ti Jesuse.
X'avet xa la tal:
—Colaval, Cajval, ti lecon xae —xut la ti Rioxe.
16 Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc.

—Colaval ti lecon xa avu'une —xut la.
Ti much'u yech ispase, liquem la tal ta estado Samaria.
17 —Lajunvo' ti iquet'esbe xchamelique. ¿Bu ma ti balunvo' jchi'iltactique?
18 Stuc no'ox isut tal li jsamariae ti "colaval", xut ti Rioxe —xi la ti Jesuse.
19 —Va'lan, batan. Yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

Ja' li' yaloj ti c'alal xtal spas mantal li' ta sba balamil ti Cajvaltic Jesuse
(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 Ti jfariseoetique isjac'beic la ti Jesuse ti c'u to ora chtal pasvanuc ta mantal ti Rioxe.
—Ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe, ch'abal seña.
21 "Li' xa tspas mantal ti Rioxe", "le' xa tspas mantal ti Rioxe", muc much'u xi. Ti Rioxe tspasvan xa ta mantal, li' xa achi'uquique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
22 Li lajchavo'e lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Ta sta yora ti chlic avalic chac li'i: "Chac no'ox taluc ta ora ti Cajvaltic Jesuse", xachiic, pero mu to bu chital, vo'on ti co'ol crixchanootique.
23 Oy jlom chlo'lovanic no'ox. "Le' xa li Cajvaltic Jesuse", "taj xa li Cajvaltic Jesuse", xiic. Pero mu me xach'unic, mu me xba aq'uelic.
24 Ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique, chiyil scotol crixchanoetic chac c'u cha'al xlebluj chavuque chquiltic ti buyotique.
25 Pero ba'yi chcac' tajmec jvocol yu'un mu xisc'anic li jq'uex jchi'iltactic li'i.
26 Ja' chac c'u cha'al ispas ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti c'alal li' to'ox ti Noee, ja' no'ox yech tspasic uc ti c'alal sta yora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.
27 Jun yo'on ive'ic, iyuch'ic vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, inupunic, iyac' ta nupunel stsebic. Ti c'alal ital ti nojele, c'alal i'och ta barco ti Noee, icom ti c'usitic ispasique, icham scotolic.
28 Ja' no'ox yech ispasic uc ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti c'alal li' to'ox ti Lote. Jun yo'on ive'ic, iyuch'ic vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, i'equelajic, i'ovolajic, ismeltsan snaic.
29 Ti c'alal iloc' ta Sodoma ti Lote, ja'o ital c'oc' xchi'uc asuvre ta vinajel, icham scotolic.
30 Ja' no'ox yech tspasic li crixchanoetique ti c'alal xicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.

31 ’Ti c'alal xc'ot yech ti c'u to orae, lavi pach'al li sba
anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete, ti c'alal xyal tale, mu
xa me x'och stam c'usuc yu'un. Ti much'utic tey ta yabtelique,
mu xa me sut ta snaic.
32 Yuleso ta ajolic c'usi ispas ti yajnil Lote.
33 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue ti ja' chi'ic o li milele,
yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic
muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil.
34 ’Chacalbeic, mi onox c'u cha'al ta ac'ubaltic litale, mi oy
much'u vayem cha'vo' ta jun no'ox teme, yic'al jun chquic'
ech'el, jun chcom.
35 Mi oy cha'vo' ants ti tsobol ta xjuch'unique, yic'al jun
chquic' ech'el, jun chcom.
36 Mi oy cha'vo' vinic ti tsobol ta x'abtejique, yic'al jun
chquic' ech'el, jun chcom —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
37 —¿Bu ma chc'ot taj une, Cajval? —xiic la li lajchavo'e.
—Yu'un chich'ic onox castico ti much'utic mu xiyich'ic ta
muq'ue. Co'ol xchi'uc mi oy c'usi ichame, tey ta stsob sba
xulemal —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

18

Ja' lo'il scuenta jun me'anal ants xchi'uc jun jmeltsanejc'op

1 Li lajchavo'e i'albatic la jun lo'il yu'un ti Jesuse yo' la mu
xicta o sbaic ta sc'oponel ti Rioxe.
2 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun jmeltsanejc'op ta jun jteclume,
mu xich' ta muc' Riox, mu xich' ta muc' crixchanoetic.
3 Caltic ti tey nacal jun me'anal antse, oy c'usi ipojbat. Ba
sc'anbe parte li jmeltsanejc'ope. “Mi mu xa'abulaj xatacbon
ta iq'uel li much'u lispojbe c'usuc cu'une”, xut.
4 Ep ta ech'el ay sc'anbe parte li jmeltsanejc'ope. Li jmelt-
sanejc'ope ts'acal to isnop: “Mi Rioxuc, mu xquich' ta muc',
mi ja'uc crixchano.
5 Ja' no'ox lavi li' xva'von li me'anal antse, ta jmeltsanbe
li sc'ope. Yu'un mu jc'an ti li' no'ox xva'vone”, xi li jmelt-
sanejc'ope.
6 ’Ava'iic c'u x'elan iyal li jmeltsanejc'op ti chopol sjole.
7 Ja' no'ox yech ti Rioxe chac'be castico ti much'utic ch-
ilbajinbon li xch'amaltaque ti c'ac'al ac'ubal ta xc'opojique.
8 Ti c'alal sta yorae, ta ora chac'be castico. Pero ti c'alal
xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique, ¿mi oy onovan
much'utic yich'ojicon ta muc' xul jta? —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun jfariseo xchi'uc jun jc'an-loc'-c'usiticuc

9 Ti Jesuse iyal la jun lo'il yo' la xa'iic o ti chopol c'usitic
tspasic ti much'utic lec yo'onic ti yalojique ti tsp'aj xchi'ilique.

10 —Caltic no'ox ya'el ti oy cha'vo' vinic co'ol ba sc'oponic
Riox ta ti' muc'ta temploe. Li june jfariseo; li june jc'an-loc'-
c'usiticuc.
11 Li jfariseoe va'al isc'opon Riox, mu xa much'u xtaon
cha'i. "Colaval, Cajval, ti muc bu yechon chac c'u cha'al
li yan jchi'iltaque ti ch-elc'ajique, ti chopol sjolique, ti tsa'
yantsique. Muc bu yechon noxtoc chac c'u cha'al li jc'an-loc'-
c'usiticuc li' va'ale.
12 Li vo'one cha'ech'el ta xemana chquicta cot. Li c'usitic ta
jtae chacac'be jun mi ijta lajunebe", xut ti Rioxe.
13 Li jc'an-loc'-c'usiticuque nom va'al icom. Mi ja'uc sc'an
sq'uel muyel vinajel. Ja' no'ox ismajulan sti' yo'on. "Cajval,
c'uxubinon yu'un jmulavilon", xut ti Rioxe.
14 Chacalbe ava'iic. Li jc'an-loc'-c'usiticuque ac'bil xa per-
tonal yu'un smul ti c'alal isut ta snae. Yan li jfariseoe muc
x'aq'ue ta pertonal. Ti much'utic stoyoj sbaique ch-aq'ueic ta
q'uexlal yu'un mu xc'aneic yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic
mu sna' stoy sbaique ja' ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti
Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac'be bentisyon c'oxetic ti Jesuse
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 Tey la yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un la ac'u yac'
sc'ob ta sjolic yo' staic o bentisyone. C'alal iyilic li lajchavo'e,
ispajesic la ti much'utic chiq'uic tal c'oxetique.
16 —Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti
much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique,
ta xch'unic c'usitic chal ti Rioxe.
17 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ma'uc yech yo'onic chac
c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, mu x'ochic yo' bu tspas mantal
ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 Tey la jun jmeltsanejc'op yu'unic li j'israeletique.
—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿c'usi tsc'an ta jpas
yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xut la ti Jesuse.
19 —¿C'u yu'un ti "lec avo'on", xavutone? Jun no'ox ti
much'u lec yo'one, ja' ti Rioxe.
20 Ana'oj c'usi chal li smantaltac Rioxe: "Mu me xasa'
avants, mu me xamilvan, mu me xa'elc'aj, mu me xanopbe
smul achi'il, ich'o ta muc' atot ame'", xi —x'utat la yu'un ti
Jesuse.
21 —Li c'usitic avale c'oxon to'ox lic jch'un —xi la ti vinique.
22 Ti c'alal iya'i ti Jesuse —Oy to c'usi tsc'an chapas. Ba
chono li c'usuc avu'une. Li stojole q'uelanbo li me'onetique

yo' oy o ac'ulejal ta vinajele. Ts'acal to xtal achi'inon —x'utat la.
23 C'alal iya'i chac taje, iyat la yo'on tajmec ti vinique yu'un
la toj ep c'usuc yu'un.
24 C'alal iyil ti Jesuse ti chat o yo'on tajmeque —Li
jc'ulejetique tsots ta ch'unel cha'iic c'usitic chal ti Rioxe.
25 Co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav ta chac acuxae,
ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox ti much'utic ja'
no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
26 Ti much'utic iya'iic ti x'elan iyal ti Jesuse —¿Much'u xa
onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li jc'ulejetique?
—xutic la ti Jesuse.
27 —Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox
chacuxiic mi chascoltaic ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
28 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc
cu'unticotique. Jnap'letaojoticotic xa —xi la li Pedroe.
29-30 —Ta melel chacalbeic, ti much'utic muc ta alel yu'unic
mi iscomtsan o snaique, mi stot sme', mi sbanquiltac, mi
yits'intac, mi svixtac, mi yixleltac, mi smuctac, mi yajnil, mi
xch'amaltac, mi yoltac, yu'un ti chalic a'yuc ti tspasvan xa
ta mantal ti Rioxe, más xa ep ch-ac'batic sq'uexol ti c'usitic
chcom yu'unique. Ts'acal to ta xcuxiic ta sbatel osil —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse.
—Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Yu'un ista xa yora ti c'u
cha'al sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee, ti
ta xquil jvocol vo'on ti co'ol crixchanootique.
32 Chi'aq'ue entrucal ta stojol li much'utic nom liquemic
tale. Chislabanic, chismajic, chistubtaic.
33 Chiyac'beic arsial, ja'o chismilic. Chimuque. Ta yoxibal
c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Muc la xa'ibeic smelol ti x'elan iyale, yu'un la muc
x'ac'bat ya'ibeic smelol yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat jun ma'sat ta Jericó ti Jesuse
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta jteclum Jericoe, tey la
chotol istaic ta ti'il be jun xchi'ilic ta israelal, ma'sat la. Tey
la tsc'an limoxna.
36 C'alal iya'i ti tey ta x'ech' ep xchi'iltaque, ijac'batic la c'usi
tspasic.
37 I'albat la yu'un li xchi'iltaque ti ja' tey xchi'uquic ech'el ti
Jesus Nazarete.
38 Ja'o la i'avan.

—¡Jesús, smom David, c'uxubinon! —xi la.
39 Ti much'utic babe ech'ele ispajesic la:
—¡Anchan! —xutic la.
Pero más to la tsots i'avan:
—¡Smom David, c'uxubinon! —xi la.
40 Va' xi la ti Jesuse.
—Ic'becon tal —xut la ti crixchanoetique.
Ti c'alal ic'ote
41 —¿C'usi chajcha'le un? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
—Cajval, abulajan jambon li jsate —xi la.
42 —Lavi ach'un ti oy jyu'ele, chjam xa lasate —x'utat la yu'un ti Jesuse.
43 Ora la ijam ti sate, ixchi'in la ech'el ti Jesuse.
—Colaval —xut la ti Rioxe.
C'alal iyilic ti crixchanoetique, “colaval, Cajval”, xiic la uc.

19

Ja' li' yaloj ti ilecubtasbat yo'on ti Zaqueoe

1 Li belel Jerusalene tey x'ech' ta yutil Jericó. Tey la i'ech' ti Jesuse.
2 Tey la nacal jun jc'ulej, Zaqueo la sbi. Ja' la totil yu'unic li jc'an-loc'-c'usiticuque.
3 Tsc'an la chojtiquin ti Jesuse, tsc'an la tsq'uelbe c'u x'elan sat. Pero mu la sta ta ilel yu'un la toj ep tajmec ti crixchanoetique. Xchi'uc la c'usuc, yu'un la comcom ti Zaqueoe.
4 Yech'o un ijelav la ech'el ta anil, ba la muyuc ta jtec' sicómoro yo' la sta o ta ilel ti Jesuse. Yu'un la sna'oj ti tey ta x'ech'e.
5 Ti c'alal ic'ot ta yolon te' ti Jesuse, isq'uel la muyel. Iyil la ti tey luchul ti Zaqueoe.
—Zaqueo, yalan tal ta ora yu'un tey chibat ta ana —x'utat la.
6 Ti Zaqueoe ora la iyal. Xmuyubaj xa la, iyic' la ech'el ta sna ti Jesuse.
7 Ti c'alal iyil ti xchi'iltac ta israelale, chopol la iya'iic.
—Chopol ti ibat ta sna jmulavil li Jesuse —xiic la.
8 Ti Zaqueoe isva'an la sba.
—Cajval, ta xcac'be j'o'loluc c'usuc cu'un li me'onetique. Ti mi oy much'u iquelc'anbe staq'uine, más xa ep ta jsutesbe. Ti mi iquelc'anbe cienuque, ta xa jsutesbe chanibuc cien —xut la ti Jesuse.
9 —Lavie ac'biloxuc xa pertonal yu'un amulic ajunlejic ta na. Yu'un ach'un xa ti c'usi chal ti Rioxe chac c'u cha'al ixch'un ti Abraam ti ta más vo'nee.
10 Vo'on ti co'ol crixchanootique, yu'un ja' tal jsa'oxuc, tal jpojoxuc yu'un sc'oplal xa'ox cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta lajunvo' j'abtel ti i'ac'bat sliquebic yu'un li yajvalique
(Mt. 25.14-30)

11 Ti crixchanoetique tey la cha'iic c'usi chal ti Jesuse. Yu'un
isnop ti j'israeletique ti ja' xa li much'u st'ujoj Rioxe ti chc'ot
xa ochuc ta preserenteal ta Jerusalene, yech'o un ti Jesuse
isjoy'al la sba stuc ti c'alal po'ot xa'ox xc'otic ta Jerusalene.

12 —Caltic no'ox ya'el ti oy screm jun preserentee. Jc'ulej
tajmec li creme. Ibat ta nom, ba yich' tal snombramiento
scuenta preserenteal. Ti c'alal sut tale, chul spas mantal ta
slumal.
13 Ti c'alal mu to'ox chbate, istsob slajunva'al li yaj'abtele.
Iyac'be comel sliquebic li yaj'abtele. Co'ol yepal iyac'be comel
jujun. "Abtejanic o. Tey xaq'uelic c'u yepal chjolin avu'unic.
Ti c'alal xisut tale, chul quich'", x'utatic comel.
14 Li xchi'iltac ta slumale mu sc'anic ti ja' ch-och ta preser-
enteale. Istaquic ech'el mantal ti mu ya'uc ac'batuc snom-
bramientoe. "Mu jc'anticotic ti ja' ch-och ta preserenteal ta
jlumalticotique", xiic c'otel.

15 'Pero iyich' onox snombramiento, isut tal. Ti c'alal iyule,
istac ta iq'uel li yaj'abteltaque yu'un cha'i c'u yepal ijolin
yu'unic jujun li staq'uine.
16 Li jun ba'yi itale "Totic, lataq'uin avac'bon comele, ijolin
cu'un lajun'ech'el más ep", xut li yajvale.
17 "Li vo'ote lec xana' xa'abtej. Jutuc ti lacac'bee pero sjunul
avo'on la'abtej o, yech'o un chajtic' ta coviernoal scuenta
lajuneb jteclum", x'utat.
18 Ital noxtoc li june. "Totic, lataq'uin avac'bon comele ijolin
cu'un vo'ech'el más ep", xut li yajvale.
19 "Li vo'ot uque chajtic' ta coviernoal scuenta vo'ob jte-
clum", x'utat.

20 'Ital noxtoc li june. "Totic, ilo lataq'uin avac'bon comele.
Ijsut' lec ta paño, ijnac'.
21 Yu'un lixi'. Jna'oj ti jlajelote. Jna'oj ti chavich'be xchi'uc
sjol lataq'uine. Chavich' ti bu muc bu avac'oj avocole", xi ispoj
sba li june.
22-23 "Mu xatun, ch'ajot tajmec. Mi yech li c'usi chavale, ti
jlajelone, ti chquich' ti bu muc bu cac'oj jvocole, ¿c'u yu'un
ti muc xavac' jolinuc ta bancoe? C'alal liyule, iquich' xchi'uc
sjol ti yechuque", x'utat.
24 "Pojbeic li taq'uine, ja' ac'beic li much'u isjolintas la-
jun'ech'el más epe", x'utatic li much'utic teye.
25 "¡Totic, pero yich'oj xa lajuneb!" xutic.

26 “Chacalbe ava'iic, ti much'utic sjunul yo'on ta x'abteje,
más ta x'ac'batic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
x'abteje, ti c'u yunen'epal i'ac'batique, ta xpojbatic ta jmoj.
27 Li much'utic chiscrontainique, ti mu sc'anic ti vo'on
preserenteone, iq'uic tal scotol li'toe. Li' ta jsat xamilique”,
xi li preserentee —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, iloq'uic la ech'el teyo'e,
ibatic la c'alal Jerusalén. Ja' la babe ech'el ti Jesuse.
29 Ti c'alal istabeic stuq'uil Betfajé xchi'uc Betania ta yoc
jp'ej vits Olivotic sbie, itaqueic la ech'el cha'vo' yu'un ti Jesuse.
30 —Batanic le' ta parajele. Ta ochel no'ox tey chucul chataic
jcot burro, mu to much'u scajlebinoj. Jitunic, nitic tal.
31 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un ti chajitunic li bur-
roe, xavalbeic ti vo'on chtun cu'une —x'utatic la ech'el yu'un
ti Jesuse.
32 Ibatic la. Ti c'u x'elan i'albatic ech'ele, ja' la yech c'ot staic.
33 Ti c'alal xyaquet tsjitunic li burroe —¿C'u yu'un ti chaji-
tunic li jburroe? —x'utatic la yu'un ti yajvale.
34 —Yu'un ja' chtun yu'un li Cajvaltic Jesuse —xutic la.
35 Isnitic la tal yo' bu ti Jesuse. Iyac'beic la stasin spim-
ilc'u'ic, iscajlebin la ti Jesuse.
36 Ti c'alal cajal xa ech'el ta burro ti Jesuse, ti j'israeletique
isq'ui la spimilc'u'ic ta be yo' bu ch-ech' ti Jesuse.
37 Ti c'alal po'ot xa'ox la staic li yaleltic ta yelav Jerusalén ta
vits Olivotique, lic la avanicuc scotol ti much'utic scotol c'ac'al
ixchi'inic ti Jesuse. Xmuyubajic xa la. “Colaval” xutic la ti
Rioxe, ti yilojbeic slequilal syu'elal ti Jesuse.
38 —¡Lec tajmec li preserente listacbotic tal ti Jtotic Riox ta
vinajele! ¡Lec xa chiyilotic ti Rioxe! “Colaval, Cajval”, chiicuc
uc ti anjeletic ta vinajele —xiic la.
39 Tey la capal jayvo' jfariseoetic.
—Jchanubtasvanej, pajeso li much'utic snap'letaojote —xu-
tic la ti Jesuse.
40 —Chacalbe ava'iic, mi ta xch'aniique, ja' chlic avanicuc li
tonetique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
41 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta Jerusalén xchi'uquic ti
Jesuse, c'alal iyil jteclum ti Jesuse, iyoq'uita la.
42 —Ti xch'unicuc ti stacojon tal ti Rioxe yo' jun o yo'onic
xchi'uc ti Rioxe, lec ti yechuque. Pero i'ech' xa yora ti ch-
ac'bat xch'unique yu'un mu sc'an xch'unic.
43 Yu'un tsta yora ti chtal sjoyintael yu'un li scrontaique,
chtal smaquelic ta jujot.

44 Chtal slomesbel scotol li snaique. Ta xlaj scotolic. Ja' ti
mu xch'unic ti vo'on listac tal ti Rioxe, ti tal jtojbe li smulique
—xi la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Ti Jesuse ibat la ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén. Isnuts la
loq'uel scotol ti jchonolajeletic teyo'e.
46 —"Li jnae ja' scuenta chtal ataicon o ta c'oponel", xi
ti Rioxe, xi ts'ibabil. Li vo'oxuque snailch'en j'eleq'uetic
xacha'leic —x'utatic la ti jchonolajeletique.
47 Ti Jesuse tey la ichanubtasvan jujun c'ac'al ta ti'
muc'ta templo. Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti jmelt-
sanejc'opetique, iscomonopic la c'uxi ta staic ta milel ti Je-
suse.
48 Pero mu la c'uxi stac' iyilic, ja' la ti tey xchi'uc scotol ti
crixchanoetique ti sjunul yo'on cha'iic c'usi chal ti Jesuse.

20

Ja' li' yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan tspase
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 Ti j'ech'ele tey la ta xchanubtasvan ta ti' muc'ta templo ti
Jesuse. Ja' la iyal ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Tey
la ic'otic jayvo' totil paleetic, xchi'uc la jayvo' ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc la jayvo'
jmeltsanejc'opetic.
2 —¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic la ti Jesuse.
3 —Oy c'usi chajac'beic uc.
4 ¿Much'u ta smantal ti iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi
crixchano? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
5 Xalxalbe xa la sbaic:
—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, "¿c'u yu'un ti muc
xach'unique che'e?" xi bi'a.
6 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, chiyac'botic ton li
jchi'iltactique yu'un xch'unoj scotolic ti ja' yaj'alc'op Riox ti
Juane —xut la sbaic.
7 —Mu jna'ticotic —xiic la.
8 —Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta
jpase —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jchabiej'uva ti i'ilbajinvanique
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 Ti Jesuse lic la yalbe jun lo'il ti xchi'iltac ta israelale:

—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ists'un ep uva ta yosile. Isa' comel li much'utic ta xchabiique. Ibat ta nom li yajvale. Tey ipaj.

10 Ti c'alal ita'aj li uvae, istac tal jun yaj'abtel, tal scuch ech'el ti c'u yepal yaloj chich'e. Yul sc'anbe li much'utic ta xchabiique. Li jchabiej'uvae istsaquic li yaj'abtel yajval osile, ismajic. Mu c'usi iyac'beic ech'el.

11 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Ja' no'ox yech ixcha'leic, iyilbajinic noxtoc. Mi jset' mu c'usi i'ac'bat ech'el.

12 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Yoxva'al xa o. Li jchabiej'uvae ismajic noxtoc. Isyayijesic, isnutsic loq'uel.

13 '"¿C'usi ta jnop che'e? Más lec ta jtac ech'el li jcreme ti jc'anoj tajmeque. Ti c'alal xilic ti ja' jcreme, ja' nan chich'ic ta muc'", xi isnop li yajval osil ya'ele.

14 Li jchabiej'uvae ti c'alal iyilic ti ja' xa screm li yajval osile, "le'e ja' xa chich'be comel yosil li stote. Más lec jmiltic yo' xquich'betic o comel vo'otic li yosile", xut sbaic.

15 Isloq'uesic ta pat moc, ismilic. Ti c'alal sut tal li yajval uvae, ¿c'usi chul nopbaticuc xana'ic li jchabiej'uvae?

16 Chacalbe ava'iic ti chtal smil scotole. Yan xa o much'utic chac'be xchabi li uvae —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal iya'iic ti ja' sc'oplalique —¡Mu me yechuc xispasboticotic ti Rioxe che'e! —xiic la.

17 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti crixchanoetique.

—Yu'un muc bu ava'yojbeic smelol li sc'op Rioxe ti chal ti "co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin snae ti ip'aje yu'un li yaj'alvaniltaque, pero ja' onox i'och ta chiquin na. Ja' no'ox yech ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje, pero chich' onox tsots yabtel", xi ts'ibabile.

18 Q'uelavilic, ti much'u tsots chc'ot ta ba tone, chyayij. Mi ja' net'bil ic'ote, ta xcham o. Vo'on li tonon ya'ele. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, vo'on chcalbeic ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu' chac'beic tojel aq'uel ti Césare

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, ta'ox la stsaquic ta ora ti Jesuse yu'un la iya'iic ti ja' sc'oplalique. Pero muc la stsaquic yu'un la ixi'ic o li xchi'ilique.

20 Ja' no'ox la ismalaic mi oy c'usi ora tstabeic smul ti yalojique yo' la stsaquic o ech'el ta stojol ti coviernoe. Ti c'alal iyilic ti muc bu tstabeic smule, ja'o la istaquic tal jayvo' crixchanoetic, lec xa la yilel yul sc'oponic ti Jesuse.

21 —Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usitic
chavale. Jamal chaval c'usitic lec chil Riox ti ta jpasticotique.
Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee.
22 Alo ca'iticotic mi lec chil xana' ti Rioxe ti chcac'beticotic
tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol chil —xutic la ti
Jesuse.
23 Ti Jesuse iyil la ti oy smanyaique.
—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone?
24 Ac'becon quil jsepuc taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele
—x'utatic la.
Iyac'beic la yil.
—¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
—César —xiic la.
25 —Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente Césare.
Ja' no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
26 Ac'u mi yo'onicuc sa'beic smul ta bail ta satil ti Jesuse
pero muc la staic. Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse,
xch'ayet xa la yo'onic. Mu xa la c'usi isjaq'uic.

*Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsa-
duceoetique*
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)
27 Ts'acal to tey la ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse,
ja' ti much'utic chalic ti mu xicha'cuxiotic ti c'alal xichamo-
tique.
28 —Jchanubtasvanej, sts'ibaoj comel ti Moisese ti mi icham
junuc vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal
to yajnile, ac'u yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan
screme, ja' yech chac'be sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sban-
quile yo' mu xch'ay o sbie, xi ti Moisese.
29 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa'
yajnil, pero icham, ch'abal xch'amal icom.
30 Ti its'inale iyic'be yajnil ti ánima sbanquile pero icham uc.
Ch'abal xch'amal icom uc.
31 Ja' no'ox yech ispas svucva'alic. Svucva'alic iyiq'uic ti
antse pero muc x'ayan xch'amalic junuc ti c'alal ichamique.
32 Ts'acal to icham ti antse.
33 Mi icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue
yu'un iyic' svucva'alic? —xiic la.
34 Itac'av la ti Jesuse:
—Lavi li'ic to ta sba balamile chnupun li viniquetique li
antsetique.
35 Ti much'utic t'ujbilic ti ta xcha'cuxiique ti chbatic ta
vinajele, mi antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic.

36 Yu'un mu xa sna' xchamic. Co'olic xa xchi'uc anjeletic.
Xch'amaltac xa Riox yu'un icha'cuxesatic xa yu'un ti Rioxe.
37 C'alal ta Moisés iyal ti ta xcha'cuxi ti ánimaetique yu'un ja'
yech i'albat yu'un ti Rioxe ti c'alal ic'oponat ta jtec' c'ox ch'ixe.
"Vo'on Yajvalicon ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti
Jacove", x'utat. Ti x'elan i'albate, yu'un cuxajtic ch-ileic yu'un
ti Rioxe ac'u mi vo'ne xa xchamelic ti moletique.
38 Ti Rioxe ja' yajvalic ti much'utic cuxajtic ta sbatel osile. Li
vo'oxuque chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique. Ti Rioxe
cuxul chil scotolic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
39 Ja' xa la itac'avic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe.
—Jchanubtasvanej, lec tajmec li c'usi avale —xutic la ti
Jesuse.
40 Yan ti jsaduceoetique mu xa la c'usi isjaq'uic.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 Lic la sjac' ti Jesuse:
—¿C'u yu'un chalic ti smom no'ox David ti Cristoe ti much'u
st'ujoj Riox tspasvan ta mantale?
42-43 Ti Davide ja' yech ists'iba ta svunal jq'uevujtic chac li'i:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol
lacrontae",
x'utat, xi ti Davide.
44 Ti Davide "Cajval", xut ti much'u st'ujoj Riox tspasvan
ta mantale. ¿C'u yu'un "Cajval", xut mi ja' smom no'oxe?
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Li lajchavo'e oy la c'usi i'albatic yu'un ti Jesuse. Ep la
xchi'ilic ta israelal tey ya'yojic.
46 —Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic li much'utic ta
xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Lec cha'iic ti xtolet sc'u'ic
c'alal yoquique. Ja' tsc'anic ti c'oponbilic ta ch'ivite. Ja'
tsc'anic ti bail ta xchotiic ta bic'tal temploetique xchi'uc ta
jujun q'uine.
47 Ta slo'lobeic c'usuc yu'un li me'anal antsetique. Yech
no'ox ti jal tsc'oponic Rioxe, ja' no'ox yo' mu xvinaj o ti chopol
c'usi tspasique. Yech'o un más castico chich'ic —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

21

Ja' li' yaloj ti iyac' slimoxna jun me'anal antse
(Mr. 12.41-44)

1 Ti Jesuse iyil la ti istic' staq'uin jc'ulejetic yo' bu li scaxail
limoxna ta muc'ta temploe.
2 Iyil la noxtoc ti tey ic'ot jun me'anal antse, me'on la tajmec.
Cha'sep no la ta cinco istic'.
3 —Ta melel chacalbeic, li me'anal ants le'e más ep iyac' chil
ti Rioxe chac c'u cha'al iyac' li yantique.
4 Yu'un naca xa sovra staq'uinic ti iyaq'uique. Yan li
me'anal antse iyac' scotol ti c'u yepal oy yu'une ti ja' ox
ta sman o ti c'usi chtun yu'une —x'utatic la yu'un Jesús li
lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora chlomesat ti muc'ta temploe
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Oy la jayvo' apoxtoletic lic yalbeic ti Jesuse:
—Q'uelavil slequiquil tajmec li ton ac'bil ta temploe. Leclec
sba tajmec li c'usitic pac'ajtic ta spaq'ue, ja' yac'ojic ti
much'utic sjunul yo'onic yich'ojic ta muc' ti Rioxe —xutic la.
6 —Lequic ava'uquica'a, pero ta sta yora ti ta xlomesate.
Busul chcom scotol —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 —Jchanubtasvanej, ¿c'usi ora ta xlomesat li temploe?
¿C'usi seña ti c'alal po'ot xa'ox xlome? —xutic la ti Jesuse.
8 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. Yu'un ep ti
much'utic chtalique, "vo'on Cristoon", xiic. "Po'ot xa xtal ti
Cristoe", xiic jlom. Pero mu me xach'unic.
9 Ti c'alal chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic ti oy
bu tscrontain yajpreserenteique, mu me xaxi'ic. Chc'ot onox
yech, pero li balamile ma'uc to'ox chlaj, li'to c'uuc sjalile.
10 'Ta sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile.
Ta sliquesic ac' c'oc' li preserenteetic noxtoque.
11 Oy bu ch-ech' tsots niquel, oy bu ch-ech' vi'nal, oy bu ch-
ech' chamel. Chavilic ep seña ta vinajel ti xi'el sba tajmeque.
12 'C'alal mu to'ox xc'ot li c'usi lacalbeique, chatsaqueic,
chamajeic, cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta
bic'tal temploetic, chatiq'ueic ta chuquel. Cha'iq'ueic ech'el
ta stojol preserenteetic xchi'uc ta stojol coviernoetic ta scoj ti
avich'ojicon ta muq'ue.
13 Ja' yo' xavalbeic o ti c'usi caloje.
14 Mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot avalique.

15 Vo'on chajp'ijubtasic ta c'op yo' mu xcuch o yu'unic ti
much'utic chascrontainique.
16 Oy atot ame'ic no'ox ta spay avajvalic, oy abanquil
avits'inic no'ox, oy anamtalchi'ilic no'ox, oy ja' no'ox ti
much'utic lec xac'opon aba achi'uquique. Oy jlom chamileic.
17 Ep much'utic chopol chayilic o ti avich'ojicon ta muq'ue.
18 Pero mu xu' chasmilic mi ma'uc yech tsc'an ti Rioxe.
19 Ti much'utic chcuch yu'un li ilbajinele, mi mu xicta o
sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel osil.
20 'Ti c'alal xavilic ti joyintabil ta yajsolterotac yan preser-
ente li Jerusalene, na'ic me ti ja'o xa chlaje.
21 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ba nac' abaic ta vitstic.
Li much'utic li' ta yutil jteclume ac'u loq'uicuc ech'el. Li
much'utic loq'uemic ech'ele mu xa me x'ochic tal.
22 Yu'un ista xa yora chavich'ic castico chac c'u cha'al
sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee.
23 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy xch'ute xchi'uc ti
much'utic ta xchu'un to yolique, yu'un tsots tajmec castico
chayac'beic ti Rioxe.
24 Oy jlom chamileic ta espada. Oy jlom chachuqueic,
cha'iq'ueic ech'el ta yantic o balamil. Li namal crixchanoe-
tique chtal yixtalanic sjunlej li Jerusalene. Li'ic o ti c'u sjalil
ch-ac'batic permiso yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Jesuse
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

25 'Ti c'alal po'ot xa'ox xicha'sut tale, oy señ̃a ta c'ac'al,
xchi'uc ta jch'ulme'tic, xchi'uc ta c'analetic. Li crixcha-
noetic ta sjunlej balamile chi'ic tajmec yu'un tsots tajmec
chyuc'yonaj li mare, xvo'o'et xa tajmec.
26 Li crixchanoetique ta xchamic xa yilel ta xi'el ta scoj ti
c'usitic chlaj c'otuque. Xi'emic o mi oy c'usi más tsots chtale.
Yu'un chnic scotol li c'usitic oy ta vinajele.
27 Chil scotol crixchanoetic ti oy jyu'ele, ti oy jxojobal ti
c'alal xiyal tal ta ba toc ta balamil vo'on ti co'ol crixchanoo-
tique.
28 Ti c'alal xavilic ti chlic xa c'otuc li c'usitic lacalbeique,
muyubajanic me yu'un ana'ojic xa ti po'ot xa xacuxiic ta
sbatel osile —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.
29-30 Iyal la jun lo'il noxtoc:
—Li ic'uxe xchi'uc li yan te'etique, c'alal xavilic ti chlaj xa
cocojuc yanale, ja' chvinaj o ti ch-och xa vo'tique.
31 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic ti chlaj c'otuc ti c'usitic
lacalbeique, ja' chvinaj o ti chistac xa sutel tal ti Rioxe, ti chtal
jpas mantal li' ta sba balamile.

32 ’Ta melel chacalbeic, oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal
ti jaytos castico lacalbeique.
33 Li vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale, mu
xch'ay, persa chc'ot scotol.
34 ’Q'uelo me abaic, mu me ja'uc ta avo'onic li c'usitic li'
ta sba balamile, xchi'uc li c'usitic chal avo'onique, xchi'uc li
yacubele. Mu me ja'uc xavat o avo'onic ti bu chataic li c'usitic
chtun avu'unique. Ti mi ja' no'ox ta avo'onique, ch'ayem
avo'onic chul jtaoxuc ti c'alal xicha'sut tale.
35 Yu'un mu xana'ic c'usi ora chlic ti jaytos castico ta sjunlej
balamile. Co'ol xchi'uc c'usi xcac'betic spets'ul ti tey pets'ubil
chlaje.
36 Li vo'oxuque ich'icon no'ox me ta muc', c'oponic Riox
scotol c'ac'al yo' mu xaxi'ic o li c'usitic chtal ti lacalbeique, yo'
jun o avo'onic chac'otic ta jtojol vo'on ti co'ol crixchanootique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
37 Ta c'ac'altique tey la ta xchanubtasvan ta ti' muc'ta
templo ti Jesuse. Ta ac'ubaltique chloc' la ech'el, tey la chba
vayuc ta vits Olivotic.
38 Jujun la sob chtalic ta ti' muc'ta templo ti crixchanoe-
tique, yu'un la tsc'an cha'iic c'usi chal ti Jesuse.

22

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 Po'ot xa'ox sq'uinic li j'israeletique c'alal tsve'ic pan ti muc
bu yich'oj svuquesobil xch'ute. Ja' la sq'uinal ti c'alal iloq'uic
ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li j'israeletique.
2 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe, isnopilanic la c'u x'elan tstaic ta
milel ti Jesuse. Yu'un la xi'emic ta smilel. Yu'un la ep tajmec
crixchanoetic lec chilic c'usitic tspas ti Jesuse.
3 Ti Judase, ti Iscariote i'ac'bat sbiine, ja' la lajchavo'ic o.
Ixch'unbe la smantal ti Satanase.
4 Ba la sc'opon ti totil paleetique xchi'uc ti jayvo' totil
yu'unic ti jchabiejtemploe. Ja' la ba yalbe ti c'u x'elan snopoj
chac' entrucal ti Jesuse.
5 Ti c'alal iya'iique, xmuyubajic xa la tajmec.
—Chacac'beticotic taq'uin —xutic la ti Judase.
6 Ixch'un la ti Judase. Isa' la ti c'uxi xu' chac' entrucal ti
Jesuse yo' la ti mu xlic o c'op yu'unic ti xchi'iltac ta israelale.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesuse
(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7-8 Ti c'alal ista sc'ac'alil ta sve'ic pan ti muc bu yich'oj
svuquesobil xch'ute, c'alal tsmilic li ch'iom chijetic scuenta

li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li
j'israeletique, ti Jesuse istac ech'el li Pedroe xchi'uc li Juane.
—Batanic, ba meltsanic li chij ta jti'tic ta q'uine —x'utatic la.
9 —¿Bu chba jmeltsanticotic un? —xutic la.
10 —Chacalbeic. Ti c'alal xa'ochic ta yutil Jerusalene, tey
chanupic ta be jun vinic scuchoj jp'ej q'uib ya'al. Ja' nap'letaic
ech'el. Ti bu nail ch-oche, tey xa'ochic uc.
11 Ja' yech xc'ot avalbeic li yajval nae. “Li' listacoticotic tal
li Jchanubtasvaneje. ¿Bu la jc'olucal chavac'boticotic lanae ti
ta jti'ticotic o li chij ta q'uine?” xavutic c'otel.
12 Tey chac' avilic jc'ol ta xcha'cojol sjol sna, lec muc'. Tey
xa yac'oj li c'usitic chtune. Ja' tey xameltsanic li jve'eltique
—x'utatic la ech'el li cha'vo'e.
13 Ibat la xcha'va'alic. Ja' la yech istaic chac c'u cha'al
i'albatic ech'el yu'un ti Jesuse. Ja' la tey ismeltsanic ti ve'lil
scuenta q'uine.
14 Ti c'alal ista yora ve'ele, tey la ic'ot ti Jesuse. Ixchol la
sbaic ta mexa xchi'uc li apoxtoletique.
15 —Lavi mu to chimilee, sjunul co'on li' chajchi'inic ta sti'el
li chij scuenta li q'uine.
16 Chacalbeic ti mu xa bu ta jti' li chije. Ja'to ta jti' ti c'alal
tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac' jpas mantal ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
17 Ti Jesuse istam la jun muc'ta p'is ya'lel uva, “colaval” xut
la ti Rioxe.
—Uch'anic acotolic.
18 Chacalbeic ti mu xa bu chcuch' li ya'lel uvae. Ja'to chcuch'
ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac' jpas mantal ti
Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
19 Istam la jp'ej pan ti Jesuse, “colaval” xut la ti Rioxe. Ixut
la ti pane, i'ac'batic la.
—Li'i ja' jbec'tal jtacupal, yu'un chcac' jba ta milel ta scoj
amulic. Ja' me yech xapasulanic o yo' xana'icon oe —x'utatic
la.
20 C'alal laj ve'icuque, istam la noxtoc li muc'ta p'ise.
—Li ya'lel uva li' chcuch'tique, ja' señ ti chc'ot onox c'usi
yaloj ti Jtote ti ta jch'ich'el chtoj lamulique.
21 Chacalbeic, li much'u chiyac' entrucale li' jchi'uctic ta
mexae.
22 Ja' onox yech yaloj ti Rioxe ti chimile vo'on ti co'ol crix-
chanootique. Abol sba li much'u chiyac' entrucale —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
23 Lic la sjac'ulanbe sbaic much'u junucal ti chac' entrucal
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 20.25-28; Mr. 10.42-45)

24 Ja'o la lic yalulanbe sbaic ti much'u chcom ta yajpasmantalique.
25 Lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Li preserenteetic ta yantic nacione ilbaj x'ilvanic, mantal no'ox tspasic. Pero ja' tsc'anic ti "lec chc'uxubinvan li cajpreserentetic le'e", ti xi sc'oplale.
26 Li vo'oxuque ma'uc me yech xapasic. Ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti ja' yech chac c'u cha'al li much'u más creme, ti sjunul yo'on chtune.
27 Avilojic c'u x'elan tspasic li totiletic li' ta sba balamile, mantal no'ox tspasic, muc bu ch-abtejic. Naca no'ox chc'ot sc'an sve'elic. Yan li vo'one ma'uc yech ta jpas. Tal tunicon avu'unic chac c'u cha'al li much'u chich' tal ve'lile.
28 'Li vo'oxuque jun avo'onic achi'inicon ti c'alal iquich'ulan crontainele.
29-30 Yech'o un chacac'be apasic mantal chac c'u cha'al chiyac'be jpas mantal ti Jtot uque yo' co'ol jun o co'ontique. Co'ol ta jpastic mantal. Vo'oxuc chapasic ta mantal li lajchachop jchi'iltactic ta israelale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 —Simón, chcal ava'i. Ti Satanase ay xa sc'anbe permiso ti Rioxe ti tsq'uel mi sjunul avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Yu'un ja' tsc'an ti chavicta abaique, ti chatani abaic chac c'u cha'al chbat ta ic' li solepal trigoe.
32 Li vo'ote lajc'oponbe xa Riox yo' mu j'ech'eluc xavicta o aba ta yich'elon ta muq'ue. Ti c'alal xavich'on ta muc' noxtoque, vo'ot xa me xachanubtas lachi'iltac ta yich'elon ta muq'ue yo' mu xicta o sbaic uque —x'utat la li Pedroe.
33 —Cajval, ac'u mi co'ol xi'ochotic ta chuquel, ac'u mi co'ol xilajotic, muc ta alel —xi la li Pedroe.
34 —Pedro, chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albatic onox ti chich'ic crontainel ti lajchavo'e

35 —Ti c'alal lajtaquic ech'ele, muc xavich'ic ech'el ataq'uinic, mi ja'uc ave'elic, mi ja'uc axonobic. ¿Mi oy c'usi palta ava'iic? —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.
—Ch'abal —xutic la.

36 —Lavie li much'u oy snuti'e, ac'u yich' ech'el. Li much'u
oy yav staq'uine, ac'u yich' ech'el uc. Li much'u ch'abal
yespadae, ac'u xchon jlicuc sc'u', ac'u sman o junuc.
37 Ti x'elan chacalbeique, yu'un chc'ot onox ti c'u x'elan
ts'ibabil jc'oplale: "Ta sp'ise ta jmulavil", xi onox ts'ibabil
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.
38 —Cajval, oy li' chib espadae —xutic la.
—Ta'luc o xa li c'usi chcaltique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Ts'acal to ti Jesuse iloc' la ech'el, ibat la ta vits Olivotic
yu'un la tey onox chc'otilan. Ixchi'inic la ech'el li lajchavo'e.
40 Ti c'alal ic'otique —C'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usi
chopole —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
41 Ti Jesuse ijelav la ech'el jts'uj. Ja' la yech snamal ibat chac
c'u cha'al snamal xitenobajotique. Isquejan la sba, isc'opon la
Riox.
42 —Tot, ti xu'uc to ti mu xichame, lec. Pero ma'uc me xc'ot
li c'usi chal co'on jtuque, ja' ac'u jpas li c'usi chac'an li vo'ote
—xi la.
43 Iyil la ital jun anjel ta vinajel, ja' la tal stsatsubtasbel ti
spat xocone.
44 Xvocolet xa la isc'opon Riox yu'un la mu xa xu' iya'i.
Ichiq'uinaj la tajmec. Ti xchiq'ue co'ol la xchi'uc ch'ich',
sts'ujts'on xa la.
45 Ti c'alal laj sc'opon ti Rioxe, isut la yo' bu li buluchvo'e.
Vayem la itae scotolic yu'un la chat yo'onic tajmec.
46 —¿C'u yu'un ti chavayique? Licanic, c'oponic Riox yo' mu
xapasic o li c'usitic chopole —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la tey ic'ot epal
crixchanoetic. Ja' la babe ti Judase, ja' la lajchavo'ic o ta
yajchanc'op ti Jesuse. C'ot la sbuts' ti Jesuse.
48 —Judas, ¿mi ta buts'el chavac'on entrucal ya'el vo'on ti
co'ol crixchanootique? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
49 Ti c'alal iyilic li buluchvo'e ti ja' c'ot stsaquel ti Jesuse
—Cajval, ¿mi xu' chcac'beticotic espada? —xutic la ti Jesuse.
50 Oy la jun xchi'ilic ta yajchanc'op ti Jesuse, isloq'ues la
yespada, istuch'be la loq'uel sbats'ichiquin ti smozo más totil
palee.
51 —Mu xavut —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ti Jesuse ispicbe la syayijemal, lec xa la icom xchiquin ti
mozoile.

52 Ti Jesuse isc'opon la ti totil paleetique, xchi'uc ti
jayvo' totil yu'unic ti jchabiejtemploe, xchi'uc ti jmelt-
sanejc'opetique ti c'ot tsacvanicuque:
—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al
j'eleq'ue?
53 Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo jujun
c'ac'ale, ¿c'u yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele? Ti
x'elan tal atsaquicone, yu'un i'ac'bat permiso yu'un Riox
lavajvalique, ja' ti Satanase, ti yajval mulile —x'utatic la ti
jtsacvanejetique.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Ti c'alal istsaquic ti Jesuse, tey la iyiq'uic ech'el ta sna ti
más totil palee. Li Pedroe nomnomtic la tijil ech'el ta spat ti
Jesuse.
55 Ti c'alal ic'otique, istsoyic la c'oc' ta o'lol ti'na. Tey la joyol
chc'atinic ti crixchanoetique. Li Pedroe tey la ichoti, ic'atin
uc.
56 I'ile la yu'un jun quiarail ti tey chotol chc'atin li Pedroe.
Iq'uelbat la sat.
—Li vinic le'e ja' xchi'il li much'u ay atsaquic tale —xi la.
57 —Mu xcojtiquin —xi la li Pedroe.
58 Ta jliquel o i'ojtiquine la yu'un jun vinic.
—Li vo'ote ja' achi'il li vinic le'e —x'utat la.
—I'i, muc bu jchi'in —xi la li Pedroe.
59 I'ech' xa'ox la junuc ora.
—Melel ja' xchi'il li Jesuse yu'un jgalilea uc —xi la noxtoc
otro jun.
60 —Mu jna' li c'usi chavale —xi la li Pedroe.
Ti c'alal yolel chal yeche, ja'o la i'oc' quelem.
61 Ti Cajvaltic Jesuse ijoyij la, iq'uelbat la sat li Pedroe. Ja'o
la iyul ta sjol ti yech onox i'albat yu'un ti Cajvaltique: "Lavie
ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu
xavojtiquinone", x'utat onox la yu'un ti Jesuse.
62 Iloc' la ech'el li Pedroe, ba la yoq'uita sba tajmec.

Ja' li' yaloj ti iyilbajinic ti Jesuse
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Ti jayvo' ixchabiic ti Jesuse islabanic la, ismajic la.
64 Ismacbeic la sat ta poc'. Ist'axbeic la ta majel xocon sat.
—Alo ca'tic much'u lasmaj —xutic la.
65 Islabanic la tajmec. Scotol la c'usi iyalbeic.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Ti c'alal isacube, istsob la sba scotol ti jmeltsanejc'opetic
yu'un li j'israeletique, ja' ti totil paleetique xchi'uc ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
Ti Jesuse iyiq'uic la ech'el yo' bu tsobolique.
67 —Alboticotic mi vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic
ta mantale —xutic la.
—Vo'on, mi xacutique, mu onox xach'unic.
68 Mi oy c'usi chajac'beic uque, jna'oj ti mu xatac'becone, ti
mu xacoltaicon oe.
69 Vo'on ti co'ol crixchanootique, chichoti xa ta sbats'ic'ob ti
Riox ta vinajele ti oy syu'ele, ta jpas mantal —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.
70 —¿Mi yech ti vo'ot Xch'amalot ti Rioxe che'e? —xut la
scotolic.
—Yech —x'utatic la.
71 —¿C'u xa stu cu'untic yan rextico? Ica'itic xa ti tsp'is sba
ta Rioxe —xut la sbaic.

23

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Istam la sba scotolic, iyiq'uic la ech'el ta stojol covierno
Pilato ti Jesuse.
2 Lic la stic'beic smul.
—Li vinic li'i yolel tstsob svinic li' ta jlumalticotique. Chal
ti mu xu' xcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare. Ja' la
preserente li stuque. Ja' la t'ujbil yu'un Riox ti chispasoticotic
ta mantale —xutic la ti Pilatoe.
3 —¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale?
—x'utat la yu'un Pilato ti Jesuse.
—Yech —xi la.
4 —Ch'abal smul li vinic li'i —xut la totil paleetic xchi'uc
crixchanoetic ti Pilatoe.
5 X'avlejetic xa la.
—Mu me xacolta yu'un ja' ta socbe sjol scotol li
jchi'ilticotique. Ta xchanubtasvan ta sjunlej jlumalticotic
li' ta estado Judeae. Istambe tal ta estado Galilea, iyul xa li'
c'alale —xiic la.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol Erodes ti Jesuse

6 C'alal iya'i ti Pilatoe ti ba'yi ichanubtasvan ta estado
Galilea ti Jesuse —¿Mi jgalilea che'e? —xi la.
7 Ti c'alal iya'i ti ja'e, istac la ech'el ta stojol Erodes. Ti
Erodese ja' covierno ta estado Galilea. Ti c'alal istsaquic ti
Jesuse, ja'o la tey talem ta Jerusalén ti Erodese.
8 Ti Erodese, ti c'alal iyil ti Jesuse, xmuyubaj xa la tajmec
yu'un la vo'ne xa onox tsc'an chojtiquin. Yu'un la ya'yoj ti

c'usitic lec ispase. “Tey ta jq'uel c'usi ora xquilbe slequilal syu'elal ti Jesuse”, xi onox la.

9 Ti Erodese ep la c'usitic isjac'ulanbe ti Jesuse, pero mi jp'el muc la xtac'av.

10 Teic la noxtoc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Capemic xa la tajmec istic'beic la smul ta stojol Erodes ti Jesuse.

11 Ti Erodese xchi'uc ti yajsolterotaque muc la xich'ic ta muc' ti Jesuse. Islabanic la, ists'acubtasic la. Iyac'beic la slap c'u'ul, co'ol la xchi'uc sc'u' preserenteetic. Ts'acal to istac la sutel ta stojol Pilato, slapoj la ech'el ti c'u'ule.

12 Ti Pilatoe ja'to la lec isc'opon o sbaic xchi'uc ti Erodese, yu'un la mu to'ox bu lec xil sbaic.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse
(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38—19.16)

13 Ti Pilatoe istsob la scotol ti totil paleetique, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique, xchi'uc ti crixchanoetique.

14 —Li vinic li' avic'ojic tale, ti avalic ti ja' tsocbe sjol li crixchanoetique, ava'yojic ti ijac'be c'usi smule, pero mi jset' muc bu ijtabe smul. Yech no'ox chanopic ti oy smule.

15 Ja' no'ox yech li Erodese muc bu istabe smul uc. Ti istabeuc smule, muc stac sutel tal ti yechuque. Ch'abal smul ti chich' milele.

16 Ja' no'ox chcal ti ac'u yich' arsiale. C'alal xlaje, ta jcolta ech'el —x'utatic la yu'un ti Pilatoe.

17 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li jurioetique, ti Pilatoe tsloq'ues jun jchuquel ti bu junucal tsc'anic loq'uesbele.

18 X'avlajet xa la scotol ti crixchanoetique:

—Ja' ac'u chamuc le'e. Ja' loq'ueso li Barrabase —xiic la.

19 Ti Barrabase, ti i'och ta chuquele, yu'un la istsob to'ox svinic, iscrontain la ti covierno ta Jerusalene, imilvan la noxtoc.

20 Ti Pilatoe ixcha'c'opon la ti jurioetique yu'un tsc'an ox la tscolta ti Jesuse.

21 X'avlajetic xa la liquel noxtoc.

—¡Jipano ta cruz! ¡Jipano ta cruz! —xiic xa la tajmec.

22 —Pero ¿c'usi smul avu'unic? Li vo'one ch'abal smul chca'i ti ta xcham oe. Ja' no'ox chcal ti ac'u yich' arsiale. C'alal xlaje, ta jcolta ech'el —xi la ta yox'ech'elal ti Pilatoe.

23 Tey la x'avlajetic o, ja' la tsc'anic ti chjipanbatic ta cruze.

Ti x'elan tey x'avlajetic ti crixchanoetique xchi'uc ti totil paleetique, ich'unbatic onox la.

24 Ti Pilatoe isloq'ues la mantal chac c'u cha'al isc'an ti crixchanoetique.

25 Ja' la isloq'ues mantal ti ac'u sloq'uesel ti much'u isc'anic
loq'uesbele, ja' ti much'u i'och ta chuquel ta scoj ti istsob
svinique, iscrontain coviernoe, xchi'uc ti imilvane. Ti Pilatoe
iyac' la orten ti ac'u ba sjipanel ta cruz ti Jesuse yu'un la ja'
yech isc'an ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

26 C'alal iyiq'uic ech'ele, ti c'alal ba sjipanic ta cruze, sca-
janoj la ech'el ta snequeb scruzal ti Jesuse. Isnupic la ta be
jun jurio, Simón la sbi. Liquem la tal ta jun jteclum, Cirene sbi.
Po'ot xa'ox la x'och ta yutil Jerusalén. Istsaquic la, iyac'beic la
scuch ech'el ti scruzal Jesuse. Ja' la babe ech'el ti Jesuse, ja' la
nap'al ti Simone.

27 Ep la viniquetic, ep la antsetic nap'alic ech'el. Ti antse-
tique iyoq'uitabeic la tajmec svocol ti Jesuse.

28 Ti Jesuse isc'opon la ti antsetique.

—Antsetic, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Jerusalene, mu
xavoq'uitaicon. Oq'uitao aba atuquic, oq'uitao avolic.

29 Yu'un chtal onox li casticoe. Ti c'alal xtale, "más mu c'u
sna'ic li much'utic mu sna' x'alajique. Más abol jbatic, vo'otic
ti oy coltique", xachiic.

30 "Chac no'ox jinuc tal ta jbatic li vitsetique yo' mu xa
xca'itic o li casticoe", xachiic acotolic ti li'oxuc ta Jerusalene
yu'un toj tsots li castico chtale.

31 Li vo'one jch'unoj scotol li c'usitic yaloj ti Rioxe pero
chquil to jvocol. Buuc xa onox li vo'oxuque, ti mu xach'unic
c'usitic yaloj ti Rioxe, más to chavil avocolic —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

32 Iyiq'uic la ech'el otro cha'vo' ti tsots smul staojique. Co'ol
la ba smilelic ta cruz xchi'uc ti Jesuse.

33 Ti c'alal ic'otic yo' bu Baquel Jol Anima sbi li balamile, tey
la isjipanic ta cruz ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' tsots smulique.
Jun la scruzal ta jbats'ic'obtic, jun la ta jsurtotic. Ja' la ta o'lol
scruzal ti Jesuse.

34 Ti Jesuse isc'oponbe la Riox ti crixchanoetique:

—Tot, ac'o ta pertonal li crixchanoetique yu'un mu sna'ic li
c'usi tspasique —xi la.

Ti solteroetique ixch'acbe la sbaic ti sc'u' Jesuse. Itajinic la,
isq'uelic la much'u junucal chich' julic.

35 Ti crixchanoetic tey va'ajtic chq'uelvanique, islabanic la
ti Jesuse. Ilabanvanic la ti jmeltsanejc'opetic uque.

—Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Mi yech ti ja'
t'ujbil yu'un Riox chispasotic ta mantale, ac'uquic scolta sba
un —xiic la.

36 Ti solteroetique ilabanvanic la uc. Inopojic la ta yoc cruz,
iyac'beic la binagre ti Jesuse.
37 —Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale,
pojoquic aba un —xutic la.
38 Bajbil la jpech tabla ta sjol scruzal ti Jesus uque. Ts'ibabil
la ta oxtos c'op: griego, xchi'uc latin, xchi'uc ebreo. Ja' la tey
yaloj ti c'usi smul ti imile oe. “Li'i ja' yajpasvanejic ta mantal
li jurioetique”, xi la ts'ibabil.
39 Ti cha'vo' tsots smule ti co'ol ijipanatic ta cruz xchi'uc ti
Jesuse, ti june islaban la ti Jesuse.
—Mi yech ti vo'ot Cristoote ti st'ujojot Riox chapasoticotic
ta mantale, pojoquic aba un. Pojoticotic uc —xut la ti Jesuse.
40 Ti june ispajes la ti xchi'ile.
—¿Mi mu xaxi' o ti Rioxe ti chalaban li much'u co'ol chimi-
latotic jchi'uctique?
41 Li vo'otique sa'bil cu'untic yu'un chopol c'usitic ijpastic.
Li vinic li'i mu c'usi chopol spasoj —xut la.
42 —Cajval, na'on me ti c'alal xtal apas mantal li' ta sba
balamile —xut la Jesús ti much'u ipajesvane.
43 —Ta melel chacalbe, lavie co'ol chibatic ta vinajel
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
44-45 Ta oltic la c'ac'al i'ic'ub, yu'un la imac sat li c'ac'ale.
Oxib la ora ic' li osile. Ti muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta templo
ta Jerusalene, ijat la ta o'lol.
46 Ti Jesuse i'avan la.
—Tot, ic'bon li jch'ulele —xi la.
Ja'o la iloc' xch'ulel.
47 Ti capitan solteroe, ti c'alal iyil ti c'usitic ic'ote, iyich' la ta
muc' ti Rioxe.
—Ta melel ti ch'abal smul li vinic li'i —xi la.
48 Scotol ti crixchanoetic tey tsobolique, ti c'alal iyilic ti
c'usitic ic'ote, isut la ta snaic. Smaj xa la ech'el sti' yo'onic
yu'un la ixi'ic mi tstojbeic Riox ti ismilic ti Jesuse.
49 Ti much'utic lec isc'opon sbaic xchi'uc ti Jesuse, xchi'uc li
buluchvo'e, xchi'uc li antsetic ti liquemic tal ta estado Galilea
ti ixchi'inic tal ti Jesuse, nomnomtic la isq'uelic. Iyilic la ti
c'usitic ic'ote.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Oy to'ox la jun vinic, José la sbi. Liquem la tal ta jun
jteclum Arimatea sbi, tey ta estado Judea. Ochem la ta
meltsanejc'op. Lec la yo'on.
51 Smalaoj la ti chtal pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Mu
la bu istic' sba ti c'alal isa'beic smul Jesús ti yan jmelt-
sanejc'opetique.

52 Ba la sc'opon ti Pilatoe. Ja' la ba sc'anbe spat xocon ti ánima Jesuse.
53 Ti Pilatoe iyac' la permiso. Ti Josee isyales la ta cruz ti ánimae, ispix la ta saquil poc', ba la stic' ta ch'ojbil ton. Mu to la much'u tey mucbil.
54 Xmal xa la ismuquic. Ja'o la ti c'alal ta xchap sbaic ti ta xcuxic ta smalel c'ac'ale.
55 Li antsetic ixchi'inic tal ta Galilea ti Jesuse, ibatic la ta muquenal uc. Iyilic la c'u x'elan itelanat comel ti Jesuse.
56 Ti c'alal iyilique, isut la ta snaic. Ti c'alal ic'otique, ismeltsanic la ta ora muil poxetic yu'un la ja' chba yac'beic ta spat xocon ti Jesuse yo' la mu xtuib o ta orae. Yu'un ja' yech sna'ic li jurioetique. Pero muc la xba yaq'uic ta ora yu'un la ja'o xa ta xcuxic chac c'u cha'al ts'ibabil comel li smantal Rioxe.

24

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1 Ta primero c'ac'al xemana, ja' li romincoe, ja'o la ibat ta muquenal li antsetique. Más xa la ep ibatic. Sob to'ox la tajmec iloq'uic. Iyich'ic la ech'el ti muil poxetic ismeltsanique.
2 Ti c'alal ic'otique, setetinbil xa'ox la loq'uel c'ot staic li smac sti'il ch'ene.
3 I'ochic la ta yut ch'en pero mu xa la bu tey istaic ti Jesuse.
4 Xch'ayet o xa la yo'onic. Ja'o la iyilic cha'vo' viniquetic yilel tey ta sts'elic. Chtup' o la jsatic saquil ti sc'u'ique.
5 Ixi'ic la tajmec li antsetique, isnijan la sbaic.
—¿C'u yu'un tal aq'uelic ta muquenal li much'u cuxul ta sbatel osile?
6 Mu xa bu li'i, icha'cuxi xa. Yuleso ta ajolic ti yech onox layalbeic ti c'alal tey to'ox achi'uquic ta Galileae.
7 "Vo'on ti co'ol crixchanootique, persa chiyaq'uic entrucal ta sc'ob jmulaviletic. Chisjipanic ta cruz, chismilic. Chimuque. Ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi", ti xayutic onoxe —x'utatic la li antsetique.
8 Li antsetique iyul la ta sjolic ti yech onox i'albatic yu'un ti Jesuse.
9 Ti c'alal iloq'uic ta ch'ene, isutic la. Ti c'usitic i'albatique ba la yalbeic ta anil li buluchvo'e xchi'uc ti much'utic xch'unojic uque.
10 Li antsetic ti ba yalbeic li apoxtoletique, ja'ic la li María liquem tal ta Magdalae, xchi'uc li Juanae, xchi'uc li otro jun Maríae li sme' Jacoboe, xchi'uc li yan xchi'ilique.

11 Li apoxtoletique isnopic la ti chvoviic li antsetique, mu la
bu ixch'unic ti c'usi i'albatique.
12 Pero li Pedroe anil la ibat ta muquenal. Ti c'alal ic'ote,
isnach'ita la ochel li yut ch'ene. Iyil la ti c'ajom xa tey ti saquil
poq'ue ti pixbil o to'ox spat xocon ti Jesuse. Ti c'alal isut li
Pedroe, tey la tsnopilan c'usi smelol ti c'usi iyile.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta belel Emaús ti Jesuse
(Mr. 16.12-13)

13 Ti c'alal icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja'o la ta
smalel c'ac'al oy la cha'vo' ti yich'ojic ta muc' ti Jesuse, iloq'uic
la ech'el ta Jerusalén, ibatic la ta jun parajel Emaús sbi. Oy nan
buluchibuc kilómetro xil sba xchi'uc li Jerusalene.
14 Ja' la tslo'iltaic ech'el ti c'uxi icham ti Jesuse.
15 C'alal yolel chlo'ilajique, ja'o la tey ital ta spatic ti Jesuse.
Ixchi'inic la ech'el.
16 Pero imacbat la satic yu'un ti Rioxe, muc la xojtiquinic mi
ja' ti Jesuse.
17 —¿C'usi lalo'ilique ti chavat o avo'onic chquile? —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.
18 Itac'av la jun, Cleofas la sbi:
—Atuc xa no'ox jna' ti li' talemot ta Jerusalene ti muc bu
ava'yoj ti c'usi ispasic sjayibal c'ac'ale —xut la.
19 —¿C'usi ispasic che'e? —xi la ti Jesuse.
—Yu'un ismilic ti Jesus Nazarete, ti much'u iyal sc'op Rioxe.
Icoltaat tajmec yu'un ti Rioxe, iyac'ulan iluc slequilal syu'elal.
Lec ichanubtasvan. Lec ica'iticotic ti c'usi iyale. Lec iya'iic
scotol li jchi'iltactique.
20 Ja' no'ox li totil paleetique xchi'uc li cajmelt-
sanejc'optique inop sc'oplal yu'unic ti persa ta xchame,
iyac'beic entrucal li coviernoe. Ijipanat ta cruz.
21 Li vo'oticotique jpatoj xa'ox co'onticotic ti ja' ch-och ta
preserenteale, pero yoxibal xa c'ac'al ti ismilique.
22 Xchi'uc c'usuc, oy jayvo' antsetic ti co'ol ijchi'inticotic
ti Jesuse, yamal to'ox i'ayic ta muquenal. Xch'ayet o xa
co'onticotic ti c'usi yul yalique.
23 Mu xa la bu tey istaic ti Jesuse. Iyilic la anjeletic, i'albatic
la ti cuxule.
24 C'alal iyalic chac taje, ibatic jayvo' viniquetic ti co'ol
ijchi'inticotic ti Jesuse, ba sq'uelbeic ti smuquenale. Ja' la
yech iyilic chac c'u cha'al iyal li antsetique. Pero ti Jesuse mu
xa la bu iyilic —xutic la Jesús li cha'vo' ibat ta Emause.
25 —Yu'un mu xach'unic tajmec ti c'usitic yaloj ti
yaj'alc'optac Rioxe.
26 Ts'ibabil onox ti persa chac' svocol ti Cristoe ti c'alal mu
to'ox ch-och ta pasmantale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

27 Lic la albatuc ya'iic ti c'u x'elan ts'ibabil sc'oplal ta sc'op
Rioxe. Istambe la ta svun Moisés, xquechet la iyal ti c'u x'elan
sts'ibaojic comel ti yan yaj'alc'optac Rioxe.
28 Ti c'alal ic'otic ta Emause, ti Jesuse más to la nom chbat
yilel.
29 Li cha'vo' viniquetique ispajesic la ta persa.
—Pajan li'toe, vayan, yu'un ch-ic'ub xa —xutic la.
Ti Jesuse ixch'un la.
30 Ti c'alal ichoti ta mexa xchi'uquique, istam la jp'ej pan.
"Colaval" xut la ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, i'ac'batic la li
cha'vo'e.
31 Ja'o la ijambat satic yu'un ti Rioxe, ja'to la iyojtiquinic.
Pero isacch'ay la ta ora ti Jesuse.
32 —¿C'u no'ox yu'un ti muc xcojtiquintic ya'ele ti c'alal
ilo'ilaj tal ta bee, ti toj lec smelol iyal li sc'op Rioxe? —xut la
sbaic.
33 Ora la isutic ta Jerusalén. Tey la tsobolic c'ot staic li
buluchvo' apoxtoletique. Oy la yan tey xchi'uquic noxtoc.
34 Ti c'alal ic'otique, ja' la ba'yi i'albatic ti yech ti icha'cuxi ti
Cajvaltic Jesuse, ti iyac' sba iluc ta stojol li Simon Pedroe.
35 Ja'o la lic yalic uc ti c'u x'elan ilo'ilaj xchi'uquic ta be ti
Jesuse, ti muc xojtiquinic ta orae, ti ja'to iyojtiquinic ti c'alal
ixut ti pane.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol yajchanc'optac ti Jesuse
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Ti c'alal xyaquet to'ox chalic c'u x'elan iyilic ti Jesuse, ja'o
la tey va'al iyul yo' bu tsobolique.
—Junuc me avo'onic —x'utatic la.
37 Toj la xi'el ic'otic.
—Ch'ulelal nan —xiic la.
38 —¿C'u yu'un ti chaxi'ique? ¿C'u yu'un mu xach'unic ti
vo'one?
39 Q'uelavilic li jc'obe xchi'uc li coque. Vo'on. La' piquicon.
Ti ch'ulelalicone, ch'abal jpat jxocon, ch'abal jbaquel ti
yechuque —x'utatic la.
40 C'alal i'albatic chac taje, ja'o la iyac' iluc ti sc'obe xchi'uc
ti yoque.
41 Ti c'alal iyilique, mu xa la c'u yech o yo'onic. Pero mu la
sna'ic mi yech ti ja'e. Yech no'ox la xch'ayet yo'onic.
—¿Mi oy c'usi jlajestic jset'uc? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
42 Iyac'beic la jset' bacubtasbil choy xchi'uc la jset' ajapom.
43 Yiloj la scotolic ti istsaque, ti islajese.
44 —Ti c'alal jchi'ucoxuc to'oxe, lacalbeic ti persa onox
ta xc'ot chac c'u cha'al sts'ibaoj comel jc'oplal ti Moisese
xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Rioxe, xchi'uc ta svunal jq'uevujtic
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

45 Icoltaatic la ta ya'ibel smelol ti c'usitic ts'ibabil ta sc'op
Rioxe, ja'to la yech iya'ibeic o smelol.
46 —Ts'ibabil ta sc'op Riox “ti much'u chtal pasvanuc ta
mantale persa ba'yi chac' svocol, chmile, pero ta xcha'cuxi ta
yoxibal c'ac'al.
47 Chvinaj sc'oplal ta sjunlej balamil ti ja' chloq'uic o ta
mulil li crixchanoetique, ti chictaic o spasel li c'usitic chopole,
ti ch-ac'batic o pertonal yu'un li smulique. Ba'yi chvinaj li'
ta Jerusalene, ts'acal to ta xvinaj ech'el ta yantic balamil”, xi
onox ts'ibabil.
48 Vo'oxuc rexticooxuc ti icac' jvocole, ti licha'cuxie, ti ja'
chloq'uic o ta mulil li crixchanoetique.
49 Chajtacbeic tal ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox ti Jtote ti
chac' achi'inique. Li'anic to me ta Jerusalén ti c'u sjalil xtal o ti
Ch'ul Espíritue yu'un ja' ta stsatsubtas avo'onic ta yalel a'yuc
ti c'usitic caloje xchi'uc ti c'usitic ijpase —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse
(Mr. 16.19-20)

50 Ts'acal to i'iq'ueic la loq'uel ta Jerusalén yu'un ti Jesuse.
Belel Betania la istamic ech'el. Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic
ta Betaniae, istoy la xchibal sc'ob ti Jesuse, i'ac'batic la comel
bentisyon li buluchvo' apoxtoletique.
51 Ti c'alal yolel ch-ac'batic bentisyone, ja'o la imuy ta
vinajel ti Jesuse.
52 Ti c'alal iyilic ti imuye, más to la iyich'ic ta muc'.
Xmuyubajic xa la sutel ta Jerusalén.
53 Scotol la c'ac'al chc'otilanic ta muc'ta templo.
—Colaval ti atoj li jmulticotique —xutic la ti Rioxe.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI JUANE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti i'ayan chac c'u cha'al vo'otic ti Xch'amal Rioxe

1 Ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile, tey onox ti
Much'u ay yalbotic c'u x'elan yo'on ti Rioxe. Yu'un tey onox
xchi'uc ti Rioxe. Ti Much'u i'aye ja' onox ti Rioxe.
2 Ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile, tey onox xchi'uc
ti Rioxe.
3 Ti Much'u i'aye ja' ispas scotol li c'usitic oye. Ti manchuc
tey onox ti Much'u ispase, mu c'usi oy ti yechuque.
4 Ti Much'u i'aye cuxul ta sbatel osil. Ja' no'ox yech xu'
chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osil vo'otic ti jmulavilotic li'
ta sba balamile.
5 Co'ol xchi'uc luz ti oy xojobal ta ac'ubaltique ti mu sna'
xtup'e. Ja' no'ox yech ti Much'u i'aye, ac'u mi muc x'ich'e ta
muc' yu'un ti crixchanoetique ti c'alal i'ay li' ta sba balamile,
chalulan onox ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.
6-7 Oy to'ox jun jchi'ilticotic ta jurioal, Juan sbi. Ja' it'uje
yu'un ti Rioxe ti ja' iyalbe sc'oplal ti Much'u chiyac'botic
jcuxlejaltic ta sbatel osile. Ti ba'yi tal yal a'yuque, ja' yo'
jch'unticotic oe.
8 Ma'uc chiyac'botic jcuxlejaltic ti Juane; ja' no'ox it'uje ti
iyalbe sc'oplal ti Much'u chiyac'botic jcuxlejaltique.
9 Yu'un po'ot xa'ox xac' sba iluc ti stuc no'ox xu' chiyac'botic
jcuxlejaltic ta sbatel osil jcotoltique.
10 Ja' onox ispas crixchanoetic xchi'uc scotol li c'usitic oye.
Ti c'alal i'ay li' ta sba balamile, muc xch'unic ti crixchanoe-
tique ti ja' spasoj scotole.
11 Li' i'ay ta jlumalticotic, vo'oticotic li juriooticotique,
yu'un vo'ne onox st'ujojoticotic. Pero ep jchi'ilticotic muc
xich'ic ta muc' ti c'alal i'aye.
12 Ti jayvo' iquich'ticotic ta muq'ue, ti ijch'unticotic ti ja'
chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osile, “xch'amaloxuc xa
Riox”, xiyutoticotic.
13 Ti “xch'amaloxuc xa Riox” xiyutoticotique, mu
vo'oticoticuc ijc'anticotic ch'amalinel. Sc'an no'ox yo'on
stuc ti Rioxe ti lixch'amalinoticotique.
14 Ti Much'u i'aye i'ayan chac c'u cha'al vo'otic. Lix-
chi'inoticotic ta naclej, vo'oticotic li juriooticotique. Iquilti-
cotic ti toj lec yo'one yu'un ja' ti junjun Xch'amal ti Rioxe. Ja'
iyac' quilticotic ti sc'anojotic tajmec ti Rioxe.

15 Ti Juane liyalboticotic sc'oplal:
—Le'e ja' li much'u lacalbeic ti ts'acal to chtale. Ical onox
ti "ja' ts'acal chtal ti much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u
xitun o. Ti c'alal mu to'ox chi'ayane, tey onox ti stuque", xichi
—xi ti Juane.
16 Jcotoltic ti jch'unojtic xa ti ja' Xch'amal Rioxti Jesucristoe,
iquiltic xa ti toj lec yo'one, ti sc'uxubinojotic scotol c'ac'ale, ti
chiscoltaotique.
17 Ti Moisese iyal comel li smantaltac Rioxe pero ti ital ti
Jesucristoe, ja' ivinaj o ti sc'anojotic tajmec ti Rioxe.
18 Mi jun muc much'u yiloj ti Rioxe. Ti Rioxe yo junuc o ti
Xch'amale, sc'anoj tajmec. Ti Riox Ch'amalile ja' iyac' iluc c'u
x'elan ti Stote.

Ja' li' yaloj ti c'alal iyalbe sc'oplal Jesús ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

19 Ti c'alal yolel chalbe sc'oplal Jesucristo ti Juane, tey
c'ot c'oponatuc yu'un jayvo' paleetic xchi'uc ti much'utic
iscoltaic ta abtel ti paleetique. Ja' itacvanic ech'el ti cajmelt-
sanejc'opticotic ta Jerusalene, vo'oticotic li juriooticotique.
—¿Much'uot? —xutic c'otel ti Juane.
20 Ti Juane jamal iyal:
—Mu vo'onicon Cristoon. Mu vo'onicon st'ujojon Riox ti ta
jpas mantale —xi.
21 —¿Much'uot che'e? ¿Mi vo'ot ti Eliasote? —xutic noxtoc.
—Mu vo'onicon —xi ti Juane.
—¿Mi mu vo'oticot ti yaj'alc'opot Riox ti ta jmalaticotic
chtale? —xutic noxtoc.
—Mu vo'onicon —xi ti Juane.
22 —¿Much'uot che'e? Yu'un chc'ot calbeticotic ti much'utic
listacoticotic tale. ¿C'usi talem apas che'e? —xutic noxtoc.
23 Itac'av ti Juane:
—Vo'on jc'oplal ti iyal onox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta
vo'nee. Ja' yech iyal chac li'i: "Ta to xtal jun jchi'iltic ta israe-
lal, tsots ch-avetaj ta xocol balamil. Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole. Xach'unbeic me ti c'usitic
chale, xi chalbe ti jchi'iltactique", xi onox ti Isaíase —xi ti
Juane.
24 Ti much'utic itaqueic ech'ele ochemic ta fariseoal.
25 —¿C'u yu'un ti chavac' ich'vo'e mi mu vo'oticot st'ujojot
Riox ti chapasoticotic ta mantale, mi mu vo'oticot ti Eliasote,
mi mu vo'oticot ti yaj'alc'opot Riox ti ta jmalaticotique? —xu-
tic noxtoc ti Juane.
26 —Li vo'one ja' no'ox chcac'be yich'ic vo' ti much'utic
chictaic spasel li c'usitic chopole. Ti much'u más oy syu'ele
li' achi'uquic lavie pero mu to xavojtiquinic.

27 Ja' ti lacalbeic onox ti ts'acal to chtale. Li vo'one mu c'u
xitun o. Ac'u mi sloc'beluc no'ox xonob, mu c'u xu' jcolta o
—x'utatic yu'un ti Juane.
28 Ja' yech ilo'ilajic ta jteclum Betábara ta jech uc'um Jordán
yo' bu iyac' ich'vo' ti Juane.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc xchij Riox ya'el ti Jesuse

29 Ta yoc'omal iyil ti Juane ti tey xa xtal ti Jesuse. Ti Juane ja'
yech liyalboticotic chac li'i, vo'oticotic ti tey jchi'ucticotique:
—Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u co'ol xchi'uc xchij Riox
ya'ele. Ta xich' milel yu'un ja' chtoj o jmultic jcotoltic ta
sjunlej balamil.
30 Le'e ja' ti much'u lacalbeic ti ts'acal to chtale. Ical onox
ti "ja' ts'acal chtal li much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u
xitun o. Ti c'alal mu to'ox chi'ayane, tey onox li stuque", xichi.
31 Li vo'one mu to'ox xcojtiquin mi ja' li Much'u tstoj jmul-
tique. Ti ba'yi tal cac' ich'vo' li vo'one, ja' yo' xcojtiquintic o
jcotoltic, vo'otic li j'israelotique —xiyutoticotic ti Juane.
32 Iyal noxtoc:
—Iquil iyal tal ta vinajel ti Ch'ul Espíritue co'ol xchi'uc
paloma yilel. Tey ic'ot ta sba li Jesuse, ja'o ichi'ine yu'un ti
Ch'ul Espíritue.
33 Li vo'one mu to'ox xcojtiquin, pero liyalbe onox ti Rioxe
ti listac tal cac' ich'vo'e: "Ti much'u chc'ot ta sba chavil li Ch'ul
Espíritue, ja' chayac'be achi'inic li Ch'ul Espíritue", xiyut onox.
34 Li vo'one iquil xa. Lacalbeic xa ti ja' Xch'amal ti Rioxe
—xiyutoticotic ti Juane.

Ja' li' yaloj ti much'utic ba'yi ba xchi'inic ti Jesuse

35 Ta yoc'omal tey jchi'ucticotic noxtoc ti Juane
jcha'va'alticotic ti yajchanc'opoticotic to'oxe.
36 Ti Juane iyil ti tey i'ech' ti Jesuse.
—Q'uelavilic, ja' ti co'ol xchi'uc xchij Riox ya'el le'e yu'un ja'
chich' milel ta scoj jmultic —xiyutoticotic ti Juane.
37 Ti c'alal liyalboticotic chac taje, ja' ba jchi'inticotic ti
Jesuse.
38 Ti Jesuse isq'uel sutel spat, iyil ti tey tijiloticotic ech'ele.
—¿Bu chabatic? —xiyutoticotic.
—Jchanubtasvanej, ¿bu nacalot? —xcuticotic.
39 —Batic, ba q'uelavilic ti bu nacalone —xiyutoticotic ti
Jesuse.
Libatoticotic. Xmal xa c'ac'al lic'ototicotic yo' bu nacale.
Tey jchi'ucticotic i'och ac'ubal.
40 Andrés sbi ti jchi'ile ti co'ol ijchi'inticotic ech'el ti Jesuse
yu'un co'ol ica'iticotic ti c'usi iyal ti Juane. Ti Andrese oy
sbanquil, Simon Pedro sbi.

41 Ora ba yalbe ti ijtaticotic xa li much'u st'ujoj Riox ti
chispasotic ta mantale.
42 Iyic' tal yo' bu ti Jesuse. Ti Jesuse isq'uelbe sat ti Simone.
—Li vo'ote, Simón, screm Jonás, Cefas chcac' abiin —x'utat.
Cefas sbi ta ebreo c'ope, Pedro sbi ta griego c'ope.

Ja' li' yaloj ti iyic' ta yajchanc'op ti Felipee xchi'uc Natanael ti Jesuse

43 Ta yoc'omal isnop ti Jesuse ti chbat ta estado Galileae. Ti
c'alal mu to'ox chbate, ista jun jchi'ilticotic ta israelal, Felipe
sbi.
—La' chi'inon ech'el —x'utat yu'un ti Jesuse.
44 Ti Felipee tey liquem tal ta jteclum Betsaida. Ja' co'ol
slumal xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Pedroe.
45 Ti Felipee ora ba sa' ti Natanaele.
—Iquilticotic xa ti much'u ts'ibabil sc'oplal ta svunic ti
Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee. Jesús sbi,
screm José ta jteclum Nazaret —xut la.
46 —Muc bu xca'itic mi oy much'u lec ti tey chlic tal ta
Nazarete —xi la ti Natanaele.
—Batic, ba jq'ueltic avil —xi la ti Felipee.
47 Ti Jesuse iyil ti nopol xa xtal ti Natanaele.
—Q'uelavilic, li jchi'iltic le' xtale mu sna' xlo'lovan —xi ti
Jesuse.
48 —¿C'uxi avojtiquinon? —xi ti Natanaele.
—Laquil c'alal teyot ta yolon ic'uxe ti c'alal mu to'ox chba
yic'ot tal li Felipee —x'utat yu'un ti Jesuse.
49 —Jchanubtasvanej, vo'ot Xch'amalot ti Rioxe. Vo'ot cha-
pasoticotic ta mantal, vo'oticotic li j'israeloticotique —xi ti
Natanaele.
50 —Ja' ti lacalbe ti laquil c'alal teyot ta yolon ic'uxe, yech'o ti
ach'un o ti oy jyu'ele. Lec ti ach'une. Ts'acal to chavil ti scotol
c'usi xu' jpase —x'utat yu'un ti Jesuse.
51 —Ta melel chacalbeic, vo'on ti co'ol crixchanootique,
chavilic ti vo'on chaquiq'uic ech'el ta vinajele ti chba achi'inic
ti Rioxe —xiyutoticotic.

2

Ja' li' yaloj ti i'ay ta nupunel ta jteclum Caná ti Jesuse

1 Yoxibal xa'ox c'ac'al jc'otelticotic ta estado Galilea xchi'uc
ti Jesuse, oy much'u inupun ta jteclum Caná. Tey talem ta
ch'amunel ta sna jnupunel ti sme' Jesuse.
2 Ti Jesuse xchi'uc li vo'oticotique li'iq'ueoticotic uc.
3 Ti c'alal teyoticotique, ilaj ti yuch'bolique, ja' li ya'lel uvae.
—Ilaj xa li yuch'bolique —x'utat yu'un sme' ti Jesuse.

4 —¿Cʼu yuʼun ti xʼelan tal avalbone? Yuʼun mu to tsta yora
ta jtam li cabtele —xut ti smeʼe.
5 Ti smeʼe jaʼ yech lic yalbe ti jcholveʼliletique:
—Ti cʼusi chayalbeic li cole, xachʼunic me —xut.
6 Tey vuchajtic vaquib spʼinal yaʼalic naca ton. Tey tspulic
loqʼuel voʼ ti tspoc o scʼobic li jchiʼiltac ta jurioale, yuʼun
stalelic ti jal tspoc scʼobique yoʼ lec xʼileic o yuʼun Riox ti
yalojique. Ti jujun pʼinal voʼe xʼoch o chaʼpʼej oxpʼej qʼuib voʼ.
7 Ti Jesuse iyalbe ti jcholveʼliletique ti acʼu snojesic ta voʼ
scotol li pʼinal voʼe.
Isnojesic lec.
8 —Pulic echʼel jsetʼuc, ba acʼbeic spas proval li muchʼu
scuentainoj veʼlile —xʼutatic yuʼun ti Jesuse.
Ispulic echʼel, ba yacʼbeic.
9 Ti muchʼu scuentainoj ti veʼlile, iyaʼi ti más to leque, ora
istac ta iqʼuel ti jnupunel creme yuʼun mu snaʼ bu ital, yuʼun
voʼ noʼox ti ipas ta yaʼlel uvae. Stuc snaʼojic ti jcholveʼliletique
ti voʼ noʼox ispulic echʼele.
10 Ti muchʼu scuentainoj ti veʼlile lic yalbe ti creme:
—Li voʼotique jtaleltic ti jaʼ baʼyi chcacʼtic ta uchʼel ti bu
más lec li yaʼlel uvae. Mi ep xaʼox iyuchʼique, jaʼto chcacʼtic
ta uchʼel ti bu siclamane. Li voʼote jaʼ anacʼ li más leque, jaʼto
chavacʼ ta uchʼel —xut.
11 Jaʼ yech ispas tey ta Caná ta estado Galilea ti Jesuse. Jaʼ
sliqueb iyacʼ iluc slequilal syuʼelal ti Jesuse. Voʼoticotic ti
yajchancʼopoticotique ijchʼunticotic ti jaʼ Xchʼamal ti Rioxe.
12 Tsʼacal to libatoticotic ta jteclum Capernaum xchiʼuc ti
Jesuse, xchiʼuc ti smeʼe, xchiʼuc ti yitsʼintaque. Chib oxib
noʼox cʼacʼal tey lipajoticotic.

Jaʼ liʼ yaloj ti isnuts loqʼuel scotol jchonolajeletic ta tiʼ mucʼta
templo ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Poʼot xaʼox sqʼuinal ti cʼalal iloqʼuic ta mozoil ti baʼyi
jtot jmeʼticotic, voʼoticotic li jʼisraeloticotique. Jaʼo ibat ta
Jerusalén ti Jesuse.
14 Ti cʼalal icʼot ta tiʼ mucʼta templo ta Jerusalene, tey
ista jchonvacaxetic, xchiʼuc jchonchijetic, xchiʼuc jchonpalo-
maetic. Tey chotajtic jeltaqʼuinetic noxtoc yuʼun jaʼ tspasic o
canal.
15 Ti Jesuse ixchuquilan chʼojon coʼol xchiʼuc arsial. Jaʼ
isibtas o loqʼuel scotol ti jchonchijetique xchiʼuc ti jchon-
vacaxetique ti tey ta xchonolajic ta tiʼ mucʼta temploe. Ti
jchoncʼusiticuque sibtasbil iloqʼuic echʼel xchiʼuc ti xchijique
xchiʼuc ti svacaxique. Ti Jesuse isbutqʼuinbe smexaic ti
jeltaqʼuinetique, itanij ti staqʼuinique.

16 —Iq'uic loq'uel lapalomaique. Mu xapasic ta ch'ivit li sti'
sna Jtote —xut ti jchonpalomaetique.
17 C'alal yech ispas ti Jesuse, vo'oticotic ti ya-
jchanc'opoticotique iyul ta jolticotic ti yech onox ts'ibabil
ta sc'op Rioxe: “Tot, ja' chlic quich' o crontainel ti sjunul
co'on ta jc'an ti tey chac'oponat ta templo yo' bu sc'oplal onox
chac'oponate”, xi onox ts'ibabil.
18 Ti cajmeltsanejc'opticotique tal sjac'beic ti Jesuse:
—Lavi x'elan chapase, ¿c'usi señ̃a chavac' quilticotic ti oy
ayu'ele? —xutic.
19 —Lomeso avilic li templo li'i, ta oxib c'ac'al ta jcha'va'an
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
20 —Ta cuarenta y seis jabil iva'i o li temploe. ¿C'usi
chacha'le ti ta oxib c'ac'al chacha'va'ane? —xi ti jmelt-
sanejc'opetique.
21 Li templo ti iyal ti Jesuse, ja' isjoy'al sba stuc ti ta xcha'cuxi
ta yoxibal c'ac'al ti c'alal xich' milele.
22 Yech'o un ti c'alal icha'cuxie, iyul ta jolticotic ti ja' onox
yech iyalbe ti jmeltsanejc'opetique. Ijch'unticotic ti ja' onox
yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe. Ijch'unticotic noxtoc ti
sc'oplal no'ox stuc ti iyalbe ti jmeltsanejc'opetique.

Ja' li' yaloj ti yilojbe yo'on scotol crixchanoetic ti Jesuse

23 Ti c'alal teyoticotic ta Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ti c'u sjalil
ti sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique,
ep jchi'iltac ta jurioal ixch'unic ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta
mantal ti Jesuse ti c'alal iyilbeic slequilal syu'elale.
24 Ti Jesuse sna'oj ti mu scotoluc ti sjunul yo'onic
ixch'unique.
25 Mu persauc oy much'u x'albon c'u x'elan yo'onic li crix-
chanoetique yu'un yiloj scotol.

3

Ja' li' yaloj ti ay sc'opon Jesús ti Nicodemoe

1 Oy to'ox jun jchi'ilticotic ta jurioal, Nicodemo sbi. Jfariseo,
ochem to'ox ta meltsanejc'op cu'unticotic.
2 Ti Nicodemoe ay sc'opon ta ac'ubaltic ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti stacojot tal ti Rioxe ti
tal achanubtasoticotique. Ti manchuc xchi'inojot ti Rioxe,
mu xu' chavac' iluc alequilal ayu'elal ti yechuque —xi ti
Nicodemoe.
3 —Ta melel chacalbe, ti much'u mu xcha'ayan ta ach'e, mu
xu' x'och yo' bu tspas mantal ti Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.
4 —¿C'uxi ta xcha'ayan ta ach' ti much'u mol xae yu'un mu
xa xu' xcha'och ta xch'ut sme'? —xi ti Nicodemoe.
5 Itac'av ti Jesuse:

—Ta melel chacalbe, mi ja' no'ox chavich'ic vo'e, mi muc bu
slecubtasoj avo'onic ti Ch'ul Espíritue, mu xu' xa'ochic yo' bu
tspas mantal ti Rioxe.
6 Ti c'alal la'ayanic li' ta sba balamile, jmulaviloxuc chac c'u
cha'al atot ame'ic. Mi lacha'ayanic ta syu'el ti Ch'ul Espíritue,
chlecub avo'onic, mu xa xac'an xapasic li c'usitic chopole.
7 Mu me toj ch'ayeluc o avo'on ti x'elan lacalbee ti persa
chacha'ayan ta ach'e.
8 Buyuc no'ox batuc li iq'ue chava'i ti xjumumete pero mu
xana' bu ilic tal, mu xana' bu chbat. Ja' yech x'elan ta yo'on
crixchanoetic ti Ch'ul Espíritue. Mu xana'ic ti tey ti Ch'ul
Espíritue ja'to mi avilic ti lec xa yo'on jun crixchanoe —x'utat
yu'un ti Jesuse.
9 —Mu xca'ibe smelol taje —xi ti Nicodemoe.
10 —Li vo'ote yajchanubtasvanejot li jchi'iltactique pero mu
xava'ibe smelol ti c'usi chacalbee.
11 Ta melel chacalbe, li vo'one ja' chcal ti c'usi jna'e xchi'uc
ti c'usi quiloje. Li vo'oxuque mu xach'unic li c'usi chcale.
12 Ti mi mu xach'un c'usi tspas Riox li' ta sba balamile chac
c'u cha'al lacalbee, ja' no'ox yech mu xach'un mi chacalbe
c'usi tspas Riox tey ta vinajele.
13 ’Mi ja'uc jun, muc much'u ayem ta vinajel ti ayem sq'uel
c'u x'elan teyo'e yo' ti xayalbeic oe. Jtuc no'ox xu' chacalbeic
yu'un tey liquemon tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.
14 Ja' chac c'u cha'al isjipan ta te' sloc'ol quiletel chon
ta xocol balamil ti Moisés ti ta más vo'nee, ja' no'ox yech
chisjipanic ta cruz uc, vo'on ti co'ol crixchanootique.
15 Scotol ti much'utic ta xch'unic ti ja' chtoj o smulic ti
chijipanat ta cruze, mu x'ochic ta c'oc', ta xcuxiic ta sbatel osil
—x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti bats'i sc'anoj scotol crixchanoetic ti Rioxe

16 Ti Rioxe bats'i sc'anoj scotol crixchanoetic, yech'o ti istac
tal ti junjun Xch'amale. Ti much'utic ta xch'unic ti ja' itojbon
li smulique, mu x'ochic ta c'oc', ta xcuxiic ta sbatel osil.
17 Ti istac tal li' ta sba balamil Xch'amal ti Rioxe, mu'nuc tal
yac'be castico li crixchanoetique. Tal stojbe smulic yo' ti xu'
xcuxiic o ta sbatel osile.
18 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' itojbon li smulique, mu xba
yich'ic castico. Yan ti much'utic mu xch'unique jmoj sc'oplal
ti chba yich'ic casticoe, ja' ti mu xch'unic ti ja' itojbon smulic
yu'un ti junjun Xch'amal ti Rioxe.
19 Ja' chba yich'ic o castico ti mu xch'unic ti i'ay li' ta sba
balamil ti Xch'amal Rioxe, xchi'uc ti más lec cha'iic spasel li
c'usitic chopole.

20 Scotol ti much'utic ja' tspasic li c'usitic chopole, chopol
cha'iic c'usitic yaloj ti Xch'amal Rioxe. Mu sc'an xich'ic ta
muc' yu'un ja' mu sc'anic ti xvinaj li smulique.
21 Yan ti much'utic ja' tspasic ti c'usitic tsc'an ti Rioxe,
chich'beic ta muc' ti Xch'amale. Chvinaj ti yich'ojic ta muc'
ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti xmuyubaj xa ti Juan j'ac'-ich'vo'e ti ja' xa ch-ich'e ta muc' ti Jesuse

22 Ts'acal to loc' xanavconticotic ta estado Judea xchi'uc
ti Jesuse, vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique. Tey lipajoti-
cotic jayib c'ac'al. Iyich'ic vo' ti yan crixchanoetic tey
jchi'ucticotique.
23 Ja' no'ox yech ti Juane tey chac' ich'vo' ta jteclum Enón
yu'un oy tey lec uc'um. Li Enone nopol xil sba xchi'uc li
jteclum Salime. Ti much'utic ja' ba staic ti Juane i'ac'batic
yich'ic vo' uc.
24 Mu to'ox ch-och ta chuquel ti Juane.
25 Oy jayvo' yajchanc'optac ti Juane lic yalbe sbaic xchi'uc
ti much'utic tey jchi'ucticotique, ja' chopol iya'iic ti oy xa
cha'chop j'ac'-ich'vo'e.
26 Ba yalbeic ti Juane:
—Jchanubtasvanej, ti much'u avac'be yich' vo' ta jech
uc'um Jordane ti avalbe sc'oplale, ta xa me xac' ich'vo' uc.
Scotol crixchanoetic ja' xa chba staic —xutic la c'otel.
27 Itac'av la ti Juane:
—Ja' smantal stuc Riox ti c'usitic chac' jpastic jujune.
28 Li vo'oxuque ava'iic ti icalbe onox li jchi'iltactique ti mu
vo'onicon st'ujojon Riox ta jpas mantale. Li vo'one ja' no'ox
listac tal ti Rioxe ti ba'yi tal cal a'yuc ti chtal xa ti much'u
chispasotic ta mantale.
29 Ana'ojic ti c'alal chic' yajnil li vinique, li tsebe ma'uc
chic' sba xchi'uc li yajac'oltac li slecome; ja' onox chic' li
slecome. Li jac'oletique tsq'uelic no'ox ti chnupunique. C'alal
cha'iic ti sc'anoj sbaique, xmuyubajic xa. Ja' no'ox yechon uc,
ximuyubaj xa ti ja' chba staic Jesús li crixchanoetique.
30 Li Jesuse persa chvinaj sc'oplal; li vo'one ta xch'ay jc'oplal
—x'utatic la yu'un ti Juan j'ac'-ich'vo'e.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan yabtel ti Much'u talem ta vinajele

31 Ti Much'u talem ta vinajele sna'be smelol scotol. Ti
much'utic li'ic onox ta sba balamile, ja' no'ox sna'beic smelol
li c'usitic oy li' ta sba balamile. Ja' no'ox chalic li c'usitic
scuenta sba balamile. Yan ti Jesuse ti talem ta vinajele, sna'be
smelol scotol.
32 Ja' chal ti c'usitic yiloje xchi'uc ti c'usitic ya'yoje. Pero
jayvo'ic no'ox ti much'utic ta xch'unic ti c'usi yaloje.

33 Ti much'utic ta xch'unique ja' chvinaj o ti xch'unojic ti
istac xa tal Xch'amal ti Rioxe chac c'u cha'al yaloj onoxe.
34 Ti itaque tal yu'un Riox ti Jesuse, ja' iyal ti c'usi yaloj ti
Rioxe yu'un j'ech'el i'ac'bat xchi'in ti Ch'ul Espíritue.
35 Ti Rioxe sc'anoj ti Xch'amale. Ja' yac'ojbe scuentain
scotol.
36 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' Xch'amal ti Rioxe, ta xcuxiic
ta sbatel osil. Yan ti much'utic mu xch'unique, mu xcuxiic ta
sbatel osil. Ch-ac'batic tsots castico yu'un ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti ilo'ilaj xchi'uc jun jsamariail ants ti Jesuse

1 Ti Jesuse iya'i ti yech i'albatic ti jfariseoetique:
—Más xa ep ti much'utic i'ac'bat yich'ic vo' yu'un li Jesuse ti
ta xchi'inique. Ja' jayvo' xa no'ox ti much'utic chba xchi'inic
li Juane —x'utatic la ti jfariseoetique.
2 Pero ti Jesuse muc bu iyac' ich'vo'. Vo'oticotic icac'ticotic
ti yajchanc'opoticotique.
3 C'alal iya'i ti Jesuse ti iya'iic xa ti jfariseoetique, iloc' ech'el
ta Judea, icha'sut ech'el noxtoc ta estado Galilea.
4 Ti c'alal ibat ta Galileae, isnop ti persa tey ch-ech' ta estado
Samariae, yech'o un tey i'ech'.
5 Ic'ot ta jun jteclum, Sicar sbi, tey ta estado Samaria. Nopol
xil sba xchi'uc srasyon osil ti José ti ta más vo'nee ti i'ac'bat
comel yu'un ti ánima stote, ja' ti Jacove.
6 Oy tey jun pozo, ja' yac'oj ta joq'uel ti Jacove. Ti Jesuse tey
ichoti ta ti' pozo yu'un ilub ta xanbal. Po'ot xa'ox ol c'ac'al.
7 Tey la ic'ot spul ya'al jun jsamariail ants.
—Ac'bon jset'uc ava'al yu'un ta xcuch' —xut la ti Jesuse.
8 Li vo'oticotique batemoticotic xa'ox ta yutil jteclum yu'un
ba jmanticotic tal jve'elticotic.
9 Itac'av la ti jsamariail antse:
—Li vo'ote jurioot. Li vo'one jsamariaon. ¿C'u yu'un ti
chac'anbon vo' avuch'e? —xi la.
Ti x'elan iyal ti antse, yu'un muc bu lec xil sbaic xchi'uc
jsamariaetic li jchi'iltac ta jurioale.
10 Ti Jesuse iyalbe la ti antse:
—Ti ana'uc onox ti c'usi tsc'an chayac'be ti Rioxe, ti avoj-
tiquinicon much'uon ti c'alal lajc'anbe ava'al chcuch'e, vo'ot
ba'yi ac'anbon ti yechuque. Ti ac'anbecone, lacac'be li vo' ti
chacuxi o ta sbatel osil ti yechuque —xut la.
11 —Totic, mu c'u xapul o li vo'e yu'un toj nat li pozoe. ¿Bu
ma li vo' ti chavac'bon cuch' ti chicuxi o ta sbatel osil chavale?
12 Ti jmuc'tatotic Jacove ja' liyac'boticotic li pozo li'i. Li vo'e
ja' iyuch' xchi'uc ti xch'amaltaque, xchi'uc ti svacaxe, xchi'uc
ti xchije. ¿Mi vo'ot más tsots avabtel ti avaloje? —xi la ti antse.

13 —Ti much'utic chuch'ic li vo' li'i ta to xtaquij sti'ic.
14 Yan ti much'utic chuch'ic li vo' chcaq'ue, mu xa bu ta
xtaquij sti'ic. Li vo' chcaq'ue co'ol xchi'uc ninabvo' ti bu mu
sna' x'ule, ti tey xch'olch'on o ya'el ta yo'onique, ja' chcuxiic o
ta sbatel osil —xi la ti Jesuse.
15 —Totic, ac'bon cuch' li vo' chavale yo' mu xa xtaquij o
jti'e, yo' mu xa xtal jpul o ca'al li' ta pozoe —xi la ti antse.
16 —Batan, ba ic'o tal amalal —xut la ti Jesuse.
17 —Ch'abal jmalal —xi la.
—Yech chaval ava'uc.
18 Co'ol xchi'uc ch'abal amalal yu'un muc bu nupunemot
xchi'uc li vinic avic'oj lavie. Oy xa ach'acoj vo'vo' noxtoc
—xut la ti Jesuse.
19 —Totic, vo'ot nan yaj'alc'opot Riox che'e.
20 Ti vo'ne moletique iyich'ic ta muc' Riox li' ta jolvitse.
Vo'oxuc li juriooxuque chavalic ti persa tey chba quich'tic ta
muc' Riox ta jteclum Jerusalene —xi la ti antse.
21 —Ch'uno ti c'usi chacalbee. Ta sta yora ti mu xa persauc
li' chavich'ic ta muc' Jtotic Riox ta vitse, mi ja'uc ta Jerusalén.
22 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Samariae, mu xana'ic
c'usi yaloj ti Rioxe ti avich'ojic ta muc' ti avalojique. Li
vo'oticotique jna'ojticotic ti yaloj onox ti Rioxe ti jun
jchi'ilticotic ta jurioal ti tstojbe smul scotol li crixchanoetique.
23 Po'ot xa sta yora ti buyuc no'ox tsc'oponic Jtotic Riox ti
much'utic sjunul yo'on yich'ojic ta muq'ue. Ti Jtotic Rioxe ja'
tsc'an ti much'utic sjunul yo'onic chich'ic ta muq'ue.
24 Ti Rioxe ch'abal sbec'tal, tey ta sjunlej balamil. Ja' no'ox
yech ti much'utic sjunul yo'onic chich'ic ta muq'ue, buyuc
no'ox xu' tsc'oponic, ac'u mi ta snaic, ac'u mi ta be, ac'u mi
ta yabtelic. Ja' yech tsc'an ti Rioxe —xut la ants ti Jesuse.
25 —Ca'yoj onox ti chtal ti much'u st'ujoj Riox chispasotic
ta mantale. Ti c'alal xtale, jamal chiyalbotic scotol —xi la ti
antse.
26 —Vo'on ti li' chilo'ilajotique —xut la ti Jesuse.
27 Ti c'alal yolel chlo'ilajique, ja'o lic'ototicotic vo'oticotic ti
yajchanc'opoticotique. Xch'ayet xa co'onticotic ti iquilticotic
chlo'ilaj xchi'uc jun ants ti Jesuse. Pero mi jun muc bu
ijac'beticotic c'usi ti slo'ilique, c'usi tsjac'be ti antse.
28 Ti antse tey iscomtsan ta pozo ti sq'uibe, isut ech'el ta yutil
jteclum. C'ot la yalbe ti crixchanoetique:
29 —Ba jq'ueltic jun vinic tey ta pozo, liyalbe scotol ti c'usitic
jpasoje. Ja' xa nan ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal chtal
spasotic ta mantale —xi la c'otel.
30 Ti crixchanoetic ta jteclume tal sq'uelic ta ora ti Jesuse.
31 C'alal mu to'ox xulique —Jchanubtasvanej, ve'an —xcu-
ticotic.

32 —Oy jve'el, pero mu xana'ic c'usi —xiyutoticotic.
33 —¿Mi'n van oy much'u ay ac'bonuc sve'el? —xcut jbaticotic.
34 Lic yalboticotic ti Jesuse:
—Ti ta jpas c'usi tsc'an ti Rioxe, ja' jve'el ya'el yu'un ja' listac tal. Persa ta jpas li c'usitic yalojbon ta jpase.
35 "C'alal to chanib u chich' loq'uel li trigoe", xachiic. A'yic me li c'usi chacalbeique. Quelavilic li crixchanoetic le' xtalique, co'olic xchi'uc trigo ti taquin xae, ti chich' xa loq'uele.
36 Li jvajtrigoetique chtojatic. Li much'utic tsloq'ue chtojatic uc. Ja' no'ox yech ti much'utic ba'yi chalbeic sc'op Riox li crixchanoetique, ac'u mi muc xch'unic, pero co'ol jun yo'onic xchi'uc ti much'utic ts'acal to iyalbeique ti ja'to ixch'un yu'unique, yu'un ti jayvo' ta xch'unique ta xcuxiic ta sbatel osil.
37 Ja' chac c'u cha'al chcaltique: "Yan o much'u tsvaj, yan o much'u tsloc'", xichiotic.
38 Li antse vo'on icalbe. Li crixchanoetique ja' xa i'albatic yu'un li antse. Vo'oxuc xa chcom ta abaic xchanubtasel yo' j'ech'el xch'unic o ti vo'on yajvalicone —xiyutoticotic ti Jesuse.
39 Ep jsamariaetic tey ta Sicare ixch'unic ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantal ti Jesuse ti c'alal iyal ti antse ti i'albat scotol ti c'usitic spasoje.
40 Yech'o un ti crixchanoetique tal sc'oponic ti Jesuse.
—Abulajan, pajan to —xutic.
Tey lipajoticotic chib c'ac'al xchi'uc ti Jesuse.
41 Ti c'alal iya'iic ti c'u x'elan ichanubtasvan ti Jesuse, más to ep ixch'unic ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantale.
42 —Ma'uc no'ox ijch'unticotic o ti c'u yepal avalboticotique. Yu'un ica'i jtucticotic ti c'u x'elan ta xchanubtasvane. Ja' ijch'unticotic o ti ja' xa li much'u t'ujbil yu'un Riox tstoj jmultic jcotoltic ta sjunlej balamile —xutic ti antse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel screm ti jmeltsanejc'ope

43 C'alal ilaj ti chib c'ac'ale, iloc' ech'el ta estado Samaria ti Jesuse, tey ibat ta estado Galilea.
44 Ti icha'sut ech'el ta Galilea ti Jesuse, yu'un ja' muc bu chcrontainat teyo'e yu'un mu xch'unbat ti c'usi chale. Ja' chac c'u cha'al iyale: "Ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique, mu x'ich'batic ta muc'", xi onox.
45 Ti c'alal ic'ot ta Galilea ti Jesuse, xmuyubajic xa tajmec ti jchi'iltac ta jurioal teyo'e, ja' ti iyilbeic slequilal syu'elal ti c'alal teyic ta q'uin ta Jerusalene.

46 Ti Jesuse tey ic'ot noxtoc ta jteclum Caná tey no'ox ta
Galilea yo' bu ti isc'atajes ta ya'lel uva ti vo'e. Tey jun
jchi'ilticotic ta jurioal itiq'ue ta meltsanejc'op ta jteclum Ca-
pernaum yu'un ti coviernoe. Ip screm.
47 Ti jmeltsanejc'ope iya'i ti tey xa ic'ot ta Galilea ti Jesuse.
Tal sc'opon:
—¿Mi mu xa'abulaj xba avet'esbon xchamel li jcreme yu'un
ta xcham xa? —xut.
48 —Li vo'oxuque ja' no'ox chac'an chaq'uelic jlequilal
jyu'elal, mu'nuc chach'unic ti c'usi chacalbeique —x'utat
yu'un ti Jesuse.
49 —Totic, batic ta ora yo'to cuxul li jcreme —xi ti vinique.
50 —Batan. Lec xa lacreme —x'utat yu'un ti Jesuse.
Ti vinique ixch'un ti c'usi i'albat yu'un ti Jesuse, isut ta sna.
51 C'alal po'ot xa'ox la xc'ot ta snae, tal la snupel ta be yu'un
smozotac.
—Lec xa lacreme —x'utat la.
52 —¿C'usi ora ilecub? —xi la ti vinique.
—Volje ta jun ora xmal itup' sc'ac'al —xi la ti smozotaque.
53 Ti vinique iyul la ta sjol ti yeche ora i'albat yu'un ti Jesuse
ti lec xa ti screme. Ja' la iyich' o ta muc' ti Jesuse. Iyich'ic la ta
muc' scotolic ti jayvo' tey ta snae.
54 Ti c'alal isut tal ta estado Judea ti Jesuse, ja'to yul yac'
iluc xcha'ech'elal slequilal syu'elal ta Galileae, ja' ti iyet'esbe
xchamel screm ti jmeltsanejc'ope.

5

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti tey puch'ul ta Betesdae

1 Ts'acal to icha'sut ech'el ta Jerusalén ti Jesuse yu'un ista
sc'ac'alil sq'uinic ti jchi'iltac ta jurioale.
2 Joyol ta corralton li Jerusalene. Tey comem jun sti'il ti ch-
och o ech'el chijetic ti tey chich' chiq'uel ta smoton Riox ta ti'
muc'ta temploe. Ta ts'el ti'bee oy tey jun tanqueal vo', Betesda
sbi ta ebreo c'ope. Oy tey vo'p'ej coycoyna ta ti' vo'e.
3 Tey puch'ajtic jchameletic. Oy ma'satetic, oy coxoetic, oy
much'utic alubem jun yoc sc'ob. Ja' tsmalaic mi chyuc'yonaj
li vo'e.
4 Yu'un oy chyal tal jun anjel ta vinajel, chtal syuq'uilan
baq'uintic li vo'e. C'alal chyuc'yonaje, c'usuc no'ox chamelal
ip o ti much'u ba'yi ta stic' sbae, ja' ch-ech' o ti chamele.
5 Tey jun jchi'ilticotic ta jurioal oy xa treinta y ocho jabil
yipajel.
6 Ti Jesuse iyil ti tey puch'ule. Sna'oj onox ti oy xa sjabilal ip
ti vinique.
—¿Mi chac'an ch-ech' lachamele? —xut.

7 —Yu'un muc much'u oy cu'un xistic' ti c'alal chyuc'yonaj
li vo'e. C'alal chba xa'ox jtic' jbae, oy xa'ox much'u ba'yi istic'
sba —xi ti much'u ipe.
8 —Lican, balo ech'el lapope, batan —x'utat yu'un ti Jesuse.
9 Ora i'ech' ti xchamele, isbal ech'el ti spope, ibat. Ja'o
sc'ac'alil ta jcuxticotic vo'oticotic li juriooticotique.
10 Ti cajmeltsanejc'opticotique iyalbeic ti much'u i'ech'
xchamele:
—Lavie ta jcuxtic. Mi chavich' ech'el lapope, yu'un mu
xach'unbe smantal ti Rioxe —xutic.
11 —Ti much'u liyet'esbe jchamele, "balo ech'el lapope,
batan", xiyut —xi ti vinique.
12 —¿Much'u ti "balo ech'el lapope, batan", ti xayute? —xu-
tic.
13 Ti vinic i'ech' xchamele mu sna' much'u i'et'esbon o,
yu'un ora isq'uej sba loq'uel ti Jesuse, yech'o ti muc xa xile.
Yu'un ep crixchanoetic tey stsoboj sbaic.
14 Ts'acal to ti vinique tey itae ta ti' muc'ta templo yu'un ti
Jesuse.
—Q'uelavil, lecot xa. Mu xa me xasa' yan amul yic'al me
xavil más avocol —x'utat yu'un ti Jesuse.
15 Ti vinique ba yalbe ti cajmeltsanejc'opticotique ti ja'
i'et'esbat xchamel yu'un ti Jesuse.
16 Ti iyet'esbe xchamel jchameletic ta sc'ac'alil ta jcuxticotic
ti Jesuse, lic crontainvanicuc o ti cajmeltsanejc'opticotique.
Yo'onicuc xa smilic o.
17 Ti Jesuse iyalbe ti jmeltsanejc'opetique:
—Ti Jtote ch-abtej scotol c'ac'al. Ja' no'ox yechon uc xu'
chi'abtej scotol c'ac'al —xi ti Jesuse.
18 C'alal iyal chac taje, ti jmeltsanejc'opetique yo'onicuc xa
smilic tajmec. Ma'uc no'ox ismulin ti mu xchabi li sc'ac'alil
ta jcuxticotique; ja' ismulin noxtoc ti iyal ti ja' Stot ti Rioxe,
yu'un isco'oltas sba chac c'u cha'al ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti oy syu'el ti Xch'amal Rioxe

19 I'albatic noxtoc yu'un ti Jesuse:
—Ta melel chacalbeic, vo'on ti Xch'amalon ti Rioxe, mu
c'usi ti jtuc no'ox ta jpase. Ti c'usi tspas chquil ti Jtote, ja' ta
jpas. Scotol ti c'usi ta spas ti Jtote, ja' no'ox yech ta jpas uc.
20 Li vo'one sc'anojon ti Jtote. Ti c'usitic tspase chiyac'be
quil scotol. Lavie jutuc no'ox chcac' avilic, pero ep to c'usitic
chac' jpas ti Jtote. Ti c'alal jpase, más to ta xch'ay o avo'onic.
21 Ja' chac c'u cha'al ta xcha'cuxes ánimaetic ti Jtote, ja'
no'ox yechon uc, ta jcha'cuxesic ti much'utic ta jc'an ta
jcha'cuxesique.

22-23 Ti Jtote ma'uc chalbe ti bu chbatic ta sbatel osil li
crixchanoetique. Vo'on ti Xch'amalone liyalbe ti vo'on chcal-
beique yo' xiyich'ic o ta muc' scotol crixchanoetic chac c'u
cha'al ich'bil ta muc' ti Jtote. Ti much'utic mu xiyich'ic ta
muq'ue, co'ol xchi'uc ja' mu xich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque
yu'un ja' listac tal.

24 'Ta melel chacalbeic, ti much'utic cha'iic li c'usitic chcale,
mi ta xch'unic ti ja' listac tal ti Rioxe, ta xcuxiic ta sbatel osil.
Mu xba yich'ic castico yu'un ch'abal xa sc'oplal ti ch-ochic ta
c'oc' ta sbatel osile.
25 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ti co'ol xchi'uc chamem-
oxuc chaquilique, yora xa chava'iic li c'usi chcale, vo'on ti
Xch'amalon ti Rioxe. Mi chach'unique, chacuxiic ta sbatel
osil.
26 Yu'un cuxulon ta sbatel osil yu'un ti Jtote chac c'u cha'al
cuxul ta sbatel osil ti stuc uque.
27 Liyalbe noxtoc ti vo'on chcalbe bu chbatic ta sbatel osil
scotol li crixchanoetique, vo'on ti co'ol crixchanootique.
28 Mu me xch'ay o avo'onic li c'usi lacalbeique. Yu'un ta sta
yora ti cha'iic ti ta jc'oponic scotol ti ánimaetique.
29 Ja'o ta xcha'cuxiic loq'uel ta smuquenalic. Ti much'utic
lec c'usitic ispasique ta xcuxiic ta sbatel osil. Yan ti much'utic
chopol c'usitic ispasique chba yich'ic castico ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ivinaj ti tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse

30 'Li vo'one mu c'usi ti jtuc no'ox ta jpase. Ma'uc ta jpas
ti c'usi tsc'an co'on jtuque. Ja' ta jpas ti c'usi tsc'an yo'on ti
Jtote yu'un ja' listac tal. Ti c'u x'elan chiyalbee, ja' no'ox yech
ta xcalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique. Ti c'u
x'elan i'echic li' ta sba balamile ja' yech chcalbeic.
31 Ti jtucuc no'ox chcal jc'oplale, xu' mu xach'unic.
32 Pero oy cajrextico, ja' ti Jtote, yech'o un tsc'an chach'unic.
33 Li vo'oxuque ataquic ech'el mantal ti ay sjac'bel ti Juan
j'ac'-ich'vo'e. Ti c'u x'elan iyal jc'oplal ti Juane, yech.
34 Pero ma'uc crixchano li cajrexticoe. Ja' no'ox ta jyules ta
ajolic yo' xach'unic oe, yo' xacuxiic o ta sbatel osile.
35 Ti Juane co'ol xchi'uc xojobal toj ya'el ti chquil o jbetique,
yu'un ja' layalbeic ti lital xae. Ti c'usi layalbeique jliquel no'ox
jun o avo'onic.
36 Jc'oplal no'ox ava'ibecon c'alal iyal ti Juane. Lavi ta jpas
ti c'usitic yalojbon ti Jtote, ja' chvinaj o ti stacojon tale.
37 Ja' cajrextico yu'un iyal xa li jc'oplale. Mi jp'el muc bu
ava'yojic c'u x'elan chc'opoj ti Jtote, muc bu avilojic c'u x'elan.
38 Muc bu ach'unojic li c'usi chale, ja' ti mu xach'unic ti
stacojon tale.

39-40 Ti avalojique, chacuxiic xa ta sbatel osil ti
chaq'uelulanic no'ox li sc'op Rioxe. Pero ma'uc yech chal
li sc'op Rioxe. Tey ts'ibabil ti vo'on chcac' cuxlanic ta sbatel
osile. Pero mu xac'an xach'unic.
41 ’Ti litale, mu vo'onicon tal cac' jba ta ich'el ta muc'. Ja' tal
cac' ta ich'el ta muc' ti Jtote, ja' ti Rioxe.
42 Quiloj c'u x'elan avo'onic. Quiloj ti mu xac'anic ti Rioxe.
43 Ja' listac tal, pero mu to xac'an xavich'icon ta muc'. Yan
ti much'u chtal ta smantal stuque, ja' chavich'ic ta muc'.
44 Ti mu xach'unique, ja' ti chac'anic ich'el ta muc' yu'un
lachi'ilique; ja' mu xac'anic ti lec chayilic ti Rioxe.
45 Mu me xanopic ti vo'on chcalbe amulic ti Jtote. Ja' amulic
ti avalojic ti ta sjunul avo'onic chach'unbeic li smantaltac
Rioxe ti iyal ti Moisese.
46 Ti ach'unojicuc c'usi ists'iba ti Moisese, chach'unic ti
vo'on stacojon tal ti Rioxe yu'un ja' jc'oplal ti ists'iba comele.
47 Lavi mu xach'unic ti c'usi sts'ibaoj comel ti Moisese,
ja' no'ox yech mu xach'unic ti c'usi chacalbeique —x'utatic
yu'un Jesús ti jmeltsanejc'opetique.

6

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Ts'acal to ibat ta jech nab ti Jesuse. Chib sbi li nabe: Nab
ta Galilea, Nab ta Tibérias.
2 Ep tajmec crixchanoetic nap'alic ech'el, ja' ti iyilic ti
iyet'esbe xchamelic ti much'utic ipe.
3 Ti Jesuse liyic'oticotic muyel ta jp'ej vits. Ichoti. Lichoti-
oticotic uc.
4 Po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot
jme'ticotic vo'oticotic li juriooticotique.
5 C'alal iyil ti Jesuse ti más xa ep ta stsob sba tal crixcha-
noetic yo' bu chotole —¿Bu chba jmantic tal pan ti chcac'betic
sve' li crixchanoetic li' lamalique? —x'utat ti Felipee.
6 Ti Jesuse sna'oj onox c'uxi tspas. Ti isjaq'ue, naca no'ox
tsq'uel c'uxi chtac'av ti Felipee.
7 —Ti oyuc doscientos denario jtaq'uintic jmantic o pane,
ac'u mi juset' no'ox chcac'betic, pero mu onox xloq'uic o —xi
ti Felipee.
8 Ti Jesuse i'albat yu'un jun jchi'il ta yajchanc'op, ja' ti
Andrese, ti yits'in Simon Pedroe:
9 —Li' jun creme yich'oj tal vo'p'ej pan pasbil ta cebada.
Yich'oj tal cha'cot c'ox choy noxtoc. Pero mu onox xloq'uic
o yu'un bats'i ep tajmec li crixchanoetique —xi.
10 —Albeic li crixchanoetique ac'u chotlicuc —xiyutoticotic
ti Jesuse.

Yu'un stentejtic, tey ichotiic. Oy nan vo'miluc ti viniquetique.
11 Ti Jesuse ixch'am ti pane. “Colaval”, xut ti Rioxe. Ja'o ixut ti pane, liyac'boticotic. Vo'oticotic xa icac'beticotic ti much'utic tey chotajtique. Ja' no'ox yech icac'beticotic noxtoc ti choye. Ti c'u yepal tsc'an ti crixchanoetique, icac'beticotic.
12 Ti c'alal inojique —Tsobic scotol li sovra pane xchi'uc li sovra choye. Mu me xach'ayic jset'uc —xiyutoticotic ti Jesuse.
13 Ijtsobticotic scotol. Inoj lajcheb moch ti sovra vo'p'ej pan ti pasbil ta cebadae.
14 Ti crixchanoetique iyilic ti isp'oles pan ti Jesuse.
—Ja' xa li yaj'alc'op Rioxe ti sc'oplal onox chtale —xut sbaic.
15 Ti Jesuse sna'oj ti chtal ox yiq'uel ta persa yu'un ti jchi'iltac ta jurioale, ti chtiq'ue ta pasmantale, yech'o un isq'uej sba loq'uel, stuc imuy ta vits.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 Ti c'alal po'ot xa'ox x'ic'ube, libatoticotic ta ti'nab li vo'oticotique.
17 Tey li'ochoticotic ta canova, libatoticotic ta jech nab ta jteclum Capernaum. I'ic'ub cu'unticotic ta be. Ti Jesuse muc bu jchi'ucticotic ech'el.
18 Ital tsots ic'. Xyuc'yon xa tajmec li nabe.
19 Lixanavoticotic xa'ox jun reva xchi'uc o'lol ta nab, iquilticotic ti tey chanav tal ta yoc ta ba nab ti Jesuse. Inopoj tal ta jcanovaticotic. Lixi'oticotic tajmec.
20 —Mu me xaxi'ic, vo'on me —xiyutoticotic.
21 Ximuyubajoticotic xa iquic'ticotic ochel ta canova. Ora lic'ototicotic ta jech nab yo' bu chibatoticotique.

Ja' li' yaloj ti isa'ic tajmec Jesús ti crixchanoetique

22-23 Ti crixchanoetic tey icomic ta jech nabe, iyilic ti ch'abal yan canovae, jcot no'ox ti li'ochoticotic o ech'ele. Iyilic ti muc x'och ta canova ti Jesuse, ti jtucticotic no'ox li'ochoticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique. Ta yoc'omal ital yan canovaetic. Iliquic tal ta jteclum Tibérias, tey nopol i'ech' yo' bu isve'ic pan ti crixchanoetique ti c'alal “colaval”, xut Riox ti Cajvaltic Jesuse.
24 Ti crixchanoetique iyilic ti mu xa bu tey ti Jesuse, xchi'uc ti mu xa bu teyoticotic uque. I'ochic ta canova yu'un ba sa'ic ta Capernaum ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc pan ya'el ti Jesuse yu'un ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil

25 Tey c'ot staic ta jech nab ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ¿c'usi ora layul li'toe? —xutic.

26 —Ta melel chacalbeic, ti tal asa'icone, mu'nuc ja' tal
asa'icon o ti icac' iluc li jlequilal jyu'elale. Ja' tal asa'icon o
ti lec lanojic ta pan cu'une.
27 Mu me ja'uc no'ox ta avo'onic ta sa'el ave'elic ti sna'
xlaje. Ja' tsc'an chasa'ic li ve'lil mu sna' xlaje ti chacuxiic o
ta sbatel osile. Li ve'lil chacalbeique, vo'on chacac'beic vo'on
ti co'ol crixchanootique, yu'un ja' yech yalojbon ti Jtotic Riox
ta vinajele —x'utatic yu'un ti Jesuse.
28 —¿C'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique? —xutic ti Jesuse.
29 —Ti c'usi tsc'an Riox chapasique, ja' tsc'an chach'unic ti
ja' listac tale —x'utatic yu'un ti Jesuse.
30 —¿C'usi seṉ̃a chavac' quilticotic mi yech ti stacojot tal ti
Rioxe yo' jch'unticotic o ti c'usi chavale?
31 Ti vo'ne moletique isve'ic pan ta xocol balamil ti ital ta
vinajele. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti Moisese iyac'
ta ve'el pan ti ital ta vinajele”, xi. Ac'boticotic uc —xiic ti
crixchanoetique.
32 —Ta melel chacalbeic, ti pan isve'ic ti vo'ne moletique,
ma'uc Moisés iyac'. Riox iyac'. Ti pan isve'ique, ja' no'ox
icuxiic o li' ta sba balamile. Li pan ti chayac'beic ti Jtote,
chacuxiic o ta sbatel osil.
33 Yu'un tey liquem tal ta vinajel, yech'o ti chacuxiic o ta
sbatel osil vo'oxuc ti li'oxuc ta sba balamile —x'utatic yu'un
ti Jesuse.
34 —Cajval, ac'boticotic scotol c'ac'al li pan chavale —xiic ti
crixchanoetique.
35 Itac'av ti Jesuse:
—Vo'on li panon ya'ele yu'un vo'on xu' chcac' cuxlanic ta
sbatel osil. Ti much'utic ta xch'unic ti vo'on chcac' cuxlicuc ta
sbatel osile, jun xa yo'onic, mu xa c'usi xal yo'onic.
36 Li vo'oxuque ac'u mi avilicon, pero mu xach'unic ti vo'on
chcac' acuxlejalique.
37 Scotol ti much'utic chiyac'be ti Jtote chiyich'ic ta muc'. Ti
much'utic chiyich'ic ta muq'ue muc bu ta jp'aj junuc.
38 Ti lital li' ta sba balamile, ma'uc tal jpas ti c'usi tsc'an
co'one. Ja' tal jpas ti c'usi tsc'an yo'on ti Jtote yu'un ja' listac
tal.
39 Ti c'usi tsc'an yo'on ti Jtote ti ja' listac tale, ja' ti mu
x'ochic ta c'oc' junuc ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, ti ta
jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile.
40 Ja' tsc'an ti chcuxiic ta sbatel osil ti much'utic ta xch'unic
ti vo'on Xch'amalon ti Rioxe, ti vo'on chcac' cuxlicuc ta sbatel
osile. Ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
41 Ti jchi'iltac ta jurioale xmixlajetic xa ti c'alal iyal ti Jesuse
ti co'ol xchi'uc pane ti talem ta vinajele.

42 —¡Pero ja' li Jesuse li screm Josee! Xcojtiquinbetic li stot
sme'e. ¿C'u yu'un chal ti talem ta vinajele? —xut sbaic.
43 Iyal ti Jesuse:
—Mu xa me xamixmixc'opojic.
44 Ja' no'ox xu' chiyich'ic ta muc' ti much'utic ch-iq'ueic tal
yu'un ti Jtote, ja' ti much'u listac tale. Ti much'utic chiyich'ic
ta muq'ue, ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile.
45 Ti yaj'alc'optac Rioxe ti ta vo'nee sts'ibaojic onox chac
li'i: "Scotolic ta xyulesbat ta sjolic yu'un ti Rioxe ti much'u
li Jtojmulile", xi onox ts'ibabil. Yech'o un ti much'utic ta
xch'unic ti c'alal chyulesbat ta sjolic yu'un ti Jtote, chiyich'ic
ta muc'.
46 'Mi jun muc much'u yiloj ti Rioxe. Jtuc no'ox quiloj yu'un
tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe.
47 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta xch'unic ti ja' listac
tal ti Rioxe, ta xcuxiic ta sbatel osil.
48 Vo'on li panon ya'ele yu'un vo'on xu' chcac' cuxlanic ta
sbatel osil.
49 Ti c'alal isve'ic pan ta xocol balamil ti vo'ne moletique ti
i'ac'batic yu'un ti Rioxe, muc xcuxiic o ta sbatel osil.
50 Li pan talem ta vinajel chcale ta xcuxiic o ta sbatel osil ti
much'utic ta sve'ique.
51 Vo'on li panon ya'ele yu'un ta vinajel liquemon tal. Cux-
ulon ta sbatel osil. Scotol ti much'utic tsve'ic li pan chcale, ta
xcuxiic ta sbatel osil. Li pan chcaq'ue, ja' li jbec'tale. Ta xcac'
yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osil acotolique —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
52 —¿C'uxi chac' jlajesbetic li sbec'tale? —xut sbaic ti
jchi'iltac ta jurioale.
53 I'albatic yu'un ti Jesuse:
—Ta melel chacalbeic, mi mu xalajesic li jbec'tale, vo'on ti
co'ol crixchanootique, mi mu xavuch'ic li jch'ich'ele, mu onox
xacuxiic ta sbatel osil.
54 Ti much'utic ta slajesic li jbec'tale, ti chuch'ic li jch'ich'ele,
ta xcuxiic ta sbatel osil. Ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj
li balamile.
55 Li jbec'tale co'ol xchi'uc lequil ve'lil ya'el, li jch'ich'ele
co'ol xchi'uc lequil vo' ya'el, yu'un ja' chacuxiic o ta sbatel osil.
56 Ti much'utic ta slajesic li jbec'tale, ti chuch'ic li jch'ich'ele,
yu'un yich'ojicon ta muc'. Li' jchi'uquique.
57 Ti Jtot ti listac tale cuxul ta sbatel osil. Ja' no'ox yech
cuxulon yu'un ta sbatel osil uc. Ja' no'ox yech ti much'utic
chislajesique, vo'on chcac' cuxlicuc ta sbatel osil uc.
58 Li pan talem ta vinajel chcale, mu xco'olaj xchi'uc ti pan ti
isve'ic ti vo'ne moletique. Ti c'alal isve'ique, muc bu icuxiic o

ta sbatel osil. Yan ti much'utic ta sve'ic li pan chcale ta xcuxiic
o ta sbatel osil —x'utatic yu'un ti Jesuse.
59 Ja' yech iyal ti Jesuse ti c'alal ichanubtasvan ta templo yo'
bu cha'iic smantal Riox ti jchi'iltac ta Capernaume.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti stuc no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

60 Ep jchi'iltac ta jurioal ixchi'inic jujun c'ac'al ti Jesuse. Ti
c'alal iya'iic chac taje —Taje tsots ta ch'unel. Muc much'u
xch'un yu'un —xiic.
61 Ti Jesuse sna'oj ti ja' yech iyalique.
—¿Mi ja' chavicta o abaic ti x'elan lacalbeique?
62 ¿C'usi chavalic mi avilic limuy ech'el yo' bu liquemon tal
vo'on ti co'ol crixchanootique?
63 Ch'unic li c'usi chacalbeique yu'un ja' chacuxiic o ta
sbatel osil. Ja' no'ox yech smelol ti c'usi lacalbeique. Muc bu
lacalbeic ti oy c'usi chapasic yo' xacuxiic o ta sbatel osile.
64 Mu onox acotolicuc chach'unic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ti c'alal istambe yalel c'usi talem spas ti Jesuse, sna'oj xa
onox ti much'utic mu xch'unic ti ja' Xch'amal ti Rioxe. Sna'oj
noxtoc ti much'u ta x'ac'on o entrucale.
65 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Lacalbeic onox ti ja' no'ox xu' chiyich'ic ta muc' ti
much'utic ch-albatic yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele —xi.
66 Yech'o ti ep jchi'iltac iyictaic xchi'inel ti Jesuse.
67 —¿Mi chac'an chavictaicon uc? —xiyutoticotic jla-
jchava'alticotic.
68 Itac'av ti Simon Pedroe:
—Cajval, ¿much'u xa chba jac'beticotic ti c'uxi chicuxioti-
cotic ta sbatel osile ti atuc no'ox ana'oje?
69 Li vo'oticotique jch'unojticotic ti vo'ot Cristoote, ti
st'ujojot Riox chapasoticotic ta mantale. Vo'ot Xch'amalot
Riox ta vinajel ti cuxul ta sbatel osile —xut.
70 —Vo'on lajt'uj alajchava'alic, pero oy junoxuc ti
chach'unbeic smantal ti pucuje —xi ti Jesuse.
71 Ja' iyalbe sc'oplal ti Judase, ti screm Simon Iscariotee,
yu'un ja' i'ac'on o entrucal ta ts'acal. Ti Judase ja' to'ox
lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti mu to'ox x'ich'e ta muc' yu'un yits'intac ti Jesuse

1 Ti Jesuse mu sc'an xbat ta estado Judea yu'un ti cajmelt-
sanejc'opticotique yo'onicuc xa smilic. Yech'o un tey no'ox
loc' xanavuc ta sjunlej estado Galilea.
2 Po'ot xa'ox sq'uinic ta Jerusalén ti jchi'iltac ta jurioale. Ja'
li q'uin tspasic sucbil yanal te' chvayic oe.

3 Ti Jesuse i'albat yu'un ti yits'intaque:

—Mu me xacom, batic ta Judea. Ti c'alal chilic chavac' iluc alequilal ayu'elal ta q'uine, más to chayich'ic o ta muc' ti much'utic xchi'inojot xae.

4 Ti much'u tsc'an chvinaj sc'oplale mu mucluc tspas ti c'usi tspase. Mi ja' avabtel ti x'elan chapase, ac'bo yil scotol crixchanoetic —xutic.

5 Ti its'inaletique muc xch'unic uc ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantal ti sbanquilique.

6 Itac'av ti Jesuse:

—Sc'an to yora ti chibat ta q'uine. Li vo'oxuque c'usuc no'ox ora xu' chabatic.

7 Mu chopluc chayilic li crixchanoetique. Yan li vo'one chopol chiyilic yu'un ta xcalbeic ti chopol li c'usitic tspasique.

8 Li vo'oxuque batanic. Li vo'one mu to bu chibat yu'un sc'an to sta yora ti chibate —xut ti yits'intaque.

9 Ti c'alal laj yalbe chac taje, tey ipaj ta Galilea.

Ja' li' yaloj ti i'ay onox ta q'uin ti Jesuse, ja' li q'uin ti ch-ochic ta sucbil yanal te'e

10 Ti c'alal batemic xa'ox ta q'uin ti yits'intaque, ja'to ibat ti Jesuse. Mucul ibat.

11 Ti cajmeltsanejc'opticotique tey tsa'ic ta q'uin.

—¿Bu xana'ic ti Jesuse? —xutic ti crixchanoetique.

12 Scotol ti j'ilq'uinetique naca ja' slo'ilic ti Jesuse.

—Toj lec yo'on —xiic jlom.

—¡Le'e jlo'lovanej! —xiic jlom.

13 Mi jun muc much'u jamal iyalbe sc'oplal ti Jesuse yu'un xi'emic o ti cajmeltsanejc'opticotique.

14 Ti c'alal ibat ta muc'ta templo ti Jesuse, oxib xa'ox c'ac'al sc'an xlaj ti q'uine. Tey c'ot chanubtasvanuc ta ti' templo.

15 Ti jmeltsanejc'opetique xch'ayet xa o yo'onic ti c'u x'elan ichanubtasvan ti Jesuse.

—¿Bu ixchan li jchi'iltic le'e ti muc bu jchanubtasojtique? —xiic.

16 I'albatic yu'un ti Jesuse:

—Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usi chacalbeique. Ja' yaloj ti Rioxe yu'un ja' listac tal.

17 Ti much'u yo'onuc spas c'usi tsc'an ti Rioxe, chyulesbat ta sjol mi ja' sc'op Riox ti chcale, o mi jyulesoj ta jol jtuc.

18 Ti much'u ta syules ta sjol stuc li c'usi chale, yu'un ja' tsc'an ich'el ta muc' stuc. Li vo'one ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe yu'un ja' listac tal. Muc bu ta jnop; yech chcal.

19 ’Ti Moisese lasts'ibabeic comel li smantaltac Rioxe. Mi jun muc bu ach'unojic li mantaletique. Ti ach'unojicuque

che'e, muc bu avo'onicuc amilicon ti yechuque —x'utatic ti jmeltsanejc'opetique.

20 —Taje oy pucuj ta avo'on. ¿Much'u ti yo'onuc smilote? —xi ti crixchanoetique.

21 Itac'av ti Jesuse:

—Jun no'ox jchamel ti iquet'esbe xchamel ta sc'ac'alil ta jcuxtique pero ja' chopol ava'iic.

22 Ti Moisese ists'iba onox ti chavaq'uic circuncisione, pero ma'uc ba'yi i'albat. Ja' ba'yi i'albatic ti moletic ti ta más vo'nee. Li vo'oxuque, ac'u mi ta sc'ac'alil ta jcuxtic, chavac'beic circuncisión li unen cremotique ti iloc' xa vaxaquib c'ac'al yayanelique.

23 Ti chavaq'uic circuncisión ta sc'ac'alil ta jcuxtique yu'un ach'unojic c'usi yaloj ti Moisese, ¿c'u yu'un ti chopol chavilicon o ti iquet'esbe xchamel jun jchi'iltic ta sc'ac'alil ta jcuxtique?

24 Chopol mi ora chatic'beic smul jun vinique. Ja' tsc'an chanopic mi yech ti chopol c'usi ispase —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ixch'unic jlom ti tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse

25 Oy jayvo' jchi'ilticotic ti tey nacajtic ta Jerusalene ja' yech lic yalic:

—¿Mi ma'uc li vinic le'e ti tsa'ic li cajmeltsanejc'optique ti yo'onicuc smilique?

26 Q'uelavil, li'to ta xchanubtasvan noxtoque pero mu c'usi x'albat yu'un li jmeltsanejc'opetique. Yu'un nan ixch'unic xa ti ja' ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal onox chtal spasotic ta mantale.

27 Le'e jna'ojtic bu liquem tal. Ti c'alal xtal ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti chispasotic ta mantale, mu jna'tic bu chlic tal —xut sbaic.

28 Ti Jesuse tsots ic'opoj ti c'alal ichanubtasvan ta ti' muc'ta temploe.

—Ti avalojique, xavojtiquinicon. Ana'ojic bu liquemon tal ti avalojique. Pero mu ta jmantaluc jtuc ti litale; ja' listac tal ti Rioxe. Li vo'oxuque muc bu avilojbeic c'u x'elan yo'on.

29 Li vo'one quilojbe c'u x'elan yo'on yu'un tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe. Ja' listac tal —x'utatic yu'un ti Jesuse.

30 Ti jmeltsanejc'opetique yo'onicuc stiq'uic ta chuquel ti Jesuse, pero muc much'u istsac, ja' ti mu to'ox tsta yora chich' tsaquele.

31 Ep ixch'unic ti ja' xa ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale.

—Li jchi'iltic le'e chac' iluc tajmec slequilal syu'elal chac c'u cha'al sc'oplal onox ta spas ti much'u chtal spasotic ta mantale. Ja' xa le'e —xiic ti much'utic ixch'unique.

Ja' li' yaloj ti iyalbeic jchabiejtemplo ti jmeltsanejc'opetique ti ac'u stsaquic ti Jesuse

32 Ti jfariseoetique iya'iic ti ja' xa yech ta xmixmix'alic ti crixchanoetique ti ja' ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale. Yech'o un ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique iyalbeic jayvo' jchabiejtemplo ti ac'u stsaquic ti Jesuse.

33 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique:

—Mu xa bu jal chajchi'inic. Yu'un po'ot xa xisut ech'el, chba xa jta ti much'u listac tale.

34 Chasa'icon pero mu xataicon. Ti bu chibate mu xu' chabatic —x'utatic.

35 —¿Bu chbat ti yaloje ti mu xa jtatique? Yu'un nan ja' chba sta ti jchi'iltactic ti batemic ta namal balamile. Yu'un nan ja' chba xchanubtas li namal crixchanoetique.

36 ¿C'usi smelol ti x'elan chale: "Chasa'icon pero mu xataicon. Ti bu chibate mu xu' chabatic", ti xie? —xut sbaic ti cajmeltsanejc'opticotique.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc ninabvo' slequil yo'onic ti much'utic ta xch'unique

37 Ta sbaq'uel q'uin isva'an sba ta o'lol crixchanoetic ti Jesuse. Tsots ic'opoj.

—Ti much'utic tsa' slequil yo'onic chac c'u cha'al tsa' vo' yuch'ic ti c'alal chtaquij xa sti'ique, ac'u yich'icon ta muc' yu'un vo'on ta jlecubtasbe li yo'onique.

38 Ti much'utic ta xch'unic ti vo'on ta jlecubtasbe li yo'onique, ja' chc'ot chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe: "Li slequil yo'onique co'ol xchi'uc ninabvo' ti tey xch'olch'on oe", xi onox ts'ibabil —xi ti Jesuse.

39 Ti x'elan iyale, ja' iyalbe sc'oplal ti Ch'ul Espíritue ti sc'oplal ch-ac'bat xchi'inic ti much'utic ta xch'unic ti ja' ta xlecubtasbat yo'onic yu'un ti Jesuse. Yu'un mi jun mu to'ox much'u ac'bil xchi'in ti Ch'ul Espíritue, ja' ti mu to'ox ta sut ech'el ta vinajel ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu co'oluc isnopic much'u ti Jesuse

40 Ti jchi'iltac ta jurioale, ti c'alal iya'iic c'usi iyal ti Jesuse —Melel ti ja' xa ti yaj'alc'op Rioxe ti sc'oplal onox chtale —xiic jlom.

41 —Le'e ja' xa ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal onox chtal spasotic ta mantale —xiic jlom.

—Mu ta Galileauc chlic tal ti much'u sc'oplal chtal spasotic
ta mantale.
42 Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti ja' smom ti David ti ta vo'nee,
ti tey ta x'ayan ta jteclum Belene yo' bu i'ayan ti smuc'tatote
—xiic jlom.
43 Tsotsic xa chalbe sbaic ti c'u x'elan sc'oplal ti Jesuse yu'un
mu co'oluc ti c'usi isnopique.
44 Ti jlome yo'onicuc stsaquic pero muc much'u istsac.

Ja' li' yaloj ti "muc much'u yech xc'opoj chac c'u cha'al xc'opoj ti Jesuse", xiic ti jchabiejtemploe.

45 Ti jchabiejtemploe isutic yo' bu ti totil paleetique yo'
bu ti jfariseoetique. Ti c'alal ic'otique —¿C'u yu'un ti muc
xatsaquic tale? —x'utatic.
46 —Yu'un muc much'u yech xc'opoj chac c'u cha'al xc'opoje
—xiic ti jchabiejtemploe.
47 —¿Mi ach'unic xa lo'loel ya'el uc?
48 Mi jun cajmeltsanejc'optic muc bu xch'unojic ti ja'
xa ti much'u sc'oplal onox chtal spasotic ta mantale. Mi
vo'oticoticuc, muc bu jch'unojticotic.
49 Li jchi'iltactic ti tey cha'iic c'usi chal li Jesuse, mu onox
sna'ic li mantaletique. Ich'ayic xa o uc —xiic ti jfariseoetique.
50 Tey ti Nicodemo uque, ja' ti much'u ay sc'opon ta
ac'ubaltic ti Jesuse, yu'un jfariseo uc. Ti Nicodemoe lic yal:
51 —Mu xu' chcac'betic castico jun jchi'iltic mi mu to bu
ca'yojtic ti c'usi chale, mi mu to jna'tic ti c'usi smule. ¿Mi
ma'uc yech chal li mantaletic ca'yojtique che'e? —xut ti
xchi'iltac ta meltsanejc'ope.
52 —¿C'u cha'al? ¿Mi tey liquemot tal ta Galilea uc? Q'uelo
lec c'usi chal li sc'op Rioxe. Chavil ti mu junuc yaj'alc'op Riox
ilic tal ta Galileae —x'utat ti Nicodemoe.

Ja' li' yaloj ti itae xchi'uc yajmul jun antse

53 Isut ta snaic jujuntal.

8

1 Ti Jesuse ibat ta vits Olivotic.
2 Sob ta yoc'omal isut tal, tey ic'ot noxtoc ta ti' muc'ta templo
ta Jerusalén. Cunc'un istsob sba ep jchi'ilticotic yo' bu ti
Jesuse. Ti Jesuse ichoti, lic chanubtasvanuc.
3 Tey ic'otic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe xchi'uc jayvo' jfariseoetic. Tey yic'ojbeic
c'otel jun ants ti Jesuse. Yu'un la xchi'uc yajmul itae ti antse.
Tey isva'anic ta o'lol crixchanoetic yo' bu ti Jesuse.
4 —Jchanubtasvanej, li ants li'i xchi'uc yajmul itae.
5 Ti Moisese yaloj mantal ti chich' milel ta ton ti much'u ja'
yech tspase. Li vo'ote, ¿c'usi chaval? —xutic ti Jesuse.

6 Ti x'elan iyalbeic ti Jesuse, naca no'ox cha'iic c'u x'elan
chtac'av yo' stabeic o smul ti yalojique. Ti Jesuse isnijan sba,
ists'iba balamil ta sni' sc'ob.
7 Ti mu xicta sbaic ta sjaq'uele, ichoti lec ti Jesuse.
—Mi oy much'u junucal ti ch'abal smul cha'ie, ja' ba'yi ac'u
yac'be ton li antse —x'utatic yu'un ti Jesuse.
8 Isnijan sba noxtoc, ixcha'ts'iba balamil.
9 C'alal iya'iic ti x'elan iyal ti Jesuse, ti jmeltsanejc'opetique
iyul ta sjolic ti oy smulique, jujuntal iloq'uic ech'el. Ja' ba'yi
iloq'uic ech'el ti más moletique. Stuc xa tey icom ta o'lol
crixchanoetic ti Jesuse xchi'uc ti antse.
10 Ti Jesuse ichoti lec noxtoc, iyil ti mu xa bu tey ti much'utic
yic'ojic c'otel ti antse, ti stuc xa teye.
—Laj xa batuc ti much'utic ay yalbon lamule. Muc much'u
layac'be ton —xut ti antse.
11 —Ch'abala'a, totic —xi.
—Ja' no'ox yechon uc, muc bu chacac'be castico. Batan, ja'
no'ox ti mu xa me xasa' yan amule —xut ech'el ti antse.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luz ti Jesuse

12 Ti Jesuse ichanubtasvan noxtoc, ja' yech lic yal:
—Li vo'one co'ol xchi'uc aluzicon ya'el, vo'oxuc ti teyoxuc
ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ti much'utic chiyich'ic ta
muq'ue mu xa bu ta sa' smulic. Ja' xa tspasic li c'usitic leque
yu'un vo'on ta jcoltaic. Ja' chcuxiic ta sbatel osil —xi.
13 —Li vo'ote atuc no'ox chaval ac'oplal. Ch'abal ava-
jrextico yech'o ti mu xu' jch'unticotic li c'usi chavale —xi ti
jfariseoetique.
14 Itac'av ti Jesuse:
—Ac'u mi jtuc no'ox chcal jc'oplal pero xu' xach'unic yu'un
jna'oj ti bu liquemon tale, jna'oj noxtoc ti bu chibate. Li
vo'oxuque mu xana'ic bu liquemon tal. Mu xana'ic noxtoc ti
bu chibate.
15 Chanopic ti yech no'ox crixchanoone yech'o ti
chasa'becon jmule. Li vo'one muc much'u ta jsa'be smul.
16 Mi oy much'u chcalbe ti oy smule, yu'un onox oy smul.
Mu jtucuc no'ox chcal ti oy smule; co'ol chcalticotic xchi'uc ti
Jtote, yu'un ja' listac tal.
17 Li mantaletic avich'ojique chal ti ja'to chach'unic mi oy
cha'vo' rexticoe.
18 Li vo'one chcal jc'oplal. Ja' chal jc'oplal ti Jtot uque, yu'un
ja' listac tal —xut.
19 —¿Bu ti atot chavale che'e? —xi ti jfariseoetique.
—Yu'un mu xach'unic ti tey liquemon tal ta vinajele, yech'o
ti mu xach'unic ti ja' Jtot ti Rioxe. Ti ach'unojicuc ti tey
liquemon tal ta vinajele, ana'ojic ti ja' Jtot ti Rioxe —xut.

20 Ja' yech iyal ti Jesuse ti c'alal ichanubtasvan yo' bu ti snail
limoxnae ti tsacal xchi'uc ti muc'ta temploe. Muc much'u
istsac ti Jesuse, ja' ti mu to'ox bu tsta yora chich' tsaquele.

Ja' li' yaloj: "Ti bu chibate mu xu' chabatic", xi ti Jesuse

21 Ti Jesuse ja' yech lic yalbe noxtoc:
—Li vo'one chibat. Chasa'icon pero mu xataicon. Li
vo'oxuque tey acuchoj amul chachamic. Ti bu chibate mu xu'
chabatic —x'utatic.
22 —Yu'un nan tsmil sba ti x'elan chale: "Ti bu chibate mu
xu' chabatic", ti xie —xut sbaic ti jmeltsanejc'opetique.
23 —Li vo'oxuque li'oxuc onox ta sba balamile; yan li vo'one
liquemon tal ta vinajel, yech'o ti mu co'oluc li c'usi ta jnop-
tique.
24 Yech'o ti lacalbeic ti tey acuchoj amul chachamique. Mi
mu xach'unic ti liquemon tal ta vinajele, tey acuchoj amulic
ti c'alal xachamique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
25 —¿Much'uot che'e? —xi ti jmeltsanejc'opetique.
—Ja' chac c'u cha'al lacalbeique.
26 Ac'u mi ep c'usi xu' chacalbeic, ac'u mi xu' chcal ti
oy amulique, pero mu to bu chacalbeic scotol. Ja' no'ox
chacalbeic ti c'usi yalojbon ti Jtote, yu'un ja' listac tal. Ti Jtote
yech ti c'usi chale —x'utatic yu'un ti Jesuse.
27 Ti jmeltsanejc'opetique muc xa'ibeic smelol ti ja' iyalbe
sc'oplal ti Jtotic Riox ta vinajele.
28 Ti Jesuse iyal noxtoc:
—C'alal chajipanicon ta cruz vo'on ti co'ol crixchanootique,
ja'to chul ta ajolic ti liquemon tal ta vinajele. Chul ta ajolic
noxtoc ti muc bu ijyules ta jol jtuc ti c'usi lacalbeique, ti ja'
no'ox lacalbeic ti c'usi yalojbon ti Jtote.
29 Ti Jtote ti listac tale li' xchi'inojone. Mu xiyicta yu'un
scotol c'ac'al ta jpasbe ti c'usi jun o yo'one —xi.
30 Ti c'alal iya'iic chac taje, ep ti much'utic ixch'unic ti ja' xa
ti much'u sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale.

Ja' li' yaloj ti ja' chiloc'otic o ta mulil ti c'usi iyal ti Jesuse yu'un yech

31 Ti Jesuse ja' yech lic yalbe ti jchi'iltac ta jurioale ti
much'utic ixch'unique:
—Mi mu xavicta abaic ta xch'unel li c'usi chacalbeique, ja'
chvinaj o ti j'ech'el avich'ojicon ta muq'ue.
32 Mi j'ech'el avich'ojicon ta muq'ue, chul ta ajolic ti yech li
c'usi chcale. Mi iyul ta ajolic ti yech li c'usi chcale, chaloq'uic
ta mozoil —x'utatic.
33 —Li vo'oticotique ja' jmolmuc'tatoticotic ti Abraame.
Muc much'u smozoinojoticotic. ¿C'u yu'un ti "chaloq'uic ta
mozoil" xavutoticotique? —xutic ti Jesuse.

34 —Ta melel chacalbeic, ti much'utic tsa'ulan to smulique
tic'ajtic to ta mulil. Co'ol xchi'uc mozoil ti mu xu' tsloq'ues sba
stuque.
35 Li mozoile mu c'usi ch-ac'bat yu'un li yajvale yu'un mu
teyuc o. Yan li ch'amalile oy c'usi ch-ac'bat yu'un li stote yu'un
tey o.
36 Vo'on li Xch'amalon Rioxe, mi vo'on chajloq'uesic ta
mulile, j'ech'el chaloq'uic o.
37 Yech ti ja' amolmuc'tatotic ti Abraame pero ma'uc yech
isnop chac c'u cha'al chanopique. Li vo'oxuque avo'onicuc
amilicon. Mu xac'an xach'unic li c'usi chacalbeique.
38 Li vo'one ja' chacalbeic ti c'usi yac'oj quil ti Jtote. Li
vo'oxuque ja' chapasic ti c'usi chayalbeic latotique —x'utatic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "ja' atotic ti pucuje", x'utatic yu'un ti Jesuse

39 —Ja' jtoticotic ti Abraame —xiic.
—Ti ja'uc atotic ti Abraame, ja' chapasic chac c'u cha'al
ispas ti yechuque.
40 Lavie avo'onicuc amilicon o ti yech li c'usi lacalbeique ti
ja' yalojbon ti Rioxe. Ti Abraame ma'uc yech ispas.
41 Li vo'oxuque ja' chapasic ti c'u x'elan tspas latotique
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
—Li vo'oticotique mu tsobbalal unenoticoticuc. Jun ti jtoti-
cotique, ja' ti Rioxe —xiic.
42 —Ti ja'uc atotic ti Rioxe, ac'anojicon ti yechuque yu'un ja'
tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe. Mu ta jmantaluc jtuc ti litale;
ja' listac tal.
43 Ti mu xava'ibeic smelol li c'usi chacalbeique, yu'un onox
mu xac'an xava'iic.
44 Li vo'oxuque ja' atotic ti pucuje yu'un ja' no'ox ta avo'onic
spasulanel li c'usitic tsc'ane. Ti pucuje jmilvanej onox ta
spasel balamil, yech o c'al tana. Ti c'usitic ta syules ta ajolique
naca ma'uc yech, naca nopbil c'op. Ja' totil jnopc'op.
45 Li vo'one yech li c'usitic chacalbeique pero mu xac'an
xach'unic.
46 Li vo'oxuque mu xatabecon jmul yu'un yech li c'usitic
chacalbeique. ¿C'u yu'un ti mu xach'unique?
47 Ti much'utic ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe ta xch'unbeic li
c'usitic chale. Ti mu xach'unique, yu'un ma'uc avich'ojic ta
muc' ti Rioxe —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tey onox ti Jesucristoe ti c'alal mu to'ox ch-ayan ti Abraame

48 Ti cajmeltsanejc'opticotique ja' yech lic yalbeic ti Jesuse:
—Yu'un onox yech ti c'usi icalticotique ti jsamariaote, ti oy
pucuj ta avo'one —xutic.

49 —Ch'abal pucuj ta co'on. Ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Jtote.
Li vo'oxuque mu xac'an xavich'icon ta muc'.
50 Ja' chiyac' ta ich'el ta muc' ti Jtote, mu jtucuc no'ox chcac'
jba ta ich'el ta muc'. Ja' sna'oj ti c'u x'elan li co'one.
51 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta xch'unic li c'usi
chcale mu xchamic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
52 —Lavie jna'ojticotic xa ti oy pucuj ta avo'one. Ti jmol-
muc'tatotic Abraame icham. Scotol ti yaj'alc'optac Rioxe
ichamic uc. Li vo'ote chaval ti mu xchamic ti much'utic ta
xch'unic li c'usi chavale.
53 ¿Mi vo'ot más tsots avabtel ya'el chac c'u cha'al ti jmol-
muc'tatotic Abraame ti ichame? Scotol ti yaj'alc'optac Rioxe
ichamic uc. ¿Much'uot ti avaloje? —xutic Jesús ti jmelt-
sanejc'opetique.
54 —Ti jtucuc no'ox chcac' jba ta ich'el ta muq'ue, xu' mu
xavich'icon ta muc'. Ja' ti Jtote ti chiyac' ta ich'el ta muq'ue,
ja' ti Riox ti avich'ojic ta muc' ti avalojique.
55 Li vo'oxuque muc bu avilojbeic c'u x'elan yo'on ti Ri-
oxe. Li vo'one quilojbe c'u x'elan yo'on. Mi chcal ti muc
bu quilojbe c'u x'elan yo'one, jnopc'opon chac c'u cha'al
jnopc'opoxuque. Li vo'one quilojbe c'u x'elan yo'on, ta
jch'unbe li c'usi chiyalbee.
56 Ti atotic Abraam chavalique xmuyubaj xa ti iya'i ti chital
onoxe. Co'ol xchi'uc iyil ya'el yu'un ixch'un ti chital onoxe,
yech'o ti xmuyubaj xae —x'utatic yu'un ti Jesuse.
57 —Mu to sta cincuenta ajabilal. ¿C'uxi avojtiquin ti
Abraame ti cremot toe? —xi ti cajmeltsanejc'opticotique.
58 —Ta melel chacalbeic, c'alal mu to'ox ch-ayan ti
Abraame, li vo'one teyon onox —x'utatic yu'un ti Jesuse.
59 Ti jmeltsanejc'opetique istamic ton, yo'onicuc xa smilic ti
Jesuse. Muc xilic iloc' ta sti'il ti smacol temploe, ibat.

9

Ja' li' yaloj ti ijam sat ti much'u ma'sat i'ayane

1 Yo' bu i'ech' ti Jesuse, tey iyil jun jchi'ilticotic ta jurioal,
ma'sat ayanem ti vinique.
2 —Jchanubtasvanej, ¿much'u ta smul ti ma'sat i'ayan li
jchi'iltic le'e? ¿Mi ta smul stuc, o mi ta smul stot sme'?
—xcuticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique.
3 —Mu ta smuluc stuc, mi ja'uc ta smul stot sme'. Ti ma'sat
i'ayane, ja' yo' xvinaj o slequilal syu'elal ti Rioxe.
4 Ti c'u sjalil li' cuxulon ta sba balamile, persa ta jpas ti
c'usi tsc'an ti Jtote ti listac tale yo' to xu' jpas, yu'un po'ot xa
xismilic.

5 Ti c'u sjalil li'on ta sba balamile, co'ol xchi'uc aluzicon
ya'el vo'oxuc ti li'oxuc ta sba balamile, yu'un chcac' avilic c'u
x'elan yo'on ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.
6 C'alal laj yal chac taje, istubta balamil, ispas jset' ach'el. Ja'
isjaxbe ta xcha'p'ejel sat ti ma'sate.
7 —Ba poco lasate yo' bu li tanqueal vo' Siloee —xut. Li
Siloee "tacbil" xi smelol.
Ba spoc sat ti ma'sate. C'alal isute, xil xa osil yu'un ijam ti
sate.
8 Ti slac'nataque xchi'uc ti much'utic yilojic onox ti ma'sate,
ja' yech lic yalbe sbaic:
—Li vinic le'e ¿mi ma'uc ti q'uex no'ox tey tsc'an limoxnae?
—xut sbaic.
9 —Ja' —xiic jlom.
—Ma'uc, yu'un oy xco'olaj satic —xiic jlom.
—Vo'on ti ma'saton to'oxe —xi ti vinique.
10 —¿C'uxi ijam lasate? —xutic.
11 —Ja' ispas jset' ach'el li jchi'iltic Jesús sbie. Ja' lisjaxbe ta
xcha'p'ejel jsat. C'alal laj sjaxbee, "batan, ba poco lasate yo'
bu li tanqueal vo' Siloee", xiyut. Ay jpoc, ja' ijam o. Lavie xquil
xa osil —x'utatic yu'un ti vinique.
12 —¿Bu ma un? —xutic.
—Mu jna' bu ibat —xi.

Ja' li' yaloj ti isjac'ulan ti jfariseoetique ti c'uxi ijam sat ti vinique

13 Ti ma'sat to'oxe iyiq'uic ech'el ta stojol jfariseoetic.
14 Ta sc'ac'alil ox ta jcuxticotic ti ispas jset' ach'el ti isjambe
o sat vinic ti Jesuse.
15 Ti jfariseoetique isjac'beic c'uxi ijam ti sate.
—Lisjaxbe jset' ach'el, ts'acal to ay jpoc li jsate, ja' ijam o —xi
ti vinique.
16 —Mu xich' ta muc' Riox li vinic chavale yu'un mu xchabi
li sc'ac'alil ta jcuxtique —xiic jayvo' ti jfariseoetique.
—Ti much'u oy smule mu xjam yu'un sat ma'satetic chac c'u
cha'al ispas taj vinique —xiic jlom.
Lic yut sbaic ti jfariseoetique ja' ti mu co'oluc ti c'usi
isnopique.
17 Isjac'beic noxtoc ti vinique:
—Li vo'ote ¿much'u lasjambe asat ti avaloje? —xutic.
—Chcal vo'one, ja' yaj'alc'op Riox —xi.
18 Ti jfariseoetique mu xch'unic ti ja' ti ma'sat to'oxe. Ja'to
ixch'unic ti c'alal istacbeic ta iq'uel ti stot sme'e.
19 C'alal ic'ot ti stot sme'e —¿Mi ja' acremic li'i ti ma'sat
i'ayan chavalique? ¿C'uxi ijam li sate? —xutic.
20 —Ja' jcremticotic ti ma'sat i'ayane.

21 Mu jna'ticotic c'uxi ijam li sate. Mu jna'ticotic noxtoc much'u ijambon o. Jac'beic stuc yu'un oy xa xch'ulel —xi ti stot sme'e.
22 Ti x'elan iyal ti stot sme'e, yu'un xi'emic o ti cajmeltsanejc'opticotique. Yu'un ti jmeltsanejc'opetique yalojic xa ti mu xu' ch-ochic ta junuc templo ti much'utic jamal chalbe sc'oplal ti Jesuse ti ja' ti much'u sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale.
23 Yech'o ti "jac'beic stuc yu'un oy xa xch'ulel", xi ti stot sme'e.
24 Ti jmeltsanejc'opetique istaquic ta iq'uel noxtoc ti ma'sat to'oxe.
—Alo ti ja' lasjambe asat ti Rioxe. Li vinic chavale, jna'ojticotic ti oy smule —xutic.
25 —Mu jna' mi oy smul, ja' no'ox ti lisjambe xa li jsate —xi.
26 —¿C'uxi isjam lasate? —xutic noxtoc.
27 —Lacalbeic xa. Mu xach'unic tajmec. ¿C'u yu'un ti chajaq'uic noxtoque? ¿Mi chac'an chachi'inic uc? —x'utatic yu'un ti vinique.
28 —Li vo'ote achi'inoj xa. Li vo'oticotique ja' ta jch'unticotic c'usi yaloj ti Moisese.
29 Jna'ojticotic ti isc'opon sbaic xchi'uc ti Rioxe. Taj chavale, mu jna'ticotic bu liquem tal —xiic ti jmeltsanejc'opetique.
30 Itac'av ti vinique:
—Mu jch'un jna' ti mu xana'ic une yu'un avilic xa ti lisjambe li jsate.
31 Ti Rioxe jna'ojtic ti mu xich'be ta muc' c'usi chalic ti much'utic mu x'ich'on o ta muq'ue. Yan ti much'utic ch-ich'on ta muq'ue, ti tspasbeic c'usi tsc'ane, chich'be ta muc' li c'usi chalique.
32 Ta spasel balamil mu onox bu xca'itic mi oy much'u chjam yu'un sat ti much'u ma'sat i'ayane.
33 Ti manchuc tacbil tal yu'un Riox li much'u chcale, mu c'u xu' spas ti yechuque —x'utatic ti jmeltsanejc'opetique.
34 C'alal iya'iic chac taje, islabanic:
—Yu'un chopolot li vo'ote, yech'o ti ma'sat la'ayane. Pero lavie vo'ot xa chac'an chachanubtasoticotic —xutic.
Isnutsic loq'uel ta templo.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti tspasatic ta ma'sat ya'el ti much'utic lec c'usitic tspasic ti yalojique

35 Ti Jesuse iya'i ti inutse loq'uel ta templo ti ma'sat to'oxe. Isa'e yu'un ti Jesuse. C'alal itae, ijac'bat:
—¿Mi ach'unoj ti talem xa Xch'amal ti Rioxe? —x'utat.
36 —Totic, ¿bu li Xch'amal Riox chavale? Ta jch'un —xi ti vinique.

37 —Li' aq'uelojbe sate. Vo'on ti li' chajc'opone —x'utat
yu'un ti Jesuse.
38 C'alal iya'i ti vinique, isquejan sba ta yichon ti Jesuse,
—Cajval, ta jch'un ti vo'ot Xch'amalot ti Rioxe —xut.
39 —Ti lital li' ta sba balamile, ja' yo' xvinaj o c'u x'elan yo'on
li crixchanoetique. Ti much'utic mu sna'ic ti c'uxi chcuxiic
ta sbatel osile, ti sna'ojic ti chopol sjolique, ta onox x'ac'bat
xch'unic yu'un ti Rioxe ti vo'on chcac'be scuxlejalique. Co'ol
xchi'uc chjambat ya'el li satique. Yan ti much'utic lec c'usitic
tspasic ti yalojique, ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil ti yalojique,
mu x'ac'bat xch'unic ti vo'on chcac'be scuxlejalic ta sbatel
osile. Co'ol xchi'uc tspasatic ta ma'sat ya'el —x'utat yu'un ti
Jesuse.
40 Ti jlom jfariseoetique ti tey xchi'uquic ti Jesuse, c'alal
iya'iic ti x'elan iyal ti Jesuse,
—Ti avaloje, yu'un ma'satoticotic uc —xutic.
41 —Ti ma'saticoxuque, ch'abal amulic ti yechuque. Ja'
amulic ti lec c'usitic chapasic ti avalojique.

10

Ja' lo'il scuenta jchabichij xchi'uc j'elec'chij

1 ’Ta melel chacalbeic, ti much'utic mu ta ti' corraluc ch-
ochique, mi chp'itic ochel ta xocone, ja' j'elec'chijetic.
2 Li jchabichijetique ta ti' corral ch-ochic.
3 Li jchabiejti'corrale ja' no'ox chac' ochuc li jchabichije-
tique. Li chije xa'ibeic ye li yajvalique. Li jchabichijetique ta
sbiiltasic jucot ti c'alal tsloq'uesique.
4 Mi laj sloq'ues ti jaycot xchij jujun jchabichije, ja' chjelav li
jchabichije, ja' nap'al chbat li chije yu'un xa'ibe ye li yajvale.
5 Mi iya'iic ti ma'uc ye li yajvalique, mu xbatic. Chjatavic
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
6 Ja' yech iyal lo'il ti Jesuse. Ti jchi'iltaque muc xa'ibeic
smelol ti c'usi i'albatique.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox lequil jchabichij ya'el ti Jesuse

7 Ti Jesuse iyalbe noxtoc ti jchi'iltac ta jurioale:
—Ta melel chacalbeic, vo'on ti'corralon ya'el.
8 Scotol ti much'utic chaxchabiic ta alele ti li'ic xa onox ti
c'alal mu to'ox chitale, naca jlo'lovanejetic. Co'olic xchi'uc
j'elec'chij. Ti much'utic liyich'ic ta muq'ue muc xch'unic ti
c'usi i'albatique.
9 Li vo'one ti'corralon ya'el, yu'un ti much'utic chiyich'ic ta
muq'ue ta xcuxiic ta sbatel osil. Mu xa c'usi xi'ic o. Jun xa
yo'onic, mu xa c'usi tsc'anic.

10 ’Li j'elec'chije ch-elc'aj no'ox, tsocvan, chmilvan. Yan li
vo'one chcac' cuxlicuc ta sbatel osil. Ja' no'ox yech jun yo'onic
ch-ech'ic li' ta sba balamile.
11 Li lequil jchabichije muc ta alel yu'un mi ja' xlaj ta oq'uil
li stuque yo' mu xlaj o li xchije. Ja' no'ox yech li vo'on uque,
ta xcac' jba ta milel yo' xcuxiic o ta sbatel osil ti much'utic
chiyich'ic ta muq'ue.
12 Li jsa'abteletique, mi iya'iic ti chtal oq'uile, lamal chictaic
li chije, chjatavic. Oy jaycot chlaj ta oq'uil, jlom chjatavic.
13 Ti chjatavic li jsa'abteletique, yu'un staq'uin no'ox tsa'ic,
yech'o ti mu c'u scuentaic o li chije.
14-15 ’Vo'on li lequil jchabichijon ya'ele, ta jchabi lec ti
much'utic chiyich'ic ta muq'ue. Quilojbe c'u x'elan yo'onic,
yilojic c'u x'elan co'on uc chac c'u cha'al yiloj c'u x'elan co'on
ti Jtote, quilojbe c'u x'elan yo'on uc. Chcac' jba ta milel yu'unic
ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue.
16 Oy ma'uc jchi'iltic ta jurioal chlic yich'icon ta muc' uc.
Persa ta xquiq'uic uc. Ta xch'unic ti c'usitic chcalbeique.
Jtos chac'ot achi'uquic. Jun no'ox Avajchabivanejic, vo'on
chajchabiic.
17 ’Sc'anojon ti Jtote yu'un chcac' jba ta milel yu'unic ti
much'utic chiyich'ic ta muq'ue. Ts'acal to chicha'cuxi.
18 Muc much'u xu' chismil. Sc'an no'ox co'on ti chcac' jba
ta milele. Xu' chcac' jba ta milel, xu' chicha'cuxi noxtoc yu'un
ja' yech yalojbon ti Jtote —x'utatic yu'un ti Jesuse.
19 C'alal laj yal chac taje, ti cajmeltsanejc'opticotique tsotsic
xa iyalbe sbaic noxtoc.
20 Ep iyalic ti oy pucuj ta yo'one, ti chlic xchuvaje.
—¿C'u yu'un chava'ibeic li c'usi chale? —xiic.
21 —Ti much'u oy pucuj ta yo'one ma'uc yech chc'opoj
chac c'u cha'al chc'opoje. ¿Mi'n chjam yu'un sat ma'satetic ti
pucuje? —xiic ti jlome.

Ja' li' yaloj ti yo'onicuc xa'ox smilic Jesús ti jmeltsanejc'opetic yu'unic ti jurioetique

22 Ta Jerusalene ja'o yolel sq'uinic ti jchi'iltac ta jurioale,
ja' ti tsyules o ta sjolic c'usi ora icha'tun yu'un Riox noxtoc ti
muc'ta temploe. Ja'o ta corixmatic.
23 Ti Jesuse tey xva'et ta coycoyna ta xocon templo yo'
Salomón sbie.
24 Ti cajmeltsanejc'opticotique tal sjoyletaic ti Jesuse.
—¿C'u to ora ti jamal chavalboticotic mi vo'ot chapasoti-
cotic ta mantale? Alboticotic xa —xutic.
25 —Lacalbeic xa, pero mu xach'unic. Avilic noxtoc li
jlequilal jyu'elale ti ja' yalojbon ti Jtote ti chcac' iluque. Ti
yechuque, ja' avilic o ti vo'on Xch'amalon ti Rioxe.

26 Ti mu xach'unique, ja' ti mu xavich'icon ta muq'ue chac
c'u cha'al lacalbeique.
27 Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue cha'iic ti c'usi chcal-
beique. Quilojbe c'u x'elan yo'onic. Tspasic ti c'usi chcal-
beique.
28 Ta xcac' cuxlicuc ta sbatel osil, mu x'ochic ta c'oc'. Muc
much'u xu' chispojbe.
29 Yu'un ja' liyac'be ti Jtote ti chiyich'ic ta muq'ue. Muc
much'u xu' tspojbe ti Jtote yu'un más oy syu'el.
30 Li vo'one junoticotic xchi'uc ti Jtote —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
31 Ti jmeltsanejc'opetique istamic ton noxtoc, yo'onicuc xa
smilic ti Jesuse.
32 I'albatic yu'un ti Jesuse:
—Ja' ta smantal Jtot ti lec ti c'usitic lacac'be avilique. ¿C'usi
chopol icac' avilic ti avo'onicuc amilicone? —x'utatic.
33 —Mu'nuc ja' chacac'beticotic o ton ti lec c'usi apase; ja' ti
chap'is aba ta Rioxe —xi ti jmeltsanejc'opetique.
34 Itac'av ti Jesuse:
—Tey ts'ibabil ta sc'op Riox ti avich'ojique: "Vo'oxuc
jq'uexoloxuc", x'utatic yu'un Riox ti jmeltsanejc'opetic ti ta
vo'nee.
35 "Jq'uexoloxuc", xi sc'oplalic ti much'utic i'ac'bat yabtelic
yu'un Riox ti vo'nee. Mu xch'ay ti c'usi yaloj ti Rioxe.
36 "Lec ti yech i'albatique", xachiic. Lec ti yech chavalique,
pero ¿c'u yu'un chavalic ti ta jp'is no'ox jba ta Rioxe ti ical ti
vo'on Xch'amalon ti Rioxe? Ti lital li' ta sba balamile, yu'un
ja' listac tal ti Jtote.
37 Ti mi ma'uc yabtel Jtot ta jpas chavilique, mu me
xach'unic ti vo'on Xch'amalone.
38 Pero ti mi ja' yabtel Jtot ta jpas chavilique, ch'unic me
ac'u mi mu xach'unic ti vo'on Xch'amalone. Mi chach'unique,
chul ta ajolic ti junoticotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
39 Ti jmeltsanejc'opetique ta ox stsaquic noxtoc ti Jesuse,
pero muc staic ta tsaquel yu'un ora isq'uej sba ech'el.
40 Ti Jesuse icha'sut ech'el ta jech uc'um Jordán yo' bu ti iyac'
to'ox ich'vo' ti Juane. Tey ipaj jayib c'ac'al.
41 Ti c'alal teye, ep jchi'ilticotic ta jurioal tey ic'otic yo' bu ti
Jesuse.
—Ac'u mi muc xac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Juan j'ac'-
ich'vo'e, pero yech ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal li jchi'iltic li'i
—xiic ti much'utic tey ic'otique.
42 Ti much'utic tey ic'otique ep ixch'unic ti ja' tacbil tal
yu'un Riox ti Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti icham jun vinique, Lázaro sbi

1 Oy jun jchi'ilticotic ta jurioal, Lázaro sbi. Itsaque ta
chamel. Tey nacal ta Betania. Tey nacajtic cha'vo' antsetic uc.
María sbi ti june. Marta sbi ti june. Svix smuc no'ox sbaic.
2 Ti Maríae ja' ti ts'acal to ismalbe muil nichim ta yoc ti
Cajvaltic Jesuse, ti iscusbe ta stsatsal sjole. Ja' stsebal ti
Lázaroe.
3 Ti stsebaltac Lázaroe istaquic ta iq'uel ti Jesuse:
—Cajval, li Lázaroe, ti ac'anoje, tsots la me ip —xi c'otel ti
much'u istaquic ech'ele.
4 C'alal iya'i ti Jesuse —Li chamel taje mu xcham o. Ja' no'ox
yo' x'ich'e o ta muc' ti Rioxe, yo' xi'ich'e o ta muc' uque, vo'on
li Xch'amalone —xi.
5-6 Ti Jesuse, ac'u mi lec sc'opon sbaic xchi'uc ti Martae,
xchi'uc ti smuque, xchi'uc ti Lázaroe, c'alal iya'i ti ipe, muc xba
sq'uel ta ora. Chib to c'ac'al tey ipaj ta jech uc'um Jordán.
7 Ts'acal to —Suticotic ta Judea —xiyutoticotic vo'oticotic ti
yajchanc'opoticotique.
8 —Jchanubtasvanej, ach' to me ti yo'onicuc smilot ta ton li
jchi'iltactique. ¿C'u yu'un ti chacha'sut ech'el noxtoc teyo'e?
—xcuticotic.
9 —Ti Rioxe lajcheb ora yac'oj li jujun c'ac'ale yu'un
chi'abtejotic. Ja' no'ox yechon uc, yora to chi'abtej. Ti
much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe mu xi'ic. Co'olic
xchi'uc ti much'utic chanavic ta c'ac'altique, mu c'usi sp'osi
o yoquic, xil sbeic.
10 Yan ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, co'olic
xchi'uc ti much'utic chanavic ta ac'ubaltique, tsp'osi yoquic,
mu xil sbeic —xiyutoticotic.
11 Ts'acal to liyalboticotic noxtoc:
—Lec jc'opon jbatic jchi'uctic ti Lázaroe, pero ivay xa. Chba
jtij —xiyutoticotic.
12 —Cajval, mi i'och xa svayele, yu'un nan yo jset' xa. Ch-
ech' xa li chamele —xcuticotic.
13 Ti x'elan iyal ti Jesuse, yu'un icham ti Lázaroe. Li
vo'oticotique ijch'unticotic ti vayem no'oxe.
14 Ti Jesuse jamal liyalboticotic ti ichame.
15 —Lec ti mu teyicon c'alal iloc' xch'ulele yo' xach'unic o ti
stacojon tal ti Rioxe. Ba jq'ueltic —xiyutoticotic.
16 Tey jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, ja' ti Tomase,
ti “vach”, xcuticotique.
—Batic, co'ol chamicotic xchi'uc li Cajchanubtasvanejtique
—xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti chixcha'cuxesotic ti Jesuse, ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

17 Ital ti Jesuse. Ti c'alal iyule, xchanibal xa'ox c'ac'al smuquel ti Lázaroe.
18 Li Betaniae nopol xil sba xchi'uc Jerusalén. Oy no'ox nan o'loluc reva xil sba xchi'uc.
19 Tey ep jchi'ilticotic ta spatbeic yo'onic ti Martae xchi'uc ti Maríae, ja' ti icham ti scremalique.
20 Ti Martae, c'alal iya'i ti ital xa ti Jesuse, ora ba snup ta be. Ti Maríae tey icom ta snaic.
21 Ti Martae ja' yech lic yalbe ti Jesuse:

—Cajval, ti li'icot c'alal i'ipaj ti jcremale, muc xcham ti yechuque.
22 Ac'u mi oy xa sc'ac'alil ti ichame, scotol ti c'usitic chac'anbe ti Rioxe jna'oj ti chayac'bee —xut.
23 —Ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti acremale —x'utat yu'un ti Jesuse.
24 —Jna'oj onox ti ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ja'o c'alal ta xcha'cuxiic scotol ti much'utic chamemic xa'oxe —xi ti Martae.
25 —Vo'on chajcha'cuxesic. Vo'on chcac' cuxlanic ta sbatel osil. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, ac'u mi xchamic, ta onox xcuxiic ta sbatel osil.
26 Ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile, ja' ti much'utic yich'ojicon ta muq'ue, ich'ay xa sc'oplal ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. ¿Mi ach'unoj li vo'ote? —x'utat yu'un Jesús ti Martae.
27 —Jch'unoja'a, Cajval. Jch'unoj ti vo'ot Cristoote, ti Xch'amalot Rioxe, ti stacojot tal ti Rioxe —xi ti Martae.

Ja' li' yaloj ti i'oc' ta smuquenal Lázaro ti Jesuse

28 Ti c'alal laj yal chac taje, ba yic' tal ti smuque. Mucul la c'ot yalbe:

—Ital xa li Jchanubtasvaneje. Ba la c'opono —xut la.
29 C'alal iya'i ti Maríae, ora tal sc'opon ti Jesuse.
30 Mu to'ox chc'ot ta Betania ti Jesuse. Tey to'ox yo' bu icomtsanat yu'un ti Martae.
31 Ti jchi'ilticotic tey tspatbeic yo'on ti Maríae, c'alal iyilic ti iloc' ta anile, tijilic tal uc.

—Yu'un nan chba oc'uc ta smuquenal ti scremale —xiic la.
32 Ti Maríae, c'alal ic'ot yo' bu ti Jesuse, isquejan sba ta yichon, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.

—Cajval, ti li'icot c'alal i'ipaj ti jcremale, muc xcham ti yechuque —xut.

33 C'alal iyil ti Jesuse ti ch-oc' ti Maríae, ti ch-oq'uic noxtoc ti
jchi'ilticotic xchi'inoj tale, chopol iya'i ti oy me'anal li' ta sba
balamile.
34 —¿Bu ay amuquic? —x'utatic.
—Ba jq'ueltic avil —xutic.
35 I'oc' ti Jesus uque.
36 —Q'uelavilic, bats'i sc'anoj tajmec ti ánima Lázaroe —xut
sbaic ti jchi'ilticotique.
37 Ti jlome ja' yech lic yalic:
—Li vinic le'e chjam yu'un sat li ma'satetique. ¿C'u yu'un ti
muc xet'esbe xchamel ti ánima Lázaroe? Ti iyet'esbeuque, muc
xcham ti yechuque —xiic.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxesat loq'uel ta smuquenal ti Lázaroe

38 Ti Jesuse chopol iya'i noxtoc ti oy me'anal li' ta sba bal-
amile. Ja' yech ic'ot o yo' bu mucbil ti Lázaroe. Ti smuquenal
Lázaroe c'ox nail ch'en. Jp'ej muc'ta ton macbil o sti'il.
39 —Loq'uesic li tone —xi ti Jesuse.
—Cajval, tu xa yu'un xchanibal xa c'ac'al jmucojticotic —xi
ti Marta stsebal Lázaroe.
40 —Lacalbe onox mi chach'une chavil c'u x'elan slequilal
syu'elal ti Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.
41 Isloq'uesic li tone ti macbil o sti'il smuquenal ti Lázaroe.
Ti Jesuse isq'uel vinajel, isc'opon Riox:
—Tot, colaval ti chava'i li c'usi chcale.
42 Jna'oj ti scotol c'ac'al chava'ie. Ti x'elan chacalbee, ja' yo'
xa'iic o li much'utic li' nopol va'ajtique, yo' xch'unic o ti vo'ot
atacon tale —xi.
43 C'alal laj yal chac taje, iyapta ti ánimae:
—¡Lázaro, loc'an tal! —xut.
44 Ora icha'cuxi. C'amulanbil ta natil poc' sjunlej iloc' tal.
Sut'ul ta poc' ti sjole.
—Jitunbeic li sc'amobile, ac'u batuc —xut crixchanoetic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ti jchi'ilticotic xchi'inoj tal ti Maríae, ep ixch'unic ti tacbil
tal yu'un Riox ti Jesuse c'alal iyilic ti icha'cuxi ti Lázaroe.
46 Pero oy jayvo' ba yalbeic ti jfariseoetique ti ixcha'cuxes
ánima ti Jesuse.
47 Yech'o un ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique istsob
ti xchi'ilic ta meltsanejc'ope.
—¿C'usi ta jnopbetic xana'ic taj jchi'iltic taje ti ep chac' iluc
syu'ele?
48 “Tey ac'u spas”, mi xichiotique, ta xch'un scotol
jchi'iltactic ti ja' xa ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti chispasotic

ta mantale. Yic'al stiq'uic ta preserenteal li' ta jlumaltique. Ti mi i'oche, ta soc sjol ti preserente ta Romae. Yic'al stac tal yajsolterotac slomesic li jtemplotique xchi'uc scotol li naetique. Ti mi islomesique, ta xch'ay jc'oplaltic jcotoltic —xut sbaic.

49 Tey jun xchi'ilic ta meltsanejc'op, Caifás sbi. Ti Caifase ja'o sjabilal ochem ta más totil paleal. Ja' yech lic yal:

—Li vo'oxuque mu xana'ic snopel.

50 Más lec mi jun no'ox vinic chlaje; ja' chopol mi lilajotic jcotoltique —xi.

51 Mu ta sjoluc stuc ti x'elan iyale. Yu'un ja'o ochem ta más totil paleal, yech'o ti ich'amunbat ye yu'un ti Rioxe ti iyal ti ja' ta jq'uexolinticotic ti Jesuse vo'oticotic li juriooticotique.

52 Mu jtucticoticuc no'ox ijq'uexolinticotic. Ja' ijq'uexolintic jcotoltic ta sjunlej balamil vo'otic ti chquich'tic ta muc' ti Rioxe, yech'o ti jtos xa no'ox lic'ototic oe.

53 Ti cajmeltsanejc'opticotique lec iya'iic ti x'elan iyal ti Caifase, ora isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse.

54 Yech'o un ti Jesuse mu xa bu iyac' sba iluc teyo'e, ibat ta sts'el xocol balamil ta jun jteclum Efraín sbi. Jchi'ucticotic ech'el vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique. Tey lipajoticotic xchi'uc ti Jesuse.

55 Po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotic vo'oticotic li juriooticotique. Ep jchi'ilticotic ba'yi ic'otic ta Jerusalén, c'ot xchap sbaic chac c'u cha'al yaloj ti Rioxe yo' lec x'ileic o yu'un Riox ta q'uine.

56 Ti c'alal ic'otic ta Jerusalene, lic sa'ic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse yu'un tsc'an ta xchi'inic.

—¿Mi chtal ta q'uin xana'ic? ¿Mi mu van bu ya'yoj ti chich' tsaquele? —xut sbaic.

57 Ti x'elan iyalbe sbaique, yu'un yaloj xa'ox mantal ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique ti ac'u yal mi oy much'u iyil buy ti Jesuse yu'un chba yich' tsaquel tal.

12

Ja' li' yaloj ti icoconbat ya'lel nardo ta Betania ti Jesuse (Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Scan to'ox vaquib c'ac'al sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, icha'sut noxtoc ta Betania ti Jesuse yo' bu nacal ti Lázaroe, ja' ti ichame, ti icha'cuxesat loq'uel ta smuquenale.

2 Ti Lázaroe xchi'uc ti stsebaltaque ismeltsanic ve'lil yu'un chich'ic ta muc' ti Jesuse. Tey live'oticotic uc. Ja' ixchol ve'lil ti Martae. Ti Lázaroe co'ol live'oticotic ta mexa xchi'uc.

3 Ti Maríae iyich' tal o'lol kilo ya'lel muil nichim, ja' li nardoe. Toyol tajmec stojol. Iscoconbe ta yoc ti Jesuse. C'alal

laj scoconbee, ja'o iscusbe ta stsatsal sjol. Li nardoe xmuet xa
ta sjunlej yut na.
4 Tey jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, ja' ti Judas
Iscariotee ti iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.
5 —¿C'u yu'un ti muc xchon ta oxib cien denario li ya'lel
nardoe? Li stojole xu' chich' me'onetic ti yechuque —xi.
6 Ti x'elan iyale, mu'nuc tsc'uxubin li me'onetique; ja'
yo'onuc yelc'an. Yu'un chelc'an onox jutuc li jtaq'uinticotic
xchabioje.
7 I'albat yu'un ti Jesuse:
—Mu xaval yech. Li ya'lel nardo ti li' to'ox snac'oje, ja' ox ta
xtun ti c'alal xichame, ti c'alal ximuquee, pero liyac'be xa.
8 Li me'onetique scotol c'ac'al li' achi'inojique. Li vo'one
muc bu li' jchi'inojoxuc scotol c'ac'ale —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti yo'onicuc ox smilic Lázaro ti jmelt-
sanejc'opetique

9 Ti jchi'ilticotic tey tsobolic ta Jerusalene, iya'iic ti icha'sut
noxtoc ta Betania ti Jesuse. Ora ibatic. Mu stucuc no'ox ba
sq'uelic ti Jesuse, c'alal ta Lázaro ba sq'uelic, ja' ti icha'cuxi
loq'uel ta smuquenale.
10 Ti totil paleetique yo'onicuc ox smilic ti Lázaro uque.
11 Yu'un ja' ta smul ti ep xa jchi'ilticotic iyictaic yich'el ta
muc' ti paleetique, ti ja' xa iyich'ic ta muc' ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ich'e ta muc' yilel ti c'alal i'och ta Jerusalén ti
Jesuse

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 Ta yoc'omal tey stsoboj sbaic ta Jerusalén scotol ti
jchi'ilticotic ta jurioale yu'un ja'o xa li q'uine. Iya'iic ti tey
chc'ot ta Jerusalén ti Jesuse.
13 Isa'ic yanal xan, iloq'uic ech'el ta ti' jteclum. Sjapojic
ech'el ti yanal xane yu'un ba snupic ta be ti Jesuse. X'avlajetic
xa ech'el:
—¡Coliyalbotic Riox ti lec tajmec li preserente listacbotic tal
vo'otic li j'israelotique! —xiic.
14 Ti Jesuse ista jcot burro, iscajlebin chac c'u cha'al ts'ibabil
onox ta sc'op Rioxe:
15 Jchi'iltactic, mu la me xcat co'ontic.
Ta la xtal ti much'u chispasotic ta mantale.
Cajal la ta burro ch-och tal,
xi onox ts'ibabil.
16 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique muc xca'ibeticotic
smelol c'u yu'un ti cajal ta burro i'och ta Jerusalene. Ja'to
c'alal imuy ta vinajele iyul ta jolticotic ti ts'ibabil onox ta sc'op
Riox ti ch-ich'e ta muc' yu'un ti jchi'iltaque.

17-18 Ti ba snupic ta bee, ja' ti iya'iic ti ixcha'cuxes loq'uel
ta smuquenal ti Lázaroe. Ja' iyal ti much'utic tey xchi'uquic ti
c'alal ixcha'cuxese.
19 Pero ti jfariseoetique ja' yech lic yalbe sbaic:
—Q'uelavilic, mu xa me xa'i pajesel li jchi'iltactique. Ep xa
ti much'utic lec chilic li Jesuse —xut sbaic.

Ja' li' yaloj ti oy jayvo' jgreciaetic ti tsc'an tsc'oponic ti Jesuse

20 Tey jayvo' jgreciaetic ta q'uine yu'un ja' yech xch'unojic
chac c'u cha'al xch'unojic li jchi'iltac ta jurioale. Tal yac'beic
smoton Riox uc.
21 Ic'oponat ti Felipee, ja' ti co'ol yajchanc'opoticotic ti
Jesuse, ti liquem tal ta jteclum Betsaida ta estado Galileae.
—Totic, ¿mi xu' jc'oponticotic li Jesuse? —x'utat.
22 Ti Felipee ba yalbe ti Andrese. Xcha'va'alic xa iyalbeic ti
Jesuse.
23 Itac'av ti Jesuse:
—Ista xa yora ti chiyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe, vo'on ti
co'ol crixchanootique.
24 Ta melel chacalbeic, persa chquich' milel yo' ep xcuxiic
o ta sbatel osil li crixchanoetique. Co'ol xchi'uc trigo, mi
mucbile, ta xch'i, ta xbeq'uin. Mi muc bu mucbile, mu xch'i,
mu xbeq'uin.
25 Ti much'utic mu sc'an xiyich'ic ta muc' yu'un ti chi'ic o
li milele, yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti
much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta
sbatel osil.
26 Ti much'utic ta xtunic cu'une, ac'u yac' svocolic chac c'u
cha'al chcac' jvocole. Mi icuch yu'unique, chba xchi'inicon ta
vinajel. Ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Jtote.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta cruz ta xchame

27 ’Xu' ya'el ti mu xichame, pero mu xu' xcalbe ti Rioxe ti mu
jc'an xichame, ti ac'u spojone. Ti lital li' ta sba balamile, persa
chicham —xi.
28 Ja'o lic sc'opon Riox:
—Tot, ac'u cac'ot ta ich'el ta muc' —xi.
Itac'av tal ta vinajel ti Rioxe:
—Avac'on xa ta ich'el ta muc'. Pero ta to xavac'on ta ich'el
ta muc' noxtoc —x'utat.
29 Ti crixchanoetic tey tsobolique iya'iic ti oy c'usi tsots ibac'
ta vinajele.
—Ch-avan chavuc —xiic jlom.
—Yu'un nan ic'oponat yu'un jun anjel ta vinajel —xiic jlom.
30 Ja' yech lic albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Yu'un ti tsots listac'be ti Jtote, ja' yo' xava'iic o li
vo'oxuque ti iya'i c'usi icalbee. Mu'nuc ja' yo' xca'i o li vo'one.

31 Yu'un ista xa yora ti ta jch'aybe syu'el ti pucuje ti ja'
ch'unbil smantal li' ta sba balamile.
32 Jipil chicham ta scoj smulic li crixchanoetique yo' vo'on
xa chiyich'ic o ta muq'ue —x'utatic.
33 Ja' ica'iticotic o ti jipil ta cruz ta xchame.
34 Itac'av ti jchi'iltaque:
—Ca'yojbeticotic onox sc'oplal ti much'u st'ujoj Riox chtal
spasoticotic ta mantale. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti cuxul o ta
sbatel osile. Mi vo'ot ti chapasoticotic ta mantale, ¿c'u yu'un
ti "jipil chicham vo'on ti co'ol crixchanootique", xachie?
¿Much'uot che'e? —xutic.
35 Itac'av ti Jesuse:
—Mu xa jaluc li' chajchanubtasique. Más lec ch'unic li c'usi
chacalbeique yo'to xu' xach'unic, yo' xacuxiic o ta sbatel osile.
Ja' chac c'u cha'al li jxanvile, mi jliquel xa no'ox sac li osile,
tsuj sba yo' mu x'ic'ub o yu'un ta bee. Mi i'ic'ube, mu xa xil
sbe, mu sna' bu chbat.
36 Ja' no'ox yechoxuc uc, yo'to me li' jchi'ucoxuque, ch'unic
me ti vo'on chcac' acuxlejalique yo' ti xacuxiic o ta sbatel osile
—x'utatic.

*Ja' li' yaloj ti ep jurioetic muc xch'unic ti ja' st'ujoj Riox chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesuse*

C'alal laj yal chac taje, muc xilic bu ibat ti Jesuse.
37 Ti jchi'iltac ta jurioale yech no'ox ti ep ta ech'el iyilbeic
slequilal syu'elal ti Jesuse, muc xch'unic ti ja' st'ujoj Riox chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osile.
38 Ja' ic'ot ti c'usi sts'ibaoj ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
Ac'u la mi ep ta ech'el xilbeic slequilal syu'elal,
pero ep la jchi'iltactic mu la sc'an xch'unic ti ja' st'ujoj Riox
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile,
xi sts'ibaoj ti Isaíase.
39 Ti muc xch'unic ti jchi'iltac ta jurioale, yu'un ja' ic'ot ti c'usi
sts'ibaoj noxtoc ti Isaíase.
40 Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque, pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic pero co'ol xchi'uc mu xilic yu'un stoyoj
sbaic.
Yu'un mu sc'an xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xi ti Isaíase.
41 Ti x'elan iyal ti Isaíase ti ep ta ech'el chilbeic slequilal
syu'elal ti much'u chtaque tal yu'un ti Rioxe, yu'un i'ac'bat yil
ti Isaíase ti oy slequilal syu'elale. Yech'o ti ja' yech iyale.
42 Ac'u mi ep jchi'ilticotic ti muc xch'unique, pero ixch'unic
onox jlom ti ja' tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse. Ixch'unic jayvo'
jmeltsanejc'opetic uc, pero muc bu iyalic ti xch'unojique. Mi
iyalique, mu x'aq'ue ochicuc ta junuc templo.

43 Ti jmeltsanejc'opetique ja' tsots sc'oplal iya'iic ti ich'bilic
ta muc' yu'un li crixchanoetique; ja' mu tsotsuc sc'oplal iya'iic
ti lec ch-ileic yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti chich'ic castico ti much'utic mu xch'unic ti c'usi iyal ti Jesuse

44 Ti Jesuse isc'opon noxtoc ti jchi'iltaque. Tsots ic'opoj:
—Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mu jtucuc no'ox
chiyich'ic ta muc'. Ja' chich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un
ja' listac tal.
45 Ti much'utic liyilic xae, co'ol xchi'uc iyilic xa ya'el ti Jtot
uque, ja' ti listac tale.
46 Li vo'one co'ol xchi'uc aluzicon ya'el, vo'oxuc ti teyoxuc
ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ti much'utic chiyich'ic ta
muq'ue mu xa bu tsa' smulic.
47 Ti much'utic cha'i li c'usitic chcale, mi mu xiyich'ic ta
muq'ue, mu to bu chcac'beic castico. Mu'nuc tal cac'beic
castico li crixchanoetique, yu'un tal jpojic ja' ti sc'oplal ch-
ochic ta c'oc ta sbatel osile.
48 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ti mu xch'unic li
c'usi chcalbeique, chich'ic onox castico c'alal xlaj li balamile.
Ja' chich'ic o castico ti mu xch'unic li c'usi chcalbeique.
49 Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usitic chacalbeique. Ja'
yalojbon ti Jtote, yu'un ja' listac tal. Ja' liyalbe li c'usitic
chacalbeique xchi'uc ti c'u x'elan chitac'ave.
50 Ja' ta smantal ti chacuxiic ta sbatel osil ti mi
chach'unique. Li c'usitic chacalbeique ja' yaloj ti Jtote. Naca
no'ox chcal ava'iic ti c'usitic yalojbone —x'utatic yu'un ti
Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti ispocbe yoc yajchanc'optac ti Jesuse

1 Ti c'alal po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mo-
zoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, sna'oj xa ti Jesuse ti ista xa
yora tscomtsan li balamile, ti chcha'sut xa ech'el ta vinajel
yo' bu ti Stote. Ti Jesuse sc'anojoticotic onox vo'oticotic
ti yajchanc'opoticotique. Pero más to iyac' quilticotic ti
sc'anojoticotique.
2 Ti c'alal yolel chive'oticotic xchi'uc ti Jesuse, ti Judas screm
Simón Iscariotee yulesbil xa'ox ta sjol yu'un ti pucuje ti ja'
chac' entrucal ti Jesuse.
3-4 Ti Jesuse, ac'u mi sna'oj ti ja' ac'bil scuentain scotol yu'un
ti Jtotic Rioxe, ti ja' tacbil tal yu'un ti Rioxe, ti ch-iq'ue sutele,
isco'oltas sba chac c'u cha'al mozoil. Iva'i, isloc' spimilc'u',
ixch'ic ta xch'ut jlic toalla.

5 Isq'ueb vo' ta pocobc'obol, ja' ispoc o li cocticotique.
C'alal laj spocboticotique, liscusboticotic ta toalla ti xch'icoj
ta xch'ute.
6 Ti c'alal chpocbat xa'ox yoc ti Simon Pedroe —Cajval,
ma'uc yech smelol ti vo'ot chapoc li coque —xut.
7 —Li c'usi ta jpase mu xana'be smelol lavie. Ts'acal to chul
ta ajol —x'utat yu'un ti Jesuse.
8 —Li vo'one mu xcac' apoc li coque —xi ti Pedroe.
—Ti mi muc bu chajpoque, mu xu' chba achi'inon —x'utat.
9 —Cajval, ma'uc no'ox xapoc li coque che'e. Poco li jc'ob
uque, tsebiltason noxtoc —xut ti Jesuse.
10 —Ti much'u atinem xa onoxe mu xa persauc xich' atin-
tasel sjunlej. Xu' ti yoc xa no'ox xich' pocbele yu'un atinem
xa onox. Li vo'oxuque lec xa lavo'onique pero mu acotolicuc
—xiyutoticotic ti Jesuse.
11 Sna'oj xa ti Jesuse ti ja' ch-ac'on o entrucal yu'un ti Judase,
yech'o ti iyal ti mu jcotolticoticuc ti lec li co'onticotique.
12 Ti c'alal laj spoc li cocticotique, ixcha'lap ti spimilc'u'e,
ichoti ta mexa noxtoc. Ja' yech lic yalboticotic:
—¿Mi xana'ic c'usi smelol ti ijpoc lavoquique?
13 Li vo'oxuque "Jchanubtasvanej, Cajval", xavuticon. Lec
ti yech chavalique. Ta melel ti vo'on Avajvalicone.
14 Ac'u mi vo'on Avajvalicon, ac'u mi Avajchanubtasvane-
jicon, pero ijpoc lavoquique. Ja' me yech xapasic uc. Mu me
xatoy abaic, coltao me abaic.
15 Ti x'elan lacac'be avilique, ja' ta jc'an ti yech chapasic
uque.
16 Ta melel chacalbeic, li much'u ch-abtej no'oxe mu tsotsuc
yabtel; ja' tsots yabtel li yajval abtele. Li much'u mantal
no'ox ta xch'une mu tsotsuc yabtel; ja' tsots yabtel li much'u
tspasvan ta mantale.
17 Ava'iic xa. Mi yech chapasique, jun avo'onic.
18 'Mu acotolicuc ti x'elan chacalbeique. Vo'on ti lajt'ujique,
yu'un quiloj c'u x'elan avo'onic. Oy junoxuc ti chacrontaini-
cone ja' yo' xc'ot o chac c'u cha'al ts'ibabil jc'oplal ta sc'op
Rioxe: "Ti much'u co'ol chive' jchi'uque ja' chiscrontain", xi
onox ts'ibabil.
19 Ti ba'yi lacalbeic chac taje, ja' yo' mu xavicta o abaic ta
xch'unel ti liquemon tal ta vinajele ti c'alal chavilic chc'ot
yeche.
20 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta xch'unic ti c'usi
chavalic a'yuque, vo'oxuc ti chajtaquic ech'ele, co'ol xchi'uc
vo'on chixch'unbeic ya'el. Ja' no'ox yech chch'unbeic ya'el ti
Jtot uque, yu'un ja' listac tal —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ja' ch-aq'ue entrucal yu'un ti Judase

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ti c'alal laj yal chac taje, i'och ta at-o'on. Ja' yech lic yalboticotic:

—Ta melel chacalbeic, oy junoxuc ti chavaq'uicon entrucale —xiyutoticotic.

22 Li vo'oticotique jq'uelq'uelbe jba jsaticotic yu'un mu jna'ticotic much'u junucal ti yech tspase.

23 Vo'on ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse, tey ts'eel chive' ta xocon.

24 Ti Simon Pedroe liyac'be seña ta sc'ob ti ac'u jac'be ti Jesuse ti much'u junucal ti yech tspase.

25 Yu'un ti tey ts'eelon ta xocon ti Jesuse, ijac'be:

—Cajval, ¿much'u li chavale? —xcut.

26 —Ja' li much'u ta jts'ajbe pan sve'e —xiyut.

Ists'aj jset' pan, ja' iyac'be ti Judas screm Simón Iscariotee.

27 C'alal isve' pan ti Judase, ja'o ixch'unbe smantal ti Satanase.

—Ti c'usi avaloj chapase, ba paso ta ora —x'utat yu'un ti Jesuse.

28 Ti jayvo' chololoticotic ta mexae, mi ja'uc jun muc xul ta jolticotic c'u yu'un ti x'elan iyalbee.

29 Yu'un ja' xchabioj yav jtaq'uinticotic ti Judase, jlom ijnopticotic ti albil xa yu'un ti Jesuse ti oy c'usi chba sman tal ti chtun cu'unticotic ta q'uine. Jlom ijnopticotic ti albil xa yu'un ti Jesuse ti oy c'usi chba yac'be li me'onetique.

30 C'alal laj sve' pan ti Judase, ja'o iloc' ech'el. Ic' xa'ox osil ti c'alal iloc' ech'ele.

Ja' li' yaloj ti iyal ach' mantal ti Jesuse

31 C'alal ibat xa'ox ti Judase, ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic:

—Ista xa yora chiyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe, vo'on ti co'ol crixchanootique. Ja' no'ox yech chcac' ta ich'el ta muc' uc.

32 Ti chcac' ta ich'el ta muq'ue, chiyac' xa no'ox ta ich'el ta muc' uc.

33 Jch'amaltac, mu xa bu jal li' chajchi'inique. Chasa'icon. Ja' chac c'u cha'al icalbe li jchi'iltactique, ja' no'ox yech chacalbeic uc. Ti bu chibate, mu to xu' chabatic.

34 Chacalbeic ach' mantal, c'ano me abaic. Ja' me yech xac'an abaic chac c'u cha'al jc'anojoxuque.

35 Mi ac'anoj abaique, ja' chil o scotol crixchanoetic ti ach'unojic ti c'usi lacalbeique —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 —Cajval, ¿bu chabat? —xi ti Simon Pedroe.

—Ti bu chibate mu to xu' xachi'inon ech'el lavie. Ts'acal to chabat —x'utat.
37 —Cajval, ¿c'u yu'un ti mu to xu' xajchi'in ech'el lavie? Mu xixi' mi chismilic uque —xi ti Pedroe.
38 —Yech chanop ti mu xaxi'e. Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone —x'utat yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox chiyic'otic ech'el ta vinajel ti Jesucristoe

1 Ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique:
—Mu me xavat avo'onic. Ch'unic me ti chascoltaic ti Jtote. Ch'unic ti chajcoltaic uque.
2 Muc' tajmec sna ti Jtote, oy jayc'ol. Ti manchuc muq'ue, ma'uc yech chacalbeic ti yechuque. Yech'o un ba'yi chba jt'uj ti bu chac'otique.
3 Ts'acal to chtal quic'oxuc. Tey chachi'inicon o ta sbatel osil.
4 Ana'ojic xa ti bu chibate. Ana'ojic xa ti xu' tey chabatic uque —xiyutoticotic.
5 —Cajval, mu jna'ticotic bu chabat. ¿C'uxi ta jna'ticotic bu xbat sbelel? —xi ti Tomase.
6 —Vo'on chaquiq'uic ech'el yo' bu ti Jtotic Riox ta vinajele yu'un xcojtiquin. Ti c'u x'elan lacalbeique, yech. Vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osil. Vo'on no'ox xu' chaquiq'uic ech'el yo' bu ti Jtotic Rioxe.
7 Mi ach'unojic ti ta vinajel liquemon tale, ja' no'ox yech ach'unojic ti ja' Jtot ti Rioxe. Po'ot xa xach'unic ti ja' Jtote xchi'uc ti vo'ne xa lic avilic tal ya'ele —xiyutoticotic ti Jesuse.
8 —Cajval, ac'bon cojtiquinticotic ti Jtotic Riox ta vinajele yo' jun o co'onticotique —xi ti Felipe uque.
9 Itac'av ti Jesuse:
—Jal xa lajchi'inic. Li vo'ote, Felipe, ¿mi yilel to mu xach'un ya'el ti ta vinajel liquemon tale? Ti much'utic liyilic xae, co'ol xchi'uc iyilic xa ya'el ti Jtotic Riox uque. ¿C'u yu'un ti x'elan chavale ti chac'an chavojtiquin ti Jtotic Rioxe?
10 ¿Mi yilel to mu xach'un ya'el ti junoticotic xchi'uc ti Jtotic Rioxe? Li c'usitic chacalbeique, muc bu jyulesoj ta jol jtuc, ja' yaloj ti Jtotic Rioxe. Ti chcac' iluc li jlequilal jyu'elale, ja' chvinaj o ti junoticotique.
11 Ch'unic me ti junoticotic xchi'uc ti Jtote. Mi mu xach'unic o li c'usi chacalbeique, ja' ch'unic o ti icac' iluc li jlequilal jyu'elale.

12 Ta melel chacalbeic, mi chach'unic ti junoticotic xchi'uc ti
Jtotic Rioxe, xu' chavaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox chac c'u
cha'al ta jpase. Más to ep chlic yich'icon ta muc' crixchanoetic
avu'unic ti c'alal teyon xa'ox xchi'uc ti Jtote.
13 Mi ja' chac'anbeic ti Jtotic Rioxe ti c'usitic tsc'an co'one,
chacac'beic yo' xcac' o ta ich'el ta muc', vo'on li Xch'amalone.
14 Mi ja' chac'anbeic li c'usi tsc'an co'one, chacac'beic.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chtal xchi'inelic yu'un ti Ch'ul Espíritue

15 'Mi ac'anojicone, chach'unic li c'usitic chacalbeique.
16 Chcalbe ti Jtote ti ac'u stac tal xchi'inoxuc otro jun ti chtal
scoltaoxuque. Chaxchi'inic ta sbatel osil.
17 Ja' ti Ch'ul Espíritue. Ti c'usi chasyulesbe ta ajolique
naca yech. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue mu x'ac'batic
ti Ch'ul Espíritue, ja' ti mu xch'unic ti oye, mu sna'ic c'u
x'elan chp'ijubtasvan. Yan li vo'oxuque ava'iic xa c'u x'elan
chp'ijubtasvan. Jujuntal chtal xchi'inoxuc.
18 Mu xajcomtsanic o, chtal jchi'inoxuc.
19 Li crixchanoetic li' ta sba balamile mu xa bu jal chiyilic.
Mi lichame, mu xa bu chiyilic o. Li vo'oxuque ta to xavilicon.
Yu'un ti cuxulon ta sbatel osile, ja' no'ox yech chcac' acuxle-
jalic ta sbatel osil uc.
20 Ti c'alal chtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ja'
chasyulesbe ta ajolic ti junoticotic xchi'uc ti Jtote. Ja'
chasyulesbe ta ajolic noxtoc ti avich'ojicon ta muq'ue. Ja'
chasyulesbe ta ajolic noxtoc ti li' jchi'ucoxuque.
21 Mi chach'unic li c'usi chacalbeique, yu'un ac'anojicon.
Mi ac'anojicone, ja' no'ox yech sc'anojoxuc ti Jtot uque.
Jc'anojoxuc uc. Más to chcac' avilic c'u x'elan li co'one —xiyu-
toticotic ti Jesuse.
22 Lic sjac' ti Judase, ma'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti jun o
Judase:
—Cajval, ¿c'u yu'un ti jtucticotic no'ox chavac' quilticotic
c'u x'elan lavo'one? ¿C'u yu'un ti mu xavac'be yil scotol li
crixchanoetique? —xut.
23 Itac'av ti Jesuse:
—Ti much'utic sc'anojicone ta xch'unic li c'usitic chcal-
beique. C'anbilic yu'un ti Jtot uque. Chtal jchi'inticotic.
24 Ti much'utic mu xisc'anique, mu xch'unic li c'usitic chcal-
beique. Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usitic chacalbeique; ja'
yaloj ti Jtote yu'un ja' listac tal.
25 'Lavi mu to chibate, lacalbeic xa scotol.
26 Ti Jtote icalbe xa ti ac'u stac tal xchi'inoxuc ti Ch'ul
Espíritue ti c'alal xibate. Chaxchanubtasic, ta syules ta ajolic
scotol ti c'usitic lacalbeique.

27 ’Ta jpas ta jun avo'onic. Yu'un ja' ta jc'an ti jun avo'onic
chac c'u cha'al jun co'one. Li c'usitic oy li' ta sba balamile mu
onox xata o jun avo'onic. Mu me xavat o avo'onic ti chibate.
Mu me xaxi'ic.
28 Lacalbeic xa ti chibate. Lacalbeic xa noxtoc ti chtal
jchi'inoxuque. Ti ac'anojiconuque, xamuyubajic xa ti
yechuque yu'un lacalbeic xa ti chisut ech'el, chba jta ti Jtote.
Lavi li'on to ta sba balamile mu tsotsuc jyu'el chac c'u cha'al
syu'el ti Jtote.
29 Lavi mu to chibate, ja' yech lacalbeic yo' mu xavicta o
abaic ta yich'elon ta muc' ti c'alal xibate.
30 ’Mu xa bu jal chajc'oponic yu'un po'ot xa xtal yilbajinon
ti much'u li' tspas mantal ta sba balamile, ja' ti pucuje. Pero
mu c'u xu' xixcha'le.
31 Ja' no'ox ta jch'un ti c'usi yalojbon ti Jtote. Ja' chul o ta sjol
scotol crixchanoetic ti jc'anoj ti Jtote. Batic xa —xiyutoticotic
ti Jesuse.

15

Ja' li' yaloj ti ja' smuc'ul yoc uva ya'el ti Jesuse

1 Ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic vo'oticotic ti
yajchanc'opoticotique:
—Mi chac'an chatunic cu'une, ja' tsc'an ti yechoxuc chac
c'u cha'al sc'obc'obtac li uvae ti tsacal ta smuc'ule. Vo'on li
smuc'ulon ya'ele. Ti Jtote ja' jchabiej'uva ya'el.
2 Vo'oxuc sc'obtacoxuc ya'el. Ti much'utic cha'iic li c'usi
chcale, mi mu spasic c'usi tsc'an ti Jtote, co'olic xchi'uc c'ob
uva ti mu satine. Mi mu satin li c'ob uvae, li jchabiej'uvae
ta sboj loq'uel. Ja' no'ox yech uc ti much'utic mu spasic c'usi
tsc'an ti Jtote, mu xc'aneic yu'un ti Jtote. Ti much'utic cha'iic
li c'usi chcale, mi ja' tspasic c'usi tsc'an ti Jtote, ta xcoltaatic ta
yictael ti c'usi mu sc'ane chac c'u cha'al ta xch'ulbe sc'ob uva
li jchabiej'uvae yo' satin o mase.
3 Li vo'oxuque lec xa avo'onic yu'un ach'unic xa ti c'usitic
lacalbeique.
4 J'ech'el me xavich'icon ta muc' yo' xajcoltaic oe. Ti
manchuc tsacal ta smuc'ul li sc'obc'obtac uvae, mu satin.
Ja' no'ox yechoxuc uc, mu c'usi lec spas avu'unic mi mu
xavich'icon ta muq'ue.
5 ’Vo'on li smuc'ulon ya'ele. Vo'oxuc sc'obtacoxuc ya'el. Mi
chavich'icon ta muq'ue, chajcoltaic ta spasel c'usi tsc'an ti
Jtote. Mi mu xajcoltaique, mu spas avu'unic.
6 Ti much'utic mu j'ech'eluc chiyich'ic ta muq'ue, co'olic
xchi'uc c'ob uva ti mu satine, chich' bojel, chtaquij. Ts'acal
to chich' tsobel, chich' chiq'uel.

7 ’Mi j'ech'el chavich'icon ta muq'ue, mi j'ech'el chach'unic
li c'usitic chacalbeique, xu' xac'anbeic Riox ti c'usitic
chac'anique, chayac'beic.
8 Mi ja' chapasic c'usi tsc'an ti Jtote, ja' ch-ich'e o ta muc'. Ja'
chvinaj o ti ach'unojic ti c'usitic lacalbeique.
9 Jc'anojoxuc chac c'u cha'al sc'anojon ti Jtote. Pasic me li
c'usitic chacalbeique yo' xana'ic o ti jc'anojoxuque.
10 Li vo'one ta jch'un scotol ti c'usitic chiyalbe ti Jtote yech'o
un jna'oj ti sc'anojone. Ja' no'ox yech mi chach'unic scotol li
c'usitic chacalbeique, ja' chana'ic o ti jc'anojoxuque.
11 ’Ti ical ti j'ech'el chavich'icon ta muq'ue, ja' yo' jun o
avo'onic chac c'u cha'al jun co'one, yo' jun o avo'onic scotol
c'ac'ale, mu xa c'usi xlo'ilaj o avo'onic.
12 Li mantal chacalbeique, c'ano me abaic chac c'u cha'al
jc'anojoxuque.
13 Ti much'u tspoj li xchi'ile, ti muc ta alel yu'un mi ja'
tey ilaj li stuque, ja' chvinaj o ti sc'anoj tajmeque. Ja' yech
jc'anojoxuc. Ja' tsc'an ti ja' yechoxuc uque.
14 Mi chapasic li c'usitic chacalbeique, co'ol joltic.
15 Yu'un lacalbeic xa scotol ti c'usitic yalojbon ti Jtote, yech'o
ti mu xa j'abtelicoxuc chca'ie. Ti much'u j'abtel no'oxe mu
x'albat ti c'usi tsnop li yajvale. Yan li vo'one lacalbeic xa
scotol, ja' ti co'ol joltique.
16 Mu vo'oticoxuc at'ujicon, vo'on lajt'ujic yu'un chatu-
nic cu'un. Mu yechuc no'ox ti chatunic cu'une, yu'un ti
much'utic ta xch'un avu'unique ta xcuxiic ta sbatel osil. Mi ja'
chac'anbeic Jtotic Riox li c'usitic tsc'an co'one, chayac'beic.
17 Li mantal chacalbeique: C'ano me abaic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic yu'un ti Jesuse ti chopol ch-ileic yu'un li crixchanoetique

18 ’Mi chopol chayilic li crixchanoetique, mu me xavicta o
abaic. Na'ic me ti chopol liyilic uque.
19 Ti chopluc to c'usi chapasic chac c'u cha'al tspasique, lec
chayilic ti yechuque. Yan lavie ma'uc xa yech chapasic, ja' ti
laquiq'uic xae, yech'o ti chopol chayilique.
20 Na'ic me ti ja' onox yech lacalbeique: “Li much'u ch-abtej
no'oxe mu tsotsuc yabtel; ja' tsots yabtel li yajval abtele”,
xacutic. Liyilbajinic li vo'one, ja' no'ox yech chayilbajinic uc.
Muc xich'ic ta muc' ti c'usitic icale, ja' no'ox yech mu xich'ic
ta muc' li c'usitic chavalic uque.
21 Ja' yech chacha'leatic ti avich'ojicon ta muq'ue yu'un mu
to chich'ic ta muc' ti Jtote, ja' ti listac tale.
22 ’Ti manchuc tal jc'opon li crixchanoetique, muc xvinaj ti
oy smulic ti yechuque. Lavie mu xu' chalic ti ch'abal smulique
yu'un chopol chiyilic.

23 Ti much'utic chopol chiyilique, co'ol xchi'uc chopol chilic
ya'el ti Jtot uque.
24 Ti manchuc icac'be yilic li jlequilal jyu'elale ti muc
much'u xu' tspas yeche, muc xvinaj ti oy smulic ti yechuque.
Pero lavie mu xu' chalic ti ch'abal smulique yu'un chopol
iyilic ti c'usitic ijpasticotic xchi'uc ti Jtote.
25 Ti chopol chiyilique, ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil jc'oplal
ta sc'op Riox ti tey yich'ojique: "Yech no'ox ti chopol chiy-
ilique, ch'abal jmul", xi onox ts'ibabil.
26 'Ti c'alal xtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritu ta jtac tale, ja'
chasyulesbe ta ajolic ti c'usitic ijpase xchi'uc ti c'usitic ical
a'yuque. Naca yech ti c'usitic chasyulesbe ta ajolique yu'un
tey chlic tal yo' bu ti Jtote.
27 Li vo'oxuc uque chavalic a'yuc ti c'usitic ijpase xchi'uc ti
c'usitic ical a'yuque yu'un teyoxuc ti c'alal lic jtambe spasele,
ti c'alal lic jtambe yalel a'yuque. Li'oxuc to c'al tanae.

16

1 'Ti lacalbeic ti chopol chayilic li crixchanoetique, ja' yo'
mu xavicta o abaic ti c'alal mu xa'ox bu li'one.
2 Li jchi'iltactic ta israelale mu xac' ochanic ta bic'tal tem-
ploetic. Ta sta yora ti chasmilic jayvo'uque yu'un tsnopic ti ja'
yech tsc'an ti Rioxe.
3 Ti chasmilique, yu'un muc bu yich'ojic ta muc' ti Jtotic
Riox ta vinajele, muc bu yich'ojicon ta muc' uc.
4 Ti lacalbeic ti chopol chayilic li crixchanoetique, ti c'alal
xc'ot yeche, chul ta ajolic ti ja' onox yech lacalbeic comele.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel ti Ch'ul Espíritue

'Ti c'alal laquiq'uique mu to'ox bu yech lacalbeic, ja' ti li'
jchi'ucoxuque.
5-6 'Chisut xa ech'el, chba xa jta ti Jtote, ja' ti listac tale. Ti
x'elan lacalbeique, chavat o avo'onic, mu'nuc chajac'becon ti
bu chibate.
7 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ac'uxubinelic ti chisut ech'el
ta vinajele. Yu'un mi mu xisute, mu xtal scoltaoxuc ti Ch'ul
Espíritue. C'alal xisut ech'ele, ja' ta jtac tal.
8 Ti c'alal xtale, ta syulesbe ta sjol scotol crixchanoetic ti
oy smulique. Ta syulesbe ta sjolic noxtoc ti ch'abal jmul li
vo'one. Ta syulesbe ta sjolic noxtoc ti chich'ic o castico yu'un
li smulique.
9 Li smul ti chyulesbat ta sjolique, ja' ti mu xch'unic ti
stacojon tal ti Rioxe.
10 Chyulesbat ta sjolic noxtoc ti ch'abal jmul li vo'one yu'un
chisut xa ech'el yo' bu ti Jtote. Mu xa bu chavilicon li' ta sba
balamile.

11 Chyulesbat ta sjolic noxtoc ti chich'ic o castico yu'un li
smulique, ja' ti yaloj onox ti Rioxe ti chich' castico ta sbatel osil
ti much'u ch'unbil smantal li' ta sba balamile, ja' ti pucuje.
12 'Ac'u mi oy to c'usi yan chacalbeic, pero mu xava'ibeic
smelol lavie.
13 Ti c'alal xtal ti Ch'ul Espíritue, ti naca yech ti c'usitic
chasyulesbe ta ajolique, ja' chasyulesbe ta ajolic scotol ti
c'usitic yaloj ti Rioxe. Muc bu tsyules ta sjol stuc ti c'usitic
chasyulesbe ta ajolique; naca ja' ti c'usitic ch-albat yu'un ti
Rioxe. Ja' chasyulesbe ta ajolic scotol ti c'usitic ta to xtale.
14 Ja' chiyac' ta ich'el ta muc' yu'un ja' yabtel ti chasyulesbe
ta ajolic ti c'usitic ijpase xchi'uc ti c'usitic ical a'yuque.
15 Mu jtucuc chiyac' ta ich'el ta muc'. Co'ol chiyac'oticotic ta
ich'el ta muc' xchi'uc ti Jtote yu'un junoticotic.

Ja' li' yaloj ti "muc bu jal chavat avo'onic, ts'acal to jun xa avo'onic", x'utatic yu'un ti Jesuse

16 'Mu xa bu jal li' chavilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu
xavilicone. Ts'acal to chavilicon noxtoc. Más to ts'acal chibat
yo' bu ti Jtote —xiyutoticotic ti Jesuse.
17 —¿C'usi smelol taj x'elan chale: "Mu xa bu jal li' chav-
ilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu xavilicone. Ts'acal to
chavilicon noxtoc. Más to ts'acal chibat yo' bu ti Jtote", ti
xiyutotique?
18 ¿C'usi smelol ti "mu xa bu jal", xie? Mu xca'ibetic
smelol ti c'usi chale —xcut jbaticotic cha'vo' oxvo' ti ya-
jchanc'opoticotique.
19 Ti Jesuse sna'oj onox ti co'onticoticuc jac'beticotic c'usi
smelole, ja'o liyalboticotic:
—Jna'oj ti chajac'be abaic c'usi smelol ti "mu xa bu jal li'
chavilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu xavilicone. Ts'acal to
chavilicon noxtoc", ti xacutique.
20 Ta melel chacalbeic, li vo'oxuque cha'oq'uic, chavat
avo'onic. Yan ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue xmuyuba-
jic ti chismilique. Li vo'oxuque muc bu jal chavat avo'onic,
ts'acal to jun xa avo'onic.
21 Ana'ojic c'u x'elan ti c'alal chcol ta alajel li antse, oy
svocol. Mi icole, ta xch'ay ta sjol li svocole. Xmuyubaj xa ti
c'alal spetoj xa li yole.
22 Ja' yechoxuc uc, lavie ta to xavat avo'onic. Ti c'alal
chavilic jsat noxtoque, xamuyubajic xa. Mu xa much'u xu'
chayac'beic at-o'on.
23 'C'alal chavilicon noxtoc chac c'u cha'al lacalbeique, mu
c'usi chajac'becon yu'un ic'ot xa ti c'usitic lacalbeique. Ta
melel chacalbeic, mi ja' chac'anbeic Jtotic Riox li c'usitic
tsc'an co'one, chayac'beic.

24 Mu to bu ac'anojbeic li c'usitic tsc'an co'one. C'anbeic,
chayac'beic yo' jun o avo'onique, mu xa c'usi chac'anic.

Ja' li' yaloj ti "icuch xa cu'un li c'usitic li' ta sba balamile", xi ti Jesuse

25 'Ti c'usitic lacalbeique oy bu ta lo'il no'ox. Pero ta sta yora
ti jamal chacalbeic sc'oplal ti Jtotic Riox ta vinajele.
26 Ti c'alal chacalbeique, atuquic xa no'ox chac'anbeic li
c'usitic chac'anique yu'un ana'ojic ti ja' yech tsc'an co'one.
Mu xa persauc vo'on jc'anbe li c'usitic chac'anique.
27 Yu'un sc'anojoxuc ti Jtotic Rioxe. Ti sc'anojoxuque, ja' ti
ac'anojicone, xchi'uc ti ach'unic xa noxtoc ti tey liquemon tal
yo' bu ti Rioxe.
28 Ta melel ti tey lilic tal ti c'alal lital li' ta sba balamile. Ta
jcomtsan xa li balamile, chisut xa muyel ta vinajel yo' bu ti
Jtotic Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.
29 —Lavie jamal avalboticotic, ma'uc xa lo'il.
30 Jna'ojticotic xa ti ana'oj scotole. Yu'un ana'oj ti oy c'usi
co'onuc jac'boticotic ti c'alal mu to'ox chajac'beticotique.
Yech'o un ta jch'unticotic ti tey liquemot tal yo' bu ti Rioxe
—xcuticotic.
31 —Lavie chavalic ti ach'unojique.
32 Pero li' xa ta jliquel chacomtsanicone, chach'ac abaic
ech'el. Pero mu jtucuc chicom, li' onox xchi'inojon ti Jtotic
Rioxe.
33 Ti jayp'el lacalbeique, ja' yo' mu xavat o avo'onic ti c'alal
cha'ilbajinatic li' ta sba balamile. Li vo'one icuch xa cu'un
scotol li c'usitic li' ta sba balamile. Ja' no'ox yech chajcoltaic
yo' xcuch o avu'unic uque —xiyutoticotic ti Jesuse.

17

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Riox yajchanc'optac ti Jesuse

1 Ti c'alal laj yalboticotic yech ti Jesuse, ja'o isq'uel vinajel,
isc'opon Riox.
—Tot, ista xa yora chicham chac c'u cha'al avaloj onoxe.
Ac'on ta ich'el ta muc', vo'on lach'amalone, yo' xacac' o ta
ich'el ta muc' uque.
2 Avac'bon xa entrucal scotol crixchanoetic ta sjunlej bal-
amil yu'un chcac'be scuxlejalic ta sbatel osil ti jayvo' at'ujoj
chiyich'ic ta muq'ue.
3 Ti chcuxiic ta sbatel osile, ja' ti xch'unojic ti vo'ot Rioxote.
Xch'unojic noxtoc ti vo'ot atacon tale.
4 'Iyil xa li crixchanoetique ti vo'ot quich'ojot ta muq'ue.
Lajebal xa cu'un ti c'usitic avac'oj jpase.
5 Tot, ac'on xa ta ich'el ta muc' tey ta vinajel noxtoc chac c'u
cha'al ich'bilon to'ox ta muc' ti c'alal ch'abal to'ox li balamile.

6 ’Icac'be xa yilic c'u x'elan avo'on li viniquetic li'i, ja' ti avac'
yich'icon ta muq'ue. Ba'yi onox at'ujoj ti chiyich'ic ta muq'ue,
yech'o ti ixch'unic xa ti c'usitic avaloje.
7 Sna'ojic xa ti vo'ot acoltaon ta spasel ti c'usitic ijpase, ti
vo'ot acoltaon ta yalel ti c'usitic icale.
8 Icalbeic xa ti c'usitic avalbone. Ixch'unic xa ti tey lique-
mon tal ta vinajele, ti vo'ot atacon tale.

9 ’Ma'uc ta scuenta scotol crixchanoetic chajc'opon. Ja'
no'ox chajc'opon ta scuenta li much'utic avac' yich'icon ta
muq'ue yo' xcuxiic o cu'un ta sbatel osile yu'un ja' avu'un.
10 Scotol ti much'utic avac' yich'icon ta muq'ue ja' cu'un. Ja'
avu'un uc. Co'ol cu'untic. Ja' chiyaq'uic ta ich'el ta muc'.

11 ’Stuquic xa chcomic li' ta balamile yu'un chisut xa muyel
tal ta vinajel yu'un chtal jtaot. Tot, vo'ot ti ch'abal amule, ab-
ulajan chabibon scotol li much'utic avac' yich'icon ta muq'ue
yo' co'ol o sjolic scotolic chac c'u cha'al co'ol joltique.
12 Ti c'u sjalil ijchi'inic li' ta sba balamil ti jayvo' avac'
yich'icon ta muq'ue, vo'ot ta ayu'el ti mu junuc ich'ay cu'une.
Lec ijchabi, li' xchi'inojicon scotolique. Ja' no'ox ti june ti
sc'oplal onox ch-och ta c'oc' ta sbatel osile, mu xa bu li'i. Ja'
ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta ac'ope.

13 ’Tot, chtal xa jchi'inot. Lavi li'to jchi'uquic ta sba balamile
chajc'opon ta scuenta ti jayvo' avac'bone yo' jun o yo'onic
chac c'u cha'al jun co'one.
14 Icalbeic xa ti c'usitic avalbone, pero chopol ch-ileic yu'un
ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ja' ti mu co'oluc sjolic
xchi'uc li crixchanoetique chac c'u cha'al mu co'oluc jol
jchi'uc li crixchanoetique.
15 Ma'uc chajc'opon o ti chavic' ta orae; ja' chacalbe ti
chachabie yo' mu xlo'loatic o yu'un ti pucuje.
16 Ma'uc xa yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li yan
crixchanoetique, yu'un ma'uc yech co'on uc.
17 Ac'u me xch'unic ti yech li c'usi chavale yo' mu xlo'loatic
o chac c'u cha'al chlo'loatic li yan crixchanoetique.
18 Ti atacon tal li' ta sba balamile ja' tal cal a'yuc ti c'usitic
avaloje. Ja' no'ox yechon uc ta jtaquic ech'el ta yalel a'yuc ti
c'usitic caloje.
19 Ta sjunul co'on ta jpas li c'usi chac'ane yech'o un sjunul
yo'onic tspasic uc.

20 ’Mu stuquicuc no'ox cajchanc'optac chajc'opon o.
Chajc'opon noxtoc ta scuenta ti much'utic ja'to chlic yich'icon
ta muc' yu'unique.
21 Chacalbe ti co'oluc me sjolic scotol ti much'utic chiyich'ic
ta muq'ue chac c'u cha'al co'ol joltique, xchi'uc ti co'olajuc

joltic jchi'uctique yo' xch'unic o scotol crixchanoetic ti vo'ot atacon tale.
22 Ta jlecubtasbe yo'onic chac c'u cha'al lec co'on avu'une
yo' xco'olaj o sjolic chac c'u cha'al co'ol joltique.
23 Li vo'one ta xco'olaj jol xchi'uquic. Li vo'otique co'ol
onox joltic. Ja' no'ox yech ta xco'olaj sjolic uc yo' xilic o scotol
crixchanoetic ti vo'ot atacon tale, xchi'uc ti ac'anoj scotol ti
much'utic co'ol joltic jchi'uctique chac c'u cha'al ac'anojone.
24 ’Tot, ti jayvo' avac' yich'icon ta muq'ue, ja' ta jc'an ti
chixchi'inic ta sbatel osil yo' bu nacalote yo' xilic o ti c'u x'elan
chavac'on ta ich'el ta muq'ue. Yu'un ac'anojon onox ti c'alal
ch'abal to'ox li balamile.
25 Tot, li vo'ote lec c'usi chapas, muc bu chavac' ochuc ta
c'oc' ti much'utic liyich'ic xa ta muq'ue. Li yan crixchanoe-
tique muc bu yilojic c'u x'elan avo'on. Li vo'one quiloj c'u
x'elan avo'on. Li jayvo' li'ique ixch'unic xa ti vo'ot atacon tale.
26 Icac'be xa yilic c'u x'elan avo'on. Pero más to chilic c'u
x'elan avo'on yo' sc'an o sbaic chac c'u cha'al ac'anojone.
Mi sc'anoj sbaique, ja' chvinaj o ti jchi'inojique —xi ti c'alal
isc'opon Riox ti Jesuse.

18

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 Ti c'alal laj sc'opon Riox ti Jesuse, liloc'oticotic ech'el
xchi'uc. Lijelavoticotic ta jech uc'um, Cedrón sbi. Tey
lic'ototicotic yo' bu ts'unbil olivotique.
2 Ti Judase spasoj xa trate ti chac' entrucal ti Jesuse. Yiloj
li olivotic uque yu'un tey onox chic'otilanoticotic xchi'uc ti
Jesuse.
3 Iyic' ech'el jayvo' solteroetic, xchi'uc jayvo' jchabiejtem-
plo, xchi'uc ti jfariseoetique. Ti c'alal ibatique, yich'oj ech'el
yespadaic, xchi'uc stojic, xchi'uc slamparaic.
4 Ti Jesuse sna'oj onox ti c'usitic ta xcha'leate, ba snup ti
jtsacvanejetique.
—¿Much'u chasa'ic? —xut.
5 —Ja' ta jsa'ticotic ti Jesus Nazarete —xiic.
—Vo'on —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Tey ti Judas uque, ja' ti much'u iyac' entrucale.
6 Ti c'alal “vo'on”, xi ti Jesuse, ti jtsacvanejetique valapat
ibatic, ilomic ta lum.
7 —¿Much'u chasa'ic? —x'utatic noxtoc yu'un ti Jesuse.
—Ja' ta jsa'ticotic ti Jesus Nazarete —xiic.
8 —Lacalbeic xa ti vo'one. Mi jtuc no'ox chasa'icone, ac'u
baticuc li jchi'iltac li'i —x'utatic yu'un ti Jesuse.

9 Ti x'elan iyale, ja' yo' xc'ot o ti c'usi iyalbe ti Stote: “Ti jayvo'
avac' yich'icon ta muq'ue, mi jun muc xch'ay cu'un”, xi onox.
10 Tey sjelp'unoj yespada ti Simon Pedroe. Ora isloq'ues
ta sna, istuch'be jun xchiquin smozo ti más totil palee.
Sbats'ichiquin istuch'be. Malco sbi ti vinique.
11 —Tic'o ta sna lavespadae. Mu xapojon yu'un persa ta
xcac' jvocol chac c'u cha'al yaloj ti Jtote —x'utat yu'un Jesús
ti Pedroe.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol más totil pale ti Jesuse
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Ti capitan solteroe, xchi'uc ti yajsolterotaque, xchi'uc
scotol ti jchabiejtemploe, ja' istsaquic ti Jesuse, ixchuquic.
13 Ba'yi iyiq'uic ech'el ta sna ti Anase. Yu'un ja' sni'mol ti
Caifase. Ti Caifase ja'o sjabilal ochem ta más totil paleal ti
c'alal icham ti Jesuse.
14 Ja' ti Caifase ti iyalbe ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope: “Más
lec mi jun no'ox vinic chlaje; ja' chopol mi lilajotic jcotol-
tique”, ti xi onoxe.

Ja' li' yaloj ti i'otesat ta sti' sna Anás ti Pedroe
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15 Vo'on li Juanone xchi'uc ti Simon Pedroe tijiloticotic
ech'el ta spat ti Jesuse. Li vo'one xiyojtiquin ti totil pale Anase.
Ti c'alal i'och ta sti' sbe totil pale ti Jesuse, tijil li'och uc.
16 Ti Pedroe tey icom ta pat moc. Yu'un ti xiyojtiquin ti totil
palee, ba jc'opon ti jchabiejti'moque ti ac'u yotesel ta yut moc
ti Pedro uque. I'otesat yu'un ti tseb ti chchabi ti'moque.
17 —¿Mi mu vo'oticot yajchanc'opot li vinique? —x'utat
yu'un jchabiejti'moc ti Pedroe.
—Mu vo'onicon —xi.
18 Ti smozotac totil palee xchi'uc jayvo' jchabiejtemplo
stsoyoj sc'oq'uic yu'un tol sic. Tey va'ajtic chc'atinic. Tey va'al
chc'atin ti Pedro uque.

Ja' li' yaloj ti ja' ba'yi oy c'usi ijac'bat yu'un totil pale Anas ti Jesuse
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 —¿Much'utic lavajchanc'optaque? ¿C'usitic chavac' ta
chanel? —x'utat yu'un totil pale Anas ti Jesuse.
20 —Ta sat scotol crixchanoetic lichanubtasvan ta bic'tal
temploetic xchi'uc ta ti' muc'ta templo yo' bu ta stsob sbaic
li jchi'iltactique. Mu ta mucluc lichanubtasvan.
21 ¿C'u yu'un ti chajac'bone? Ti yechuque, ja' jac'bo ti
much'utic iya'iic ti c'usitic icale yu'un sna'ojic —xi ti Jesuse.
22 Ora imaje yu'un jun jchabiejtemplo ti tey va'al ta sts'ele.
—¿C'u yu'un ti x'elan chatac'be li totil palee? —x'utat yu'un
jchabiejtemplo ti Jesuse.

23 —Mi chopol ti c'usi icale, albon ca'i ti c'usi chopol ical
ava'ie. Ti mi lec ti c'usi icale, ¿c'u yu'un ti amajone? —x'utat
yu'un ti Jesuse.
24 Ti Anase iyal ti ac'u chucbatuc sc'ob ti Jesuse. Istacbe
ech'el ti totil pale Caifase.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

25 Ti c'alal tey to'ox ta yut na ti Jesuse, ti Pedroe tey va'al
chc'atin ta pana.
—¿Mi mu vo'oticot yajchanc'opot li vinique? —x'utat yu'un
ti much'utic tey co'ol chc'atin xchi'uque.
—Mu vo'onicon —xi.
26 Tey jun smozo ti totil pale Anase. Ja' xchi'il ti much'u
ituch'bat xchiquine.
—¿Mi mu vo'oticot ti laquil ta olivotic xchi'uc li vinique?
—x'utat yu'un ti mozoile.
27 —Mu vo'onicon —xi noxtoc ti Pedroe.
Ja'o xa i'oc' quelem.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mt. 27.1-2, 11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5, 13-25)

28 Ti Jesuse iyiq'uic loq'uel ta sna ti Caifase, iyiq'uic ech'el
ta spalacio covierno. Naca to'ox sacjaman ti c'alal ic'otique.
Ti paleetique xchi'uc ti xchi'iltaque muc x'ochic ta opisina
yu'un xch'unojic ti ta sta o smulic ta stojol Riox mi tscap sbaic
xchi'uc ti much'utic nom liquemic tale. Mi iscap sbaique, mu
xu' sti'ic chij ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot
jme'ticotique.
29 Yech'o un iloc' tal ta yopisina ti covierno Pilatoe.
—¿C'usi smul avu'unic li vinic aviq'uic tale? —x'utatic
yu'un Pilato ti cajmeltsanejc'opticotique.
30 —Ti ch'abluc smule, muc xquic'ticotic tal ti yechuque
—xutic.
31 —Iq'uic ech'el, ba meltsanbeic sc'oplal ta aley atuquic
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
—Li vo'oticotique muc bu avalojboticotic mantal ti xu' xim-
ilvanoticotique. Vo'ot ti c'u xachie yu'un ja' avabtel —xutic
Pilato ti cajmeltsanejc'opticotique.
32 Ti i'och ta sc'ob Pilato ti Jesuse, ja' ic'ot ti iyal ti ta cruz ta
xchame.
33 Ti Pilatoe i'och ta yopisina, iyic' ochel ti Jesuse.
—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale?
—xut.
34 —¿Mi atuc no'ox anop taje, o mi oy much'u layalbe? —xi
ti Jesuse.

35 —Li vo'one ma'uc jurioon, mu c'u jcuenta o. Ja' layic' tal
lachi'iltaque xchi'uc li totil paleetique. ¿C'usi amul? —x'utat
yu'un ti Pilatoe.
36 —Ti muchu liyalbe ta jpas mantale, ma'uc crixchano.
Ti crixchanouc liyalbee, lispoj li jvinictaque, muc xi'aq'ue
entrucal ta sc'ob cajmeltsanejc'opticotic ti yechuque, muc
xiyiq'uic tal ti yechuque. Pero ma'uc crixchano liyalbe —xi
ti Jesuse.
37 —Yu'un vo'ot chapas mantal che'e —x'utat yu'un ti Pila-
toe.
—Vo'on. Ti tal ayancon li' ta sba balamile, ja' tal cal li c'usitic
yeche. Scotol ti much'utic tsc'an cha'iic li c'usitic yeche, ja'
cha'iic li c'usitic chcale —xi ti Jesuse.
38 —¡Li'toe mu c'usi yech! —xi ti Pilatoe.
C'alal laj yal chac taje, iloc' noxtoc ti Pilatoe, ba sc'opon ti
cajmeltsanejc'opticotique.
—Ch'abal smul chca'i li vo'one.
39 Yu'un ti nopem xava'iic ti chajloq'uesbeic ta chuquel jun
achi'ilic ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi atot
ame'ique, ¿mi ja' chajcoltabeic li'i ti chal ti ja' chaspasic ta
mantale? —xut.
40 Ja'o x'avlajetic xa liquel scotolic noxtoc:
—¡Le'e, mu me xacolta! ¡Ja' loq'ueso li Barrabase! —xiic.
Ti Barrabase j'elec'.

19

1 Ti Pilatoe iyal ti ac'u yac'bel arsial ti Jesuse. I'ac'bat.
2 Ti solteroetique ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol ti Jesuse. Ja' la
scorona ti ta alele. Islambeic natil c'u'ul, morado.
3 —¡Yajpasvanejot ta mantal yilel achi'iltac ca'uctic! —xutic.
Ismajbeic sat.
4 Iloc' noxtoc ti Pilatoe.
—Yo' xavilic o ti muc bu ijtabe smule, chquic' loq'uel tal
—xut ti jchi'iltaque.
5 C'alal iloc' tal ti Jesuse, slapoj xa'ox ti xotbil ch'ixe,
sc'u'unoj xa'ox ti morado c'u'ule.
—¡Q'uelavilic lachi'ilique! —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
6 C'alal iyilic ti totil paleetique xchi'uc ti jchabiejtemploe,
x'avlajetic xa tajmec:
—¡Chamuc ta cruz! ¡Chamuc ta cruz! —xiic.
—Ba milic ta cruz vo'oxuc che'e. Li vo'one ch'abal smul
chca'i —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
7 —Ti much'u tsp'is sba ta Xch'amal Rioxe persa chich'
milel yu'un ja' yech chal li jleyticotique —xiic ti cajmelt-
sanejc'opticotique.
8 C'alal iya'i ti Pilatoe ti “tsp'is sba ta Xch'amal Riox” xiique,
más to ixi'.

9 I'ochic noxtoc ta yut opisina xchi'uc ti Jesuse.
—¿Bu liquemot tal che'e? —xut.
Ti Jesuse muc xtac'av.
10 —¿C'u yu'un ti mu xatac'bone? ¿Mi mu xana' ti oy cabtele?
Xu' chacac' ta milel ta cruz, xu' chajcolta —x'utat yu'un ti
Pilatoe.
11 —Mu c'u xu' xacha'leon; ja' no'ox ti c'usi chac' apas ti Riox
ta vinajele yu'un ja' layac'be lavabtele. Li vo'ote jutuc amul.
Ja' más tsots smul li totil palee ti liyic' tale —xi ti Jesuse.
12 C'alal iya'i ti Pilatoe ti c'usi iyal ti Jesuse, isnop ox c'uxi
tscolta. Pero ti jchi'iltaque x'avlajetic xa tajmec:
—Mi chacolta li vinic le'e, yu'un mu co'oluc ajol xchi'uc ti
Césare. Ti much'u tsp'is sba ta preserentee, ja' tscrontain ti
Césare —xutic ti Pilatoe.
13 C'alal iya'i ti Pilatoe ti c'usi iyal ti jchi'iltaque, iyal ti ac'u
yiq'uel loq'uel ta pana ti Jesuse. Li ti'nae pasbil ta cemento.
Tey pasbil ta cemento xchotleb ta o'lol ti'na ti coviernoe. Ja'o
tey chba chotluc c'alal chal c'u x'elan chcom sc'oplal ti much'u
tsmeltsanbe sc'oplale. Gabata sbi ta ebreo c'ope. Tey ba
chotluc ti Pilatoe.
14 Ja'o xa sc'ac'alil ta smilic ch'iom chij ta sti'ic ta sq'uinal ti
c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique. Po'ot xa'ox
ol c'ac'al ti c'alal tey ba chotluc ti Pilatoe.
—¡Q'uelavilic li much'u chaspasic ta mantale! —x'utatic
yu'un ti Pilatoe.
15 X'avlajetic xa liquel ti jchi'iltaque:
—¡Ac'u chamuc! ¡Jipano ta cruz! —xiic.
—¿Mi lec ti ta jipan ta cruz li much'u chaspasic ta mantale?
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
—Ma'uc chispasoticotic ta mantal le'e. Jun no'ox ti much'u
chispasoticotic ta mantale, ja' ti Césare —xiic ti totil palee-
tique.
16 Ti Pilatoe ixch'un ti c'usi iyalic ti jchi'iltaque. Iyal ti ac'u
ba sjipanel ta cruz ti Jesuse. Ti solteroetique iyiq'uic ech'el ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

17 Ti Jesuse scuchoj ech'el scruzal tey ibat yo' bu Baquel Jol
Anima sbi li balamile. Gólgota sbi ta ebreo c'ope.
18 Tey isjipanic ta cruz ti Jesuse. Isjipanic ta cruz cha'vo'
viniquetic uc. Ti scruzal Jesuse ja' ta o'lol.
19 Ti Pilatoe iyac' ta ts'ibael jpech tabla, isbajbeic ta sjol
scruzal ti Jesuse. “Li'i ja' Jesus Nazaret. Ja' yajpasvanejic ta
mantal li jurioetique”, xi ts'ibabil.

20 Ep jchi'ilticotic isq'uelic ti c'usi yaloje, yu'un tey no'ox ta
ti' Jerusalén ijipanat ta cruz ti Jesuse. Ts'ibabil ta ebreo c'op,
ta griego c'op, ta latin c'op.
21 Ti totil paleetique, c'alal iyilic c'u x'elan ts'ibabile, ora ba
yalbeic ti Pilatoe:
—¿C'u yu'un ti "ja' yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi
avac'oj ta ts'ibaele? Ti yechuque, ja' yech avac' ta ts'ibael chac
li'i: "Ja' isp'is sba ta yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi
ti yechuque —xiic ti totil paleetique.
22 —Ti c'u x'elan icac' ta ts'ibaele, ac'u comuc xa o yech
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
23 C'alal laj xa'ox sjipanic ta cruz Jesús ti chanvo' solteroe-
tique, ispasic ta chanch'ac ti sc'u'tac ti Jesuse. Juch'ac iyich'ic.
Icom to jlic yu'un ch'abal sts'is. Jlic no'ox jalbil.
24 —Mu ya'uc jatic li jlic li'i. Jq'ueltic much'u chich', tajin-
cotic —xut sbaic ti solteroetique.
Ti x'elan ispasic ti solteroetique, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta
sc'op Rioxe. "Ta xch'acbe sbaic ti jc'u'taque. Ta xtajinic, ta
sq'uelic much'u junucal chich' ti jlic jc'u'e", xi onox ts'ibabil.
25 Ti sme' Jesuse xchi'uc ti smuque, ja' ti María sbi uque
ti yajnil Cleofase, xchi'uc ti jun María liquem tal ta jteclum
Magdalae, tey va'ajtic ta yoc scruzal ti Jesuse.
26 Vo'on ti yajchanc'opon Jesuse ti más sc'anojon ica'ie, tey
jchi'inojbe ti sme'e. C'alal liyiloticotic ti Jesuse —Ja' xa avol
le'e —xut ti sme'e.
27 —Li jme'e ja' xa ame' —xiyut uc.
Iquic' ech'el ta jna ti sme' Jesuse. Tey lixchi'in o.
28 Ti Jesuse sna'oj ti ic'ot xa scotol ti c'u x'elan ts'ibabil
sc'oplal ta sc'op Rioxe. Slajeb xa iyal chac li'i:
—Chtaquij xa jti' —xi.
29 Tey pachal jboch binagre. Ists'ajic esponja, ixojic ta isopo
te', isluchbeic muyel ta ye ti Jesuse.
30 C'alal ists'uts' ti Jesuse —Itoj xa cu'un smul scotol li
crixchanoetique —xi.
Isnijan sba, ja'o iloc' xch'ulel.

Ja' li' yaloj ti ixenbat lanza ta xocon ti Jesuse

31 Vo'oticotic li juriooticotique ja'o xa sc'ac'alil ta jcuxticotic
ta yoc'omal. Ti cajmeltsanejc'opticotique mu sc'anic ti tey ji-
pajtic ta cruz chvay ti oxvo'e. Ti jchi'iltaque persa ta xchabiic
li sávaro ta slajel sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot
jme'ticotique, yech'o un ba yalbeic ti Pilatoe ti ac'u sc'asbel
yoquic yo' xchamic o ta orae. Mi ichamique, xu' xa syalesic ta
cruz.

32 Ti solteroetique i'albatic ti ac'u ba sc'asbeic yoctaque. Ti
june isc'asbeic yoc. Ts'acal to isc'asbeic yoc ti otro june, ja' ti
much'utic tey jipajtic ta cruz ta jujot xocon scruzal ti Jesuse.
33 Ti Jesuse muc sc'asbeic yoc yu'un chamem xa iyilic c'alal
ic'otic yo' bu jipile.
34 Ac'u mi chamem xa iyilic ti Jesuse, ti jun solteroe ixenbe
to lanza ta xocon. Ora iloc' xch'ich'el xchi'uc vo'.
35 Li vo'one iquil c'u x'elan icham ti Jesuse. Li c'usi chacal-
beique, yech, yu'un iquil scotol. Ch'unic me uc ti ja' istoj li
jmultique.
36 Ti muc sc'asbat yoque, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta sc'op
Rioxe: “Mi jun sbaquel mu sc'asbat”, xi onox.
37 Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox: “Chavilic ti much'u ta
xenbat xocon avu'unique”, xi onox.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 Oy jun jchi'ilticotic ta jurioal, José sbi. Liquem tal ta jte-
clum Arimatea. Mucul xch'unoj ti ja' t'ujbil yu'un Riox chis-
pasoticotic ta mantal ti Jesuse, yu'un ja' xi'em o ti xchi'iltac
ta meltsanejc'ope. C'alal iyil ti icham ti Jesuse, ba sc'opon ti
Pilatoe, ja' ba sjac'be mi xu' syales ta cruz ti ánima Jesuse. Ti
Pilatoe iyac' permiso ti xu' syalese, ti ac'u ba smuque. Isyales
ti Josee.
39 Ital ti Nicodemo uque, ja' ti ay lo'ilajuc ta ac'ubaltic
xchi'uc ti Jesuse. Yich'oj tal cha'tos xuch'al te', pero mu. Ja'
li mirrae xchi'uc li aloee. Oy nan treinta kilouc yalal.
40 Isc'amulanic ta saquil poc' ti ánima Jesuse. Tey capal
isc'amic ti mirrae xchi'uc ti aloee, ja' yo' mu xtuib oe. Yu'un
ja' yech jtalelticotic ti c'alal ta jmuc jbaticotic vo'oticotic li
juriooticotique.
41 Ti bu isjipanic ta cruz ti Jesuse, oy tey nopol ts'unbil
olivotic. Oy tey ch'ojbil ton ta yut olivotic scuenta ánima. Ach'
ch'en to, mu to much'u tey tic'bil.
42 Ja' tey ay stiq'uic ti Jesuse yu'un nopol no'ox. Ti istiq'uic
ta orae, yu'un ja'o xa ta jcuxticotic ta smalel c'ac'al.

20

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 Sob ta rominco, ja' li primero c'ac'al xemanae, ic' to'ox la
ibat ta muquenal ti María liquem tal ta Magdalae. Ti c'alal
ic'ote, iyil ti setetinbil xa'ox la loq'uel li smac sti'il ch'ene.
2 Isut tal ta anil, tal yalboticotic, vo'on xchi'uc ti Simon
Pedroe, vo'on ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse.

—Isloq'uesic xa ti Cajvaltique. Na'tic bu ay yaq'uic —xiyu-
toticotic yulel.
3 Ora libatoticotic ta muquenal xchi'uc ti Pedroe.
4 Co'ol anil libatoticotic. Li vo'one lijelav ech'el, ba'yi lic'ot
ta ti' ch'en.
5 Ijnach'ita ochel li yut ch'ene. Iquil ti tey losol ti saquil
poq'ue pero muc xi'och.
6 Ti c'alal ic'ot ti Simon Pedroe, ora i'och. Iyil ti tey losol ti
saquil poc' c'ambil o to'ox ti ánima Jesuse.
7 Iyil ti tey balbil comel ti sut'obil sjole, pero slecoj xchi'uc ti
sc'amobile.
8 Vo'on ti ba'yi lic'ote, ts'acal to li'och ta yut ch'en. C'alal
iquil c'u x'elan comem ti poq'uetique, ijch'un ti icha'cuxi xa
loq'uel ti Cajvaltic Jesuse.
9 Mu to'ox jna'beticotic smelol ti ts'ibabil onox ta sc'op Riox
ti persa ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesuse.
10 Lisut ta jna'ticotic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol María Magdala ti Jesuse
(Mr. 16.9-11)

11 Ti Maríae tey icom ta ti' ch'en, choq'uita sba. Ti c'alal yolel
ch-oq'ue, isnach'ita la ochel li yut ch'ene.
12 Iyil la ti tey chotajtic cha'vo' anjel ta vinajele, jun la ta sjol,
jun la ta yoc ti yo' bu telanbil to'ox ti ánima Jesuse. Sac la ti
sc'u'ique.
13 —Ants, ¿c'u yu'un ti cha'oq'ue? —x'utat la ti Maríae.
—Yu'un isloq'uesic xa ti Cajvale. Mu jna' bu ba yaq'uic
—xut la ti anjeletique.
14 C'alal laj yal chac taje, isq'uel la spat. Iyil la ti tey va'al jun
vinique, pero muc la xojtiquin mi ja' ti Jesuse.
15 —¿C'u yu'un ti cha'oq'ue? ¿Much'u chasa'? —x'utat la
yu'un ti Jesuse.
Ti Maríae isnop la ti ja' ti jchabiejts'unubaltique.
—Totic, mi vo'ot aloq'ues ti ánimae, albon ca'i bu ay avac'
yu'un ta jcuch ech'el —xut la.
16 —¡María! —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ti Maríae ijoyij la, isc'opon la ta jc'opticotic, ja' li ebreo
c'ope:
—¡Raboni! —xut la. Li Rabonie "jchanubtasvanej", xi
smelol.
17 —Mu me xtal apicon yu'un chibat xa yo' bu ti Jtote. Batan,
ba albo ya'iic li jchi'iltaque, ja' li much'utic co'ol quich'ojtic
ta muc' ti Jtotic Riox jchi'uctique: "Ja' yech iyal tal li Jesuse:
Chibat xa yo' bu ti Jtote, ja' Atotic uc. Ja' Cajval, ja' Avajvalic
uc, xi", xavut me c'otel li yantique —x'utat la yu'un Jesús ti
Maríae.
18 Ti María liquem tal ta Magdalae isut tal.

—Iquil xa ti Cajvaltic Jesuse —xiyutoticotic yulel vo'oticotic ti yajchanc'opoticotic ti Jesuse.

Ti c'usitic i'albat yu'un ti Jesuse liyalboticotic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol yajchanc'optac ti Jesuse (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 C'alal ic' xa'ox osil ta primero c'ac'al xemanae, ja' li romincoe, teyoticotic ta yut na, vo'oticotic ti yajchanc'opoticotic ti Jesuse. Lec jmacojticotic ti ti'nae, yu'un xi'emoticotic o ti cajmeltsanejc'opticotique. Tey ic'ot ti Jesuse. C'alal iquilticotique, tey xa va'al ta o'lol yo' bu tsoboloticotique.

—Junuc me avo'onic —xiyutoticotic.

20 Iyac' quilticotic ti bu yayijem ti sc'obe xchi'uc ti xocone. Ijch'unticotic ti ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ximuyubajoticotic xa.

21 Liyalboticotic noxtoc:

—Junuc me avo'onic. Ja' chac c'u cha'al listac tal ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Jtote, ja' no'ox yech chajtaquic ech'el ta yalel a'yuc ti c'usi caloje —xiyutoticotic.

22 Ti Jesuse lisvuch'taoticotic.

—Ich'ic ti Ch'ul Espíritu uque.

23 Ti much'utic chavaq'uic ta pertonal mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic mu xavaq'uic ta pertonale, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja'to ixch'un ti Tomase ti c'alal iyil stuc ti cha'cuxiem xa ti Jesuse

24 Ti Tomase ti vach xcuticotique, ch'abal ox tey ti c'alal ic'ot ti Jesuse. Ti Tomase ja' lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse.

25 —Iquilticotic xa ti Cajvaltic Jesuse —xcuticotic.

—Ja'to mi iquil jtuc li yav lavux ta sc'obe, mi ijpajbe sni' jc'ob ta yav lavuxe, mi ijtic' ochel jc'ob ta yav lanza ta xocone, ja'to ta jch'un ti cha'cuxiem xae —xiyutoticotic.

26 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'al iquilticotique, ja'o tey tsoboloticotic noxtoc ta yut na. Tey xa ti Tomas uque. Lec jmacojticotic ti ti'nae. Tey ic'ot noxtoc ti Jesuse. C'alal iquilticotique, tey xa ta o'lol yo' bu tsoboloticotique.

—Junuc me avo'onic —xiyutoticotic.

27 I'albat ti Tomase:

—La' pajo li sni' ac'ob ta yav lavuxe. Q'uelavil li jc'obe. Tic'o ochel lac'ob li' ta yav lanza ta jxocone. Mu me teyuc no'ox xanopilan, ch'uno ti cha'cuxiemon xae —x'utat.

28 —¡Vo'ot Rioxot, vo'ot Cajvalot! —xi ti Tomase.

29 —Tomás, ja'to ach'un ti c'alal avil atuc ti cha'cuxiemon
xae. Toj lec ti much'utic ta xch'unic ti muc xiyilique —x'utat
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un ti iyich' ts'ibael li vun li'i

30 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique, iquilticotic ti ep iyac'
iluc slequilal syu'elal ti Jesuse pero muc xich' ts'ibael scotol li'
ta vune.
31 Ti c'u yepal iyich' ts'ibaele, ja' yo' xach'unic o ti ja'
Xch'amal Riox ti Jesuse, ti ja' t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox
chtal pasvanuc ta mantale. Mi chach'unique, chacuxiic o ta
sbatel osil.

21

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol vucvo' yajchanc'optac ti Jesuse

1 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique, ts'acal to iquilticotic
ta ti'nab Tibérias ti Jesuse. Ja' yech iquilticotic chac li'i:
2 Teyoticotic ta ti'nab xchi'uc jchi'iltac, ja' ti Simon Pedroe,
xchi'uc ti Tomase ti vach xcuticotique, xchi'uc ti Natanaele ti
liquem tal ta jteclum Caná ta estado Galileae. Tey jbanquil uc
ti Zebedeo sbi ti jtoticotique. Tey otro cha'vo' jchi'ilticotic ta
yajchanc'op ti Jesuse.
3 —Chba jtsac tal choy —xiyutoticotic ti Simon Pedroe.
—Batic, chba jchi'inoticotic uc —xcuticotic.
Li'ochoticotic ta canova, libatoticotic. Sjunul ac'ubal
ijsa'ticotic ti choye pero mi jcot muc bu ijtaticotic.
4 Ti c'alal isacube, iquilticotic ti tey ta ti'nab ti Jesuse. Muc
xcojtiquinticotic mi ja'.
5 —Jcremotic, ¿mi ataic xa li choye? —xiyutoticotic.
—Ch'abal to —xcuticotic.
6 —Jipo ochel ta abats'ic'obic lanuti'ique, tey chataic —xiyu-
toticotic.
Ti c'alal ijipticotique, inoj tajmec ta choy. Muc xlic
cu'unticotic ochel ta yut canova.
7 Vo'on li Juanone ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse,
—¡Ja' li Cajvaltic Jesuse! —xcut ti Pedroe.
C'alal iya'i ti Simon Pedroe ti ja' ti Cajvaltic Jesuse, ora islap
sc'u' yu'un sloc'oj to'ox. Isjip sba ta nab, ba sta ti Jesuse.
8 Li vo'oticotique ta canova liloc'oticotic, tey jquilojticotic
loq'uel ti jnuti'ticotique yu'un noj ta choy. Mu másuc nom li
ti'nabe, oy no'ox nan cien metrouc snamal.
9 Ti c'alal liloc'oticotic ta ti'nabe, iquilticotic ti tey tsoybil
c'oq'ue, bats'i lec yac'lel. Tey chta'aj jcot choy. Oy tey pan
noxtoc.
10 —Ich'ic tal cha'cot oxcotuc lachoyique —xiyutoticotic ti
Jesuse.

11 I'och ta canova ti Simon Pedroe, ba snit loq'uel ta ti'nab
ti jnuti'ticotique. Noj ta muc'tic choy. Oy ciento cincuenta y
tres. Ac'u mi ep ti choye pero muc xjat ti stsacobile.
12 —La' ve'anic —xiyutoticotic ti Jesuse.
Mi jun muc jac'ticotic ti much'ue yu'un icojtiquinticotic ti
ja' ti Cajvaltic Jesuse.
13 Ti Jesuse istam ti pane xchi'uc ti vobil choye,
liyac'boticotic.
14 Ja' yox'ech'elal o iquilticotic ti Jesuse ti c'alal cha'cuxiem
xa'ox loq'uel ta smuquenale.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Pedroe ti c'u x'elan chtune

15 Ti c'alal laj ve'iconticotique, ja' yech lic albatuc ti Simon
Pedroe:
—Simón, screm Jonás, ¿mi más to ac'anojon chac c'u cha'al
lachi'iltac li'i? —x'utat yu'un ti Jesuse.
—Cajval, ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Ti much'utic ach' to lic yich'icon ta muq'ue, q'uelbon me
chac c'u cha'al tsq'uel smimi'ic li jchabichijetique —x'utat.
16 —Simón, screm Jonás, ¿mi ac'anojon? —x'utat noxtoc.
—Cajval, ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Ti much'utic vo'ne xa lic yich'icon ta muq'ue, chabi-
bon me chac c'u cha'al ta xchabi xchijic li jchabichijetique
—x'utat.
17 —Simón, screm Jonás, ¿mi ac'anojon? —x'utat ta
yox'ech'elal.
Ti Pedroe iyat o yo'on ti yox'ech'elal xa ijac'bate.
—Cajval, ana'oj scotol. Ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Scotol ti much'utic yich'ojicon ta muq'ue, sa'bo sve'elic
chac c'u cha'al tsa'be sve'el xchijic li jchabichijetique.
18 Ta melel chacalbe, ti c'alal c'oxot to'oxe mu c'u vocol
ava'i; atuc alap ac'u', labat ti bu sc'an avo'one. Pero ti c'alal
xamolibe, chachuque. Alich'oj ac'ob ta te' chacham —x'utat
yu'un ti Jesuse.
19 Ti i'albat chac taje, ja' iya'i o ti Pedroe ti c'u x'elan ta
xchame. Ti ja' yech ta xchame, ja' chac' o ta ich'el ta muc' ti
Rioxe.
—Ich'on o me ta muc' —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yech scotol ti c'usitic ists'iba ti Juane

20 Ti Pedroe iyil ti nap'alon ech'el ta spatique, vo'on li
Juanone ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse, ti tey ts'eelon ta xocon
ti c'alal live'oticotique, ja'o ti c'alal ijac'be ti much'u junucal
ch-ac'on o entrucale.
21 C'alal liyil ti Pedroe —Cajval, li jchi'il li'i ¿c'u x'elan ta
xcham uc? —xut ti Jesuse.

22 —Mi sc'an co'on ti cuxul chul jta ti c'alal xicha'sut tale, mu
acuentauc. Li vo'ote ich'on o me ta muc' —x'utat.
23 Ora iya'iic ti jchi'iltactic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe ti muc bu chicham ti yalojique. Ti Jesuse muc xal ti
muc bu chichame. Ja' no'ox iyal: “Mi sc'an co'on ti cuxul chul
jta ti c'alal xicha'sut tale, mu acuentauc”, x'utat ti Pedroe.
24 Scotol ti c'usitic ijts'iba li'i yu'un iquil ica'i jtuc, vo'on li
Juanone, ti yajchanc'opon to'ox ti Jesuse. Ja' yech ispas, ja'
yech iyal ti Jesuse.
25 Toj ep c'usitic ispas ti Jesuse. Ti iyich'uc ts'ibael scotole,
toj ep libroetic ti yechuque. Ti c'u yepal ts'ibabil li'i, xu'
chicuxiotic o ta sbatel osil.

SVUN HECHOS
JA' LI' TS'IBABIL TI C'U X'ELAN IYALIC A'YUC SC'OPLAL CAJVALTIC JESUS TI APOXTOLETIQUE

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta stac tal ti Ch'ul Espíritue

1 Teófilo, ti vun lajts'ibabe ta ba'yie, vo'on li Lucasone,
lacalbe xa ti c'usitic ispas ti Jesuse, ti c'u x'elan ichanubtasvan
ti c'alal li' to'ox ta sba balamile.
2 Lavie yan xa o c'usi chacalbe. C'alal mu to'ox la chbat
ta vinajel ti Jesuse, ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue,
i'albatic la comel mantal li apoxtoletique.
3 C'alal cha'cuxiem xa'oxe, iyilulanic to la cha'vinic c'ac'al.
Más to la i'albatic c'u x'elan ta spasvan ta mantal ti Rioxe. Ja'
la isna'ic o ti cha'cuxieme.
4 C'alal xchi'uquic to'ox la ti Jesuse —Mu to me xaloq'uic
ech'el li' ta Jerusalene. Malaic ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox ti
Jtotic Riox ta vinajele ti chacac'beic chac c'u cha'al lacalbeic
onoxe.
5 Ti Juane layac'be avich'ic vo'. Li vo'one po'ot xa xacac'beic
ti Ch'ul Espíritue —x'utatic la comel.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse

6 C'alal tsobolic to'ox la xchi'uquic ti Jesuse —Cajval, ¿mi ista
xa yora noxtoc ti li' xa no'ox chloc' preserente ta jlumaltique?
¿Mi vo'ot xa cha'och? —xutic la.
7 —Mu acuentaicuc c'usi ora. Stuc no'ox sna'oj ti Jtotic Rioxe
yu'un ja' scuentainoj scotol.
8 Ti c'alal xtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ja' ta stsatsubtas
avo'onic. Chavalic a'yuc c'usi caloj li' ta jteclum Jerusalene,
xchi'uc li' ta estado Judeae, xchi'uc ta estado Samaria, xchi'uc
ta sjunlej balamil —x'utatic la comel yu'un ti Jesuse.
9 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ja'o la imuy ta vinajel. Li
apoxtoletique iyilic la imuy. Imac la ta toc, ich'ay la ta satic.
10 Ti c'alal sq'uelojic muyel vinajel yo' bu imuy ti Jesuse,
ja'o la iyilic tey va'ajtic cha'vo' anjel ta sts'elic, co'ol la xchi'uc
vinic yilel. Sac la sc'u' xcha'va'alic.
11 —Jgalileaetic, ¿c'u yu'un chaq'uelic li vinajele? Ti c'u
x'elan imuy li Jesuse, ja' no'ox yech ta xcha'sut tal —x'utatic
la yu'un ti anjeletique.

Ja' li' yaloj ti ist'ujbeic sq'uexol ti Judase

12 Teic ox la ta vits Olivotic ti c'alal imuy ta vinajel ti Jesuse.
Li vits Olivotique nopol xil sba xchi'uc Jerusalén. Ja' no'ox

yech snamal chac c'u cha'al snamal chanavic ta sc'ac'alil ta
xcuxic li j'israeletique. Li apoxtoletique isutic la ta Jerusalén.
13 Ti c'alal ic'otique, imuyic la ta xcha'cojol jolna yo' bu
xch'amunojique. Ja'ic li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li
Juane, xchi'uc li Andrese, xchi'uc li Felipee, xchi'uc li Tomase,
xchi'uc li Bartolomee, xchi'uc li Mateoe, xchi'uc li otro jun
Jacoboe li screm Alfeoe, xchi'uc li Simone ti ochem to'ox ta
partido jzeloteetique, xchi'uc li Judas yits'in Jacoboe.
14 Tey la tsobol o scotolic, co'ol la isc'oponic Riox jujun
c'ac'al. Tey la xchi'uquic jayvo' antsetic. Tey la xchi'uquic
noxtoc ti María sme' Jesuse, xchi'uc yits'intac ti Jesuse.
15 Ti c'alal tey tsobolic uc ti yane ti yich'ojic ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristo uque, ja'o la isva'an sba ta o'lol li Pedroe.
Oy nan ciento veinteuc ti tey tsobolique.
16 —Jchi'iltactic, viniquetic, antsetic, ic'ot onox ti c'usi
ts'ibabil ta sc'op Riox ti ta más vo'nee ti c'alal ich'amunbat ye
yu'un Ch'ul Espíritu ti Davide. Ja' iyal ti c'usi ispas xa ti Judase,
ja' ti iyic' ech'el ti much'utic ixchuquic ti Jesuse.
17 Ti Judase co'ol to'ox yajchanc'opoticotic ti Jesuse. Ti ta
alele, chal a'yuc uc ti c'usi iyal ti Jesuse —xi la li Pedroe.
18 Ti Judase itojat la ti iyac' entrucal ti Jesuse. Ts'acal to ba
la sutes ti stojole, ismanic o la osil. Ti Judase ba la sjoc'an
sba chamuc yo' bu ti osil ismanique. Ja' no'ox la ti muc tey
joc'ol icom chac c'u cha'al isnope. Ip'aj la, ts'ucul la ic'ot. Toj
la loq'uel sbiquil.
19 Iya'iic la ti much'utic tey nacal ta Jerusalene, Acéldama la
isbiin ti osile. Li Aceldamae "Ch'ich' Lum", xi smelol.
20 Iyal la noxtoc li Pedroe:
—Ts'ibabil onox ta svunal jq'uevujtic:
Mu me much'u xba nacluc teyo'e,
xi ts'ibabil. Ts'ibabil noxtoc ti yan o much'u chich' li yabtel
Judase.
21-22 'Yech'o un persa ta jt'ujbetic sq'uexol. Ja' ta jt'ujtic
junuc li much'utic li' onox jchi'uctique, ti scotol c'ac'al co'ol
ijchi'inticotic ta xanvil ti Cajvaltic Jesuse, yo' co'ol xcalticotic
ti icha'cuxi ti Jesuse. Ja' ta jt'ujtic junuc li much'utic co'ol
iquilticotic i'ac'bat yich' vo' yu'un Juan ti Jesuse c'alal to ti ibat
ta vinajele —xi la li Pedroe.
23 Ist'ujic la cha'vo'. Ti june José Barsabás la sbi. Justo la sbi
noxtoc. Ti june Matías la sbi.
24-25 Ti c'alal laj st'ujique, isc'oponic la Riox.
—Cajval, vo'ot avilojbe yo'on li crixchanoetique. Li cha'vo'
li'i ac'o quilticotic much'u junucal ti at'ujoje, yu'un ta x'och ta
avaj'apoxtol uc. Ja' ta x'och ta sq'uexol ti Judase. Ti Judase

ich'ay yu'un isa' smul, yech'o ti ba yich' castico ta sbatel osile
—xiic la ti c'alal isc'oponic Rioxe.
26 Lic la tajinicuc li apoxtoletique, ja' la isq'uelic o much'u
junucal ta xcom. Ja' la icom yu'unic ti Matíase. Yech'o un
ipasic ta lajchavo' noxtoc li apoxtoletique.

2

Ja' li' yaloj ti ital ti Ch'ul Espíritue

1 Ta q'uin Pentecostese tey la tsobolic ta jun na li lajchavo'e,
xchi'uc ti yane ti xch'unojic li sc'op Riox uque.
2 Iya'iic la ti oy c'usi tsots ibac' ta vinajele. Co'ol la xchi'uc
ic' ti tsots xjumumete. Iya'iic la scotolic ti bu chotajtique.
3 Co'ol la xchi'uc lebc'oc' iyilic, ic'ot la ta sjolic jujun.
4 Tal la chi'inaticuc scotolic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ja'o la
ic'opojic ta yantic c'op, ja' la ti c'usi c'opal iyulesbat ta sjolic
yu'un ti Ch'ul Espíritue.
5 Tey la talemic ta Jerusalén uc ti jurioetique ti stanioj sbaic
ech'el ta yantic balamile, ja'ic la ti much'utic yich'ojic ta muc'
ti Rioxe.
6 Ti c'alal iya'iic ti c'usi xjumumete, ora la istsob sba sco-
tolic. Iya'iic la ti naca ta sc'op stuquic ic'oponatique, xch'ayet
xa la yo'onic tajmec.
7 —Li much'utic li' ta xc'opoje, ¿mi ma'uc jchi'iltactic ti
liquemic tal ta estado Galileae?
8 ¿C'u cha'al ti sna'ic li jc'optique? ¿C'uxi ixchanic?
9 Yu'un ep ta tos jc'optic ti li' talemotic ta q'uine. Lique-
motic tal jlom ta Partia, jlom ta Media, jlom ta Elám, jlom ta
Mesopotamia, jlom li' ta estado Judeae, jlom ta Capadocia,
jlom ta Ponto, jlom ta Asia.
10 Jlom liquemotic tal ta Frigia, jlom ta Panfilia, jlom ta
Egipto, jlom ta Africa ta sjelavel jteclum Cirenee. Talem jlom
jromaetic ti ja' yech xch'unojic chac c'u cha'al jch'unojtique.
Talem jlom jchi'iltactic ti tey nacal ta Romae.
11 Jlom liquemic tal ta Creta, jlom ta Arabia. Pero jcotoltic
xca'i ta jc'optic li c'usitic ach' to ispas ti Rioxe —xut la sbaic.
12 Xch'ayet xa la yo'on scotolic, mu la sna'ic c'u yu'un ti
x'elan ic'ote.
—¿C'usi smelol xana'ic? —xut la sbaic.
13 Ti jlome ilabanvanic la:
—Yu'un nan ta xyacubic —xiic la.

Ja' li' yaloj ti oxmil j'israeletic ixch'un sc'op Riox ti c'alal ic'opoj ti Pedroe

14 Li Pedroe isva'an la sba xchi'uc ti buluchvo' xchi'iltaque.
Tsots la ic'opoj.

—Jchi'iltactic, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta estado Judeae
xchi'uc vo'oxuc ti li' talemoxuc ta Jerusalene, a'yic me li c'usi
ta xcale.
15 Muc bu chiyacuboticotic chac c'u cha'al chavalique yu'un
baluneb to ora.
16 Li c'usi chavilique, ja' ic'ot xa ti c'usi iyal ti Joel yaj'alc'op
Riox ti ta vo'nee.
Ja' yech liyalbe ti Rioxe, xi ti Joele.
17 Ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ep crixchanoetic ta
sjunlej balamil ta xcac'beic xchi'in Ch'ul Espíritu ti
junon jchi'uque.
Ti amomique ja'o chlic yalic ti c'usi caloje, ac'u mi crem, ac'u
mi tseb.
Ti bu sva'lej xa scremique chcac'be yil li c'usi leque.
Ti moletique oy c'usi chcac'be yil ta svayichic.
18 Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mi vinic, mi ants,
chcac'be xchi'in Ch'ul Espíritu ti junon jchi'uque.
Chlic yalic a'yuc ti c'usi chcalbee.
19 Chcac' ta vinajel, chcac' ta balamil ti c'usi xi'el sbae; ch'ich',
xchi'uc c'oc', xchi'uc ch'ayil.
Ta xi'ic o ti crixchanoetique.
20 Ta x'ic'ub yu'un ta xmac sat li c'ac'ale.
Li jch'ulme'tique ta stsajub chac c'u cha'al ch'ich'.
Ja' yech ta xc'ot ti c'alal po'ot xa'ox xcalbe bu chbat ta sbatel
osil li crixchanoetique.
Ja'o xa chvinaj ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile,
xchi'uc ti much'utic ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osile.
21 Scotol ti much'utic tsc'an chcuxiic ta sbatel osile, chcac'
cuxlicuc,
xi ti Rioxe, xi onox ti Joele.
22 'Jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chcale. Vo'otic li
j'israelotique, ac'u jyules ta joltic ti ep ta ech'el iyac' iluc
slequilal syu'elal ti Jesus Nazarete. Iquiltic c'u x'elan ispas.
Xch'ayet xa co'ontic. Ta melel ti ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe,
yu'un naca ta syu'el Riox ispas.
23 I'aq'ue entrucal yu'un onox yech snopoj ti Rioxe. Vo'oxuc
atsaquic, avac'beic smil ta cruz ti much'utic mu xich' ta muc'
ti Rioxe.
24 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal yu'un mu onox
bu ta xcham o.
25 Ti David ti ta vo'nee ja' yech iyalbe ti Rioxe:
Achi'inojon sjil c'ac'al.
Li'ot ta jpat ta jxocone, yech'o ti mu xixi'e.
26 Yech'o un sjunul co'on ta xcalbe jchi'iltac ti quiloj
chac'uxubinone.
Ti c'alal xichame, jna'oj ti chacha'cuxesone.
27 Muc bu chicham o.

Muc bu ta xc'a' jpat jxocon, vo'on lach'amalone.
28 Avalbon xa ti chicuxi ta sbatel osile.
Jun co'on ta sbatel osil ti c'alal xc'ot jchi'inote,
xi ti c'alal isc'opon Riox ti Davide.

29 'Jchi'iltactic, jna'ojtic ti mu sc'oplaluc stuc ti iyale. Ti Davide icham, ismuquic. Jna'ojtic ti bu mucbile.
30 Ti c'usi iyal ti c'alal isc'opon Riox ti Davide, ja' sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse yu'un ja' yech isc'opon Stot ti Cajvaltic Jesuse. Ti Davide ich'amunbat no'ox ye, yu'un ja' yaj'alc'op Riox. I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti jun smom ta xcom ta sq'uexole ti ja' chispasotic ta mantal, vo'otic li juriootique.
31 Yech'o ti iyal ti ta xcha'cuxi ti Cristoe, ti muc bu ta xcham oe, ti muc bu ta xc'a' li spat xocone. Ja' ic'ot ti c'usi iyale.
32 Riox ixcha'cuxes ti Jesuse. Vo'oticotic iquilticotic.
33 Ta syu'el Riox i'iq'ue muyel ta vinajel ti Jesuse. Lavie tey xa chotol ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Albil onox yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele ti ta stac tal ti Ch'ul Espíritue. Yech'o un tal xa xchi'inoticotic. Avilic, ava'iic xa uc.
34-35 Ti Davide muc xbat ta vinajel xchi'uc spat xocon, pero ja' yech iyal:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae",
x'utat, xi ti Davide.
36 'Ac'u jyules ta joltic jcotoltic, vo'otic li j'israelotique, ti Jesús avaq'uic ta milel ta cruze, ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantale, ti tstoj jmultic jcotoltique —xi la li Pedroe.
37 Ti c'alal iya'iic ti xchi'iltac ta jurioale ti c'usi iyal li Pedroe, iyat la yo'onic tajmec yu'un li smulique.
—Jchi'iltactic, ¿c'usi tsc'an ta jpasticotic? —x'utat la li Pedroe xchi'uc li xchi'iltac ta apoxtolale.
38 —Ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic vo' ta scuenta ti Jesucristoe yo' xayac'beic o pertonal yu'un amulic ti Rioxe, yo' xtal xchi'inoxuc o ti Ch'ul Espíritue.
39 Ti Rioxe yaloj onox ti chac'be xchi'in Ch'ul Espíritu ti much'utic ta xch'un iq'uel yu'un ti Rioxe. Xu' chaxchi'inic uc. Xu' xchi'inatic li jch'amaltic uque. Xu' xchi'inatic li much'utic ma'uc jchi'iltique mi ta xch'unic iq'uel yu'un ti Rioxe —xi la li Pedroe.
40 Li Pedroe ep to la c'usi iyal. Ti slajeb xa ti c'usi iyale —Ich'ic ta muc' ti Rioxe yo' mu xa'ochic o ta c'oq'ue chac c'u cha'al ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil li much'utic mu xich' ta muq'ue —xi la.

41 Ti jayvo' ixch'un c'usi iyal ti Pedroe iyich'ic la vo'. Ta jun
no'ox c'ac'ale ixch'unic la oxmil xchi'iltac. Ja' la yech ip'ol ti
much'utic chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
42 Sjunul la yo'on ixch'unic ti c'usi i'albatic yu'un li apoxto-
letique. Co'ol la sjolic scotolic. Ixchi'in la sbaic ta sc'oponel
Riox. Sjunul la yo'on ispasic chac c'u cha'al iyac' iluc ti
Cajvaltic Jesuse ti c'alal i'ac'bat sve'ic pane, ti i'ac'bat yuch'ic
ya'lel uva li lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti co'olco'ol iscolta sbaic ti jayvo' ixch'unic li sc'op Rioxe

43 Li apoxtoletique ep la ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal
syu'elal Riox yu'un la tey xchi'uquic. Xch'ayet xa o la yo'onic
scotol li crixchanoetique.
44 Ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe, co'olco'ol la iscolta
sbaic, ixch'acbe la sbaic ti c'usitic oy yu'unique.
45 Ti c'alal iyilic ti ch'abal c'usuc yu'un ti yantique, ixchon
la yosilic jlom, ixchon la c'usuc yu'unic jlom. Ti stojole ja' la
iyac'beic ti much'utic ch'abal c'usuc yu'une.
46 Scotol la c'ac'al istsob sbaic ta ti' muc'ta templo ta
Jerusalén. Isve'ic la pan ta snaic, iyuch'ic la ya'lel uva yu'un
sna'ojic ti ja' icham ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse. Co'ol la
ive'ic, xmuyubajic xa la scotolic. Lec la iyil sbaic tajmec.
47 —Coliyalbotic Riox ti istoj li jmultique —xiic la.
Lec la i'ileic yu'un sjunlej jteclum. Ti Cajvaltic Jesucristoe
ip'ol la yu'un jujun c'ac'al ti much'utic ixch'unic ti tojbil
smulique.

3

*Ja' li' yaloj ti ilecub yoc jun coxo ti tey chotol ta sti' scorral-
tonal muc'ta temploe*

1 Li Pedroe xchi'uc li Juane ba la sc'oponic Riox ta ti' muc'ta
templo. Ta oxib la ora xmal ibatic, yu'un ja'o yora ta sc'oponic
Riox scotol ti xchi'ilique.
2 Tey la chotol ista jun xchi'ilic, coxo la ayanem. Scotol la
c'ac'al chcuche ech'el, tey la chc'ot xchotanel ta sti' scorral-
tonal muc'ta templo yo' "Leclec Sba" xi sbie. Tey to'ox la ta
sc'an limoxna ti coxoe.
3 Ti c'alal iyil ti ta x'ochic ta yut corralton li Pedroe xchi'uc
li Juane, ic'anbatic la limoxna.
4 Li Pedroe xchi'uc li Juane isq'uelbeic la sat ti coxoe.
—Q'ueloticotic —xut la li Pedroe.
5 Ti coxoe iq'uelvan la. Ismala la mi oy c'usi ta x'ac'bat.
6 —Ch'abal jtaq'uin pero oy c'usi chacac'be. Ja' ta syu'el ti
Jesucristo Nazarete chacalbe, va'lan, xanavan —xut la coxo li
Pedroe.

7 Li Pedroe istsacbe la sbats'ic'ob ti coxoe, isnit la liquel. Ora
la itsatsub xchibal yoc.
8 Ip'it la, va'al la ic'ot, lic la xanavuc. Ichi'ineic la ochel ta
yut scorraltonal templo li Pedroe xchi'uc li Juane. Juliquel la
chanav, juliquel la chp'itomaj ochel, xmuyubaj xa la tajmec.
—Coliyal Cajvaltic ti lecon xae —xi la.
9 Ep la crixchanoetic iyil ti chanav xa ti coxoe, ti "coliyal
Riox", xie.
10 Iyojtiquinic la ti ja' ti jc'anlimoxna to'oxe ti tey xchotet ta
sti' scorraltonal templo yo' "Leclec Sba" xi sbie. Xch'ayet xa la
yo'onic ti c'alal iyilic ti lec xa ti coxoe.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta scorirolal muc'ta templo ti Pedroe

11 Tey ta scorirolal muc'ta templo yo' Salomón sbie, tey la
isva'an sbaic li Pedroe xchi'uc li Juane. Tey la xchi'uquic
ti coxo to'oxe yu'un la mu x'ictavan. Ti crixchanoetique
xch'ayet xa la yo'onic ti lec xae. Istsob la sbaic tal scotolic.
12 Li Pedroe c'alal iyil ti istsob sba tal ti crixchanoetique,
—Jchi'iltactic, ¿c'u yu'un ti xch'ayet avo'onique? ¿C'u yu'un
ti chaq'ueloticotic tajmeque? Mu me xavalic ti ta jyu'el jtucti-
cotique, ti ta slequil co'on jtucticotic ti chanav xa li vinique.
13 Ti Riox yich'ojic ta muc' ti jmuc'tatotic ti ta más vo'nee, ja'
ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove, iyac' iluc ti oy
syu'el ti Xch'amale, ja' ti Jesuse, ti avac'beic entrucal Pilatoe.
Ti c'alal ta ox scolta li Pilatoe, li vo'oxuque muc xac'anic ti ta
xcole.
14 Ja' muc xac'anic ti ja' ta xcol ti much'u ch'abal smule, ti
lec yo'one. Ja' ac'anbeic scolel ti jmilvaneje.
15 Ja' avaq'uic ta milel ti much'u chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osile. Pero icha'cuxesat yu'un ti Rioxe. Li c'usi ta xcaltico-
tique, yech, yu'un iquilticotic.
16 Jch'unojticotic ti oy syu'el ti Jesuse. Ja' ta syu'el ti
lec xa li vinique ti li' chavilique ti xavojtiquinique. Yu'un
ijch'unticotic ti oy syu'el ti Jesuse, yech'o ti lec xae.
17 'Jchi'iltactic, jna'oj ti muc xul ta ajolic ti ja' ti Jesuse ti
much'u sc'oplal ta stac tal ti Rioxe, yech'o ti avaq'uic ta milele.
Ja' no'ox yech muc xul ta sjolic li cajmeltsanejc'optic uque.
18 Yu'un ja' ic'ot ti c'usi yaloj ti Rioxe ti c'alal ixch'amunbe ye
ti yaj'alc'optac ti ta más vo'nee. Iyalic onox ti persa ta xcham
ti Cristoe ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantale.
19-20 Yech'o un ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic ta
muc' ti Rioxe yo' xayac'beic o pertonal yu'un lamulique, yo'
jun o avo'onique, yo' stac o tal noxtoc ti Jesuse ti ja' st'ujoj Riox
chispasotic ta mantale.

21 Ti Jesucristoe tey xa ta vinajel. Ja'to ta xtal ti c'alal sta yora
ta slecubtas balamil ti Rioxe chac c'u cha'al iyal ti yaj'alc'optac
ti ta más vo'nee.
22 Ti Moisese ja' yech iyalbe ti vo'ne moletique: “Ti Rioxe ta
to xast'ujbeic jun j'alc'op ta ts'acal. Jchi'iltic ta st'uj chac c'u
cha'al li vo'one. Xach'unbeic me ti c'usi chayalbeique.
23 Ti much'utic mu xch'une mu stac' chba xchi'inic ta sbatel
osil ti Rioxe”, xi ti Moisese.
24 ’Iyal ti Samuel uque, ti yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee, ti ta
xtal onox ti much'u st'ujoj ti Rioxe chac c'u cha'al ic'ot xae. Ja'
onox yech iyal ti yan yaj'alc'optac Riox ti ts'acal to laj taluque.
25 Vo'otic jc'oplaltic ti ja' yech i'albatic yu'un Riox ti vo'ne
moletique: “Ti amome ja' ta sta o bentisyon ti jaylajuntos
crixchanoetic ta sba balamile”, x'utat onox yu'un Riox ti
Abraame.
26 Ti Rioxe ba'yi listacbotic tal ti Xch'amale, yu'un tal
scoltaotic yo' xquictatic o ta jujuntal spasel li c'usitic chopole
—xut la xchi'iltac li Pedroe.

4

Ja' li' yaloj ti itsaqueic yu'un jmeltsanejc'opetic ti Pedroe xchi'uc ti Juane

1 Ti c'alal yolel la chlo'ilaj xchi'uc crixchanoetic li Pedroe
xchi'uc li Juane, tey la ic'ot jayvo' paleetic xchi'uc ti totil
jchabiejtemploe. Tey la ic'ot jayvo' jsaduceoetic uc.
2 Capemic la c'otel. Ja' la capemic o ti ta xchanubtasvanic
li Pedroe xchi'uc li Juane. Yu'un la iyalic ti ta xcha'cuxi
ánimaetic chac c'u cha'al icha'cuxi ti Jesuse.
3 Ja' la itsaqueic o, itiq'ueic la ta chuquel. Ti jchucvane-
jetique isnopic la ti ta yoc'omal to ta smeltsanbeic sc'oplale,
yu'un la malem xa'ox c'ac'al ti c'alal itsaqueique.
4 Pero ep la ixch'unic sc'op Riox ti iyal li Pedroe xchi'uc li
Juane. Oy xa la vo'mil viniquetic xchi'uc ti much'utic ba'yi
xch'unojique.
5 Ta yoc'omal istsob la sbaic ta Jerusalén ti
jmeltsanejc'opetic yu'un li j'israeletique. Ja'ic la jlom ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
6 Tey la ic'ot ti Anas uque, ti loq'uem totil palee, xchi'uc la
ti Caifase. Xchi'uc la yan cha'vo' pale. Ti june Juan la sbi; ti
june Alejandro la sbi. Tey la ic'otic uc scotol xchi'ilic ti totil
paleetique.
7 Ti c'alal tsobolic xa'ox lae, ja'o la iloq'uesatic ta chuquel li
Pedroe xchi'uc li Juane. Iva'anatic la ta o'lol.
—¿Much'u layalbeic, much'u ta syu'el ti x'elan chapasique?
—x'utatic la.

8 Li Pedroe ip'ijubtasat la, itsatsubtasbat la yo'on yu'un ti
Ch'ul Espíritue.
—Jtotic moletic, jmeltsanejc'opetic.
9-10 Ti chajac'boticotic c'uxi ilecub yoc cu'unticotic li
vinique, chcal ava'iic. Vo'otic li j'israelotique, ac'u jyules ta
joltic ti ja' ta syu'el ti Jesucristo Nazarete ti ilecub yoc li vinic
li'i. Ja' ti much'u avaq'uic ta milel ta cruze. Pero icha'cuxesat
yu'un ti Rioxe.
11 Li vo'oxuque ja' achi'ilic li alvaniletique ti isp'ajic li ton ti
ist'uj li yajval nae ti ja' ta xac' ta xchiquin snae. Ja' yechoxuc
yu'un ap'ajic ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesuse, pero lavie
i'ac'bat xa tsots yabtel yu'un ti Rioxe.
12 Yu'un ja' no'ox chispojotic yo' mu xi'ochotic o ta c'oq'ue.
Muc much'u yan albil sc'oplal ti chispojotique, ja' no'ox ti
Jesucristoe —xut la jmeltsanejc'opetic li Pedroe.
13 C'alal iyil ti jmeltsanejc'opetique ti mu xi'ic li Pedroe
xchi'uc li Juane, xch'ayet xa la yo'onic yu'un la sna'ojic ti muc
bu ichanubtasatic ta smantal Rioxe, ti ch'abal yabtelique.
Iyul la ta sjolic ti ixchi'inic to'ox ti Jesuse.
14 Li Pedroe xchi'uc li Juane, ti tey la xchi'uquic ti coxo
to'oxe, yech'o la ti mu xu' chnopbat smulic yu'un ti jmelt-
sanejc'opetique.
15 Yech'o un itaqueic la loq'uel jliquel ta pana. Ti jmelt-
sanejc'opetique isnopic la c'usi ta xcha'leic li Pedroe xchi'uc
li Juane.
16 —¿C'usi ta jcha'letic xana'ic li viniquetique? Yu'un
iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox, yu'un ilecub yoc li
vinique. Iya'i xa scotol li much'utic li' nacajtic ta Jerusalene.
Mu xu' xcaltic ti mu yechuque.
17 Yo' mu xa xalic o a'yuc ta sjunlej li jlumaltique, tsots ac'u
calbetic ti mu xa ya'uc yalbeic sc'oplal ti Jesuse —xut la sbaic
ti jmeltsanejc'opetique.
18 Ti c'alal laj snopique, i'iq'ueic la ochel xcha'va'alic. Tsots
la i'albatic ti mu xa la ya'uc yalbeic sc'oplal ti Jesuse, ti mu xa
la ya'uc chanubtasvanicuc oe.
19 —Alic c'usi jtosucal ti persa ta jch'unticotique. ¿Mi ja' ta
jch'unticotic li c'usi chavalique, o mi ja' ta jch'unticotic c'usi
yaloj ti Rioxe?
20 Yu'un persa chcalticotic ti c'usitic quilojticotique xchi'uc
ti c'usitic ca'yojticotique —xiic la li Pedroe xchi'uc li Juane.
21 Ti jmeltsanejc'opetique iyalic la noxtoc ti mu xa ya'uc
yalbeic sc'oplal ti Jesuse, ja'o la icoltaatic. Ta ox la x'ac'batic
castico pero muc la x'ac'batic, yu'un la xi'em chaq'uic castico
ti jmeltsanejc'opetique. Yu'un la scotol xchi'iltac "coliyal
Riox" xiic ti iyilic ilecub yoc ti vinique.

22 Ti vinic ti ilecub yoc ta slequilal syu'elal ti Rioxe, oy xa la más ta cha'vinic sjabilal.

Ja' li' yaloj ti isc'oponic Riox yo' stsatsub o yo'onique

23 Ti c'alal icolic ech'el li Pedroe xchi'uc li Juane, c'ot la yalbeic xchi'ilic ta apoxtolal ti c'usitic i'albatic yu'un ti paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique.

24 Ti c'alal iya'iique, isc'oponic la Cajvaltic scotolic:

—Cajval, vo'ot acuentainoj scotol. Atuc no'ox Rioxot. Vo'ot apas vinajel balamil, xchi'uc mar, xchi'uc scotol li c'usitic oye.

25 Vo'ot ach'amunbe ye ti avaj'alc'op David ti ta más vo'nee ti ja' yech iyale, ti ja' yech ists'ibae:

Yech no'ox ti ta to stoy sbaic ta ts'acal ti much'utic ma'uc jchi'iltic ta israelale.

Yech no'ox ti c'usitic ta to snopic ti jchi'iltactic uque.

26 Ti yajpasvanejic ta mantale xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique,

co'ol to ta scrontainic ti Rioxe xchi'uc ti much'u st'ujoj Riox ta spasvan ta mantale,

xi onox.

27 'Ja' yech ic'ot yu'un li' istsob sbaic ta Jerusalén li Erodese, xchi'uc li Poncio Pilatoe, xchi'uc li much'utic ma'uc jchi'ilticotique, xchi'uc li jchi'ilticotic ta israelale. Co'ol isnopic ti ismilic ti ach'amale, ja' ti Jesuse, ti ch'abal smule, ti ja' at'ujoj chispasoticotic ta mantale.

28 Ja' yech ixcha'leic chac c'u cha'al anopoj onoxe yu'un ja' yech ac'an.

29 Cajval, lavie yo'onicuc spajesoticotic, vo'oticotic ti chitunoticotic avu'une. Tsatsubtaso co'onticotic, mu me xquicta o jbaticotic ta yalel a'yuc ti c'usi avaloje.

30 Ac'o iluc ayu'el, ac'u quet'esticotic chamel. Ac'o cac'ticotic iluc yan señailtac yu'un ti quich'ojticotic ta muc' lach'amale —xiic la ti c'alal isc'oponic Cajvaltique.

31 Ti c'alal laj sc'oponic ti Cajvaltique, xvuyvon xa la iya'iic scotolic ti na yo' bu tsobolique. Itsatsubtasbat la yo'onic scotolic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Muc la xicta sbaic, jamal la iyalic a'yuc ti c'usi yaloj ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti co'ol yu'unic ti c'usuc yu'unique

32 Ti jaymil xch'unojique co'ol la sjolic scotolic. Ti much'utic oy la c'usuc yu'une muc xalic ti yu'un stuquique, co'ol la yu'unic.

33 Li apoxtoletique iyalic la ti c'u x'elan iyilic ti c'alal cha'cuxiem xa'ox ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o la ti más ixch'unic o ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.

—Yech ti cha'cuxieme —xiic xa la scotolic.

34 Yech'o un mu xa la much'u abol sba, yu'un ti much'utic oy
yosile, xchi'uc ti much'utic oy snae, ixchonic la ti c'alal ch'abal
xa c'usuc yu'un ti xchi'ilique. Iyich'beic la tal stojol ti c'usi
ixchonique.
35 Ja' la i'ac'batic li apoxtoletique. Li apoxtoletique ja' xa la
iyac'beic ti much'utic ch'abal c'usuc yu'une.
36 Tey la jun vinic, José la sbi. Bernabé la i'ac'bat sbi yu'un li
apoxtoletique. Li Bernabee "ja' ta spat co'ontic", xi la smelol.
Ta Chipre la liquem tal. Leví la sbi ti smuc'tatot ti ta más
vo'nee.
37 Ti Bernabee oy la yosil, ixchon la. Ti stojole ja' la i'ac'batic
li apoxtoletique.

5

Ja' li' yaloj ti isnop c'op xchi'uc yajnil ti Ananíase

1 Oy la jun vinic, Ananías la sbi. Safira la sbi ti yajnile.
Ixchon la jset' yosilic uc.
2 Pero co'ol la isnopic xchi'uc ti yajnile ti mu ts'acluc chac'
ti stojol yosilique. Yech'o la ti muc xich' ech'el scotole ti c'alal
ba ac'baticuc li apoxtoletique.
3 —Ananías, ¿C'u yu'un ti ach'unbe smantal ti Satanase ti mu
ts'acluc avac' li stojol avosilique? Avaloj nan ti xu' chalo'lo ti
Ch'ul Espíritue.
4 Li osile ja' avu'un, mu persauc achon ti yechuque. Ti
c'alal achone, atuc anop ti chavac' tunuc li stojole. ¿C'u yu'un
ach'acbe li stojole? Ma'uc crixchano ti anopbe c'ope; ja'
anopbe c'op ti Cajvaltique —x'utat la yu'un li Pedroe.
5 Ti c'alal iya'i yech ti Ananíase, iyal la ta lum, toj la loq'uel
xch'ulel. Ixi'ic la tajmec scotol ti much'utic iya'i ti icham xae.
6 Tey la jayvo' sva'lej cremotic, isvolic la ta saquil poc' ti
ánimae, ba la smuquic.
7 I'ech' la oxibuc ora, ja'o la i'och tal ti yajnil uque, ja' ti
Safirae. Mu la sna' mi chamem xa ti smalale.
8 —Albon mi yech yepal li stojol avosilic ti achonique
—x'utat la yu'un li Pedroe.
—Yecha'a —xi la ti ants uque.
9 —¿C'u yu'un ti co'ol anopic xchi'uc ti amalale ti chatoy
abaic ta stojol ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltique?
Li' xa xtal ta pana li much'utic ay smuc ti amalale. Ja' no'ox
yech chba smuquelot uc —xut la li Pedroe.
10 Ti c'alal iya'i yech ti antse, iyal la ta lum, toj la loq'uel
xch'ulel uc. Ti c'alal i'och ti cremotique, chamem xa'ox la
c'ot staic ti antse, ba la smuquic. Jun la smuquenal xchi'uc
ti smalale.
11 Ixi'ic la tajmec scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe
xchi'uc la ti much'utic iya'i ti x'elan ichamique.

Ja' li' yaloj ti ep ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox ti apoxtoletique

12 Li apoxtoletique ep la ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal
syu'elal Riox tey ta Jerusalene. Scotol la c'ac'al tey ta stsob
sbaic ta scorirolal muc'ta templo yo' Salomón sbie.
13 Ti yan xchi'ilique lec la iyilic ti c'usitic ispas li apoxtole-
tique pero ta la xi'ic ti ta stsob sba xchi'uquique.
14 Jujun la c'ac'al ip'ol ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe. Ep
la viniquetic ixch'unic, ep la antsetic.
15 Ti much'utic ipe isloq'uesic la tal ta caya xchi'uc stemic,
xchi'uc spopic, yo' bu ch-ech' li Pedroe.
—Ac'u mi mu xpaj, ac'u mi snac'obaluc no'ox chc'ot ta sba
li jchameletique, ta onox x'ech' o li chamele —xiic la.
16 Ti much'utic tey nacajtic ta yantic jteclum ta ts'el Jerusa-
lene, ep la tey ic'otic uc. Iyiq'uic la ech'el yajchamelic
uc xchi'uc la ti much'utic ta x'ilbajinatic yu'un ti pucujetic
ochem ta yo'onique. Lec la icom scotolic.

Ja' li' yaloj ti i'ochic ta chuquel ti apoxtoletique

17 Pero ti totil palee xchi'uc ti much'utic tey xchi'uquic ti
co'ol jsaduceoetique, iyit'ixanic la ti c'alal iyilic ti ja' ich'bilic
ta muc' li apoxtoletique.
18 Itsaqueic la, i'iq'ueic la ech'el ta cavilto, itiq'ueic la ta
chuquel.
19 Pero ta ac'ubaltique ital la jun anjel ta vinajel, ja' la isjam
ti ti' chuclebale, iloq'uesatic la.
20 —Batanic ta ti' muc'ta templo, ba albeic lachi'ilique ti
xu' ch-ac'batic scuxlejalic ta sbatel osil yu'un ti Jesucristoe
—x'utatic la yu'un ti anjele.
21 C'alal isacub ti osile, tey la ba chanubtasvanicuc ta ti'
muc'ta templo chac c'u cha'al i'albatique.
Ti totil palee xchi'uc ti jsaduceoetique istsobic la scotol
ti jmeltsanejc'opetic yu'un li j'israeletique. Ti c'alal stsoboj
xa'ox la sbaique, ja'o la istaquic ech'el jayvo' jchabiejtemplo
ta chuclebal, ba la sloq'ueselic tal li apoxtoletique. Ti yalo-
jique, tey to la chucajtic.
22 Ti c'alal ic'otic ta chuclebal ti jchabiejtemploe, mu xa
la bu tey istaic li jchuqueletique. Isutic la tal yo' bu ti
jmeltsanejc'opetique.
23 —Lec macal ijtaticotic li ti' chuclebale. Tey va'ajtic noxtoc
li solteroetique. Ti c'alal ijamticotique, mu xa much'u tey
—xiic la c'otel ti jchabiejtemploe.
24 Ti c'alal iya'iic ti totil paleetique xchi'uc ti totil jcha-
biejtemploe —¿C'u to xi ta xpaj cu'untic? —xut la sbaic.
25 —Li viniquetic atiq'uic ta chuquele tey xa ta xchanubtas-
vanic ta ti' muc'ta templo —xi la c'otel jun vinic.

26 C'alal iya'i ti totil jchabiejtemploe xchi'uc ti xchi'iltaque,
ora la ba yiq'uelic tal li apoxtoletique. Tuc' la i'iq'ueic tal,
muc la xmajeic tal ta be, yu'un la ixi'ic ti jchabiejtemploe mi
x'ac'batic ton yu'un ti crixchanoetique.
27 Ti c'alal c'ot sva'anelic ta stojol ti jmeltsanejc'opetique
28 —Tsots lacalbeic ti mu xa xavalbeic sc'oplal ti Jesuse.
Pero lavi noxtoque iya'iic xa ta sjunlej Jerusalén. Vo'oticotic
jcuchojticotic avu'unic ti imile ti vinic chavalique —x'utatic
la yu'un ti totil palee.
29 Itac'avic la xchi'uc xchi'iltac li Pedroe:
—Persa ja' ta jch'unticotic c'usi yaloj ti Rioxe, ma'uc ta
jch'unticotic c'usi chal li crixchanoetique.
30 Ti Riox yich'ojic ta muc' ti vo'ne moletique, ja' ix-
cha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja' ti much'u
avaq'uic ta milel ta cruze.
31 Ti Rioxe iyac' xa ta ich'el ta muc' ti Jesuse, tey xa chotol
ta sbats'ic'ob. Ja' xa ta spas mantal. Ja' istoj jmultic. Ja' chis-
coltaotic ta yictael li c'usitic chopole, chiyac'botic pertonal
yu'un li jmultique, vo'otic li j'israelotique.
32 Vo'oticotic rexticooticotic ti ac'bil yabtel yu'un Riox ti
Jesuse. Ja' rextico ti Ch'ul Espíritu uque. Yu'un i'ac'bat xa
xchi'inic yu'un ti Rioxe ti much'utic yich'ojic xa ta muc' ti
Cajvaltic Jesuse —xiic la.
33 Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'avique, icapic la tajmec ti
jmeltsanejc'opetique, jutuc xa la muc xmilvanic.
34 Ja'o la iva'i ta ora jun vinic, ochem la ta fariseoal, jmelt-
sanejc'op la uc, Gamaliel la sbi. Ja' la jun ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Ich'bil la ta muc'
tajmec yu'un scotol xchi'iltac ta israelal. Ja' la iyal ti ac'u
loq'uicuc jliqueluc li apoxtoletique.
35 Ti c'alal iloq'uique —Jchi'iltactic, vo'otic li j'israelotique,
ac'u jnoptic lec ti c'usi ta jcha'letic li jchi'iltactique.
36 Yuleso ta ajolic c'u x'elan ti Téudas ti ta vo'nee. Isnop ti
xu' ta spojbe yabtel ti jyu'ele. Istsob chanib cien svinic, pero
imile. Ti c'alal ilaje, ixch'aculan sba scotol ti svinique, tey xa
ilaj o c'op.
37 Ts'acal to isliques c'op noxtoc jun vinic, Judas sbi. Tey
liquem tal ta Galilea. Ja'o yora isloq'ues mantal ti jyu'ele ti
ac'u stsac sbiic li crixchanoetique, ja' chac c'u cha'al li censoe.
Ep ixch'unic c'usi iyal ti Judase, pero imile noxtoc. Ti c'alal
ilaje, ixch'aculan sba scotol ti svinique.
38 Yech'o un chacalbeic, mu me ya'uc quilbajintic li
jchi'iltactique. Ac'u spasic ti c'usi chal yo'onique. Mi crix-
chano sliquesoj li c'usi chalique xchi'uc li c'usitic tspasique,
ta onox xch'ay.

39 Pero mi Riox sliquesoje, mu onox xch'ay. Yech'o un
jnoptic me lec, yic'al me ja' ta jcrontaintic ti Rioxe —xut la
xchi'iltac ta meltsanejc'op ti Gamaliele.
40 Ixch'un la scotolic ti c'usi iyal ti Gamaliele. Ti c'alal laj
yal yeche, ja'o la i'iq'ueic ochel li apoxtoletique. I'ac'batic
la arsial. Tsots la i'albatic ti mu xa ya'uc yalbeic sc'oplal ti
Jesuse. Ti c'alal ilaje, icoltaatic la.
41 Ti c'alal iloq'uic tal yo' bu ti jmeltsanejc'opetique,
xmuyubajic xa la tajmec ti yech isc'an Riox ti ja' abol o sbaic
ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
42 Muc la xicta o sbaic ta yalbel sc'oplal ti Jesucristoe.
Scotol la c'ac'al ichanubtasvanic ta ti' muc'ta templo xchi'uc
ta naetic.

6

Ja' li' yaloj ti ist'ujic vucvo' ti ta scuentainic ti ve'lile

1 Ti c'alal ip'ol xa'ox ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe, tey la j'israeletic ti xchanojic griego c'ope, xchi'uc
la j'israeletic ti ta xc'opojic ta ebreo c'ope, ja' ti sc'opic onox
j'israeletic ti ta más vo'nee. Ti much'utic chc'opoj ta griegoe
istiq'uic la mulil yu'un la chopol iya'iic ti mu sta sve'elic jujun
c'ac'al ti me'anal antsetic tey xchi'uquique. Ja' itic'bat smulic
ti much'utic chc'opoj ta ebreoe yu'un la ja' scuentainojic ve'lil.
2 Li lajchavo' apoxtoletique istsobic la scotol ti much'utic
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
—Li vo'oticotique chopol mi ta xquictaticotic yalel a'yuc li
sc'op Rioxe ti jcuentainojticotic noxtoc li ve'lile.
3 Jchi'iltactic, t'ujic vucvo'uc ti much'utic lec avilojique,
ti much'utic p'ijubtasbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja' ta
scuentainic li ve'lile.
4 Li vo'oticotique ta jc'oponticotic Cajvaltic, ta xcalticotic
noxtoc ti c'usi yaloje —xiic la.
5 Ti c'usi i'albatique, lec la iya'i scotolic. Ja' la ist'ujic ti ánima
Estebane, yu'un la sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe. P'ijubtasbil la yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ist'ujic la
vacvo' noxtoc. Ti sbiique ja' la li'i: Felipe, xchi'uc Prócoro,
xchi'uc Nicanor, xchi'uc Timón, xchi'uc Parmenas, xchi'uc
Nicolás. Ti Nicolase liquem la tal ta jteclum Antioquía. Ma'uc
la j'israel uc. Ja' to'ox la yech xch'unoj chac c'u cha'al xch'unoj
li j'israeletique.
6 Ti c'alal laj st'ujique, iyiq'uic la tal yo' bu tsobol li apoxto-
letique. Li apoxtoletique isc'oponbeic la Riox ti ac'u coltaatic-
uque. Iyac' la sc'obic ta sjol ti vucvo'e, ja' la seña ti ta xtunique.
7 Ta Jerusalene más la ip'ol ti much'utic iyich' ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ep la paleetic ixch'unic noxtoc.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Estebane

8 Ti ánima Estebane lec la tajmec yo'on, ac'bil la syu'el, ep la
ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox.
9 Tey la jayvo' j'israeletic, liquemic la tal ta jteclum Cirene,
xchi'uc ta jteclum Alejandría, xchi'uc ta estado Cilicia, xchi'uc
ta estado Asia. "Loq'uemic ta Mozoil" sbitac ti stemploique.
Ti jayvo' istsob sbaique ilic la sjolic, oy la c'usi iyalulanbeic ti
ánima Estebane.
10 Pero muc la xcuch yu'unic, mu xa la sna'ic c'uxi
chtac'avic, ja' la ti p'ijubtasbil yu'un Ch'ul Espíritu ti ánima
Estebane.
11 Istojic la jayvo' jtic'c'op yu'un la tsnopbeic smul ti ánima
Estebane. Ip'ijubtasatic la ti c'usi chalique.

—Ja' me yech xavalbeic li jchi'iltactique: "Ca'yojticotic ti
yech chal li Estebane ti mu xa bu chtun ti c'usitic iyal ti
Moisese xchi'uc ti c'usitic iyal ti Rioxe", xavutic —x'utatic la.

12 Ti c'alal laj p'ijubtasaticuc ti jtic'c'opetique, ba la yalbeic
ti xchi'iltaque, icap o la sjolic li j'israeletique, xchi'uc la jayvo'
jmeltsanejc'op, xchi'uc la jayvo' ti much'utic ta xchanubtas-
vanic yilel ta smantaltac Rioxe. Ti c'alal ch'ayem yo'on ti
ánima Estebane, ja'o la istsaquic. Iyiq'uic la ech'el yo' bu ti
jmeltsanejc'opetique.
13 —Li jchi'iltic li'i chal ti ta la xlom li jtemplotique, ti ta la
xjel li mantaletique. Mu xicta sba ta yalel.
14 "Ti Jesus Nazarete ta slomes li templo li'i, ta sjel jcos-
tumbretic ti isliques ti Moisese", xi li jchi'iltic li'i —xi la ti
jtic'c'opetique.
15 Ti jmeltsanejc'opetic tey chotajtique isq'uelbeic la sat ti
ánima Estebane. Ti sate co'ol la xchi'uc sat anjel ta vinajel
iyilic.

7

*Ja' li' yaloj ti c'u x'elan itac'av ti c'alal inopbat smul ti Este-
bane xchi'uc ti c'alal imilee*

1 —¿Mi yech li c'usi chal li jchi'iltactic li'i? —x'utat la yu'un
totil pale ti ánima Estebane.
2 Itac'av ti ánima Estebane:
—Jtotic moletic, jchi'iltactic, ta xcal ava'iic. Ti Riox ta
vinajele oy syu'el, oy xojobal. Iyac' sba iluc ta stojol ti
jmolmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ti c'alal tey nacal
ta Mesopotamiae, ti c'alal mu to'ox chba nacluc ta jteclum
Arane.
3 "Loc'an ech'el li' ta alumale, comtsano atot ame' xchi'uc
achi'iltac. Batan ta yan balamil ti bu chcac' avile", x'utat
yu'un ti Rioxe.

4 Ja'o iloc' ta Caldea ti Abraame, tey ba nacluc ta Arán. Tey
icham ti stote. I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti chloc' teyo'e. Li'
itaque tale.
5 Ti Abraame muc x'ac'bat jset'uc yosil yu'un ti Rioxe. Ti
bu inaquie xch'om no'ox. Vo'otic onox sc'oplal ta xquich'tic li
balamil li'i ti smomotique yu'un ja' yech i'albat yu'un ti Rioxe.
Ti c'alal i'albate, ch'abal to'ox xch'amal.
6 I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti ba'yi chba nacluc ta yan o
balamil ti smomtaque, ti tey ta smozoinatic chanib cien jabile.
Tol svocolic; tsots ch-abtejic pero muc bu ta xtojeic.
7 "Vo'on ta xcac'be castico ti much'utic ta smozoinvane. Ti
c'alal sts'aqui ti chanib cien jabile, ta xloq'uic tal scotol ti
amomtaque. Li' chul yich'icon ta muq'ue", x'utat yu'un ti
Rioxe.
8 Ti Abraame i'albat yu'un ti Rioxe ti persa chich'ic circun-
cisione. Yech'o un ti c'alal i'ayan screm ti Abraame, ja' ti
Isaaque, ta svaxaquibal c'ac'al yayanel iyac'be circuncisión.
Ja' yech ispasulanic o. Ti c'alal i'ayan screm ti Isaaque, ja' ti
Jacove, iyac'be circuncisión uc. Ti c'alal i'ayan scremotic ti
Jacove, iyac'be circuncisión uc, ja' ti lajchavo' jmuc'tatotic ti
ta más vo'nee.
9 'Ti jmuc'tatotic ti ta más vo'nee scoj yit'ixal yo'onic ti
ixchonic ech'el ta Egipto ti yits'inique, ja' ti Josee. Ti Josee
q'uelbil onox yu'un ti Rioxe.
10 Ti jay'ech'el i'ilbajinat ti Josee, icoltaat yu'un ti Rioxe.
Ip'ijubtasat, yech'o ti lec i'ile yu'un ti preserente ta Egiptoe.
Itiq'ue ta coviernoal ti Josee, ispas mantal ta sjunlej Egipto.
Iscuentainbe sna noxtoc ti preserentee.
11 'Ts'acal to ital tsots vi'nal ta sjunlej Egipto xchi'uc li'
ta Canaane. Abol sba tajmec ti crixchanoetique. Ti vo'ne
moletique mu xa bu ista sve'elic.
12 Ti Jacove iya'i ti oy trigo ta Egiptoe, istac ech'el scremotic.
Ja'to i'ayic o.
13 Ti c'alal ibatic ta xcha'ech'elale, ti Josee iyac' sba ta
ojtiquinel. "Vo'on Joseon ti achonicon tal li' ta Egiptoe",
xut ti sbanquiltaque xchi'uc ti yits'ine. Ti preserentee ja'to
iyojtiquinbe sbanquiltac xchi'uc yits'in ti Josee.
14 Ti Josee istac ta iq'uel ti stote, ja' ti Jacove. Ibat scotolic.
Xchi'uc ti xch'amalique oy setenta y cinco.
15 Ja' yech ibat ta Egipto ti Jacove, tey icham. Tey icham ti
vo'ne moletic uque, ja' ti scremotic Jacove.
16 Li' tal smuquic scotol ta nailch'en ta Siqueme yo' bu
smanoj ti Abraame. Ja' ti ismanbe ti scremotic Amor ta
Siqueme.
17 'Ti c'alal po'ot xa'ox xich' yosilic ti moletique ti albil onox
yu'un Riox ti Abraame, p'olemic xa'ox tajmec ta Egiptoe.

18 Ts'acal to i'och ach' preserente ta Egiptoe pero muc xa
x'ojtiquine ti Josee.
19 Ti ach' preserentee ilo'lovan. I'ilbajinatic tajmec ti vo'ne
moletique. Ti preserentee isloq'ues mantal ti ac'u jipbatuc ta
uc'um ac'u chamuc scotol yunencremic ti vo'ne moletique. Ti
x'elan iyal ti preserentee, yu'un mu sc'an ti ta xp'ol ti vo'ne
moletique.
20 Ti c'alal yech sloq'uesoj mantal ti preserentee, ja'o i'ayan
ti Moisese. Lec i'ile yu'un Riox ti Moisese. Oxib u tey ta sna ti
stot sme'e.
21 C'alal isloq'uesic ti ac'u chamuque, itae yu'un stseb ti
preserentee. Ists'ites, isp'is ta yol.
22 Ti Moisese ip'ijub chac c'u cha'al ti j'egiptoetique. Lec
sna' xc'opoj, lec sna' c'u spasel.
23 'Ti c'alal oy xa cha'vinic sjabilal ti Moisese, tsc'an chba
svula'an ti xchi'iltaque, ja' ti vo'ne moletique.
24 Ti c'alal ibate, iyil ti imajbat jun xchi'il yu'un jun j'egiptoe.
Ti Moisese ismil ti j'egiptoe, ja' ispoj ti xchi'ile.
25 Ti Moisese isnop ti sna'oj xa xchi'iltac ti ja' st'ujoj Riox ta
xloq'uesvan ta mozoile, pero mu sna'ic.
26 Ta yoc'omal noxtoc ti Moisese iyil ti chut sbaic cha'vo'
xchi'iltaque, ba spajes. "¿C'u yu'un ti chamaj abaique yu'un
achi'il abaic?" xut.
27 Ijavc'unat ox yu'un ti much'u isliques c'ope.
"¿Much'u layac'be avabtel? Ma'uc preserenteot. Ma'uc
jmeltsanejc'opot.
28 ¿Mi'n avo'onuc amilon ava'i chac c'u cha'al amil ti jun
j'egipto voljee?" x'utat.
29 C'alal iya'i ti Moisese ti vinajem xa ti imilvane, ijatav. Tey
tal nacluc ta Madián. Tey isa' yajnil, tey i'ayan cha'vo' screm.
30 'C'alal laj xa'ox cha'vinic jabil syulel ta Madián ti Moisese,
ja'o iyil ta xc'ac' jtec' c'ox ch'ix ta vits Sinaí ta xocol balamil.
Iyil ta lebc'oc' ti Rioxe, co'ol xchi'uc anjel.
31 Ti c'alal iyil ti mu x'an ti c'ox ch'ixe, ich'ay o yo'on. Inopoj
ech'el, ba sq'uel. C'alal nopol xae, iya'i ic'opoj ti Rioxe.
32 "Vo'on ti liyich'ic ta muc' ti amuc'tatotac ti ta más vo'nee,
ja' ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove", xi. Ti
Moisese xt'elelet xa ta xi'el, muc sq'uel.
33 "Mu xu' xtal anopon xchi'uc laxonobe, loc'o.
34 Quiloj ti mozoinbil lachi'iltac ta Egiptoe, vo'oxuc ti
jt'ujojoxuque. Jna'oj ti abol sbaic tajmeque, yech'o ti liyal tale
yu'un tal jloq'ues ta sc'ob li j'egiptoetique. Batic ta Egipto",
x'utat yu'un Riox ti Moisese.
35 'Ja' ti Moisese ti muc x'ich'e ta muc' yu'un ti jchi'iltactic
ta israelale, "¿Much'u layac'be avabtel? Ma'uc preserenteot,

ma'uc jmeltsanejc'opot", ti x'utate. Ti Rioxe istac ech'el yu'un
ja' stotic chc'ot yu'un ja' ta xloq'uesvan. Ja'o itaque ech'el
yu'un ti Rioxe ti c'alal iyil ta jtec' c'ox ch'ixe.
36 Ja' isloq'ues tal ta Egipto ti vo'ne moletique. Ep ta ech'el
iyac' iluc slequilal syu'elal Riox tey ta Egiptoe. Ts'acal to iyac'
iluc slequilal syu'elal Riox tey ta Tsajal Nab. Cha'vinic jabil
iyac' iluc slequilal syu'elal Riox ta xocol balamil.
37 Ja' ti Moisese ti ja' yech iyalbe ti vo'ne moletique: "Ti Ri-
oxe ta to xast'ujbeic jun j'alc'op ta ts'acal. Jchi'iltic ta st'uj chac
c'u cha'al li vo'one. Xach'unbeic me ti c'usi chayalbeique", xi
onox ti Moisese.
38 Ja' onox ti Moisese ti ixanav ta xocol balamil xchi'uc ti
vo'ne moletique. Ti moletique istsob sbaic ta yoc vits Sinaí.
Tey ic'oponat noxtoc yu'un Riox ti Moisese. Ti c'alal iya'i c'usi
i'albat yu'un ti Rioxe, iyalbe ti moletique. Ja' iyalbe ti c'usitic
tsc'an Riox ta spasique yo' xcuxiic o ta sbatel osile. Ti ica'itic
li vo'otic uque, ja' ti ists'iba comel ti Moisese.
39 'Ti vo'ne moletique muc xch'unic ti c'usi iyal ti Moisese
yu'un ta stoy onox sbaic. Chac suticuc ech'el ta Egipto.
40 "Meltsano cajsantoticotic", xutic liquel ti Aarone. "Yu'un
ja' babe ta xbat cu'unticotic. Ti Moisese mu jna'ticotic c'usi
ispas ti yilel mu sut tale, ja' ti much'u lisloq'uesoticotic tal ta
Egiptoe", xiic.
41 Yech'o un ismeltsanbeic sloc'ol becerro. Ismilbeic smo-
ton. Lec iyilic ti c'usi ismeltsanique, iyich'ic ta muc'.
42 Yech'o ti icoltaatic ech'el yu'un ti Rioxe, ja' i'ac'bat yich'ic
ta muc' li c'usitic oy xojobal ta vinajele. Ja' yech ists'ibaic ti
yaj'alc'optac Rioxe:
Jchi'iltactic, ti c'alal ixanavic tal cha'vinic jabil ta xocol bal-
amil ti ba'yi jtot jme'tique,
yech no'ox la ti iyac'beic smotonin vacax xchi'uc chij ti Rioxe,
yu'un la mu sjunuluc yo'onic iyich'ic ta muc'.
43 Yu'un la iscuchic tal ti yajsantoic Moloc sbie,
istiq'uic la tal ta caxa.
Iyich'ic la tal noxtoc sloc'ol c'anal ti ja' yich'ojic ta muq'ue, ti
Renfán sbie.
Ti c'usitic isloc'taique, ja' la iyich'ic ta muc'.
Ti ja' no'ox yech chapasic uque, ta la xaloq'uic ech'el li' ta
jlumaltique.
Chabatic la ta sjelavel jteclum Babilonia,
xi onox ts'ibabil.
44 'C'alal teic ta xocol balamil ti vo'ne moletique, ja' itun
yu'unic ti templo nucule, ja' tey ic'oponatic yu'un ti Rioxe. Ti
templo ispasique ja' yech ispasic chac c'u cha'al i'ac'bat yil
yu'un Riox ti Moisese.

45 Ti c'alal i'iq'ueic tal yu'un Josué li' ta jlumaltique, iscuchic
tal ti templo nucule. Pero oy to'ox yajvaltac li osile. Ti Rioxe
iyal ti ac'u smilic scotole yu'un icoltavan onox. Ja' yech istaic
o li osile. Ti c'alal i'och ta preserente ti Davide, ja' to'ox ta
xtunilan yu'unic ti templo nucule.
46 Ti Davide lec i'ile yu'un ti Rioxe. Isc'anbe ti tsva'anbe
stemploe. Ja' ti Riox iyich' ta muc' ti jmuc'tatotic Jacove.
47 Pero ma'uc isva'an ti Davide; ja' xa isva'an ti screme, ja'
ti Salomone.
48 Ti Rioxe mu xnaqui ta templo ti smeltsanoj crixchanoe
yu'un tey ta vinajel. Ja' yech iyal ti jun yaj'alc'ope:
49 Ti Rioxe ja' la tspas mantal ta vinajel ta balamil.
¿C'u la yu'un ti ta jva'anbetic stemploe, yu'un la mu sna'
xnaqui?
50 Ja' la spasoj scotol li c'usitic oye,
xi ti j'alc'ope.
51 'Li vo'oxuque atoyoj abaic chac c'u cha'al ti much'utic
mu xich' ta muc' ti Rioxe. Mu xac'an xach'unic li c'usi
chale. Scotol c'ac'al chacrontainic ti Ch'ul Espíritue. Ja' yech
chapasic uc chac c'u cha'al ispasic ti vo'ne moletique.
52-53 Ti moletique iscrontainic scotol ti yaj'alc'optac Riox ti
ta vo'nee. Ismilic ti much'utic iyal ti chtal ti much'u lec yo'one.
C'alal ital ti much'u lec yo'one, avaq'uic onox ta milel, vo'oxuc
ti ava'yojic mantaletic ti iyalic anjeletic ti ta vo'nee, pero mu
xach'unic —xut la jmeltsanejc'opetic ti ánima Estebane.
54 Ti x'elan iyal ti ánima Estebane, icap o la sjolic. Xc'uxuxet
xa la yeic yu'un sc'ac'al yo'onic.
55 Pero ti ánima Estebane tsatsubtasbil la yo'on yu'un ti Ch'ul
Espíritue, isq'uel la vinajel. Iyilbe la xojobal ti Rioxe. Iyil la ti
tey va'al ta sbats'ic'ob Riox ti Jesuse.
56 —Jamal chquil li vinajele. Tey ta sbats'ic'ob Riox chquil
li Jesuse, ja' ti co'ol crixchanootic jchi'uctique —xi la ti ánima
Estebane.
57 Ti jmeltsanejc'opetique chopol la iya'iic ti x'elan iyal ti
ánima Estebane. X'avlajetic xa la. Ismac la xchiquinic, mu la
sc'an xa'iic ti c'usi chal ti ánima Estebane, yu'un la isnopic ti
chopol cha'i ti Rioxe. Ja'o la iscomontsaquic.
58 Istsaquic la loq'uel ta ti' jteclum, ba la yac'beic ton. Ti
c'alal iyaq'uic tone, isloc' la spimilc'u'ic. Iyac'beic la xchabi
jun sva'lej crem, Saulo la sbi.
59 Ti c'alal xyaquet chich' ton ti ánima Estebane —Cajval
Jesús, chamicon xa —xi la.
60 Isquejan la sba, tsots la ic'opoj.
—Cajval, ac'o ta pertonal li jchi'iltac li'i yu'un mu sna'ic li
c'usi tspasique —xi la.
C'alal laj yal yeche, ja'o la iloc' xch'ulel.

8

Ja' li' yaloj ti iyilbajin ti much'utic yich'ojic ta muc' Cajvaltic Jesús ti Sauloe

1 Li Sauloe —Más lec ti ichame —xi la uc. Lic la yilbajin ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta Jerusalene. Istani la sbaic ta scoj ti ilbajinele. Ti jlome istani la sbaic ta sjunlej estado Judea. Ti jlome ibatic la ta estado Samaria. Stuquic xa la tey icomic ta Jerusalén li apoxtoletique.

2 Oy la jayvo' viniquetic ti sjunul yo'on yich'ojic ta muc' ti Rioxe, ja' la ba smuquic ti Estebane. Iyoq'uitaic la tajmec.

3 Li Sauloe yo'onuc la xch'aybe sc'oplal ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Jesuse. I'och la ta naetic, istsac la loq'uel ti viniquetique xchi'uc ti antsetique, istic' la ta chuquel.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Samaria ti Felipee

4 Ti much'utic istani sbaique, buyuc no'ox la iyalic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse.

5 Ti Felipee tey la ibat ta jun jteclum ta estado Samaria. C'ot la yalbe ti crixchanoetique ti i'ay xa ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale, ja' ti Cristoe.

6 Ti crixchanoetic teyo'e istsob la sba scotolic, tal la ya'iic c'usi chal ti Felipee. Ti c'alal iyilic ti ep ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Felipee, ts'ijajtic xa la cha'iic ti c'usi iyale.

7 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique isloq'uesbe la. Ti c'alal iloc' ti pucujetique, tsots la i'avanic. Ti much'utic alubem jun yoc sc'obe xchi'uc ti coxoetique, ilecubic la.

8 Xmuyubajic xa la scotol ti crixchanoetic tey ta jteclume.

9 Tey la jun vinic, Simón la sbi. J'ilol to'ox la, sna' la májico noxtoc. Ep la islo'lo crixchanoetic tey ta Samariae yu'un la iyal ti oy syu'el uque.

10 Scotol crixchanoetic, ta biq'uit ta muc', iyich'ic la ta muc' ti j'ilole.

—Li vinic li'i co'ol syu'el xchi'uc ti Rioxe —xiic la.

11 Ja' xa la yich'ojic ta muc' ti j'ilole yu'un la vo'ne xa lic lo'loaticuc.

12 Pero c'alal i'albatic yu'un ti Felipee ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantal ti Jesuse, ti ja' istoj jmultique, ep la viniquetic, ep la antsetic ixch'unic. Ti ixch'unique, i'ac'bat la yich'ic vo' yu'un ti Felipee.

13 Ixch'un la ti Simón uque, iyich' la vo' uc, ja' la ixchi'in ech'el ti Felipee. C'alal iyil ti ep ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Felipee, xch'ayet xa la yo'on.

14 C'alal iya'i li apoxtoletic ta Jerusalene ti ixch'unic xa c'usi yaloj Cajvaltic Jesucristo li jsamariaetique, itaqueic la ech'el ta Samaria li Pedroe xchi'uc li Juane.

15 Ti c'alal ic'otique, isc'oponbeic la Riox ti jaylajunvo'
ixch'unique yo' la xchi'ineic o yu'un ti Ch'ul Espíritu uque.
16 Yu'un la mu to'ox bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja'
no'ox la ti yich'ojic xa vo' ta scuenta ti Cajvaltic Jesucristoe.
17 Li Pedroe xchi'uc li Juane iyac' la sc'obic ta sjol jujun ti
much'utic ixch'une, ja' la ichi'ineic o yu'un ti Ch'ul Espíritue.
18 C'alal iyil ti Simone, yo'onuc xa la yac'be taq'uin li apox-
toletique.
19 —Ac'becon jyu'el yech uc yo' xich'ic o cu'un Ch'ul Espíritu
li much'utic ta xcac' jc'ob ta sjolic uque —xi la.
20 —Batan ta c'oc' xchi'uc lataq'uine yu'un chaval ti stac'
manel ti Ch'ul Espíritue ti chac' jchi'intic ti Rioxe.
21 Li vo'ote mu xu' chatun yu'un ti Rioxe yu'un yiloj ti
chalo'lovane.
22 Ictao xa spasel li c'usitic chopole. C'opono Riox,
jq'ueltiquic mi xa'ac'bat to pertonal yu'un li c'usi chopol
chanope.
23 Yu'un chavac' o sc'ac'al avo'on chquil ti oy jyu'elticotique.
Tiq'uilot to ta mulil —x'utat la yu'un li Pedroe.
24 —C'oponbecon Riox che'e naca me ochicon ta c'oc' ta
sbatel osil chac c'u cha'al avalbone —xi la ti Simone.
25 Li Pedroe xchi'uc li Juane, c'alal laj yalbeic crixchanoetic
scotol ti c'u x'elan yilojbeic slequilal syu'elal ti Rioxe, xchi'uc
ti c'alal laj yalic li sc'op Rioxe, isutic la ta Jerusalén. Ech' la
yalic noxtoc ta jujun parajel ta estado Samaria ti ja' chac'
jcuxlejaltic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyalbe sc'op Riox jun j'etiopía ti Felipee

26 Ti Felipee ic'oponat la yu'un jun anjel ta vinajel:
—Batan ta xocon vinajel ta sur. Tey chanupbe li sbelel
jteclum Gazae, ja' li be chlic tal ta Jerusalene —x'utat la.
Li sbelel Gazae tey ch-ech' ta xocol balamil.
27 Ibat la ti Felipee. Tey la ista ta be jun j'etiopía. Ti yajp-
reserente j'etiopíaetique, ants la, Candace la sbi. Ti vinique
pasbil la ta capón yu'un la ta x'abtej ta yabtel ti antse. Ja' la
xchabiojbe staq'uin xchi'uc c'usuc yu'un ti antse. Ti vinique
ay la yac'be smoton Riox ta Jerusalén.
28 Jsutel xa'ox la ech'el ti c'alal itae yu'un ti Felipee. Jun la
yo'on chotol ech'el ta scarretaca'. Yolel la tsq'uel ech'el sc'op
Riox ti ists'iba ti Isaíase.
29 —Nopojan, chi'ino ech'el li vinic le'e —x'utat la yu'un ti
Ch'ul Espíritue.
30 Ti Felipee inopoj la. Iya'i la ti yolel ta sq'uel sc'op Riox ti
ists'iba ti Isaías yaj'alc'op Rioxe.
—¿Mi xava'ibe smelol li vun chaq'uele? —xut la ti vinique.
31 —Mu xca'i yu'un muc much'u xiyalbe smelol —xi la.

I'iq'ue la muyel ta carretaca' ti Felipee. Ixchi'in la ech'el ta chotlej.
32 Li sc'op Riox ti yolel ta sq'uele, ja' la yech chal:
Ch'an la xi ta milel chac c'u cha'al jcot ch'iom chij, mu la c'usi chal.
Ja' la chac c'u cha'al ch'an xi c'alal chloc'bat stsatsal li chije,
ja' no'ox la yech ti much'u chtal stojbotic jmultique,
mu la c'usi chal ti c'alal xmilee.
33 Abol la sba cu'untic yu'un la muc bu lec ta smeltsanbat sc'oplal.
Tsnopic la ti j'ech'el ta xch'ay o sc'oplal ti c'alal smilique,
xi la li sc'op Riox ti ta sq'uele.
34 —Albon ca'i much'u sc'oplal ti li' ts'ibabile —x'utat la ti Felipee—. ¿Mi sc'oplal stuc ti Isaíase, mi yan o? —xi la.
35 —Ja' sc'oplal ti Jesuse —xut la ti Felipee.
Lic la yalbe ti istoj xa jmultic ti Jesuse.
36 Ic'otic la ta jun uc'um.
—Q'uelavil, oy li' uc'ume. ¿Mi mu xu' xavac'bon quich' vo'? —xi la ti vinique.
37 —Mi j'ech'el ach'unoje, xu' —xi la ti Felipee.
—Jch'unoj ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe —xi la.
38 Ti vinique iyalbe la ti yajtijca'e ti ac'u spajes ti carretae. Ti vinique xchi'uc ti Felipee iyalic la, ibatic la ta uc'um. Iyich' la vo' ti vinique.
39 Ti c'alal iloq'uic tal ta uc'ume, ti Felipee i'iq'ue la ech'el yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Muc la x'ile bu ibat. Ti vinique jun la yo'on isut ta slumal ti ixch'un xa ti itojbat xa smul yu'un ti Cajvaltic Jesuse.
40 Ti Felipee tey la c'ot vinajuc ta jteclum Azoto. Tey to la lic xanavuc. Ti bu i'ech ta jujun jteclume, ech' la yal a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse. Ibat la c'alal jteclum Cesarea.

9

Ja' li' yaloj ti ilecubtasbat yo'on yu'un Riox ti Sauloe (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 Li Sauloe muc la xicta sba ta yilbajinel ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
—Chajmil mi mu xavicta abaique —xut la.
Ba la sc'opon ti totil pale ta Jerusalene.
2 Isc'an la vun yo' oy xa o yortene, ja' la chc'ot yac'be yil ti jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic yo' bu cha'iic smantal Riox ti xchi'iltac ta israelal ta jteclum Damascoe. Yu'un la ja' chba sq'uel mi oy much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta stemploique. Mi ants, mi vinic c'ot stae, sc'oplal

la ti ta xchuc tal ta Jerusalene. Ti c'alal iyich' ti vune, ibat la ta Damasco.
3 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'ot ta Damascoe, oy la c'usi xlebluj tal xojobal ta vinajel yo' bu li Sauloe.
4 Iyal la ta lum, iya'i la ti ic'oponate:
—Saulo, ¿c'u yu'un ti chacrontainon ya'ele? —x'utat la.
5 —Cajval, ¿much'uot che'e? —xut la.
—Vo'on Jesuson ti chacrontainone. Ti x'elan chapase, avocol no'ox chasa'be aba —x'utat la.
6 Li Sauloe xt'elelet xa la ta xi'el.
—Cajval, ¿c'usi chac'an ti ta jpase? —xut la.
—Lican, ochan ech'el ta Damasco. Tey cha'albat ti c'usi chapase —x'utat la.
7 Ti xchi'iltac xchi'inoj ech'el li Sauloe va' xiic la yu'un la ixi'ic tajmec. Iya'iic la ti oy much'u ic'opoje pero muc la xilic.
8 Li Sauloe istam la sba. C'alal isvic' sate, mu xa la xil sbe. Nitbil xa la i'och ta Damasco.
9 Oxib la c'ac'al tup'em sat. Muc la xve', muc la xuch' vo'.
10 Tey la nacal ta Damasco jun vinic ti yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, Ananías la sbi. Ti Cajvaltic Jesuse iyac' la sba iluc ta stojol ti Ananíase.
—Ananías —x'utat la.
—Cajval ¿c'usi chaval? —xut la.
11 —Batan yo' bu Tuq'uil caya sbie. Tey xac'ot ta sna Judas. Tey chc'ot ata jun achi'il, Saulo sbi, liquem tal ta jteclum Tarso. Lavie xyaquet ta sc'opon Riox.
12 Icac'be xa yil ti chc'ot avac' ac'ob ta sjole yo' ti xcha'jam o li sate —x'utat la ti Ananíase.
13 Ti c'alal iya'i ti Ananíase —Cajval, taje ep much'utic yalojbon ti chilbajin ti much'utic yich'ojot ta muc' tey ta Jerusalene.
14 Lavie yich'oj tal orten yu'un totil paleetic ti xu' xchuc ech'el li much'utic yich'ojot ta muc' li'toe —xi la ti Ananíase.
15 —Batan. Li Sauloe jt'ujoj onox yu'un ja' chalbe c'usi caloj li much'utic ma'uc achi'ilic ta israelale, xchi'uc li preserenteetique, xchi'uc vo'oxuc ti co'ol j'israeloxuque.
16 Ta xcalbe ti vo'on ta jcoj ti ep ta ech'el ta xich' ilbajinele —x'utat la yu'un Cajvaltic Jesucristo ti Ananíase.
17 Ibat la ti Ananíase. Tey la ic'ot ta sna ti Judase. Ti c'alal i'och ta yut nae, c'ot la yac' sc'ob ta sjol li Sauloe.
—Saulo, li' listac tal ti Cajvaltic Jesuse ti co'ol quich'ojtic ta muq'ue, ja' ti much'u avil ta bee. Listac tal yo' ti xcha'jam o lasate, yo' ti xaslecubtasbe o avo'on ti Ch'ul Espíritue —xut la c'otel li Sauloe.
18 Ora la ip'aj ti c'usi macal o to'ox li sate, ijam la. I'ac'bat la yich' vo'.

19 Ti c'alal ive'e, itsatsub la noxtoc. Tey la ixchi'in jayib
c'ac'al ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristo ta
Damascoe.

Ja' li' yaloj ti lic yalbe sc'oplal Cajvaltic Jesucristo ta Damasco ti Sauloe

20 Li Sauloe ora la lic yal a'yuc ta jujun templo yo' bu cha'iic
smantal Riox ti xchi'iltac ta israelale ti ja' Xch'amal Riox ti
Jesucristoe.
21 Scotol ti much'utic iya'iic ti ja' xa yech chal li Sauloe,
xch'ayet xa la yo'onic.
—Li jchi'iltic le'e ja' li much'u iyilbajin ti much'utic yich'oj
ta muc' ti Jesuse ti tey nacajtic ta Jerusalene. Li' xa noxtoque
yu'un tal xchuc ech'el li much'utic ja' yech xch'unojique
yu'un chba yac'be entrucal ti totil paleetique —xiic la.
22 Li Sauloe más to la itsatsub yo'on ta yalbel sc'oplal ti
Cajvaltic Jesuse. Iyalbe la ya'i ti xchi'iltac tey nacajtic ta
Damascoe ti ja' onox sc'oplal chtal pasvanuc ta mantal ti
Jesuse. Ti c'alal iyal chac taje, mu xa la sna' c'uxi chtac'avic.

Ja' li' yaloj ti muc xtae ta milel yu'un xchi'iltac ta jurioal ta Damasco ti Sauloe

23 C'alal oy xa'ox sc'ac'alil lic yalbe sc'oplal Jesucristo li
Sauloe, ti xchi'iltac ta jurioal ti tey nacajtic ta Damascoe, lic
la snopic c'u x'elan ta staic ta milel.
24 Ti c'usi isnopique iya'i la li Sauloe. Ti crixchanoetique ta
c'ac'al ta ac'ubal la tey va'ajtic ta jujun sti'il smacol ti jteclume.
Tey la ta smalaic mi chloc' li Sauloe yo' la staic o ta milele.
25 C'alal i'ic'ub ti osile, itiq'ue la ta muc'ta moch yu'un li
much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. Ixchuquic la ta
ch'ojon ti moche, c'unc'un la iyalesat ta pat corralton. Ja' la
yech icol li Sauloe.

Ja' li' yaloj ti isut ta Jerusalén ti Sauloe

26 C'alal ic'ot ta Jerusalén li Sauloe, ja' la tsc'an ti chba
xchi'in ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. Pero
xi'emic o la scotolic, yu'un la mu sna'ic mi yech ti xch'unoj xa
uque.
27 Pero ti Bernabee iyic' la ech'el li Sauloe yo' bu li apoxto-
letique.
—Li Saulo li'i iyil ta be ti Cajvaltic Jesuse, ic'oponat. Jamal
iyalbe sc'oplal Jesús ta Damascoe —xut la apoxtoletic ti Bern-
abee.
28-29 Ja' la yech ixchi'inic o li Sauloe ti much'utic yich'oj ta
muc' Cajvaltic Jesús ta Jerusalene. Buyuc no'ox la chanav li
Sauloe jamal la chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse. Lic
la yalulanbe sbaic sc'oplal Cajvaltic Jesús xchi'uc xchi'iltac ta

jurioal ti sna'ic griego c'ope, yu'un la ja' tsc'an ti ac'u xch'unic uque. Pero yo'onicuc la smilic li Sauloe.
30 C'alal iya'iic ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, i'iq'ue la ech'el ta jteclum Cesarea li Sauloe. Itaque la ech'el ta slumal ta jteclum Tarso.
31 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta estado Judeae, xchi'uc ta estado Galileae, xchi'uc ta estado Samariae, muc xa la x'ilbajinatic. Jun xa la yo'on iyich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Itsatsubtasbat la yo'onic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' la yech ip'olic.

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob ti Enease

32 Li Pedroe ba la svula'an scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ech' la sq'uel noxtoc ti much'utic tey nacal ta jteclum Lidae.
33 Tey la c'ot sta jun vinic, Eneas la sbi. Svaxaquibal xa la jabil spuch'lej yu'un la alubem jun yoc sc'ob.
34 —Eneas, lavi ipote, ja' chastsatsubtasbe avoc ac'ob ti Jesucristoe. Lican, tamo lavayebe —x'utat la yu'un li Pedroe.
Ora la ilic ti Enease.
35 Scotol ti much'utic tey nacal ta Lidae xchi'uc ta jteclum Sarone, iyilic la ti lec xa ti Enease. Ja' la iyictaic o ti c'usitic xch'unojic to'oxe; ja' la istambeic o yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti Dorcase

36 Ti c'alal yech ispas li Pedroe, tey la jun ants ta jteclum Jope yich'oj la ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti antse Tabita la sbi ta ebreo c'ope, Dorcas la sbi ta griego c'ope. Ic'uxubinvan la. Isq'uelanbe la staq'uin noxtoc ti much'utic ch'abal staq'uine.
37 Ti c'alal tey ta Lida li Pedroe, i'ipaj la ti Dorcase, icham la. Iyatintasic la. Ti c'alal laj yatintasique, ba la stelanic ta jc'ol o na.
38 Li Jopee nopol xil sba xchi'uc Lida. Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jopee, iya'iic la ti tey ta Lida li Pedroe. Istaquic la ech'el cha'vo' vinic, ba la yiq'uel tal li Pedroe.
—Batic la ta Jope —x'utat la c'otel li Pedroe.
39 Ixch'un la, ora la ibat. Ti c'alal ic'ote, i'iq'ue la ochel yo' bu telel ti ánima Dorcase. Tey la tsobol scotol ti me'anal antsetique, choq'uitaic la tajmec ti ánimae. Ti sc'u'ique xchi'uc ti stsequique, i'ac'bat la yil li Pedroe ti ja' sjaloj ti ánimae ti c'alal cuxul to'oxe.
40 Li Pedroe istac la loq'uel scotol ti much'utic tey yo' bu telel ti ánimae. Ti c'alal iloq'uique, ja'o la isquejan sba li Pedroe, isc'opon la Cajvaltic. Ti c'alal laj sc'opon Cajvaltique, isq'uelbe la sat ti ánimae.

—Tabita, lican —xut la.

Ti antse icha'cuxi la, ora la isvic' sat, i'ile la ti tey li Pedroe, ichoti la.

41 Li Pedroe isnit la liquel. Ti c'alal va'al xa la ti Dorcase, li Pedroe iyic' la ochel ti me'anal antsetique xchi'uc ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, iyac'be la yil scotolic ti icha'cuxi xae.

42 Iya'iic la scotol crixchanoetic ta Jopee. Ep la iyich'ic o ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

43 Li Pedroe tey la ipaj ta Jope ta sna jun vinic, Simón la sbi. Ti yajval nae naca la c'a'esejnucul yabtel.

10

Ja' li' yaloj ti ay sc'opon Cornelio ti Pedroe

1 Tey la nacal ta jteclum Cesarea jun vinic, nom la liquem tal, Cornelio la sbi. Capitan soltero la, cien la yajsoltero. Ti cien solteroe Italiano la sbiic.

2 Ti Cornelioe sjunul la yo'on yich'oj ta muc' Riox sjunlejic ta na. Ep la isc'uxubin j'israeletic, ja' la ti much'utic abol sbae. Scotol la c'ac'al ta sc'opon Cajvaltic.

3 Ta oxib la ora xmal c'ac'al tey la chotol ta yut sna ti Cornelioe, oy la c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Rioxe. I'och la tal jun anjel ta vinajel yo' bu chotole.

—Cornelio —x'utat la.

4 Ti Cornelioe ixi' la, sq'ueloj xa la tajmec ch-och tal.

—Cajval, ¿c'usi chaval? —xut la.

—Ti Rioxe yich'oj ta muc' ti c'usi chavalulanbee. Yiloj ti chac'uxubin ti much'utic abol sbae.

5 Yech'o un taco ech'el avinictac ta Jope, ac'u ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi, Pedro li xcha'p'elel sbie.

6 Tey ta sna jun vinic Simón sbi uc. C'a'esejnucul yabtel. Ti snae tey ta ts'el ti'mar. Li Pedroe ja' chul yalbot ti c'usi lec chapase —x'utat la yu'un anjel ti Cornelioe.

7 C'alal ibat ti anjele, ti Cornelioe istac la ta iq'uel jun yajsoltero ti tey xchi'uc scotol c'ac'ale. Sjunul la yo'on yich'oj ta muc' ti Riox uque. Istac la ta iq'uel cha'vo' smozo noxtoc.

8 Iyalbe la scotol ti c'usi i'albat yu'un ti anjele. Ti c'alal laj yale, ja'o la istac ech'el ta Jope yoxva'alic.

9 Ta yoc'omal ti c'alal po'ot xa'ox xc'otic ta Jope ti oxvo'e, ja'o la imuy ta bana li Pedroe. Po'ot xa'ox la ol c'ac'al. Yu'un la tey ba sc'opon Cajvaltic.

10 Li Pedroe chvi'naj xa'ox la tajmec, isc'an la sve'el. Ti c'alal xyaquet ta smeltsanbat ti sve'ele, oy la c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Rioxe.

11 Ijam la iyil li vinajele. Iyil la ti oy c'usi iyal tale, co'ol la
xchi'uc muc'ta saquil manta. Chucul la xchanjechel xchiquin
iyal tal.
12 Tey la chupul tal chonetic iyil. Ep la ta tos li c'usi chanib
yoque, ep la ta tos quiletel chon, ep la ta tos mut iyil.
13 —Pedro, milo ati' le'e —x'utat la.
14 —Cajval, i'i. Yu'un mu onox bu jti' ti c'usitic avaloj ti mu
xu' jti'ticotique —xut la.
15 —Li c'usi chacac'bee mu xaval ti mu xu' xati'e —x'utat la.
16 Ox'ech'el la yech i'albat. Ja'o xa la isut muyel ta vinajel
iyil ti muc'ta saquil mantae.
17 Li Pedroe lic la lo'ilajuc yo'on yu'un la mu sna' c'usi xal ti
c'usi iyile. Ti c'alal xyaquet ta snope, ja'o xa la ic'otic ta Jope
ti viniquetic itaqueic tal yu'un ti Cornelioe.
—¿Bu nacal li Simon jc'a'esejnucule? —xiic la c'otel.
Ic'otic la ta sna ti Simone.
18 Isjaq'uic la mi tey li Simone, li Pedro xcha'p'elel sbie.
19 Li Pedroe, ti c'alal yolel ta snop c'usi xal ti c'usi iyile —Tal
sa'ot oxvo' vinic.
20 Yalan, chi'ino ech'el. Mu me xchibetuc avo'on xabat
yu'un vo'on jtacoj tal —x'utat la yu'un ti Ch'ul Espíritue.
21 Li Pedroe iyal la. Ba la sc'opon ti viniquetique ti itaqueic
tal yu'un ti Cornelioe.
—Vo'on ti chasa'icone. ¿C'usi chavalic? —xut la.
22 —Li' listacoticotic tal jun capitan solteroe, Cornelio sbi.
Lec yo'on. Yich'oj ta muc' ti Rioxe. Lec x'ile yu'un scotol
achi'iltac ta jurioal. I'albat yu'un jun anjel ta vinajel ti chastac
ta iq'uele, yu'un la cha'i c'usi chavalbe —xiic la.
23 Li Pedroe iyic' la ochel ta sna Simón ti viniquetique, tey la
ivayic jun ac'ubal, ismac'lin la. Ta yoc'omal to la ibat xchi'uc
ti viniquetique. Li Pedroe ichi'ine la ech'el yu'un jayvo' ti
much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jopee.
24 Ta xchibal to la c'ac'al ic'otic ta Cesarea. Ti Cornelioe
tey xa la chmalavan. Stsoboj xa la scotol xchi'iltac xchi'uc ti
much'utic lec xojtiquine.
25 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'ot xchi'uc xchi'iltac li Pedroe, ba
la nupvanuc ta be ti Cornelioe. Iquejletaat la li Pedroe, i'ich'e
la ta muc'.
26 Li Pedroe isnit la liquel.
—Va'lan yu'un co'ol crixchanootic —xut la.
27 X'i'lajetic la ochel xchi'uc c'alal yut sna ti Cornelioe. Tey
la tsobol ep crixchanoetic c'ot sta li Pedroe.
28 —Li vo'oxuque ana'ojic c'u xi'elanoticotic, vo'oticotic
li juriooticotique. Ana'ojic ti mu xu' xi'ochoticotic ta
sna li much'utic ma'uc jchi'ilticotic ta jurioale. Mu xu'

jc'oponticotic. Pero liyalbe ti Rioxe ti mu xu' xcal ti chopol li much'utic ma'uc jchi'iltac ta jurioale.

29 Yech'o un sjunul co'on lital lavi ataquicon ta iq'uele. Yech'o un chajac'beic c'u yu'un ti ataquicon ta iq'uele —xut la.

30 Lic la yal ti Cornelioe:

—Oy xa xchanibal c'ac'al li'albat yeche ora chac li'i. Li'on ta yut jnae, ja'o quictaoj cot, ja'o ta jc'opon Cajvaltic. Iquil co'ol xchi'uc jun vinic yilel. Sac tajmec ti sc'u'e, oy xojobal.

31 "Cornelio, ti Cajvaltique yich'oj ta muc' ti c'usi chavalulanbee. Yiloj ti chac'uxubin ti much'utic abol sbae.

32 Taco ech'el avinictac ta Jope, ac'u ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi, Pedro li xcha'p'elel sbie. Ja' tey xch'amunojbe sna jun vinic, Simón sbi uc. C'a'esejnucul yabtel. Ti snae tey ta ts'el ti'mar. Mi iyul li Pedroe, oy c'usi chayalbe", xiyut ti anjel ta vinajele.

33 Yech'o ti ora lajtac ta iq'uele. Lec ti latale. Coliyal Riox ti li' tsoboloticotique, ti chavalboticotic c'u x'elan layalbee —xi la ti Cornelioe.

34 Itac'av li Pedroe:

—Ti Rioxe yu'un onox yech ti muc bu ta st'uj ti much'u ta sc'uxubine.

35 Buuc no'ox balamilal lec ta x'ileic yu'un Riox ti much'utic ta xich' ta muq'ue, ti ta spasic c'usi lec chile.

36 Ti Rioxe listacboticotic tal ti Jesucristoe, ja' tal yal ti ch'abal jmultic chiyilotic o ti Rioxe ti mi chquich'tic ta muq'ue. Ti Jesucristoe ja' cajvaltic ta jcotoltic ta sjunlej balamil.

37 Li vo'oxuque ava'yojic c'u x'elan iyal a'yuc ta sjunlej jlumalticotic ti c'usi talem spase. Ana'ojic ti tey istambe yalel ta estado Galileae ti c'alal yolel to'ox chal ti chac' ich'vo' ti Juane. Ts'acal to iyal a'yuc ta estado Judea.

38 Ti Jesus Nazarete ava'yojic ti chi'inbil yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe, ti iyich' slequilal syu'elal noxtoque, ti isc'uxubin crixchanoetic ti butic i'ech'e, ti isloq'uesbe pucuj ti much'utic ochem pucuj ta yo'one, ti iyet'esbe xchamel ti jchameletique ti c'usuc no'ox chamelal iya'iique, ja' ti chi'inbil yu'un ti Rioxe.

39 Ti jayvo' ijchi'inticotic ti Jesuse, iquilticotic scotol ti c'usitic ispas ta Jerusalene xchi'uc ta sjunlej estado Judeae. Li jchi'iltaque iyaq'uic ta milel ta cruz.

40 Ti Rioxe ixcha'cuxes ta yoxibal c'ac'al. Ti c'alal cha'cuxiem xa'oxe, ep ta ech'el iquilticotic yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe.

41 Scotol li jchi'ilticotique muc xilic; jtucticotic no'ox iquilticotic, vo'oticotic ti st'ujojoticotic onox ti Rioxe ti ta xcalticotic

ti cuxul ti Jesuse. Ti c'alal cha'cuxiem xa'oxe, ijchi'inticotic to
ta ve'el.
42 Liyalboticotic comel ti chcalbeticotic scotol crixcha-
noetic ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe ti ja' chalbe bu chbat
ta sbatel osil ti much'utic cuxule xchi'uc ti much'utic chamem
xae.
43 Ja' onox yech iyalic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee, ti ja' ta
x'ac'batic o pertonal yu'un smul scotol ti much'utic ta xch'un
ti ja' istoj jmultic ti Jesuse —xi la li Pedroe.
44 Ti c'alal yolel chlo'ilaj li Pedroe, ja'o la ichi'ineic yu'un
Ch'ul Espíritu ti much'utic tey tsobole.
45 Ti jayvo' xchi'iltac tey xchi'uc li Pedroe, xch'ayet xa
la yo'onic ti c'alal iyilic ti ichi'ineic yu'un Ch'ul Espíritu ti
much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique.
46 Yu'un la ic'opojic ta ora ta yan o c'opetic, lec la iyalbeic
sc'oplal ti Rioxe.
47 —Ti jayvo' li' tsobole ichi'ineic xa yu'un ti Ch'ul Espíritue
chac c'u cha'al xchi'inojotic uque. ¿C'u xachiic? ¿Mi mu xu'
xich'ic vo' uc? —xi la li Pedroe.
—Ac'u yich'ic —xiic la.
48 Li Pedroe iyal la ti ac'u yich'ic vo' ta scuenta ti Cajvaltic
Jesuse. Ti c'alal laj yich'ique —Abulajan pajan to jayibuc
c'ac'al li'toe —x'utat la li Pedroe.

11

Ja' li' yaloj ti ba yal ta Jerusalén ti Pedroe ti ic'uxubinatic yu'un Riox ti much'utic ma'uc j'israele

1 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Judeae xchi'uc li apox-
toletique, iya'iic la ti ixch'unic xa sc'op Riox ti much'utic co'ol
ma'uc juriootic jchi'uctique.
2 C'alal isut ta Jerusalén li Pedroe, isa'bat la smul yu'un ti
much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ti iyalic ti persa
la chich'ic circuncisión ti much'utic co'ol ma'uc juriootic
jchi'uctique ti mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
3 —¿C'u yu'un ti ay ac'opon ti much'utic ma'uc jchi'iltique
ti muc bu yich'ojic circuncisione? ¿C'u yu'un ti ay achi'in ta
ve'ele? —x'utat la li Pedroe.
4 Li Pedroe xcholet la iyalbe smelol ti c'usitic ic'ote.
5 —Ti c'alal teon ta Jopee, xyaquet ta jc'opon Cajvaltic, oy
c'usi iyac' quil. Iquil iyal tal ta vinajel co'ol xchi'uc muc'ta
saquil manta. Chucul xchanjechel xchiquin tey iyul yo'
buyone.
6 C'alal ijq'uelbe ti yute, tey chupul tal chonetic iquil. Ep ta
tos li c'usi chanib yoque, ep ta tos quiletel chon, ep ta tos mut
iquil.
7 Ica'i ti oy much'u lisc'opone: “Pedro, milo ati' le'e”, xiyut.

8 “Cajval, i'i. Yu'un mu onox bu jti' ti c'usitic avaloj ti mu xu'
jti'ticotique”, xcut.
9 “Li c'usi chacac'bee mu xaval ti mu xu' xati'e”, xiyut.
10 Ox'ech'el yech liyalbe. Ja'o xa isut muyel ta vinajel ti
muc'ta saquil mantae.
11 Ja'o xa ic'ot oxvo' vinic yo' bu jch'amunoj nae. Liquemic
tal ta Cesarea. Tacbilic tal yu'un tal yiq'uicon.
12 Ti Ch'ul Espíritue liyalbe ti ta jchi'in ech'el ti viniquetique,
xchi'uc ti junuc co'on baticone. Lixchi'inic ech'el li vacvo'
jchi'iltactic li'i ti co'ol jch'unojtic sc'op Riox jchi'uctique.
Lic'ototicotic ta sna ti much'u listac ta iq'uele.
13 Ti vinique liyalbe ti iyil jun anjel ta vinajele. Ti c'alal
tey chotol ta yut snae, tey la va'al ic'ot ta xocon. “Taco ech'el
avinictac ta Jope. Ac'u ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi, Pedro
li xcha'p'elel sbie.
14 Ja' chtal yalbot ti c'u x'elan chacuxiic ta sbatel osil ajun-
lejic ta anae”, x'utat la yu'un ti anjele. Yech'o ti libate.
15 Ti c'alal lic lo'ilajcon xchi'uquique, ichi'ineic uc yu'un ti
Ch'ul Espíritue chac c'u cha'al lixchi'inotic ti c'alal itale.
16 Ja'o iyul ta jol ti ja' onox yech liyalboticotic comel ti
Cajvaltic Jesucristoe: “Ti Juane layac'be avich'ic vo'. Li vo'one
po'ot xa xacac'beic ti Ch'ul Espíritue”, xiyutoticotic onox.
17 Ti Rioxe iyac'be xa xchi'in Ch'ul Espíritu uc ti jayvo'
ma'uc jchi'iltic tey tsobolique. Ichi'ineic xa chac c'u cha'al
xchi'inojotique, yu'un iyich'ic xa ta muc' uc ti Cajvaltic Jesu-
cristoe. Yech'o ti mu c'u xu' xcal li vo'one. ¿Mi xu' ta jpajes
ya'el ti c'usi tspas ti Rioxe? —xi la li Pedroe.
18 C'alal iya'iic ti much'utic chalic ti persa chich'ic cir-
cunciśon ti much'utic ma'uc j'israele ti chich'ic ta muc' ti
Cajvaltic Jesuse, mu xa la c'usi más iyalic. Lec la ibat sc'oplal
yu'unic ti Rioxe.
—Yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe ti chictaic spasel uc li c'usitic
chopole li much'utic ma'uc jchi'iltique, yo' xcuxiic o ta sbatel
osil uque —xiic la.

Ja' li' yaloj ti cristoetic isbiinic ti much'utic yich'oj ta muc'
Cajvaltic Jesucristo ta Antioquíae

19 Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Jesucristoe ti istaic ilbajinel
ti c'alal imile ti ánima Estebane, istani la sbaic ta yantic o
balamil. Ti jlome ibatic la c'alal estado Fenicia. Ti jlome ibatic
la c'alal Chipre. Ti jlome ibatic la c'alal jteclum Antioquía.
Ti c'alal ibatique, iyalic la a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesu-
cristoe. Pero ja' no'ox la iyalbeic ti xchi'ilic ta jurioale.
20 Ti much'utic ibatic ta Antioquíae, oy la ta Chipre liquemic
tal, oy la ta jteclum Cirene liquemic tal. Ti c'alal ic'otic ta
Antioquíae, ilo'ilajic la xchi'uquic ti much'utic co'ol ma'uc

j'israelotic jchi'uctique. Iyalbeic la ti ja' no'ox chac' jcuxle-
jaltic ti Cajvaltic Jesuse.
21 Ta syu'el ti Cajvaltique ep la ti much'utic iyictaic ti c'usitic
xch'unojic to'oxe, ja' la istambeic yich'el ta muc' ti Cajvaltic
Jesuse.
22 Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jerusalene,
c'alal iya'iic ti iyich'ic xa ta muc' uc ti much'utic co'ol ma'uc
j'israelotic jchi'uctique, istaquic la ech'el ta Antioquía li Bern-
abee.
23 Ti c'alal ic'ot ta Antioquía li Bernabee, iyil la ti lecubtasbil
xa yo'onic yu'un ti Rioxe. Yech'o un jun xa la yo'on li Bern-
abee. Iyalbe la ti sjunul yo'onic ac'u yich'ic ta muc' ti Cajvaltic
Jesuse.
24 Li Bernabee lec yo'on. Lecubtasbil yo'on yu'un ti Ch'ul
Espíritue. Xch'unoj ti oy syu'el ti Cajvaltic Jesuse. C'alal iyal li
Bernabee, ep la lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
25 Ts'acal to ibat la ta Tarso li Bernabee, ja' la ba sa' li Sauloe.
Ti c'alal istae, iyic' la ech'el ta Antioquía.
26 Jun la jabil tey ixchi'inic ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe. Ep la crixchanoetic ixchanubtasic. Ti much'utic
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, cristoetic la i'ac'bat sbiic
yu'un ti j'antioquíaetique. Ja' la yech ilic o li biile.
27 Ti c'alal teic la ta Antioquía li Bernabee xchi'uc li Sauloe,
ja'o la tey ic'otic ta Antioquía jayvo' yaj'alc'op Riox, liquemic
la tal ta Jerusalén.
28 Ti june Agabo la sbi. Ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue,
iyalbe la ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe ti chtal vi'nal
ta sjunlej balamile. Ti c'alal ital ti vi'nale, ja'o ochem ta
preserente ta Roma ti Claudioe.
29 Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Antioquíae,
isnopic la ti ta scoltaic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta
Judeae ti cha'iic vi'nale. Ta jujuntal la isnopic ti c'u yepal
chaq'uique.
30 Ti c'alal istsob sba yu'unique, ja' la i'albatic vocol li
Bernabee xchi'uc li Sauloe ti chba yac'beic ti much'utic ta
xchanubtasvan ta sc'op Riox ta Jerusalene.

12

Ja' li' yaloj ti imile ti Jacoboe xchi'uc ti i'och ta chuquel ti Pedroe

1 Ti c'alal ba yaq'uic taq'uin ta Jerusalén li Bernabee xchi'uc
li Sauloe, ti covierno Erodese ja'o la lic yilbajin jayvo' ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.
2 Ja' la ta smantal ti imile ta espada ti Jacoboe, ja' ti sbanquil
Juane.

3 Ti jurioetique xmuyubajic xa la ti icham ti Jacoboe. C'alal
iyil ti Erodese ti xmuyubajic xa ti crixchanoetique, iyal la
noxtoc ti ac'u tsacuc li Pedroe. Ti c'alal yech ispas ti Erodese,
ja'o la ta sq'uin li jurioetique ti c'alal ta sve'ic pan ti muc bu
yich'oj svuquesobil xch'ute.
4 Ti c'alal itsaque la li Pedroe, itiq'ue la ta chuquel. Ichabiat
la ta chanq'uex solteroetic, chanchanvo' la juq'uex. Ta vacvac
ora la isjel sbaic. Ti Erodese isnop la ti ta slajel to q'uin ta
sloq'ues ta chuquel li Pedroe, ti ta bail ta satil chac' ta milele.
5 Ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe scotol la c'ac'al
isc'oponbeic Riox li Pedroe c'alal tiq'uil ta chuquele.

Ja' li' yaloj ti iloc' ta chuquel ti Pedroe

6 C'alal isnop ti Erodese ti ta yoc'omal xa ta sloq'ues ta
chuquel li Pedroe, ta yac'ubalile tey la vayem ta chuclebal li
Pedroe, chucul la ta cha'p'ej carina. Jujun la soltero ta jujot
xocon li Pedroe. Ti carina chucul oe, xchucoj la ta sc'obic ti
solteroetic uque yo' la xa'iic o mi xjatave. Oy la solteroetic
noxtoc ta xchabiic juc'ol ti ti'chuclebale.
7 Li Pedroe itijbat la xocon yu'un jun anjel tacbil tal yu'un ti
Cajvaltique. Ja'to la iyil ti sacjaman xa ti yut chuclebale.
—Lican ta ora —x'utat la.
Ti carina chucul o sc'obe, ijituj la. Ilic la li Pedroe.
8 —Chuco ach'ut, lapo axonob —x'utat la yu'un ti anjele.
C'alal laj xchuc xch'ute, laj slap ti xonobe,
—Lapo apimilc'u', nap'lan tal —x'utat la yu'un ti anjele.
9 Nap'al la iloc' li Pedroe pero mu la sna' mi melel ti ta
xcoltaat yu'un ti anjele. Isnop la ti chvaychine.
10 Tey la i'ech'ic yo' bu va'al ta xchabivan ti jun solteroe,
ts'acal to la i'ech'ic yo' bu va'al ti jun noxtoque. C'alal ic'otic
ta ti'chuclebal ta cayae, ijam la stuc ti taq'uin ti'nae. Iloq'uic
la, ibatic la ta jun o caya. Tey xa la icomtsanat yu'un ti anjele.
11 Ti c'alal iyul xch'ulele, “lavie ijna' xa ti ta melel istac tal
anjel ti Cajvale. Muc xac' ti chismil li Erodese xchi'uc ti jayvo'
jchi'iltac yo'onuc smilicone”, xi la li Pedroe.
12 C'alal iyil ti ta sba balamile, tuc' la ibat ta sna li Maríae,
ja' li sme' Juane, ja' ti Marcos sbi noxtoque. Ep la tey stsoboj
sbaic ta sc'oponic Cajvaltic.
13 C'alal c'ot stij ti'be li Pedroe, iloc' la tal jun tseb, Rode la
sbi. Ba la sq'uel much'u ti ta stij ti ti'bee.
14 C'alal iya'ibe ye ti ja' li Pedroe, xmuyubaj xa la tajmec.
Muc xa la isjam o ti ti'bee, i'och la ta anil ta yut sna, ba la yalbe
ti yane ti tey xa va'al ta ti'be li Pedroe.
15 Pero muc la xch'unic.
—Yu'un chlic achuvaj —xutic la ti tsebe.
—Ta melel ja' li Pedroe —xi la.

—Taje ma'uc Pedro, ja' nan ti anjel yajchabiel Pedroe —xiic la.
16 Li Pedroe tey la tstijulan ti ti'bee. C'un to la ba sjamic. C'alal i'ile ti ja' li Pedroe, xch'ayet xa la yo'onic.
17 Iyac' la señ*a* ta sc'ob li Pedroe ti ch'aniicuque. Lic la yal ti c'u x'elan iloq'uesat ta chuquel yu'un ti Cajvaltique.
—Albeic noxtoc li Jacoboe xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti liloc' xa ta chuquele —xut la ti much'utic tey tsobole.
Li Pedroe ibat la ta jun o jteclum.
18 C'alal isacube, xvulajetic xa la liquel ti solteroetique ja' ti mu xa bu tey isacub li Pedroe.
19 Ti Erodese isloq'ues la mantal ti ac'u sa'el li Pedroe. Ti c'alal muc staique, istsob la ti yajsolterotaque, ja' la ti jayvo' ixchabiic li Pedroe. Ijac'batic la c'u yu'un ti muc xilic iloq'ue. Ts'acal to la isloq'ues mantal ti ac'u yich'ic milele. Ts'acal to la ibat ta Cesarea ti Erodese yu'un la ja' tey nacal.

Ja' li' yaloj ti abol sba icham ti Erodese

20 Ti Erodese scapanoj la ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetique. Ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetique co'ol la isnopic ti chba sc'oponic ti Erodese, ti chba slajesbeic yo'one. Isa'ic la jun yajc'opojelic, Blasto la sbi. Co'ol la ch-abtej xchi'uc ti Erodese. Yu'un la ja' tsc'anic ti chmanolajic yo' bu scuentainoje.
21 Ti Erodese iyal la c'usi ora xocol ti chba yich' c'oponele. Ti c'alal ista sc'ac'alil ti c'usi ora yaloje, ists'acubtas la sba, tey la ba chotluc yo' bu chal c'u x'elan chcom sc'oplal ti much'u tsmeltsanbe sc'oplale. Lic la sc'opon ti crixchanoetique.
22 Ti c'alal iya'iic c'usi iyal ti Erodese —Ma'uc crixchano ti li' ta xc'opoje, ja' jun riox —xiic la, x'avlajetic xa la.
23 Ti Erodese ora la i'ipaj, i'ac'bat la castico yu'un jun yaj'anjel ti Cajvaltique, ja' ti ma'uc iyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe. I'ayan la xuvital, icham o la.
24 Ac'u mi oy ilbajinel pero ip'olic onox ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.
25 C'alal laj yaq'uic comel taq'uin ta Jerusalé*n* li Bernabee xchi'uc li Sauloe, isutic la ta Antioquí*a*. Iyiq'uic la ech'el li Juane, ja' ti Marcos sbi noxtoque.

13

Ja' li' yaloj ti ba yalic a'yuc sc'op Riox ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe

1 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Antioquí*ae*, oy la jayvo' ichanubtasvanic. Ja'ic la li Bernabee, xchi'uc li Simone, ja' la ti Negro sbi noxtoque. Xchi'uc Lucio ti liquem tal ta Cirenee.

Xchi'uc Manaen ti co'ol its'itesatic xchi'uc ti ánima Erodese.
Xchi'uc li Sauloe.
2 Ti c'alal xyaquet la tsc'oponic Cajvaltique, c'alal yictaoj la
yotique —Ac'becon ech'el li Bernabee xchi'uc li Sauloe, ac'u
ba spas li c'usi caloj onox ta spase —x'utatic la yu'un ti Ch'ul
Espíritue.
3 Ti c'alal laj sc'oponic ti Cajvaltique, i'ac'batic la c'obol ta
sjolic li Bernabee xchi'uc li Sauloe, itaqueic la ech'el.

Ja' li' yaloj ti ivinaj sc'op Riox ta Chipre balamile

4 C'alal itaqueic ech'el yu'un Ch'ul Espíritu li Bernabee
xchi'uc li Sauloe, tey la ibatic ta jun jteclum Seleucia sbi. Tey
la i'ochic ta barco, ibatic la c'alal Chipre balamil ta o'lol mar.
5 C'alal ic'otique, iloq'uic la ta barco ta jun jteclum Salamina
sbi. Tey la lic yalic a'yuc sc'op Riox ta stemploic yo' bu cha'iic
smantal Riox li xchi'iltac ta jurioale. Ba la coltavanuc ta yalel
a'yuc sc'op Riox li Juan uque.
6 Li Bernabee xchi'uc li Sauloe ixanavic la ta sjunlej Chipre.
Ic'otic la ta jun jteclum Pafos sbi. Tey la istaic jun j'ilol,
xchi'ilic la ta jurioal. Chal la sc'op Riox ti yaloje. Barjesús la
sbi.
7 Ti Barjesuse ja' la xchi'il ta abtel ti preserente Sergio
Pauloe. Ti Sergio Pauloe p'ij la tajmec. Chac la ya'i li sc'op
Rioxe yech'o un itaqueic la ta iq'uel li Bernabee xchi'uc li
Sauloe.
8 Ti Barjesuse Elimas la isbiin. Li Elimase "j'ilol", xi la
smelol. Ti Elimase iscrontain la li Bernabee xchi'uc li Sauloe
yu'un la ja' tsc'an ti mu xch'un sc'op Riox ti preserentee.
9 Li Sauloe, li Pablo sbi noxtoque, p'ijubtasbil la, tsatsubtas-
bil la yo'on yu'un ti Ch'ul Espíritue, isq'uelbe la sat ti j'ilole.
10 —Jlo'lovanejot, chopol tajmec li c'usi chapase.
Xch'amalot pucuj yu'un chacrontain li c'usitic leque. Li
vo'ote mu xac'an ti oy much'u ta xich' ta muc' ti Cajvaltic
Jesuse.
11 Lavie chayac'be castico ti Cajvaltique. Chtup' asat. Mu xa
xavil abe jayibuc c'ac'al —xut la j'ilol li Pabloe.
Ora la itup' ti sate. Isa' la much'u ta xniton o.
12 C'alal iyil ti preserentee ti itup' sat ti j'ilole, iyich' la ta
muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Lec la iya'i li sc'op Rioxe ti i'albat
yu'un li Bernabee xchi'uc li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti ic'otic ta Antioquía ta estado Pisidia ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

13 Li Pabloe xchi'uc li xchi'iltac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe,
i'ochic la ta barco ta Pafose, tey la c'ot loq'uicuc ta jteclum
Perge ta estado Panfilia sbi. Li Juane tey la icomtsanvan, isut
la ta Jerusalén.

14 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee j'ech'elbe no'ox la i'ech'ic ta
Perge, ibatic la c'alal jteclum Antioquía ta estado Pisidia. Ta
sc'ac'alil ta xcuxic ti xchi'iltac ta israelale, c'alal chba ya'ibeic
smantal Rioxe, ibatic la uc li Pabloe xchi'uc li Bernabee.
15 C'alal laj yich' aptael li smantaltac Rioxe xchi'uc ti c'usitic
yan sts'ibaojic comel ti j'alc'opetic ti ta vo'nee, ti jmelt-
sanejc'opetic ta temploe istaquic la ta jaq'uel mi oy c'usi chalic
jp'el cha'p'eluc li Pabloe xchi'uc li Bernabee, xu' la chalic mi
chc'opojique.
16 Isva'an la sba li Pabloe. Iyac' la seña ta sc'ob ti
ch'aniicuque.
—Jchi'iltactic, xchi'uc vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque ti
avich'ojic ta muc' uc ti Rioxe, a'yic me li c'usi chcale.
17 Ti Cajvaltique ti quich'ojtic ta muc', vo'otic li
j'israelotique, ja' it'ujeic ti vo'ne moletique. C'alal teic to'ox
ta Egiptoe, ip'olesatic yu'un ti Rioxe. Ts'acal to ta syu'el Riox
iloq'uesatic tal, yu'un ma'uc onox tey slumalic ta Egiptoe.
18 Ti vo'ne moletique its'icbat sbolilic cha'vinic jabil yu'un
ti Rioxe ti c'alal tey xjoyetic ta xocol balamile.
19 Ta Canaán balamile oy to'ox vucub c'ox nación. Ti vo'ne
moletique icoltaatic yu'un ti Rioxe yech'o ti imil yu'unic ti
vucub nacione, ja' yech istaic o li osile.
20 Cuatro ciento cincuenta jabil ispas sbaic ta mantal
stuquic ti vo'ne moletique. I'och jayq'uex yajmeltsanejc'opic,
ja' ist'uj ti Rioxe. Ja' yech ti c'alal ochem to'ox ta jmelt-
sanejc'op ti Samuele, ja' ti yaj'alc'op Rioxe.
21 C'alal ja'o ocheme, lic sc'an yajpreserenteic ti vo'ne mo-
letique. Ti Rioxe iyal ti ja' ch-och ta yajpreserenteic ti Saule,
ti screm Cise. Ti Saule Benjamín sbi ti smuc'tatot ti ta más
vo'nee. Cha'vinic jabil i'och ta preserenteal ti Saule.
22 Ts'acal to iloq'uesat yu'un ti Rioxe. Ja' i'och ta sq'uexol
ti Davide. Yu'un ti Davide ja' onox yech albil sc'oplal yu'un
ti Rioxe: “Li Davide li screm Isaíe, co'ol jol jchi'uc yu'un ja' ta
spas ti c'usitic lec chquile”, xi onox ti Rioxe.
23 Ti Rioxe iyal onox ti ta xtal stojbotic jmultic jun smom ti
Davide. I'ay xa, ja' ti Jesuse.
24 C'alal mu to'ox bu chvinaj ti talem xa ti Jesuse, ti Juane
iyalbe onox li jchi'iltactic ta israelale ti ac'u yictaic spasel li
c'usitic chopole, ti ac'u yich'ic vo'e.
25 C'alal po'ot xa'ox xcham ti Juan j'ac'-ich'vo'e, ja' yech iyal:
“Mu vo'onicon ti st'ujojon Riox ti chajpasic ta mantale. Ta to
xtal ti much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u xu' jcolta o. Mi
ja'uc sloc'bel xonob, mu xu' cu'un”, xi ti Juane.
26 ’Jchi'iltactic, vo'otic ti smomotic ti Abraame, xchi'uc
vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque ti avich'ojic ta muc' uc ti

Rioxe, chcalticotic ava'iic ti i'ay xa ta jlumaltic ti much'u ay
stoj jmultique.
27 Li jchi'iltactic ta Jerusalene xchi'uc ti jmelt-
sanejc'opetique, muc xich'ic ta muc' ti Jesuse. Mi ja'uc xich'ic
ta muc' noxtoc ti c'usitic yaloj ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee,
ti ja' ta xca'itic ta sc'ac'alil ta jcuxtique. Yech'o ti iyaq'uic ta
milel ti Jesuse. Ja' ic'ot ti c'usitic sts'ibaojic ti yaj'alc'optac
Rioxe.
28 Ac'u mi muc bu istabeic smul ti Jesuse ti yo' xmile oe, pero
iyalbeic ti Pilatoe ti ac'u yac' ta milele.
29 C'alal ic'ot scotol chac c'u cha'al ts'ibabil sc'oplale, iyale-
sat ta cruz, ba mucatuc.
30 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal.
31 Ts'acal to ibat ta Galilea. Ep to ta ech'el iyac' sba iluc
ta stojol li yajchanc'optaque xchi'uc ti much'utic yich'ojic
ta muq'ue. Ts'acal to ibat xchi'uquic ta Jerusalén ti c'alal
imuy ta vinajele. I'albatic comel ti ac'u yalic a'yuc ti iyilic ti
cha'cuxieme.
32-33 ’Li vo'oticotic uque chcalticotic ava'iic ti iquilticotic xa
ti ic'ot ti c'usi i'albatic yu'un Riox ti vo'ne moletique. Yu'un
yaloj onox ti Rioxe ti ta xcha'cuxes ti much'u st'ujoj chispa-
sotic ta mantale. Ic'ot xa ti c'usi iyale yu'un ixcha'cuxes ti
Jesuse. Ja' onox yech ts'ibabil ta xcha'cojol jq'uevujtic: “Vo'ot
Jch'amalot. Ta to sta yora ta xcac' iluc ti vo'ot Jch'amalote”, xi
onox ti Rioxe.
34 Yu'un icha'cuxesat yu'un Riox ti Jesuse, yech'o ti mu xa
bu ta xchame. Ja' onox yech i'albatic yu'un Riox ti vo'ne
moletique: “Ta onox xc'ot li c'usi icalbe ti Davide”, x'utatic.
35 Yech'o ti ists'iba ta jcoj jq'uevujtic ti Davide: “Muc bu
chavac' c'a'uc li jpat jxocone, vo'on lach'amalone, ti ch'abal
jmule”, xi.
36 Ma'uc sc'oplal stuc ists'iba ti Davide. Ti Davide ja' ispas
c'usi lec chil Riox ti c'u sjalil cuxul ta sba balamile. Ismuquic,
ic'a' ti spat xocone.
37 Ti Jesuse icha'cuxesat yu'un ti Rioxe, muc xc'a' ti spat
xocone.
38 Yech'o un, jchi'iltactic, na'ic me ti ja' no'ox ta jtatic o
pertonal yu'un jmultic ti Jesuse.
39 Ti much'utic ta xch'une, ch'abal smul ch-ileic yu'un ti
Rioxe. Li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese mu xu' ti ch'abal
jmultic chiyilotic o ti Rioxe.
40 Yech'o un q'uelo me abaic, mu me xc'ot ta abaic chac c'u
cha'al iyal ti yaj'alc'optac Rioxe.
41 Vo'oxuc ti mu la xac'anvanique, a'yic la me.
Más to la chac' iluc slequilal syu'elal ti Rioxe pero mi ja'uc
onox la xach'unic o.

Ac'u la mi oy much'u xayalbeic, chalabanic no la.
Ti mu xach'unique, cha'ochic la ta c'oc' ta sbatel osil,
xi ti j'alc'opetique —xi la li Pabloe.

42 Ti c'alal iloq'uic ta templo li Pabloe xchi'uc li Bernabee,
ep la much'utic iyal ti tsc'anic to albel c'alal vaxaquib c'ac'al
ti c'usi i'albatique.

43 Ti c'alal ixch'ac sbaic ti much'utic iya'iic li smantaltac
Rioxe, ep la jurioetic, ep la ma'uc jurioetic ti sjunul yo'onic
yich'ojic ta muc' ti Rioxe, ja' la nap'al ibat ta spatic li Pabloe
xchi'uc li Bernabee. Li Pabloe xchi'uc li Bernabee ja' la yech
iyalbeic ti j'ech'el ac'u xch'unic ti ta slequil no'ox yo'on ti
ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.

44 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'ale, ep la istsob sbaic tal ti
much'utic tey nacal ta jteclume, jutuc xa la muc xtal scotolic
ta ya'iel li sc'op Rioxe.

45 Ti jurioetique ti muc bu xch'unojic ti i'ay xa ti much'u
st'ujoj Rioxe, lic la it'ixajicuc ti c'alal iyilic ti ep tajmec istsob
sbaic ta ya'iel c'usi chal li Pabloe. I'albat la li Pabloe ti ma'uc
yech li c'usi chale, ti mu la sna'e.

46 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee muc la xi'ic o.
—Li vo'oxuque ba'yi ical ava'iic li sc'op Rioxe yu'un ja'
yech tsc'an ti Rioxe. Ti mu xach'unique, ja' chvinaj o ti mu
xac'an xacuxiic ta sbatel osile. Lavie ja' xa chba calbeticotic li
much'utic ma'uc jchi'iltic ta israelale.

47 Yu'un ja' yech liyalboticotic ti Cajvaltic Jesucristoe:
Li vo'oxuque lajloq'uesic xa ta mulil
yo' ti xba avalbeic o scotol crixchanoetic ta sjunlej balamile
ti xu' ta xcuxiic ta sbatel osil uque,
xiyutoticotic ti Jesuse —xi la li Pabloe xchi'uc li Bernabee.

48 Ti c'alal iya'iic ti much'utic co'ol ma'uc juriootic
jchi'uctique, xmuyubajic xa la ti iloq'uesatic ta mulil uque.
—Lec tajmec ti c'usi iyal ti Cajvaltic Jesucristoe —xiic xa la.
Ixch'unic la ti much'utic st'ujoj onox ti Rioxe ti ta xcuxiic ta
sbatel osile.

49 Ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe iyalic la a'yuc ta sjunlej
estado Pisidia.

50 Ti jurioetique ti muc bu xch'unojic ti i'ay xa ti much'u
st'ujoj ti Rioxe, ba la stic'beic c'op ti yajmeltsanejc'opic
ta slumalique, xchi'uc la jayvo' antsetic ti sjunul yo'onic
xch'unojic yilel li smantaltac Rioxe, ti ich'bilic ta muq'ue. Lic
la ilbajinaticuc li Pabloe xchi'uc li Bernabee. Inutsatic la
loq'uel teyo'e.

51 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee islilinic la comel spucucal
yoquic. Ja' la seṉ̃a ti icom ta sba stuquic ti muc xch'unique.
Ibatic la ta jun jteclum Iconio sbi.

52 Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta Pisidiae, jun la yo'on icomic, yu'un la lecubtasbil xa yo'onic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

14

Ja' li' yaloj ti ic'otic ta Iconio ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

1 Ti c'alal ic'otic ta Iconio li Pabloe xchi'uc li Bernabee, i'ochic la ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox ti xchi'ilic ta jurioale. Ti c'alal iyalbeic sc'oplal ti Cajvaltic Jesucristoe, ep la tajmec xchi'ilic ixch'unic. Ep la ixch'unic uc ti co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique.

2 Ti yan xchi'ilic ta jurioale ti muc xch'unique, isco'oltasbe la sba sjolic xchi'uc ti much'utic ma'uc jurioetic uque ti tscrontainic li Pabloe xchi'uc li Bernabee.

3 Yu'un ti ep ti much'utic ixch'unic li sc'op Rioxe, yech'o un tey la ipajic li Pabloe xchi'uc li Bernabee. Jamal la iyalic c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe, mu la bu ixi'ic. Ti Cajvaltique iyac' la iluc ti yech ti c'usi chalique, ti ta slequil no'ox yo'on ta xcoltavane. I'ac'bat la syu'elic, iyaq'uic la iluc slequilal syu'elal ti Cajvaltique.

4 Ti yajvaltac jteclume ipasic la ta cha'ch'ac. Jch'ac la ixch'unic ti c'usi iyal li apoxtoletique; jch'ac la muc xch'unic.

5 Ti jch'ac ti muc xch'unique xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique, ja' la isco'oltasbe sba sjolic xchi'uc ti jurioetique ti muc xch'unic uque. Isnopic la ti ta smajic, ti ta smilic ta ton li Pabloe xchi'uc li Bernabee.

6 Ti c'alal iya'iic li Pabloe xchi'uc li Bernabee, ora la iloq'uic, ibatic la ta jteclum Listra ta estado Licaonia. Ts'acal to la ibatic ta jteclum Derbe tey no'ox ta estado Licaonia. Ixanavic la ta sjunlej li Licaoniae.

7 Iyalic la a'yuc ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ac'bat ton ta Listra ti Pabloe

8 Oy la tey jun vinic ta Listra, coxo la i'ayan. Mi ja'uc la oy bu ixanav ta jmoj.

9 Tey la chotol cha'i c'usi chal li Pabloe. Li Pabloe isq'uel la, iyilbe la ta sat ti xch'unoj ti xu' chlecub ti yoque.

10 Li Pabloe tsots la ic'opoj:

—Va'lan —xut la ti vinique.

Ti vinique ora la iva'i, ixanav la.

11 C'alal iyil ti crixchanoetique ti lec xa chanav ti vinique, tsots la i'avanic. Ja' la yech iyalic ta licaonia c'ope:

—Yalem tal rioxetic li'toe. Viniquetic yilel —xut la sbaic.

12 Li Bernabee Júpiter la isbiin. Li Pabloe Mercurio la isbiin yu'un la más ic'opoj.

13 Oy la tey jun yeclexaic ta ti' jteclum yo' bu chotol ti
yajsantoique, Júpiter la sbi. Ti yajpale Jupitere iyic' la loq'uel
vacaxetic ta sti' scorraltonal li jteclume. Yac'ojbe la snichimal
snuc' ti vacaxetique. Ti palee xchi'uc ti crixchanoetique ta ox
la smilic ti vacaxetique, ja' ox la ch-ac'bat smotoninic li Pabloe
xchi'uc li Bernabee, yu'un la ch-ich'eic ox ta muc'.
14 C'alal iya'iic li Pabloe xchi'uc li Bernabee, isjat la sc'u'ic
yu'un la q'uexlal iya'iic ti ta x'ich'eic ta muq'ue. Ora la ibatic
ta o'lol crixchanoetic. I'avanic la:
15 —Viniquetic, ¿c'u yu'un ti x'elan chapasique? Co'ol
crixchanootic. Ti litaloticotic li'toe, ja' tal calticotic ava'iic ti
tsc'an chavictaic li c'usitic avich'ojic ta muq'ue. Ja' ich'ic ta
muc' ti Riox ta vinajele ti cuxul ta sbatel osile. Ja' ispas li
vinajel balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc scotol li c'usitic oye.
16 Vo'ne lic sts'ic ti c'u xa'elanic ti jaylajuntosoxuc ta sjunlej
balamile, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque.
17 Ti Rioxe iyac' onox avilic ti cuxule. Chac' tal vo', ja' ta
xch'i o li c'usitic chats'unique yo' xata o ave'elique, yech'o ti
jun avo'onique —xutic la ti crixchanoetique.
18 Ac'u mi i'albatic ti mu ya'uc spasic yeche, vocol la
ixch'unic. Chmilbatic ox la ta persa ti smotonique.
19 Ja'o la tey ic'otic jayvo' jurioetic, liquemic la tal ta An-
tioquía xchi'uc ta Iconio. Lic la socbe sjol ti crixchanoetic ta
Listrae, lic la ac'batuc ton li Pabloe. Iquile la loq'uel ta ti'
jteclum yu'un la icham xa ti yalojique.
20 Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe tey la
ba sjoy sbaic yo' bu li Pabloe. Li Pabloe ilic la, icha'och la ta
yutil jteclum. Ta yoc'omal to la iloc' ech'el xchi'uc li Bernabee,
ibatic la ta Derbe.
21 Ti c'alal ic'otic ta Derbee, c'ot la yalbeic ti crixchanoe-
tique ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Jesuse. Ep la ti much'utic
ixch'une. Ts'acal to isutic la ta Listra, xchi'uc ta Iconio, xchi'uc
ta Antioquía ta estado Pisidia.
22 Jujun la jteclum ech' spatbeic yo'on ti much'utic yich'oj
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Iyalbeic la ti mu me xicta
sbaique, ti oy onox ilbajinel ti mi tsc'an chbatic yo' bu tspas
mantal ta sbatel osil ti Rioxe.
23 Isva'anbeic la yajchanubtasvanejic ta jujun templo ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Iyicta la yotic c'alal
isc'oponic Rioxe, ja'o la ist'ujic ti jchanubtasvanejetique. Ti
c'alal laj st'ujique, isc'oponbeic la Riox yo' xcoltaatic o yu'un
ti Cajvaltic Jesucristoe ti ja' yich'ojic ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti icha'sutic ta Antioquía ta estado Siria ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

24 Ts'acal to isutic la ta estado Panfilia li Pabloe xchi'uc li
Bernabee.

25 Iyalic la a'yuc sc'op Rioxe ta jteclum Perge. Ts'acal to ibatic
la ta jteclum Atalia.
26 Tey la i'ochic ta barco, icha'sutic la ta Antioquía yo' bu
ic'oponbatic Rioxe yo' xchi'ineic o ta spasel ti c'usi tsc'ane.
Yu'un la ispasic xa ti c'usitic tsc'an ti Rioxe, yech'o la ti
icha'sutic ta Antioquía yo' bu iliquique.
27 Ti c'alal ic'otic ta Antioquíae, istsobic la scotol ti much'utic
xch'unoj li sc'op Rioxe, ja'ic li j'israeletique xchi'uc li
much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. Li Pabloe
xchi'uc li Bernabee iyalic la scotol ti c'usitic icoltaatic ta spasel
yu'un ti Rioxe, xchi'uc ti butic itaqueic ech'el ta yalel li c'usi
yaloje. Iyalic la noxtoc ti ep ixch'unic uc ti ja' istoj jmultic
ti Cajvaltic Jesucristoe ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic
jchi'uctique.
28 Jal la tey ipajic, ixchi'inic la ti much'utic yich'oj ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe.

15

Ja' li' yaloj ti isnopic c'usi chcom o circuncisión ti jchanubtasvanejetic ta Jerusalene

1 Tey la ic'ot jayvo' j'israeletic ta Antioquíae, liquemic la tal
ta Judea. Ja' la yech c'ot yalbeic ti much'utic yich'oj ta muc' ti
Cajvaltic Jesuse ti co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique:
—Mi mu xavich'ic circuncisión chac c'u cha'al iyal ti Moi-
sese, mu xacuxiic ta sbatel osil —xiic la.
2 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee tsots la istac'ulanbe sbaic
xchi'uc ti viniquetique, pero muc la smeltsaj yu'unic. Ti
much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Antioquíae, co'ol
la isnopic ti ta staquic ech'el ta Jerusalén li Pabloe xchi'uc li
Bernabee, xchi'uc la jayvo' xchi'ilic. Ja' la ba sjac'beic tal mi
yech smantalic li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvaneje-
tique.
3 Ti c'alal iloq'uic ech'ele, ay la sbeiltaselic yu'un ti
much'utic xch'unoj sc'op Rioxe ta Antioquíae. I'ech'ic la ta
estado Fenicia, xchi'uc ta estado Samaria. Ech' la yalbeic ti
much'utic xch'unoj sc'op Rioxe teyo'e ti oy xa ep lic yich'ic
ta muc' Cajvaltic Jesús ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic
jchi'uctique. Xmuyubajic xa la tajmec ti c'alal iya'iique.
4 Ti c'alal ic'otic ta Jerusalén li Pabloe xchi'uc li Bernabee,
ich'bilic la ta muc' ic'otic yu'un ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe, xchi'uc li apoxtoletique, xchi'uc li jchanubtasvaneje-
tique. Li Pabloe xchi'uc li Bernabee iyalic la scotol ti c'usitic
i'ac'bat spasic yu'un ti Rioxe, xchi'uc ti butic itaqueic ech'el ta
yalel a'yuc ti c'usi yaloje.

5 Tey la jayvo' jfariseoetic ti yich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe. Isva'an la sbaic.
—Ti much'utic ma'uc jchi'iltactic ta israelale persa chich'ic
circuncisión mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
Chavalbeic noxtoc ti ac'u xch'unic li smantaltac Riox ti iyal
ti Moisese —xiic la.
6 Yech'o la ti istsob sbaic li apoxtoletique xchi'uc li jchanub-
tasvanejetique yu'un la isnopic c'usi chcom o.
7 Jal xa'ox la ilo'ilajic, ja'o la isva'an sba li Pedroe.
—Jchi'iltactic, ana'ojic ti oy xa sjabilal list'uj ti Rioxe ti
chcalbe ya'iic ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe li
much'utic ma'uc jchi'iltique yo' xch'unic oe.
8 Ti Rioxe yiloj co'ontic jcotoltic. Yiloj ti ixch'un xa li
much'utic ma'uc jchi'iltique, yech'o ti iyac'be xa xchi'in ti
Ch'ul Espíritu uque chac c'u cha'al iyac' jchi'intique.
9 Ti Rioxe sc'uxubinojotic jcotoltic. Co'ol islecubtas co'ontic
yu'un co'ol ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe.
10 ¿C'u yu'un ti chatoy abaic ta stojol ti Rioxe? Li much'utic
ma'uc jchi'iltique ti yich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesuse,
ilbajinel cha'iic mi chavalbeic ti persa ta xch'unic li man-
taletique. Ti vo'ne moletique mu onox bu ich'un yu'unic li
mantaletique. Ja' no'ox yechotic uc, mu xch'un cu'untic.
11 Li vo'otique jch'unojtic xa ti ta slequil no'ox yo'on ti
Cajvaltic Jesuse ti chicuxiotic ta sbatel osile, mu ta mantaluc.
Ja' no'ox yech chicuxiotic jcotoltic, ac'u mi j'israelotic, ac'u mi
ma'uc —xi la li Pedroe.
12 Ch'ab xi la scotolic. Li Bernabee xchi'uc li Pabloe lic la
yalic uc ti ep iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox ta slumalic ti
much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique.
13 C'alal laj c'opojicuque, ic'opoj la li Jacoboe:
—Jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chcale.
14 Li Simone liyalbotic xa c'u x'elan lic yic' yan crixcha-
noetic ti Rioxe, yech'o ti lic yich'ic ta muc' uque.
15 Ja' onox yech sts'ibaojic ti yaj'alc'optac Rioxe:
16 Ti amomique ta to xich'ic ta muc' ti Rioxe
chac c'u cha'al ich'bil to'ox ta muc' ti c'alal tiq'uil ta spreser-
enteal ti Davide.
17 Ja' yech ta xc'ot yo' ti xaq'uic o ta ich'el ta muc' ti Rioxe.
Ja' yech chlic yich'ic o ta muc' Riox uc li yan crixchanoetic ta
sjunlej balamile.
18 Ja' yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel
balamile,
xi ti j'alc'opetique.
19 'Li chcal vo'one, más lec ti mu ya'uc quilbajintic li
much'utic ma'uc jchi'iltique ti iyich'ic xa ta muc' ti Riox ta
vinajele.

20-21 Más lec mi ta jts'ibabetic svunique. Ja' no'ox calbetic
ti mu ya'uc sti'ic ti c'usitic smotoninoj santoetique, ti mu
sa' yantsique, ti mu sa' yajmulique, ti mu ya'uc sti'ic ti c'usi
xach'bil snuc' ta xchame, ti mu ya'uc sti'ic ch'ich'e chac c'u
cha'al jch'unojtic ti mu xu' jti'tique, yo' mu chopluc o xa'iic li
jchi'iltactic tey capalique. Yu'un ta jujun jteclum ta sc'ac'alil
ta jcuxtique, ja' ch-aptabatic ta stemploic li smantaltac Riox ti
iyal comel ti Moisese chac c'u cha'al i'aptabatic ti vo'nee —xi
la ti Jacoboe.

22 Li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvanejetique,
xchi'uc ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Jerusalene, isnopic
la ti más lec xich' t'ujel cha'vo'uque ti ta staquic ech'el ta
Antioquíae, ti ja' chba xchi'inic li Pabloe xchi'uc li Bernabee.
Ja' la ist'ujic li Silase xchi'uc li Judase, ja' ti Barsabás sbi
noxtoque. Yu'un la ja' yich'ojic ta muc' scotolic.
23 Ists'ibaic la ti vune ti chich'ic ech'el li Judase xchi'uc li
Silase. Ja' la yech ists'ibaic:

"Jchi'iltactic, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque ti li' nacaloxuc
ta Antioquíae, xchi'uc ta sjunlej estado Siriae, xchi'uc ta
estado Ciliciae, ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
chajc'oponticotic ta vun, vo'oticotic ti apoxtoloticotique
xchi'uc ti jchanubtasvanejoticotic li' ta Jerusalene, xchi'uc li
yan jchi'iltactique.
24 Ica'iticotic ti oy jayvo' much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe ti
ay svula'anoxuque ti li' iliquic ech'ele. Pero muc bu jtacojti-
cotic tal. Ja' chavat o avo'onic ti layalbeic ti persa chavich'ic
circuncisione, ti persa chach'unic scotol li smantaltac Rioxe.
Yu'un layalbeic ti ja'to yech chacuxiic ta sbatel osile, pero muc
bu xcalticotic yech.
25 Yech'o ti ijtsob jbaticotique, yu'un ijnopticotic c'usi
chcom o. Ijt'ujticotic jayvo' ti ijtacticotic tale, ti ixchi'inic tal
li Bernabee xchi'uc li Pabloe, ja' ti jc'anojticotique.
26 Ja' ti muc bu ixi'ic o ti jutuc xa muc xlajic yu'un ti yich'ojic
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
27 Yech'o ti ja' ijtacticotic tal li Judase xchi'uc li Silase. Ja' tal
yal ava'iic ti c'usi ijnopticotique.
28 Yu'un ja' yech tsc'an ti Ch'ul Espíritue ti mu xa c'usi yan
mantal chcac'ticotic ach'unique. Lec chca'iticotic uc. Ja'
no'ox tsc'an chach'unic li c'usi lajts'ibabeticotic tale.
29 Mu me xati'ic ti c'usitic smotoninoj santoetique. Mu me
xati'ic ch'ich', mu me xati'ic ti c'usi xach'bil snuc' ta xchame,
mu me xasa' avantsic, mu me xasa' avajmulic. Mi chach'unic
scotole, lec chavil abaic. Ja' no'ox yech chacalbeticotic", xi la
ts'ibabil ech'el ti ta vune.

30 Ti much'utic it'ujee ibatic la. Ic'otic la ta Antioquía, c'ot
la stsobic scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. C'ot la
yaq'uic ti vune.
31 Ti c'alal i'aptabat ya'iique, xmuyubajic xa la tajmec ti
ipatbat yo'onique.
32 Li Judase xchi'uc li Silase ich'amunbat la yeic yu'un
ti Rioxe ti chalic a'yuc ti c'usi yaloje. Ixchanubtasic la ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, jun la yo'on icomic.
33 Li Judase xchi'uc li Silase tey la ijalijic. Ti c'alal iyalic ti
chtalique —Teyuc che'e, te jc'opon jbatic. Q'uelo me abaic
ech'el. Chi'inic ech'el Cajvaltic. Xavalbeic me chabanuc ti
much'utic lastaquic tale —x'utatic la.
34 Li Silase isnop la ti chpaj to ta Antioquíae.
35 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee ipajic to la ta Antioquía uc.
Ichanubtasvanic la. Ep la ti much'utic ixchi'inic ta yalel a'yuc
sc'op Riox teyo'e.

Ja' li' yaloj ti ixch'ac sbaic xchi'uc Bernabé ti Pabloe ti c'alal ba yal a'yuc sc'op Riox ta xcha'ech'elale

36 Ts'acal to la iyal li Pabloe:
—Ba xa jvula'antic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ti butic
jteclumal ay calbetique. Ba xa jq'ueltic c'u x'elanic —xut la li
Bernabee.
37 Li Bernabee ja' la tsc'an chic' ech'el li Juane, ja' ti Marcos
sbi noxtoque.
38 Pero li Pabloe mu xa la sc'an xic' ech'el, ja' la ti tey
icomtsanvan ta estado Panfiliae, ti muc la scolta sba ta yalel
li sc'op Rioxe.
39 Yu'un ti x'elan mu co'oluc isnopic ti chiq'uic ech'el li
Marcose, ixch'ac o la sbaic. Li Bernabee ja' la iyic' ech'el li
Marcose. I'ochic la ta barco, ibatic la ta Chipre.
40 Li Pabloe ja' xa la iyic' ech'el li Silase. Ti much'utic
xch'unoj sc'op Riox ta Antioquíae, isc'oponic la Riox ti ac'u
chi'inaticuc, ti ac'u q'uelaticuc ech'el li Pabloe xchi'uc li
Silase.
41 Iloq'uic la ech'el li cha'vo'e, i'ech'ic la ta estado Siria
xchi'uc ta estado Cilicia. Ech' la spatbeic yo'on ti much'utic
xch'unoj sc'op Riox ta jujun jteclume.

16

Ja' li' yaloj ti ixchi'in sbaic xchi'uc Silas xchi'uc Timoteo ti Pabloe

1 Ts'acal to ic'otic la ta Derbe xchi'uc ta Listra li Pabloe
xchi'uc li Silase. Ta Listrae tey la istaic jun ti much'utic yich'oj
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, Timoteo sbi. Jurio la ti sme'e,
yich'oj la ta muc' uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti stote jgrecia la.

2 Li Timoteoe “sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesuse”, xiic la ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Listrae
xchi'uc ta Iconioe.
3 Li Pabloe isnop ti chic' ech'el xchi'in li Timoteoe, yech'o
un iyac'be la yich' circuncisión yo' la x'ich'bat o ta muc' c'usi
chale. Yu'un la ep jurioetic yo' bu ta xbatique, sna'ojic la
scotolic ti jgrecia ti stote.
4 Ti ta jujun jteclume ech' la yalbeic ti much'utic xch'unoj
li sc'op Rioxe ti c'u x'elan icom o sc'oplal yu'unic circuncisión
li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvanejetic ta Jerusalene,
yo' la xa'ibeic o smelol uque.
5 Jun xa la yo'onic icomic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox
ta jujun jteclume, jujun la c'ac'al ip'olic.

Ja' li' yaloj ti isvaychin jun jmacedonia ti Pabloe

6 Li Pabloe xchi'uc li Silase ipajesatic to la yu'un ti Ch'ul
Espíritue ti mu to xu' chba yalic a'yuc sc'op Riox ta estado
Asiae. Ta estado Frigia xchi'uc ta estado Galacia xa la ibatic.
7 C'alal ic'otic ta sts'ac estado Misiae, chbatic ox la ta estado
Bitinia, pero ipajesatic la noxtoc yu'un ti Ch'ul Espíritue.
8 Ta estado Misia xa la ibatic. Ic'otic la ta jun jteclum ta
ti'mar, Troas sbi.
9 Li Pabloe isvaychin la jun jmacedonia, tey la va'al iyil. “La'
coltaoticotic li' ta Macedoniae”, x'utat la yilel ta svayiche.
10 Ti c'alal ivaychin li Pabloe, teon uc, vo'on li Lucasone. Ja'o
ijchap jbaticotic, ijsa'ticotic barco mi oy chbat ta Macedonia.
Yu'un iyul ta jolticotic ti ja' yech tsc'an ti Rioxe ti tey chba
calticotic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic
Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ochic ta chuquel ta jteclum Filipos ti Pabloe xchi'uc ti Silase

11 Li'ochoticotic ta barco, tuc' libatoticotic ta jun balamil ta
o'lol mar, Samotracia sbi. Ta yoc'omal noxtoque lixanavoti-
cotic ta barco, lic'ototicotic ta jun jteclum, Neápolis sbi. Ja'to
tey liloc'oticotic ta barco.
12 Ta cocticotic xa libatoticotic ta jteclum Filipose. Li Fil-
ipos ta estado Macedoniae, muc'ta jteclum. Tey batem ep
jromaetic. Tey lipajoticotic jayib c'ac'al ta Filipose.
13 Ja'o sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique ti c'alal
liloc'oticotic ta ti' jteclume. Libatoticotic ta ti' uc'um.
—Ba jq'ueltic mi muc much'u tey stsoboj sbaic ta sc'oponic
Riox —xichioticotic.
Naca ants tey tsobol c'ot jtaticotic. Lichotioticotic, icalbeti-
cotic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe.
14 Oy jun ants lec iya'i ti c'usi icalticotique, Lidia sbi.
Tey liquem tal ta jteclum Tiatira. Chon morado manta

tspas. Xch'unoj ti jun no'ox ti Rioxe, ja' ti Riox ta vinajele. Ip'ijubtasat yu'un ti Rioxe, yech'o ti ixch'un ti c'usi iyal li Pabloe.

15 Iyich'ic vo' sjunlejic ta na ti Lidiae. Ti c'alal laj yich'ic vo'e,

—Mi ach'unojic ti quich'oj xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, tsoblicotic ech'el ta jna. Xu' xapajic jayibuc c'ac'al —xiyutoticotic ti Lidiae.

Mu xa'i albel ti antse, yech'o un lipajoticotic.

16 Ti j'ech'ele ja'o chibatoticotic yo' bu ta sc'oponic Rioxe, ijnupticotic ta be jun tseb, ochem pucuj ta yo'on. Xil scotol ti c'usi ta jpastique, sna' yalel buy ti c'usi ta xch'aye. Oy yajvaltac. Ti yajvaltaque ep ispasic o canal ti sna' yalel yeche.

17 Ti bu ijnupticotique, tey no'ox isut, nap'al xa ech'el ta jpaticotic. I'avan:

—Li viniquetic le'e ja' chtunic yu'un ti Riox ta vinajele. Ja' chayalbeic ti c'uxi xu' chacuxiic ta sbatel osile —xi ti tsebe.

18 Ep c'ac'al tey xnap'et, ja' yech iyalulan. Chopol iya'i li Pabloe. Isq'uel sutel spat.

—Ja' ta syu'el ti Jesucristoe chacalbe, loc'an ta yo'on li tsebe —xut ti pucuje.

Ora iloc' ti pucuje.

19 Ti yajvaltac ti tsebe iyilic ti mu xa bu tspasic o canale, ja' ti iloc' xa ti pucuj ta yo'one. Ja' istsaquic o li Pabloe xchi'uc li Silase. Iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta ch'ivit yu'un ja' tey tsmeltsanic c'op.

20 Ti c'alal ic'otique —Li viniquetic li'i jurioetic. Ep ta socbe sjol crixchanoetic li' ta jlumaltique.

21 Oy c'usi chaq'uic ta chanel pero mu xtun jchantic. Mu xu' jpastic yech lavi ja' scuentainojotic ti preserente ta Romae —xi ti yajvaltac tsebe.

22 —Yecha'a —xi ti crixchanoetique.

Ti jmeltsanejc'opetique isloq'uesic mantal ti ac'u loc'batuc sc'u' li Pabloe xchi'uc li Silase, ti ac'u ac'baticuc te'e.

23 I'ac'batic tajmec. Ti c'alal ilaje, itiq'ueic ta chuquel. Iyalbeic la ti jchabiejchuclebale ti ac'u xchabi leque.

24 Ti c'alal i'albat yech ti jchabiejchuclebale, itiq'ueic la ochel ta más yut ti chuclebale. Icacanbat la yoquic ta lots'obte'.

25 Ta ol ac'ubale isc'oponic la Riox li Pabloe xchi'uc li Silase, isq'uevujintaic la ti Rioxe. Iya'iic la ti yan jchuqueletique.

26 Ti c'alal yolel chq'uevujinique, ital la tsots niquel. Xvuyvon xa la li chuclebale. Ora la ijam li sti'iltaque. Ijituj la ti carinaetic chucbil o sc'obic scotol ti jchuqueletique.

27 C'alal ital ti niquele, ijulav la ti jchabiejchuclebale. Iyil la ti jamajtic xa li ti'chuclebale, ora la isloq'ues yespada.

Ta ox la smil sba stuc yu'un la isnop ti ijatav xa scotol ti
jchuqueletique.
28 I'avan la li Pabloe:
—Mu xamil aba, li'oticotic jcotolticotique —xut la.
29 Ti jchabiejchuclebale isc'an la c'oc', i'och la sq'uelelic ta
anil li Pabloe xchi'uc li Silase. Pero xt'elt'on xa la. Isquejan la
sba ta yichonic li Pabloe xchi'uc li Silase, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc.
30 Li Pabloe xchi'uc li Silase iloq'uesatic la yu'un ti jcha-
biejchuclebale.
—Totic, ¿c'usi ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —x'utatic
la.
31 —Ch'uno ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yo'
xacuxi o ta sbatel osile. Ja' no'ox yech xu' chacuxiic acotolic
—xutic la li Pabloe xchi'uc li Silase.
32 Iyalbeic la c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Iya'iic la
sjunlejic ta na.
33 Ti bu yayijemic ta majele, ipoxtabatic la ta ac'ubaltic
yu'un ti jchabiejchuclebale. Iyich'ic la vo' sjunlejic ta na ti
jchabiejchuclebale.
34 Ts'acal to li Pabloe xchi'uc li Silase i'iq'ueic la ochel ta
sna ti jchabiejchuclebale, imac'linatic la. Xmuyubajic xa la
sjunlejic ta na ti ixch'unic xa li sc'op Rioxe.
35 Ti c'alal isacube, ti jmeltsanejc'opetique istaquic la ech'el
jayvo' mayoletic.
—Ba albo ya'i li jchabiejchuclebale ti ac'u sloq'ues li cha'vo'
jchuquele —x'utatic la ech'el.
36 C'alal iya'i ti jchabiejchuclebale ti c'usi iyalic ti jmelt-
sanejc'opetique, i'albat la li Pabloe:
—Li jmeltsanejc'opetique listacbe tal mantal ti xu' xa cha-
jloq'uesic ech'ele. Yech'o un xu' xa xabatic. Q'uelo me abaic
ech'el. Junuc me avo'onic —x'utatic la.
37 Itac'av li Pabloe:
—Li jmeltsanejc'opetique muc bu smeltsanoj
jc'oplalticotic. Ja' ta smantalic ti ta bail ta satil
iquich'ticotic te'e. Ja' ta smantalic noxtoc ti li'ochoticotic
ta chuquele. Ma'uc yech smelol ti x'elan tspasique
yu'un scuentainojoticotic li Roma uque. Lavie yo'onuc
sloq'uesoticotic ta mucul. Ma'uc yech ti x'elan tspasique.
Ac'u tal sloq'uesoticotic stuquic —xi la li Pabloe.
38 Isut la ti mayoletique, ba la yalbeic jmeltsanejc'opetic ti
c'usi iyal li Pabloe. Ti c'alal iya'iique, ixi'ic la, yu'un la iya'iic
ti cuentainbilic yu'un Roma li Pabloe xchi'uc li Silase.
39 Italic la ti jmeltsanejc'opetique, ic'anbatic la pertonal li
Pabloe xchi'uc li Silase. Iloq'uesatic la ta chuquel. Tuc' la
i'albatic ti ac'u loq'uicuc ech'el ta jteclume.

40 Ti c'alal iloq'uic ta chuquele, tey ibatic ta sna ti Lidiae.
Ech' spatbeic yo'onic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox tey ta
jteclume, ja'o xa iloq'uic ech'el.

17

Ja' li' yaloj ti ilic c'op ta Tesalónicae

1 Ti c'alal ibat li Pabloe xchi'uc li Silase, tey la i'ech'ic ta
jteclum Anfípolis xchi'uc ta jteclum Apolonia. Ic'otic la ta
jteclum Tesalónica. Tey la jp'ej templo yo' bu cha'iic smantal
Riox li xchi'ilic ta jurioale.
2 Yu'un ja' onox yech stalel li Pabloe ti ta x'och ta stemploic
li xchi'iltaque yo' bu cha'iic smantal Riox ti c'alal ta xcuxique,
yech'o un ba la ochuc oxib savaro tey ta Tesalónicae. Lic la
yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc li xchi'iltaque.
3 Li Pabloe iyal la ti ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox
ti persa ta xcham ti much'u st'ujoj Riox chtal spasotic ta
mantale, ti persa ta xcha'cuxie. Iyal la ti ja' ti Jesuse ti st'ujoj
Rioxe.
4 Ixch'unic la jayvo' jurioetic ti ja' st'ujoj Riox ti Jesuse,
ichi'ineic la li Pabloe xchi'uc li Silase. Ep la ixch'unic uc ti
much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique, ja' la ti much'utic
co'ol yich'ojic ta muc' Riox xchi'uc li jurioetique. Ti antsetic
ich'bilic ta muc' yu'un li crixchanoetique, ep la ixch'unic uc.
5 Li jurioetic ti muc xch'unique lic la it'ixajicuc. Ja' la chopol
iyilic ti ja' ich'bilic ta muc' li Pabloe xchi'uc li Silase. Ba la
spay tal jayvo' xchi'ilic. Ja' la istaic tal ti bu toj pucujique, ti
toj ch'ajique. Tal la sa'beic sc'ac'al yo'on ti crixchanoetique,
isoc la sjol scotolic tey ta jteclume. Ibatic la scotolic ta sna jun
vinic, Jasón la sbi. Ta ox la xquileic loq'uel li Pabloe xchi'uc li
Silase, ta ox la x'aq'ueic entrucal ta sc'ob ti crixchanoetique.
6 Pero mu la bu tey itaatic. Solel la ja' xa isquilic loq'uel ti
Jasone xchi'uc jayvo' ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
Iyiq'uic la ech'el ta stojol ti jmeltsanejc'opetic ta jteclume.
X'avlajetic xa la:
—Li' xa ta jlumaltic li much'utic ta socbe sjol li crixcha-
noetic ta sjunlej balamile.
7 Li Jason li'i iyic' ochel ta sna. Scotolic mu xch'unbeic
smantal ti Césare yu'un chalic ti oy to jun preserentee, Jesús
la sbi —xiic la.
8 Ti c'alal iya'iic ti crixchanoetique xchi'uc ti
jmeltsanejc'opetic tey ta jteclume, x'avlajetic xa la liquel.
9 Ti Jasone xchi'uc ti xchi'iltaque ic'anbatic la taq'uin.
—Mi ataquic ech'el li cha'vo'e, ta sut lataq'uinique
—x'utatic la yu'un ti jmeltsanejc'opetique.
Ja' la yech icolic.

Ja' li' yaloj ti itaqueic ech'el ta Berea ti Pabloe xchi'uc ti Silase

10 Ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Tesalónicae, ta yac'ubalil no'ox la istaquic ech'el ta jteclum Berea li Pabloe xchi'uc li Silase. Ti c'alal ic'otique, i'ochic la ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'ilic ta jurioale.

11 Ti xchi'ilic ta Bereae más la lec yo'onic. Ma'uc la yech chac c'u cha'al ti xchi'ilic ta Tesalónicae. Lec la iya'iic c'usi iyal li Pabloe. Scotol la c'ac'al isq'uelic c'usitic sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Rioxe. Isco'oltasic la mi xco'olaj xchi'uc ti c'usi chal li Pabloe.

12 Ti c'alal iyilic ti co'ole, ep la ixch'unic ti xchi'ilic ta jurioale. Ep la ixch'unic uc ti co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique. Ta ants ta vinic la ixch'unic. Oy la antsetic ich'bilic ta muc' yu'un crixchanoetic ti ixch'unique.

13 Ti jurioetic ta Tesalónicae iya'iic la ti tey xa chal sc'op Riox ta Berea li Pabloe, ba la sliquesbeic sjol noxtoc ti crixchanoetic ta Bereae.

14 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Bereae, ora la istaquic ech'el li Pabloe. Tey la ic'ot ta ti'mar. Li Silase xchi'uc li Timoteoe tey la icomic ta Berea.

15 Ti much'utic ay yac' li Pabloe, c'alal to la jteclum Atenas ay yaq'uic. Ti c'alal isutic tal ti j'ac'vanejetique, li Pabloe istac la tal mantal:

—Mi xu'e, ac'u tal staicon ta ora li Silase xchi'uc li Timoteoe —xi la tal.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta Atenas ti Pabloe

16 Ti c'alal tey chmalavan ta Atenas li Pabloe, chopol la iyil ti naca santoetic yich'oj ta muc' ti crixchanoetic ta jteclume.

17 Yech'o un li Pabloe lic la yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc ti xchi'iltac ta jurioal ta stemploique, xchi'uc ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique ti teyic ta templo uque, ti co'ol xch'unojic xchi'uc li jurioetique. Jujun la c'ac'al ti much'utic tey ista ta ch'ivite chalbe la ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse.

18 Tal la tavanicuc jayvo' yajchanubtasvanej ti j'epicúroetique xchi'uc la jayvo' yajchanubtasvanej ti j'estóycoetique. Ilo'ilaj la xchi'uquic li Pabloe. Ti much'utic tey i'ech'e —Li vinic li'i sna'be xa smelol yilel —xut la sbaic jlom.

—Yaj'alc'op ya'el yan rioxetic —xiic la jlom.

Ti x'elan iyalique, yu'un la ja' chal li Pabloe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesuse, xchi'uc ti icha'cuxie.

19 Ti jchanubtasvanejetique iyiq'uic la ech'el li Pabloe yo' bu ta stsob sbaique. Areópago la sbi ti vitse.

—¿Mi mu xa'abulaj xavalboticotic más smelol li c'usi naca to avale?

20 Yu'un muc bu xca'iticotic. Yech'o un alboticotic smelol
—x'utat la li Pabloe.
21 Yu'un ti j'atenasetique xchi'uc ti much'utic nom liquemic
tal ti tey nacajtique, ja' no'ox la slo'ilic mi oy c'usi ach' to
iya'iique.
22 Yech'o un li Pabloe isva'an la sba ta o'lol crixchanoetic yo'
bu stsobobbailic ta Areópagoe.
—J'atenasetic, chquil ti lec xana' xavich'ic ta muc' santoe-
tique.
23 Yu'un iquil ti naca ja' ti c'alal lixanav ta sjunlej
alumalique. Iquil noxtoc jun xchic'obil smoton riox: "Oy to
nan bu yan riox ti mu jna'tique. Ja' xchic'obil smoton li'i",
xi ts'ibabil iquil. Ti Riox chavac'beic smoton ti mu xana'ic
chavalique, li vo'one jna'oj ti oye. Yech'o un chacalbeic c'u
x'elan.
24 'Ti Riox ispas balamile xchi'uc scotol li c'usitic oye, ja'
yajval vinajel balamil yech'o ti mu xnaqui ta eclexaetic ti
spasoj crixchanoetique.
25 Mu c'u xu' xcac'betic ti Rioxe yu'un ja' yu'un scotol. Ja'
cuxulotic yu'un. Ja' chquich'tic ic' yu'un. Ja' yac'oj scotol li
c'usitic chtun cu'untique.
26 'Ti c'alal imeltsaj li balamile, ti Rioxe ispas jun vinic
xchi'uc jun ants. Yech'o ti ip'ol li crixchanoetic li' ta sba
balamile, ep xa ta tos. Pero jun no'ox jtot jme'tic jcotoltic.
Ti Rioxe isa' bu chinaquiotic jutos ta sjunlej balamil. Snopoj
onox c'usi ora chlic nacluc li' ta sba balamil li jutos crixcha-
noetique. Snopoj ti bu chac'be yosil jutose, xchi'uc ti c'u sjalil
tspasic mantale.
27 Ti lispasotic ti Rioxe, ja' tsc'an ti chquich'tic ta muq'ue.
Mu nomuc ti Rioxe, ja' no'ox ti mu xquiltique.
28 Yu'un ja' cuxulotic yu'un, yech'o ti xu' xi'abtejotique,
ta jpastic scotol li c'usitic ta jpastique. Oy jayvo' achi'ilic
ti p'ijique ja' yech iyalic: "Li vo'otique xch'amalotic Riox ta
vinajel yu'un ja' lispasotic", xiic.
29 Ta melel xch'amalotic Riox, yech'o ti mu xu' jch'untic ti
ja' Riox li c'usitic pasbil ta oroe, xchi'uc li c'usitic pasbil ta
platae, xchi'uc li c'usitic pasbil ta tone. Le'e crixchanoetic
no'ox isnopic ispasic. Ti Riox ta vinajele mu pasbiluc ta
crixchanoetic.
30 Ti sbolilic ti ta vo'nee ists'ic scotol ti Rioxe. Lavie ta xalbe
scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil ti ac'u yictaic yich'el ta
muc' li c'usitic nopem xa'iic yich'el ta muq'ue, ti ja' ac'u yich'
ich'el ta muc' ti stuque.
31 Yaloj xa onox ti ta sta yora chiyalbotic ti bu chibatic ta
sbatel osile. Ti mi quich'ojtic ta muq'ue, "la' jchi'in jbatic",
xiyutotic. Ti mi muc bu quich'ojtic ta muq'ue, "ba ochan ta

c'oc'", xiyutotic. Ti Rioxe ist'uj xa jun vinic ja' chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osile, ja' ti Jesuse. Yu'un ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal, ja' ivinaj o ti ja' st'ujoje —xi la li Pabloe.

32 Ti c'alal iyal li Pabloe ti icha'cuxi ti Jesuse, ti jlome ilabanvanic la. Ti jlome —Xaval to ca'iticotic c'usi ora li c'usi chavale —xiic la.

33 Li Pabloe iloc' la yo' bu tsobolique.

34 Ixch'unic la jayvo' ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe, ixchi'inic la ech'el li Pabloe. Ti june Dionisio la sbi, ochem la ta meltsanejc'op tey ta Areópagoe. Xchi'uc la jun ants, Dámaris la sbi. Oy to la yan ti much'utic ixch'unique.

18

Ja' li' yaloj ti ibat ta Corinto ti Pabloe

1 Ts'acal to iloc' la ta Atenas li Pabloe, ibat la ta jteclum Corinto.

2 Tey la c'ot sta jun xchi'il ta jurioal, Aquila sbi. Liquem la tal ta estado Ponto. Ach' to'ox la sloq'uelic tal ta estado Italia xchi'uc li yajnile. Li yajnile Priscila sbi. Yu'un ti preserente Claudio ta Romae isloq'ues la mantal ti chloq'uic scotol li jurioetique. Yech'o la ti iloc' xchi'uc yajnil li Aquilae, tal la naclicuc ta Corinto. Li Pabloe ba la svula'an li Aquilae.

3 Li Pabloe xchi'uc li Aquilae pascarpa la yabtelic, yech'o un co'ol la inaquiic.

4 Li Pabloe ta la xc'ot ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox ta sc'ac'alil ta xcuxic li xchi'iltac ta jurioale. Ilo'ilaj la xchi'uc li xchi'iltaque xchi'uc ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique, ti co'ol xch'unojic xchi'uc li jurioetique. Li Pabloe ja' tsc'an ti ac'u xch'unic ti ja' st'ujoj Riox tspasvan ta mantal ti Jesuse.

5 Li Silase xchi'uc li Timoteoe, c'alal ta'lo xa'iic yalel a'yuc sc'op Riox ta Macedoniae, ibatic la ta Corinto. Xyaquet la chal sc'op Riox c'ot staic li Pabloe. Xyaquet la chalbe xchi'iltac ta jurioal ti tspas xa ta mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj onox ti Rioxe, ja' ti Jesuse.

6 Ti jurioetique lic la scrontainic li Pabloe, lic la yutic. Yech'o un li Pabloe islilin la sc'u', ja' la seña ti icom xa ta sba stuquic ti mu xch'unique.

—Mi la'ochic ta c'oc' ta sbatel osile, amul atuquic yu'un mu xach'unic. Li vo'one mu c'u jcuenta o. Lavie ja' chba calbe li much'utic ma'uc jchi'iltique —xut la.

7 Li Pabloe isquechan la comel yalel sc'op Riox ta stemplo li xchi'iltaque. Iloc' la, ibat la ta sna jun vinic, Justo la sbi. Sjunul la yo'on yich'oj ta muc' ti Rioxe. Tey la nacal ta sts'el stemploic. Tey la ichanubtasvan li Pabloe.

8 Tey la ic'ot jun vinic, Crispo la sbi. Jmeltsanejc'op la ta
templo yo' bu cha'iic smantal Riox li jurioetique. Sjunlejic la
ta na lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ep la yajval
jteclum ixch'unic uc, iyich'ic la vo' noxtoc.
9 Li Pabloe isvaychin la ti Cajvaltic Jesucristoe.
—Mu me xaxi' o, alo me li jc'ope, mu me xavicta aba ta yalel
a'yuc.
10 Vo'on chajchi'in. Muc much'u xu' chayilbajin yu'un ep to
crixchanoetic jt'ujoj li' ta jteclume —x'utat la yilel li Pabloe.
11 Li Pabloe tey la ipaj jun jabil xchi'uc o'lol ta Corintoe.
Ichanubtasvan la ta sc'op Riox.
12 Ti c'alal ochem xa'ox ta coviernoal ta estado Acaya ti
Galione, li jurioetique istsob la sbaic, itsaque la li Pabloe,
i'iq'ue la ech'el ta stojol covierno.
13 —Li vinic li'i mu xich' ta muc' ley. Jtos o chac' ta ich'el
ta muc' Riox, ma'uc yech chac c'u cha'al jch'unojticotique
—xutic la ti coviernoe.
14 C'alal chc'opoj xa'ox li Pabloe, ja' la ic'opoj ti Galione:
—Jurioetic, ti ja'uc muc xch'un ti c'usi chal li leye, ti tsotsuc
smul staoje, xu' jmeltsanbe sc'oplal ti yechuque. Mi ja' no'ox
taje, mu xcac' o jvocol.
15 Taj x'elan c'opetique, taj x'elan biiletique, taj x'elan mu
xco'olaj xchi'uc lamantalique, ba meltsano aba atuquic. Li
vo'one mu jtic' jba —x'utatic la yu'un ti coviernoe.
16 Itaqueic la loq'uel scotolic.
17 Ti much'utic itaque loq'uele istsaquic la jun j'israel,
Sóstenes la sbi. Ja' la yajmeltsanejc'opic ta templo yo' bu
cha'iic smantal Riox li jurioetique. Tey no la ta yut yopisina
covierno ismajic. Pero ti coviernoe sq'uel no'ox la.
18 Li Pabloe jal to la tey ipaj ta Corinto. Ts'acal to isc'opon
la comel ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, ibat la. Ba la sa'
barco ta jteclum Cencrea yu'un la tsut ech'el ta estado Siria.
Li Pabloe ixchi'in la sbaic ech'el xchi'uc li Aquilae xchi'uc li
Priscilae. Li Pabloe iyac' la ta loq'uel sjol ta Cencrea, ja' la
seña ti ispas xa scotol ti c'usi yalojbe Riox ta spase. I'ochic la
ta barco, ibatic la.
19 C'alal ic'otic ta jteclum Efesoe, li Pabloe tey la ixch'ac
sbaic xchi'uc li Aquilae xchi'uc li Priscilae. Stuc xa la ibat
ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'iltaque. Lic
la yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc ti much'utic mu to ta
xch'unic ti i'ay xa ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale.
20 Ti c'alal iya'iic c'usi iyale —Abulajan pajan to jayibuc
c'ac'al —x'utat la li Pabloe, pero muc la xch'un.
21 —Yu'un persa chibat ta Jerusalén yu'un ta jc'an ti teon ta
q'uine. Mi sc'an Rioxe, tey chtal jq'ueloxuc —xut la comel.

I'och la ta barco li Pabloe, ibat la.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa ba yal a'yuc sc'op Riox ti Pabloe

22 Li Pabloe tey la iloc' ta barco ta jteclum Cesarea, ibat la ta Jerusalén. Ti c'alal ic'ote, c'ot la sc'opon ti much'utic xch'unoj sc'op Riox teyo'e. Ts'acal to ibat la ta Antioquía ta estado Siria yo' bu ilic ech'ele.

23 Tey la ipaj jayib c'ac'al. Ts'acal to ba la spatbe yo'onic ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta jujun jteclum ta estado Galacia xchi'uc ta estado Frigia.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Efeso ti Apolose

24 Ti c'alal batem ta Galacia xchi'uc ta Frigia li Pabloe, ja'o la ic'ot ta jteclum Efeso jun xchi'il ta israelal, Apolos la sbi. Alejandría la sbi li slumale. Lec la xul ta sjol ti c'usi chale, lec la sna'be smelol li sc'op Rioxe.

25 Li Apolose chanubtasbil xa onox la ta sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse. Ac'u la mi ja' no'ox ya'yoj ti iyac' ich'vo' ti Juane, ac'u la mi muc bu ya'yoj ti tsc'an ta xquich'tic vo' ta scuenta ti Jesuse, pero sjunul la yo'on ichanubtasvan.

26 Li Apolose mu la bu ixi', jamal la iyal sc'op Riox ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'iltac ta israelale. Li Aquilae xchi'uc li Priscilae, c'alal iya'iic c'usi iyal li Apolose, iyic' la ech'el ta snaic. Iyalbeic la más ti c'usitic yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe.

27 Li Apolose yo'onuc la batuc ta estado Acaya. Ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe —Más lec mi chabate —xutic la.

Ists'ibabeic la ech'el vun ti much'utic tey ta Acayae ti ac'u yich'ic ta muc' ti c'alal xc'ot li Apolose. Ti c'alal ic'ot li Apolose, ep la iscolta ti much'utic ti ta slequil no'ox yo'on Riox i'ac'bat xch'unique.

28 Mu la bu ixi', jamal la iyalbe xchi'iltac ti i'ay xa ti much'u ts'ibabil onox sc'oplal ta sc'op Rioxe ti chtal pasvanuc ta mantale, ja' ti Jesuse. Lec la smelol ti c'usi iyale, muc la xtac'avic jp'eluc li xchi'iltaque.

19

Ja' li' yaloj ti ibat ta Efeso ti Pabloe

1 Ti c'alal laj svula'an ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta siquil osil ta estado Galacia xchi'uc ta estado Frigia li Pabloe, ibat la ta jteclum Efeso ta ti'mar. Li Apolose batem xa'ox la ta Corinto. Ti c'alal ic'ot ta Efeso li Pabloe, tey la c'ot sta jayvo' ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

2 —Ti c'alal ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, ¿mi tal xchi'inoxuc o ti Ch'ul Espíritue? —xut la.

—Muc bu xca'iticotic mi oy Ch'ul Espíritu —xiic la.

3 —¿Cʼu yuʼun ti avichʼic voʼe cheʼe? —xut la.

—Jaʼ chac cʼu chaʼal iyal ti Juan jʼacʼ-ichʼvoʼe —xiic la.

4 —Ti ichʼvoʼ iyacʼ ti Juane, jaʼ señ*a* ti iyictaic xa spasel li cʼusitic chopole. Iyal ti acʼu yichʼic ta mucʼ ti muchʼu tsʼacal to chtale, jaʼ ti Jesuse, ti stʼujoj Riox tspasvan ta mantale —xut la li Pabloe.

5 Ti cʼalal iyaʼibeic smelole, iyichʼic la voʼ ta scuenta ti Cajvaltic Jesuse.

6 Li Pabloe iyacʼ la scʼob ta sjolic, jaʼ la ichiʼineic o yuʼun ti Chʼul Espí*ritue*. Ora la icʼopojic ta yan cʼopetic, iyalic la scʼop Riox.

7 Oy la lajchavoʼuc ta scotole.

8 Li Pabloe oxib la u icʼotilan ta templo yoʼ bu chaʼiic smantal Riox li xchiʼiltac ta israelale. Mu la bu ixiʼ, jamal la iyal ti ta spasvan xa ta mantal ti muchʼu stʼujoj ti Rioxe, jaʼ ti Jesucristoe.

—Ichʼic me ta mucʼ ti Jesucristoe —xut la.

9 Oy la jayvoʼ batsʼi stoyoj sbaic, mu la xchʼunic. Ta bail ta satil la iyalic ti nopbil cʼop xchʼunojic ti muchʼutic xchʼunojic ti chacʼ jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesuse. Li Pabloe ixchʼac la sba loqʼuel. Iyicʼ la echʼel ti muchʼutic yichʼoj ta mucʼ ti Jesucristoe, ba la stsob sbaic ta chanobvun. Tiranno la sbi ti yajval chanobvune. Scotol la cʼacʼal tey ichanubtasvan ta scʼop Riox li Pabloe.

10 Chib la jabil tey ichanubtasvan, jaʼ la yech ivinaj o scʼoplal Cajvaltic Jesucristo ta sjunlej estado Asiae. Iyaʼiic la scotol ti muchʼutic tey nacajtique, mi jurio, mi maʼuc.

11 Li Pabloe ipʼijubtasat la yuʼun ti Rioxe, iyacʼ la iluc slequilal syuʼelal Riox ti muc muchʼu xuʼ tspas yeche.

12 Oy la spaño*o* noʼox iʼichʼbat echʼel, oy la smac noʼox, cʼot la slambeic ta sba ti muchʼutic ipe, jaʼ la iʼechʼ o ti chamele. Oy la ilocʼ o pucujetic ta yoʼon ti crixchanoetique.

13 Tey la icʼot jayvoʼ jurioetic, ta la sloqʼuesic pucuj ta yoʼon crixchanoetic ti yalojique. Jaʼ la loqʼuemic o. Cʼalal iyaʼiic ti jaʼ ta syuʼel Jesús ta sloqʼues pucujetic li Pabloe, ixchanic la uc. Cʼalal chalbeic ti acʼu locʼuc ti pucujetique, jaʼ la ta stabeic ta alel sbi ti Jesuse.

—Chajtac loqʼuel ta syuʼel ti Jesuse, jaʼ ti muchʼu chalbe scʼoplal li Pabloe —xiic la.

14 Vucvoʼ la ti jaʼ yech ispasique. Scremotic la jun jurio, Esceva la sbi. Totil pale la.

15 Cʼalal yech iyalique, itacʼbatic la yuʼun ti pucuje:

—Xcojtiquin ti Jesuse. Jnaʼoj muchʼu noxtoc li Pabloe. Li voʼoxuque, ¿much*ʼ*uoxuc ti avalojique cheʼe? —xʼutatic la yuʼun ti pucuje.

16 Ti vinic ochem pucuj ta yo'one istsac la sbaic xchi'uc ti
scremotic Escevae. Tsots la tajmec ti much'u ochem pucuj ta
yo'one, ja' la ilaj ti scremotic Escevae. Ijipeic la ta lum yu'un
ti pucuje. T'anajtic xa la loq'uel ta sna ti vinique. Iyayijic la
tajmec.
17 Ti much'utic tey nacal ta Efesoe iya'iic la ti c'u x'elan
icha'leatic ti vucvo' vinique. Iya'iic la scotol ti much'utic tey
nacajtique, mi jurio, mi ma'uc. Ixi'ic la scotolic. Yech'o un ja'
la lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
18 Ep la ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe, ba la albatuc li
Pabloe ti ja' xa chictaic li c'usitic chopol xchanojic spasele.
19 Ep la ti much'utic xchanoj mágicoe, iyich'ic la ech'el ti
svunaltaque. Ta bail ta satil la ixchiq'uic. Lic la snitbeic stojol
ti svunique. Ti c'alal laj snitique, iloc' la cincuenta mil.
20 Ja' la yech ip'ol tajmec ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe.
21 Ts'acal to isnop la li Pabloe ti ba'yi ta x'ech' ta estado
Macedonia xchi'uc ta estado Acayae, ti ts'acal to la chbat ta
Jerusalene. “Mi lic'ot ta Jerusalene, persa chibat ta Roma
noxtoc”, xi la isnop.
22 Ba'yi la istac jelavel ta Macedonia cha'vo' xchi'il, ja' li
Timoteoe xchi'uc li Erastoe. Li Pabloe tey to la icom jayib
c'ac'al ta estado Asia.

Ja' li' yaloj ti isliquesic c'op ti crixchanoetic ta Efesoe

23 Ti c'alal tey ta Efeso li Pabloe, isliquesic la c'op ti crixcha-
noetic teyo'e. Ja' la chopol iya'iic ti oy xa much'utic chich' ta
muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
24 Ti much'u isliques c'ope Demetrio la sbi. Ja' la yabtel
ta smeltsan ta plata li c'usitic ta sc'uban ti crixchanoetique.
Isloc'tabe la yeclexail yajsantoic, Diana sbi. Ti much'utic co'ol
ta x'abtej xchi'uc ti Demetrioe ti tsmeltsan loc'oliletique, ep la
tspasic o canal.
25 Ti Demetrioe istsob la ti yaj'abteltaque xchi'uc ti
much'utic co'ol sna' spasel loc'oliletic xchi'uque.
—Jchi'iltactic, lavi jna'tic sloc'tael li eclexae, avilojic ti ja' ta
jta o jtaq'uintique.
26 Avilojic ava'yojic ti ep xa much'utic xch'unoj c'usi chal
li Pabloe. Mu ja'uc no'ox li'toe. Xch'unojic noxtoc li crixcha-
noetic ta sjunlej Asiae ti ma'uc rioxetic li c'usitic pasbile.
27 Chopol tajmec ti x'elan tspase, c'unc'un ta xch'ay li cabtel-
tique, mu xa c'u stu liquel. Ja' no'ox yech mu xa xich'ic ta muc'
liquel li eclexae yo' bu chotol li jch'ulme'tic Dianae. Ja' no'ox
yech mu xa xich'ic ta muc' liquel li jch'ulme'tic Dianae ti bats'i
ich'bil ta muc' yu'un scotol crixchanoetic li' ta Asiae xchi'uc ta
sjunlej li balamile —xi la ti Demetrioe.

28 Ti c'alal iya'iic ti jayvo' tey stsoboj sbaique, isoc la sjolic.
X'avlajetic xa la:

—Ja' quich'tic ta muc' li jch'ulme'tic Diana li' ta Efesoe —xiic la.

29 Yech'o un x'avlajetic xa la liquel scotol ti crixchanoetic
ta Efesoe. Ispits' la sbaic ochel ta jp'ej muc'ta na, ja' onox la
stsobobbailic. Isquilic la ochel ta persa cha'vo' jmacedonia.
Ti june Gayo la sbi. Ti june Aristarco la sbi. Ja' la xchi'iltac ta
xanbal li Pabloe.

30 Li Pabloe yo'onuc ox la ochuc sc'opon ti crixchanoetique.
Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe mu la
x'ac'vanic ochel.

31 Tey la jayvo' jmeltsanejc'opetic, liquemic la tal ta yantic
o jteclum tey no'ox ta estado Asia. Lec la xojtiquin sbaic
xchi'uc li Pabloe. Itacbat la ech'el mantal li Pabloe ti mu ya'uc
ochuque.

32 Ti crixchanoetique mu la a'ibaj ti c'usi chalique yu'un la
x'avlajetic tajmec. Más la ep ti much'utic mu sna' c'u yu'un ti
istsob sbaique.

33 Oy la tey jurioetic ti mu xch'unic ti i'ay xa ti much'u
sc'oplal onox chtal pasvanuc ta mantale. Mu la sc'anic ti co'ol
chcrontainatic xchi'uc li Pabloe. Solel la ist'ujic jun xchi'ilic
ta jurioal, Alejandro la sbi. Ja' ox la chalbe ti j'efesoetique ti
muc bu xch'unojic chac c'u cha'al xch'unoj li Pabloe. Iyac' la
seña ta sc'ob ti Alejandroe yo' la xch'ani o scotolique.

34 Ti c'alal i'ile ti jurio ti Alejandroe, muc la x'aq'ue c'opojuc.
X'avlajetic xa la liquel:

—Ja' quich'tic ta muc' li jch'ulme'tic Diana li' ta Efesoe —xiic la.

Oy la chibuc ora tey x'avlajetic.

35 Ti yajsecretarioic tey ta palacioe ispajes la ti crixchanoe-
tique.

—Jchi'iltactic, vo'otic li j'efesootique, sna'oj scotol crixcha-
noetic ti vo'otic jchabiojtic li jch'ulme'tic Dianae ti isp'ajes
tal ta vinajel ti jch'ultotic Jupitere. Xchi'uc ti jchabiojtic li
yeclexaile.

36 Muc much'u xu' chal ti ma'uc yeche. Mu c'usuc no'ox
xanopic ta anil. Anchanic no me.

37 Li cha'vo' vinic avic'ojic tale, ch'abal smul. Mu c'usi
ixcha'le li jch'ulme'tique, mu c'usi isp'isic o.

38 Li Demetrioe xchi'uc li much'utic co'ol sna' spasel loc'olil
xchi'uque, mi chalic ti much'u oy smul yu'unique, ac'u yalic.
Oy bu stac' meltsanel. Ja' stu li jmeltsanejc'opetique xchi'uc
li coviernoe. Más lec ja' ac'u ba yalbeic mi oy much'u oy smul
yu'unique.

39 Mi oy c'usi yan chac'anic meltsanbel lavie, ja'to xavalic
c'alal tsobolotic jcotoltique chac c'u cha'al chal li sley covier-
noe. Yu'un ma'uc ta smantal covierno ti li' tsoboloxuque.
40 Chopol mi ja' no'ox ta jta o jmultic ti x'elan xa'avlajetique,
ti x'elan chaliquesic c'ope. Mu c'u xu' jpoj o jbatic yu'un mu
c'u stu ti li' tsoboloxuque —xi la.
41 Ti c'alal laj yal yeche, ja'o la istac loq'uel scotol ti crixcha-
noetique.

20

Ja' li' yaloj ti ibat ta estado Macedonia xchi'uc ta estado Grecia ti Pabloe

1 Ti c'alal ilaj ti c'ope, li Pabloe istsob la ti much'utic yich'oj
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Isp'ijubtas la, isc'opon la
comel, ital la ta estado Macedonia.
2 Ti c'alal iyul ta Macedoniae, ech' la sq'uel jujun jteclum ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ep la c'usitic iyalbe, jun la
yo'on icomic. Ja'o la ibat ta estado Grecia.
3 Oxib la u tey ipaj. Ts'acal to isnop la ti ta sut ta estado Siria
yo' bu ilic ech'ele. Isnop la ti ta barco ox ta xbate. Pero iya'i
la ti yo'onuc tsacvanuc ti xchi'iltaque ti mu xch'unic ti i'ay xa
ti much'u sc'oplal onox chtal pasvanuc ta mantale. Yech'o un
isut la tal ta Macedonia, ta yoc la ital.
4 Ixchi'in la tal jayvo' ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.
Ti june Sópater la sbi, liquem la tal ta Berea. Xchi'uc la otro
cha'vo', liquemic la tal ta Tesalónica. Ti june Aristarco la sbi.
Ti june Segundo la sbi. Xchi'uc la otro jun, Gayo la sbi, liquem
la tal ta Derbe. Xchi'uc la Timoteo. Xchi'uc la otro cha'vo'.
Ti june Tíquico la sbi. Ti june Trófimo la sbi, liquemic la tal ta
estado Asia.
5 Ti c'alal iyulic ta Filipose, tey listaic, vo'on li Lucasone.
Ti xchi'iltac ta xanbale ijelavic ech'el, tey ba malavanicuc ta
Troas. Li vo'one xchi'uc li Pabloe tey to lipajoticotic ta Filipos.
6 Ti c'alal i'ech' sq'uin li j'israeletique, ja' li q'uin c'alal ta
sve'ic pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute, liloc'oticotic
ech'el ta Filipose. Vo'ob c'ac'al lixanavoticotic ta barco.
Lic'ototicotic ta Troas yo' bu chismalaoticotic ti yantique. Tey
lipajoticotic vucub c'ac'al.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Troas ti Pabloe

7 Ta primero c'ac'al xemanae, ja' li romincoe, ijtsob jbati-
cotic yu'un ijpasticotic chac c'u cha'al iyac' iluc ti Cajvaltic
Jesucristoe ti c'alal ixut ti pane, ti c'alal iyac' ta uch'el ti
ya'lel uvae. Ja' yech ijpasticotic yu'un jna'ojticotic ti ja' icham
ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse. Ja'o ic'oponvan comel li

Pabloe yu'un ta yoc'omal xa ta xbat. Ta ol to ac'ubal laj chanubtasvanuc.
8 Ep stsanojic c'oc' yo' bu tsoboloticotic ta yoxcojol jolnae.
9 Oy tey jun crem po'ot xa sta sva'lej, Eutico sbi. Tey chotol ta ventana. Yu'un jal ichanubtasvan li Pabloe, yech'o un ti creme inicav. Ip'aj yalel ta yoxcojol jolna. Ti c'alal ba stamique, chamem istaic.
10 Iyal ech'el li Pabloe, ba spatan sba ta sba ti creme, ismey.
—Mu xavat avo'onic, icha'cuxi xa li creme —xut ti much'utic tey tsobolique.
11 Imuy noxtoc li Pabloe. Ja'o ixut ti pane, ijve' jcotolticotic. Li Pabloe ichanubtasvan noxtoc c'u cha'al isacub o osil. Ti c'alal isacube, libatoticotic.
12 Xmuyubaj xa scotolic ti cuxul isut ta sna ti creme.

Ja' li' yaloj ti ibat ta jteclum Mileto xchi'uc xchi'iltac ti Pabloe

13 Li Pabloe tey to icom ta Troas. Li vo'oticotique li'ochoticotic ta barco, libatoticotic ta jteclum Asón. Yu'un ijnopticotic xchi'uc li Pabloe ti tey to chba ochuc ta barco ta Asone. Ja' tsc'an ti ta yoc chbat li Pabloe.
14 Tey ijnup jbaticotic ta Asón. I'och xa ta barco uc, tsobol xa libatoticotic. Lic'ototicotic ta jun balamil ta o'lol mar, Mitilene sbi.
15 Liloc'oticotic ech'el noxtoc ta Mitilenee, ta yoc'omale li'ech'oticotic ta stuq'uil otro jun balamil ta o'lol mar, Quío sbi. Ta yoxibal c'ac'ale li'ech'oticotic ta stuq'uil otro jun balamil ta o'lol mar, Samos sbi. Lic'ototicotic ta jun jteclum Trogilio sbi ta estado Asia. Ta xchanibal c'ac'al yilel to tiq'uiloticotic ta barco libatoticotic ta jun jteclum, Mileto sbi.
16 Li Pabloe yu'un ja' tsc'an ti tuc' chbat c'alal Jerusalene. Mu xa'ox sc'an x'ech' ta Efeso yu'un naca me tey pajuc ta estado Asia. Yu'un ja' tsc'an ti oyuc no'ox c'uxi c'otuc ta Jerusalén ta q'uin Pentecostese.

Ja' li' yaloj ti isc'opon comel ti jchanubtasvanejetic ta Efeso ti Pabloe

17 Ti c'alal tey ta Mileto li Pabloe, istac ta iq'uel ti jchanubtasvanejetic ta sc'op Riox ta Efesoe.
18 Ti c'alal ic'otique —Li vo'oxuque ana'ojic c'u xi'elan ti c'alal ay jchi'inoxuc li' ta Asiae.
19 Ja' ijpas ti c'usi tsc'an ti Cajvaltic Jesucristoe, muc bu ijpas ti c'usi chal co'on jtuque. Oy jay'ech'el li'oc' yu'un vocol ach'unic. Oy jvocol ica'i noxtoc yu'un yo'onuc smilicon li jchi'iltactic ta jurioale.
20 Lacalbeic scotol ti c'u x'elan stsatsub o avo'onique. Jamal ical yo' bu atsob abaique xchi'uc ta anaic.

21 Icalbe li jchi'iltactic ta jurioale xchi'uc lachi'ilic ti ma'uc
juriooxuque. Jamal ical ti ac'u yictaic spasel li c'usitic
chopole, ti ja' ac'u xch'unic ti stojoj xa jmultic ti Cajvaltic
Jesucristoe.
22 Lavie lisyulesbe ta jol ti Ch'ul Espíritue ti chibat ta Jerusa-
lene. Mu jna' c'usi chicha'leat teyo'e.
23 Ja' no'ox jna'oj ti butic li'ech' ta jujun jteclume, oy much'u
ip'ijubtasat yu'un ti Ch'ul Espíritue ti liyalbe ti chichuquee, ti
chi'ilbajinat ta Jerusalene.
24 Pero mu xixi' o. Muc ta alel mi ja' lilaj oe. Ja' no'ox mi ilaj
cu'un li c'usi yac'ojbon jpas ti Cajvaltic Jesuse yo' jun o co'one.
Ja' yac'ojbon cabtelin yalel a'yuc ti ch'abal smul ch-ileic yu'un
Riox ti much'utic chich' ta muc' ti Jesucristoe.

25 'Lavie jna'oj ti mu xa bu chavilbecon jsat, vo'oxuc ti
lacalbeic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe.
26 Lavie jamal chacalbe acotolic ti mu xa c'u jcuentaoxuc oe.
27 Lacalbeic xa ti c'usitic tsc'an ti Rioxe. Mu xa c'usi ti muc
xacalbeique.
28 Yech'o un tey q'uelo abaic. Q'uelic me noxtoc ti much'utic
xch'unoj li sc'op Rioxe yu'un ja' yac'oj apasic ti Ch'ul Espíritue.
Chanubtasic me, q'uelic me yu'un manbilic ta xch'ich'el ti
Cajvaltic Jesucristoe.
29 Ti c'alal xibate, jna'oj ti chtal ti much'utic chalic ya'el li
sc'op Rioxe. Ja' chtal socbe sjol ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe. Mu xc'uxubinvanic, ja' chac c'u cha'al li oq'uile ti chlaj
smilan li chije.
30 Oy tey no'ox achi'uquic ti much'utic ta xlic socbeic sjol ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, yu'un ja' tsc'anic ch'unbel
ti c'usitic chalique.
31 Cuentaanic me che'e, mu me xach'unic lo'loel. Na'ic me
ti oxib jabil ta c'ac'al ac'ubal lacalbeic jujun li c'usitic leque.
Li'oc' tajmec avu'unic.

32 'Chi'inic comel ti Rioxe. J'ech'el xach'unic ti ta slequil
no'ox yo'on sc'anojoxuque, yo' stsatsub o avo'onique, yo' mu
xaxi'ic o ta spasel li c'usitic lec chil ti Rioxe, yo' xacuxiic o ta
sbatel osil xchi'uc li yan ti much'utic lecubtasbil xa yo'onic
yu'un ti Rioxe.
33 Li vo'one muc bu ipich' o co'on li c'usuc yu'un crixchanoe,
mi ja'uc staq'uin, mi ja'uc sc'u' spoc'.
34 Ana'ojic ti li'abteje yo' ijtaticotic o c'usitic itun
cu'unticotic xchi'uc ti much'utic ay xchi'inone.
35 Ja' yech achanic o li c'usi leque, ti más lec ti
chi'abtejotique, yo' xu' jcoltatic o ti much'utic mu stac'
x'abteje. Ac'u jyules ta joltic ti c'usi iyal comel ti Cajvaltic

Jesuse. “Más jun yo'on ti much'u ta sq'uelan c'usuc yu'une.
Ja' mu másuc jun yo'on ti much'u chich'e”, xi —xi li Pabloe.
36 Ti c'alal laj lo'ilajuque, ijquejan jba jcotolticotic, isc'opon
Riox li Pabloe.
37 Ti jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe i'oq'uic tajmec,
ismeyic li Pabloe, isbuts'ic.
38 Iyat yo'onic tajmec yu'un i'albatic ti mu xa bu chilbeic
sate. Ay sbeiltasoticotic c'alal ti'mar yo' bu timanbil ti barcoe.

21

Ja' li' yaloj ti ibat ta Jerusalén ti Pabloe

1 Ti c'alal laj jc'oponticotic comel ti jchanubtasvanejetic ta
sc'op Rioxe, ta barco libatoticotic. Iquich'beticotic stuq'uil
jun balamil, Cos sbi, ta o'lol mar, tey li'ech'oticotic. Ta
yoc'omal li'ech'oticotic ta sts'el jun balamil, Rodas sbi, ta o'lol
mar noxtoc. Libatoticotic ta jun jteclum Pátara sbi tey ta
estado Licia.
2 Tey ijtaticotic jcot o barco chbat ta estado Fenicia, ja'
li'ochoticotic o ech'el.
3 Ti c'alal libatoticotic ta estado Feniciae, tey li'ech'oticotic
ta Chipre ta o'lol mar, ta jsurtoticotic icom. Tuc' libatoticotic
c'alal estado Siria. Liloc'oticotic ta barco ta jteclum Tiro yu'un
ja' tey isyales scotol yicats ti barcoe.
4 Ijsa'ticotic ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesu-
cristo teyo'e. Ti c'alal ijtaticotique, ijchi'inticotic vucub
c'ac'al. Yulesbil xa onox ta sjolic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ta
x'ilbajinat ta Jerusalén li Pabloe.
—Mu ya'uc batan ta Jerusalén —xutic.
5 Ti c'alal iloc' vucub c'ac'ale, liloc'oticotic ta Tiroe. Ti
much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ay sbeiltasoticotic
xchi'uc yajnilic, xchi'uc xch'amalic, c'alal ti' jteclum. Tey
ijquejan jbaticotic ta ti'mar, ijc'oponticotic Cajvaltic.
6 Ti c'alal laj jc'oponticotic Cajvaltique, ijc'oponticotic
comel ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse,
li'ochoticotic ech'el ta barco noxtoc. Stuc xa isut ta snaic.
7 Ja' yech ti c'alal liloc'oticotic ta Tiroe. Ta barco
libatoticotic, lic'ototicotic ta jun jteclum Tolemáida sbi.
C'ot jc'oponticotic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox teyo'e.
Ijchi'inticotic jun c'ac'al.
8 Ta yoc'omale liloc'oticotic ech'el xchi'uc li Pabloe. Ta coc
libatoticotic. Lic'ototicotic ta Cesarea. Libatoticotic ta sna
Felipe, ja' ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe. Ti Felipee ja'
ti scuentainoj to'ox ve'lile, ja' ti vucvo' t'ujbilic to'oxe. Tey
lipajoticotic ta sna.
9 Oy chanvo' stseb mu to chnupunic. Ti tsebetique
yaj'alc'optac Riox.

10 Ti c'alal teoticotique, ja'o ic'ot jun yaj'alc'op Riox, Agabo
sbi, liquem tal ta Judea.
11 C'ot sc'oponoticotic. Ic'anbat xincha li Pabloe, ixchuc o
yoc sc'ob stuc.
—Ti Ch'ul Espíritue liyalbe xa ti ja' yech ta xchuque ta
Jerusalén li yajval xinchail li'i. Ja' ta xchucvan li jchi'iltactic
ta jurioale. Ja' chich' entrucal li much'utic nom liquemic tale
—xi ti Agaboe.
12 Ti c'alal ica'ibeticotic sc'oplal li Pabloe, icalbeticotic
xchi'uc ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Cesareae, ti mu
ya'uc batuc ta Jerusalene.
13 —Yech no'ox ti chavoq'uitaicone. Yech no'ox ti chavat
avo'onique. Muc ta alel mi tey lichuquee, mi tey licham ta
Jerusalene ti quich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse —xi li Pabloe.
14 Iquilticotic ti mu xch'une, iquicta jbaticotic ta spajesel.
—Teyuc che'e. Tey c'alal, ac'u spas ti c'usi tsc'an stuc ti
Cajvaltique —xcuticotic.
15 Ijchap jbaticotic, libatoticotic ta Jerusalén.
16 Lixchi'inoticotic ech'el jayvo' ti much'utic yich'oj ta muc'
Cajvaltic Jesús ta Cesareae. Ti c'alal lic'ototicotic ta Jerusa-
lene, liyic'oticotic ech'el ta sna jun vinic ti yich'oj ta muc' ti
Cajvaltic Jesuse, Mnasón sbi. Ja' iyac' jch'amunbeticotic sna.
Ti Mnasone liquem tal ta Chipre. Oy xa sjabilal yich'oj ta muc'
ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti Pabloe

17 Ti c'alal ba jc'oponticotic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox
ta Jerusalene, xmuyubajic xa tajmec.
18 Ta yoc'omal li Pabloe ba sc'opon Jacobo, ja' ti totil
jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe. Libatoticotic uc. Tey tsobol
c'ot jtaticotic xchi'uc xchi'iltac ta chanubtasvanej.
19 Li Pabloe c'ot sc'opon scotol. Xcholet iyal ti c'u x'elan
ixch'unic sc'op Riox, ti c'u x'elan ilecubtasbat yo'onic yu'un
ti Rioxe c'alal iyalbe ya'iic sc'op Riox ti much'utic co'ol ma'uc
j'israelotic jchi'uctique.
20 Ti c'alal iya'iique, “coliyal Riox”, xiic.
—Pablo, aviloj xa ti oy jaymil jchi'iltactic yich'ojic ta muc'
ti Cajvaltic Jesucristoe. Pero scotol ta snopic ti persa to ta
xch'unic li smantaltac Rioxe ti iyal ti Moisese.
21 Ya'yojic la ac'oplal noxtoc ti ja' yech chachanubtas ti
jchi'iltactic ti tey batem naclicuc ta yantic balamile ti mu
xa ya'uc xch'unic ti c'usitic iyal ti Moisese. Chaval la ti mu
persauc ta xac'beic circuncisión ti xch'amalique, ti xu' xa
xch'ayic li jcostumbretique.

22 ¿C'usi ta jnoptic yu'un cha'iic onox li jchi'iltactique ti
layul xae?
23 Más lec mi chach'un li c'usi ta xcalticotique. Li' chanvo'
jchi'iltique, oy c'usi yalojbeic Riox ti ta spasique.
24 Batan, ba atinan achi'uc. Vo'ot chatoj ti c'usitic chac'beic
smotonin ti Rioxe, chatojbe sloc'obil sjolic noxtoc, yo' xvinaj
o ti nopbil c'op ya'yoj scotolique, yo' xilic o ti chach'unbe li
smantaltac Rioxe.
25 Ti much'utic ma'uc jchi'iltique ti xch'unojic xa li sc'op
Rioxe, jtacojbetic xa onox ech'el vun. Icalbetic ti mu ya'uc
sti'ic ti c'usitic smotoninoj li santoetique, ti mu ya'uc sti'ic
ch'ich'e, ti mu ya'uc sti'ic li c'usi xach'bil snuc' ta xchame, ti
mu ya'uc sa' yantsique, ti mu ya'uc sa' yajmulique —x'utat
yu'un jchanubtasvanejetic li Pabloe.
26 Ta yoc'omal li Pabloe lic la atinuc xchi'uc ti chanvo'e. Ti
c'alal laj atinicuque, i'ic'van la ech'el ta ti' muc'ta templo. Ja'
la ba yalbe ti palee ti c'usi ora ta sts'aqui yu'unic ti jayib c'ac'al
ch-atinique, ti ja'o xa chac'beic smoton Riox jujune.
27 C'alal po'ot xa'ox la sts'aqui ti vucub c'ac'ale chac c'u
cha'al yalojique, oy la tey jurioetic liquemic la tal ta Asia.
C'alal iyilic ti tey ta ti' muc'ta templo li Pabloe, isliquesic la
c'op. Itsaque la li Pabloe.
28 X'avlajetic xa la:
—¡Jchi'iltactic, la' coltaoticotic ta stsaquel li vinic li'i! Yu'un
ta xalbe crixchanoetic ti mu xitunotique, ti mu xtun li man-
taletique, ti mu xa c'u stu li jmuc'ta templotique. I'ay xchi'uc
li' ta ti' muc'ta templo ti much'utic ma'uc jchi'iltique. Mu c'usi
xi'elal cha'i —xiic la.
29 Ti x'elan iyalique, yu'un la i'ileic ti ay xchi'in sbaic ta
xanbal ta Jerusalén xchi'uc Trófimo li Pabloe. Ti Trófimoe
ma'uc j'israel uc, liquem tal ta Efeso. Ti crixchanoetique yech
no'ox la tsnopic ti i'ayic ta ti' muc'ta temploe.
30 Ti crixchanoetic teyo'e ilic la sjolic, istsob la sba scotolic.
Itsaque la loq'uel ta spat scorraltonal templo li Pabloe, ora la
ismaquic li ti'bee.
31 J'ech'el ox la tsmilic li Pabloe pero oy la much'u ba yalbe
ta anil ti totil solteroe ti sliquesojic c'op ti crixchanoetic tey ta
Jerusalene.
32 Ora la iyic' ech'el ep yajsoltero xchi'uc jayvo' capitán. Anil
la ibatic yo' bu tsa'ic c'ope. C'alal iyil ti crixchanoetique ti
chc'ot xa xchi'uc yajsoltero ti totil solteroe, iyicta la sbaic ta
smajel li Pabloe.
33 C'alal ic'ot ti totil solteroe, iyal la mantal ti ac'u tsacuc li
Pabloe.
—Chuquic ta cha'p'ej carina —xi la.
Ijac'bat la c'usi sbi, c'usi smul li Pabloe.

34 Ti crixchanoetique x'avlajetic xa la, jeljeltos la ti c'usi
iyalique. Muc la xa'ibe smelol ti totil solteroe. Iyalbe la
mantal ti yajsolterotaque ti ac'u yiq'uic ech'el ta scuartelic li
Pabloe.
35 C'alal ic'otic yo' bu chmuyic ta scajalcajal ta sti' scuartel
ti solteroetique, iquile la muyel li Pabloe yo' mu xtae o ta
ilbajinel yu'un ti crixchanoetique.
36 Yu'un —¡Milic ta jmoj! —xi la ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti isc'opon xchi'iltac ti Pabloe

37 Ti c'alal ch-och xa'ox la ta scuartel solteroetic li Pabloe
—Ac'on ta pertonal, ¿mi xu' xajc'opon jp'el cha'p'eluc? —xut
la ti totil solteroe.
—¿Mi xana' xac'opoj ta griego c'op che'e?
38 ¿Mi mu vo'oticot ti j'egiptoote ti ach' to isliques c'ope, ti
iyic' ech'el ta xocol balamil chanmil jmilvaneje? —x'utat la
yu'un totil soltero li Pabloe.
39 —Mu vo'onicon. Li vo'one jurioon. Tey liquemon tal
ta muc'ta jteclum Tarso ta estado Cilicia. Yech'o un ac'bon
permiso ta jc'opon li jchi'iltaque —xi la li Pabloe.
40 I'ac'bat la permiso sc'opon ti xchi'iltac ta jurioale.
Isva'an la sba ta slajeb scajalcajal. Iyac' la seña ta sc'ob
ti ch'aniicuque. Ti c'alal ich'aniique, ja'o la ic'opoj ta
sbats'ic'opic li Pabloe, ja' li ebreoe.

22

1 —Jtotic moletic, jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chacalbeique
—xi la.
2 Ti c'alal iya'iic ti ic'opoj ta sbats'ic'opic li Pabloe, ch'ab xi
la scotolic.
3 —Li vo'one jurioon uc. Tey li'ayan ta jteclum Tarso ta
estado Cilicia pero li' lich'i ta Jerusalene. Li' ijchan vune, ja'
lixchanubtas li Gamaliele. Lixchanubtas ti c'u x'elan yich'ojic
mantal ti vo'ne moletique. Ja' to'ox ta co'on xch'unel uc li
smantaltac Rioxe chac c'u cha'al ach'unojic lavie.
4 Ja' to'ox yech iquilbajin uc ti much'utic yich'oj ta muc' ti
Jesuse. Ti caloj uque, j'ech'el ta jmilic. Ta ants ta vinic ijtic' ta
chuquel.
5 Li totil palee xchi'uc li jmeltsanejc'opetique sna'ojic ti ja'
yech ijpase. Yu'un ja' liyac'beic ech'el orten yo' jtsac o tal ti
much'utic yich'oj ta muc' Jesús ta Damascoe. Ti caloje, chba
ox jchuc tal scotol yo' xich'ic o castico li'toe.

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan lic xch'un sc'op Riox ti Pabloe
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 'Lec nan ta oltic c'ac'al, po'ot xa'ox xic'ot ta Damasco, oy
c'usi xlebluj tal ta vinajel yo' buyone. Sac tajmec.

7 Liyal ta lum, ica'i ti oy much'u lisc'opone: “Saulo, ¿c'u
yu'un ti chacrontainon ya'ele?” xi.
8 “Cajval, ¿much'uot che'e?” xcut. “Vo'on Jesus Nazareton ti
chacrontainone”, xi.
9 Ti much'utic jchi'uc ech'ele iyilbeic ti xojobal uque, pero
muc xa'iic ti c'usi li'albate.
10 “Cajval, ¿c'usi chac'an ti ta jpase?”, xcut. “Ochan ech'el ta
Damasco. Tey cha'albat li c'usi chcac' apase”, xi.
11 Sac tajmec xojobal ti c'usi iquile, itup' o jsat. Snitojicon
xa ochel ta Damasco ti jchi'iltaque.
12 ’Tey nacal ta Damasco jun jchi'iltic ta jurioal, Ananías sbi.
Sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Rioxe. Lec x'ile yu'un scotol ti
jchi'iltactic ta Damascoe.
13 Ti Ananíase tal sc'oponon. “Saulo, jamuc lasate”, xiyut.
Ora ijam li jsate, iquil ti Ananíase.
14 “Ti Riox iyich'ic ta muc' ti vo'ne moletique last'uj yo' xana'
o ti c'usi tsc'ane, yech'o ti avil ti much'u lec yo'one, ja' ti Jesuse.
Ava'i atuc ti c'usi iyale.
15 Yu'un chavalbe crixchanoetic ti avile, xchi'uc ti c'usi
layalbee.
16 Ich'o vo' ta ora. Jamal xaval ti avich'oj xa ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe, ja' chayac'be o pertonal yu'un lamule”,
xiyut ti Ananíase.

Ja' li' yaloj ti iyal ti itaque ech'el ta yalel a'yuc sc'op Riox ta namal balamil ti Pabloe

17 ’Ti c'alal lisut tal li' ta Jerusalene, ay jc'opon Riox ta ti'
muc'ta templo. Pero oy c'usi liyac'be quil ti Rioxe.
18 Iquil ti Cajvaltic Jesucristoe, lisc'opon. “Loc'an me ta ora
li' ta Jerusalene. Yu'un lachi'iltac li'toe mu xich'ic ta muc' li
jc'oplal chavale”, xiyut.
19 “Cajval, ja' ta jc'an ti li'on toe, yu'un sna'oj scotol jchi'iltac
ti ijtic' ta chuquel, ijmaj ti much'utic yich'ojot ta muc' ta jujun
stemplo li jchi'iltaque.
20 Ti c'alal imile ti ánima Estebane ti jamal iyal ac'oplale,
tey va'alon jq'ueloj uc. Lec, ac'u chamuc, xichi uc. Vo'on
ijchabibe spimilc'u'ic ti much'utic imilvane”, xcut ti Jesuse.
21 “Persa chabat, yu'un chajtac ech'el ta nom ta slumal ti
much'utic ma'uc achi'ile”, xiyut —xut la xchi'iltac li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti totil solteroe ti ac'u chucatuc ti Pabloe

22 C'alal iya'iic chac taje, icap o la sjolic ti xchi'iltaque.
X'avlajetic xa la:
—¡Mu me xacoltaic le'e! ¡Milic! —xiic la.
23-24 Ti x'elan tey x'avlajetique, ti tslich'ulan sc'u'ique, ti
tsjipic muyel pucuc ta toyole, ti totil solteroe iyalbe la mantal
ti yajcapitane ti ac'u yiq'uic ochel ta yut cuartel li Pabloe.

Iyal la noxtoc ti ac'u yac'beic arsiale yo' la xal o c'u yu'un ti chcrontainat yu'un ti xchi'iltaque.

25 Ti c'alal laj chucbatuc yoc sc'ob ta nucule ti chich' ox arsiale, ja'o la iyal li Pabloe:

—Li vo'one jromaon. ¿Mi'n ameltsanojic xa jc'oplal ya'el ti chavac'becon arsiale? —xut la ti jun capitan soltero tey va'ale.

26 C'alal iya'i ti capitane, ba la yalbe ti totil solteroe:

—Nopo me c'usi chanop yu'un li vinic ti aval chich' chuquele, jroma la uc —xi la.

27 Ti totil solteroe ora la ital, tal la sjac'bel li Pabloe:

—¿Mi yech ti jromaote? —x'utat la.

—Yech —xi la li Pabloe.

28 —Li vo'one ep ijtoj yo' liscuentain o li Romae —xi la ti totil solteroe.

—Li vo'one jromaon onox ti c'alal li'ayane —xi la li Pabloe.

29 Ti solteroetic chaq'uic ox arsiale iyicta la sbaic, ixi'ic la. Ixi' la ti totil soltero uque, yu'un la ja' iyal ti ac'u chucbatuc yoc sc'ob li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta stojol yajmeltsanejc'opic ti Pabloe

30 Ta yoc'omal ti totil solteroe tsc'an la cha'i c'u yu'un ti x'elan ta x'albat yu'un xchi'iltac ti oy smul li Pabloe. Ijitunbat la ti yoc sc'obe. Ti totil solteroe istac la ta iq'uel ti totil paleetique xchi'uc la ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique. Ti c'alal iyulique, iloq'uesat la li Pabloe, i'iq'ue la tal yo' bu stsoboj sbaique.

23

1 Ti c'alal ic'ot li Pabloe, isq'uelbe la sat scotol ti jmeltsanejc'opetique.

—Jchi'iltactic, li vo'one sjunul co'on quich'oj ta muc' ti Rioxe. Yechon o c'al tana —xi la.

2 Ti totil palee Ananías la sbi.

—Majbeic ye le'e —xut la ti much'utic tey nopol va'ajtique.

3 —Chayac'be castico ti Rioxe yu'un jlo'lovanejot. Ti avaloje, ta smantal Riox chameltsanbon jc'oplal pero yech chanop. Vo'ot mu xach'unbe smantal ti Rioxe yu'un aval ti ac'u smajicone —xut la totil pale li Pabloe.

4 —¿C'u yu'un ti x'elan chavalbe li totil palee ti ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe? —xi la ti much'utic tey va'ajtique.

5 —Jchi'iltactic, mu xcojtiquin mi ja' li totil palee. Ti icojtiquinuque, ma'uc yech icalbe ti yechuque. Yu'un ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu xu' chopol c'usi chcalbetic li much'u totile —xi la li Pabloe.

6 Li Pabloe iyul la ta sjol ti mu co'oluc c'usi xch'unojic scotol
ti jmeltsanejc'opetique; oy jsaduceo, oy jfariseo. Yech'o un
tsots la lic c'opojuc.
—Jchi'iltactic, li vo'one fariseoon. Ja' no'ox yech fariseo ti
jtote. Ja' no'ox ijmulin avu'unic ti jch'unoj ti ta xcha'cuxi ti
ánimaetique —xi la.
7 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, lic la stsaculan sba stuquic ti
jmeltsanejc'opetique. Ispas la sbaic ta cha'ch'ac.
8 Yu'un ti jsaduceoetique chalic ti ch'abal anjele, ti muc
much'u ta xcha'cuxie. Yu'un chalic ti chichamotic xchi'uc
jch'uleltique. Yan ti jfariseoetique xch'unojic ti oy anjele, ti
chicha'cuxiotique, ti muc bu ta xcham li jch'uleltique.
9 X'avlajetic xa la liquel. Ja'o la lic sva'an sbaic jayvo' ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, ja'ic
ti jfariseoetique.
—Ch'abal smul chca'iticotic li jchi'iltic li'i. Mi oy ic'oponat
yu'un anjele, mu c'usi xu' xcaltic, yic'al me ja' ta jcrontaintic
ti Rioxe —xiic la.
10 Lic la yut o sbaic. Ti totil solteroe ixi' la mi smilic li Pabloe,
istac la ech'el yajsolterotac ti ac'u ba yiq'uel loq'uel tale, ti ac'u
yotesel ta yut scuartelique.
11 Ta yac'ubalil no'ox li Pabloe iyil la ti Cajvaltic Jesucristoe.
—Pablo, mu me xavat avo'on. Ti c'u x'elan aval jc'oplal li'
ta Jerusalene, ja' no'ox me yech xc'ot aval noxtoc ta Romae
—x'utat la yu'un ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Pabloe

12 Ta yoc'omal istsob la sbaic jayvo' jurioetic, isnopic la c'uxi
ta staic ta milel li Pabloe. Iyalic la ti ta sc'anbe xchamelic ti
Rioxe mi muc xmil yu'unique. Iyalic la ti muc bu ta xve'ique,
ti mu c'usi ta xuch'ique ja'to la mi imil yu'unique.
13 Más la ta cha'vinic ti yech isnopique.
14 C'alal inop yu'unique, ba la yalbeic ti totil paleetique
xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique:
—Li vo'oticotique ijnopticotic xa c'uxi ta jtatic ta milel li
Pabloe. Ta xquicta coticotic, mu c'usi chcuch'ticotic yo'to
c'u cha'al xlaj. Yan ti mi muc xlaj cu'unticotique, vo'oticotic
chichamoticotic yu'un jc'anojbeticotic jchamelticotic ti Ri-
oxe.
15 Vo'oxuc ti jmeltsanejc'opoxuque, abulajanic albeic ti totil
solteroe ti ac'u yic' tal oc'ob li Pabloe yo' bu chatsob abaique.
“Tuc' ta jmeltsanbeticotic sc'oplal”, chianic ya'el un. Mi itale,
ta jmacticotic ta be —xiic la.
16 Ti c'usi isnop ti jmilvanejetique, iya'i la yol svix li Pabloe.
C'alal iya'ie, ibat la ta cuartel, ba la yalbe li Pabloe.
17 Ti c'alal iya'i li Pabloe, iyapta la jun capitan soltero.

—Li crem li'i ic'o ech'el yo' bu li totil solteroe, yu'un oy c'usi chal —xut la.
18 Ti capitan solteroe iyic' la ech'el yo' bu ti totil solteroe:
—Li Pablo li' chucule liyalbe ti ta xquic' tal li crem li'i, yu'un la oy c'usi chayalbe —xut la totil soltero ti capitane.
19 Ti totil solteroe istsacbe la sc'ob ti creme, iyic' la ech'el ta q'uejeltic.
—¿C'usi chaval? —xut la.
20 —Li jchi'iltac ta jurioale oy c'usi isnopic. Ta la xtal yalbot ti chavic' ech'el oc'ob ta stojol jmeltsanejc'opetic ta muc'ta templo li Pabloe. Yu'un la ta smeltsanbeic sc'oplal ti ta alele.
21 Pero mu me xach'un ti c'usi chtal yalique. Yu'un más ta cha'vinic ti isnopic ta smaquic ta be li Pabloe. Iyalic noxtoc ti mu la bu chve'ique, ti mu la c'usi chuch'ique ja'to la mi imil yu'unique. Yan ti mi muc la xlaj yu'unique, ja' la ac'u chamicuc yu'un la sc'anojbe xchamelic ti Rioxe. Lavie xchapoj xa sbaic. Ja' xa no'ox la ta smalaic ti chaloq'ues mantale —xi la ti creme.
22 —Batan che'e. Mu me much'u xavalbe ti c'usi avalbone —x'utat la ech'el ti creme.

Ja' li' yaloj ti itaque ech'el ta stojol covierno Félics ti Pabloe

23 Ti totil solteroe istac la ta iq'uel cha'vo' capitan soltero.
—Tsobo chibuc cien avajsolteroic ti ta yoc ta xbatique, xchi'uc setentauc ti ta ca' ta xbatique, xchi'uc chibuc cien ti ta xich' ech'el slanzaique. Yu'un chabatic ta Cesarea ta baluneb ora ac'ubal tana.
24 Chapic jaycotuc ca' noxtoc ti ta scajlebin ech'el li Pabloe. Yu'un chavic'beic ech'el li covierno Félicse. Chabiic me, mu me c'u spas avu'unic ta be —xi la.
25 Ti totil solteroe istacbe la ech'el vun ti Félicse.
26 "Señor Gobernador Félics, chajc'opon tal ta vun. Vo'ot ti quich'ojot ta muc' jcotolticotique. Chabanicot, vo'on Claudio Lisiasone.
27 Li jurioetique istsac li jun xchi'ilic li'i. Ismajic, jutuc xa muc smilic. Ti c'alal ica'i ti jromae, ay jpojticotic xchi'uc cajsolterotac.
28 Icac'beic smeltsanbeic sc'oplal ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique yu'un chca'i c'usi ti smul yu'unique.
29 Ica'i ti ja' no'ox tstic'beic o smul yu'un ti mu xch'un li mantaletic yu'unique. Mu xu' xmile o, mu xu' xchuque o ica'i.
30 Yu'un ica'i ti ta xmilat xae, yech'o ti ijtac tal li'toe. Icalbeic li jtic'muliletique ti ac'u tal yalic li'toe ti c'usi smul yu'unique. Ja' no'ox yech chacalbe", xi la ts'ibabil ech'el ti vune.
31 Ti c'u x'elan iyich'ic mantal ti solteroetique, ja' la yech i'iq'ue ech'el li Pabloe. Ic' to'ox la ic'otic ta jun jteclum Antípatris la sbi.

32 C'alal isacube, isut la tal ta scuartel ti solteroetic ti ta yoc
ibatique. Ja' xa no'ox la ichi'invan ech'el ti much'utic ta ca'
ibatique.
33 Ti c'alal ic'otic ta Cesareae, iyac'beic la vun ti coviernoe,
i'aq'ue la entrucal li Pabloe.
34 C'alal laj sq'uel vun ti coviernoe, ja'o la ijac'bat bu slumal
li Pabloe. C'alal iya'i ti ta estado Cilicia ayaneme
35 —Li c'usi chavale, ja'to xavalbon ca'i mi iyul ti much'utic
ta stic' amule —x'utat la yu'un ti coviernoe.

Isloq'ues la mantal ti ac'u xchabiel tey ta palacio ti smelt-
sanoj ti Erodese.

24

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol covierno Félics ti Pabloe

1 Ta svo'obal to la c'ac'al ic'ot ta Cesarea ti totil pale
Ananíase. Xchi'uc la ech'el jayvo' jmeltsanejc'opetic yu'un li
jurioetique, xchi'uc la jun yajc'opojelic, Tértulo la sbi. C'ot la
sc'oponic ti coviernoe, c'ot la stic'bel smul li Pabloe.
2-3 C'alal itaque ta iq'uel li Pabloe, ti Tértuloe lic la stic' mulil.

—Jtotic Félics, colaval ti jun yo'on li viniquetic li'i. Colaval ti
más xa lec avu'un li slumalique.
4 ¿Mi ch'aybel van ac'ac'al xava'i yu'un oy c'usi chacalbe
jp'el cha'p'eluc?
5 Li vinic li'i ta socbe sjol xchi'iltac ti butic jteclumal nacajtic
ta sjunlej balamile. Ja' totil yu'unic ti much'utic xch'unoj c'usi
yaloj ti Jesus Nazarete.
6 Yu'un ch'abal xi'elal cha'i ti smuc'ta temploic ta Jerusa-
lene, yech'o ti itsaquee. Ta ox xac'beic castico chac c'u cha'al
chal li smantal stuquique.
7 Pero ti totil soltero Lisiase istac ech'el yajsolterotac, ay
spoj.
8 "Mi chatic'beic smul lachi'ilique, persa chba ac'oponic ti
Félicse", x'utatic yu'un ti Lisiase. Xu' chajac'be c'usi smul li
vinic li'i. Tey chal mi yech li c'usi icale —xi la ti Tértuloe.
9 Ti jayvo' jurioetic teye iyalic la ti ja' yech c'usi iyal ti
Tértuloe.
10 Ti coviernoe iyac' la seña ta sc'ob ti ac'u c'opojuc li Pabloe.
Lic la c'opojuc:

—Señor Gobernador, yu'un oy xa sjabilal ameltsan c'op li' ta
jlumalticotique, yech'o un tsots co'on chcal ava'i ti c'u x'elan
liquem li c'ope.
11 Mu to xloc' lajcheb c'ac'al jc'otel ta Jerusalén ti ay jc'opon
Riox ta ti' muc'ta temploe. Xu' chajac'be li jchi'iltaque mi yech
li c'usi chcale.

12 Mi j'ech'el muc bu ta jliques c'op listaic. Mi ja'uc o bu
jsa'be sc'ac'al yo'on crixchanoetic, mi ja'uc ta jlumalticotic,
mi ja'uc ta muc'ta templo, mi ja'uc ta bic'tal temploetic.
13 Yech tsnopic ti oy jmule yu'un mu c'usi chopol jpasoj.
14 Pero jamal chacalbe ti jch'unoj c'usi yaloj ti Jesuse. Ti
x'elan jch'unoje, ja' la iquicta o li mantaletic ti ta alele. Pero
ma'uc yech, yu'un ja' chitun yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al
itun ti vo'ne moletique. Ja' yech ta jpas chac c'u cha'al chal
li smantaltac Rioxe. Jch'unoj ti c'usitic sts'ibaoj comel ti
yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee.
15 Jpatoj co'on ti chixcha'cuxesotic ti Rioxe. Jna'oj ti ta
xcha'cuxiic ti much'utic lec yo'onique xchi'uc ti much'utic
chopol sjolique. Sna'oj yech li jchi'iltac uque.
16 Yech'o ti scotol c'ac'al mu jsa' jmul ta stojol ti Rioxe, mi
ja'uc ta stojol li crixchanoetique.
17 'Oy jayib jabil lixanav ta yantic o balamil. Ts'acal to lisut
ech'el ta jlumalticotic ta Jerusalén, yu'un oy itsobbat smoton
ti jchi'iltaque. Vo'on ay cac', xchi'uc ay cac'be smoton Riox.
18 C'alal yolel chcac'be smoton ti Rioxe, ja'o ic'ot jayvo'
jchi'iltac ta jurioal liquemic tal ta Asia. Pero atinemon xa'ox
chac c'u cha'al chal li smantal Rioxe ti c'alal c'ot staicon ta ti'
muc'ta temploe. Muc much'u ep tey jchi'uc. Muc bu xyaquet
ta jsa' c'op listaic.
19 Ti much'utic tey listae ac'u tal yal mi oy jmul.
20 Mo'oje, ac'u yalic li jmeltsanejc'opetic li'i c'usi ti jmule.
Mi oy jmul c'alal listaquic ta iq'uel yo' bu tstsob sbaique, ac'u
yalic.
21 Ja' nan ijta o jmul yu'unic ti c'usi icale. "Lavie chavalbe-
con ti ja' jmul ti jch'unoj ti ta xcha'cuxiic ti ánimaetique" xcutic
—xi la li Pabloe.
22 Ti Félicse ya'yoj onox la ti c'u x'elan xch'unoj ti much'utic
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti c'alal iya'i c'usi iyal
li Pabloe —Ja'to ta jmeltsan mi ital ti totil soltero Lisiase —xut
la ti jtic'c'opetique.
Tey la quechel icom, muc la xvinaj mi oy smul li Pabloe.
23 Ti Félicse iyalbe la ti capitan solteroe ti ac'u xchabiel li
Pabloe.
—Ja' no'ox mi tey tiq'uile, mu persauc xachuquic tajmec.
Xu' xtal c'oponatuc yu'un xchi'iltac, ac'u tal yac'bel sve'el
—xut la ti capitane.
24 C'alal i'ech' jayib c'ac'ale, isut la tal xchi'uc yajnil ti Félicse.
Ti yajnile jurio la, Drusila la sbi. Ti Félicse iyal la mantal ti ac'u
sloq'uesel tal li Pabloe, ilo'ilaj la xchi'uc. Li Pabloe iyalbe la ti
ja' tsc'an ta jch'untic ti ja' ay stoj jmultic ti Jesuse.
25 Iyalbe la ti ja' lec chil Riox mi lec co'ontique, mi quictao-
jtic spasel li c'usitic chopole. Iyalbe la noxtoc ti ta sta yora

chalbe bu chbat ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe. Ixi' la tajmec ti Félicse.
—Sutan xa che'e. Mi oy lixocob jliqueluque, tey chajtac ta iq'uel noxtoc —x'utat la li Pabloe.
26 Ti Félicse ep la ta ech'el iyal mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe, ilo'ilaj la xchi'uc, yu'un la ja' tsc'an ti ch-ac'bat taq'uin yu'un li Pabloe yo' la xu' xloq'uesat o ech'ele.
27 C'alal iloc' chib jabile, ja'o iloc' ta coviernoal ti Félicse. I'och sq'uexol, Porcio Festo sbi. Ti Félicse ja' la tsc'an ti lec x'ile yu'un li jurioetique, yech'o la ti muc xloq'uesat ta chuquel li Pabloe.

25

Ja' li' yaloj ti isc'an ti tsmeltsanbat sc'oplal yu'un César ti Pabloe

1 C'alal i'och ta coviernoal ti Festoe, oxib la c'ac'al tey ipaj ta Cesarea, ibat la ta Jerusalén.
2 Ti totil paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique, iyilic la ti ic'ot ta Jerusalén ti Festoe, ba la yalbeic ti ac'u smeltsanbe sc'oplal li Pabloe.
3 —Ic'o tal li' ta Jerusalene —xutic la, yu'un la snopojic xa ti ta smilic ta bee.
4 Itac'av ti Festoe:
—Pero tey chucul ta Cesarea. Xchi'uc c'usuc, muc bu jal chipaj li'toe. Ta xisut no'ox ech'el ta ora.
5 Más lec batic ta Cesarea ti jayvo' oy avabtelique. Mi tsots tajmec smul lachi'ilique, tey xc'ot avalbecon —x'utatic la ti paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique.
6 Ti Festoe vaxaquib, o mi lajuneb no'ox la c'ac'al tey ipaj ta Jerusalén, isut la ta Cesarea. Ti c'alal ic'ote, ta yoc'omal ibat la ta yopisina yo' bu tsmeltsan c'ope. Iyal la mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe.
7 Ti c'alal itale, isjoy la sbaic ta ora ti jurioetic liquemic tal ta Jerusalene. Itic'bat la tajmec smul pero ch'abal la rextico.
8 —Ma'uc yech li c'usi chalique. Li vo'one quich'oj ta muc' ti c'u x'elan quich'ojticotic mantal, vo'oticotic li jurioo ticotique. Mu c'usi chopol ijpas ta sti' muc'ta templo. Mu c'usi jmul ta stojol ti preserente César ta Romae —xut la Festo li Pabloe.
9 Ti Festoe ja' la tsc'an ti lec ch-ile yu'un li jurioetique.
—¿Mi chac'an ti tey chba jmeltsan ac'oplal ta Jerusalene? —x'utat la yu'un Festo li Pabloe.
10 —Persa li' chameltsane yu'un jromaon. Li vo'ote ja' layac'be avabtel ti preserente César ta Romae. Li vo'ote ana'oj ti ch'abal jmul ta stojol li jchi'iltaque.
11 Mi oy c'usi chopol ijpas ti persa chicham oe, xu' xicham. Lavi ch'abal jmule, muc much'u xu' chiyac' entrucal ta sc'ob

li jchi'iltaque. Más lec ac'u smeltsanbon jc'oplal ti preserente César ta Romae —xi la li Pabloe.
12 Ti c'alal laj sc'opon xchi'iltac ta meltsanejc'op ti Festoe
—Más lec che'e. Chajelav c'alal Roma. Yu'un aval ti ja' chac'an chasmeltsanbe ac'oplal ti Césare —x'utat la yu'un Festo li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol Agripa xchi'uc Berenice ti Pabloe

13 Ti c'alal i'ech' jayib c'ac'ale, tey la ic'ot ta Cesarea ti preserente Agripae. Ic'ot la xchi'uc yajnil, ja' ti Berenicee. Ja' la ay sc'oponic ti ach' covierno Festoe.
14 Tey la ipajic jayib c'ac'al. Ti Festoe iyalbe la ya'i ti preserente Agripae ti c'u x'elan sc'oplal li Pabloe:
—Oy li' tiq'uil ta chuquel jun vinic iscomtsan ti Félicse, Pablo sbi.
15 Ti c'alal li'ay ta Jerusalene, istsob sba ti totil paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique. Liyalbeic ti ac'u jmeltsanbe sc'oplale.
16 Li vo'one icalbeic: "Vo'oticotic li jromaoticotique, ma'uc yechoticotic ti chcac'ticotic ta milel jun vinic ti mi muc bu tey li much'u ta stic' mulile. Yu'un ti c'alal teye, xu' spac sc'oplal ti much'u ta xtic'bat smule. Ja'to chvinaj mi oy c'usi smul. Mi oy smule, xu' xich' milel", xcutic.
17 Ti c'alal iyulic li'toe, muc bu jal ijmala. Ta yoc'omal no'ox iquich'be ye. Ical ti ac'u sloq'uesel tal ta chuquele.
18 Li'ic ti jtic'muliletique. Ti caloje, tsots tajmec smul.
19 Pero ja' no'ox smulinoj ti oy c'usi xch'unoje. Yu'un ta xalbe sc'oplal jun vinic, Jesús sbi. Chalic ti chamem oe, pero li Pabloe ta xal ti cha'cuxieme.
20 Yech'o un mu jna' c'usi ta jnop. Li Pabloe ijac'be mi tsc'an ti tey chba yich' meltsanbel sc'oplal ta Jerusalene.
21 Pero mu la sc'an xbat. Ja' la tsc'an ti chjelav c'alal Romae yo' smeltsanbat o sc'oplal yu'un ti preserente Augusto Césare. "Teuc to chucluc, ac'u to xchabiel ja'to mi ijtacbe ech'el ti Césare", xichi —xi la ti Festoe.
22 —Ta jc'an chca'i uc ti c'usi chal li vinic chavale —xi la ti Agripae.
—Xava'i oc'ob ti c'usi chale —xi la ti Festoe.
23 Ta yoc'omal ital la ti Agripae xchi'uc la ti Berenicee. Sts'acubtasoj la sbaic tal ti jayvo' italique. I'ochic la yo' bu meltsanobc'ope. Ixchi'inic la ochel ti totil solteroetique xchi'uc ti much'utic ich'bilic ta muc' ta jteclum Cesareae. Ti Festoe iyal la mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe.
24 Ti c'alal itale, iyal la ti Festoe:
—Preserente Agripa, xchi'uc vo'oxuc ti li' tsobolotique, oy c'usi chacalbeic. Q'uelavilic li vinic li'i. Liyalbeic ti xchi'iltac

ta Jerusalene xchi'uc li' ta Cesareae ti tsots smul staoje, ti
persa ta xmilee. X'avlajetic xa: “Mu me xacolta”, xiyutic.
25 Li vo'one mu c'usi smul chca'i ti chich' o milele. Li stuque
ja' tsc'an ti tsmeltsanbat sc'oplal yu'un ti preserente Augusto
ta Romae, yech'o un ijnop ti ta jelubtas ech'ele.
26 Yu'un mu c'u stac' jts'ibabe ech'el ti preserente ta Romae,
yech'o ti lajtsobic tale. Preserente Agripa, ac'u yal ca'itic c'usi
chal li vinique, yo' xacoltaon o ta snopel ti c'usi ta jts'iba ech'el
ta vune.
27 Yu'un ma'uc yech smelol mi ta jtacbetic ech'el jun
jchuquel ti preserente ta Romae mi mu xcaltic ech'el c'usi
smul ti i'och o ta chuquele —xi la ti Festoe.

26

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol preserente Agripa ti Pabloe

1 —Alo ca'itic c'u x'elan liquem ti c'ope —x'utat la yu'un
preserente Agripa li Pabloe.
Li Pabloe isye' la sc'ob, ja' la seṉ̃a ti iyich' ta muc' ti preser-
entee. Lic la c'opojuc:
2 —Preserente Agripa, lec chca'i ti xu' chacalbe smelol c'u
x'elan chistic'beic jmul li jchi'iltactic ta jurioale.
3 Li vo'ote ana'oj onox c'u xi'elanotic. Ana'oj onox ti liquel
liquel cu'untic c'ope, ja' ti mu co'oluc chquich'tic ta muc' ti
Rioxe. Yech'o un abulajan a'ibon li c'usi chcale.

Ja' li' yaloj ti i̱yal sba c'u to'ox x'elan ti Pabloe

4 ’Scotol jchi'iltactic sna'ojic c'u x'elan lich'i, c'u x'elan
lichanubtasat ta Jerusalene.
5 Yech'o un ac'u yalic mi mu ta jbic'taluc onox ti jfariseoone,
ti más tsots sc'oplal cu'unticotic li smantaltac Rioxe.
6 Li vo'one jch'unoj ti i'ay xa ti much'u chispasotic ta man-
tale ti i'albatic onox yu'un Riox ti vo'ne moletique. Ja' ijmulin
yu'unic yech'o ti li' chi'a'ibat jmule.
7 Yan li jchi'iltactic ta jurioale yilel to ta smalaic ti much'u
st'ujoj Riox tspasvan ta mantale. Yech'o ti c'ac'al ac'ubal
sjunul yo'onic ta xch'unbeic smantal Riox ti yalojique. Pre-
serente Agripa, ja' ijmulin ti chcalbeic ti tspas xa ta mantal
crixchanoetic ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesuse.
8 Li vo'oxuque ana'ojic ti xu' ta xcha'cuxes ánimaetic ti
Rioxe. ¿C'u yu'un ti mu xach'unic ti ixcha'cuxes ti Jesuse?

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti iyilbajin to'ox ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse

9 ’Li vo'on uque ijcrontain to'ox ti Jesus Nazarete, yu'un
ijnop ti ja' ta jpas ti c'usi lec chil ti Rioxe.

10 Ja' yech ijpas ta Jerusalene. Ay quich' tal orten yu'un totil
paleetic yo' jtic' o ta chuquel ti much'utic yich'oj ta muc' ti
Jesuse. Ti c'alal ica'i ti chmileique, lec ica'i uc.
11 Ep ta ech'el iquilbajinic ta temploetic yo' bu cha'iic sman-
tal Riox li jchi'iltactique, yo' xalic o ti jlo'lovanej ti Jesuse,
pero muc xalic. Icap o jol tajmec. Ay jsa'ic c'alal slumal
yan crixchanoetic ti jchi'iltactic yich'ojic ta muc' ti Jesuse,
iquilbajin scotol.

Ja' li' yaloj ti iyal ti c'u x'elan ilecub yo'on ti Pabloe
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

12 'Yech'o ti libat c'alal Damascoe, quich'oj ech'el orten
yu'un ti totil paleetique.
13 Preserente Agripa, ta ol c'ac'al oy c'usi iquil ta be.
Tsots tajmec xojobal iyul yo' bu chixanavoticotic xchi'uc ti
jchi'iltaque. Ti xojobale más to sac; ja' jutuc no'ox li c'ac'ale.
14 Liyaloticotic ta lum. Ica'i ti oy much'u ic'opoj ta
jc'optique. "Saulo, ¿c'u yu'un ti chacrontainon ya'ele? Ti
x'elan chapase, avocol no'ox chasa'be aba", xiyut.
15 "Cajval, ¿much'uot che'e?" xcut. "Vo'on Jesuson ti
chacrontainone.
16 Lican. Ti avilone, oy stu, yu'un chba avalbe crixchanoetic
ti avilone xchi'uc ti c'usi ta to xcac' avile.
17 Lavie chba avalbe lachi'iltaque xchi'uc ti much'utic
ma'uc achi'iltaque. C'alal cha'ilbajinate, vo'on chajcolta.
18 Vo'ot chba avalbe ya'iic ti chopol li c'usitic tspasique yo'
xictaic o spasele, yo' xlic spasic o li c'usitic leque. Ja' mu xa bu
ta xch'unbeic smantal ti Satanase, ja' xa ta xch'unic c'usi chal
ti Rioxe. Chlic yich'icon ta muc' yo' x'ac'batic o pertonal yu'un
li smulique, yo' xcuxiic o ta sbatel osil xchi'uc li much'utic
jlecubtasojbe xa yo'onique", xiyut ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ixch'un c'usi i'albat yu'un Cajvaltic Jesús ti Pabloe

19 'Yech'o un, Preserente Agripa, ijch'un ti c'usi liyalbe ti
Cajvaltic Jesuse ti c'alal iquile.
20 Ba'yi icalbe ti much'utic tey nacal ta Damascoe. Ts'acal
to ay calbe ti much'utic tey nacal ta Jerusalene xchi'uc ta
sjunlej estado Judea. Ts'acal to ay calbe ti much'utic ma'uc
jchi'iltique. Icalbe ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ti
ja' ac'u yich'ic ta muc' ti Rioxe, ti ac'u spasic li c'usitic leque
yo' xvinaj o ti yictaojic xa spasel li c'usitic chopole.
21 Yu'un icalbe ti much'utic ma'uc jchi'iltique, yech'o ti
listsaquic ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti jchi'iltactique.
Yo'onicuc xa smilicon o.
22 Ja' liscolta ti Rioxe, yech'o ti cuxulon toe. Buyuc onox
baticon, ta biq'uit ta muc' ta xcalbeic. Pero muc bu ta jyules

ta jol jtuc li c'usi ta xcalbeique. Ja' ta xcalbeic ti c'usitic iyal ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee xchi'uc ti c'usitic iyal ti Moisese.
23 Iyalic onox ti persa ta xcham ti Cristoe, ti ja' primero ta x'ach'ub spat xocon ti c'alal xcha'cuxie yo' xilic o li jchi'iltactique xchi'uc li much'utic ma'uc jchi'iltique ti xu' chcuxiic ta sbatel osil uque —xi la li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti "ich'o ta muc' Cajvaltic Jesús", xut preserente Agripa ti Pabloe

24 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, tsots la ic'opoj ti Festoe:
—Pablo, chachuvajib o chca'i ti bats'i achanoj vune —x'utat la.
25 —Jtotic Festo, muc bu chichuvajib. Li c'usi chcale, yech. Oy smelol.
26 Li preserente Agripae sna'oj ti yech li c'usi icale. Yech'o ti icalbe scotole, muc xixi' o. Sna'oj scotol crixchanoetic ti c'usitic ispas ti Jesuse, ti ichame, ti icha'cuxie, yu'un ivinaj. Ja' no'ox yech li preserente Agripae, sna'oj scotol —xut la Festo li Pabloe.
27 —Preserente Agripa, jna'oj ti chach'un li c'usitic yaloj ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee —xut la preserente li Pabloe.
28 —Yic'al jch'un ya'el li c'usitic chavale ti ayem xa ti much'u sc'oplal onox chispasotic ta mantale —xi la ti preserentee.
29 —Ac'u mi mu xach'un lavie, li vo'one ta jc'opon Riox yo' ti xach'un o uc chac c'u cha'al jch'unoje. Mu'nuc atucuc no'ox ti ta jc'an chach'une. Ta jc'an ti ta xch'unic uc ti jayvo' li' ya'yoj li c'usitic icale. Pero mu persauc xachuqueic ta carina chac c'u cha'al chuculone —xi la li Pabloe.
30 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, ja'o la iva'iic ti Festoe xchi'uc ti preserente Agripae, xchi'uc ti Berenicee, xchi'uc ti much'utic tey to'ox xchi'uquic ta chotleje.
31 Ixch'ac la sbaic ti jyu'eletique.
—Li vinic li'i mu c'u smul chca'i ti chich' o milele, ti chich' o chuquele —xut la sbaic.
32 —Ti manchuc yaloj ti ja' tsc'an tsmeltsanbat sc'oplal yu'un ti preserente César ta Romae, xu' xa jcoltatic ti yechuque —x'utat la yu'un Agripa ti Festoe.

27

Ja' li' yaloj ti ijelubtasat c'alal Roma ti Pabloe

1 Ti c'alal laj snopic ti ta barco ta xbat ta estado Italia li Pabloe xchi'uc ti yan jchuqueletique, i'ochic ta sc'ob jun capitan soltero, Julio sbi. Scuentainoj cien soltero. Ti cien solteroe Augusto sbiic. Vo'on li Lucasone ay jchi'in li Pabloe.
2 Tey jcot barco liquem tal ta jun jteclum, Adramitio sbi. Ti capitan solteroe iya'i ti tey ta x'ech' ta jteclumetic ta ti'ti'mar

ta estado Asiae, ja' libatoticotic o. Lixchi'inoticotic ech'el ti Aristarcoe ti tey liquem tal ta Tesalónica ta estado Macedoniae.

3 Ta yoc'omale lic'ototicotic ta Sidón. Ti Julioe ic'uxubaj ta yo'on li Pabloe, icoltaat ech'el ta svula'anel ti much'utic xojtiquin ta jteclume yo' spasbat o li c'usi tsc'ane, mi x'ac'bat sve'el, mi xchuc'bat sc'u', mi oy c'usi yan tsc'ane.

4 Liloc'oticotic ta Sidón. Ismuyesic ti poq'ue yo' xanav o ti barcoe yo' xuje o ech'el ta iq'ue. Ti bu snopojic chi'ech'oticotique, tey ijnupticotic ta be tsots ic', mu xa xanav ti barcoe. Ijoy jbeticotic, libatoticotic ta spat Chipre yu'un ja' macal jts'uj ic' teyo'e. Ti Chipree ta o'lol mar, ta jsurtoticotic icom.

5 Li'ech'oticotic ta sts'el estado Cilicia xchi'uc ta sts'el estado Panfilia. Lic'ototicotic ta jun jteclum Mira sbi, ta estado Licia. Tey liloc'oticotic ta barco.

6 Ti capitan solteroe tey ista jcot barco noxtoc liquem tal ta jteclum Alejandría. Tey chbat ta estado Italia, ja' libatoticotic o.

7 Jal lixanavoticotic ta barco yu'un c'un ibat yu'un ta xuje sutel ta ic'. Vocol lic'ototicotic ta stuq'uil jun jteclum Gnido sbi. Mu stac' ti tuc' chibatoticotique yu'un tsots tajmec li iq'ue. Ech' joyticotic ta spat jun balamil ta o'lol mar, Creta sbi. Tey jun vits Salmón sbi, ja' tey li'ech'oticotic ta yoc, yu'un ja' macal jts'uj li ic' teyo'e.

8 Ta ti'ti'mar libatoticotic, vocol lijelavoticotic. Lic'ototicotic ta scotleb barcoetic ta sts'el jun muc'ta jteclum, Lasea sbi, tey ta Cretae.

9 Lijalijoticotic ta be yu'un c'un ibat ti barcoe. Jna'ojticotic ti xi'el xa sba xanbal ta barcoe yu'un i'ech' xa sc'ac'alil ti chicta yot li j'israeletique yu'un i'och xa corixmatic.

10 Iyal li Pabloe:

—Viniquetic, más lec mu ya'uc batic yu'un chquil jvocoltic ta be. Ma'uc xa yora xanbal ta barco lavie. Ti mi libatique, yic'al xmuc li barcoe. Yech no'ox ta xch'ay xchi'uc li yicatse. Yic'al xichamotic uc —xi.

11 Ti capitan solteroe muc xch'un ti c'usi iyal li Pabloe. Ja' ixch'un ti c'usi iyal ti jts'otbarcoe xchi'uc ti yajval barcoe.

12 Ti bu lic'ototicotique ch'abal lec scotleb barco yo' ti jmalaticotic o ch-ech' li corixmatique, yech'o ti "batic, xu' nan xic'ototic ta Fenice tey no'ox ta Cretae. Xu' tey jmalatic ch-ech' corixmatic", xiic ti yane. Teyo'e oy lec scotleb barco, yu'un mu másuc x'ech' ic'.

Ja' li' yaloj ti ixuje ech'el ta ic' ti barcoe

13 C'alal iyilic ital jutuc ic' ta xocon vinajel ta sure, iyalic ti xu' chc'otic yo' bu snopojique. Isquilic ochel ta yut barco ti

ancla-taq'uine, ja' ti spajesobil barcoe. Li'ech'oticotic ta sts'el
Creta.
14 Ts'acal to ital tsots ic' ta stuq'uil Cretae. Euroclidón sbi li
iq'ue.
15 Ixuje sutel ti barcoe. Mu xa xanav. C'alal iquilticotic ti mu
c'u xu' jpasticotique, “tey c'alal mi lixujotic ech'el ta o'lol mar
li iq'ue”, xichioticotic.
16 Lic'ototicotic ta jun c'ox balamil ta o'lol mar, Clauda sbi.
Lijelavoticotic ech'el ta spat yu'un ja' macal jts'uj ic' teyo'e.
Ti barcoe snitoj ech'el jcot canova. Lixi'oticotic mi xmuque,
solel ijcajanticotic ta sba barco. Vocol icajtsaj cu'unticotic.
Ijchucticotic lec.
17 C'alal laj jchucticotique, ja'o ixchuquic ta yijil ch'ojon
scotlej ti barcoe yo' mu xvoc' oe. Ixi'ic mi tey mats'al xcom
yo' bu yi'tic Sirte sbie yu'un comcom li vo' teyo'e. Isyalesic ti
poc' ti chanav o ti barcoe yo' mu xuje o ech'el ta ic' yo' yi'tique.
Mu xa stam sbe ti barcoe, yech xa no'ox xtal xbat ta ic'.
18 Yu'un tsots tajmec li iq'ue, yech'o ti iquil jvocolticotique.
Staoj yav isacub, solel lic sjipic ta vo' jlom yicats ti barcoe.
19 Ta yoxibal c'ac'al ijipticotic ta vo' jlom yabtejebal ti
barcoe. Ac'u mi mu jc'an jipticotic, pero jc'an xa ma jc'an
jipticotic.
20 Jal muc xquilticotic c'ac'al xchi'uc c'anal yu'un macal osil.
Mu xpaj tajmec li iq'ue. Calojticotique tey xa chichamoticotic.
21 Jal muc xive'oticotic. Li Pabloe isva'an sba ta o'lol.
—Viniquetic, ach'unicuc ti c'usi lacalbeique, ti manchuc
liloc'otic tal ta Cretae, muc bu abol jbatic ti yechuque. Mu
c'usi ich'ay avu'unic ti yechuque.
22 Lavie tsatsubtaso avo'onic. Mu me xavat avo'onic. Mu
onox xichamotic. Ja' no'ox li barcoe ta xlaj ta jmoj.
23 Li samele ay sc'oponon jun anjel ta vinajel. Ja' yaj'anjel ti
Riox quich'oj ta muq'ue, ti chitun yu'une.
24 “Pablo, mu me xaxi'. Persa chac'ot ta stojol li preserente
César ta Romae. Riox chascoltaic ti jayvo' teoxuc ta yut
barcoe”, xiyut ti anjele.
25 Yech'o un mu me xavat avo'onic. Li vo'one jch'unoj ti
chc'ot ti c'usi liyalbe ti Rioxe.
26 Ja' no'ox li barcoe persa chc'ot mats'luc ta yi'tic ta jun
balamil ta o'lol mar —xi li Pabloe.
27 Oxlajuneb c'ac'al oxlajuneb ac'ubal xujbiloticotic ech'el
ta ic'. Ta yoxlajunebal ac'ubal xchi'uc o'lol xujbiloticotic
ech'el ta muc'ta mar, Adria sbi. Ti jayvo' jxanubtasejbarcoe
xchi'uc ti jts'otbarcoe, isnopic ti chloq'uic xa ta ti'mare.
28 Isp'isic c'u snatil xyal li chac mare. Iyilic ti oy treinta y seis
metroe. Libatoticotic c'uuc snatil, ja'o isp'isic noxtoc. Iyilic ti
oy veintisiete metroe.

29 Ixi'ic mi t'ixil chc'ot ta ton ti barcoe, ja' ti mi xvoq'ue,
yu'un mu xa natuc xyal li chac mare. Isjipic yalel chanib
ancla-taq'uin ta yut mar yo' xpaj o ti barcoe. Iyat yo'onic, ja'
xa tsc'anic ti chac sacubuc ta orae.
30 Ti jayvo' jxanubtasejbarcoe xchi'uc ti jts'otbarcoe ch-
jatavic ox. Lic syalesic ta ba vo' ti scanovaique.
—Chba cac'ticotic ancla-taq'uin ta sni' li barcoe —xiic, pero
yech ta snopic.
31 Li Pabloe iyalbe ti capitan solteroe xchi'uc ti yan solteroe-
tique:
—Mi mu li'icuc no'ox ta yut barco li jayvo' jxanubtasejbar-
coe xchi'uc li jts'otbarcoe, mu xacolic, chachamic uc —xut ti
capitane.
32 C'alal iya'i ti solteroetique, jliquel istuch'beic yaq'uil ti
canovae, it'ub ta vo'.
33 C'alal po'ot xa'ox sacube, iyal li Pabloe:
—Oy xa xchanlajunebal c'ac'al ti muc bu chave'ique, ti muc
bu chavayique.
34 Yech'o un ve'anic yo' xatsatsubic oe. Mi junuc muc bu
chichamotic. Mu c'usi ta jpastic, mu xaxi'ic —xi li Pabloe.
35 C'alal laj yal yech li Pabloe, ta bail ta satil istam jp'ej pan.
"Colaval" xut ti Rioxe, ja'o ixut, isve'.
36 Ja' itsatsub o yo'on scotolic, ive'ic uc.
37 Oy doscientos setenta y seis ti teoticotic ta yut barcoe.
38 C'alal inojique, isjipic ta vo' scotol ti trigo scuchoj barcoe.
Mu xa bu ol icom ti barcoe.

Ja' li' yaloj ti ivoc' ti barcoe

39 Ti c'alal isacube, mi ja'uc xojtiquinic bu balamilal
lic'ototicotic ti jxanubtasejbarcoe xchi'uc ti jts'otbarcoe. Iy-
ilic ta nom ti oy bu stac' xcoti ta ti' mar ti barcoe. Isnopic mi
xu' xc'ot teyo'e.
40 Ja'o istuch'beic yaq'uil xchanibal ti ancla-taq'uine, tey
laj comuc ta chac mar. Isjitunbeic yaq'uil noxtoc ti yac'obil
vuelta barcoe. Ismuyesic ti poq'ue yo' xuje o ech'el ta ic' ti
barcoe. Inopoj ech'el ta ti' mar.
41 Pero muc xc'ot yu'un mats'al ic'ot sni' ta yi'tic, yu'un oy
tey stocoj sba ep yi' ta yut mar. Ti pat barcoe ivoc' ta spersa li
vo'e.
42 —Jmiltic scotol li jchuqueletique naca me jatavicuc ti
much'utic sna' nuxe —xiic ti solteroetique.
43 Ti capitan solteroe ispajes ti yajsolterotaque yu'un mu
sc'an ti capal xlaj li Pablo uque.
—Li much'utic sna' nuxe ba'yi ac'u jelavicuc yo' xloq'uic o
ta ti' mare.
44 Li yantique ac'u cajlicuc ech'el jlomuc ta tabla, jlomuc ta
voc'olil barco —xut yajsolterotac ti capitane.

Ja' yech liloc' o jcotolticotic ta ti'mar. Muc much'u icham.

28

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta Malta balamil ti Pabloe

1 Ti c'alal liloc'oticotic ta ti'mare, ica'iticotic ti Malta sbi li
balamil yo' bu lic'ototicotique. Tey ta o'lol mar.
2 Ti crixchanoetic tey nacale lisc'uxubinoticotic, istsoyic
c'oc' ta ora yu'un tol sic, yu'un ja'o chac' vo'.
—La' c'atinan acotolic —xiic.
3 Li Pabloe ba stsob tal vach', iyac' ta c'oc'. Tey capal tal ta
vach' jcot quiletel chon. C'alal iya'ibe sq'uixnal ti c'oq'ue, iloc'
ti chone, iti'bat sc'ob li Pabloe.
4 C'alal iyil ti crixchanoetique ti ilaj ta chon li Pabloe —Li
vinic li'i yu'un jmilvanej, yech'o ti iti'e ta chone. Ac'u mi iloc'
to li ta mare, pero chcham onox —xut sbaic.
5 Li Pabloe islilin ochel ta c'oc' li chone. Pero mu c'usi ispas
o.
6 Ismalaic mi ta sit sc'ob li Pabloe, mi ta xcham o ta ora. Jal
ismalaic pero iyilic ti mu c'usi icha'leate.
—Riox nan li'i —xiic xa.
7 Ti yo' bu ijtsob jbaticotique tey nopol nacal ti preserente
ta Maltae, Publio sbi. Liyic'oticotic ochel ta sna. Oxib c'ac'al
lismac'linoticotic. Jun yo'on tajmec ti teoticotique.
8 Ti stot ti Publioe ip, puch'ul ta stem. Tilem, cha'i simnac'al.
Li Pabloe och sq'uel, isc'oponbe Riox, iyac' sc'ob ta sba, i'ech'
o li chamele.
9 C'alal iya'i ti much'utic tey nacal ta Maltae ti lec xa ti stot
Publioe, ital scotol ti much'utic ip teyo'e, i'et'esbat xchamelic
yu'un li Pabloe.
10 Ep iyac' jmotonticotic. C'alal li'ochoticotic ech'el ta barco
noxtoque, liyac'boticotic ech'el ti c'usitic chtun cu'unticotic ta
bee.

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta Roma ti Pabloe

11 Oxib u tey lipajoticotic ta Maltae. Ts'acal to li'ochoticotic
ech'el ta yan barco liquem tal ta jteclum Alejandría. Yu'un tey
ta smala ta x'ech' corixmatic ta Malta uque. Oy chib sloc'ol
yajsantoic ta sni' ti barcoe. Ti june Cástor sbi. Ti june Pólucs
sbi.
12 Lic'ototicotic ta jun jteclum, Siracusa sbi. Tey lipajoticotic
oxib c'ac'al.
13 Liloc'oticotic ta Siracusae, ta ti'ti'mar libatoticotic. Tey
lic'ototicotic ta jun jteclum, Regio sbi, ta estado Italia. Ta
yoc'omal ital tsots ic' ta xocon vinajel ta sur, lixujoticotic
ech'el. Ta chib no'ox c'ac'al lic'ototicotic o ta jun jteclum,
Puteóli sbi, tey no'ox ta estado Italia. Tey liloc'oticotic ta
barco.
14 Tey ijtaticotic jayvo' ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.

—Pajanic vucubuc c'ac'al —xiyutoticotic.
Ts'acal to libatoticotic ta Roma. Ta coc xa libatoticotic.
15 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Romae, iya'iic ti po'ot
xa xic'ototicotique. Oy tal snupoticotic ta ch'ivit Apio sbi. Oy
tal snupoticotic yo' bu Oxp'ej Na sbie. C'alal iyil li Pabloe ti
tal nupvanicuc ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, itsatsub
yo'on, xmuyubaj xa. "Coliyal Riox", xi.
16 C'alal lic'ototicotic ta Romae, ti capitan solteroe iyac'be
entrucal scotol jchuqueletic ti totil soltero ta Romae. Li
Pabloe i'albat ti xu' tsloc' jp'ejuc na slecoje, pero chabibil onox
ta jun soltero.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta Roma ti Pabloe

17 Yoxibal xa'ox c'ac'al sc'otel ta Roma li Pabloe, istac ta
iq'uel ti much'utic más ich'bilic ta muc' yu'un ti xchi'iltac ta
jurioal tey ta Romae. Ti c'alal istsob sbaique, lic c'opojuc li
Pabloe:
—Jchi'iltactic, mu c'usi chopol jpasojbe li jchi'iltactique.
Muc bu ical ti chopol scostumbreic ti vo'ne moletique. Pero
ti jchi'iltactic ta Jerusalene liyaq'uic entrucal ta sc'ob li jro-
maetic ti tey ochemic ta coviernoale. Yech'o ti lichuque tal
li'toe.
18 C'alal lismeltsanbeic jc'oplal ti coviernoetique, muc bu
listabeic jmul ti chimile oe, ta xa'ox xiscoltaic.
19 Yu'un ti mu xicta sbaic ta stiq'uel jmul ti jchi'iltactique,
solel ical ti ac'u smeltsanbon jc'oplal li preserente César li'toe.
Pero mu'nuc tal jtic'beic smul ti jchi'iltactique.
20 Ti lajtaquic ta iq'uele, yu'un ta jc'an chajc'oponic. Ti li'
chuculon ta carina chavilique, yu'un jch'unoj ti tspas xa ta
mantal crixchanoetic ti much'u jmalaojtic ta xtale, ja' ti Jesuse
—xi li Pabloe.
21 —Muc bu ists'ibaic tal ac'oplal ta vun ti jchi'iltatic ta
Judeae. Mi ja'uc jun, muc much'u ay yal ti oy amul yu'unique.
22 Pero ta jc'an chca'ibeticotic smelol ti c'usi ach'unoje
yu'un chalic li crixchanoetique ti chopole —xiic ti moletique.
23 Ixch'acbeic sc'ac'alil ti c'usi ora ta xtalique. Ti c'alal ic'ot
sc'ac'alile, ep ic'otic yo' bu isloc' na li Pabloe. Li Pabloe iyalbe
ya'iic ti tspas xa ta mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj ti
Rioxe, ja' ti Jesuse ti i'ay xae. Iyal ti ja' onox sc'oplal ti Jesuse
ti ists'iba comel ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti
ta vo'nee, yo' xch'unic oe. Sob istambe yalel, ja'to ilaj c'alal
ich'ay c'ac'ale.
24 Oy jlom ixch'un ti c'usi iyal li Pabloe; oy jlom muc xch'un.
25 Yu'un ti muc xch'un scotolique, c'alal chbatic xa'oxe,
i'albatic yu'un li Pabloe:
—Yu'un onox yech ti c'usi i'albatic ti vo'ne moletique c'alal
ich'amunbat ye yu'un Ch'ul Espíritu ti Isaías yaj'alc'op Rioxe:

Batan, ba albo ya'i lachi'iltaque:
Ja' yech liyalbe ti Rioxe:
26 Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic, pero co'ol xchi'uc mu xilic.
27 Yu'un stoyoj sbaic.
Yu'un mu sc'an xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xavut lachi'iltaque, x'utat onox ti Isaíase.
28 Chacalbeic. Lavie ja' xa chich' albel ti much'utic ma'uc jchi'iltique ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe. Ja' ta xch'unic —xi li Pabloe.
29 Ti c'alal laj yal li Pabloe, ibat ti xchi'iltaque. Xalxalbe xa sbaic ech'el.
30 Li Pabloe chib jabil ijalij yo' bu isloc' nae. Ti much'utic tey c'ot vula'ajuque, iyotes.
31 Jamal iyalbe ti tspas xa ta mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Jamal iyalbe sc'oplal ti Cajvaltic Jesucristoe, muc much'u ipajesvan.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA ROMAE

Ti Pabloe isc'opon ta vun ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Romae xchi'uc ti xchi'iltac ta jurioale ti tey co'ol tstsob sbaique

1 Vo'on Pabloon, ta jch'un ti c'usitic chiyalbe ti Jesucristoe.
Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti yaj'apoxtolone yu'un chba cal
a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe.
2 Ti Rioxe iyalbe onox ti yaj'alc'optac ti ta más vo'nee ti ta
stac tal ti much'u tstoj jmultique. Ists'ibabeic comel sc'oplal
ta vun, ja' ti ta jq'ueltique.
3 Ja' sc'oplal ti Xch'amal Rioxe, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe.
I'ayan chac c'u cha'al vo'otic. Ja' smom ti preserente David
ti ta más vo'nee.
4 Pero ivinaj ti ja' Xch'amal ti Rioxe, ti ch'abal smule, yu'un
icha'cuxi loq'uel ta smuquenal.
5 Ja' iyac' cabtelticotic ti Jesucristoe ti chcalticotic a'yuc li
c'usitic yaloje. Toj lec ti listacoticotic ta yalel a'yuque yu'un
oy much'utic ta xch'unic ta sjunlej balamil ti ja' istoj jmultique
yo' x'ich'e o ta muq'ue.
6 C'alal ta vo'oxuc chacalbe ava'iic uc yu'un yic'ojoxuc xa ti
Cajvaltic Jesucristoe; xch'amaloxuc xa.
7 Chajc'oponic ta vun, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta jteclum
Romae ti sc'anojoxuc ti Rioxe. Ti layiq'uique, ja' yo' xapasic
o li c'usitic lec chile. Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta
vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic,
mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba yal sc'op Riox ta Roma ti Pabloe

8 Ba'yi "colaval, Cajval" chcut ti Rioxe ti avich'ojic ta muc'
ti Jesucristoe. Yu'un vinajem ta sjunlej balamil ti ach'unojic
li sc'op Rioxe. Ti quich'oj ta muc' ti Jesucristoe, chiyich'be ta
muc' ti c'usitic chcalbe ti Rioxe.
9 Scotol c'ac'al chajc'oponbeic Riox, ja' Xch'amal ti chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osile, ti sjunul co'on ta jvinajesbe
sc'oplale. Ti Rioxe yiloj ti muc bu ch'ayemoxuc ta jole.
10 Scotol c'ac'al ta jc'anbe ti Rioxe ti ac'u scoltaon tal mi yech
tsc'an ti chtal jvula'anoxuque, yu'un mu xixocob tajmec.
11-12 Ti ta jc'an chtal jvula'anoxuque, yu'un chtal jcoltaoxuc
yo' xach'unic o más li sc'op Rioxe, yo' co'ol jpatbe o jba
co'ontic c'alal xquil jbatic ti co'ol jch'unojtique.

13 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, jaʼ ta jcʼan
ti chavaʼiic ti ep xa ta echʼel ta jcʼan chtal jvulaʼanoxuque
pero yech noʼox ta jnopilan yuʼun mu jayicon o tajmec, mu
xixocob. Ta jcʼan chtal cal avaʼiic más li scʼop Rioxe yoʼ oy o
cʼusi xataic cuʼun ta scuenta sbatel osile chac cʼu chaʼal istaic
xa cuʼun li yane ti maʼuc jurioetic uque.
14 Jaʼ cabtel chcalbe yaʼiic scʼop Riox scotol li crixchanoe-
tique. Acʼu mi pʼij, acʼu mi sonso, persa chcalbeic.
15 Yechʼo ti ta jcʼan chtal cal avaʼiic uque, voʼoxuc li jromaox-
uque.

Jaʼ liʼ yaloj ti jaʼ chicuxiotic o ta sbatel osil li scʼop Rioxe

16 Mu xiqʼuexav ta yalel aʼyuc li scʼop Rioxe yuʼun ta xcuxiic
o ta sbatel osil ti muchʼutic ta xchʼunique. Baʼyi icaʼitic, voʼotic
li juriootique. Tsʼacal to avaʼiic, voʼoxuc ti maʼuc juriooxuque.
17 Li scʼop Rioxe jaʼ chiyalbotic ti chʼabal xa jmultic chiy-
ilotic ti Rioxe mi jchʼunojtic ti jaʼ listojbotique. Jaʼ yech
tsʼibabil chac liʼi: “Ti muchʼutic chʼabal smulic chquile, jaʼ
ti muchʼutic xchʼunojic ti voʼon ijtojbeique, jaʼ ta xcuxiic ta
sbatel osil”, xi ti Rioxe.

Jaʼ liʼ yaloj ti oy jmultic jcotoltique

18 Ti Rioxe chquiltic ti liʼ noʼox chlic yacʼbe castico ti
muchʼutic chopol li cʼusitic tspasique ti mu xchʼunic ti cʼusitic
yaloje. Ti naca chopol li cʼusitic tspasique, ti mu xchʼunique,
yuʼun mu scʼan svinajesic ti snaʼojic ti oy ti Rioxe.
19 Muʼnuc mu snaʼic ti oye. Ti Rioxe yacʼoj iluc cʼu xʼelan yoʼ
xquiltic o ti oye.
20 Acʼu mi mu xquiltic ti Rioxe, pero chquiltic li cʼusitic
spasoje. Ta spasel balamil cʼal tana, chquiltic ti oy syuʼel ti
Rioxe. Chquiltic ti jaʼ ti Rioxe. Yechʼo un ti muchʼutic mu
xichʼic ta muqʼue, mu xuʼ chalic ti mu snaʼic mi oy ti Rioxe.
21 Acʼu mi snaʼojic onox ti oy ti Rioxe, pero muc xichʼic ta
mucʼ. Muc xalbeic colaval ti iqʼuelatique. Yechʼo ti mu cʼu stu
ti cʼusitic lic snopique.
22 Pʼijic tajmec ti yalojique pero más ichʼaybat sjolic.
23 Maʼuc iyichʼic ta mucʼ ti Riox cuxul ta sbatel osile; lic
spasic slocʼol crixchano ti snaʼ xchame, jaʼ iyichʼic ta mucʼ.
Iyichʼic ta mucʼ slocʼol mut noxtoc, xchiʼuc slocʼol cʼusitic
xcotet ta sba balamil, xchiʼuc slocʼol quiletel chon.
24 Yechʼo un ti Rioxe iyal ti jaʼ acʼu spasic li cʼusitic chal
yoʼonique. Muc bu iscʼuxubin li spat xoconique. Qʼuexlal sba
tajmec ti cʼusitic lic spasique.
25 Yuʼun jaʼ lic yichʼic ta mucʼ li cʼusitic spasoj ti Rioxe, jaʼ
iscʼoponic. Maʼuc iyichʼic ta mucʼ ti Rioxe ti jaʼ spasoj li cʼusitic
oye, ti ch-ichʼe onox ta mucʼ ta sbatel osile. Toj lec ti jaʼ yech
chcʼote.

26 Ti muc xich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' xa i'ac'bat spasic ti c'usi
q'uexlal sba ta pasele. C'alal ta antsetic chopol tajmec c'usi
lic spasic. Muc xa xchi'in sbaic xchi'uc ti smalalique, solel xa
xchi'il sbaic ta antsil ixchi'in sbaic.
27 Ja' no'ox yech ispasic ti viniquetic uque, muc xa xchi'in
sbaic xchi'uc ti yajnilique. Solel xa xchi'il sbaic ta vinical
ixchi'in sbaic. Lic tsacaticuc o ta chamel ti x'elan ispasique.
Svocol no'ox isa'be sbaic, ja' ti muc xich'ic ta muc' ti Rioxe.

28 Ti x'elan muc xich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' xa i'ac'bat snopic
ti c'usitic naca chopole.
29 Ja' ibat ta yo'onic ti tsa' yantsique, ti tsa' yajmulique,
ti chopol chc'opojique, ti chpich' yo'onic li c'usitic oy ta sba
balamile. Naca chopol c'usi ispasic. Tol x'it'ixajic, chmilvanic,
tsa'ic c'op, chlo'lovanic, chlabanvanic, chlo'iltavanic.
30 Chopol c'usi chalbeic ta spat xocon li xchi'ilique. Mu
sc'anic ti Rioxe. Mu xch'unic mantal. Mu xa much'u xtaon
cha'iic. Ta stoy o sbaic li c'usitic chalique. Ja' tsliquesic li
c'usitic chopole. Mu xch'unbeic smantal stot sme'ic.
31 Mu c'u stu ti c'usitic tsnopique. Ma'uc yech ti c'usitic
chalique. Mu xc'uxubinvanic, mu xaq'uic ta pertonal
xchi'ilic. Mu c'uxuc ta yo'onic li much'utic abol sbaique.
32 Ac'u mi sna'ojic ti yech onox yaloj ti Rioxe ti chich'ic
castico ta sbatel osil ti much'utic ja' yech tspasique, pero mu
xicta sbaic ta spasulanel. Más xa lec cha'iic mi oy much'utic
ja' yech tspasic uque.

2

Ja' li' yaloj ti lec c'usi tspas ti Rioxe ti chac'be castico ti much'utic chopol ti c'usitic tspasique

1 Much'uuc no'ox ti yech chale: "Taj x'elan tspasique,
chich'ic onox castico", mi xie, yu'un ta snop ti ch'abal smul li
stuque. Mu xa'i sba ti chopol c'usitic tspas uque. Co'ol xchi'uc
li much'utic tslo'iltae.
2 Jna'ojtic ti lec c'usi tspas ti Rioxe. Ti much'utic chopol li
c'usitic tspasique chac'be castico.
3 Ti much'utic chalic ti chich'ic onox castico ti much'utic
chopol li c'usitic tspasique, pero mi ja' yech tspasic uque,
chich'ic onox castico uc.
4 Ti chc'uxubinvan ti Rioxe, ti lec yo'one, tsnopic ti ta
sts'icbatic li c'usitic chopol tspasique. Mu sna'ic mi naca
no'ox chmalaatic mi chictaic spasel li c'usitic chopole.
5 Ti x'elan stoyoj sbaique, ti mu xictaic spasel li c'usitic
chopole, scasticoic no'ox ta sa'ic ti c'alal sta yora chalbe bu
chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti Rioxe. Ja'o c'alal
xac' iluc ti lec c'usi tspas ti Rioxe.

6 Ti c'u x'elan li'ech'otic jujuntal li' ta sba balamile, ja' yech
chistojotic ya'el.
7 Ti much'utic ja' tspasulanic li c'usitic leque, ta xcuxiic ta
sbatel osil. Ch-aq'ueic ta ich'el ta muc'. Tstaic li lequilale ti
mu sna' xlaj ta sbatel osile.
8 Yan ti much'utic stuc no'ox chac' sbaic ta ich'el ta muq'ue,
ti mu xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, ti ja' tspasulanic li
c'usitic chopole, chich'ic castico.
9 Scotol ti much'utic chopol li c'usitic tspasique chich'ic
castico. Más tsots chich'ic castico li jchi'iltactic ta jurioale
yu'un vo'ne xa lic ca'itic li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech chich'ic
castico lachi'ilic uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.
10 Yan ti much'utic lec li c'usitic tspasique, ch-aq'ueic ta
ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe, ta staic li lequilale. Jun yo'onic ta
sbatel osil. Vo'otic li juriootique ta onox jtatic. Ta onox xataic
uc, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.
11 Ti Rioxe muc bu tst'uj crixchanoetic.
12 Ti much'utic muc bu ya'yojic li smantaltac Riox ti iyal ti
Moisese ti tsa' smulique, ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil.
Pero ma'uc ch-ochic o ta c'oc' ti muc xch'unic li smantaltac
Rioxe yu'un muc xa'iic. Yan ti much'utic ya'yojic li smantaltac
Rioxe ti tsa' smulique, ja' ch-ochic o ta c'oc' ta sbatel osil ja' ti
muc xch'unique.
13 Ti Rioxe ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic mi naca no'ox
chca'ibetic li smantaltaque, mi mu jch'untique. Yan mi ta
jch'untique, ja' ch'abal o jmultic chiyilotic.
14 Ti much'utic muc bu ya'yojic li smantaltac Rioxe, oy jlom
ja' tspasic chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe pero snopoj
ta sjol stuquic.
15 Li c'usitic tspasique ja' chvinaj o ti oy lec srazonique.
Yu'un sna'ic li c'usitic leque xchi'uc li c'usitic chopole. Mi oy
c'usi chopol ispasique, mi muc xvinaje, tey ta yo'onic ti oy
smulique. Pero mi inopbat smulique, tspac sc'oplalic yu'un
sna'ojic ti ma'uc yeche.
16 Pero ta sta yora ti ta svinajes c'usitic isnopic scotol crix-
chanoetic ti Jesucristoe, xchi'uc ti c'usitic mucul ispasique.
Yu'un ja' yech ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe. Ja' yech chal li sc'op
Riox ti chcal a'yuque.

Ja' li' yaloj ti oy smul ch-ileic yu'un Riox ti much'utic ya'yojic li smantaltac Rioxe ti mu xch'unique

17-18 Li jlom jchi'iltactique chalic ti mu xa c'u sna'ique ti
"jurioetic" xi sc'oplalique. Ja' stoyoj o sbaic ti lec ch-ileic yu'un
Riox ti yalojique ti ja' yich'ojic comel li svunal smantaltac
Rioxe, xchi'uc ti t'ujbilic yu'un ti Rioxe. Ti yalojique, más

xa sna'ic c'usi tsc'an ti Rioxe, más xa sna'ic c'usi chal li smantaltaque. Yech'o ti sna'ic c'usi más lec ti yalojique.

19 Yech'o ti tsnopic ti xu' tsp'ijubtasic ti much'utic chopol li c'usitic tspasique. Co'ol xchi'uc luz tsp'is sbaic. Ti yalojique, chac'beic yil c'usitic lec li much'utic chopol li c'usitic tspasique ti teyic ta ic' osil ya'ele.

20 Tsnopic ti xu' ta xchanubtasic ti much'utic mu to sna'ic li c'usitic leque. Ti yalojique, sna'beic smelol li smantaltac Rioxe ti ja' chip'ijubotic oe. Jchanubtasvanejetic xa yilel.

21 Lec ti ta xchanubtasvanique, pero ¿c'u yu'un ti mu xch'unic li stuquique? Ti c'alal ta xchanubtasvanique, chalic ti mu xu' xi'elc'ajotique. ¿C'u ma yu'un ti ch-elc'ajic li stuquique?

22 Chalic ti mu xu' jsa' cantstique. ¿C'u ma yu'un ti oy yantsic li stuquique? Chalic ti mu xu' xinopojotic yo' bu li santoetique. ¿C'u ma yu'un ti chelc'anbeic ti c'usitic oy ta yeclixaile?

23 Yech no'ox ti ja' stoyoj o sbaic ti yich'ojic comel li smantaltac Rioxe. Mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, mu xch'unbeic smantal.

24 Ts'ibabil onox sc'oplalic ti ta más vo'nee: "Vo'oxuc ta amulic ti chopol c'usi chiyalbeic li much'utic ma'uc achi'ilic ta jurioale, xi ti Rioxe", xi ts'ibabil.

25 Li circuncisión quich'ojtic vo'otic li juriootique, chtun mi ta jch'unbetic smantaltac ti Rioxe ti iyal ti Moisese. Yan mi mu jch'untique, co'ol xchi'uc muc bu quich'ojtic ya'el.

26 Ti much'utic muc bu yich'ojic circuncisione, mi ja' tspasic chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe, co'ol xchi'uc yich'ojic ya'el.

27 Ti much'utic ja' tspasic chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe, ac'u mi muc bu yich'ojic circuncisión, xu' chiyalbotic ti oy jmultic vo'otic mi mu jch'untic li smantaltac Riox ts'ibabilotique, ac'u mi quich'ojtic circuncisión.

28 Ma'uc chixch'amalinotic o Riox ti c'usitic ta jpastique. Mu'nuc persa chquich'tic circuncisión.

29 Ja' chixch'amalinotic o mi quich'ojtic ta muq'ue. Ac'u mi chopol chiyilotic li crixchanoetique, pero lec chiyilotic ti Rioxe.

3

1-2 Ti x'elan icale, mu me xanopic ti mu c'usi balotic o ti juriootique, ti quich'ojtic circuncisione. Bal tajmec yu'un vo'otic ba'yi ica'itic li sc'op Rioxe.

3 Ac'u mi oy bu mu xch'unic li jq'uex jchi'iltactic lavie, pero oy to jlom ta xch'unic ti ts'acal jch'ieletique yu'un yech onox yaloj ti Rioxe.

4 Ti Rioxe mu sna' snop c'op. Vo'otic li jnopc'opotique. Ti
Rioxe ts'ibabil onox sc'oplal:
Ta onox xvinaj ti yech li c'usi chavale.
Mu xu' tsa' amul li crixchanoetique,
xi ts'ibabil.
5 Oy jlom chalic mi ta la jsa' jmultique, yu'un la chcac'tic iluc
ti más lec yo'on ti Rioxe. Mi más ivinaj ti lec yo'one, mu xa la
yechuc smelol mi chac' casticoe. Yan mi chac' casticoe, yu'un
onox la chopol sjol bi'a.
6 Pero mu yechuc. Ti yechuc li c'usi chalique, ti Rioxe mu
xal ti oy jmultic ti yechuque yu'un co'ol xchi'uc lec cha'i ya'el
li mulil bi'a.
7 Ti yechuc li c'usi chalique, mi ta jnoptic c'ope, más to
chcac'tic iluc ti yech ti c'usi chal Rioxe ti yalojique. Ti ja'uc yech
ta jpastique, mu xu' chal ti Rioxe ti oy jmultic mi ta jnoptic
c'ope.
8 Ti ja'uc yeche, ac'u jpastic li c'usi chopole yo' jtatic o c'usi
lec ti yechuque. Oy jlom chalic ti ja' yech chichanubtasvan-
oticotique, pero naca no'ox tsa' jmulticotic. Ti much'utic ja'
yech chalique ta onox xich'ic castico.

Ja' li' yaloj ti muc much'u lec yo'one

9 Yech'o un mu xu' xcaltic ti vo'otic más lecotic ti juriioo-
tique. Yu'un ical xa ava'iic ti jcotoltic jmulavilotique, ac'u mi
vo'otic, ac'u mi yan crixchanoetic.
10 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Rioxe chac li'i:
Mi jun crixchano muc bu lec c'usi tspas.
11 Muc much'u p'ij,
muc much'u ti oy ta yo'on ti Rioxe.
12 Ch'aybeijemic ya'el scotolic.
Ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique.
Mi jun muc much'u ti lec c'usi tspase.
13 Muc much'u ti lec c'usi chale.
Li yeique tu ya'el, co'ol xchi'uc muquenal mi muc bu lec
macbile yu'un ja' chlo'lovanic o.
Oy ya'lel yeic ya'el, co'ol xchi'uc ya'lel ye quiletel chon.
Yu'un chmilvanic o ya'el li c'usitic chalique.
14 Naca chopol li c'usitic chloc' ta yeique.
Ja' chvinaj o ti tol xac' sc'ac'al yo'onique.
15 Bats'i jtijic ta c'op, mu sts'ic yu'unic.
Xu' xa cha'iic ti xmilvanic ta orae.
16 Buyuc no'ox baticuc ta sliquesic c'op.
Abol sba yu'unic li crixchanoetique.
17 Mu sna' xc'uxubinvanic.
18 Mu xi'ic o ti Rioxe,
xi ts'ibabil.

19 Ti x'elan ts'ibabil ta sc'op Rioxe, jna'ojtic ti ja' jc'oplaltic
uque, vo'otic li juriootique, yu'un ja' yechotic uc ac'u mi
vo'otic quich'ojtic comel li smantaltac Rioxe. Yech'o ti muc
much'u xu' chal ti ch'abal smule. Jcotoltic oy jmultic ta stojol
ti Rioxe.
20 Li smantaltac Rioxe ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic ti
Rioxe yu'un jcotoltic mu xch'un cu'untic. Ti iyal smantaltac ti
Rioxe, ja' yo' xquiltic o ti oy jmultique.

Ja' li' yaloj ti ch'abal smul ch-ileic yu'un Riox li much'utic xch'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse

21-22 Li smantaltac Rioxe jna'ojtic xa ti ma'uc ch'abal o
jmultic chiyilotic ti Rioxe. Ists'ibaic onox comel ti Moisese
xchi'uc ti yan yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee ti ta xtal ti
much'u ta stoj li jmultique. Scotol ti much'utic ta xch'unic ti
ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, ja' ch'abal o smul ch-ileic yu'un
ti Rioxe. Much'uuc no'ox, muc ta alel.
23 Yu'un jcotoltic oy jmultic. Mi jun muc much'u lec yo'on.
Stuc no'ox lec yo'on ti Rioxe.
24 Yech'o un ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ta matanal
no'ox ti ch'abal jmultic chiyilotique. Ja' ti istoj jmultic ti
Jesucristoe.
25 Ti Rioxe snopoj onox ti ja' tstojbe smul scotol crixcha-
noetic ti Xch'amale. Ti much'utic ta xch'unique ch'abal smul
ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ti x'elan snopoj onox ti Rioxe, muc
x'ac'bat stoj smulic ti much'utic ixch'unic ti c'alal mu to'ox
chtal chamuc ta cruz ti Xch'amale. Ti c'alal istoj scotol jmultic
ti Xch'amale, iyac' iluc ti Rioxe ti lec onox ti c'usi ispase ti muc
x'ac'bat stoj smulique.
26 Ja' no'ox yech lavie chvinaj ti lec c'usi tspas ti Rioxe ti
ch'abal xa jmultic chiyilotic vo'otic ti jch'unojtic ti ja' istoj
jmultic ti Jesuse.
27 Yech'o ti mu xu' jtoy jbatique yu'un mu c'usi ijpastic, ja'
no'ox ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse.
28 Yu'un ical xa ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe ti
ja' yech jch'unojtique, muc ta alel mi lec, mi chopol ti c'usi
jpasojtique.
29 Ti Rioxe mu jtucticuc no'ox cajvaltic vo'otic li juriootique;
ja' yajval scotol crixchanoetic.
30 Yu'un jun no'ox Riox chisq'uelotic ta jcotoltic. Much'uuc
no'ox ta xch'un ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse, ch'abal
smul ch-ile yu'un ti Rioxe, ac'u mi yich'oj circuncisión, ac'u
mi ch'abal.
31 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic Riox ti jch'unojtic ti ja'
istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse, mu xa c'u stu li smantaltac

Rioxe che'e, mu xu' xichiotic, yu'un xch'un xa cu'untic. Ja' chiscoltaotic ta xch'unel ti Cajvaltic Jesuse.

4

Ja' li' yaloj ti ch'abal smul i'ile yu'un Riox ti Abraame

1 Ti jmolmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ma'uc ch'abal
o smul i'ile yu'un Riox ti c'usitic ispase.
2 Ti ja'uc ch'abal o smul i'ilee che'e, xu' stoy sba ti yechuque.
Pero i'i.
3 Ja' no'ox ch'abal o smul i'ile ti ixch'un ti yech ti c'usi chal
ti Rioxe. Yu'un ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Riox chac
li'i: "Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o
ti ch'abal smul i'ilee", xi ts'ibabil.
4 Ja' no'ox yechotic uc, ta matanal no'ox ti ch'abal jmultic
chiyilotic ti Rioxe. Pero ti much'u tsnop ti persa oy c'usi tspas
yo' ch'abal o smul ch-ilee, mu onox bu ch'ayem ti smule,
yech'o un ta onox xba stoj.
5 Yan mi jch'unojtic ti mu c'usi xu' jpastic yo' ti ch'abal o
jmultic chiyilotic vo'otic ti chopolotique, ti ta matanal no'ox
ti ch'abal jmultic chiyilotique, yech'o un ja' ch'abal o jmultic
chiyilotic ti ja' yech jch'unojtique.
6 Ti David ti ta vo'nee iyal onox ti jun xa yo'onic ti much'utic
ti ch'abal o smulic ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ja' yech iyal chac li'i:
7 Jun xa yo'onic ti much'utic i'ac'batic xa pertonal yu'un
smulic yu'un ti Rioxe
yu'un ch'abal xa smul ch-ileic.
8 Jun xa yo'onic yu'un mu xa bu tstoj smulic,
xi ti Davide.
9 Mu jtucticuc no'ox jc'oplaltic, vo'otic ti quich'ojtic circun-
cisione. Ja' ac'oplalic uc, vo'oxuc ti muc bu avich'ojique. Calo-
jtic xa ti ja' no'ox ch'abal o smul i'ile yu'un Riox ti Abraame ti
ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe.
10 Mu to'ox bu chich' circuncisión ti Abraame ti ch'abal xa
onox smul i'ile yu'un ti Rioxe.
11 Ts'acal to i'albat yu'un Riox ti chich'be seña ti ch'abal o
smul ch-ile ti ja' yech xch'unoje, yech'o ti iyich' circuncisione.
Ja' no'ox yech ti much'utic muc bu yich'ojic circuncisione,
mi ta xch'unic chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame, ja' stotic
ya'el. Yu'un ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al
ch'abal smul i'ile ti Abraame.
12 Vo'otic li juriootique ti quich'ojtic circuncisione, ja' jtotic
ya'el uc mi ta jch'untic chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame ti
c'alal mu to'ox chich' circuncisione.

Ja' li' yaloj ti ta scuentainic sjunlej balamil ti much'utic ta xch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe

13 Ti Abraame i'albat yu'un Rioxe ti ta sta yora tscuentainic
sjunlej balamil xchi'uc ti much'utic ta xch'unic chac c'u cha'al
ixch'une. Ti x'elan i'albat ti Abraame, mu'nuc oy c'usi ispas
jset'uc; ja' no'ox ti ixch'un ti ta matanal ch-ac'bat scuentain
sjunlej balamil yu'un ti Rioxe.
14 Ja' no'ox yechotic uc, mu'nuc oy c'usi ta jpastic jset'uc
ti chac' jcuentaintic sjunlej balamil ti Rioxe. Ti ja'uc chac' o
jcuentaintic sjunlej balamil li c'usi ta jpastique, mu c'usi bal o
ti jch'unojtic ti ta matanal chac' jcuentaintique.
15 Li smantaltac Rioxe ja' no'ox chba quich'tic o castico ti
mu xch'un cu'untique. Li bu ta matanale, ch'abal smantalil,
ch'abal mulil, ch'abal castico.
16 Lavi iyil ti mu xch'un cu'untic mantal ti Rioxe, yech'o ti
ta matanal chac' jcuentaintic sjunlej balamile mi jch'unojtic
chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame. Mu jtucticuc no'ox ta
jcuentaintic ti ca'yojtic li smantaltac Rioxe. Much'uuc no'ox
xu' tscuentainic mi ta xch'unic chac c'u cha'al ixch'un ti
Abraame, yu'un ja' xa jtotic ya'el chil ti Rioxe mi ja' yech ta
jch'untic uque.
17 Ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe chac li'i: "Vo'on
lajt'uj ti vo'ot stotot epal nación chac'ote", x'utat yu'un Rioxe
ti Abraame, xi ts'ibabil. Ja' ti Rioxe iyich' ta muc' ti Abraame,
ti ta xcha'cuxes ánimaetique, ti tspas onox ti c'usitic mu to bu
quilojtique.
18 Ti Abraame snopoj xa ti muc bu ch-ayan xch'amale, pero
ixch'un ti totil ta xc'ot yu'un epal nacione chac c'u cha'al
i'albat yu'un ti Rioxe: "Ta xp'ol amom", x'utat onox.
19 Ixch'un ti ch-ayan to xch'amale, ac'u mi i'ech' xa yora ti
chnich'naje. Yu'un po'ot xa'ox cien sjabilal. Ac'u mi mu onox
sna' x'alaj ti yajnile, ja' ti Sarae, pero ixch'un ti ch-alaj toe.
20 Muc bu isnop ta sjol ti yech no'ox chal ti Rioxe, yu'un
ixch'un, iyich' ta muc'.
21 Ispat yo'on ti oy syu'el ti Rioxe, ti yech ti c'usi i'albate.
22 Ti ixch'une, ch'abal smul i'ile yu'un ti Rioxe, xi yaloj li
sc'op Rioxe.
23 Ti x'elan ts'ibabile, mu stucuc no'ox sc'oplal ti Abraame.
24 C'alal ta vo'otic uc, ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti
jch'unojtic ti ja' ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic
Jesucristoe.
25 Ja' ti i'aq'ue ta milel ta scoj li jmultique, pero icha'cuxesat
yo' ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti chicuxiotic ta sbatel osil lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe

1-2 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' ti ijch'untic
ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti lec xa xquil
jbatic xchi'uc ti Rioxe. Ti lec xa xquil jbatique, jun xa co'ontic
ta jmalatic ti c'usi ora chba jchi'intic ta lequilale.
3 Pero ma'uc no'ox jun co'ontic ti chba jchi'intic ti Rioxe.
C'usuc no'ox paltail ta jtatic li' ta sba balamile jun co'ontic
yu'un jna'ojtic ti más ta stsatsub ech'el co'ontic ti mi icuch
cu'untique.
4 Mi más itsatsub co'ontique, mu xa xquicta o jbatic ta
xch'unel ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltique. Ti mi ja' yechotique,
jpatoj xa co'ontic ti chba jchi'intic ti Rioxe.
5 Mu yechuc no'ox ti jpatoj co'ontique. Ti Ch'ul Espíritu
yac'ojbotic jchi'intic ti Rioxe, ja' xa lisyulesbotic ta joltic ti
sc'anojotic ti Rioxe.
6 Ti Rioxe sna'oj onox ti mu xu' jpoj jba jtuctic yu'un jmulti-
que, vo'otic ti naca chopol li c'usitic ta jpastique. Yech'o ti ista
yora iyac' sba ta milel ti Cristoe, ja' lispojotic yu'un jmultic.
7 Li vo'otique, ac'u mi lec yo'on li jchi'iltique, mu xcac' jbatic
ta milel yo' xpoj oe. Ja' no'ox mi lixc'uxubinotic tajmeque,
yic'al nan jpojtic.
8 Yan ti Rioxe iyac' iluc ti sc'anojotic tajmeque, vo'otic li
jmulavilotique, yu'un iyac' ta milel ti Cristoe. Ja' lispojotic o
yu'un jmultic.
9 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe ti ijch'untic xa ti
iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe, yech'o un mu xa bu
chba quich'tic castico.
10 Ti vo'nee chopol to'ox liyilotic ti Rioxe. Lavie lec xa
chiyilotic, ja' ti ijch'untic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic
ti Xch'amale. Ja' ilecub o yo'on. Yech'o ti chicuxiotic ta sbatel
osile yu'un cuxul ti Xch'amale.
11 Pero ma'uc no'ox jun o co'ontic ti chicuxiotic ta sbatel
osile, ja' jun o co'ontic noxtoc ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti
Rioxe lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yalojbe sc'oplal ti Adane xchi'uc ti Cristoe

12 Ti isa' smul ti primero vinique, ja' ilic o li mulile, yech'o ti
tol jsa' jmultique. Ja' chichamotic o jcotoltic ti oy jmultique.
13 Ti vo'nee c'alal ch'abal to'ox li smantaltac Rioxe ti iyal ti
Moisese, oy onox smul ti crixchanoetique. Ja' chvinaj o ti oy
onox mantale. Ti ch'abluque, ch'abal smulic ti yechuque.
14 Ti icham ti Adane, ti ichamic noxtoc ti ba'yi crixcha-
noetique ti c'alal mu to'ox chtal ti Moisese, ja' ivinaj o ti oy
smulique ac'u mi ma'uc yech smulic chac c'u cha'al smul ti
Adane. Ti Adane ja' ba'yi jtotic ta jcotoltic. Ja' no'ox yech ti
Cristoe ti ts'acal to itale, ja' jtotic ta jcotoltic noxtoc.

15 Ta smul jun vinic ti chi'ochotic ox ta c'oc' ta sbatel osil
jcotoltique. Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ta matanal ti
ch'abal jmultic chiyilotic ta scoj jun vinique, ja' ti Jesucristoe.
Yu'un ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic yo' xicuxiotic o ta
sbatel osile.
16 Ac'u mi jp'el xa no'ox mantal muc xch'un ti Adane, pero
chba xa'ox quich'tic o castico ta jcotoltic. Lavie ac'u mi ep
jmultic, pero jcotoltic xu' ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja'
ti istoj ti Jesucristoe.
17 Ti isa' smul ti Adane, yech'o ti jmulavilotic ta jcotoltique.
Ja' ta smul ti chi'ochotic xa'ox ta c'oc' ta sbatel osil ta jcotol-
tique. Lavi jch'unojtic xa ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti
ta matanal ti ch'abal jmultic chiyilotique, chba jchi'intic o ta
sbatel osil.
18 Ti isa' smul ti Adane, chquich'tic xa'ox castico jcotoltic
yu'un jcotoltic oy jmultic. Lavi icham ta scoj jmultic ti much'u
ch'abal smule, ja' ti Cristoe, mi ta jch'untic ti ja' istoj jmul-
tique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ta xicuxiotic ta
sbatel osil.
19 Ti muc xch'un c'usi i'albat yu'un Riox ti Adane, yech'o ti
jmulavilotic jcotoltique. Ti ixch'un c'usi i'albat yu'un Riox ti
Jesucristoe, xu' ti ch'abal xa jmultic chiyilotic jcotoltic ti Rioxe
mi ta jch'untic ti ja' istoj jmultique.
20 Ti c'alal ica'itic li smantaltac Rioxe, iquiltic ti ep jmulti-
que. Ac'u mi ep jmultic, pero ti Rioxe iyac' iluc ti sc'anojotic
tajmeque.
21 Ti c'alal ochemotic to'ox ta mulile, chi'ochotic xa'ox ta
c'oc' ta sbatel osil. Lavi ijch'untic xa ti ja' istoj jmultic ti
Cajvaltic Jesucristoe, ch'abal xa jmultic chiyilotic, ta xac'
cuxlicotic ta sbatel osil.

6

Ja' li yaloj ti lichamotic xa ya'ele, ja' ti mu xa bu ta jpastic li c'usitic chopole

1 Yech'o un lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ¿mi lec
xana'ic mi staoj yav ta jpasulantic li c'usitic chopole?
2 I'i xa bi'a. Ti jayvo' lichamotic xa ya'ele, mu xa jpastic li
c'usitic chopole.
3 Ana'ojic ti c'alal iquich'tic vo' ta scuenta ti Jesucristoe, ja'o
lichamotic ya'el jchi'uctic.
4 Ja'o limucatotic ya'el jchi'uctic, ja'o licha'cuxesatotic ya'el
jchi'uctic yo' jpastic o li c'usitic leque. Ja' chac c'u cha'al
icha'cuxesat ta syu'el Riox ti Jesucristoe, ja' no'ox yech ta
syu'el Riox ilecub li co'ontic uque.
5 Ti iquictatic spasel li c'usitic chopole ti c'alal iquich'tic
ta muc' ti Cristoe, co'ol lichamotic ya'el jchi'uctic. Yech'o

un coʼol lichaʼcuxesatotic yaʼel jchiʼuctic yuʼun naca xa lec li
cʼusitic ta jpastique.
6 Ti lichamotic yaʼele, mu xa bu ta jpastic li cʼusitic chal
coʼontique yoʼ ti mu xa teyicoticuc o ta mulile.
7 Ti muchʼutic chameme mu xa bu tsaʼ smulic.
8 Lavi coʼol lichamotic yaʼel xchiʼuc ti Cristoe, ti mu xa bu ta
jpastic ti cʼusitic chal coʼontique, jpatoj coʼontic ti naca xa lec
li cʼusitic ta jpastique chac cʼu chaʼal tspas ti Cristoe.
9 Jnaʼojtic ti mu xa bu ta xcham noxtoc ti Cristoe yuʼun
icha'cuxesat xa. Ilaj xa scʼoplal ti ta xchame.
10 Ti ichame, voʼotic ta jmultic. Jʼechʼel noʼox icham. Lavie
cuxul xa o, jaʼ tspas cʼusi lec chil ti Rioxe.
11 Jaʼ noʼox yech li voʼoxuc uque, ti avichʼojic ta mucʼ ti
Jesucristoe, tscʼan chanopic ti jʼechʼel chamemoxuc yaʼele,
ti mu xa xachaʼpasic li cʼusitic chal avoʼonique, ti jaʼ xa
cuxuloxuc yaʼel ta spasel cʼusi lec chil ti Rioxe.
12 Yechʼo un mu xa me xapasic li cʼusitic chopole yuʼun mu
jaluc cuxulotic.
13 Jʼechʼel me xavictaic spasel. Voʼoxuc ti chamemoxuc
toʼox layilic ti Rioxe yuʼun naca chopol ti cʼusitic apasique,
lavie laxchaʼcuxesic xa yaʼel. Yechʼo un sjunul me avoʼonic
xavacʼ abaic ta stojol ti Rioxe yoʼ xapasic o li cʼusitic leque.
14 Ilaj xa scʼoplal ti chapasic li cʼusitic chopole. Yuʼun
achʼunic xa ti ta slequil noʼox yoʼon ti chʼabal amulic chayilic
ti Rioxe. Mu xa bu achʼunojic ti jaʼto lec chayilic o li sman-
taltaque.

Jaʼ liʼ yaloj ti sjunuluc me coʼontic acʼu jpastic li cʼusitic leque

15 Ti icaʼitic xa ti maʼuc lec chiyilotic o Riox li smantaltaque,
ti ta slequil noʼox yoʼon chʼabal xa jmultic chiyilotique, ¿mi xuʼ
to jpastic xanaʼic li cʼusitic chopole? Iʼi xa biʼa.
16 Anaʼojic cʼu xʼelan mi isticʼ sba ta mozoil jun vinique,
persa ta xchʼunbe smantal li yajvale. Jaʼ noʼox yechotic uc, mi
jaʼ ta jpastic li cʼusitic chopole, coʼol xchiʼuc smozootic yaʼel.
Mi jaʼ smozootic yaʼele, chiʼochotic onox ta cʼocʼ ta sbatel osil.
Yan mi jaʼ xa ta jpastic ti cʼusitic lec chil ti Rioxe, chicuxiotic o
ta sbatel osil.
17 Coliyalbotic Riox ti sjunul avoʼon achʼunic ti cʼalal
laʼalbatic li scʼop Rioxe, acʼu mi smozooxuc toʼox yaʼel li
mulile.
18 Lavie naca xa lec li cʼusitic chapasique yuʼun jʼechʼel
laloqʼuic li ta mulile.
19 Ti xʼelan chacalbeique, jaʼ yoʼ xavaʼibeic o smelol ti cʼu
xʼelan tscʼan chapasique. Jaʼ noʼox yech chac cʼu chaʼal sjunul
toʼox avoʼonic apasic li cʼusitic chopole, jaʼ noʼox yech lavie,
sjunuluc xa me avoʼonic xapasic li cʼusitic leque.

20 Ti c'alal tiq'uiloxuc to'ox ta mulile, muc xanopic mi lec, o
mi chopol, li c'usitic apasique.
21 Pero ¿c'usi ma ataic o ti c'usitic apasic ti vo'nee? Lavie
q'uexlal xa sba chava'iic ti x'elan apasique. Ja' no'ox apasic ti
c'usi cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile.
22 Pero lavi laloq'uic xa ta mulile, ja' xa chatunic yu'un ti
Rioxe. Más xa lec yu'un ilecub xa avo'onic, chacuxiic ta sbatel
osil.
23 Yu'un mi ja' ta jpasulantic li c'usitic chopole, chquich'tic
jtojoltic ya'el, ja' ti chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile. Yan mi ja'
ta jc'antic ti jmotontic ti chiyac'botic ti Rioxe mi chquich'tic ta
muc' ti Jesucristoe, chicuxiotic ta sbatel osil.

7

Ja' li' yaloj ti co'olotic xchi'uc jun ants ti inupun ta yan ti c'alal icham ti smalale

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic
c'usi chal li leye. Ana'ojic ti jcotoltic ta jch'untic ley lavi
cuxulotique.
2 Ti much'utic chnupunic ta civile, chal li leye ti persa yic'oj
o sbaic ti c'u sjalil cuxulique. Ja'to mi icham li vinique xocol
chcom li antse.
3 Ti c'alal cuxul to li smalale, mi tsa' yan vinique, yajmul
bi'a. Yan mi icham li smalale, xu' xa xnupun ta yan. Ma'uc
xa yajmul.
4 Ja' no'ox yechotic uc lavi jch'unojtic li sc'op Rioxe. Ti
c'alal ijch'untic ti icham ta scoj jmultic ti Cristoe, mu xa
jch'untic ti ja' lec chiyilotic o Riox li smantaltaque. Lavie ja'
xa scuentainojotic ti Cristoe, ja' ti icha'cuxesate, yo' jch'untic
o li c'usitic lec chil ti Rioxe.
5 Ti vo'nee naca onox chopol c'usi ijpastic. Ti c'alal ica'itic
li smantaltac Rioxe, más to lic jpastic li c'usitic chopole ti ja'
no'ox chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile.
6 Lavi mu xa bu jch'unojtic ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic
Riox li smantaltaque, mu xa ta sujeluc ta jpastic c'usi tsc'an
ti Rioxe. Sc'an xa no'ox co'ontic ti ta jpastique ja' ti tal
xchi'inotic ti Ch'ul Espíritue.

Ja' li' yaloj ti mu spas cu'untic c'usitic lec ta jtuctique, ja' ti chopolotique

7 Ti naca chopol c'usi lic jpastic ti c'alal ica'itic li smantaltac
Rioxe, xcaltic no'ox ya'el ti ja' lisujotique pero ma'uc lisujotic.
Ti manchuc oy li smantaltac Rioxe, mu jna'tic mi oy jmultic ti
yechuque. Ti manchuc chal li mantale ti “mu me c'usi xpich'
o avo'onic” xie, mu jna'tic mi mulil ti yechuque.

8 Ti c'alal ica'itic ti “mu me c'usi xpich' o avo'onic” xie, más
to ipich' o co'ontic. Ti manchuc ica'itique, mu c'usi ipich' o
co'ontic ti yechuque.
9 Ti c'alal mu to'ox bu chca'itique, toj lecotic ti calojtique. Ti
c'alal ica'itique, ja'to iyul o ta joltic ti oy jmultique.
10 Sc'oplal ti lec chibatic o mi ich'un cu'untique. Yan lavi mu
xch'un cu'untique, chquiltic o xa ti chopol chibatique.
11 Yu'un más to lislo'lootic li c'usi chopole ti c'alal ica'itique,
yech'o ti iyul ta joltic ti oy jmultique.
12 Li smantal Rioxe lec tajmec ti c'usi chiyalbotique ti mu
xu' jpastic li c'usitic chopole.
13 Pero ¿mi ja' ta jta o jmultic xana'ic li c'usitic leque? I'i. Ti
c'usi ta jta o jmultique, ja' ti mu jch'untic ti c'usi chiyalbotic
li lequil mantale. Más to chba jpastic li c'usitic chopole. Ja'
chvinaj o ti vo'otic chopolotique.
14 Jna'ojtic ti lec li mantaletique yu'un ja' yaloj ti Rioxe. Yan
li vo'otique ja' no'ox ta co'ontic li c'usitic chopole.
15 Ac'u mi ta jc'an ta jpastic li c'usitic leque, pero mu spas
cu'untic. Ti calojtique, mu jc'an jpastic li c'usitic chopole pero
ja' ta jpastic. Chopol ti ja' yechotique.
16 Ti ja' ta jpastic li c'usi chopol ti mu jc'an jpastique, ja'
chvinaj o ti lec li smantaltac Rioxe.
17 Ja' ti chopolotique yech'o ti ta jpastique.
18 Ja' chquiltic o ti mu c'usi lec spas cu'untic ta jtuctique.
Ac'u mi ta jc'an ta jpastic, pero mu spas cu'untic.
19 Ja' no'ox spas cu'untic li c'usitic chopole ti mu jc'an jpastic
ti calojtique.
20 Lavi une ti ta jpastic li c'usitic mu jc'an jpastique, ja' ti toj
chopolotique.
21 Quilojtic onox ti c'alal ta jc'an ta jpastic li c'usitic leque,
ja'o chispajesotic li c'usi chopole.
22 Ta melel ti lec chca'itic c'usi chal ti Rioxe.
23 Pero oy c'usi yan ti lec chca'itic noxtoque, ja' li c'usitic
chopole. Ja' tspajesvan yo' mu jch'untic o ti c'usi chal ti Rioxe.
24-25 ¡Toj abol jbatic! Ac'u mi ta jc'an ta jch'untic c'usi chal
ti Rioxe pero naca chopol chbat cu'untic. ¿Much'u ma xu'
chiscoltaotic yo' spas o cu'untic li c'usitic leque? Coliyalbotic
Riox ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltic Jesucristoe.

8

Ja' li' yaloj ti mu xa jch'untic c'usi chopol mi chcalbetic scoltaotic ti Ch'ul Espíritue

1 Lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Jesucristoe, mu xa bu chba
quich'tic castico. Yu'un ma'uc xa ta jpastic li c'usitic chal
co'ontique; ja' xa ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue.

2 Ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Jesucristoe, islecubtas co'ontic
ti Ch'ul Espíritue. Ja' chicuxiotic o ta sbatel osil. Yech'o un
mu xa jch'untic li c'usitic chopole ti ja' chi'ochotic o ta c'oc'
ta sbatel osile.
3 Li smantaltac Rioxe mu xicuxiotic o ta sbatel osil, ja' ti mu
xch'un cu'untique. Yech'o ti istac tal Xch'amal ti Rioxe. Ti
Xch'amal Rioxe co'ol jpat jxocontic jchi'uctic vo'otic ti chopol
li c'usi ta jpastique. Ti Rioxe ja' iyac'be stoj jmultic yo' ti mu
staojuc o yav ta jsa'ulantic jmultique.
4 Ti istoj jmultic ti Xch'amal Rioxe, ja' yo' jch'untic o ti
c'usitic lec chil ti Rioxe. Yu'un ma'uc xa ta jch'untic li c'usitic
chal co'ontique; ja' xa ta jch'untic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul
Espíritue.

5 Mi ta jpastic li c'usitic chal co'ontique, ja' no'ox tey ta
co'ontic spasel. Yan mi ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul
Espíritue, ja' no'ox tey ta co'ontic spasel.
6 Mi ja' no'ox tey ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal
co'ontique, ta onox xi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan mi ja'
no'ox ta co'ontic ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue,
chicuxiotic ta sbatel osil. Mu xa c'usi xal co'ontic.
7 Mi ja' no'ox ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal
co'ontique, muc bu lec xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe. Yu'un
mu jc'an jch'untic ti c'usitic lec chile, mi ja'uc onox xch'un
cu'untic.
8 Mi ja' no'ox ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal
co'ontique, mu xu' ti lec chiyilotic ti Rioxe.

9 Li vo'oxuque mi yech ti ja' xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue
ti jun xchi'uc ti Rioxe, ma'uc xa chapasic li c'usitic chal
avo'onique. Ti much'utic ma'uc xchi'inoj ti Ch'ul Espíritue ti
jun xchi'uc ti Cristoe, ma'uc xch'amal Cristo.
10 Jcotoltic chichamotic ta scoj li mulile. Pero mi ja'
xchi'inojotic ti Cristoe, chicuxiotic ta sbatel osil yu'un lec
chiyilotic ti Rioxe.
11 Lavi ja' xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti
Rioxe ti ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja' no'ox
yech chaxcha'cuxesic uc.

12 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
ja' tsc'an ta jch'untic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue; mu xa
me jch'untic li c'usitic chal co'ontique.
13 Mi ja' ta jch'untic li c'usitic chal co'ontique, chi'ochotic
onox ta c'oc' ta sbatel osil. Yan mi chcalbetic scoltaotic ti
Ch'ul Espíritue yo' mu xa jch'untic o li c'usitic chal co'ontique,
chicuxiotic ta sbatel osil.
14 Ti much'utic tsc'anic p'ijubtasel yu'un ti Ch'ul Espíritue ti
jun xchi'uc ti Rioxe, ja' xch'amaltac Riox.

15 Lavi xchi'inojoxuc xa ti Ch'ul Espíritue, mu xa bu
cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Mu xa xaxi'ic chac c'u cha'al
xi'emoxuc to'ox ti c'alal mu to'ox chach'unic li sc'op Rioxe.
Lavi xchi'inojoxuc xa ti Ch'ul Espíritue, ja' laxch'amalinic o ti
Rioxe, yech'o ti "Tot", xavutic xae.
16 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti xch'amalotic xa ti
Rioxe.
17 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, yech'o un ta onox
xiyac'botic ti c'usi yaloj chiyac'botique chac c'u cha'al i'ac'bat
ti Cristoe, mi icuch cu'untic ilbajinel chac c'u cha'al icuch
yu'un ti Cristoe.

18 Chcal vo'one, ac'u mi abol jbatic li' ta sba balamile, pero
mu xcat o co'ontic yu'un toj lec ti c'usi ta jtatique. Yu'un ch-
ach'ub li jpat jxocontique.
19 Scotol ti c'usitic spasoj ti Rioxe ch-ach'ubic uc ti c'alal xac'
iluc ti xch'amalotic ti Rioxe.
20 Yu'un soquemtic xa scotol li c'usitic spasoj ti Rioxe. Mu
stucuc no'ox isoc, ja' ta smantal ti Rioxe. Pero sc'oplal chlaj
ach'ubuc scotol.
21 Ti c'alal xlaj ach'ubuc scotole, mu xa bu chc'a'. Mu xa bu
chc'a' ti jpat jxocontic chquich'tique, vo'otic ti xch'amalotic ti
Rioxe. Lec ti x'elan mu xa bu chlaj c'a'uque.
22 Jna'ojtic ti po'ot xa x'ach'ub scotol li c'usitic spasoj ti
Rioxe. Co'ol xchi'uc jun ants ti jliquel xa sc'an xcole.
23 Mu stucuc no'ox ti po'ot xa x'ach'ubic li c'usitic spasoj ti
Rioxe. C'alal ta vo'otic ti xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue ti
sliqueb to quich'ojtic ti c'usitic chiyac'botic ti Rioxe, po'ot xa
x'ach'ub li jpat jxocontique. Ti c'alal xiyach'ubtasotic ti Rioxe,
liyic'otic o xa ta jmoj, mu xa bu abol jbatic.
24 Ti c'alal lic jch'untic li sc'op Rioxe, ijpat co'ontic ti
chi'ach'ubotique yech'o ti jmalaojtique. Ti quilojticuc xae,
mu xa c'u stu cu'untic jmalatic ti yechuque.
25 Ti jmalaojtique, yu'un mu to chquiltic, yech'o ti mu
xtavan xca'itic smalaele.
26 Ja' no'ox yech ti Ch'ul Espíritue chiscoltaotic uc yo' ti mu
xtavan o xca'itic smalaele. Chisc'oponbotic Riox ti c'alal mu
jna'tic c'usi lec ta jc'anbetique, yech'o ti yech no'ox ta jic'
co'ontique. Ti Ch'ul Espíritue ja' tsc'anbe li c'usitic mu jna'tic
sc'anele.
27 Ti Rioxe yiloj c'u x'elan co'ontic, sna'oj c'usi chc'anbat
yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ti Ch'ul Espíritue ja' chisc'anbotic tal
ti c'usi tsc'an yo'on ti Rioxe yu'un xch'amalotic xa.

Ja' li' yaloj ti chcuch cu'untic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique
mi jch'unojtic ti sc'anojotic o ti Cristoe

28 Voʼotic ti jcʼanojtic xa ti Rioxe, jnaʼojtic ti cʼusuc noʼox
paltail ta jtatic liʼ ta sba balamile ta xtun cuʼuntic. Yuʼun oy
cʼusi snopoj ti Rioxe ti liyicʼotique.
29 Yuʼun snaʼoj onox ti chquichʼtic ta muqʼue. Snopoj onox ti
chiscoʼoltasotic chac cʼu chaʼal ti Xchʼamale. Ti Xchʼamale jaʼ
jbanquiltic yaʼel. Li voʼotique yitsʼinotic yaʼel. Li antsetique
yixleltac yaʼel.
30 Ti jaʼ onox yech snopoj ti Rioxe, yechʼo ti liyicʼotique. Ti
liyicʼotique, chʼabal xa jmultic chiyilotic. Ti chʼabal xa jmultic
chiyilotique, lixchʼamalinotic.
31 Lavi xchʼamalotic xae, mu xcat o coʼontic mi oy muchʼu
chiscrontainotique.
32 Ti Rioxe muc bu isjalan ti Xchʼamale, iyacʼ ta milel ta scoj
jmultic jcotoltic. ¿Mi jaʼ xa mu xiyacʼbotic yaʼel li cʼusitic yaloj
onox chiyacʼbotique?
33 Muc muchʼu xuʼ chal ti chba quichʼtic o castico yuʼun
jmultic, voʼotic ti stʼujojotic ti Rioxe ti chicuxiotic ta sbatel
osile. Yuʼun stuc iyal ti Rioxe ti chʼabal xa jmultic chiyilotique.
34 Mi jaʼuc ti Cristoe, mu xa xuʼ chal ti chiʼochotic ta cʼocʼ
ta sbatel osile yuʼun jchʼunojtic ti jaʼ icham ta scoj jmultique,
ti ichaʼcuxie, ti tey xa chotol ta sbatsʼicʼob ti Rioxe, ti jaʼ
chiyacʼotic o ta pertonal ti Rioxe.
35 Mu cʼusi ti mu xa xiscʼanotic o ti Cristoe. Acʼu mi abol
jbatic, acʼu mi oy crontainel, acʼu mi oy ilbajinel, acʼu mi oy
viʼnal, acʼu mi chʼabal jcʼuʼtic, acʼu mi oy cʼusi xiʼel sba, acʼu
mi nopbil xa jcʼoplaltic, scʼanojotic onox ti Cristoe.
36 Jaʼ yech tsʼibabil ta scʼop Riox chac liʼi:

Cajval, lavi quichʼojoticotic ta muqʼue, scotol cʼacʼal nopbil
jcʼoplalticotic.
Coʼoloticotic xchiʼuc chij ti nopbil xa scʼoplal chlaje,
xi tsʼibabil.

37 Scotol li cʼusitic abol o jbatique chcuch cuʼuntic yuʼun
jchʼunojtic ti scʼanojotic o ti Cristoe.
38 Jaʼ jchʼunoj ti mu cʼusi ti mu xa xiscʼanotic o ti Rioxe. Acʼu
mi xichamotic, acʼu mi cuxulotic to, scʼanojotic o. Acʼu mi
anjeletic, acʼu mi pucujetic, mu xuʼ spajesic ti Rioxe ti mu xa
xiscʼanotic oe. Acʼu mi oy bu jtatic palta lavie, acʼu mi tsʼacal
to, pero scʼanojotic o ti Rioxe.
39 Ti cʼusitic spasoj ti Rioxe, acʼu mi ta vinajel, acʼu mi ta bal-
amil, mu xuʼ spajesat o yoʼ mu xa xiscʼanotic oe. Scʼanojotic o
ta jmoj, jaʼ ti quichʼojtic ta mucʼ ti Cajvaltic Jesucristoe.

9

*Jaʼ liʼ yaloj ti acʼu mi tʼujbilic onox yuʼun Riox scotol li
jʼisraeletique pero mu scotolicuc ta xcuxiic ta sbatel osil*

1-3 Vo'on ti quich'oj xa ta muc' ti Cristoe, yiloj ti Ch'ul
Espíritue ti scotol c'ac'al chcat co'on tajmeque, ja' ti mu xich'ic
ta muc' Cristo li jchi'iltactique, vo'otic li j'israelotique. Yech
li c'usi chcale, muc bu ta jnop c'op. Xu' ya'el ti vo'on xisp'aj
ti Cristoe yo' ja' xcuxiic o ta sbatel osil li jchi'iltactique ti jun
jts'unbaltic jchi'uctique.
4 Yu'un co'ol smomotic ti Israel ti ta más vo'nee, co'ol
st'ujojotic ti Rioxe. Ja' co'ol jtot jme'tic ti iloq'uesatic tal
ta Egipto ti ta más vo'nee, ti i'ac'batic tal xojobal ti Rioxe,
sacjaman xa ti c'alal iloq'uic tale, ti i'albatic ti chcoltaatic
yu'un ti Rioxe, ti i'albatic mantal yu'un ti Rioxe, ti i'albatic c'u
x'elan tspasic ti templo nucule yo' bu iyich'ic ta muc' ti Rioxe,
ti ep ta ech'el i'albatic ti chtal ti much'u tstoj jmultique.
5 Li jchi'iltactique ja' sts'unbalic uc ti ba'yi jtotique ti
it'ujatic yu'un ti Rioxe. Ti Cristoe, ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan
ta mantale, ja' jchi'iltic ta israelal. Pero ja' onox Riox ti
scuentainoj scotol li c'usitic oye. Ch-ich'e onox ta muc' ta
sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.
6 Mu'nuc ja' mu xc'ot c'usi chal ti Rioxe. Ta onox xicuxiotic
ta sbatel osil chac c'u cha'al yaloje. Pero mu jcotolticuc ti
chicuxiotic ta sbatel osile, ja' ti mu jcotolticuc ta jch'untic chac
c'u cha'al ixch'un ti jmuc'tatotic Israel ti ta más vo'nee.
7 Ta melel ja' smomotic ti Abraame, pero mu jcotolticuc ta
jch'untic chac c'u cha'al ixch'une. Ti Abraame i'albat yu'un
ti Rioxe: "Ja' no'ox amomtac chquil ti xch'amaltac xchi'uc
smomtac Isaaque", x'utat.
8 Ja' chquiltic o ti muc ta alel bu talem jts'unbaltic ti vo'nee.
Ti xch'amalotic xa ti Rioxe, ja' ti ijch'untic ti yech ti c'usi yaloj
ti Rioxe chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame.
9 Ti Abraame ixch'un ti c'usi i'albat yu'un ti Rioxe: "C'alal
xloc' jabile, oy xa'ox yol li Sarae, crem", x'utat onox.
10 Mu stucuc no'ox it'uje yu'un Riox ti Isaaque. C'alal oy
xa'ox yajnil ti Isaaque, ja' ti Rebecae, vach i'ayan yol.
11-13 Ti c'alal mu to'ox ch-ayanique, mu xna'eic c'u x'elan
chbatic, pero ti Rebecae i'albat yu'un ti Rioxe: "Li banquilale
ja' ta spase ta mantal yu'un li yits'ine", x'utat onox. Ts'acal to
iyal ti Rioxe: "Más lec iquil li Jacove; ja' chopol iquil li Esaue",
xi ts'ibabil. Yech'o un ja' chquiltic o ti tst'uj bu junucal tsc'an
ti Rioxe. Ma'uc ist'uj ti lec c'usi tspas ti june, muc ta alel c'u
x'elan.
14 Pero mu me jnoptic ti chopol c'usi tspas ti Rioxe.
15 I'albat ti Moisese: "Ti much'u ta jc'an ta jc'uxubine ta
jc'uxubin", x'utat.
16 Yech'o un ja' tst'uj stuc ti much'u chc'uxubine. Ma'uc
tsc'an stuc ti much'u chc'uxubinate. Muc ta alel c'u x'elan, mi
lec, mi chopol ti c'usi tspase, ja' tsnop stuc ti Rioxe.

17 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Rioxchac li'i: “Ja' yech liyalbe tal
ti Rioxe: Ja' la layac'be o avabtel yo' xvinaj o ta sjunlej balamil
ti stuc no'ox tsots syu'ele, xut preserente ta Egipto ti Moisese.”
18 Ja' chvinaj o ti tspas c'usi tsc'an yo'on ti Rioxe. Chc'uxubin
ti much'u sc'an yo'on chc'uxubine. Ja' no'ox yech mu xac'be
xch'un ti much'u mu sc'an ti ta xch'une.
19-20 Mi oy much'u yech chale, “¿c'u yu'un chisa'be jmul ti
Rioxe ti yalal mu xac' jch'une?” mi xie, ¿c'usi sna' ya'el ti
x'elan chalbe ti Rioxe? Ja' chac c'u cha'al li lum basoe, ti
sna'uc c'opojuque, “¿c'u yu'un ti x'elan apatone?” mu stac'
xut ti much'u ipaton oe.
21 Li jpatp'ine xu' tspas ti c'usi tsc'an yo'on spas o li ach'ele.
Xu' tspat junuc p'in ti chc'uxubine; xu' tspat junuc p'in noxtoc
ti muc ta alel yu'une.
22-24 Ja' no'ox yech ti Rioxe, xu' xcha'le c'usi tsc'an yo'on
xcha'le ti much'u spasoje. Mi sc'an yo'on xac'be castico ta ora
ti much'utic sc'oplal onox ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile yo'
xvinaj o ti oy syu'ele, xu'. Lavi mu to chac'bee, ja' smalaoj to
ti cha'iic scotol ti much'utic ta onox x'ich'on o ta muq'ue ti xu'
chbatic ta vinajel uque. Mu jtucticuc no'ox li j'israelotique;
c'alal ta vo'oxuc uc ti ma'uc j'israeloxuque.
25 Ti Osease ja' yech ists'iba comel chac li'i:
Ti much'utic ma'uc jch'amaltac lavie, ta to sta yora ti ja'
jch'amaltac ti smomique.
Ti much'utic muc bu jc'anoj lavie, ta to sta yora ti ja' xa jc'anoj
ti smomique.
26 Ti much'utic ma'uc jch'amaltac lavie, ta to sta yora ti
“vo'oxuc xch'amaloxuc ti Riox ta vinajele”, xi sc'oplalic
ti smomique,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.
27 Ti Isaíase ja' onox yech iyal jc'oplaltic vo'otic li
j'israelotique: “Ac'u mi toj epotic, vo'otic ti smomotic Israele,
chac c'u cha'al li yi'al mare, pero mu epuc chicuxiotic ta
sbatel osil.
28 Ti Rioxe po'ot xa xac'be castico ti much'utic mu xch'unique,
mu xa bu jal tsmala”, xi.
29 Ti Isaíase ja' onox yech iyal jc'oplaltic noxtoc vo'otic li
j'israelotique:
Ti manchuc onox chixc'uxubinotic jayvo'uc ti Cajvaltique ti
tsots syu'ele,
chilajotic jcotoltic ti yechuque,
chac c'u cha'al ilaj scotolic ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomor-
raetique, xi.

Ja' li' yaloj ti mu scotoluc j'israeletic ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe

30 Li much'utic ma'uc jchi'iltic ta israelale ti muc bu isa'ic
c'usi lec ch-ileic o yu'un ti Rioxe, lec xa ch-ileic, ja' ti ixch'unic
xa ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe.
31 Yan li jchi'iltactic ta israelale ti yo'onicuc xch'unic scotol
li mantaletique yo' ch'abal o smul ch-ileic yu'un Riox ti yalo-
jique, chopol ch-ileic.
32 Yu'un mu xch'unic ti ja' no'ox ch'abal o jmultic chiyilotic
mi jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. Persa oy c'usi
tspasic ti yalojique. Co'olic ya'el xchi'uc li much'u tsp'osi yoc
ta tone chjach'.
33 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Li much'u jt'ujoj chaspasic ta mantale tey chc'ot ta Jerusalén.
Ti much'utic mu xich'ic ta muq'ue chba yich'ic castico.
Co'ol xchi'uc li much'u tsp'osi yoc ta tone, chjach'.
Yan ti much'utic chich'ic ta muq'ue, mu x'aq'ueic ta q'uexlal,
yu'un mu lo'loeluc xch'unojic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.

10

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an
ti chcuxiic ta sbatel osil li jchi'iltac ta israelale. Scotol c'ac'al
ta jc'oponbeic Riox yo' ti xcuxiic o ta sbatel osil uque.
2 Ti yalojique, sjunul yo'onic yich'ojic ta muc' ti Rioxe pero
ma'uc yech ta ich'el ta muc'.
3 Yu'un mu sc'an xa'iic ti c'usi ch'abal o jmultic chiyilotic ti
Rioxe. Ti yalojique, persa oy c'usi tspasic yo' ch'abal o smul
ch-ileic yu'un ti Rioxe. Mu xch'unic ti yaloj ti Rioxe ti ja'
ch'abal o jmultic chiyilotic mi chquich'tic ta muc' ti Cristoe.
4 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe,
ch'abal xa smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ja' chvinaj o ti ma'uc
chicuxiotic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe.
5 Ti much'utic chalic ti ch'abal o smul ch-ileic yu'un Riox
li mantaletique, ja'to ti mi ixch'unic scotole chac c'u cha'al
sts'ibaoj comel ti Moisese, ch'abal smul bi'a.
6-7 Ti ch'abal xa jmultic chiyilotic Riox li vo'otique, ja' ti
jch'unojtic xa ti ja' istoj jmultic ti Cristoe. Mu jnoptic chac li'i:
"¿Much'u ta xyal tal ta vinajel ti chtal stoj jmultique? ¿Much'u
ta xcha'cuxi ti chtal stoj jmultique?" mu xichiotic. Yu'un i'ay
xa chamuc ta scoj jmultic ti Cristoe, pero icha'cuxi.
8 Li c'usi xa no'ox tsc'ane, ja' mi jch'unojtique, xchi'uc
mi jamal chcaltic ti jch'unojtique. Ja' yech smelol li c'usi
chcalticotic a'yuque.
9 Mi jamal chcaltic ti ja' cajvaltic ti Jesuse, mi jch'unojtic ti
icha'cuxesat yu'un ti Rioxe, chicuxiotic ta sbatel osil.

10 Lavi jch'unojtique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.
Ja' no'ox yech jamal chcaltic ti ja' cajvaltic ti Jesuse, chicuxi-
otic o ta sbatel osil.
11 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ti much'utic
chich'ic ta muc' li much'u jt'ujoje, mu x'aq'ueic ta q'uexlal
yu'un mu lo'loeluc xch'unojic", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.
12 Muc ta alel mi jurio, mi ma'uc, jun no'ox ti cajvaltique,
ja' ti Rioxe. Scotol ti much'utic chc'oponone ti ch-ich'on ta
muq'ue, chac' cuxlicuc ta sbatel osil.
13 Yu'un ts'ibabil onox ta sc'op Riox chac li'i: "Scotol ti
much'utic tsc'oponic ti Cajvaltique ti chich'ic ta muq'ue,
chcuxiic ta sbatel osil", xi ts'ibabil.
14 Pero ¿c'u ma xi tsc'oponic mi mu xch'unic ti ja' cajvaltic
ti Jesuse? ¿C'u ma xi ta xch'unic mi muc bu xa'iique? ¿C'u ma
xi cha'iic mi muc much'u x'albon ya'iique?
15 Ja'to onox mi oy much'u itaque ech'el ta yalel a'yuc yu'un
ti Rioxe. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Toj lec ti tal
yalbelotic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltique",
xi ts'ibabil.
16 Pero mu scotoluc jchi'iltactic ta xch'unic ti ja' chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ja' chac c'u cha'al iyal ti
Isaías ti ta vo'nee: "Cajval, mu epuc ti much'u tsc'an chch'un
lac'op ti chcalticotic a'yuque", xi.
17 Yo' ti xch'unic oe, tsc'anic albel c'usi yaloj ti Cristoe.

18 Li jchi'iltactique ya'yojic onox. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op
Riox chac li'i:
Ta xvinaj ta sjunlej balamil li c'usi caloje.

Cha'i scotol crixchanoetic,
xi ts'ibabil.
19 Ba'yi i'albatic yu'un ti Moisese ti c'usi iyal ti Rioxe:

Chlic jc'uxubin ti jaylajuntos ma'uc achi'ilique ti muc bu
jt'ujoj chavalique,

yech'o un chlic yac' sc'ac'al yo'onic ti amomique.

Chlic capicuc o ti ja' xa ijc'uxubinbe smomtac ti much'utic mu
xiyich'ic ta muc' lavie,
xi ti Rioxe, xi onox ti Moisese.
20 Ti Isaíase muc bu ixi' ta yalel ti c'usi i'albat yu'un ti Rioxe:

Ti much'utic muc bu snopoj chiyich'ic ta muq'ue, ja' chiyich'ic
ta muc'.
Yu'un cha'iic ti jc'anojique,
xi ti Rioxe, xi ti Isaíase.
21 Yan li vo'otic j'israelotique, ja' yech i'albat jc'oplaltic yu'un
Riox ti Isaíase: "Lachi'iltaque scotol c'ac'al la', xcutic pero mu
sc'anic. Stoyoj sbaic", x'utat.

11

Ja' li' yaloj ti jlom no'ox j'israeletic ti t'ujbilic yu'un ti Rioxe ti chcuxiic ta sbatel osile

1 Mu me xanopic ti xch'ayojoticotic ta jmoj ti Rioxe. Yu'un
j'israelon uc. Ja' jmolmuc'tatot ti Abraame. Ja' sts'unbalon ti
jun screm ti Israele, ja' ti Benjamine.
2 Ti Rioxe vo'ne onox st'ujojoticotic vo'oticotic li
j'israeloticotique. Ti jayvo' ti ta xquich'ticotic onox ta muq'ue,
muc bu xch'ayojoticotic. Ana'ojic c'usi iyal ti Eliase ti c'alal
isc'opon Riox ti vo'nee. Yu'un isnop ti stuc xa no'oxe, yech'o
ti istic'be smul ti jchi'iltaque.
3 "Cajval, li jchi'iltaque ismilic xa scotol ti avaj'alc'optaque.
Islomesic xa ti scajleb amotone. Jtuc xa no'ox avaj'alc'opon li'
cuxulone. Lavie yo'onicuc xa smilicon uc", xut ti Rioxe.
4 "Mu atucuc xa no'ox. Oy to vucmil achi'iltac ti muc bu
squejletaojic li santo Baale", x'utat yu'un ti Rioxe.
5 Ja' no'ox yech lavie, oy jchi'iltac ti ta slequil no'ox yo'on ti
Rioxe it'ujeic yo' ti xcuxiic o ta sbatel osile.
6 Ti x'elan ta slequil no'ox yo'on it'ujeic yu'un ti Rioxe,
mu'nuc oy c'usi tspas li stuquique. Ti persauc oy c'usi
tspasique, mu xvinaj ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe.
7 Yech'o un scotol li jchi'iltaque muc bu ista stuquic ti
ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox ti much'utic
it'ujeic ta slequil yo'on ti Rioxe, istaic xa ti ch'abal smul ch-
ileique. Li jlome ti chalic ti persa oy c'usi tspasic yo' ch'abal
o smul ch-ileic yu'un ti Rioxe, muc x'ac'bat xch'unic yu'un ti
Rioxe ti ja' ch'abal o smul ch-ileic mi iyich'ic ta muc' ti Jesuse.
8 Ts'ibabil onox sc'oplalic ta sc'op Riox chac li'i: "Ich'aybat
sjolic yu'un ti Rioxe yo' mu xch'unic oe, yo' mu xa'iic oe, yo'
mu xilic oe. Yech o c'al tana", xi ts'ibabil.
9 Iyal onox ti David uque:
Li jchi'iltactique tsnopic ti ja' ch'abal o smul ch-ileic yu'un
Riox li smantaltaque.
Pero yech no'ox, yu'un mu xch'un yu'unic.
Ta sta yora ti ja' chich'ic o casticoe.
Co'ol xchi'uc pets' ya'el yu'un mu sna'ic mi ja' chich'ic o
castico.
10 Mu x'ac'bat xch'unic yu'un ti Rioxe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osile.
Yu'un tspasatic ta ma'sat ya'el.
Ch-ac'batic castico ta sbatel osil,
xi sts'ibaoj comel ti Davide.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan i'iq'ueic yu'un Riox ti much'utic ma'uc jurioetique

11 Lavi mu xch'unic li jchi'iltac ta israelale, mu me xanopic
ti mu xa much'u ta xch'un ta ts'acale. Oy to much'u ta xch'un.
Ti x'elan mu xch'unic li jchi'iltaque ja' yo' xach'unic o ti
chacuxiic ta sbatel osil uque, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque.
Ti vo'oxuc chach'unique, ja' yo' xpich' o yo'onic li jchi'iltaque
yo' xch'unic o uque.
12 Ti mu xch'unique, oy c'usi xtun o, ja' yo' sta o scuxlejalic
li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Pero más to lec c'alal
xch'unic ti jmomticotique ti sc'oplal onox chcuxiic ta sbatel
osile.
13 Ti Rioxe liyac'be cabtel ti chacalbeic li c'usi yaloje,
vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Yech'o un persa ta jpas li c'usi
yalojbone.
14 Yu'un ja' ta jc'an ti ta xpich' o yo'onic jayvo'uc li
jchi'iltaque ti xc'uxubinojoxuc xa ti Rioxe yo' xch'unic o uque,
yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque.
15 Ti x'elan ich'ayatic yu'un Riox li jchi'iltaque, ja' xa ch-
iq'ueic yu'un Riox li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Pero
más to lec c'alal xch'unic ti jmomticotique ti sc'oplal onox
chcuxiic ta sbatel osile.
16 Ti jayvo'oticotic ti st'ujojoticotic onox ti Rioxe ti sc'oplal
chicuxioticotic ta sbatel osile, mu onox bu xch'ayojoticotic
o. Co'oloticotic xchi'uc jpich' arina ya'el ti tsq'uelanbeic
Riox li jchi'iltaque. Ti paleetique tstuch'ic loq'uel jset', ta
xchic'beic ti Rioxe, pero ac'bil scotol chil ti Rioxe. Li jset'e
ja' seña ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee. Pero ti Rioxe ta
onox xich' spich'lej, ja' seña ti jmomticotic ti chch'unic to
ta ts'acale. Ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee, co'ol xchi'uc
yisim ts'unbalal olivo ya'el yu'un ba'yi it'ujeic yu'un ti Rioxe.
Vo'oticotic ti jch'unojticotic xa ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe,
ja' sc'oboticotic ya'el xchi'uc ti jmomticotic ti chch'unic to ta
ts'acale.
17 Li yan jchi'iltaque co'olic xchi'uc sc'ob ya'el li ts'unbalal
olivoe, pero ijecatic loq'uel ya'el yu'un mu xch'unic. Ja' xa tey
lats'acatic ya'el, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque, ti co'oloxuc
to'ox xchi'uc c'ob te'tical olivo ya'ele. Ja' xa quibelinojtic ya'el
jcotoltic li ts'unbalal olivoe.
18 Pero mu me xatoy o abaic. Mi chatoy abaique, chopol.
Na'ic me ti manchuc ba'yi it'ujeic ti jtot jme'ticotic ti ta más
vo'nee, muc xat'ujeic ti yechuc uque. Lavi lat'ujatique, ja' ti
it'ujeic ti jtot jme'ticotique. Ja' xa avibelinojic ya'el uc.
19-20 Vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque, mi oy chavalic yech
chac li'i: "Ti x'elan ijecatic loq'uel li c'ob ts'unbalal olivo
ya'ele, yu'un vo'otic onox chquich'tic ts'aquel", mi xachiique,
yech. Ti ijecatic loq'uel ya'ele, yu'un mu xch'unic ti ja' istoj
jmultic ti Cajvaltic Jesuse. Yan li vo'oxuque ach'unic xa,

yech'o ti lats'acatique. Pero mu me xatoy o abaic chac c'u cha'al istoy sbaic li yan jchi'iltaque, ich'o me abaic ta cuenta.

21 Lavi istoy sbaic li yan jchi'iltac ta israelale, muc x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox yech mi chatoy abaic uque, mu xayaq'uic ta pertonal.

22 Q'uelavilic, ti Rioxe lec yo'on, pero chac' castico noxtoc. Yu'un iyac'be castico ti much'utic muc x'ich'on o ta muq'ue. Ja' scasticoic ti ich'ayatic yu'un ti Rioxe. Mi j'ech'el chach'unic ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil li vo'oxuque, chaxc'uxubinic. Ti mi avicta abaique, chach'ayatic uc.

23 Li jlom jchi'iltaque, mi chictaic xch'unel li c'usi chcuxiic o ti yalojique, chich'ic ts'aquel ya'el noxtoc. Ti Rioxe xu' ta sts'ac yu'un tsots syu'el.

24 Li vo'oxuque lats'acatic ta ts'unbalal olivo ya'el ti te'tical olivooxuc ya'ele. ¿Mi'n la ja' xa mu sts'acatic ya'el li jchi'iltaque ti ja' onox sc'ob li ts'unbalal olivo ya'ele?

Ja' li' yaloj ti chch'unic to ti j'israeletique

25-26 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti chava'ibeic smelol c'usi yaloj ti Rioxe yo' mu xanopic o ti mu xa much'u xastaic vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Lavie ep jchi'iltac ti mu xch'unique. Ja'to ta xch'unic ti jmomticotique ti jayvo' t'ujbiloticotic ti chicuxioticotic ta sbatel osile ti c'alal sts'aqui ti jayvo' sc'oplal cha'iq'ueic yu'un ti Rioxe. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Ti much'u ta stoj amulique ja' achi'ilic ta israelal.

Ja' tslecubtas avo'onic ti smomoxuc Jacove yo' mu xa xasa' o amulique.

27 Ja' yech ta xc'ot ti c'alal chacac'beic pertonal yu'un lamulique,

xi ti Rioxe.

28 Lavi mu xch'un li jchi'iltaque ti ja' xa chac' cuxlejal ta sbatel osil ti Jesuse, mu xc'anatic yu'un ti Rioxe. Ti mu xc'anatique, ja' yo' xach'unic o li vo'oxuque. Pero ti jmomticotique ta to xlic xch'unic, yu'un ja' yech albilic yu'un Riox ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee.

29 Ti Rioxe más yac'ojboticotic bentisyon yu'un st'ujojoticotic onox, yech'o ti ta onox x'iq'ueic ti jmomticotique.

30 Ti achi'ilic ti ta vo'nee muc xich'ic ta muc' ti Rioxe. Lavi mu xch'unic li jchi'iltaque, yech'o ti vo'oxuc xa laxc'uxubinique.

31 Ja' no'ox yech lavie jchi'iltac xa mu xch'unic, pero ta to xc'uxubinatic ti jmomticotique chac c'u cha'al chac'uxubinatic lavie.

32 Yu'un jcotoltic chopol liyilotic ti Rioxe, yech'o un co'ol
lixc'uxubinotic chac c'u cha'al yaloj onoxe.

33 Ti Rioxe p'ij tajmec. Toj lec ti c'usi tsnope. Muc much'u
sna' snopel yech.

34 Ja' chac c'u cha'al iyal ti jun yaj'alc'op ti ta vo'nee: "Stuc
no'ox ti lec tajmec c'usi tsnop ti Rioxe. Muc much'u xu'
xchanubtason.

35 Muc much'u ba'yi iyac'be smoton ti ts'acal to ispac ti
Rioxe", xi.

36 Li c'usitic oye ja' spasoj scotol. Ja' xchabioj scotol. Ja' ta
xquich'tic ta muc' ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

12

Ja' li' yaloj ti c'usi tsc'an ta jpastic yu'un ti quich'ojtic xa ta muc' ti Rioxe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, lavi
sc'anojoxuc ti Rioxe, ja' tsc'an ti chavac' abaic entrucal ajunle-
jique. Ti c'u sjalil cuxuloxuque, ch'unic ti c'usi chayalbeique.
Yu'un ja' yech ta ich'el ta muc' ti Rioxe.

2 Lavi lec xa avo'onique, ja' xa me xanopic li c'usitic leque.
Mu xa me xanopic chac c'u cha'al tsnopic ti much'utic mu
xich'ic ta muc' ti Rioxe. Mi ja' xa chanopic li c'usitic leque,
chul ta ajolic c'usitic tsc'an ti Rioxe, ti c'usitic lec chile.

3 Lavi ta xcal a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o un chacalbe
acotolic ti mu me xanopic ti spas avu'unic ta jun vinic scotol
ti c'usitic tsc'an pasbel ti Rioxe. Ta jujuntal tsc'an chanopic ti
c'usi chatunic o yu'un ti Rioxe.

4 Ja' chac c'u cha'al li vo'otique ti oy coc jc'obtique, ti ep ta
tos li c'usitic oy cu'untique, pero stosoltosol c'usi chlaj tunuc
o cu'untic.

5 Ja' no'ox yechotic uc, stosoltosol c'usi chitunotic o yu'un ti
Cristoe.

6 Lavi stosoltosol c'usi chitunotic o yu'une, ja' ac'u jpastic ti
c'usi yac'oj jpastic jujune. Mi ja' ac'bilotic o ti chcaltic a'yuc li
sc'op Rioxe, ac'u caltic chac c'u cha'al jch'unojtique.

7 Mi ja' ac'bilotic o ti chimac'linvanotique, ac'u
mac'linvancotic. Mi ja' ac'bilotic o ti chichanubtasvanotique,
ac'u chanubtasvancotic.

8 Mi ja' ac'bilotic o ti ta jpatbetic yo'on li yane, ac'u jpatbetic
yo'onic. Mi ja' ac'bilotic o ti ta jq'uelantic li c'usuc cu'untique,
sjunuluc me co'ontic ac'u jq'uelantic. Mi ja' ac'bilotic o ti
chinitvanotique, sjunuluc me co'ontic ac'u nitvancotic. Mi ja'
ac'bilotic o ti ta jcoltatic ti much'utic abol sbaique, sjunuluc
me co'ontic ac'u jcoltatic.

9 C'ano me abaic, mu me yechuc no'ox xloc' ta aveic ti
chac'an abaique. Mu xa me xapasic li c'usitic chopole; ja' xa
me xapasic li c'usitic leque.
10 Co'olco'ol xac'an abaic. Co'olco'ol xavich' abaic ta muc'.
11 Ja' tunanic yu'un ti Cajvaltique, mu me xach'ajubic.
Sjunuluc me avo'onic xapasic.
12 Muyubajanic ti chacuxiic ta sbatel osile. Cuchuc avu'unic
ilbajinel. C'oponic Riox jujun c'ac'al.
13 C'uxubinic mi oy much'u ch'abal c'usuc yu'unique. Mi oy
much'u ta xch'amun anae, oteso.
14 Mi oy much'u chayilbajinique, mu me c'usi chopol xaval-
beic. C'oponbeic Riox, c'anbeic bentisyon ta stojol.
15 Mi oy c'usi lec ista junuc achi'ilique, mu me chopluc
xava'iic. Junuc avo'onic uc chac c'u cha'al jun yo'one. Mi oy
much'u chat yo'one, co'oltaso aba achi'uquic, patbeic yo'on.
16 Co'oluc me ajolic. Mu me xatoy abaic, mu me xat'ujic
ti much'u chavich'ic ta muq'ue. Mu me xanopic ti mu xa
much'u xastaique.
17 Mi oy much'u chayilbajine chayutilane, mu me xa-
pacbeic. Ja' pasic li c'usi leque yo' mu sa' o amulic li crixcha-
noetique.
18 Mu me vo'oticoxuc xaliquesic c'op; vo'oxuc xapajesic mi
oy bu chlic c'ope.
19 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xavac'beic castico ti
much'u chayilbajinique, ti much'u chayutique. Mu c'usi
xavalbeic. Tey tstojbe Riox. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox
chac li'i: “Jtuc no'ox chcac' castico”, xi ti Cajvaltique.
20 Ts'ibabil noxtoc: “Mi chvi'naj lacrontae, ac'bo sve'el. Mi
chtaquij sti'e, ac'bo vo' yuch'. Mi yech chapase, ja' chul o ta
sjol ti ja' capeme, tey chlaj yo'on”, xi ts'ibabil.
21 Ja' pasic li c'usitic leque yo' mu xapasic o li c'usitic
chopole.

13

1 Acotolic tsc'an chach'unbeic smantal li jyu'eletique
xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe
ti oy jyu'eletique, ti oy jmeltsanejc'opetique. Ja' yech isc'an
Riox ti i'ochique.
2 Ti much'utic mu xich'ic ta muc' li jyu'eletique xchi'uc
li jmeltsanejc'opetique, ja' mu xich'ic ta muc' ya'el ti Ri-
oxe yu'un ja' ta smantal ti oy jyu'eletique, ti oy jmelt-
sanejc'opetique. Ti much'utic tstoy sbaic ta stojol li jyu'ele,
ch-ac'batic castico yu'un li jyu'ele. Mi tstoy sbaic ta stojol
li jmeltsanejc'ope, ja' no'ox yech ch-ac'batic castico yu'un li
jmeltsanejc'ope.

3 Ti oy li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique, ma'uc
yo' xi'ic o ti much'utic lec li c'usitic tspasique. Ja' yo' xi'ic o
ti much'utic chopol li c'usitic tspasique. Mi ja' chac'an ti mu
xaxi' o li jyu'ele, ti mu xaxi' o li jmeltsanejc'ope, ja' paso li
c'usitic leque yo' lec o ac'oplale.
4 Ti ac'bil yabtelic yu'un ti Rioxe, ja' yo' jun o avo'onique.
Mi chopol li c'usitic chapasique, xi'anic me yu'un mu yechuc
no'ox ti oy yabtelique, xu' chaq'uic castico. Yu'un ja' yabtelic
ac'bilic yu'un ti Rioxe ti chac'be castico ti much'utic chopol li
c'usitic tspasique.
5 Yech'o un ac'u jch'unbetic li c'usi chalique. Ma'uc no'ox
yo' mu xiyac'botic o casticoe; ja' yo' mu c'usi xal o co'ontique.
6 Ja' no'ox yech tsc'an chavaq'uic tojel aq'uel yu'un ja'
yabtelic ac'bilic yu'un ti Rioxe.
7 Aq'uic me ti c'usitic stu li taq'uine. Mi chasc'anbeic sloc'
avosilique xchi'uc sloc' atiendaique, ac'beic. Mi oy c'usi yan
taq'uin tsc'ane, ac'beic mi oy c'usi chtun o yu'unique. Ich'ic
ta muc' li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yu'un ja'
yech isc'an Riox ti i'ochique.
8 Mi oy avilique, sutesic me. Le'e xlaj ta sutesel. Li
c'usi mu sna' xlaje, ja' ti chic'uxubinvanotique. Mi
chic'uxubinvanotique, yu'un jch'unojbetic xa scotol li
smantaltac Rioxe.
9 Ti Rioxe ja' yech yaloj chac li'i: "C'uxubino me
achi'iltac chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi. Mi
ta jc'uxubintique, mu jc'oponbetic yajnil, mu jmiltic, mu
xquelc'anbetic c'usuc yu'un, mu jtic'betic smul, mu xpich' o
co'ontic li c'usuc yu'une, mu xquilbajintic.
10 Ti much'u chc'uxubinvane, mu x'ilbajinvan. Yech'o un
mi chic'uxubinvanotique, jch'unojbetic xa scotol li sman-
taltac Rioxe.
11 Ana'ojic ti ma'uc xa yora vayele. Julavemotic xa ya'el yo'
mu xa jpastic o li c'usitic chopole, yo' jpastic o li c'usitic leque.
Ti c'alal lic jch'untic li sc'op Rioxe, jal to'ox sc'an xicuxiotic ta
sbatel osil. Yan lavie po'ot xa.
12 Co'ol xchi'uc po'ot xa sacub ya'el li osile, po'ot xa xloc' tal
c'ac'al ya'el yu'un po'ot xa xcol jvocoltic. Yech'o un ictaic xa
spasel li c'usitic chopole; ja' xa pasic li c'usitic leque.
13 Ich'o amelolic yu'un ta sac osiloxuc xa ya'el. Mu xa me
xayacubic. Yu'un ti c'alal chayacubique, mu xavich' amelolic,
c'usuc no'ox xapasic, c'usuc no'ox xavalic. Mu me xasa'
avantsic, mu me xasa' avajmulic, mu me xasa'ic c'op, mu me
yechuc no'ox xti'et ajolic.
14 Ja' ac'u spasoxuc ta mantal ti Cajvaltic Jesucristoe yo' spas
o avu'unic li c'usitic leque. Mu xa me xanopic ti chapasic li
c'usitic chal avo'onique.

14

Ja' li' yaloj ti mu me xicta sba cu'untic ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe

1 Mu me xalabanic li jchi'iltactique ti mu to ta xch'unic lec
li sc'op Rioxe, lec me xac'oponic.
2 Oy xa jlom xch'unojic ti xu' slajesic scotol li ve'lile. Yan
li much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, t'ujbil ti c'usi
tslajesique. Ja' no'ox ta slajesic li c'usitic ta xch'i ta yut moque.
3 Ti much'u tslajes scotol li ve'lile mu me ya'uc slaban li
much'u t'ujbil c'usi tslajese. Ja' no'ox yech ti much'u t'ujbil
c'usi tslajese, mu me ya'uc sa'be smul ti much'u tslajes scotol
li ve'lile. Yu'un acotolic sc'anojoxuc ti Rioxe.
4 ¿C'u yu'un chasa'be smul achi'il ti ma'uc yajvalote? Ja'
yiloj stuc ti Rioxe mi oy smul, o mi ch'abal, yu'un ja' yajval.
Xu' tscolta yo' spas o yu'un li c'usitic leque.
5 Oy jlom jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe tsnopic ti
persa oy c'usi c'ac'alil ta jchabitique chac c'u cha'al ixchabiic
ti vo'ne moletique. Pero oy jlom tsnopic ti mu persauc
jchabitique, co'ol no'ox cha'iic jujun c'ac'al. Yech'o un ac'u
jnoptic jujuntal ti c'u x'elan chca'itique.
6 Ti much'utic persa ta xchabiic c'ac'ale, yu'un xch'unojic
ti ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Yan ti much'utic mu persauc
cha'iique, yu'un xch'unojic ti ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Ti
much'utic tslajesic scotol li ve'lile, yu'un xch'unojic ti ja' yech
tsc'an ti Cajvaltique. Yan ti much'utic t'ujbil c'usi tslajesique,
yu'un xch'unojic ti ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Yu'un co'ol
"colaval" xutic ti Rioxe ti c'alal oy c'usi tslajesique.
7 Mi jun muc much'u sna' ti c'u x'elan cuxule, mi ja'uc sna'
c'usi ora ta xcham.
8 Lavi cuxulotique, yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Mi
lichamotique, yu'un ja' yech tsc'an noxtoc. Lavi cuxulotique,
mi lichamotique, ja' onox cajvaltic.
9 Ti icham ti icha'cuxi ti Cristoe, ja' icajvalintic o, ac'u mi
xichamotic, ac'u mi cuxulotic.
10 Yech'o un mu c'u stu ti ta jsa'betic smul li jchi'iltique. Mu
c'u stu ti ta jp'ajtique. Yu'un jcotoltic chc'ot jva'an jbatic ta
stojol ti Cristoe. Ja' chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osil
jujuntale.
11 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Vo'on Rioxon ti cuxulon ta sbatel osile,
ta sta yora ti scotol crixchanoetic chisquejletaique.
"Vo'ot no'ox jpasvanejot ta mantal", chiyutic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.
12 Yech'o un jujuntal chc'ot calbetic ti Rioxe ti c'u x'elan
li'ech'otic li' ta sba balamile.

13 Yech'o un mu xa me jsa'be jba jmultic. Mu me vo'oticuc ta
jmultic ti chicta sbaic ta xch'unel sc'op Rioxe li jchi'iltactique.
14 Li vo'one jch'unoj c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse ti muc bu
chopol jtosuc li ve'lile. Pero mi oy much'u tsnop ti ta sta o smul
mi c'usuc no'ox slajese, más lec ti mu ya'uc slajese. Mi islajese,
ta onox sta smul.
15 Vo'oxuc ti ach'unojic xa ti xu' jlajestic scotol li ve'lile, mi
vo'oxuc ta amulic ti chicta o sbaic ta xch'unel sc'op Rioxe ti
much'utic t'ujbil no'ox c'usi tslajesique, más lec ti mu ya'uc
alajesique. Ti mi chalajesique, yu'un muc bu c'ux ta avo'onic
li jchi'iltactique. Ti Cajvaltique c'uxotic ta yo'on jcotoltic
yu'un iyac' sba ta milel ta scoj jmultic.
16 Yech'o un ich'o me abaic ta cuenta yo' ti mu xjoyp'ij o ta
chopol li c'usi leque.
17 Lavi chispasotic ta mantal ti Rioxe, stac' xquictatic li
ve'liletique yu'un ma'uc tsots sc'oplal. Ja' tsots sc'oplal ti lec li
c'usitic ta jpastique, ti mu xlic cu'untic c'ope, ti jun co'ontique
ja' ti xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue.
18 Ti much'u ja' yeche ja' yich'oj ta muc' ti Cristoe. Lec ch-ile
yu'un ti Rioxe; lec ch-ile yu'un li crixchanoetique.
19 Yech'o un ja' ac'u jpastic ti c'usi jun o co'ontic jcotoltique
yo' co'olco'ol bal xca'i jbatique.
20 Mu me ta scojuc no'ox ve'lil tsoc cu'untic ti much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe. Scotol li ve'lile lec, pero ja' chopol
mi ta scoj no'ox ve'lil chicta sba cu'untic ti much'utic mu to ta
xch'unic lec li sc'op Rioxe.
21 Mi chquiltic ti chicta o sbaique, mu ya'uc jti'tic ti'bol, mu
ya'uc cuch'tic pasem ya'lel uva, mu me c'usi yan jpastic yo' ti
mu xicta o sbaique.
22 Mi ach'unojic ti lec scotol li ve'lile, lec. Sna'oj ti Rioxe ti ja'
yech ach'unojique. Ja' no'ox tsc'an chanopic mi yech tsc'an ti
c'usuc no'ox chalajesique. Mi yech tsc'an chava'iique, lec. Ja'
chopol mi c'un to chlic anopic ti ata o amulic ti alajesique.
23 Pero mi oy much'u persa no'ox chac' ti ta slajes ti c'usi
xch'unoj ti tsta o smul ta stojol ti Rioxe, tsta onox smul mi
tslajese. Mi ma'uc no'ox ta jpastic li c'usi jch'unojtique, mi
persa no'ox chcac'tic ti ta jpastic ti c'usi jch'unojtic ti mu xu'
jpastique, ta jta onox jmultic.

15

1 Vo'otic ti jna'ojtic xa c'u x'elan smelol li sc'op Rioxe,
ac'u quictatic spasel ti c'usitic jun o co'ontic jtuctique. Ja'
ac'u jpastic ti c'usitic mu xicta o sbaic li much'utic mu to ta
xch'unic lec li sc'op Rioxe.
2 Ja' ac'u jpastic jujun ti c'usitic ta xch'unic o más li sc'op
Rioxe.

3 Mi ja'uc ti Cristoe, muc spas ti c'usi jun o yo'on stuque,
icuch yu'un ilbajinel. Ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe
ti c'usi iyalbe ti Stote: “Ti much'utic mu xasc'ane, mu xisc'an
uc”, xut ti Stote, xi ts'ibabil.
4 Scotol li c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe ja' chip'ijubotic o,
yech'o ti mu xquicta jbatic c'alal mu xisc'anotic li crixchanoe-
tique, yu'un jpatoj co'ontic ti chicuxiotic onox ta sbatel osile.
5 Ja' tspat co'ontic ti Rioxe yo' mu xquicta o jbatic c'alal
mu xisc'anotic li crixchanoetique. Ac'u scoltaoxuc yo' co'ol
o ajolique yu'un ja' yech tsc'an ti Cristoe.
6 Mi co'ol ajolique, lec sc'oplal avu'unic ti Yajval ti Cajvaltic
Jesucristoe, ja' ti Stote.

Ja' li' yaloj ti ep namal crixchanoetic iyalbe sc'op Riox ti Pabloe

7 Yech'o un co'olco'ol xac'an abaic chac c'u cha'al sc'anojotic
ti Cristoe yo' x'ich'e o ta muc' ti Rioxe.
8 Lavi ay stoj jmultic ti Cristoe, vo'otic li juriootique, ja' ic'ot
ti c'usi i'albatic ti ba'yi jtotique, ja' ivinaj o ti yech ti c'usi chal
ti Rioxe.
9 Yech'o ti ava'iic uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja'
chac' jcuxlejaltic ti Rioxe yo' “colaval” xavutic o uque. Ja'
onox yech ts'ibabil chac li'i:
Vo'on chcalbe ya'iic ac'oplal li namal crixchanoetique.
Chacac' ta ich'el ta muc',
xi.
10 Ts'ibabil noxtoc:
Li namal crixchanoetique ta sta yora ti jun yo'onic chac c'u
cha'al jun co'ontic vo'otic ti st'ujojotic onox ti Rioxe,
xi.
11 Ts'ibabil noxtoc:
Li namal crixchanoetique chlic yalic ti lec c'usi tspas ti Rioxe.
Ep crixchanoetic ta sjunlej balamil ja' yech chlic yalic,
xi.
12 Ti Isaías uque ja' yech ists'iba chac li'i:
Ta to xtal jun jchi'iltic, ja' smom ti Isaie.
Ja' tspas ta mantal noxtoc li namal crixchanoetique.
Ta xch'unic ti ja' ch-ac'bon scuxlejalic uque, xi.
13 Lavi ach'unic xa ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil ti Rioxe,
ac'u spat avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' xamuyubajic oe, yo' mu
c'usi xal o avo'onique.
14 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, jna'oj ti
lec xa avo'onique. Xana'ic xa li c'usitic leque, yech'o ti xu' xa
xap'ijubtas abaique.
15 Ti lajts'ibabeic li vun li'i, ja' ti bu tsc'an chapasique yo'
mu xch'ay o xava'iique. Yu'un ja' sva'anojon o ti Rioxe ti chcal
a'yuc ti c'usi yaloje, yech'o ti muc bu xi'em lacalbeique.

16 Ja' st'ujojon o ti chacalbeic ti chac' jcuxlejaltic ti Jesu-
cristoe, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Ja' yech chitun chac
c'u cha'al ti paleetique ti ja' yabtelic chac'beic smoton ti
Rioxe. Li smoton Riox chcac'be li vo'one, vo'oxuc ti ma'uc
juriooxuque. Yu'un lec xa chayilic ti Rioxe lavi ach'unic xae.
Ja' laslecubtasbe avo'onic ti Ch'ul Espíritue.
17 Lavi liscolta ti Jesucristoe ep litun yu'un ti Rioxe.
18-19 Pero mu'nuc ipas cu'un ta jtuc, ja' liscolta ti Cristoe. Ja'
ti icalbe ya'i lachi'ilique ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Cristoe, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Ja' liscolta ta yalel
a'yuc ti c'usi icale, ja' liscolta ta spasel ti c'usi ijpase. Icac'
iluc slequilal syu'elal Riox. Ilecub yo'onic ta syu'el ti Ch'ul
Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. Ti c'alal lic cale, ijtambe yalel
a'yuc ta Jerusalén. Buyuc no'ox ical ech'el a'yuc, lic'ot c'alal
estado Ilírico.
20 Ja' no'ox ta co'on chcalbe ya'iic ti much'utic mu to bu
ya'yojic c'usi yaloj ti Cristoe. Ma'uc icalbe ya'iic ti much'utic
ya'yojic xae yu'un mu jc'an xba jtic' jba yo' bu chalic a'yuc li
yane.
21 Ja' yech ta jpas chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe:
Li much'utic muc bu ya'yojic ta jmoj sc'oplal ti Cajvaltique,
ta x'albat ya'iic.
Ja' ta xich'ic ta muc',
xi ts'ibabil.

Ja' li' yaloj ti tsnop chbat ta Roma ti Pabloe

22 Ja' mu jayicon o yech'o ti mu xu' chtal jvula'anoxuc ta
orae. Ep xa ta ech'el ijnopilan ti chtal jvula'anoxuque.
23-24 Pero lavie laj xa calbe scotolic li'toe, lixocob xa. Chibat
xa c'alal España. Ti c'alal xibate, tey ch-ech jvula'anoxuc
yu'un vo'ne onox jnopoj ti chtal jvula'anoxuque. Ti c'alal xlaj
jc'opon jbatique, tey xanopic mi chacoltaicon c'uuc yepal ti
c'alal xibat ta Españae.
25 Lavie chibat ta Jerusalén, chba cac'be comel smoton li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox teyo'e.
26 Yu'un istsobic taq'uin li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox
ta estado Macedoniae xchi'uc li' ta estado Acayae yu'un la
tscoltaic li jchi'iltactic ta Jerusalene, ja' ti much'utic me'one.
27 Sc'an no'ox yo'on stuquic ti istsobique. Lec ti x'elan
ispasique yu'un sna'ojic ti vo'oticotic ta jcuentaticotic ti iya'iic
ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe. Ja' no'ox yech
tsc'an chana'ic uc. Lec mi ja' yech chanopic uque.
28 Ti c'alal xlaj cac' comel li taq'uine, tey ch-ech'
jvula'anoxuc ti c'alal xibat ta Españae.
29 Ti c'alal xiyule, jna'oj ti chiyac'botic bentisyon jcotoltic ti
Cristoe.

30 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, oy c'usi
chacalbeic yu'un co'ol chispasotic ta mantal ti Cajvaltic Je-
sucristoe, yu'un jc'anoj xa jbatic ti co'ol xchi'inojotic ti Ch'ul
Espíritue. Mu me xch'ay xava'iic ti chac'oponbecon Rioxe.
31-32 Ja' albeic ti Rioxe ti mu me xismilic ti jchi'iltac tey ta
Judeae, ja' ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
Xchi'uc ti lec me stsac smoton taq'uinic ti chquich'beic ech'el
ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Jerusalene. Mi lec lisut
tale, jun co'on ti c'alal xiyul yo' bu nacaloxuque mi yech tsc'an
ti Rioxe. Co'ol jun co'ontic.
33 Ac'u xchi'inoxuc ti Rioxe ti ja' tspas ta jun co'ontique.

16

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti jromaetique

1 Li jme'tic Febee ja' chtun yu'unic ti much'utic xch'unojic
sc'op Riox li' ta jteclum Cencreae, ja' chayich'beic tal li jvune.
2 Ich'ic me ta muc' yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Yu'un
ja' yech tsc'an chquich' jbatic ta muc' vo'otic ti jch'unojtic
xa li sc'op Rioxe. Ac'beic ti c'usi chtun yu'une yu'un ep xa
ic'uxubinvan. Lisc'uxubin xa uc.
3 Chabanuc xavalbeic li Prisilae xchi'uc smalal, ja' li Aquílae,
yu'un co'ol chitunoticotic yu'un ti Jesucristoe.
4 Ti c'alal lismilic oxe, ja' lispojic. Jutuc xa muc xlajic o.
Coliyal ti lispojique. Mu jtucuc no'ox yech chcal; ja' yech
chalic uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti co'ol ma'uc
juriooxuc xchi'uque.
5 Chabanuc xavalbeic uc li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op
Riox ti tey tstsob sbaic ta sna li Aquílae. Chabanuc xavalbeic
li Epenetoe, yu'un jc'anoj jbaticotic xchi'uc. Ja' ba'yi ixch'un
sc'op Riox li' ta estado Acayae.
6 Chabanuc xavalbeic li Maríae ti ep xa lascoltaique.
7 Chabanuc xavalbeic li cha'vo' jchi'iltaque, ja' li An-
drónicoe xchi'uc li Juniase, ti co'ol li'ochoticotic ta chuquel
xchi'uquique. Vinajem sc'oplalic ti chalic a'yuc li sc'op Rioxe.
Ja' ba'yi ixch'unic; li vo'one ts'acal to ijch'un.
8 Chabanuc xavalbeic li Ampliase, li jchi'iltic ta yich'el ta
muc' ti Cajvaltique, yu'un jc'anoj jbaticotic xchi'uc.
9 Chabanuc xavalbeic li Urbánoe, ti co'ol chitunotic yu'un
ti Cajvaltic Jesucristoe. Chabanuc xavalbeic li Estáquise ti
jc'anoj jbaticotic xchi'uque.
10 Chabanuc xavalbeic li Apelese ti iyac' iluc ti sjunul yo'on
yich'oj ta muc' ti Cristoe. Chabanuc xavalbeic li much'utic tey
ta sna li Aristóbuloe.

11 Chabanuc xavalbeic li jun jchi'ile, ja' li Erodione. Chabanuc xavalbeic ti jayvo' tey ta sna li Narcisoe ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltique.

12 Chabanuc xavalbeic li cha'vo' antse, ja' li Trifénae xchi'uc li Trifósae ti co'ol chtunic yu'un ti Cajvaltique. Chabanuc xavalbeic li jme'tic Pérsidae ti jc'anojtic jcotoltique, ti ep xa itun ta stojol ti Cajvaltique.

13 Chabanuc xavalbeic li Rufoe xchi'uc li sme'e ti lec xch'unojic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc jme' ica'i yu'un lixc'uxubin.

14 Chabanuc xavalbeic li Asíncritoe, xchi'uc li Flegóntee, xchi'uc li Ermase, xchi'uc li Patróbase, xchi'uc li Ermese. Chabanuc xavalbeic scotol li much'utic tey xchi'uquique.

15 Chabanuc xavalbeic li Filólogoe, xchi'uc li jme'tic Juliae, xchi'uc li Néreoe, xchi'uc li svixe, xchi'uc li Olímpase, xchi'uc scotol li much'utic tey co'ol tstsob sba xchi'uquique.

16 Tsacbo aba ac'obic, ja' seña ti ac'anoj abaique. Chabanicoxuc la xal scotol li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Rioxe ti tstsob sbaic ta jujun temploe.

17 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, oy c'usi chacalbeic. Tsc'an chaq'uelic mi muc bu tey achi'uquic ti much'utic yo'onuc stsob svinique. Ti much'utic yech tspasique chlo'lovanic no'ox yu'un ma'uc yech xch'unojic chac c'u cha'al ach'unojique. Ti much'utic yeche mu me xachi'inic.

18 Yu'un ma'uc ta xch'unic li c'usi lec chil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' tspasic ti c'usi chal yo'onique. Tsc'anic ich'el ta muc'. Ja' tslo'loic ti much'utic ta xch'unic ta ora chilique. Toj lec xa ya'el li c'usitic chalique.

19 Yan li vo'oxuque vinajem ac'oplalic ti ach'unojic li sc'op Rioxe, yech'o ti jun co'on avu'unique. Pero p'ijanic me, mu me c'usuc no'ox xach'unic. Ja' me xach'unic li c'usi leque; mu me xach'unic li c'usi chopole.

20 Ti Rioxe ti ja' tspas ta jun co'ontique, chascoltaic yo' mu xcuch o yu'unic ti much'utic chtunic yu'un ti pucuje, yo' vo'oxuc xcuch o avu'unique. Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

21 Chabanicoxuc la xal li Timoteoe li jchi'il ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Cristoe. Chabanicoxuc la xal li oxvo' jchi'iltac ta israelale, ja' li Lucioe, xchi'uc li Jasone, xchi'uc li Sosípatere.

22 Vo'on Tercioon, vo'on ijts'ibabe li svun Pablo li'i. Chacalbeic uc ti chabanicoxuque yu'un co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltique.

23 Chabanicoxuc la xal li Gayoe ti yac'ojbon ta ch'om sna vo'on li Pabloone, xchi'uc ti yac'oj ta ch'om sna ti ta jtsob o jbaticotic xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

Chabanicoxuc la xal uc li Erastoe, ja' ti ochem ta tesoreroal li' ta jteclume. Chabanicoxuc la xal li Cuartoe ti xch'unoj sc'op Riox uque.
24 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti stuc no'ox p'ij ti Rioxe, ti tsots syu'ele

25 Ti Rioxe tsots syu'el, xu' chascoltaic yo' xach'unic o más ti c'usi yaloje. Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti chcal a'yuque yu'un ja' yaloj ti Jesucristoe. Yu'un ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile ti chacuxiic ta sbatel osil uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, pero mu to'ox bu vinajem.
26 Lavie ivinaj xa, yu'un ica'ibeticotic xa smelol ti ja' yech ists'ibaic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Lavie iyal xa ti Riox cuxul ta sbatel osile, ti ac'u xa vinajuc ta sjunlej balamil ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe yo' xach'unic o uque.
27 Lavi x'elan isnop ti Rioxe ti stuc no'ox p'ije, ti iyac'be stoj jmultic ti Jesucristoe, yech'o ti ja' ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osile.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA CORINTOE

1-2 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe, yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Sóstenese, vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta jteclum Corintoe. Lec xa avo'onic yu'un ach'unic xa ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti xch'amaloxuc xa ti Rioxe. Co'oloxuc xa xchi'uc ti much'utic ja' yajvalinojic ti Cajvaltic Jesucristoe ti butic nacajtique. Jun no'ox cajvaltic ta jcotoltic.
3 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti "colaval ti avac'ojbe crasia li jcorintoetique", xut Riox ti Pabloe

4 Li vo'one scotol c'ac'al "colaval" chcut ti Rioxe ti yac'ojboxuc crasiae yu'un ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe.
5 Lavi ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, yech'o un p'ijoxuc xa. Xana'ic xa yalel li sc'op Rioxe, xava'ibeic xa smelol.
6 Ti c'alal lacalbeic c'usi yaloj ti Cristoe, ach'unic, yech'o ti lap'ijubic xae.
7 Mu xa c'usi yan chac'anic, ataojic xa scotol yo' xapasic o ti c'usitic lec chil ti Rioxe. C'ajom xa amalaojic c'usi ora ta xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe.
8 Ti Rioxe chascoltaic scotol c'ac'al yo' ch'abal o amulic ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol crixcha-noetic ti Cajvaltic Jesucristoe.
9 Ti Rioxe jmoj ti c'usi chale. Yaloj onox ti chco'olaj joltic xchi'uc ti Xch'amale, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti ixch'aculan sbaic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corintoe

10 Lavi chitun yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe, oy c'usi chacal-beic vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Co'ol me xanopic ti c'usi chavalique xchi'uc ti c'usi chapasique. Mu me xach'ac abaic.
11 Yu'un ca'yoj ti muc bu toj lec xavil abaique, yech'o ti x'elan chacalbeique. Ja' liyalbe li xchi'iltac Cloee.
12 Ca'yoj ti oy ja' yech chavalic chac li'i: "Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Pabloe. Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti

Apolose. Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Pedroe. Li vo'one
ja' ta jch'un c'usi chal ti Cristoe", xachiic.
13 ¿Mi'n la chixch'aculanotic ti Cristoe? ¿Mi'n la vo'on
licham ta cruz ta scoj amulic? ¿Mi'n la vo'on ta jcuenta
avich'ic vo'?
14 Coliyal ti Rioxe ti muc bu ep lacac'be avich'ic vo'e. Ja'
no'ox icac'be yich'ic vo' li Crispoe xchi'uc li Gayoe.
15 Yech'o un li vo'oxuque mu xu' chavalic ti vo'on ta jcuenta
avich'ic vo'e.
16 Ja' no'ox icac'be yich'ic vo' noxtoc sjunlejic ta na li
Estéfanase. Mu jna' mi oy to van much'u yan icac'be yich' vo'.
17 Ti Cristoe ma'uc listac ta ac'-ich'vo'; ja' listac ta yalel a'yuc
ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Mu'nuc chcac'be yil li
crixchanoetique ti p'ijon tajmeque. Ti yechuc ta jpase, mu
xch'unic ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti ja' ac'bil syu'el ti Cristoe, lislecubtasbotic co'ontic, lisp'ijubtasotic

18 Ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, mu
c'usi bal o cha'iic ti much'utic ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel
osile. Yan li vo'otique ti chicuxiotic ta sbatel osile, bal chca'itic
yu'un ja' islecubtas o co'ontic ti Rioxe.
19 Ja' chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe:

Ti much'utic p'ijic ti yalojique,

ti xpoj yu'un sba stuquic ta castico ti yalojique,

chcac' iluc ti yech no'ox tstoy sbaique,
xi ts'ibabil.

20 Q'uelavilic c'u x'elan sc'oplalic ti much'utic p'ijic ti yalo-
jique, xchi'uc ti much'utic sna' xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe, xchi'uc ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic
xchanel li c'usitic oy ta sba balamile. Ti Rioxe iyac' xa iluc ti
mu xcuxiic o ta sbatel osil li sp'ijilique.
21 Ti Rioxe snopoj onox ti mu xicuxiotic o ta sbatel osil li
jp'ijiltique. Yech'o un isnop ti ja'to chicuxiotic o ta sbatel osil
mi ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti c'alal icham ta cruz ti Cristoe.
Ac'u mi chalic ti mu c'u bal o ti x'elan chcalticotique, pero bal.
22 Li jchi'iltac ta jurioale ja' no'ox tsc'an tsq'uelic mi yech
ti oy syu'el ti Jesuse. Ja' no'ox yech lachi'ilic uque, ja' no'ox
tsc'an tsq'uelic mi xp'ijubic o li sc'op Rioxe.
23 Ti c'alal chcalbe li jchi'iltac ta jurioale ti istoj jmultic ta
cruz ti Cristoe, "¿mi jch'un to ti chcoltavane ti chamem xae?"
xiic. Ja' no'ox yech lachi'ilic uque, "locooxuc", xiic.
24 Yan lavi yic'ojotic xa ti Rioxe, ac'u mi jurio, ac'u mi
ma'uc, iquiltic xa ti ac'bil syu'el ti Cristoe yu'un slecubtasoj
xa co'ontic. Lisp'ijubtasotic xa.

25 Ti much'utic p'ijic ti yalojique chalic ti mu c'u stu ti c'usi
isnop ti Rioxe. “Ti icham ta cruz ti Cristoe, chvinaj ti mu c'u
xu' yu'une”, xiic. Mu sna'ic ti ja' mu c'u xu' yu'un li stuquique.
26 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'alal
ach'unique, na'ic me ti muc bu ep p'ijoxuque, ti muc bu ep
ich'biloxuc ta muq'ue, ti muc bu ep ich'bilic ta muc' latot
ame'ique.
27 Vo'oxuc ti sonso la'ilatique, pero last'ujic ti Rioxe yo' xilic
o ti ja' sonsoic ti much'utic p'ijic ti yalojique. Vo'oxuc ti mu c'u
atuic la'ilatique, pero last'ujic ti Rioxe yo' xilic o ti ja' mu c'u
stuic ti much'utic cuchem yu'unic ti yalojique.
28 Vo'oxuc ti p'ajbiloxuc to'oxe, ti muc xa'ich'atic ta muq'ue,
pero last'ujic ti Rioxe yo' xvinaj o ti mu c'u stu c'usi tspasic ti
much'utic ich'bilic ta muc' li' ta sba balamile.
29 Yech'o un mu xu' xcaltic ti muc much'u xistaotique yu'un
ja' no'ox lixc'uxubinotic ti Rioxe.
30 Ja' isc'an stuc ti Rioxe ti avich'ic ta muc' ti Jesucristoe.
Ja' lisp'ijubtasotic ti Cristoe. Ja' ch'abal jmultic chiyilotic o ti
Rioxe. Ja' icom o cu'untic li c'usitic chopole. Ja' liloc'otic o ta
sc'ob ti pucuje.
31 Yech'o un lavie mu xu' xcaltic ti muc much'u xistaotique.
“Ja' lixc'uxubin ti Rioxe”, chiicotic yu'un ja' yech ts'ibabil li
sc'ope.

2

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox iyal a'yuc ti Pabloe ti vo'otic ta scoj jmultic ti icham ta cruz ti Cristoe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'alal ay
cal ava'iic li sc'op Rioxe, ma'uc icac' avilic ti p'ijone, ti lec jna'
xic'opoje.
2 Ijnop ti mu c'usi yan chacalbeique, ti ja' no'ox chacalbeic
ti vo'otic ta scoj jmultic ti icham ta cruz ti Jesucristoe.
3 Ti c'alal ijva'an jba ta atojolique, mu c'usi xul ta jol ica'i.
Xit'elt'on xa ta xi'el mi ma'uc yech smelol xbat cu'un sc'oplal
ti Cristoe.
4 Ti c'alal ical ava'iic li sc'op Rioxe, ma'uc ta jp'ijil jtuc ti
lajchanubtasique. Ja' lisp'ijubtas ti Ch'ul Espíritue ti x'elan
lacalbeique.
5 Yech'o un ma'uc ta sp'ijil crixchano ach'unic li sc'op Rioxe.
Ta syu'el Riox ach'unic.

Ja' li' yaloj ti ja' chiyalbotic ti Ch'ul Espíritue ti c'usi tsnop ti Rioxe

6 Li sc'op Riox chcalticotique oy bu mu xvinaj smelol. Ja'
no'ox cha'ibeic smelol ti much'utic xch'unojic xa leque. Yu'un

mu xcoʼolaj xchiʼuc cʼusi tsnop li crixchanoetic liʼ ta sba balamile. Mu xcoʼolaj xchiʼuc cʼusi tsnop li jyuʼeletique. Yuʼun snaʼ xchamic.
7 Li scʼop Rioxe chcalticotique, jaʼ ti cʼusi voʼne snopoj ti Rioxe ti cʼalal chʼabal toʼox li vinajel balamile. Mu toʼox muchʼu snaʼ. Lavie liyalbotic xa ti Rioxe ti chacʼ jcuxlejaltic ta sbatel osil mi chquichʼtic ta mucʼ ti Jesucristoe.
8 Ti jyuʼeletique mi jun muc snaʼic. Ti isnaʼicuc ti oy slequilal syuʼelal ti Jesucristoe, muc bu ismilic ti yechuque.
9 Tsʼibabil onox ta scʼop Rioxe:
Lec tajmec cʼusi jnopoj ta jchaʼleic ti muchʼutic chiscʼanique.
Muc muchʼu yiloj, muc muchʼu yaʼyoj.
Mi jun crixchano mu xnop yuʼun cʼu xʼelan,
xi ti Rioxe, xi tsʼibabil.
10 Ti cʼusi voʼne snopoj ti Rioxe, liyalbotic xa ti Chʼul Espíritue.
Yuʼun ti Chʼul Espíritue snaʼoj scotol. Yiloj cʼusi tsnop ti Rioxe.
11 Jaʼ yech chac cʼu chaʼal li voʼotique ti mu jnaʼbe jbatic cʼu xʼelan coʼontique, jtuctic noʼox jnaʼojtic cʼu xʼelan coʼontic. Jaʼ noʼox yech uc, muc muchʼu snaʼbe cʼu xʼelan yoʼon ti Rioxe. Jaʼ noʼox snaʼoj ti Chʼul Espíritue ti jun xchiʼuque.
12 Ti Chʼul Espíritu xchiʼinojotique jaʼ tey liquem tal yoʼ bu ti Rioxe, mu liʼuc ijtatic ta sba balamile. Yechʼo ti chiyalbotic ti cʼusi snopoj Rioxe chiyacʼbotique.
13 Yechʼo un ti cʼalal chichanubtasvanoticotique, jaʼ chispʼijubtasoticotic ta yalel ti cʼusi chcalticotic aʼyuque. Mu jtucticoticuc ta jnopticotic li cʼusi chcalticotic aʼyuque. Ti muchʼutic chiʼinbilic xa yuʼun ti Chʼul Espíritue lec xaʼibeic smelol li cʼusi chcalticotique.
14 Yan ti muchʼutic mu to ta xchiʼinatic yuʼun ti Chʼul Espíritue ti jun xchiʼuc ti Rioxe, mu xaʼibeic smelol. “Mu cʼusi bal o”, xiic, jaʼ ti mu xaʼibeic smelole. Jaʼto mi ichiʼinatic yuʼun ti Chʼul Espíritue chaʼibeic smelol.
15 Ti muchʼutic chiʼinbilic xa yuʼun ti Chʼul Espíritue mu cʼusuc noʼox xchʼunic. Ti muchʼutic mu to ta xchiʼinatic yuʼun ti Chʼul Espíritue, mu snaʼic cʼu yuʼun ti mu cʼusuc noʼox xchʼunic ti muchʼutic chiʼinbilic xa yuʼun ti Chʼul Espíritue.
16 Jaʼ chac cʼu chaʼal tsʼibabil ta scʼop Rioxe: “Muc muchʼu snaʼ ti cʼusi tsnop ti Rioxe. Muc muchʼu xuʼ chchanubtas”, xi tsʼibabil. Yan li voʼotique ti xchiʼinojotic xa ti Chʼul Espíritue, ti coʼol cʼusi ta jnoptic xchiʼuc ti Cristoe, jnaʼojtic cʼusi tsnop ti Rioxe.

3

Jaʼ liʼ yaloj ti tsobol ch-abtejic xchiʼuc Rioxe ti muchʼutic chalic aʼyuc li scʼop Rioxe

1 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, ti cʼalal ay
cal avaʼiic li scʼop Rioxe, maʼuc yech lacalbeic chac cʼu chaʼal
chcalbeic ti muchʼutic xchʼunojic xa leque. Yuʼun coʼoloxuc
xchiʼuc unen iquil ta stojol ti Cristoe yuʼun chapasic to li
cʼusitic chal avoʼonique, mu to chachʼunic cʼusi chayalbeic ti
Chʼul Espíritue.
2 Yechʼo ti jaʼ lacalbeic ti bu xavaʼibeic smelole. Yuʼun
coʼoloxuc xchiʼuc unen iquil ti naca to chuʼul chipane, ti mu
to snaʼ xveʼe. Pero ataoj avavic.
3 Yuʼun jaʼ to chapasic li cʼusitic chal avoʼonique.
Chavitʼixan abaic, chacʼacʼalʼoʼonta abaic. Ti xʼelan
chapasique, coʼoloxuc xchiʼuc ti muchʼutic mu to ta xchʼunic
li scʼop Rioxe ti jaʼ noʼox tspasic li cʼusitic chal yoʼonique.
4 Ti jaʼ yech chavalique: “Li voʼone jaʼ ta jchʼun cʼusi chal
ti Pabloe, li voʼone jaʼ ta jchʼun cʼusi chal ti Apolose”, ti
xachiique, jaʼ chvinaj o ti jaʼ to yech chapasic chac cʼu chaʼal
tspasic ti muchʼutic mu to ta xchʼunic li scʼop Rioxe.
5 Li voʼone xchiʼuc li Apolose mu tsotsuc cabtelticotic ti
chavichʼoticotic ta muqʼue. Chitunoticotic noʼox yuʼun ti
Rioxe. Jaʼ noʼox ti jeljeltos cʼuxi chitunoticotique, jaʼ ti cʼusi
chal ti Rioxe. Yechʼo ti achʼunic li scʼop Rioxe.
6 Voʼon baʼyi ay calboxuc, coʼol xchiʼuc voʼon ijtsʼun yaʼel.
Li Apolose jaʼ xa layalbeic cʼu xʼelan smelol, coʼol xchiʼuc
jaʼ ismalta yaʼel. Ti Rioxe jaʼ iyacʼ chʼiuc yaʼel yuʼun jaʼ
laslecubtasbe avoʼonic.
7 Yechʼo un li voʼone mu tsotsuc cabtel yuʼun naca noʼox
ijtsʼun yaʼel. Mi jaʼuc li Apolose, yuʼun naca noʼox ismalta
yaʼel. Jaʼ tsots yabtel ti Rioxe yuʼun jaʼ iyacʼ chʼiuc yaʼel.
8 Ti muchʼutic chal aʼyuc li scʼop Rioxe, xchiʼuc ti muchʼutic
chalbe cʼu xʼelan smelole, coʼol chil ti Rioxe. Ti cʼu xʼelan
chtunique, jaʼ yech smoton chcʼot yichʼic ta vinajel.
9 Tsobol chiʼabtejoticotic xchiʼuc ti Rioxe. Li voʼoxuque
coʼol xchiʼuc yosiloxuc xa yaʼel ti Rioxe yuʼun jaʼ islecubtas
lavoʼonique.
Coʼol xchiʼuc yolel tsvaʼan jpʼej na yaʼel ti Rioxe.
10 Li voʼone coʼol xchiʼuc alvanilon yaʼel ti tspacʼbe stanal
yoc li nae, yuʼun voʼon baʼyi lacalbeic li scʼop Rioxe. Yan xa o
muchʼu tsvaʼanbe yaʼel li spaqʼue. Jujun ta jnopticotic cʼuxi ta
xvaʼi cuʼunticotic li nae.
11 Li stanal yoc na yaʼele ti más tsots scʼoplale, jaʼ ti achʼunic
xa ti voʼotic ta scoj jmultic icham ti Jesucristoe. Yuʼun muc
muchʼu yan chacʼ jcuxlejaltic.
12 Li ta sba stanal yoc na yaʼele oy chcacʼticotic yaʼel chac
cʼu chaʼal li oroe, li platae, li ton ti coʼol xchiʼuc sat anilloe, li
teʼe, li jobele, li cʼajbene. Oy snaʼ xlaj, oy mu snaʼ xlaj li cʼusi
chcacʼticotic yaʼele.

13 Li c'usi chcac'ticotic ya'ele, ja' li c'usi chcalticotic jujune.
Ja'to chvinaj c'u x'elan c'alal sta yora ta xchic' ya'el ti Rioxe.
Ja'to chvinaj o mi xc'ac', mi mu xc'ac' ya'el li c'usi icaltico-
tique.
14 Ti much'u isnop lec ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal ti Rioxe,
mu xc'ac' ya'el ti c'usi iyale. Ja' chich' o smoton ti lec itune.
15 Yan ti much'u muc snop leque, chc'ac' ya'el ti c'usi iyale.
Ja' muc bu chich' smoton yu'un mu c'usi bal o ti c'usi iyale.
Pero ta onox xcuxi ta sbatel osil li stuque, co'ol xchi'uc ti
much'u xc'ac' snae ti colel xa chcole.
16 Na'ic me ti stemplooxuc xa ya'el ti Rioxe, ja' ti
xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe.
17 Mi oy much'u ma'uc yech chaxchanubtasic chac c'u
cha'al yaloj ti Rioxe, tey ch-ac'bat castico yu'un ti Rioxe. Yu'un
xch'amaloxuc xa, slecubtasoj xa avo'onic.
18 Mi oy chanopic ti p'ijoxuque, ti xana'ic snopele, atuquic
no'ox chalo'lo abaic. Más lec mu xatoy abaic yo' más
xap'ijubic oe.
19 Li c'usitic ta jnop jtuctique mu c'usi bal o chil ti Rioxe.
Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ti much'utic p'ijic
ti yalojique, ti c'alal tsnopic ti xu' yu'un stuquique, ja'o ta
xchamic, ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil", xi ts'ibabil.
20 Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox: "Ti Rioxe sna'oj ti mu c'usi
bal o sp'ijilic ti much'utic p'ijic ti yalojique", xi ts'ibabil.
21 Yech'o un mu xat'ujic ti much'u chach'unbeic li c'usi
chale yu'un co'ol chtun avu'unic li c'usi chalique.
22 Ac'u mi vo'on, ac'u mi Apolos, ac'u mi Pedro, co'ol
chitunoticotic avu'unic. Ja' no'ox yech li c'usitic yac'oj Riox
li' ta sba balamile ta xtun avu'unic. Ja' no'ox yech ti c'u sjalil
cuxuloxuc li' ta sba balamile, ta xtun avu'unic. Ja' no'ox
yech ti c'alal xachamique, ta xtun avu'unic yu'un chabatic ta
vinajel. Li c'usitic chtal ta atojolic lavie, ti c'usitic ts'acal to
chtale, ta xtun avu'unic scotol ja' yo' más xach'unic oe.
23 Li vo'oxuque chatunic yu'un ti Cristoe. Ti Cristoe ja'
chtun yu'un ti Rioxe, ja' tspas li c'usi tsc'ane.

4

*Ja' li' yaloj ti icuch yu'unic ilbajinel ti yaj'apoxtoltac ti Jesu-
cristoe*

1 Li vo'oxuque tsc'an chach'unic ti jcotolticotic chitunoti-
cotic yu'un ti Cristoe, ti ja' yac'oj cabtelticotic chcalticotic
a'yuc ti c'usitic vo'ne snopoj ti Rioxe ti muc xa'iic ti vo'nee.
2 Lavi chitunoticotic yu'un ti Rioxe, ja' tsc'an ti sjunul
co'onticotic chitunoticotique.
3 Yech'o un li vo'one muc ta alel cu'un mi lec, mi chopol
jc'oplal avu'unic, ja' no'ox ti chitun yu'un ti Cajvaltique. Ja'

no'ox yech muc ta alel cu'un mi lec, mi chopol jc'oplal yu'unic
scotol li crixchanoetique. Ja' no'ox yech mu xcal ti c'u x'elan
jc'oplale.
4 Mu xu' xcal ti mu c'usi chopol jpasoje, mu xu' xcal ti toj
lecone. Ja' no'ox xu' chal ti Cajvaltique.
5 Ja' no'ox yech li vo'oxuque, ma'uc avabtelic ta yalel ti
c'u x'elan chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique. Ja' no'ox ac'u
jmalatic ti c'usi ora chcha'sut tale. Ja' chtal yal a'yuc ti c'usitic
ijnoptic jujuntal ti muc much'u sna'e. Ja'to chal a'yuc ti c'u
x'elan liyilotic jujuntal ti Rioxe.

6 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti x'elan
lacalbeic jc'oplal xchi'uc li Apolose, vo'oxuc ac'uxubinelic
yo' xach'unic o li c'usi chal li sc'op Rioxe ti mu xat'ujic ti
much'u chach'unbeic ti c'usi chale. Mi chat'ujique, yu'un
onox chanopic ti mu xa much'u xastaique.
7 ¿C'u yu'un ti mu xa much'u xastaic chava'iic ti p'ijoxuque?
Riox lasp'ijubtasic, yech'o un mu xu' xavalic yech.

8 Xana'ic xa tajmec ti avalojique. Mu xa c'usi palta ti
avalojique. Chac'an xa chapasic mantal ti avalojique. Mu xa
xitunoticotic avu'unic ti avalojique. Lec ti xana'icuc spasel
mantale, co'ol jpastic mantal ti yechuque.
9 Chquil li vo'one ja' yech tsc'an ti Rioxe ti más p'ajbiloticotic
vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotique. Ja' tsc'an ti ja' yechoticotic
ya'el chac c'u cha'al li much'u tsots smule ti ta bail ta satil
chmilee, ti tey q'uelbil yu'un scotolic li' ta sba balamile:
crixchanoetic xchi'uc anjeletic.
10 Vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe sonso chaviloti-
cotic; yan li vo'oxuque p'ijoxuc ti avalojique ti avich'ojic xa
ta muc' ti Cristoe. Li vo'oticotique mu c'u jtu chaviloticotic;
yan li vo'oxuque cuchem avu'unic ti avalojique. Ich'biloxuc
ta muc' yu'un scotol crixchanoetic; yan li vo'oticotique
chap'ajoticotic.
11 Abol jbaticotic ta vi'nal, ta taquiti'il. Vocol ta jta
jc'u'ticotic. Abol jbaticotic ta majel. Mu xinaqui ta jnaticotic,
loq'uemoticotic ta xanvil.
12 Tsots chi'abtejoticotic yo' jta o jve'elticotique. Chopol
chic'oponatoticotic, pero ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u sle-
cubtasbel yo'onique. Chcuch cu'unticotic li ilbajinele.
13 Li much'utic chislo'iltaoticotique, lec ta jc'oponticotic.
Mu c'usi bal o chiyiloticotic scotolic. Co'ol xchi'uc
c'a'epoticotic. Yech o c'al tana.

14 Ti x'elan chajts'ibabeique, ma'uc yo' xaq'uexavic oe,
ja' yo' xap'ijubic oe, yu'un co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'i
yu'un jc'anojoxuc.

15 Ac'u mi ep tajmec ti much'utic chayalbeic sc'oplal ti
Cristoe, pero mu epuc latotique. Vo'on atoticon ya'el yu'un
vo'on ba'yi lacalbeic ti chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe, yech'o
ti ach'unique.
16 Yech'o ti ja' tsc'an chachanic ti c'u xi'elane.
17 Yech'o ti ijtac tal li Timoteoe, ti jc'anoje, ti sjunul yo'on
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. Yu'un ixch'un li sc'op Rioxe
ti c'alal icalbee, yech'o un co'ol xchi'uc jch'amal chca'i. Ja'
chtal syules ta ajolic ti c'u x'elan chitun yu'un ti Cristoe chac
c'u cha'al chcalbe li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti butic
chi'ech' ta jujun temploe.
18 Oy jayvo'oxuc ti chatoy abaique, yu'un mu xa bu chtal
jq'ueloxuc ti avalojique.
19 Mi sc'an Cajvaltique po'ot xa xtal jq'ueloxuc. Ja' chtal
jq'uel mi lec c'usi tspasic li much'utic tstoy sbaique, o mi yeic
no'ox.
20 Mi melel ti jch'unojtic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, mu
ta queticuc no'ox chvinaj.
21 Yech'o un ¿c'usi chac'anic ti c'alal xitale? ¿Mi tsitsel, o mi
c'uxubinel? Nopic ti c'usi chac'anique.

5

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan icom sc'oplal ti much'u isa' smule

1 Ica'i ti oy jun achi'ilic ti yic'oj xcha'me'e. Chopol tajmec
ti x'elan tspase. Ja' muc bu spasic yech ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe.
2 Yech no'ox ti toj lecoxuc ti avalojique, mu xavich' amelolic.
Tsc'an chavat o avo'onic li jun isa' smule. Más lec ti mu xa
xavaq'uic ochuc ta temploe.
3 Ac'u mi muc bu li'on li vo'one ti c'alal xatsob abaic ta
snopel c'usi ta cha'leel ti much'u yech spasoje, pero co'ol
xchi'uc li'on ya'ele, yech'o ti ijnop xa ti c'usi ta cha'leele.
4 Ti c'alal xatsob abaique, li'on ya'el uque, li' ti Cajvaltic
uque.
5 Yech'o un li much'u staoj smule, aq'uic ta sc'ob pucuj yo'
xil o svocole, yo' xicta o sba ta spasel li c'usi chal yo'one. Mi iy-
icta sbae, ta onox xcuxi ta sbatel osil ti c'alal sta yora chalbe bu
chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti Cajvaltic Jesuse.
6 Yech chanopic ti lecoxuque yu'un tey achi'uquic li much'u
sa'oj smule. Co'ol xchi'uc svuquesobil xch'ut pan, ac'u mi jset'
no'ox xcac'tic, pero chvuc o xch'ut scotol li pane. Ja' no'ox
yech mi lec chquiltic li much'u staoj smule, chlic xchan li
yantique.
7 Yech'o un ja' tsc'an ti mu xa xavaq'uic ochuc ta templo
li much'u staoj smule yo' xvinaj o ti lec c'usi chapasique.
Ja' yech chac c'u cha'al tspasic li jchi'iltac ta israelale ti

c'alal sta yora li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique. Ta xch'ubaic loq'uel li pan ti bu yich'oj xa svuquesobil xch'ute, xchi'uc vots'bil arina ti yich'oj xa svuquesobile. Ta ach' tspasic, mu xa bu chich' svuquesobil. Ti c'alal tsve'ique, ti c'alal tsti'ic chije, ja' señ̃a ti loq'uemic xa ta mozoile. Ja' yech tsc'an chach'ubaic loq'uel li c'usitic chopole, yo' xvinaj o ti sloq'uesojoxuc xa ta mulil ti Cristoe lavi ach'unojic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultique.

8 Yech'o un ac'u jyules ta joltic ti lisloq'uesotic xa ta mulil ti Cajvaltique. Ja' ac'u jnoptic ti c'usi leque, mu xa ya'uc jnoptic li c'usi chopole.

9 Lacalbeic xa onox ta yan jvun ti mu xachi'inic li much'utic tsa' yantse, li much'utic tsa' yajmule.

10 Ti x'elan lacalbeique, mu'nuc mu xu' xachi'inic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe ti tsa' yantsique, ti tsa' yajmulique, ti scotol c'usi chpich' yo'onique, ti ch-elc'ajique, ti chich'ic ta muc' santoetique. Ti yechuc smelol ti c'usi lacalbeique, ja' tsc'an chavictaic li balamile. Li'toe capalotic xchi'uc jmulaviletic.

11 Ti smelol ti c'usi lacalbeic tal ta jvune, ja' mu xachi'inic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele ti tsa' to yantsique, ti tsa' to yajmulique, ti chpich' to yo'onic li c'usitic oye, ti chich'ic to ta muc' li santoetique, ti chlo'iltavanic toe, ti chyacubic toe, ti ch-elc'ajic toe. Ti much'utic yech tspasique mu me xavaq'uic ochuc ta templo, mi ja'uc xachi'inic ta ve'el ta uch'vo'.

12-13 Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe mu jtic' jba ta yac'bel castico. Tey ch-ac'bat castico yu'un ti Rioxe. Li vo'oxuque ja' no'ox xavac'beic castico mi oy bu ista smul li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yech'o un mu xa xavaq'uic ochuc ta templo li much'u staoj smule.

6

Ja' li' yaloj ti chopol mi chba jc'anbetic parte ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe

1 Ti c'alal chac'anic meltsanbel ac'opique, ¿mi mu xaq'uexavic ya'el ti ja' chba avalbeic smeltsan ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe? ¿Mi ja' mu xmeltsaj yu'unic ya'el lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ja'uc avalbeic smeltsanele?

2 Vo'otic ti jch'unojtic li sc'op Rioxe, ana'ojic ti ta jpastic mantal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Yech'o un xmeltsaj avu'unic li c'usi mu vocluc ta meltsanele.

3 Ana'ojic noxtoc ti vo'otic ta jnoptic c'u x'elan chcom sc'oplalic ti anjeletic ti ista smulic ti vo'nee. Yech'o un xmelt-saj cu'untic li jset' jts'uj c'op li' ta sba balamile.

4 Mi chac'anic meltsanele, albo junuc achi'ilic ac'u mi muc
bu tsots yabtel avu'unic.
5 Ti x'elan chacalbeique, ja' yo' xaq'uexavic oe. ¿Mi'n
ch'abal junuc achi'ilic ti sna' smeltsanele?
6 ¿Mi'n ja' lec ana'ojic ti ja' tey chba ajambe aba amulic ta
stojol ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe?
7 Ti x'elan chatic'be aba amulique, ja' chvinaj o ti mu to
chavictaic ti c'u to'ox xa'elanique. ¿C'u yu'un ti mu xcuch
avu'unic li c'usitic chacha'leatique?
8 Ja' no'ox yech chopol c'usi chacha'levanic uc. Mu yanuc
o ti much'u chopol c'usi chacha'leique, achi'il no'ox abaic ta
xch'unel li sc'op Rioxe.
9-10 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti mu xba xchi'inic Rioxe ti much'utic
chopol c'usitic tspasique? Mu xalo'lo aba atuquic. Ti
much'utic tsa' yantse, xchi'uc ti much'utic tsa' yajmule,
xchi'uc ti much'utic chich'ic ta muc' santoetique, xchi'uc ti
much'utic ta xchi'in sbaic ta vinicale, xchi'uc ti much'utic
ta xchi'in sbaic ta antsile, xchi'uc li j'eleq'uetique, xchi'uc ti
much'utic scotol c'usi chpich' yo'onique, xchi'uc li jyacubele-
tique, xchi'uc li jlo'iltavanejetique, xchi'uc ti much'utic
tslo'loic taq'uine, scotol ti much'utic yeche mu xba xchi'inic
ti Rioxe.
11 Ja' to'ox yechoxuc jlom. Lavie layaq'uic xa ta pertonal
ti Rioxe. Lec xa avo'onic. Ch'abal xa amulic chayilic, ja'
ti ach'unojic ti ja' istoj amulic ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti
laxchi'inic xa ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti ac'u tunicotic junlejtic yu'un ti Rioxe

12 Ti bu yaloj Riox mu xu' jpastique, mu xu' jpastic. Melel
xu' jpastic ti c'usitic muc bu yaloje, pero mu scotoluc chcolta-
van ta xch'unel c'usi tsc'an ti Rioxe. Oy bu yic'al ja' xbat ta
co'ontic.
13 Melel li jve'eltique ja' scuenta jch'utic. Li jch'utique
ja' scuenta ve'elil. Pero ti Rioxe ta sta yora ti ta xch'ay
xcha'tosole. Pero ti lispasotic ti Rioxe, ma'uc lispasotic o ti ta
jsa' cantstique, ti ta jsa' cajmultique. Ti lispasotique, yu'un
chitunotic yu'un.
14 Ti mi lichamotique, chixcha'cuxesotic ti Rioxe chac c'u
cha'al ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesuse
yu'un stuc no'ox oy syu'el.
15 Li vo'otique ana'ojic ti spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe.
¿Mi'n lec ana'ojic mi chba jchi'intic ants tol sa' yajmul lavi spat
xoconotic xa ya'el ti Cristoe?
16 ¿Mi mu xana'ic ya'el li much'u ta xchi'in li ants tol sa'
yajmule jun chc'ot xchi'uc? Ja' chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op
Rioxe: “Xcha'va'alic jun chc'otic”, xi ti Rioxe.

17 Yan ti much'u chich' ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, co'ol c'usi
tsnop xchi'uc ti Cajvaltique.
18 Yech'o un ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic li sa'antse li
sa'vinique yu'un chnop xava'iic. Li c'usitic yan mulile mu
xnop xava'iic, ja' no'ox más chopol li sa'antse li sa'vinique
yu'un chnop xava'iic.
19 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti ja' xa stemplooxuc ti Ch'ul Espíritue
ti yac'oj achi'inic ti Rioxe? Mu avu'unuc aba atuquic.
20 Yu'un toyol lastojic ti Rioxe, yech'o un tunanic yu'un
ajunlejic.

7

Ja' li' yaloj c'u x'elan sc'oplal li nupunele

1 Li c'usi ajac'becon ta vune, li' chacalbeic c'u x'elan
smelole. Li cremotique lec ti mi mu sa' yajnilique.
2 Pero lavi mu xu' cha'iique, ac'u sa' yajnilic. Ja' no'ox yech
li tsebetique, más lec mi i'ayan smalalic uque.
3 Li vinique ac'u xchi'in li yajnile. Li antse ac'u xchi'in li
smalale.
4 Li antse mu xa yu'unuc sba stuc, ja' xa yu'un li smalale. Ja'
no'ox yech li vinique, mu xa yu'unuc sba stuc, ja' xa yu'un li
yajnile.
5 Yech'o un mu me xajalanbe abaic jujuntal. Ja' no'ox mi
co'ol chanopic ti muc bu chachi'in abaic jayibuc c'ac'ale mi
oy c'usi chac'anbeic ti Rioxe, xu' mu xachi'in abaic. Ts'acal to
chlic achi'in abaic naca me soc ajolic ti pucuje.
6 Ti x'elan icale, ja' no'ox ta jyules ta ajolic li c'usi leque, mu
vo'onicon chcal mantal.
7 Li vo'one más lec chca'i ti ja'uc yech scotol cremotic chac
c'u cha'al li vo'one ti ch'abal cajnile. Pero mu jtosicotic, yu'un
jeljeltos yac'ojotic ti Rioxe.
8 Li tojol cremotique, li tojol tsebetique, li me'anal antse-
tique, más lec ti ja'uc yechic chac c'u cha'al li vo'one ti ch'abal
cajnile.
9 Pero mi mu xu' cha'iic ti ch'abal yajnilique, ti ch'abal
smalalique, ja' más lec mi nupul ts'acalique; ja' chopol ti mi
tey no'ox xmacmon yo'onique.
10 Vo'oxuc ti nupul ts'acaloxuque ti co'ol jch'unojtic li sc'op
Rioxe, chacalbeic jp'eluc mantal pero mu vo'onicon jmantal,
ja' smantal ti Cajvaltique. Li vo'oxuque, antsetic, mu me
xach'ac amalalic.
11 Mi mu xach'unic li c'usi chacalbeique, mi ach'ac abaique,
mu xu' xaviq'uic yan vinic. Tey va'etanic o. Mi mu xu'
chava'iic ti tey xava'etique, cha'ic'o abaic xchi'uc lamalalic
onoxe. Ja' no'ox yechoxuc uc, viniquetic, mu me xach'ac
lavajnilique.

12 Li c'usi li' chacalbeique muc bu yaloj ti Cajvaltique, jtuc
no'ox chcal. Mi oy junoxuc ti muc bu xch'unoj sc'op Rioxlava-
jnilique, mi jun avo'onique, mu me xach'ac o lavajnilique.
13 Mi oy junoxuc ti muc bu xch'unoj sc'op Rioxlamalalique,
mi jun avo'onique, mu me xach'ac o lamalalique.
14 Mi muc bu xch'unoj sc'op Rioxli vinique, mu chopluc
ch-ile yu'un ti Rioxe ti yic'oj o sbaic xchi'uc li yajnile ti ja'
xch'unoj li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech mi ja' muc bu xch'unoj
sc'op Rioxli antse, mu chopluc ch-ile yu'un ti Rioxe ti yic'oj
o sbaic xchi'uc li smalale ti ja' xch'unoj li sc'op Rioxe. Ti
chopluc chil Rioxti yic'oj sbaique, mu x'ac'batic bentisyon yol
xch'amalic ti yechuque.
15 Mi ja' ta xch'acvan ti much'u muc bu xch'unoj li sc'op
Rioxe, mi ants, o mi vinic, ac'u xch'ac sbaic. Ti much'u ta
xch'aquee, mi ants, o mi vinic, xocol chcom. Mu me sa' c'op ti
much'u ta xch'aquee. Vo'otic ti yic'ojotic xa ti Rioxe, ja' tsc'an
ti mu jsa'tic c'ope.
16 Antsetic, mu xana'ic mi ta xch'un avu'unic sc'op Rioxlamalalique. Ja' no'ox yechoxuc uc, viniquetic, mu xana'ic mi
ta xch'un avu'unic sc'op Rioxlavajnilique.
17 Ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unic li sc'op Rioxe, ich'ic
ta muc' ti Rioxe, mu c'usi yan xanopic. Ja' yech chcal ta scotol
temploetic.
18 Mi avich'ojic circuncisión ti c'alal ach'unique, yechanic
o. Mi muc bu avich'ojique, yechanic o noxtoc.
19 Ma'uc tsots sc'oplal mi quich'ojtic circuncisión, o mi
ch'abal. Ja' no'ox ac'u jch'untic ti c'usitic chiyalbotic ti Rioxe.
20 Ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unique, yechicoxuc o
me.
21 Mi chonbiloxuc ta mozoil ti c'alal ach'unique, mu me
xavat o avo'onic, teyanic o. Yan ti mi onox c'uxi xu'
chaloq'uique, loc'anic.
22 Ti much'utic tiq'uilic ta mozoil ti c'alal ixch'unique, ac'u
syules ta sjolic ti iloq'uesatic xa ta mulil yu'un ti Cajvaltique.
Yan ti much'utic colemic ti c'alal ixch'unique, ac'u syules ta
sjolic ti ja' xa chtunic yu'un ti Cristoe.
23 Ja' lasmanic ti Rioxe. Toyol lastojic, yech'o un ja' tsc'an
ti ja' chatunic yu'une. Ma'uc smelol ti ja' chavac' avocolic ta
spasel c'usitic lec chil li crixchanoetique yo' lec xayilic o ti
avalojique.
24 Yech'o un vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unique, yechicoxuc o me
yu'un tey xchi'inojoxuc ti Rioxe.
25 Li vo'oxuque, tojol cremotic, tojol tsebetic, chacalbeic ti
c'usi iyul ta jol jtuque, ma'uc smantal ti Cajvaltique. Yu'un

xc'uxubinojon ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti sjunul co'on chitun yu'une, jna'oj ti c'usi tsc'ane.

26 Li vo'one más lec chca'i ti c'u xa'elanic onox jujune, yo' mu masuc xavil o avocolic ta ts'acale.

27 Vo'oxuc ti oy avajnilique, mu me xach'ac abaic. Vo'oxuc ti ch'abal to avajnilique, mu me xasa'ic.

28 Pero mi mu xu' chava'iic ti ch'abal avajnilique, ma'uc mulil mi chasa'ique. Ja' no'ox yech uc, tsebetic, ma'uc mulil mi i'ayan amalalique. Ja' no'ox ti más chavil avocolic mi i'ayan amalalique. Li vo'one mu jc'an ti chavil avocolique.

29 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti x'elan chacalbeique, ja' ti mu xa bu jal li'otic ta sba balamile. Ti jayvo' oy avajnilique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic snopilanel ti c'uxi chavich' ame'analique.

30 Ti jayvo' chavat avo'onique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic. Ti jayvo' jun avo'onique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic. Ti jayvo' j'equeloxuque co'oluc me xchi'uc ch'abal c'usuc avu'unic chava'iic.

31 Ti jayvo' oy c'usuc avu'unique, co'oluc me xchi'uc ch'abal c'usuc avu'unic chava'iic. Yu'un li c'usitic oy li' ta sba balamile ta onox sta yora ti chlaje.

32 Li vo'one ja' ta jc'an ti jun avo'onique. Ti much'utic ch'abal yajnile más xocolic ta snopel ti c'usi jun o yo'on ti Cajvaltique.

33 Yan ti much'utic oy yajnilique persa tsnopic ti c'usitic jun o yo'on li yajnilique.

34 Mu jtosuc no'ox ti c'usi tsnopique. Ja' no'ox yech ti much'utic ch'abal smalalique, más xocolic ta snopel ti c'usi jun o yo'on ti Cajvaltique yo' xtunic o ta stojol ti Cajvaltique. Yan ti much'utic oy smalalique persa tsnopic ti c'usitic jun o yo'on li smalalique.

35 Ti x'elan chacalbeique, ja' ac'uxubinelic, mu'nuc chajpajesic. Ja' no'ox chajp'ijubtasic ta spasel li c'usi leque yo' mu c'usi xaspajesic ta spasel c'usi lec chil ti Cajvaltique.

36 Mi oy much'u chil ti ista xa sva'lej li stsebe, ti tsc'an xa smalal chile, tey ac'u snop ti c'usi más leque. Xu' chac', ma'uc mulil.

37 Yan ti much'u más lec cha'i ti mu xaq'ue, ti mu sc'an smalal chil li stsebe, lec noxtoc mi mu xaq'ue.

38 Ti much'u chac' stsebe lec. Ti much'u mu xaq'ue más to lec.

39 Ti ants oy xa smalale mu xu' xch'ac sbaic ti c'u sjalil cuxul li smalale. Pero mi icham li vinique, xocol chcom li antse, xu' xtac'av mi ital sjaq'uel ta yan o vinique, ja' no'ox mi xch'unoj sc'op Riox ti much'u chtale.

40 Li voʼone chcal ti jaʼ más jun yoʼon cʼalal stuque. Chcal ti
jaʼ yech tscʼan ti Chʼul Espíritue ti jun xchiʼuc ti Rioxe.

8

Jaʼ liʼ yaloj ti cʼu xʼelan scʼoplal li smoton santoetique

1 Ti ajacʼbeic smelol li tiʼbol ti smotoninoj santoetique, liʼ
chacalbeic cʼu xʼelan smelole. Melel jnaʼojtic ti mu cuxluc li
santoetique. Pero mi oy chanopic ti mu cʼu tspas mi chatiʼic li
tiʼbol ti smotoninoj santoetique, yuʼun onox chavalic ti atuc
noʼox xanaʼic yaʼele. Mi jcʼanojtic ti Rioxe, jaʼ noʼox yech
jcʼanojtic li jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe. Chul ta joltic
noxtoc ti yicʼal xicta o sbaic cuʼuntic ti muchʼutic mu to ta
xchʼunic lec li scʼop Rioxe.

2 Mi ta jtiʼtic li tiʼbole, yech ta jnoptic ti jnaʼtic xae.

3 Mi jcʼanojtic ti Rioxe, jnaʼojtic ti cʼusi lec chile chac cʼu
chaʼal yiloj cʼu xʼelan li coʼontique.

4 Melel jnaʼojtic ti jun noʼox ti Rioxe, ti mu cuxluc li san-
toetique. Yechʼo un mu cʼu tspas yaʼel mi ta jtiʼtic li tiʼbol ti
smotoninojique.

5 Acʼu mi oy muchʼu tspʼisic ta Riox li cʼusitic oy ta vinajele
ta balamile, ti xʼelan chalique, yuʼun ep riox yaʼel, ep cajvaltic
yaʼel.

6 Li voʼotique jchʼunojtic ti jun noʼox ti Rioxe, jaʼ ti Jtotic
Riox ta vinajele, jaʼ ti muchʼu ispas scotol li cʼusitic oye. Jaʼ ti
liyacʼotic tale ti chquichʼtic ta muqʼue. Jchʼunojtic ti jun noʼox
ti cajvaltique, jaʼ ti Jesucristoe. Jaʼ onox ispas li cʼusitic oye. Jaʼ
lixchʼamalinotic o ti Rioxe ti iquichʼtic ta mucʼ ti Jesucristoe.

7 Ti muchʼutic nopem toʼox xaʼiic ti chichʼic ta mucʼ li santoe-
tique, ti mu to ta xchʼunic lec li scʼop Rioxe, tsnopic to ti cuxul
li santoetique. Chiʼic to ta stiʼel li tiʼbol ti smotoninojique,
yechʼo ti tsta o smul chaʼiic mi tstiʼique.

8 Li voʼoxuque anaʼojic xa ti mu ta veʼliluc lec chiyilotic o ti
Rioxe. Maʼuc to lec chiyilotic o mi ta jlajestique. Mu chopluc
chiyilotic o mi mu jlajestique.

9 Nopic me lec, mu me cʼusuc noʼox xalajesic. Mu me
voʼoticoxuc ta amulic ti tsta smul chaʼiic ta stojol Riox li
muchʼutic mu to ta xchʼunic lec li scʼop Rioxe.

10 Li voʼoxuque anaʼojic xa ti mu cuxluc li santoetique. Pero
mi layil junuc ti muchʼutic mu to ta xchʼunic lec li scʼop Rioxe,
ti tey chotol chaveʼ ta mexa yoʼ bu li santoetique, “Xuʼ nan jtiʼ
uc cheʼe”, xi liquel.

11 Voʼot ti anaʼoj xa ti mu cuxluc li santoetique, voʼot ta amul
mi iyicta sbaic junuc ti muchʼutic mu to ta xchʼunic lec li scʼop
Rioxe ti jaʼ ta scoj smulic uc ti icham ti Cristoe yoʼ xcuxiic o ta
sbatel osile.

12 Mi iyicta sbaic avu'un li much'utic mu to ta xch'unic lec
li sc'op Rioxe, chata amul ta stojolic, chata amul ta stojol ti
Cristo noxtoque.
13 Yech'o un mi chquiltic ti chicta o sbaic li jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti ta jti'tic ti'bole, más lec mu ya'uc jti'tic
ta jmoj yo' mu xicta o sbaic cu'untique.

9

Ja' li' yaloj ti yech onox snopoj ti Pabloe ti mu c'usi tsc'anbe li much'utic chalbe li sc'op Rioxe

1 Li vo'one ta melel ti apoxtolone yu'un iquil ti Cajvaltic
Jesucristo uque. Muc much'u xu' c'usi chiyalbe. Vo'on ical
ava'iic li sc'op Rioxe yech'o ti ach'unique.
2 Ti much'utic chalic ti ma'uc apoxtolone, teyuc, ac'u yalic.
Yan li vo'oxuque mu xu' chavalic ti ma'uc apoxtolone, yu'un
vo'on lacalbeic li sc'op Rioxe yech'o ti ach'unique. Ja' ivinaj o
ti ja' chitun yu'un ti Cajvaltique.
3 Ti much'utic chistic'beic jmule ja' yech chcalbeic chac li'i.
4 Xu' xamac'linicon chac c'u cha'al chamac'linic li yan
apoxtoletique.
5 Xu' jsa' cajnil uc ti ta jchi'in ta yalel ta muyel chac c'u cha'al
li yan apoxtoletique, chac c'u cha'al li yits'intac Cajvaltic
Jesuse, chac c'u cha'al li Pedroe.
6 Xu' xquicta cabtelticotic uc xchi'uc li Bernabee chac c'u
cha'al li yan apoxtoletique ti vo'oxuc chamac'linique. Ja'
no'ox yech xu' chamac'linoticotic uc.
7 Li much'u ochem ta solteroale, tey tsta sve'el, tey tsta li
c'usuc yu'une. Li much'u ta sts'un uvae, tslo'be sat. Li much'u
oy xchivoe, chuch'be xchu'. Ja' no'ox yech xu' chavaq'uic
jve'elticotic uc yu'un chitunoticotic avu'unic.
8 Mu me xanopic ti jtuc ijyules ta jol ti x'elan icale, yu'un ja'
yech li smantal Rioxe.
9 Ti Moisese ists'iba comel chac li'i: “Ti c'alal ta stec'ulan
trigo li vacaxe, mu me xavac'be svosal, tey ac'u sc'ux”, xi
ts'ibabil. Ti Rioxe mu c'ajomuc no'ox chc'uxubin li vacaxe.
10 Ti x'elan ts'ibabile, ja' jc'oplalticotic uc. Co'ol xchi'uc li
much'u tsvoc' yosile xchi'uc li much'u tsmaj strigoe, jun yo'on
ch-abtej yu'un sna'oj ti tey tsta sve'ele.
11 Lavi vo'on ba'yi lacalbeic li sc'op Rioxe, yech'o un xu'
xavac'becon ya'el li c'usitic chtun cu'une.
12 Li yan apoxtoletique ja' tsc'anic ti chamac'linique. Li
vo'one más to xu' xamac'linicon ya'el ti yechuque.

Pero mu jc'an ti chamac'linicone. Ti mu jc'ane, oy bu vocol
ta jta jve'el pero ta jts'ic, naca me vo'onicon ta jmul ti mu
xavich'ic ta muc' ti Cristoe.

13 Li paleetique ana'ojic ti tey tsta sve'elic ta temploe yu'un
ja' yech smantal ti Rioxe ti xu' tslajesic jts'ujuc li smoton Riox
ti tey tsmilique.
14 Ja' no'ox yech li much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, yaloj
Cajvaltic ti tey tsta ech'el sve'elique.
15 Yan li vo'one mu jc'an yech. Ti x'elan chajts'ibabeic tale,
mu'nuc ta jc'an mac'linel. Yu'un yech onox jnopoj ti mu c'usi
ta jc'ane. Mi oy much'u chisuje, más lec chamicon.
16 Mu xu' jtoy o jba ti vo'on chcal li sc'op Rioxe. Persa chcal
yu'un ja' chitun yu'un ti Cajvaltique. Mi mu jc'an xcale, abol
jba.
17 Mi ta slequil co'on chcale, oy xa jtojol chca'i. Mi mu ta
slequiluc co'one, ma'uc yech smelol yu'un ja' chitun yu'un ti
Cajvaltique.
18 Li jtojol ya'ele ja' ti mu c'usi ta jc'anbeic li much'utic
chcalbeic li sc'op Rioxe. Ac'u mi ca'yoj ti xu' jc'an lavi
yaj'apoxtolon ti Cajvaltique, pero mu jc'an.
19 Li vo'one muc much'u xu' chispas ta mantal. Slequil
no'ox co'on jtuc ti chitun yu'unique yo' ep xich'ic o ta muc'
cu'un ti Cristoe.
20 Ti c'alal ta jchi'in li jchi'iltac ta jurioale ti xch'unojic ti ja'
chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe ti ists'iba comel ti
Moisese, ja' no'ox yech ta jch'un ti bu stac' ch'unele. Ti x'elan
ta jpase, ja' yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique, yo' xch'unic o
cu'un ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse.
21 Ti c'alal ta jchi'in lachi'ilique, vo'oxuc ti ma'uc jurioox-
uque, ti muc bu ya'yojic li smantaltac Rioxe, ja' no'ox yech
ta jpas chac c'u cha'al tspasique. Co'ol xchi'uc muc bu ca'yoj
yilel li smantaltac Riox uque pero mu'nuc mu xa xquich'
ta muc' ti Cristoe. Ja' yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique,
yo' xch'unic o cu'un ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic
Jesuse.
22-23 Ti c'alal ta jchi'in ti much'utic mu to ta xch'unic lec li
sc'op Rioxe, ti xch'unojic to ti oy c'usi mu stac' pasele, ja' no'ox
yech mu jpas uc yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique, yo' xch'unic
o lec li sc'op Rioxe. Ti x'elan ta jco'oltas jbae, ja' yo' xcuxiic o
ta sbatel osil uque.
24 Li vo'oxuque ana'ojic ac'u mi ep li much'utic ch-
anilajique pero jun no'ox ti much'u ta sta li trofeoe. Ja' no'ox
yech ja'uc no'ox me ta avo'onic uc ti cuxlejal chayac'beic ti
Cajvaltique. Mu me c'usi yan xch'ay o avo'onic.
25 Li j'aniletique xchabioj sbaic yo' staic o li strofeoique. Ti
c'usi chac' o svocolique, sna' xlaj. Yan ti c'usi chcac' o jvocoltic
li vo'otique, mu sna' xlaj.
26 Li vo'one ja' yechon chac c'u cha'al li much'u ja' ta yo'on
li strofeoe, yu'un ja' no'ox ta co'on ti jcuxlejal chi'ac'bate. Ja'

yechon chac c'u cha'al li bocseadoretique ti tsnopic lec ti c'uxi chcuch o yu'unique.

27 Li vo'one mu jpas li c'usi chal co'one. Ti ja'uc ta jpase, ac'u mi ical a'yuc ti ja' chcom o c'usitic chopol mi iquich'tic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, mu onox jta ti jcuxlejal ta sbatel osile.

10

Ja' li' yaloj ti mu xa me xbatic yo' bu li santoetique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti mu xch'ay xava'iic c'u x'elan i'ilatic yu'un Riox ti ba'yi jtot jme'ticotique ti iloq'uesatic tal ta mozoile. Ja' ibeiltasatic tal scotolic yu'un ti toque ti bu isc'an Riox italique. I'ech'ic tal scotolic ta Tsajal Nab.

2 Ti c'u yepal iloq'uic tal ta mozoile ja' totil yu'unic ti Moisese. Ti Moisese ja' babe ital ta yolon ti toque, ja' babe ital noxtoc ti c'alal i'ech'ic tal ta nabe.

3 Ti c'alal teyic ta xocol balamile, imac'linatic scotolic yu'un ti Rioxe.

4 Scotolic iyuch'ic ti vo' iloc' ta ch'ene ti i'ac'batic yu'un ti Rioxe ti c'alal ismaj ch'en ti Moisese. Ti x'elan iloc' ti vo'e, yu'un tey onox xchi'uquic ti Cristoe.

5 Ac'u mi scotolic ic'uxubinatic tal pero muc bu ep iyich'ic ta muc' ti Rioxe. Chopol i'ilatic, yech'o ti tey ichamic ta xocol balamile.

6 Ti x'elan icha'leatique, ja' chvinaj o ti mu xu' jnoptic c'usitic chopol chac c'u cha'al isnopique.

7 Yech'o un mu xa me xavich'ic ta muc' li santoetique chac c'u cha'al iyich'ic ta muc' ti jlom jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee. Yu'un ja' yech ts'ibabil sc'oplalic ta sc'op Riox chac li'i: “Li jchi'iltactique ispas yajsantoic. Ispasbeic sq'uinal. Ixchic'beic smoton. Ive'ic, iyuch'ic ti c'usi tsc'an yo'onique, i'ac'otajic”, xi.

8 Ja' no'ox yech noxtoc mu me xasa' avantsic chac c'u cha'al isa' yantsic ti jlom jtot jme'ticotic ti ta vo'nee. Ti x'elan ispasique, ta jun no'ox c'ac'al imilatic veintitres mil.

9 Mu me xaq'uelbeic yo'on ti Rioxe chac c'u cha'al ispasic ti jlome. Ti x'elan ispasique, iti'atic ta quiletel chon, ichamic o.

10 Mu me c'usi chopol xavalbeic ti Rioxe chac c'u cha'al iyalic ti jlome. Ti x'elan iyalique, ora i'ac'batic castico yu'un ti anjele. I'ipajic, ora ichamic.

11 Ti x'elan icha'leatique, ja' yo' xi'ic o ti jlome. Ti ts'ibabil icom ti c'u x'elan icha'leatique, ja' yo' xixi'otic o uque lavi po'ot xa xlaj li balamile.

12 Ja' no'ox yech ti much'u tsnop ti mu xa c'usi chopol chtal ta yo'one, ac'u me sq'uel sba naca me spas li c'usi chopole.

13 Mi oy c'usi chopol chtal ta avo'onique, na'ic me ti ja'
yech chtal ta co'ontic jcotoltique. Pero ti Rioxe yaloj onox ti
chixchabiotique, yech'o ti mu xac' ti toj más chtale, ja' no'ox
ti c'usi xcuch cu'untique. Chiscoltaotic yo' mu jch'untic oe.
14 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu xa me xabatic yo' bu li
santoetique.
15 Ti x'elan chacalbeique, yu'un quiloj ti xana'ic snopele.
Yech'o un nopic mi ma'uc yech smelol li c'usi chacalbeic tale.
16 Ti c'alal chcuch'tic li ya'lel uvae ti "colaval" chcutic ti
Rioxe, ti c'alal ta jve'tic li pane, ja' seña ti co'ol xa joltic xchi'uc
ti Cristoe, ja' ti iyac' sba ta milele, ti iloc' xch'ich'el ta scoj li
jmultique.
17 Ti jayvo' ta jtsob jbatique jun no'ox pan ta jve'tic. Ja' seña
ti co'ol xa joltic xchi'uc ti Cristoe.
18 Ana'ojic ti c'u x'elan ispasic ti jchi'ilticotic ta israelal
ti ta vo'nee. Ti smoton Riox iyaq'uique oy jtos ti isti'ic ti
jchi'iltaque. Ja' ivinaj o ti co'ol xa sjolic xchi'uc ti Rioxe.
19 Ti x'elan chcale, mu'nuc chcal ti co'ol xa sjolic xchi'uc
santoetic ti much'utic chac'beic smotone yu'un jna'ojtic ti mu
cuxlicuque. Yech no'ox ti chac'beic smotone.
20 Ti much'utic chac'beic smoton li santoetique, pucujetic
chac'beic. Ma'uc chac'beic ti Rioxe yu'un mu xich'ic ta muc'.
Yech'o ti mu jc'an ti co'ol ajolic xchi'uc ti pucujetique.
21 Mi chavuch'ic li ya'lel uvae, mi chave'ic li pane chac c'u
cha'al iyal comel ti Cajvaltic Jesuse, mu xu' chba ve'anic yo'
bu chve'ic ti much'utic ja' yich'ojic ta muc' ti pucujetique.
22 ¿O mi lec xana'ic mi chcac'betic sc'ac'al yo'on ti Cajval-
tique ti oy syu'ele? ¿Mi'n la vo'otic más oy jyu'eltic?

Ja' li' yaloj ti ja' ac'u jpastic ti c'usi x'ich'e o ta muc' cu'untic ti Rioxe

23 Ti bu yaloj Riox mu xu' jpastique, mu xu' jpastic. Melel
ti xu' jpastic ti c'usitic muc bu yaloje, pero mu scotoluc
chcoltavan ta xch'unel c'usi lec chil ti Rioxe.
24 Yech'o un mu me xapasic ti c'usitic jun o avo'on
atuquique. Ja' me xapasic ti c'usitic jun o yo'on li yan uque.
25 Scotol li ti'bol ta xchonique xu' xaman ati'ic, pero mu
me xajaq'uic mi ac'bil ta smoton santoetic yo' mu c'usi xal o
avo'onique.
26 Li balamile xchi'uc li c'usitic oye ja' yu'un ti Rioxe.
27 Mi oy much'u chayiq'uic ech'el ta ve'el ti muc bu
xch'unoj li sc'op Rioxe, mi anop chabatique, lajesic me ti c'usi
cha'ac'batique, mu me c'usi xal avo'onic. Mu me xajaq'uic ti
bu ay sman tale.
28 Yan ti mi oy much'u co'ol la'ic'atic ta ve'el xchi'uque: "Li
ti'bol li'i smotoninoj santoetic", mi xayute, mu me xati' yo' mu

xicta o sba li much'u layalbe ti ja' smoton li santoetique, ti xch'unoj to ti mu xu' sti'e. Li balamile xchi'uc li c'usitic oye, ja' yu'un ti Rioxe.

29 Muc bu chcal ti mu xu' xati'ique. Xu', yu'un ana'ojic ti mu chopluque. Ti x'elan lacalbeique, ja' no'ox yo' mu xicta o sba avu'unic li yantique.

Mi oy yech chavalic: "¿C'u yu'un ti mu xu' jti' ti'bole? Mu c'u jcuenta o c'usi xch'unoj li june.

30 C'alal chive'e, colaval chcut ti Rioxe, yech'o un muc much'u xu' chal ti ta jta o jmul ti ta jti' ti'bole", mi xachie, yech ava'uc.

31 Pero li c'usitic chapasique, mi chave'ic, mi oy c'usi chavuch'ic, scotol li c'usitic chapasique, ja'uc me yo' x'ich'e o ta muc' avu'unic ti Rioxe.

32 Mu me xapasic ti c'usi mu xch'unic o sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale xchi'uc lachi'ilic, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Mu me xapasic ti c'usi chicta o sbaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

33 Li vo'one ja' ta jpas li c'usitic jun o yo'on scotolique, ma'uc ta jpas li c'usitic jun o co'on jtuque, yo' xcuxiic o ta sbatel osile.

11

1 Ja' tsc'an chachanic ti c'u xi'elane; li vo'one ja' jchanoj ti c'u x'elan ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti islam sjolic ti antsetic ti ta vo'nee ti c'alal isc'oponic Rioxe

2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, lec tajmec ti ach'unojic o li c'usitic lacalbeic comele.

3 Pero oy to c'usi chacalbe ava'iic. Li viniquetique ja' ch-albatic mantal yu'un ti Cristoe. Li antsetique ja' ch-albatic mantal yu'un li smalalique. Ti Cristoe ja' ch-albat mantal yu'un ti Rioxe.

4 Yech'o un mi slapoj spixolic ta sc'oponic Riox li viniquetique, o mi chalic a'yuc ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, yu'un mu xich'ic ta muc' ti Cristoe.

5 Li antsetique, mi mu slamojuc sjolic ta sc'oponic Rioxe, o mi chalic a'yuc ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, yu'un mu xich'ic ta muc' ti oy smalalique. Mi mu slam sjolique, co'ol xchi'uc li ants tol sa' yajmule ti juxbil sjole.

6 Mi oy much'u mu sc'an slam sjole, ac'u ba yac' ta juxel. Yan mi chq'uexav o ti chac' ta juxele, ac'u slam.

7 Ti mu xu' slap spixolic li viniquetique, yu'un ja' sq'uexolic ti Rioxe ti chalic mantal li' ta sba balamile. Li antsetique ja' tspaseic ta mantal yu'un li smalalique.

8 Yu'un mu ta antsuc iloc' ti primero vinique; ja' ta vinic iloc' ti antse.

9 Ti ipase ti primero vinique, mu'nuc ja' ipasbat xchi'il ti
antse yu'un ch'abal to'ox ti antse. Ts'acal to ipase ti antse yo'
oy o xchi'il ti vinique.
10 Yech'o un li antsetique ja' tsc'an ti tslam sjolique. Ja' seña
ti tspaseic ta mantal yu'un li smalalique yo' lec x'ileic o yu'un
ti anjeletique.
11 Ac'u mi ants, ac'u mi vinic, oy stu chil ti Cajvaltique.
Yu'un co'ol tscolta sbaic.
12 Ac'u mi ta vinic iloc' ti primero antse, ti manchuc oy li
antsetique, mu xip'olotic ti yechuque. Ja' chquiltic o ti chtun
li viniquetique, ti chtun li antsetique yu'un ja' yech isc'an ti
Rioxe.
13 Ana'ojic ti chopol mi mu slamojuc sjolic ta sc'oponic Riox
li antsetique.
14 Li vo'otique stalel onox ti comic joltique. Q'uexlal sba mi
natique.
15 Yan li antsetique ja' lec mi natic sjolique. Yu'un ja'
slamobil sjolic ya'el.
16 Ti mi oy much'u chopol iya'i ti lacalbeic ti ac'u slam sjolic
c'alal tsc'oponic Riox li antsetique, ac'u syules ta sjol ti ja'
yech tspasic scotol antsetic ta jujun temploe yu'un ja' yech
chcalbeticotic.

Ja' li' yaloj ti chopol ispasic Santa Cena ti jcorintoetique

17 Li c'usi chacalbeic li'i, ja' chacalbeic ti chopol c'usi
chapasic c'alal chatsob abaique. Li c'usi chapasique ma'uc
chalecubic o, más chasoquic o.
18 Li'i ja' tsots sc'oplal chacalbeic. Ca'yoj ti chach'ac abaic
c'alal chapasic li Santa Cenae. Ijch'un ya'el ti yech cha-
pasique.
19 Mi mu co'oluc chach'unic c'usi tsc'an ti Cajvaltique, ta
onox xach'ac abaic. Ti c'alal chach'ac abaique, tey chvinaj ti
much'utic xch'unojic ta melel li sc'op Rioxe.
20 C'alal tsoboloxuc ta ve'ele, ma'uc Cajvaltic chana'ic ti
x'elan chapasique.
21 Yu'un chalajes atuquic li c'usitic chavich'ic tal jujune.
Mu co'oluc chach'acbe abaic. Oy jlom chavi'najic, oy jlom
chayacubic ta pasem ya'lel uva.
22 Ti x'elan chapasique, ¿mi'n ch'abal anaic? ¿Mi mu
stac' tey xave' xavuch'ic tal vo'? Yu'un mu xach'unic ti
co'ol xch'amaloxuc ti Rioxe, chavaq'uic no'ox ta q'uexlal ti
much'utic ch'abal sve'elique. Yech'o un mu xu' chcal ti lec
c'usi chapasique yu'un chopol.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jpastic li Santa Cenae
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Ti c'u x'elan lacalbeic onoxe, yu'un liyalbe ti Cajvaltic Jesuse ti ja' la yech ispas ta yac'ubalil ti c'alal i'aq'ue entrucale.
Ti Cajvaltique istam la jp'ej pan.
24 "Colaval" xut la ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, iyac'be la ti yajchanc'optaque. "Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal. Yu'un chcac' jba ta milel ta scoj amulic. Ja' me yech xapasulanic o yo' xana'icon oe", xi la.
25 Ti c'alal laj sve'ique, istam la noxtoc jun muc'ta p'is ya'lel uva. Ja' la yech iyalbe noxtoc ti yajchanc'optaque: "Li ya'lel uva li' chcuch'tique, ja' señ*a* ti chc'ot onox ti c'usi yaloj ti Jtote ti ta jch'ich'el ta xtoj lamulique. Ti c'alal chavuch'ic ju'ech'ele, ja' chul o ta ajolic ti ta scoj amulic icac' jba ta milele", xi la.
26 Yech'o un c'alal ta jve'tic ju'ech'el li pane, c'alal chcuch'tic li ya'lel uvae, ja' señ*a* ti jch'unojtic ti vo'otic ta jmultic iyac' sba ta milel ti Cajvaltic Jesuse. Ja' yech jpasulantic o ti c'u cha'al xtal yic'otic oe.

Ja' li' yaloj ti tsots sc'oplal li Santa Cenae

27 Yech'o un ti c'alal ta jve'tic li pane, ti c'alal chcuch'tic li ya'lel uva ti ta jna'tic o ti Cajvaltic Jesuse, mi muc ta alel cu'untic ti ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultique, ta jta jmultic ta stojol.
28 Yech'o un c'alal mu to'ox chave'ic li pane, c'alal mu to'ox chavuch'ic li ya'lel uvae, tsc'an chava'i abaic c'u xa'elanic jujuntal, mi tsots sc'oplal ti chave'ique o mi mu c'u stu. Mi tsots sc'oplal chava'iique, xu' xave'ic li pane, xu' xavuch'ic li ya'lel uvae.
29 Mi mu tsotsuc sc'oplal ava'iic c'alal ave'ic li pane, c'alal avuch'ic li ya'lel uvae, chayac'beic castico ti Rioxe.
30 Epoxuc ja' yech apasic, yech'o ti ipoxuque. Oy xa lachamic jlom.
31 Mi ca'yoj xa jbatic c'u xi'elanotic jujuntale, mu c'usi chiyac'botic o castico ti Rioxe.
32 Ti chac' castico ti Cajvaltique, ja' yo' jchanbetic o smelole, yo' mu co'oluc xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil xchi'uc ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe.
33 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, c'alal chatsob abaic ta spasel li Santa Cenae, malao me aba acotolic.
34 Mi oy much'u chvi'naje, ac'u ve'uc tal ta sna. Mu me chopluc xbat avu'unic li Santa Cenae yo' mu xayac'beic o castico ti Rioxe. Li c'usitic yan c'opale ja'to chul calboxuc ti c'alal xitale.

12

Ja' li' yaloj ti stosoltosol c'usi chac' jpastic ti Ch'ul Espíritue

1 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, liʼ chacalbe
avaʼiic ti cʼusitic chacʼ jpastic ti Chʼul Espíritue.
2 Voʼoxuc ti maʼuc jʼisraeloxuque, anaʼojic ti cʼalal mu toʼox
chachʼunic li scʼop Rioxe, achʼunojic toʼox loʼloel, avichʼic
toʼox ta mucʼ li santoetique ti mu cuxlicuque. Ti butic santoal
laʼalbatic scʼoplale achʼunic.
3 Yechʼo un jaʼ xa ta jcʼan ti mu xachʼunic loʼloele. Ti
muchʼutic chopol cʼusi chalbeic ti Jesuse, yuʼun muc bu
chiʼinbilic yuʼun ti Chʼul Espíritue. Ti muchʼutic chichʼic ta
mucʼ ti Jesuse, yuʼun chiʼinbilic yuʼun ti Chʼul Espíritue.
4 Stosoltosol ti cʼusi acʼbilotic o ta jpastique, pero jun noʼox
ti muchʼu chaqʼue, jaʼ ti Chʼul Espíritue.
5 Stosoltosol chitunotic jujuntal, pero jun noʼox ti muchʼu
chispasotic ta mantale, jaʼ ti Jesuse.
6 Stosoltosol ti cʼusi chiscoltaotic ta spasel ti Rioxe, pero jaʼ
onox tspas scotol ti stuque.
7 Ti cʼusi chacʼ jpastic jujuntal ti Chʼul Espíritue, jaʼ yoʼ
coʼolcoʼol jcolta o jbatique.
8 Li jlome chalic cʼu xʼelan smelol li scʼop Rioxe yuʼun jaʼ
yech acʼbilic yuʼun ti Chʼul Espíritue. Li jlome chalic cʼu xʼelan
xchʼunojic li scʼop Rioxe yuʼun jaʼ yech acʼbilic yuʼun ti Chʼul
Espíritue.
9 Li jlome ch-acʼbat xchʼunic más yuʼun ti Chʼul Espíritue
ti chcoltaatic yuʼun ti Cajvaltique. Li jlome chetʼesic chamel
yuʼun jaʼ yech acʼbilic yuʼun ti Chʼul Espíritue.
10 Li jlome chaqʼuic iluc slequilal syuʼelal Riox. Li jlome
chalic ti cʼusi ch-albatic yuʼun ti Rioxe. Li jlome chilic chaʼiic
mi Riox, mi pucuj pʼijubtasbil o ti muchʼu tspas cʼusi tspase,
chal cʼusi chale. Li jlome chcʼopojic ta ora ta yan o cʼop. Li
jlome ta sjelubtasbe scʼop ti muchʼu chcʼopoj ta ora ta yan o
cʼope.
11 Ti cʼusitic tspas cuʼuntic jujuntale yuʼun jaʼ yech chacʼ
jpastic ti Chʼul Espíritue, jaʼ ti cʼu xʼelan lec chil stuque.
12 Jaʼ chac cʼu chaʼal li voʼotique ti ep ta tos li cʼusitic oy
cuʼuntique; oy coc jcʼobtic, oy jsatic. Jaʼ noʼox yech, acʼu mi
epotic, pero junotic ta stojol ti Cristoe.
13 Acʼu mi jurio, acʼu mi maʼuc, acʼu mi mozoinbil, acʼu
mi chʼabal, jun chiyilotic ti Cristoe yuʼun jun ti Chʼul Espíritu
xchiʼinojotic ta jcotoltique.
14 Li voʼotique oy coctic, oy jcʼobtic, oy jsatic. Mu jtosuc
noʼox, yechʼo ti stacʼ xiʼabtejotique.
15 Ti snaʼuc cʼopojuc li coctique: “Lavi maʼuc cʼobilone, mu
cʼu jtu”, ti xiuque, pero mu xuʼ ti chʼabale.
16 Ti snaʼuc cʼopojuc li jchiquintique: “Lavi maʼuc satilone,
mu cʼu jtu”, ti xiuque, pero mu xuʼ ti chʼabale.

17 Ti c'ajomuc jsatic oye, mu c'usi xca'itic ti yechuque. Ti
c'ajomuc jchiquintic oye, mu c'usi xca'ibetic yic' ti yechuque.
18 Yech'o un ti Rioxe ja' tey iyac' ti bu xc'ot o chile, stosoltosol
chtun.
19 Ti jtosuc no'oxe, mu c'u stac' jpastic ti yechuque.
20 Yech'o un ep ta tos li c'usitic oy cu'untique, pero junotic
no'ox.
21 Li jsatique "mu c'u xatun o cu'un", mu xu' xut li
jc'obtique. Ja' no'ox yech li joltique, "mu c'u xatun o cu'un",
mu xu' xut li coctique.
22 Ac'u mi mu c'u stu yilel jtosuc, pero mu xu' ti ch'abale.
23 Ti bu mu jc'antic xvinaje, ta jlap jc'u'tic yo' mu
xiq'uexavotic oe.
24 Ti bu mu persauc sc'u'ulale, teyuc t'anetuc noxtoc.
Yu'un ja' yech spasojotic ti Rioxe ti persa oy sc'u'ulal ti bu
chiq'uexavotic oe.
25 Ti x'elan lispasotic ti Rioxe, ja' yo' scolta o sbaic li c'usitic
oy cu'untique, mu'nuc chopol chil sbaic.
26 Mi oy bu c'ux jset'uque, c'ux chca'itic ta junlejtic. Yan mi
oy c'usi lec ista jtosuque, lec chca'itic ta junlejtic.
27 Lavie spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe, yech'o un oy jtutic
jujuntal.
28 Oy much'utic más tsots yabtel ta stojolic ti much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe, vo'oticotic li apoxtoloticotique. Li
xcha'tosole, ja' ti much'utic chalic ti c'usi ch-albatic yu'un ti
Rioxe. Li yoxtosole, ja' ti much'utic ta xchanubtasvanic ta
sc'op Rioxe. Oy much'utic chaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox.
Oy much'utic chet'esic chamel. Oy much'utic chcoltavanic ta
spasel li c'usi tsc'an pasele. Oy much'utic chnitvanic ta spasel
c'usi tsc'an ti Rioxe. Oy much'utic chc'opojic ta ora ta yan o
c'op, chalic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe.
29 Mu jcotolticuc apoxtolotic. Mu jcotolticuc oy c'usi chiyal-
botic ti Rioxe ti chcaltic a'yuque. Mu jcotolticuc ti jchanub-
tasvanejotic ta sc'op Rioxe. Mu jcotolticuc ti chcac'tic iluc
slequilal syu'elal ti Rioxe.
30 Mu jcotolticuc chquet'estic chamel. Mu jcotolticuc
chic'opojotic ta ora ta yantic o c'op. Mu jcotolticuc jna'tic
sjelubtasel.
31 Yech'o un li vo'oxuque sjunul avo'onic xavalbeic ti Ch'ul
Espíritue ti ja' ac'u yac' apasic ti bu más tsots sc'oplale. Vo'on
chacalbeic ti c'usi más chitunotic oe.

13

Ja' li' yaloj ti más tsots sc'oplal ti chic'anvanotique

1 Ac'u mi jna' xic'opojotic ta ora ta yan o c'op, ac'u mi jna'
xic'opojotic ta sc'op anjeletic, pero mi mu xic'anvanotique,

co'olotic xchi'uc bu chtije c'a' taq'uin ti yech no'ox sts'inlajete. Co'olotic xchi'uc splatiyo jmusiquero ti yech no'ox stsijtsone. Yu'un mu c'u bal o chil c'usi ta jpastic ti Rioxe.

2 Ac'u mi jna'tic yalel ti c'usi chiyalbotic ti Rioxe, ac'u mi xca'ibetic smelol ti c'usi muc xa'ibeic smelol ti vo'nee, ac'u mi jna'tic scotol, ac'u mi spas cu'untic li c'usi vocol ta pasele ti jch'unojtic ti oy syu'el ti Cajvaltique, pero mi mu xic'anvanotique, mu c'u xitunotic o.

3 Ac'u mi jq'uelanbetic me'onetic scotol li c'usuc cu'untique, ac'u mi jchic' jbatic chac c'u cha'al oy xchic' sbaic ta smoton yajsantoique, pero mi mu xic'anvanotique, mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Yu'un ich'el no'ox ta muc' ta jc'antic.

4 C'alal chic'anvanotique, xcuch cu'untic scotol. Lec co'ontic, mu xic'ac'al'o'ontavanotic, mu xcaltic ti jtuctic no'ox jna'tique, mu jnoptic ti mu xa much'u xistaotique.

5 Quich'oj jmelol xic'opojotic, quich'oj jmelol c'usi jpastic. Mu jpastic ti c'usitic jun o co'ontic jtuctique. Mu xicapotic, mu jpactic ti mi oy c'usi chopol chicha'leatotique.

6 Mu ximuyubajoticuc o xa ti mi oy bu ista smul li jchi'iltique. Ja' jun o co'ontic ti mi jun yo'onic scotolique.

7 Mi jc'anojtic li jchi'iltique, xcuch cu'untic mi oy c'usi chixcha'leotique. Jch'unojtic ti yantic chlecube.

8 Li c'usi chcaltic ti chiyalbotic ti Rioxe, ta sta yora chpaj. Ti chic'opojotic ta ora ta yan o c'ope, ta sta yora chpaj. Ti chcaltic c'u x'elan jch'unojtic li sc'op Rioxe, ta sta yora chpaj. Yan ti chic'anvanotique, mu xlaj ta sbatel osil.

9 Lavi li'otic ta sba balamile mu jna'betic smelol scotol li sc'op Rioxe. Chcaltic ti jayp'el yalojbotic ti Rioxe pero mu c'ajomuc no'ox ti jayp'ele.

10 Ja'to chca'itic scotol ti c'alal xba jchi'intic ti Cajvaltique.

11 Co'ol xchi'uc ti c'alal c'oxotic to'oxe, ja' yech lic'opojotic chac c'u cha'al li c'oxetique. Ja' yech ijnoptic, ja' yech ijpastic. Ti c'alal ijtatic vinicale, ijcomtsantic xa scotol ti c'usitic ijpastic ti c'alal c'oxotic to'oxe.

12 Lavie co'ol xchi'uc nen ti mu xquil o lec jsatique. Ti c'alal xic'ototic ta vinajele, ja'to chquiltic, yu'un chjam ya'el li jsatique. Ja' chac c'u cha'al xiyojtiquinotic ti Rioxe, ja' yech chc'ot cojtiquintic uc.

13 Oxtos ti c'usi mu sna' xlaj ta sbatel osile: ja' ti jch'unojtic ti oy syu'el ti Cajvaltique, ti jch'unojtic ti chicuxiotic ta sbatel osile, xchi'uc ti chic'anvanotique. Ti bu más tsots sc'oplal ta yoxtosole, ja' ti chic'anvanotique.

14

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o

c'opetique

1 Yech'o un c'anvananic. Pero ja' tsc'an noxtoc ti sjunul
avo'onic xavalbeic ti Ch'ul Espíritue ti oyuc c'usi yac'
apasique. Ja' más tsots sc'oplal ti chavalic li sc'op Rioxe,
yech'o un ja' c'anbeic.
2 Ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, ja' tsc'opon
sbaic xchi'uc ti Rioxe, mu crixchanouc, yu'un muc much'u
xa'i li c'usi chalique, yu'un ta xch'amunbat no'ox ye yu'un ti
Ch'ul Espíritue.
3 Yan ti much'utic ta sc'op stuc chalic ti c'usi ch-albatic
yu'un ti Rioxe, crixchano tsc'oponic. Bal cha'iic li xchi'iltac ta
xch'unel li sc'op Rioxe. Chpatbat yo'onic, tspasic c'usi tsc'an
ti Rioxe.
4 Ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, stuc no'ox
bal cha'iic. Yan ti much'utic chalic ta sc'op stuquic ti c'usi ch-
albatic yu'un ti Rioxe, bal cha'iic scotol li xchi'iltac ta xch'unel
li sc'op Rioxe.
5 Lec chca'i mi chac'opojic acotolic ta yan o c'ope, pero más
lec chca'i mi chavalic ta ac'op atuquic ti c'usi chayalbeic ti
Rioxe. Yu'un ti much'u chal ta sc'op stuc ti c'usi ch-albat yu'un
ti Rioxe, ja' más tsots sc'oplal. Yan ti much'u chc'opoj ta yan o
c'ope, mu másuc tsots sc'oplal. Ja'to mi oy much'u tsjelubtase,
bal cha'iic li xchi'iltac ta xch'unel li sc'op Rioxe.
6 Ti ta yanuc o c'op chajc'oponic c'alal xtal jvula'anoxuque,
mu c'usi bal o chava'iic li c'usi chacalbeique. Pero mi cha-
calbeic ta ac'opic ti c'usi chiyalbe ti Rioxe, o mi ja' chacalbeic
smelol li sc'op Rioxe, bal chava'iic.
7 Caltic no'ox ya'el ti choq'uesin ama li much'u mu to sna'
lec yoq'uesinele, caltic no'ox ya'el ti tstij arpa li much'u mu to
sna' lec stijele, mu xca'itic c'usi sonal ta stij.
8 Ja' no'ox yech mi mu x'oq'uesinat lec li cornetae, mu sna'
c'usi tspasic li solteroetique. Mu xchap sbaic, mu xbatic ta ac'
c'oc'.
9 Ja' no'ox yech mi ta yan o c'op chac'opojique, muc much'u
xa'ibe smelol ti c'usi chavalique, mu c'usi bal o.
10 Li' ta sba balamile oy nan ep ta tos c'opetic, pero ja' no'ox
chca'itic mi ja' jc'optique.
11 Mi oy much'u chisc'oponotic ta yan o c'ope, mu xca'itic
li c'usi chiyalbotique, yech'o un mu sc'an xixchi'inotic. Ja'
no'ox yech mu jc'an jchi'intic uc.
12 Ja' no'ox yech mi chac'opojic ta yan o c'ope, muc much'u
xa'i ti c'usi chavalique. Lec ti ta sjunul avo'onic chac'anic ti
oy c'usi chac' apasic ti Ch'ul Espíritue, pero ja' albeic ti ac'u
yac'boxuc apasic ti c'usi bal cha'iic lachi'iltac ta xch'unel li
sc'op Rioxe.

13 Ti jayvo' chac'opojic ta yan o c'ope, albeic ti Ch'ul Espíritue
ti ac'u yac' ajelubtas atuquique.
14 Mi ta jc'opontic Riox ta yan o c'ope, Ch'ul Espíritu tspas,
mu jolticuc no'ox jtuctic.
15 Li c'usi leque, jc'opontic Riox ta yan o c'op ti chac'
caltic ti Ch'ul Espíritue, jc'opontic Riox ta jc'op jtuctic noxtoc.
Q'uevujincotic ta yan o c'op ti chac' caltic ti Ch'ul Espíritue,
q'uevujincotic ta jc'op jtuctic noxtoc.
16 Mi naca ta yan o c'op "colaval", chcutic ti Rioxe, mu xa'iic
c'usi chcaltic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yech'o un
"colaval, Cajval", mu xiic uc yu'un muc xa'iic ti c'usi icaltique.
17 Ac'u mi lec c'usi icaltic c'alal "colaval", xcutic ti Rioxe,
pero mu c'usi bal o cha'iic li yane, yu'un muc xa'iic.
18 Li vo'one coliyal ti Rioxe ti c'alal jtuque más ep chic'opoj
ta ora ta yan o c'op, ma'uc no'ox yech chac c'u cha'al li
vo'oxuque.
19 Pero ti c'alal ta jc'opon li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe, mu jc'an xic'opoj ta yantic o c'op. Persa ta griego c'op
yu'un ta jchanubtasic. Ac'u mi vo'p'el xic'opoj ta griegoe,
cha'iic li c'usi chcalbeique. Ac'u mi xic'opoj lajunmiluc ta p'el
ta yan o c'ope, mu xa'iic li c'usi chcalbeique. Yech'o un mu c'u
bal o cha'iic mi ta jc'oponic ta yan o c'ope.

20 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me
xanopic chac c'u cha'al tsnopic li c'oxetique. Ti muuc xana'ic
c'usi chopol chac c'u cha'al li c'oxetique, lec ti yechuque. Li
c'usi chanopique ja' nopic chac c'u cha'al tsnop li viniquetique.
Nopic mi oy c'usi stu li c'usitic chapasique.
21 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ta jtac tal
namal crixchanoetic ti yan o sc'ope ja' ac'u cuchuc yu'unic, ja'
ac'u ch'ayuc lachi'iltac ta israelale. Ac'u mi xch'ayic, pero mu
onox xiyich'ic o ta muc'. Mu xictaic spasel li c'usitic chopole",
xi onox ti Rioxe.
22 Ja' no'ox yech lavi chic'opojotic ta yan o c'ope, ja' yo'
xilic o ti muc bu chi'inbilic yu'un Riox ti much'utic mu xich'ic
ta muq'ue. Yan mi ta jc'optic chcaltic li c'usi chiyalbotic ti
Rioxe, ja' yo' xilic o li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti
chi'inbilic yu'un ti Rioxe.
23 Yech'o un ti c'alal chatsob abaique, mi naca ta yantic
o c'op chac'opojic acotolique, mi ja'o ba ya'iic sc'op Riox li
much'utic mu to ta xch'unique, "chvoviic", xiic nan.
24 Yan mi ta ac'opic chavalic li c'usi chayalbeic ti Rioxe, mi
ja'o ba ya'iic sc'op Riox ti much'utic mu to ta xch'unique, chlic
ya'iic ti oy smulic uque yu'un cha'iic li c'usitic chavalique.
25 Ja' chul o ta sjolic ti chopol li c'usitic tspasique, chlic
yich'ic ta muc' ti Rioxe. Chalic ti tey xchi'inojoxuc ti Rioxe.

26 Ti c'alal chatsob abaique, ti c'usi yac'oj apasic ti Ch'ul
Espíritue pasic. Mi chaliques q'uevuj, o mi chaval sc'op Riox,
o mi chaval c'usi la'albat ta ora yu'un ti Rioxe, o mi oy c'usi
chaval ta yan o c'op ti chac' aval ti Ch'ul Espíritue, o mi
chajelubtasbe sc'op ti much'u ic'opoj ta yan o c'ope, ja'uc
pasic. Ti c'usi chapasic jujuntale, ja'uc me ti c'usi bal chava'iic
acotolique.
27 Mi oy much'u chc'opoj ta yan o c'ope, ac'u c'opojuc
cha'vo'uc. Mi epe, oxvo'. Pero slajel lajel xc'opojic. Li c'usitic
chalique ac'u sjelubtas junuc li xchi'il ta xch'unel li sc'op
Rioxe.
28 Mi muc bu tey junuc ti much'utic sna'ic sjelubtasele, mu
ya'uc c'usi yalic. Ac'u sc'oponic Riox ta yo'onic yu'un cha'i
onox ti Rioxe.
29 Ja' no'ox yech ti much'utic chalic c'usi ch-albatic yu'un ti
Rioxe, ac'u c'opojicuc cha'vo' oxvo'uc. Li yane ac'u ya'iic mi
xco'olaj xchi'uc sc'op Riox ti c'usi iyalique.
30 Ti much'utic tey chotajtique, mi oy c'usi ch-albatic junuc
yu'un ti Riox uque, ja' ac'u c'opojuc, ac'u yicta sba ti much'u
yolel chc'opoje.
31 Xu' xavalic acotolic ti c'usitic chayalbeic ti Rioxe, pero
slajel lajel xac'opojic yo' bal xava'iic acotolique, yo' sjunul o
avo'onic xapasic c'usi tsc'an ti Rioxe.
32 Ti much'u yolel chc'opoje mu persauc chal scotol.
33 Ti Rioxe mu sc'an mi yech no'ox xivotslajetotique. Ja'
tsc'an ti slajel lajel chic'opojotique.

Li yan xch'unojic sc'op Rioxe lec yich'oj smelolic, yech'o un
ja' yech tsc'an chavich' amelolic uc.
34 Li antsetique ch'an chiicuc c'alal cha'iic li sc'op Rioxe
yu'un ma'uc yabtelic ta xchanubtasvanic chac c'u cha'al yaloj
onox ti Rioxe.
35 Mi oy c'usi tsjaq'uique, xc'ot sjac'be smalalic ta snaic.
Yu'un ma'uc yech smelol mi ja'o chc'opoj ants c'alal tsobolox-
uque.
36 Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta Corintoe, na'ic me ti
mu vo'oticoxuc ba'yi avalique, xchi'uc ti mu atuquicuc no'ox
ach'unojique.
37 Ti much'utic chal yalojic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe,
ti much'utic chp'ijubtasat yalojic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ac'u
yalic ti ja' smantal Cajvaltic li c'usi lajts'ibabeic tale.
38 Mi oy much'u mu xch'une, mu xach'unbeic li c'usi chal
uque.
39 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sjunul me
avo'onic xavalbeic ti Ch'ul Espíritue ti ac'u yac' avalic a'yuc li
sc'op Rioxe. Ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, mu
me xapajesic.

40 Ja' no'ox ti ich'bil smelol xapasique. Slajel lajel
xac'opojic.

15

Ja' li' yaloj ti ta onox xicha'cuxiotique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta jyules
ta ajolic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse
ti lacalbeic onoxe. Ti c'alal lacalbeique, ach'unic, muc bu
avictaoj abaic.
2 Mi j'ech'el ach'unojic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Cajvaltic Jesuse chac c'u cha'al lacalbeique, chacuxiic ta
sbatel osil. Yan ti mi i'ie, mu xacuxiic ta sbatel osil.
3 Ja' tsots sc'oplal ti lacalbeic ti c'usi ca'yoje, ja' ti icham ta
cruz ta scoj jmultic ti Cristoe chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op
Rioxe.
4 Ja' ti imuquee, ja' ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ta
yoxibal c'ac'al chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe.
5 Lacalbeic ti ba'yi iyac' sba iluc ta stojol li Pedroe, ti ts'acal
to iyac' sba iluc ta stojol jayvo' ti yajchanc'optaque.
6 Ts'acal to iyac' sba iluc ta stojol más ta vo'ob cien
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ti much'utic iyilique oy
to cuxulic, ichamic xa jlom.
7 Ts'acal to iyac' sba iluc ta stojol li Jacoboe. Ts'acal to iyac'
sba iluc ta stojol scotol li apoxtoletique.
8 Slajeb xa iyac' sba iluc ta jtojol li vo'one. Co'olon xchi'uc
jyalel unen ya'el.
9 Yu'un más mu c'u jtu chca'i chac c'u cha'al li yan apoxto-
letique. Ma'uc yech smelol ya'el ti “apoxtol”, xi'utate yu'un
iquilbajin tajmec li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
10 Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti liyic' ta yalel a'yuc ti c'usi
yaloje. Mu yechuc no'ox ti lec yo'one, más xa litun yu'un chac
c'u cha'al li yantique. Pero mu jtucuc no'ox, ja' ta syu'el ti
Rioxe.
11 Ac'u mi vo'on, ac'u mi ja' li yane, jtos li c'usi chcaltico-
tique, ja' li sc'op Riox ach'unojique.
12 La'albatic xa ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cristoe.
¿C'u yu'un chavalic jlom ti mu xcha'cuxi loq'uel ti ánimaetique?
13 Ti yechuc xavalique, muc xcha'cuxi ti Cristoe.
14 Ti ichamuc o ta jmoj ti Cristoe, mu c'usi bal o chcalticotic
ti c'usi yaloje, mu c'usi bal o ach'unojic ti yechuque.
15 Vo'oticotic jnopc'opoticotic ya'el bi'a ti icalticotic a'yuc ti
Riox ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenale. Ti yechuc xavalique,
yu'un muc bu ispas ya'el ti Rioxe.
16 Ti yechuc ti muc bu ta xcha'cuxi ti ánimaetique, muc
xcha'cuxi ti Cristoe.

17 Ti ichamuc o ta jmoj ti Cristoe, mu c'usi bal o ach'unojic
ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Tiq'uiloxuc to ta mulil ti
yechuque.
18 Ti yechuc xavalique, ti much'utic yich'ojic ta muc' Cristo
ti c'alal ichamique, ba yich'ic castico ti yechuque.
19 Ti ja'uc no'ox jpatoj o co'ontic chisq'uelotic ti c'u sjalil
cuxulotic li' ta sba balamile, vo'otic más abol jbatic ti
yechuque yu'un lo'lobilotic ya'el.
20 Ta melel ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cristoe. Ja'
primero i'ach'ub spat xocon. Ja' no'ox yech ta xcha'cuxiic
scotol ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti c'alal ichamique.
21 Ta scoj jun vinic ti chichamotique, ja' no'ox yech ta scoj
jun vinic ti chicha'cuxiotique.
22 Ti chichamotique, ja' ta scoj ti Adane. Ti
chicha'cuxiotique, ja' ta scoj ti Cristoe.
23 Ja' yech xcholet ta xbat. Primero i'ach'ub spat xo-
con ti Cristoe ti c'alal icha'cuxie. Ti c'alal xcha'sut tale,
chicha'cuxiotic uc, ja'o ch-ach'ub jpat jxocontic vo'otic li
xch'amalotique.
24 Ts'acal to ta xch'aybe sc'oplal ti much'utic chcrontainone,
mi crixchano, mi pucuj. Ja'o xa chiyac'otic entrucal ta stojol
Jtotic Riox ta vinajel vo'otic ti quich'ojtic ta muq'ue. Ja'o xa
chlaj li balamile.
25 Ti Cristoe yu'un onox ja' tspas mantal ti c'u sjalil
xch'unbat o smantal yu'un scotol li scrontae.
26 Ti slajeb chopol chile, ja' ti jna' xichamotique. Ja' ta
xch'ay, yech'o un mu xa much'u ta xcham.
27 Ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti ja' ch-ac'bat spas ta mantal
scotol ti Ch'amalile, pero muc bu tspas ta mantal ti Stote.
Yu'un ja' ta syu'el Stot ti xu' tspas mantal ti Cristoe.
28 Ti c'alal xcuch yu'une, ja'o chlic yac' sba ta pasel ta mantal
yu'un ti Stote, yu'un ja' ta syu'el Stot ti icuch yu'un spasel ta
mantal scotole. Stuc no'ox tspas mantal ti Jtotic Rioxe, mu xa
much'u yan.
29 Ti yechuc ti mu xcha'cuxi loq'uel ti ánimaetique, ¿c'u ma
yu'un ti oy much'u tsloc'ta ta ich'vo' xchi'il ti icham xae? Ti
manchuc xch'unojic ti ta xcha'cuxiic loq'uel ti ánimetique, mu
spasic yech ti yechuque.
30 Ti yechuc ti mu xicha'cuxiotique, yech no'ox abol jba ta
yalel a'yuc sc'op Riox ti yechuque.
31 Ti x'elan chcale, yu'un avil atuquic ti jutuc xa mu lilaj
jujun c'ac'al ti c'alal ay cal ava'iic li sc'op Rioxe. Yech o c'al
tana. Ja' no'ox jpatoj o co'on ti ach'unojique.
32 Li crixchanoetic li' ta jteclum Efesoe co'ol xchi'uc jti'aval
chon yu'un chiscrontainic. Ti yechuc ti mu xicha'cuxiotique,

yech chcac' jvocol ti yechuque. Xu' xcal chac c'u cha'al chal jlom li crixchanoetique: "Ve'icotic, cuch'tic ti c'usi tsc'an co'ontique. Mi lichamotic oc'ob cha'eje, ch'ab xi c'op", xut sbaic.

33 Mu me xach'unic lo'loel. Mi chachi'inic ti much'utic chopol sjolique, chlic avictaic li c'usi lec ach'unojique.

34 Yech'o un tsc'an chanopic lec ti c'usi chach'unique. Mu me xasa' amulic. Yu'un oy to mu xach'unic ti oy syu'el ti Rioxe, mu xach'unic ti chicha'cuxiotique. Ti x'elan chacalbeique, ja' yo' xaq'uexavic oe.

35 Oy nan yech chavalic chac li'i: "¿C'uxi ta xcha'cuxi ti ánimaetique? ¿C'u xa van x'elan ti spat xoconique?" xachiic nan.

36 ¿Mi'n bats'i mu xul ta ajolic ya'el? Ti c'usitic chats'unique, ba'yi chamuquic yo' xch'i oe.

37 Ti c'alal xch'ie, ma'uc xa yech chac c'u cha'al amuquique. Ti c'alal ats'unique, sbec' no'ox, mi trigo, o mi c'usitic yan.

38 Ti c'u x'elan spasoj ti Rioxe ja' yech chloc' tal yanal jutos ti c'usi ta jts'untique.

39 Jtostic o sbec'tal li c'usitic cuxajtic li' ta sba balamile. Jtos o sbec'tal li crixchanoe, jtos o sbec'tal li c'usitic xcotete, jtos o sbec'tal li choye, jtos o sbec'tal li mute.

40 Ja' no'ox yech li c'usitic oy ta vinajele, mu xco'olaj xchi'uc li c'usitic oy li' ta sba balamile. Li c'usitic oy ta vinajele jtos o slequil. Li c'usitic oy ta sba balamile jtos o noxtoc.

41 Jtos o xojobal li c'ac'ale, jtos o xojobal li jch'ulme'tique, jtos o xojobal li c'analetique. Li c'analetique mu xco'olaj xojobal jup'ej.

42 Ja' no'ox yech ti c'alal xcha'cuxi ti ánimaetique, jtos o xa spat xoconic. C'alal imucatique, ic'a'ic. Ti c'alal xcha'cuxiique, mu xa sna' xc'a'.

43 Ti imucate, mu xa c'u stu. Ti c'alal xcha'cuxie, lec xa tajmec. C'alal imucate, ch'abal yip. Ti c'alal xcha'cuxie, oy xa yip.

44 Li jpat jxocontic chmuquee scuenta no'ox sba balamil. Ti c'alal xicha'cuxiotique, scuenta sbatel osil. Yech'o un oy jpat jxocontic scuenta sba balamil, oy jpat jxocontic scuenta sbatel osil noxtoc.

45 Ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti ivuch'tabat sni' ti primero vinique, ja' ti Adane, icuxi. Yan ti much'u ts'acal to itale, ja' ti Cristoe, ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil yu'un cuxul o ti stuque.

46 Pero mu ba'yiuc chicuxiotic ta sbatel osile. Ba'yi chicuxiotic li' ta sba balamile, ts'acal to chicuxiotic ta sbatel osil.

47 Ti primero vinique li' i'aq'ue ta sba balamile yu'un ta lum
ipase. Yan ti much'u ts'acal to itale, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe,
ta vinajel ilic tal.
48 Lavi li'otic to ta sba balamile, co'ol lumotic xchi'uc ti
Adane. Ti c'alal xic'ototic ta vinajele, co'ol ach' jpat jxocontic
xchi'uc ti Cristoe ti ta vinajel ilic tale.
49 Yech'o un lavi co'olotic xchi'uc ti primero vinique ti
ta lum ipasee, ja' no'ox yech ti c'alal xic'ototic ta vinajele,
chco'olaj jpat jxocontic xchi'uc ti Cristoe ti ta vinajel ilic tale.
50 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe
ava'iic ti mu xu' chba jchi'intic o Riox li jpat jxocontic li'i yu'un
sna' xc'a'. Ma'uc scuenta sbatel osil.
51 Chacalbe ava'iic ti c'usi ja'to liyalbe ti Rioxe. Mu jco-
tolticuc chichamotic, pero chi'ach'ubotic jcotoltic.
52 Ti c'usi ora chi'ach'ubotique, ja'o c'alal slajeb xa ch-
oq'uesinat cornetae, c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Jliquel
chi'ach'ubotic, co'ol xchi'uc jmuts'el no'ox jsatic. Ja'o ta
xcha'cuxiic, ach' xa spat xoconic ti much'utic xch'unojic sc'op
Riox ti c'alal ichamique. Mi cuxulotic to'ox li vo'otique,
chi'ach'ubotic uc.
53 Li jpat jxocontic lavi sna' xc'a'e, ja' onox ch-ach'ub, mu xa
sna' xc'a'. Lavi chichamotique, chi'ach'ubotic yo' xicuxiotic o
ta sbatel osile.
54 Ti c'alal xi'ach'ubotique, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil onox ta
sc'op Rioxe ti mu xa bu chichamotic ta jmoje.
55 Icuch xa cu'untic ti sc'oplal ox chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel
osile, ti sc'oplal ox chba quich'tic casticoe.
56 Ti sc'oplal chba quich'tic casticoe, ja' ijmulintic ti mu
xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe.
57 Coliyalbotic ti Rioxe ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oc' ta
sbatel osile yu'un ja' lispojotic ti Cajvaltic Jesucristoe.
58 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
ti jc'anojoxuque, j'ech'el me xach'unic li sc'op Rioxe, mu me
xavicta abaic. Ja'uc no'ox tunanic yu'un ti Cajvaltique, yu'un
ana'ojic ti mu yechuc no'ox chavac' avocolique.

16

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan istsob staq'uinique ti iscoltaic o ti xchi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe

1 Lavi ajac'becon ta vun ti c'u x'elan chatsobic taq'uin ti
chacoltaic o li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta Jerusalene,
li' chacalbeic c'u x'elane. Ja' me yech xapasic chac c'u cha'al
icalbeic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta estado Galaciae.
2 Ti c'u yepal chata ataq'uinic jujun xemanae, jujun
rominco xaq'uejic ti c'u yepal chavaq'uique ti chacoltaic o li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Tey to xaq'uej ta anaic

yo' ti atsobojic xa'ox ti c'alal xiyule. Mu me ja'uc to xba asa'ic
ta anil ti c'alal li'on xa'oxe.
3 Ti c'alal xiyule, at'ujojic xa'ox ti much'utic chba yaq'uic ta
Jerusalene. Vo'on ta jts'ibabe ech'el svunic li jchi'iltactique
yo' xilic o ti vo'oxuc ataquic ech'el li taq'uine.
4 Mi persa vo'on chibate, xu' chixchi'inic ech'el.

Ja' li' yaloj ti snopoj ti Pabloe ti chba svula'an jcorintoetic xchi'uc ti xchi'iltaque

5 Chtal jq'ueloxuc, pero ba'yi chi'ech' ta estado Macedonia.
Tuc' xa chital o.
6 Yic'al nan jal chajchi'inic, li' nan ch-ech' cu'un corixma-
tique. Ti c'alal xiloc' ech'ele, xu' xacoltaicon c'uuc yepal ti bu
chibate.
7 Yu'un mu jc'an ti j'ech'el no'ox be chi'ech'e, ja' ta jc'an ti
jal li' chajchi'inic mi yech tsc'an ti Cajvaltique.
8 Li'on to ta Efesoe, li' ch-ech' cu'un li q'uin Pentecostese.
9 Yu'un ja'to iquil ti ep much'utic tsc'an chch'unic sc'op Riox
li' ta Efesoe, pero ep much'utic chiscrontainic noxtoc.
10 Mi iyul li Timoteoe, junuc me yo'on avu'unic yu'un chtun
yu'un ti Cajvaltique chac c'u cha'al li vo'one.
11 Yech'o un mu me xavalic ti mu c'u xtun oe. Ti c'alal sut
tale, xavac'beic tal li c'usi chtun yu'un ta bee yo' xul o li'toe. Li'
ta jmalaticotic xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
12 Li Apolose icalbe ti ac'u taluc svula'anoxuc xchi'uc
jayvo'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, pero mu to
xu' yu'un. Tey tsq'uel c'usi ora chtal.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

13 Q'uelo me abaic, j'ech'el me xach'unic li sc'op Rioxe. Mu
me xaxi'ic, mu me xavicta abaic.
14 Li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, ja'uc
me yo' xvinaj o ti ac'anoj abaique.
15 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic
ti ja' ba'yi ixch'unic sjunlejic ta na li Estéfanas li' ta estado
Acayae. Sjunul yo'onic ta scoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel
sc'op Riox li'toe.
16 Yech'o un ja' ta jc'an ti chavich'ic ta muq'ue. Scotol ti
much'utic chcoltavanique, ti sjunul yo'onic chtunic yu'un ti
Cajvaltique, tsc'an chavich'ic ta muc'.
17 Ti ataquic tal li Estéfanase, xchi'uc li Fortunatoe, xchi'uc li
Acáicoe, jun co'on tajmec. Ja' aq'uexolic ya'el yu'un muc xu'
avu'un latal atuquic.
18 Jun co'on ti iyulique. Ja' no'ox yech jun avo'onic uc ti
italique yu'un ana'ojic ti ica'i xa ti lecoxuque. Ti much'utic
ja' yech chtunique, ich'ic me ta muc'.

19 Li much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta estado Asiae,
chabanicoxuc la xalic. Chabanicoxuc la xalic noxtoc li Aquílae
xchi'uc li Prisilae, xchi'uc li much'utic ta stsob sbaic ta ya'iel
sc'op Riox ta snae. Lavi co'ol ach'unojic li sc'op Rioxe,
sc'anojoxuc.
20 Chabanicoxuc la xalic uc li much'utic xch'unojic sc'op
Riox li' ta Efesoe. Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta
Corintoe, tsacbo aba ac'obic, ja' señ a ti ac'anoj abaique.
21 Vo'on Pabloon ti lajts'ibabeic tal ti chabanicoxuque.
22 Ti much'utic mu sc'anic ti Cajvaltic Jesucristoe ta xich'ic
castico. Li vo'otique lec chca'itic ti chac taluc ta ora ti Cajval-
tique.
23 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.
24 Lavi co'ol jch'unojtic ti c'usi yaloje, mu me xch'ay ta ajolic
ti jc'anojoxuc acotolique.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA CORINTOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe. Chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Timoteoe, vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta jteclum Corintoe xchi'uc ta sjunlej estado Acayae.

2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti mu xa x'ech' iya'i ti Pabloe ti c'alal ista ilbajinel ta Asiae

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ti chixc'uxubinotique, ti ta spat co'ontique.

4 Ja' ta spat co'ontic ti c'alal ta jtatic ilbajinele yo' jpatbetic o yo'onic uc ti much'utic ta staic ilbajinele yu'un iquiltic xa ti lispatbotic co'ontic ti Rioxe.

5 Mi abol jbatic tajmec chac c'u cha'al abol sba i'ech' ti Cristoe, más ta spat co'ontic ti Rioxe ja' ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe.

6 Ti chi'ilbajinatoticotic li vo'oticotique, ja' yo' xavilic o ti ta spat co'ontic ti Rioxe, yo' mu xavicta o abaic mi ataic ilbajinel uque. Ti c'u x'elan ta spat co'onticotic ti Rioxe, ja' no'ox yech ta spat avo'onic uc mi icuch avu'unic ilbajinel chac c'u cha'al chcuch cu'unticotique.

7 Ti co'ol abol jbatic ta ilbajinele, jna'oj ti co'ol ta spat co'ontic ti Rioxe yo' mu xavicta o abaique.

8 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta xcal ava'iic ti ijta tajmec ilbajinel ta estado Asiae. Mu xa x'ech' ica'i. Ti caloje, tey xa chicham.

9 Jna'oj ti mu xu' jpoj jbae, tey xa chicham ti caloje. Lec ti ja' yech ijnope, ja' yo' jch'un o ti ja' no'ox chiscolta ti Rioxe, ja' ti much'u ta xcha'cuxes ánimaetique.

10 Ac'u mi mu xa x'ech' ica'i, pero liscolta ti Rioxe, yech'o ti muc xichame. Jch'unoj ti ja' no'ox yech chiscolta ju'ech'ele.

11 Coltaicon ta sc'oponel Riox. Mi epoxuc chac'oponbecon Rioxe, ja' no'ox yech epoxuc “colaval” chavutic ti Rioxe ti c'alal xava'iic ti liscolta xae.

Ja' li' yaloj ti c'u yu'un muc x'ech' svula'an ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corinto ti Pabloe

12 Li vo'one sjunul co'on chitun yu'un ti Rioxe, jna'oj ti muc
bu chilo'lovane. Li c'usitic chcale mu jtucuc no'ox ta jyules ta
jol; ja' chisp'ijubtas ti Rioxe.
13-14 Ti c'usitic lajts'ibabeic tal ta yantic jvune, ja' no'ox yech
smelol. Yech'o un muc much'u xu' snopbe yan smelol. Pero ja'
ta jc'an ti j'ech'el chach'unic ti jun avo'onic ti c'alal xcha'sut
tal ti Cajvaltic Jesuse ti ach'unic li c'usi chcale. Ja' no'ox yech
jun co'on uc yu'un jna'oj ti yech li c'usi lacalbeique.
15-16 Yu'un jpatoj co'on ti sjunul avo'onic chach'unic li c'usi
chcale, yech'o ti ta ox x'ech' jq'ueloxuc ti c'alal lital li' ta estado
Macedoniae. Jnopoj noxtoc ti ch-ech' jq'ueloxuc ti c'alal xisut
ech'ele, ti xu' chacoltaicon c'uuc yepal ti c'alal xibat ta estado
Judeae. Ti caloje, lec chava'iic ti chi'ech' cha'ech'ele.
17 Pero mu acotolicuc lec ava'iic. ¿Mi'n anopic ti mu xc'ot li
c'usi chcale, ti mu jnop lec ba'yi li c'usi ta jpase? ¿Mi'n anopic
ti ja' yechon chac c'u cha'al li yan crixchanoetique ti yech xa
ya'el li c'usi chalique, ts'acal to mu xc'ot?
18 Ti Rioxe ana'ojic ti yech li c'usi chale. Ja' no'ox yechon uc,
ch'unic ti yech li c'usi chacalbeique.
19 Ti Xch'amal Rioxe, ja' ti Jesucristoe, ti lacalbeticotic
ava'iic c'usi yaloj xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe, yech
li c'usi chale.
20 Ti c'usitic yaloj chiyac'botic ti Rioxe, ja' chiyac'botic ti
Xch'amale lavi quich'ojtic xa ta muq'ue. "Colaval, Cajval, ti
ja' chavac'boticotic o ti quich'ojticotic ta muc' lach'amale",
chcutic ti Rioxe. Ti x'elan chcaltique, ja' chcac'tic ta ich'el ta
muc' ti Rioxe.
21 Ja' chistsatsubtasbotic co'ontic ti Rioxe yech'o ti sjunul
co'ontic ta xquich'tic ta muc' ti Cristoe. Ja' list'ujotic ta
yajmantal.
22 Liyac'botic seña ti st'ujojotic xae. Ti señae ja' ti Ch'ul
Espíritue ti tal xchi'inotique. Ja' sliqueb ti c'usi chc'ot quich'tic
ta vinajele.
23 Lavi muc bu ech' jvula'anoxuque, yu'un mu jc'an ti
chavat avo'onique. Ti Rioxe yiloj ti yech li c'usi chcale.
24 Ti x'elan chacalbeique, mu'nuc ta jp'is jba ta totil yo'
xach'unic o ta persae. Chajcoltaic no'ox yo' más jun o
avo'onique. Yu'un jna'oj ti sjunul avo'onic ach'unojic ti ja'
istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

1 Yech'o ti ijnop ti mu to bu chtal jvula'anoxuque yu'un mu
jc'an ti chtal cac' avat avo'onic noxtoque.
2 Mi vo'on chcac' avat avo'onique, co'ol ta xcat co'ontic
yu'un co'ol muc bu ijpatbe jbatic co'ontic.

3 Yech'o ti ba'yi lacalbeic tal ta vun ti c'usi chopole ti tsc'an
chavalbe abaique, yo' mu xcat o co'on ti c'alal xitale. Jpatoj
co'on ti chach'un acotolique yo' co'ol jun o co'ontique.
4 Ti c'alal yolel ta jts'iba ti primero jvun lajtacbeic tale, icat
co'on tajmec, li'oc', yu'un jna'oj ti chavat o avo'onique, ti
chopol chava'iique. Pero mu'nuc capemon. Ti x'elan ijts'ibae,
ja' yo' xana'ic o ti jc'anojoxuc tajmeque.

Ja' li' yaloj ti ỵac' pertonal ti Pabloe

5 Li much'u isa' smule mu jtucuc no'ox liyac' ta at-o'on;
layaq'uic ta at-o'on uc. Pero mu'nuc ta jtic'be smul ti x'elan
chcale.
6 Lavi sjalil muc xavaq'uic ochuc ta temploe, ta'luc o.
7 Aq'uic xa ta pertonal, patbeic yo'on, naca me yicta sba ta
xch'unel li sc'op Rioxe, yu'un chat o yo'on tajmec ti ista smule.
8 Tsc'an chavac'beic yil ti ac'anojique.
9 Ti x'elan lajts'ibabeic tale, ja' ta jq'uel noxtoc mi
chach'unic scotol ti c'usi chayalbeic ti Cajvaltique.
10 Mi chavaq'uic ta pertonale, chcac' ta pertonal uc yo' co'ol
jun o co'ontique. Mi mu xcac' ta pertonale, yu'un onox muc
bu ch'ayem xca'i ya'el ti smule. Yech'o un chcac' ta pertonal
ac'u mi ch'abal smul cu'un. Ti Cristoe yiloj ti sjunul co'on
chcac' ta pertonale.
11 Ti chcac'tic ta pertonale, ja' yo' mu xcuch o yu'un ti
Satanase. Yu'un jna'ojtic ti c'u x'elan chlo'lovane.

Ja' li' yaloj ti muc bu jun yo'on ti c'alal tey ta Troas ti Pabloe

12 Ti c'alal lic'ot ta jteclum Troase, ti ba cal a'yuc ti ja' no'ox
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, ep ti much'utic tsc'an
chch'unique.
13 Ac'u mi ep ti much'utic tsc'an chch'unique, pero muc bu
jun co'on ica'i, ja' ti muc bu tey c'ot jta li Titoe. Yech'o ti muc bu
lijalije. Ja' no'ox ijc'opon comel ti much'utic xch'unojic sc'op
Riox teyo'e, lital ta ora li' ta estado Macedoniae.

Ja' li' yaloj ti i'al yu'un sc'op Riox ti Pabloe yu'un icoltaat yu'un ti Cristoe

14 Coliyal ti Rioxe ti ja' chiscolta ti Cristoe yo' más xvinaj o
ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Co'ol xchi'uc chvinaj smuil
nichim.
15 Lec chil ti Rioxe ti vo'on chcalbe ya'iic sc'oplal ti Cristoe
ti much'utic chcuxiic ta sbatel osile xchi'uc ti much'utic ch-
ochic ta c'oc' ta sbatel osile.
16 Ti much'utic ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile, mu c'usi bal
o cha'iic li sc'op Riox chcalbeique yu'un mu xch'unic. Yan ti
much'utic chcuxiic ta sbatel osile, lec cha'iic, ta xch'unic. Pero
muc much'u xu' yu'un ta stuque, ja' no'ox mi chcoltavan ti
Cajvaltique.

17 Li voʼone maʼuc yechon chac cʼu chaʼal li yane ti staqʼuin
noʼox tsaʼique ti cʼalal chalic li scʼop Rioxe. Li voʼone jun coʼon
ta stojol ti Rioxe yuʼun jaʼ yajmantalon. Sqʼuelojon chcaʼi ti
Rioxe ti cʼalal chcal aʼyuc ti cʼusi yaloje. Jaʼ chiscolta ti Cristoe
yechʼo ti xuʼ cuʼune.

3

Jaʼ liʼ yaloj ti jaʼ yabtel ti Pabloe ti chal aʼyuc ti cʼusi tsʼacal to isnop ti Rioxe

1 ¿Miʼn chanopic ti ta jtoy o jba ti xʼelan icale? ¿Miʼn mu
xanaʼic cʼu xʼelan li coʼone? ¿Miʼn jaʼ chacʼanic ti chquichʼ
tal jvun ti cʼalal xitale yoʼ xavilic o ti lec jcʼoplal chac cʼu
chaʼal tspasic li muchʼutic chalic yilel li scʼop Rioxe? ¿Miʼn
jaʼ chacʼanic ti chavacʼbecon avunic yoʼ xvinaj o ti lec jcʼoplal
avuʼunic chac cʼu chaʼal ta spasic noxtoc li yane?

2 Mu persauc vun, yuʼun voʼoxuc jvunoxuc yaʼel. Ti
achʼunojic li scʼop Rioxe, jaʼ chvinaj o ti lec li cʼusi ta jpase.
Ilbiloxuc, aʼibiloxuc ti islecubtas avoʼonic ti Rioxe ti cʼalal
lacalbeic ti cʼusi yaloje.

3 Ta avoʼonic istsʼiba yaʼel ti Cristoe, mu ta jpechuc ton
istsʼiba. Maʼuc tinta istsʼiba o, jaʼ iyacʼ achiʼinic ti Chʼul
Espíritue ti jun xchiʼuc ti Riox cuxul ta sbatel osile.

4 Jpatoj coʼon ti jaʼ yech tspas ti Rioxe ti butic chcal aʼyuc
cʼusi yaloj ti Cristoe.

5 Ta jtuque mu xuʼ cuʼun. Jaʼ chiscolta ti Rioxe.

6 Jaʼ listsatsubtas ti Rioxe yechʼo ti chcal aʼyuc li cʼusi tsʼacal
to iyale ti jaʼ chicuxiotic o ta sbatel osile. Maʼuc chicuxi-
otic o li smantaltac Rioxe. Jaʼ chicuxiotic o ti Chʼul Espíritu
xchiʼinojotique. Li smantaltac Rioxe jaʼ noʼox chquiltic o ti
oy jmultique. Yuʼun ti oy jmultique, scʼoplal ox chiʼochotic
ta cʼocʼ ta sbatel osil. Lavi xchiʼinojotic xa ti Chʼul Espíritue,
chicuxiotic ta sbatel osil.

7 Ti cʼalal iʼacʼbat smantaltac Riox ti Moisese ti tsʼibabil ta
chaʼpech tone, iyacʼ xojobal sat ti Moisese. Ti jtot jmeʼticotic
ti ta más voʼnee mu stacʼ sqʼuelbeic sat ti Moisese, jaʼ ti oy
xojobale. Ti xojobal sate cʼuncʼun ichʼay. Acʼu mi oy xojobal
sat ti cʼalal iʼacʼbat li mantaletique, pero jaʼ noʼox chiʼochotic
o ta cʼocʼ ta sbatel osil, yuʼun mu xchʼun cuʼuntic.

8 Ti iyacʼ jchiʼintic Chʼul Espíritu ti Rioxe, más to lec yuʼun jaʼ
chicuxiotic o ta sbatel osil.

9 Li mantaletic ti iyal ti Moisese, lec, pero jaʼ noʼox
chiʼochotic o ta cʼocʼ ta sbatel osil. Li cʼusi chcale, más to lec
yuʼun ta matanal ti chʼabal jmultic chiyilotic ti Rioxe, yechʼo
ti chicuxiotic ta sbatel osile.

10 Acʼu mi lec li mantaletique, pero iquiltic xa ti mu xicuxi-
otic o ta sbatel osile yuʼun mu xchʼun cuʼuntic. Jaʼ toj lec ti ta

slequil yo'on ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti istoj jmultic ti Cristoe.
11 Ac'u mi lec li mantaletique, pero jayib no'ox c'ac'al itun cu'untic. Pero ti ta slequil yo'on ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' chicuxiotic o ta sbatel osil.

12 Ja' jpatoj o co'on, yech'o ti chcal a'yuque.

13 Ti Moisese muc x'albat yu'un ti Rioxe ti ac'u yalbe ti jchi'iltac ta israelale ti ta xch'ay sc'oplal li mantaletique ti c'alal xtal ti Cristoe. Ti c'alal oy xojobal sat ti Moisese, isvol ta chajchaj poc' yo' mu x'ile o ti ta xch'ay xojobal ti sate. Ti muc xilic ich'aye, ja' señ*a* ti muc x'albat ya'iic ti ta xch'ay onox sc'oplal li mantaletique.
14 Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti muc x'albatique, yu'un ilbilic onox ti mu sc'an xch'unique. Ja' yechic li jchi'iltac lavie, mu xa'ibeic smelol li c'usitic sts'ibaoj comel ti Moisese, ja' ti mu sc'an xch'unique. Ja'to mi ixch'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cristoe, chloc' li c'usi chmacatic o ya'ele.
15 Yu'un c'alal chich' q'uelel li smantaltac Riox ta stemploique, mu xilic ti mu xcuxiic o ta sbatel osile.
16 Mi iyictaic xch'unel ti ja' ta xcuxiic o ta sbatel osil li mantaletique, mi ja' lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, chlic ya'ibeic smelol scotol.
17 Mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ta xchi'inatic yu'un ti Ch'ul Espí*ritue* ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse. Ti c'alal xchi'inatique, chul ta sjolic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil ti iyich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ti ma'uc chcuxiic o li mantaletique.
18 Li vo'otique xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espí*ritue*, mu xa c'usi smacojotic ya'el. Ja' chac c'u cha'al li nene ti co'ol xchi'uc c'ac'al c'alal xch'amojbe li xojobale. Ja' no'ox yech ta xco'olaj co'ontic xchi'uc ti Cajvaltique mi quich'ojtic ta muq'ue yu'un yantic ta xcom cu'untic li c'usitic chopole. Ja' chiscoltaotic ta scomtsanel ti Ch'ul Espí*ritue* ti jun xchi'uc ti Cajvaltique.

4

1 Lavi sc'anojon ti Rioxe, ja' listac ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje, yech'o ti mu xquicta jbae.
2 Ma'uc ta jpas li c'usi q'uexlal sba ta pasele. Muc bu chilo'lovan. Li vo'one ja' chcal a'yuc ti c'usi yaloj ti Rioxe. Muc bu ta jch'aybe smelol, muc bu ta jp'oles yu'un sq'uelojon chca'i ti Rioxe. Ti much'utic cha'iique tsna'ic ti naca yech li c'usi chcale.
3 Ti much'utic mu xa'ibeic smelol ti c'alal chcalbe ya'iic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, ja'ic ti much'utic sc'oplal onox ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile.

4 Ti mu xa'ibeic smelole, ja' chpajesatic yu'un ti much'u
scuentainoj li sba balamile, ja' ti pucuje, yech'o ti mu xch'unic
ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe ti jun
xchi'uc ti Rioxe.
5 Ma'uc jc'oplal jtuc ti chcale; ja' sc'oplal ti Jesucristoe ti stuc
no'ox tsc'an chquich'tic ta muq'ue. Vo'oxuc chitun avu'unic
yu'un ja' yech tsc'an ti Cristoe.
6 Ti Rioxe ti iyal ti oyuc sac osile, ja' lisp'ijubtasotic ta ya'ibel
smelol ti ja' onox Riox ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti ta xcuch cu'untic scotol ti jch'unojtic ti ja' chiscoltaotic ti Rioxe

7 Ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe, mu'nuc tsotson
tajmec. Yu'un li jpat jxocontique co'ol xchi'uc jun p'in ti
mu c'usi xcuch yu'une. Lavi cuchem cu'une, chvinaj ti ja'
chiscolta ti Rioxe.
8 Ac'u mi abol jba ta ilbajinel, pero mu xquicta o jba. Ac'u
mi ch'abal c'usuc cu'un, pero ta onox jta, mu xcat o co'on.
9 Ac'u mi xicrontainat tajmec, pero sq'uelojon ti Rioxe. Ac'u
mi chcuch xa yu'unic yilel pero mu xcuch yu'unic.
10 Buyuc baticon ta jta jcronta chac c'u cha'al ista scronta
ti Jesuse. Pero cuxulon to, ja' chvinaj o ti cuxul ti Jesuse, ja'
chixchabi.
11 Ti c'u sjalil cuxulone sc'oplal chimile, ja' jmulinoj yu'unic
ti chcal a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Jesuse. Lec ti ja' yech oy
jc'oplale yo' xvinaj o ti cuxul ti Jesuse, ti sq'uelojone, yu'un
cuxulon to. Li jpat jxocontique li' onox ta xlaje.
12 Ti abol jba ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, ja' yo' xacuxiic o
ta sbatel osil li vo'oxuc uque.
13 Ja' yechon chac c'u cha'al ti much'u ists'iba li sc'op Rioxe:
"Yu'un jch'unoj ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe,
yech'o un persa chcal a'yuc", xi. Ja' yechon uc, persa chcal
a'yuc.
14 Yu'un jch'unoj ti Riox ixcha'cuxes ti Cajvaltic Jesuse,
yech'o un jpatoj co'on ti ta onox xixcha'cuxes uque yu'un
quich'oj ta muc' ti Jesuse. Tsobol chiyic'otic ochel ta stojol.
15 Ti chi'ilbajinate, ja' yo' xacuxiic o ta sbatel osil uque,
vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Mi i'epaj li much'utic ta
xch'unique, más xa ep ti much'utic "colaval" chutic ti Rioxe.
Ta x'ich'e ta muc' ti Rioxe.
16 Yech'o ti mu xquicta jbae. Ac'u mi chimolib xa, pero li
co'one xu' to ya'el jujun c'ac'al.
17 Li ilbajinele jliquel no'ox. Ti lequilal chc'ot jtatique mu
xlaj ta sbatel osil.
18 Yech'o ti muc bu chcat o co'on li c'usitic chtal ta jtojole
yu'un chlaj ech'uc. Ja' jpatoj o co'on ti c'usitic mu to bu
quiloje, yu'un mu sna' xlaj ta sbatel osil.

5

1 Li jpat jxocone lum onox yech'o ti muc bu jal cuxulone. Ti
c'alal xichame, jna'oj ti chba jchi'in ti Rioxe yo' bu spasoj ti jna
ta sbatel osile.
2 Lavi li'on to ta sba balamile, abol to jba ta ilbajinel, yech'o
un xu' xa ya'el ti teyon ta vinajele.
3 Yu'un li ta vinajele cuxulon ta sbatel osil, mu xa bu
chicham.
4 Li vo'one quechel to jvocol yu'un jna'oj ti ta onox xichame.
Yech'o ti ja' xa ta jc'an li jpat jxocon ti mu sna' xchame yo' ti
cuxulon o xa ta sbatel osile.
5 Ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti chicuxiotic ta sbatel osil ti
c'alal liyic'otique. Ti iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue, ja' seña ti
ta onox xc'ot yeche.
6-7 Yu'un jna'oj ti xchi'inojon ti Cajvaltic Jesuse ti c'u sjalil
cuxulone, yech'o un ja' tsots o co'on ac'u mi mu to bu quilojbe
sat. Ti c'alal xibat ta vinajele, chc'ot cojtiquin, ta jchi'in ta
sbatel osil.
8 Ja' jpatoj o co'on. Yech'o ti más lec mi lichame, yu'un ja'
chcom li jpat jxocone, ja' chba jchi'in ta sbatel osil ti Cajvaltic
Jesuse.
9 Muc ta alel mi cuxulon, o mi xicham, ja' no'ox ta jc'an ti lec
chiyil scotol c'ac'ale.
10 Ti Cristoe ta jujuntal chiyalbotic mi ijch'untic scotol
li c'usi liyalbotique, o mi muc bu ijch'untic scotol c'alal
li'otic ta sba balamile. Ja' yech chistojotic ya'el ti c'u x'elan
li'ech'otique.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe

11 Yu'un jna'oj ti chistojotic ya'el ti Cajvaltic Jesuse, yech'o
ti chcal ava'iic c'u x'elan li co'one yo' xana'ic o ti yech li c'usi
chacalbeique, yo' ti mu xlo'ilaj o avo'onique. Ti Rioxe yiloj c'u
x'elan li co'one. Ti caloje, avilojic uc.
12 Ti chacalbeic c'u xi'elane, mu'nuc ta jtoy jba. Chcal no'ox
ava'iic yo' mu c'usi xal o avo'onique, yo' xana'ic o c'u x'elan
chatac'beic ti much'utic tsc'anic no'ox ich'el ta muq'ue, ti muc
ta alel cha'iic ti tsc'anic lecubtasbel yo'onique.
13 Mi chalic ti yu'un chuvajon ti c'u x'elan chic'opoje, teyuc
yalic, yu'un ja' ta jch'un c'usi chiyalbe ti Rioxe. Mi chalic ti
naca no'ox chajlo'loic o ti lec chic'opoje, teyuc yalic, yu'un
vo'oxuc ac'uxubinelic ti chcal ava'iic li sc'op Rioxe.
14 Ti jsujoj jba ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Cristoe, yu'un jna'oj
ti sc'anojone. Stuc no'ox icham, ja' istoj jmultic ta jcotoltic.
Yech'o ti jcotoltic lichamotic ya'el chil ti Rioxe.
15 Ti icham ta scoj jmultic jcotoltic ti Cristoe, ja' yo' mu xa
jch'untic o li c'usitic chal co'ontique ti c'u sjalil li'otic ta sba

balamile. Ja' ac'u jch'untic ti c'usi lec chile yu'un ja' icham
icha'cuxi yo' xicuxiotic o ta sbatel osile.
16 Yech'o un li vo'one mu c'u jcuenta o c'u x'elan li much'utic
ta jta ta c'oponele. Ma'uc xa yechon chac c'u cha'al li
much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe ti tsc'an cha'iic c'u x'elan
li crixchanoetique. Li vo'one ja' no'ox lec chca'i mi yich'ojic
ta muc' ti Cristoe. Ti vo'nee caloj ti jlo'lovanej ti Cristoe, pero
lavie ma'uc xa yech chcal yu'un jna'ojbe xa c'u x'elan yo'on.
17 Vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, ma'uc xa yech
ta jnoptic chac c'u cha'al ijnoptic ti ta vo'nee. Yu'un naca xa
lec li c'usitic ta jnoptique. Co'ol xchi'uc li'ach'ubotic ya'el.
18 Ti li'ach'ubotic ya'ele, ja' ispas ti Rioxe yu'un ilecub o
co'ontic ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe, yech'o ti lec xa xquil
jbatic xchi'uc ti Rioxe. Ja' chcalbe ya'iic ti xu' chlecub yo'onic
li yantic uque yo' lec xil o sbaic xchi'uc ti Riox uque.
19 Yech'o ti itaque tal yu'un Riox li' ta sba balamil ti Cristoe.
Yu'un ja' tsc'an ti ac'u lecubuc yo'on scotol li crixchanoetique.
Yu'un mu sc'an xac'be castico yu'un smulic. Yech'o ti listac ta
yalel a'yuc ti c'usi yaloje, ja' ti xu' chlecub o yo'onique.
20 Vo'on sq'uexolon ya'el ti Cristoe. Li c'usi chcalbe ya'iic
li crixchanoetique, ja' chal ya'el ti Cristoe yu'un ja' tsc'an ti
Rioxe ti lec xil sbaic xchi'uc li crixchanoetique.
21 Ti Rioxe ja' iyac'be stoj jmultic ti Cristoe ti ch'abal smule.
Ti istoj jmultique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.

6

1 Lavi tsobol chi'abtejoticotic xchi'uc ti Rioxe, chcal ava'iic
uc ti mu me yechuc no'ox ti ta slequil yo'on layiq'uique.
2 Yu'un ja' yech yaloj chac li'i:
Ti c'alal sta yora chcac' cuxlejal ta sbatel osile,
ta slequil no'ox co'on chcac'be scuxlejalic ti much'utic
tsc'anique,
xi ts'ibabil. Lavie yora xa ti chac'anique, yora xa ti chac'
acuxlejalic ta sbatel osile.
3 Lavi co'ol chi'abtejoticotic xchi'uc ti Rioxe, mu jc'an mi oy
much'u ta jta jmul ta stojole. Yu'un ja' mu jc'an ti chopol chbat
cu'un sc'oplal ti Rioxe.
4 Yu'un ja' chitun yu'un, ja' ta jc'an ti ac'u vinajuc ti lec chbat
cu'un li c'usi yalojbon ti chcal a'yuque. Li ilbajinele chcuch
cu'un scotol. Ac'u mi abol xa jba, ac'u mi ch'abal xa c'usuc
cu'un, chcuch cu'un.
5 Ac'u mi xquich' arsial, ac'u mi chistiq'uic ta chuquel, ac'u
mi x'avlajetic xa ta jpat ta jxocon li crixchanoetique, ac'u mi
tsots li abtele, ac'u mi oy mu xivay sjunul ac'ubal, ac'u mi oy
bu mu jta jve'el, chcuch cu'un scotol.

6 Ja' no'ox chcac' iluc ti mu jc'an jpas li c'usi chopole, ti
chul ta jol c'usi lec chil ti Rioxe, ti cuchem cu'un scotole, ti lec
co'one, ti xchi'inojon ti Ch'ul Espíritue, ti chic'uxubinvane.
7 Li c'usi chcale yech. Ja' chcac' iluc ti chiscolta ti Rioxe. Lec
ta jtac'be c'usitic chal ti much'utic sc'ac'alon yo'onique. Tuc'
chcalbe ti much'utic chopol c'usitic tspasique.
8 Ja' ta jc'an ti lec chbat cu'un li c'usi yalojbon chcal a'yuque,
ac'u mi ich'bilon ta muc', ac'u mi ch'abal, ac'u mi oy much'u
lec c'usi chiyalbe ta jpat ta jxocon, ac'u mi oy chopol. "Le'e
jlo'lovanej", ac'u mi xi jc'oplal, pero ta onox xvinaj ti yech li
c'usi chcale.
9 Ac'u mi chalic ti muc much'u ta xch'un li c'usi chcale, pero
ep xa much'utic ixch'unic. Ac'u mi snopojic ti chismilique,
pero cuxulon to. Ac'u mi chalic ti chiyac'be castico ti Rioxe,
pero muc bu chiyac'be. Naca no'ox chisp'ijubtas, mu'nuc
chismil.
10 Ac'u mi chalic ti chcat co'one, pero jun co'on scotol c'ac'al.
Ac'u mi toj me'onon chiyilic, pero ep xa much'utic icac'be
sc'ulejalic ya'el scuenta sbatel osil. Ac'u mi ch'abal c'usuc
cu'un chiyilic li' ta sba balamile, pero jc'ulejon chca'i yu'un
ja' chiyac'be ti Cajvaltique.
11 Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox ta Corintoe, jamal lacal-
beic scotol li c'usitic ta jnope, ti c'u x'elan co'one.
12 Mu c'usi ti muc xacalbeique. Pero li vo'oxuque muc bu
más ac'anojicon.
13 Li vo'oxuque co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'i, yech'o un
ja' tsc'an ti chac'anicon uque.

Ja' li' yaloj ti stemplootic Riox ya'el li vo'otique

14 Mu me c'usi co'ol xanop xchi'uc li much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech noxtoc, mu me xanupun
achi'uquic. Yu'un li much'utic lec xa yo'onique ma'uc yech ta
snopic chac c'u cha'al ta snopic li much'utic chopol sjolique.
Ja' chac c'u cha'al li sac osile ti ch'acal xchi'uc li ic' osile.
15 Ja' no'ox yech ti Cristoe mu co'oluc sjolic xchi'uc ti pucuje.
Yech'o un mu co'oluc joltic xchi'uc ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe.
16 Ja' chac c'u cha'al ti parte yeclexail ti santoetique, parte
noxtoc stemplo ti Rioxe. Li vo'otique stemplootic Riox ya'el ti
cuxul ta sbatel osile. Yu'un yech onox yaloj ti Rioxe:
Li jch'amaltaque ta jchi'inic o.
Vo'on chiyich'ic ta muc'.
Ja' no'ox yechon uc, jc'anojic, xi.
17 Ja' yech yaloj noxtoc:
Mu me xapasic li c'usitic chopole chac c'u cha'al tspasic li
much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue.

Ictaic spasel li c'usitic chopole yo' ti xaquiq'uic oe.
18 Vo'on xa chatotinicon, vo'oxuc xa jcremoxuc jtseboxuc,
xi ti Cajvaltique ti ja' scuentainoj scotole.

7

1 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ja' jc'oplaltic yu'un xch'amalotic
xa. Yech'o un ja' tsc'an ti ac'u quictatic scotol li c'usitic ta soc
o joltique xchi'uc li c'usitic ta soc o jpat jxocontique. Mi icom
scotole, naca lec c'usitic ta jpastic. Ja' chvinaj o ti quich'ojtic
ta muc' ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti ja' jun o yo'on ti Pabloe ti isnopic c'usi ta cha'leel ti much'u ista smul tey ta Corintoe

2 Ta sjunuluc me avo'onic xava'iic li c'usi chcale. Mi junuc
muc much'u iyicta sba cu'un. Muc much'u ijsocbe sjol. Muc
much'u iquelc'anbe staq'uin.
3 Ti x'elan chcale, mu'nuc oy c'usi chopol avalojbecon.
Lacalbeic xa ti jc'anojoxuc tajmeque. Mi lachamique, más lec
chamicon uc. Mi cuxuloxuc toe, lec mi cuxulon to uque.
4 Jna'oj ti chach'unic li c'usi chcale, yech'o ti sjunul co'on
chcalulan ac'oplalique. Ac'u mi abol jba tajmec, pero jun
co'on avu'unic.
5 Ti c'alal liyul li' ta Macedoniae, muc bu jun co'on yu'un ijta
tajmec ilbajinel. Icat co'on noxtoc.
6 Ti Rioxe ta spatbe yo'on li xch'amaltaque ti c'alal chat
yo'onique, yech'o ti lispatbe co'one yu'un isut xa tal li Titoe.
7 Pero ma'uc no'ox jun o co'on ti isut tale; ja' jun o co'on nox-
toc ti apatbeic tal yo'one. Yul yalbon ti chac'an chaq'uelicone,
xchi'uc ti chopol ava'iic ti avac'becon cat co'one. Liyalbe
noxtoc ti lec ava'iic li c'usi lajts'ibabeic tale. Ti c'alal ica'ie,
bats'i ximuyubaj xa.
8 Ac'u mi avat o avo'onic ti c'usi lajts'ibabeic tal ta jvune,
pero jna'oj ti leque. Icat o co'on jayib c'ac'al. "Ati chopol la
xa'iique", xichi yu'un ica'i ti avat o avo'onique. Pero lavie ica'i
ti mu jaluc avat o avo'onique.
9 Lavie jun xa co'on avu'unic. Pero ma'uc jun o co'on ti avat
avo'onique; ja' jun o co'on ti chopol ava'iic ti much'u oy smul
teyo'e, ti comón anopic ti mu xu' ch-och ta temploe. Ti avat
avo'onique, yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Muc bu isoc o ajolic
ti c'usi lajts'ibabeic tale.
10 Ti chcat o co'ontic li c'usi chopol ta jpastique, ja' tspas ti
Rioxe yo' xquictatic oe. Mi iquictatique, chicuxiotic ta sbatel
osil. Jun co'ontic ta ts'acal. Yan ti much'u ja' no'ox chat o yo'on
li c'usitic scuenta sba balamile, ta onox x'och ta c'oc' ta sbatel
osil.
11 Ti x'elan laspasbeic ti Rioxe, lec xa labatic o. Yu'un ja'
avat o avo'onic li much'u oy smul teyo'e, laq'uexavic o, laxi'ic

o, ja' xa ac'anic ti lec chaquilique. Más lec ava'iic ti nopuc c'usi chich' cha'leele. Lec ti ja' yech apasique, yech'o un ch'abal xa amulic.

12 Ti ja' yech lajts'ibabeic tale, yiloj ti Rioxe ti ma'uc ijts'iba o tal ti much'u isa' smule, ma'uc ijts'iba o tal ti much'u isa'bat sc'ac'al yo'one. Ti ijts'iba tale, ja' yo' xana'ic o ti ja' ta jc'an ti lec chabat acotolique.

13 Lavie mu xa bu chcat co'on avu'unic. Pero mu jtucuc ti muc bu chcat co'one. Ja' yech li Tito uque, jun yo'on avu'unic.

14 Ti c'alal mu to'ox chtal sq'ueloxuc li Titoe, icalbe ya'i c'u xa'elanic yu'un jna'oj ti chach'unic onox li c'usi lacalbeic tal ta vune. Muc xavaq'uicon ta q'uexlal. Li c'usitic lacalbeique, yech. Ti c'u x'elan icalbe ac'oplalic li Titoe, yech noxtoc.

15 Yech'o un sc'anojoxuc tajmec yu'un sna'oj ti ach'unic li c'usi layalbeique, xchi'uc ti avich'ic ta muc' ti c'alal ay svula'anoxuque.

16 Mu yechuc no'ox ti jpatoj co'on avu'unique. Yu'un chach'unic scotol li c'usi chacalbeique, yech'o ti jun co'one.

8

Ja' li' yaloj ti istsob staq'uinic ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti iscoltaic ti much'utic iya'iic vi'nale

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe ava'iic c'u x'elan icoltaatic yu'un Riox ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jujun jteclum li' ta estado Macedoniae.

2 Ac'u mi abol sbaic ta ilbajinel, pero jun yo'onic iyac' staq'uinic ti tscoltaic o ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' bu cha'iic vi'nale, ac'u mi ch'abal c'usuc yu'unic uc.

3 Iquil jtuc ti ta slequil yo'onic iyaq'uic ti c'u yepal iloc' ta yo'onic jujune. Ma'uc no'ox ti c'u yepal xu' iya'iique, más to ep iyaq'uic.

4 Pero mu vo'onicon icalbeic. Stuquic liyalbeic ti tsc'an tscoltaic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti cha'iic vi'nale.

5 Ti iyac' ep staq'uinique, yu'un ba'yi iyalbeic ti Cajvaltique ti tspasic li c'usi lec chile. Ts'acal to liyalbeic ti ta xch'unic li c'usi icalbeique. Ti iyalbeic ti Cajvaltique, xchi'uc ti liyalbeic uque, yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Pero muc bu jnopoj ti ja' yech ta spasique.

6 Yech'o ti icalbe li Titoe ti ac'u slajesbe stsobel li taq'uin chavaq'uic uque yo' xilic o ti lec avo'onic uc ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'iic vi'nale.

7 Scotol li c'usitic yane ach'unic xa. Ach'unojic xa ti oy syu'el ti Rioxe. Xana'ic xa xachanubtasvanic ta sc'op Riox. P'ijoxuc xa, sjunul xa avo'onic chapasic li c'usitic lec chil ti

Rioxe. Xchi'uc ti ac'anojicone. Yech'o un lajesbeic me yaq'uel li taq'uine ti chacoltaic o ti much'utic cha'iic vi'nale.

8 Muc bu chacaq'uic ta persa; ta xcal no'ox ava'iic yu'un ja' yech ta spasic li yan jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Mi chapasic uque, ja' chvinaj o mi yech ti chac'uxubinvanique.

9 Ana'ojic ti toj lec yo'on ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi ja' scuentainoj scotol, pero ta scoj ti sc'anojotic tajmeque, co'ol xchi'uc me'on yilel ti c'alal i'ay li' ta sba balamile. Ti x'elan ispase, ja' yo' jcuentaintic o scotol uque.

10 Chacalbe ava'iic li c'usi jnopoje. Li vo'oxuque loq'uebal xa jabil lic atsob ataq'uinic ti chacoltaic o li much'utic cha'iic vi'nale, yech'o un chopol mi chaquechanic yaq'uele. Yu'un vo'oxuc ba'yi avalic ti chatsobique, ba'yi lic atsobic.

11 Lavi sjunul avo'onic anopic ti chatsobique, ja' no'ox yech sjunuluc me avo'onic xalajesbeic yaq'uel. Sjunuluc me avo'onic xavaq'uic ti c'u yepal xu' avu'unic jujune.

12 Yu'un mi ta slequil co'ontic chcac'tic ti c'u yepal xu' cu'untique, lec chil ti Rioxe. Muc bu más chisc'anbotic.

13 Ti chacalbeic ti sc'an no'ox avo'onic chacoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu'nuc ja' ta jc'an ti vo'oxuc xa ch'abal c'usuc avu'unic chcome, ti más xa mu c'usi sna'ique. Ja' tsc'an ti co'ol oy c'usuc avu'unic ta acotolique.

14 Li vo'oxuque oy c'usuc avu'unic, yech'o un ac'beic li much'utic ch'abal c'usuc yu'unique yo' co'ol mu c'u xana'ic oe. Ti c'alal ch'abal c'usuc avu'unic uque, ja' xa chayac'beic uc. Más lec ti co'olco'ol xacolta abaique yo' co'ol mu c'u xana'ic oe.

15 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ti much'utic ep istaic ta tsobele, co'ol yepal iyich'ic xchi'uc ti much'utic jutuc istaic ta tsobele", xi ts'ibabil.

16 Coliyal ti Rioxe ti lec yo'on ac'bil li Titoe ti co'ol teyoxuc ta co'onticotique.

17 Li Titoe ixch'un li c'usi icalbee. Xchi'uc c'usuc, teyoxuc ta yo'on yech'o ti sjunul yo'on chtal svula'anoxuque.

18 Cha'vo' ta xtalic. Li june ja' li much'u ya'yojbeic sc'oplal scotol li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti lec sna' yalbel smelol li sc'op Rioxe.

19 Ja' it'uje yu'un scotol li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti ta jchi'in ech'el ta yaq'uel li taq'uine mi laj atsobique. Ti vo'on chba cac' li taq'uine, mu'nuc ta jc'an o ich'el ta muc'. Ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Cajvaltique yo' xvinaj o ti jc'anojic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti cha'iic vi'nale. Lec ti chiyac'beic ech'el jchi'ile.

20 Yu'un mu jc'an mi oy much'u chisa'be jmule yu'un ti chquich' ech'el li epal taq'uine.

21 Li c'usi ta jpase ja' ta jc'an ti lec chil ti Rioxe xchi'uc li
crixchanoetique.

22 Li Titoe ja' ta xcac'be tal xchi'in noxtoc li jun jchi'iltic
ta xch'unel li sc'op Rioxe ti quiloj xa jay'ech'el ti oy ta yo'on
chiscoltae. Lavie sjunul yo'on chtal, yu'un spatoj yo'on ti
chavaq'uic onox li taq'uine.

23 Mi oy much'u ta sjac' c'usi yabtel li Titoe ti c'alal xule,
albeic ti ja' jchi'il jbaticotic ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, ti co'ol
chitunoticotic avu'unique. Ja' no'ox yech mi oy much'u ta
sjac' c'usi yabtel li cha'vo' xchi'il li Titoe, albeic ti ja' it'uje
yu'un li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti ilbilic ti sjunul
yo'onic yich'ojic ta muc' ti Cristoe.

24 Aq'uic iluc ti ac'anojic li much'utic tey chule yu'un chc'ot
yalbeic ac'oplalic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox yo' bu
iliquic tale. Yu'un me calojbeic ti lec avo'onic li jchi'iltactic ta
xch'unel sc'op Riox ti butic ta stsob sbaique.

9

1 Mu xa persauc chacalbeic tal ta vun ti chacoltaic ti
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'iic vi'nale.

2 Yu'un jna'oj xa ti lec avo'onique. Icalbe xa ya'iic li
jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae ti iloc' xa
jabil lic atsob ataq'uinique, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta estado
Acayae. Ti c'alal iya'iic chac taje, ep xa much'utic lic stsob
staq'uinic uc.

3 Ta jtac jelavel tal yoxva'alic, ja' chtal scoltaoxuc ta stso-
bel lataq'uinique. Ti c'alal xiyul li vo'one, ja' ta jc'an ti
chapal xa'ox avu'unic li taq'uine chac c'u cha'al calojbeic li
jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Mu me
yechuc no'ox ti icalbe ac'oplalique.

4 Ti c'alal xitale, yic'al jchi'in tal jayvo'uc li jchi'iltactic ta
xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Mi mu to'ox bu chapal
avu'unic chul jtae, chavaq'uicon ta q'uexlal, chaq'uexavic uc,
yu'un calojbeic ac'oplalic.

5 Yech'o ti icalbe ya'iic li oxvo'e ti ac'u jelavicuc tal
scoltaoxuc ta stsobel li taq'uine ti avalojic onox chavaq'uique.
Mi chapal xa'ox avu'unique, ja' chvinaj o ti anop atuquic ti
chavaq'uique, ti mu vo'onicon lajsujique.

6 Co'ol xchi'uc li much'u jutuc no'ox ta sts'un li c'usi ta
sts'une, jutuc no'ox chloc'. Yan mi ep ists'une, ep ta xloc'.

7 Yech'o un jujuntal xanopic ti c'u yepal chavaq'uique.
Sjunul me avo'on xavaq'uic, mu me ta sujeluc, yu'un li
much'u sjunul yo'on chac' li c'usuc yu'une, ja' c'anbil yu'un
ti Rioxe.

8 Ti Rioxe oy syu'el, xu' chayac'beic li c'usitic ta xtun
avu'unique, yo' mu c'usi palta chava'iic oe, yo' xacoltavanic
oe.
9 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Ti much'u ta xch'ac ta o'lol li c'usuc yu'une,
ti chac'be li much'utic ch'abal c'usuc yu'une,
más to ta x'ac'bat yo' xcoltavan o scotol c'ac'ale,
xi ts'ibabil.
10 Q'uelavilic, li c'usitic ta jts'untique ta sts'ites ti Rioxe yo'
oy o jve'eltique, yo' oy o jts'unubtic noxtoque. Ja' no'ox yech
noxtoc chayac'beic li c'usitic ta xtun avu'unique, ta sp'oles yo'
xacoltavanic oe, mu'nuc ja' yo' oy o ave'elic atuquique.
11 Más to ep chayac'beic c'usuc avu'unic ti Rioxe yo' ep xa-
coltavanic oe. Ti c'alal xc'ot jbechbeic li taq'uin ti atsobique,
"colaval", xutic ti Rioxe ti ep acoltaique.
12 Lavi chacoltaic ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta
staic li c'usitic ta xtun yu'unique. Ja' no'ox yech "colaval",
xutic tajmec ti Rioxe.
13 Lavi chacoltaique, "colaval", xutic ti Rioxe yu'un chilic ti
chach'unic c'usi yaloj ti Cristoe. Ja' no'ox yech jun yo'onic
avu'unic uc scotol ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti
butic jteclumal nacajtique.
14 Lavi ep chacoltaique, chlic sc'anoxuc. "Colaval ti ayulesbe
ta sjolic ti chiscoltaoticotic ti much'utic ma'uc jchi'ilticotic ta
jurioale ti yich'ojot xa ta muq'ue", xutic ti Rioxe.
15 Coliyal ti Rioxe ti ta slequil yo'on slecubtasoj co'ontic jcotol-
tique. Mu xlaj ta alel c'u slequil yo'on ti Rioxe.

10

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti ja' ac'bil scuentain jcorintoetic yu'un ti Rioxe

1 Vo'on Pabloon, oy c'usi chacalbeic. C'un no'ox
chajc'oponic tal chac c'u cha'al c'un chisc'oponotic ti Cristoe.
Yu'un ca'yoj ti chavalic ti ja' no'ox lec chic'opoj ti c'alal
li' jchi'ucoxuque. Ti c'alal nomon xae, chavalic ti tsots
chacalbeic tal mantal ta jvune.
2 Abulajanic mu xa me xavalic yech, yu'un mu jc'an ti
tsotsic xa chul jc'oponoxuque. Ti much'u chal ti ja' yech ta
jpas chac c'u cha'al tspasic li much'utic mu to ta xch'unic li
sc'op Rioxe, jna'oj xa c'usi ta jnopbe.
3 Ta melel crixchanoon, pero mu ta jp'ijiluc jtuc ti chcuch
cu'une chac c'u cha'al ti much'utic p'ijic ti yalojique.
4 Ac'u mi p'ijic tajmec, pero mu xcuch yu'unic. Vo'on
chcuch cu'un yu'un sc'op Riox ti chcalbeique.
5 Ti c'alal chcalbeic sc'op Riox ti much'utic p'ijic ti yalo-
jique, ti tstoy no'ox sbaic ta stojol ti Rioxe, mu xa sna' c'uxi

chtacʼavic. Ta jchʼaybe yaʼel scotol li cʼusitic ta snopique yoʼ
xichʼic o ta mucʼ ti Cristoe.
6 Mi iquil ti chachʼunic cʼusi chacalbeic li voʼoxuque, xuʼ
chcacʼbe castico ti jayvoʼ mu xchʼunique.

7 Li muchʼu chaxchanubtasic ti ta alele spat xocon noʼox
chaqʼuelbeic cʼu xʼelan. Mu xanaʼic mi yech li cʼusi chale. Mi
snaʼoj ti jaʼ tspas li cʼusi lec chil ti Cristoe, snaʼoj ti jaʼ ta jpas
uque.
8 Acʼu mi ep xa ta echʼel lacalbeic ti yajtacbalalon ti Cajval-
tique, mu xiqʼuexav yuʼun jaʼ tacbilon o ti chajpʼijubtasique.
Maʼuc tacbilon ti ta jsoc ajolique.
9 Mu me xanopic ti yuʼun chajsibtasic o ti cʼusi lajtsʼibabeic
tale.
10 Oy muchʼutic jaʼ yech chal. Chalic ti jaʼ noʼox tsots
cʼusi chajtsʼibabeic tale, ti tscʼan chachʼunique. Ti cʼalal
teyone, chalic ti muc bu tsotsic li cʼusi chcale, ti mu persauc
xachʼunique.
11 Ti muchʼutic jaʼ yech chalique, tey tsqʼuelic mi maʼuc yech
chul jpas chac cʼu chaʼal jtsʼibaoj tale.

12 Ti xʼelan chcale, muʼnuc ta jcoʼoltas jba xchiʼuc ti
muchʼutic chalic scʼop Rioxe ti yalojique, ti stuc noʼox chacʼ
sbaic ta ichʼel ta muqʼue, ti scʼoplal noʼox stuquic chalique.
Tsnopic ti lec ti yech tspasique, pero maʼuc yech ta alel aʼyuc
li scʼop Rioxe.
13 Li voʼone maʼuc chcal ti voʼon caloj aʼyuc ti bu muc bu
caloj aʼyuque, yuʼun jaʼ ta syules ta jol ti Rioxe ti bu chba cal
aʼyuque. Ti cʼalal liʼay liʼtoe, jaʼ isyules ta jol ti Rioxe, yechʼo ti
voʼon jcuentainojoxuque.
14 Ti manchuc voʼon lacalbeique, muc bu jcuentainojoxuc ti
yechuque. Lavi voʼon baʼyi ay calboxuc ti jaʼ chacʼ jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Cristoe, yechʼo ti voʼon jcuentainojoxuque.
15 Mu yechuc noʼox chcal ti jcuentainojoxuque. Mi iquil
ti itsatsub xa avoʼonic ta stojol ti Cajvaltique, xuʼ xa mu
xajcuentainic.
16 Jaʼ xa chba calbeic ti muchʼutic mu to bu yaʼyojic ta
sjelavel yoʼ bu nacaloxuque. Jaʼ tey chibat yoʼ bu muc muchʼu
chale, maʼuc tey chibat yoʼ bu yaʼyojic xae. Mu xcal ti voʼon
xa caloj ti yan o muchʼu yaloj aʼyuque.

17 Ti muchʼu lic chanubtasvanuc liʼtoe, mu me xacʼ sba ta
ichʼel ta mucʼ li stuque. Jaʼ acʼu yacʼ ta ichʼel ta mucʼ ti Cajvaltic
Jesuse.
18 Yuʼun ti muchʼutic chacʼ sbaic ta ichʼel ta muqʼue, chopol
chil ti Cajvaltique. Jaʼ lec chil mi jaʼ ch-aqʼue ta ichʼel ta
muqʼue.

11

1 Abulajanic a'ibecon li c'usi chacalbeique yu'un chacalbeic
chac c'u cha'al chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti ta stoy
sbaique, yu'un chcal ava'iic c'u xi'elan uc.
2 Yu'un vo'on yac'oj jcuentainoxuc ti Rioxe, yech'o un mu
jc'an mi oy much'u ti yan o c'usi lic yalboxuque. Co'olon
xchi'uc stot sme' tojol tseb, ti xchabioj xa ti c'alal jac'bil xa li
stsebe, yo' ch'abal o smul ti c'alal xnupune. Ja' no'ox yechon
uc, jchabiojoxuc yo' ch'abal o amulic chayilic ti Cristoe.
3 Ja' chopol chca'i mi ach'unic lo'loel chac c'u cha'al ixch'un
lo'loel yu'un chon ti Evae. Mi ach'unique, chavicta abaic ta
yich'el ta muc' ti Cristoe.
4 Yu'un ca'yoj ti lec chava'iic ti c'usitic cha'albatique. Mi oy
much'u chayalbeic sc'oplal ti Jesuse ti ma'uc yech chal chac
c'u cha'al lacalbeique, lec chava'iic. Mi chayalbeic sc'oplal ti
Ch'ul Espíritue ti ma'uc yech chal chac c'u cha'al lacalbeique,
lec chava'iic noxtoc. Mi chayalbeic ti oy to c'usi yan tsc'an
chach'unic yo' xacuxiic o ta sbatel osile, lec chava'iic noxtoc.
5 Ti much'utic chalic sc'op Riox ti más sna'ic ti yalojique,
ach'unic xa ti más sna'ique. Li vo'one mu xa c'u jtu ti
avalojique.
6 Ac'u mi mu jna' lec xic'opoj pero mu'nuc mu jna'be smelol.
Jamal lacalbe acotolic li c'usitic leque.
7 ¿Mi ja' chopol ava'iic ti muc bu ijtoy jbae, ti mu c'usi
lajc'anbeic ti c'alal ical ava'iic li sc'op Rioxe? Ti muc bu
lajc'anbeique, yu'un ja' ta jc'an ti chacuxiic ta sbatel osile.
8 Ja' ijpojbe staq'uinic ya'el li yan jchi'iltactic ta xch'unel li
sc'op Rioxe ti c'alal ay cal ava'iique, yu'un ja' liyac'beic taq'uin
yo' ijman o ti c'usitic itun cu'une.
9 Ti c'alal li' to'ox jchi'ucoxuque, ilaj jtaq'uin pero muc
bu lajc'anbeic. Ti c'usitic itun cu'une ja' ay yac'becon li
jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Li
vo'oxuque muc bu icac' avocolic. Ja' yechon c'al tana, muc
bu chcac' avocolic.
10 Yech chcal ti muc much'u chcac'be svocolic li' ta estado
Acayae. Yiloj ti Cristoe ti ja' yech co'one.
11 Lavi muc bu lajc'anbeic ti c'usitic itun cu'une, mu'nuc mu
xajc'anic. Yiloj ti Rioxe ti jc'anojoxuque.
12 Ti c'u xi'elane, ja' no'ox yechon o. Yu'un ja' ta jc'an ti muc
bu chcac'be svocolic li much'utic chcalbe ya'iic li sc'op Rioxe,
yo' mu xalic o ti much'utic chalic sc'op Riox ti yalojique ti ja'
yech ta jpas uc chac c'u cha'al tspasique.
13 Yu'un ta sco'oltas sbaic chac c'u cha'al li vo'oticotique ti
yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe. Chalic xa mantal yilel uc, pero
ta xlo'lovanic no'ox.

14 Mu me xch'ay o avo'onic ti x'elan tspasique yu'un ja' yech
ta spas ti Satanás uque. Ta sp'is sba ta anjel ta vinajel ti c'alal
chislo'lootique, yu'un lec xa ya'el ti c'usi tsyules ta joltique.
15 Ja' smañaic ti chlo'lovanic li yajmantal Satanase. Toj lec
xa ya'el ti c'usi chalique. Ti chopol c'usi tspasique, ta onox
xich'ic castico.

Ja' li' yaloj ti ep iyil svocol ti Pabloe ti c'alal iyal a'yuc li sc'op Rioxe

16 Chacalbe ava'iic noxtoc. Mu me xanopic ti chuvajone ti
ja' yech chacalbeic chac c'u cha'al chal ti much'utic p'ijic ti
yalojique ti tstoy no'ox sbaique. Ac'u mi yech chanopic, pero
abulajanic a'yic li c'usi chacalbeique.
17 Ti c'usi chacalbeique, ma'uc yech chal ti Cajvaltic Jesuse.
Ja' yech chcal chac c'u cha'al chal ti much'utic p'ijic ti yalo-
jique ti tstoy no'ox sbaique.
18 Yu'un ep ti much'utic ta stoy o sbaic li c'usitic tspasique.
Ja' no'ox yechon uc, xu' jtoy jba.
19 Chcuch avu'unic mi ta jtoy jba uque yu'un chquil ti
chcuch avu'unic c'usi chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique,
vo'oxuc ti p'ijoxuc ti avalojique.
20 Yu'un tey no'ox ats'icojbeic ti much'utic chasmozoinic
ya'ele, ti chelc'an ataq'uinique, ti tsc'an li c'usuc avu'unique,
ti stoyoj sbaique, ti ta xt'ax ta majel asatique.
21 Ti ja'uc yech sc'oplal tspasic ti much'utic chalic a'yuc li
sc'op Rioxe, yu'un vo'on mu c'u jtu ya'el ti yechuque yu'un
ma'uc yech ta jpas.
Ti c'usi chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy no'ox
sbaique, xu' chcal yech uc.
22 Ja' tstoy o sbaic ti j'ebreoetique, pero j'ebreoon uc.
Chalic ti j'israeletique, pero j'israelon uc. Chalic ti ja' smol-
muc'tatotic ti Abraame, pero ja' jmolmuc'tatot uc.
23 Ti yalojique, ja' chalic a'yuc c'usi yaloj ti Cristoe pero
yech no'ox ta snopic. Li vo'one yech chcal ti ja' chcal a'yuc
c'usi yaloj ti Cristoe. Ti ja' yech chacalbeique, ja' yo' xana'ic
o ti xu' chcal chac c'u cha'al chalic ti much'utic p'ijic ti
yalojique ti tstoy no'ox sbaique. Li vo'one más xa ep ical a'yuc
sc'oplal ti Cristoe. Ep ta ech'el li'och o ta chuquel. Mu jna'
jaylajun'ech'el iquich' arsial. Ep ta ech'el colel xa licol.
24 Vo'ech'el liyac'beic arsial li jchi'iltac ta israelale, treinta y
nueve ta moj iquich' ju'ech'el.
25 Ox'ech'el iquich' te'. J'ech'el iquich' ton. Ox'ech'el ivoc'
jbarcoal. Jun c'ac'al xchi'uc jun ac'ubal tey xicajet ta ba mar.
26 Ep ta ech'el ti jutuc xa muc xibat ta uc'um ti bu chixanave,
yu'un oy bu noj ijta li uc'umetique. Abol jba tajmec ica'i
yu'un jutuc xa muc xismil j'eleq'uetic. Ep ta ech'el liyilbajinic

noxtoc li jchi'iltac ta israelale xchi'uc lachi'ilic vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Jutuc xa muc xilaj ta yutil jteclumetic. Jutuc xa muc xicham ta xocol balamil. Jutuc xa muc xijic'av ta mar. Oy liscrontainic li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele.
27 Oy bu lilub ta abtel. Oy jayib ac'ubal ti muc xivaye. Oy bu livi'naj, itaquij jti'. Ep ta ech'el muc xive' yu'un ch'abal c'usi jlajes. Ep ta ech'el ti abol jba ta sique yu'un ch'abal lec jc'u'.
28 Oy to c'usitic muc xacalbeic. Scotol c'ac'al ta jnop c'uxi xu' ta jcolta li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti butic jteclumal nacajtique.
29 Chcat co'on yu'unic li much'utic mu to sna'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Ja' chopol chca'i mi ixch'unic lo'loele.
30 Mi ja' chac'anic ti chacalbeic ti c'usi ta jtoy o jbae, más lec ja' chacalbeic ti bu muc xu' cu'un ta jtuque.
31 Ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ja' ti much'u ta x'ich'e ta muc' ta sbatel osile, sna'oj ti yech li c'usitic chcale, ti muc bu ta jnop c'ope.
32 Ti c'alal teyon ta jteclum Damascoe, ti covierno teyo'e ti ja' tic'bil yu'un ti preserente Aretase, isloq'ues mantal ti ac'u xchabiic lec li jteclume yu'un chistsaquic.
33 Pero liyalesat ta muc'ta moch ta sventanail li scorraltonal jteclume, yech'o ti muc bu listaique.

12

Ja' li' yaloj ti i'ipaj ti Pabloe yo' mu stoy o sbae

1 Ac'u mi xu' ya'el ti mu xacalbeic jc'oplale, pero persa chacalbeic yu'un quiloj ti mu xavich'icon ta muq'ue. Chacalbe ava'iic ti oy c'usi li'ac'bat quile, ti oy c'usi lisyulesbe ta jol ti Cajvaltic Jesuse.
2 Oy xa xchanlajunebal jabil ti liyic' muyel ta yoxcojol vinajel ti Rioxe. Mu jna' mi xchi'uc jpat jxocon, o mi i'i; ja' sna'oj stuc ti Rioxe.
3-4 Jna'oj ti li'ique muyel yo' bu ti Rioxe, pero mu jna' mi xchi'uc jpat jxocon, o mi i'i. Ja' sna'oj stuc ti Rioxe. Oy c'usi lec ica'i teyo'e, pero mu xu' chcal a'yuc.
5 Ti yechuc co'one, xu' jtoy o jba ti yechuque. Pero mu xu' jtoy o jba yu'un mu c'usi xu' cu'un ta jtuque.
6 Ti yechuc co'one, xu' jtoy o jba li c'usi ica'ie chac c'u cha'al tspasic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy sbaique. Yu'un yech ti oy c'usi lec ica'ie. Pero mu xu' chcal yu'un yic'al xanopic ti más xa jna'e chac c'u cha'al avilojicone. Naca me anopic ti más xa jna' c'usi chcal chac c'u cha'al ava'yojique. Yic'al más xavich'icon o ta muc'.

7 Ti c'usitic li'ac'bat quile, xu' jtoy o jba ti yechuque. Pero
mu sc'an ti Rioxe, yech'o ti li'ipaje yo' mu jtoy o jbae. Satanás
ti liyac'be li chamele yu'un ja' tsc'an ti chquicta jba ta yalel
a'yuc li sc'op Rioxe.
8 Ox'ech'el xivocolet ta sc'oponel ti Cajvaltique ti ac'u
yet'esbon li chamele.
9 Ti Cajvaltique ja' yech liyalbe: "Ta xcuch avu'un yu'un
vo'on chajcolta. Lavi muc bu tsotsote, más ta xvinaj o ti vo'on
ta jyu'el chaval a'yuc li c'usi calojbote", xiyut. Yech'o un ac'u
mi muc bu tsotson, pero jun co'on yo' xvinaj o ti ja' chiscolta
ti Cristoe.
10 Yech'o ti mu xcat o co'on mi chilabanate, mi ch'abal
c'usuc cu'une, mi chicrontainate, mi abol o jba ti quich'oj ta
muq'ue. Ac'u mi mu xa xcuch cu'un ya'el, pero ta xcuch cu'un
yu'un ja' chiscolta ti Cristoe.

11 Ja' xa yechon ya'el chac c'u cha'al ti much'utic p'ijic ti
yalojique ti tstoy o sbaic li c'usitic chalique. Pero vo'oxuc ta
amulic yu'un muc bu chavalic jc'oplal. Yech'o ti jtuc chcal
jc'oplale yo' xvinaj o ti chopol c'usi tspasic ti much'utic chalic
sc'op Riox ti yalojique, ti ja' avich'ojic ta muq'ue. Yu'un
ach'unic xa ti más sna'ique. Li vo'one mu jna' ti avalojique.
Ta melel ti mu jna'e, yu'un li c'usi chcale muc bu jyulesoj ta
jol jtuc.
12 Ti much'utic ja' chalic li sc'op Rioxe xu' chaq'uic iluc
slequilal syu'elal ti Rioxe, ja' chvinaj o ti ja' yajmantal ti Rioxe.
Avilic ti ja' yech ijpas ti c'alal teyon ta ateclumalique. Ac'u mi
iquil jvocol pero icac' iluc slequilal syu'elal ti Rioxe.
13 ¿Mi'n la oy to c'usi muc bu icac' avilic, muc bu ical ava'iic
chac c'u cha'al icalbe ya'iic icac'be yilic li yan jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe? Ja' no'ox ti muc bu lajc'anbeic li
c'usitic itun cu'une chac c'u cha'al ijc'anbeic li yane. Mi ja'
ijta o jmul avu'unique, aq'uicon ta pertonal.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti chba svula'an ta yox'ech'elal ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corintoe

14 Jnopoj xa ti chtal jvula'anoxuque. Yox'ech'elal xa o ti
c'alal xitale. Pero muc bu chul jc'anboxuc c'usuc avu'unic.
Ja' no'ox ta jc'an ti chacuxiic ta sbatel osil li vo'oxuque. Li
vo'one ja' yechon chac c'u cha'al li totile li me'ile ti ta stsob
staq'uinique ti ta xtun yu'un li xch'amalique. Ma'uc ta stsob
staq'uin li ch'amalile ti ta xtun yu'un li stot sme'e.
15 Li vo'one sjunul co'on chcal ava'iic li sc'op Rioxe, muc ta
alel mi abol jba, muc ta alel mi ja' lilaj oe, yu'un ja' ta jc'an ti
chacuxiic ta sbatel osile. Yu'un jc'anojoxuc. Pero ¿mi ja' yech
smelol xana'ic ti mu xac'anicone?

16 Lavi muc bu lajc'anbeic li c'usitic itun cu'une, ti yalojique
istaic xa jmul ti much'utic chalic sc'op Rioxe ti yalojique. Yu'un
chalic ti chajlo'loic ti bu chtun lataq'uinique.
17 ¿Mi'n chanopic ti ja'o lajlo'loic ti c'alal iyich'ic tal
ataq'uinic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ijtac tale?
¿Mi'n vo'on liyac'beic ti avalojique?
18 Ti c'alal ijtac tal scoltaoxuc ta stsobel ataq'uinic li Titoe,
avilic ti cac'ojbe tal xchi'ile. ¿Mi'n chanopic ti ja' laslo'loic li
Titoe? ¿Mi'n mu xana'ic ti co'ol lec li c'usi ta jnopticotique
xchi'uc li c'usi ta jpasticotique?
19 Mu me xanopic ti naca no'ox ta jpoj o jba ti x'elan
lacalbeique. Ti Rioxe yiloj ti muc bu ta jpoj jbae, ti melel
ti quich'oj ta muc' ti Cristoe. Scotol li c'usitic lacalbeique
vo'oxuc ac'uxubinelic yu'un jc'anojoxuc.
20 Ja' chopol chca'i mi muc bu jun avo'onic chul jtaoxuc
chac c'u cha'al ta jc'ane. Ja' no'ox yech chopol chava'iic uc
mi muc bu jun co'on chavilic chac c'u cha'al chac'anique. Ja'
chopol chca'i mi chacrontain abaique, mi xti'et ajolique, mi
chavutilan abaique, mi chach'aculan abaique, mi chasa'be
aba amulique, mi chalo'ilta abaique, mi chatoy abaique, mi
mu xavich' amelolique.
21 Ti c'alal chtal jvula'anoxuque, chopol chca'i mi staoj yav
chopol c'usi tspasic ti much'utic staoj smulique, ja' ti isa'
yantsique, ti ispasic li c'usitic iyal yo'onique. Chi'oc' yu'un
co'ol xchi'uc mu c'u jtu yu'un ti Rioxe.

13

1 Yox'ech'elal xa chtal jvula'anoxuc. Mi oy c'usi tsc'an
meltsanbel sc'oplale, ja'to xu' jnoptic c'uxi chcom o mi oy
cha'vo' oxvo' rexticoe.
2 Lacalbeic onox comel ti c'alal li'ay ta xcha'ech'elale: “Ti
much'utic ta sa'ulan to smulique, ti c'alal xital noxtoque,
mu xa bu ta jc'uxubin, mu xa bu chcac' ochicuc ta templo”,
xacutic onox comel.
3 Ja'to tey chavilic mi ta jnop ti yajmantalon ti Cristoe ti
c'alal xul cale. ¿Mi'n ch'abal syu'el avalojic ti Cristoe ti tey
xchi'inojoxuque?
4 Ch'abal syu'el ya'el ti c'alal icham ta cruze, pero ti c'alal
icha'cuxesat yu'un ti Rioxe, ivinaj ti oy syu'ele. Ja' no'ox
yechon uc, lavi nomone, ch'abal jyu'el ya'el. Pero ti c'alal
xiyule, chvinaj ti ja' ta syu'el ti Rioxe ti chul cal ti mu xa xu'
ch-ochic ta templo ti much'utic chalic ti ch'abal jyu'ele.
5 Yech'o un ja' tsc'an chanopic jujun mi j'ech'el ach'unojic o.
A'yo abaic c'u xa'elanic. ¿Mi yech ti xchi'inojoxuc ti Cristoe, o
mi yech no'ox chanopic?

6 Mi avich'ojic ta muc' ti Cristoe, ana'ojic ti muc bu ta jnop
li c'usi chcale chac c'u cha'al li much'utic chlo'lovane.
7 Chajc'oponbeic Riox yo' mu xa xapasic o li c'usitic chopole.
Mu'nuc ja' ta jc'an ti chcac' avilic ti xu' cu'une. Ja' ta jc'an ti
chapasic li c'usitic leque, ac'u mi oy much'u chal ti ch'abal
jyu'ele.
8 Mi mu xa c'usi paltaoxuque, mu xa c'usi ta jpas. Ja' no'ox
mi oy to c'usi paltae, persa chajcoltaic.
9 Ac'u mi ch'abal jyu'el chavilic, pero jun co'on. Ja'
no'ox cuenta mi mu xa bu chach'unic li c'usi chopole.
Chajc'oponbeic Riox yo' más xavich'ic o ta muc' ti Cajvaltique.
10 Ti ba'yi lajts'ibabeic tale, ja' yo' mu tsotsicuc xa o chul
jc'oponoxuc ti c'alal xitale. Ti Cajvaltique ja' yalojbon ti
chajp'ijubtasique, ma'uc ta jsoc ajolic.
11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb
xa chacalbeic tal li'i. Junuc me avo'onic, lecuc me avo'onic
chac c'u cha'al lacalbeique. Co'oluc me ajolic, mu me xavut
abaic yo' xvinaj o ti tey xchi'inojoxuc ti Rioxe ti tspas ta jun
co'ontique, ti sc'anojotique.
12 Tsacbo aba ac'obic yo' xvinaj o ti ac'anoj abaique.
13 Chabanicoxuc la xalic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Riox li'toe.
14 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe. Na'ic me
ti sc'anojoxuc ti Rioxe. Co'oluc me ajolic xchi'uc ti Ch'ul
Espíritue ti tey xchi'inojoxuque.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA ESTADO GALACIAE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Cajvaltic Jesuse. Ma'uc
crixchano ti listac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe. Ja' listac ta
yalel a'yuc ti Jesucristoe xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele ti
ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Jesucristoe.
2 Chajc'oponticotic tal ta vun ti jayvo'oticotic li'i, vo'oxuc
ti ach'unojic xa li sc'op Rioxe ti butic jteclumal nacaloxuc ta
estado Galaciae.
3 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic.
4 Ti Cajvaltic Jesucristoe iyac' sba ta milel ta scoj jmultic yo'
xcom o cu'untic li c'usitic chopol li' ta sba balamile. Yu'un ja'
yech isc'an ti Jtotic Riox ta vinajele.
5 Yech'o ti ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel osile. Toj lec ti ja'
yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti mu c'usi yan ti xu' chicuxiotic o ta sbatel osile, ja' no'ox ti Jesucristoe

6 Toj ch'ayel o co'on avu'unic ti oy jayvo'oxuc ti ora avicta
abaic ta yich'el ta muc' ti Rioxe. Ti istoj amulic ti Cristoe, ja' yo'
xacuxiic o ta sbatel osile, yech'o ti layiq'uic ti Rioxe. Lavie yan
xa o c'usi chach'unic ti chacuxiic o ta sbatel osil ti avalojique.
7 Mu c'usi yan ti chicuxiotic o ta sbatel osile, ja' no'ox li c'usi
lacalbeique. Li c'usi no'oxe, yu'un oy much'utic chayalbeic ti
ma'uc yech ta ch'unele, yech'o ti oy chavicta abaique. Yu'un
mu jamluc chalic ti ja' no'ox chac' cuxlicotic ta sbatel osil ti
Cristoe.
8 Pero mi oy much'u chtal yalboxuc sc'op Riox ti mu xco'olaj
chac c'u cha'al lacalbeique, ac'u ac'batuc castico yu'un ti
Rioxe, muc ta alel much'uuc, ac'u mi vo'oticoticuc, ac'u mi
anjel ta vinajel.
9 Li c'usi lacalbeique, chacalbeic to otro j'ech'el. Mi oy
much'u chayalbeic sc'op Riox ti mu xco'olaj chac c'u cha'al
ach'unojique, ac'u ac'batuc castico yu'un ti Rioxe.

10 Ti ja'uc ta jc'an ti lec chiyil li crixchanoetique, ma'uc yech
lacalbeic ti yechuque. Ti ja'uc ta jc'ane che'e, yu'un mu jch'un
c'usi chiyalbe ti Jesucristoe. Lavie ja' ta jc'an ti lec chiyil ti
Rioxe, yech'o ti ja' yech lacalbeique.

Ja' li' yaloj ti t'ujbil ti Pabloe ti chalbe sc'op Riox ti much'utic ma'uc xchi'il ta jurioale

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti ay cal
ava'iic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe,
ma'uc crixchano isnop.
12 Ma'uc crixchano liyalbe lixchanubtas. Ja' liyalbe ti Jesu-
cristoe.
13 Ava'yojic xa ti c'usi ijpas ti c'alal ja' to'ox yech jch'unoj
chac c'u cha'al xch'unojic li jchi'iltac ta jurioale ti c'alal mu
to'ox ta jch'un ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe.
Iquilbajin tajmec li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. Yu'un
ta jch'aybe sc'oplal ti caloje.
14 Li c'usitic jch'unoj to'ox xchi'uc li jchi'iltaque, vo'on más
jna'be smelol. Ja' mu masuc sna'beic smelol li jchi'iltac ta
ch'iele. Ti caloje, mu jc'an ti ta xch'ay ti c'usitic ixch'unic ti jtot
jme'ticotic ti ta más vo'nee yu'un sjunul to'ox co'on jch'unoj
uc.
15 Pero ti Rioxe list'uj ti c'alal mu to'ox chi'ayane. Yu'un lec
yo'on, yech'o ti liyiq'ue.
16 Ti c'alal liyiq'ue, iyac' cojtiquinbe ti Xch'amale yo' xa-
calbe o ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Xch'amale. Ti c'alal liyiq'ue, muc
much'u ijac'be ti c'usi ta jpase.
17 Muc bu ay jac'be ta Jerusalén ti much'utic ba'yi i'ochic ta
yalel a'yuc li sc'op Rioxe. Ora libat ta Arabia. Ts'acal to lisut
ta jteclum Damasco.
18 Ja'to libat ta Jerusalén ti c'alal iloc' oxib jabile. Ja' ba
jvula'an li Pedroe. Tey ijchi'in vo'lajuneb c'ac'al.
19 Muc bu iquil li yan xchi'iltac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe,
stuc no'ox iquil li Jacoboe, li yits'in Cajvaltic Jesuse.
20 Ti Rioxe yiloj ti yech li c'usi chajts'ibabeique, muc bu ta
jnop.
21 Ts'acal to libat ta estado Siria xchi'uc ta estado Cilicia.
22 Li much'utic yich'ojic ta muc' Cristo ta estado Judeae, mu
to'ox xiyojtiquinic.
23 Ja' no'ox ya'yojic jc'oplal: “Ti much'u liyilbajinotic to'oxe,
ti ta'ox xch'aybe sc'oplal li sc'op Rioxe, lavie chal xa ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe”, xi ti lo'il iya'iique.
24 “Colaval”, xutic ti Rioxe ti iquich' xa ta muc' ti Jesucristoe.

2

1 Ti c'alal iloc' chanlajuneb jabile, libat ta Jerusalén noxtoc
xchi'uc li Bernabee. Iquic' ech'el li Tito uque.
2 Ti libat ta Jerusalene, yu'un ja' yech isyules ta jol ti Rioxe.
Ja' ay jc'opon ti much'utic ti stuquic no'ox sna'beic smelol
avalojic c'usi yaloj ti Cajvaltique. Ja' ay calbe ya'iic ti c'u x'elan

chacalbeic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti ay calbeique, yu'un ja' mu jc'an mi mu co'oluc li c'usi chcalticotique. Yu'un mi mu co'oluque, yic'al mu c'usi bal o li c'usi ta jpase.

3 Pero lec iya'iic ti c'u x'elan chcal li sc'op Rioxe. Li Tito jchi'uc ech'ele ma'uc jchi'ilticotic ta jurioal, pero muc xalic ti persa chich' circuncisione.

4 Pero oy jayvo' ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele, mucul i'ochic uc ti c'alal li'ochoticotique. Ja' och ya'iic mi oy tey jchi'uc ti much'u muc bu yich'oj circuncisione. Yu'un chalic ti persa chich'ic circuncisión li much'utic ma'uc jchi'ilticotic ta jurioale mi ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yan li vo'otique jch'unojtic xa ti ja' chac' o jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe ti iquich'tic xa ta muc' ti Jesucristoe.

5 Ti iyalic ti persa chich' circuncisión li Titoe, muc bu ijch'unticotic. Yu'un ja' mu jc'anticotic ti chavicta abaic ta xch'unel ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse chac c'u cha'al lacalbeic onoxe. Li c'usi lacalbeique, yu'un yech.

6 Ti ay jc'opon li much'utic ti stuquic no'ox sna'beic smelol avalojic ti c'usi yaloj ti Cajvaltique, lec iya'iic li c'usitic ta jpase. Li vo'one mu c'u jcuenta o mi más ep c'usi yilojic c'usi spasojic. Ti Rioxe co'ol chiyiloticotic.

7 Iyilic ti vo'on t'ujbilon ti chacalbeic ti c'usi yaloje, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, chac c'u cha'al li Pedroe ti ja' t'ujbil ti chalbe li jchi'iltac ta jurioale.

8 Ti Rioxe ti i'albon li Pedroe ti chalbe sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale, ja' liyalbe uc ti chacalbeic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.

9 Li Jacoboe, xchi'uc li Pedroe, xchi'uc li Juane, ti stuc no'ox sna'beic smelol avalojic li sc'op Rioxe, iyilic ti ja' st'ujojon ti Rioxe, istsac jc'obticotic xchi'uc li Bernabee. Ja' seña ti co'ol chcalticotic a'yuc li sc'op Rioxe. Lec iya'iic ti chcalticotic ava'iic sc'op Riox vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Ja' no'ox yech tey chalbeic sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale.

10 Ja' no'ox liyalboticotic ti ac'u jc'uxubinticotic li me'onetique. Lec ica'i ti ja' yech liyalbeique yu'un ja' onox yech ta jpas.

Ja' li' yaloj ti i'albat yu'un Pablo ti chopol c'usi tspas ti Pedroe

11 Ts'acal to ital ta Antioquía li Pedroe, tey c'ot staon. Li Pedroe icalbe ta sat ti ma'uc yech li c'usi ispase.

12 Yu'un li ta ba'yie ixch'un ti chba xchi'in ta ve'el lachi'ilique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Pero itaqueic tal jayvo' jchi'iltac yu'un li Jacoboe ti xch'unojic sc'op Rioxe. Ja'ic ti much'utic chalic ti persa chich'ic circuncisión li much'utic

ma'uc jchi'ilticotic ta jurioal mi ta xch'unic li sc'op Rioxe. Ti
c'alal mu to'ox chulique, jun to'ox yo'on ta xchi'in ta ve'el
achi'ilic li Pedroe. Ti c'alal iyulique, mu xa sc'an xchi'in ta
ve'el yu'un ixi' mi chopol chbat sc'oplal.
13 Li yan jchi'iltaque ti xch'unojic li sc'op Rioxe, ja' ixchanic
c'usi ispas li Pedroe. Ja' no'ox yech li Bernabee ixchan uc.
Co'ol xa sjolic, mu xa sc'an xchi'inic ta ve'el lachi'ilique.
14 Yech'o un ti c'alal iquil ti ma'uc yech tspasic chac c'u
cha'al yaloj ti Cajvaltic Jesuse, ja' yech lic calbe ta bail ta satil
li Pedroe: "Li vo'otique jch'unojtic to'ox ti ja' chicuxiotic o
ta sbatel osil li smantaltac Rioxe. Pero lavie mu xa jch'untic
ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osile. Yech'o un ma'uc onox
yech smelol ti mu xa jchi'intic ta ve'el li much'utic ma'uc
jchi'iltic ta jurioale chac c'u cha'al ijpastic to'oxe. Lavi mu
xa xachi'ine, co'ol xchi'uc ja' chac'an ti ac'u xch'unic ti ja'
chcuxiic o ta sbatel osil li mantaletique ti mu xa bu jch'unojtic
ti ja' chicuxiotic o li vo'otique.
15 'Li vo'otique juriootic onox li'ayanotic yech'o ti ca'yojtic
li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese. Ma'uc yechotic chac
c'u cha'al li much'utic ma'uc jchi'iltique ti muc bu xa'iic li
smantaltac Rioxe, yech'o ti c'usuc no'ox spasique.
16 Li vo'otique jna'ojtic ti ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic
Riox li smantaltaque, ti ja' no'ox ch'abal o jmultic chiyilotic mi
ta jch'untic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. Yech'o ti ijch'untic
xa li vo'otique, yech'o ti ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.
Li smantaltaque muc much'u ti ch'abal o smul ch-ile yu'un ti
Rioxe yu'un mu xch'un cu'untic.
17 'Vo'otic ti jch'unojtic xa ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic
Riox ti istoj jmultic ti Cristoe, mi ta jnoptic ti ta jta o jmultic
ti c'alal ta jpastic c'usi lec chil ti Cristoe, co'ol xchi'uc ja' xa
chisujotic ta mulil ti Cristoe. Pero mu yechuc.
18 Ja' mulil mi chlic to jch'untic noxtoc ti ja' chicuxiotic o ta
sbatel osil li smantaltac Rioxe.
19 Lavie mu xa jch'untic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil li
smantaltac Rioxe yu'un mu xch'un cu'untic. Jch'unojtic xa ti
ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse, yech'o ti
spas xa cu'untic li c'usitic lec chil ti Rioxe.
20 Ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Cristoe, co'ol lichamotic
ya'el jchi'uctic yu'un ijch'untic ti mu c'usi xu' jpastic yo'
xicuxiotic o ta sbatel osile. Ja' xa scuentainojotic ti Cristoe.
Mu xa jtucticuc, xchi'inojotic xa, yech'o ti spas xa cu'untic li
c'usitic leque. Yu'un jch'unojtic ti ja' chiscoltaotique yu'un
ja' Xch'amal ti Rioxe. Yu'un sc'anojotic, yech'o ti iyac' sba ta
milel ta scoj jmultique.
21 Mu me xquictatic xch'unel ti ta slequil no'ox yo'on ti
ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe. Ti ja'uc ch'abal o jmultic

chiyilotic li smantaltaque, mu c'u stu ti ay chamuc ta cruz ti Cristoe", xcut li Pedroe.

3

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox ta xchi'inatic yu'un Ch'ul Espíritu ti much'utic ta xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe

1 Li vo'oxuque, jgalaciaetic, toj sonsooxuc yu'un ach'unic xa lo'loel. Yu'un mu xa xach'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Ti c'alal icalticotic ava'iique, ach'unic. Co'ol xchi'uc avilic ya'el ti jipil ta cruz ti Cristoe, yu'un jamal lacalbeic.

2 Oy c'usi chajac'beic. Ti tal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ¿mi ja' ti ach'unbeic smantaltac ti Rioxe, o mi ja' ti ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe?

3 ¿Mi'n toj sonsooxuc ya'el? ¿Mi'n chanopic ya'el ti mu xa persauc chascoltaic ta spasel c'usi lec chil Rioxe ti Ch'ul Espíritue ti ja' islecubtas avo'onic ti c'alal lic ach'unique? ¿Mi'n spas xa avu'unic atuquic ti avalojique?

4 ¿Mi'n la yech no'ox ti avac' avocolic ti c'alal lic ach'unique? Chcal vo'one, mu yechuc no'ox.

5 Ti layac'be achi'inic Ch'ul Espíritu ti Rioxe, ti chac' avilic ti oy slequilal syu'elale, ¿mi ja' ti ach'unbeic smantaltac ti Rioxe o mi ja' ti ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe?

Ja' li' yaloj ti i'albat yu'un Riox ti Abraame ti jun smom chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

6 Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ch'abal smul i'ilee.

7 Mi ja' yech jch'unojtic uque, ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile ti Abraame.

8 Ti Rioxe snopoj onox ti chach'unic uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ch'abal amul chayilic uque, yech'o ti ja' yech ts'ibabile: "Ti amome ja' ta sta o bentisyon ti jaylajuntos crixchanoetic ta sba balamile", x'utat onox yu'un Riox ti Abraame.

9 Yech'o un ti much'utic ta xch'unic chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame, ch'abal smul ch-ileic chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile ti Abraame.

10 Ti much'utic tsnopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, sc'oplal xa ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe. Ja' onox yech ts'ibabil chac li'i: "Ti much'utic mu xch'unic scotol li smantaltac Rioxe ti ts'ibabil comele, ta x'ac'batic castico yu'un ti Rioxe", xi ts'ibabil.

11 Muc much'u ti ch'abal o smul ch-ile yu'un Riox li smantaltaque yu'un yaloj onox ti Rioxe: "Ti much'utic ch'abal smulic chquile ja' ti much'utic xch'unojic ti vo'on ijtojbeique, ja' ta xcuxiic ta sbatel osil", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.

12 Ti much'utic ta xch'unic ti ch-ac'bat scuxlejalic ta sbatel
osil yu'un ti Rioxe, mu xa c'usi tspasic yo' xcuxiic oe. Yan ti
much'utic ta snopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac
Rioxe, persa ta xch'unic scotol li mantaletique. Yu'un yech
onox ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti much'utic ta xch'unic scotol
li jmantaltaque, ta xcuxiic o ta sbatel osil”, xi ti Rioxe, xi
ts'ibabil.
13 Ti mu xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe, sc'oplal
ox chba quich'tic castico. Pero ti castico sc'oplal ox
chquich'tique, ja' iyich' ti Cristoe ti c'alal ijipanat ta cruze.
Yu'un yech onox ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti much'u chjipanat
ta te'e ja' chvinaj o ti iyich' castico yu'un ti Rioxe”, xi ts'ibabil.
14 Ti ja' iyich' castico ti Cristoe ti sc'oplal ox chquich'tique,
ja' yo' ch'abal o amulic chayilic ti Riox uque, vo'oxuc ti ma'uc
juriooxuque, chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile yu'un Riox ti
Abraame. Ti much'utic ja' yech ta xch'unique ta xchi'inatic
yu'un ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox Riox chaq'ue.
15 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta xcal
ava'iic c'u x'elan ta jpastic trate xchi'uc li jchi'iltique. Ta
jpasbetic svunal, ta xcac' jpirmatic yo' xvinaj o ti ta xc'ot ti
c'usi ijpastic tratee. Muc much'u xu' tstup', muc much'u xu'
tsp'oles.
16 Ja' no'ox yech ti c'alal i'albat yu'un Riox ti Abraame
ti ja' ta staic o bentisyon crixchanoetic ti smome, sc'oplal
no'ox jun smom, ja' ti Cristoe. Ma'uc jc'oplal jcotolticotic ti
smomoticotic ti Abraame.
17 Ti c'alal yech i'albat yu'un Riox ti Abraame, sc'an to'ox
cuatrocientos treinta jabil xal smantaltac ti Rioxe. Ti c'alal
iyal li smantaltaque, muc xch'ay o ti c'usi i'albat ti Abraame.
18 Ti ja'uc chicuxiotic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe,
mu c'usi bal o ta jch'untic chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame.
Pero ti Abraame icuxi ta sbatel osil ti ixch'un ti yech ti c'usi
chal ti Rioxe. Yech'o un ma'uc chicuxiotic o ta sbatel osil li
smantaltac Rioxe.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox chquiltic o ti oy jmultic li smantaltac Rioxe

19 Yech'o un ¿c'usi stu li smantaltac Rioxe? mi xachiique,
chcal ava'iic c'usi stu. Li smantaltac Rioxe ja' yo' iyilic o ti
oy smulique. Ja' no'ox itun ti c'u sjalil mu to'ox ta xtal ti jun
smom Abraame ti i'albat yu'un ti Rioxe, ja' ti Cristoe. Ti i'ay
ti Cristoe, ich'ay sc'oplal li smantaltac Rioxe. Chvinaj ti mu
masuc tsots sc'oplal cha'i smantaltac ti Rioxe, yu'un anjeletic
no'ox i'albat yu'un ti Moisese. Ti Moisese ja' xa iyalbe ti jtot
jme'ticotic ti ta más vo'nee.
20 Pero ti c'alal iyal ti Rioxe ti c'uxi xu' chicuxiotic ta sbatel
osile, ma'uc mantal istac ech'el, iyalbe stuc ti Abraame.

21 Mi ta jnoptic ti ja' ich'ay o sc'oplal ti c'usi ba'yi yaloj
ti Rioxe ti c'alal iyal li smantaltaque, mu yechuc. Ti ja'uc
ilecub o co'ontic li smantaltac Rioxe che'e, ch'abal jmultic ti
yechuque.
22 Pero ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti jcotoltic oy jmultique,
ja' yo' jch'untic o ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti
Jesucristoe chac c'u cha'al i'albat yu'un Riox ti Abraame.

23 Ti c'alal mu to'ox ta xtal ti much'u istoj li jmultique,
ta jch'untic smantaltac Riox ti calojtique, pero mu xch'un
cu'untic. Jmultic no'ox ijtatic, yech'o un ja' ijc'antic ti ac'u
taluc ti much'u ta stoj li jmultique.
24 Ti muc xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe, ja' iquiltic o
ti mu xicuxiotic ta sbatel osil ta jtuctique, ti persa ta jc'antic
coltaele. Lavi ijch'untic xa ti ja' istoj jmultic ti Cristoe, ch'abal
xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.
25 Lavi ijch'untic xa ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, mu
xa bu jch'unojtic ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic li sman-
taltaque.

26 Lavi ach'unic xa uc ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe,
vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, xch'amalotic xa Riox jcotoltic.
27 Yu'un avalic ti ja' chavich'ic ta muc' ti Cristoe ti jayvo'
avich'ic vo'e.
28 Lavi une muc ta alel mi jurio o mi ma'uc, mi mozoinbil o
mi ch'abal, mi ants o mi vinic, jun chayilic ti Jesucristoe.
29 Lavi avich'ojic xa ta muc' ti Cristoe, smomoxuc xa
Abraam chil ti Rioxe. Yech'o un ta onox xacuxiic ta sbatel osil
uc chac c'u cha'al i'albat yu'un Riox ti Abraame.

4

1-2 Chacalbe ava'iic smelol ti c'usi lacalbeique. Caltic no'ox
ya'el ti oy jun creme ti c'ox to'ox icom ti c'alal icham ti stote.
Yu'un ti c'ox toe, mu to xu' chich'be entrucal li c'usuc yu'un ti
stote, pero ta sts'itesat yu'un ti much'utic sa'oj comel ti stote.
Albilic onox comel ti c'usi ora chac'beic entrucale. Ti c'alal
c'ox to'oxe, co'ol xchi'uc mozoil ti creme yu'un pasbil to'ox ta
mantal ac'u mi ja' onox chich' scotol ti c'usuc yu'un ti stote.
3 Ja' no'ox yechotic ya'el uc. Co'olotic to'ox xchi'uc mozoil
ya'el yu'un naca to'ox mantal ta jch'untic. Calojtic ti ja'
chicuxiotic o ta sbatel osile. Pero yaloj onox ti Rioxe ti ta sta
yora ti chiyac'botic ti c'usuc yu'une.
4 Ti c'alal ista yorae, istac tal ti Xch'amale. Ti c'alal itale, ja'
yech i'ayan chac c'u cha'al vo'otic yu'un i'ayan ta jun ants.
Ixch'un mantal uc chac c'u cha'al li vo'otique ti naca to'ox
mantal ta jch'untique.

5 Ti itale, tal stoj jmultic vo'otic ti jnopojtic ti ja' chicuxiotic
o ta sbatel osil li c'usitic ta jpastique. Lavi istoje, xu' xa
chixch'amalinotic o ti Rioxe.
6 Ti c'alal lixch'amalinotic ti Rioxe, istac tal xchi'inotic ti
Ch'ul Espíritue chac c'u cha'al ichi'inat ti Xch'amale, yech'o ti
"Tot", xcutic xa ti Rioxe.
7 Yech'o un ma'uc xa mozoiloxuc, xch'amaloxuc xa ti Rioxe.
Lavi xch'amaloxuc xae, ta onox xaxch'acbeic ti c'usitic ac'bil
yu'un Jtotic Riox ta vinajel ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti mu xa me jch'untic ti c'usi chismozoinotic ya'ele

8 Ti c'alal mu to'ox chavich'ic ta muc' ti Riox ta vinajele,
santoetic to'ox avich'ojic ta muc'.
9 Pero lavi avich'ic xa ta muc' ti Rioxe, más lec xcaltic ti
ja' laxch'amalinic ti Rioxe, ¿c'u yu'un ya'el ti ja' lic achabiic
noxtoc li c'ac'ale ti mu xicuxiotic o ta sbatel osile? ¿Mi ja'
chac'anic ti co'ol xchi'uc mozoiloxuc noxtoque?
10 Yu'un chachabiic xa c'ac'al chac c'u cha'al ta xchabiic
c'ac'al li jchi'iltac ta jurioale. Ja' li sliqueb jujun ue, li sliqueb
jujun jabile, li sc'ac'alil q'uinetique.
11 Chcat co'on avu'unic yu'un yic'al yech no'ox ti lacalbeic
li sc'op Rioxe.
12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an
ti ja' yechoxuc chac c'u cha'al li vo'one, ti muc ta alel chca'i li
smantaltac Rioxe. Co'ol xchi'uc muc bu ca'yoj ya'el chac c'u
cha'al muc bu ava'yojic ti c'alal mu to'ox chach'unic li sc'op
Rioxe. Ti x'elan chacalbeique, mu'nuc oy amulic cu'un. Ja'
no'ox chacalbeic o yu'un ach'unic xa lo'loel.
13 Ana'ojic ti ja' ta scoj li chamele ti tey lijalij ta alumalique,
yech'o ti ical ava'iic li sc'op Rioxe, yech'o ti ach'unique.
14 Ti c'alal ipone, muc xalabanicon, muc xap'ajicon.
Avich'icon ta muc'. Yu'un co'ol xchi'uc anjel avilicon. Yu'un
co'ol xchi'uc Jesucristo avilicon.
15 ¿C'u yu'un ti mu xa bu jun avo'onic ta jtojole chac c'u
cha'al jun to'ox avo'onique? Xu' chcal ti jun to'ox avo'onique
yu'un mu vocluc aq'uelicon ti c'alal ipone. Xu' xa ya'el ava'iic
ti chapits sbec' asatic chavac'becone.
16 Lavi une, ¿mi ja' acrontaicon o ya'el ti lacalbeic c'u
xa'elanique?
17 Ti much'utic chaxchanubtasic ta alele, sc'anojoxuc yilel
pero mu ta slequiluc yo'onic. Yu'un ja' tsc'anic ti mu xa
xach'unic li c'usi chcale yo' ja' xa xavich'ic o ta muq'ue.
18 Ti x'elan chcale, mu'nuc chopol chca'i ti oy much'u
chaxchanubtasique. Ti ja'uc chlecub o avo'onic ti c'usi chax-
chanubtasic oe, lec ti yechuque yu'un muc bu li' jchi'ucoxuc
scotol c'ac'ale.

19 Voʼoxuc ti coʼol xchiʼuc jchʼamaloxuc chcaʼie, chcat coʼon
avuʼunic tajmec. Coʼol xchiʼuc jun ants ti yatoj yoʼon ti cʼalal
mu toʼox chcole. Ti cʼalal xcole, jun xa yoʼon. Jaʼ noʼox yech
jun coʼon uc mi iquil ti jʼechʼel achʼunic ti jaʼ noʼox chacʼ
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe.
20 Ti liʼuc jchiʼucoxuque, maʼuc yech tsots chacalbeic ti
yechuque, yuʼun chquil mi jun avoʼonic ta stojol ti Caj-
valtique. Ti xʼelan tsots chacalbeic tale, jaʼ ti chcat coʼon
avuʼunique.

Jaʼ liʼ yaloj cʼusi seña ti Agare ti quiaraile xchiʼuc ti Sarae ti maʼuc quiaraile

21 Voʼoxuc ti chacʼan chachʼunic li smantaltac Rioxe, albe-
con caʼi mi muc bu xavaʼiic ti coʼol xchiʼuc smozootic yaʼel li
mantaletic mi jaʼ ta jchʼuntique.
22 Tsʼibabil ta scʼop Riox ti iyil chaʼvoʼ screm ti Abraame. Ti
june yol squiara; ti june yol yajnil.
23 Ti iʼayan yol ti quiaraile, maʼuc ta smantal ti Rioxe;
smantal noʼox stuquic. Ti iʼayan yol ti yajnil onoxe, jaʼ ta
smantal ti Rioxe.
24 Ti chaʼvoʼ antsetique jaʼ seña yaʼel ti chaʼtos cʼusi iyal
ti Rioxe. Ti jtose jaʼ ti iyal smantaltac ta vits Sinaie. Ti
Agare ti quiaraile jaʼ seña yaʼel ti iyal smantaltac ti Rioxe.
Yuʼun ti muchʼutic ta xchʼunic ti jaʼ chcuxiic o ta sbatel osil
li mantaletique, coʼol xchiʼuc mozoiletic yaʼel.
25 Li smomtac Agare Agar isbiin yuʼunic li vits Sinaí ta
Arabiae. Li jchiʼiltac ta jurioale ti chcʼotilanic ta mucʼta
templo ta Jerusalene, jaʼ yoltac yaʼel ti Agare, yuʼun coʼol
xchiʼuc mozoinbilic yuʼun li mantaletique, yuʼun xchʼunojic
to ti jaʼ chcuxiic o ta sbatel osile.
26 Li voʼotique jaʼ jmeʼtic yaʼel ti Sarae ti maʼuc quiaraile,
yuʼun mu xa jchʼuntic ti jaʼ chicuxiotic o ta sbatel osil li
smantaltac Rioxe. Yuʼun jaʼ xa jlumaltic li vinajele, coʼol
xchiʼuc jaʼ xa yaʼel ti achʼ Jerusalene, yuʼun tey ti muchʼu chacʼ
jcuxlejaltic ta sbatel osile.
27 Jaʼ yech tsʼibabil ta scʼop Riox chac liʼi:

Li voʼoxuque, jʼisraeletic, coʼoloxuc xchiʼuc jun ants ti mu snaʼ
x'alaje,
pero tsʼacal to ep ta xpʼolesbat yol yuʼun ti Rioxe.
Jaʼ jutuc noʼox yol ti muchʼu snaʼ xʼalaje.
Yuʼun ta jchʼay lachiʼiltac ta Jerusalene,
jaʼ ti muchʼutic mu xiyichʼic ta muqʼue.
Tsʼacal to ta xquicʼ tal ti muchʼutic chiyichʼic ta muqʼue.
Más xa epic, más jun yoʼonic,
xi tsʼibabil.

28 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, co'olotic
xchi'uc ti Isaaque ti ja' ta smantal Riox i'ayane. Yu'un yaloj
onox ti chixch'amalinotic uque.
29 Ti otro jun screm ti Abraame iyilbajin ti Isaaque ti i'ayan
ta syu'el ti Ch'ul Epíritue. Ja' no'ox yech lavie, ch-ilbajinvanic
ti much'utic ta snopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li c'usitic
tspas stuquique.
30 Pero ja' yech chal li sc'op Rioxe: "Taco loq'uel xchi'uc
yol li quiaraile. Li yole mu xu' chich'be comel li c'usuc yu'un
stote. Ja' chich' comel li yol li much'u ma'uc quiaraile", xi.
31 Yech'o un vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
ma'uc yolotic ya'el ti quiaraile. Ja' yolotic ya'el ti much'u
ma'uc quiaraile. Yu'un yalojbotic onox ti Rioxe ti chiyac'botic
li c'usuc yu'une.

5

Ja' li' yaloj ti j'ech'el ac'u jch'untic ti mu xicuxiotic o ta sbatel osil li c'usiticuc mantalile

1 Vo'otic ti co'olotic to'ox xchi'uc mozoile yu'un icac'tic to'ox
persa xch'unel li mantaletique yu'un ijnoptic ti ja' chicuxiotic
o ta sbatel osil ti calojtique, lavi ijch'untic xa ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, liloc'otic xa ta mozoil ya'el.
Yech'o un mu xa me xach'unic noxtoc ti chacuxiic o ta sbatel
osil ti c'usi lec chapasic ti avalojique.
2 A'yic me li c'usi chacalbeique, vo'on Pabloon. Mi chanopic
ti ja' ch'abal o amulic chayilic Riox mi chavich'ic circuncisione, ja' mu c'u stu chc'ot ti istoj jmultic ti Cristoe.
3 Chacalbeic noxtoc. Mi chanopic ti ja' ch'abal o amulic
chayilic Riox mi chavich'ic circuncisione, persa chach'unic
scotol li smantaltaque yo' ch'abal o amulic chayilique.
4 Ti mi yech chanopique, ma'uc xch'amaloxuc ti Cristoe,
yu'un chanopic ti ja' ch'abal o amulic chayilic Riox ti
chach'unbeic li smantaltaque. Yu'un ja' xa mu xach'unic ti
ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ch'abal amulic chayilique.
5 Vo'otic ti jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe, ja' chiyal-
botic ti Ch'ul Espíritue ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti
c'alal xic'ototic ta stojole.
6 Lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, muc ta alel mi
quich'ojtic circuncisión, mi ch'abal. Li c'usi tsots sc'oplale, ja'
ti chic'uxubinvanotique, ti chic'anvanotique, yo' xvinaj o ti ja'
quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
7 Ti ta ba'yie lec ach'unic. Lavie chavat xa avo'onic yu'unic
ti much'utic ma'uc yech li c'usi chalique.
8 Ti c'usi chayalbeique, ma'uc yech yaloj ti Rioxe. Ti Rioxe
layiq'uic yo' xacuxiic o yu'un ta sbatel osile.

9 Naʼic me ti coʼol xchiʼuc svuquesobil xchʼut li pane. Acʼu
mi jsetʼ xcacʼtic pero chvuc o xchʼut scotol li pane. Jaʼ noʼox
yech, acʼu mi jun ti muchʼu ta xchʼun ti oy cʼusi yan tscʼan
chʼunele yoʼ xacuxiic o ta sbatel osile, cʼuncʼun chlic socbe sjol
li yane.
10 Li voʼone jpatoj coʼon ti coʼol quichʼojtic ta mucʼ ti Caj-
valtic Jesuse, ti mu xchʼay xavaʼiic li cʼusi coʼol jchʼunojtique.
Yan ti muchʼu chayaqʼuic ta at-oʼone, chichʼ onox castico, muc
ta alel mi ichʼbil ta mucʼ, o mi chʼabal.
11 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, oy
muchʼutic chalic ti chcal to ti persa chavichʼic circuncisione.
Ti yechuc chcale, muc muchʼu chiscrontain ti yechuque,
yuʼun jaʼ tscʼanic. Pero lavi chcal ti jaʼ noʼox chicuxiotic o
ta sbatel osil ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cristoe, jaʼ
chicrontainat o.
12 Ti oyuc noʼox cʼuxi xchʼac sbaic loqʼuel li muchʼutic
chayaqʼuic ta at-oʼone, lec biʼa.
13 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, ti layiqʼuic
ti Rioxe, jnaʼojtic ti loqʼuemoxuc xa ta mozoil yaʼele. Ti
loqʼuemoxuc xa ta mozoil yaʼele, muʼnuc jaʼ yoʼ xapasic o
noxtoc li cʼusitic chopole. Lavi acʼanoj abaique, coʼolcoʼol me
xacolta abaic.
14 Mi chacʼuxubin achiʼilic chac cʼu chaʼal chacʼuxubin aba
atuquique, yuʼun achʼunic xa scotol li smantaltac Rioxe.
15 Yan mi chasaʼbe aba amulique, mi chavutilan abaique,
qʼuelo me abaic yuʼun yicʼal me xatani o abaic.

Jaʼ liʼ yaloj ti chopol li cʼusitic chal coʼontique, ti lec li cʼusitic chal ti Chʼul Espíritue

16 Chacalbe avaʼiic ti jaʼ chʼunic cʼusi chayalbeic ti Chʼul
Espíritue yoʼ mu xapasic o li cʼusitic chal avoʼonique.
17 Yuʼun li cʼusitic chal coʼontique mu xcoʼolaj xchiʼuc ti cʼusi
chal ti Chʼul Espíritue, yechʼo ti mu spas cuʼuntic li cʼusitic
leque ti ta jcʼan ta jpastique.
18 Mi jaʼ chaspʼijubtasic ti Chʼul Espíritue, achʼunic xa scotol
li smantaltac Rioxe.
19 Ti muchʼutic jaʼ noʼox tspasic li cʼusitic chal yoʼonique, lec
xvinaj. Tsaʼ yantsic, tsaʼ yajmulic, jaʼ noʼox ta yoʼonic li cʼusitic
chopole, mu xqʼuexavic.
20 Chichʼic ta mucʼ santoetic, ch-ilolajic, chcʼacʼal-
oʼontavanic, ch-ilinic, ch-itʼixajic, chcapanvanic, jaʼ tscʼanic ti
stuquic noʼox jun yoʼonique, ta stsob xchiʼilic ta xchʼac sbaic,
cʼusuc noʼox xchʼunic.
21 Chacʼ o scʼacʼal yoʼonic mi oy cʼusuc cuʼuntique, chmil-
vanic, chyacubic, cʼusuc noʼox spasic cʼalal chyacubique.
Chacalbeic noxtoc chac cʼu chaʼal lacalbeic xae, ti muchʼutic
jaʼ yech tspasique, mu xʼochic yoʼ bu tspas mantal ti Rioxe.

22 Yan mi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue, jc'anoj jbatic, jun
co'ontic, mu c'usi xal co'ontic, chcuch cu'untic scotol, lec
co'ontic, chic'uxubinvanotic, naca yech li c'usi chcaltique.
23 Mu jtoy jbatic, mu jpastic li c'usitic chal co'ontique. Scotol
li c'usitic chac taje, muc much'u xu' chal ti mu xu' jpastique.
24 Vo'otic ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, co'ol xchi'uc
icac'tic xa ta milel ta cruz ya'el li c'usitic chal co'ontique
xchi'uc li pich'-o'one, yu'un mu xa jch'untic.
25 Ti xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue, ja' ac'u jch'untic li
c'usi lec chile.
26 Mu me xcaltic ti mu xa much'u xistaotique, mu me
xcac'be jbatic sc'ac'al co'ontic, mu me xquit'ixan jbatic.

6

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy
much'u ista smul avilique, vo'oxuc ti sp'ijubtasojoxuc xa
ti Ch'ul Espíritue, c'uxubinic. Ti much'u yech yo'on chba
sc'opone, tuc' me xalbe. Pero ac'u me sq'uel sba uc yo' mu
xlo'loat oe yu'un jcotoltic lec chca'itic li c'usi chopole.
2 Mi yech ta jc'uxubin jbatique, yu'un ijch'unbetic xa sman-
tal ti Cristoe.
3 Mi oy much'u tsnop ti p'ije, ti sna' snopele, stuc no'ox ta
slo'lo sba.
4 Jujuntal tsc'an chava'i abaic mi lec li c'usitic chapasique.
Mi ja' chaq'uelic c'usitic tspasic li yane, mu xava'i abaic, lec
c'usi chapasic ti avalojique. Pero mi lic ava'i abaic atuquique,
jun avo'onic mi ava'iic ti lec c'usi apasique.
5 Ti c'usitic ta jpastic jujuntale, ta xcom ta jbatic.
6 Ti much'utic ta xchanubtasatic ta sc'op Rioxe, ac'u
yac'beic c'usitic ta xtun yu'un li yajchanubtasvanejique.
7 Mu me xalo'lo aba atuquic, yu'un mu stac' jlo'lotic ti Rioxe.
Ti c'usitic ta jpastique ja' yech chc'ot jtatic ti c'usi orae.
8 Mi ja' ta jpastic li c'usitic lec chca'itique, chopol c'usi chc'ot
jtatic, chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan mi ja' ta jpastic
li c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue, lec ti c'usi chiyac'botique,
chicuxiotic yu'un ta sbatel osil.
9 Yech'o un mu me xtavan xca'itic spasel li c'usitic leque. Mi
mu xtavan xca'itique, ta onox jtatic li c'usi leque.
10 Mi chquiltic ti oy abol sba li crixchanoetique, ac'u
jc'uxubintic. Pero ja' más tsots sc'oplal ti ta jc'uxubintic li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

Ja' li' yaloj ti más tsots sc'oplal iya'i ti Pabloe ti chac' ta ich'el ta muc' ti Cristoe

11 Q'uelavilic, muc'tic li letra li'i, ja' chavilic o ti vo'on
lajts'ibabeic li jaychol li'i.

12 Ti much'utic chayalbeic ti persa chavich'ic circuncisione,
ja' ti much'utic tsc'anic ti lec ch-ileic yu'un li yan jchi'iltac ta
israelale ti mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yu'un mu sc'anic
crontainel, yech'o ti mu jamluc chalic ti ja' chicuxiotic o ta
sbatel osil ti icham ta cruz ti Cristoe.
13 Ti much'utic chalic ti persa chavich'ic circuncisione, muc
bu xch'unojic scotol li mantaletique. Ja' no'ox lec cha'iic ti
chayac'beic circuncisione yo' xalic o ti svinicoxuc xae.
14 Li vo'one muc ta alel mi mu xi'ich'e ta muc'. Ja' no'ox
chcac' ta ich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe ti icham ta
cruz ta scoj jmultique. Ti ja' no'ox chcac' ta ich'el ta muq'ue,
co'ol xchi'uc chamemon xa ya'el yu'un mu xa tsotsuc sc'oplal
chca'i li c'usitic oy li' ta sba balamile.
15 Muc ta alel mi quich'ojtic circuncisión, mi ch'abal. Ja'
tsots sc'oplal mi lec li co'ontique.
16 Acotolic ti jayvo'oxuc ach'unojic chac c'u cha'al icale,
junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic. Yu'un
chaxc'uxubinic ti Rioxe yu'un xch'amaloxuc xa.
17 Lavie mu xa much'u xu' chal ti ma'uc yajtacbalalon
ti Cajvaltique yu'un chvinaj ti icac' jvocole, ti limajee. Oy
slut'umaltac li jpat jxocone.
18 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ac'u
yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA EFESOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti slecubtasoj xa avo'onic ti Rioxe ti li' nacaloxuc ta jteclum Efesoe, ti sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe.
2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti iquiltic c'u slequil yo'on ti Rioxe ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ti iquilbetic xa c'u slequil li yo'one. Ja' iquiltic o ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe.
4 Yu'un st'ujojotic onox c'alal ch'abal to'ox li balamile ti chquich'tic ta muc' ti Cristoe yo' ch'abal o jmultic chiyilotique.
5-6 Yu'un snopoj onox ti chixch'amalinotique, yu'un sc'anojotic onox ti Rioxe. Sc'an no'ox yo'on stuc ti lixch'amalinotique yo' xcaltic o a'yuc ti toj lec yo'one, ti ta slequil no'ox yo'on lixc'uxubinotic ti iquich'tic ta muc' ti Xch'amale ti sc'anoj tajmeque.
7 Ja' iyac' ta milel ta scoj jmultic, iloc' xch'ich'el, yo' mu xa xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ja' liyac'otic o ta pertonal, ja' ti sc'anojotic tajmeque.
8-9 Ti Rioxe iyac' xa quiltic ti sc'anojotique, yu'un lisp'ijubtasotic xa, ica'ibetic xa smelol ti c'usi mu to'ox bu vinajeme.
10 Ja' ti snopoj onox ti ta sta yora ti chac'be scuentain vinajel balamil ti Xch'amale.
11-12 Vo'oticotic li j'israeloticotique, jmalaojticotic onox ta xtal ti Cristoe. Lavi i'ay xae, iquich'ticotic xa ta muc', xch'amaloticotic xa ti Rioxe. Yu'un onox ja' yech snopoj ti Rioxe ti vo'oticotic chcac'ticotic ta ich'el ta muq'ue.
13 Ti c'alal ava'iic li vo'oxuque ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, avich'ic ta muc' uc, yech'o ti avich'beic xa señ*a* uque ti xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ja' ti Ch'ul Espí*ritu*e ti yaloj onox Riox chac' jchi'intique.
14 Ja' sliqueb ti c'usi chc'ot quich'tique yo' xquich'tic o ta muc' ta sbatel osil ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ti Pabloe ti más ac'u yilic c'u x'elan yo'on ti Rioxe

15-16 Yu'un ca'yoj ti ach'unojic o ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic
Jesuse, ti ac'anojic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
yech'o ti "colaval", chcutilan ti Rioxe. Scotol c'ac'al chul ta jol
ti chajc'oponbeic Rioxe.

17-19 Ti yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ti lec yo'one,
ja' ta jc'anbe ti ac'u sp'ijubtasoxuque yo' más xavilic o c'u
x'elan li yo'one, yo' xach'unic o ti chba achi'inique, yu'un
ja' layiq'uic o; yo' xach'unic o ti lec tajmec ti c'usi chc'ot
jtatique, vo'otic ti slecubtasoj xa co'ontique; yo' xach'unic o
ti tsots syu'el ti Riox xchi'inojotique, vo'otic ti quich'ojtic xa
ta muq'ue.

20 Ti ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cristoe, ti iyac'
chotluc ta sbats'ic'ob ta vinajele, ja' ivinaj o ti tsots syu'ele.

21 Lavie ja' ac'bil scuentain scotol ti Cristoe: anjeletic,
xchi'uc pucujetic, xchi'uc crixchanoetic. Pero ma'uc no'ox
lavie, xchi'uc ta sbatel osil.

22 Ja' xa i'ac'bat scuentain scotol c'alal ta vo'otic ti
jch'unojtic li sc'op Rioxe. Ja' xa joltic ya'el ti Cristoe yu'un ja'
xa chispasotic ta mantal.

23 Spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe ti ja' scuentainoj scotole.
Ja' xa chitunotic yu'un.

2

Ja' li' yaloj ti ta slequil no'ox yo'on lispojotic ti Rioxe yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile

1 Ti Rioxe laxcha'cuxesic xa ya'el vo'oxuc ti chamemoxuc
to'ox ya'el ta scoj li mulile.

2 Ti vo'nee ja' yech apasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic
mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Ja' apasic c'usitic tsc'an ti
much'u tspas mantal li' ta sba balamile, ja' ti pucuje, ti ja' ta
smul ti mu xch'unic sc'op Riox li crixchanoetique.

3 Ti vo'nee ja' yech ijpastic jcotoltic. Ja' no'ox ijpastic ti c'usi
iyal co'ontique, ti c'usi ijnoptic jtuctique. Yech'o ti sc'oplal
ox chiyac'botic castico ti Rioxe chac c'u cha'al chich'ic ti
much'utic mu xch'unic ti c'usi yaloje.

4-5 Pero toj c'uxotic ta yo'on ti Rioxe. Sc'anojotic tajmec,
yech'o un ac'u mi chamemotic to'ox liyilotic ta scoj li jmulti-
que, pero lixcha'cuxesotic xa ya'el ti c'alal iquich'tic ta muc' ti
Cristoe. Ta slequil no'ox yo'on ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oc'
ta sbatel osile.

6 Ti c'alal lixcha'cuxesotic ya'ele, lixchotanotic ya'el ta
vinajel chac c'u cha'al ichoti ta vinajel ti Cristoe ti c'alal
icha'cuxesate.

7 Ti x'elan ispase, yu'un chac' quiltic ta sbatel osil ti
sc'anojotic lavi quich'ojtic ta muc' ti Jesucristoe.
8 Ta slequil no'ox yo'on lispojotic ti Rioxe yo' mu xi'ochotic
o ta c'oc' ta sbatel osile, ja' ti ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti
Cristoe. Mu jtucticuc no'ox ijpoj jbatic. Ja' jmotontic yu'un
ti Rioxe.
9 Mu'nuc oy c'usi ijpastic ti lispojotic oe. Ti oyuque, yic'al
jtoy o jbatic.
10 Ja' islecubtas co'ontic ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Jesu-
cristoe yo' jpastic o li c'usitic leque. Vo'ne onox snopoj ti Rioxe
ti ja' ta jpastic li c'usitic leque.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic lavi co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cristoe

11 Vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, mu me xch'ay xava'iic ti
ch'acalotic to'oxe. Mu to'ox bu lec xaquilticotic vo'oticotic
li juriooticotique, ja' ti muc bu avich'ojic circuncisione. Ti
calojticotique, más lecoticotic ti quich'ojticotic circuncisione.
12 Mu to'ox bu ava'yojbeic sc'oplal ti Cristoe, ja' ti ma'uc
juriooxuque. Mu to'ox bu ava'iic ti yaloj onox ti Rioxe ti chtal
ti much'u tstoj jmultique. Yech'o ti mu to'ox xana'ic ti sc'oplal
onox chacuxiic ta sbatel osil uque, ja' ti muc bu xava'ibeic
sc'oplal ti Riox ta vinajele.
13 Lavi avich'ic xa ta muc' ti Jesucristoe, avich'ic xa ta muc'
noxtoc ti Rioxe, yu'un ach'unic xa ti ja' iyac' sba ta milel ta scoj
jmultic ti Jesucristoe.
14 Ti co'ol quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, lec xa xquil jbatic,
jun xa chiyilotic. Yu'un co'ol xchi'uc islomes ya'el ti pac'na
c'alalotic oe.
15 Ti c'alal icham ta cruz ta scoj jmultic jcotoltic ti Cristoe,
ja' ich'ay o sc'oplal li smantaltac Rioxe ti calojticotic ti ja'
chicuxioticotic o ta sbatel osile. Listsobotic xa, mu xa bu
ch'acalotic. Jun no'ox jteclumaltic ya'el. Co'ol xa lec co'ontic,
co'ol xa joltic.
16 Pero ma'uc no'ox ico'olaj o joltic vo'otic ti ijch'untic ti
icham ta cruz ta scoj jmultic ti Jesucristoe. Co'ol xa joltic
noxtoc xchi'uc ti Rioxe, lec xa xquil jbatic jchi'uctic.
17 Vo'oxuc ti mu to'ox chavich'ic ta muc' ti Rioxe, la'albat
ava'iic ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic Riox mi iquich'tic ta
muc' ti Cristoe. Ja' no'ox yech li'albatoticotic uc vo'oticotic ti
quich'ojticotic onox ta muc' Riox ti ta alele.
18 Lavi co'ol xa quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, yech'o un co'ol
xa xu' jc'opontic ti Jtotic Riox ta vinajele, yu'un jun no'ox ti
Ch'ul Espíritu yac'ojbotic jchi'intique.
19 Yech'o un mu xa yanicoxuc, jchi'il xa jbatic xchi'uc scotol
li yan xch'amaltac Rioxe.

20 Jcotoltic snaotic xa ya'el ti Rioxe. Li stanal yoc ya'ele,
vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Cajvaltic Jesuse xchi'uc ti
yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Li ton i'och ta chiquina
ya'ele, ja' ti Jesucristoe.
21 Ti Rioxe ja' tey ta snap'an tal ya'el li yan tone, c'unc'un
chtoy muyel ya'el, chc'ataj ta jp'ej slequil templo ya'el.
22 Tey xa nap'aloxuc ya'el uc yu'un avich'ic xa ta muc' ti
Cristoe. Co'ol xchi'uc stemplootic xa ya'el ti Rioxe yu'un tal
xchi'inotic ti Ch'ul Espíritue.

3

Ja' li' yaloj ti ja' yabtel ti Pabloe ti chalbe sc'op Riox ti much'utic ma'uc j'israeletique

1 Lavi li' ochemon ta chuquel vo'on li Pabloone, ja' ti chcal
ava'iic ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil uc ti Jesucristoe,
vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Yu'un ja' yech isc'an ti Jesu-
cristoe ti li'och ta chuquele.
2 Ava'yojic nan ti ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe ti
chacalbeic ti c'usi yaloje.
3 Ti c'usi snopoj onox ti Rioxe ti mu to'ox bu svinajesoje,
liyalbe xa, yech'o ti ijts'iba tal li jayp'el li'i.
4 Ti c'alal xaq'uelic li jvun li'i, chavilic ti liyalbe xa ti Rioxe
ti c'usi mu to'ox bu svinajesoje.
5 Ti jaylajunq'uex crixchanoetic laj ech'uque, muc sna'ic.
Lavie isyules xa ta jolticotic ti Ch'ul Espíritue, vo'oticotic
li yaj'apoxtoloticotic ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti
yaj'alc'optaque.
6 Ja' ti co'ol chic'uxubinatotique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Co'ol chispasotic ta mantal, co'ol chac' cuxlicotic ta
sbatel osil.
7 Vo'on list'uj ta yalel a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osil ti Cajvaltic Jesuse. Ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe.
Ta slequil no'ox yo'on listsatsubtasbe co'on ta spasel li c'usitic
tsc'ane.
8 Li vo'one más mu c'u jtu chca'i, mu xico'olaj xchi'uc li
yan xch'amaltac Rioxe. Ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe
ti chcal ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti mu no'ox
albajuc chiyac'botic bentisyon ti Cristoe mi chquich'tic ta
muq'ue.
9 Chcal a'yuc ti ja' onox yech snopoj ti Rioxe, ja' ti much'u
ispas scotol li c'usitic oye. Pero mu to'ox bu vinajem.
10 Lavie ic'ot xa, yu'un co'ol xa xchi'inojotic ti Cristoe,
vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue. Junotic xa ta jcotoltic. Ti
anjeletic ta vinajele chilic ti yu'un onox lec snopoj ti Rioxe ti
c'u x'elan chc'ot o ti c'usitic ispase.

11 Ti Rioxe vo'ne onox snopoj ti ja' yech chtal spas ti Cristo
Jesuse, ja' ti Cajvaltique.
12 Lavi ijch'untic xa ti ja' istoj jmultique, yech'o un mu xa
xixi'otic ta sc'oponel ti Rioxe.
13 Yech'o un chacalbeic ti mu me xavicta o abaic ti ja' abol
o jba ti lacalbeic ti c'uxi chacuxiic ta sbatel osile, yo' xabatic o
ta lequilal ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti mu no'ox albajuc c'u x'elan sc'anojotic ti Cristoe

14 Yech'o un chajc'oponbeic Riox, ja' ti Stot ti Cajvaltic
Jesucristoe.
15 Yu'un ja' Jtotic ta jcotoltic xchi'uc ti much'utic teyic xa ta
vinajele.
16 Ti toj lec yo'one, ta jc'anbe ti ac'u stsatsubtas avo'onic ta
syu'el ti Ch'ul Espíritu yac'oj achi'inique.
17-18 Ja' ta jc'anbe ti chach'unic ti c'usi chayalbeic ti Cristoe
lavi ach'unojic ti sc'anojoxuque. Mi sjunul co'ontic ta
jch'untic ti sc'anojotique, chquiltic ti sc'anojotic tajmeque,
vo'otic ti xch'amalotic xa ti Rioxe.
19 Pero mu xlaj quiltic scotol yu'un mu no'ox albajuc c'u
x'elan sc'anojotic ti Cristoe. Mi ach'unojic ti sc'anojoxuc
tajmeque, chco'olaj avo'onic xchi'uc ti Rioxe.
20 Ti Riox xchi'inojotique tsots syu'el. Ma'uc no'ox yech
yepal chiscoltaotic chac c'u cha'al ta jc'anbetique. Más to
chiscoltaotic chac c'u cha'al jnopojtique.
21 Yech'o ti stuc no'ox "colaval" chcutic ta sbatel osile,
vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Jesucristoe. Toj lec ti ja' yech
chc'ote.

4

Ja' li' yaloj ti junotic xa lavi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue

1 Lavi li' tiq'uilon o ta chuquel ti chitun yu'un ti Cajvaltic
Jesuse, oy c'usi chacalbeic. Ti layiq'uic ti Rioxe, ja' tsc'an ti
naca lec li c'usitic chapasique.
2 Mu me xatoy abaic. Lec xac'opojic, co'olco'ol xats'icbe
abaic mi oy c'usi chopol ibat avu'unique yo' xvinaj o ti ac'anoj
abaique.
3 Yu'un sco'oltasoj xa ajolic ti Ch'ul Espíritue, yech'o un
yechicoxuc me ti co'ol ajolique.
4 Yu'un junotic xa ta jcotoltic. Jun no'ox ti Ch'ul Espíritu tal
xchi'inotique. Co'ol jpatoj co'ontic ti chicuxiotic ta sbatel os-
ile. Yu'un onox ja' yech snopoj ti Rioxe, yech'o ti liyic'otique.
5 Jun no'ox cajvaltic ta jcotoltic. Co'ol jch'unojtic ti icham ta
scoj jmultique, co'ol quich'ojtic vo'.

6 Jun no'ox ti Rioxe, ja' Jtotic ta jcotoltic. Ja' xchabiojotic ta jcotoltic. Ja' chitunotic yu'un ta jcotoltic. Li' xchi'inojotic ta jcotoltique.

7 Pero stosoltosol c'usi yac'oj jpastic jujuntal ti Cristoe yo' co'olco'ol jcolta o jbatique.

8 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Chtal xch'aybe syu'el ti totil pucuje yo' xcolic o loq'uel ti much'utic ch-ich'on o ta muq'ue.

Ts'acal to ta sut ech'el ta vinajel.

Stosoltosol c'usi chac'be spasic,

xi ts'ibabil.

9 Ti x'elan ts'ibabil ti tsut ech'el ta vinajele, yu'un tey onox liquem tal ti c'alal i'ay li' ta sba balamile. Mu c'ajomuc no'ox li' i'aye, i'ay noxtoc ta c'otebal yo' bu ti much'utic tsmalaic albel bu chbatic ta sbatel osile.

10 Ti much'u i'aye ja' onox ti isut ech'el ta vinajele. Ja' iscuentain vinajel balamil, xchi'uc c'otebal.

11 Ja' yac'ojbotic ti c'usitic ta jpastic jujuntale yo' ti co'olco'ol jcolta o jbatique. Oy apoxtoloticotic. Li jlome j'alc'opetic. Li jlome chalic ech'el a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse. Li jlome ta xchanubtasic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.

12 Scotol le'e, ja' yo' xachanic o acotolic uc c'u x'elan chatunic yu'un ti Cristoe, vo'otic ti co'ol spat xoconotic ya'ele.

13 Yu'un ja' tsc'an ti co'ol jch'unojtic o ti ja' chiscoltaotic ti Xch'amal Rioxe, ti co'ol ta jna'betic c'u x'elan yo'one, yo' co'ol spas o cu'untic c'usitic lec chil ti Rioxe chac c'u cha'al tspas ti Cristoe.

14 Mi ja' yechotique, mu xa jnoptic chac c'u cha'al tsnop li c'oxetique. Li c'oxetique mu jmojuc li c'usi tsnopique. Mi jmoj ti c'usi ta jnoptique, mu c'usuc no'ox jch'untic. Yu'un mi c'usuc no'ox jch'untique, co'olotic xchi'uc li c'usi xbat ta jot ta jot ta iq'ue. Mu vocluc ta jch'untic c'usi chalic li much'utic chlo'lovanique.

15 Li vo'otique ja' ta jch'untic li c'usi yeche, chic'uxubinvanotic. C'unc'un chico'olajotic xchi'uc ti Cristoe yu'un ja' joltic ya'el.

16 Lavi spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe, chiscoltaotic ta spasel ti c'usi snopoj ta jpastique. Mi ja' ta jpastic jujuntale, co'ol bal chca'itic, más ta jc'an jbatic. Ja' chac c'u cha'al li vo'otique, ti ep ta tos li c'usitic oy cu'untique. Oy coctic, oy jc'obtic, pero chlaj tunuc cu'untic scotol.

Ja' li' yaloj ti naca xa lec c'usitic ta jpastic vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe

17 Lavi chitun yu'un ti Cajvaltique, chacalbe ava'iic. Mu xa me xapasic chac c'u cha'al tspasic lachi'ilique ti mu to

ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yu'un mu c'usi bal o li c'usitic ta
snopique xchi'uc li c'usitic ta spasique.
18 Yech no'ox li c'usitic xch'unojique. Muc bu ac'bilic
scuxlejalic ta sbatel osil yu'un ti Rioxe yu'un mu xch'unic ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile, ja' ti mu sc'an xich'ic ta muc'
ti Rioxe.
19 Ch'abal xa xi'elal cha'iic ti Rioxe. Tsa' yantsic, tsa' yaj-
mulic, ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic chopole.
20-21 Yan li vo'oxuque ja' xa achanojic c'u x'elan ti Cristoe.
Mi ach'unojic li c'usi chale, mi xchanubtasojoxuque, ma'uc
xa yech chapasic, yu'un naca lec c'usitic tspas ti Jesuse.
22 Ava'yojic ti tsc'an chavictaic spasel li c'usitic chopole
ti nopem to'ox xava'iic spasele, yu'un ja' chislo'lootic, ja'
chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil.
23 Ja' tsc'an ti naca xa lec li c'usitic chanopique.
24 Ja' tsc'an ti naca xa lec li c'usitic chapasique chac c'u
cha'al naca lec c'usi tspas ti Rioxe, ti mu sc'an c'usi chopole.
25 Yech'o un mu xa me xanopbe abaic c'op. Ja' tsc'an ti naca
yech li c'usitic chavalbe abaique yu'un junoxuc xa, ac'u mi
epoxuc.
26 Mi oy bu iyac' sc'ac'al avo'onique, mu me xba asa' amulic.
Mu me sjunuluc c'ac'al capemoxuc.
27 Yu'un yic'al xasujic ta mulil ti pucuje.
28 Mi oy to'ox la'elc'ajique, mu xa me xa'elc'ajic. Más lec
abtejanic. Lac'obique ja' tunuc o li c'usitic leque yo' xacoltaic
o ti much'utic ch'abal c'usuc yu'unique.
29 Mu xa me c'usi chopol xloc' ta aveic. Ja' xavalic li c'usitic
leque, ti c'usitic bal xa'iic ti much'utic chac'oponique. Lec
smelol xatac'beic mi oy c'usi tsjaq'uique.
30 Mu me xavac'beic yat yo'on ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc
ti Rioxe, yu'un ja' seña quich'ojtic ti chicuxiotic ta sbatel osil
ti c'alal sta yorae.
31 Mu me teyuc no'ox ta avo'onic mi oy c'usi chopol
la'albatique, mi oy c'usi chopol lacha'leatique. Mu xa me
xacapic, mu xa me xac'ac'alc'opojic, mu xa me xavut abaic,
mu xa me xasa'be aba amulic, mu xa me c'usitic yan chopol
xapasic.
32 Lec me xavil abaic, co'olco'ol xac'uxubin abaic. Co'olco'ol
xavac' abaic ta pertonal chac c'u cha'al layaq'uic ta pertonal
ti Rioxe lavi avich'ic ta muc' ti Cristoe.

5

Ja' li' yaloj ti tsc'an chcac'tic iluc ti xch'amalotic xa ti Rioxe

1 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, yech'o un sc'anojoxuc. Ja'
tsc'an chachanic ti c'u x'elan ti yo'one.

2 Tsc'an chac'uxubin abaic chac c'u cha'al lixc'uxubinotic ti
Cristoe yu'un iyac' sba ta milel ta scoj jmultic. Ti x'elan ispase,
ja' smoton iya'i ti Rioxe, lec iyil.

3 Yech'o un mu xa me xasa' avantsic, mu xa me xasa'
avajmulic. Scotol li c'usitic chopole mu xa me xapasic. Mu
xa me c'usi xpich' avo'onic. J'ech'el xach'ay ta ajolic yu'un
xch'amaloxuc xa ti Rioxe.
4 Mu xa me c'usi chopol xavalic, mu xa me xa'ixtolo'ilajic.
Ja' xa no'ox "colaval", utic ti Rioxe ti chascoltaique.

5 Na'ic me ti mu x'ochic yo' bu tspas mantal ti Cristoe,
ja' ti Rioxe, ti much'utic tsa' yantse, ti much'utic tsa' yaj-
mule, xchi'uc ti much'utic chopol c'usi tspasique, xchi'uc ti
much'utic scotol c'usi chpich' yo'onique. Ti mi scotol c'usi ch-
pich' o avo'onique, co'ol xchi'uc avich'ojic to ta muc' santoetic
chil ti Rioxe yu'un mu sjunuluc avo'onic avich'ojic ta muc' ti
Rioxe.
6 Mu me xaslo'loic ti much'utic lec xa ya'el ti c'usi chayal-
beique. Ti much'utic chopol c'usi tspasique ti mu xch'unic
c'usitic yaloj ti Rioxe, ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe.

7 Yech'o un mu me xachi'inic ta spasel c'usitic chopol ti
much'utic ja' yech tspasique.

8 Ja' to'ox yech apasic ti vo'nee, teyoxuc to'ox ta ic' osil ya'el
yu'un muc xana'ic mi oy ti Rioxe. Yan lavie, ta sac osiloxuc
xa ya'el yu'un avich'ojic xa ta muc'. Yech'o un aq'uic iluc ti
avich'ojic xa ta muq'ue, ti xch'amaloxuc xae.

9 Mi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue, lec co'ontic, lec c'usi ta
jpastic, yech li c'usi chcaltique.

10 Ja' chanic spasel c'usitic lec chil ti Cajvaltique.

11 Mu me xachi'inic ta spasel c'usitic chopol ti much'utic
teyic ta ic' osil ya'ele. Más lec albeic sc'op Riox yo' xul o ta
sjolic ti chopol li c'usitic tspasique.

12 Yu'un q'uexlal sba tajmec li c'usitic mucul tspasique.

13 Yan mi chcalbetic li sc'op Rioxe, chilic ti oy smulique. Mi
ta xch'unique, chictaic. Ja' chlic spasic li c'usitic leque.

14 Yech'o ti ja' yech chal li sc'op Rioxe:

Ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chopole,
co'ol xchi'uc chamemic ch-ileic yu'un ti Rioxe.
Pero ta xcha'cuxesatic ya'el yu'un ta xlecubtasbat yo'onic
yu'un ti Cristoe, xi.

15 Yech'o un ich'o me abaic ta cuenta, p'ijanic me, mu me
xapasic sonsoal.

16 Mu me yechuc no'ox xach'ayic c'ac'al, albeic sc'op Riox li
crixchanoetique yu'un yantic xa tsoquic.

17 Mu xa me xanopic chac c'u cha'al tsnopic ti much'utic mu
xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ja' pasic c'usitic tsc'an ti Cajvaltique.

18 Mu xa me xayacubic yu'un ja' tsoc o ajolic. Más lec ja'
ch'unic c'usi chayalbeic ti Ch'ul Espíritue.
19 Albo abaic li sc'op Rioxe, q'uevujintaic ti Cajvaltic Jesu-
cristoe. Sjunul avo'onic xaq'uevujintaic.
20 "Colaval, Cajval", utic ti Jtotic Riox ta vinajele ti c'usi
chtal ta atojolique, ac'u mi lec, ac'u mi chopol. Ja' yech tsc'an
chavalic lavi avich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an co'olco'ol chquich' jbatic ta muc' ta jnatique

21 Co'olco'ol xavich' abaic ta muc' lavi avich'ojic ta muc' ti
Jesucristoe.

22 Antsetic, ich'ic ta muc' amalalic yu'un ja' yech tsc'an ti
Cajvaltique.
23 Li vinique ja' chalbe mantal li yajnile ja' chac c'u cha'al
chiyalbotic mantal ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic xa ta
muq'ue, ti spat xoconotic xa ya'ele. Ja' istoj jmultic.
24 Ja' chac c'u cha'al quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, ja' no'ox
yech ac'u yich'ic ta muc' smalalic li antsetique.

25-26 Viniquetic, c'ano me lavajnilique chac c'u cha'al
sc'anojotic ti Cristoe. Ivinaj ti sc'anojotique yu'un iyac' svocol
cu'untic. Ti ijch'untic ti c'usi yaloje, ja' ilecub o co'ontic. Ti
iquich'tic vo'e, ja' seña ti lec xa li co'ontique.
27 Yech'o un c'alal xc'ot jva'an jbatic ta stojole, vo'otic ti
quich'ojtic xa ta muq'ue, lec chiyilotic, ch'abal jmultic, lec
co'ontic.
28 Ja' no'ox yech noxtoc, viniquetic, c'uxubino me ava-
jnilic chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque. Ti much'u
xc'uxubinoj li yajnile, co'ol xchi'uc stuc no'ox ta xc'uxubin
sba.
29 Mi jun muc much'u ti mu sc'an li spat xocone; tsmac'lin
sba, chc'uxubin sba chac c'u cha'al xc'uxubinojotic ti Cristoe,
vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue.
30 Yu'un spat xoconotic sbaquelotic ya'el.
31 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: "Li cremotique ta xch'ac
sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal sta yajnilique. Xcha'va'alic
jun xa chc'otic", xi.
32 Mi ica'ibetic smelol le'e, toj lec. Chcal vo'one ja' no'ox
yechotic uc, junotic xa xchi'uc ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic
xa ta muq'ue.
33 Yech'o un, viniquetic, c'uxubino me lavajnilique chac c'u
cha'al chac'uxubin aba atuque. Ja' no'ox yech uc, antsetic,
ich'o me ta muc' lamalalique.

6

1 Cremotic, tsebetic, ch'unbo me smantal atot ame'ic yu'un
ja' yech tsc'an ti Cajvaltique.
2-3 Li mantal li'i ja' li primero chiyalbotic ti c'usi bentisyonal
ta jtatic ti mi ijch'untique. Yu'un ja' yech iyal ti Rioxe: "Ich'o
me ta muc' atot ame' yo' lec xabatic oe, yo' xnatij o acuxlejalic
li' ta sba balamile", xi.
4 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, mu me xasa'be
sc'ac'al yo'on lach'amalique. Tuc' me xavalbeic mantal chac
c'u cha'al tuc' chiyalbotic mantal ti Cajvaltique. Mi mu
xch'un amantalique, tsitsic chac c'u cha'al chistsitsotic ya'el
ti Cajvaltique.
5 Mozoiletic, ch'unbo me smantal avajvalic li' ta sba bal-
amile. Ich'ic me ta muc' chac c'u cha'al avich'ojic ta muc' ti
Cristoe. Sjunul me avo'on xa'abtejic.
6 Mu me ja'uc no'ox lec xa cha'abtejic yilel c'alal tey
q'uelbiloxuque chac c'u cha'al li much'utic ja'to lec xa ch-
abtejic yilel c'alal q'uelbilique yo' lec o sc'oplalic ti yalo-
jique. Yan li vo'oxuque ja'uc me yechicoxuc chac c'u cha'al
li much'utic sjunul yo'onic chtunic yu'un ti Cristoe ti sjunul
yo'onic tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe.
7 Ta slequiluc me avo'onic xapasic ti c'usi cha'ac'bat
apasique, mu me ta sujeluc. Yu'un ja' cha'abtejic ya'el yu'un
ti Cajvaltique, ma'uc no'ox cha'abtejic yu'un li crixchanoe-
tique.
8 Ana'ojic ti chistojotic ya'el ti Cajvaltique mi lec ti c'usi ta
jpastique, ac'u mi mozoinbilotic, ac'u mi ch'abal.
9 Vo'oxuc ti ajvaliloxuque, lec me xavil lamozoique. Mu me
xavutic, tuc' me xavalbeic mantal. Na'ic me ti jun no'ox ti caj-
valtic ta vinajele. Ti Cajvaltique muc bu ta st'uj crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti ja' jmactic ya'el mi jch'unojtic ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltique

10 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb xa
chacalbeic. Ch'unic me ti chascoltaic ti Cajvaltic Jesuse yu'un
tsots syu'el.
11 J'ech'el me xach'unic ti chascoltaique yu'un ja' amaquic
ya'el ti yac'ojboxuc ti Rioxe yo' mu xach'unic o c'usi chal ti
pucuje.
12 Yu'un ma'uc jchi'iltic ta crixchanoal ti ta jtsac jbatic
jchi'uctique. Ja' ta jtsac jbatic ya'el xchi'uc ti pucujetique, ti
li' tspasic mantal ta sba balamile, ti ja' chislo'lootic ta spasel li
c'usitic chopole.
13 Yech'o un j'ech'el me xach'unic ti chascoltaic ti Rioxe
yo' mu xach'unic o ti c'alal chaslo'loic ti pucuje. Mi muc
xach'unique, vo'oxuc icuch avu'unic.

14 Ja' no'ox xach'unic li c'usitic yeche. Ja' no'ox xavalic li
c'usitic yeche. Ja' xchuc ach'utic ya'el. Ja' no'ox xapasic li c'usi
leque. Ja' ataq'uinc'u'ic ya'el.
15 Sjunul me avo'on xatunic yu'un ti Rioxe ti ach'unic xa ti
ch'abal xa amulic chayilique. Ja' axonobic ya'el.
16 Ti c'usi más tsots sc'oplal ta scotole, ja' ti ach'unojic ti istoj
amulic ti Jesucristoe, ti ach'unojic noxtoc ti chascoltaique. Ja'
xa mu xcuch o yu'un ti pucuje yu'un ja' chamaquic o ta jot ta
jot ya'el ti c'usi chal ti pucuje ti ja' yech ach'unojique.
17 J'ech'el me xach'unic ti chacuxiic ta sbatel osile. Ja'
acascoic ya'el. Ja' avespadaic ya'el li sc'op Rioxe ti ta syules
ta ajolic ti Ch'ul Espíritue.
18 Tsc'an chac'oponic Riox scotol c'ac'al. Albeic
sp'ijubtasoxuc ta sc'oponel Riox ti Ch'ul Espíritue. Mu me
xch'ay xava'iic sc'oponel. C'oponbeic Riox scotol c'ac'al li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
19 C'oponbecon Riox uc yo' xul o ta jol ti c'usi chcale, yo'
mu xixi' oe, yo' jamal xcalbeic o li yan crixchanoetique ti xu'
chcuxiic ta sbatel osil uque, ja' ti mu to'ox bu vinajeme.
20 Ja' chuculon o ta carina ti ja' chcal a'yuque. Yech'o un
c'oponbecon Riox yo' jamal xcal o a'yuque yu'un ja' yech
tsc'an ti jamal chcal a'yuque.
21 Ja' ta jc'an ti chava'iic ti c'u xi'elane, ti c'usi ta jpase. Ja' tal
yal ava'iic li Tíquicoe, ti jc'anojtique, ti sjunul yo'on chal a'yuc
c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse.
22 Ja' ijtac o tal ti chal ava'iic ti c'u xi'elane. Ja' tal spat
avo'onic yo' mu xavat o avo'onique.
23 Ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe
ac'u spas ta jun avo'onic yo' mu c'usi xal o avo'onique.
Ac'u scoltaoxuc ta xch'unel ti chascoltaique yo' más xac'an o
abaique.
24 Ac'u ac'baticuc crasia scotol ti much'utic j'ech'el sc'anojic
o ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA FILIPOSE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Timoteoe, ti yajtuneloticotic ti
Jesucristoe, chajc'oponticotic tal ta vun ta acotolic, vo'oxuc
ti slecubtasoj xa avo'onic ti Jesucristoe ti li' nacaloxuc ta jte-
clum Filipose, xchi'uc vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta sc'op
Rioxe, xchi'uc vo'oxuc ti chacuentainic ti c'usitic chaq'uic li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic.

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Riox ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Filipos ti Pabloe

3 C'alal chayulic ta jol ju'ech'ele, “colaval, Cajval”, chcut ti
Rioxe ti ach'unic xa ti c'usi yaloje.
4-5 C'alal chajc'oponbeic Rioxe, jun co'on tajmec yu'un co'ol
ta jcolta jbatic ta yalel a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja'o lic atambeic yalel a'yuc ti c'alal
ach'unique. Yechoxuc o c'al tana.
6 Lavi islecubtas xa avo'onic ti Rioxe, jpatoj co'on ti
cha'ic'atic onox ech'el ta vinajel ti c'alal xcha'sut tal ti Jesu-
cristoe.
7 Lec ti x'elan jch'unoje yu'un jc'anojoxuc tajmec. Yu'un
chquil ti co'ol ta jcolta jbatique ac'u mi tiq'uilon ta chuquel li
vo'one, ac'u mi teyon ta stojol jmeltsanejc'opetic yo' xcalbe o
ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe, jna'oj ti co'ol
ta jcolta jbatique.
8 Ti Rioxe yiloj ti jc'anojoxuc acotolique chac c'u cha'al
sc'anojotic ti Jesucristoe.
9-10 Chajc'oponbeic Riox yo' más xac'anvanic oe, yo'
xanopic o lec ti c'u x'elan chacolta abaic jujuntale. Mi yech
chapasique, mu c'usi amulic chul staoxuc ti c'alal xcha'sut tal
ti Jesucristoe.
11 Ja' chascoltaic ti Jesucristoe yo' spas o avu'unic li c'usitic
leque, yo' xavaq'uic o ta ich'el ta muc' ti Rioxe, yo' lec o
sc'oplal avu'unique.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox ta yo'on chac' ta ich'el ta muc' Jesucristo ti Pabloe

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, cha-
calbe ava'iic ti oy stu ti li' tiq'uilon ta chuquele. Yu'un ep

xa much'utic icalbe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti
Cajvaltic Jesuse.
13 Scotol li yajsoltero preserentee xchi'uc li yan crixchanoe-
tique ya'yojic xa ti ja' li'och o ta chuquel ti quich'oj ta muc' ti
Cristoe.
14 Lavi ochemon ta chuquele, jutuc xa mu scotolicuc i'ochic
ta yalel a'yuc sc'op Riox li much'utic xch'unojic xae. Muc ta
alel yu'unic mi x'ochic o ta chuquel uc. Yu'un ixch'unic uc ti
chcoltaatic ta yalel a'yuc yu'un ti Cajvaltique.

15 Ta melel oy jlom ti mu ta slequiluc yo'on chalbeic sc'oplal
ti Cristoe yu'un sc'ac'alicon yo'onic. Ja' no'ox tsq'uelic mi ep
tsta sviniquic. Li jlome ta slequil yo'on chalic.
16 Li jlome ja' no'ox chalbeic sc'oplal Cristo yo' x'ich'eic
o ta muc' li stuquique, ma'uc ta slequil yo'onic chalic. Ti
yalojique, ja' no'ox chiyac'beic cat co'on lavi li' tiq'uilon ta
chuquele.
17 Li jlome sc'anojicon yech'o ti chalic a'yuque, yu'un
chilic ti mu c'u xcut li vo'one. Yu'un sna'ojic ti Riox
isc'an ti li' tiq'uilon ta chuquele yo' xcalbe o ya'iic li jmelt-
sanejc'opetique ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic
Jesucristoe.
18 ¿Pero c'usi jcuenta o sna'ojic un? Mi ta slequil yo'on
chalic, o mi i'i, ja' no'ox lec chca'i ti ac'u svinajesbeic sc'oplal
ti Cristoe. Ti x'elan tspasique, mu xcat o co'on. Más to jun o
co'on ti chvinaj sc'oplal ti Cristoe.

19 Lavi chac'oponbecon Riox li vo'oxuque, ta onox xiscolta
ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, yo' ti mu
xquicta o jba ta yich'el ta muc' ti Cajvaltique.
20 Yech'o un jun co'on jmalaoj chiyiq'uic ech'el ta stojol
li preserentee. Yu'un jch'unoj ti chiscolta ti Cristoe, yech'o
un mu xixi' mu xiq'uexav ti c'alal xic'ote. Jamal chcalbeic
sc'oplal ti Cristoe chac c'u cha'al ta jpas onoxe yo' xcac' o ta
ich'el ta muq'ue ac'u mi ja' xilaj o.
21 Lavi cuxulon toe, ja' no'ox chcac' ta ich'el ta muc' ti
Cristoe. Ti mi lichame, más lec yu'un chba jchi'in.
22 Mi cuxulon toe, lec, yu'un oy to much'utic chich' ta muc'
cu'un ti Cajvaltique. Yech'o un mu jna' bu jotucal ti leque.
23 Yu'un co'ol no'ox lec. Li vo'one lec chca'i ti mi lichame
yu'un chba jchi'in ti Cristoe, yu'un más lec teyo'e.
24 Lavi chac'anic to chanubtasel chquil xchi'uc ti much'utic
yan xch'unojique, más lec ti cuxulon toe.
25 Ti chac'anic to chanubtasel acotolique, yech'o un jna'oj ti
mu to bu chichame yo' más xach'unic o li sc'op Rioxe. Mi más
ach'unique, más to jun avo'onic.

26 C'alal xiyul yo' bu tsoboloxuque, más to “colaval”, chavutic ti Jesucristoe ti liloc' xa ta chuquele.

27-28 Ja' me xavalic, ja' me xapasic li c'usi xco'olaj xchi'uc ti c'usi iyal ti Jesucristoe yu'un ja' yech smelol. Ja' tsc'an ti yech chapasic oe. Ac'u mi xtal jq'ueloxuc, ac'u mi i'i, ta jc'an chca'i ac'oplalic mi co'ol ajolic ta stojol ti Rioxe, mi co'ol chavalic a'yuc ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse, mi mu xaxi'ic o ti much'utic chascrontainique. Ti mi mu xaxi'ique, ja' ta xyulesbat ta sjolic yu'un Riox ti chacuxiic o ta sbatel osile, ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil li stuquique.

29 Ti last'ujic ti Rioxe, mu c'ajomuc no'ox ti chavich'ic ta muc' ti Cristoe; last'ujic ti chavac' avocolic yu'un ti Cristoe.

30 Co'ol abol jbatic. Avilic c'u x'elan abol jba ti c'alal li'one. Lavie lo'il xa no'ox chava'iic ti staoj yav abol jbae.

2

Ja' li' yaloj ti jch'unejmantal ti Cristoe yech'o ti i'aq'ue ta ich'el ta muq'ue

1-2 Jun co'on avu'unic ti ja' chapasic c'usi lec chil ti Cristoe yu'un laspatbe xa avo'onic. Laxchi'inic xa ti Ch'ul Espíritue yech'o ti chac'uxubinvanique. Pero ja' ta jc'an ti mu xavac'becon cat co'one. Ja' ta jc'an ti co'ol chapasic c'usi lec chil ti Cristoe, ti co'ol chac'an abaique, ti co'ol ajolique.

3 Mu me xac'anic o ich'el ta muc', mu me xavalic ti mu xa much'u xastaique. Co'olco'ol xach'unbe abaic, co'olco'ol xavich' abaic ta muc'.

4 Mu me xapasic ti c'usitic jun o avo'on atuquique. Ja' tsc'an chapasic ti c'usi jun o yo'onic li yan uque.

5 Ja'uc me yechoxuc chac c'u cha'al ti Jesucristoe.

6 Ti stuque ac'u mi jun xchi'uc ti Rioxe, pero muc stoy o sba ti jun xchi'uque.

7 Iyicta comel li yabtel ta vinajele, jch'unejmantal iyul li' ta balamile. I'ayan chac c'u cha'al vo'otic.

8 Ti x'elan jch'unejmantale, ixch'un milel. Q'uexlal sba tajmec ti c'u x'elan ichame yu'un ta cruz ismilic.

9 Yech'o un stuc no'ox i'aq'ue ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe. Muc much'u yech ich'bil ta muc'.

10 Ta sta yora ti ta jquejletatic jcotoltic ti Jesuse, ac'u mi cuxulotic to'ox, ac'u mi chamemotic xa'ox, c'alal ta anjeletic, c'alal ta pucujetic.

11 “Vo'ot no'ox jpasvanejot ta mantal”, chcutic jcotoltic ti Jesucristoe. Ti x'elan chcaltique, ja' ch-ich'e ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele yu'un ja' iyac'be yabtel ti Xch'amale.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luzotic ya'ele yu'un chcac'tic iluc ti lec li sc'op Rioxe

12 Voʼoxuc ti jcʼanojoxuque, lec ti achʼunic spasel ti cʼusi
tscʼan ti Rioxe ti cʼalal liʼ toʼox jchiʼucoxuque. Pero mu
me cʼajomuc noʼox ti cʼalal liʼ toʼox jchiʼucoxuque. Acʼu
mi nomon, jaʼ me yech xapasulanic o. Jujuntal xanopic ti
cʼusi tscʼan Riox chapasique. Albeic scoltaoxuc ti Rioxe yoʼ
xavaqʼuic o ta ichʼel ta muqʼue.
13 Ti Rioxe chascoltaic yoʼ ti chac xa apasic o ti cʼusi tscʼane,
yoʼ ti spas o avuʼunic li cʼusi snopoj chapasique.

14-16 Mu me ta epalcʼopuc xapasic, mu me ta saʼsaʼcʼopuc
xapasic yoʼ muc muchʼu saʼ o amulique, yoʼ xilic o ti
xchʼamaloxuc Riox ti muchʼutic chopol sjolique. Coʼol xchiʼuc
luzoxuc yaʼel yuʼun chavaqʼuic iluc ti lec li scʼop Rioxe. Mi
yech chapasique, jun coʼon avuʼunic ti cʼalal xchaʼsut tal ti
Cristoe, yuʼun mu yechuc noʼox ti ical avaʼiic li scʼop Rioxe.
17 Lavi atacbecon tal jmotone, yuʼun achʼunojic ti chas-
coltaic ta saʼel ti Rioxe. Acʼu mi vocol ataic, pero xamuyubajic
xa ti itsob avuʼunique. Yechʼo un ximuyubaj xa uc. Mi
yech tscʼan ti Rioxe ti oy cʼusi chcacʼbe uque, muc ta alel mi
lichame, jun coʼon.
18 Mi lichame, junuc noʼox avoʼonic uc.

Jaʼ liʼ yaloj ti muc muchʼu yech chac cʼu chaʼal ti Timoteoe xchiʼuc ti Epafroditoe

19 Mi yech tscʼan ti Cajvaltic Jesuse, ta jtac tal ta ora li
Timoteoe yoʼ xcaʼi o cʼu xaʼelanique, yoʼ jun o coʼone.
20 Muc muchʼu yech chac cʼu chaʼal li Timoteoe ti sjunul
yoʼon chascoltaique.
21 Li yane jaʼ noʼox tspasic ti cʼusi tscʼan yoʼon stuquique, jaʼ
muc bu tspasic ti cʼusi tscʼan ti Jesucristoe.
22 Li voʼoxuque avilojic xa cʼu xʼelan li Timoteoe. Coʼol
xchiʼuc jchʼamal chcaʼi yuʼun chiscolta ta yalel aʼyuc li scʼop
Rioxe. Coʼol xchiʼuc chʼamalil ti tscolta li stote.
23 Mi chquil ti mu xismeltsanbeic jcʼoplal ta orae, ta jtac
jelavel tal li Timoteoe.
24 Jaʼ jpatoj o coʼon ti Cajvaltique ti chilocʼ ta ora ta chuquele,
chtal noʼox jqʼueloxuc uc.

25 Ijnop noxtoc ti ijtac sutel tal li Epafroditoe, ti ataquic tal
scoltaone, ti liyichʼbe tal li jmoton atsobique. Coʼol chitunoti-
cotic yuʼun ti Cajvaltique. Coʼol itsʼic cuʼunticotic crontainel.
26 Li stuque tscʼan chtal sqʼueloxuc acotolic, yuʼun chat
yoʼon ti avaʼiic ti iʼipaj toʼoxe.
27 Ta melel ta xcham xaʼox yilel, pero icʼuxubinat yuʼun ti
Rioxe. Mu stucuc noʼox icʼuxubinat; lixcʼuxubin ti Riox uque
ti muc xchame. Ti ichamuque, icat coʼon tajmec ti yechuque.

28 Yech'o ti persa ijtac tal ta orae yo' ti xamuyubajic xa lavi
avilic xa noxtoque. Ja' no'ox yech mu xa masuc chcat co'on
uc.
29 Lavi iyule, muyubajanic, ich'ic ta muc'. "Colaval", utic
ti Cajvaltique. Ti much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al li
Epafroditoe, ich'ic ta muc'.
30 Lavi ja' ox ta xcham o ti chtun yu'un ti Cristoe. "Muc
ta alel mi ja' lilaj oe", xi xa. Lec itun cu'un yu'un sna'oj ti
avo'onicuc acoltaicone, pero mu c'u xavutic, ja' li nomox-
uque.

3

Ja' li' yaloj ti "ja' no'ox ta jnop ti chba jchi'in ti Rioxe", xi ti Pabloe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb
xa chacalbeic ti junuc me avo'onic yu'un ti Cajvaltique. Li
vo'one mu c'usi vocol chca'i mi chajcha'ts'ibabeic tal li c'usi
lajts'ibabeic onoxe yo' mu xach'unic o lo'loele.
2 Q'uelo me abaic, mu me xach'unic ti c'usi chayalbeic ti
much'utic chopol sjole ti yo'onicuc yac'boxuc circuncisione.
Yech xa no'ox tsyayijes abec'talic, mu xa c'u stu.
3 Vo'otic ti sjunul co'ontic quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, ti
jch'unojtic ti listojbotic jmultic ti Jesucristoe, quich'ojtic xa
circuncisión chiyilotic ti Rioxe. Mu'nuc oy c'usi ijpastic ti
ch'abal jmultic chiyilotique, ta slequil no'ox yo'on stuc.
4 Ti chicuxioticuc o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, li
vo'one mu xa c'u jna' ti yechuque yu'un más ijch'un. Más muc
bu xch'unoj li yan jchi'iltaque.
5 Xvaxaquibal to'ox c'ac'al cayanel iquich' circuncisión. Li
vo'one j'israelon. Ja' jmuc'tatot ti Benjamín ti ta más vo'nee.
J'israel li jtot jme'e. Ja' to'ox yech jch'unoj chac c'u cha'al
xch'unojic li jfariseoetique, yech'o un jch'unojbe smantaltac
Riox ti caloje.
6 Ti x'elan jch'unojbe smantaltac ti Rioxe, iquilbajin ti
much'utic xch'unojic ti c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti
caloje, ja' ta jpas c'usi tsc'an ti Rioxe. Ch'abal jmul ti caloje.
7 Ti c'usitic ijch'une, ja' chicuxi o ta sbatel osil ti caloje. Lavi
ijch'un xa ti c'usi yaloj ti Cristoe, iquil ti mu c'u bal o li c'usitic
jch'unoj to'oxe.
8 Lavi iquich' xa ta muc' ti Cristoe, ti ja' xa cajvalinoje, iquil
ti mu xa c'usi yan lec chiyilotic o ti Rioxe. Li c'usitic ijpas
to'oxe, iquil xa ti mu c'u bal oe. Co'ol xchi'uc c'a'ep ya'el,
yech'o ti iquictae. Stuc xa no'ox chquich' ta muc' ti Cristoe yo'
xba jchi'in oe.
9 Lavi ijch'un xa ti ja' chiyac'be jcuxlejal ta sbatel osile,
mu xa jch'un ti ja' chicuxi o li smantaltac Rioxe. Jna'oj xa ti

ch'abal jmul chiyil ti Rioxe lavi jch'unoj xa ti ja' listojbe jmul
ti Cristoe.
10-11 Ja' xa no'ox ta jc'an ti más chquich' ta muc' ti Cristoe, ti
tsots syu'ele, ti icha'cuxie, yo' xcuch o cu'un scotol ti c'usitic
chtal ta jtojole chac c'u cha'al icuch yu'un ti c'alal istoj jmulti-
que, yo' xicuxi o ta sbatel osile.
12 Mu xu' xcal ti pasem xa cu'un scotole. Mu xu' xcal ti
toj lecone. Pero mu xquicta o jba. Jpatoj co'on ti tspas onox
cu'une yu'un ja' liyic' o ti Jesucristoe.
13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xu'
xcal ti pasem xa cu'une. Li c'usi ta jpas li vo'one, ta jch'ay ta
jol ti c'usi ech'em xae. Ja' ta jnop li c'usi mu to ch-ech'e.
14 Ja' ti chiyic' ech'el ti Rioxe yu'un quich'oj xa ta muc' ti
Jesucristoe. Ja' jtojol ti chba jchi'ine.
15 Li vo'otique jna'tic xa lec c'usi tsc'an ti Rioxe, ja'uc me
yech ac'u jnoptic jcotoltic. Mi yan o c'usi chanopique, tey
tsyules ta ajolic ti Rioxe.
16 Ja' ac'u jpastic ti c'usi ca'yojtic xa onox jujuntale.
17 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' chanic
ti c'u xi'elane. Q'uelic me noxtoc c'u x'elan li much'utic ja'
xchanojic ti c'u xi'elanoticotique.
18 Ep xa ta ech'el lacalbeic, pero chacalbeic to lavie, chi'oc'
chacalbeic tal, yu'un ep to ti much'utic xch'unojic sc'op Riox
ti yalojique ti ja'to yech tspasic chac c'u cha'al ti much'utic mu
xch'unic ti ja' icham ta scoj jmultic ti Cristoe.
19 Ti x'elan tspasique, ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel
osil yu'un ja' no'ox tsnopic li c'usitic tsc'an yo'onique. Mu
xq'uexavic, mu xa much'u xtaon cha'iic. Ja' no'ox tsnopic li
c'usitic scuenta sba balamile.
20 Yan li vo'otique ja' xa jlumaltic li vinajele. Ja' xa no'ox ta
jmalatic ti chtal yic'otic ti Cajvaltic Jesucristoe.
21 Ti c'alal xtale, chiyach'ubtasotic, chico'olajotic chac c'u
cha'al ti stuque. Xu' chiyach'ubtasotic yu'un oy syu'el. Stuc
no'ox tspas mantal.

4

Ja' li' yaloj ti muyubajcotic ti xch'amalotic xa ti Cajvaltic Jesuse

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti
jc'anojoxuque, co'onuc tal jq'ueloxuc. Ja' jun o co'on
avu'unic. Xvinaj ti litun yu'un ti Cajvaltique yu'un ach'unojic,
yech'o un mu me xavicta abaic.
2 Chacalbeic uc, Evodia xchi'uc Síntique, co'oluc me ajolic,
mu me xavut abaic. Co'oluc me tunanic yu'un ti Cajvaltique.

3 Vo'ot ti co'ol chitunotic yu'un ti Cajvaltique, abulajan
coltao li cha'vo' antsetic chcale. Yu'un co'ol icuch cu'unticotic
ilbajinel ta yalel a'yuc sc'op Rioxe xchi'uc li Clementee, xchi'uc
li yan ti lixchi'ine. Tey xa ts'ibabil sbiic ta vinajel ti chcuxiic
ta sbatel osile.
4 Ti xch'amaloxuc xa ti Cajvaltic Jesuse, muyubajanic scotol
c'ac'al. Chacalbeic otro j'ech'el, muyubajanic.
5 Ac'beic yil scotol crixchanoetic ti lec avo'onique, ti scotol
chcuch avu'unique. Yu'un po'ot xa xcha'sut tal ti Cajvaltic
Jesucristoe.
6 Mu me c'usi xlo'ilaj o avo'onic. Mi oy c'usi chac'anique,
c'anbeic ti Rioxe. "Colaval ti chac'uxubinone", xavutic nox-
toc.
7 Ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe, ti Rioxe ta onox spas ta
jun avo'onic. Mi jun avo'onique, mu xa c'u xlo'ilaj o avo'onic
yu'un chana'ic ti chayac'beic li c'usitic chac'anbeique.

Ja' li' yaloj ti ja'uc no'ox ac'u jnoptic li c'usitic leque

8 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb
xa chacalbeic tal ti ja' no'ox me xanopic li c'usitic yeche, li
c'usitic leque, li c'usitic chalecubic oe, li c'usitic jun o avo'onic
acotolique.
9 Li c'usitic x'elan lajchanubtasique, li c'usitic ical ava'iique,
li c'usitic ijpas avilique, ja' me yech xapasic uc. Ja' tspas o ta
jun avo'onic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iscoltaic Pablo ti much'utic xch'unojic sc'op Rioxe ta Filipose

10 Coliyal Cajvaltic ti ataquic tal jmoton noxtoque. Mu xu'
xcal ti ach'ayicon xa ta ajolique, ja' no'ox ti mu to'ox c'u
xavutique.
11 Ti x'elan chacalbeique, muc bu abol jba chca'i. Ac'u mi
oy c'usuc cu'un, ac'u mi ch'abal, jun co'on yu'un ijchanbe xa
smelol.
12 Mi mu c'usi jlajese, xu' mu xive'. Mi oy tajmeque, ch'acbil
no'ox ta jlajes. Yech'o un jchanoj c'u x'elan c'alal oy tajmeque,
c'alal ch'abale.
13 Xcuch cu'un scotol yu'un ja' chiscolta ti Cristoe.
14 Pero lec ti acoltaicone, ti ana'ojic ti abol jbae.
15 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Filipose, ana'ojic ti muc much'u
yan liscolta ti c'alal liloc' ta estado Macedoniae c'alal primero
to'ox ay cal ava'iic li sc'op Rioxe. Atuquic no'ox acoltaicon.
16 Atuquic no'ox acoltaicon noxtoc c'alal teyon to'ox ta
Tesalónicae. Xcha'ech'elal atacbecon tal jmoton taq'uin.
17 Mu'nuc ta jc'an jmoton ti x'elan chcale. Ja' ta jc'an ti ac'u
yac'boxuc bentisyon ti Rioxe.

18 Lec ti c'u yepal avac'beic tal li Epafroditoe, mu xa c'usi
yan ta jc'an. Lec chil Riox ti x'elan apasique. Ja' chac c'u cha'al
lec iyil c'alal ichic'bat smoton ti ta vo'nee.
19 Yech'o un ti Riox quich'oj ta muq'ue chayac'beic scotol ti
c'usitic chtun avu'unique ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe.
Mu xa c'usi yan chac'anic.
20 Yech'o ti chquich'tic ta muc' ta sbatel osil ti Cajvaltique,
ja' ti Jtotic Riox ta vinajele. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

21 Chabanuc xavalbe li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
Chabanicoxuc la xalic li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti li'
jchi'uque.
22 Chabanicoxuc la xalic uc li much'utic xch'unojic sc'op
Riox li' ta jteclume. Chabanicoxuc la xalic li much'utic tsobol
ch-abtejic xchi'uc li preserente Césare ti xch'unojic xa li sc'op
Riox uque.
23 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA COLOSASE

1-2 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Timoteoe, vo'oxuc ti slecubtasoj xa avo'onic ti Rioxe ti li' nacaloxuc ta jteclum Colosase, ti sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Cristoe. Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'oponbe Riox much'utic xch'unojic sc'op Riox ti Pabloe

3 Scotol c'ac'al "colaval, Cajval", chcuticotic ti Rioxe, ja' ti Stot ti Cajvaltic Jesucristoe, ti c'alal chajc'oponbeticotic Riox acotolique.

4-5 Yu'un ca'yojticotic ti ach'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, ti ac'anojic lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti apatoj avo'onic ti chba achi'inic ta vinajel ti Rioxe. Yu'un ach'unic ti c'alal la'albat ava'iic ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech.

6 Ja' chac c'u cha'al avich'ic albele, ja' yech chich' alel ta sjunlej balamil. Lavie chp'ol xa ti much'utic ta xch'unique chac c'u cha'al chap'olic xae. Ti much'utic ixch'unic xae ilecub xa yo'onic chac c'u cha'al ilecub avo'onic ti c'alal lic ach'unic ti ta slequil no'ox yo'on chac' jcuxlejaltic ti Rioxe.

7 Ti ava'iic li sc'op Rioxe, ja' layalbe ava'iic li Epafrase ti co'ol chcalticotic a'yuc li sc'op Rioxe, ti jc'anojticotique. Ja' no'ox chayalbeic c'usi yaloj ti Cristoe.

8 Ja' liyalboticotic ti ac'anoj abaique ja' ti xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue.

9-10 Ti c'alal ica'iticotic ti ach'unique, scotol c'ac'al chajc'oponbeticotic Riox. Ja' ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u syules ta ajolic ti c'usitic lec chile, yo' xana'ic o ti c'usi tsc'an chapasique, ti c'usi tsc'an chavalique, xchi'uc ti c'usi mu sc'ane, yo' lec xbat o avu'unic sc'oplal ti Cajvaltique, yo' ti jun o yo'on avu'unique. Mi ja' yechoxuque, más chul ta ajolic li c'usitic leque, más chavilic c'u x'elan chascoltaic ti Rioxe.

11 Ta stsatsubtas avo'onic ta syu'el yo' jun o avo'onic ta xcuch avu'unic ti c'usitic chtal ta atojolique.

12 Yech'o ti “colaval” chavutic ti Jtotic Rioxe ta vinajele ti ta
sac osiloxuc xa ya'el uque, yu'un co'ol xa ti muc bu ta jpastic
li c'usitic chopole.
13 Yu'un lisloq'uesotic xa ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile.
Lavie ja' xa iyac' spasotic ta mantal ti Xch'amale ti sc'anoje.
14 Ja' ti istoj jmultique. Ja' liyac'otic o ta pertonal ti Rioxe ti
iloc' xch'ich'ele.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe ti ijch'untic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe

15 Ti Rioxe mu xquiltic. Pero ti c'alal i'ay ta sba balamil ti
Xch'amale, co'ol xchi'uc iquiltic ya'el ti Rioxe yu'un junic. Ti
Xch'amale tey onox ti c'alal ch'abal to'ox li c'usitic oye.
16 Ja' ispas scotol li c'usitic oy ta vinajele xchi'uc li c'usitic
oy li' ta sba balamile. Oy mu xquiltic ti c'usi spasoje, ja' ti
anjeletique. Ti scotol c'usi spasoje ja' yo' x'ich'e o ta muq'ue.
17 Tey onox ti c'alal ch'abal to'ox li c'usitic oye. Ja' ta syu'el
ti oy to scotole.
18 Vo'otic ti jch'unojtic xa li sc'op Rioxe, ja' xa joltic ya'el.
Vo'otic spat xoconotic ya'el yu'un ja' xa chispasotic ta mantal.
Chixcha'cuxesotic yu'un ja' primero i'ach'ub spat xocon ti
c'alal icha'cuxie. Yech'o un stuc no'ox chich' ich'el ta muc'.
19 Ti Jtotic Rioxe ta vinajele ja' yech isc'an ti co'ol slequilal
syu'elal xchi'uc ti Xch'amale.
20 Yu'un isoc ta scoj mulil scotol li c'usitic oy ta vinajele ta
balamile, yech'o un isc'an ti Rioxe ti ta x'ach'ub scotole yo'
j'ech'el xa mu soc oe. Ti ta x'ach'ube, ja' ta x'ach'ub o ti icham
ta cruz ti Xch'amale, yu'un ja' istoj jmultic jcotoltic.
21-22 Ti vo'nee acrontaic to'ox ti Rioxe yu'un naca chopol ti
c'usitic anopique xchi'uc ti c'usitic apasique. Lavi une lec xa
xavil abaic xchi'uc ti Rioxe, ja' ti ach'unic ti iyac' sba ta milel ta
cruz ta scoj jmultic ti Xch'amale. Yech'o un ch'abal xa amulic
ti c'alal xac'otic ta stojole.
23 Mi sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Cristoe, mi
j'ech'el ach'unojic ti ja' istoj amulique, mi mu xavicta
abaique, ta onox xac' acuxlejalic ti Cajvaltique chac c'u cha'al
la'albatique. Ja' yech chich' albel scotol crixchanoetic ta
sjunlej balamil. Vo'on li Pabloone, ja' cabtel ti chcal a'yuque.

Ja' li' yaloj ti ja' yabtel ti Pabloe ti chalbe sc'op Rioxe ti much'utic ma'uc j'israele

24 Lavie jun co'on ti chcac' jvocol avu'unic vo'oxuc ti ma'uc
juriooxuque. Ti chcac' jvocole, co'ol xchi'uc li' to chac' svocol
ya'el ti Cristoe yo' xcuxiic o ta sbatel osil li xch'amaltaque.
25 Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti chacalbeic li c'usi yaloje,
vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.

26 Pero mu to'ox bu vinajem ti chacuxiic uque. Lavie
iquiltic xa ta comón vo'otic ti xch'amalotic xae.
27 Ti Rioxe iyac' xa iluc ti chaxchi'inic ti Cristo uque, vo'oxuc
ti ma'uc juriooxuque, yu'un epoxuc xa ti avich'ic ta muq'ue.
Yech'o ti apatoj xa avo'onic ti chba achi'inic ta slequilal ti
Rioxe.
28 Yech'o un chcalbe ya'i scotol crixchanoetic ti ja' no'ox
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe. Chcalbeic noxtoc
ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ti mu me xch'unic
lo'loele. Ta jchanubtasic ti bu c'alal xu' cu'une yo' xa'ibeic o
lec smelole, yo' j'ech'el xich'ic o ta muc' ti Cristoe.
29 Yech'o ti mu xinaquie yu'un ja' loq'uemon o ta yalel a'yuc.
Ti xu' cu'une, yu'un ja' chiscolta ti Cristoe.

2

1 Ja' ta jc'an ti chava'iic ti chajc'oponbeic Riox acotolique
xchi'uc ti jayvo' jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta jteclum
Laodiceae, xchi'uc ti jayvo' mu to xiyojtiquinique.
2 Ti ta jc'opon Rioxe, ja' ta jc'an ti más ta stsatsubtas
avo'onique, ti co'olco'ol chac'an abaique yo' xavilic o ti c'u
x'elan chascoltaic ti Cristoe, ja' ti c'usi mu to'ox bu svinajesoj
ti Jtotic Riox ta vinajele.
3 Ti Cristoe ja' chiyalbotic c'u x'elan ti Rioxe. Mu c'usi ti
mu sna'e. Ja' chisp'ijubtasotic ta xch'unel li c'usitic lec chil ti
Rioxe.
4 Ti x'elan chacalbeique, ja' yo' mu xaslo'loic o ti much'utic
lec xa ya'el li c'usitic chalique.
5 Ac'u mi nomon, pero co'ol xchi'uc li' jchi'ucoxuc ya'ele
yu'un jun co'on avu'unic ti co'ol ajolique, ti j'ech'el ach'unojic
ti ja' istoj amulic ti Cristoe.
6 Lavi avich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, alulanbeic
ti ac'u scoltaoxuc ta spasel li c'usi lec chile.
7 Mi chavalulanbeic ti ac'u scoltaoxuc ti Cajvaltique, más
chasp'ijubtasic ta ya'ibel smelol li sc'op Rioxe. Más chlic
avalbeic colaval ti Rioxe yu'un chavilic ti más chascoltaique.
Yan mi mu xavalbeic ti ac'u scoltaoxuque, c'unc'un ta xch'ay
xava'iic ti c'u x'elan lachanubtasatique. Co'ol xch'iuc jtec'
te' ti ja' teq'uel o li yisime. Ti manchuc li yisime, c'unc'un
chtaquij ti yechuque.

*Ja' li' yaloj ti co'ol xa lec co'ontic xchi'uc ti Cristoe ja' ti
quich'ojtic xa ta muq'ue.*

8 Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic ti much'utic yech xa
ya'el li c'usitic chalique. Li c'usitic chalique syulesoj ta sjol
stuquic. Smantal no'ox crixchanoetic; ma'uc yaloj ti Cristoe.
9 Ti Cristoe co'ol slequilal syu'elal xchi'uc ti Rioxe.

10 Lavi avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, co'ol xa lec avo'onic
xchi'uc, mu xa c'usi palta chava'iic. Ti Cristoe ja' tspas ta
mantal scotol li c'usitic oy syu'ele, anjeletic xchi'uc pucujetic.
11 Ti avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, layac'beic xa ya'el circun-
cisión pero mu'nuc latuch'batic loq'uel jset'uc abec'talic. Ja' ti
avictaic xa spasel li c'usitic chopole, ja' circuncisión ya'el.
12 Ti c'alal avich'ic vo' ta scuenta ti Cristoe, co'ol lamucatic
ya'el, co'ol lacha'cuxesatic ya'el, yu'un mu xa bu chapasic li
c'usitic chal avo'onique, ja' xa chapasic li c'usitic lec chil ti
Rioxe. Yu'un ach'unic xa ti chascoltaique, ti oy syu'ele yu'un
ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cristoe.
13 Ti c'alal mu to'ox chach'unique, chamemoxuc to'ox ya'el
ta mulil layilic ti Rioxe, yu'un ja' no'ox apasic li c'usitic
iyal avo'onique. Yan lavi avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, lax-
cha'cuxesic xa ya'el ti Rioxe yu'un ja' xa chapasic li c'usitic
lec chile. Yu'un layac'beic xa pertonal yu'un lamulique.
14 Ti icham ta cruz ti Cristoe, ja' ixch'aybe sc'oplal ti
chi'ochotic ox ta c'oc' ta sbatel osile.
15 Ti c'alal ichame, ja'o icuch yu'un ti Rioxe, ja' ich'ay ti totil
pucuje xchi'uc ti bic'tal pucujetique.

16 Yech'o un muc much'u xu' sa' amulic yu'un ti c'usuc no'ox
chalajesique, ti c'usuc no'ox chavuch'ique, ti mu xachabiic li
q'uinetique, ti mu xachabiic ti c'alal unen li jch'ulme'tique, ti
mu xachabiic li sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta jurioale.
17 Ti c'usitic ijpasticotic to'oxe, ja' seña ti ijmalaticotic chtal
ti Cristoe. Lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, mu xa persauc.
18 Mu me xach'unic mi oy much'utic chalic ti mu xacuxiic ta
sbatel osil mi mu xapasic chac c'u cha'al tspasique. Tsnopic ti
mu xu' tsc'oponic Riox stuquique, yo' la xvinaj o ti sbic'tajesoj
sbaic ti ta alele. Ta sc'oponic anjeletic, ja' la chjelubtasbat
sc'opic ti ta alele. Ti x'elan tspasique, anjeletic no'ox yich'ojic
ta muc'. Yu'un la ja' yech i'ac'bat yilic ti ta alele. Pero mu me
xach'unic yu'un tstoy no'ox sbaic.
19 Mu xich'ic ta muc' ti Cristoe. Li vo'otique ja' joltic ya'el
ti Cristoe; vo'otic spat xoconotic ya'el yu'un ja' xa quich'ojtic
ta muc' ta jcotoltic. Co'ol chiscoltaotic ta xch'unel ti c'usi lec
chile, yo' co'ol jun o co'ontic chac c'u cha'al tsc'an ti Rioxe.

20-21 Yu'un co'ol lachamic ya'el xchi'uc ti Cristoe ti c'alal
ach'unique, ¿c'u ma yu'un ti chach'unic to c'usi chal li crix-
chanoetique ti c'alal chayalbeic ti “mu me xatsaquic le'e”, ti
“mu me xalajesic le'e”, ti “mu me xapiquic le'e”, ti xayutique?
22 Ja' sc'oplal li ve'lile ti chlaj no'ox sc'oplal ti c'alal xlaj
jlajestique. Ti x'elan chalique, smantal no'ox stuquic. Ja'
no'ox ta xch'unic c'usi chal li crixchanoetique. Ma'uc yech
chal li sc'op Rioxe. Scotol li ve'lile xu' jlajestic.

23 Li c'usitic chalique, yech xa ya'el. Ja' xa chicuxiotic o ta
sbatel osil ya'el. Chalic ti tsots sc'oplal chquich'tic ta muc'
ti anjeletique xchi'uc ti chcac'tic iluc ti jbic'tajesoj jbatique.
Chalic ti persa ta jts'ic jbatique. Pero mu c'usi bal o, yu'un
ma'uc chcom o cu'untic li c'usitic chopole.

3

1 Ti co'ol lacha'cuxesatic ya'el xchi'uc ti Cristoe, ja' ti cha-
pasic xa li c'usitic leque, ja' tsc'an ti chanopilanic c'u slequil
li vinajele yo' bu chotol tspas mantal ta sbats'ic'ob Riox ti
Cristoe.
2 Ja'uc no'ox me ta avo'onic snopel; mu xa me ja'uc ta
avo'onic li c'usitic scuenta sba balamile.
3 Yu'un chamemoxuc xa ya'el, ja' ti mu xa bu chapasic li
c'usitic chal avo'onique. Ja' xa cuxuloxuc ya'el ta spasel li
c'usitic leque lavi avich'ojic ta muc' ti Cristoe ti jun xchi'uc
ti Rioxe. Yech'o un chacuxiic onox ta sbatel osil. Pero mu to
chvinaj.
4 Ti c'alal xtal spas mantal ti Cristoe ti ja' xa chiscoltaotic ta
spasel li c'usitic leque, ta jchi'intic tal. Co'ol chi'aq'ueotic ta
ich'el ta muc' xchi'uc.

Ja' li' yaloj ti ja' xa ac'u jnoptic li c'usitic leque, mu xa ya'uc jnoptic li c'usitic chopole

5 Ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic spasel li c'usitic chopole:
ti chasa' avantsique, ti chasa' avajmulique, ti chopol c'usi
chanopique, ti chopol c'usi chac'an chapasique, ti scotol c'usi
chpich' avo'onique. Ti mi scotol c'usi chpich' o avo'onique,
co'ol xchi'uc avich'ojic to ta muc' santoetic chil ti Rioxe, yu'un
mu sjunuluc avo'onic avich'ojic ta muc' ti Rioxe.
6 Scotol ti much'utic ja' yech tspasique, ch-ac'batic castico
yu'un ti Rioxe.
7 Ja' to'ox yech apasic uc. Ja' to'ox ta avo'onic uc.
8 Yan lavie j'ech'el xavictaic spasel li c'usitic chopole: li
capele, ti chopol chavil achi'ilique, ti chasa'be aba amulique,
ti mu xavich' amelol xac'opojique.
9 Mu xa me xanopbe abaic c'op yu'un avictaojic xa spasel li
c'usitic chopole ti nopem to'ox xava'iique.
10 Ach' xa li c'usitic chapasique, ja' ti lec xa avo'onique,
yech'o ti yantic xa chco'olaj avo'onic xchi'uc ti Rioxe ti ja'
islecubtas avo'onique.
11 Muc ta alel mi jurio o mi ma'uc, mi quich'ojtic circun-
cisión o mi ch'abal, mi p'ijotic o mi sonsootic, mi mozoinbil
o mi ch'abal. Ja' no'ox tsots sc'oplal ti co'ol quich'ojtic ta muc'
ti Cristoe, ti co'ol xchi'inojotique.
12 Yech'o un lavi last'ujic xa ti Rioxe, ti xch'amaloxuque, ti
sc'anojoxuque, c'uxubinvananic, lec xac'opojic. Mu me xatoy

abaic. Cuchuc avu'unic ti c'usi chopol cha'albatique xchi'uc ti c'usi chacha'leatique.

13 Mi oy c'usi chopol ibat avu'unique, co'olco'ol xats'icbe abaic, co'olco'ol xavac' abaic ta pertonal. Ja' chac c'u cha'al layaq'uic ta pertonal ti Cristoe, ja' no'ox yech xavac' abaic ta pertonal uc.

14 Ti c'usi más tsots sc'oplale, ja' ti chac'an abaique. Yu'un mi ac'anoj abaique, jun avo'onic, co'ol ajolic.

15 Ja' tsc'an ti lec xavil abaique, ti mu xavut abaique, yu'un co'ol yic'ojoxuc ti Rioxe. Yu'un jun xa chayilic ta acotolic. Ja' tsc'an ti "colaval" chavutic ti Rioxe.

16 Ch'unic c'usi yaloj ti Cristoe, chanubtaso abaic, albo abaic smelol. Q'uevujintaic ti Cristoe. "Colaval", utic ta avo'onic ti c'alal chaq'uevujintaique.

17 Scotol li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, ja'uc me yo' x'ich'e o ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. "Colaval, Cajval", utic ti Jtotic Riox ta vinajele ti chascoltaic ta spasel ta yalel ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic tsc'an ta jpastic lavi quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltique

18 Antsetic, ich'ic ta muc' amalalic yo' ti xvinaj o ti avich'ojic ta muc' ti Cajvaltique.

19 Viniquetic, c'uxubino me avajnilic, mu me ta c'ac'alc'opuc xac'oponic.

20 Cremotic, tsebetic, ch'unbo me scotol smantal atot ame'ic yu'un ja' lec chil ti Cajvaltique.

21 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, mu me yechuc no'ox xavutilanic ach'amalic, yo' mu vocluc xch'un o amantalique.

22 Vo'oxuc ti mozoiloxuque, ich'ic me ta muc' avajvalic li' ta sba balamile. Mu me ja'uc no'ox lec xa cha'abtejic yilel ti c'alal tey sq'uelojoxuque. Lec me xa'abtejic scotol c'ac'al ac'u mi muc bu tey, yu'un avich'ojic ta muc' ti Rioxe.

23 Scotol li c'usitic chac' apasic lavajvalique, sjunul me avo'on xapasic. Mi yech chapasique, ja' cha'abtejic ya'el yu'un ti Cajvaltique; ma'uc crixchano ya'el ti cha'abtejic yu'une.

24 Mi ta sjunul avo'on cha'abtejique, chastojic ya'el ti Cajvaltique, ja' ti cha'ochic ta vinajel ta sbatel osile. Yu'un ja' chach'unic ti c'usi lec chil ti Cajvaltique.

25 Yan ti much'utic chopol c'usitic tspasique, ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe. Ti Rioxe muc bu chc'uxubin ti much'utic chopol li c'usitic tspasique, much'uuc no'ox.

4

1 Vo'oxuc ti ajvaliloxuque, tuc' me xavalbeic c'usi tspas lamozoique. Na'ic me ti tey ta vinajel ti cajvaltic ta jcotoltique.

2 Mu me xavicta abaic ta sc'oponel ti Rioxe. Sjunul me avo'on xac'oponic. “Colaval ti chacoltaone”, utic.

3 C'oponboticotic Riox uc yo' xu' xcalbeticotic o ep lachi'ilique ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ti crixchanoetic ti ta más vo'nee muc bu iya'iic. Lavie ivinaj xa. Ti chcal ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ja' li'och o ta chuquel.

4 C'oponbecon Riox yo' jamal xcal o a'yuc li c'usi yaloje yu'un ja' yech tsc'an ti jamal chcal a'yuque.

5 Lec me xavich' abaic ta cuenta, mu me c'usi chopol xapasic, mu me c'usi chopol xavalic ti c'alal chalo'ilaj achi'uquic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Mu me nacauc yan lo'il xbat avu'unic, albeic sc'op Riox.

6 Ti c'alal chalo'ilajique, lec me xac'opojic, stse'et me xac'opojic. Ja' tsc'an ti ta smelol chatac'avic mi oy c'usi chajac'batique.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Colosase

7 Li Tíquicoe ti jc'anojtique, ti ja' no'ox chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse, ja' tal yalboxuc ti c'u xi'elane, yu'un ja' jchi'il ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe.

8 Yu'un ja' ijtac o tal yo' xava'iic o ti jun co'one, yo' mu xavat o avo'onic ti li' tiq'uilon ta chuquele.

9 Ja' ixchi'in tal li Onésimoe, lachi'ilique ti jc'anojtique, yu'un sjunul yo'on xch'unoj li sc'op Rioxe. Xcha'va'alic ja' tal yal ava'iic c'u x'elan li'toe ti oy xa much'utic ta xch'unique.

10 Chabanicoxuc la xal li Aristarcoe ti li' tal xchi'inon ta chuclebale. Chabanicoxuc la xal uc li Marcose, li yol svix Bernabee. Lacalbeic xa onox ti chavich'ic ta muc' ti c'usi ora chtal svula'anoxuque.

11 Chabanicoxuc la xal uc li Jesuse li Justo sbi noxtoque. Stuc no'ox cha'vo' jchi'il ta israelal ti li' chiscoltaique, ja' li Marcose xchi'uc li Jesuse. Bal to xispatbeic co'on yu'un colemic ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltique yo' xa'iic o li crixchanoetique.

12 Chabanicoxuc la xal li Epafrase, lachi'ilique ti ja' ta xch'un ti c'usi ch-albat yu'un ti Cristo uque. Scotol c'ac'al chasc'oponbeic Riox yo' xana'ic o c'u x'elan smelol li sc'op Rioxe, yo' xapasic o ti c'usitic tsc'an Riox chapasique.

13 Quiloj ti sjunul yo'on chasc'oponbeic Rioxe. Ta sc'oponbe Riox noxtoc li much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Laodiceae xchi'uc ta jteclum Ierápolise.

14 Chabanicoxuc la xal li jpoxtavanej Lucase ti jc'anojtique.
Chabanicoxuc la xal li Demase.
15 Chabanuc xavalbeic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox
ta Laodiceae. Chabanuc xavalbeic li jme'tic Ninfase xchi'uc li
much'utic li' ta stsob sbaic ta snae.
16 Ti c'alal xlaj avaptaic li jvun li'i, tacbeic ech'el li much'utic
xch'unojic sc'op Riox ta Laodiceae, ac'u aptabatuc ya'iic uc.
Li jvun ta jtacbeic ech'el ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta
Laodiceae, xavaptaic uc.
17 Abulajanic albeic li Arquipoe ti ac'u xch'un ti c'usi albil
yu'un ti Cajvaltique.
18 Vo'on Pabloon, ijts'iba jtuc ti jayp'el li'i. Na'ic me ti li'
tiq'uilon ta chuquele. Ac'u yac'boxuc crasia ti Rioxe.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA TESALONICAE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe,
chajc'oponticotic tal ta vun, vo'oxuc ti co'ol quich'ojtic ta muc'
ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe ti li'
nacaloxuc ta jteclum Tesalónicae. Ac'u yac'boxuc crasia ti
Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc
me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti ivinaj ti xch'unojic sc'op Riox ti much'utic tey nacajtic ta Tesalónicae

2-3 Li vo'oticotique scotol c'ac'al "colaval" chcuticotic ti
Rioxe ti ach'unojbeic li sc'ope, ti chapasic li c'usitic lec chile.
Ja' ti chac'uxubinvanique, ti chacoltavanique, ti jun avo'on
amalaojic ta xtal ti Cajvaltic Jesucristoe ac'u mi abol abaic
ta ilbajinel. Ja' yech chul ta jolticotic c'alal ta jc'oponticotic
Rioxe, ja' ti Riox ti quich'ojtic ta muq'ue, ja' ti Jtotic ta jcotol-
tique.

4 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sc'anojoxuc
ti Rioxe. Jna'ojticotic ti st'ujojoxuc ti chacuxiic ta sbatel osile.

5 Yu'un ti c'alal icalticotic ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe, muc
xavalic ti lo'il no'oxe. Ja' lascoltaic ta xch'unel ti Ch'ul
Espíritue yech'o ti ach'unic ti ja' sc'op Riox ti lacalbe ava'iique.
Avilic noxtoc ti c'u xi'elanoticotic ti c'alal li'oticotique, ti ja'
no'ox ijc'anticotic ti chavich'ic ta muc' ti Rioxe.

6 Yech'o ti ach'unic li sc'op Riox ti icalticotique. Ac'u mi ataic
o ilbajinel, pero jun no'ox avo'onic, muc xavat o avo'onic.
Ja' lascoltaic ti Ch'ul Espíritue. Ja' achanic ti mu jna' xcat o
co'onticotic li ilbajinele. Achanic noxtoc ti muc xat o yo'on
ilbajinel ti Cajvaltic Jesucristoe.

7 Yu'un ti icuch avu'unique, vo'oxuc avaq'uic iluc ti ja' no'ox
yech xu' xcuch yu'unic uc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox
li' ta estado Macedoniae xchi'uc ta estado Acayae.

8 Yech'o ti ivinaj ta sjunlej estado li'toe xchi'uc ta estado
Acaya ti c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Pero mu c'ajomuc
no'ox li'toe xchi'uc ta Acayae ti sna'ojic ti avich'ojic o ta muc'
ti Riox ta vinajele, buyuc xa no'ox vinajem ac'oplalic. Yu'un
ya'yojic xa scotol crixchanoetic, mu xa persauc xcalticotic ti
ach'unojic xae.

9 Li crixchanoetique chal stuquic ti lec ava'iic ti c'alal ay
cal ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe, ti ja' avictaic yich'el ta muc' li

santoetique, ti ja' xa lic avich'ic ta muc' ti Riox ta vinajele, ti
ta melel ja' Rioxe, ti cuxul ta sbatel osile.
10 Chalic noxtoc ti amalaojic ta xcha'sut tal li' ta sba balamil
ti Xch'amale, ja' ti Jesuse, ti ixcha'cuxes loq'uel ta smuque-
nale. Ja' ti lispojotique, yech'o ti mu xa bu chiyac'botic castico
ti Rioxe ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil li
crixchanoetique.

2

Ja' li' yaloj c'u x'elan yo'on ti Pabloe xchi'uc ti xchi'iltac ta yalel sc'op Rioxe ti c'alal teyic ta Tesalónicae

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic ti
mu yechuc no'ox ay calticotic ava'iic li c'usi yaloje.
2 Ac'u mi li'ilbajinatoticotic, ac'u mi muc bu lec limeltsan-
bat jc'oplalticotic ta Filipose, pero istsatsubtas co'onticotic ti
Cajvaltique, yech'o ti muc xixi'oticotique. Ay calticotic ava'iic
ti c'usi yaloje ac'u mi licrontainatoticotic tajmec noxtoc li'
ta ateclumalique. Jamal icalticotic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Rioxe.
3 Mu'nuc oyuc c'usi lo'lobiloticotic o ti chcalticotic a'yuc
c'usi yaloj ti Rioxe. Muc bu ta jc'an jtojolticotic. Muc bu
chilo'lovanoticotic.
4 Ti Rioxe ja' list'ujoticotic ti chcalticotic ti ja' chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osile. Yech'o un ja' ta jc'anticotic ti lec chil Riox
li c'usi ta jpasticotique. Ma'uc ta jpasticotic ti c'usi lec chil li
crixchanoetique. Ti Rioxe yiloj c'u x'elan co'onticotic.
5 Ana'ojic ti ma'uc yechoticotic chac c'u cha'al li much'u
naca no'ox ta stsob svinique ti lec xa ye ya'el c'alal tslo'loe.
Sna'oj ti Rioxe ti ma'uc yech ijpasticotic ti c'alal li'oticotic ta
ateclumalique.
6 Muc jc'anticotic ich'el ta muc' yu'un crixchanoetic, mi
ja'uc vo'oxuc, mi ja'uc yan crixchano. Muc bu icac'ticotic
avocolic ti chavac'boticotic ti c'usi chtun cu'unticotique. Ti
ijc'anticoticuque, xu', yu'un ja' yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe.
Pero mu jc'anticotic yech.
7 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, lajc'uxubinticotic
chac c'u cha'al jun ants ti c'ux xa'i yole.
8 Yu'un ti jc'anojoticotic acotolique, ma'uc no'ox
jc'anojoxuc o ti lacalbeic ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti
Rioxe. Jnopojticotic noxtoc ti xu' xilajoticotic ta acuentaique,
yu'un ja' ijc'anticotic ti chacuxiic ta sbatel osile.
9 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic c'u
x'elan ijpasticotic ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique. Avilic
ti c'ac'al ac'ubal ch'abal xocobel cu'unticotique. Icalticotic
sc'op Riox, li'abtejoticotic yo' ti ijta o jve'elticotique. Yu'un mu

jc'an xcac'ticotic avocolic junuc ti chamac'linoticotic ti c'alal lacalbeic c'usi yaloj ti Rioxe.

10 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, avilic ti sjunul co'onticotic quich'ojticotic ta muc' ti Rioxe, ti lec c'usitic ijpasticotique. Yiloj ti Riox uque.

11 Ana'ojic ti más ijpaticotic avo'onic ta spasel li c'usitic leque chac c'u cha'al ti much'u tspatbe yo'on xch'amale.

12 Lacalbeic onox ti ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic ta jpastique yu'un yic'ojotic xa ti Rioxe yo' xquiltic o c'u slequil yo' bu tspas mantale.

13 Yu'un ti ach'unic ti ja' sc'op Riox icalticotic ava'iique, yech'o ti scotol c'ac'al "colaval" chcuticotic ti Rioxe. Yu'un muc xavalic ti sc'op crixchanoe. Ach'unic ti ja' sc'op Rioxe yech'o ti ilecub o avo'onic vo'oxuc ti avich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

14 Yech'o ti icuch avu'unic ti layilbajinic lachi'ilique chac c'u cha'al icuch yu'un li jchi'ilticotic ta jurioal ta estado Judeae ti yich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Jchi'ilticotic no'ox ta jurioal i'ilbajinvanic.

15 Jchi'ilticotic ta jurioal noxtoc ti ismilic ti Cajvaltic Jesuse, ti ismilic ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Lisnutsoticotic loq'uel uc. Scrontainojic ti Rioxe yech'o ti chascrontainic uc vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.

16 Yo'onicuc spajesoticotic yo' mu xcalticotic o ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe. Mu sc'anic ti chacuxiic ta sbatel osile. Scotol c'ac'al ta xp'ol smulic li jchi'ilticotique. Ti x'elan tspasique, ta x'ac'batic tsots castico yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba svula'an noxtoc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Tesalónica ti Pabloe

17 Ti c'alal liloc'oticotic li'toe yu'un ti muc xc'anvanic lachi'ilique, mu onox bu ch'ayemoxuc ta jolticotic ac'u mi mu xquil jbatic. Ti jayib c'ac'al muc jc'opon jbatique, teyoxuc onox ta co'onticotic. Sjunul co'onticotic ta jc'an chtal jq'ueloticotic noxtoc c'u xa'elanic.

18 Ta jc'an chtal jvula'anoxuc coxva'alticotic. Vo'on li Pabloone tey onox ta jnopilan ti ta jc'an chtal jvula'anoxuque. Ti manchuc lispajesoticotic ti Satanase, ijc'opon xa jbatic ti yechuque.

19 Yu'un jun co'onticotic avu'unic ta stojol ti Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal xcha'sut tale, yu'un lec chayilic. Yu'un ach'unic xa, ja' chvinaj o ti icalticotic c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe.

20 Lavie vo'oxuc ta acuentaic ti lec chbat jc'oplalticotique, ti jun co'onticotique.

3

1 Yu'un mu xa x'ech' ica'i ti jal muc xca'i c'u xa'elanique,
yech'o un ijnop ti xu' jtuc tey chicom ta jteclum Atenase.
2-3 Yech'o ti ijtac tal li Timoteoe yu'un xch'unoj sc'op Riox
uc. Ja' jchi'il ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe.
Ijtac tal li'toe yu'un tal spat avo'onic yo' mu xavicta o abaic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'ilbajinatique. Ana'ojic ti ta onox
xi'ilbajinatotic oe.
4 Ti c'alal li'oticotic to'ox ta ateclumalique, icalticotic
onox ava'iic ti oy ilbajinele. Ana'ojic xa ti ta melel
chi'ilbajinatotique yu'un la'ilbajinatic xa uc.
5 Yu'un jal xa muc xca'i ti c'u xa'elanique, yech'o ti ijtac tal li
Timoteoe, yu'un ta jc'an chca'i mi ach'unojic to li sc'op Rioxe.
"Ati iyicta la sbaique", xichi, yu'un stalel ti tsq'uel co'ontic
ti pucuje. Yu'un ti mi laslo'loic ti pucuje, yech no'ox icac'
jvocolticotic avu'unic.
6 Lavie ica'iticotic xa c'u xa'elanic, iyul xa yalbon li Tim-
oteoe. Jun co'onticotic ti ica'iticotic ti ach'unojic to li sc'op
Rioxe, ti chac'uxubinvanique. Iyal noxtoc li Timoteoe ti scotol
c'ac'al chayulesoticotic ta ajolique, ti avo'onicuc q'uelvananic
chac c'u cha'al co'onuc jq'ueloticotic li vo'oticotic uque.
7 Jun co'onticotic tajmec ti ica'iticotic ti ach'unojic to li sc'op
Rioxe. Ac'u mi o mu jta c'usi xtun cu'unticotic, ac'u mi abol
jbaticotic ta ilbajinel, ja' xa ijpat o co'onticotic ti ach'unojic
toe.
8 Ti c'alal ica'iticotic ti sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe, ximuyubajoticotic xa.
9 Jun co'onticotic avu'unic, yech'o ti mu xlaj calbeticotic
colaval ti Rioxe ti avich'ojic ta muq'ue.
10 Ta c'ac'al ac'ubal ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u yu'uc
cu'unticotic chtal jq'ueloticotic noxtoque, yu'un chtal calti-
cotic ava'iic ti c'usitic mu to xana'ique.
11 Ta jc'anbeticotic ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Caj-
valtic Jesucristoe ti ac'u yac'oticotic tale.
12-13 Ta jc'anbeticotic noxtoc ti ac'u scoltaoxuque yo' más
xac'an o abaique, yo' más xac'anic o noxtoc li yan crixchanoe-
tique chac c'u cha'al chajc'anticotic acotolique, yo' ch'abal
o amulic chayilic ti Riox quich'ojtic ta muq'ue, ja' ti Jtotic
ta jcotoltique, ti c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesucristoe.
Ta xchi'in tal scotol ti much'utic yich'ojic ta muc' ti c'alal
ichamique.

4

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an Riox ti naca lec li c'usitic ta jpastique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, xu' chacal-
beic jp'eluc mantal yu'un chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique.

Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, icalticotic onox ava'iic ti
c'usi tsc'an ta jpastique, ja' ti c'usi lec chil ti Rioxe. Ja' yech
ach'unojica'a, pero ja' tsc'an ti yech chapasic oe.
2 Ava'iic xa li mantaletic ti yalojboticotic ti Cajvaltic Jesu-
cristoe.
3 Ti Rioxe ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic ta jpastique. Ja'
tsc'an ti mu jsa' cantstique, ti mu sa' yants li cremotic uque.
4 Li cremotique ja' tsc'an ti ta lequil c'op ta sc'uban ya-
jnilique yu'un yich'ojic ta muc' ti Rioxe.
5 Mu me spasic yech chac c'u cha'al cremotic ti mu xich'ic
ta muc' ti Rioxe.
6 Mu me xac'oponbe aba avajnilic. Li antsetique mu me
socbe sjol smalal xchi'il. Yu'un ti much'utic yech tspasique ta
x'ac'batic castico yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe chac c'u cha'al
lacalbeic onoxe.
7 Ti liyic'otic ti Rioxe, ja' yo' jpastic o li c'usitic leque; mu'nuc
ja' liyic'otic ta spasel li c'usitic chopole.
8 Mi oy much'u ta slaban li mantal li'i, ma'uc smantal
crixchano ta slabanbe; ja' ta slabanbe smantal ti Rioxe. Yu'un
Riox onox iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue ti chopol chil mulile.
9 Mu xa persauc chajts'ibabeic tal ta vun ti chac'an abaique.
Yu'un isyules ta ajolic ti Rioxe ti chac'an abaique.
10 Yu'un mu atuquicuc no'ox chac'an abaic ti c'u avepalic li'
ta Tesalónicae. Yu'un ac'anojic noxtoc ti much'utic xch'unojic
sc'op Riox ti li' nacajtic ta sjunlej estado Macedoniae. Lec ti
x'elan chapasique. Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op
Rioxe, chacalbeic. Mu me xtavan xava'iic ti chac'an abaique.
11 Mu me xalo'ilta abaic yu'un mu acuentauc abaic.
Ja'uc no'ox me teyuc ta avo'onic lavabtelique ti c'uxi chata
ave'elique chac c'u cha'al lacalbeticotic onoxe.
12 Ja' yech ch-ayan o c'usuc avu'unic. Ja' chopol mi oy
much'u chavac'beic svocol chac'anbe ave'elique. Mi jun
avo'onic cha'abtejique, lec chayilic ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe.

*Ja' li' yaloj c'u x'elan ti c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesu-
cristoe*

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, cha-
calbe ava'iic ti lec c'usi ta xcha'leatic ta ts'acal ti much'utic
xch'unojic sc'op Riox c'alal ichamique, yo' mu masuc xana' o
abaic chac c'u cha'al ta sna' sbaic tajmec li yan crixchanoetic
ti c'alal xchamique, yu'un mu c'usi spatoj o yo'onic.
14 Vo'otic ti jch'unojtic ti icham ti Jesuse, jch'unojtic
noxtoc ti icha'cuxesat yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox yech ti
much'utic yich'ojic ta muc' Jesucristo c'alal ichamique, ta
xcha'cuxesatic yu'un ti Rioxe ti c'alal xcha'sut tal ti Jesu-
cristoe.

15 Chacalbe avaʼiic noxtoc ti cʼusi yaloj comel ti Cajvaltic
Jesucristoe. Mi cuxulotic toʼox chul staotic ti cʼalal xchaʼsut
tale, tsobol chimuyotic jchiʼuctic ti muchʼutic xchʼunojic cʼalal
ichamique.
16 Ta xyal tal jutuc ti Cajvaltic Jesucristoe, ta xʼaptavan. Ta
xʼaptavan ti totil anjel ta vinajel uque. Tsots ch-oqʼuesinbat
scorneta ti Rioxe. Ti muchʼutic yichʼojic ta mucʼ Cristo cʼalal
ichamique, jaʼ baʼyi ta xchaʼcuxiic.
17 Mi cuxulotic toʼox chul staotic li voʼotique, tsobol chimuy-
otic jchiʼuctic ti muchʼutic ichaʼcuxiic xae. Toc chiscuchotic
echʼel. Jaʼ xa tey chcʼot jtatic yoʼ bu chmalavan ti Cajvaltic
Jesucristoe, chba jchiʼintic o ta sbatel osil.
18 Yechʼo un patbo o me aba avoʼonic li cʼop liʼi.

5

1 Avaʼyojic xa ti mu jnaʼtic cʼusi ora ta xchaʼsut tal ti Cajvaltic
Jesucristoe, yechʼo un mu persauc chajtsʼibabeic.
2 Ti cʼalal xcaʼitique, ital xaʼox chac cʼu chaʼal jʼelecʼ ti vayem
chul staotique.
3 Ti muchʼutic mu xichʼic ta mucʼ ti Rioxe: “Lec, junuc
coʼontic, mu cʼusi chixiʼotic o”, ti cʼalal xiique, mu snaʼic mi
jaʼo chlic li casticoe. Coʼol xchiʼuc jun ants ti oy xa xchʼute,
ti mu snaʼ cʼusi ora chlic scʼuxule, pero persa onox ta xlic.
Jaʼ noʼox yech persa chichʼic castico scotol ti muchʼutic mu
xchʼunic cʼusi yaloj ti Rioxe; mi jun mu xcol.
4 Yan li voʼotique ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, mu
xa bu chʼayem avoʼonic chul staoxuc ti Cajvaltic Jesucristoe.
Yuʼun mu xa teyicoxuc ta icʼ osil yaʼel; ta sac osiloxuc xa yaʼel
yuʼun mu xa bu chapasic li cʼusitic chopole. Coʼol xchiʼuc
viqʼuem asatic yaʼel. Maʼuc xa yechoxuc chac cʼu chaʼal li
muchʼu vayem ta xtaon yuʼun ti jʼeleqʼue.
5 Yuʼun jcotoltic jaʼ xa ta jpastic li cʼusitic leque yuʼun mu xa
teyicotic ta icʼ osil yaʼel.
6 Yechʼo un mu xa me chʼayemuc coʼontic ta saʼel mulil chac
cʼu chaʼal chʼayem yoʼonic ta saʼ smulic ti muchʼutic mu xichʼic
ta mucʼ ti Rioxe. Jaʼuc acʼu jpastic li cʼusitic leque.
7 Ti muchʼutic chopol cʼusi tspasique, jaʼ chʼayem yoʼonic
ta spasel chac cʼu chaʼal ochem jvayeltic ta acʼubaltique. Mu
snaʼic mi chopol cʼusitic tspasic chac cʼu chaʼal jyacubel.
8 Li voʼotique ta sac osilotic xa yaʼel yuʼun quichʼojtic xa
ta mucʼ ti Cajvaltic Jesucristoe. Yechʼo un acʼu jnoptic lec ti
cʼusitic ta jpastique. Jʼechʼel acʼu jchʼuntic ti cʼusi yaloj comel
ti Jesucristoe. Acʼu cʼanvancotic. Junuc coʼontic jmalatic ti
chtal yicʼotique. Jaʼ jtaqʼuincʼuʼtic yaʼel, jaʼ jcascotic yaʼel, yoʼ
mu jchʼuntic o li cʼusitic chopole. Jaʼ chac cʼu chaʼal solteroetic

ti slapoj staq'uinc'u'ique, ti slapoj scascoique, yo' mu xlajic o
ta espada ti c'alal chbatic ta ac' c'oq'ue.
9 Ti liyic'otic ti Rioxe, mu'nuc chiyac'botic castico ta sba-
tel osil. Ti liyic'otique, ja' yo' xicuxiotic o ta sbatel osil ti
quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
10 Ti vo'otic ta jmultic ti icham ti Jesucristoe, yu'un ja' tsc'an
ti co'ol chicuxiotic ta sbatel osil jchi'uctique. Mi cuxulotic
to'ox, o mi chamemotic xa'ox ti c'alal xtale, chiyic'otic onox
ech'el ta vinajel yu'un chba jchi'intic ta sbatel osil.
11 Yech'o un patbo me aba avo'onic chac c'u cha'al chapasic
onoxe.

Ja' li' yaloj ti iyal c'usitic lec ta pasel ti Pabloe

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacal-
beic. Ich'ic me ta muc' ti much'u chaxchanubtasic ta sc'op
Rioxe ti ja' chayalbeic ti c'usitic lec chapasique.
13 C'uxubinic. Mu me xacrontainic, co'oluc me ajolic.
14 Chacalbeic noxtoc, albeic ti much'utic ch'ajic ta abtele
ac'u abtejicuc. Patbeic yo'on ti much'utic yo'onicuc yicta
sbaique. P'ijubtasic ti much'utic tsc'an to tspasic li c'usitic
chopole yo' ti xcom o yu'unique. Mu me xtavan xava'iic
scoltael lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
15 Ti mi oy c'usi chopol chayalbeic lachi'ilic ta xch'unel
li sc'op Rioxe, mi oy chayilbajinique, mu me xapacbeic.
C'uxubino me abaic, lec me xac'opon abaic scotol c'ac'al. Ti
much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe, c'uxubinic me, lec
me xac'oponic noxtoc.
16 Junuc me avo'onic scotol c'ac'al.
17 C'oponic Riox scotol c'ac'al.
18 "Colaval, Cajval", utic ti Rioxe ti c'usi chtal ta atojolique,
ac'u mi lec, ac'u mi chopol. Ja' tsc'an ti Rioxe ti ja' yech ta
jpastique, vo'otic ti quich'ojtic ta muc' ti Jesucristoe.
19 Mu me xatoy abaic ta stojol ti Ch'ul Espíritue, ch'unic me
ti c'usi chayalbeique.
20 Mu me xap'ajic ti much'utic chalic c'usi i'albatic yu'un ti
Rioxe.
21-22 A'yic mi xco'olaj xchi'uc ti c'usi yaloj ti Rioxe. Ch'unic
me mi xco'olaje. Ti mi mu xco'olaje, mu ya'uc ach'unic.
23 Ti Rioxe tspas ta jun co'ontic. Ac'u scoltaoxuc ta yictael li
c'usitic chopole. Ac'u scuentain apat axoconic ach'ulelic yo'
ch'abal o amulic chul staoxuc ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic
Jesucristoe.
24 Ti Riox ti layiq'uique ta onox spas ti c'usi yaloje. Chaxch-
abiic, chasq'uelic, mu xaxch'ayic.
25 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
c'oponboticotic Riox.

26 Tsacbo me aba ac'obic yo' xvinaj o ti jc'anojoticotic aco-
tolique.
27 Ti Cajvaltic Jesucristoe ya'yoj li c'usi chacalbeique.
Q'uelbo ya'iic jvunticotic scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li
sc'op Rioxe.
28 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA TESALONICAE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe,
chajc'oponticotic tal ta vun vo'oxuc ti co'ol quich'ojtic ta muc'
ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, ti li'
nacaloxuc ta jteclum Tesalónicae.
2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic.

*Ja' li' yaloj ti chich'ic castico ti much'utic mu xich'ic ta muc'
Riox ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe*

3 Ja' tsc'an ti "colaval" chcutilanticotic ti Rioxe yu'un más
xa chach'unic ti chascoltaic ti Cajvaltic Jesucristoe, más xa
chac'an abaic noxtoc. Ja' tsc'an ti yech chcalbeticotic scotol
c'ac'ale yu'un ti Rioxe ta spas scotol.
4 Yu'un ti yech avo'onique, jun co'onticotic chcalbeticotic
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti butic ta stsob
sbaique. Chcalbeticotic ti sjunul avo'onic ach'unojique, ti
chcuch avu'unic ilbajinele.
5 Ti Rioxe xvinaj ti lec c'usi tspase. Vo'oxuc ti chcuch
avu'unic ilbajinele, yu'un ti chac'an chabatic yo' bu tspas
mantal ti Rioxe, ta onox xabatic.
6 Yan ti much'utic chayilbajinique ta onox x'ac'batic castico.
7 Li vo'oxuque abol abaic lavie, pero ja'o ta xlaj sc'oplal ti
abol jbatic jcotoltic ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe.
Ta xchi'in tal yaj'anjeltac ti oy syu'elique.
8 Xchi'uc xojobal ta xyal tal chac c'u cha'al bu lec xtil c'oq'ue.
Ja' chtal yac'be castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe,
ja' ti much'utic mu xch'unic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osil ti Cajvaltic Jesucristoe.
9-10 Ti castico chich'ique ja' ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile.
Mu xilbeic o sat ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti slequilale.
Vo'otic ti slecubtasoj co'ontique, ta xquich'tic ta muc' ti c'alal
xtale. Mu xa c'u yech o li co'ontique yu'un lec tajmec ta
xquiltic. Ja' yech chavilic uc yu'un ach'unic ti c'alal lacalbeic
ti c'usi yaloje.
11 Yech'o ti scotol c'ac'al ta jc'oponticotic ti Jtotic Riox ta
vinajele yo' lec xayilic o vo'oxuc ti yic'ojoxuque, yo' más
xascoltaic o ta spasel li c'usitic lec chac'an chapasique xchi'uc
ti ach'unojic xa ti ja' yech tsc'an chapasique.

12 Ja' yo' lec xbat o sc'oplal avu'unic ti Cajvaltic Jesucristoe,
yo' lec xbat o ac'oplalic uque, ja' ti ta slequil no'ox yo'on chas-
coltaic ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ti chtal jun vinic ti stuc no'ox tsc'an ich'el ta muq'ue

1-2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, jna'ojtic
ti tsta yora chtal stsobotic ti Cajvaltic Jesucristoe, ti chba
jchi'intic sbatel osil ta vinajele. Yech'o un chacalbeic, mu me
xach'unic lo'loel mi oy much'utic chayalbeic ti icalticotic ti
chtal xa ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi oy much'u chayalbeic
ti vo'oticotic icalticotic yeche, ti ja' yech liyalboticotic Riox
ti yalojique, mu me xach'unic. Ac'u mi chalic ti vo'oticotic
jtacojticotic tal ti ta alele, ac'u mi chalic ti jts'ibaojticotic tal
ta vune, mu me xach'unic. Mu me xaxi'ic o yu'un ma'uc yech.
3 P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. Yu'un ta to sta yora ti
ep chicta sbaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ts'acal
to ta xtal jun vinic ti stuc no'ox tsc'an ich'el ta muq'ue, ja' ti
sc'oplal onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel osile. Mi ic'ot scotol
chac taje, ja'o ta xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesuse.
4 Ti vinic chcale chopol chil mi quich'ojtic ta muc' ti Rioxe,
mi santoetic, mi c'usitic yan, yu'un stuc no'ox tsc'an ich'el ta
muc'. Ch-och chotluc ta yut muc'ta templo ta Jerusalén yo' bu
sc'oplal ch-ich'e ta muc' ti Cajvaltique. Ja' tsp'is sba ta Riox
stuc ti vinique.
5 Na'ic me ti yech onox lacalbeic ti c'alal li'oticotic ta ate-
clumalique.
6 Li vo'oxuque ana'ojic much'u spajesoj ti mu to bu chtal taj
vinic chcale. Ti c'alal sta yorae, ta xtal.
7-8 Lavie mu xquiltic c'u x'elan ta socbe sjol crixchanoetic
ti pucuje. Ja'to ti c'alal xbat ti much'u spajesoj ti vinic ti
stuc tsc'an ich'el ta muq'ue, ja'to ta xtal spas mantal jayibuc
c'ac'al. Ti c'alal xtal xchi'uc xojobal ti Cajvaltic Jesucristoe, ta
jvuch'tael no'ox ta smil.
9 Ti chtal taj vinic chcale, ja' ta smantal ti Satanase. Ta syu'el
pucuj ta spas c'u spas. Xu' tspas scotol ti c'alal xtale. Chac' iluc
ti oy slequilal syu'elale pero jlo'lovanej no'ox.
10 Yu'un ep ti c'usitic chac' iluque, ja' chlo'loatic o ti
much'utic ta x'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osile. Ti ch-ochic
ta c'oc' ta sbatel osile, yu'un mu xch'unic ti yech ti c'usi
yaloj ti Rioxe, ti ja' chba xchi'inic o sbatel osil ta vinajel ti
xch'unicuque.
11 Ta x'ac'bat xa xch'unic lo'loel yu'un ti Rioxe, ja' ti mu
sc'an xich'ic ta muq'ue. Yech'o ti ja' ac'u xch'unic li lo'loele.

12 Yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil scotol ti much'utic muc xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe. Yu'un ja' lec iya'iic spasel li c'usitic chopole.

Ja' li' yaloj ti "st'ujojoxuc onox Riox ti chba achi'inic ta sbatel osile", xi ti Pabloe

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sc'anojoxuc ti Cajvaltique. Ja' tsc'an ti "colaval" chcuticotic scotol c'ac'al ti Rioxe yu'un st'ujojoxuc onox ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile ti chba achi'inic ta sbatel osile. Ti islecubtas avo'onic ti Ch'ul Espíritue, ti ach'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o un chba achi'inic ta sbatel osil.

14 Yech'o ti layiq'uic ti Rioxe ti c'alal lacalbeic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' yo' xaco'olajic o xchi'uque.

15 Yech'o un vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sjunul me avo'onic ich'ic ta muc'. Mu me xch'ay xava'iic ti c'u x'elan lajchanubtasticotique, xchi'uc ti c'usi lacalbeticotic tal ta vune.

16 Ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele sc'anojotic tajmec. Spatoj co'ontic yu'un yaloj ti ta slequil no'ox yo'on chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.

17 Yech'o ti ta jc'anbeticotic ti ac'u stsatsubtas avo'onic ta yalel ta spasel scotol li c'usitic leque.

3

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti tsc'an c'oponbel Rioxe yo' xp'olic o ti much'utic ta xch'unic li sc'op Rioxe

1 Ja' xa no'ox chacalbeic ti c'oponboticotic Rioxe yo' xp'olic o ta ora ti much'utic ta xch'unic li sc'op Rioxe, yo' xich'ic o ta muc' ti Rioxe chac c'u cha'al avich'ojic ta muc' li vo'oxuque.

2 C'oponic Riox noxtoc yo' mu xispajesoticotic o ti much'utic chopol sjolique ti mu sc'anic xvinaj sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse. Yu'un mu scotoluc crixchano ta xch'unic li sc'op Rioxe.

3 Ti Cajvaltique ta onox stsatsubtas avo'onic, ta onox xaxch-abiic yo' mu xcuch o yu'un ti pucuje yu'un yech yaloj.

4 Jpatoj co'onticotic ti yolel chapasic ti c'usitic icalticotic comele yu'un ja' chascoltaic ti Cajvaltique. Jpatoj co'onticotic noxtoc ti chach'unic ti c'usitic yan chacalbeticotique.

5 Ta jc'anbeticotic ti Cajvaltic Jesuse ti mu me xch'ay ta ajolic ti sc'anojoxuc ti Rioxe, yo' xcuch o avu'unic scotol li ilbajinele chac c'u cha'al icuch yu'un ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti persa chi'abtejotique

6 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, xu' cha-calbeic jp'eluc mantal yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Ti much'u xch'unoj li sc'op Rioxe, mi ch'aj ta abtele, mu me

xachi'inic, mu me xac'uxubinic. Yu'un mu xch'un ti lacalbeic
ti tsc'an cha'abtejique.
7 Ana'ojic c'u x'elan ijpasticotic ti c'alal li'oticotic ta
ateclumalique. Avilic ti li'abtejoticotique, ti muc bu
ch'ajoticotique. Tsc'an ti ja' yechoxuque.
8 Mu ta matanaluc lajc'anbeic jve'elticotic; ijmanticotic.
Ta c'ac'al ac'ubal ch'abal xocobel cu'unticotic. Icalticotic
sc'op Rioxe, li'abtejoticotic yu'un mu jc'an xcac'ticotic avocolic
yu'un ti jve'elticotique.
9 Ac'u mi yech sc'oplal ti chamac'linoticotique pero mu
jc'anticotic yech. Li'abtejoticotic yo' xachanic o ti persa
cha'abtejic uque.
10 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, ja' onox yech icalti-
cotic: "Ti much'u ch'aj ta abtele, mu ya'uc ve'uc", xichioti-
cotic.
11 Yu'un ca'yojticotic ti oy jayvo' li' achi'uquic ti ch'ajic ta
abtele. Ja' no'ox ta yo'onic slo'iltael xchi'ilic.
12 Ti much'utic yech tspasique xu' xcalbeticotic jp'eluc
mantal yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltic Jesucristoe. Ta xcal-
beticotic ti ac'u abtejicuque yo' x'ayan o c'usuc yu'unique.
13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me
xtavan xava'iic spasel li c'usitic leque.
14 Mi oy much'u mu xch'un li c'usi lacalbeic tal ta vune, mu
me xavaq'uic ochuc ta templo yo' xq'uexav oe.
15 Pero mu me xacrontainic o. "Mu xapas yech chac le'e",
utic yu'un achi'il abaic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
16 Ti Cajvaltic Jesucristoe tspas ta jun co'ontic. Yech'o un
ac'u spas ta jun avo'onic scotol c'ac'al yo' xcuch o ayu'unic ti
c'usuc no'ox paltail chataique. Ac'u xchi'inoxuc o ti Cajval-
tique.
17 Vo'on Pabloon chacalbeic ti chabanicoxuque. La-
jts'ibabeic ta jc'ob jtuc li jayp'el li'i. Ja' yech ta jts'iba ta scotol
jvun yo' xvinaj o ti ja' jvune.
18 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TIMOTEOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe. Ja' ta smantal
Riox ti li'oche, ja' ti lispojotic xa yo' mu xi'ochotic o ta c'oc'
ta sbatel osile. Ja' ta smantal noxtoc ti Cajvaltic Jesucristoe ti
li'oche, ja' ti jpatoj o co'ontic ti chiyic'otic ochel ta vinajele.
2 Timoteo, chajc'opon ta vun. Yu'un ach'un li sc'op Rioxe
ti c'alal lacalbee, yech'o un co'ol xchi'uc jch'amalot chca'i.
Ac'u yac'bot crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ac'u xc'uxubinot. Junuc me avo'on, mu me c'usi
xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Timoteoe ti ac'u spajes ti much'utic yan o c'usi ta xchanubtasvanic oe

3-4 Ti c'alal libat ta Macedoniae, lacalbe ti li' chacom ta
Efesoe, ja' ti oy jayvo' chalic li sc'op Rioxe ti ma'uc yech
chalic chac c'u cha'al chcaltique. Lacalbe comel noxtoc ti
chavalbe ti mu me scapic ta yan lo'il li sc'op Rioxe, ti mu me
snopilan ta sjol stuquic ti c'u x'elan i'ech'ic ti vo'ne moletique,
ti jchi'ilticotic ta israelal ti tsacal sbiic ta sc'op Rioxe. Le'e mu
xlaj ta alel. Yech no'ox ti x'elan chalulanique; ma'uc chich'ic o
ta muc' Cajvaltic Jesucristo ti much'utic cha'iique. Yech'o un
pajeso, mu ya'uc yalic yech.
5 Li chcaltic vo'otique, ja' yo' xc'anvanic oe, yo' mu sliquesic
o c'ope. Mi chic'anvanotique, ja' chvinaj o ti lec co'ontique,
ti lec c'usi ta jpastique. Ja' chvinaj o ti jch'unojtic ti ja' istoj
jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe yo' xba jchi'intic o ta sbatel
osile.
6 Yu'un oy much'utic iyicta sbaic ta xch'unel ti tsc'an
chic'anvanotique, ti tsc'an ta jpastic li c'usitic leque, ti tsc'an
jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe yo' xba jchi'intic o
ta sbatel osile. Mu xa c'u stu cha'iic.
7 Ti yalojique, ta xchanubtasvanic ta smantal Riox ti
sts'ibaoj comel ti Moisese pero yech no'ox, yu'un mu xich'beic
smelol ti c'usi chalique. Mu xa'ibeic smelol noxtoc li sman-
taltac Rioxe ti ta xchanubtasvanic oe.
8 Li vo'otique jna'ojtic ti chtun li smantaltac Rioxe ja' yo'
xilic o ti oy smulic ti much'utic chopol c'usi tspasique.
9 Li smantaltac Rioxe ma'uc scuenta ti much'utic lec c'usitic
tspasique. Yu'un ti oy li smantaltac Rioxe, ja' scuenta ti
much'utic ja' no'ox tspasic ti c'usitic chal yo'onique, xchi'uc
ti much'utic mu xch'unic mantale yu'un chalic ti sna'ique,
xchi'uc ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe ti stoyoj sbaic

ta stojole, xchi'uc ti much'utic ta smil stote, ta smil sme'e, ac'u mi yan xchi'iltac.

10 Xchi'uc ti much'utic tsa' yantsique, xchi'uc ti much'utic tsa' yajmulique, xchi'uc ti much'utic ta xchi'in sbaic ta vinicale, xchi'uc ti much'utic ta xchi'in sbaic ta antsile, xchi'uc ti much'utic chelc'anic crixchanoe, xchi'uc li jnopc'opetique, xchi'uc ti much'utic ma'uc yech ta spasic chac c'u cha'al chal li sc'op Rioxe.

11 Li sc'op Rioxe ja' liyac'be jcuentain ti Rioxe ti toj lec yo'one. Yu'un ja' chiyalbotic ti ta slequil no'ox yo'on chicuxiotic ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti it'uje yu'un Riox ti Pabloe ti chal a'yuc ti c'usi yaloje

12 Coliyal ti Cajvaltic Jesucristoe ti chiscolta ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje. Yiloj ti sjunul co'on quich'oj ta muq'ue, yech'o ti list'uje yu'un ta xcal a'yuc ti c'usi yaloje.

13 Ti vo'nee muc xquich' ta muc', ijtoy jba. Chopol c'usi ijp'is o. Iquilbajin ti much'utic yich'ojic ta muq'ue. Ti Cajvaltic Jesucristoe lixc'uxubin yu'un mu to'ox jna'be smelol, yu'un mu to'ox bu jch'unoj ti ja' istoj jmultique.

14 Ac'u mi chopol ti c'usi ijpase, ti Cajvaltic Jesucristoe lixc'uxubin. Liyac'be jch'un ti ja' listojbe jmule. Liscolta yech'o ti chic'anvane.

15 Ti i'ay li' ta sba balamil ti Jesucristoe, ay spojotic jcotoltic, vo'otic ti jmulavilotique, yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ac'u xch'un scotol crixchanoetic ti ay spojotique yu'un melel, mu nopbil c'opuc. Vo'on ti más jmulavilon chca'ie; ja' mu sta yech li yane.

16 Yu'un ti lixc'uxubin ti Jesucristoe, vo'on ba'yi icac' iluc ti chists'icbotic jboliltique, ti mu ta orauc chiyac'botic casticoe. Xvinaj ti sc'anojotique. Vo'on seña lic'ot ti much'uuc no'ox xu' chcuxi ta sbatel osil mi chich' ta muc' ti Jesucristoe.

17 Yech'o ti ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel osil ti Rioxe. Yu'un ja' tspas mantal ta sbatel osil. Cuxul o ta sbatel osil. Lavie mu xquiltic. Stuc no'ox Riox, stuc no'ox p'ij. Ja' ch'unbil smantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

18 Timoteo, ti co'ol xchi'uc jch'amalot chca'ie, lacalbe xa ti c'usi chapase. Ti c'alal mu to'ox chatun yu'un ti Rioxe, ti much'utic iyulesbat ta sjolic yu'un ti Rioxe iyalic onox c'u x'elan chatun ta ts'acal, ti vo'ot chapajes ti much'utic ma'uc yech ti c'usitic chalique. Yech'o un pajeso.

19 J'ech'el xavich' ta muc' ti Cajvaltique, alo me ti c'usi yaloje yo' xana' o ti lec chayile. Yu'un oy jlom iya'i sbaic ti chopol chileic yu'un ti Rioxe, pero muc xicta o sbaic ti x'elan chalique, ja' iyicta sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

20 Ja' yech ispas ti Imeneoe xchi'uc ti Alejandroe. Le'e “ba
pasic c'usi tsc'an ti Satanase”, xcutic yo' x'ilbajinatic oe, yo'
xul o ta sjolic ti chopol ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.

2

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an ta jc'oponbetic Rioxe

1 Ba'yi chacalbe ti tsc'an chac'oponbeic Riox scotol li crix-
chanoetique c'alal chatsob abaique yo' xch'unic o li sc'op
Rioxe. “Colaval, Cajval, ti ja' chac'an ti chcuxiic ta sbatel osil
scotol li crixchanoetique”, xavutic.
2 Tsc'an chac'oponbeic Riox noxtoc li preserenteetique
xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yo' lec xbat o yu'unic li
yabtelique, yo' mu xlic o c'ope, yo' jun o co'ontic ta jpastic
ti c'usitic tsc'an ti Rioxe, yo' lec xbat o jc'oplaltic yu'un ti
much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.
3 Yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe. Mi yech ta jpastique, jun
yo'on cu'untic. Yu'un ja' lispojotic yo' mu xi'ochotic o ta c'oc'
ta sbatel osile.
4 Yu'un ja' tsc'an ti chcuxiic ta sbatel osil scotol li crixcha-
noetique, ti ac'u xch'unic ti c'usi yaloje yu'un yech.
5 Yu'un jun no'ox ti Cajvaltique. Jun no'ox cajc'opojeltic ti
lec chiyilotic o ti Rioxe, ja' ti Jesucristoe, ti co'ol crixchanootic
jchi'uctique.
6 Yu'un ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic jcotoltic yo' xu'
xicuxiotic o ta sbatel osil li vo'otique. Iyac' xa iluc ti ic'ot xa
yora ti sc'oplal onox ta stoj jmultic ti Rioxe.
7 Yech'o ti yaj'apoxtolon ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un chcal
a'yuc ti ja' istoj jmultique. Yech ti ja' yaj'apoxtolone, muc bu ta
jnop c'op. Ja' cabtel ta jchanubtas li much'utic ma'uc j'israele.
Ta xcalbeic ti ac'u xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe
yu'un yech. Mu nopbil c'opuc.
8 Ja' ta jc'an ti viniquetic ta sc'oponic Riox ta temploetique.
C'alal ta sc'oponic Rioxe, junuc me yo'onic, lecuc me yo'onic,
mu me ja'uc o capem, mu me ja'uc o c'usi chopol ta snopic.
9 Ja' no'ox yech li antsetic uque, leclec no'ox me sts'acubtas
sbaic yo' mu stoy o sbaique. Lecuc me yo'onic. Ja' no'ox yech
leclec no'ox me xac' spech' sjolic. Mu me ya'uc smanic nats'il,
mi c'u'ul, ti toyolic stojole naca me stoy o sbaic. Yu'un ma'uc
to yech chvinaj o ti lec yo'onique.
10 Ja' tsc'an ti lec c'usi tspasique yo' xvinaj o ti lec yo'onique.
Yechicuc me li antsetique ti xch'unojic li sc'op Rioxe.
11 Mu me xc'opoj antsetic, ac'u no'ox ya'iic sc'op Riox.
12 Li antsetique mu jc'an ti ja' ta xchanubtasic li vini-
quetique. Mu jc'an ti ja' tspasic ta mantal li viniquetique.
Ch'aniicuc me, mu me xc'opojic.

13 Yu'un ja' ba'yi ipase yu'un Riox ti Adane; ja' ts'acal to
ipase ti Evae.
14 Ma'uc ba'yi ixch'un lo'loel ti Adane, ja' ba'yi ixch'un
lo'loel ti antse. Ja' ista o smul ti muc xch'unbe smantal ti
Rioxe.
15 Ac'u mi abol sbaic c'alal chcolic ta alajele, pero chcolic
onox mi ta xch'unic ti chcoltaatic yu'un ti Cajvaltique, mi
chc'uxubinvanique, mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltique, mi lec
tsnopic ti c'usitic tspasique.

3

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe

1 Ti much'u tsc'an ch-och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe,
lec ti c'usi tsc'an tspase.
2 Ti much'u ch-oche persa lec sc'oplal yu'un scotolic. Tsc'an
ti jun no'ox yajnil yich'oj ta muq'ue, lec tsnop ti c'usi ta spase,
lec srazón, lec xc'opoj. Chic' ochel crixchanoetic ta sna. Lec ta
xchanubtasvan.
3 Mu xyacub, mu xmajvan, mu xpich' yo'on taq'uin.
Chc'uxubinvan, mu sliques c'op.
4 Ja' ti much'u lec sna' spasel mantal ta snae, ti lec sna'
spas ta mantal li xch'amaltaque, ti ch'unbil smantal yu'un li
xch'amaltaque.
5 Yu'un ti much'u mu sna' spas mantal ta snae, ti mu sna'
spas ta mantal li xch'amaltaque, ja' no'ox yech mu spas yu'un
ta mantal xch'amaltac ti Rioxe.
6 Mu me x'och ti much'u ach' to ixch'un li sc'op Rioxe naca
me stoy o sba. Mi istoy sbae, co'ol chba yich' castico xchi'uc ti
pucuje.
7 Ti much'u ch-oche ja' tsc'an ti lec x'ile yu'un ti much'utic
mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yan mi chopol ch-ilee, yic'al
xlo'loat yu'un ti pucuje.

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'utic tscuentainic ti c'usitic chich' aq'uele

8 Ja' no'ox yech noxtoc ti much'utic ta scuentainic ti c'usitic
chaq'uic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, ja' tsc'an ti lec
li c'usitic tspasique, ti yech li c'usitic chalique. Mu xyacubic,
mu xpich' yo'onic taq'uin.
9 Tsc'an ti sjunul yo'on xch'unojic ti c'usi liyalbotic xa ti
Rioxe. Cha'i sbaic noxtoc ti ch'abal smulique.
10 Ja' tsc'an ti ba'yi chvinaj mi lec li c'usitic tspasique chac
c'u cha'al li jchanubtasvanejetique. Mi leque, xu' x'ochic ta
scuentainel ti c'usitic chaq'uic li much'utic xch'unojic li sc'op
Rioxe.

11 Ja' no'ox yech li antsetique ti ta xt'ujeique ti chtunic
yu'un ti Rioxe, ja' tsc'an ti lec li c'usitic tspasique, mu slo'ilta
xchi'ilic, tsnopic lec ti c'usitic tspasique, sjunul yo'on tspasic
ti c'usi ta xtunic oe.
12 Ti much'utic ta scuentainic ti c'usitic chich' aq'uele, tsc'an
ti jun no'ox yajnilic yich'ojic ta muq'ue, ti lec sna'ic spasel
ta mantal xch'amalique xchi'uc ti jayvo' crixchanoetic tey ta
snaique.
13 Mi lec tsq'uelic ti c'usitic chac' ti much'utic xch'unojic li
sc'op Rioxe, ja' ch-ich'eic o ta muc'. Más to ta stsatsub yo'onic
yu'un chilic c'u x'elan ta xcoltaatic yu'un ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti c'usi no'ox tsc'an ta jch'untique

14-15 Co'onuc tal jq'uelot, pero mi muc xital ta orae, cha-
jts'ibabe c'u x'elan tsc'an chatun yu'un Riox yo' bu ta stsob
sbaic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. Yu'un co'ol
yic'ojotic ti Rioxe ti cuxul ta sbatel osile. Ja' chac c'u cha'al
li nae ti ja' va'al o li yoyale, ja' yechotic ya'el uc. Yu'un
jch'unojtic li sc'op Rioxe, yech'o ti mu xch'ay ti c'usi yaloje.
Ti c'usi yaloje, yech.
16 Toj lec ti c'usi yalojbotic ti Rioxe ti jch'unojtic xae
ti i'ay li' ta sba balamil ti Rioxe,
ti i'ayan chac c'u cha'al li vo'otique.
Ivinaj ti lec tajmec yo'one yu'un icha'cuxesat.
I'ile yu'un anjeletic ti icha'cuxie.
I'albat xa li crixchanoetic ta sjunlej balamile.
Quich'ojtic xa ta muc' vo'otic ti jch'unojtique.
Isut ech'el ta vinajel, tey xa tspas mantal.

4

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ti oy much'utic chicta sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe

1 Ti Ch'ul Espíritue isyules xa ta joltic ti oy much'utic
chicta sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti c'alal mu to'ox ta
xcha'sut tal ti Jesucristoe. Ja' chlic xch'unic ti c'usitic chalic
ti jlo'lovanejetique ti ta xchanubtasatic yu'un ti pucujetique.
2 Ti much'utic ta xchanubtasatic yu'un ti pucujetique, ta
xlo'lovanic, ta snopic c'op. Nopem xa'iic spasel li c'usitic
chopole. Mu xa xa'i sbaic mi chopol li c'usitic tspasique
chac c'u cha'al mu xa'i mi chpicbat sc'aq'uemal ti much'u
c'aq'ueme.
3 Chalic ti mu xu' xinupunotique. Chalic ti oy ve'lil mu xu'
jlajestique. Pero yaloj onox Riox ti xu' xinupunotique. Scotol
li ve'lile Riox yac'oj, xu' jlajestic. Ja' no'ox tsc'an "colaval"
chcutic ti Rioxe ti c'alal chive'otique, vo'otic ti quich'ojtic ta
muq'ue, yu'un jna'ojtic ti yech yaloje.

4 Li c'usitic yac'oj ti Rioxe lec scotol, yech'o ti chopol mi ta
jp'ajtique. Ja' no'ox tsc'an "colaval" chcutic ti Rioxe ti c'alal
chive'otique.
5 Yaloj Riox ti lec scotole, yech'o ti xu' jlajestic scotole yu'un
"colaval" chcutic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'utic lec chtunic yu'un ti Jesucristoe

6 Mi yech chachanubtas li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe, lec chatun yu'un ti Jesucristoe. Ja' chvinaj o ti ach'unoj
ti c'usitic yaloj Riox ti ja' ta jch'untic jcotoltique, ti muc bu
ch'ayem ta ajol ti c'u x'elan lachanubtasate.
7 Mu me xach'un ti vo'ne lo'ile ti scuenta no'ox sba balamile,
ti ch'abal smelole. Ja' tsc'an chach'un ti c'usi chayalbe ti Rioxe
yo' xnop o xava'i xch'unele. Ja' chac c'u cha'al ti much'u ta
snopes yoc ta anile yu'un ja' tsc'an ti mu xlub c'alal ch-anilaje,
yo' xcuch o yu'une.
8 Ti much'u ta snopes yoc ta anile ja' no'ox chtun ti c'u sjalil
cuxule. Yan mi ja' ta jch'untic c'usi chiyalbotic ti Rioxe, chtun
ti c'u sjalil cuxulotique, chtun ta sbatel osil noxtoc.
9 Li c'op li'i yech. Ac'u jch'untic jcotoltic.
10 Vo'otic ti quich'ojtic ta muc' ti Riox cuxul ta sbatel osile,
jna'ojtic ti chba jchi'intic ta sbatel osile, yech'o ti chcac'
jvocoltic ta yalel a'yuc li sc'ope. Yu'un istojbe smul scotol
crixchanoetic. Pero ja' no'ox ti much'utic ta xch'unic ti itojbat
xa smulique chba xchi'inic ta sbatel osil.
11 Ti x'elan lacalbee, ja' me yech xachanubtas li jchi'iltactic
ta xch'unel li sc'op Rioxe.
12 Ac'u mi oy much'u chaslaban ti cremot toe, mu me xaxi'
o. Vo'ot chavac'be yil ti lec ac'u c'opojicuque, ti ac'u spasic
li c'usi leque, ti ac'u c'anvanicuque, ti j'ech'el ac'u xch'unic
ti chcoltaatic yu'un ti Cajvaltique, ti ja' ac'u snopic li c'usitic
naca leque.
13 Vo'ot chaval a'yuc sc'op Riox, chaloq'uesbe smelol. Ja' me
yech xapasulan ti c'u cha'al xiyul o li'toe.
14 Mu me xavicta aba ta xchanubtasel li jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe. Yu'un ja' sc'oplal chatun o ti c'alal
icac' jc'obticotic ta ajol xchi'uc li jchanubtasvanejetic ta sc'op
Rioxe.
15 Sjunul me avo'on xapas li c'usi lacalbee, mu me xavicta
aba. Ja' chil o scotolic ti yantic xa lec c'usi chapase.
16 P'ijan me, mu me soc avu'un smelol c'usi yaloj ti Rioxe.
Nopo me lec ti c'usi chavale. Mi yech chapase, chacuxi ta
sbatel osil. Ja' no'ox yech ta xcuxiic uc ti much'utic ta xch'unic
li c'usi chavale.

5

Ja' li' yaloj ti tsc'an ti co'olco'ol ta jc'uxubin jbatique

1 Mi oy bu ista smul junuc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe, mu me xavut. Tuc' me xavalbe mantal. Mi mol xae,
c'opono chac c'u cha'al xac'opon atot. Mi crem toe, c'opono
chac c'u cha'al xac'opon avits'in.
2 Mi me'el xae, c'opono chac c'u cha'al xac'opon ame'. Mi
tseb toe, c'opono chac c'u cha'al xac'opon atsebal. Mu me
c'usi chopol xanop ti c'alal chavalbe mantal li tsebetique.
3 Li me'anal antsetique, mi mu xa much'u oy yu'une, ac'u
xc'uxubinel yu'un li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
4 Ti bu oy yoltaque, ac'u xc'uxubinel yu'un yoltac. Mi smom
xa no'ox oye, ac'u xc'uxubinel yu'un smom. Ac'u spaquic ti
c'u x'elan its'itesatic yu'un ti stot sme'e. Yu'un ja' yech tsc'an
ti Rioxe. Mi yech ta spasique, lec chil ti Rioxe.
5 Li me'anal antsetique ti mu xa much'u oy yu'une, ja'
spatoj o yo'onic ti chba xchi'inic ti Rioxe. Ta sc'oponic Riox
ta c'ac'al ac'ubal. Ti much'utic yeche ac'u xc'uxubinel yu'un
li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
6 Pero li me'anal antsetique ti ja' no'ox tspasic li c'usitic chal
yo'onique, mu xac'uxubinic yu'un mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.
7 Ti c'usi lacalbee, albo me li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe yo' mu sta o smulique, yo' lec o sc'oplalique.
8 Tsc'an ta jc'uxubin jtot jme'tic xchi'uc ti much'utic
jchi'iltique. Ja' persa ta jc'uxubintic ti much'utic jun jnatic
xchi'uque. Mi mu jc'uxubintique, yech no'ox chloc' ta quetic
ti quich'ojtic ta muc' ti Rioxe. Vo'otic más chopolotic; ja' más
to yo jts'uj ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.
9 Li me'anal antsetique ti ja' tspasic c'usi lec chil ti Ri-
oxe, tsacbo ta vun sbiic ti chmac'linatic yu'un ti much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe. Ja' no'ox ti much'utic oy xa oxvinic
(60) sjabilale, ti iyich'ic ta muc' ti ánima smalalique.
10 Xchi'uc mi ilbilic ti lec c'usi spasojique. Mi lec ists'ites
yolique, mi i'otesvan ta snaique, mi iscoltaic ti much'utic
iyotes ta snaique, lec. Mi ixc'uxubinic ti much'utic abol
sbaique, mi ixc'uxubinic ti much'utic istaic ilbajinele, mi ja'
ispasic li c'usitic leque, xu' xatsacbe ta vun sbiic.
11 Yan li me'anal antsetique ti mu to sta oxvinic (60) sjabi-
lale, mu xatsacbe ta vun sbiic. Ac'u mi chalic ti chtunic yu'un
ti Rioxe, ts'acal to chalic ti mu xu' yu'unique yu'un tsc'an to
chnupunic.
12 Ti much'utic yeche oy smul ch-ileic yu'un ti Rioxe, yu'un
mu yechuc xalic ti chtunique.
13 Mi naca no'ox vula'al tspasic ta jup'ej nae, ta xch'ajubic
o. Ma'uc no'ox ta xch'ajubic o, ch-ochic ta slo'iltael xchi'ilic

ti bu chcʼotic ta vulaʼale. Cʼusuc noʼox loʼilal ta sticʼ sbaic, chtacʼavic ta anil acʼu mi maʼuc ch-albatic.
14 Más lec nupunicuc li meʼanal antsetique ti mu to sta oxvinic (60) sjabilalique. Acʼu stsʼites yolic, acʼu stucʼulan snaic. Mu me jaʼuc noʼox ta smulic ti chislabanotic ti muchʼutic chiscrontainotique.
15 Yuʼun oy xa jlom meʼanal antsetic iyicta xa sbaic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, jaʼ xa ixchʼunbeic smantal ti Satanase.
16 Li muchʼutic xchʼunojic li scʼop Rioxe, mi ants o mi vinic, mi oy meʼanal ants ti jaʼ xchiʼile, acʼu xcʼuxubin. Mu me jaʼuc xacʼbe smacʼlinic li jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe yoʼ ti xuʼ xa scoltaic o ti meʼanal antsetic ti mu xa muchʼu oy yuʼunique.
17 Ti muchʼutic ta xchanubtasvanic ta scʼop Rioxe ti lec tspasic mantal ta temploe, acʼu ichʼaticuc ta mucʼ. Más to acʼu ichʼaticuc ta mucʼ mi lec xchanubtasvanic ta scʼop Rioxe.
18 Jaʼ yech tsʼibabil ta scʼop Riox chac liʼi: “Mu me xavacʼbe svosal sniʼ avacax ti cʼalal tstecʼulan trigoe, acʼu scʼux”, xi tsʼibabil. Jaʼ yech tsʼibabil noxtoc: “Li muchʼutic ch-abtejique chichʼ onox stojolic”, xi tsʼibabil. Yechʼo un acʼu acʼbaticuc ti cʼusitic chtun yuʼunic ti muchʼutic chtunique.
19 Mi oy muchʼu chal ti oy smul junuc jchanubtasvaneje, mu me xachʼun ta ora. Jaʼto xachʼun mi oy chaʼvoʼ oxvoʼ rexticoe.
20 Mi yech ti oy smule, albo mantal ta bail ta satil yoʼ xiʼic o li yane, yoʼ mu saʼ o smulic uque.
21 Ti Rioxe, xchiʼuc ti Cajvaltic Jesucristoe, xchiʼuc ti anjeletic ti stʼujoje, yaʼyojic ti xʼelan chajpʼijubtase. Mu me xatʼuj ti muchʼu chavalbe mantal ta bail ta satile, coʼol xavalbe.
22 Ti muchʼu ta xʼoch ta jchanubtasvanej ta scʼop Rioxe, jaʼ tscʼan chaqʼuel baʼyi mi lec ti cʼusi tspase, mu me ta orauc xatic. Yuʼun voʼot chcom ta aba mi ista smule. Yechʼo un pʼijan me.
23 Jnaʼoj ti tol chcʼuxub achʼute. Chopol mi naca voʼ chavuchʼe. Más lec uchʼan jsetʼuc yaʼlel uva noxtoc yoʼ mu másuc xcʼuxub o lachʼute.
24 Ti lacalbe ti tscʼan chaqʼuel baʼyi mi lec ti cʼusi tspas ti muchʼu chaticʼ ta jchanubtasvaneje, yuʼun oy crixchano xvinaj ta ora ti chopol cʼusi tspase, pero oy mu xvinaj ta ora, tsʼacal to chvinaj.
25 Jaʼ noʼox yech noxtoc, oy xvinaj ta ora ti muchʼutic lec cʼusi tspasique, pero oy mu xvinaj ta ora. Pero ta onox xvinaj ta tsʼacal.

6

1 Ti muchʼutic ochemic ta mozoile ti xchʼunojic li scʼop Rioxe, acʼu me xchʼunbeic smantal li yajvalique yoʼ mu soc o

sc'oplal yu'unic ti Rioxe, yo' mu xalic o li yajvalique ti chopol
li sc'op Rioxe.
2 Mi co'ol xch'unojic sc'op Riox xchi'uc yajvalic li mozoile-
tique, mu me snopic ti ja' xa xu' mu xch'unbeic smantal yu'un
ti co'ol xch'unojic li sc'op Rioxe. Más to ac'u suj sbaic ta abtel.
Co'olco'ol ac'u xc'uxubin sbaic xchi'uc li yajvalique. Ja' me
yech xachanubtas.

Ja' li' yaloj ti ja' jc'ulejaltic ya'el ti lec xa li co'ontique

3 Mi oy much'u ma'uc yech ta xchanubtasvan chac c'u
cha'al lacalbee, yu'un muc bu xch'unoj c'usi yaloj ti Cajvaltic
Jesucristoe ti ja' spas o cu'untic li c'usitic leque.
4-5 Ti much'utic ma'uc yech ta xchanubtasvanique yu'un
tstoy no'ox sbaic. Yu'un ta snopic ti stuc no'ox sna' ti yalo-
jique. Ja' no'ox lec cha'iic ti xalxalbe sbaic ti c'usi sc'opique,
chit'ixan sbaic. Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe
ja' yech ta spasic, ja' ti mu sna'ique. Ti x'elan tspasique,
ta xlic o c'op yu'unic, ta scrontain o sbaic. Chlic slaban
sbaic, chlic snopbe sba smulic. Ja' no'ox tsc'an ch-ochic ta
jchanubtasvanej yu'un tsnopic ti tstaic o taq'uine. Tsnopic ti
ja' chc'ulejajic oe. Ti much'utic yech yo'onique mu me xavac'
chanubtasvanicuc.
6 Li vo'otique ja' jc'ulejaltic ya'el ti lec xa li co'ontique, ti jun
o co'ontic ti c'u yepal c'usi oy cu'untique.
7 Ti c'alal li'ayanotique, me'onotic onox. Ja' no'ox yech ti
c'alal xichamotique, mu c'usi ta xquich'tic ech'el.
8 Ja' no'ox mi oy c'usi ta jlajestique, mi oy jc'u' jpoc'tique,
jun o co'ontic.
9 Yan ti much'u tsc'an chc'ulejaje, ja' xa tsnop c'uxi tspas
canal. Ja' xa no'ox ta yo'on. Ep ti c'usitic chpich' yo'one. Mu
xa c'usi lec tsnop, chbolib xa o. Ti x'elan tspase, ch-och ta c'oc'
ta sbatel osil.
10 Mi ta jc'antic tajmec ti oy jtaq'uintique, ep c'usi chopol
chlic jpastic. Oy jayvo' ti isnopic xa yeche, ja' xa iyictaic
xch'unel li sc'op Rioxe. Abol xa sbaic tajmec.

Ja' li' yaloj ti "ja' paso li c'usitic leque yo' mu xapas o li c'usitic chopole" xut Timoteo ti Pabloe

11 Scotol li c'usitic lacalbee mu me xapas yu'un avich'oj xa
ta muc' ti Rioxe. Ja' ac'o ta avo'on spasel li c'usitic leque, ich'o
ta muc' ti Rioxe. Ch'uno ti chascoltae. C'anvanan, oyuc slequil
avo'on, mu xatoy aba.
12 Ach'unoj xa ti chascolta ti Cajvaltique, yech'o un paso li
c'usitic leque yo' mu xapas o li c'usitic chopole. Ja' ch'uno ti
chacuxi ta sbatel osile. Ti liyic'otic ti Rioxe, ja' yo' xicuxiotic o
ta sbatel osile. Ti c'alal aval ti ja' yech ach'unoje, ep much'utic
iya'iic.

13 Ti Rioxe ti yac'oj scotol li c'usitic cuxajtic li' ta sba bal-
amile xchi'uc li vo'otique, ya'yoj ti x'elan chacalbe lavie. Ja'
no'ox yech ya'yoj ti Jesucristoe ti lec smelol itac'av ti c'alal
imeltsanbat sc'oplal yu'un ti Poncio Pilatoe.
14 Ta sjunul me avo'on xapas li c'usi iyac' apas ti Rioxe. Mu
me xapas li c'usitic chopole. Mu me soc sc'oplal avu'un ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ja' me yech xapas ti c'u cha'al sut o tal ti
Cajvaltic Jesucristoe.
15 Ti c'usi ora snopoj ti Rioxe ta stac sutel tal ti Jesucristoe. Ti
Rioxe stuc no'ox oy syu'el. Ja' totil yu'un scotol preserenteetic
xchi'uc scotol jyu'eletic. Ti Rioxe muc much'u xco'olaj o.
16 Mu sna' xcham. Stuc no'ox oy xojobal yech'o ti muc
much'u xu' xnopoje. Muc much'u yiloj. Yu'un mu xquiltic. Ja'
chquich'tic ta muc' ta sbatel osil. Stuc tspas mantal ta sbatel
osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.
17 Li jc'ulejetique ti xch'unojic xa li sc'op Rioxe, albo ti
mu me stoy sbaique. Mu me spat o yo'onic li sc'ulejalique.
Li jc'ulejaltic li' ta sba balamile ta onox xlaj. Ja' ac'u spat
o yo'onic ti Rioxe ti cuxul ta sbatel osile, yu'un ta slequil
no'ox yo'on chiyac'botic li c'usitic ta xtun cu'untique yo' jun
o co'ontique.
18 Albo ya'iic ti ja' ac'u spasic li c'usitic leque. Ja' sc'ulejalic
ya'el li c'usitic lec tspasique. Ac'u xc'uxubinic ti much'utic
ch'abal c'usuc yu'unique. Ac'u sq'uelanbeic ti c'usi chtun
yu'unique.
19 Mi yech tspasique, ja' chvinaj o ti chba xchi'inic ti Riox ta
vinajele.

Ja' li' yaloj ti slajeb xa c'usi iyalbe Timoteo ti Pabloe

20 Timoteo, mu me xacap ta yan o lo'il c'usi yaloj ti Rioxe ti
la'ac'bat avale. Mu me xavich' ta muc' c'usi chal ti much'utic
p'ijic ti yalojique yu'un scuenta no'ox sba balamil, mu c'u stu.
Mu c'usi lec tsnopic, tey no'ox xalxalbe sbaic.
21 Oy jayvo' yech ispasic, iyicta xa sbaic ta xch'unel li sc'op
Rioxe.
Ac'u yac'bot crasia ti Rioxe.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TIMOTEOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech
isc'an ti Rioxe. Yu'un yaloj ti Rioxe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe.
2 Timoteo, chajc'opon ta vun, vo'ot ti co'ol xchi'uc
jch'amalot chca'ie yu'un ach'un li sc'op Rioxe ti c'alal
lacalbee, yech'o ti jc'anojot tajmeque. Ac'u yac'bot crasia
ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u
xc'uxubinot. Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti "mu me xaq'uexav ta yalel a'yuc c'usi yaloj comel ti Cajvaltic Jesucristoe", xut Timoteo ti Pabloe

3 Ta c'ac'al ac'ubal "colaval" chcut ti Rioxe ti sjunul avo'on
chatun yu'une. Ja' ti Rioxe ti sjunul co'on chitun yu'une, ja'
chac c'u cha'al sjunul yo'on itunic ti vo'ne moletique.
4 Yu'un la'oc' tajmec ti c'alal lacom atuque, yech'o ti co'onuc
jq'uelote. Mi laquile, jun co'on.
5 Yu'un sjunul yo'on ixch'unic sc'op Riox lamuc'tame'
Loidae xchi'uc lame' Eunisee, jna'oj ti ja' yech ach'unoj uque.
6 Chacalbe noxtoc. Mu me xavicta0aba ta xchanubtasel li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yu'un ja' chatun o yu'un
Riox ti icac' jc'obticotic ta ajol xchi'uc li jchanubtasvanejetique. Sjunul me avo'on xatun yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe.
7 Mi chixi'otique, chopol, yu'un mu Rioxuc chac' li xi'ele. Ti
iyac' jchi'intic Ch'ul Espíritu ti Rioxe, ja' yo' spas o cu'untic li
c'usitic leque, chic'anvanotic, oy jrazontic.
8 Yech'o un mu me xaq'uexav ta yalel a'yuc ti c'usi yaloj
comel ti Cajvaltic Jesucristoe. Mu me xaq'uexav ta yalel
jc'oplal uc yu'un ja' yech isc'an ti Cajvaltique ti li'och ta
chuquele. Cuchuc avu'un uc ti ja' ta jtatic o crontainel
ti chcaltic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Ti Rioxe chiscoltaotic yo' xcuch o cu'untic li
crontainele.
9 Ja' lispojotic yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ti
liyic'otique, ja' yo' xitunotic o yu'une. Mu'nuc oy c'usi lec ij-
pastic ti liyic'otique. Slequil no'ox yo'on ti lixc'uxubinotique.
Ch'abal to'ox balamil isnop ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Jesucristoe.
10 Lavie isvinajes xa ti Rioxe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osil ti Jesucristoe yu'un istac tal li' ta sba balamile. Ja' istoj
jmultic. Ti istoje, mu xa xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil.

Ay yal ti xu' chba xchi'inic Rioxe ta sbatel osil ti much'utic ta xch'unique.

11 Ti Rioxe liyalbe ti chcalbe li much'utic ma'uc jurioe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Tacbilon ech'el ti chba jchanubtase.

12 Ja' ijmulin ti ay cal a'yuque, yech'o ti abol jba lavie. Pero mu xiq'uexav o, yu'un jna'oj c'u x'elan ti Much'u quich'oj ta muq'ue. Oy syu'el. Jpatoj co'on ti chac' jcuxlejale ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique.

13 Ja' me yech xachanubtasvan chac c'u cha'al ijchanubtas ava'i li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ja' tsc'an ti j'ech'el ach'unoj li vo'ote ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe, xchi'uc ti chac'anvane.

14 Mu me xasocbe smelol c'usi yaloj ti Rioxe yu'un yech, yu'un ja' layac'be aval a'yuc. Ja' chascolta ti Ch'ul Espíritu xchi'inojote yo' jamal xaval o a'yuc ti c'usi yaloje.

15 Ana'oj xa ti mu xa sc'an xisq'uelicon scotol ti much'utic xch'unojic sc'op Rioxe li' ta estado Asiae, xchi'uc li Figeloe, xchi'uc li Ermójenese.

16 Ti jayvo' li' ta sna ti Onesíforoe, ac'u c'uxubinaticuc yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un ep ta ech'el lispatbe co'on ti Onesíforoe. Muc xq'uexav o ti chuculon ta carinae.

17 Ti c'alal iyul li' ta Romae, lisa' tajmec yo' to c'u cha'al lista.

18 Yu'un ti lixc'uxubine, ac'u c'uxubinatuc yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti Cajvaltique. Li vo'ot uque ana'oj ti liscoltaotic tajmec ti c'alal li' to'ox jchi'ucot ta Efesoe.

2

Ja' li' yaloj ti yajsolterootic ya'el ti Jesucristoe

1 Vo'ot ti co'ol xchi'uc jch'amalot chca'ie, mu me xaxi'. Na'o me ti ta slequil yo'on chiscoltaotic ti Jesucristoe.

2 Ti c'u x'elan ijchanubtas ava'i li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' me yech xachanubtas uc ti much'utic sjunul yo'on tsc'an chtunic yu'un ti Rioxe. Ja' ti much'utic xtojob chavil ta xchanubtasel ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.

3 Li vo'ote cuchuc me avu'un li crontainele chac c'u cha'al li solteroe ti chcuch yu'un ac' c'oq'ue yu'un ta xch'un c'usi chal li yajcapitane. Ja' no'ox yech li vo'otic uque, yajsolterootic xa ya'el ti Jesucristoe. Ja' cajcapitantic yu'un ta jch'untic li c'usi chale.

4 Li soltero batem ta ac' c'oq'ue ta xch'unbe smantal ti much'u itic'on o ta solteroale yu'un ja' tsc'an ti lec sc'oplale. Mu xu' sa' yan yabtel. Ja' no'ox yech li vo'otic uque, yic'ojotic

ti Jesucristoe, yechʼo un jaʼ tscʼan ta jpastic ti cʼusi chiyalbotique mi ta jcʼantic ti lec jcʼoplaltic yuʼune.

5 Jaʼ chac cʼu chaʼal ti muchʼu tscʼan chcuch yuʼun tajimole, ti tscʼan chichʼ strofeoe, persa chchʼun cʼu xʼelan ch-albat smelol li tajimole. Mi mu xchʼune, mu xichʼ strofeo. Jaʼ noʼox yechotic uc, mi mu jchʼuntic cʼusi chiyalbotic ti Cajvaltique, mu xquichʼtic jmotontic.

6 Li jchabajome, mi tscʼan ti oy cʼusuc yuʼune, tscʼan ti baʼyi ch-abteje. Jaʼ yechotic uc, mi sjunul coʼontic ta jpastic cʼusi lec chil ti Cajvaltic Jesucristoe, oy cʼusi chiyacʼbotic.

7 Nopbo smelol ti cʼusi lacalbee. Jaʼ chasyulesbe ta ajol cʼusi smelol ti Cajvaltic Jesucristoe.

8 Naʼo me ti icha'cuxi loqʼuel ta smuquenal ti Jesucristoe xchiʼuc ti chtal ochuc ta pasmantale yuʼun jaʼ smom ti preserente David ti ta voʼnee. Jaʼ yech chal li scʼop Rioxe ti chcal aʼyuque.

9 Ti jaʼ yech chcale, jaʼ abol o jba. Coʼol xchiʼuc li muchʼu tsots tajmec smule yuʼun chuculon ta carina. Acʼu mi chuculon li voʼone, pero li scʼop Rioxe mu xchuc yuʼunic.

10 Yechʼo un chcuch cuʼun ti abol jbae. Yuʼun jaʼ ta jcʼan ti ch-acʼbat scuxlejalic ta sbatel osil yuʼun ti Jesucristoe ti muchʼutic stʼujoj onox ti Rioxe ti coʼol chibatic ta slequilal ta sbatel osile.

11 Li cʼop liʼi, yech:

Mi mu xa bu ta jpastic li cʼusitic chal coʼontique,
mi jaʼ xa ta jpastic ti cʼusitic lec chil ti Jesucristoe,
chicuxiotic jchiʼuctic ta sbatel osil.

12 Mi icuch cuʼuntic ti abol jbatic ta scuentae,
coʼol ta jpastic mantal jchiʼuctic.
Yan mi mu jamluc chcaltic ti quichʼojtic ta muqʼue,
jaʼ noʼox yech uc: “Leʼe mu xiyichʼ ta mucʼ”, xi.

13 Acʼu mi oy bu ta xchʼay ta joltic baqʼuintic yichʼel ta mucʼ li voʼotique,
pero ti stuque sqʼuelojotic o.
Yuʼun jaʼ yech yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe.
Mu snaʼ xloʼlovan, xi.

Jaʼ liʼ yaloj “jaʼ me xacʼan ti lec acʼoplal yuʼun ti Rioxe”, xut Timoteo ti Pabloe

14 Ti cʼusi lacalbee, yulesbo ta sjol li jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe. Albo yaʼiic ti yaʼyoj ti Cajvaltic Jesucristoe ti chavalbe ti acʼu yicta sbaic ta yalel aʼyuc li cʼusi ta snop stuquique. Yuʼun mu cʼu stu, yech noʼox ta scrontain o sbaic. Yuʼun yicʼal xicta sba yuʼunic ti muchʼutic chaʼiique.

15 Li voʼote jaʼ me xacʼan ti lec acʼoplal yuʼun ti Rioxe. Lec
xavalbe smelol ti cʼusi yaloje yuʼun mu nopbil cʼopuc. Mi yech
chapase, mu cʼusi chaqʼuexav o.
16 Mu me xachan chac cʼu chaʼal chal ti muchʼutic pʼijic ti
yalojique. Leʼe scuenta noʼox sba balamil, yuʼun mu cʼu stu.
Ti muchʼutic yech tspasique más to tsoc o sjolic.
17 Li cʼusi chalique tsocvan, coʼol xchiʼuc bu xiyayijotic ti
yantic ch-ipaje. Yuʼun jaʼ yech ispasic li Imeneoe xchiʼuc li
Filetoe.
18 Iyictaic xa xchʼunel li scʼop Rioxe, yan xa o cʼusi ta snopic.
Yuʼun chalic ti chaʼcuxiemotic xae. Mu xa cʼusi ta jmalatic ti
yalojique. Oy jayvoʼ jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe ti
yoʼonicuc xa xchʼunic uque.
19 Acʼu mi tscʼanic ti acʼu yicta sbaic ti muchʼutic xchʼunojic
li scʼop Rioxe, pero jmoj scʼoplal ti cʼusi yaloj ti Rioxe. Ti
muchʼutic jʼechʼel yichʼojic ta muqʼue, mu xicta sbaic. Jaʼ yech
tsʼibabil ta scʼop Riox chac liʼi: “Ti Cajvaltique xojtiquin ti
muchʼutic ch-ichʼon o ta muqʼue”, xi onox tsʼibabil. Jaʼ yech
tsʼibabil noxtoc: “Ti muchʼutic yichʼojic ta mucʼ ti Cajvaltique
chictaic spasel li cʼusitic chopole”, xi onox tsʼibabil.

20 Li ta jpʼej mucʼta nae mu cʼajomuc noʼox oy plato ti pasbil
ta oroe, ti pasbil ta platae. Oy pasbil ta teʼ, oy pasbil ta lum.
Li plato pasbil ta oroe xchiʼuc ti pasbil ta platae, jaʼ más tsots
scʼoplal chil li yajval nae. Ti pasbil ta teʼe xchiʼuc ti pasbil ta
lume, mu masuc tsots scʼoplal chil.
21 Li voʼotique jaʼ yech chiyilotic ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti
muchʼutic tscʼan chtunic yuʼun ti Cajvaltic Jesucristoe, acʼu
sqʼuel sbaic, mu me spasic li cʼusitic chopole. Mi jaʼ yecho-
tique, lec jcʼoplaltic yuʼun ti Cajvaltique, chitunotic yuʼun.
Spas cuʼuntic li cʼusitic leque.

22 Mu me xanop chac cʼu chaʼal ta snopic li yan cremotique.
Jaʼ chano chac cʼu chaʼal li muchʼutic sjunul yoʼon yichʼojic
ta mucʼ ti Cajvaltic Jesucristoe. Jaʼ acʼo ta avoʼon spasel li
cʼusitic leque. Chʼuno ti jaʼ chascolta ti Cajvaltic Jesucristoe.
Cʼanvanan. Mu me xaliques cʼop.
23 Mi oy muchʼutic chasjacʼbe ti cʼusitic mu cʼu stue, mu me
xatacʼbe yuʼun anaʼoj ti yicʼal xlic o cʼope.
24-25 Ti muchʼutic ta xtunic yuʼun ti Cajvaltic Jesucristoe
maʼuc yabtelic ta sliquesic cʼop. Jaʼ yabtelic ti lec ta scʼoponic
scotol li crixchanoetique, ti lec ta xchanubtasvanique, ti tucʼ
chalbeic cʼusi lec ta chʼunel ti muchʼutic ta xcrontainvanique.
Tey chvinaj mi tsyulesbat ta sjolic yuʼun Riox mi chictaic li
cʼusi snopoj stuquique. Mi iyul ta sjolique, chlic xchʼunic li
scʼop Rioxe.

26 Mi ixchʼunique, chul ta sjolic ti teyic toʼox ta scʼob ti
pucuje, ti loʼlobilic toʼoxe, ti xchʼunojbeic toʼox smantale.

3

Jaʼ liʼyaloj ti cʼu xʼelan chlic spasic li crixchanoetique ti cʼalal poʼot xaʼox xlaj li balamile

1 Tscʼan chanaʼ noxtoc ti cʼalal poʼot xaʼox xlaj li balamile, ti
cʼalal poʼot xchaʼsut tal ti Jesucristoe, ta xlic jvocoltic voʼotic ti
jchʼunojtic li scʼop Rioxe.
2 Yuʼun stuc xa noʼox ta xcʼuxubin sbaic ti muchʼutic mu
xchʼunic li scʼop Rioxe. Jaʼ noʼox ta yoʼonic li staqʼuinique. Ta
stoy sbaic. Chlabanvanic yuʼun mu xa muchʼu xtaon chaʼiic.
Mu xchʼunbe smantal stot smeʼic. Mu snaʼ xalic colaval cʼalal
oy cʼusi ch-acʼbatique. Mu xchʼunic ti oy ti Rioxe, mu cʼusi oy
xiʼelal chaʼiic.
3 Muc muchʼu chcʼuxubin. Mi icapique, mu xlaj yoʼonic.
Tsaʼbe smul xchiʼiltac, tsloʼiltaic. Mu xictaic spasel li cʼusitic
chopole. Pucujic tajmec. Chopol chilic li cʼusitic leque.
4 Ta sloʼlo xchiʼilic. Mu snopic lec ti cʼusi ta spasique.
Jtoybailetic tajmec. Jaʼ noʼox ta yoʼonic spasel li cʼusitic chal
yoʼonique; maʼuc tspasic cʼusi lec chil ti Rioxe.
5 Chalic ti xchʼunojic li scʼop Rioxe pero mu spasic li cʼusi
chale.
Ti muchʼutic jaʼ yech tspasique, mu me xachiʼin.
6 Yuʼun chanavic ta naetic li jlome, chalic li cʼusi tsnop
stuquique, ch-otesatic. Ta sloʼloic antsetic ti mu xichʼ
smelolique, ti cʼusuc noʼox xchʼunique. Ti antsetic leʼe acʼu
mi snaʼojic ti ep smulique, pero mu xicta sbaic.
7 Jaʼ lec chaʼiic xchanel li cʼusitic achʼ to chaʼiique. Lec
chaʼiic ti cʼusiticuc noʼox loʼilale. Yechʼo ti mu xchʼunic li scʼop
Rioxe.
8 Li muchʼutic tsloʼlo li jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe,
mu scʼanic ti chichʼunbatotic li scʼop Riox chcaltic li voʼotique.
Jaʼ chac cʼu chaʼal ti Janese xchiʼuc ti Jambrese ti muc scʼanic
ti chchʼunbat ti cʼusi iyalbe preserente ta Egipto ti Moisese.
Chalic ti xchʼunojique, pero jaʼ noʼox ta yoʼonic spasel li
cʼusitic chopole.
9 Ta sta yora ti mu xa bu ch-ichʼeic ta muqʼue, yuʼun chilic
onox li crixchanoetique ti maʼuc yech li cʼusitic chalique.
Jaʼ chac cʼu chaʼal muc xʼichʼeic ta mucʼ ti Janese xchiʼuc ti
Jambrese, yuʼun iyil ti crixchanoetique ti maʼuc yech ti cʼusi
iyalique.
10 Yan li voʼote jaʼ achanoj cʼu xʼelan li coʼone. Achanoj
li cʼusi lichanubtasvan oe. Aviloj ti jaʼ noʼox quichʼoj ta
mucʼ ti Cajvaltique. Jaʼ xa yech achʼunoj chac cʼu chaʼal

jch'unoje. Ana'oj xa ti muc xquicta jba ti c'alal lichanubtas-
vane. Ana'oj ti c'u x'elan lic'anvane, ti icuch cu'un scotol ti
c'usitic licha'leate.
11 Ana'oj ti icuch cu'un labanele, ti icuch cu'un ilbajinele.
Ana'oj ti c'usi licha'leat ta Antioquíae, xchi'uc ta Iconioe,
xchi'uc ta Listrae. Ja' liscolta ti Cajvaltic Jesuse ti jay'ech'el
li'ilbajinate.
12 Ti much'utic ta xtunic yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe ta
onox staic ilbajinel.
13 Yan ti much'utic chopol c'usi tspasique xchi'uc li
jlo'lovanejetique, más to chlic spasic li c'usitic chopole. Ta
xlo'lovanic pero lo'lobilic uc.
14 Pero li vo'ote ja' me xapasulan o li c'usi achanoje, yu'un
ana'oj ti yeche. Ana'oj ti yech c'usi iyalic li much'utic lax-
chanubtase.
15 Yu'un ta abic'tal onox ava'i li sc'op Rioxe ti ja' chiyalbotic
ti mu xa bu chba quich'tic castico mi iquich'tic ta muc' ti
Jesucristoe.
16 Li sc'op Riox ts'ibabil comele ja' yaloj stuc ti Rioxe. Ja'
chtun o ti chisyulesbotic ta joltic li c'usi tsc'an ta jch'untique.
Ja' tsyules ta joltic mi oy jmultique yo' xquictatic oe. Ja' ta
stsatsubtas co'ontic. Ja' chquiltic o ti c'usi lec ta pasele.
17 Ja' yo' spas o cu'untic scotol li c'usitic leque, vo'otic ti
quich'ojtic xa ta muc' ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti "alo me a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe", x'utat comel yu'un Pablo ti Timoteoe

1 Ti c'usi chacalbe li'i, ya'yoj ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristo ti chtal pasvanuc ta mantale, ti chalbe bu chbatic
ta sbatel osil ti much'utic cuxajtic toe xchi'uc ti much'utic
chamemic xae.
2 Alo me a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe. Mu me xanop ti oy
sc'ac'alile, ti oy yorail c'usi ora chavale. Ac'u mi mu sc'an
xa'iic pero alo a'yuc. Ta slequil avo'on xaval li sc'op Rioxe yo'
xch'unic o ti much'utic mu to ta xch'unique, yo' xicta o sa'el
smul ti much'u staoj smule, yo' más spasic o scotolic li c'usitic
lec chil ti Rioxe.
3 Yu'un ta sta yora ti mu xa sc'an xa'iic c'usi yaloj ti Rioxe.
Ja' no'ox ta sa'ic li c'usitic lec cha'i stuquique. Ta sa'ic yan
jchanubtasvanejetic yo' xchanubtasatic o ti c'usitic lec cha'i
stuquique.
4 Ja' chictaic xch'unel li sc'op Rioxe. Naca lo'il tsc'an cha'iic.
5 Li vo'ote nopo me lec scotol c'ac'al li c'usi chapase. Ac'u mi
abol aba, ts'ico me. Alo a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe. Tunan yu'un
ti Rioxe chac c'u cha'al snopoj onox ti chatune.

6 Li voʼone poʼot xa xismilic. Lec mi jaʼ chilaj o ta milel li scʼop Rioxe.
7 Icuch xa cuʼun spasel li cʼusitic leque. Ilaj xa ti cʼusi liyacʼbe jpas ti Rioxe. Muc xquicta jba ta yichʼel ta mucʼ ti Cajvaltic Jesucristoe.
8 Ti jtrofeo ta xquichʼe tey chabibil, jaʼ ti lec coʼon ta sbatel osile. Jaʼ jtojol yaʼel ti litun yuʼun ti Rioxe. Jaʼ noʼox yech ti muchʼutic chtunic yuʼun ti Cajvaltic Jesucristoe, ti smalaojic ta xtale, ta xichʼ stojolic yaʼel uc, mu jtucuc noʼox ta xquichʼ. Coʼol chiyacʼbotic ti Cajvaltique.

Jaʼ liʼ yaloj ti cʼusi ta xichʼbe tal Pablo ti Timoteoe

9 Ta jcʼan chtal aqʼuelon ta ora mi xuʼ avuʼune.
10 Yuʼun iyicta sba ta yalel aʼyuc scʼop Riox ti Demase, jaʼ ba saʼ li cʼusi scuenta sba balamile, ibat ta Tesalónica. Li Crescentee ba yal aʼyuc scʼop Riox ta estado Galacia. Li Titoe ba yal aʼyuc scʼop Riox ta estado Dalmacia.
11 Stuc xa liʼ jchiʼuc li Lucase. Ti cʼalal xatale, icʼo me tal li Marcose, bal xiscolta.
12 Li Tíquicoe ijtac tal liʼ ta Efesoe.
13 Ti cʼalal xatale, ichʼbon me tal ti jpimilcʼuʼe ti tey ijcomtsan ta sna Carpo ta Troase. Oy tey libroetic noxtoc, ichʼbon me tal. Tey balbil vunetic noxtoc ti más chtun cuʼune. Ichʼbon me tal ta persa.
14 Li Alejandro jtentaqʼuine liscontrain tajmec. Tey tstojbe Riox ti cʼusi chale.
15 Pʼijan me uc yuʼun ta scrontain tajmec li scʼop Riox chcaltic echʼele.
16 Ti ta primero toʼox iyal mantal ti preserentee ti chismeltsanbe ox jcʼoplale, jtuc tey icalbe li cʼusi ta jpase. Muc muchʼu liscolta yuʼun ixiʼ scotolic. Tey ch-aqʼueic ta pertonal yuʼun ti Rioxe ti muc xiscoltaique.
17 Jaʼ noʼox liscolta ti Cajvaltic Jesuse. Istsatsubtas coʼon yechʼo ti jamal ical ti cʼusi yaloje. Ep maʼuc jʼisrael iyaʼiic. Jaʼ lixchabi ti Cajvaltic Jesucristoe, yechʼo ti muc xismilique.
18 Jaʼ chiscolta yoʼ xcuch o cuʼun scotol ti cʼusitic chixchaʼle li crixchanoetique. Jaʼ chixchabi ti cʼu chaʼal xiʼoch o ta vinajel yoʼ bu ta spas mantale. Jaʼ chquichʼtic ta mucʼ ta sbatel osil. Toj lec ti jaʼ yech chcʼote.

Jaʼ liʼ yaloj ti iʼalbat chabanuc ti Timoteoe

19 Chabanuc xavalbe li Priscae xchiʼuc li smalale, jaʼ li Aquilae. Chabanuc xavalbe li yajnil ánima Onesíforoe xchiʼuc li xchʼamaltaque.
20 Li Erastoe tey icom ta Corinto. Li Trófimoe tey ijcomtsan ta Mileto yuʼun ip.

21 Ja' ta jc'an ti chtal aq'uelon ta ora mi xu' avu'une yo'to
mu ch-och corixmatic. Chabanicot la xal li Eubuloe, xchi'uc li
Pudentee, xchi'uc li Linoe, xchi'uc li Claudiae, xchi'uc scotol
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
22 Ac'u xchi'inot ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u yac'boxuc
crasia acotolic.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TITOE

1 Vo'on Pabloon, ta jch'un ti c'usi chiyalbe ti Rioxe. Ja' yaj'apoxtolon ti Jesucristoe. Vo'on list'uj ti chcal a'yuc li c'usi yaloje. Ja' chcalbe ya'iic li much'utic vo'ne onox st'ujoj ti Rioxe ti chba xchi'inic ta sbatel osile, yo' xich'ic o ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, yo' spasic o li c'usitic leque.
2 Ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile ti chicuxiotic ta sbatel osile. Ti Rioxe mu sna' snop c'op.
3 Sna'oj c'usi ora ta xvinaj ti c'usi snopoje. Ti c'alal ista yorae, liyalbe ti chcal a'yuc ti c'usi snopoje. Ja' ta smantal stuc ti Rioxe, ja' ti istoj jmultique yo' xba jchi'intic o ta sbatel osile.
4 Tito, chajc'opon ta vun, vo'ot ti co'ol xchi'uc jch'amalot chca'ie yu'un ach'un li sc'op Riox ti c'alal lacalbee. Ac'u yac'bot crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u xc'uxubinot. Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti tsc'an t'ujbil lec ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe

5 Ti li' laquicta ta Creta balamile, yu'un ja' chavalbe li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti bu mu to xa'ibeic smelole. Vo'ot chat'uj noxtoc ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Riox ta jujun jteclume chac c'u cha'al lacalbe comele.
6 Ja' me xat'uj ti much'utic lec c'usitic tspasique, ti lec sc'oplalique, ti jun no'ox yajnilic yich'ojic ta muq'ue, ti yich'ojic ta muc' Cajvaltic Jesús xchi'uc xch'amalique, ti lec sc'oplalic ti xch'amalique, ti ta xch'unbeic smantal stot sme'ique.
7 Ja' yech tsc'an ti much'utic ta x'ochic ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe yu'un ja' chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ti tsc'an ti lec c'usitic tspasique, ja' yo' mu sa'bat o smulique. Ja' tsc'an ti mu jtoybailicuque, ti mu xcapique, ti mu xyacubique, ti mu sliquesic c'ope, ti mu xpich' yo'onic taq'uine.
8 Ja' tsc'an ti ch-otesvan ta snaique, ti chmac'linvanique. Ja' tsc'an ti lec c'usitic ta snopique. Más lec mi ja' chat'uj ti much'utic ba'yi ta snopic lec li c'usi tspasique, ti yech li c'usi chalique. Ja' tsc'an ti ja' no'ox ta yo'onic ta spasic li c'usitic lec chil ti Rioxe, ti yictaojic xa spasel li c'usitic chopole.
9 Ja' tsc'an ti j'ech'el xch'unojic o li sc'op Rioxe ti c'u x'elan ichanubtasatique, yo' j'ech'el xch'unic o ti much'utic

ta xchanubtasique. Mi oy much'u chal ti ma'uc yeche, sna'oj
xa c'uxi tstac'be.
10 Ja' yech tsc'an ti chat'uje yu'un oy jayvo' ti mu xch'unic
c'usi chal li sc'op Rioxe. Sna'ic xa yilel, pero chlo'lovanic
no'ox. Ja' chac c'u cha'al li jayvo' jchi'iltac ta jurioale ti tsots
sc'oplal cha'iic ti chavich'ic circuncisión ti yalojique, vo'oxuc
ti ma'uc juriooxuque ti chach'unic li sc'op Rioxe.
11 Tsc'an pajesel ti much'utic ja' yech chalique, yu'un chicta
sba yu'unic sjunlejic ta na li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe. Yu'un mu xa c'u stu li c'usi chaq'uic ta chanele, ja'
no'ox tsc'an stojolic.
12 Oy to'ox jun vinic li' ta Creta ti ta más vo'nee, p'ij
tajmec. Ja' yech iyal: "Vo'otic ti li' nacalotic ta Cretae, naca
jnopc'opotic, ja' no'ox ta co'ontic li jpucujiltique. Ch'ajotic
tajmec ta abtel, ja' ta jc'antic ti yech no'ox chive'otique", xi.
13 Yech ti c'usi iyale. Yech'o un albo ya'iic ti mu me xch'unic
c'usi chal li crixchanoetique, ti j'ech'el ac'u xch'unic li sc'op
Rioxe.
14 Albo ya'iic ti mu me ya'uc xch'unic lo'iletic ti chalic li
jchi'iltac ta jurioale. Mu me ya'uc xch'unic noxtoc ti c'usi
chalic ti much'utic mu xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe.
15 Vo'otic ti lec xa co'ontique, lec chquiltic scotol li c'usitic
ve'lilal chiyac'botic ti Rioxe. Ch'abal jtosuc ve'lil ti chisocotic
oe. Ti much'utic chopol sjolique, ti mu xch'unic li sc'op Rioxe,
mu c'usi lec chilic. Yu'un chopol onox sjolic, yech'o ti mu
sna'ic mi lec, mi chopol li c'usitic chalique xchi'uc li c'usitic
tspasique.
16 "Quich'oj ta muc' ti Rioxe", xiic pero tsnopic. Ja' chvinaj
o ti c'usi tspasique ti muc bu yich'ojic ta muq'ue. Oy smul ch-
ilatic yu'un ti Rioxe yu'un mu xch'unic ti c'usi yaloje. Mi jset'
mu spasic li c'usitic leque.

2

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Titoe ti ja' ac'u yal li c'usitic leque ti xco'olaj xchi'uc li sc'op Rioxe

1 Li vo'ote ja' xaval a'yuc li c'usitic leque ti xco'olaj xchi'uc
li sc'op Rioxe.
2 Albo ya'i li moletique ti mu xa me ya'uc yacubicuque. Ac'u
yaq'uic iluc li c'usi leque, ac'u xch'unic c'usi yaloj ti Rioxe, ac'u
c'anvanicuc, ac'u cuchuc yu'unic li c'usitic chtal ta stojolique.
3 Albo ya'i noxtoc li me'eletique ti ac'u spasic li c'usitic
leque. Oyuc me smelol li c'usitic chalique. Mu me sa'be
smul xchi'ilic, mu xa me ya'uc yacubicuc. Ac'u yaq'uic iluc
li c'usitic leque.
4 Li me'eletique ac'u xchanubtasic li antsetique ti ac'u sc'an
sbaic xchi'uc li smalalique, ti ac'u xc'uxubin yolique.

5 Acʼu yalbe ti acʼu snopic lec li cʼusitic ta spasique, mu me
snopic li cʼusitic chopole. Acʼu xchanubtasic ti acʼu stucʼulan
snaique, ti lecuc yoʼonique, ti acʼu xchʼunbeic smantal li
smalalique. Mi yech tspasique, muc muchʼu xuʼ chal ti chopol
li scʼop Rioxe.
6 Albo noxtoc li viniquetique ti acʼu snopic lec li cʼusitic ta
spasique.
7 Acʼbo yil ti lec cʼusitic chapas li voʼote yoʼ xchanic o uque.
Lec me xachanubtasvan, lecuc me smelol li cʼusi chavale.
8 Mi naca lec li cʼusi chavale xchiʼuc li cʼusi chachanubtas-
van oe, muc muchʼu xuʼ tsaʼ amul. Mi yech ta jpastique, jaʼ
chqʼuexav li muchʼutic chiscrontainotique.
9 Albo cʼusi lec ta pasel noxtoc li mozoiletique ti acʼu
xchʼunbeic smantal li yajvalique, ti mu me stacʼulanbeic ti
cʼusi ch-albatique.
10 Mu me xelcʼanbeic cʼusuc yuʼun li yajvalique. Acʼu
yacʼbeic yil ti yichʼojic ta muqʼue, yoʼ xvinaj o ti yichʼojic ta
mucʼ ti Rioxe, jaʼ ti muchʼu istoj jmultique yoʼ xba jchiʼintic o
ta sbatel osile.
11 Jaʼ yech tscʼan ti Rioxe yuʼun iyacʼ xa quiltic ti scʼanojotic
tajmeque. Iyacʼ ta milel ti Xchʼamale, jaʼ itoj o li jmultic ta
jcotoltique.
12 Ti scʼanojotic tajmec ti Rioxe, jaʼ chul o ta joltic ti tscʼan
ta xquictatic spasel li cʼusitic chopole xchiʼuc li cʼusitic chal
coʼontique ti scuenta noʼox sba balamile. Jaʼ tscʼan ti acʼu
jnoptic lec li cʼusitic ta jpastique. Jaʼ tscʼan ti naca yech li cʼusi
chcaltique. Sjunuluc me coʼontic acʼu jpastic cʼusi lec chil ti
Rioxe ti cʼu sjalil liʼ cuxulotic ta sba balamile.
13 Yuʼun jun coʼontic jmalaojtic cʼusi ora chtal ti Cajvaltique,
jaʼ ti Jesucristoe ti istoj jmultique. Ti cʼalal xtale, mu cʼu yech
o slequil. Ximuyubajotic xa yuʼun ta jqʼuelbetic xa sat.
14 Yuʼun jaʼ iyacʼ sba ta milel ta scoj jmultic yoʼ ti liloc'otic
o ta mulile. Jaʼ xa ta jpastic ta sjunul coʼontic li cʼusitic leque
yuʼun xchʼamalotic xa.
15 Jaʼ tscʼan ti yech chavalbee, ti yech chapatbe yoʼonique.
Mi oy muchʼu mu xchʼune, albo smelol yuʼun jaʼ svaʼanojot o ti
Rioxe, yechʼo ti xuʼ xavalbee. Acʼu xchan scotolic ti yech tscʼan
ti Rioxe chac cʼu chaʼal chavale.

3

Jaʼ liʼ yaloj ti ta slequil noʼox yoʼon ti Rioxe ti chʼabal jmultic chiyilotique

1 Albo li jchiʼiltactic ta xchʼunel li scʼop Rioxe ti acʼu yichʼic
ta mucʼ li jyuʼeletique xchiʼuc li jmeltsanejcʼopetique, acʼu
xchʼunbeic smantal. Ta sjunul me yoʼonic xchʼunic mi oy cʼusi
tscʼan pasele.

2 Albo noxtoc ti mu me xlo'iltavanique, ti mu me sliquesic
c'ope. Ja' tsc'an ti lec yo'onique. Mu me st'ujic ti much'u
chich'ic ta muq'ue, ac'u yich'ic ta muc' scotol crixchanoetic.

3 Yu'un yech to'ox ijpastic ti c'alal mu to'ox ta jch'untic li
sc'op Rioxe. Mu jna'tic c'usi lec ta nopel, mu jch'untic mantal,
lo'lobilotic to'ox. Ja' ijpastic ti c'usitic chal co'ontique. Ja'
no'ox ta co'ontic spasel li c'usitic chopole. Chopol iquiltic
li jchi'iltactique, lic'ac'al-o'ontavanotic. Chopol liyilotic uc,
co'olco'ol ijcapan jbatic.
4-5 Ac'u mi chopolotic, pero ti Rioxe iyac' quiltic ti lec yo'one,
ti sc'anojotique; istoj jmultic. Mu'nuc oy c'usi lec ijpastic ti
istoj jmultique; ta slequil no'ox yo'on lixc'uxubinotic. Lisle-
cubtasbotic co'ontic ti Ch'ul Espíritue, li'ach'ubotic xa ya'el
yu'un naca xa lec li c'usitic ta jnoptique.
6 Ti Rioxe j'ech'el iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue yu'un
ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe.
7 Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ch'abal jmultic chiyilo-
tique. Lavie ja' xa no'ox ta jmalatic ti c'usi ora chba jchi'intic
ta sbatel osile.
8 Ja' yech smelol ti c'usi lacalbee. Ja' ta jc'an ti chavalbe
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' spasic o li c'usitic
leque. Mi ja' ta spasic li c'usitic leque, ta xtunic li' ta sba
balamile.
9 Li vo'ote mi oy much'u chasjac'be ti c'usitic mu c'u stue,
mu me xatac'be. Mu me xachiquinta li c'usitic chal li jchi'iltac
ta jurioale ti ja' no'ox tsnopilanic ti c'u x'elan i'ech'ic ti vo'ne
moletique, ti tsc'ac'al'o'onta o sbaic ta yalbel smelol li smantal
Riox ti yaloj comel ti Moisese. Le'e mu c'u stu.

10 Li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy much'u
ti yan o c'usi lic yac' ta chanele, albo j'ech'el cha'ech'eluc ti
chopol ti x'elan tspase. Mi mu xch'une, mu me xavac' ochuc
ta templo.
11 Ti much'u yech tspase, ja' no'ox ta yo'on spasel li c'usitic
chopole. Li stuque sna'oj ti chopol li c'usi tspase.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Titoe ti chba xchi'in sbaic xchi'uc ti Pabloe

12 Oy much'u ta jtac tal. Tey ta jnop mi ja' ta jtac tal li
Artémase, o mi ja' li Tíquicoe. Ti c'alal xul yo' bu nacalote, ja'
chcom ta aq'uexol. Li vo'ote cha'abulaj chba jchi'in jbatic
ta jteclum Nicópolis. Yu'un ijnop ti tey chba ech'uc cu'un li
corixmatique.
13 Ti c'alal xloq'uic ech'el li Apolose xchi'uc li Zenas
jc'opojele, ac'bo ech'el c'usi chtun yu'unic ta be.

14 Ja' no'ox yech li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox li'toe,
albo ti ac'u spasic li c'usitic leque. Ac'u scoltaic li much'utic
ch'abal c'usuc yu'unique yo' xvinaj o ti xch'unojique.
15 Chabanicot la xal li much'utic li' jchi'uque. Chabanuc
xavalbe uc li much'utic sc'anojoticotique ti co'ol jch'unojtic
sc'op Riox jchi'uctique. Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti
Rioxe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI FILEMONE

1 Filemón, vo'ot ti jc'anojoticotique, ti co'ol chitunotic yu'un
ti Rioxe, chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Timoteoe, vo'on
Pabloon. Li' tiq'uilon ta chuquele yu'un ja' yech isc'an ti
Jesucristoe.
2 Chajc'oponic xchi'uc lavajnil Apiae, xchi'uc lacrem Ar-
quipoe ti mu xi' o contrainele, ti yac'oj to persa chal a'yuc c'usi
yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Ta jc'oponic uc li jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti li' tstsob sbaic ta anae.
3 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic.

Ja' li' yaloj ti sc'anoj Cajvaltic Jesucristo ti Filemone, ti yich'oj ta muq'ue

4-5 Ti ju'ech'el chajc'oponbe Rioxe, “colaval” chcut ti
avich'oj xa ta muq'ue. Yu'un ica'i ac'oplal ti ac'anoj ti Cajvaltic
Jesuse, ti ac'anoj noxtoc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe.
6 Ti chapas li c'usitic leque, ja' chilic o ti spas yu'unic uc, lavi
co'ol slecubtasoj avo'onic ti Jesucristoe.
7 Ja' jpatoj o co'on, ja' jun o co'on tajmec ti ac'anoj li
jchi'iltactique. Lavi ja' yechot li vo'ote, más sjunul yo'on
tspasic c'usi lec chil ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Filemone ti ac'u xcha'ic' ti smozoe

8 Lavi ac'anoj li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, abula-
jan a'ibon li c'usi chacalbee. Lavi chitun yu'un ti Cristoe, xu'
chacalbe jp'eluc ti paso li c'usi chacalbee yu'un ja' yech tsc'an
ti Rioxe.
9 Pero mu'nuc chajpas ta mantal, chacalbe no'ox ti
c'uxubajicon ta avo'one, vo'on Pabloon, molon xa, tiq'uilon
ta chuquel yu'un ja' yech isc'an ti Jesucristoe.
10 Abulajan c'uxubinbon lamozo Onésimoe, yu'un co'ol
xchi'uc jch'amal chca'i yu'un vo'on icalbe sc'op Riox li' ta
chuclebale, ixch'un.
11 Ja' onox amozo, vo'ot amanoj, pero muc bu lec itun
avu'un. Lavie co'ol xa chtun cu'untic.
12 Chajtacbe sutel tal. Abulajan ic'bon. Ti c'alal xaviq'ue,
co'ol xchi'uc vo'on avic'on ya'el.
13 Ti manchuc amanoje, lec ti li' chixchi'in o ti yechuque.
Yu'un co'ol xchi'uc vo'ot li' chacoltaon ya'el ti li' tiq'uilon o

ta chuquel ti chcal a'yuc ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti
Jesucristoe.
14 Pero mu jc'an jnop jtuc ti li' chixchi'in oe. Mu jc'an ti
ta sujel chavac' scoltaone. Más lec mi anop atuc ti chavac'
jchi'ine.
15 Ac'u mi vo'ne xa sjatavel loq'uel ta ana, yu'un nan yech
isc'an ti Rioxe yo' xba achi'in o abaic ta sbatel osile.
16 Ma'uc xa no'ox amozo ya'el ti chaviq'ue, yu'un jchi'iltic
xa ta xch'unel li sc'op Rioxe chac c'u cha'al li yane ti
jc'anojtique. Yu'un jc'anoj tajmec li Onésimoe. Li vo'ote más
to ac'anoj yu'un ja' amozo. Lavie co'ol xa avich'ojic ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe.
17 Lavi jchi'il xa jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ic'o lamozo
Onésimoe. Ti c'alal xaviq'ue, co'ol xchi'uc vo'on avic'on ya'el.
18 Ti x'elan ijatave, mi oy xa yil avu'une, vo'on ta jtojbe.
19 Vo'on Pabloon ijts'iba jtuc ti chajtojbe li yile. Na'o me ti
vo'on ba'yi ical ava'i li sc'op Rioxe yo' xacuxi o ta sbatel osile,
pero ch'abal avil cu'un.
20 Filemón, patbon co'on lavi co'ol xa quich'ojtic ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ic'o lamozo Onésimoe.
21 Ti c'usi lajts'ibabee jna'oj ti chach'une. Jna'oj ti más to
chapas ti c'usi lacalbee.
22 Lavi chac'oponbecon Rioxe, jna'oj onox ti chiloc' ta
chuquele, ti chtal jq'ueloxuque, yech'o un ch'ubabon jc'oluc
ana noxtoc.

Ja' li' yaloj ti i'albat chabanuc ti Filemone

23 Chabanicot la xal li Epáfrase, ti li' tal xchi'inon ta chucle-
bale yu'un ja' yech iyulesbat ta sjol yu'un ti Jesucristoe.
24 Chabanicot la xal uc li Marcose, xchi'uc li Aristárcoe,
xchi'uc li Demase, xchi'uc li Lucase, yu'un co'ol chitunoticotic
yu'un ti Cajvaltique.
25 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

HEBREOS
JA' SVUN J'ISRAELETIC TI YICH'OJIC TA MUC' TI CAJVALTIC JESUSE

Ja' li' yaloj ti lisc'oponotic xa ya'el ti Rioxe yu'un i'ay li' ta sba balamil ti Xch'amale

1 Ti Rioxe ep ta ech'el isc'opon ya'el ti vo'ne moletique yu'un
ja' isp'ijubtas ti yaj'alc'optaque ti c'usitic iyalique. Stosoltosol
ti c'usitic i'albatique xchi'uc ti c'usitic i'ac'bat spasic jujune.
2 Lavi po'ot xa xlaj li balamile lisc'oponotic xa ya'el uc ti
Rioxe yu'un i'ay li' ta sba balamil ti Xch'amale. Ti Xch'amale
ja' iyac'be spas balamil xchi'uc scotol li c'usitic oye, ja' iyac'be
scuentain scotol.
3 Ti i'ay ti Xch'amale, ja' ivinaj o ti toj lec yo'on ti Rioxe. Ti
c'usitic ispas ti c'alal i'ay li' ta sba balamile, ja' ivinaj o ti jun
xchi'uc ti Rioxe. Oy syu'el. Ja' ta syu'el ti lec scotol li c'usitic
oye. Ja' ay stoj jmultic. Ts'acal to ibat ta vinajel, tey ba chotluc
ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Tey tspas mantal.
4 Ti Xch'amal Rioxe ja' más tsots yabtel; ja' jutuc no'ox
yabtelic ti anjeletic ta vinajele. Yu'un "ja' Jch'amal", xi ti
Rioxe, ja' ivinaj o ti ja' tsots yabtele.

Ja' li' yaloj ti ja' tsots yabtel ti Xch'amal Rioxe; ja' jutuc no'ox yabtelic ti anjeletique

5 Vo'ot Jch'amalot, chcac' iluc ti vo'ot Jch'amalote,
x'utat onox. Mi jun anjel muc bu yech i'albat.
Vo'on Stoton, ja' Jch'amal,
xi onox ts'ibabil. Mi jun anjel muc bu yech i'albat.
6 Ti Rioxe iyal ti c'alal istac tal ta sba balamil ti junjun
Xch'amale:
Scotol li caj'anjeltaque ta xich'ic ta muc' li Jch'amale,
xi onox.
7 Yan ti anjeletique ja' yech ts'ibabil sc'oplalic ta sc'op Riox:
Ti anjeletique co'olic xchi'uc ic',
co'olic xchi'uc leb c'oc', mantal no'ox ta xch'unic,
xi ts'ibabil.
8 Yan ti Xch'amal Rioxe ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Riox:
Vo'ot Rioxot, vo'ot chapas mantal ta sbatel osil.
Naca lec li c'usitic chavale.
9 Ja' ac'anoj li c'usitic leque.
Mu xac'an li c'usitic chopole.
Yech'o ti vo'ot más chayac'be bentisyon ti Rioxe, ja' lavajvale,
yech'o un jun avo'on.
Muc much'u yech ti jun yo'one,
xi ts'ibabil.

10 Ja' yech ts'ibabil sc'oplal noxtoc:
Cajval, vo'ot apasoj vinajel balamil.
11 Li vinajele sna' xlaj.
Yan li vo'ote cuxulot ta sbatel osil.
Li vinajele sna' xmolib ya'el, co'ol xchi'uc c'u'uletic.
12 Ta sta yora chabal, co'ol xchi'uc jbal jc'u'ticotic.
Chaq'uexta chac c'u cha'al jq'uexta jbaticotic.
Yan li vo'ote mu xana' xacham,
xi ts'ibabil.
13 Ti Rioxe ja' onox yech iyalbe ti Xch'amale:
Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae,
xut onox. Mi jun anjel muc bu yech i'albat.
14 Scotol ti anjeletique chtunic no'ox. Chtaqueic tal yu'un ti Rioxe, chtal xchabiotic vo'otic ti chicuxiotic ta sbatel osile.

2

Ja' li' yaloj ti chicuxiotic ta sbatel osil mi ta jch'untic ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse

1 Yech'o un ac'u jch'untic ti c'usitic ca'yojtique yo' mu xquicta o jbatique.
2 Ti vo'ne moletique i'albatic li smantaltac Rioxe. Ac'u mi anjeletic no'ox iyal, pero persa ixch'unic. Ti much'utic muc xch'unique iyich'ic castico. Ja' yech iyich'ic ti c'u x'elan smulique.
3 Li vo'otique ¿c'u ma xi mu xquich'tic castico ana'ojic ti mi mu jch'untic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse? Ti Cajvaltic Jesuse ja' iyal ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Ts'acal to liyalbotic ti much'utic iya'iique.
4 Ti Rioxe iyac' iluc ti ja' yaloj ti c'usitic iyalique, yu'un stosoltosol iyaq'uic iluc ti oy slequilal syu'elale. Ispasic noxtoc ti c'usi i'ac'bat spasic jujuntal yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' ti c'u x'elan tsc'an yo'on stuc ti Ch'ul Espíritue.

Ja' li' yaloj ti isco'oltas sba chac c'u cha'al vo'otic ti Jesuse, yech'o ti icham ta scoj jmultique

5 Ti Rioxe ma'uc anjeletic chac'be scuentain ti ach' balamil ti yolel chcalbe sc'oplale.
6 Vo'otic chac' jcuentaintic. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti oy much'u ja' yech iyalbe ti Rioxe:
Ac'u mi mu c'u jtuticotic vo'oticotic li crixchanooticotique,
pero teyoticotic ta avo'on.
7 Jliquel no'ox ti muc bu tsots cabtelticotique; ja' tsots yabtel ti anjeletique.
Ts'acal to vo'oticotic xa tsots cabtelticotic.

Yu'un ta sta yora ti chavac'oticotic ta ich'el ta muq'ue.
Yu'un chavac' jcuentainticotic li c'usitic apasoje.
8 Chavac' jpasticotic ta mantal scotol,
xi ts'ibabil. Ti x'elan ts'ibabile, ja' chul o ta joltic ti chac' jcuentaintic scotol ti Rioxe. Pero sc'an to xquiltic ti chac' jpastic ta mantal scotole.
9 Ja' no'ox chquiltic ti ich'bil xa ta muc' ti Jesuse. Ti c'alal li' to'ox ta sba balamile, jutuc to'ox yabtel; ja' tsots to'ox yabtelic ti anjeletique. Pero lavie ich'bil xa ta muc' yu'un ay chamuc ta scoj jmultic jcotoltic. Ja' ivinaj o ti sc'anojotic ti Rioxe.
10 Ti ispas c'usitic oy ti Rioxe, xchi'uc ti lispasotique, ja' yo' x'ich'e o ta muc' ta sbatel osile. Ja' tsc'an ti ep xch'amaltac chbatic ta vinajele, yech'o ti isnop ti persa ay yac' svocol li' ta sba balamil ti Xch'amale yo' itoj o li smulique.
11 Vo'otic ti slecubtasoj xa co'ontique, jun xa jtotic jchi'uctic, yech'o ti mu xq'uexav ta yalel ti "quits'in, quixlel" xiyutotique.
12 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox:
Chcalbe ac'oplal li quits'intaque li quixleltaque.
Chaquich'ticotic ta muc' jcotolticotic,
xut Stot ti Cajvaltic Jesucristoe.
13 Jpatoj co'on ti chiscolta ti Rioxe,
xi noxtoc.
Li' jchi'inojbe li xch'amaltac Rioxe ti iyac' yich'icon ta muq'ue, xi noxtoc.
14 Li vo'otique oy jpat jxocontic, oy jch'ich'eltic. Ja' no'ox yech ti c'alal i'ay ti Xch'amal Rioxe, oy spat xocon, oy xch'ich'el, yech'o ti ichame. Ti ichame, ja' ich'ay o syu'el ti much'u chiyic'otic ech'el ta c'oq'ue, ja' ti pucuje.
15 Ja' yo' xch'ay o cu'untic xi'el ti xi'em chichamotique. Yu'un jna'ojtic ti chi'ochotic ta c'oq'ue, ja' xi'emotic o.
16 Ma'uc ixc'uxubin ti anjeletique; vo'otic lixc'uxubinotic ti smomotic ti Abraame.
17 Yech'o ti persa isco'oltas sba chac c'u cha'al vo'otic ti Jesuse. Ja' jchi'iltic. Lixc'uxubinotic, listojbotic jmultic yech'o ti ja' i'och ta totil pale yo' bu ti Rioxe. Ti iyac' svocole, ja' ijtatic o pertonal.
18 Abol xa sba iya'i li' ta sba balamile ti c'alal iq'uele mi ta xch'un spasel li c'usitic chopole, pero muc bu ixch'un. Yech'o ti xu' chiscoltaotic ti c'alal xiq'uelatotic mi ta jch'untic spasel li c'usitic chopole.

3

Ja' li' yaloj ti ich'bil xa ta muc' ti Jesuse; ja' xa muc bu ich'bil ta muc' ti Moisese

1 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
ti co'ol slecubtasoj co'ontic ti Rioxe, ti co'ol chiyic'otic ech'el
ta vinajele, nopic c'u x'elan yo'on ti Jesucristoe ti jch'unojtic
ti ja' ay yalbotic c'u x'elan chicuxiotic ta sbatel osile, ti ja' i'och
ta totil palee.
2 Ti Jesuse sjunul yo'on iyich' ta muc' ti much'u i'ac'bon
yabtele, ja' ti Rioxe. Ja' chac c'u cha'al sjunul yo'on iyich' ta
muc' Riox ti Moisese ti i'ac'bat scuentain scotol ti much'utic
st'ujoj ti Rioxe, ja' ti vo'ne moletique.
3 Pero ti Jesuse ja' yech smelol ti más ch-ich'e ta muq'ue,
ti xu' xa mu x'ich'e ta muc' ti Moisese. Yu'un co'ol xchi'uc
alvanil ti Jesuse ti ja' ich'bil ta muq'ue; ma'uc ch-ich'e ta muc'
li na spasoje.
4 Li naetique oy much'u tsmeltsan. Pero scotol li c'usitic
oye, ja' spasoj ti Rioxe.
5-6 Ti Moisese yajtunel no'ox Riox. Sjunul yo'on iscuentain
ti much'utic st'ujoj ti Rioxe, ja' ti vo'ne moletique. Ti x'elan
ispase, ja' ivinaj o ti chtal to ti much'u chiscuentainotic jcotol-
tique, ja' ti Jesucristoe. Ti chiscuentainotic jcotoltique, yu'un
ja' ch'amalil, ma'uc no'ox jtunel. Vo'otic xa chiscuentainotic
ti mi jpatoj co'ontic ti chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti chba xcuxic ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Rioxe

7 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti ja' yech ts'ibabil ta
sc'op Rioxe chac li'i:
Mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie,
8 pasic me ti c'usi chayalbeique.
Mu me ja'uc ti mu xach'unic chac c'u cha'al ispasic ta xocol
balamil ti vo'ne moletique.
9 Ja' tey istoy sbaic ti amuc'tatotique.
Ac'u mi iyilic cha'vinic jabil ti c'u x'elan ijcoltaique,
pero muc xch'unic ti c'usitic icalbeique.
10 Ti jq'uex achi'ilic chcale chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
yu'un ja' no'ox ispasic ti c'usitic iyal yo'on stuquique.
Muc xiyich'beic ta muc' ti c'usitic icalbeique.
11 Ti chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.
12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, q'uelo me
abaic. Mu me ja'uc ti chopol ajolique, ti mu xach'unique, ti
chavicta abaic ta yich'el ta muc' ti Riox cuxul ta sbatel osile.
13 Ja' tsc'an ti co'olco'ol chatsatsubtasbe aba avo'onic jujun
c'ac'ale lavi oy to c'uxubinele, yo' mu xach'unic o lo'loel yu'un
li c'usitic chopole. Mi mu xatsatsubtasbe aba avo'onique,
yic'al mu xa xac'an xava'iic li sc'op Rioxe.

14 Yo' ti xicuxiotic o ta sbatel osil xchi'uc ti Cristoe, ja' tsc'an
ti j'ech'el jch'unojtic chac c'u cha'al lic jch'untique.
15 Yech'o un “mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie, pasic me
ti c'usi chayalbeique. Mu me ja'uc ti mu xach'unic chac c'u
cha'al ti vo'ne moletique”, xi onox ts'ibabil.
16 Ti much'utic muc xch'unic ti c'usitic i'albatic yu'un ti
Rioxe, ja' ti vo'ne moletique ti iloq'uesatic tal ta mozoil ta
Egipto yu'un ti Moisese.
17 Ti much'utic chopol i'ileic cha'vinic jabil yu'un ti Rioxe,
ja' ti much'utic isa' smulic ta xocol balamil ti tey ichamique.
18 Ti much'utic i'albatic yu'un ti Rioxe ti jmoj mu x'ochic yo'
bu ta xcuxique, ja' ti much'utic muc xch'unic c'usi i'albatic
yu'un ti Rioxe.
19 Yech'o un ja' chquiltic o c'u yu'un ti muc x'ochique. Ja' ti
muc xch'unic ti c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe.

4

1 Lavie liyalbotic xa ti Rioxe ti xu' chba jcuxtic yo' bu
chcuxe. Ma'uc to me ti mu xa'ochic junuque.
2 Yu'un ica'itic xa uc ti xu' chba jcuxtique chac c'u cha'al
iya'iic ti vo'ne moletique. Pero muc x'ochic ti vo'ne mole-
tique, ja' ti muc xch'unique.
3 Lavi jch'unojtic xa li vo'otique, chi'ochotic yo' bu yaloj
Riox ta jcuxtique. Ti vo'ne moletique muc x'aq'ue ochicuc. Ja'
yech i'albat sc'oplalic yu'un ti Rioxe:
Ti chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe. Pero ti Rioxe snopoj onox ti oy much'utic ta xcuxic
xchi'uque. Ja'o isnop ti c'alal lic spas li vinajel balamile.
4 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti c'alal laj spas scotol li
c'usitic oye, ixcux ta svucubal c'ac'al ti Rioxe”, xi.
5 Ja' yech ts'ibabil noxtoc:
Mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe.
6 Ti muc x'ochique, yech'o un sc'an to ti much'utic ta x'och
xcuxique. Ti much'utic ba'yi iya'iique muc x'ochic, ja' ti muc
xch'unic ti c'usitic i'albatic yu'un ti Rioxe.
7 Yech'o un ti Rioxe iyal onox ti yan o much'utic ch-ochique,
vo'otic xa chi'ochotic un. Ixch'amunbe onox ye ti Davide ti
c'alal vo'ne xa'ox xchamelic ti moletic muc xch'unique. Ja'
iyal chac c'u cha'al lacalbeic xae.
Mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie,
pasic me ti c'usi chayalbeique.
Mu me ja'uc ti mu xach'unique,
xi.

8 Ti ja'uc xa xcuxobil yo'onic ta jmoj li Canaán ti ich'acbatic
yu'un Josué ti vo'ne moletique, ti Rioxe muc xa xal ti oy to bu
chba jcuxtique.
9 Oy to bu chba xcuxic ta jmoj ti much'utic yich'ojic ta muc'
Riox lavie.
10 Ti much'utic ochemic xa yo' bu chac' jcuxtic ti Rioxe, mu
xa bu ta x'abtejic chac c'u cha'al mu xa bu i'abtej ti c'alal ilaj
yabtel ti Rioxe.
11 Yech'o un ja' ac'u jc'antic ti chi'ochotic yo' bu chac' jcuxtic
ti Rioxe. Mu me jchantic chac c'u cha'al ti vo'ne moletique ti
muc xch'unique.
12 Li sc'op Rioxe cuxul. Mi ta jch'untique, chquiltic ti chc'ot
li c'usitic chale. Ja' chca'itic o mi lec, o mi chopol, li c'usitic
ta jnoptique. Más oy ye ya'el; ja' jutuc no'ox ye li espadae ti
juxbil xcha'jotol yee, xu' to xmac ta bac. Yan li sc'op Rioxe mu
c'usi chmac o.
13 Mu c'usi ti muc bu yiloj ti Rioxe, yiloj scotol. Ta sta yora ti
chiyalbotic ti c'u x'elan li'ech'otic jujuntal li' ta sba balamile.

Ja' li' yaloj ti ja' xa totil pale ta vinajel ti Jesuse, tey chtun cu'untic

14 Lavi oy xa totil pale ta vinajele ti chtun cu'untique, ja' ti
Jesuse, ti Xch'amal Rioxe, yech'o un j'ech'el ac'u quich'tic ta
muc' chac c'u cha'al iloc' ta quetic jujuntale.
15 Ti totil pale ta xtun cu'untique iya'i li vocol uque ti c'alal
iq'uelbat yo'one, ja' no'ox ti muc bu isa' smule. Yech'o un
chisc'oponbotic Riox ti c'alal chiq'uelbatotic co'ontique yo'
mu jsa' o jmultic uque.
16 Yech'o un mu me xixi'otic ta sc'oponel ti Rioxe. Yu'un
sc'anojotic tajmec. Chiyac'otic ta pertonal, chiscoltaotic ti
c'alal oy c'usi palta chca'itique.

5

1 Ti totil paleetic laj ech'uque jchi'iltactic no'ox. Ja' yabtelic
ti iyaq'uic ch'ich'e yo' ti xiyac'otic o ta pertonal ti Rioxe.
2 Sna' sa' smulic uc, yech'o ti lic'uxubajotic ta yo'onic ti muc
jna'tic li c'usitic leque xchi'uc ti c'alal lislo'lootic li mulile.
3 Ti sna' sa' smulic uque, ba'yi iyaq'uic ch'ich' yo' x'aq'ueic
o ta pertonal yu'un ti Riox uque.
4 Ti much'utic i'ochic ta totil paleale muc bu istic' sba
stuquic. Ja' it'ujeic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al it'uje ti
Aarone.
5 Ja' no'ox yech ti Cristoe, mu stucuc no'ox istic' sba ta totil
paleal; ja' it'uje yu'un ti Rioxe.
Vo'ot Jch'amalot, ta xcac' iluc ti vo'ot Jch'amalote,
x'utat onox yu'un ti Rioxe.
6 Vo'ot cha'och ta totil paleal ta sbatel osil.

Cha'tos avabtel chavich' chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti Melquisedeque,
x'utat onox yu'un ti Rioxe.
7 Ti c'alal li' to'ox ta sba balamil ti Cristoe, oy spat xocon chac
c'u cha'al vo'otic. Ti c'alal po'ot xa'ox xchame, i'oc' i'avan ti
c'alal isc'opon Rioxe. Sna'oj ti oy syu'ele, ti xu' chcoltaone.
Ti ixch'un c'usi i'albat yu'un ti Rioxe, i'ich'bat ta muc' ti c'usi
iyale, yech'o ti icha'cuxesate.
8 Ac'u mi ja' Xch'amal Riox, iyac' svocol uc. Ti x'elan iyac'
svocole, ja' iya'i o c'u x'elan ta ch'unel c'usi tsc'an ti Rioxe.
9 Ti c'usitic i'albat yu'un ti Rioxe ispas scotol, yech'o ti ch-
aq'ueic ta pertonal scotol ti much'utic ch-ich'on o ta muq'ue,
chcuxiic ta sbatel osil.
10 Yu'un ja' iyal ti Rioxe ti i'och ta totil paleal cu'untique,
ti cha'tos yabtel iyich' chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti
Melquisedeque.

Ja' li' yaloj ti mu xa xu' jcha'ich'tic ta muc' ti Rioxe mi ijnoptic ti j'ech'el chquicta jbatique

11 Ti totil pale chacalbeique ep to sc'oplal. Pero mu xa jc'an
lec xacalbeic yu'un mu xac'an xach'unic.
12 Vo'ne xa lic ava'iic, jchanubtasvanejoxuc xa ti yechuque.
Pero lavie chac'anic albel ta ach' yu'un mu xa xana'ic ti
c'usitic ba'yi ava'iique. Co'oloxuc xchi'uc unen ya'el ti naca
to chu'ul chipane, ti mu to sna' xve'e.
13 Neneoxuc to ya'el chac c'u cha'al li jchu'nometique.
Yu'un mu to xana'ic li c'usitic leque.
14 Li ve'lile ja' tslajes li much'utic yulem xa xch'ulelique.
Yu'un sna'ic xa c'usi lec, sna'ic xa c'usi chopol.

6

1 Yech'o un ac'u ca'itic más li sc'op Rioxe yo' j'ech'el jch'untic
o ti chiscoltaotique. Mu me ja'uc no'ox tey xi'al'onotic o ti c'u
x'elan li'albatotic ti c'alal lic jch'untic ti c'usi yaloj ti Cristoe.
Tsc'an ti más ta jch'untique. Mu me ja'uc no'ox xcalulanbe
jbatic ti ac'u quictatic li c'usitic chopole, ti ac'u jch'untic ti
chiscoltaotic ti Rioxe.
2 Mu me ja'uc no'ox xcalulanbe jbatic sc'oplal li ich'vo'e,
xchi'uc ti iyac' sc'obic ta joltique, xchi'uc ti chicha'cuxiotique,
xchi'uc ti oy castico ta sbatel osile. Yu'un ma'uc ta jch'untic o
ti chiscoltaotic ti Rioxe mi ja' no'ox chcalulanbe jbatique.
3 Mi sc'an Rioxe, ja' xa chacalbeic ti c'usi j'ech'el chach'unic
oe.
4-6 Li much'u ixch'un xa ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, ti
iya'i c'u slequil li smoton ti i'ac'bat yu'un ti Rioxe, ti i'ac'bat
xchi'in ti Ch'ul Espíritue, ti iya'i xa c'u slequil c'usi yaloj ti
Rioxe, ti iya'i xa c'u x'elan tslecubtas co'ontic yo' lec o co'ontic

c'alal xic'ototic ta ach' balamile, mi isnop ti j'ech'el chicta
sba ta yich'el ta muc' ti Cajvaltique, mu xa xu' xcha'ich' ta
muc' noxtoc. Yu'un mu xa sc'anbe ti Xch'amal Rioxe, yech'o
un co'ol sjolic xchi'uc ti much'utic ijipanvanic ta cruze, ti
i'ac'vanic ta q'uexlale.
7 Ja' tsc'an ti ja' yechotic chac c'u cha'al li voc'bil osile ti tey
no'ox chuch' yalel vo' ti c'alal chac' vo'e. Lec ta xch'i li c'usitic
ta jts'untique yu'un chac' bentisyon ti Rioxe.
8 Mu me ja'uc yechicotic chac c'u cha'al ti bu naca ch'ix ta
xch'ie, ti mu c'u stue, ti ta onox xich' chiq'uele.
9 Ti x'elan chacalbeique, mu jch'un ti vo'oxuc ac'oplalique
ti jc'anojoxuque. Jna'oj ti chacuxiic onox ta sbatel osile.
10 Ti Rioxe lec c'usitic tspas. Mu xch'ay xa'i ti
lac'uxubinvanique, ti acoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel li
sc'op Rioxe. Jna'oj ti yech chapasulanic lavie.
11 Pero ja' ta jc'anticotic ti ja' no'ox yech vinajuc avu'unic
jujuntal ti j'ech'el ach'unojic ti chba achi'inic ti Rioxe.
12 Mi j'ech'el ach'unojique, muc bu chavicta o abaic. Ja'
chachanic o chac c'u cha'al li much'utic j'ech'el xch'unojic ti
ta onox xc'ot yich'ic ti c'usi albilic yu'un ti Rioxe, ti mu xicta
sbaic ta smalaele.
13 Ti c'alal iyal ti Rioxe ti chac'be bentisyon ti Abraame, stuc
isva'an sba ta rexticoal yu'un muc much'u yan oy syu'el.
14 “Ta onox xacac'be bentisyon. Ja' bentisyon ti ta xp'ol
amome”, x'utat yu'un ti Rioxe.
15 Ti Abraame muc xicta sba ta smalael, yech'o ti ista ti c'usi
i'albate.
16 Li crixchanoetic li' ta sba balamile, ti c'alal tsc'anic
ch'unbel li c'usi chalique, ja' tsva'anic ta rextico ti much'u oy
syu'ele yo' xch'unbatic oe.
17 Ja' no'ox yech ti Rioxe, tsc'an ti ac'u jch'untic, vo'otic
ti smomotic ti Abraame, ti chc'ot onox ti c'usi yaloje chac
c'u cha'al ixch'un ti Abraame, yech'o ti stuc isva'an sba ta
rexticoale.
18 Xcha'tosol li c'usi iyale, persa chc'ot yu'un mu sna' snop
c'op. Lavi iyal ti chc'ot onoxe, xchi'uc ti ja' rextico ti stuque,
yech'o ti jpatoj co'ontic ti chac' cuxlicotic ta sbatel osile,
vo'otic ti jch'unojtic ti c'usi yaloje.
19 Ti jpatoj co'ontique, mu xa xquicta jbatic. Co'ol xchi'uc
ancla-taq'uin c'alal ts'apal ta chac mare, ti ja' mu xnet'e
o ech'el ta ic' li barcoe. Ja' no'ox yech ti Jesuse ja' jpatoj
o co'ontic ti chiyic'otic ochel ta bats'i lequil cuartoe, ja' li
vinajele.
20 Yu'un ja' xa totil pale ti chtun cu'untic ta sbatel osil yo' bu
ti Rioxe, lisjambotic xa be ya'el. Ja' yech yabtel iyich' chac c'u
cha'al iyich' ti Melquisedec ti ta más vo'nee.

7

Ja' li' yaloj ti cha'tos yabtel ti Jesuse chac c'u cha'al cha'tos to'ox yabtel ti Melquisedeque

1 Ti Melquisedeque ochem to'ox ta preserenteal ta jun jteclum Salem sbi. Tic'bil to'ox ta totil pale noxtoc yu'un ti Riox ta vinajele. Ay snup tal ta be ti Abraame ti c'alal isut tal ta spojel ti c'usitic iyelc'anic ech'el ti j'eleq'uetique ti c'alal ijatavic ti preserenteetique. “Ac'u yac'bot bentisyon ti Rioxe”, x'utat yu'un Melquisedec ti Abraame.

2 Ti Abraame lic snit ta lajlajuneb ti c'usitic ispoj sutel tale. Ta lajlajunebe jujun isloq'ues. Ti bu isloq'uese, ja' iyac'be ti Melquisedeque. Ti Melquisedec sbie, “lequil preserente”, xi smelol. Ti “preserente ta Salem” xi sc'oplale, ja' smelol ti mu c'usi xal yo'onic ti much'utic scuentainoje.

3 Ti Melquisedeque mu jna'tic much'u stot sme', mu jna'tic bu talem. Mu jna'tic c'usi ora i'ayan, c'usi ora icham. Co'ol xchi'uc ja' totil pale ta sbatel osil ya'el. Ja' seña ti cuxul ta sbatel osil ti totil pale chtun cu'untique, ja' ti Xch'amal Rioxe.

4 Ava'iic ti ja' más tsots yabtel ti Melquisedeque. Ti Abraame ja' iyac'be jujun ta lajlajuneb ti c'usitic ipoj tal yu'une, yu'un iyich' ta muc' ti Melquisedeque.

5 Ts'acal to c'alal ja' xa'ox ochemic ta paleal ti smomtac ti Leví ti ta vo'nee, iyal mantal ti Moisese ti ac'u yich'ic jujun ta lajlajuneb ti c'usitic istabeic Riox ti jchi'iltactique ac'u mi jun ti jmolmuc'tatotique, ja' ti Abraame.

6 Ti Melquisedeque ma'uc jchi'iltic, pero iyich' jujun ta lajlajuneb ti c'usitic ista ti Abraame. “Ac'u yac'bot bentisyon ti Rioxe”, xut noxtoc ti Abraame, ja' ti albil onox yu'un ti Rioxe ti chich' bentisyone.

7 Jna'ojtic jcotoltic ti ja' no'ox chac' bentisyon ti much'u más tsots yabtele. Ja' chich' ti much'u jutuc no'ox yabtele.

8 Li paleetic ch-ac'batic jujun ta lajlajuneb ti c'usitic tstabeic Riox li jchi'iltactique, ta xchamic. Yan ti Melquisedeque mu jna'tic mi icham. Ja' no'ox chvinaj ta sc'op Riox ti cuxul ya'ele.

9-10 Ti smomtac Levie ti i'ochic ta paleale, ti iyich'ic jujun ta lajlajuneb ti c'usitic istabeic Riox ti jchi'iltactique, yac'ojbeic ya'el ti Melquisedec uque yu'un ja' smolmuc'tatotic ti iyaq'ue.

11 Ti ch'unuc onox cu'untic li smantaltac Rioxe ti liyalbotic comel ti smomtac Levie ti i'ochic ta paleale, mu persauc it'uje yan totil pale ti yechuque. Ti muc xch'un cu'untique, yech'o ti it'uje yane. Pero ma'uc xa yech yabtel chac c'u cha'al yabtel ti Aarone xchi'uc ti yan xchi'iltaque. Ja' xa yech yabtel chac c'u cha'al yabtel ti Melquisedeque.

12 Lavi isjel totil pale ti Rioxe, ja' no'ox yech isjel ti c'usi yaloj ti vo'nee.

13-14 Ti Cajvaltic Jesuse ti ja' xa ochem ta totil palee, ma'uc
smom ti Levie. Yu'un jna'ojtic jcotoltic ti ja' smom Judá ti
ta vo'nee. Ti smomtac Judae muc bu xca'itic ta sc'op Riox ti
i'ochic ta paleal junuque. Ti Moisese mu onox bu iyal ti ch-
ochic ta paleal smomtac ti Judae.

15 Lavi i'och ach' totil pale ti ja' yech yabtel chac c'u cha'al
yabtel ti Melquisedeque, más ivinaj o ti isjel xa c'usi yaloj ti
Rioxe.
16 Ti i'och ta totil paleal ti Jesuse, ja' ti cuxul ta sbatel osile.
Muc ta alel ti much'u smuc'tatot ti ta vo'nee.
17 Yu'un ja' onox yech i'albat yu'un ti Rioxe:

Vo'ot cha'och ta totil paleal ta sbatel osil.

Cha'tos avabtel chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti
Melquisedeque,
x'utat onox ti Jesuse.
18 Yech'o un j'ech'el ich'ay sc'oplal ti oy paleetic li' ta sba
balamile yu'un mu xu' ch-ic'vanic ochel ta vinajel yo' bu ti
Rioxe.
19 Ti x'elan mu xu' ch-ic'vanic ochele, ja' ti co'ol mu xch'un
cu'untic li smantaltac Rioxe. Ja' xu' ch-ic'van ochel ti Jesuse
yu'un ja' ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe.

20-21 Ti Rioxe c'alal iyal ti ja' ch-och ta totil paleal ta sbatel
osil ti Xch'amale, stuc isva'an sba ta rexticoal. Ti c'alal i'och
ti yan paleetique, muc bu isva'an sba ta rexticoal. Yu'un ja'
onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox:

Ti Rioxe stuc isva'an sba ta rexticoal ti ja' ch-och ta totil paleal
ti Xch'amale.
“Vo'ot cha'och ta totil pale ta sbatel osil.

Cha'tos avabtel chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti
Melquisedeque”,
xut ti Xch'amale, xi ts'ibabil.
22 Ti ja' xa i'och ta totil paleal ti Jesuse, j'ech'el i'och o. Más xa
lec, yu'un tey xa chtun cu'untic ta sbatel osil yo' bu ti Rioxe.
23 Ti ba'yi totil paleetique ep laj ech'icuc, ja' ti sna' xchamique.
Yech'o ti mu junuc no'ox i'och oe.
24 Lavi ja' xa i'och ta totil pale ti Jesuse, mu sna' xcham ta
sbatel osil. Mu xa bu chq'uex o.
25 Yech'o ti xu' chac' cuxlicotic ta sbatel osil ti jaylajunvo'
ta jc'anbetic pertonal ti Rioxe ti jch'unojtic ti stojoj xa jmul-
tic ti Jesuse. Yu'un cuxul o ta sbatel osil ti Jesuse, tey
chisc'oponbotic Riox.

26 Lec tajmec ti ja' i'och ta totil paleal ti Jesuse. Lec yo'on,
mu c'usi chopol tspas, mu c'usi chopol tsnop, mu sna' sa' smul,
ma'uc yech chac c'u cha'al li vo'otique. Tey xa ich'bil ta muc'
ta sbats'ic'ob ti Rioxe.

27 Mu persauc chac'ulan ch'ich' jujun c'ac'al yo' bu ti Rioxe chac c'u cha'al ispasic ti totil paleetic laj ech'uque. Ti paleetique iyaq'uic ch'ich' ta scoj smul stuquic, ts'acal to iyaq'uic ch'ich' ta scoj jmultic ta jcotoltic. Yan ti Jesuse, ti ja' xa quich'ojtic ta muq'ue, j'ech'el no'ox iyac' ch'ich' ta scoj jmultic, ja' iyac' sba ta milel ti stuque.

28 Ti totil paleetic ti itiq'ueic chac c'u cha'al chal li smantal Rioxe ti iyal ti Moisese, sna' sa' smulic, sna' xchamic. Yan ti Jesuse ti itiq'ue ta totil paleal c'alal isva'an sba ta rexticoal ti Stote, mu sna' sa'el smul, mu sna' xcham.

8

Ja' li' yaloj ti ja' scuentainoj ti Jesucristoe ti c'usi ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe

1 Ja' yech x'elan ti totil pale ti tey chtun cu'untic ta vinajele. Tey xa chotol ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Tey xa ich'bil ta muc'.

2 Ti templo yo' bu chtun ti paleetique spasoj crixchanoetic, seṉ̃a no'ox. Yo' bu chtun ti Jesuse mu crixchanouc spasoj. Ja' spasoj ti Rioxe, ja' li vinajele.

3 Scotol li totil paleetique ja' yabtelic chac'ulanic ch'ich', ja' smoton ti Rioxe. Ja' no'ox yech ti totil pale ti chtun cu'untic ta vinajele iyac' ch'ich' uc.

4 Ti li'uc ta sba balamil ti Cristoe, muc xtiq'ue ta totil paleal ti yechuque. Yu'un oy much'utic ch-ochic ta totil paleal yu'un li jchi'iltactique ti chac'ulanic ch'ich'e chac c'u cha'al chal li smantal Rioxe ti iyal ti Moisese.

5 Li templo li' ta sba balamile yo' bu chtunic li paleetique, seṉ̃a no'ox yu'un ja' yech li vinajele. Jna'ojtic ti seṉ̃a no'oxe yu'un ja' yech i'albat yu'un Riox ti Moisese: "Ja' yech xameltsan chac c'u cha'al icac' avil ta jol vitse", x'utat.

6 Ti Cristoe más lec yabtel; mu xco'olaj xchi'uc li totil paleetic li' ta sba balamile. Yu'un ja' scuentainoj ti c'usi ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe.

7 Ti ch'unuc onox cu'untic ti c'usi ba'yi iyal ti Rioxe, mu xa persauc c'usi iyal ta ts'acal ti yechuque.

8 Ti Rioxe iyil ti mu xch'un yu'unic mantaletic ti vo'ne moletique, yech'o ti ja' yech iyal chac li'i:

Ta to la sta yora oy c'usi ach' ta x'albatic ti amomique,
vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judae xchi'uc ta Israele.

9 Ti c'usi ch-albatique, mu xa la xco'olaj chac c'u cha'al i'albatic ti vo'ne moletique ti c'alal iloq'uesatic tal ta mozoil ta Egiptoe.

Ac'u la mi iyilic c'u x'elan icoltaatic loq'uel tal,
pero muc la xch'unic ti c'usitic i'albatique,
yech'o la ti "tey ac'u sq'uel sbaic", xi ti Rioxe.

10 Ti c'alal sta yorae, ja' la yech ch-albatic ti amomique:
“Ta avo'on xa no'ox atuquic chach'unic li jmantale.
Vo'on Avajvalicon, vo'oxuc jch'amaloxuc.
11 Quich'tic ta muc' ti Rioxe, mu xa xachiic
yu'un acotolic avich'ojicon ta muc', ta biq'uit ta muc'.
12 Chacaq'uic ta pertonal.
J'ech'el ta jch'ay ta jol lamulique”, xi ch-albatic yu'un ti Rioxe, xi ts'ibabil.
13 Ti c'alal iyal ti oy c'usi ach' chale, yu'un mu xa xtun ti c'usi ba'yi yaloje. Ti c'usi mu xa xtune, ta onox xch'ay.

9

1 Ti c'usi ba'yi iyal ti Rioxe, ja' i'albatic ti tsmeltsanic ti templo nucule xchi'uc ti c'u x'elan chtunic ta temploe.
2 Ti temploe cha'c'ol ispasic. Ti jc'ol ta ts'el ti'nae lequil cuarto isbiin. Ja' tey ac'bil ti candeleroe xchi'uc jcot mexa yo' bu cajanbil ti panetique.
3 Ti ti' temploe macbil ta poc'. Ti yute c'albil ta poc' noxtoc. Ti jc'ol ta mas yute bats'i lequil cuarto isbiin.
4 Ja' tey ac'bil smexail yav ac'al, nap'bil oro. Ja' tey ac'bil scaxail ti cha'pech ton yo' bu ts'ibabil li smantal Rioxe. Nap'bil oro sjunlej spat xchi'uc yut ti caxae. Tey tiq'uil ta yut caxa noxtoc jun p'in naca oro, noj ta maná. Tey tiq'uil noxtoc ti sbaston Aarone ti iq'uelomaje, ti inichine.
5 Ta sba smac ti caxae tey sloc'ol totil anjeletic, ja' tey slich'oj xiq'uic ta sba xojobal ti Rioxe, ja' yo' bu ch-ac'batic pertonal yu'un ti smulique. Ja' no'ox yech yepal chacalbeic.
6 Ti c'alal laj smeltsanic ti c'usiticuc itun ta temploe, ti paleetique jujun c'ac'al lic ochicuc ta lequil cuarto yo' ts'el ti'nae. Ja' ispasic ti c'usitic i'albatic yu'un ti Rioxe, tey iyich'ic ta muc'.
7 Ti jc'ol ta más yute, j'ech'el no'ox ta jabil i'och stuc ti totil palee. Ti c'alal i'oche, persa iyich' ochel ch'ich', ba yac'be smotonin ti Rioxe, yo' x'aq'ue o ta pertonal ti stuque, yo' x'aq'ueic o ta pertonal uc ti jchi'iltactique ti bu muc sna'ic mi mulil ti c'usi ispasique.
8 Ti x'elan ispas ti totil palee, ja' tsyules ta joltic ti Ch'ul Espíritue ti mu to'ox xu' jc'opontic Riox jtuctique, yu'un mu to'ox chjam ya'el li bee.
9-10 Ti c'alal icac'ulanbetic smoton ti Rioxe, ti c'alal t'ujbil c'usi ijlajestique c'usi icuch'tique, ti bu persa li'atinotique, mu onox bu itoj o li jmultique. Ja' no'ox lec liyilotic o Riox li' ta sba balamile. Ja'to ich'ay sc'oplal ti c'alal i'ach'ub c'usi yaloj ti Rioxe.

11 Lavi ja' xa totil pale ti Cristoe, más xa lec c'usi ijtatic yu'un
más lec yo' bu ochem ta paleale. Mu crixchanouc spasoj, mu
li'uc ta sba balamile.
12 Ta vinajel i'och. C'alal i'oche, ma'uc ch'ich'el tot chivo,
ma'uc ch'ich'el becerro och yac' chac c'u cha'al iyac' ti totil
paleetic li' ta sba balamile. Xch'ich'el stuc och yac'be smo-
tonin ti Rioxe. J'ech'el no'ox iyac', ja' itoj o jmultic.
13 Ti ch'ich'el becerroe, xchi'uc ti chich'el chivoe, xchi'uc ti
tanil c'ox baca ti livijbatotic ti c'alal ijpictic ti c'usitic chopole,
lec liyilotic o Riox li' ta sba balamile.
14 Buuc xa onox ti xch'ich'el Cristoe, lec chiyilotic o Riox
ta sbatel osil. Ch'abal smul ti Cristoe, ja' ti chi'inbil yu'un ti
Ch'ul Espíritue, yech'o ti iyu' yu'un iyac' sba ta milel ta scoj li
jmultique. Ti x'elan ja' xa lec chiyilotic o ti Riox cuxul ta sbatel
osile, xu' xa xitunotic yu'un.
15 Yech'o un ti c'usi ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe,
ja' xa scuentainoj ti Jesucristoe. Ti icham ta scoj jmultic ti
Cristoe, j'ech'el listojbotic ti c'u yepal jmultic c'alal jch'unojtic
to'ox ti c'usi ba'yi yaloj ti Rioxe. Lavi yic'ojotic xa ti Rioxe,
ta onox xquich'tic li jcuxlejaltic ta sbatel osile ti yaloj onox
chiyac'botique.
16 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ta sts'iba ta vun ti much'u
ch-ich'bon comel c'usuc yu'un ti c'alal xchame. Ti much'u
chich'e ja'to xu' xich' entrucal ti c'alal xcham li yajvale.
17 Li vune mu to c'u stu ti c'alal cuxul to ti much'u ispase.
Mu to xu' xich' entrucal ti much'u sc'oplal chich'e.
18 Yech'o un ti jchi'iltactique persa itun yu'unic ch'ich' yo'
iyich'ic o ti c'usi ba'yi yaloj Riox ti ch-ac'batique.
19 Ti c'alal laj q'uelbaticuc scotol smantal Riox yu'un Moisés
ti vo'ne moletique, ti Moisese islech ch'ich'el becerroetic
xchi'uc ch'ich'el tot chivoetic, iscap ta vo'. Istam c'ob isopo
te' xchi'uc jset' tsajal tsots, ixoj ta c'ob isopo te'. Ists'aj ta
ch'ich', isvijbe li svunal smantal Rioxe. Ivijbatic noxtoc ti
vo'ne moletique.
20 "Li ch'ich' li'i ja' seña ti j'ech'el chixch'amalinotic ti Rioxe
mi ta jch'untic ti c'usitic liyalbotique", x'utatic.
21 Ti c'alal laj sva'anic noxtoc ti templo nucule, ja' no'ox
yech isvijbe ch'ich' xchi'uc ti c'usitic itun yu'unic ta temploe.
22 Chal li smantaltac Rioxe ti jutuc xa mu scotoluc persa
chich' lecubtasel ta ch'ich'e. Ja' no'ox yech persa oy ch'ich'
yo' jtatic o pertonale.

Ja' li' yaloj ti j'ech'el itoj o jmultic ti iyac' sba ta milel ti Cristoe

23 Ti c'usitic itun ta temploe, seña no'ox ti c'usitic oy ta
vinajele, pero naca ta ch'ich' ilecub. Yan ti c'usitic tey ta
vinajele, más lec ch'ich' isc'an.

24 Ti Cristoe muc x'och ta bats'i lequil cuarto li' ta sba
balamile, ti seña no'oxe, ti pasbil ta crixchanoetique. Ta
vinajel i'och, ja' tey chtun cu'untic.
25 Mu epuc ta ech'el iyac' ch'ich' yu'un j'ech'el no'ox icham.
Mu xco'olaj xchi'uc ti totil paleetique ti jujun jabil och yaq'uic
yan ch'ich' ta bats'i lequil cuartoe.
26 Ti ja'uc yech tspas ti Cristo uque, na'tic xa jaylajun'ech'el
icham c'u cha'al ipas o balamil ti yechuque. Pero lavi po'ot
xa xlaj li balamile, j'ech'el no'ox ay yac' sba ta milel ta scoj
jmultic, yech'o ti itoj o li jmultique.
27-28 Ja' yech c'u cha'al j'ech'el no'ox chichamotique, ts'acal
to chca'itic bu chibatic ta sbatel osil, ja' no'ox yech ti Cristo
uque, j'ech'el iyac' sba ta milel, istoj jmultic, ts'acal to ta
xcha'sut tal. Ma'uc xa tojmulil chtal spas. Chtal yic'otic vo'otic
ti jmalaojtic ta xcha'sut tale.

10

1 Ti jay'ech'el ismilbe smoton Riox yu'un jmultic ti totil
palee chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe, ja' lec liyilotic o
ti Rioxe. Pero ja' seña ti chtal stoj jmultic ti Cristoe, ti j'ech'el
ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe. Yu'un muc xtoj o jmultic
ti lismilulanbotic smoton Riox jujun jabil ti totil palee.
2 Ti itojuc oe, muc xa jnopilantic ti oy to jmultique. Iyictaic
yac'ulanbel smoton Riox ti yechuque.
3 Ti lismilbotic smoton Riox jujun jabil ti totil palee, ja' iyul
o ta joltic ti oy onox jmultique.
4 Li ch'ich'el toroe xchi'uc li ch'ich'el tot chivoe mu xtoj o
jmultic.
5-6 Yech'o un c'alal po'ot xa'ox xtal li' ta sba balamil ti
Cristoe, ja' yech lic yalbe ti Rioxe:
Muc bu anopoj ti ta xtoj o smulic li ch'ich'el toroe xchi'uc li
ch'ich'el tot chivo chaq'uique.
Yech'o ti vo'on chavac'bon jpat jxocone yo' xba jtojbe o li
smulique.
7 Lavi li'one, xu' chba jpas li c'usi chac'ane, Cajval.
Xu' chba cac' jba ta milel chac c'u cha'al ts'ibabil onox jc'oplal
ta balbil vune,
xut Riox ti Cristoe, xi ts'ibabil.
8 Ac'u mi ja' yech yaloj ti Rioxe ti chcac'betic smotone, pero
iyal ti Cristoe ti mu onox bu snopoj ti Rioxe ti ta xtoj o jmultic
li ch'ich'el toroe xchi'uc li ch'ich'el tot chivoe.
9 Yech'o ti iyal noxtoc ti Cristoe: “Lavi li'one, xu' chba jpas
li c'usi chac'ane”, xut ti Rioxe. Ti x'elan iyale, ja' ixch'aybe
sc'oplal ti chich' milulanbel smoton ti Rioxe. Ja' i'ach'ub o ti
iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe.

10 J'ech'el itoj o jmultic ti iyac' sba ta milel ti Jesucristoe yu'un
ja' onox yech snopoj ti Rioxe.
11 Li paleetique jujun c'ac'al tsmilulanbeic smoton ti Rioxe.
Ac'u mi tey chac'ulanic pero mu xtoj o li mulile.
12 Yan ti Jesucristoe j'ech'el iyac'be smoton ti Rioxe, ja' itoj
o li jmultique. Tey xa ichoti o ta sbats'ic'ob ti Rioxe.
13 Tey tspas mantal ti c'u sjalil xch'unbat o smantal yu'un
scotol li scrontae.
14 Ti j'ech'el no'ox iyac'be smoton ti Rioxe, ch'abal xa smul
ta x'ileic ta jmoj yu'un ti Rioxe ti much'utic lecubtasbil xa
yo'onic yu'un ti Cristoe.
15 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti c'usi ts'ibabil ta
sc'op Rioxe:
16 Ti c'alal sta yorae, ja' la yech chlic albaticuc ti amomique:
Ta avo'on xa no'ox atuquic chach'unic li jmantale.
17 J'ech'el ta jch'ay ta jol lamulique,
xi ti Rioxe.
18 Ti j'ech'el ixch'ay ta sjol jmultic ti Rioxe, yech'o un mu xa
c'usi yan matanal chcac'tic.
19 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xa
c'usi xixi'otic o ta sc'oponel ti Rioxe, ja' ti iyac' xch'ich'el ti
Jesucristoe.
20 Ja' ijam o be ti c'alal icham ta cruze, yech'o ti xu' xa
jc'opontic jtuctic ti Rioxe. Lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe,
yech'o un ti Rioxe chiyich'botic ta muc' ti c'usi chcalbetique.
21 Ja' xa totil pale noxtoc ti chtun cu'untic ta vinajele, vo'otic
ti xch'amalotic xa ti Rioxe.
22 Yech'o un sjunuluc me co'ontic jc'opontic ti Rioxe. J'ech'el
ac'u jch'untic ti ch'abal xa jmultic chiyilotique, ja' ti iyac' sba
ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe, ti lipoqueotic ya'el c'alal
iquich'tic vo'e, yu'un ja' ivinaj o ti iquictatic xa spasel li
c'usitic chopole.
23 J'ech'el ac'u jch'untic, jamal ac'u caltic chac c'u cha'al
icaltic ti c'alal iquich'tic vo'e, ti jpatoj co'ontic ti chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osil ti Rioxe. Yu'un chc'ot onox ti c'usi yaloje.
24 Ja' ac'u jnoptic ti c'u x'elan ta jcolta jbatique, yo' ti
co'olco'ol jc'uxubin o jbatique, yo' ti co'ol jpastic o li c'usitic
leque.
25 Mu me xquicta jbatic ti ta jtsobilan jbatic ta ya'iel li sc'op
Rioxe. Mu me jchantic chac c'u cha'al li much'utic mu sc'an
xba ya'iic li sc'op Rioxe. Ac'u jpatbe jba co'ontic yu'un po'ot
xa xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xi'el sba mi sc'an xa no'ox co'ontic chquicta jbatique

26 Mi sc'an xa no'ox co'ontic chquicta jbatic lavi jch'unojtic
xa li sc'op Rioxe, mu xa c'usi yan matanal chcac'tic yo' ti xtoj
o li jmultique.
27 Ja' xa no'ox ta jmalatic ti casticoe. Yu'un ja' tey
chitic'atotic yo' bu xlomomet c'oq'ue, yo' bu chich'ic tsots
castico ti much'utic tscrontainic ti Rioxe.
28 Q'uelavilic, ti much'utic mu xch'unic junuc li smantaltac
Rioxe ti iyal ti Moisese, mu xc'uxubinatic. Chich'ic milel mi
oy cha'vo' oxvo' rexticoe.
29 ¿Mi ja' xa mu masuc chich' castico xana'ic ti much'u
ochem xa ta slabanel ti Xch'amal Rioxe, ti mu xa c'u xtun o
cha'i ti xch'ich'ele ti ja' itoj o li smule, ti chopol xa chil ti Ch'ul
Espíritue ti ja' to'ox ilecub o yo'one?
30 Jna'ojtic ti yaloj ti Rioxe: “Vo'on chcac' castico”, xi. Yaloj
noxtoc: “Vo'on Rioxon, jna'oj c'usi ta jcha'le li much'utic
jt'ujoje”, xi.
31 Ti much'u chicta sbae, ¡xi'el sba tajmec ti castico ch-ac'bat
yu'un ti Riox cuxul ta sbatel osile!
32 Yuleso me ta ajolic ti icuch avu'unic ilbajinel ti c'alal lic
ach'unic li sc'op Rioxe.
33 Oy ta bail ta satil lalabanatic, la'ilbajinatic. Oy
ac'uxubinic ti much'utic istaic ilbajinel uque.
34 Ac'uxubinic ti much'utic ochemic ta chuquele. Muc xavat
o avo'onic ti lapojbatic ti c'usuc avu'unique yu'un ana'ojic ti
toj lec ti c'usi chc'ot avich'ic ta vinajele. Teyo'e muc much'u
xu' tspoj, mu xlaj ta sbatel osil.
35 Yech'o un mu me xavicta abaic yo' xata o ti amotonique.
36 Ja' tsc'an ti chcuch avu'unique yo' spas o avu'unic ti c'usi
tsc'an ti Rioxe, yo' xavich'ic o ti c'usi yalojbotic ti Rioxe.
37 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Po'ot xa xcha'sut tal ti much'u sc'oplal onox ta xcha'sut tale.

38 Ti much'utic ch'abal smulic chquile, ja' ti much'utic
xch'unojic ti vo'on ijtojbeique, ja' ta xcuxiic ta sbatel
osil.

Ja' chopol chquil mi chicta sbaique,
xi ts'ibabil.

39 Li vo'otique ma'uc yechotic chac c'u cha'al ti much'utic
chicta sbaique, ti ch-ochic ta c'oq'ue. Ja' yechotic chac c'u
cha'al ti much'utic j'ech'el xch'unojic ti chcuxiic ta sbatel
osile.

11

Ja' li' yaloj ti ep ti much'utic ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe

1 Mi jchʼunojtic ti yech ti cʼusi yaloj ti Rioxe, jnaʼojtic ti ta
onox xquichʼtic ti cʼusi jmalaojtique, jchʼunojtic ti oy ti cʼusitic
mu xquiltique.
2 Ti voʼne moletique lec iʼalbat scʼoplalic yuʼun ti Rioxe
yuʼun ixchʼunic.
3 Yuʼun jchʼunojtic ti yech ti cʼusi yaloj ti Rioxe, yechʼo ti
jnaʼojtic ti ta scʼop noʼox ipas li cʼusitic oye.
4 Ti Abele ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe, yechʼo ti más
lec matanal iyacʼbee. Maʼuc yech iyacʼ ti Caine. Yechʼo ti
más lec iʼile yuʼun Riox ti Abele, ichʼambat ti cʼusi iyacʼbee.
Ti Caine muc xchʼambat ti cʼusi iyaqʼue. Acʼu mi voʼne xa
xchamel ti Abele, pero chcaʼibetic to scʼoplal ti cʼu xʼelan
ixchʼune.
5 Ti Enoque ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe, yechʼo ti
cuxul iʼiqʼue muyel ta vinajele, muc xcham. Iʼechʼ yoʼonic
isaʼic pero muc bu istaic yuʼun iʼiqʼue xa muyel yuʼun ti Rioxe.
Ti cʼalal mu toʼox ch-iqʼue muyele, lec iʼile yuʼun ti Rioxe.
6 Ti muchʼutic mu xchʼunic ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe,
chopol ch-ileic yuʼun ti Rioxe. Ti muchʼutic tscʼanic coltaele
jaʼ tscʼan ti acʼu xchʼunic ti oy ti Rioxe. Acʼu xchʼunic noxtoc ti
tstaic ti coltaele.
7 Ti Noee ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe. Ti cʼalal iʼalbat
yuʼun Riox ti chtal casticoe, ixchʼun. Ixiʼ o acʼu mi mu toʼox
bu chil. Ismeltsan sbarco yoʼ icolic o sjunlejic ta na cʼalal ital
ti casticoe. Jaʼ ivinaj o ti stuc noʼox ixchʼun cʼusi iyal Riox ti
Noee, ti jaʼ muc xchʼunic ti yantique yechʼo ti ichamique. Ti
ixchʼun ti Noee, chʼabal smul iʼile yuʼun ti Rioxe.
8 Ti Abraame ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe. Ti cʼalal
iʼalbat ti ch-acʼbat yosil ta yan balamil yuʼun ti Rioxe, ibat. Ti
cʼalal iloqʼue, mu snaʼ bu jotucal chbat.
9 Ti ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe, ti cʼalal icʼot yoʼ bu
iʼacʼbat yuʼun ti Rioxe, yunen carpa na noʼox ismeltsan yuʼun
snaʼoj ti jʼechʼelbe noʼoxe. Mu stucuc noʼox ti yunen carpa na
ismeltsane. Cʼalal iyichʼ comel osil ti screme, jaʼ ti Isaaque,
yunen carpa na noʼox ismeltsan uc. Jaʼ noʼox yech ti screm
Isaaque, jaʼ ti Jacove, yunen carpa na noʼox ismeltsan uc.
10 Ti xʼelan ispas ti Abraame, yuʼun spatoj yoʼon ti chbat ta
mucʼta jteclume ti mu snaʼ xlaje, ti jaʼ spasoj stuc ti Rioxe.
11 Jaʼ noʼox yech ti Sara uque, ixchʼun ti yech ti cʼusi chal ti
Rioxe. Acʼu mi mu snaʼ xʼalaj, acʼu mi meʼel xa, pero ixchʼun
ti ch-alaj toe chac cʼu chaʼal iʼalbat yuʼun ti Rioxe.
12 Yechʼo ti iyil to xchʼamal ti Abraame acʼu mi iʼechʼ xa yora
ti chnichʼnaje. Ipʼol ep smom, coʼol xchiʼuc li cʼanaletique,
coʼol xchiʼuc li yiʼal mare ti mu xlaj ta atele.
13 Scotol ti muchʼutic liʼ lacalbeic scʼoplale, xchʼunoj
ichamic ti yech ti cʼusi chal ti Rioxe. Ti cʼusi scʼoplal

ch-ac'batic yu'un ti Rioxe, mu to'ox ch-ac'batic ti c'alal ichamique. Ti ixch'unique, co'ol xchi'uc sq'uelojic ta nom ya'el ti c'usi ch-ac'batique, yech'o ti jun yo'onique. Iyalic ti j'ech'elbeetic no'ox li' ta sba balamile, ti ma'uc slumalique.

14 Ti much'utic ja' yech chalique, ja' chca'itic o ti oy to bu chbatique.

15 Ti ja'uc isna'ulanic ti bu iloq'uic tale, xu' isutic ech'el ti yechuque.

16 Pero ja' isc'anic yo' bu más leque, ja' li vinajele. Yech'o ti mu xq'uexav ta yalel ti Rioxe ti "vo'on Yajvalicon", xie yu'un spasojbe steclumalic.

17-18 Ti ixch'un ti yech ti c'usi chal Riox ti Abraame, yech'o un ti c'alal iq'uelbat yo'on yu'un Riox mi xch'unoje, chac'be ox smotonin ti junjun screme, ja' ti Isaaque. Ac'u mi ja' yech i'albat yu'un ti Rioxe: "Ja' no'ox amomtac chquil ti xch'amaltac xchi'uc smomtac li Isaaque", ti x'utate, pero chac' ox ta matanal.

19 Ti Abraame xch'unoj ti oy syu'el ti Rioxe, ti c'alal ta animaetic xu' ta xcha'cuxese. Yech'o un co'ol xchi'uc icha'cuxesbat ya'el ti screme yu'un ja' muc x'aq'ue ta milel yu'un ti Rioxe.

20 Ti Isaaque ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti isc'anbe bentisyon ta stojolic ti cha'vo' screme, ja' ti Jacove xchi'uc ti Esaue. Iyalbe c'u x'elan chbatic jujun.

21 Ti Jacove ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal po'ot xa'ox xchame, isc'anbe comel bentisyon ta stojolic ti cha'vo' smome, ja' ti scremotic Josee. Ta namte'al xa va'al isnijan sba ti c'alal isc'opon ti Rioxe.

22 Ti Josee ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal po'ot xa'ox xchame, isyulesbe ta sjol ti xchi'iltaque ti yaloj onox Riox ti chloq'uic ta Egiptoe. Yech'o ti iyal comel ti ac'u cuchbatuc loq'uel ta cajón ti sbaquele ti c'alal xloq'uique.

23 Ti stot sme' Moisese ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal i'ayan ti Moisese, muc xi'ic o ti sloq'uesoj mantal ti preserentee ti chich'ic milel scotol ti nene' cremotique. Oxib u isnaq'uic yu'un leclec sba iyilic.

24 Ti Moisese ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. C'alal ista sva'leje, mu sc'an sme'in ti stseb preserentee.

25 Más lec iya'i ti ba yac' svocol xchi'uc ti vo'ne moletique ti co'ol st'ujojotic ti Rioxe. Ma'uc isc'an li mulile ti jliquel no'ox lec chca'itique.

26 Sna'oj ti más lec mi icuch yu'un ilbajinel chac c'u cha'al ti Cristoe ti sc'oplal onox chtale, yech'o ti ma'uc ipich' yo'on sc'ulejal ti j'egiptoetique. Yu'un ja' no'ox ta yo'on ti ch-ac'bat smoton yu'un ti Rioxe.

27 Ti xch'unoj ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti iloc' ta
Egiptoe. Muc xi' o ti icap ti preserentee. Tsots yo'on, co'ol
xchi'uc yilojbe sat ya'el ti Rioxe ti mu xquiltique.
28 Ti xch'unoje, iyalbe ti vo'ne moletique ti ac'u smil xchijic
sti'ique, ti ac'u sbonic ta ch'ich' ti sti' snaique, yo' mu xmil-
batic o sba scremic yu'un ti anjel ta vinajele.

29 Ti vo'ne moletique ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe,
yech'o ti ech' stuch'ic ti Tsajal Nabe. Co'ol xa xchi'uc taqui
balamil yo' bu i'ech'ique. C'alal chjelavic ox ti j'egiptoetic
uque, tey ijic'av scotolic.

30 Ti vo'ne moletique ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe.
C'alal laj sjoyintaic vucub c'ac'al ti jteclum Jericoe, ilom ti
scorraltonale.
31 Ti Raav tol sa' yajmule ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe,
yech'o ti ixc'uxubin ti cha'vo' jchi'iltic ti ay spa'iic c'u x'elan ti
jteclum Jericoe, iyotes ta sna. Yech'o ti mu capluc ilaj xchi'uc
ti xchi'iltaque ti muc xch'unique.

32 Ja' no'ox yech chacalbeic. Mu xlaj calboxuc sc'oplal ti
Gedeone, xchi'uc ti Baraque, xchi'uc ti Sansone, xchi'uc ti
Jeftee, xchi'uc ti Davide, xchi'uc ti Samuele, xchi'uc ti yan
yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
33 Yu'un ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti oy
jlom icuch yu'unic spojbel slumal ti yan preserenteetique,
oy jlom i'ochic ta pasmantal, lec i'ech'ic. Iyilic ti icoltaatic
yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al i'albatique. Oy jlom ismacbe ye
leonetic, muc xti'atic.
34 Oy jlom itiq'ueic ta c'oc' ti xlomomete, pero muc
xc'aq'uic. Oy jlom chmilatic ox ta espada pero muc xtaatic.
Ti much'utic ch'abal yipe itsatsubic, icuch yu'unic ac' c'oc', ja'
ilaj yu'unic ti yajsolterotac scrontaique.
35 Oy antsetic ixch'unic uc, icha'cuxesbat yolic.

Oy jlom abol sbaic tajmec ilajic pero muc xicta o sbaic ta
xch'unel li sc'op Rioxe. Muc xch'unic ti c'usi i'albatic yu'un
ti crixchanoetique yo' mu xmileic oe. “Más lec lajicon”, xiic
yu'un spatoj yo'onic ti más xa lec ti c'alal xcha'cuxiique.
36 Oy jlom ilabanatic, itsitsatic, ichucatic ta carina, i'ochic
ta chuquel.
37 Oy jlom imilatic ta ton. Oy jlom ituch'atic ta sierra, ta o'lol
ituch'atic. Oy jlom i'ilbajinatic yo' xicta o sbaic ta xch'unel
li sc'op Rioxe. Ti c'alal iyalic ti mu xicta sbaique, imilatic ta
espada. Oy jlom muc x'aq'ue naclicuc, xtal xbat xcha'leatic.
Ilaj ti sc'u'ique, solel xa nucular chij, mi nucular chivo, islapic.
Ch'abal xa c'usuc yu'unic, toj ilbaj xcha'leatic.

38 Ac'u mi lec yo'onic, pero muc xc'anatic yu'un ti crixchanoetique, muc x'aq'ue naclicuc. Tey yalel muyelic ta xocol balamil xchi'uc ta vitstic. I'ochic ta nail ch'en.
39 Scotol ti crixchanoetic taje, ac'u mi lec sc'oplalic yu'un ti Rioxe ti ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, pero mu to bu yich'ojic ti c'usi sc'oplal chich'ique.
40 Yu'un vo'ne onox snopoj ti Rioxe ti oy c'usi chiyac'botic jcotoltique. Mu stuquicuc no'ox ti sc'oplal chich'ique. Ta jtatic ta comón ti c'usi orae.

12

Ja' li' yaloj ti ja' ac'u jchantic ti c'u x'elan i'ech' ta sba balamil ti Jesuse

1 Yu'un ca'yojbetic sc'oplal ti ep ti much'utic ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un ac'u quictatic li c'usitic chismacotique xchi'uc li c'usitic chopole ti ja' chispajesotique. Ja'uc no'ox me ta co'ontic xch'unel jujuntal ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe. Mu me xquicta jbatic ta xch'unel. Ja'uc me yechicotic chac c'u cha'al ti much'u ch-anilaje ti mu xicta sbae yu'un tsc'an tsta ti smotone.
2 Ja' ac'u jchantic ti c'u x'elan i'ech' ta sba balamil ti Jesuse. Yu'un j'ech'el ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ti c'alal iyac' svocol ta cruze, muc xich' ta muc' ti q'uexlal sba tajmec ti x'elan ichame yu'un ixch'un ti jun yo'on ta ts'acale. Lavie tey xa chotol tspas mantal ta sbats'ic'ob ti Rioxe.
3 Na'ic me ti icuch yu'un ti c'alal i'ilbajinat tajmec yu'un jmulaviletic ti Jesuse. Mi ja' yech chanopique, mu xavicta o abaic ti c'alal cha'ilbajinatic uque.
4 Li vo'oxuque mu to bu chalajic o ti mu xa xac'an xapasic li c'usitic chopole.
5 Yu'un ich'ay xa xava'iic ti chistsitsotic ya'el ti Rioxe chac c'u cha'al ta jtsitstic li jch'amaltique. Ts'ibabil onox ta sc'op Riox:
Jch'amal, nopo c'usi stu ti c'alal chastsits ti Rioxe.
Mu me xavicta o aba.
6 Vo'otic ti xch'amalotic xae, chistsitsotic yu'un sc'anojotic.
Ja' tsc'an ti lec chibatique,
xi ts'ibabil.
7 Ti chastsitsic ti Rioxe, ja' yo' lec xabatic oe yu'un xch'amaloxuc xa. Yech'o un tsc'an chcuch avu'unic. Ja' chac c'u cha'al li c'oxe, mi mu stsitse yu'un li stote, chopol chbat.
8 Mi mu xastsitsic ti Rioxe chac c'u cha'al ta stsits li xch'amaltaque, yu'un ma'uc xch'amaloxuc. Yan ch'amaliloxuc ya'el.

9 Li jtot jme'tic li' ta sba balamile, ti c'alal muc jch'unbetic
smantale, listsitsotic yo' lec xibatic oe, pero quich'ojtic o ta
muc'. Buuc xa onox ti Jtotic Riox ta vinajele, más to ac'u
quich'tic ta muc' yu'un ja' chac' cuxlicotic ta sbatel osil. Ja'
iyac' jch'uleltic.
10 Li jtot jme'tic li' ta sba balamile jayib no'ox c'ac'al listsit-
sotic, ja' no'ox ti c'u x'elan isc'an iyilique. Ti chistsitsotic
ti Jtotic Riox ta vinajele, ja' yo' xquictatic o spasel li c'usitic
chopole, yo' jpastic o li c'usitic leque chac c'u cha'al tspas ti
stuque.
11 Melel mu jc'antic tsitsel yu'un c'ux ti c'alal yolel
chquich'tique. Ja' no'ox yech c'alal chistsitsotic ti Rioxe,
mu xcuch ya'el. Pero mi quilojtic ti ja'to icom o cu'untic c'usi
chopol ti listsitsotic ti Rioxe, c'un to chcaltic ti leque yu'un
iquiltic ti jun xa co'ontique.

Ja' li' yaloj ti mu me jp'ajtic ti c'usitic chiyalbotic ti Rioxe

12 Yech'o un ch'unic me, mu me xavicta o abaic.
13 Ja' pasic li c'usitic leque yo' j'ech'el xch'unic o ti much'utic
mu to ta xch'unic leque, yo' mu xicta o sbaique, yo' co'ol lec
xabatic oe.
14 Más lec mi co'ol ajolique, mi naca lec li c'usitic
chapasique. Yu'un mi ma'uc yechoxuque, mu xu' chba
aq'uelbeic sat ti Cajvaltique.
15 Q'uelic me lec ti mu me much'u xicta sba ta xch'unel ti ta
slequil no'ox yo'on ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe. Mi oy
much'u chicta sbae, coltaic me. Mi mu xacoltaique, chlic sa'
smul, chlic xchan yu'un li yantique.
16 Mu me much'u ja' xbat ta yo'on ti c'usitic tsc'an yo'one.
Mu me much'u sp'aj li c'usitic leque chac c'u cha'al ispas ti
Esaue, ti ta jset' no'ox ve'lil iyac' o ta yan ti bentisyone ti
sc'oplal ox chich'e yu'un ja' banquilal.
17 Ava'yojic ti isc'an to ta ts'acale pero muc xa x'ac'bat. Ac'u
mi iyoq'uita sba tajmec, pero mu xa bu i'ac'bat yu'un ibat
xa'ox ta yan.
18-19 Li vo'oxuque mu ta vitsuc lanopojic ech'el ya'el yo' bu
oy xi'ele chac c'u cha'al inopoj ti vo'ne moletique yo' bu itil
c'oq'ue, yo' bu ic' osile, yo' bu i'avan chavuque, yo' bu i'oc'
cornetae, yo' bu ic'oponatic yu'un ti Rioxe. Ti c'alal iya'iique,
“mu xa ya'uc sc'oponoticotic ti Rioxe”, xiic xa.
20 Yu'un toj tsots iya'iic ti mantal i'albatique: “Ac'u mi
aca'ic, mi avacaxic, mi achijic, mi oy chmuy tal jset'uc li' ta
vitse, xamilic ta ton”, x'utatic yu'un ti Rioxe.
21 C'alal iyilic ti xi'el sba tajmeque, c'alal ta Moisés “toj xi'el
sba”, xi uc.

22 Yan li vo'oxuque ta vinajel lanopojic ech'el ya'el yo' bu
slumal ti Rioxe cuxul ta sbatel osile, ja' ti ach' Jerusalene, yo'
bu ep ta mil anjeletique ti jun yo'onic chich'ic ta muc' ti Rioxe.
23 Ja' yo' bu ta jtsob jbatic vo'otic ti xch'amalotic xa ti
Rioxe. Tey xa ts'ibabil jbitic ta vinajel. Tey ti Rioxe uque, ja'
ti Jmeltsanejc'ope. Tey xch'ulelic ti much'utic ilecubtasbat
yo'onic yu'un ti Rioxe.
24 Tey ti Jesuse ti ja' xa scuentainoj ti c'usi ts'acal to iyal
ti chiyac'botic ti Rioxe, yu'un ja' iloc' xch'ich'el, ja' itoj o li
jmultique. Ti iloc' ti xch'ich'ele, ja' ijtatic o pertonal. Ma'uc
yech ista ti much'u ismil ti Abele.
25 Yech'o un q'uelo me abaic, ch'unic me ti c'usi chayalbeic
ti Rioxe. Quelavilic, ti vo'ne moletique i'ac'batic o castico
ti muc xch'unic ti c'alal ip'ijubtasatic yu'un Riox li' ta sba
balamile. ¿Mi ja' xa mu masuc chquich'tic castico xana'ic mi
mu jch'untic ti ta vinajel xa chisp'ijubtasotic tal ti Rioxe?
26 Ti vo'nee inic o balamil ti c'alal ic'opoj ti Rioxe. Lavie
yaloj ti j'ech'el xa no'ox ta sniques scotole: vinajel xchi'uc
balamil.
27 Ti iyal ti j'ech'el xa no'ox ta sniquese, ja'o chlaj scotol li
c'usitic sna' xlaje. Ja' xa no'ox chcom li c'usitic mu sna' xlaje.
28 Ti bu mu sna' xlaje, vo'otic tey chac' jpastic mantal.
Yech'o un "colaval" cutic ti Rioxe. Ta slequiluc co'ontic tuni-
cotic yu'un, ac'u quich'tic ta muc'. Ja' ac'u jpastic ti c'usitic lec
chile.
29 Ti much'utic mu x'ich'on ta muc' chil ti Cajvaltique, ta
onox stic' ta c'oc'.

13

Ja' li' yaloj ti c'usitic tsc'an ta jpastic lavi jch'unojtic xa li sc'op Rioxe

1 C'ano o me abaic vo'oxuc ti achi'il abaic ta xch'unel li sc'op
Rioxe.
2 Mu me xch'ay xava'iic ti chavotes ta anaic ti much'utic
mu xavojtiquinique. Ti vo'nee oy muc xojtiquinic mi anjel ti
iyotes ta snaique.
3 Mu me xch'ay xava'iic li much'utic ja' ochemic o ta
chuquel li sc'op Rioxe. Ti ja' yech xa'ochic ta chuquel uque,
chac'anic q'uelel. Ja' no'ox yech patbeic yo'onic ti much'utic
ch-ilbajinatique. Ti ja' yech xa'ilbajinatic uque, chac'anic
patbel avo'onic.
4 Vo'oxuc ti nupul ts'acaloxuque, ich'o me abaic ta muc'. Ti
chic' sbaic jun vinic xchi'uc jun antse, ma'uc mulil ti ta xchi'in
sbaique. Yan ti much'utic tsa' yantse xchi'uc ti much'utic tsa'
yajmule, ja' mulil. Ta onox x'ac'batic castico yu'un ti Rioxe.

5 Ma'uc me xbat ta avo'onic li taq'uine. Junuc o me avo'onic
ti c'u yepal chataique. Yu'un yaloj ti Rioxe: “Mu xajcomtsanic,
chajchi'inic o”, xi.
6 Yech'o un tsots co'ontic xcaltic ti xchi'inojotic ti Cajval-
tique. Mu xixi'otic o mi oy c'usi chal li crixchanoetique.
7 Na'ic me c'u x'elan ti much'utic ba'yi layalbe ava'iic li
sc'op Rioxe. Avilic ti lec ibatique yu'un ixch'unic ti chcoltaatic
yu'un ti Cajvaltique. Ja' chanic chac c'u cha'al ixch'unique.
8 Ti Jesucristoe, ti c'u x'elan ti vo'nee, staoj yav c'al tana
xchi'uc ta sbatel osil.
9 Mu me xach'unic c'usitic yan c'opal ti cha'albatique. Ti
Rioxe ta slequil no'ox yo'on chiscoltaotic ta xch'unel li c'usitic
lec chile. Ma'uc chiscoltaotic li ve'lile. Ti much'utic ta
xch'unic ti ja' chcoltaon ta xch'unel c'usitic lec chil Riox li
ve'liletique, yech no'ox ta snopic.
10 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' ti jch'unojtic
ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Jesuse, ch'abal xa sc'oplal
ve'lil. Ja' chac c'u cha'al ti muc much'u tsti' ti c'usi tsmilic
yu'un smulic li jchi'iltactic ta israelale.
11 Li xch'ich'el ti c'usitic tsmilique, chich' ochel ta bats'i
lequil cuarto li totil palee. Yan li sbec'tale chba xchiq'uic ta
sti'il yo' bu nacajtique.
12 Ja' no'ox yech uc ti c'alal listojbotic jmultic ta xch'ich'el ti
Jesuse, ta ti' jteclum icham.
13 Yech'o un j'ech'el ac'u quictatic ti c'usitic jch'unojtic
to'oxe ti chicuxiotic o ta sbatel osil ti calojtique. J'ech'el ac'u
quich'tic ta muc' ti Jesuse. Cuchuc cu'untic ilbajinel uc chac
c'u cha'al icuch yu'un ti Jesuse.
14 Li' ta sba balamile muc bu jtatic junuc jteclum ti mu sna'
xlaje. Ja' ba jtatic ti muc'ta jteclum ti mu sna' xlaj ta sbatel
osile.
15 Yech'o un “colaval” cutic jujun c'ac'al ti Rioxe ti ja' ch'abal
o jmultic chiyilotic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Jesuse. Ja'
smoton cha'i ti Rioxe ti “colaval” chcutique, ti jamal chcaltic
ti quich'ojtic ta muq'ue.
16 Mu me xch'ay xava'iic ti chac'uxubinvanique, ti chacolta-
vanic o li c'usuc avu'unique. Mi chac'uxubinvanique, ja' lec
chil ti Rioxe, ja' smoton cha'i.
17 Ch'unic me ti c'usi chayalbeic lavajchanubtasvanejique,
ich'ic me ta muc'. Yu'un ja' chaxchanubtasic yo' xacuxiic o ta
sbatel osile. Chc'ot yalbeic ti Rioxe ti c'u x'elan itunique. Mi
chach'unic ti c'usitic chayalbeique, jun yo'onic chaxchanub-
tasic. Yan mi mu xach'unique, chat yo'on avu'unic. Li
vo'oxuque chopol chabatic.
18 C'oponbon Riox yu'un jna'oj ti mu c'usi chopol jpasoje. Ja'
no'ox ta co'on spasel li c'usitic leque.

19 Abulajanic c'oponbecon Riox yo' xtal no'ox jq'ueloxuc oe.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanuc scotol ti much'utic xch'unojic sc'op Rioxe

20 Ti Rioxe ta spas ta jun co'ontic. Ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti cajchabivanejtique. Yaloj ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil lavi jch'unojtic ti iloc' xch'ich'el ta scoj jmultic ti Jesuse.

21 Ac'u scoltaoxuc ta spasel li c'usi leque, ja' ti c'usi tsc'ane, ja' ti c'usi lec chile lavi avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Ti Rioxe ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

22 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti mu me xtavan xava'iic ya'iel ti jayp'el lajts'ibabeic li'i.

23 Chacalbeic ti iloc' xa ta chuquel li Timoteoe. Mi iyul no'oxe, ta jchi'in tal ti c'alal xtal jvula'anoxuque.

24 Chabanuc xavalbeic scotol lavajchanubtasvanejique xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chabanicoxuc la xalic uc li much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta estado Italiae.

25 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Rioxe.

LI'I JA' SVUN SANTIAGO

1 Vo'on Santiagoon, ta jch'un c'usi chiyalbe ti Rioxe xchi'uc
ti Cajvaltic Jesucristoe. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti
st'ujojoxuc ti Rioxe ti butic jteclumal nacaloxuque. Chabani-
coxuc me acotolic.

Ja' li' yaloj ti ta slequil yo'on chisp'ijubtasotic ti Rioxe

2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, junuc no'ox
me avo'onic c'usuc no'ox paltail chataic.
3 Yu'un jna'ojtic ti más ta stsatsub ech'el co'ontic ti c'alal
chcuch cu'untique.
4 Mi itsatsub co'ontique, mu xa xquicta o jbatic ta xch'unel
ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltique. Mi ja' yechotique, scotol ta
xcuch cu'untic, jun co'ontic, mu xa c'usi palta.
5 Mi oy much'u mu sna' c'usi tspase, ja' ac'u sc'anbe ti Rioxe,
yu'un ta slequil yo'on chisp'ijubtasotic ti c'usi lec ta pasele.
Mu xcap o mi ta jc'anbetique yu'un muc bu tst'uj ti much'u ta
xc'uxubine.
6 Sjunuluc me avo'onic xac'anbeic ti Rioxe, mu me xchi-
betuc avo'onic. Mi xchibet co'ontic ta jc'anbetique, ja'
jchi'iltic ya'el li mare ti chyuq'uilanat ta iq'ue.
7 Mi ja' yechotique, mu c'usi ta jtatic.
8 Yu'un mu jmojuc ta jch'untic ti chiscoltaotic ti Cajvaltique.
Lavie jtos o c'usi ta jnoptic; ti oc'obe jtos xa o c'usi ta jnoptic
noxtoc.
9 Mi me'onoxuque, junuc no'ox avo'onic yu'un
xch'amaloxuc xa ti Rioxe.
10 Mi jc'ulejoxuque, junuc no'ox avo'onic yu'un avich'ojic
xa ta muc' ti Rioxe, mu xa bu chatoy o abaic xchi'uc
lac'ulejalique. Ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic sa'el li
sc'ulejalique, co'olic xchi'uc nich ts'i'lel ti jliquel no'ox leque.
11 Ta xtaquij ta ora ti c'alal xc'uxub li c'ac'ale. Li sniche
ta xlilij, mu xa bu leclec sba. Ja' no'ox yech ti much'utic ja'
no'ox ta yo'onic sa'el li sc'ulejalique. Ti c'alal yolel tsa' más li
sc'ulejalique, ja'o ta xchamic.

Ja' li' yaloj ti mu me xquicta o jbatic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique

12 Mi mu xquicta o jbatic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique,
jun co'ontic. Yu'un tey onox chc'ot jtatic ti lequilal ta sbatel
osile. Yu'un yaloj onox ti Rioxe: “Ta xcac'be scuxlejalic ta
sbatel osil ti much'utic sc'anojicone”, xi.
13 Pero mi iquicta o jbatique, mi ba jpastic c'usi chopole, mu
xu' xcaltic ti ja' lisujotic ti Rioxe. Ti Rioxe mu sna' spas c'usi
chopol, yech'o ti mu xisujotic ta spasel li c'usitic chopole.

14 Ti ta jpastic li c'usitic chopole, ja' ti ta jpastic li c'usitic chal
co'ontique. Ja' xa chislo'lootic.
15 Mi ijpastic li c'usitic chal co'ontique, ta onox jta jmultic.
Chi'ochotic onox ta c'oc' ta sbatel osil.
16 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti
jc'anojoxuc tajmeque, mu me xalo'lo aba atuquic.
17 Scotol li c'usitic leque ja' chiyac'botic tal ti Jtotic Riox ta
vinajele, ja' ti much'u ispas li c'usitic oy xojobal ta vinajele.
Li c'usitic oy xojobale mu staojuc o yav, oy baq'uintic chmac.
Yan ti Rioxe staoj yav ti lec c'usi chiyac'botique.
18 Ja' yech isc'an stuc ti Rioxe ti lixch'amalinotic xae ti c'alal
ijch'unbetic li sc'ope. Yu'un onox yech ti c'usi yaloje. Ja' chac
c'u cha'al sba sat li c'usuc cu'untique ja' yu'un Riox, ja' no'ox
yech yu'unotic uc.

Ja' li' yaloj ti lec c'usitic ta jpastic mi yech ti jch'unojtic li sc'op Rioxe

19 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti
jc'anojoxuc tajmeque, yu'un ti xch'amalotic xa ti Rioxe,
a'ibeic me lec smelol ti c'alal cha'albatic li sc'ope. Mu me
orauc xatac'avic, mu me orauc xacapic.
20 Ti mi chacapique, mu spas o avu'unic ti c'usi lec chil ti
Rioxe.
21 Ja' tsc'an ti chavictaic scotol ti c'u to'ox xa'elanique.
Tsc'an ti mu xatoy abaique. Tsc'an chach'unic li sc'op Riox
ti ava'yojique yu'un ja' chicuxiotic o ta sbatel osil.
22 Pasic me c'usitic yaloj ti Rioxe, mu me yechuc no'ox
chava'iic. Ti mi yech no'ox chava'iique, atuquic no'ox
chalo'lo abaic.
23 Mi ja' no'ox chca'itique, mi mu jch'untique, ja' jchi'iltic li
much'u tsq'uel sat ta nene.
24 Ac'u mi xil ti ic' li sate, pero mu sc'an spoc. Ora ta xch'ay
xa'i, lec no'ox cha'i sba.
25 Ti Rioxe naca lec li c'usitic chiyalbotique. Mi mu xch'ay
xca'itique, mi ja' ta jpastique, liloc'otic xa ta mozoil ya'el
yu'un mu xa bu ta jpastic li c'usitic chopole. Jun xa co'ontic.
26 Mi chcaltic ti quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, pero mi mu
xquich' jmeloltic xic'opojotique, jtuctic no'ox ta jlo'lo jbatic.
Yu'un yech no'ox ta jnoptic ti quich'ojtic ta muq'ue.
27 Mi yech ti quich'ojtic ta muq'ue, ta jc'uxubintic ti
much'utic abol sbaique: ja' ti much'utic ch'abal stot sme'ique
xchi'uc li me'anal antsetique. Ma'uc xa ta co'ontic li c'usitic
chopol li' ta sba balamile. Mi ja' yech ta jpastique, lec chiy-
ilotic ti Jtotic Riox ta vinajele.

2

Ja' li' yaloj ti mu me jt'ujtic ti much'u chquich'tic ta muq'ue

1 Voʼotic ti ijchʼuntic xa ti jaʼ istoj jmultic ti Cajvaltic Jesu-
cristoe ti toj lec yoʼone, mu me xatʼujic ti muchʼu chavichʼic ta
muqʼue.
2 Nopic cʼusi chapasic ti cʼalal xʼochic tal chaʼvoʼ viniquetic
ta atemploique. Li june caltic noʼox yaʼel ti jcʼuleje. Lec scʼuʼ
spocʼ, naca oro yanillo. Li june caltic noʼox yaʼel ti meʼone,
chʼabal lec scʼuʼ spocʼ.
3 Mi jaʼ noʼox chavichʼic ta mucʼ li muchʼu lec scʼuʼ spoqʼue,
“laʼ chotlan liʼ ta lequil chotlebale”, chavutic. Mi jaʼ mu
xavichʼic ta mucʼ li meʼone, “li voʼote ba vaʼlan leʼtoe. Mi
chacʼan chachotie, chotlan ta lum liʼ ta coque”, chavutic.
4 Mi ta jtʼujtic ti muchʼu chquichʼtic ta muqʼue, chopol.
5 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, ti
jcʼanojoxuc tajmeque, aʼyic me. Ep meʼonetic ti jaʼ tʼujbilic
yuʼun Rioxe yoʼ xchʼunic o ti jaʼ istoj jmultique. Jaʼ xa jcʼulejetic
ch-ileic yuʼun ti Rioxe ti xchʼunojic xa ti jaʼ istoj jmultic ti
Cajvaltic Jesucristoe. Jaʼ ta xʼochic yoʼ bu ta spas mantale.
Yuʼun yaloj onox ti Rioxe: “Ti muchʼutic scʼanojicone ta
xʼochic yoʼ bu ta jpas mantale”, xi.
6 Li voʼoxuque muc bu avichʼojic ta mucʼ li meʼonetique.
Jaʼ noʼox chavichʼic ta mucʼ li jcʼulejetique ti ilbaj xay-
ilique, ti oy yech noʼox chasnopbe amulic ta stojol li jmelt-
sanejcʼopetique.
7 ¿Miʼn la mu jaʼicuc ti chopol cʼusi chalbeic ti Jesuse ti jaʼ
quichʼojtic ta muqʼue?
8 Mi achʼunic xa li scʼop Rioxe, cʼuxubinic scotolic, acʼu mi
jcʼulej, acʼu mi meʼon. Yuʼun jaʼ yech chal li scʼop Rioxe:
“Cʼuxubino me achiʼiltac chac cʼu chaʼal chacʼuxubin aba
atuque”, xi.
9 Yan mi chatʼujic ti muchʼu chavichʼic ta muqʼue, oy amul
chayilic ti Rioxe yuʼun mu xachʼunic ti cʼusi yaloje.
10 Acʼu mi achʼunojic scotol li yan smantale, pero mi oy to
jtosuc ti mu xachʼunique, oy amul chayilic yuʼun coʼol xchiʼuc
muc bu achʼunojic scotol.
11 Ti Rioxe yaloj ti mu xuʼ jsaʼ cantstique, ti mu xuʼ chimil-
vanotique. Caltic noʼox yaʼel ti mu xa xasaʼ avantsique, caltic
ti jaʼ noʼox lamilvanique. Pero mi lamilvanique, yuʼun onox
muc bu achʼunojic li smantal Rioxe.
12 Yechʼo un jaʼ tscʼan ti lec li cʼusi chavalique xchiʼuc li cʼusi
chapasique yoʼ mu jaʼuc yech xayalbeic o ti Rioxe: “Yalal xa
chapasic li cʼusitic chopole. Li voʼone lajloqʼuesic xa”, yoʼ mu
xayutic oe.
13 Ti mi mu xicʼuxubinvanotic lavie, jaʼ noʼox yech mu
xiscʼuxubinotic ti Rioxe. Ti mi chicʼuxubinvanotic lavie, jaʼ
noʼox yech chiscʼuxubinotic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti yech ta jnoptic ti jch'unojtic sc'op Rioxe mi mu c'usi lec ta jpastique

14 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi mu
c'usi lec ta jpastique, yech ta jnoptic ti jch'unojtique. Mi ja'
yechotique, mu onox xicuxiotic ta sbatel osil.
15-16 Caltic no'ox ya'el ti oy jun ti much'u xch'unoj sc'op Rioxe
uque, mi vinic o mi ants, mi ch'abal sc'u' spoc' chavilique, mi
mu c'usi tslajes jujun c'ac'ale, "batan, q'uelo bu xata ech'el
ave'el ac'u' apoc'", mi xavutique, mu c'usi bal o, yu'un mu
c'usi avac'beic ech'el. Yech chanopic ti ach'unojique.
17 Li c'usitic ta jpastique, ja' chvinaj o mi jch'unojtic, o mi
muc bu jch'unojtic li sc'op Rioxe.
18 Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yech chiyalbee: "Li vo'ote
chaval ti persa lec li c'usi ta jpastique. Li vo'one chcal ti xu' ja'
no'ox jch'unojtic li sc'op Rioxe. Mu xa c'usi yan ta jpastic", xi.
Ac'bonquic quil c'u x'elan ach'unoj ti muc bu chapas li c'usitic
leque. Li vo'one ti ja' ta jpas chavil li c'usitic leque, ja' chavil
o ti jch'unoje.
19 Lec ti ach'unoj ti jun no'ox Rioxe pero ja' yech xch'unoj ti
pucujetic uque. Sna'ojic ti jun no'ox ti Rioxe, xi'emic o.
20 Mu xava'i aba ti yech chanop ti ach'unoj li sc'op Rioxe
yu'un muc bu chapas li c'usitic leque.
21 Ti jmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ja' ch'abal o smul
i'ile yu'un ti Rioxe ti ta ox xchic'be ti screme, ja' ti Isaaque.
22 Ti x'elan ispase, ja' chul o ta joltic ti xch'unoj onoxe.
23 Ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil comele: "Ti Abraame ixch'un ti
yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ch'abal smul i'ilee", xi
ts'ibabil. Ts'ibabil noxtoc ti lec xil sbaic xchi'uc ti Rioxe, chcut
ti much'u chal ti xu' ja' no'ox xch'unoj li sc'op Rioxe.
24 Ja' chvinaj o ti ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe
mi ja' no'ox chcaltic ti jch'unojbetic li sc'ope. Ja' tsc'an ti lec li
c'usitic ta jpastic uque.
25 Ja' no'ox yech ti Raav tol sa' yajmule, ja' ch'abal o smul
i'ile yu'un ti Rioxe ti ixc'uxubin ti cha'vo' viniquetic ti itaqueic
tal yu'un ti Josuee, ti tal sq'uelic c'u x'elan li osile. Ts'acal to
istac sutel ta yan o be, yech'o ti muc stsacatique.
26 Ja' chac c'u cha'al cuxulotic li' ta sba balamile, oy jpat
jxocontic, oy jch'uleltic. Ti manchuc oy xcha'tosole, muc bu
cuxulotic ti yechuque. Ja' no'ox yech noxtoc yo' xicuxiotic o
ta sbatel osile, ja' tsc'an ti ta jch'untic ti c'usitic yaloj ti Rioxe,
xchi'uc tsc'an ti ta jpastic li c'usitic leque. Mi mu jch'untic
xcha'tosole, mu onox xicuxiotic ta sbatel osil.

3

Ja' li' yaloj ti quetic no'ox más ta jta o jmultique

1 Voʼotic ti jchiʼil jbatic ta xchʼunel li scʼop Rioxe, mu me
muchʼuuc noʼox sticʼ sba ta jchanubtasvanej. Acʼu snop lec
mi yech tscʼan Riox ti ch-oche yuʼun más chqʼuelbat cʼusi
tspas yuʼun ti Rioxe chac cʼu chaʼal más tsqʼuel cʼusi ta jpas-
ticotic voʼoticotic li jchanubtasvanejoticotique. Yuʼun más
jnaʼticotic.
2 Jcotoltic mu onox nacauc lec cʼusi ta jpastic, mu onox
nacauc lec cʼusi ta xcaltic. Ti nacauc lec cʼusi chcaltique,
yuʼun jnaʼ jpajes jbatic junlejtic.
3 Coʼol xchiʼuc xcacʼbetic sprenoal ye caʼ yoʼ stam o bee. Acʼu
mi cʼox li prenoe pero tstam o be.
4 Jaʼ noʼox yech li barcoetique, acʼu mi cʼox li yacʼob bueltae,
pero tstam o be. Acʼu mi mucʼ li barcoe, acʼu mi xnetʼe echʼel
ta icʼ, pero tey chbat ti bu scʼan yoʼon li yajvale yuʼun oy yacʼob
buelta.
5 Jaʼ noʼox yech li quetique, cʼox, pero ep cʼusi xtun o. Xuʼ
jpʼijubtastic o crixchano. Xuʼ jsocbetic o sjol crixchano. Coʼol
xchiʼuc li cʼoqʼue. Acʼu mi jsetʼ ti bu xlique, pero ta xpʼol. Ti
cʼalal xtupʼe, ep xaʼox icʼacʼ teʼtic. Jaʼ noʼox yech li quetic uque.
6 Coʼol xchiʼuc cʼocʼ yaʼel yuʼun jaʼ ta jta o jmultic. Yuʼun jaʼ
jmañatic ti cʼusuc noʼox xcaltique. Mu cʼusi yan ti más ta jta o
jmultique, jaʼ noʼox li quetique. Jaʼ ta jsaʼ o jmultic ti cʼu sjalil
liʼ cuxulotique. Jaʼ chisujotic ti pucuje.
7 Li cʼusitic chanul oy ta sba balamile, li mutetique, li
quiletel chone, li choyetique, spas cuʼuntic ta manxo.
8 Yan li quetique mu xpaj cuʼuntic. Jaʼ chopol ti mu xaʼi
pajesele yuʼun ep cʼusi chopol chcaltic. Coʼol xchiʼuc yaʼlel
ye quiletel chon. Mi listiʼotique, chichamotic o ta ora. Jaʼ
noʼox yech ti cʼalal chcacʼbetic scʼacʼal yoʼon li jchiʼiltique,
coʼol xchiʼuc ta jmiltic yaʼel.
9 “Toj lec avoʼon”, chcutic ti Jtotic Riox ta vinajele. Pero
chopol cʼusi chcalbetic li jchiʼiltic ti coʼol pasbilotic chac cʼu
chaʼal ti Rioxe.
10 Jun noʼox li quetique pero chaʼtos li cʼusi chcaltique.
Chcaltic cʼusi lec, chcaltic cʼusi chopol. Voʼotic ti jchiʼil jbatic
ta xchʼunel li scʼop Rioxe, chopol mi jaʼ yech ta jpastique.
11 Nopic mi xuʼ xlocʼ chaʼtos voʼ ta jun noʼox ninabvoʼ. ¿Mi
oy baqʼuintic xlocʼ lec, mi oy baqʼuintic xlocʼ chiʼpicʼan?
12 Nopic noxtoc mi oy bu xavilic oliva ta teʼel icʼux, o mi oy
bu xavilic icʼux ta yaqʼuil uva. Jaʼ noʼox yech li ninabvoʼe, ti
bu chiʼpicʼane mu xlocʼ tal lec.

Jaʼ liʼ yaloj ti cʼu xʼelan chispʼijubtasotic ti Rioxe

13 Mi pʼijotique, mi jnaʼtic snopele, mu jtoy jbatic, chcacʼtic
iluc li cʼusi leque.

14 Yan mi ja' no'ox chac' o sc'ac'al co'ontic ti mu xitic'atotic
ta jchanubtasvaneje, ta jnoptic ti p'ijotique.
15 Ma'uc yech chisp'ijubtasotic ti Rioxe. Ta joltic no'ox
jtuctic ti x'elan ta jpastique. Co'olotic xchi'uc li much'utic mu
to chich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' no'ox ta jch'untic c'usi chal ti
pucuje.
16 Mi ja' no'ox chac' o sc'ac'al avo'onic ti mu xatic'atic ta
jchanubtasvaneje, chlic c'op avu'unic. Ep c'usi chopol chlic
apasic o.
17 Yo' xvinaj o ti sp'ijubtasojotic ti Rioxe, lec ti c'usitic ta
jpastique. Mu jliquestic c'op, mu jtoy jbatic, ta jch'untic man-
tal, chic'uxubinvanotic, chicoltavanotic. Mu jliqueluc lec, mu
jliqueluc chopol ti c'usi ta jpastique. Ti c'usi chcaltique yu'un
onox yech jch'unojtic.
18 Mi mu jliquestic c'ope, ja' ta xchan li yan jchi'iltactique.

4

Ja' li' yaloj ti mu me jpastic li c'usitic scuenta no'ox sba balamile

1 Ti chlic c'op avu'unique, ti chavut abaique, ja' ti chac'an ti
c'usi chal avo'on atuquique.
2 Ja' chac'anic ti c'usitic lec tajmec chavilique, pero mu
xataic. Yech'o un chac'ac'al-o'onta abaic. Xti'et o ajolic
ti much'utic oy c'usuc yu'une, ja' mu xataic o li c'usitic
chac'anique. Yech'o ti chlic avut abaique. Ti mu xataic li
c'usitic chac'anique, yu'un muc bu chac'anbeic ti Rioxe.
3 Ac'u mi chac'anbeic, pero mu xayac'beic yu'un chopol
ajolic. Yiloj ti chba apasic o li c'usi chal avo'onique.
4 Co'oloxuc xchi'uc jun ants ti oy yajmule ti mu xich' ta muc'
li smalale. Ja' no'ox yechoxuc, yu'un mu xavich'ic ta muc' ti
Rioxe. Mi ja' chapasic li c'usitic scuenta no'ox sba balamile,
¿mi mu xana'ic ti ja' xa chopol chavilic ti Rioxe? Yech'o un mi
oy much'u tsnop tspas li c'usitic scuenta no'ox sba balamile,
ja' xa chopol chil ti Rioxe.
5 Mu me xanopic ti mu c'u stu ti yech ts'ibabile: "Mu me
c'usi yan xanopilanic, jtuc no'ox me xavich'icon ta muc'", xi
ti Rioxe.
6 Ti Rioxe ja' tsc'an ti stuc no'ox chquich'tic ta muq'ue.
Yu'un slequil no'ox yo'on ti chiscoltaotique yo' ti stuc no'ox
xquich'tic o ta muq'ue. Yu'un ja' onox yech ts'ibabil chac
li'i: "Ti Rioxe chopol chil ti much'utic stoyoj sbaique. Yan ti
much'utic mu sna' stoy sbaique tscolta", xi ts'ibabil.
7 Yech'o un ja' pasic ti c'usi lec chil ti Rioxe. Ja' mu ya'uc
apasic ti c'usi lec chil ti pucuje yo' ti mu xayilbajinic oe.
8 Tsc'an más chac'oponic Riox yo' xavilic o ti más chas-
coltaique. Ictaic xa spasel li c'usitic chopole. C'anbeic ti Rioxe

ti ac'u xch'ay ta ajolic li c'usitic chopole yo' sjunul o avo'onic chavich'ic ta muq'ue.

9 Mi oy to chapasic li c'usitic chopole, at avo'onic, oq'uitao abaic. Yech no'ox ti chatse'inique, ti xamuyubajique.

10 Más lec bic'tajeso abaic ta stojol ti Cajvaltique yo' ti xayaq'uic o ta ich'el ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jnopbe jba jmultique

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me c'usi chopol xavalbe abaic ta apat axoconic. Mi oy c'usi chopol chcalbetic ta spat xocon jchi'iltique, mi ta jnopbetic smulique, yu'un mu jch'untic ti yaloj ti Rioxe ti tsc'an ta jc'uxubin jbatique. Mi mu jch'untic c'usi yaloj ti Rioxe, co'ol xchi'uc más jna'tic ya'el.

12 Jun no'ox ti much'u iyal li mantaletique, ti chal bu chibatic jujuntale, ja' ti Rioxe. Xu' chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osil, xu' chistic'otic ta c'oc' ta sbatel osil noxtoc. Li vo'ote mu Rioxicot ti chaval ti oy smul lachi'ile.

Ja' li' yaloj ti mu jna'tic mi cuxulotic ti oc'obe

13 A'yic me, vo'oxuc ti ja' yech chavalique: "Tana, o mi oc'ob, chibatoticotic ta equelajel. Chijalijoticotic jabiluc yo' jpasticotic o canale", xachiic.

14 Pero mu xana'ic mi cuxul chasacubic. Li vo'otique co'olotic xchi'uc lumal toc ti j'ech'elbe no'ox ch-ech'e, yu'un mu jna'tic c'usi ora chichamotic.

15 Ja' tsc'an ti yech chavalic chac li'i: "Mi sc'an Riox cuxuloticotique, chibatoticotic", chianic.

16 Ti x'elan chaval ta atuquic no'ox ti bu chabatique, yu'un mu xavich'ic ta muc' ti Rioxe. Chopol ti x'elan mu xavich'ic ta muq'ue.

17 Mi jna'ojtic xa c'usi leque, mi mu jpastique, ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti chba yich'ic castico li jc'ulejetique mi chopol li c'usitic tspasique

1 Ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic sa'el li c'usitic chtun yu'unic li' ta sba balamile, mu c'u stu ti x'elan tsnopique. Ta onox xba yich'ic castico.

2 Scotol li c'usi oy xa yu'unique mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Ja' yech chil chac c'u cha'al li c'usi c'o' chquiltique. Scotol li sc'u' spoq'uique ja' yech chil ti Rioxe chac c'u cha'al ti lajem ta vach chon chquiltique.

3 Mu c'usi bal o ti ep staq'uinique. Scoj no'ox sc'ulejalic ti chba yich'ic o castico ti c'alal xlaj li balamile.

4 Ti Cajvaltic sq'uelojotic jcotoltique, yiloj ti mu ts'acluc istoj
yaj'abtelic li jc'ulejetique. Ya'yoj ti muc x'ac'batic ti c'alal ay
xcha'c'anbeique.
5 Yu'un ja' no'ox tsc'an chc'ulejajic li stuquique. Ja' no'ox
tspasic li c'usitic chal yo'onique. Co'olic chac c'u cha'al li
vacaxe ti ve'el no'ox tspase. Ti c'alal xjup'e, chich' milel. Ja'
no'ox yech li jc'ulejetique ti ja' no'ox tspasic li c'usitic chal
yo'onique, ti c'alal xchamique, ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel
osil.
6 Yech no'ox tsnopbeic smul ti much'utic ch'abal smulique,
chaq'uic ta milel. Ti much'utic chmilatique mu spoj sbaic, mu
c'usi chalic.

Ja' li' yaloj ti junuc co'ontic jmalatic c'usi ora chtal ti Cajvaltic Jesuse

7 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, cuchuc
avu'unic li c'usitic chaxcha'leic li jc'ulejetique yu'un chtal
onox yic'otic ti Cajvaltic Jesuse. Co'ol xchi'uc ti much'u ch-
abteje, spatoj yo'on chloc' li c'usitic sts'unoje. Ti c'alal xloc'
li vo'tique, chlic stsob.
8 Ja' no'ox yech pato me avo'onic ti chtal ti Cajvaltic Jesu-
cristoe. Mu me xavicta abaic ta smalael yu'un po'ot xa xtal.
9 Mu me xasa'be aba amulic yo' ch'abal o amulic xul staoxuc
ti Jmeltsanejc'ope, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Yu'un po'ot xa
xtal.
10 Mu me xch'ay xava'iic ti icuch yu'unic ilbajinel ti
yaj'alc'optac Rioxe ti ta más vo'nee. Yechicoxuc me uc.
11 Li vo'otique jna'ojtic ti jun xa yo'onic ti much'utic icuch
yu'unic ti ilbajinele. Ava'yojbeic sc'oplal ti Jove ti icuch yu'un
ti tsots me'anal istae. Ti icuch yu'une, i'ac'bat más bentisyon
ta ts'acal. Ja' chquiltic o ti jc'uxubinvanej ti Rioxe, yu'un
ixc'uxubin ti Jove.
12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' tsots
sc'oplal ti yechuc me li c'usi chcaltique. Mu me c'usi xava'anic
ta rextico, mi ja'uc vinajel, mi ja'uc balamil. "Lojriox", mu me
xachiic. Mu me xanopbe abaic c'op yo' mu xata o amulic ta
stojol ti Rioxe.
13 Mi chavat avo'onique, c'oponic Riox. Mi jun avo'onique,
q'uevujintaic ti Rioxe.
14 Mi oy much'u ipe, ac'u stac ta iq'uel li jchanubtasvane-
jetic ta sc'op Rioxe. Li jchanubtasvanejetique ac'u sjaxbeic
jset'uc aceite ta scuenta ti Cajvaltic Jesuse, ac'u sc'oponbeic
Riox.
15 Ti much'u tsc'opon Rioxe, mi xch'unoj ti chet'es chamel
ti Cajvaltic Jesuse, ta x'ech' li chamele. Mi staoj to'ox smul ti
much'u i'ech' xchamele, ta x'ac'bat pertonal noxtoc.

16 Albo abaic, c'anbo abaic pertonal mi oy c'usi chopol
avalojbe abaique, mi oy c'usi chopol apasojbe abaique, yo'
x'ech' o lachamelique. Mi ch'abal xa jmultique, chich' ta muc'
c'usi chcalbetic ti Rioxe, yech'o un spas cu'untic li c'usi vocol
ta pasele.
17 Ti Elias yaj'alc'op Rioxe ti co'ol crixchanootic
jchi'uctique, sjunul yo'on isc'opon Riox ti ac'u pajuc li vo'e,
yech'o ti ipaj oxib jabil xchi'uc o'lole.
18 Ts'acal to isc'opon Riox noxtoc, isc'an tal li vo'e, ital. Lic
ch'iuc scotol ti c'usitic ists'unique.
19-20 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy
much'u iyicta sba ta xch'unele, mi vo'ot chba avalbe noxtoc li
sc'op Rioxe ti ta xch'un noxtoque, na'o me ti vo'ot ta acuenta
ti chicta spasel li c'usitic chopole, yech'o un mu xa bu ch-och
ta c'oc' ta sbatel osil. Yu'un ch-aq'ue ta pertonal yu'un ti Rioxe
ac'u mi oy ep smul.

LI'I JA' PRIMERO SVUN PEDRO TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1-2 Vo'on Pedroon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un chcal
a'yuc ti c'usitic yaloje. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti butic
estadoal nacaloxuque, ti nacaloxuc ta Pontoe, ta Galaciae,
ta Capadociae, ta Asiae, ta Bitiniae. Yu'un co'ol xchi'uc
j'ech'elbeoxuc ya'el, ja' ti st'ujojoxuc onox ti Jtotic Riox ta
vinajele ti chba achi'inique. Vo'ne onox snopoj, yech'o ti
islecubtas xa avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' xapasic o c'usi lec
chil ti Rioxe. Ch'abal xa amulic yu'un ach'unic xa ti ja' istoj o
amulic ti iloc' xch'ich'el ta cruz ti Jesucristoe. Ac'u yac'boxuc
crasia ti Rioxe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti chtal onox yic'otic ti Cajvaltic Jesuse

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe,
ja' ti Stote, ti sc'anojotic tajmeque, yech'o ti lislecubtasbotic
co'ontique. Yech'o un jpatoj xa co'ontic ti chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osile, ja' ti icha'cuxesat loq'uel ta smuquenal ti
Jesucristoe.
4 Lavi xch'amalotic xae, yalojbotic onox ti chicuxiotic ta
sbatel osil jchi'uctic ta vinajele. Ti cuxlejale mu sna' xlaj, mu
sna' soc, lec o.
5 Vo'otic ti jch'unojtic li sc'op Rioxe, chixchabiotic ti c'u
cha'al xtal yic'otic oe. Xchabiojotic ta syu'el ti Rioxe, yech'o
un jmoj sc'oplal ti chtal yic'otique. Ja'to chtal yic'otic ti c'alal
po'ot xa'ox xlaj li balamile.
6 Yu'un ana'ojic ti chtal yic'otique, yech'o ti jun avo'onique
ac'u mi oy bu xataic palta mi yech tsc'an ti Rioxe. Pero
mu jaluc ti abol jbatique yu'un mu jaluc cuxulotic li' ta sba
balamile.
7 Ti mi ijtatic paltae, chtun. Ja' chvinaj o mi sjunul co'ontic
jch'unojtic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc oro c'alal xich' tiq'uel
ta c'oq'ue, ja' chvinaj o mi ja' oro. Li oroe leclec sba tajmec
pero sna' xlaj. Li sc'op Riox jch'unojtique mu sna' xlaj ta
sbatel osil. Mi icuch cu'untic c'alal jtatic paltae, jun yo'on
c'alal xtal yic'otic ti Jesucristoe. Lec chiyilotic, chiyac'otic ta
ich'el ta muc'.
8 Ac'u mi mu to chavilic ti Jesucristoe, pero ac'anojic
xa. Ac'u mi mu xavilic lavie, pero ach'unojic xa ti ja' istoj
amulique. Yech'o ti jun avo'onic tajmeque, mu xa c'u yech o
avo'onic.
9 Yu'un ana'ojic xa ti ja' chacuxiic o ta sbatel osile.

10-11 Ti yaj'alc'optac Rioxe ti ta más vo'nee iyalic onox ti
ta sta yora ti ta stac tal Jtojmulil ti Rioxe, yu'un ja' yech
i'albatic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cristoe. Ti
c'alal i'albatique, sjunul yo'onic isjac'beic ti Rioxe ti c'usi ora
chtale, ti c'uxi chojtiquinique. Ti c'alal iyalic ti c'u x'elan chul
yac' svocol ta scoj jmultic ti Cristoe, ti chich' ich'el ta muc'
ta ts'acale, na'tic to'ox jaylajuneb jabil sc'an xtal li' ta sba
balamil ti Cristoe.
12 Ti c'alal isjaq'uique, i'albatic yu'un ti Rioxe ti mu xa bu
chilique, ti vo'otic xa chquiltique. Ti much'utic layalbe ava'iic
ti ja' istoj jmultic ti Cristoe yo' xu' xba jchi'intic o ti Rioxe,
yu'un p'ijubtasbilic yu'un ti Ch'ul Espíritu uque ti tacbil tal
ta vinajele. Ti anjeletic ta vinajele tsc'an cha'ibeic smelol c'u
yu'un ti ay yac' svocol li' ta sba balamil ti Cristoe pero mu
xa'iic, ja' ti ch'abal smulique.

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an Riox ti ch'abal jmultic chac c'u cha'al ti stuque

13 Lavi laxc'uxubinic xa ti Rioxe, ja' tsc'an chanopic lec li
c'usitic chapasique. J'ech'el xach'unic ti ta slequil no'ox yo'on
chac' cuxlanic ta sbatel osil ti c'alal xcha'sut tal ti Jesucristoe.
14 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ch'unic ti c'usitic chayal-
beique. Mu me ja'uc xapasic li c'usitic chal avo'onique chac
c'u cha'al apasulanic ti vo'nee ti c'alal mu to'ox chava'iic li
sc'op Rioxe.
15 Ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic
chavalique, yu'un ch'abal smul ti Rioxe ti layiq'uique. Naca
lec li c'usitic tspase xchi'uc li c'usitic chale. Mu c'usi chopol
tsnop.
16 Ti Rioxe ja' yech yaloj chac li'i: "Mu me xasa' amulic chac
c'u cha'al mu jna' sa'el jmul li vo'one", xi ts'ibabil.
17 Lavi "Tot" xavutic xa ti Rioxe ti muc bu tst'uj crixchanoe-
tique, ti c'u x'elan chi'ech'otic li' ta sba balamile ja' no'ox yech
chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osile, ich'ic ta muc' ti c'u
sjalil cuxuloxuque. Yu'un co'ol xchi'uc j'ech'elbeotic ya'el.
18 Ti Rioxe lasloq'uesic xa ti c'u to'ox x'elan xch'unojic ti
vo'ne moletique yu'un mu c'u stu ti x'elan laxchanubtasic
comele. Li vo'oxuque ana'ojic ti c'usi lastojic o ti Rioxe. Ma'uc
lastojic o ti c'usi sna' xlaje chac c'u cha'al li oroe li platae.
19 Ja' lastojic o ti xch'ich'el ti Cristoe. Yu'un ja' iyac' sba ta
milel chac c'u cha'al imile ta smoton Riox ti ch'iom tot chijetic
ti vo'nee. Ti ch'iom tot chijetic imileic ti vo'nee naca lequic,
muc bu ipic. Ja' seña ti Cristoe ti ch'abal smule, ti lec yo'one.
20 Yu'un ti ay yac' sba ta milel ta scoj jmultic jcotoltic ti
Cristoe, yu'un onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox
li vinajel balamile. Pero muc xtal ta ora. Ja'to ital lavi po'ot

xa xlaj li balamile. Vo'otic ta jmultic ti i'aye yo' xicuxiotic o ta sbatel osile.
21 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Xch'amale, ts'acal to iyic' muyel ta vinajel. Ti ixcha'cuxes Xch'amal ti Rioxe, ti iyic' muyel ta vinajele, ja' jpatoj o co'ontic ti chixcha'cuxesotic uque, ti chiyic'otic muyel ta vinajel uque.
22 Lavi ach'unojic xa li sc'op Rioxe ti yu'un onox yech ti c'usi yaloje, islecubtas xa avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' sjunul o avo'onic xac'anic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ja' yech tsc'an chac'an abaic, ti mu yechuc no'ox chanopic ti ac'anoj abaique.
23 Ma'uc ilecub o avo'onic ti c'usi chal li crixchanoetique. Ja' ilecub o avo'onic li sc'op Rioxe ti mu sna' xlaj ta sbatel osile.
24 Li sc'op Rioxe ja' yech chal chac li'i:
Li vo'otique co'olotic xchi'uc ts'i'lel ti ora chtaquije.
Yech no'ox ti ta jc'antic ich'el ta muq'ue.
Jliquel no'ox ti lec chi'ilatotique.
Co'ol xchi'uc nich ts'i'lel ti leclec sba chquiltique pero ora chlilij.
25 Yan li sc'op Rioxe mu sna' xlaj ta sbatel osil,
xi ts'ibabil. Ja' ti c'usi ava'iic xae ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Xch'amal Rioxe.

2

1 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ictaic spasel li c'usitic chopole. Mu xa me xalo'lovanic, mu xa me xanopic c'op, mu xa me xac'ac'al-o'onta abaic, mu xa me c'usi chopol xavalbe abaic ta apat axoconic.
2-3 Yu'un ana'ojic xa ti xc'uxubinojoxuc ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o un c'anic me sjil c'ac'al li sc'ope chac c'u cha'al tsc'an xchu' li unene. Yu'un yech c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi yech chac'anulanique, chapasic c'usi lec, mu xa xapasic c'usi chopol. Chacuxiic ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti liyic'otic ti Cajvaltic Jesuse yo' jch'untic o c'usi chiyalbotic ti Rioxe

4 Ti layiq'uic xa ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un ja' tsc'an ti chach'unic li c'usi chayalbeic ti Rioxe. Co'ol xchi'uc ti much'u chean tal ton ti chtun yu'un li alvanile. Li alvanile ja' ba'yi ta xchotan ta chiquin na li ton bu leque. Ts'acal to tspac' ech'el li yane yo' xva'i o li nae. Ja' yech yolel tspac'be stanal sna ya'el ti Rioxe. Ti ton ba'yi ixchotan ta chiquin na ya'ele, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi p'ajbil ti c'alal i'ay ta sba balamile, pero ja' onox st'ujoj ti Rioxe. Ja' más tsots yabtel iyich', ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil.
5 Li yan tone ti ts'acal xa i'oche, ja' vo'otic ya'el ti iquich'tic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti liyic'otic ti Rioxe, ja' tsc'an

ti ta jch'untic ti c'usi chiyalbotique chac c'u cha'al ti paleetic
ti ta más vo'nee ti ja' no'ox ixch'unic c'usi iyal ti Rioxe. Ja'uc
me yech jch'untic ti c'usi chiyalbotic ti Rioxe yo' lec xiyilotic
oe, yu'un ja' chiscoltaotic ti Cajvaltic Jesucristoe.
6 Li sc'op Rioxe ja' yech chal chac li'i:
Li much'u jt'ujoje li' chul ta Jerusalene.
Más tsots yabtel cac'ojbe.
Ti much'utic chich'ic ta muc' li much'u jt'ujoje
mu x'aq'ueic ta q'uexlal yu'un mu lo'loeluc xch'unojic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.
7 Vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe,
jna'ojtic xa ti tsots yabtele. Yan ti much'utic mu to chich'ic ta
muq'ue, mu sna'ic mi tsots yabtel. Yu'un onox yech ts'ibabil
ta sc'op Riox:
Co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin
snae.
Li yaj'alvaniltaque isp'ajic.
Pero ja' onox i'och ta chiquin na.
Ja' no'ox yech ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje,
pero chich' onox tsots yabtel,
xi ts'ibabil.
8 Ts'ibabil noxtoc:
Ti much'utic mu xich' ta muc' li much'u jt'ujoje,
co'ol xchi'uc li much'u tsp'osi yoque, patal chc'ot ta ba ton,
xi ts'ibabil. Ja' tsp'osi o yoquic ya'el ti mu xch'unic ti c'usi
yaloj ti Rioxe. Ti much'utic mu xch'unique chba onox yich'ic
castico ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti xch'amalotic xa ti Rioxe

9 Yan li vo'otique ti list'ujotic ti Rioxe, co'ol slecubtasoj
co'ontic. Ti much'u scuentainoj scotol li crixchanoetique ja'
chitunotic yu'un chac c'u cha'al itunic ti paleetique. Ja' chis-
pasotic ta mantal yu'un xch'amalotic xa. Lavi list'ujotique,
ja' yo' xcaltic o a'yuc ti toj lec c'usi ispase, ja' ti lisloq'uesotic
ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ta sac osilotic xa ya'el yu'un
iquictatic xa spasel li c'usitic chopole.
10 Ti ta más vo'nee jtucticotic to'ox scuentainojoticotic ti
Rioxe, vo'oticotic li j'israeloticotique; lavie scuentainojotic xa
jcotoltic. Ti ta más vo'nee jtucticotic to'ox xc'uxubinojoticotic
ti Rioxe; lavie xc'uxubinojotic xa jcotoltic.

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an chcac'tic iluc ti ta jch'untic c'usi lec chil ti Rioxe

11 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, oy c'usi chacalbeic. Li vo'otique
ma'uc xa jlumaltic li'toe. Ja' xa jlumaltic li vinajele. Co'ol
xchi'uc j'ech'elbeotic ya'el, yech'o un mu xa me ya'uc jpastic
li c'usitic chal co'ontique. Ti mi ja' to yech ta jpasulantique,
mu spas cu'untic li c'usitic leque.

12 Lec me xavilic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op
Rioxe. Mi oy much'u chal ti chopol c'usi chapasique, pero mi
lec onox c'usi chapasique, chlic yilic. Ti c'alal x'iq'ueic yu'un
ti Rioxe, chlic yich'ic ta muc' uc.

13 Ch'unbeic me smantal ti much'utic tsots yabtelique yu'un
ja' yech tsc'an ti Cajvaltic Jesuse. Ch'unbeic me smantal ti
much'u más tsots yabtele.
14 Ch'unbeic me smantal li coviernoetic uque yu'un ja'
itiq'ueic ta abtel yu'un ti much'u más tsots yabtele. Ja'
yabtel i'ac'batic ti chac'beic castico ti much'utic chopol c'usi
tspasique, ti tsvinajesbeic sc'oplal ti much'utic lec c'usi
tspasique.
15 Ti Rioxe ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic chapasique yo'
mu c'u xalic o ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe,
ti chopol c'usi chalique.

16 Li vo'oxuque ja' tsc'an ti ja' yechoxuc chac c'u cha'al li
xocol crixchanoe. Pero mu'nuc ja' chavalic ti xocoloxuque yo'
xapasic o li c'usitic chopole. Ti xocoloxuque, ja' yo' xapasic o
c'usi lec chil ti Rioxe.
17 Ich'ic ta muc' scotol crixchanoetic, c'anic li jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe, ich'ic ta muc' ti Rioxe, ich'ic ta muc'
noxtoc li much'u más tsots yabtele.

18 Ti much'utic mozoiloxuque ch'unbeic me smantal lavaj-
valique. Ich'ic ta muc'. Mu me ja'uc no'ox xavich'ic o ta muc'
mi lec yo'one, mi chaxc'uxubinique. Ac'u mi toj pucuj, ich'ic
ta muc'.
19 Mi yech no'ox chavich'ic utel majele, lec ac'oplalic yu'un
ti Rioxe ti mi icuch avu'unic yu'un ti avich'ojic ta muc' ti
Rioxe.
20 Mi ta scoj amulic ti chavich'ic o utel majele, ac'u mi sts'ic
avu'unic, pero mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Yan mi lec c'usi
chapasique, mi yech no'ox chavich'ic utel majele, mi icuch
avu'unique, lec ac'oplalic yu'un ti Rioxe.
21 Ti layiq'uic xa ti Rioxe, ja' tsc'an ti chcuch avu'unic
ilbajinel chac c'u cha'al icuch yu'un ilbajinel ta scoj jmultic
ti Cristoe.
22 Ti Cristoe mu c'usi chopol ispas. Muc bu isnop c'op.
23 Ti c'alal ilabanate, muc spac. Ti c'alal i'ilbajinat tajmec
yu'un ti crixchanoetique, muc bu iyal ti ta spaque. Ja' no'ox
iyalbe ya'i ti Rioxe yu'un stuc no'ox lec c'usi tspas ti Rioxe.
24 Ti castico sc'oplal ox chquich'tique, ja' iyich' ti c'alal imile
ta cruze yo' j'ech'el xcom o cu'untic li c'usitic chopole, yo'
jpastic o c'usitic lec chil ti Rioxe. Vo'otic ta jmultic ti iyich'
arsiale, ti i'ilbajinate, ti imilate, yo' ti liloc'otic o ta mulile.

25 Ti vo'nee co'oloxuc to'ox c'u cha'al jch'ayel chij ya'el.
Lavie tal xa ataic ya'el li Cajchabivanejtique, ja' ti Jesucristoe.
Ja' xa chaxchabiic yo' xacuxiic o ta sbatel osil uque.

3

Ja' li' yaloj c'u x'elan tsc'an chc'uxubin sbaic ti much'utic nupul ts'acalique

1 Ja' no'ox yechoxuc uc, antsetic, ch'unbeic me smantal
lamalalique. Mi oy mu to ta xch'unic sc'op Rioxe lamalalique,
ti c'alal chilic ti lec li c'usitic chapasique, chlic xch'unic uc. Mu
persauc xavalbeic ti ac'u xch'unique.
2 Yu'un chilic ti naca lec li c'usitic chapasique, ti avich'ojic
ta muc' ti Rioxe.
3 Mu me ja'uc no'ox ti chats'acubtas abaique yo' lec xayilic
o lamalalique. Mu me ja'uc no'ox ti lec chapech' ajolique, ti
naca oro anats'ique xchi'uc yixtalal ac'obique, ti lec tajmec
ac'u'ique amochebique.
4 Ja' tsc'an ti lec avo'onique yu'un ja' scuenta sbatel osil. Mi
lec avo'onique, mi mu xatoy abaique, ja' lec chil ti Rioxe. Co'ol
xchi'uc bu xavilic nats'il ti leclec sbae, ja' yech chayilic ti Rioxe
mi lec avo'onique, mi mu xana' xacapique.
5 Ti antsetic ti ta más vo'nee ti ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe,
mu sna' xcapic, ixch'unbeic smantal ti smalalique. Lec i'ileic
yu'un ti Rioxe.
6 Ja' chac c'u cha'al ti Sarae ti ixch'unbe smantal ti Abraame.
Ti Sarae sna'oj ti ja' tspas mantal ta yut sna ti smalale. Ja'
no'ox yechoxuc uc, mi chapasic li c'usitic leque, mi mu xav-
icta o abaic ti chasibtasatic yu'un lamalalique, lec chayilic ti
Rioxe chac c'u cha'al lec i'ile yu'un Riox ti Sarae.
7 Ja' no'ox yech uc, viniquetic, c'uxubinic me lavajnilique
yu'un mu xco'olaj yipic chac c'u cha'al li vo'otique. Pero
mu me ja'uc no'ox xac'uxubinic o ti ch'abal yipe. Tsc'an ti
chac'uxubinique yu'un co'ol xc'uxubinojoxuc ti Rioxe, co'ol
chacuxiic ta sbatel osil. Mi yech chapasique, chataic ti c'usitic
chac'anbeic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti lec mi oy bu ta jtatic o ilbajinel ti naca lec li c'usitic ta jpastique

8 Slajeb xa me chacalbeic ti co'oluc me ajolic acotolique.
Co'olco'ol me xacolta abaic. Co'olco'ol me xac'an abaic yu'un
jun no'ox latotique, ja' ti Rioxe. C'uxubino me abaic, mu me
xatoy abaic.
9 Mi oy c'usi chopol chaspasbe lachi'il ta xch'unel li sc'op
Rioxe, mu me xapaquic. Mi oy c'usi chopol chayalbeique,
mu me c'usi xavalbeic. Ja' no'ox c'oponbeic Riox, c'anbeic

bentisyon ta stojol yu'un ana'ojic ti yic'ojoxuc xa ti Rioxe ti
chavich'ic o bentisyon ti naca lec li c'usitic chapasique.
10 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Ti much'utic tsc'an ti jun yo'onic ch-ech'ic li' ta sba balamile,
mu me chopoluc xc'opojic, mu me snopic c'op.
11 Ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ja' ac'u spasic li c'usitic
leque.
Ja' ac'u sc'anic ti lec xil sbaic xchi'uc li xchi'ilique.
Mu me sliquesic c'op.
12 Ti Cajvaltique ta xchabi ta xac'be bentisyon ti much'utic lec
yo'onique.
Chich'be ta muc' c'usi chalic ti c'alal chc'oponone.
Yan ti much'utic chopol c'usitic tspasique, chopol ch-ileic
yu'un ti Rioxe,
xi ts'ibabil.
13 Muc much'u xu' chaxch'ayboxuc ta avo'onic spasel li
c'usitic leque mi ja' ta avo'onic spasele.
14 Pero mi oy bu ataic o ilbajinel ti naca xa lec li c'usitic
chapasique, junuc no'ox avo'onic yu'un chataic o bentisyon.
Mu me xaxi'ic o, mu me xavicta o abaic.
15 Ja' no'ox ich'ic ta muc' ti Cajvaltique, albeic ya'i. P'ijanic
no'ox me scotol c'ac'al, lec me xatac'beic ti much'utic lec
xa chasjac'beic yilel ti c'usi ach'unojique, ti yo'onicuc sa'
amulique. Ich'ic ta muc', mu me ta c'ac'alc'opuc xatac'avic.
16 Mi ana'ojic ti naca lec li c'usitic chapasique xchi'uc li
c'usitic chavalique, mu xaxi'ic ti c'alal chasa'be amulique. Ja'
chq'uexav stuquic, ja' ti avich'ojic xa ta muc' ti Cristoe.
17 Mi yech tsc'an Riox ti cha'ilbajinatic o ti naca xa lec li
c'usitic chapasique, lec. Yan mi cha'ilbajinatic ta scoj ti chopol
c'usi chapasique, yech no'ox chavac' avocolic, mu c'u stu.
18 Ti Cristo uque iyac' svocol pero ch'abal smul. Vo'otic
ta jmultic ti imilee. J'ech'el no'ox ti icham ta scoj jmultic ta
jcotoltique. Lavie lec xa chiyilotic ti Rioxe ti x'elan ispase.
Icham yu'un oy spat xocon. Ti c'alal isut tal ti xch'ulele,
icha'cuxi.
19-20 Ti c'alal ichame, ti xch'ulele ay sc'oponbe xch'ulel ta
c'otebal ti much'utic muc xch'unic ti ta más vo'nee. Ja' ti
much'utic muc xictaic spasel c'usitic chopol ti c'alal yolel
tspas barco ti Noee. Vaxacvo' no'ox ti muc xlajic ta nojele.
Yu'un c'ajom no'ox yech yepal ixch'unic ti chcoltaatic yu'un
ti Rioxe, yech'o ti i'ochic ta barcoe. Mu co'oluc ilajic xchi'uc ti
yan crixchanoetique.
21 Ja' no'ox yech ti chquich'tic vo' lavie, ja' señ̃a ti jch'unojtic
ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil ti icham icha'cuxi ti Jesu-
cristoe. Ma'uc yo' xloc' o quic'ubaltique. Yu'un chcalbetic ti
Rioxe ti quictaojtic xa spasel li c'usitic chopole.

22 Ti Cristoe tey xa ta vinajel ta sbatsˈicˈob ti Rioxe. Jaˈ xa
scuentainoj anjeletic xchiˈuc pucujetic.

4

Jaˈ liˈ yaloj ti jaˈ acˈu jpastic ti cˈusi yacˈoj jpastic jujuntal ti Rioxe

1 Ti Cristoe iyichˈ tajmec ilbajinel pero icuch yuˈun. Jaˈ
noˈox yech tscˈan chcuch cuˈuntic ilbajinel uc lavi quichˈojtic
ta mucˈ ti Cristoe. Mi icuch cuˈuntic ilbajinel lavi quichˈojtic
ta mucˈ ti Cristoe, mu xa jsaˈ jmultic.
2 Jaˈ xa noˈox ta jpastic ti cˈusitic lec chil ti Rioxe ti cˈu sjalil
liˈ cuxulotic ta sba balamile. Mu xa jpastic ti cˈusitic chal
coˈontique.
3 Ti voˈnee jaˈ toˈox yech apasic chac cˈu chaˈal tspasic ti
muchˈutic mu to ta xchˈunic li scˈop Rioxe. Jaˈ noˈox apasic li
cˈusitic chopole, ti cˈusitic iyal avoˈonique. Layacubic, cˈusuc
noˈox apasic ti cˈalal layacubique. Avichˈic ta mucˈ santoetic
ti yaloj Riox ti mu xuˈ xquichˈtic ta muqˈue.
4 Ti muchˈutic mu to ta xchˈunic li scˈop Rioxe mu snaˈic
cˈu yuˈun ti mu xa xacˈan xachiˈinic ta spasel ti cˈusitic chal
yoˈonique, yechˈo ti chaslabanique.
5 Pero naˈic me ti jaˈ ch-acˈbatic castico yuˈun ti Cajvaltic
Jesuse ti muchˈutic chaslabanique. Ti Cajvaltique ta onox
xalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique, acˈu
mi cuxajtic to, acˈu mi chamemic xa.
6 Yechˈo ti iˈalbatic onox ti muchˈutic xchˈunojic scˈop Riox
ti chamemic xae ti jaˈ noˈox chacˈ cuxlicotic ta sbatel osil ti
Cajvaltique. Acˈu mi ichamic, pero ti xchˈulelique cuxul ta
sbatel osil chac cˈu chaˈal cuxul ti Rioxe.
7 Scotol li cˈusitic liˈ ta sba balamile poˈot xa xlaj. Yechˈo
ti tscˈan chanopic lec li cˈusitic chapasique. Mu me xchˈay
xavaˈiic ti poˈot xa xlaje, cˈoponic me ti Rioxe.
8 Jaˈ me tsots scˈoplal ti coˈolcoˈol chacˈan abaique. Mi
jcˈanojtic li jchiˈiltactic ta xchˈunel li scˈop Rioxe, mu xacˈ o
scˈacˈal coˈontic mi oy cˈusi chopol ispasique.
9 Mi oy chcˈot svulaˈanote, xavotes me, xavacˈbe me sveˈel.
Mu me cˈusi chopol xavalbe ta spat xocon.
10 Ti cˈusi yacˈoj jpastic jujuntal ti Rioxe, jaˈ yoˈ coˈolcoˈol
jcolta o jbatique. Yechˈo un jaˈ acˈu jpastic yoˈ lec xitunotic o
yuˈune.
11 Mi jaˈ acˈbilotic o ti ta jchanubtastic li jchiˈiltactic ta
xchˈunel li scˈop Rioxe, acˈu jchanubtastic. Mi jaˈ acˈbilotic
o ti ta jcoltatic li jchiˈiltactique, acˈu jcoltatic. Acˈu jchˈuntic
ti chiscoltaotic ti Rioxe yoˈ xicoltavanotic o uque. Ti cˈusitic
ta jpastique jaˈuc me yoˈ xˈichˈe o ta mucˈ ti Rioxe. Jaˈ
chiscoltaotic ti Jesucristoe yoˈ spas o cuˈuntique. Ti Rioxe

chquich'tic onox ta muc' ta sbatel osil. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti junuc me co'ontic mi ja' ijtatic o ilbajinel ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe

12 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xaxi'ic o ti xyaquet
chavich'ic ilbajinel tajmeque. Mu me xanopic ti mu c'u stu
li ilbajinele. Li ilbajinele ja' chvinaj o mi yech ti ach'unojic li
sc'op Rioxe.
13 Junuc me avo'onic yu'un ja' yech iyich' ilbajinel ti Cristo
uque. Mi icuch avu'unic lavie, jun avo'onic tajmec ti c'alal
xcha'sut tal xchi'uc slequilal syu'elal ti Cristoe.
14 Mi chopol c'usi cha'albatic o ti avich'ojic ta muc' ti Cristoe,
lec. Ja' chvinaj o ti xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc
ti Rioxe. Ti much'utic chopol c'usi chayalbeique, ja' chopol
c'usi chalbeic ti Ch'ul Espíritue. Yan li vo'oxuque avich'ojic ta
muc'.
15 Ti cha'ilbajinatique, mu me ta scojuc amilvanejic av-
elec'alic. Mu me ta scojuc ti atic' abaic ta c'op ti bu ma'uc
acuentaique.
16 Mi ja' chataic o ilbajinel ti avich'ojic ta muc' ti Cristoe,
mu me xaq'uexavic. Jamal xavalic ti avich'ojic ta muq'ue yo'
x'ich'e o ta muc' avu'unic ti Rioxe.
17 Yu'un ista xa yora chistsitsotic ya'el ti Rioxe yo' jch'untic
o ti c'usi chiyalbotique. Li vo'otique xch'amalotic xa pero
chistsitsotic to. Buuc xa onox ti much'utic mu xch'unic li sc'op
Rioxe, ¡más to tsots chich'ic castico ta sbatel osil!
18 Vo'otic ti lec xa li co'ontique,
ta tsitsel to onox chicuxiotic ta sbatel osil.
¿Mi'n la ja' xa chcuxiic ya'el ta sbatel osil ti much'utic
mu xch'unic li sc'op Rioxe ti naca chopol li c'usitic
tspasique?
19 Yech'o un mi yech tsc'an Riox ti chi'ilbajinatotique, mu me
xquicta o jbatic. Ja' ac'u jpastic li c'usitic leque. Ac'u
jpat co'ontic ti xchabiojotic ti Rioxe ti ja' lispasotique,
yu'un yech onox yaloj.

5

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tsc'an tspas li jchanubtasvanejetique

1 Vo'oxuc ti yajchanubtasvanejoxuc ti much'utic xch'unojic
li sc'op Rioxe, chajp'ijubtasic yu'un co'ol chitunotic yu'un ti
Rioxe. Li vo'one iquil ti c'u x'elan abol sba ti Cristoe, pero co'ol
chba jchi'intic ta vinajel ti c'alal xcha'sut tale.
2 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, chabiic me chac c'u
cha'al ta xchabibe xchij yajval li jchabichije. Mu me ta sujeluc

xachabiic. Ta slequiluc me avo'onic xachanubtasic. Mu me xanopic ti ja' chac'ulejajic oe.

3 Mu me mantaluc no'ox chapasic. Vo'oxuc ba'yi chavac'beic yil c'usi tsc'an Rioxe li much'utic chachanubtasique yo' xchanic o uque.

4 Mi yech chapasique, chavich' amotonic ti mu sna' xlaj ta sbatel osile ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltique, ja' ti much'u sq'uelojotic jcotoltique.

5 Ja' no'ox yechoxuc uc, cremotic, ch'unic me c'usi chayalbeic lavajchanubtasvanejique. Acotolic ti ach'unojic li sc'op Rioxe, ja' tsc'an ti co'olco'ol xach'unbe abaic ti c'usi chavalique. Mu me xatoy abaic. Yu'un ja' yech ts'ibabil ta sc'op Rioxe chac li'i:

Ti much'utic ta stoy sbaique chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe.
Yan ti much'utic mu sna' stoy sbaique, lec ch-ileic yu'un ti Rioxe, ta xcoltaatic,
xi ts'ibabil.

6 Yech'o un ja' tsc'an ti mu xatoy abaic ta stojol ti Rioxe ti tsots syu'ele. Mi mu xatoy abaique, ta sta yora ti chayaq'uic ta ich'el ta muq'ue.

7 Mi oy c'usi chlo'ilaj o avo'onique, albeic ti Rioxe yu'un ja' sq'uelojoxuc.

8 P'ijanic me yo' mu xcuch o yu'un lacrontaique, ja' ti pucuje, yu'un co'ol xchi'uc león ti x'avet tsa' sve'ele.

9 Yo' ti mu xcuch o yu'une, j'ech'el me xach'unic ti ja' chascoltaic ti Rioxe. Ti mi avicta abaique, ja' onox icuch yu'un ti pucuje. Na'ic me ti mu atuquicuc no'ox ti abol abaique. Ja' yech abol sbaic scotol ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti buticuc jteclumal nacajtique.

10 Jliquel no'ox li ilbajinele. Mi icuch avu'unique, más ta stsatsubtas avo'onic ti Rioxe yo' ti mu xavicta o abaique. Ti Rioxe ti ta slequil yo'on chiscoltaotique, layiq'uic yo' xavich'ic o ta muc' ti Jesucristoe, yo' xba achi'inic o ta sbatel osil ta slequilale.

11 Stuc no'ox ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osil. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

12 Li Silvanoe quiloj ti sjunul yo'on tspas ti c'usitic lec chil ti Rioxe. Ja' ists'iba tal li jvun li'i. Lacalbeic xa ti ta slequil yo'on chiscoltaotic ti Rioxe. Jna'oj ti chascoltaique ja' ti ach'unic xa li c'usi yaloje. Mu me xavicta abaic.

13 Chabanicoxuc la xal li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ta Babiloniae ti co'ol st'ujojotic ti Rioxe. Chabanicoxuc la xal uc li Marcose, ja' ti co'ol xchi'uc jch'amal chca'ie.

14 Tsacbo aba ac'obic, ja' señ*a* ti ac'anoj abaique.

Vo'oxuc ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe, junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN PEDRO TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on Simon Pedroon, ta jch'un ti c'usi chiyalbe ti Jesucristoe. Yaj'apoxtolon yu'un chcal a'yuc ti c'usi yaloje. Chajc'oponic tal ta vun yu'un co'ol jch'unojtic ti ja' cajvaltic ti Jesucristoe, ti ja' istoj jmultique. Yu'un co'ol xc'uxubinojotic.
2 Ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse, ac'u yac'boxuc ep crasia. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti lec xa co'ontic chac c'u cha'al lec yo'on ti Rioxe

3 Lavi ijch'untic xa ti lixc'uxubinotic ti Rioxe, ja' ta syu'el ti lec xa li co'ontique yo' spas o cu'untic li c'usitic leque. Yu'un toj lec yo'on, yech'o ti liyic'otique.
4 Ja' ic'ot ti c'usi onox yaloje ti toj leque. Ja' ti lec xa co'ontic chac c'u cha'al lec yo'one, yech'o ti mu xa jc'an jpastic li c'usitic chopole.
5 Yech'o un ja' xa me xapasic li c'usitic leque lavi ach'unojic ti slecubtasoj avo'onique. Ja' me chanic ech'el li c'usi lec chil ti Rioxe.
6 Ja' me xapajes abaic ta spasel li c'usitic chal avo'on atuquique. Ac'u cuchuc avu'unic ti c'usuc no'ox paltail chataique. Sjunuluc me avo'onic xavich'ic ta muc' ti Rioxe.
7 Xac'anic me li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Pero mu me stuquicuc no'ox ac'anojic, xac'anic me scotol li crixchanoetique.
8 Mi ja' yech chapasique, más chana'ic c'u x'elan yo'on ti Cajvaltic Jesucristoe. Lec chatunic yu'un.
9 Yan ti much'utic ma'uc yech tspasique, co'olic xchi'uc ma'sat, mu xilic osil, o mi co'olic xchi'uc ti much'u mu nomuc xc'ot sate. Yu'un ich'ay xa xa'iic ti i'ac'batic xa pertonal ti c'usitic chopol ispasic ti vo'nee.
10 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' me xapasic ti c'usi lacalbeique yo' más xana'ic o ti st'ujojoxuc ti Rioxe, ti yic'ojoxuc yo' xacuxiic o ta sbatel osile. Ti mi chach'unique, mu xa xasa' amulic.
11 Ja' no'ox yech ti Cajvaltic Jesucristoe ti ja' istoj jmultique, sjunul yo'on chayiq'uic ochel yo' bu tspas mantal ta sbatel osile.
12 Ti c'usi lacalbeique tey chacalulanbeic. Ac'u mi xana'ic xa, ac'u mi chapasic xa ti c'usi yaloj ti Rioxe, pero chacalbeic onox scotol c'ac'al.

13 Chcal li vo'one más lec ti chacalulanbeic o ti c'u sjalil
cuxulone.
14 Ti Cajvaltic Jesucristoe liyalbe xa ti po'ot xa xichame.
15 Yech'o un ta jsuj jba ta sts'ibael ti jayp'el xlaj jts'ibae yo'
xaq'uelic o ti c'alal chamemon xae.

Ja' li' yaloj ti "iquilticotic ti oy syu'el ti Cristoe", xi ti Pedroe

16 Ti c'alal ical ava'iic ti oy syu'el ti Cajvaltic Jesucristoe,
ti chtal xchi'uc syu'ele, yu'un iquilticotic ti oy syu'ele. Mu
lo'loeluc. Mu lo'iluc no'ox ca'yojticotic.
17 Yu'un ica'iticotic ti c'alal i'aq'ue ta ich'el ta muc' yu'un ti
Jtotic Riox ta vinajele. "Li'i ja' Jch'amal ti jc'anoje. Jun co'on
yu'un", xi ti Rioxe.
18 Ica'iticotic ti ja' yech ic'opoj tal ta vinajel ti Rioxe, yu'un
tey jchi'ucticotic ta jp'ej vits ti Jesuse.
19 Yech'o ti más jna'ticotic ti yech c'usitic ists'ibaic comel
ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Más lec q'uelulanic,
ch'unic, yu'un co'ol xchi'uc lámpara ti tsanal o tsacube. Ja'to
c'alal xloc' tal li muc'ta c'anale, ja'to chich' tup'el. Ja' yech
ya'el ti c'usi ists'ibaic comel ti yaj'alc'optac Rioxe. Ja'to chlaj
stu ti c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesuse.
20 Ja' tsots sc'oplal ti mu ya'uc jyules ta joltic jtuctic ti c'u
x'elan smelol li sc'op Rioxe.
21 Yu'un ti much'utic ists'ibaic li sc'op Rioxe, muc bu isyules
ta sjol stuquic ti c'usitic ists'ibaique; ip'ijubtasatic yu'un ti
Ch'ul Espíritue.

2

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe
(Judas 3-13)

1 Ti jchi'iltactic ta israelal ti ta más vo'nee oy jayvo' lic yalic
yilel li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech lavie, oy bu tey achi'uquic ti
chlic yalic yilel li sc'op Rioxe. Mucul chalic ti c'usi ta syules
ta sjol stuquique. Mu xa xich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse
ti ja' itojbat smulique. Ti much'utic yech tspasique ch'ayem
yo'onic chul taaticuc yu'un ti casticoe.
2 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ep chba xchi'inic ta
spasel c'usitic chopol ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, ja'
tspasic li c'usitic chal yo'onique. Ja' ta smulic ti chopol chbat
sc'oplal li sc'op Rioxe.
3 Ti much'utic islo'loic xae chlic snopic c'u x'elan tslo'lobeic
staq'uinic noxtoc. Vo'ne onox yaloj ti Rioxe ti chba yich'ic
castico ti much'utic ja' yech tspasique.

4 Ti anjeletic ti ista smulic ti vo'nee i'aq'ueic ech'el ta
c'otebal yu'un ti Rioxe. Tey chucajtic o ta ic'al osil ja'to c'alal
sta yora ti ch-albatic bu chbatic ta sbatel osil yu'un ti Rioxe.
5 Ja' no'ox yech ti much'utic naca chopol c'usitic ispasic ti
ta más vo'nee, i'ac'batic castico yu'un ti Rioxe, yech'o ti ilajic
scotolic ta nojele. C'ajom icoltaatic yu'un Riox ti Noee xchi'uc
ti vucvo' tey xchi'uc ta barcoe. Stuc no'ox ti Noee ti iyalbe
crixchanoetic ti ja' tsc'an Riox ti lec c'usitic tspasique.
6 Ja' no'ox yech ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetique
ti naca chopol ti c'usitic ispasique, i'ac'batic castico yu'un ti
Rioxe. Ja' ichic'atic o, ipasic ta tan. Ja' seṉ̃a icom ti chich'ic
onox castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.
7 C'ajom icoltaat yu'un Riox ti Lote yu'un lec ti c'usitic
ispase. Ti Lote chopol iya'i tajmec ti chopol c'usi tspasic ti
crixchanoetic teyo'e, yu'un q'uexlal sba ti c'usi ispasique.
8 Yu'un stuc no'ox lec c'usitic ispas, yech'o ti chopol iya'i ti
c'usi chopol tspasic xchi'uc ti c'usi chopol chalic jujun c'ac'al
ti crixchanoetique.
9 Yech'o un ja' chquiltic o ti tscolta xch'amaltac ti Rioxe
yo' mu spasic o li c'usitic chopole. Yan ti much'utic chopol
c'usitic tspasique ta onox x'ac'batic castico ta sbatel osil ti
c'alal x'albatic yu'un ti Rioxe.

10 Ti much'utic ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique,
ti mu xch'unic mantale, más to tsots chich'ic castico. Yu'un
stoyoj sbaic, mu xi'ic ti chopol c'usi chalbeic ti anjeletique.
11 Yan ti anjeletique ti más oy yipique, ti oy syu'elique, mu
chopluc c'usi chalbeic ta stojol ti Rioxe.

12 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe co'ol xchi'uc c'usuc
no'ox chanul ya'el li' ta balamile ti mu c'usi sna' snopele, ti ja'
no'ox tspasic li c'usitic lec cha'i stuquique, ti c'ajom tsmalaic
milele. Ja' no'ox yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe,
mu sna'ic snopel li c'usi leque, c'usuc no'ox yalic. Chopol
chalbeic sc'oplal ti c'usi mu sna'ique. Ja' ch-ochic o ta c'oc' ta
sbatel osil.
13 Ja' chich'ic o castico ti ep iyilbajin xchi'ilique. Mu
xq'uexavic, ac'u mi ta c'ac'altic tspasic li c'usitic chopole. Ti
c'alal chapasic q'uine, tey capal chve'ic uc. Pero chopol ti c'usi
tsnopique. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique,
ja' ta soc ac'oplalic.

14 Naca no'ox ants ta yo'onic. Ja' no'ox ta yo'onic spasel
li c'usitic chopole. Ja' ta xchan yu'unic ti much'utic mu to
sna'ic lec c'usi chal li sc'op Rioxe. Yu'un nopem xa'iic li mulile,
yech'o un chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe.
15 Yu'un ch'aybeijemic ya'el, yu'un ja' iyictaic ya'el li lequil
bee. Ja' yech tspasic chac c'u cha'al ispas ti Balaame, ti screm

Beore, ipich' yo'on taq'uin ti ch-ac'bat ti c'alal spas ti c'usi chopole.

16 Pero muc spas. Ja' ipajesat yu'un ti sme' sburroe. Ac'u mi mu xc'opoj li burroetique, pero ti sburro Balaame ic'opoj chac c'u cha'al crixchano. Ja' ipaj o ti Balaame ti yaj'alc'op Riox ti ta alele.

17 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe co'ol xchi'uc pozo ti ch'abal ya'lele. Co'ol xchi'uc toc ti buyuc no'ox chbeq'ue ech'el ta iq'ue. Mu c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti chtal vo'e. Ja' no'ox yech mu c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti ta jtatic o c'usi lec ti c'usi chalique. Nopbil xa ti bu chba yich'ic castico ta sbatel osile, ja' yo' bu toj ic' li osile.

18 Lec ya'el li c'usitic chalique pero mu c'u stu. Chalic ti xu' c'usuc no'ox jpastique. Ja' tsc'anic ti ta xcha'pasic c'usi chopol li much'utic ja'to lic yictaic li c'usitic chopol ispasic xchi'uc li xchi'iltaque.

19 Li xchi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe ja' yech chalbeic: "Mi chach'unic li c'usi chcalticotique, mu xa much'u chaspasic ta mantal", xutic. Pero li stuquique mu xa'i sbaic ti pasbilic to ta mantal yu'un li c'usitic chopole. Ti much'u mu xcom cha'i li c'usi chopole, tiq'uil to ta mulil.

20 Ti much'u yictaoj li c'usitic chopole ti iyich' ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti istoj jmultique, mi c'un to ipich' yo'on li c'usitic chopole, mi ispase, más to chopol chlic spas chac c'u cha'al ti vo'nee.

21 Más lec ti manchuc onox ixch'unic li sc'op Rioxe; ja' chopol ti ixch'unic xa'oxe, ti ts'acal to lic xcha'pasic li c'usitic chopole, ti iyictaic ti c'usi lec i'albatic yu'un ti Cajvaltic Jesuse.

22 Ja' yech tspasic ya'el chac c'u cha'al oy xcaltique: "Li ts'i'e ta xcha'lo' li xee. Li me'chitome, ac'u mi ja'to laj yich' atintasel, pero ba xcha'bal sba ta ach'el noxtoc", xichiotic.

3

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xlaj li vinajel balamile

1-2 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, xcha'ech'elal xa jc'oponoxuc ta vun. Ti ba'yi jvune xchi'uc li xcha'liquil ti li' chajts'ibabeique, vo'oxuc ti lec xa avo'onique, chajyulesbe ta ajolic ti c'usitic icalticotic onox ava'iique, vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Jesuse. Ja' ti c'usitic yalojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee xchi'uc ti c'usi iyal comel ti Cajvaltic Jesuse, ti ja' istoj li jmultique.

3 Ja' tsots sc'oplal ti chava'iic ti chp'ol jlabanvanejetic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique.

4 Ja' yech chlic yalic chac li'i: “Yech no'ox chanopic ti chtal
ti Jesuse. Vo'ne xa xchamelic ti much'utic i'albatique. Li
balamile staoj yav c'al tana”, chayutic.
5 Ti x'elan chalique, yu'un mu xalic ti c'usitic laj xa c'otuque.
Ti c'alal ispas vinajel balamil ti Rioxe, ta sc'op no'ox ispas. Li
vo'e istsob sba, ibat ta jujot, ivinaj taqui balamil. Pero oy jutuc
ya'lel icom li balamile yo' xch'i o li c'usitic ta jts'untique.
6 Más to ts'acal ti c'alal ip'ol xa'ox li crixchanoetique, iyal
ti ta xnoj noxtoc ta vo' li balamile. Inoj onox, ilaj scotol ti
crixchanoetique.
7 Ti Rioxe yaloj noxtoc ti c'oc' xa no'ox tsmala li vinajel
balamil li'i, ja'o ti c'alal chalbe bu chbatic ta sbatel osil ti
much'utic mu xch'unbeic li sc'ope. Ja'o xa ch-ochic ta c'oc' ta
sbatel osil.
8 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xch'ay xava'iic ti co'ol
xchi'uc jun c'ac'al cha'i jmil jabil ti Cajvaltique.
9 Oy much'utic chalic ti mu xc'ot ti c'usi chal ti Cajvaltique,
pero i'i, ta onox xc'ot. Ti mu to chtale, yu'un ja' mu sc'an ti ch-
och ta c'oc' junuc li crixchanoetique. Ja' smalaoj mi chictaic
spasel li c'usitic chopole.
10 Ta onox xtal ti Cajvaltic Jesuse, ja' no'ox ti mu jna'tic
c'usi orae. Co'ol xchi'uc j'elec' ti mu jna'tic jayib ora ac'ubal
chtale. Ti c'alal xtal ti Jesuse, ja'o ta xlaj li vinajel balamile.
Xjumumet tajmec ti c'alal xc'aq'ue. Tey capal chlaj scotol
li c'usitic oy xojobal ta vinajele. Ja' no'ox yech li balamile
xchi'uc scotol li c'usitic oye, ta xc'ac'.
11 Yech'o un ja' tsc'an ti lec li c'usitic chapasique. Ta
sjunuluc me avo'onic ich'ic ta muc' ti Rioxe yu'un ta onox
xc'ac' scotol li c'usitic oye.
12 Junuc no'ox avo'onic malaic c'usi ora ta slajes scotol ti
Rioxe. Alic me a'yuc li c'usi yaloje yo' xlaj o ta ora li vinajel
balamile xchi'uc li c'usitic oye.
13 Li vo'otique liyalbotic xa ti Rioxe ti chibatic ta ach' vinajel
balamile, ja' yo' bu ch'abal c'usi chopole.
14 Yech'o un, vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ti chamalaic c'usi
ora chc'ote, ta sjunuluc me avo'on xapasic li c'usitic leque yo'
ch'abal o amulique, yo' jun o avo'onic ti c'alal xac'otic yo' bu
ti Rioxe.
15 Ti mu to chtal ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un ja' mu
sc'an ti chba yich'ic castico li crixchanoetique. Ja' onox
yech lasts'ibabeic li Pabloe ti jc'anojtique, yu'un ja' yech
ip'ijubtasat yu'un ti Rioxe.
16 Ja' yech chal scotol svun li Pabloe. Pero oy bu vocol ta
a'ibel smelol. Ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta xch'unique,
yan o smelol chbat yu'unic chac c'u cha'al yan o smelol chbat

yu'unic li sc'op Riox ti vo'ne ts'ibabile. Ti x'elan tspasique, stuc no'ox ta stic' sbaic ta c'oc' ta sbatel osil.

17 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, lacalbeic xa c'usi tspasic ti much'utic ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique. Yech'o un p'ijanic me, mu me xach'unic li c'usi chalique. Mi ach'unique, chavicta abaic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

18 Pero ja' tsc'an ti más chana'ic c'u x'elan yo'on ti Cajvaltic Jesucristoe, ti ja' istoj li jmultique. Ac'u me co'olajuc avo'onic xchi'uc. Ac'u quich'tic ta muc' lavie xchi'uc ta sbatel osil.

LI'I JA' PRIMERO SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESUSE

Ja' li' yaloj ti i'ay li' ta sba balamil ti Much'u chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

1 Chajts'ibabeic c'u x'elan ti much'u tey onox ti c'alal ch'abal
to'ox li vinajel balamile ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.
Yu'un ica'iticotic ti c'usi iyale, iquilticotic. Jal ijchi'inticotic.
Ijpicbeticotic spat xocon.
2 Yu'un oy spat xocon ti c'alal i'aye, yech'o ti iquilticotique.
Yech'o un chcalticotic ava'iic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osile. Tey onox xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele, pero ay yac'
sba iluc li' ta sba balamile.
3 Yech'o un chcalticotic ava'iic ti c'usi iquilticotique xchi'uc
ti c'usi liyalboticotique yo' co'ol jch'untic oe, yo' co'ol xa o
joltic ta jcotoltique. Li vo'oticotique co'ol xa jolticotic xchi'uc
ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe.
4 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' co'ol jun o co'ontique.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luz ti Rioxe

5 Li'i ja' li c'usi liyalbotic ti Jesucristoe: "Ti Rioxe co'ol
xchi'uc luz, sacjaman ya'el yu'un ch'abal smul", xi.
6 Mi chcaltic ti co'ol joltic xchi'uc ti Rioxe, mi ta to jpastic li
c'usitic chopole, jnopc'opotic, yu'un ma'uc ta jpastic li c'usitic
lec chile.
7 Yan mi co'ol ta jpastic li c'usitic lec chil ti Rioxe, co'ol
xa joltic ta jcotoltic. C'usuc no'ox mulilal oy ta co'ontic
chixch'aybotic scotol, ja' ti jch'unojtic ti icham ta scoj jmultic
ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe.
8 Mi chcaltic ti ch'abal jmultique, jtuctic no'ox ta jlo'lo
jbatic. Jnopc'opotic.
9 Yan mi jamal chcalbetic jmultic ti Rioxe, chiyac'otic ta
pertonal. C'usuc no'ox mulilal oy ta co'ontic chixch'aybotic
scotol. Yu'un onox yech yaloj ti ja' chiyac'botic o pertonal
yu'un jmultic ti ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe.
10 "Mu jna' jsa' jmul", mi xichiotique, ja' jnopc'op ya'el ti
Rioxe ti yaloj onox ti jmulavilotique.

2

Ja' li' yaloj ti ja' cajc'opojeltic ta stojol Riox ti Jesucristoe

1 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, ja' ti
ach'unojic xa li sc'op Rioxe, ti x'elan lajts'ibabeic tale, ja'
yo' mu xa xasa' o amulique. Mi oy bu ata amulique, na'ic

me ti oy cajc'opojeltic ta stojol ti Jtotic Riox ta vinajele, ja' ti
Jesucristoe, ti ch'abal smule.
2 Yu'un ja' istoj jmultic, yech'o ti ja' chi'ac'batotic o per-
tonale. Pero mu jtucticuc no'ox istoj jmultic, istojbe smul
scotol crixchanoetic.
3 Ti mi ta jch'unbetic c'usi chiyalbotic ti Rioxe, jna'ojtic ti
quich'ojtic xa ta muq'ue.
4 "Quich'oj xa ta muc' ti Rioxe", mi xichiotique, mi mu
jch'unbetic ti c'usi chale, yu'un jnopc'opotic.
5-6 Yan mi ta jch'unbetique, melel ti jc'anojtique. Mi chcaltic
ti quich'ojtic ta muq'ue, ac'u jpastic chac c'u cha'al ispas
ti Jesucristoe. Mi ja' yech ta jpastique, ja' ta jna'tic o ti
quich'ojtic ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti ac'u jc'an jbatique

7 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ma'uc ach'
mantal ti chajts'ibabeic tale. Ja' onox ti ava'yojic ti c'alal lic
ach'unic li sc'op Rioxe, ja' ti ac'u jc'an jbatique.
8 Co'ol xchi'uc ach' mantal ya'el yu'un tsots sc'oplal. Ti
Jesucristoe iyac' iluc ti chc'anvane. Ja' no'ox yech avac'ojic xa
iluc ti c'anvanemoxuque yu'un chcom xa avu'unic li c'usitic
chopole, ja' xa chapasic li c'usitic leque.
9 Mi chcaltic ti ja' ta jpastic c'usi lec chil ti Rioxe, pero mi
sc'ac'al co'ontic li jchi'iltique, yu'un mu to chcom cu'untic li
c'usitic chopole.
10 Yan mi ta jc'an jbatique, chvinaj ti ja' ta jpastic c'usi
lec chil ti Rioxe. Mu xa c'usi chopol ta jnoptic, mu xa c'usi
chistic'otic ta mulil.
11 Mi sc'ac'al co'ontic li jchi'iltique, yu'un mu to chcom
cu'untic li c'usitic chopole. Mu xca'i jbatic mi mulil li c'usi ta
jpastique. Más xa lec chca'itic li c'usitic chopole.
12 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, cha-
jts'ibabeic li'i yu'un layac'beic xa pertonal yu'un amulic ti
Rioxe ti avich'ic xa ta muc' ti Jesucristoe.
13 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, chajts'ibabeic li'i
yu'un avich'ic xa ta muc' ti Rioxe ti tey onox ti c'alal ch'abal
to'ox li vinajel balamile. Viniquetic, antsetic, chajts'ibabeic
li'i yu'un mu xa bu chach'unic ti c'usi chlo'lovan o ti pucuje.
Cremotic, tsebetic, chajts'ibabeic li'i yu'un avich'ic xa ta muc'
ti Jtotic Riox ta vinajele.
14 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, chajts'ibabeic li'i
yu'un avich'ic xa ta muc' ti Rioxe ti tey onox ti c'alal ch'abal
to'ox li vinajel balamile. Viniquetic, antsetic, chajts'ibabeic
li'i yu'un mu xa bu chapasic li c'usitic chopole. Ja' xa ach'unic
ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o ti mu xa bu chach'unic ti c'usi
chlo'lovan o ti pucuje.

15 Mu me ja'uc batem ta avo'onic li c'usitic oy ta sba bal-
amile. Mi ja' batem ta co'ontique, ja' xa mu jc'antic ti Jtotic
Rioxe ta vinajele.
16 Li c'usitic chal co'ontic jtuctique, xchi'uc ti chpich' o
co'ontic li c'usitic oye, xchi'uc ti mu xa much'u xistaotic
chca'itique, scuenta no'ox sba balamil, ma'uc yech tsc'an
yo'on ti Jtotic Riox ta vinajele.
17 Li balamile ta xlaj. Yech no'ox ti chpich' o co'ontique.
Yan mi ja' ta jpastic c'usitic lec chil ti Jtotic Riox ta vinajele,
chicuxiotic o ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti chlic ep scronta ti Cristoe

18 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, po'ot xa
xlaj li balamile. Ava'yojic ti chtal to jun scronta ti Cajvaltic
Jesucristoe ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Ti c'alal xtal
ti scrontae, ja' tsc'an ich'el ta muc' stuc ti yaloje. Ja' mu sc'an
ti ja' chquich'tic ta muc' ti Jesucristoe. Lavie oy xa ep ti co'ol
sjolic xchi'uc ti scrontae. Ja' chul o ta joltic ti po'ot xa xlaj li
balamile.
19 Yu'un oy iyicta sbaic li much'utic xch'unojic to'ox yilel
uque. Yu'un onox mu j'ech'eluc ixch'unic. Ti j'ech'eluque
che'e, co'ol jch'unojtic jchi'uctic ti yechuque. Lavi iyicta
xa sbaique, ja' chquiltic o ti mu onox co'oluc jch'unojtic
jchi'uctique.
20 Li vo'oxuque iyac' xa achi'inic Ch'ul Espíritu ti Jesu-
cristoe, yech'o ti lap'ijubic xae.
21 Ti chajts'ibabeic li'i, yu'un ana'ojic xa ti yech c'usi yaloj ti
Rioxe. Mu'nuc mu to xana'ic. Ana'ojic ti tsnop c'op ti much'u
ma'uc yech chal chac c'u cha'al chal li sc'op Rioxe.
22 Ti much'u chal ti ma'uc st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal
ti Jesucristoe, tsnop c'op. Ti much'u yech chale, yu'un mu
xich' ta muc' ti Riox Totile xchi'uc ti Xch'amale.
23 Ti much'utic chal ti ma'uc Xch'amal Riox ti Jesucristoe,
yu'un mu xich' ta muc'. Ja' no'ox yech muc bu yich'oj ta muc'
ti Riox Totile. Ti much'utic jamal chal ti ja' Xch'amal Riox ti
Jesucristoe, yu'un yich'oj ta muc'. Ja' no'ox yech yich'oj ta
muc' ti Riox Totile.
24 Li vo'oxuque j'ech'el me xach'unic ti jayp'el ava'iic ti
c'alal lic ach'unic li sc'op Rioxe. Mi j'ech'el ach'unojique, ja'
avich'ojic ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Xch'amale.
25 Ti Jesucristoe yaloj ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.
26 Lajts'ibabeic xa c'u x'elan ti much'utic tsc'an
chaslo'loique.
27 Li vo'oxuque j'ech'el iyac' achi'inic Ch'ul Espíritu ti Je-
sucristoe. Mu xa persauc oy much'u chaxchanubtasic. Ja'
xa chaxchanubtasic ti Ch'ul Espíritue. Yech li c'usitic chale,

mu sna' snop c'op. Layalbeic xa ti ja' chavich'ic ta muc' ti
Jesucristoe, yech'o un mu me xavicta abaic.
28 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, j'ech'el me
xavich'ic ta muc' ti Jesucristoe yo' jun o avo'onic ti c'alal xtale,
yo' mu xaxi'ic oe, yo' mu xaq'uexavic oe.
29 Ana'ojic xa ti lec yo'one. Ja' no'ox yech ti much'utic lec ti
c'usitic tspase, yu'un ja' xch'amaltac.

3

Ja' li' yaloj ti xch'amalotic xa ti Rioxe

1 Q'uelavilic, ti Jtotic Riox ta vinajele sc'anojotic tajmec,
yu'un xch'amalotic xa. Ti much'utic mu to chich'ic ta muc' ti
Rioxe mu sna'ic c'u yu'un ti ma'uc xa yech ta jnoptic chac c'u
cha'al tsnopique. Yu'un mu sna'ic c'u slequil yo'on ti Rioxe.
2 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, lavie xch'amalotic xa ti Rioxe.
Jna'ojtic ti chico'olajotic xchi'uc ti Cristoe ti c'alal xtale yu'un
chquiltic c'u x'elan ti stuque. Ja' no'ox ti mu to jna'tic c'u
slequile.
3 Ti much'utic smalaojic ta xtal ti Cristoe, mu xa bu tspasic
li c'usitic chopole. Lec xa yo'onic chac c'u cha'al lec yo'on ti
Cristoe.
4 Mi ta to jsa' jmultique, yu'un mu jch'unbetic c'usi chiyal-
botic ti Rioxe. Ja' mulil mi mu jch'untique.
5 Li vo'oxuque ana'ojic ti vo'otic ay stojbotic jmultic ti i'ay
ta sba balamil ti Jesucristoe. Ti stuque mu sna' sa'el smul.
6 Ti much'utic yich'ojic ta muq'ue, mu xa bu tsa' smulic.
Ti much'utic tsa' smulique, yu'un mu to chich'ic ta muc' ti
Cristoe, mu to sna'ic ti mu sc'an mulile.
7 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me
xach'unic lo'loel. Ti much'u lec c'usi tspase, yu'un lec yo'on
chac c'u cha'al lec yo'on ti Cristoe.
8 Ti much'u tsa' smule yu'un ja' stotinoj ti pucuje. Yu'un
ti c'usitic chopole ja' isliques ti pucuje. Naca mulil isnop
ta spasel balamil, yech o c'al tana. Ti i'ay ta sba balamil
Xch'amal ti Rioxe, yu'un ja' ay xch'aybe syu'el ti pucuje yo'
ti mu xa xilo'loojotic o yu'une.
9 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa jsa' jmultic. Yu'un lec
xa co'ontic chac c'u cha'al lec yo'on ti stuque, yech'o ti mu xa
jc'an jsa' jmultique.
10 Chvinaj ti much'utic xch'amaltac ti Rioxe xchi'uc ti
much'utic xch'amaltac ti pucuje. Mi chopol li c'usitic ta
jpastique, mi muc bu jc'anojtic li jchi'iltique, yu'un ma'uc to
xch'amalotic ti Rioxe.
11 Ti c'alal lic ach'unic li sc'op Rioxe, ava'iic ti tsc'an ti
co'olco'ol ta jc'an jbatic ta jcotoltique.

12 Mu me xapasic chac c'u cha'al ispas ti Caine. Ti Caine
xch'amal pucuj, yech'o ti ismil ti yits'ine. Ti ismile, yu'un
ja' chopol c'usitic tspas ti stuque; ti yits'ine ja' lec ti c'usitic
tspase.
13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me
chopluc xava'iic mi sc'ac'aloxuc yo'on ti much'utic mu to ta
xch'unique.
14 Mi jc'anojtic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja'
ta jna'tic o ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oq'ue. Tey chibatic
yo' bu chicuxiotic ta sbatel osile. Yan mi muc bu jc'anojtic li
jchi'iltactique, chi'ochotic onox ta c'oc' ta sbatel osil.
15 Ti much'utic tsc'ac'al'o'onta li xchi'ile co'ol xchi'uc jmil-
vanej. Li jmilvanejetique jna'ojtic ti mu xcuxiic ta sbatel osil
mi mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.
16 Ti Jesucristoe iyac' quiltic c'u x'elan ta jc'an jbatic yu'un
iyac' sba ta milel yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. Ja' no'ox yech
tsc'an ta jc'an jbatic uc. Muc ta alel mi ja' lilajotic oe.
17 Mi oy c'usuc cu'untic li' ta sba balamile, mi chquiltic ti oy
much'u ch'abal c'usuc yu'une, mi mu jq'uelanbetic jset'uque,
yech no'ox ta jnoptic ti jc'anojtic ti Rioxe.
18 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me
yechuc no'ox xloc' ta quetic ti jc'anoj jbatique, ac'u cac'tic iluc.
19-20 Mi jc'anoj jbatique, jna'ojtic ti xch'amalotic xa ti Rioxe.
Yech xa no'ox ti oy chtal ta co'ontic baq'uintic ti chcaltic ti
ma'uc xch'amalotique. Ti Rioxe yiloj ti jc'anoj jbatique.
21 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mi j'ech'el jch'unojtic ti
xch'amalotique, mu xa xixi'otic ti c'alal ta jc'opontic ti Rioxe.
22 Chiyac'botic scotol ti c'usi ta jc'anbetique ja' ti ta
jch'unbetic ti c'usi chiyalbotique, ja' ti ta jpastic xa li c'usitic
lec chile.
23 Ja' smantal Riox ti ac'u jch'untic ti ja' Xch'amal ti Jesu-
cristoe, xchi'uc ti co'olco'ol ac'u jc'an jbatic ta jcotoltique.
24 Mi ta jch'untique, yu'un quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, li'
xchi'inojotique. Ti iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue, ja' chul o
ta joltic ti li' xchi'inojotic ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj c'u x'elan chal ti much'utic chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue xchi'uc ti much'utic muc bu chi'inbilique

1 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xach'unic ta ora ti c'usitic
cha'albatique; a'yic mi xco'olaj xchi'uc sc'op Riox ti c'usi
chalique. Yu'un ep xa ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe.
2 Ti c'u x'elan chc'opojique, ja' chca'itic o mi chi'inbilic
yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. Mi jamal chalic
ti i'ay ta sba balamil ti Jesucristoe, ti i'ayan chac c'u cha'al li
vo'otique, ja' chvinaj o ti chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

3 Yan ti much'utic mu jamluc chalic ti i'ay ta sba balamil
ti Jesucristoe, ti i'ayan chac c'u cha'al li vo'otique, muc bu
chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ja' co'ol sjolic xchi'uc ti
scronta ti Cristoe. Ava'yojic onox ti chtal to jun scronta
ti Cristoe. Lavie oy xa ti much'utic co'ol sjolic xchi'uc ti
scrontae.
4 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, ti avich'ojic
ta muc' ti Rioxe, mu xa xach'unic c'usi chal ti much'utic
chalic yilel li sc'op Rioxe yu'un más tsots syu'el ti Rioxe ti
xchi'inojoxuque. Ti pucuje ti ja' scuentainoj li sba balamile
mu masuc tsots syu'el.
5 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe snopoj stuquic.
Sc'op crixchano li chalique. Li crixchanoetique lec cha'iic li
c'usitic ch-albatique yu'un scuenta no'ox sba balamil.
6 Yan li vo'oticotique ja' chcalticotic ti c'usi yaloj ti Rioxe. Ti
much'utic yich'ojic ta muc' ti Rioxe ta xch'unic li c'usi chcalti-
cotique. Yan ti much'utic ma'uc yich'ojic ta muc' ti Rioxe
mu xch'unic li c'usi chcalticotique. Yech'o un ja' chca'itic
o ti much'utic yech li c'usi chalique xchi'uc ti much'utic
chlo'lovanique.

Ja' li' yaloj ti co'olco'ol ac'u jc'an jbatic chac c'u cha'al
sc'anojotic ti Rioxe

7 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ja' tsc'an ti co'olco'ol ta jc'an
jbatique yu'un yech yo'on ti Rioxe. Mi jc'anoj jbatique, yu'un
ja' xch'amalotic, yu'un ja' quich'ojtic ta muc'.
8 Yan mi muc bu jc'anoj jbatique, yu'un mu xquich'tic ta
muc' ti Rioxe. Ti Rioxe yech yo'on ti sc'anojotique.
9 Iyac' iluc ti sc'anojotique yu'un istac tal ta sba balamil ti
junjun Xch'amale, ja' yo' xicuxiotic o ta sbatel osile.
10 Ja' iyac' iluc ti tsc'an ba'yi chic'anvanotique yu'un mu
vo'oticuc ba'yi ijc'antic ti Rioxe, ja' ba'yi lisc'anotic. Yech'o ti
istac tal ti Xch'amale, ja' ay stoj jmultic.
11 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ti c'u x'elan lisc'anotic ti Rioxe,
ja' no'ox yech tsc'an ta jc'an jbatic uc.
12 Ti Rioxe muc much'u yiloj, pero mi jc'anoj jbatique,
li' xchi'inojotique. Ja' no'ox yech más to ta jc'antic ti Riox
noxtoque.
13 Ti yac'oj xa jchi'intic ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uque,
jna'ojtic xa ti ja' quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, xchi'uc ti li'
xchi'inojotique.
14 Li vo'oticotique iquilticotic ti istac tal ta sba balamil
Xch'amal ti Rioxe. Ja' istojbe smul scotol crixchanoetic.
15 Mi jamal chcaltic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse, yu'un
quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, li' xchi'inojotique.

16 Jna'ojtic xa, jch'unojtic xa ti sc'anojotic ti Rioxe. Yu'un
yech yo'on ti sc'anojotique. Mi chic'anvanotique, yu'un
quich'ojtic ta muc', li' xchi'inojotique.
17 Lavi li'otic ta sba balamile, mi co'olco'ol jc'anoj jbatique,
chvinaj ti ja' yech co'ontic chac c'u cha'al yo'on ti Rioxe.
Yech'o un jpatoj xa co'ontic ti lec bu chiyic'otic ech'el ti Rioxe
ti c'alal sta yora chiyalbotic bu chibatic ta sbatel osile.
18 Mi jch'unojtic ti sc'anojotic ti Rioxe, mu xa xixi'otic
yu'un jna'ojtic ti mu xa bu chba quich'tic casticoe. Yan ti mi
chixi'otic toe, yu'un ta jnoptic ti chiyac'botic to castico ti Rioxe
yu'un mu jch'untic ti sc'anojotique.
19 Lavi jc'anojtic xa ti Rioxe, yu'un ba'yi lisc'anotic.
20 "Li vo'one jc'anoj ti Rioxe", mi xichiotique, pero mi
sc'ac'al co'ontic jchi'iltique, jnopc'opotic. Mi muc bu
jc'anojtic jchi'iltic ti li' quilojtique, ja' no'ox yech muc bu
jc'anojtic ti Rioxe ti mu xquiltique.
21 Li smantal Riox ti ca'yojtique ja' yech chal: "Ti much'u
sc'anojone ja' no'ox yech ac'u sc'an li xchi'ile", xi.

5

Ja' li' yaloj ti mu xa c'usi xu' chispajesotic ta xch'unel c'usi lec chil ti Rioxe

1 Mi jch'unojtic ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantal ti
Jesucristoe, xch'amalotic xa Riox. Mi jc'anojtic ti Jtotic Riox
ta vinajele, jc'anojtic noxtoc ti much'utic co'ol xch'amalotic
xchi'uque.
2 Lavi jc'anojtic ti Rioxe, ta jpastic ti c'usi lec chile, yech'o ti
jc'anojtic ti much'utic co'ol xch'amalotic xchi'uque.
3 Mi jc'anojtic ti Rioxe, ta jch'unbetic smantal. Mu vocluc ta
jch'untic.
4-5 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa c'usi xu' chispa-
jesotic ta xch'unel ti c'usi lec chile yu'un jch'unojtic ti ja'
chiscoltaotic ti Xch'amale, ja' ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' Ch'ul Espíritu chiyalbotic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe

6 Yu'un ja' onox ti Jesuse ti Xch'amal Rioxe ti iyich' vo'e, ti
iloc' xch'ich'el ta cruze; ma'uc no'ox ti c'alal iyich' vo'e. Ti
Ch'ul Espíritue ja' chiyalbotic ti ja' Xch'amal ti Rioxe. Li c'usi
chale yu'un yech.
7 Oxvo'ic ya'el ti teyic ta vinajele ti chiyalbotic ti ja'
Xch'amal Riox ti Jesucristoe. Ja' ti Riox Totile, xchi'uc ti
Jesucristoe ti ay yalbotic c'u x'elan yo'on ti Stote, xchi'uc ti
Ch'ul Espíritue.
8 Li' ta sba balamile oxtos ti c'usi chvinaj o ti ja' Xch'amal
Riox ti Jesucristoe. Ja' ti c'alal iyich' vo'e, xchi'uc ti c'alal iloc'

xch'ich'el ta cruze. Xchi'uc ti Ch'ul Espíritue ti ja' chiyalbotic
ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse.
9 Ti c'alal chalic c'usi yiloj li crixchanoetique, ta jch'untic.
Pero más tsots sc'oplal ti ta jch'untic c'usi yaloj ti Rioxe. Ti
Rioxe yalojbotic ti ja' Xch'amal ti Jesuse.
10 Mi jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse, jna'ojtic ti
ja' Xch'amal ti Rioxe. Mi mu jch'untique, ja' co'ol xchi'uc
jnopc'op ya'el ti Rioxe yu'un mu jch'untic c'u x'elan yalojbe
sc'oplal ti Xch'amale.
11 Ti Rioxe yac'ojbotic xa jcuxlejaltic ta sbatel osil. Ti
cuxlejale ja' scuentainoj ti Xch'amale.
12 Mi quich'ojtic ta muc' ti Xch'amal Rioxe, chicuxiotic ta
sbatel osil. Yan mi mu xquich'tic ta muq'ue, mu xicuxiotic ta
sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jna'tic ti chicuxiotic ta sbatel osile

13 Vo'oxuc ti ach'unojic xa ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse, ti
lajts'ibabeic li'i, ja' yo' xana'ic o ti chacuxiic ta sbatel osile, yo'
j'ech'el xach'unic oe.
14 Jpatoj xa co'ontic ti chich' ta muc' c'usi chcalbetic ti Rioxe
mi ja' ta jc'anbetic li c'usi lec chile.
15 Mi jna'ojtic ti chich' ta muc' li c'usi chcalbetique, jna'ojtic
ti chiyac'botic li c'usitic ta jc'anbetique.
16 Mi oy bu iquiltic chopol c'usi tspas junuc jchi'iltic ta
xch'unel li sc'op Rioxe, mi ma'uc to tspas li mulil ti ch'abal
pertonale, jc'oponbetic Riox. Ti Rioxe chac' cuxluc ta sbatel
osil. Yan mi ja' tspas li mulil ti ch'abal pertonale, mu xcal ti ta
jc'oponbetic Rioxe.
17 Scotol li c'usitic chopole naca onox mulil, pero oy mulil ti
oy to pertonale.
18 Jna'ojtic lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa jc'an jsa'
jmultic. Ja' chixchabiotic ti Xch'amal Rioxe, mu xa xiyilba-
jinotic ti pucuje.
19 Jna'ojtic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. Ti much'utic ma'uc
xch'amaltac ti Rioxe, jna'ojtic ti ja' chch'unbeic c'usi chal ti
pucuje.
20 Jna'ojtic noxtoc ti i'ay ta sba balamil ti Xch'amal Rioxe. Ja'
liyalbotic sc'oplal ti Riox ta vinajele. Ja' xa quich'ojtic ta muc'
yu'un iquich'betic xa ta muc' ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe.
Ja' onox Riox, muc much'u yan. Ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osil.
21 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me c'usi
yan xach'unic.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on yajchanubtasvanejicon ti much'utic xch'unojic li
sc'op Rioxe, chajc'oponic tal ta vun xchi'uc avoltac, vo'ot ti
st'ujojot ti Rioxe. Jc'anojoxuc xchi'uc lavoltaque, ja' ti co'ol
jch'unojtic li sc'op Rioxe. Mu jtucuc no'ox ti jc'anojoxuque;
sc'anojoxuc scotol ti much'utic ja' yech xch'unojic uque.
2 Ja' jc'anojoticotic o ti co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe yu'un
jch'unojtic o.
3 Ti ach'unojic li sc'op Rioxe, ti ac'anoj abaique, ac'u
yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe, ja' ti Xch'amale. Ac'u xc'uxubinoxuc. Junuc me
avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti j'ech'el ac'u jch'untic ti c'usi yaloj ti Cristoe

4 Jun co'on tajmec ti oy jlom avoltac ti ja' tspasic li c'usitic
leque yu'un ja' yech tsc'an ti Jtotic Riox ta vinajele.
5 Lavi co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe, chacalbe ti c'ano o
me abaique. Ma'uc ach' mantal ti chajts'ibabee. Ja' onox ti
ca'yojtic ti c'alal lic jch'untique.
6 Mi jc'anojtic ti Rioxe, ta jch'unbetic smantal. Ja' sman-
tal ti ac'u jc'an jbatique chac c'u cha'al ava'iic ti c'alal lic
ach'unique.
7 Yu'un oy xa ep jlo'lovanejetic li' ta sba balamile. Mu
xch'unic ti i'ayan chac c'u cha'al vo'otic ti Jesucristoe. Ti
much'utic yech chalique ja' jlo'lovanejetic. Ja' scronta ti
Jesucristoe.
8 Yech'o un q'uelo me abaic, mu me xach'unic lo'loel.
Mi ach'unic lo'loele, mu xavich'ic scotol amotonic ti c'u
yepal yaloj onox ti Rioxe ti chac'be li much'utic j'ech'el ta
xch'unique.
9 Ti much'utic tstoy sbaique, ti ma'uc xa yech ta xchanub-
tasvanic chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesucristoe, yu'un
ma'uc yich'ojic ta muc' ti Rioxe. Yan ti much'utic ja' yech
ta xchanubtasvanic chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesu-
cristoe, chvinaj ti ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe xchi'uc ti
Xch'amale, ja' ti Jesucristoe.
10 Mi oy much'u chtal xchanubtasoxuque, mi ma'uc yech
chal chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesucristoe, mu me
xavotes ta anaic. “Lec ti latale” mu me xavutic.
11 Ac'u mi ja' no'ox ti “lec ti latale” mi xavutique, yu'un co'ol
ajolic ya'el.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba vula'anvanuc ti Juane

12 Ep to c'usi chacalbeic pero mu jc'an xajts'ibabe tal ta vun
yu'un chtal jvula'anot mi iyu' cu'une. Tey jc'opon jbatic mi
litale yo' jun o co'ontique.
13 Chabanicot la xalic li yoltac avixe ti t'ujbilic yu'un ti Riox
uque.

LI'I JA' YOXLIQUIL XA SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on yajchanubtasvanejicon ti much'utic xch'unojic li
sc'op Rioxe, chajc'opon tal ta vun, Gayo. Jc'anojot yu'un co'ol
jch'unojtic li sc'op Rioxe.
2 Vo'ot ti jc'anojote, chajc'oponbe Riox yo' xapas o li c'usitic
leque, yo' lec o apat axocone chac c'u cha'al lec avo'one.
3 Ti jayvo' jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti i'ech'ic
tal ta anae, yul yalbecon ti ja' chapas c'usi yaloj ti Rioxe.
Ximuyubaj xa tajmec ti c'alal ica'ie.
4 Mu c'usi ti más ximuyubaj oe, ja' no'ox ti c'alal chca'ibe
sc'oplalic ti ja' tspasic ti c'usitic yaloj Riox ti much'utic
xch'unojique, yu'un co'ol xchi'uc jch'amaltac chca'i.

Ja' li' yaloj ti lec c'usitic ispas ti Gayoe

5 Vo'ot ti jc'anojote, lec ti ja' chach'un ti c'usi chayalbe ti
Rioxe. Yu'un chavotes ta ana li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe ti nom liquemic tale ti mu xavojtiquine.
6 Ti jayvo' i'ech'ic tal ta anae, yul yalboticotic ti c'u x'elan
ac'uxubine. Lec ti chavac'be c'usi chtun yu'unic ta bee yu'un
ja' chalic a'yuc li sc'op Rioxe.
7 Ti chanavique, ja' yo' xvinaj o li sc'op Rioxe. Ma'uc
tsc'anbeic c'usi chtun yu'unic ti much'utic mu to ta
xch'unique.
8 Más lec vo'otic ac'u jcoltatic ti much'utic chalic a'yuc li
sc'op Rioxe, yo' co'olco'ol ta jcolta o jbatic ta yalel a'yuque.

Ja' li' yaloj ti mu x'ich'van ta muc' ti Diótrefese

9 Ijts'ibabe xa svun scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe ti li' achi'uque. Pero li Diótrefese mu xixch'unbe yu'un
ja' tsc'an chaspasic ta mantal.
10 Yech'o un mi liyule, ta jac'be c'u yu'un ti mu
xiyich'oticotic ta muq'ue, c'u yu'un ti chislo'iltaoticotique.
Pero ma'uc no'ox ti mu xiyich'oticotic ta muq'ue, mu xotes
ta sna noxtoc ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe ti li'
ch-ech'ique. Ti much'utic lec yo'onique ti ta x'otesvanic ta
snaique, ta spajes. Mi mu xch'unique, ta snuts o loq'uel ta
templo.

Ja' li' yaloj ti lec yo'on ti Demétrioe

11 Vo'ot ti jc'anojote, ti much'utic chopol li c'usitic
tspasique, mu me xachanbe. Ja' xachanbe li much'utic
lec li c'usitic tspasique. Ti much'utic lec li c'usitic tspasique,

ja' xch'amaltac Riox. Yan ti much'utic chopol li c'usitic
tspasique, yu'un mu to chich'ic ta muc' ti Rioxe.
12 Li Demétrioe chal scotolic ti lec yo'one yu'un lec li c'usitic
tspase. Li vo'oticotic uque quilojticotic ti lec yo'one. Ana'ojic
ti yech li c'usi chcalticotique.

Ja' li' yaloj ti i'albat chabanuc ti Gayoe

13 Ep to c'usi chacalbe pero mu jc'an xajts'ibabe tal ta vun.
14 Yu'un chtal jvula'anot ta ora mi iyu' cu'une. Mi liyule, tey
xilo'ilajotic.
15 Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on. Chabanicot
la xalic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti xayoj-
tiquinique. Xavalbe chabanuc scotol li jchi'iltactic ta xch'unel
li sc'op Rioxe ti xcojtiquinique.

LI'I JA' SVUN JUDAS TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on Judason, ta jch'un c'usi chiyalbe ti Jesucristoe. Vo'on yits'inon li Jacoboe. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti ach'unic ti c'alal layiq'uic ti Jtotic Riox ta vinajele, ti sc'anojoxuque, ti ja' xchabiojoxuc ti Jesucristoe.
2 Ac'u xc'uxubinoxuc ti Rioxe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic. Na'ic me ti sc'anojoxuc tajmeque.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe
(2 Pedro 2.1-17)

3 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, tey onox ta jnopilan ti chajts'ibabeic tal ti c'u x'elan li cuxlejal ta sbatel osile ti chiyac'botic ti Rioxe, pero ica'i ti oy much'utic mucul chaxchanubtasic yilel ta sc'op Rioxe. Ja' más tsots sc'oplal ica'i ti chajts'ibabeic tal ta ora ti mu me xach'unic li c'usi chalique. Ja' me ch'unic o ti c'usi jch'unojtic onoxe yu'un yech. Li vo'otique xch'amalotic xa ti Rioxe, ca'yojbetic xa li sc'ope, yech'o un mu me xch'ay cu'untic smelol.
4 Oy much'utic tey achi'uquic ti ja' yech tspasique. Ixch'un xa yu'unic jayvo' li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chalbeic ti mu c'u tspas mi ta to jpastic li c'usitic chopole. Yu'un la chac' pertonal yalojic ti Rioxe. Ja' tspoj o sbaic li sc'op Rioxe. Mu xich'ic ta muc' ti Rioxe ti ja' quich'ojtic ta muq'ue, ti stuc no'ox tspas mantale. Mu xich'ic ta muc' noxtoc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti much'utic yech chalique, ti Rioxe vo'ne onox yaloj ti chba yich'ic castico ta sbatel osile.
5 Li vo'oxuque, ac'u mi ava'yojic onox ti c'usi icha'leatic yu'un Riox ti jlom jchi'iltactic ta israelal ti ta más vo'nee, pero ta jyules ta ajolic. Ac'u mi tsobol to'ox iloq'uesatic tal ta mozoil ta Egipto yu'un ti Cajvaltique, ta scoj ti muc xch'unic c'usi iyal ti c'alal loq'uemic xa'ox tale, imilatic ti jlome.
6 Ja' no'ox yech ti jlom anjeletic istoy sbaic ta stojol ti Rioxe, ti iscomtsan yabtelic ti ac'bilic yu'un ti Rioxe, ijipatic ochel ta ic' osil. Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti Rioxe, ja' no'ox yech ch-albatic uc ti chba yich'ic castico ta sbatel osile.
7 Ja' no'ox yech ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee, xchi'uc ti c'ox jteclumetic ti tey nopolique, i'ac'batic castico yu'un ti Rioxe. Yu'un ja' ispasic ti c'usi q'uexlal sba ta pasele, ixchi'in sbaic ta vinical, yech'o ti iyac' tal c'oc' ta vinajel ti Rioxe, ic'ac' scotolic. Ja' no'ox yech ta

x'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe.

8 Ja' yechic chac c'u cha'al ti much'utic chopol c'usi ispasic ti ta más vo'nee. Yu'un chalic ti ch-albat ta svayichic ti xu' la jchi'in jbatic ta vinicale, ti xu' la jsa' cantstique, ti xu' la sa' yajmulic li antsetique, ti xu' la mu jch'untic mantale, ti xu' la chopol c'usi chcalbetic ti anjeletique.

9 Ti Miguele ja' totil anjel tey ta vinajel, pero mu c'usi chopol iyalbe ti pucuje ti c'alal iyalulanbe sbaic sc'oplal spat xocon ti ánima Moisese. Ti pucuje "ja' cu'un", xi. Ti Miguele "ja' sna'oj stuc ti Rioxe", xi.

10 Yan ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe chopol c'usi chalbeic ti c'usi mu xilique. Ja' no'ox tspasic li c'usitic lec cha'iique, co'ol xchi'uc c'usuc no'ox chanul ta balamil ti mu c'usi sna' snopele. Ti x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, scasticoic no'ox tsa'ic.

11 Ta onox xich'ic castico yu'un ja' yech tspasic chac c'u cha'al ispas ti Caín ti ta más vo'nee ti ja' no'ox ixch'un ti c'usi iyal yo'one. Ja' no'ox tsc'anic ti oyuc staq'uinique, co'ol xchi'uc ti Balaam ti ta más vo'nee ti ipich' yo'on taq'uine. Ja' yech tspasic noxtoc chac c'u cha'al ti Coré ti ta más vo'nee ti istoy sba ta stojol ti Moisese, ti t'ujbil yu'un Riox tspasatic o ta mantale.

12 Ja' no'ox yech ti c'alal chatsob ave'elique, ti c'alal comón chave'ique, vo'oxuc ti ac'anoj abaique, tey capal chve'ic uc. Ja' no'ox chtal snojes xch'utic, mu x'ich'vanic ta muc'. Chayaq'uic no'ox ta q'uexlal. Co'ol xchi'uc toc ti buyuc no'ox chbeq'ue ech'el ta iq'ue. Mu c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti chtal vo'e. Co'ol xchi'uc te'etic ti mu satin ti c'alal sta yora tsatine, pitsbil xa loq'uel yu'un mu c'u stu. Ja' no'ox yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, mu c'u stu ti c'usi chalique.

13 Co'ol xchi'uc mar ti chac' svoc ti c'alal tsots chyuq'uilanat ta iq'ue. Yu'un sujoj sbaic ta yalel ta spasel li c'usitic chal yo'onique, mu xq'uexavic. Co'ol xchi'uc tso'c'anal ti ora ta sacch'aye, yu'un albil onox ti chbatic ta ic' osil ta sbatel osile.

14 Ti Enoque svucq'uexel crixchano ti ilic tal ta Adane. Ti Enoque iyalbe onox sc'oplal ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. "Ti Cajvaltique chtal xchi'uc ep ta mil anjeletic.

15 Ja' chtal yalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique. Chac'be castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, ti naca chopol li c'usitic tspasique, ti chopol c'usi chalbeic ti Rioxe", xi onox.

16 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe chopol chilic ti Rioxe, chopol chilic noxtoc li jchanubtasvanejetic ta sc'op

Rioxe. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique. Lec chc'opojic yilel yo' ti sta o staq'uinique.

Ja' li' yaloj ti mu me xch'unic lo'loel ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

17 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, yuleso me ta ajolic ti c'usi layalbeic li yaj'apoxtoltac ti Cajvaltic Jesucristoe.
18 Ja' onox yech layalbeic: "Ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe ti ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique, ta xlic slabanoxuc", xiic onox.
19 Ja' li much'utic ta stsob svinique yu'un ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique. Yu'un muc bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue.
20 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, co'olco'ol xatsatsubtasbe aba avo'onic yu'un co'ol ach'unojic li sc'op Rioxe ti ja' ilecub o co'ontique. C'oponic Riox, ja' ac'u sp'ijubtasoxuc ta sc'oponel Riox ti Ch'ul Espíritue.
21 Ja' me xapasic c'usitic lec chil ti Rioxe yo' xana'ic o ti sc'anojoxuque. Malaic c'usi ora chtal ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un chba jchi'intic ta sbatel osil, chixc'uxubinotic.
22 Ti much'utic xchibet yo'on chavilique, ti mu sna'ic c'usi jtosucal ta xch'unique, mi ja' li sc'op Rioxe, o mi ja' c'usi chal ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, yulesbeic ta sjolic ti ja' no'ox lec li sc'op Rioxe.
23 Ti much'utic ixch'unic xae, coltaic ta ora, co'ol xchi'uc chaquilic loq'uel ta c'oc' ya'el. Ti much'utic tsa' xa smulique, c'uxubinic, c'oponic, pero q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic uc.

Ja' li' yaloj ti ta xchabivan ti Rioxe

24-25 Jun no'ox ti Rioxe, stuc no'ox p'ij, ja' ti ay stoj jmultique. Tsots syu'el. Xu' chaxchabiic yo' mu xach'unic o lo'loele, yo' ch'abal o amulic ti c'alal xac'otic ta vinajele, yo' jun o avo'onique. Yech'o ti ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel osile. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Ja' scuentainoj scotol ta spasel balamil c'al tana, xchi'uc sbatel osil.

APOCALIPSIS
JA' LI' TS'IBABIL TI C'USITIC CHLAJ TALUC TA TS'ACALE TI I'AC'BAT YIL YU'UN JESUCRISTO TI JUANE

1 Li vun li'i ja' li' ts'ibabil ti c'usitic chlaj taluc ta ts'acale
ti i'albat yu'un Riox ti Jesucristoe. Ti i'albate, vo'otic xa
chiyalbotic ti chitunotic yu'une. Yech'o ti istac tal ti yaj'anjele,
tal yalbon vo'on li Juanone, ti chitun yu'une.
2 Yech'o un chacalbe ava'iic ti ta melel ti li'ac'bat quil
scotole, ti ja' iyal ti Rioxe, ti ja' liyalbe ti Jesucristoe.

3 Chich'ic bentisyon li much'u ta xaptae xchi'uc li much'utic
ta xa'iic li c'usitic yaloj Riox li'i mi ta xch'unic li c'usitic li'
ts'ibabile. Po'ot xa me xlaj taluc.

Ja' li' yaloj ti lic sts'ibabe svun ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta vucub jteclum ti Juane

4 Vo'on Juanon, chajc'oponic tal ta vun vo'oxuc ti ach'unojic
sc'op Riox tey ta vucub jteclum ta estado Asiae. Ac'u
yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele ti tey onox ti c'alal
ipas li vinajel balamile, cuxul lavie, cuxul ta sbatel osil. Junuc
me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic. Ac'u yac'boxuc crasia,
ac'u spas ta jun avo'onic ti Ch'ul Espíritu uque ti co'ol xchi'uc
vucub c'oc' iquil yo' bu chotol ti Rioxe.
5 Ac'u yac'boxuc crasia, ac'u spas ta jun avo'onic ti Jesu-
cristo uque ti yech scotol ti c'usi liyalbotique, ti ja' primero
i'ach'ub spat xocon ti c'alal icha'cuxie, ti ja' tspas ta mantal
scotol preserenteetic xchi'uc scotol jyu'eletic li' ta sba bal-
amile. Ja' ti sc'anojotic tajmeque, ja' ti iyac' sba ta milel yo'
itoj o li jmultique.
6 Ja' ta smantal ti ta jpastic mantal jchi'uctique. Ja' ta
smantal noxtoc ti chitunotic yu'un ti Rioxe, ja' ti Stote, chac
c'u cha'al itunic ti paleetique. Yech'o ti stuc no'ox ta xquich'tic
ta muc' ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' tspas mantal
ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

7 Ti Cajvaltic Jesucristoe ta toc ta xyal tal. Chil scotol
crixchanoetic. Chilic uc ti much'utic ja' yechic chac c'u
cha'al ti much'utic ismilic ti Cajvaltic Jesuse. Ti jaylajuntos
crixchanoetic li' ta sba balamile ta x'oq'uic ta xi'el ti c'alal
xilic ta xyal tal ti Cajvaltic Jesuse yu'un sna'ojic ti ta x'ac'batic
casticoe. Melel ti ja' yech ta xc'ote.

8 Ti Rioxe stuc no'ox oy syu'el, ja' scuentainoj scotol. Tey
onox ti c'alal ipas li vinajel balamile, cuxul lavie, cuxul ta sba-
tel osil. “Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc”,
xi.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc crixchano iyil Cajvaltic Jesús ti Juane

9 Vo'on Juanon, ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti
co'ol abol jbatic ta ilbajinele, ti co'ol chispasotic ta mantal ti
Jesucristoe, ti co'ol chistsatsubtasbotic co'ontique yo' ti mu
xquicta o jbatic ta smalael ti c'usi ora chicuxiotic ta sbatel
osile, tey ay yaq'uicon ta jun c'ox balamil ta o'lol mar, Patmos
sbi. Yu'un ti tey ay yaq'uicone, ja' ijmulin ti ical a'yuc c'usi
yaloj ti Rioxe, ja' ti chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe.

10 Ja'o ta sc'ac'alil ti ta jtsob jbatic ta yich'el ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe, ta syu'el ti Ch'ul Espíritue ica'i ti oy
much'u lisc'opon ta jpate. Tsots ic'opoj, co'ol xchi'uc bu tsots
ch-oq'uesinat corneta.

11 Ja' yech liyalbe chac li'i:

—Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc. Li
c'usitic chcac' avile, ts'ibao ta vun. Tacbo ech'el li much'utic
yich'ojicon ta muc' ta vucub jteclum tey ta estado Asiae. Ja'
li jteclum Efesoe, xchi'uc li Esmirnae, xchi'uc li Pérgamoe,
xchi'uc li Tiatírae, xchi'uc li Sárdise, xchi'uc li Filadélfiae,
xchi'uc li Laodicéae —xiyut.

12 Lijoyij, ijq'uel ti much'u chisc'opone. Iquil vucub can-
delero naca oro yilel.

13 Ta o'lol yo' bu vuchajtic li vucub candeleroe iquil ti oy
much'u tey va'ale, co'ol xchi'uc crixchano yilel. Nat sc'u'
xtolet c'alal yoc. Oy c'usi chucul ta sti' yo'on naca oro yilel.

14 Li stsatsal sjole sac tajmec, co'ol xchi'uc saquil tsots yilel.
Li sbec' sate xleblajet tajmec, co'ol xchi'uc lebc'oc' yilel.

15 Li yoque sts'ayts'on tajmec, co'ol xchi'uc covre yilel c'alal
c'aq'uem xa scotol li yic'ubale. Tsots tajmec chc'opoj, co'ol
xchi'uc bu xpomomet muc'ta uc'um.

16 Stomoj ta sbats'ic'ob vucp'ej c'anal yilel. Chloc' tal espada
ta ye yilel. Lec juxbil xcha'jotol ye li espadae. Sjunlej li sate oy
xojobal, co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al yilel.

17 Ti c'alal iquile, liyal ta lum tey ta yoc, co'ol xchi'uc
chamem licom. Listij ta sbats'ic'ob, ja' yech liyalbe chac li'i:

—Mu xaxi'. Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb
noxtoc.

18 Vo'on ti cuxulon ta sbatel osile. Licham pero licha'cuxi.
Lavie cuxulon ta sbatel osil. Vo'on jcuentainoj scotol. Vo'on
chcal ti much'u ta xchame. Vo'on chcal ti bu ta xbat li
xch'ulelique.

19 Ts'ibao ta vun li c'usitic chavile xchi'uc li c'usitic chava'ie,
xchi'uc li c'usitic ta to xava'i, ta to xavil ta ts'acale.
20 Li vucp'ej c'anal li' jtomoj ta jbats'ic'ob chavile xchi'uc li
vucub candelero ti naca oroe, chacalbe c'usi señ*a* yu'un mu
xana'. Li vucp'ej c'anale ja' señ*a* li vucvo' ti ta xchanubtasic
li much'utic yich'ojicon ta muc' ta vucub jteclum ta estado
Asiae. Li vucub candeleroe ja' señ*a* li much'utic ta xchanub-
tasatic ta vucub jteclume —xiyut ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Efesoe

1 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:
—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta
jteclum Efesoe ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic
Jesuse ti stomoj ta sbats'ic'ob vucp'ej c'anal iquile, ti tey
xva'et ta o'lol yo' bu vuchajtic li vucub candeleroe, ja' yech
chayalbeic chac li'i:
2 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti
lec chatunic cu'une xchi'uc ti icuch avu'unic scotol li ilba-
jinele. Xchi'uc ti mu xa xac'an xachi'inic li much'utic chopol
sjolique. Yu'un avilic xa c'u x'elan li much'utic chalic jc'op ti
yalojique, ja' avilic o ti yech no'ox tsnopic ti c'usitic chalique.
3 Avac' avocolic cu'un pero icuch avu'unic, muc xapaquic.
Lec latunic cu'un, muc xavicta abaic yu'un sjunul to'ox
avo'onic ac'anojicon.
4 Lavie mu xa sjunuluc avo'onic ac'anojicon. Ja' chopol
chquil.
5 Yuleso ta ajolic ti c'u to'ox x'elan ac'anojicon ti c'alal lic
ach'unique. Ictaic spasel li c'usitic chopole; ja' pasic chac c'u
cha'al apasic to'oxe. Mi mu xavictaic spasel li c'usitic chopole,
ta me xital ta ora, chtal jloq'ues li candeleroe yo' xch'ay o ta
jmoj li jc'op tey ta alumalique.
6 Pero oy to c'usi lec chapasic chquil. Yu'un chopol chavilic
c'usi tspasic li jnicolaítaetique ti chayalbeic ti xu' to xapasic li
c'usitic chopole. Ja' yechon uc chopol chquil.
7 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu
chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li
Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ta
xcac'be slo'ic li sat te' li' ta vinajele ti ta xcuxiic o ta sbatel osile,
xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Esmirnae

8 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Esmirnae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: “Ti Cajvaltic Jesuse ti ja' isliques scotole, ti ja' chilbe slajeb noxtoque, ja' ti ichame, ti icha'cuxie, ja' yech chayalbeic chac li'i:

9 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti abol abaic ta ilbajinele, ti ch'abal xa c'usuc avu'unique. Pero jc'ulejoxuc chquil. Jna'oj noxtoc ti chopol c'usi chayalbeic li jayvo' jurioetic ti jt'ujojic ti yalojique. Pero muc bu jt'ujojic, yu'un mu xch'unic ti vo'on ijtojbe smulique. Ja' xch'amaltac li Satanase.

10 Mu me xaxi'ic o li ilbajinel ti chtal ta ts'acale. Ja' yabtel li pucuje ti chastiq'uic ta chuquel jlomuque yu'un tsq'uelic mi j'ech'el ach'unojic ti vo'on Avajvalicone. Pero jayib no'ox c'ac'al ti abol abaique. Ich'icon o me ta muc' c'u cha'al xachamic oe, yu'un chcac' cuxlanic ta sbatel osil. Ja' atrofeoic ya'el.

11 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, mu xa bu ta xchamic ta xcha'ech'elal, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe”, xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Pérgamoe

12 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Pérgamoe ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: “Ti Cajvaltic Jesuse ti iquil iloc' espada ta yee ti lec juxbil xcha'jotol yee, ja' yech chayalbeic chac li'i:

13 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti tey nacaloxuc yo' bu ta xch'unbat tajmec smantal li Satanase. Ac'u mi abol abaic ta ilbajinel pero avich'ojicon onox ta muc'. Muc xavicta abaic ti c'alal imile ti Antípase ti sjunul yo'on iyal a'yuc c'usi caloj yo' bu nacaloxuque, yo' bu ta xch'unbat tajmec smantal li Satanase.

14 Pero oy to c'usi chopol chapasic chquil. Yu'un lec chava'iic ti tey achi'uquic ti much'utic ta xchanubtasvanic ta spasel c'usi chopol chac c'u cha'al ispas ti Balaam ti ta vo'nee. Ti Balaame ja' ixchanubtas ti preserente Balaque ti c'uxi xu' slo'lo li j'israeletique yo' ti xlic sti'ic o ti ti'bol smotoninoj yajsantoic ti yan crixchanoetique, yo' ti xlic sa' o yantsique.

15 Ja' no'ox yech tey to achi'uquic noxtoc li much'utic ja' yech ta xch'unic chac c'u cha'al xch'unojic li jnicolaítaetique ti chopol chquilique. Yu'un chayalbeic ti xu' to xapasic li c'usitic chopole.

16 Nutsic loq'uel. Mi mu xanutsique, ta me xital ta ora. Chtal
jmilic ta espada ti chloc' ta quee.
17 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu
chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li
Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ja'
chcac'be sve'ic li mana tey nac'bile, mu xa c'usi yan tsc'anic
o ta sbatel osil. Ta xcac'beic noxtoc jp'ej saquil ton. Li ton
ta xcac'beique ja' tey ts'ibabil yach'biic ti muc much'u yan
xojtiquine. Stuc no'ox xojtiquinic ti much'utic chcac'bee yo'
sna'ic o ti ja' jch'amaltac ta sbatel osile, xayutic ti Cajvaltic
Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Tiatirae

18 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:
—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc'
ta jteclum Tiatirae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti
Xch'amal Rioxe ti iquil xleblajet tajmec li sbec' sate chac c'u
cha'al li lebc'oq'ue, ti sts'ayts'on tajmec yoc chac c'u cha'al li
covre c'alal c'aq'uem xa scotol li yic'ubale, ja' yech chayalbeic
chac li'i:
19 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti
chac'uxubinvanique, ti ach'unojic ti vo'on ijtoj amulique, ti
chacoltavanique, ti chcuch avu'unic li ilbajinele, ti lec chatu-
nic cu'un lavie. Ti ta ba'yie ma'uc to'ox yech latunic.
20 Pero oy to c'usi chopol chapasic. Yu'un chavaq'uic
chanubtasvanuc li antse ti chal jc'op ti yaloje. Pero ma'uc
yech li c'usi chale. Ja' yech ta spas chac c'u cha'al ispas ti
Jezabel ti ta vo'nee, yu'un ja' ta slo'lo li much'utic ja' tspasic li
c'usitic ta jc'ane. Yu'un ja' tsc'an ti chlic sa' yantsique, ti chlic
sti'ic li ti'bol smotoninoj santoetique.
21 Ijmala xa mi chicta li c'usitic chopol tspase, pero mu xicta,
yu'un ja' no'ox ta yo'on spasel li c'usitic chopole.
22 Chacalbeic, li ants chcale ac'u ipajuc yo' xpuch'i oe.
Ja' tstoj ti chopol c'usi tspase. Ja' no'ox yech ti much'utic
ixch'unic c'usi iyal li antse, mi mu xictaique, ta xcac'beic
castico uc.
23 Yan ti much'utic quiloj onox ti mu xictaic c'usi chal
li antse, ta xchamic yo' xilic o li much'utic yich'ojicon ta
muq'ue ti ca'yoj scotol li c'usitic chanopique, ti quiloj c'u
x'elan lavo'onique. Ti c'u x'elan chapasic jujune ja' yech
atojol chacac'beic. Mi lec li c'usitic chapasique, ja' no'ox yech
lec atojolic. Mi chopol li c'usitic chapasique, ja' no'ox yech
chopol atojolic.
24 Vo'oxuc ti tey nacaloxuc ta Tiatirae ti muc bu ach'unojic
c'usi chal li antse, ti muc bu ach'unojic noxtoc ti chalic ti tsc'an

chava'iic c'u x'elan yo'on li Satanase, lec ti mu xach'unique.
Yech'o un mu c'usi yan chacalbeic.
25 Yechicoxuc o me ti c'u cha'al xital oe.
26 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ti naca lec
c'usitic tspasic ti c'u cha'al xchamic oe, ja' chcac'be tsots
yabtelic. Ja' ta scuentainic scotol crixchanoetic ta sjunlej
balamil.
27 Ja' chac c'u cha'al yac'ojbon tsots cabtel li Jtote, ja' no'ox
yech chcac'be tsots yabtelic uc. Ja' ta spasic ta mantal scotol
crixchanoetic ta sjunlej balamil. Ta xch'unbat smantalic. Li
crixchanoetique mu xa xu' stoy sbaic. Ja' chac c'u cha'al xich'
voq'uel p'in ti toj lilijel chc'ote, yu'un ta xch'unic ti c'usitic ch-
albatique.
28 Ti much'utic chcac'be tsots yabtele chcaq'uic ta ich'el ta
muc' chac c'u cha'al ich'bilon ta muq'ue.
29 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu
chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un
li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba
ech'el —xiyut.

3

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Sardise

1 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:
—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc'
ta jteclum Sardise ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Caj-
valtic Jesuse ti istac ech'el ta vucub jteclum ti Ch'ul Espíritue,
ti stomoj vucp'ej c'anale, ja' yech chayalbeic chac li'i: Li
vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Ti avalojique,
lec ach'unojic pero ma'uc yech. Co'ol xchi'uc chamemoxuc
chaquilic.
2 Nopic c'u xa'elanic. Yu'un muc bu chapasic chquil ti
c'usi lec chil ti Rioxe. Pasic xa me, yu'un me po'ot xa xch'ay
xava'iic.
3 Yuleso me ta ajolic c'u x'elan la'albatic ti c'alal lic
ach'unique. Ja' me yech xach'unic o. Ictaic xa ti xa'elanique.
Mi mu xavictaique, chacac'beic castico. Mu xana'ic c'usi ora
chtal cac' castico chac c'u cha'al mu xana'ic c'usi ora chtal
j'elec'.
4 Pero oy jayvo' ti tey achi'uquic ta Sardise ti ch'abal yic'ubal
sc'u'ic ya'el chquile yu'un mu sna' sa' smulic. Yech'o un
chixchi'inic ta sbatel osil. Ta xcac'be slapic saquil c'u'ul, ja'
seña ti lec yo'onic ta sbatel osile.
5 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele chcac'be slapic
saquil c'u'ul, ja' seña ti lec yo'onic ta sbatel osile. Muc bu ta
jtup'be sbiic ta vun yo' bu ts'ibabil sbiic scotol ti much'utic ta

xcuxiic ta sbatel osile. Jamal chcal ta stojol li Jtote xchi'uc ta stojol li yaj'anjeltaque ti ja' jch'amaltaque.

6 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Filadélfiae

7 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Filadélfiae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse mu sna' sa'el smul. Scotol li c'usitic chale yech. Ja' chac c'u cha'al iscuentain Jerusalén ti David ti ta vo'nee, ja' yech scuentainoj vinajel ti Cajvaltic Jesuse. Stuc no'ox xu' tsjam, muc much'u xu' tsmac. Stuc no'ox xu' tsmac, muc much'u xu' tsjam. Ja' yech chayalbeic chac li'i:

8 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Ac'u mi muc bu epoxuc, pero j'ech'el avich'ojicon ta muc'. Yu'un jamal chavalic ti vo'on ijtoj amulique. Yech'o un más chajcoltaic ta yalel a'yuc. Muc much'u xu' chaspajesic.

9 Oy jlom jurioetic chalic chac li'i: Quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, xiic pero tsnopic yu'un ja' stotinojic li Satanase. Chascrontainic. Pero chcac' ti ac'u yich'oxuc ta muq'ue yo' xilic o ti ta melel ti jch'amaloxuque, ti jc'anojoxuc tajmeque.

10 Yu'un muc xavicta abaic ti c'alal ataic ilbajinel ta jcuentae, yech'o un mu xa bu chacac'beic castico ti c'alal sta yora chcac'be castico scotol crixchanoetic li' ta sba balamile ti c'alal ta jq'uelbe c'u x'elan yo'onique. Yu'un tsots tajmec li castico ta xtale.

11 Po'ot xa xisut tal. Yechicoxuc o me yo' ti mu xbat o ta yan latrofeoic ti chacac'beique.

12 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ja' chba xchi'inic ta sbatel osil li Cajvale. Mi ja'uc xa xloq'uic ta jmoj. Li sbi li Cajvale ta jts'ibabe ta sti'baic xchi'uc sbi li slumale, ja' ti ach' Jerusalene, ti chlic tal ta vinajel yo' bu li Cajvale. Ta jts'ibabe ta sti'baic noxtoc li cach'bie.

13 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Laodicéae

14 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Laodicéae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti

Cajvaltic Jesuse ti yech scotol li c'usi chale, ti ja' ispas scotol li c'usitic oye, ja' yech chayalbeic chac li'i:

15 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Quiloj ti mu sjunuluc avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Ja' no'ox ti mu xa xaco'olaj achi'uquic li much'utic muc bu yich'ojicon ta muc' ta jmoje. Mi chavich'icon ta muq'ue, ja' tsc'an ti sjunul avo'onic chavich'icon ta muq'ue. Yan mi xchibet avo'onique, más lec mu xavich'icon ta muc'.

16 Lavi mu sjunuluc avo'onic avich'ojicon ta muq'ue, lavi mu xavictaicon ta jmoje, mu xajc'anic ti ja' yechoxuque.

17 Yu'un chavalic chac li'i: Li vo'one quich'oj ta muc' ti Cajvaltique. Mu c'usi ti mu jna'e, jna'oj scotol, xachiic, pero mu xana'ic ti abol abaic chaquilique. Ma'satoxuc chaquilic yu'un mu xavilic ti chopol li c'usitic chapasique. T'analoxuc chaquilic yu'un muc bu lec avo'onic.

18 Yech'o ti chacalbeic ti ich'icon me ta muq'ue yo' ti jpas o ta jun avo'onique, yo' ti jc'ulejoxuc o chaquilique. Ta jlecubtas avo'onic, co'ol xchi'uc chalapic saquil c'u'ul ya'el, yo' mu xaq'uexavic oe yu'un mu xa bu t'analoxuc ya'el. Ta jpoxta ya'el lasatique yo' xavilic o li c'usitic lec ta pasele.

19 Li much'utic jc'anoje ta xcalbe mantal. Mi mu xixch'unbee, ta jtsits. Yech'o un ti c'alal chacalbeic mantale, sjunuluc me avo'onic xach'unic. Ictaic spasel li c'usitic chopole.

20 Li vo'one tey chajc'oponic ta avo'onic, co'ol xchi'uc li much'utic ta xc'opoj ta ti'nae. Li much'u cha'i ti vo'on ta jc'opone, ochan tal, mi xie, chi'och. Tey ta jchi'in o. Jun co'on jchi'uc.

21 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ja' chixchi'inic ta pasmantal chac c'u cha'al li' xa jchi'uc ta pasmantal li Jtote yu'un icuch xa cu'un scotol.

22 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

4

Ja' li' yaloj ti ich'bil o ta muc' tey ta vinajel ti Rioxe

1 Ts'acal to iquil noxtoc ti jamal jun ti'na ta vinajele. Ti Cajvaltic Jesuse ti ba'yi lisc'opone, ti co'ol xchi'uc corneta c'alal ic'opoje, ja' yech liyalbe chac li'i:

—Muyan tal. Chcac' avil ti c'usitic chlaj taluc ta ts'acale —xiyut.

2 Ta syu'el ti Ch'ul Espíritue tey va'alon ta vinajel c'alal ica'ie.
Iquil jcot muc'ta chotlebal, leclec sba meltsanbil. Ja' tey chotol
ta spas mantal ti Rioxe.
3 Ti Rioxe oy xojobal co'ol xchi'uc xojobal jaspe-ton xchi'uc
cornalina-ton, tsojtsojtic li xojobale. Yo' bu li muc'ta chotle-
bale oy me'q'uinubal, pero naca yox li xojobale. Co'ol xchi'uc
xojobal esmeralda-ton.
4 Ta sjoyob li muc'ta chotlebale iquil ti oy tey veinticuatro
chotlebale. Tey chotajtic veinticuatro moletic. Naca sac
sc'u'ic. Slapoj scoronaic co'ol xchi'uc oro yilel.
5 Yo' bu chotol ti Rioxe xleblajet chloc' chavuc. Oy c'usi yan
xal tajmec ica'i noxtoc. Ta yichon ti Rioxe oy tey vucub c'oc'.
Li vucub c'oq'ue ja' seña ti Ch'ul Espíritu ta vucub jteclume.
6 Ta yichon ti Rioxe iquil noxtoc ti oy c'usi teye, co'ol xchi'uc
mar yilel, xlebebet tajmec, co'ol xchi'uc li nene.
Ta spat xocon li muc'ta chotlebale oy tey chanvo' ti ep ta p'ej
sate. Oy sat ta spat sjolic noxtoc.
7 Li june co'ol xchi'uc león. Li june co'ol xchi'uc becerro. Li
june co'ol xchi'uc sat crixchano li sate. Li june co'ol xchi'uc
xic, chvil xa yilel.
8 Oy vaquib xic' jujun. Oy satic noxtoc ta sjunlej li spat
xoconique, xchi'uc ta xiq'uic. Oy sat ta yolon li xiq'uique
xchi'uc ta sba. Ta c'ac'al ac'ubal ja' yech chalic chac li'i:
Stuc no'ox lec li Cajvaltique, mu sna' sa'el smul.
Stuc no'ox oy syu'el.
Tey onox ti c'alal ipas li vinajel balamile,
cuxul lavie, cuxul ta sbatel osil,
xiic yo' bu ti Rioxe.
9-10 Ti c'alal chich'ic ta muc' ti Rioxe ti cuxul oe, ti ja' tspas
mantal ta sbatel osile, ti c'alal “colaval” xutique ja'o tsquejan
sbaic, tsnijan sbaic ta yichon Riox li veinticuatro moletique
yu'un chich'ic ta muc' uc. Ta sloc' li scoronaique, tey chaq'uic
ta yichon ti Rioxe ti cuxul ta sbatel osile. Ja' yech chalic chac
li'i:
11 Vo'ot Cajvaloticotic, vo'ot Rioxot ti quich'ojoticotic ta
muq'ue.
Ja' yech smelol ti chaquich'ticotic ta muq'ue,
ti chcalticotic ti atuc no'ox oy ayu'ele,
yu'un vo'ot apasoj scotol li c'usitic oye
yu'un ja' ac'an ti oyuque,
xutic ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti balbil vune xchi'uc ti co'ol xchi'uc ch'iom tot chij ti Cajvaltic Jesuse

1 Ti Rioxe tey chotol ta muc'ta chotlebale, iquil ti stomoj ta
sbats'ic'ob jlic balbil vune, ts'ibabil xcha'jotol. Oy vucub spac'
yo' mu xjilch'uj o slicleje.
2 Iquil noxtoc jun anjel ti oy tajmec yipe. I'avan:
—¿Much'u ti naca lec c'usi spasoje ti ja' xu' stotsbe spac' li
vune yo' xjilch'uj oe? —xi.
3 Pero muc much'u xu' sjilch'un li vune, mi ja'uc li
much'utic tey ta vinajele, mi ja'uc li much'utic li' ta sba
balamile, mi ja'uc ti much'utic chamemic xae. Yech'o ti muc
much'u xu' sq'uel c'usi yaloj li vune.
4 Ja'o lic oq'uicon yu'un muc much'u lec c'usi spasoj ti xu'
sjilch'un li vune, ti xu' sq'uel c'usi yaloje.
5 Oy jun li veinticuatro moletique ja' yech liyalbe chac li'i:
—Mu xa'oc'. Oy much'u ti oy tajmec yip chac c'u cha'al li
leone. Ja' jun achi'ilic ta israelal, ja' smom ti Judá ti ta más
vo'nee. Ja' smom ti David ti ta vo'nee. Ja' icuch yu'un scotol,
yech'o ti ja' xu' stotsbe svucubal spaq'ue, ja' xu' sjilch'un li
vune —xiyut.
6 Oy tey cotol iquil jcot ch'iom tot chij ta o'lol yo' bu ti Rioxe,
yo' bu li chanvo'e, yo' bu li veinticuatro moletique. Li ch'iom
tot chije tey seña ta spat xocon ti imilee pero icha'cuxi. Ja' seña
ti ja' ti Cajvaltic Jesuse. Oy vucub xulub, oy vucp'ej sat, ja' seña
ti Ch'ul Espíritue ti itaque tal ta sjunlej balamile.
7 Li ch'iom tot chije ja' ba stsac li vune ti tey stomoj ta
sbats'ic'ob ti Rioxe.
8 Ti c'alal istsaque, li chanvo'e xchi'uc li veinticuatro mole-
tique isquejan sbaic ta yoc li ch'iom tot chije, ja'o isnijan sbaic
noxtoc. Li veinticuatro moletique oy yarpaic xchi'uc jujun
sp'isic, naca oro yilel. Li sp'isique noj ta bec'tal pom. Li bec'tal
pome ja' seña ti ta sc'oponic Rioxe li much'utic xch'amaltac
Rioxe li' ta sba balamile.
9 Isq'uevujintaic jcoj ach' q'uevuj. Ja' yech chal chac li'i:
Ja' yech smelol ti vo'ot chavich' li vune,
ti chatotsbe li spaq'ue,
yu'un vo'ot avac' aba ta milel.
Ta ach'ich'el amanoticotic, vo'oticotic ti chitunoticotic xa
yu'un ti Rioxe,
jcotolticotic ti jaylajuntos jts'unbalticotic ta sba balamile,
ti jaylajuntos jc'opticotique,
ti butic nacional nacaloticotique.
10 Vo'ot ta amantal ti chajchi'inticotic ta pasmantale,
ti chitunoticotic yu'un Rioxe chac c'u cha'al ti paleetique.
Ja' tey ta jpastic mantal ta balamil,
xi li sq'uevujique.

11 Iquil, icaʼi ti ep chcʼopoj anjeletic ta sjoyob yoʼ bu ti
Rioxe, yoʼ bu li chanvoʼe, yoʼ bu li veinticuatro moletique. Li
anjeletique ep tajmec, mu jnaʼtic jayib millón.
12 Iʼavan scotolic:
Ti iyacʼ sba ta milel li chʼiom tot chije,
jaʼ yech smelol ti chichʼ tsots yabtele.
Stuc noʼox tspas mantal.
Jaʼ yuʼun scotol li cʼusitic oye.
Pʼij tajmec, stuc noʼox oy syuʼel.
Ichʼbil ta mucʼ.
Stuc noʼox "colaval", xʼutat, xiic.
13 Icaʼi noxtoc ti icʼopoj scotol li muchʼutic tey ta vinajele
xchiʼuc li muchʼutic liʼ ta sba balamile, xchiʼuc ti muchʼutic
mucajtic ta balamile xchiʼuc ti muchʼutic ichamic ta mare.
Iyalic scotolic:
Oy slequilal li Rioxe ti tey chotol ta mucʼta chotlebale, xchiʼuc
li chʼiom tot chije.
Ch-ichʼe ta mucʼ ta sbatel osil.
Stuc ta spas mantal ta sbatel osil, xiic.
14 —Toj lec ti jaʼ yech chcʼote —xiic li chanvoʼe.
Li veinticuatro moletique isquejan sbaic, isnijan sbaic ta
yichon ti Rioxe ti cuxul ta sbatel osile, iyichʼic ta mucʼ.

6

Jaʼ liʼ yaloj ti iyil ti Juane ti cʼusitic icʼot ti cʼalal itots jujun spacʼobil ti vune

1 Li chʼiom tot chije iquil ti istotsbe jun spacʼ li balbil vune.
Cʼalal istotse, li chanvoʼe icaʼi ti icʼopojic june. Cʼalal icʼopoje,
coʼol xchiʼuc xʼavan chavuc icaʼi.
—¡Laʼ qʼuelavil! —xiyut.
2 Iquil ti oy muchʼu scajlebinoj tal jcot saquil caʼe, sto-
moj spʼilomteʼ. Iquil iʼacʼbat scorona noxtoc, jaʼ seña ti ta
scuentain li crixchanoetic ta sba balamile. Jaʼo lic sloʼlo li
crixchanoetic ta sba balamile. Ta xchʼunbat ti cʼusi chale.
3 Li chʼiom tot chije istotsbe noxtoc li xchibal xa spaqʼue.
Cʼalal istotse, icaʼi ti icʼopojic otro jun li chanvoʼe, jaʼ li coʼol
xchiʼuc becerroe.
—¡Laʼ qʼuelavil! —xiyut.
4 Iquil ti oy muchʼu scajlebinoj tal jcot tsajal caʼe. Jaʼ yabtel
ti ta socbe sjol li crixchanoetic liʼ ta sba balamile yoʼ xlic
scrontain o sbaique, yoʼ xlic smil o sbaique. Iʼacʼbat echʼel jun
mucʼta espada.
5 Li chʼiom tot chije istotsbe noxtoc li yoxibal xa spaqʼue.
Cʼalal istotse, icaʼi ti icʼopojic otro jun li chanvoʼe, jaʼ li coʼol
xchiʼuc sat crixchano sate.
—¡Laʼ qʼuelavil! —xiyut.

Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot ic'al ca'e. Slicoj tal slibra.
6 Ica'i ti oy much'u ic'opoj tey ta o'lol li chanvo'e, iyalbe li much'u cajal ta ca'e:
—Ba soco li trigoe xchi'uc li cebadae yo' mu xbeq'uin o leque, yo' xtoy o stojole. Li jun kilo trigoe ja' yech stojol chc'ot chac c'u cha'al li tojolil ta jun c'ac'al abtele. Yan li cebadae oxib kilo xtoj o li jun c'ac'al abtele. Li te'el olivae xchi'uc li te'el uvae, mu me xasoc yo' ti mu xtoy o stojol li aceitee xchi'uc li ya'lel uvae —x'utat.
7 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li xchanibal xa spaq'ue. C'alal istotse, ica'i ti ic'opojic otro jun li chanvo'e, ja' li co'ol xchi'uc xic ti chvil xa yilele.
—¡La' q'uelavil! —xiyut.
8 Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot c'anal ca'e. Jmilvanej, xi sbi. Oy much'u yan tey tijil tal ta spat, c'otebal xi sbi. Ja' señ*a* ti ta c'otebal chbatic ti much'utic ta xmilatique. Li crixchanoetic li' ta sba balamile, mi oy chanmil ta jun jteclume, ta xlaj jmil, oxmil ta xcom. Ja' yech chc'ot ta sjunlej balamil. Jlom chlajic ta ac' c'oc', jlom ta xchamic ta vi'nal, jlom ta xchamic ta chamel, jlom ta xlajic ta bolom.
9 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li yo'obal xa spaq'ue. C'alal istotse, iquil ti tey xch'ulelic ta yolon xchic'obil smoton Riox ta vinajel ti much'utic ja' imilatic o li sc'op Rioxe, ja' ti jamal iyalic ti xch'unojique.
10 I'avanic:
—Cajval, vo'ot ti mu xana' xasa' amule, ti chc'ot c'usi avaloje, ¿c'u to ora chavac'be castico li much'utic lismiloticotic ti teyic to ta balamile? —xiic.
11 Iquil ti i'ac'batic sac sc'u'ique, ja' señ*a* ti lec yo'onic ta sbatel osile. I'albatic noxtoc ti ac'u to smalaic jliqueluque.
—Ja'to mi its'aqui ti jayvo' achi'iltaque ti caloj chmilatic chac c'u cha'al lamilatique, ja' li much'utic ta to xtunic cu'un uque, ja'to ta xcac'beic castico li much'utic lasmilique —x'utatic.
12 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li svaquibal xa spaq'ue. C'alal istotse, ja'o i'ech' tsots niquel li' ta balamile. Imac sat li c'ac'ale, co'ol xchi'uc ic'al poc' yilel. Li jch'ulme'tique itsajub, co'ol xchi'uc ch'ich' yilel.
13 Li c'analetique laj p'ajuc yalel tal ta balamil, co'ol xchi'uc xlilij ta ic' li sat ic'uxe.
14 Li vinajele isbal sba co'ol xchi'uc jbaltic vun, isacch'ay. Scotol li vitsetique xchi'uc li c'ox balamiletic ta o'lol mare, ijel yav.
15 Li preserenteetic li' ta sba balamile, xchi'uc li xchi'iltac ta meltsanejc'ope, xchi'uc li jc'ulejetique, xchi'uc li capitan

solteroetique, xchi'uc li tsatsal viniquetique, xchi'uc li mozoi-
letique, scotol li crixchanoetique iquil ti isnac' sbaic ta yut
nail ch'enetique xchi'uc ta yolon tontic ta vitsetique.
16 Ja' yech iyalic chac li'i:
—Capem xa cu'untic ti Rioxe xchi'uc ti ch'iom tot chije. Más
lec chac jinuc tal ta jbatic li vitsetique li tonetique yo' mu xa
xca'itic o li castico ti chiyac'botique.
17 Yu'un ista xa yora ti chiyac'botic tsots casticoe, mu xa
much'u xcuch yu'un —xiic.

7

Ja' li' yaloj ti chich' seyo ta sti'baic ciento cuarenta y cuatro mil ti j'israeletique

1 Ts'acal to iquil chanvo' anjel ta vinajel tey va'ajtic ta
xchanjechel li balamile. Ja' spajesojic li iq'ue yo' mu xtal o ic'
li' ta sba balamile xchi'uc ta mare. Mi ja'uc jtec' te' muc bu
chbac'.
2 Iquil ti iloc' tal otro jun anjel ta loq'ueb c'ac'ale, ja'
yich'ojbe seyo ti Riox cuxul ta sbatel osile. Tsots iyapta li
chanvo' xchi'iltac tey va'ajtic ta xchanjechel li balamile, ti
yich'oj tsots yabtelique. Ja' xu' soquic li balamile xchi'uc li
mare.
3 —Mu to me xasoquic li balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc li
te'etique. Ja'to c'alal xlaj cac'be seyo ta sti'baic li much'utic
ta spasic li c'usitic ta sc'an li Cajvaltique, ja'to xu' xasoquic
—x'utatic li chanvo'e.
4 Ica'i ti jayvo' iyich' seyo ta sti'baique, ciento cuarenta y
cuatro mil ti naca jchi'iltac ta israelale.
5 Li smomtac ti Judá ti ta vo'nee lajchamil iyich' seyo ta
sti'baic. Li smomtac ti Rubén ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.
Li smomtac ti Gad ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.
6 Li smomtac ti Aser ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.
Li smomtac ti Neftalí ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li
smomtac ti Manasés ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.
7 Li smomtac ti Simeón ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li
smomtac ti Leví ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac
ti Isacar ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.
8 Li smomtac ti Zabulón ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li
smomtac ti José ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac
ti Benjamín ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.

Ja' li' yaloj ti jaylajuntos crixchanoetic lec xa yo'onic iyil ti Juane

9 Ts'acal to iquil epal crixchanoetic. Tey jayjayvo' ti jayla-
juntos jts'unbaltic li' ta balamile, ti jaylajuntos jc'optique, ti
butic nacional nacalotique. Muc much'u xu' snit c'u yepal. Ja'
tey va'ajtic yo' bu ti Rioxe, yo' bu ti ch'iom tot chije. Naca sac

sc'u' scotolic, ja' seṉ̃a ti lec yo'onic ta sbatel osile. Stomanojic xan.
10 I'avan scotolic:
Ti licolotic xae, ja' lixc'uxubinotic li Jtotic Rioxe ti li' chotol ta
muc'ta chotlebale,
xchi'uc li ch'iom tot chije,
xiic.
11 Li anjeletic ti tey joyol yo' bu ti Rioxe, yo' bu li veinticuatro moletique, yo' bu li chanvo'e, isquejan sbaic, isnijan sbaic ta yichon ti Rioxe ti tey chotole, iyich'ic ta muc'.
12 Ja' yech iyalic chac li'i:
Toj lec ti ja' yech ic'ote.
Ja' jc'uxubinvanej li Cajvaltique.
Oy slequilal, p'ij tajmec.
Stuc no'ox "colaval", x'utat.
Ich'bil o ta muc'.
Stuc no'ox oy syu'el.
Ja' tspas mantal ta sbatel osil.
Toj lec ti ja' yech chc'ote, xiic.
13 Lisjac'beic jun li moletique:
—¿Mi xana' much'utic li li'ique ti sac sc'u' slapojique? ¿Mi xana' bu liquemic tal? —xiyut.
14 —Li vo'one, totic, mu jna'. Atuc no'ox ana'oj —xcut.
—Ja' li much'utic imilatic ta scoj li castico ta balamile, ti ixch'unic ti ja' itojbat smulic yu'un li ch'iom tot chije, yech'o ti ch'abal xa smulique. Ja' seṉ̃a li saquil c'u'ul slapojique.
15 Yech'o ti li'ic o ta yichon li Rioxe. Ta c'ac'al ac'ubal li' ta xtunic ta stojol li Rioxe. Ja' chi'inbilic o yu'un li Rioxe.
16 Mu xa xvi'najic, mu xa xtaquij sti'ic, mu xa bu c'ux c'ac'al cha'iic, mu xa xchiq'uinajic.
17 Yu'un ja' ta xchabiatic yu'un li ch'iom tot chije ti tey ta o'lol yo' bu chotol li Rioxe, yech'o un jun yo'onic ta sbatel osil. Ta scusbat ya'lel satic yu'un li Rioxe, yech'o un mu xa x'oq'uic o —xiyut li jun mole.

8

Ja' li' yaloj ti c'usitic ic'ot iyil ti Juane ti c'alal itots ti svucubal spac' vune

1 Li ch'iom tot chije istotsbe li svucubal xa spaq'ue. C'alal istotse, o'lol nan ora xch'ijyan tey ta vinajele.
2 Iquil i'ac'bat scornetaic vucvo' anjeletic, ja' ti tey va'ajtic ta yichon ti Rioxe.
3 Ts'acal to tal sva'an sba otro jun anjel tey ta stuq'uil xchic'obil smoton ti Rioxe, stomoj yav ac'al naca oro yilel. Li xchic'obil smoton ti Rioxe naca oro yilel uc, tey ta yichon ti Rioxe. Li anjele i'ac'bat ep bec'tal pom, ja' tscap o xchi'uc

sc'opic li much'utic xch'amaltac Riox ti sjunul yo'onic ta sc'oponic Riox li' ta sba balamile. Tey ba svuchan ta sba xchic'obil smoton Riox.

4 Li xch'ailal pom iyac' anjele tuc' imuy yo' bu ti Rioxe. Capal imuy xchi'uc sc'opic li xch'amaltac Riox ti sjunul yo'onic ta sc'oponic Riox li' ta sba balamile.

5 Li anjele isnojes ta ac'al li yav ac'ale. Li ac'ale tey no'ox ista ta sba xchic'obil smoton Riox. Li yav ac'ale isjip yalel tal ta balamil. C'alal ip'aje, ja'o i'avan tajmec chavuc, oy c'usi yan xal tajmec noxtoc, xleblajet xa tajmec sactsevul, i'ech' tsots niquel li' ta balamile.

Ja' li' yaloj ti c'usitic casticoal ital ta sba balamil iyil ti Juane c'alal iyoq'uesin scornetaic ti vucvo' anjele

6 Li vucvo' anjel stomoj scornetaique ixchap sbaic yu'un ta xlic yoq'uesinic.

7 C'alal iyoq'uesin scorneta li jun anjele, ja'o iyac' tsots bot li' ta sba balamile xchi'uc c'oc' capal ta ch'ich'. Ti bu c'alal ic'ote ic'ac' li te'etique xchi'uc li ts'i'lele. Jutuc xa mu o'loluc ic'ac' li te'etique xchi'uc li ts'i'lele.

8 Li xcha'va'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj ta mar co'ol xchi'uc jp'ej vits yilel, oy sc'ac'al. Jutuc xa mu o'loluc ic'ataj ta ch'ich' li mare.

9 Ti bu c'alal ic'ataj ta ch'ich'e, icham scotol li c'usitic cuxajtic ta mare. Ja' no'ox yech noxtoc li barcoetique jutuc xa mu o'loluc ivoc'.

10 Li yoxva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj tal jp'ej muc'ta c'anal, oy sc'ac'al co'ol xchi'uc toj. Ta uc'umetic xchi'uc ta ninabvo'etic ic'ot. Ti bu c'alal ic'ote jutuc xa mu o'loluc li uc'umetique xchi'uc li ninabvo'etique.

11 Ch'ail ts'i'lel sbi li c'anale. Ti bu c'alal ic'ote ich'aub li uc'umetique xchi'uc li ninabvo'etique. Ep crixchanoetic ichamic o li ch'ailvo'e.

12 Li xchanva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal iyoq'uesine, jutuc xa mu o'loluc imac sat li c'ac'ale, xchi'uc li jch'ulme'tique, xchi'uc li c'analetique; ic' laj comuc. Li c'ac'ale muc xac' lec xojobal. Ja' no'ox yech li jch'ulme'tic uque xchi'uc li c'analetic uque, muc xac' lec xojobal ta ac'ubaltique.

13 Ts'acal to iquil tey xvilet ta vinajel jun anjel. I'avan:

—Li much'utic tey nacajtic ta balamile abol sbaic tajmec c'alal xoq'uesin scornetaic li otro oxvo' jchi'iltaque, yu'un más to tsots li castico ta xtale —xi.

9

1 Li yo'va'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj tal
ta balamil co'ol xchi'uc jp'ej c'anal, pero anjel. Ja' i'ac'bat
syaveal jun natil ch'en.
2 C'alal isjam li ch'ene, iloc' tajmec xch'ailal, co'ol xchi'uc
ch'ailal te'elal. Imac sat li c'ac'ale.
3 Yo' bu iloc' tal ch'aile tey iloc' tal ep c'ulub. Istani sbaic ta
sjunlej balamil. Li c'ulubetique i'ac'bat yabtelic ti chti'vanic
chac c'u cha'al li tseque.
4 Pero i'albatic mantal ti mu me ya'uc slo'ic ts'i'lele, xchi'uc
li c'usitic yoxe, xchi'uc li te'etique. Ja' no'ox chac'beic castico
li crixchanoetique ti much'utic muc bu yich'ojbeic seyo Riox
ta sti'baique.
5 I'albatic noxtoc ti mu ya'uc smilic ta jmoj li crixcha-
noetique, ja' no'ox ac'u yac'beic castico vo'obuc u. C'alal
chti'vanique, ja' yech sc'uxul chac c'u cha'al xti'van li tseque.
6 Ti c'alal xc'ot yeche, li crixchanoetique ta sc'an xchamelic
pero mu xchamic.
7 Li c'ulubetique co'ol xchi'uc ca'. Oy smaquic chac c'u
cha'al oy smac li ca'e c'alal chbatic ta ac' c'oc' xchi'uc li
yajvale. Oy scoronaic yilel co'ol xchi'uc oro. Li satique co'ol
xchi'uc sat crixchano yilel.
8 Oy stsatsal sjolic, co'ol xchi'uc stsatsal sjol antsetic. Li
stanal yeique co'ol xchi'uc stanal ye león.
9 Li spat xoconique oy c'usi macal o co'ol xchi'uc taq'uin
yilel. Li xiq'uique tsots tajmec chbac' co'ol xchi'uc epal
carreta-ca' c'alal xcululetic ta anil ta ac' c'oq'ue.
10 Li sneique co'ol xchi'uc ne tsec ja' chti'vanic o. Vo'ob u
chac'be svocol li crixchanoetique.
11 Li c'ulubetique oy jun stotic, anjel to'ox, pero ja' xa scuen-
tainoj li natilch'ene. Ti sbi li stotique Abadón sbi ta ebreo
c'ope. Apolión ta griego c'ope. Ti ja' yech sbie, Jmilvanej, xi
smelol.
12 Ja' yech li primero castico ta xich'ique. Pero sc'an to
cha'ech'el.
13 Li svacva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal
iyoq'uesine, ica'i ti oy much'u ic'opoj tey ta o'lol li chanib
xulub xchic'obil smoton ti Rioxe ti naca oro yilele ti tey ta
yichon ti Rioxe.
14 Li svacva'al anjele ti stomoj scornetae ja' yech i'albat chac
li'i:
—Ba coltao li chanvo' achi'iltac ti tey chucajtic ta ti' muc'ta
uc'um Eufrátese —x'utat.
15 Icol li chanvo' anjel ti tey chucajtique, yu'un ja' yich'ojic
mantal ti ta smilic ep crixchanoetic ta sjunlej balamile. Yu'un

ista xa yora ti chba milvanicuque. Jutuc xa mu o'loluc tsmilic
li crixchanoetic ta sjunlej balamile.
16 Li chanvo' anjele oy yajsolteroic cajajtic ta ca'. Ica'i c'u
yepal li yajsolteroique, doscientos millón ta scotole.
17 Li ca'etique xchi'uc li much'utic scajlebinoj iquile, cha-
calbe ava'iic c'u x'elanquil. Li much'utic cajajtique oy
staq'uinc'u'ic. Oy sbonol: tsoj co'ol xchi'uc c'oc', azul co'ol
xchi'uc zafiro-ton, c'on co'ol xchi'uc asuvre. Li sjol sca'ique
co'ol xchi'uc sjol león. Chloc' tal c'oc' ta yeic, chloc' ch'ail,
chloc' asuvre.
18 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile jutuc xa mu o'loluc
ilaj ta c'oc', ta ch'ail, ta asuvre ti iloc' ta ye ti ca'etique.
19 Yu'un ta xmilvan ta yeic xchi'uc ta sneic. Li sneique co'ol
xchi'uc ajachon ta xti'vanic.
20 Ti c'u yepal cuxul icom li crixchanoetique, muc xictaic
spasel li c'usitic chopole. Muc xictaic yich'el ta muc' li pucu-
jetique. Muc xictaic yich'el ta muc' li santoetic ti naca oroe,
ti naca platae, ti naca tone, ti naca te'e, ti mu cuxluque, ti mu
xilic osile, ti mu xa'iic c'oponele, ti mu xanavique.
21 Muc xictaic noxtoc li milvaneje, li ac'chamele, li sa'antse,
li sa'vinique, li eleq'ue.

10

Ja' li' yaloj ti stomoj jlic c'ox balbil vun jun anjele

1 Iquil iyal tal ta balamil otro jun anjel ti oy tajmec yipe.
Volbil ta toc iyal tal, xchi'uc me'q'uinubal ta sjol. Oy xojobal
sjunlej sat co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al. Li yoque chtil co'ol
xchi'uc c'oc'.
2 Stomoj jlic c'ox balbil vun, sjilch'unoj jts'uj. Isjet li yoque.
Li sbats'i'oque istec'an ta mar, li surto'oque istec'an ta bal-
amil.
3 I'avan co'ol xchi'uc x'avan león. C'alal laj avanuque, oy
much'utic i'avan co'ol xchi'uc tsobol x'avan vucmoj chavuc.
4 Ti c'alal laj avanicuque, ta ox jts'iba ta vun li c'usitic
iyalique. Li Cajvaltique lisc'opon tal ta vinajel.
—Mu me xats'iba ta vun li c'usitic iyalic ti co'ol xchi'uc
vucmoj chavuque. Avo'on no'ox sna' —xiyut.
5 Li anjel stec'anoj yoc ta mare, ti stec'anoj yoc ta balamile,
istoy li sbats'ic'obe.
6 Ja' yech iyal chac li'i:
—Li Riox cuxul ta sbatel osile, ja' ti ispas vinajele xchi'uc
li c'usitic oy teyo'e, ja' ti ispas balamile xchi'uc li c'usitic oy
li'toe, ja' ti ispas mare xchi'uc li c'usitic oy li'toe, iyal ti mu xa
jaluc li' li balamile.
7 Ti c'alal xlic yoq'uesin scorneta li svucva'al jchi'ile, ja' xa
o chc'ot li c'usi vo'ne snopoj li Rioxe ti muc xa'ibeic smelol li

crixchanoetique, ja' ti i'albatic onox ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee —xi.

8 Li Cajvaltic lisc'opon tal ta vinajele.

—Ba tsaco li c'ox balbil vune ti sjilch'unoj jts'uj li anjele ti stec'anoj yoc ta mare, ti stec'anoj yoc ta balamile —xiyut.

9 Ba jc'opon li anjele, ijc'anbe li c'ox balbil vune. C'alal liyac'bee —Ilo, lo'an. C'alal xalo'e, chi' chava'i co'ol xchi'uc ajapom. Ts'acal to ta xch'aub ta ach'ut —xiyut.

10 Ijtsac li c'ox balbil vune ti stomoj anjele, ijlo'. Chi' ica'i co'ol xchi'uc ajapom. C'alal liquebane, ch'a ica'i.

11 Li'albat noxtoc:

—Li vun alo'e ja' seña ti chavalbe to ti ta xich'ic tsots castico li crixchanoetic ta sjunlej balamile, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, xchi'uc li preserenteetique —xiyut.

11

Ja' li' yaloj ti chba yalic ta Jerusalén ti c'usi ch-albatic yu'un Riox ti cha'vo'e

1 Li'ac'bat jun metro co'ol xchi'uc aj. Ti Rioxe ja' yech liyalbe chac li'i:

—Ba p'iso c'u smuc'ul li templo ta Jerusalene xchi'uc li xchic'obil jmoton teyo'e. Nito jayvo' noxtoc ti tey chiyich'ic ta muq'ue.

2 Li ti' temploe mu me xap'is, ja' scuenta li much'utic ma'uc j'israele. Oxib jabil xchi'uc o'lol tey chtal yixtalanic sjunlej li jteclum Jerusalene.

3 Ja'o ta jtac ech'el cha'vo' ti chba yalic li c'usi ta xcalbeique. Oxib jabil xchi'uc o'lol tey ch-albat lachi'iltac ta israelale. Li cha'vo' ta jtac ech'ele jalbil tsatsal chivo sc'u'ic ti ch'ixaltic ta lapele. Ja' seña ti chat o yo'onic li c'usitic chopol ta spas lachi'iltac ta israelale —xiyut.

4 Li cha'tec' olivae xchi'uc li chib candeleroe ti tey ta yichon Riox ti scuentainoj sjunlej balamile, ja' seña li cha'vo' ti chalic c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe.

5 Mi oy bu tstaic ilbajinel li cha'vo'e, ta xloc' tal c'oc' ta yeic. Ja' ta xchic' o li much'utic ta x'ilbajinvane, tey ta xchamic ta ora.

6 Li cha'vo'e ac'bil syu'elic, xu' yu'unic ta spajesic vo' ti c'u sjalil chalic a'yuc li c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe. Ac'bil syu'elic noxtoc, xu' yu'unic ta sc'atajesic ta ch'ich' li uc'umetique. Xu' x'ipaj yu'unic li crixchanoetique, c'usuc no'ox chamelal xu' chaq'uic. Ti jay'ech'el tsc'an ti ac'u ipajicuc li crixchanoetique, xu' yu'unic.

7 Ti c'alal xlaj yabtelic li cha'vo'e, ja'o ta xloc' tal ta
natilch'en jc'ot bolom. Ja'o chlic yu'unic ac' c'oc' xchi'uc li
cha'vo'e. Ja' chlajic li cha'vo'e, ja' chcuch yu'un li bolome.
8 Tey telajtic chcomic ta muc'ta caya ta Jerusalén ti cha'vo'e,
ja' li jteclum yo' bu imile li yajvalique, ja' ti Jesuse. Li
crixchanoetic tey nacajtique, chopol ch-ileic yu'un Rioxe chac
c'u cha'al chopol i'ileic ti crixchanoetic ta Sodomae xchi'uc ta
Egipto ti vo'nee yu'un co'ol chopol c'usi tspasic.
9 Li cha'vo'e oxib c'ac'al xchi'uc o'lol tey telajtic chq'uelatic
yu'un li crixchanoetic ta sjunlej balamile, ti jaylajuntos
sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional naca-
jtique. Mu xaq'uic ta muquel.
10 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile xmuyubajic xa
tajmec ti c'alal icham iyilic li cha'vo'e, ispasic o q'uin. Iyac'be
sba smotonic scotolic. Yu'un chopol iya'iic c'usi iyalic c'alal
cuxulic to'ox li cha'vo'e. Chopol iya'iic c'alal i'ipajique.
11 Ti c'alal ilaj oxib c'ac'al xchi'uc o'lole, iquil ti
icha'cuxesatic yu'un ti Rioxe, iva'iic. Scotol ti much'utic
iyilic ti icha'cuxiique ixi'ic tajmec.
12 Li cha'vo'e iya'iic ti oy much'u ic'opoj ta vinajele.
—Muyanic tal li'toe —x'utatic.
Volbil ta toc imuyic ta vinajel. C'alal imuyique, ilbil yu'un
scotol scrontaic.
13 Ja'o i'ech' tsots niquel, ep ilom naetic ta Jerusalene. Mi oy
lajunmil naetique, ilom jmil, balunmil icom. Icham vucmil
crixchanoetic. Ti much'utic muc xchame ixi'ic tajmec. “Tsots
syu'el ti Rioxe ta vinajele”, xiic.
14 Ja' yech iquil li xcha'ech'elal casticoe. Iquil ti ital ta ora li
yox'ech'elale.

Ja' li' yaloj ti c'usi i'ech' iyil ti Juane ti c'alal iyoq'uesin scorneta ti slajeb anjele

15 Li svucva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal
iyoq'uesine, oy much'utic i'avanic ta vinajel.
Ista xa yora chloc' ta yabtelic li preserenteetic ta balamile.
Ja' xa tspas mantal li Rioxe xchi'uc li much'u st'ujoje ti sc'oplal
onox ta spas mantale.
Ja' ta spas mantal ta sbatel osil,
xiic.
16 Li veinticuatro moletic ti tey chotajtic ta xchotlebic yo' bu ti
Rioxe, isquejan sbaic, isnijan sbaic ta yichon ti Rioxe, iyich'ic
ta muc'.
17 Ja' yech iyalic chac li'i:
Cajval, atuc no'ox Rioxot, atuc no'ox oy ayu'el,
vo'ot ti vo'ne onox teyote, ti cuxulot lavie, ti cuxulot o ta sbatel
osile.
Colavalboticotic ti atuc xa no'ox chapas mantale.

Atuc xa no'ox acuentainoj scotol.
18 Scotol li much'utic chopol layile, ista xa yora ti chavac'be casticoe.
Ista xa yora chavalbe bu chbatic ta sbatel osil li much'utic chamemique ti muc xayich' ta muq'ue.
Ista xa yora ti chavac'be smotonic li much'utic itun avu'une,
ja' li much'utic iyalic a'yuc li c'usi avaloje.
Ista xa yora ti chavac'beic smotonic scotol ti much'utic yich'ojot ta muq'ue, ta biq'uit ta muc'.
Ista xa yora ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil li much'utic isocbe sjol li xchi'iltac ta sba balamile,
xutic ti Rioxe.
19 Ja'o ijam iquil li stemplo Riox ta vinajele. Iquil li scaxail smantal Riox ta yut temploe. Iquil sactsevul. Oy c'usi tsots xjumumet. I'avan tajmec chavuc. I'ech' tsots niquel. Tsots iyac' muc'tic bot.

12

Ja' li' yaloj ti iyil jcot tsajal chon ti Juane tscrontain sbaic xchi'uc jun ants xchi'uc yol

1 Iquil jun muc'ta seṉ̃a ta vinajel, tsots tajmec sc'oplal. Iquil jun ants oy xojobal, co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al. Ja' slapoj yilel li c'ac'ale. Ja' stec'obinoj li jch'ulme'tique. Slapoj scorona. Li scoronae oy lajchap'ej c'anal.
2 Li antse oy xa xch'ut, liquem xa sc'uxul. X'avet xa, ja' ti po'ot xa xcole.
3 Ora ivinaj otro jun seṉ̃a ta vinajel. Tey cotol jcot muc'ta tsajal chon, vucp'ej sjol, lajuneb xulub. Oy scoronail jup'ej sjol.
4 Li tsajal chone jutuc xa mu o'loluc isp'ajes ta sne li c'analetique, isp'ajes tal ta balamil. Li tsajal chone tey cotol ta yichon li antse ti po'ot xa xcole. Ja' smalaoj ta x'ayan li unene yu'un tsc'an tsti' ta ora.
5 I'ayan yol li antse, crem. Ja' ta x'ac'bat spas ta mantal scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil, ch'unbil smantal. Li unene ora i'iq'ue muyel ta vinajel yo' bu chotol ta smuc'ta chotleb ti Rioxe.
6 Yan li antse ijatav, ibat c'alal xocol balamil yo' bu smeltsanoj Riox ti xu' ta xnaquie. Tey chmac'linat oxib jabil xchi'uc o'lol.
7 Iquil noxtoc ti i'och ac' c'oc' ta vinajele. Li Miguele xchi'uc li yaj'anjeltaque isliquesic ac' c'oc' xchi'uc li tsajal chone xchi'uc yaj'anjeltac li tsajal chone.
8 Li tsajal chone xchi'uc li yaj'anjeltaque ja' ilajic, yech'o ti muc bu tey icomic o ta vinajele.

9 Ijipatic yalel tal ta jmoj li' ta sba balamile. Vo'ne onox
tey li chone, ja' ti totil pucuje, ti Satanás sbie. Ja' ti tslo'lo
crixchanoetic ta sba balamile.
10 Ica'i ti oy much'u i'avan ta vinajele:
—Licolotic xa, mu xa xu' xislo'lootic li pucuje. Yu'un tsots
syu'el li Cajvaltique, ja' xa tspas mantal li much'u st'ujoje.
Yu'un ijipe yalel li Satanase ti c'ac'al ac'ubal ta stic'ulanbe
smulic ta stojol Riox li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe
ti teyic ta balamile.
11 Li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe chcuch yu'unic, ja'
ti xch'unojic ti itojbat smulic yu'un li Cajvaltic Jesuse, xchi'uc
ti jamal chalic ti ja' yech xch'unojique. "Chajmil", ac'u mi
x'utatic, pero mu xi'ic o. Muc ta alel yu'unic mi ja' ilajic oe.
12 Yech'o un junuc co'ontic ti c'u quepaltic li'otic ta vinajele.
Ja' abol sbaic li much'utic teyic to ta sjunlej balamile yu'un
j'ech'el iyal ech'el ta balamil li pucuje. Capem tajmec sjol
yu'un sna'oj ti mu xa jaluc tspas c'u tspase —xi li much'u
ic'opoje.
13 Ti c'alal iyil ti ijipe yalel ta balamil li tsajal chone, ba sa' li
antse ti i'ayan screme.
14 Li antse i'ac'bat chib xic' yu'un ti Rioxe co'ol xchi'uc li
xique, ja' ivil o yech'o ti muc xtae yu'un li chone. Ibat c'alal
xocol balamil yo' bu chmac'linat oxib jabil xchi'uc o'lol yu'un
ti Rioxe.
15 Li tsajal chone, c'alal iyil ti chjatav li antse, lic sloq'ues ep
vo' ta ye, ja' tsc'an ti chbat ta uc'um li antse. Li vo' iloc' ta yee
co'ol xchi'uc muc'ta uc'um.
16 Li antse mu xtae yu'un li uc'ume yu'un ijav li balamile, ja'
tey i'och li vo'e ti iloc' ta ye li tsajal chone.
17 Li tsajal chone iscapan li antse, ilic yu'unic ac' c'oc'
xchi'uc yoltac li antse. Ja' li much'utic mu xicta sbaic ta spasel
c'usi tsc'an ti Rioxe xchi'uc ti sjunul yo'onic xch'unojic ti ja'
istoj jmultic ti Jesucristoe.

13

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti c'usitic ispasic li cha'cot chone

1 Tey va'alon ta yi'tic ta ti'mar iquil iloc' tal ta mar jcot chon.
Oy vucp'ej sjol, oy lajuneb xulub. Li jujun xulube oy scorona.
Ts'ibabil sbi ta jup'ej sjol. Ti sbi ts'ibabile ja' ti tsp'is sba ta
Rioxe.
2 Li chone co'oltic xchi'uc bolom yilel. Li yoc sc'obe co'ol
xchi'uc yoc sc'ob oso. Li yee co'ol xchi'uc ye león. Li tsajal
chone iyac'be syu'el chac c'u cha'al syu'el li stuque. Istic' ta
pasmantal chac c'u cha'al tspas mantal li stuque. Tsots yabtel
iyac'be.

3 Li bolome lajem ta espada jp'ej sjol, chamem to'ox ti
jp'ej sjole pero icha'cuxi. Colem xa li syayijemale. Li crix-
chanoetique xch'ayet xa yo'onic ti icha'cuxi li jp'ej sjole, ja'
isnap'letaic li bolome.
4 Li crixchanoetique iyich'ic ta muc' li tsajal chone, ja' ti
i'ac'bat tsots yabtel li bolome. Iyich'ic ta muc' li bolom uque.
Ja' yech iyalic chac li'i:

—Muc much'u yech tsots yabtel chac c'u cha'al li bolom li'i.
Muc much'u xtaon o —xiic.
5 Ti Rioxe iyac' c'opojuc li bolome ti ac'u stoy sbae, ti ac'u
sp'is sba ta Rioxe. I'ac'bat spas mantal oxib jabil xchi'uc o'lol
yu'un ti Rioxe.
6 Ja'o lic c'opojuc li bolome. Islaban ti Rioxe xchi'uc li
stemploe, xchi'uc li much'utic teyic xa ta vinajele.
7 I'ac'bat permiso ti ch-och yu'unic ac' c'oc' xchi'uc li
much'utic xch'unojic sc'op Riox ti li'ic to ta sba balamile. Ti
Rioxe iyac' cuchuc yu'un li bolome. I'ac'bat scuentain scotol
crixchanoetic li' ta sba balamile, ti jaylajuntos sts'unbalique,
ti jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional nacajtique.
8 Li bolome i'ich'e ta muc' yu'un crixchanoetic ta sjunlej
balamil, ja' li much'utic mu onox bu ts'ibabil sbiic ta vun ti
chcuxiic ta sbatel osil ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile.
Li vune ja' yich'oj ti Cajvaltic Jesuse ti ichame, ti icha'cuxie.

9 A'ibeic me smelol acotolic li c'usi chacalbeique.
10 Ti c'alal xlaj c'otuc yeche, mi oy much'u chtiq'ue ta
chuquele, ac'u ochuc. Mi oy much'u ta xmile ta espadae, ac'u
milatuc. Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti li'ic to ta sba
balamile ja' tsc'an ti chcuch yu'unic scotole. Ja' tsc'an ti ja'
no'ox ta xch'unic ti chcuxiic ta sbatel osile.
11 Ts'acal to iquil iloc' tal ta yut balamil otro jcot chon. Chib
xulub co'ol xchi'uc xulub chij. Ja' yech ic'opoj chac c'u cha'al
li tsajal chone.
12 Co'ol syu'el xchi'uc li bolome. Ja' lic spas ta mantal scotol
li much'utic li' nacajtic ta sba balamile ti ac'u yich'ic ta muc'
li bolome, ja' ti iyayij to'ox jp'ej sjole, ti colem xae.
13 Iyac' iluc syu'el. Ta syu'el iyal tal yu'un c'oc' ta vinajel iyil
li crixchanoetique.
14 Yu'un ti i'ac'bat yac' iluc syu'el yo' bu li bolome, ja' islo'lo
o li crixchanoetic li' ta sba balamile ti mu xich'ic ta muc' ti
Rioxe. Yech'o un c'alal iyalbe ti ac'u smeltsanbeic sloc'ol li
bolome, ti oy yav espada ta jp'ej sjol ti ichame, ti icha'cuxie,
ixch'unic smeltsanel.
15 Li chon ts'acal to itale, i'ac'bat syu'el yu'un ti Rioxe yo' ti
scuxesbe o sloc'ol li bolome, yo' ti xc'opoj oe. Ti c'alal ic'opoje,
iyal ti ac'u milatuc scotol li much'utic mu xich'on o ta muq'ue.

16 Iyal noxtoc ti ac'u yich' seṉ̃a scotol li crixchanoetique.
Ta biq'uit ta muc', ac'u mi jc'ulej, ac'u mi me'on, ac'u mi
mozoinbil, ac'u mi ch'abal, persa ta xich' seṉ̃a scotolic ta
sbats'ic'obic, o mi ta sti'baic.
17 Ja' no'ox xu' xmanolajic, ja' no'ox xu' xchonolajic li
much'utic yich'oj seṉ̃aique. Yan li much'utic mu sc'an
xich'ique, mu xa xu' xchonolajic, mu xa xu' xmanolajic. Li
seṉ̃a ta xich'ique ja' sbi li bolome, o mi ja' li snumeroale.
18 Li much'utic p'ijubtasbilic xa yu'un ti Rioxe ja' no'ox
sna'ic c'usi smelol li snumeroal li bolome. Yu'un snumero
no'ox crixchano. Li numeroe seiscientos sesenta y seis
ts'ibabil.

14

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti iq'uevujinic ciento cuarenta y cuatro mil crixchanoetic tey ta vinajele

1 Ts'acal to iquil tey va'al ta jol vits ti Cajvaltic Jesuse ti co'ol
xchi'uc ch'iom tot chije. Sión sbi li vitse. Tey xchi'uc ciento
cuarenta y cuatro mil crixchanoetic, ja' ti ts'ibabil ta sti'baic
sbi ti Cajvaltic Jesuse xchi'uc sbi ti Stote.
2 Ta vinajele ica'i ti co'ol xchi'uc xpomomet nojel uc'ume, ti
co'ol xchi'uc ch-avan chavuque, ti co'ol xchi'uc ep jvabajome-
tique.
3 Ja' ta xq'uevujinic li ciento cuarenta y cuatro mil ti icolic
xa loq'uel li' ta balamile. Isq'uevujintaic jcoj ach' q'uevuj yo'
bu ti Rioxe, yo' bu li chanvo'e, yo' bu li veinticuatro moletique.
Muc much'u sna' li q'uevuje, stuc no'ox sna'ic.
4 Ja' li much'utic muc sa' yantsique ti sjunul yo'onic iyich'ic
ta muc' ti Rioxe, ti muc xicta sbaic ta spasel c'usi lec chil ti
Cajvaltic Jesuse. Yech'o ti it'ujatic loq'uel yo' bu li crixcha-
noetique, xch'amaltac xa Riox, xch'amaltac xa Cajvaltic Jesús
ic'otic o. Co'olic xchi'uc sba sat li c'usuc cu'untique ti ja' yu'un
ti Rioxe.
5 Muc bu isnopic c'op, naca yech ti c'usi iyalique. Muc bu
isa' smulic.

Ja' li' yaloj ti cusi iyalic ti oxvo' anjele

6 Iquil tey xvilet jun anjel ta o'lol vinajel. Ja' chal a'yuc ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Chalbe
scotol crixchanoetic ta balamil, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti
jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional nacajtique.
7 I'avan:
—Xi'ic me li Rioxe. "Coliyal", chianic yu'un ista xa yora
chayalbeic bu chabatic ta sbatel osil acotolic. Ich'ic ta muc'
yu'un ja' ispas li vinajel balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc li
ninabvo'etique —xi.
8 Ital otro jun anjel, ja' yech iyal chac li'i:

—P'ijic tajmec yalojic li jbabiloniaetique pero ista xa yora ta xlaj scotolic. Yu'un ja' ta smulic ti isoc li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Yu'un ep c'usitic iyich'ic ta muc'; ja' muc xich'ic ta muc' li Rioxe. Co'ol xchi'uc jyacubel ta x'ileic yu'un li Rioxe —xi.

9-10 Ital otro jun anjel, yoxva'al o. I'avan uc:

—Li much'utic chich'ic ta muc' li bolome xchi'uc li sloc'ole, mi chich'beic señ*a* ta sti'baic, o mi ta sc'obique, persa ta x'ac'batic tsots castico yu'un li Rioxe. Vo'oticotic li yaj'anjeloticotic li Rioxe, ta xquilticotic xchi'uc li Cajvaltic Jesuse ti ta xich'ic tsots castico ta c'oc' ti chtil xchi'uc asuvree.

11 Sbatel osil ta xloc' xch'ailal yo' bu chich'ic casticoe. Ta c'ac'al ac'ubal muc bu chcuxic, ja' ti iyich'ic ta muc' li bolome xchi'uc li sloc'ole, xchi'uc ti iyich'beic li señ*ae* —xi li anjele.

12 Ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti li'ic to ta sba balamile, ja' tsc'an ti mu me xicta sbaic ta spasel c'usi tsc'an ti Rioxe. Ja' tsc'an ti sjunul yo'onic xch'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse.

13 Ica'i ti oy much'u ic'opoj ta vinajele:

—Ts'ibao ta vun ti jun yo'onic ta sbatel osil li much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti c'alal xchamique. "Melel ti jun yo'onique yu'un mu xa bu abol sbaic ta vinajele. Chich' smotonic yu'un laj xa spasic li c'usi i'ac'bat spasic yu'un li Rioxe", xi li Ch'ul Espír*itu* uque —xiyut li much'u lisc'opone.

Ja' li' yaloj ti tstsob xch'amaltac ti Rioxe xchi'uc ti ja'o chlic smil sbaic ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe

14 Iquil saquil toc. Oy much'u tey chotol ta sba li toque, co'ol xchi'uc crixchano yilel. Slapoj scorona naca oro yilel. Stomoj sjos, oy lec ye.

15 Iquil iloc' tal jun anjel ta templo ta vinajele. Iyapta li much'u tey chotol ta ba toque:

—Loc'o li trigo ta balamile yu'un yora xa ta loq'uel, yu'un taquin xa —xi.

16 Li much'u tey chotol ta ba toque isloc' li trigo ta balamile, yu'un taquin xa scotol.

17 Iquil iloc' tal otro jun anjel ta templo ta vinajele, stomoj tal sjos uc, oy lec ye.

18 Ts'acal to iloc' tal otro jun anjel yo' bu xchic'obil smoton Riox ta vinajele. Ja' scuentainoj li c'oc' ta xchic'obil smoton Rioxe. Iyapta li much'u stomoj sjos ti lec yee, ja' yech iyalbe chac li'i:

—Bojo li uva ta balamile yu'un yora xa ta xich' bojel. Toc'on xa scotol li sate —x'utat.

19-20 Li anjele isboj scotol li uva li' ta balamile. Istsob scotol, istic' ta spits'obil. Li spits'obile tey ta spat scorraltonal Jerusalé*n*. Lic spits'ic li uvae. C'alal ispits'ique, ma'uc ya'lel

uva iloc', naca ch'ich' iloc'. Ja' seña ti chlic smil sbaic li crixchanoetique. Ja' scasticoic. Li ch'ich'e ista c'alal sprenoal ye sca'ic. Oxib cien kilómetro i'oquin li ch'ich'e.

15

Ja' li' yaloj ti chaq'uic slajeb vuctos castico ti vucvo' anjeletique

1 Iquil otro jun seña ta vinajel, ta xch'ay o co'ontic yilel yu'un tsots sc'oplal. Tey vucvo' anjeletic, ja' ch-ac'bat yaq'uic li slajeb vuctos castico ti chac' ti Rioxe.

2 Iquil mar noxtoc, co'ol xchi'uc nen capal ta c'oc'. Li much'utic muc xich'ic ta muc' li bolome, ti muc xich'beic ta muc' li sloc'ole, ti muc xich'beic li señae, ti muc xich'beic li snumeroale, o mi ja' li sbie, tey va'ajtic scotolic ta ba mar. Stomoj yarpaic ti i'ac'batic yu'un ti Rioxe.

3 Isloq'uesic ta q'uevuj ti oy tajmec slequilal syu'elal ti Cajvaltic Jesuse. Ja' chac c'u cha'al iq'uevujinic xchi'uc xchi'iltac ti Moisese, ja' ti yajtunel Riox ti ta más vo'nee ti c'alal isloq'uesic ta q'uevuj ti oy slequilal syu'elal ti Rioxe. Li much'utic tey ta mare ja' yech iq'uevujinic chac li'i:

Cajval, lec tajmec li c'usitic chapase.
Atuc no'ox oy ayu'el.
Li c'usitic chapase naca yech smelol.
Vo'ot no'ox acuentainoj ti jaylajunq'uex crixchanoetic i'ech'ic ta sba balamile.
4 Cajval, scotol crixchanoetic xi'emic avu'un.
Chlic yalic ti atuc no'ox ich'bilot ta muq'ue.
Yu'un atuc no'ox mu xana' xasa' amul.
Ta to xlic yal scotolic ti vo'ot Rioxote,
yu'un chilic ti ja' yech chavac'be castico ti c'u x'elan ispasique, xiic.

5 C'alal iquil chac taje, ts'acal to iquil ti isjamic li templo ta vinajele, ja' li bats'i lequil cuarto yo' bu tiq'uil li smantaltac Rioxe.

6 Li vucvo' anjeletique ti ta x'ac'bat yaq'uic li vuctos casticoe, tey iloq'uic tal ta yut templo. Naca lequic sc'u', sac tajmec, oy xojobal. Oy c'usi chucul ta sti' yo'onic, naca oro yilel.

7 Iquil jun li chanvo'e ti stosoltosol satique, iyac'be jujun smuc'ta p'isic li vucvo' anjeletique. Naca oro yilel li p'isetique. Noj ta castico ti ch-ac'batic yu'un Riox li crixchanoetique, ja' ti Riox cuxul ta sbatel osile.

8 Li yut temploe inoj ta ch'ail. Ja' seña ti oy tajmec slequilal syu'elal ti Rioxe. Yech'o ti muc much'u xu' x'och ta temploe. Ja'to c'alal xlaj yaq'uic li vuctos castico ti i'ac'batic li vucvo' anjeletique, ja'to xu' x'ochic.

16

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti c'alal lic yaq'uic ti vuctos casticoe

1 Ica'i ti oy much'u ch-avan tey ta templo ta vinajele. Li vucvo' anjeletique ja' yech i'albatic chac li'i:

—Ba malic ta sba balamil li vuctos castico tey ta ap'isique. Ja' li vuctos castico ti chac'be crixchanoetic li Rioxe —x'utatic.

2 Li primero anjele ismal ta balamil li casticoe, ja'o ich'i chin ta spat xocon li much'utic yich'ojbeic señ*a* li bolome, ti yich'ojbeic ta muc' li sloc'ole. Ituib li spat xoconique, c'ux tajmec iya'iic.

3 Li xcha'va'al anjele ismal ta mar li casticoe, ja'o ic'ataj ta ch'ich' li mare. Co'ol xchi'uc ch'ich'el á*nima.* Icham scotol li c'usitic cuxajtic ta mare.

4 Li yoxva'al anjele ismal ta uc'umetic xchi'uc ta nin-abvo'etic li casticoe, ja'o laj c'atajuc ta ch'ich' scotol.

5 Ica'i ic'opoj li anjel ti scuentainoj li vo'e.

—Cajval, vo'ot ti mu xana' xasa' amule, vo'ot ti vo'ne onox teyote, ti cuxulot lavie, lec tajmec li c'usi chapase.

6 Ja' yech smelol ti chavac'be yuch'ic ch'ich' ti much'utic ismilic isloq'uesbeic xch'ich'el ti ach'amaltaque xchi'uc ti avaj'alc'optaque —xi.

7 Ica'i noxtoc oy much'u ic'opoj yo' bu xchic'obil smoton Rioxe.

—Cajval, lec tajmec li c'usi chapase. Vo'ot Rioxot, atuc no'ox oy ayu'el. Ta xc'ot li c'usi chavale —xi.

8 Li xchanva'al anjele ismal ta ba c'ac'al li casticoe, ja'o ic'uxub tajmec li c'ac'ale, chc'ac' xa tajmec cha'iic li crixcha-noetique.

9 C'alal chc'ac' xa cha'iic li crixchanoetique, chopol c'usi iyalbeic ti Rioxe ti ja' chac' scotol li casticoe. Muc xicta sbaic ta spasel li c'usitic chopole, muc xich'ic o ta muc' ti Rioxe.

10-11 Li yo'va'al anjele ismal li casticoe yo' bu li bolome, ja'o i'ic'ub osil ta sjunlej balamil yu'un ja' li' tspas mantal li bolome. Li crixchanoetique isti'ulan yoq'uic ta sc'uxul li chine ti ich'i ta spat xoconique. Chopol c'usi iyalbeic ti Riox ta vinajele. Muc xictaic spasel li c'usitic chopole.

12 Li svacva'al anjele ismal ta muc'ta uc'um Eufrá*tes* li casticoe, ja'o i'ul li uc'ume yo' xjelavic o tal li preserenteetic ti chliquic tal ta loq'ueb c'ac'ale, chtalic ta ac' c'oc'.

13 Ts'acal to iquil iloc' jujun pucuj ta yeic li tsajal chone, xchi'uc li bolome, xchi'uc li otro jcot chone ti co'ol xchi'uc xulub chij li xulube, ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc rana ti pucujetic iloc' ta yeique.

14 Li pucujetic ti iloc' ta yeique xu' chaq'uic iluc syu'elic. Ja' ta stsobic tal scotol li preserenteetic ta sjunlej balamile, ja'o

ch-och yu'unic ac' c'oc' yu'un ista xa yora ti yech onox yaloj ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele.

15 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti li'ic to ta sba balamile ja' yech ch-albatic chac li'i:

—Mu xana'ic c'usi ora chisut tal chac c'u cha'al mu xana'ic c'usi ora chtal j'elec'. Jun yo'onic chul jta ti much'utic j'ech'el yich'ojicon ta muq'ue. Co'ol xchi'uc slapoj sc'u'ic ya'el, mu c'usi xq'uexavic o —xi ti Cajvaltic Jesucristoe.

16 Li pucujetique istsobic tal scotol preserenteetic yo' bu li balamil Armagedón sbi ta ebreo c'ope.

17 Li svucva'al anjele ta ic' ismal li casticoe. Ti Riox tey chotol ta smuc'ta chotleb ta yut templo ta vinajele, i'avan:

—Ja' xa slajeb castico li'i —xi.

18 Xleblajet xa liquel sactsevul, oy c'usi tsots xjumumet, i'avan chavuc. Li' ta balamile i'ech' tsots niquel. Tsots tajmec, ma'uc no'ox yech chac c'u cha'al ech'emic ti c'u xa sjalil oy li balamile.

19 Li muc'ta jteclum Jerusalene ipas ta oxjov. Li naetic ta muc'tic jteclumetic ta sjunlej balamile laj lomuc. Ti Rioxe mu xch'ay xa'i li c'usitic chopol ispasic ti crixchanoetic ta muc'ta jteclum Babiloniae, yech'o ti más castico iyich'ique.

20 Li c'ox balamiletic ta o'lol mare muc xvinaj bu laj batuc, laj sacch'ayuc scotol. Li vitsetic li' ta balamile laj lomuc, pach'altic xa icom li balamile.

21 Ja'o iyac' muc'tic bot li' ta balamile. Li bote cha'vinic kilo yalal jup'ej. Li crixchanoetique chopol c'usi iyalbeic ti Rioxe, ja' ti iyac' tal bote. Yu'un toj tsots li castico i'ac'batique.

17

Ja' li' yaloj ti abol sbaic li jbabiloniaetique yu'un ja' yech ch-ileic chac c'u cha'al ants ti tol sa' yajmule ti mu xich' ta muc' smalale

1 Ital jun li vucvo' anjeletique ti i'ac'bat jujun sp'isique, tal sc'oponon. Ja' yech liyalbe chac li'i:

—Batic, chba cac' avil c'u x'elan ta x'ac'bat castico li ants tol sa' yajmule, ti tey chotol ta ba mare, ti vinajem sc'oplale.

2 Li preserenteetic ta balamile co'ol xchi'uc ixchi'in ya'el li ants tol sa' yajmule yu'un ja' iyich'ic ta muc', ja' muc xich'ic ta muc' li Rioxe. Ja' ta smul li antse ti mu xa xich'ic ta muc' Riox li crixchanoetique. Co'ol xchi'uc jyacubeletic ta x'ileic yu'un li Rioxe —xiyut.

3 Ta syu'el Ch'ul Espíritu noxtoc ica'i ti liyic' ech'el ta xocol balamil li anjele. Tey iquil jun ants, tey chotol ta sba jcot tsajal chon. Ts'ibabil sjunul spat xocon li chone. Chal ti tsp'is sba ta Rioxe. Oy vucp'ej sjol, lajuneb xulub.

4 Li antse lec ts'aquiem, morado xchi'uc tsoj li sc'u'e. Oy
lec snats'. Ti snats'e oy oro, oy co'ol xchi'uc sat anillo, oy
perlaetic. Stomoj jun p'is naca oro. Ja' chac'be yil li crixcha-
noetique yo' xpich' o yo'onique. Li sbel sp'ise chopol chil ti
Rioxe yu'un ja' tey scotol li c'usitic lec cha'i stuc li antse.
5 Ts'ibabil sbi ta sti'ba. Li c'usi ts'ibabile mu a'ibaj smelol.
Ja' yech chal chac li'i: "Vo'on Babiloniaon ya'el ti ich'bil ta
muc' yu'un scotol li crixchanoetique. Vo'on sme'icon scotol li
much'utic ep c'usitic chich'ic ta muq'ue xchi'uc ti naca chopol
li c'usitic tspasique", xi ts'ibabil.
6 Li antse xmuyubaj tajmec yu'un ep ismil li much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe. Ja' ti much'utic jamal iyalic ti
xch'unojic c'usi yaloj ti Jesuse.

Ti c'alal iquile, ich'ay o co'on tajmec.
7 Li anjele lisjac'be:

—¿C'u yu'un ti ta xch'ay o avo'one? Chacalbe ava'i c'usi
smelol li antse xchi'uc li chone ti chotol oe, ti vucp'ej sjole, ti
lajuneb xulube.
8 Li chone cuchem to'ox yu'un ti chcuentainvane. Lavie
mu xa xcuch yu'un. Pero ta to xcuch yu'un noxtoc. Lavie
naca xa mu chloc' tal ta natil ch'en, ts'acal to chba yich'
castico ta sbatel osil. Li crixchanoetic li' ta sba balamile ti
mu onox bu ts'ibabil sbiic ta vun ti chcuxiic ta sbatel osile ti
c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile, ta xch'ay o yo'onic ti
c'alal chcuentainvan noxtoc li chone ti cuchem to'ox yu'un
chcuentainvane, yu'un sna'ojic ti mu xa'ox xcuch yu'une.

9 'Li'i ja' no'ox cha'ibeic smelol li much'utic p'ijubtasbilic
yu'un li Rioxe. Li vucp'ej jol chone ja' seña li vucp'ej vitse yo'
bu tspas mantal li antse.
10 Ja' seña vucvo' preserenteetic noxtoc. Vo'vo' ech'emic
xa. Li june ja'to tiq'uil lavie. Li june mu to ta x'och. Ti c'alal
x'oche, mu xa jaluc tspas mantal.
11 Li chon cuchem to'ox yu'un ti chcuentainvane, ti mu
xa xcuch yu'un lavie, ja' seña svaxacva'al preserente. Ja' ti
much'u sc'oplal onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel osile. Ja' co'ol
sjol xchi'uc li vucvo'e.

12 'Li lajuneb xulub avile ja' seña lajunvo' preserenteetic ti
mu to ch-ochique. Pero ta to x'ochic jun chibuc c'ac'al. Ja' ta
xchi'inic ta pasmantal li bolome.
13 Li lajunvo' preserenteetique co'ol sjolic xchi'uc li bolome.
Ja' chich'ic ta muc', ja' ta xch'unbeic smantal.
14 Ta sa'ic c'op xchi'uc li Cajvaltic Jesuse, pero ja' chcuch
yu'un li Cajvaltique yu'un ja' scuentainoj scotol preser-
enteetic ta sjunlej balamil. Ja' tspas ta mantal scotol. Li
Cajvaltic Jesuse co'ol chcuch yu'unic xchi'uc li much'utic

yic'anoje ti st'ujoj onoxe, ti sjunul yo'onic yich'ojic ta muq'ue
—xiyut li anjele.
15 Liyalbe noxtoc:
—Li mar yo' bu chotol avil li ants tol sa' yajmule, ja' señ*a*
scotol crixchanoetic ta balamil, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti
jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional nacajtique. Yu'un ja'
ta xch'unbeic smantal li antse.
16 Li lajunvo' preserenteetique chlic scrontainic li ants tol
sa' yajmule. Ilbaj xilic, ta st'ananic ya'el. Co'ol xchi'uc ta sti'ic
ya'el, co'ol xchi'uc ta xchiq'uic ya'el yu'un j'ech'el ta xch'ay o.
17 Ti co'ol sjolic xchi'uc bolom li preserenteetique, ti ta
xch'unbeic smantale, ja' ti yech onox yaloj li Rioxe. Ja' yech
ta spasic yo'to c'u cha'al xc'ot scotol ti c'usitic yaloj li Rioxe.
18 Li ants avile ja' señ*a* li crixchanoetic ta jun muc'ta jteclum
ti ich'bil ta muc' yu'un scotol li preserenteetic ta sjunlej
balamile —xiyut li anjele.

18

Ja' li' yaloj ti chlaj xchi'uc steclumalic li jbabiloniaetique

1 Ts'acal to iquil iyal tal ta balamil jun anjel, tsots syu'el. Oy
xojobal, isacub yu'un sjunlej li balamile.
2 I'avan:
—Ta xa xlaj li muc'ta jteclum Babiloniae. Ta xa xlajic li
crixchanoetic ti ich'bilic ta muq'ue. Li yav steclumalique sna
xa pucujetic chcom. Tey chba stsob sbaic li jlabtavanej mut
chalique.
3 Yu'un ja' ixchanubtasic ta spasel c'usitic chopol scotol li
crixchanoetic ta sjunlej balamile. Ja' ta smulic ti ep c'usitic
iyich'ic ta muq'ue. Li preserenteetique ja' ixchanic li c'usitic
ispasic li jbabiloniaetique. Li jbabiloniaetique scotol c'usi
chpich' o yo'onic, smanic no'ox ti c'usi chc'ot xchonele, yech'o
ti ic'ulejajic yu'unic li j'equeletic ta sjunlej balamile —xi li
anjele.
4 Ica'i ic'opoj tal ta vinajel ti Cajvaltic Jesuse.
—Vo'oxuc ti jt'ujojoxuc onoxe, ch'aco me abaic yo' bu li
jbabiloniaetique yu'un ja' yechic chquil chac c'u cha'al li ants
tol sa' yajmule. Mu me xapasic chac c'u cha'al tspasique, yo'
mu teyuc capal xavich'ic o castico achi'uquique.
5 Yu'un toj ep smulic. Li Rioxe mu xch'ay xa'i li c'usitic
chopol tspasique.
6 Ti ep i'ilbajinvanique, yech'o ti ep chich'ic castico uque.
7 Ti jay'ech'el istoy sbaique, ti jay'ech'el ja' no'ox ispasic
c'usi chal yo'onique, ja' yech chich'ic castico, ja' yech ch-
oq'uic. Yu'un ja' yech tsnopic chac li'i: “Li vo'otique ich'bilotic
ta muc' yu'un scotol crixchanoetic chac c'u cha'al ich'bil ta

muc' jun ants preserente. Ma'uc yechotic chac c'u cha'al jun me'anal ants, muc bu abol jbatic", xiic.

8 Mu sna'ic mi más chich'ic castico. Ta xchamic o jlom. Jlom chat yo'onic ta x'oq'uic yu'un ti icham xchi'ilique. Chtal vi'nal noxtoc. Li steclumalique chc'ac' sjunlej. Yu'un tsots tajmec syu'el li Rioxe ti chac' casticoe.

9 'Li preserenteetic ta sjunlej balamile ti mu xich'ic ta muc' li Rioxe, ti ja' no'ox ispasic c'usi chal yo'onic chac c'u cha'al li jbabiloniaetique, ta x'oq'uic ta xat yo'onic ti c'alal chilbeic xch'ailal li steclumal jbabiloniaetique.

10 Nom ta sva'an sbaic yu'un xi'el sba chilic ti tsots castico chich'ic li jbabiloniaetique. "¡Povre jbabiloniaetic, lalajic ta ora! Xi'biloxuc to'ox, pero jliquel lalajic", xiic.

11 'Li j'equeletic ta balamile ta xat yo'onic, ta x'oq'uic uc ti ilaj li jbabilonaetique, yu'un mu xa much'u sman li c'usitic ta xchonique.

12 Li c'usitic ta xchonique oy naca oro, oy naca plata, oy co'ol xchi'uc sat anillo. Xchi'uc perlaetic, xchi'uc lequiquil poc', xchi'uc morado poc', xchi'uc sat xela poc', xchi'uc tsajal poc'. Ta xchonic noxtoc muil te'etic, xchi'uc c'usitic pasbil ta sts'uts'up elefante, xchi'uc c'usitic pasbil ta te' ti lequic sbae, oy naca covre, oy naca taq'uin, oy pasbil ta marmol-ton.

13 Ta xchonic noxtoc canela, pimienta, bec'tal pom, mirra, vino, aceite, arina, trigo. Ta xchonic noxtoc vacax, chij, ca', carreta-ca'. Ta xchonic noxtoc crixchano yu'un chbatic ta mozoil.

14 Li j'equeletique ja' yech chalic chac li'i: "Ti cuxlicuc to ti jbabiloniaetique, ta to smanic scotol li c'usitic leclec sba chilique. Pero mu xa much'u sman yu'un ilaj xchi'uc sc'ulejalic", xiic.

15 'Ti much'utic ep ispasic canal ta Babiloniae, nom isva'an sbaic yu'un xi'el sba chilic ti tsots castico chich'ic ti jbabiloniaetique. Ta x'oq'uic, ta xat yo'onic yu'un scotol li c'usitic ta xchonique ja' to'ox ta smanic.

16 "¡Povre jbabiloniaetic! Ti steclumalique co'ol to'ox xchi'uc jun ants ti sts'acubtasoj sbae, ti lequic sba sc'u'e, oy morado xchi'uc tsoj. Oy snats'. Ti snats'e oy oro, oy co'ol xchi'uc sat anillo, oy perla.

17 Pero jliquel ilaj xchi'uc sc'ulejalic", xiic.

'Scotol li jts'otbarcoetique, xchi'uc li jxanubtasejbarcoetique, xchi'uc li pasajeroetic ta barcoe, xchi'uc scotol ti much'utic ta x'abtejic ta mar xchi'uc li sbarcoique, nom isva'an sbaic uc.

18 C'alal iyilbeic xch'ailal li muc'ta jteclum Babiloniae, i'avanic: "Ch'abal yan jteclum chac c'u cha'al li jteclum ic'aq'ue", xiic.

19 ’Chlic yac' lum ta sjolic yu'un chat yo'onic, ta x'oc' ta x'avanic: “¡Povre jbabiloniaetic! Ja' ta ataq'uinic ti lic'ulejajoticotic, vo'oticotic ti oy jbarcoticotique. Pero jliquel lalaj acotolic”, xiic.

20 ’Vo'oxuc ti li'oxuc xa ta vinajele, ti avich'ojic ta muc' li Rioxe, ti yaj'apoxtoloxuque, ti yaj'alc'opoxuque, muyubajanic ti ilaj li jteclume. Li Rioxe iyac'be stoj ti layilbajinique —xi ti Cajvaltic Jesuse.

21 Oy jun anjel oy tajmec yip, ispet jp'ej setset ton, co'ol xchi'uc ye molino. Isjip ta mar. Ja' yech iyal chac li'i:

—Ti ton ijip ta mare ibat o ta jmoj. Ja' yech ta xch'ayic ta jmoj xchi'uc steclumalic li jbabilonaetique.

22 Yech'o un ch'abal xa jvabajom, ch'abal xa j'amarero, ch'abal xa jmusiquero, mu xa c'usi xbac' teyo'e. Mu xa much'u ta x'abtej ta c'usuc no'ox abtelal, mu xa much'u ta xjuch'un.

23 Mu xa c'usi chac' xojobal chac c'u cha'al li lamparae, mu xa much'u chnupun. Ac'u mi ich'bilic to'ox ta muc' tajmec li jmanolajeletique li jchonolajeletic teyo'e, pero ilaj xa scotolic, yu'un ja' islo'loic scotol li crixchanoetic ta sjunlej balamile.

24 ’Ti i'ac'batic tsots castico ti jbabiloniaetique, yu'un ja' ismilic ti yaj'alc'optac Rioxe xchi'uc ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti butic nacajtique —xi li anjele.

19

Ja' li' yaloj ti ep crixchanoetic tey ta vinajel chich'ic ta muc' Riox iyil ti Juane

1-2 Ts'acal to ica'i ch-avan ep crixchanoetic ta vinajel:
Coliyalbotic li Cajvaltique ti lispojotic xae, ti muc xquich'tic casticoe.
Stuc no'ox oy syu'el.
Stuc no'ox chquich'tic ta muc' yu'un lec tajmec li c'usi tspase.
Iyac'be xa castico yu'un smulic li jbabiloniaetique ti ich'bilic to'ox ta muq'ue.
Yu'un ja' ta smulic ti isoc li crixchanoetique chac c'u cha'al tsocvan jun ants ti tol sa' yajmule.
Yu'un ja' ta smulic ti muc xich'ic ta muc' Riox li crixchanoetique.
Ja' istojic noxtoc ti lismilotic ti chitunotic yu'un li Rioxe, xiic.

3 Iyalic noxtoc:

—Coliyalbotic Riox ti i'ochic ta c'oc' ta sbatel osile —xiic.

4 Li veinticuatro moletique xchi'uc li chanvo' ti stosoltosol satique, isquejan sbaic, isnijan sbaic, iyich'ic ta muc' ti Rioxe ti tey chotol ta smuc'ta chotlebe.

—Toj lec ti ja' yech ic'ote. Colavalboticotic, Cajval —xiic.

5 Ica'i ti oy much'u ic'opoj tal yo' muc'ta chotlebale. Ja' yech
iyal chac li'i:
"Colaval", utic li Rioxe, vo'oxuc ti chatunic yu'une, ti
avich'ojic ta muq'ue.
Ta biq'uit ta muc' "colaval", utic, xi.
6 Ica'i ti oy much'utic ep chc'opojique, co'ol xchi'uc bu xpo-
momet muc'ta uc'um, co'ol xchi'uc bu nopol x'avan chavuc.
Ja' yech iyalic chac li'i:
Coliyalbotic li Cajvaltique ti stuc xa tspas mantale.
Stuc no'ox oy syu'el.
7 Junuc no'ox co'ontic ac'u quich'tic ta muc' yu'un chnupun
xa li Cajvaltic Jesuse.
Ts'aquiem xa li yajnile.
8 Li sc'u' ac'bile lec tajmec, sac tajmec xojobal,
xiic. Li lequil c'u'ule ja' señ̃a li c'usitic lec ispasic li much'utic
yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chnupun ya'el ti Cajvaltic Jesuse

9 Li anjele liyalbe ti ac'u jts'iba ta vun ti jun yo'onic ti
much'utic tacbilic ta iq'uel ti c'alal xnupun ti Cajvaltic Jesuse.
—Melel ti jun yo'onique yu'un ja' yech yaloj li Rioxe —xiyut.
10 Ijquejan jba, ijnijan jba ta yichon li anjele, chquich' ox ta
muc' ti caloje.
—Mu me xaquejan aba, yu'un chitun no'ox yu'un li Rioxe
chac c'u cha'al li vo'ote xchi'uc li yan achi'iltaque ti sjunul
yo'onic chalic a'yuc sc'oplal li Jesuse. Ja' ich'o ta muc' li Rioxe.
Yu'un co'ol chcaltic a'yuc sc'oplal li Jesuse, co'ol chitunotic
yu'un li Rioxe chac c'u cha'al ti yaj'alc'optac Rioxe —xiyut.

Ja' li' yaloj ti chcuch yu'un smilel scotol scronta ti Cajvaltic Jesuse

11 Iquil ti jamal li vinajele. Iquil jcot saquil ca'. Li much'u
scajlebinoje ja' ti albil onox sc'oplal ti yech scotol li c'usitic
chale. Ja' yech chal ti c'u x'elan ijpastique, mu yechuc no'ox
chac' castico.
12 Li sbec' sate xleblajet tajmec, co'ol xchi'uc lebc'oc' yilel.
Slapoj ep scorona. Ts'ibabil sbi pero muc much'u xojtiquin,
stuc no'ox xojtiquin.
13 Li sc'u'e balem ch'ich'. Ja' ti much'u ay yalbotic c'u x'elan
yo'on ti Rioxe.
14 Isnap'letaic li yajtuneltac ti teyic ta vinajele. Li sc'u'ique
naca lequic tajmec; sac, ch'abal yic'ubal. Naca saquil ca'
scajlebinoj scotolic.
15 Li yajcapitanique chloc' espada ta ye, lec juxbil yilel,
pero ja' li c'usi chale. Persa ta xch'unbat smantal yu'un li
scrontatac ta sjunlej balamile. Ts'acal to ch-ac'batic castico
yu'un ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele.

16 Ts'ibabil ta sc'u' xchi'uc ta yo' ti "ja' stot scotol li preser-
enteetique xchi'uc scotol li jyu'eletique."

17 Iquil jun anjel tey va'al ta xojobal c'ac'al. I'avan:

—Ac'u stsob sbaic scotol li xuleme yu'un ch-ac'bat ep
sve'elic yu'un li Rioxe.

18 Yu'un ja' chti'eic li preserenteetic chlaj chamuque,
xchi'uc li capitan solteroetique, xchi'uc li much'utic mu xi'ic
ta sa'c'ope. Ta xlajic ta xulem xchi'uc sca'ic. Ta xlajic ta xulem
noxtoc scotol li much'utic ta scrontainic li Rioxe, ta biq'uit ta
muc', ac'u mi mozoinbil, ac'u mi ch'abal —xi.

19 Li bolome iquil ti stsoboj sbaic xchi'uc li preserenteetic
ta sjunlej balamile, xchi'uc yajsolterotac. Yu'un ta x'och
yu'unic ac' c'oc' xchi'uc li much'u cajal ta saquil ca'e xchi'uc
li xchi'iltaque.

20 Li bolome co'ol itsacatic xchi'uc li otro jcot chon ti tsp'is
sba ta yaj'alc'op Rioxe. Ja' ti iyac' iluc syu'el yo' bu li bolome,
ja' islo'lo o scotol li much'utic yich'ojbeic seña li bolome,
xchi'uc ti iyich'beic ta muc' li sloc'ole. Li bolome xchi'uc li jcot
chone ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe, cuxul ijipatic ochel ta
muc'ta c'oc' yo' bu chtil xchi'uc asuvree.

21 Yan li crixchanoetic ti ixchi'inic li bolome xchi'uc li jcot
chone ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe, imilatic ta espada ti
chloc' ta ye li much'u scajlebinoj li saquil ca'e. Ilaj scotolic ta
xulem, lec inoj scotol li xuleme.

20

Ja' li' yaloj ti jmil jabil li' tspas mantal ta balamil ti Cajvaltic Jesuse, ja'o chucul ti pucuje

1 Ts'acal to iquil jun anjel ta vinajel iyal tal. Stomoj tal
syaveal li natilch'ene. Slicoj tal jlic muc'ta carina noxtoc.

2 Ja' istsac li tsajal chone, ja' li antivo chone, ja' ti totil
pucuje, ja' ti Satanase. Ixchuc ta carina jmil jabil.

3 Isjip yalel ta natilch'en, ismacbe sti'il, iyac'be seyoal yo'
mu xa slo'lo o li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Ja'to c'alal
sts'aqui li jmil jabile ta xloq'uesat, pero mu xa jaluc ta xcol.

4 Ts'acal to iquil ep chotlebaletic. Tey chotajtic li much'utic
itic'atic ta pasmantale. Iquil ti tey xch'ulelic noxtoc ti
much'utic ilajic o ta milel li sc'op Rioxe xchi'uc ti jamal iyalic
ti ja' istoj jmultic ti Jesuse. Ja' ti much'utic muc xich'ic ta muc'
li bolome, ti muc xich'beic ta muc' li sloc'ole, xchi'uc ti muc
xich'beic li sbie xchi'uc li snumeroal ta sti'baique, o mi ta
sc'obic. Iquil ti icha'cuxi scotolique. Jmil jabil ispasic mantal
xchi'uc ti Cristoe.

5 Ja' ba'yi icha'cuxiic. Ti much'utic muc xich'ic ta muc'
Cajvaltic Jesús ti c'alal ichamique, ja'to icha'cuxiic ti c'alal
its'aqui li jmil jabile.
6 Ti much'utic ba'yi icha'cuxiique jun xa yo'onic, tey xa
xchi'uquic ti Rioxe. Mu xa bu ta xchamic ta xcha'ech'elal. Ja'
xa ta xtunic yu'un ti Rioxe xchi'uc ti Cristoe chac c'u cha'al
ti paleetique. Jmil jabil tspasic mantal xchi'uc ti Cajvaltic
Jesuse.
7 Ti c'alal sts'aqui ti jmil jabile, ta xloq'uesat ta chuquel ti
Satanase.
8 Chba slo'lo noxtoc scotol li crixchanoetic ta sjunlej bal-
amile yo' stsob o sbaic ta ac' c'oq'ue. Gog xchi'uc Magog sbi
scotol li crixchanoetique. Ep tajmec ta stsob sbaic, mu xlaj ta
nitel yu'un co'ol xchi'uc li yi'al mare.
9 Ta sjunlej balamil chliquic tal, ja' chtal scomonjoyinic li
muc'ta jteclum Jerusalene ti st'ujoj Rioxe yo' bu nacajtic li
xch'amaltac Rioxe. Ja' yo'onicuc xch'aybeic sts'unbal. Ti
Rioxe chac' tal c'oc' li' ta balamile ja' ta xcham o scotol li
much'utic ta xcrontainat oe.
10 Ti pucuje ti tslo'lo crixchanoetic ta sjunlej balamile,
chjipe ochel ta muc'ta c'oc' yo' bu chtil xchi'uc asuvree, ja'
yo' bu tiq'uil ti bolome xchi'uc ti jcot chone ti tsp'is sba ta
yaj'alc'op Rioxe. Ta c'ac'al ac'ubal tey chich'ic castico ta sbatel
osil.

Ja' li' yaloj ti ja'o chal c'u x'elan castico chich'ic li crixchanoetique c'alal tey chotol ta saquil chotlebal ti Cajvaltic Jesuse

11 Iquil jcot muc'ta saquil chotlebal, ja' tey chotol ti Cajvaltic
Jesuse. Li vinajel balamile iquil isacch'ay.
12-15 Iquil ti tey va'ajtic ta stojol Cajvaltic Jesús scotol li
much'utic muc xch'unic ti ja' istoj jmultic ti c'alal ichamique.
Tey scotolic, ta biq'uit ta muc'. Ac'u mi ta mar ichamic, ac'u
mi ta balamil mucajtic li spat xoconique, pero li xch'ulelique
iloc' tal ta c'otebal, icha'cuxi scotolic. Ja'o isjam libroetic ti
Cajvaltic Jesuse ja' yo' bu ts'ibabil ti c'u x'elan i'ech'ic li' ta sba
balamile. Iquil isjam otro jlic libro noxtoc, ja' yo' bu ts'ibabil
sbiic ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile. Scotol ti much'utic
tey va'ajtique muc bu tey ts'ibabil sbiic yo' bu li libro scuenta
cuxlejal sbatel osile, yech'o ti chba yich'ic castico xchi'uc spat
xoconique. I'albatic ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. Ti c'u
x'elan i'ech'ic jujuntal li' ta sba balamile, ja' yech chba stojic.
Mi ep c'usi chopol ispasique, tsots castico chich'ic. Mi jutuc
no'oxe, ja' no'ox yech mu masuc tsots castico chich'ic. Sbatel
osil ibatic o, ja' xa xcha'ech'elal o ta xchamic.

21

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti ach' vinajel balamile

1 Ts'acal to iquil ach' vinajel balamil. Li ba'yi vinajel
balamile isacch'ay. Ch'abal xa mar.
2 Vo'on li Juanone, iquil iyal tal jun muc'ta jteclum, Ach'
Jerusalén sbi, ja' yo' bu ch'abal c'usi chopole. Tey ilic tal ta
vinajel yo' bu ti Rioxe. Lec ts'acubtasbil iyal tal, co'ol xchi'uc
jun tseb ti chnupune.
3 Ica'i ti oy much'u i'avan ta vinajele:

—Ta xchi'in xa ta naclej crixchanoetic li Rioxe. Li crix-
chanoetique ja' xa tspasatic ta mantal yu'un li Rioxe. Ja'
chajvalinic o ta sbatel osil.
4 Ta scusbat ya'lel satic yu'un li Rioxe, mu xa much'u ta x'oc',
mu xa much'u ta xcham, mu xa much'u chat yo'on, mu xa
much'u c'usi c'ux cha'i. Yu'un ilaj xa sc'oplal ti oy to'ox yeche
—xi ti much'u i'avane.
5 Ti Rioxe ti tey chotol ta smuc'ta chotlebe, ja' yech iyal chac
li'i:

—Li c'usitic oye ta xcach'ubtas scotol. Ts'ibao ta vun scotol
yu'un yech li c'usitic ava'ie, ta xc'ot scotol —xiyut.
6 Liyalbe noxtoc:

—Icac' xa avil scotol. Vo'on ti ijliques scotole, vo'on
chquilbe slajeb noxtoc. Li much'u chtaquij sti' ya'ele yu'un
ti tsc'an chlecub yo'one, vo'on ta jlecubtasbe li yo'one. Ta
matanal ta jlecubtasbe. Li slequil yo'one mu xlaj ta sbatel osil,
co'ol xchi'uc ninabvo' ti mu sna' x'ule.
7 Li much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ta xcac'be
scuentainic li ach' vinajel balamile. Vo'on xa yajvalicon. Ja'
xa jch'amaltac uc.
8 Yan ti much'utic chi'ic o li ilbajinele, xchi'uc ti much'utic
mu xiyich'ic ta muq'ue, xchi'uc ti much'utic chopol sjolique,
xchi'uc li jmilvanejetique, xchi'uc ti much'utic tsa' yantsique,
xchi'uc ti much'utic tsa' yajmulique, xchi'uc li j'iloletique,
xchi'uc ti much'utic chich'ic ta muc' santoetique, xchi'uc
scotol li jnopc'opetique, ja' ch-ochic ta muc'ta c'oc' yo' bu chtil
xchi'uc asuvree. Ja' xa xcha'ech'elal o ta xchamic —xiyut ti
Rioxe.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti ach' Jerusalene

9 Li vucvo' anjeletique ti i'ac'batic jujun sp'isic ti noj ta
slajeb casticoe, tal sc'oponon jun.

—Batic, chba cac' avil ti bu chnaqui xchi'uc yajnil li Caj-
valtic Jesuse —xiyut.
10 Ta syu'el ti Ch'ul Espíritue ica'i ti liyic' ech'el ta jp'ej muc'ta
vits li anjele. Ja' tey liyac'be quil li muc'ta jteclum ta xyal tale,
ja' li ach' Jerusalene, ti ch'abal c'usi chopol teyo'e, ja' ti ilic tal
ta vinajel yo' bu ti Rioxe.

11 Li jteclume xojobyan tal ta xojobal ti Rioxe. Li xojobale
co'ol xchi'uc ton ti leclec sbae. Co'ol xchi'uc jaspe-ton ti
sts'ayayet chac c'u cha'al li nene.
12 Li jteclume joyol ta corralton, toyol. Oy lajchach'oj sti'il.
Li jujun sti'ile tey jujun anjel. Tey ts'ibabil jbitic juchop vo'otic
ti lajchachop j'israelotique.
13 Oy oxib sti'il ta loq'ueb c'ac'al. Oy oxib sti'il noxtoc ta jujot
xocon vinajel. Oy oxib sti'il ta maleb c'ac'al.
14 Li scorraltonal jteclume lajchacoj stanal yoc. Li jucoje
tey ts'ibabil jbiticotic jujun li lajchavo' yaj'apoxtoloticotic ti
Cajvaltic Jesuse.
15 Li anjel lisc'opone stomoj smetro naca oro yilel, ja' tsp'is o
li jteclume, ja' tsp'is o li jujun sti'ile, ja' tsp'is o li scorraltonale.
16 Lic sp'is li jteclume. Dos mil doscientos kilómetro li
sjamleje. Ja' no'ox yech li snatile xchi'uc li stayleje.
17 Isp'is noxtoc c'u spimil li scorraltonale, sesenta y cuatro
metro iloc' ta p'isel. Li anjele mu jtosuc o metro ispic, co'ol
xchi'uc jmetrotic.
18 Li scorraltonal li jteclume naca tsojtsojtic ton, jaspe sbi.
Li jteclume naca oro yilel, pero co'ol xchi'uc nen ti xvinaj
saquil osile.
19 Ta yoc li corraltone leclec sba ton ochem. Li jcoje ja' li
jaspe tone. Li xcha'cojole naca yaxyax'ulan ton, zafiro sbi. Li
yoxcojole spololpolol sbonol li tone, ágata sbi. Li xchancojole
naca yaxal ton, esmeralda sbi.
20 Li yo'cojole sac xchi'uc quilantic tsoj li tone, oníce sbi.
Li svaccojole tsojtsojtic li tone, cornalina sbi. Li svuccojole
c'onc'ontic syaxal li tone, crisólito sbi. Li svaxaccojole yox
xchi'uc azul li tone, berílo sbi. Li sbaluncojole c'onc'ontic li
tone, topácio sbi. Li slajuncojole c'onc'ontic xyaxal li tone,
crisopráso sbi. Li sbuluchcojole ic'ic'tic li tone, jacinto sbi. Li
slajchacojole morado li tone, amatísta sbi.
21 Li smac li lajchach'oj ti'corraltone naca perla. Li cayae
naca oro yilel, co'ol xchi'uc nen ti xvinaj saquil osile.
22 Yo' bu li jteclume ch'abal xa templo iquil, yu'un tey stuc
ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele, xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse ti
icham ta scoj jmultique.
23 Ta jteclume mu xa persauc c'ac'al, mu xa persauc
jch'ulme'tic yu'un ja' tsacubtas ta xojobal ti Rioxe xchi'uc ti
Cajvaltic Jesuse, yech'o ti sac li osile.
24 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile ti ipojatic yu'un ti
Cajvaltic Jesuse ti muc x'ochic ta c'oq'ue, ta xojobal xa no'ox
Riox chanavic. Oy tey capal preserenteetic noxtoc. “Colaval”,
xutic ti Rioxe yu'un ti c'usitic i'ac'bat spasic c'alal li'ic to'ox ta
sba balamile.

25 Li sti'iltac jteclume mu xa persauc xich' maquel yu'un
ch'abal c'usi tsibtasvan, muc bu ch-ic'ub.
26 Ti jaylajuntos crixchanoetique chvinaj scotol ti c'u x'elan
ip'ijubtasatic yu'un ti Cajvaltique, ja' ti c'usitic lec ispasique.
27 Mu x'och c'usi chopol. Mu x'och li much'utic chopol
c'usitic tspasique xchi'uc li jnopc'opetique. Ja' no'ox ta
x'ochic ti much'utic tey ts'ibabil sbiic ta libro scuenta cuxlejal
ta sbatel osile ti tey stomoj ti Cajvaltic Jesuse ti icham ta scoj
jmultique.

22

1 Li anjele liyac'be quil jun uc'um scuenta cuxlejal ta sbatel
osil, sts'ayayet co'ol xchi'uc li nene. Tey chloc' tal ta xchotleb
ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse.
2 Li uc'ume tey ch-ech' ta o'lol scayail li jteclume. Ta jujot li
ti' uc'ume ja' tey ch'iemic li te' scuenta cuxlejal ta sbatel osile.
Lajchatos tsatin ta jabil, jutos jujun u. Li yanale ja' mu x'ipaj
o scotol li crixchanoetic teyo'e.
3 Teyo'e ch'abal c'usi chopol yu'un ja' tey ta spas mantal stuc
ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse. Scotolic ta xtunic yu'un ti
Rioxe.
4 Sq'uelojbeic xa sat ti Rioxe. Ts'ibabil sbi Riox ta sti'baic.
5 Ta jteclume mu sna' x'ic'ub. Muc bu chtun lampara,
muc bu chtun xojobal c'ac'al, yu'un ta xojobal no'ox stuc ti
Cajvaltique ti sac o li osile. Jun yo'onic xchi'uc Riox ta sbatel
osil.

Ja' li' yaloj ti po'ot xa xtal ti Cajvaltic Jesucristoe

6 Ta jliquel o ja' yech liyalbe li anjel chac li'i:
—Li c'usitic lacalbee ta onox xc'ot. Li Cajvaltique ti
ixch'amunbe ye ti yaj'alc'optaque, ja' listac tal vo'on li
yaj'anjelone. Ja' ical ava'iic scotol li c'usitic po'ot xa xlaj
taluque, vo'oxuc ti chatunic uque.
7 'Li Cajvaltic Jesuse po'ot xa xtal. Ti much'utic ta xch'unic li
c'usitic ts'ibabil li' ta vune ti po'ot xa xlaj taluque, jun yo'onic
—xiyut.
8 Vo'on li Juanone ica'i iquil scotol. Ti c'alal laj ca'ie, ti c'alal
laj quil scotole, ijquejan jba, ijnijan jba ta yichon li anjele ti
liyac'be quil scotole yu'un chquich' ox ta muc' ti caloje.
9 —Mu xaquejan aba, yu'un chitun no'ox yu'un li Rioxe chac
c'u cha'al li vo'ote xchi'uc lachi'iltaque, ja' ti yaj'alc'optaque,
xchi'uc li much'utic ta xch'unic li c'op li' ts'ibabil ta vune. Ja'
ich'o ta muc' li Rioxe.
10 'Li c'usitic li' ts'ibabil ta vune jamal me xaval yu'un po'ot
xa xlaj taluc.
11 Li much'utic chopol c'usi tspasique ac'u spasulanic o mi
mu sc'an xictaique. Yan li much'utic lecubtasbil xa yo'onic

yu'un ti Rioxe, ja' ac'u spasic li c'usitic leque, mu me spasic li
c'usitic chal yo'onique —xiyut li anjele.
12 Ti Cajvaltic Jesuse ja' yech chal chac li'i:
—Po'ot xa xisut tal. Chtal calbe bu chbatic ta sbatel osil
scotol li crixchanoetique. Mi lec i'ech'ic ta balamile, chtalic
li' ta vinajele. Mi chopole, ch-ochic ta c'oc'.
13 Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc. Vo'on
ti cuxulon oe —xi.
14 Jun yo'onic ti much'utic tsc'anulanbeic pertonal ti Caj-
valtic Jesuse yo' xu' chba slo'beic o sat li te' scuenta cuxlejal
ta sbatel osile, yo' xu' ch-ochic o ta muc'ta jteclume.
15 Yan li much'utic chopol sjolique, xchi'uc li j'iloletique,
xchi'uc ti much'utic tsa' yantse, xchi'uc ti much'utic tsa' yaj-
mule, xchi'uc li jmilvanejetique, xchi'uc ti much'utic chich'ic
ta muc' santoetique, xchi'uc scotol li jnopc'opetique, mu xu'
ch-ochic ta muc'ta jteclum.
16 Ti Cajvaltic Jesuse ja' yech liyalbe chac li'i:
—Vo'on Jesuson, ijtac tal caj'anjel, layalbe xa li c'usitic
chlaj taluque yo' xavalbe o scotol li much'utic yich'ojicon ta
muq'ue. Vo'on smomon David, vo'on sq'uexolon yu'un ta jpas
mantal ta sbatel osil. Ti c'alal xavilic chitale, ana'ojic xa ti
icuch xa avu'unic scotol li ilbajinele. Ja' chac c'u cha'al xloc'
tal li muc'ta c'anale, ana'ojic ti po'ot xa sacube —xiyut.
17 Ti Ch'ul Espíritue xchi'uc vo'otic ti yajnilotic ya'el ti
Cajvaltic Jesuse "la' ta ora", chcutic ti Cajvaltic Jesuse. Ti
much'utic cha'iic li c'op li' ts'ibabile, "la' ta ora", chiicuc uc.
Ti much'utic chtaquij sti'ic ya'ele ti tsc'an chlecub
yo'onique, ac'u yich'ic ta muc' ti Jesuse. Ta matanal
chlecubtasbat li yo'onique, ta xcuxiic ta sbatel osil.
18 Ti much'utic cha'iic li c'op li' ts'ibabil ta vune, ja' li
c'usitic po'ot xa xlaj taluque, mi tsp'olesique, ja' yech yepal
ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al li' ts'ibabil ta
vune.
19 Ja' no'ox yech noxtoc, mi oy much'u mu xich' ta muc'
scotol li c'op li' ts'ibabil ta vune ti chal li c'usitic chlaj taluque,
mi mu jamluc chal ti c'u yepal ts'ibabile, mu xu' x'och ta
muc'ta jteclum yo' bu ch'abal c'usi chopole. Mu xba slo'be sat
li te' scuenta cuxlejal ta sbatel osile chac c'u cha'al li' ts'ibabil
ta vune.
20 —Melel ti po'ot xa xisut tale —xi ti Cajvaltic Jesuse, ja' ti
liyalbe scotol li c'usitic ical ava'iique.
Toj lec ti ja' yech chc'ote. "Cajval Jesús, la' me ta ora", xcut.
21 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.